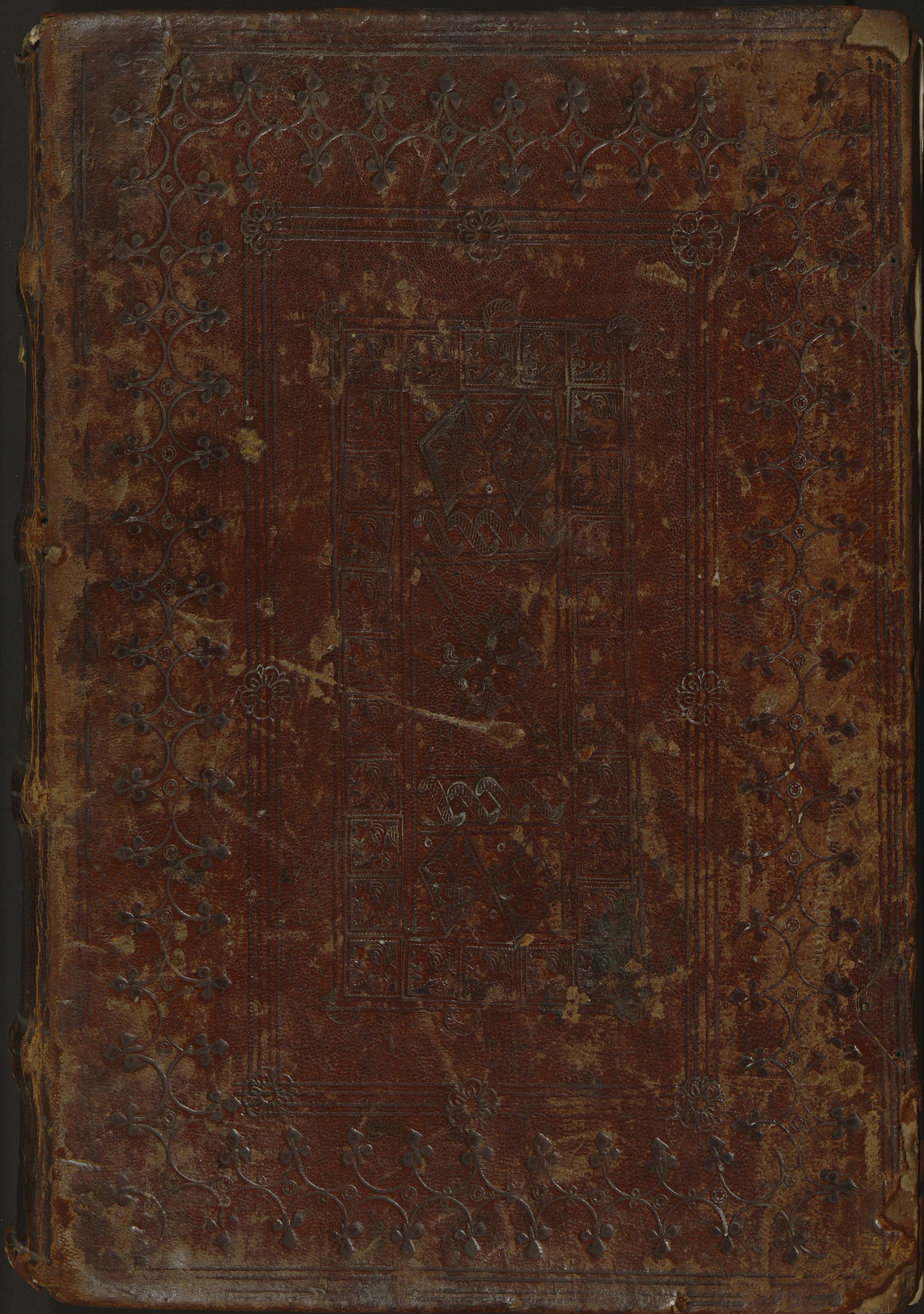

811.

N. Inv. 811.

liber doctoris Joannis de Regulis

I

Garzophilacium Medicine.

171

Liber [illegible] ioannis de Regulis

[illegible]

[illegible]

via sode a mala co(m)plexione
simplici vel co(m)posita sine materia
tribus p(er)ficitur instrumentis s(cilicet) di
eta potio(n)e et cirurgia Et di
[Dieta] eta quide(m) co(n)sistit ut pacie(n)tes soda a mala
co(m)p(lexio)ne frida fugiat aere(m) frigidu(m) sed sit
in camera calida locatu(s) q(uod) si aer n(atura)l(is) no(n) fu
erit calid(us) fiat artificial(is) cu(m) lignis siccis
inducat eis co(m)pre(hen)so domu(m) p(ro)p(ter) frigus de
nudent eo(rum) capita in sole et no(n) appro(x)
imetur calida fortia nisi mundificato corpe
odoret aromatica ut gallia muschata et
insufflet muschus in naribus et co(n)fert odo
[Pomum ad] rare pomu(m) quod sic fit R(ecipe) laudani pu
rissimi ℥ j xiloaloes storacis calamite
olibani an(a) ℥ ß nigelle cinamomi gariofi
lo(rum) an(a) ℥ ij nucis muschate nucis cypressi
sandarace an(a) ℥ j galie muschate ʒ ß
mirre masticis spice costi an(a) ℈ j ambre
℈ ß musci gra(na) iiij pulverizet pulveri
zanda et co(n)quassent cum aqua rosata et
cu(m) modico vino odorifero et cere pa(rum) et
fiat pomu(m) Usus t(ame)n odora(men)ti ho(rum) calo(rum)
no(n) debet multu(m) co(n)tinuari (ne) fiat gravi
tate capitis co(n)ducendo vapores ad caput et
ipsu(m) illis (re)plendo. Moderatus a(u)t us(us) co(n)
cerebru(m) co(n)fortat. pacie(n)tes fugiat t(ri)sticia(m)
et sollicitudine(m) gaudeat et letet(ur) co(n)fert
eis equitare et vehi(ca)re i(n) curru. sit balnea
[Balneum] i(n) aq(ui)s calid(is). In soda v(er)o cu(m) m(ateri)a p(ost) bo(nam)
mu(n)dificatio(n)e(m) p(er)mit(t)e balneu(m) (et) co(m)petes. abeat ab
actu calid(is). Et si sint absq(ue) febre carnes ca(pre)
nes edi et castrati pullo(rum) edo(rum) p(er)dici(um) fa
siano(rum) et aviu(m) dege(n)tiu(m) i(n) arboribus et vi
tellos ovo(rum) co(n)ditos cu(m) pulve(re) cinamomi et
[Herbe ad] gariofilo(rum) Ex h(er)bis co(n)veniu(n)t feniculu(m) petro
silinu(m) et borago Et si m(ateri)a fuit fl(egm)atica sit
cibi pauca quantitas et h(oc) ee(st) sive sit cu(m)
m(ateri)a sive no(n) Et co(n)veniu(n)t cibi s(u)btilia(n)tes hu
mores grossos de q(ui)bus dictu(m) e(st) i(n) sinoce p(ri)mo
et co(n)diat cu(m) h(is) sp(eci)ebus R(ecipe) piperis gariofi
[Species pro ...] an(a) ℥ ß galange zinziberis cinamo(mi) macis nuc(is) musc(hate)

[illegible]

[Calide] chate an(a) ʒ ij cera ʒ ß. Si aut(em) fuerit
melancolica sint cibaria sua generantia san
[Species] guine(m) subtile et sint cibi humidi et humidi
et condiat cu(m) sp(eci)ebus que sic fiat R(ecipe) ga
riofi(lorum) cynamomi electi zinziberis an(a) ℥ ß carda
momi nucis muschate mac(is) an(a) ʒ j ß zuc(ca)ri
[Vinum] albi ad pondus o(mn)i(um) no(n) bibat vinu(m) sed a
qua(m) mellis aut decoctionis passula(rum). Alij
vero concedu(n)t vinu(m) paucu(m) aut mediocriter
adaq(ua)tu(m). alij concedu(n)t vinu(m) forte puru(m)
notat q(uod) si cu(m) hoc dolore fuerit febris o(mn)i(n)o
a vino cave(n)du(m) erit. Si vero no(n) et no(n) fue
rit ibi m(ateri)a vinu(m) est exhibe(n)du(m) puru(m) et
potes. Sic si m(ateri)a fuerit multa prohibet(ur)
vinu(m) In mela(n)colica vinu(m) limphatu(m) e(st) et
fugie(n)du(m) puru(m) et fiat o(mn)i die sup(er)fluita
[Coitus] tu(m) expulsio. et coitu(m) o(mn)i(n)o fugiat. pacie(n)s
[De Colera] aut(em) soda ex mala co(m)p(lexio)ne calida fugiat aere(m)
calidu(m) et constrictu(m) no(n) eve(n)tatu(m) vaporibus
plenu(m) Inhabitet aere(m) fri(gidu)m odoret aro
matica frigida ut sunt rose viole nenufar
sandali et camphora. fugiat tristicia(m) ira(m)
et furore(m). letet(ur) gaudeat moderate. fu
giat motu(m) corporis. balnea capitis et
fricacio(n)es et pectinacio(n)es fugiat vigilias.
pro posse sop(n)o adhereat prolixo. a
bos vitet actu calidos et potus q(uod) si fe
bris cu(m) ea fuerit comedat ptisanam aut
far aut pane(m) lotu(m) Ex herbis co(n)veni(un)t
lactuca et alia olera frida. bibat aqua(m)
ordei simplic(ite)r decoctam vel aqua(m) simpli
cem decocta(m) cu(m) iuleb. Et si ibi no(n) fu
erit febris comedat pisces petrosos car
nes edi aut pullo(rum) alterabiles cu(m) f(rigid)ibus
frigidis abstineat a vino q(uod) si non pot(est) bi
bat vinu(m) albu(m) aq(ua)tu(m) et limphatu(m). Et
si b(e)n(e) considerent v(er)ba auctoru(m) dicimus
[Finale dicta pal(...) cum (...)] q(uod) cibi i(n) soda quos debet h(abe)re co(n)dicio(n)es
quaru(m) p(ri)ma e(st) ut sint liniti(vi) ventris no(n)
stiptici et maxi(me) i(n) soda mali. 2a est
ut sint cibi medicinales oppositi i(n) quali
tatibus suis discrasie facie(n)ti sodam. 3a e(st)
ut sint cibi boni chimi g(e)n(er)ativi et faciles
digestionis. 4a est ut sint prohibitivi
ab effumacio(n)e et inflacio(n)e. 4ta e(st) ut sit

[illegible]

[illegible] fit [illegible] caliditas fit [illegible] hec varietas et [illegible] si fit autem ab humore frigido fit [illegible] hec varietas

pue quantitatis et maxime in flegmatica et sanguinea
ne fiat ipsius repletio. ¶ Cura vero huius
modi per potionem duabus perficitur intentionibus
quarum una est ad alterandum. 2a est ad
removendum accidentia sequentia. primam
autem intentionem adimplere requirit ipsa mala
complexio quia pura fuerit conducta nulli
materie ac certe mala complexio malis evacua
ta si fuerint mala complexio relicta. In mala
complexione frigida pura completur curatio per in
terius et exterius appropriata. sicut in mala
complexione calida et sicca et de appropian
dis ab extra alia sunt unguenta alia em
plastra alia epithimata et alia embroca
et in frigida sufficiat unctio ex oleo ru
taceo calido et oleo sansucino et spelino
et ex oleo nardino et laurino sit una
unctio. Emplastrum utile R mellilotum fenu(greci)
aneti florum camomille rute sicce ana ʒ. s.
terantur et distemperentur cum succo menthe et po
natur super caput. Cerotum bonum R olei
rutacei olei de castoreo succi maiorane
succi rute ana ʒ. ij. cere citrine ʒ. s. ferve
ant ad ignem ad succorum consumptionem deinde
extendantur super panno et super caput ponatur. Con
fert epithima et embroca ex rebus predictis calidis
et caputpurgium factum ex mente succo nigelle
et retento in ore tiriace aut pluris sarcotham(?)
sacculus super caput apponendus et est generalis
R serpilli maiorane balsamite sticados
foliorum lauri nucis muscate zedoarie gariofili
ana ʒ. s. terantur et ponantur in sacello de
panno lineo raro et calefiat cum aqua vitis
ipsa supra tegula calida et ponatur super ca
put. dixit Rasis 9o continentis. Unguentum Gal. R
anetum mellilotum et camomillam et decoque
in aqua usque ad consumptionem tertie partis postea
cola et pone in ea oleum irinum et deco
que usque ad consumptionem aque et oleo isto line
caput. Et si adhuc non suffecerint predicta
deveniendum est ad rubificativa et est incipi
endum a levioribus. sunt enim in eis gradus
intentionis et remissionis. et ex rubificanti
bus predicte sunt sinapis stercus columbinum ru
ta silvestris euforbium baurac piretrum piper

costus dixit alexander R fimi colu
bini ʒ. i. s. piperis albi ʒ. ij. castorei ʒ. iiij.
ceroa(?) ʒ. i. incorporentur cum aceto fortissimo
succo absinthij et oleo nardino et line
cum eis. Halihabas dixit R fimi columborum
euforbij piperis ana partes equales diligenter
tere et cum aceto fortissimo distempera. dixit
gilbertus folia lauri savine abrotani si
simbrii betonica et ruta in vino rubeo bulli
ant et fumus per os et nares recipiatur. de
medicinis autem interius recipiendis vel appropi
nandis. alia sunt electuaria. alia pulveres
alia sirupi. valet autem confectio vini nectar
confecti cum speciebus valet electuarium pluris
arcoticum et tyriaca et metridatum cum bene
fermentata fuerint et huiusmodi similia et pono
sirupi de sticados et aliorum electuariorum. In di
gestione materie frigide dixit Rogerius In lo
tione capitis ad sodam frigidam pone
sal et rorismarinum. dixit beltra poma
cum aqua sansucia cataplasmata multum con
fert et similiter decoctio edere terrestris
et [illegible] dicit R sulfuris cas
torei baccarum lauri ana partes equales mis
ceantur cum butiro oleo rosarum et sero et
extendatur super pecia et ponatur super frontem
et dixit R mirre aloes epatica euforbij
castorij epithimi costi piretri piperis ana tera
tur et cribellentur dissolvantur cum bono vino
et cum pecia capiti epithimatur. In complexione
autem calida mala et inflata a caliditate consumptiva
et ab adustione solis reducatur Avic. ad
hunc intentio autem alterationis completur cum
infrigidantibus ab intra et ab extra appro
ximatis In infrigidando tamen notavit gordonius
quod quedam sunt capita quibus modica infrigidatio
sufficiat sicut sunt capita senum mulierum et
minorum puerorum humidorum et albarum i. fe fleg
maticorum et eorum omnium qui habent debile caput
et eorum qui de facili incurrunt litargia ac
egritudines alias frigidas cerebri vel minorum et que
de facili incurrunt egritudines oculorum et similibus
ut qui pariter sunt corizis et catarris. hij enim
omnes a valde infrigidantibus custodiri debent
quamvis caput nimis actualiter sit calefactum si

[illegible] cum [illegible] / [illegible] pone super caput [illegible] / [illegible] cum vino [illegible] / [illegible] et opio [illegible] cum [illegible] et tempora [illegible] folia [illegible] cocta in vino et [illegible]

sed paulatine et cu remisse infrigidantib9
ad sanitate reducendi st. de appropinquantis
[loca capitis] g° ab extra oes recordat in mediamine
olei rozati coequalltn cu aceto. Alex. dix.
accipe ex aceto gal ʒ ii lana illud pluribus
locionibus cu suco solatri sempuiue agreste
et line caput et suppone folia salicis et
[embroca] minuberis de effectu ei9. Embroca ex stil.
lo flor nenufar et cucurbite flor salic
violar caulium corticu papauer an m. i.
decoquitur in aqua et fiat ex ea embroca
[embroca experta] actu tepida. dixit nicol9 expertissimu em
brocatione cu aqua decoctionis rosar violar
foliorum salic et vitis uini flor nenufar
cucurbite flor papauis flor lactuce que
cum spongia infundit sup caput tepida
sed p9 embrocatione debet fieri leuis ab
stersio capit cu panis lenib9 et post
abstersionez debet fieri unctio cu hoc
[unguentum] lo mucilagis psilii mucilag semis cito
nior et semis malue suci portulace et
suci sempuiue an ʒ. i. olei nenufarini
ʒ iii cere albe ʒ. ii. feruecat ad sucor
[ad intra danda] consumptioez et postea fiat unctio scd' iste9
appropinquantis st9 9enitra electuaria syr9 iu
[de mala 9e sitia] leb et alia huioi frigida bibita / In dolo
re aut capitis a mala 9one sicca de exti9
appropiandis dixit Auic ex hiis localibus
bus que conferut est administrio caput
purgior humidor cu oleis de amigdalis
amar et de cucurbita. Ras dix. instilla
per nares medulla ossiu pecudu dissolu
tu cu oleo violato. q si curatioes supdicte
no sufficiut tunc tende ad narcotica q' di
cent in sequeti ca° / 2ª intetio copletur cu
prouisione ne ex hac sicca eueniat malu
accus cu eis que dicent cui succurriatur
cu eis que interi9 dicent

X supdictis pt colli cu dolor
capitis ex mala 9one mali
Signa g° doloris prouenient
[sig dol a ma hi] a ma humorali st dix Alex. si paties sen
tiat grauitate in capite no est sola qualitas
in capite sed e plenitudo humor. dolor

cu dix Gal' qui fit a multitudine humor fit cu
grauitate. Et Auic dt q oes 9ones no pu
re comunicat in sicce uictu i humiditate na
ris et gordo dixit quadiq adest ma g
uitas est in capite et si eger inclinaret
caput velut vellet odorare et subito eleuet
et tunc sentiat se pturbatu et graue et
ponderosum et magis dolorosum procul du
[sig spec et san] bio e cu ma hec discrasia. Signa i spali
st qu si fuerit sanguis vicio adsit rube
do tensio grauedo in facie et oculis. et ta
ctu eger sentit calidu. pulsus magnus multitudo
sopni et fortasse accidit pulsatio circa tpora
dolor i anteriori pte capit et sopnia rubeor
[Co] Signa colere st q eger sentit i capite mor
dacem dolore no extendente amaritudo oris
palor faciei caliditas tactu. pulsus uelocitas
strictura cu siccitate naris et vigiliis et
dolor in dextera pte capit incipies a tcia
hora diei usq ad nona et caput est ta
ctu calidu et adest nausea et vomitus quia
cole citrine et vrina e intensa et dolor p
[flet] uenit ad radices oclor / Sig flet st
dolor capit grauatiuus et sepiue i occipite
incipies a tcia hora noctis usq ad hora e
iusde sopnus longus et profundus sopnia
albor corporu facies alba uel pallida
oculi pallidi et sentit i ore insipiditas
vrina e pallida mediocrit spissa et hoc
si fuerit flea naturale. si uero flea fuerit
dulce sputu est albu dulce eructatio dulcis
fastidiu cibi et potus et caret et prosudiu
stoi Et si fuerit flegma salsum aderit
siccitas oris sitis pauca defectus appetitus
quibusda vomitus et nausea quibusda pru
ritus circa fronte et facie. si fuerit flega
acre sputu est acetosum liqdu eructatio
acetosa fudsa rugitus et tensio i stoo / Si
uero fuit fleg vitru sputu e indigestu al
[mele] bu spissu globosum. Signa melie st dolor
grauatiuus lentus no acutus in sinistra pte
ab hora ix. diei usq ad tcia hora noctis
paucitas sopni sopnia turbida visio ni
gror corpor alba oculor subnigra pul
sus tardus caput tactu frigidu / Ex si ma

humidis fuit opillas dixit aggregator no Sig opil
nus sunt signa q persistit regimine generati
uu humidu et viscosor et ociu et abstine
ciam a locione capitis fricationis et pectina
cionis eius et sz plim no sequitur ad hanc
sodam febris Sig me vetosit st quia est Sig vetosi
extensio absqz grauedine et fortasse e cu pu
cione et fortasse cu corrosione et aliu est
sonitus et tinnitus cu vapores ascendunt ad
aures et aliu est permutatio doloris de loco ad
locu aliu fugit Signa q dolor capitis sit Sig dol
in capite per propetate et cum rpiut pot p ppetez
ri ab auctoribus maxime tria. pm e q i a
lus oponibus cerebri est nocumentu et silr
in oponibus ortor ab eo vn adest grauitas
capitis sopnus grauis tenebrositas visus et
in alys sensibus lesio / 2m e q cu eo inuenit
bona dispo in stom et alys mebris capiti
comunantibus tum longinquis q remotis. Et 3m
est q dolor per propetate est fixus stabil
qui no sepat. soda vero p comitate fit qn Sig dol p cnitez
desinunt aut fit fortis sz q accidit mebro
comunanti ex dolore vel alia passione vn do
leat caput et halabas dixit q cephalea
per comitatem no est stabil. Signa sode Sig sode a cnite sto
fce a comitate stom quoz rpiut apud aucto
res qn soda que fit cu colera gnate i ore
stoi cognoscit eo q mouet stom ieiunio
et post sopnum fcz et p9 ieiunium Et
auic dixit q ea signat diuisitas i vacuita
te et repletioe na si est pp coleram exatat
cu vacuitas adest sicut si est ex humore
frigido minor est i vacuitate et sedat
ipam fames. dicunt hoc esse vez pse. p acci
dens tn sequit totu contrarium sicut q tpe
vacuitatis et famis augeat soda ex humore
frigido. naqz fames excitat ex illo humore
vaporem frigidu qui eleuatus ad caput iflat
et dolorem facit Et signu huius est rugitus
qui tpe vacuitatis famis excitat ut dixit A.
iz 34 / Secundu sigm est inductio angustie
stomacal et nausea et appetitus puatus aut
destructio eius eructuatio rugitus singultus
/ 3m signu est dixit Auic q soda q coi
cut stom habet diuisitate in digestione

q2 si stom bn digit no dolet ul pax do
let sed qn male digerit dolet et forti
ficatur dolor / 4m signu est qm sigt
ipam diuisitas dispois in soda sm diuisi
tate dispois rlarz que stom supueniunt
Et declarat hoc Auic. dt multi hoies
st ad quoz stom effundit coleram et nuc
soda excitat et cu comedunt aliqd cessat
a soda eo q illa colera imbibit cibo et pro
hibet a vaporatioe. qz excitat a cibo ipa
colera et subleuatur ex pulsa. facto naqz
a stom vomitu alleuiat. 5m sigm e sup
tu ex pte doloris qm dolor qui fit comita
te stomaci plerumqz est i anteriori pte capitis
. Signu fcm comitate epatis est q soda de
clinat ad latus dextru et q2 hoc no est
signu certuz ideo dicunt q tuc e certuz
signu qn in epate aparent lesiones ut Sig sode a cnite epti
q in eo reperiat dolor grauitas calor ul
frigiditas opillao vel apostema vel aliq
alia egritudo et urina et egestio st signa
tes quia st male passiones in epate / Signa a cnite splenis
fce comitate splenis st q dolor declinat
ad latus sinistru et inueitur i splene do
lor timor et inflao. Signa sode fce cm cord
tate cordis st inuectio lesionu i eo / Signa
fce comitate intestinoz st torsio dolor i itestinoz
eis. signa fce comitate matrias sunt dolor matric
sm plimu incipit i sinapite et sm plim
accidit a pate orto i ea calido vel post
ptu aut aborsuz aut defectu mudifica
tionis matrias. Signa fce comitate rnu renu
st q dolor declinat ad posteiora et sm
plim vapores a dorso et renibus eleuati
posteriora capitis petunt et adsunt lesiones
in renibus / Signa fce comitate mirach st mirach
q inuenit lesio in mirach. Sig fce comita
te mebroz extoriu sunt q excitat soda mebroz exterioz
cu excitatioe illoz Et sm plimu huius ca
sentit q aliqd eleuetur ex mebro illo ut
brachys ul crure et ascedit ad supiora
/ Signa fce vicio vmium i capite genera verniu
tor dixit Ras pmo contint q cognoscit ex
corrosione qua paties in capite sentit ex
odore fetido qui e i eo egrediens p nares

Pille bone ... in dolore capitis ex
ca ... / ℞ turbit ʒ x. mastici ʒ iiij.
aloes boni ad pondus omnium ...
absinthij

Cura

et augetur dolor cum movetur caput. similiter ad
est pruritus in naso et sentit fetorem ex ore
eius et hanelitus fetidus // Cura soda
a mala complexione cum materia humorali quatuor
complet intentionibus quarum prima est ad digerendum
2a ad diluendum. 3a ad evacuandum. 4a
ad alterandum mala discrasiam si qua remanserit
. de prima intentione dixit mesue si soda fuit
a peccato alicuius humoris a sanguine primo di
gerimus deinde abscindemus et in digestione
materie colice fiat syrupus acetosus et aqua de lu
pulis et aqua ordei et aqua buglosse do
mestice et silvestris et syrupus rosatus violatus
nenufarinus et si materia fuerit adhusta coli
ca competit syrupus acetosus cum aqua lupulorum et
fumiterre. Syrupus medicinalis digerens materiam
colicam subtilem ℞ rosarum violarum nenufaris
boraginis buglosse ana ʒ ij. seminum endivie
lactuce scariole portulace acetose ana ʒ iij
medullarum seminis melonis citrulli cucu
meris melonis cucurbite et seminis psilii integri
ana ʒ j. decoquatur in ij lib. aque fontis usque
ad medietatem et colentur et colature ad
dantur succi sempervive ʒ iij. clarificati et
zuccari albi ʒ xx. fiat syrupus et acetosetur cum
pauco aceto. Syrupus quo usus sum in materia coli
ca grossa contenta in capite ℞ res omnes posi
tas in syrupo supradicto et addantur eis radices
endivie acoree feniculi ana ʒ j. sticados
sticados capillorum veneris ana ʒ iij. et lo
co succi sempervive ponatur succus apii depu
ratus et fiat ut supradictum est. Syrupus
in materia flegmatica naturali ℞ sticados origani
maiorane epitimi ana ʒ j. radicis feniculi
petrosilini apii ana ʒ ij. radicis peonie a
namomi nucis muscate cubebarum karui si
leris montani ana ʒ ij. decoquatur in lib. 4or
aque usque ad consumptionem medietatis et cole
tur et colature apponatur mellis lib. j. et
fiat syrupus acetosus et si fuerit febris loco
mellis ponatur zuccarum album. Syrupus in materia fle
gmatica frigida grossa ℞ cinamomi nucis mus
cate cubebe zedoarie sileris montani ana
et seminis feniculi petrosilini et apii ana ʒ j.
decoquatur in lib. iij aque usque ad medietatem

et coletur et colature addatur succi ma
iorane succi origani succi calamenti de
puratorum ana ʒ ij. et mellis et fiat syrupus
et acetosetur cum aceto squillitico et detur
cum aqua salvie et ubi esset magna fri
giditas capitis posset poni loco aque vite
ʒ ij. Syrupus digestivus flegmatis salsi sic fit
℞ succi lupulorum fumiterre et maiorane
ana ʒ iiij. depurentur et addatur eis quantum
eis sufficiat de decoctione radicis feniculi apii
acoree sticados capilli veneris et florum bo
raginis et addito zuccaro fiat syrupus et aceto
setur // Si vero materia fuerit melancolica dige
ratur cum syrupo qui sic fit ℞ sticados origani
mentastri mellisse epithimi cuscute scolo
pendrie ana ʒ v. radicis apii feniculi petro
radicis boraginis et buglosse ana ʒ j. passu
larum enucleatarum ʒ ij ʒ ij decoquatur
in lib. iiij aque usque ad consumptionem medietatis
et colentur et cum zuccaro fiat syrupus et acetosetur
cum pauco aceto quia si materia fuerit mixta miscean
tur digestiva / de secunda autem intentione
adimplenda sufficiat quod dictum est supra
in capitulo de uti curatione egritudinum capitis ut materia
diluatur omnibus modis diversimode dictis illic
specialiter cum clisteriis et suppositoriis trahe
ntibus materiam a capite / Si autem intentio est
ad evacuandum In sanguinea si fuerit materia
sanguinea incipiendum est a cephalica et
facienda est flobotomia ex parte in qua est dolor
si autem post flobotomiam remanet dolor capitis
et videtur repletio in capite et oculis fiat
flobotomia venarum que sunt in naribus et utriusque la
teris et venae frontis. Si vero materia fuerit
colica solvatur cum hoc quod recipit succi
endivie cocti et depurati et infunde in
ipso diamerone ʒ vj et da ex eo in mane
ʒ j. apparebit ei cito sanitas si deus volu
erit. debet autem dari de tertio in tertium / Si
autem materia fuerit flegmatica evacuetur cum pillulis
cochiis et cum pillulis que mundificant caput
et stomacum et dicuntur pillule de mastice ℞ alo
es ʒ vij. mastice rosarum ana ʒ iiij. turbit
ʒ iiij. dosis earum ʒ ij / alie pille que conse
vit soda antiqua ℞ coloquintide turbit ana

Syrupus de vere ... ℞ florum boraginis viol
foliorum sene ... epithimi anisi uvarum
passarum ... ab ... ana
ʒ s ... in ...
... et ...
et ... ana ʒ s
per diem et noctem deinde ferveant in lento
igne et colentur et colature addatur ...
in aurora ... ad ...
...

Syrupus evacuativus cole singularis ℞ flore
... ana ʒ ij uvarum passarum inde
... ab ... decoctionem in sero ...
et in decoctione ... per diem et noctem ...
... ʒ j. ferveant lento igne et colentur
et colature addatur ʒ j. ... mastice
... in aurora
et ...

ʒ. iiii. agarici ʒ. iii. sticados ʒ. ii. scamo
nee ʒ. ss. spice squinanti psilocasie xilobal
sami carpobalsami asari rosarum violarum e
pithimi absinthii cinamomi croci masticis ana
ʒ. i. aloes ad pondus omnium et fiat pillule cum
succo absinthii aut evacuat cum medicine
de turbit addito ei sticados quantum de ʒ.
aut cum pillulis fetidis. Si vero materia fuerit (Evacuatio)
melancolica soluatur cum ieralogodion et iera ru
fini aut cum pillulis de gariofilis que sic fiunt
℞ coloquintide agarici epithimi ana grana. ii. po
lipodii gariofilorum sticados folliculorum sene ana
ʒ. ii. ss. nucis muscate cinamomi spice rosarum
violarum ellebori nigri ana mastices ana ʒ. i.
usque ad ii. Si vero materia fuerit mixta ex flegmate (2 materia mixta)
et colera evacuetur cum pillulis aureis prius
digestiuis et solutiuis. Si non cesset secunda tunc
evacuandum est specialiter a capite cum mastica
toriis et caputpurgiis et sternutatoriis. Et (Caput purgia)
Rasis dixit septem folia origani et septem
grana nasturcii albi et tere ea et misce
cum oleo rosato aut violato et ex expresso fo
liorum eiule sine aqua distillata in tres gut
tas quod si mordicauerit nares adhibeatur ole
um violatum. Confert gargarisma factum cum (Gargarisma)
sirupo acetoso et sinapi misceant sternuta
toria primo cum lacte recenti 2o cum oleo lilii
3o cum aqua blitis 4o cum auricula muris.
Quarta intentio perficitur cum alterantibus ma
lam discrasiam derelictam que consumunt reli
quias humorum et membra confortant. De lo
calibus itaque si materia fuerit sanguinea ad (localia Sanguinee)
ministra embrocas et unctiones ex eis in quibus
sit infrigidatio sicut est aqua granatorum aqua
rosarum oleum rosatum et acetum simul mixta
et agitentur donec inspissent et infrigidata
super caput fundatur. In materia colerica fiat unc (lo colerice)
tio ex oleo violato cucurbitino et de amig
dalinis. In materia flegmatica confert aqua decoc (flegmatice)
tionis matricarie si spargatur super caput quoniam est
de proprietate eius conferre doloribus capitis
ex frigiditate. Si vero materia melancolica fuerit (melancolice)
confert unguentum quod sic fit ℞ olei de eu
forbio olei maiorane adipis anatum me
dulle ossium cervi ana ʒ. i. cere atque ysopi
humide ana ʒ. ii. croci semis auri fini
greci ana ʒ. ss. fiat ex eis unguentum quo
caput inungatur. Si autem materia sit mixta (materia mixta)
ex colera et flegmate fiat embroca tale ℞
folia et radices malvarum radices emule
violas ordeum scortiatum mellilotum camo
millum fenugrecum decoquatur in aqua cum
qua caput embrocetur. Et si dolor non removeatur
per predicta deveniendum ad ea que
intus sumuntur. Et in materia quidem calida detur (ad intus)
triasandalum et in materia frigida detur pliris
arcoticon et in hoc multi conveniunt medicina
oprata et fermentata et antiqua nam in do
lore ex materia calida confert rubea tosacata
et si a frigida confert tiriaca et med[?] me
tridatum et aurea alexandrina. Si autem do
lor non removeatur et perseverando infestat
egrum deveniendum est ad narcotica et primo
per exterius approximata Rasis dixit primo constituit (Narcotica exterius)
ad secunda ex calore ℞ utriusque sandalorum
rosarum seminis lactuce florum nenufaris ana
ʒ. iii. croci ʒ. ss. fiat metthe opii corticis
mandragore ana ℈. ii. fiat emplastrum cum suc
co salicis vel oleo eius vel succo lactuce so
latri et spinne et suppone tempora et fron
tem et dixit accipe succum solatri extrac
tum a frondibus et tota sua cerusa et in
stilla in naribus tres guttas deinde intro
mittantur aliquae gutte olei violati. Et Ra
sis dixit multotiens feci hac medicina propter suam lau (Exterius oppilantia[?] ca)
dabilem operationem accipe opium et cortices ra
dicis mandragore et flores nenufaris
et camphoram et tere et formentur ex eis
trocisci qui insufflentur in nares post con
fectionem eorum in umbra. In secunda ex fri
giditate ℞ olei et costo ʒ. i. castorei (in frigiditate)
croci cassie fistule opii florum nenufaris
ana ℈. i. incorporentur cum pistillo et ex eo
inungantur tempora et nares et locus dolo
ris. Quod si per hoc non sedatur dolor recurren
dum est ad exhibenda intus eius qualia sunt o
piata superius posita cum non fuerint fermentata.
Amplius pro cura huius doloris deveniendum est ad curam generalem doloris capitis
supra positam cum eo quod ibi est dictum de cirurgia (De Cirurgia)

Tiro[?] localis in ca frida ℞ storace calamite nucis[?] … pireti stafisagrie castorei … pulverizent et misceant cum vino et illiniat capud

… de … dol. capitis oleum de liliis optimum … …

ex multis. Specialiter tamen auctores locuti
sunt de cura sode pulsative que provenit
a materia calida faciente pulsacionem. In ea cum ut-
dum est evacuacione deinde scarificatione cum ventosa
in nucha et ad post appositionem sanguis-
sugarum super utrumque tempus et ligaciones
extremitatum. Linimentum forte ad sodam
(unguenti ad ca) calidam pulsativam. Recipe olei rosati violati
cum pauco aceto agrestis succo et modica ca-
phore. Dum contere et suppone capiti.
Dixit Galienus quod si tamen ferri cum duobus ramis poli-
gonie suppositum capiti confert sode cum pro-
prietate. Valet potum de rosis cum citon-
iis calida et potum factum ex columbaria que
est verbena in calida. Si vero materia fuerit
ex ventositate cura est secundum tres intenciones
quarum prima est abiectio materie vaporabilis.
2a est ipsius materie vaporis seu ventositatis resol-
lutio. 3a est capitis confortatio ne materiam vento-
sabilem amplius generet. Prima quidem intencio
completur cum divisione et evacuacione prout sibi
convenit et de ea dictum est supra. 2a intencio
completur cum resolventibus vapores sicut dicetur
in sequenti capitulo. 3a intencio perficitur cum confortan-
tibus cerebrum.

Alie dixo in mamur si toti cor-
pori comparatur caput fiat pro-
visio ad distemperanciam et ad materiam que optinet
in illis. Et siquidem fuerit ex simplici
pura et in mali qualitate calida capiti cura
est sicut cura sode febris a mala complexione pura
et si fuerit ex magnitudine caloris tunc ac-
(embroce fri) cipe aque rosate p. i olei ro. p. s. et aceti
vini p. quartam et dilige misce et super caput
infunde aut pannum in eis infusum lineum super
caput. Et si est estas infrigera in nive et
emplastra caput. Et in ista aqua ex sandalo
et aqua rosata et portulace et cucurbite et
super caput instilla aquam in qua decoxeris
violas et papaver et ordeum in estate infri-
geratam et in hyeme tepidam. Si vero adsit
soda ex magna frigiditate calefacientia ap-
plicanda sunt capiti ex unctionibus emplastris epi-
thimatibus et embrocis. Si vero ex aliqua materia

humorali fuerit ex toto descendente ad caput
cura in generali sunt due res quia una est respi-
ciens totum corpus quod mandat et alia caput
quod recipit. Et que respicit totum corpus ad-
impletur evacuacione et divisione illius materie. Verum si
fuerit multitudo et maxime secundum venas flo-
bothomabis pacientem. Si vero non fuerit magis
pura sed cum materia humorali alia a sanguine
utere digerentibus et farmaco. Que vero respi-
cit caput completur cum confortantibus ipsius
stipticis calidis vel frigidis secundum disposicionem materie. Si
vero materia fuerit vapor ascendens que ut plurimum
est in febribus. Cura eius est cura febris. Hec
(cor iteros) autem cura est secundum quatuor intenciones. Prima est
ad abscindendam causam ideo secundum hanc causam est
intencio que adimpletur cum evacuacione et divisi-
one ut supra dictum est et quia hec causa est calitus fe-
bris ideo curanda est cum extinctivis febris ut di-
ctum est in tractatu de febribus. 2a intencio est
repellendo vapores ascendentes ad supra cum con-
fortacione capitis. 3a intencio est ad prohibendum
illorum ascensum. 4a intencio ad resolvendum re-
liquias que in capite retinentur et alterandum malam
(pa itero) distemperanciam derelictam. Et prima intencio est dicit Avi-
ut evacues de membris mandantibus si in eis con-
tinetur materia cum eo quod convenit materie et illi membro
et cum divitis et ut punites complexionem malam illorum
membrorum. De 2a intencione est ut confortes caput
quorum confortancia sunt stiptica et ut plurimum fri-
gida et ideo advertendum est in eorum administracione
namque quis in cura sode calide cum alterantibus fri-
gidis procedamus ut primo remittat excessus caliditatis con-
ut 2o prohibeat excessus nocivi. Tamen in 4or ca-
sibus non sic procedit. Dixit Mesue prohibetur
enim usus stipticorum sode in febribus malibus
quia auget febrem et dolorem capitis. 2o quando pro-
venit soda propter vapores acutos a concavitate totius
aut alicuius membri et si illos caput recipit. 3o
quando est multitudo vaporum. 4o quando adest soda
propter vapores contentos in capite per concavitatem corporis
(Sode ifc) aut alterius membri. Sed sodam calidam factam in
febre sedat attractio aceti et aque rosate per na-
res quia infrigidat et confortat cerebrum et non
claudit poros vel vias constrictas et hoc
est remedium utile. Dicit Mesue et hoc certe se-

inesine si aut fuit materia frigida aqua elevet
vapores post principium mutta ad oleum camomilli-
num cum oleo mirtino. Scias aut quod catarrus
coriza aut tussis alium prohibet usque fundora
sed in toto cum medicus cogitur infrigidare
ubi enim erit in capite materie calide ita ut timeret
de frenesi tunc apponemus repercussiva in cura
sode per contrarietatem ad determinatam membra. si fuerit
in materia calida que sit in membro mandante a qua
vapores ad caput evaporat aut qualitas calida
sine materia facies illud idem quod fecisti in principio
cure. si usque ad finem cure. 3a intencio est ad
prohibendum ascensum vaporum et tribus modis
perficitur. primo per divisionem ipsorum ad partem oppo
sitam ideo ventosentur fricentur extrema
et quandoque ligacione etiam ut fortius comprimas ea
et fiat fricacio in aqua calida. 2o per confortacionem
membri a quo vapores surgunt ne ipsis aut ip
sorum materiam generet nec ab aliis suscipiatur
unde si fuerit a stomacho conforta stomachum cum mastica
et gencehabum simul inpotus et in modum electu
arii sumptis in potu vel alio modo. Et 3o per vaporum
resolucionem et antequam ascendat ipsorum ascensus pro
hibetur. secundum confortacionem membri et evacuacionem
materia da ei diacuminum vel electuarium de semi
nibus et coriandrum recens prohibet ascensum
vaporum et conveniunt sode supervenienti ex in
flacione stomachi electuarium. Rx mirabolanorum psilii
coriandri sicci cum 2us electuarium quod invene
ni ultimum sic fit. Rx coriandri preparati
sumach granorum mirti uber granorum granatorum
ana ℥. ii. 3ii roborum ℨ. vi. incorporentur in dispositione
calida. Si vero disposicio frigida fuerit Rx mastic
et olibanum calamum aromaticum et bene triti et
cribellata incorporentur cum melle rosato et
exhibeantur. quod si dispositio in potu fuerit misce
antur predicta et si aliquando contingat simul
resolucionem vaporum et ipsorum ascensus prohibi
cionem debere fieri tunc confert electuarium
quod recipit seminis agni casti radicis peo
nie ana ℥. ii. coriandri preparati granorum mir
ti ana ℥. i. ß. incorporetur cum melle accipe
dosis ℨ. i. ß. absque potu. 4a intencio quod est
solo reliquias vaporosas in capite retentas
et male distemperate dereliete alteracio est

fieri prenominatis intencionibus omnibus predictis
noverunt doctores quod prohibencia ascensus
vaporum a membris plus iuvat quando vapor
est a stomacho et intestinis deinde quando est ab e
pate et postea a splene et deinde quando est a
renibus et a matrice et ultimo quando est a membris
pectoris. Et fiat dicenda in speculari autem ex
libet membri mandante. Si itaque soda fuit
curare stomachum ex eius sic pacientes curare nich
il afferendo capiti quod inde magis trahat
quod non est intelligendum de confortantibus ca
put que in omni cura sode conveniunt convenit ne
que de resolventibus in fine vapores spissos
sed debes attendere an vapores illi in ventre
existentes a iunde fluat ad stomachum et tunc sodam
faciunt an in ipso sint fixi et contenti et si a
iunde fluxerit cum primo respiciat ipsum membrum
mandans quod ut plurimum est epar et deinde
membrum recipiens scilicet ipsum ventrem. Et membro
quidem mandans curat rectificando complexionem eius
et aperiendo opillaciones si que sunt et aperiendo
vias materias in eo contentas evacuando et di
vertendo. venter vero recipiens confortari
debet ne recipiat vias intermedias constringe
do et materia quidem que effundit evacuari
debet cum eo quod convenit sibi et membro mit
tenti. Evacuativum non sit ex eis que habent stomachum
ledere quod si non fuerit inventum corrigatur ma
licia eius cum eo quod ipsa habet removere et
quod habet stomachum confortare prout dicetur
in capitulo proprio et curatur omnibus modis ad in
feriora. Iuvatur aut stomachus confortari debet ne
ipsam recipiat. Et quia materia que fundit ad
stomachum ut plurimum est colera ideo auctores com
muniter de ea loquuntur et ideo avicenna dixit si
colera est que fundit ad stomachum calidum sic
accidit infirmitatibus ex generacione colere ex fluxus
ut plurimum est ipsius stomachi debilitas ita ut susci
piat materias colericas et accidit ut corrumpat
in ipso chimi ymo cere et cibi. Et subdit quod hoc
fluxus colere non separatur secundum plurimum nisi
secundum vacuitatem. Cura est ut dixit avicenna con
fortare stomachum cum rebus stipticis cibis siccis et
meninis frigidis que sua frigiditate alterat coleram
et sua stipticitate confortat stomachum. et frigide

et stipticitate simul vias constipat intmedias
deglutiat g° bucellas infusas ī aqua a
greste vel utriusq3 granati · s musa et ace
tosi · nā ex hys confortat stom ad hoc ut
nō suscipiat coleram et aliebas dixit · Gal
hoc passi ī libro sanitatis de cautela aut
Si cumpia cephalica ē colerius ꝑ que ī
sto nascitur et fluxe ꝑ peruint mane illi
sorbicionē porrige laudabilē que ex pa
nis simile / sit medulla cū aqua grana
torum mixorum · si aut colera illa ad stomacū
effundit frigida administretur dixit Aug
stiptica que dicta sit sed nō pura quia licet
alteret coleram seu ledat sua fortitudine stomacū
dant aspsa cū spēbus acutis sicut sūt pi
per cinamomū et gariof · Si uero q̄d ad
stomacū effundit fuerit mā flecā vel melancā
exhibeant cibi et mete stiptica et calefa
ctiues corrigētes māz et cū stiptic̄ confortātes
stomacū et constipantes vias mechas Et ex cibis
in hoc cōuenientibus est bucella panis ī fusa
ī vino odorifero stiptico et diacitonitem
mellinū cū spēbus / Quod si buccello predicto
nō poterit exhiberi qn ad stomacū mā fluat
cuius signū est in stomaco grauitas et nausea
et secūdo pseuerancia tunc illa mā vomitu
expellat · quod si prorsus humor ad stomacū ali
unde nō fluat sed ī ipso stomaco sit contentus
et ī ipso grauatus tunc cura hys tripliciter pstat
ministro dieta pocione et cirurgia Et de die
ta quidē sufficiat dicere ī ca° de mala complexione
stomacū cū mā · de hiis nō prosequor · nisi de cibis
de quibus locuti sūt doctores in hoc ca°
ex g° conari offerre catillē cibū euchimū
mz si contingat balneatos prius esse · si uero
nō fuerit balneati aū balneū tūc patia
piat de cibo ut nō noceant cū balneatur
suple et sic est eis afferendū cibū post
tempus balneacionis post purgacionē ymo si
mā fuerit colica mordicatia offerendus
est cibus siue precedat purgatio siue nō et
siue balneet siue nō · nā dixit Gal' ī deg°
v cibi abstinencia utilis est in discensiōibus
et a vetustate factis in stomaco sed nō hys q
habet humores mordaces ī ore ventris

nutriatur eger cibis subtilibus laudabilibus
et facilis digesti Si itaq3 mā ī stomaco contēta
fuerit frigida cibus debet esse calidus naturaliter
vel artificialiter et si fuerit calida cibus debet
esse frigidus · de cura per pocionē est sciendum
debere obseruari oēs intencionēs supradictas
Et quia de ipsarum ipleacione supius dictū est
sufficienter preterquam de euacuacione ideo de ea
est prosequendum · fit aut illa euacuatio vomitu
et solucione ventris Et cura est euacuare aīs
sine obseruatis singulis euacuatōis modis · conuenientes
ī stomaco de quibus dicetur loco suo et euacua
tur ī vomentibus facaliter cū post bibitā aquā te
pida multum et difficulter vomentes per ī
positionē digitorum vel pennarum et irritantes
ventrē multū prosunt sed hec sufficiunt ī
facile vomentibus · si aut fuerit infirma vel ad
herens tunc euacuatione educatur / de vomitu
loquens Ras primo continentis dixit · si flegma ī
stomaco habundat prouocet vomitus et inde
nō mitigabit dolor · sed si nō est a stomaco
nocet stomaco per id quod de motu et a
gitacione inducat ī flegmate et nō educat ipsum
et facit in ore stomaci ꝯ coleram sine febre
cura est ut bibat syrupum acetosum et aquam
calida multū et vomat aliquotiens donec
mundificetur stomacus et postea ꝯstitutus pillas
de aloe conferentes capiti et stomaco que sic fi
unt Rx aloes ʒ vi mastic ʒ iii · rosarum ʒ
iii · turbit ʒ v · conficiant cū succo absin
tii et mesue approperat eas sibi ī suo antido
tario sed ponit aloes ad pondus omnium · dixit
Aug primum quod oportet te facere est ꝗ incipias
cū purgacione sm̄ ꝗ mā exigit et subdit
si humores fuerint flegmatici in quibus multipli
centur fortes superfluitates tunc administra
vomitus qui sūt fortiores et subtiliacia · s̄ for
tia quam ī aliis fluxibus in quibus grossē ven
tositates nō excitant · quod si predicta nō sufficiant
da ꝑ yeras magnas cū decoctione epithi
quia post vomitiua et subtiliatia fortia nō
sufficiunt signum est quod mā illa flegmatica est fixa
et ingrossata et per oīs usus naz humoris me
lancolica deducta vel melancolica humori mix
ta · vel fortasse a principio fuit melancolica et tunc pu

Marginalia: per pocionē · Signum ... flem · Cura ... in sto ... · Cura febris ex colera in ore stomaci · pille

tasti quod est flegma eligere aut debet de porris
ipsis magnus humorum evacuationibus flegmatum
vel melancolie secundum quod cognoscitur eum esse. Si
vero fuerit soda contitute epatis dixit A-
vicenna fit similiter precedenti cum exhibicione fructu-
um stipticorum et cum plemento omnium dictorum supra
predictorum. Avicenna dixit cum materia evaporans
fuerit in zirbo epatis iuvat ad illud potio
per diuretica quia materia ibi locata habilius
educatur per vias urine et si materia fuerit
in concavo epatis iuvat educencia eam cum
solucione ventris et si est in utroque loco
educatur per utrasque vias incipiendo ab
evacuacione secessiua et super epate supponatur
emplastrum factum ex spodio rosis mirto absin-
thio et similibus et quando materia est in zirbo. Si ve-
ro materia fuerit in concavo tunc plus conferunt
stiptica extrinsecus appropriata. Si vero soda
fuerit contitute splenis renum matricis
mirach vel pecium pectoris Avicenna dixit suffi-
cit in curatione eius quod premisimus in capitulo ultimo
curacionum capitis et in isto capitulo et supra in
curatur consimiliter precedenti adimplendo supradictas
intenciones. Si autem soda sit post partum
dixit rasis primo contitute confert emplastrum factum
ex amigdala et aceto positum super frontem et tempo-
ra. Si autem soda fuerit contitute membrorum
exteriorum ut brachii vel cruris cura est ut
si sit propter vaporem ascendentem a pede fiat
scarificacio desuper et postea purget cum isto
macione et liget ab inguine usque ad pedes
et fricentur plante pedum cum sale et oleo et
keiri et similia fiat in aliis membris a quibus
vapor ascendit. In quibus omnibus Rasis vo-
luit predicta cura esse facienda per quatuor
intenciones quarum prima est evacuacio materie in illo
membro contente et 2a est prohibicio ascensus
vaporum et 3a est ipsorum divisio et 4a est con-
sumpcio reliquiarum. Prima ergo completur cum evacuacione
per fluxum ventris vel per vomitum cum materia mi-
nima cum ipsis materiebus et post hoc cum flebotomia
ex ipso membro vel scarificacione et purget
corpus cum stomaticon vel aliquo solutivo ut
electuario indo et similibus et si fiunt propter con-
tinuum brachii fiat flebotomia salvatella et vel cefalica

brachium scarificando. De 2a intencione dixit
Avicenna stringantur duo crura si fuerit ab
eis et similiter duo brachia si fuerit ab ipsis
ambobus vel stringatur solum unum scilicet illud a
quo procedit et stringantur crura usque ad
inguina et brachia usque ad ascellas fortiter
stringendo ut strictis venis et arteriis va-
por non possit ascendere. De tercia intencione fit
cum fricacione in pedibus et manibus cum sale et
oleo keirino et debet illa fricacio fieri in
locum in quo materia continetur et ideo dixit
rasis fricentur plante pedum. 4a autem intencio
completur premissis evacuacionibus et totius et
ipsius membri cum stuphis balneis emplastris
et aliis medicaminibus resolventibus desicca-
tivis et consumentibus reliquias materie positis
supra locum in quo materia continetur que si non
sufficerint apponatur medicamen rubifica-
tivum aut cauterizetur locus et diu teneatur
apertus ut omnia reliquia fluat

De soda causata a vento
exteriori

Si cum sode fuerit ventus exterior
considera an sit ventus estiva-
lis cum sit frigiditas yemalis an
sit ventus calidus an frigidus esse quacumque
hora flaverit sive estate sive yeme. Cura
duplex perficitur in tribus dieta et pocione.
De dieta est sciendum quod omnis res vel non
naturales debent esse ad contrarium qualitatis
venti. Unde si fuerit aer calidus debet eli-
gi frigidus et econverso. Ita tamen quod aer sit in om-
nibus suis partibus quietus tranquillus clarus non ventis
perflatus. Cura per pocione habet duas
intenciones quarum una est ad ipsum ventum
alia ad malam qualitatem quam impressit. Prima
intencio eam adimplet si ventus fuerit calidus
et eius introitus fuerit auris ut distillet
in aure oleum camomillinum tepidum aut key-
rinum aut anetinum cum oleo rosato pau-
co et si introitus fuerit nasus dixit in
nulla soda propter ventum extrinsecum quantum
ad hanc primam intencionem quantumcumque ventus sit ca-
lidus non debet apponi aliquid actu frigi-
dum neque potencia quia secundum hanc intencionem convenit

[illegible]

ipius ventositatis i(n)solo sed alia actu et
potencia calida approximetur verumtamen sit
illa virtualiter calida. plus et minus s(ecundu)m naturam
venti. si enim ventus sit calidus approximetur
tur i(n)finite calida sicut anodina ut facit
aurea persperint aut oleum rosatum cum eis
paucum. non ut alterent sed ut illorum continuitat
tur caliditate et ideo si fuerit ventus frigidus
administra per aures et nares olea calidio
ra et intende i(n)solutioni venti cum aliis modis
medicaminum i(n)solutionis illius venti embroca
do emplastrando vel epithimando in vento fri
gido si ventus est intus detentus suffumi
getur caput cum aniso cimino spica et foliis
lauri bullitis in vino albo et recipe per aures
et nares ex ipso inciatur. Et si ventus
fuerit calidus suffumiget cum floribus camo
mille sticados et melliloto bullitis in aqua
2a intencio erit adimplenda si prima non
sufficerit et malicia contra vento subitrati
succrevit et que sit cum perseverancie sode. Cu
Cura facta a ca(liditate) vent(i) ra facta a caliditate ventorum est ut infundat
+ sup(er) calvam oleum rosatum r(ecen)s aut oleum cu
cumerum et mapitedum est ab eo quod est pars
frigidum. et si non sufficiat augeat frigiditas
et generatur dyas. si ventus exterior fuerit calidus
odoret oleum de nenufare seu de rosis. et
ponatur in aures et nares oleum rosatum
in quo sit dissoluta camphora et irroret
faciem sua cum aqua rosata sepe. et sup(er)
caput est ponendum de rosis et nenufare
a fri(gido) / Et si malicia contra succedentis fuerit fri
da cura est offusio olei calidi ut est rutaceum
laurinum costinum sup(er) sinaput et admini
stra ad nares et aures olea in quibus positum
euforbium et muscus et ungat caput cum
oleo de castoreo et ponat de eo in auribus
et naribus vel de oleo de spica et odoret
de ca(usa) q(ue) fit ex fe(to)re castoreum. Si vero cum sode fuit dolor
odor malus advenientibus vaporibus ab eo
cura est illius ei que fit a ventis in hoc
ut consideret si vapores mali fuerint cali
vel frigidi sicut vel humidi cura per dieta et
pocione sic dictum est in illa In cura itaque
huius per pocione cum sit s(ecundu)m duas

intenciones quarum una est ad vapores ipsos
et locum introitus eius. et alia ad malam
qualitatem quam impressit. Adimpletur autem
prima intencio afferendo medicinas contrarie
qualitatis qualitati illius vaporis et maxime
ad meatum per quem introivit in caput et
huiusmodi vapores mali s(ecundu)m plurimum sunt calidi
cum res calide sint magis evaporabiles ideo
solum de cura ipsorum locutus est Ras in divisio
nibus dicens quod cura eius est olfactum redolere
cum frigidis temperate que non debet esse frigida
in gradu sed debet declinare ad puram fri
giditatem maxime si vapor infectus in capite non
fuerit multus. si vero fuit multus exhibe
antur medicamina declinata ad temperatam
caliditatem. Avicenna dicit resolvat calidi vapores
cum embrocis temperatis maxime si ymaginetur
paciens et paciatur propter istos vapores sotomia
et vertiginem quod est signum multitudinis va
porum. si tamen ex vaporibus vehemens sentiatur
caliditas odoret frigidiora sicut camphoram
et sandalos et administret ablucio capitis
cum decoctione malve. si vero vapor fuerit
frigidus confert odor musci et castorei
et unctio cum oleis moderate calidis et em
brocatur et cum decoctionibus eorum. si vero
fuerit siccus necessaria est administracio humectati
onum cum infrigidantibus determinatis et si
at sucio naribus ex aqua rozata viola
ta salicis et de cucurbita. Si autem fuerit
vapor humidus fiat resolucio cum moderate ca
lidis et odoribus bonis aromaticis et non
debet fieri huiusmodi cura cum rebus stipticis
quamvis exsiccent ne pori opilentur et prohi
beatur resolucio vaporis / 2a autem intencio adimple
tur cum removentibus malam complexionem derelictam
que ut plurimum est calida et sicca ideo detur
camphora in oleo cucurbitino ut unum humectet
tet et confortet oleum cucurbitinum et aliud infrigidet
ut camphora et sternatur locus lectus in quo
moratur paciens foliis salicis et odoriferis
humectantibus et quia hec mala complexio inficit san
guinem in venis capitis contentum ad tollendum
nocumentum inde sequtum dicit Ras cura eius
est in flebotomia si sanguis infectus fuit. Si

aut cum sode fuerit odor bonus sive ma- *a fetore bono*
lus cura eius est secundum duas intentiones · si ita
quod bonus odor induxerit soda sua calid(ita)te
curatur cum odoribus bonis frigidis sicut si
soda evenerit ab odore musci vel ambra
curetur cum odore sandalorum vel camphore vel
eorundem et quia supra patuit quod aliquando aro-
matica gravedine faciunt capitis quidam ac-
ceperunt quod in hac cura non est conveniens
appropriare aromatica sed nocumentum et augmentum
sode ideo ad declarandum acceptum istorum
non esse verum dixit Avicenna in canone et soda dum
cum succedunt aromatica frigida post calida vel
eodem soda expellunt ab illis frigidum si vero
odor calidus cum calidi(ta)te exsiccativa fecerit
non sis contentus in odore musci vel similium et
camphora et similibus · set curetur cum caput irri-
gis humectantibus actu frigidis vel infrigida-
tis. Si autem odor faciens soda fuerit fetidus *a fetido*
est cum oleis odoriferis bonis opposit(is) illi
malo obviandum in qualitate quod si ille fuit
frigidus sint odorifera calida bona et econverso
Et de approximatione dixit Avicenna in hoc est
oleum salicis / 2a intentio perficitur sicut in
aliis duabus supradictis alterando mala
complexionem derelictam / *de Cura sode a casu
et percussione*

5 Ordonius dixit illud quod nos
timemus in dolore capitis ex ca-
su et percussione et obviacione
est de apostemate · hec enim est tota et principalis
intentio medici in hoc casu ut apostema non fiat
quoniam ad casum et percussionem sequitur dolor
et ad dolorem humorum attractio ad locum do-
lentem et maxime in corpore repleto unde generatur
apostema · ut igitur medicus reddat principium Avicenna
in hoc casu posuit signa incepcionis apostematis
dicens cum in illo qui habet hoc impedimentum
et iam febris apparet et conturbatur intellec-
tus tunc iam incipit apostema nam per illa significatur
quod incepit humorum factus est ad caput et fixio
earum in eo / Et cura eius quantum ad hunc
locum pertinet duplex perficitur intentione et intentio-
ne si sine plaga fuerit · de dieta dixit
Galienus sz innuitur quod cura eius est quies cor-
poris tranquillitas et diminutio cibi et ab-
stinentia a tristabilibus seu offendentibus que
sunt scilicet balneum potatio vini vociferatio cibi
acriores et acuti salsi vitetur ergo cibus calidus
et est faciens vaporem ascendentem ad caput · vitetur
vinum maxime si febricitat · sublicet dieta
et detur ptisana ordeacea dulcia et sucus
granatorum dulcium et confert olfactus fri-
gidorum post evacuationem aut et divisionem capitis
confortacionem apostema prohibentia abentur ex
carnibus arietum gallinarum et edorum vel con-
dulorum et leniatur venter omni die sive in venere
per cristere vel suppositorium si per naturam non asce-
lleret · de cura per pocionem scias si percussio
plage aut cussaciones fuerit fiunt intentio-
nes plures erunt · una in plaga · 2a in cussatio-
nibus · 3a in dolore · et Avicenna dixit si sine
plaga in capite fuerit percussio faciens soda
cura est due res et si est cum plaga est
tres res scilicet due et tertia que est ad plagam
de primis duabus dixit oportet quod una in-
tentio sit ad sedandum dolorem quantum potes
2a est ut elonges quantum potes materiam a lo-
co leso evacuatione et divisionem ad opposi-
tum et hec ambe intentiones sunt implende
ut prohibeatur apostema earum · de tertia inten-
tione que est ad plagam dicetur suo loco · pro-
sequens autem intentionem evacuationis optimum
est in his a flobothomia principium facias si etas
et virtus et alia consentiat · ergo si prohi-
beat flobotomiam evacuet venter per cristere in
quo sit aliquid duritens accelerandum est post
ad cephalicam flobotomiam · dixit paulus fiat
flobotomia eadem hora qua passus est · et Rasis
dixit quando capiti accidit percussio in primis
fiat flobotomia · secundario provocetur fluxus cum cris-
teribus calidis si non multum febricitat paciens
et si febricitaverit cristerizet cum lenitivis
et dentur pillule cochie si non febricitat et
Avicenna dixit oportet te primo facere flobotomiam cepha-
lice aut nigre · cephalice quidem quando inplecio
est in capite · nigre vero quando inplecio est in
toto et facta si illic est inplecio aliorum humo-
rum a sanguine oportet ut utaris cristeribus acutis
salse cum pulpa colloquintide · Si autem fuerit fe-

brus nō utarī cochys sed alys faraciis
non inflamantibꝰ. Cuore aūt et duritie
cōpletis conueniēdū est ad localia per
que cōplebitur ꝑma duarū intēcionū sup
dictarū s. que est ad dolorem que duo
bus modis pficit plaga cessāce uel apat
nō cōpūte ī loco. Unus modus est cū ca
pitis confortacione et prohibicōe ascēsꝯ
vaporꝯ et humorꝯ ad caput. Et 2us mo
dus est cū doloris sedacione adminstrādo
remisse calida scilꝫ resolucentia. hys
quidē duobus modis utūt auctores distīc
te. pus utendo stipticis confortātibus et
prohibētibꝰ fluxum. et ī processu resolutī
uis datis et de approximacōe ipsorū. dis
tincte Gal. 5m miamir ex auctoritate
apolonii iunge inquit caput cū oleo ro
sato et aceto et cataplasmes rosis siccis
coctis uel īfusis ī mellicrato tritis et laua
ī aceto et oleo rosato īfusa su
pponantur et confert emplm̄ sem̄ ca
piti ex folys mirti et pauco rumich et
acacie et aqua atonior. dixit primo cō
tinētꝯ. si cognoscis q soda sit ex pcussiōe
et sit cutis salua ponat desup oleū ro
satū et acetum et emplastret caput ex
folys salicis ub mirti et solatro et san
dalis et croco. de approximacōe mechan̄
corum cōferunt rose mellilotū calamus
aromaticꝯ et camolla et bolgarmenꝯ et
alumi iamenī cū vino odorifero dixit
mesue si per dictū modū nō resoluetur
curet cura apātum qui sic fiat q apa
colligr uel iā collectum est. Si ibi aūt es
set apā. s. in cute cū dolore magno rece
denꝯ ab aceto. Si aūt fuerit dolor mag
nus et apā magnū tūc solū cōuisat oleū
rosatū tepidū aut oleū sisaminū et
quamuis cura pcdā fuerit ꝑꝑ apā sequt
ad pcussionē depēdet ex cura apātū
cerebri ī. in suis capitlis auctores tm̄
ī hoc loco aliqua scripserūt ideo habia
bas hic practica dixit. si cerebri opimto
ex casu uel pcussione apā īnatū fuerit
oꝫ capiti oleū instillare rozatū tepidū
et acetū vini. Et si confractū est et ex
opimitū cerebri discoptū et conuttatur
hoc dolor grauis oleo rosato acet. ace
tū nō misceas eo q uehement impedit pan
niculū. sed oleū rosatū purū istilla te
pidum aut camomillinū impotū illi. ideo
Ras dixit primo continētꝯ si apā et soda
sūt magna cauendū ē acetū et ē ponē
dū oleum rosatū tepefactū solū et
amicꝯ dixit si locꝯ sine uulnē cōius tūc in
capit apostemati tūc necesse est adminstra
re stiptica fortis stipticatatꝯ et fortis in
frida ut sūt cortices granati et lentes
et rose et balaustie et huiōi embrocāo
caput cū aqs decoctionis earū et ex fecē
ipsarū cōplāndo caput. deīde veniet ea
potestate ad augmētū fiat punctacō ad illud
ī quo cū hoc q sit stipticatas sit subtili
acio sicut est capsicū mirra caruū et
olibanū et procedēte apāte misce cū eis
resolucaa magꝯ et resolutis solū tepatꝯ
utere in statu et cū fueris ī declinacōe
supponant empla mollificatia et si apā
fuerit durū decoquatur cū eis meltilotꝯ
et absinthiū et silia Ras dixit primo con
tinētꝯ cū soda ex pcussione est et vulnus — et nō adest
caueat cū resolutiuis anodinis et hoc
exigente cū contingit multos liberari a
soda et ē dictū oribasy et Ras i° ami
suppleat hoc ex fleōdum pmissa flebotō
eua̅ce et cuistione a scarificatibꝰ a stiptic̄
ri apatꝯ ante cū steados sit calidum sꝫ
fecit securitate de apāte̅ inito ī tūc est
ad confortandū cerebrū et remouēdū lax
itate subē eius et hoc bn̄ opatur steados
et ideo Amicꝯ dixit q cū eo liberat nā
est ultimū in hoc. ideo dixit Gal. 2°
miamir q si miringa fuerit pforata hoc
curat ut dixit archigies nepite succus
supinfusꝯ q farina sicca sup īposita de
inde butirū et redunū et adeps porci
nꝯ sine sale antiqua pmota et tepida
apposita. dixit gilbertꝯ accidit itēdū cerebrū
videre descēdere ex pcussione ul̄ ex casu
et tūc cōpetit eplm̄ sub pedibꝰ positum.

Localie cū p° pcusso

Clisteriū ē optimum pcusso capiti

Bard. dicit in psimensis nostro oportet convenit
moles et humores corporis / et ampliat pora et
alia suppleta sed puluis choeth. Recipe coriandri siccati
spino berberis sumach seminis citrorum seminis camporis spodii
camphore ana ʒ iii ff puluis et utatur eo cum aqua et
vino malagranatorum / aut cum aqua et succo ~~atrip~~ limonum
et citrangulorum et succo acetose istud enim valet
contra ebrietatem et post

ex absinthio et spuabit caput et curabi
tur vel statim emplastrum ex betonica. dixit
Avicenna non egreditur propter percussionem sanguis
ex cerebro. sed per os et nares aut aures
que continuas ex cerebro veniunt propter magni
tudinem percussionis et maliciam accidentium
et inde sequitur oportet ut ut paciente (cerebra gallinarum)
aberes cerebellum gallinarum quantum posse est ei
dare possibilitas non sunt a potencia egri
in deglutiendo nec a pena inveniendi ipsa
cerebra gallinarum sed sunt ab assecuracione
apostematis. nam in principio cum est timor de apostemate
minus potest de eis dare ne augmentetur apostema
sed statim cum assecuratur multum potest dare
Hor. dicit si multum sanguis fluxus fuerit
restringatur et dentur multa cerebella
gallinarum cum aqua granati acetosi. et si
cephaleum continuant vigilie tunc oleum violarum
instilla aut nenufarinum tepidum in nares
et aut aures et dixit si esse acciderit con
fusio mentis emplastra caput cum alchimia in
farina ordei et farina ordei oleo viola
to et rozato et modico aceto (de dolore capitis ex ebrietate)

Via ebrietas est propria passio cerebri
et capitis et oritur ab eo specia
liter oculorum nervorum et lingue
et causa est evaporaciones ad caput ex potu
vini multi bibiti. similiter accidit propter crapu
lam et repleccionem vinosam a stomacho quia te
vapores aut iam sunt resoluti aut cito resol
ventur que quidem non removetur crapula
crapula cessante sed remanet propter vaporem
in capite retentos tunc cura est dixit Avicenna
ut removeat nervicitas et plenitudo stomachi a
vino et si remanet soda tunc curam eius
duplica perficiat instro dieta et pocione.
dixit itaque Galienus cum cephalargia cum age
nerat omnia judicat caput repletum ex va
poribus calidis et esse aliis vaporibus vel
humoribus et maxime in hiis qui sunt calidiores
naturis qui in hiis esse absque vini potacione
ad caput propter ferunt humores. primo
autem ergo vomitus cum vomitivo levi. Si vero
post vini digestionem vel indigestionem

paciatur cephalargiam utendum est infri
gidativis repercussivis quale est oleum rosatum
vel per se vel cum aceto vel cum succo caulium
Et Galienus dicit quod folia caulium infusa in aqua (folia caulium)
calida et apposita capiti et ligata naturaliter
contrariatur ebrietati. Et haliabas dicit
super caput eius oleum de rosis refrigerativum
non tamen multum confert. Sed si vomitus non
fuerit obediens tunc solvas ventrem cum iera
confortata cum scamonea ut ipsa iera faciat
cito descensum. quod si abhominacio fuerit
huiusmodi solutivum tunc solvas cum vino utro
rumque granatorum expressorum cum sua pulpa
addendo parum de scamonea et vaporibus
calidis et humoribus. si sunt ne circa infrigi
dacionem confert oleum rosatum. Si autem
cessent vapores in capite multiplicati inunga
tur oleo camomillino tepide calefacto et
postea cum yrino. et Gordo dicit. laudat
in hoc casu oleum de lilio et balneum ex aqua
calida infundenda quod est 2m et 3m dicit
dicunt in 2o balneum est faciendum Et si
adhuc superest ut post evacuacionem confert sopo
nus similiter quies et conferunt cibi boni sicut
succus ptisane sorbicio ex condito panis
cum aqua vel panis lotus cum aqua et ova
sorbilia et confert lactuca et confert testi
culi gallorum et ale perdicum et pisces petrum et
pulli columbarum et bibat sirupum aut iu
lep et fugiat granata et poma muza et
citonia et bibat hunc sirupum qui utilis
est ebriis calide complexionis Recipe pruna
ex tamarindorum libra 5 et cum libra 1 aque
bulliat donec redeat ad medietatem et
coletur et et superaddat libra 5 succi
granatorum muzorum et succi acerbi citoni
orum ʒ 1. et coquat igne temperato et dis
pumetur donec fiat sicut iulep dor
miat nocte tota et mane balneum intret
et fundatur super eius caput aqua calida sepius
et statim post hoc dormiat non oportet
ut bibat vinum aut se exerceat et prohi
beatur post cibum sumere coriandrum siccum
et bibat aquam granati acetosi. si vero
soda fuerit a quantitate vini confert so-

pus longus et abstinencia cibi et quies
corporis. Si aut dolor cessauerit uel
diminutus fuerit multu det pax vinu al
bi subtilis aquasi limphati

De dol capitis ex coitu

Coytus cu supfluitate aliu ducit
sedam pp nimia siccitate q
se ad ipz in corpore toto et
membris capitis. Coitus e aliu lxat
no sit supfluus est cu sede commouendo
suo motu corporeo mas i corpore iuen
tas ad caput et papue si fiunt coitus sup
indigestiu cibu. Signa pdictar spez
p̃ mar nota sunt ex signis dictis supra
de signis male cplexionis cerebri. Cu
ra sede ex coitu cosicante ex pte dix
kasis in diuibs est ablu cu aqua tepida
s non excedent et hoc sup caput et vniui
suz corpus ut humectet et calefcia conca
que ut plurim huic siccitate contingit cotin
guat et sopus et quies confert et co
fert odorm olei violati et comestio
pullor et vitellor oui et administracio
enamatis qd ipiguat renes et cofortet
totu corpus cu cibarijs humidis bn nutrie
tibus ut st carnes pullor edor gallinar
et oua sorbilia cdita cu cinamomo et
cariofili cardamo et croco et vinu
eius rubeu clar nutribile et comedat
oi die i prandio et cena nucleos pinear.
Cura vero sede ex coitu pducente ad i
digestione et multiplicacoez supfluitatu
indigestar est ut comedat cibaria sua
assa et ture elixa cdita cu specibs dictis
et odorat aroa cosicantia no eleuatu
i gradu calid ul frigid et cibu suu paa
tur ad plures vices par et sepe sumendo
soluatur venter oi die p se ul brishio cu
ter motu utat tepato an cibu et post
cibu quiescat et dormiat. Cura uero
prouenientc ex agitacoe coitus est abstine
cia coitus et maxime i horis ipleacor
et no solu i ista cura abstinedu est
a coitu sed eciam in qualibet alia ex di
ctis. Aui dix si i mouea coitus bene e
q si pacies no iuenit cocsatione eius
ul quia noluerit abstinere no utat co
ieiunus no intelligens qutu ad stomacu
solu qr supra ipleacione ex cibo stoa no
debet coire sed intellit qr no sit ieiunus
sm ocm digestione qr tunc magis debi
litat. Vn dicit halabas expedit huic ho
mine no coire nisi post cibu s in tpore
quo minus nocet coitus ut dicit ipse
i cao de usu coitus. De cura p pocione
si seda e coniuncta cu siccitate cura e cu
hijs que dca st in mala cone sicca. Et
dixit auic sumat sepe i die d electua
rio quod fecimus quod vocatur restauratiuu
et confortet et ungant renes oi die
cu vadit dormitu cu vngto quod sic fit
Rx olei violati ℥ iiij cere ℥ s pingue
dis anat ansis gallinar cu ℥ s dis
soluant sl i catzola et fiat vngtu ho
ci humectat et calefaciat renes et co
fortat eos ab exsiccacoe. Cui uero q e cu
plenitudie humiditatu dixit halabas
et p corporis mudacoez cu laxatiuo et
flobothomia et usus eoru que corpus cofor
tant ut aqua suauis infusione supra ca
put in qua decoxeris rosas mirtu et
acetu et iunge caput cu oleo d rosis
et aceto quo confortet ne recipiat vapores

De dol capitis provenientc ex vigilijs

Seda pueniens ex vigilijs curatur cura
vigiliar infra ponenda. Vtat paa
eius dormicione et ietet tota die intret
balneu et nutriatur cibis bonu sanguine
facientibus et cibet lactucis que generant
sanguine no calefactu comedat legumina
s lentes bibat aqua et cu stomacus humec
tatur et relaxat aqua bibita sumat ma
la granata acetosa et silia et i mane in
grediatur balneu et aspgat caput aqua
cala. Seda eueniens p9 sopnu duplex e
vna que accidit ex aliqua colera coadu
nata i stoa tpore sopni q cpleto sopno
excitatur et mouet. Et cura eius est ut

purget caput et corpus a materia a qua illi
vapores elevantur cum eo quod convenit. Et
Rasis dixit vidi quandam bonam dominam patientem
sodam omni mane et quidam suorum amicorum dilectorum
consuluit ei quod comederet panem et aliquid
stipticum et mitigata est soda. De cura vero
est remedium ad resolutionem vaporum et pro
hibitionem ascensus eorum sicut dictum est in
cura sode vaporose. Et iuvat cum ut
temporibus et frontem emplastrum factum ex ane[?]
et aceto quia confortat caput ut ne recipiat
et desiccat humores illos. Et melior cibus
ad hoc est ille qui fit ex leguminibus[?] sicut est
cum amille[?] et tursis[?] et radicibus caulium.

Cibus melior capiti

In soda que ex febribus calidis provenit
cura est flobotomia que est [illegible] et
patienti detur cum mucillagine seminis psilii
et seminis portulace et emplastretur caput
cum sandalis et aqua rosata et olfaciat
camphoram, nenufar et violas. Et confert
vomitus post illas medicinas calidas ut cibos cali
dos cum aqua calida et sirupo acetoso et abstineat
a cibis fortis et stipticis et bibat 3 uncias rosatum[?]
cum aqua frigida. Et soda que fit ex tristi
cia curanda est cum sompno et cerebri humec
tacione et cum medicamentis inductivis letitie[?] et
gaudii. Et soda que fit ex ira curanda
est cum hiis que dicta sunt in cura male complexionis
calide. Et dolori qui fit post purgationem
confert flebotomia saphene que est potens in hoc.
In cura sode que fit post partum dixit Hali
abbas libro practice rege mulierem cibis tempe
ratis ut vitellis sorbilibus carnibus agnorum
iuvenum et pullorum pinguium gallinarum et
sorbitione que fit ex pane simule et me
dulla amigdalarum et oleo. Et utere
instillationibus narium cum oleo violato nenu
farino cucurbitino et lacte lactantis puel
lam et lac statim mulgeatur supra caput eius pa
cientis et oleum violatum. Sode autem pro
venientis ex ventositatibus cura tota dirigitur ad o
mnes ventositates inclusas in capite in loco anteriori
et cura est tres res: prima est evacuatio capitis et
totius corporis secundum quod plenitudo cum eis concur
rit. 2a est ventorum intercepcio et eductio.

Soda ex tristicia

Ex ira

Post purgationem

Post partum

Ex ventibus

3a est evacuatio materie ex capite que sicut pl[?]
rimum cum ventibus reperitur ex qua ipsi ge
nerantur ne iterum generentur. De prima re dixit
Avicenna oportet ut purgatio fiat et corporis
et cerebri. De 2a dixit insufficiant[?] cu
bis sicut est oximelle foliorum persici et oximel
le radicis mori et aloes. De 3a dixit fiat
purgatio fiat caput ut pingue cum yera pau
cum in ebdomada aliquotiens et si non suffi
ciat fiant caputpurgia et sternutatoria
sicut superius dictum est et instillare naribus ex
unguentis[?] ventres[?]. Gal. autem fiat cura de
soda provenientis ex ventibus intestinorum
et cura est cum abstinencia a rebus dulcibus
et viscosis sed comedat paucas carnes et
alia cibaria cum aceto condita vel agresta
et bibat aquam decoctionis nucleorum persice
vel amigdalarum amararum cum sirupis abarys[?]
et fiat purgatio corporis a materia flegmatica et
alia fiat in cura ventorum dicta.

Con[?] ventres[?]

De cura sode propter debilitatem cerebri

Cura sode provenientis ex debi
litate cerebri tribus completur inten
cionibus quarum prima est ad ab
stinendum causam debilitatis cerebri que fit
cum permixtione male complexionis cerebri, nam ut plu
rimum cum debilitate cerebri est aliqua mala
complexio. Et 2a est ad ipsam debilitatem cerebri
tollendam. Et 3a est ad causam imprimentem in ce
rebro. Et dixit Avicenna quod cura eius est
cum aggregatione curarum motivarum et propter hoc quis
dixit quod multociens cum movetur est par cau
salitate debilis cerebri et est aggregatio
humorum malorum in ore stomachi. Nam hii humores
mali calidi contenti in stomacho imprimunt in
cerebro quia debile est quod si non esset debi
le non imprimeret. Quapropter ut illi humores mali
a stomacho educantur cum eo quod convenit. De re
gimine autem huius sode per dictum est attenden
dum quod alienare debes omne id quod alterare potest
caput et ducere ipsum ad malam complexionem quam vide
ris esse causam illius debilitatis tam ex parte
aeris quam accidentium anime et cibi et potuum
et reliquarum rerum non naturalium sed est appropria

Cura po…
in ca…

re omnia que mala complexionem alterant et ad natu
ralitatem deducunt et ultra dixit Alius quod de
tur cibus qui sit sufficiens restaurare totum
id quod dissolvitur a toto corpore ita ut sit
facilis digestionis quare nutriatur ex pullis
perdicibus et vitellis ovorum et similibus Et me
lior hora ad abundum eos est post introitum
balnei et exitum ab eo et dixit etiam ut cibi eo
rum sint capares et prope in illis in quorum
stomachis erunt mali humores et in fine mense
conveniunt olive inmature. Et potum vinum pur
modicum tamen debet esse sapiens. nam si viderit ma
gnam debilitatem cerebri et inflationem stomachi da
bit vinum debile limphatum cum pane modi
co. Et si debilitas stomachi sit pura et humores
frigidi sunt in stomacho dabit purum et potest
cum pane. Regimen vero per pocionem complet
cum medicinis alterantibus malam complexionem si qua
fuerit in ea et cum confortantibus cerebrum ce
rebri quam scire potes ex predictis et ex
infradicendis. Cura vero sodis sode que
venit ex superfluo sensu cerebri est ut se
sus parum fiat piger et obesus Et dieta
quidem consistit ut administretur cibi qui ingros
sent nutrimentum cerebri sicut sunt capita anima
lium porri et similium et maxime cum furmafru
menti vel ordei vel decoctio in brodio illorum
capitum et sint carnes bovine si digestio
est fortis. vitet paucis sompno et quiete et mo
ra in aere frigido et humido. Pocio vero
consistit in administratione medicinarum narco
ticarum ab intus et ab extra appropiatarum
exhibendo eas in potu et lavando cum eis caput

De soda in panniculo tegente cranium

Sode accidentis in cute capitis vel
panniculo tegente cranium extrinsecus
cura est cum contrariis localibus secundum plurimum
quamvis conveniat evacuatio et mundificatio
corporis a materia faciente sodam Et ideo in
principio convenit acetum mixtum cum oleo rosato
et in processu emplastrum caput cum foliis beto
nice decoctis in aqua vel vino secundum cum
et adducant ex supradictis unctiones et
emplastra secundum dispositionem. Cura vero sode co

plicate cum catarro currit cum frictione et li
gacione extremitatum et fiat purgacio et
ponatur extremitates eius in aqua calida et fi
ant omnia que materiam catarrosam evacuant et
divertunt Gordonius dixit quod si in soda compli
cata cum reumate si materia est frigida non competit
fleobotomia si autem materia sit calida et fluens tunc competit
fleobotomia amplius tota illa cura dependet ex
regimine catarri

De emigranea

Alexander dixit quod emigranea fit
dolorosa secundum mediam partem capitis
que aliquando fit ex caliditate et quandoque ex
humoribus vaporosis frigidoris Et raro fit absque
materia humorali secundum plurimum producitur et
quandoque producatur ad   cuius signa sunt quando
facte a ventositate signa sunt dolor contensi
vus et cum est ex multitudine humorum gravita
tivus et signa facte a caliditate sunt pulsatio tempo
rum calefactio pertinens ad tactum et sedacio ex
rebus frigidis et signa facte a frigiditate sunt quod leditur
a frigidis et privatur locus in caliditate et est longio
ris assiduacionis Et signa contingentes in tunicas
cerebri sunt quod dolor pervenit ad radices oculorum
Cura emigranee duplex est quando quandoque indiget cu
racione vera et recta per ea que sedat dolo
rem id est abstinendo causam quandoque indiget
blandimento cum impetu curacione sedendo sedando
ad tempus dolorem que est cura medicinosa
Et cura medicinosa est facienda apud vehe
mentiam doloris et ipsius pulsacione Et cu
ra vera emigranee est duplex universalis
que ordinat totum morbum Et alia particularis
que respiciat partem provisionem Et universalis quidem
complet triplici instrumento scilicet dieta pocione et cy
rurgia. particularis vero solum complet dieta
et pocione. non enim de veniendum est ad cy
rurgiam instrumentum nisi sedato dolore. de di
eta tamen tam in universali quam in particulari fiat sicut dictum
est in soda. Scias tamen quod patientibus dolores
fortes ut emigraneam congestio sanguinis
vel frigore in inferioribus prodest potus
vini post cibum vel cum cibo et eos adiuvat
adiutorio manifesto et cessat eorum dolor ca
liditate et subtilitate vini Et ideo fiunt panis in

Cura sode in catarro

Cura medicinosa

vera

vinum

Cura sode pane infuso in vino

i vino infusus de potione dico q' s' expellit
flebo et toto per vomitu et secessu et
atrac per cristeria . de inde itaq; ad eva
cuandu si peccatu fuerit ex parte sanguinis flo
bo' conferre dicimus . si vero ex parte colere
peccatu sit evacuabimus postq; fuit digestu
et evacuabimus et grossa et contenta i ca
pite vel contente i toto vel i aliq' alio mebro
sicut aqua fructuu infuso mirabolanor
citrinoru infuso aloes Et si ma fleca vel
mela peccaverit ea evacuabimus cu eo qd'
evacuat postq; digerimus In pcd sanguis fiat
flebota de cephalica . notit q' an perostinu et
ec i ipso paroxismo i pri in ma cala appo
nit caput res stipticas in ma vero frida
ponat res stiptice mixte alicui calid Avic dix
q' i calida papit minantu cu magistro
scriptor linito sup parte in qua e emigranea
nam est stiptici frigi et alterat mala' ones
frigida et prohibet adventu mei Ras dol' fortissimo
dix q' continuet papias paciens emigraneam
calida intrare balneu et inclinare caput
supra aqua calida Et instillet i auribus
oleu de fisticis nam eade hora mitigat
dolore . hoc ei i processu convenit minora
ta ma et repulsa et retracta ad diversu
Et si ma fuerit multa sicca instilletur i
nares oleu cucurbitinu dulce et da oi ma
ne pacienti pane madefactu in aceto lim
phato et maxie si i ea fuerit colera sto
sumat oi die de aqua que sic fit Rc cori
andri et psilii an ℥ ii . zucari ℥ iiii pis
tentur et bulliant sil' aliquantulu et colet
Erravit aut hic guilelmus et pista psilii
qm debet poni i infusione vel decoctione inte
gra quia medulla eius est acuta et ulcerativa
In emigranea vero frida post purgacionem Infra
an paroxismum et i paroxismo qm fritas no
est intensa confert q' si fiat vi
no sto multiplicet sto cu jera et d'
minutionibus i ain pdicto e emplm d' ruta emplastro
incto cu vino et oleo ropato Et confert eplz
quod sic fit Rc granor lauri pte i . olibani
pte media misce cu aqua post ipsor tri
turacione et line sup locu Et i ma frigi
dior confert emplm factu ex bacis lauri fo
liis rute et sinapi . dix Ras primo continet expertum Rasis
auctore Gal' multociens fecit mecum ex eufor
bio tm et nil miscui cu eo et erat eu
forbiu decima ps cerote facte cu aliquo
oleo subtili et posui ex ea parte in qua erat
emigranea et cessavit dolor Et si dissol
vit in dicto oleo euforbiu et stillat in
aure ptis dolentis mirabiliter confert et sit
euforbiu decima ps olei et dix no pt cu
rari h' morbus cronica neq; galea ne
q; omniq; nisi cu rebus multe calidis Et ideo
si non cavat dolor tunc e necesse devenire
ad rubificativa ut e emplm de sinapi
et enula pistata Et aliu necessum e vesi
catoriu cu cantaridibus . Avic posuit ad
emigraneam emplm efficax acceptu a mu
liere sua quod sic fit decoquunt radices
cucumeris asinini et absinthiu i oleo et
aqua donec dissolvat et cumbibat ps
dolorosa ex illo oleo et alicui aqua cali
dis et ex fece fiat emplm Et dicit Avic
q' illa mulier sua sanabat emigraneam
sive eet cu febre sive sine febre quotiens
cumq; administrabat illud Et avic dixit
qm tu administras ista calida i unguentis la
certis tempor ptis dolorose cu digitis tu
is fricando qm iuvat ad penetrandu et
confert iunctio nariu et auriu cu oleo d'
spica vel d' castoreo i quo fuerit disso
lutu castoreu vel euforbiu Et i summa
conferunt in hac cura que dicunt i cao d'
cura sode cronice . dixit Ras i divisionibus
qm prevenerit egrotando et pervenit tenebrositas
oculor tuc ut sucurrat madefaciendo ar
tariam et cauterizando et si no facias
incurret destructione visus

de soda temporali seu Cronica

Soda temporalis dix Avic aut fit
pp flegma aut pp melia quod iam
induratu est Et e illud quod plu
rimu est de dolore tempali eveniente a pdi
ctis causis et aliu fit a colera grossa Si
gna generis nota habentur ex relacione egri
q' diu e q' cepit dolere . Signa speciei no

ra sicut ex hiis que dicta sunt supra. Cum hec
sodae non diuisiflcat a cura sode prouenientis
a mala complexione cum materia intentionibus curatiuis
sed eisdem compleri debet. et similiter triplicatur
sicut in curatiuo. In maius auxiliorum et
maxime localium. De dieta dixit auicenna
quod nichil est adeo conueniens temporali sicut
tranquillitas anime et corporis maxime capitis
et membrorum superiorum taliter est situandum caput
quod minus doleat. Et scias quod non conueniunt
cibi acetosi et frigidi sumendi in hoc membro
conuenit paucitas cibi et multitudo sompni
. De instrumento potionis scias dixit Rasis si tota
intentio est ad euacuandum et intendendum est
quod nil est melius in hac cura quam frequens hu
moris peccantis digestio et frequens euacuatio
cum meinis euacuationibus uel conuenientibus in
quibus fiat processus a debilioribus ad fortiores
et hoc tamen in euacuationibus utilibus que pertinent
laibus a capite paulatim. Paulus dixit pillule
sunt mirabiles quibus non reperiuntur similes ad
emigraneam et sodam et egritudinem antiquam
pillule expertae capitis. Recipe coloquintide aloes epatice dia
gredii bdelii corticis citri nigri ana ℥ .i. eu
forbii mitri ana ℥ .s. conficiantur cum succo
caulium dosis aurei .s. Et nicolaus in suo
antidotario ponit pillulas arabicas ad dolo
rem capitis antiquum esse si per centum annos dura
alie uerit que sic fiunt. Recipe omnium mirabolanorum
rosarum rubearum radicis assari radicis brionie
mirre mastici ana ℥ .i. diagredii ℥ .ii. aloes
epatici ℥ .iiii. castorei ana ℈ .i. conficia
tur cum succo feniculi. De qua cura sode a qua
cumque causa fuerit duas habet intentiones conue
nientes per euacuationem et diuisionem. In frigida
a materia frigida sed in frigida a materia calida. oportet ut sol
licitus sis in curatione colicarum in attractione ma
teriarum ad inferiora saltem cum cristeris a
cutis et ideo bonus cristeribus in hoc est illud
in quo ponitur decoctio turbit et agarici in
distemperet siere magne. Et oportet ut cum
fortes caput ne fumos uel uapores in caput
diuisiua et de attrahentibus ad inferiora et fricationibus super
extremitatibus pedum. Ista confricatio debet
esse fortis si materia humoris sit fortis aut

mediocris. Si autem sit leuis. sit leuis fri
catio pedum. Si autem sit materia calida competunt uen
tose cum scarificatione et prohibent ne fiat as
siduatio doloris. Ex quo dicto accipitur aliquid
quod quando aliquis longo tempore passus fuerit
sodam debet flobotomari et quamuis cum
iuncta non fuerit sanguis ideo dixit Rasis
primo continuetur si prolongatur dolor. Albucasis
uena frontis et uentose apponantur capiti et
inferioribus extremitatibus et fiat garga
rismata et sternutatoria masticatorie et caput purgatoria
capud purgatoria deinde instillet in nares succum radicis coro
natarum blete duas aut tres guttas dissol
uatur una pillula diacastorea cum succo ma
iorane et naribus attrahat aut dissoluat
in illo succo puluis factus ex castoreo ele
boro albo et euforbio et naribus attrahat
aut fiat lirinia pura que mittatur usque ad ra
dicem naris. De intentione ad diuisionem con
fert scarificatio super nucham. confert ponere
uentosas cum scarificatione super cossum. sed
hoc non debet fieri nisi corpore bene mundificato
cuius quoniam habet uiam ad extremitates ideo
de rasura capitis oportet patientem caput radere ut uirtus medicami
num penetret. De cura autem per localia a
in dispositionibus cronicis est radere caput siue
fuerit calida siue frigida. Medicina fortis
localia forte contra dolores frigidos cronicos. Recipe sul
furis castoreum baccas lauri ana terre et misce
ce cum butiro et oleo roseo et unge supra
frontem in parte anteriori capitis. Et dixit Rasis
primo contingit unguentis pena cum kitrum
et ponemus supra frontem quod est ualde
sufficiens et conferens sode miram antique
epithima et emigranee. Recipe piperis acri ana ℥ .ii. euforbi
bii ℥ .i. stercoris columbini siluestris ℥ .i. s.
terantur et dissoluantur cum aceto fortissimo
aliud et liniatur ex eo frons. Emplastrum utile sic
fit. Recipe farine fenugreci baccarum lauri
ana ℥ .i. castorei ana ~~℥~~ ℥ .i. sina
pis ℥ .iiii. incorporetur cum succo rute me
te oleo anetino et costino et ponatur supra
caput. Cum uero aliquo curatiuo ipse dolor
multum insistuerit narcotica sunt ut dictum
est erit uidendum de quibus est mechanice quod

ponitur apud Gal' 2° micarum ℞ radicis [Stupefactiui propter sedandum dol']
pentecedal ad sicca cuius ʒ ii croci mu
opii an ʒ i fiant trocisci cum aceto tempore
necessitatis dissolvantur in aceto et virga
tur locus sensus hoc enim confectum solvit
dolorem · de intencione aut ad correctio
nem accidentium dixit Auic' quando sode
temporali associatur aliquid accidens declina
in tuo regimine ad illud quod fortasse erit
illud cum augmento sode sicut vigiliae ma
gis accidit propter sodam deinde fuerint for
tes et si cum augmento sode quare ex ut amo
neas embrocando cum hiis que sunt sicut o
leum de cucurbita et de salicibus et nenufa
re et sicut lac odoriferatum cum camphora
et sandalo et violis Calibus dico si cum soda
fuerit febris ea que applicantur extrinsecus et
emplastra et similia debent esse calida si materia fuerit
frigida vel tepida si fuerit calida et non erit
facienda fomentatio vel loco capitis ut pedum
nec reducenda est sinuta nisi in declinatione
de mistro cyrurgie · notandum est quod quando ne
cessarium est facere super comissura coronali
et quando fiat laqueus in collo et quando perforantur et
scarificantur aures

De debilitate cerebri

Debilitas cerebri est impotentia ip
sius ad exercendum suas operationes
vel omnes vel aliquas sive cum intrinseca
vel extrinseca et debilitas cerebri quando est in toto
cerebro et sequitur ipsam lesio omnium operationum suarum
et quando est in aliqua sua parte vel anteriori ve
triculo medio vel posteriori et sequitur ipsam
lesio in operatione virtutis illius cuius illa pars est mi
nera · fit autem debilitas propter omnem malitiam com
plexionum spiritus dolorem tristitiam famem ve
hementem sitim evacuationem superfluam potionem
vel artificialem · Signa vero operis cerebri
sunt lesio operationum eius et in speciali habetur
notitia in c. de catarro · Cura duabus perficitur [dieta]
mistro dietis et potionibus · confert igitur aer
temperatus · gaudium moderatum · delicia · quies
corporalis et animalis unde parum excitetur
parum cogitare et speculari · et confert ei
moderata pectinatio et fricatio capitis et

ipsius locus cum lipino (?) temperato in quo decoctum
sit aliqua aromatica stiptica permixta cum stip
ticitatis ne prohibeat virtutis eius pene
tratio et ne proveniat pororum clausio sit
partior vigilia sompno noceat virtute terrestri
cibaria sint cibi facilis digestionis boni et
multi nutrimenti condita cum aromatibus ut ova
sorbilia testiculi gallorum epata gallinarum
et potissime eorum cerebra sit hora in quanti
tas pura ut bene digeri possit sit vinum rube
um clarum odoriferum aliquantulum aqua mix
tum · potio quatuor implet intencionibus quarum prima [Cura per potionem]
modificat materiam si in eo fuerit aliquis humor
peccans · 2a alterat malam complexionem si qua fue
rit 3a unit substantiam cerebri et corrigit eius
laxitatem · 4a multiplicat spiritus · prima comple
tur cum evacuatione humoris peccantis supradicto
medicinis benedictis facile facientibus solu
tionem 2a completur cum hiis que dicta sunt in
cura male complexionis cerebri ita tamen ut alteratura
non sit elevata in gradu sive sint calida sive
sint frigida ymmo melius est ut freque
tentur et multiplicentur · 3a completur cum metris
stipticis non vehementis stipticitatis ne addant
nimium in stipticitate 4a implet cum aro [in/usus spirituum]
maticis celebrandis hiis tribus respectum ad
cerebrum cum quibus permisceantur cordialia et
intrinsecis et extra appropriata et quia ut plurimum
debilitas cerebri procedit ab humiditate et
frigiditate ideo ut plurimum medicine reperte ad
confortandum cerebrum sunt calide et sicce E
lectuarium bonum ad confortandum cerebrum sic
sit ℞ nucis muscate macis cubebarum [Electuarium Bonum]
rosmarini calami aromatici amomi an ʒ i
margaritarum utrarumque paratarum sirici combus
ti an ʒ ss maiorane seminis basilici citri
an ʒ i ss sandalorum alborum rub et spodii
an ʒ ii camphore ʒ i musci ambre cera
gariofili an ʒ ii zuccari albi lib ii aqua ro
sarum et aque maiorane an ʒ iii fiat elec
tuarium de quo sumat mane et sero comple
ta digestione sed cum modico vino post e
sum absque vino cum itur dormitum dosis
ʒ ii ab extra continue approximetur odori
fera magis naribus in quibus delectatur

Varoquum (?)
℞ sal' gemme sal' nig' et combusti spume maris
baurach albi an ℈ i elb al ℈ ss staphisagrie
sinapis tartari usti an ℈ i pulveris rosi (?) siminar
gallar [illegible] aloni [illegible] grani arab' alum
sal' spume nuce [illegible] ℈ ss te' sitoli (?) et
solue in aqua [illegible] vel in aceto [illegible]
et offere in mortario forte agitando et [illegible]
troc ʒ v et sicca in umbra et cum expedit
solue unum in aqua calida et lauatur
caput et cave ne [illegible] ad in
hoc enim [illegible] vapores ascendentes ad caput
et consumit catarrum

+ al. b' [illegible]
[illegible]

paciens

paciens

De Subeth

Dicas quod subeth est nomen ara-
bicum et dixerunt aliqui quod est
importans ablacionem sensus
et alii dixerunt quod est sompnus innaturalis cuius
causa est humiditas alii dixerunt quod est stu-
por quem humiditas facit ipsum tripliciter inducere
primo inturbando substanciam spiritus unde non est
aptus ad sensum et motum · 2° opillando
instrumenta quia spiritus ingrossatus non est aptus pe-
netrare · 3° lavando substanciam instrumentorum
nervorum et musculorum quorum partes relaxate
concidunt ad quam occasionem sequitur opil-
lacio et de causis est sompnus ebrietatis ac-
cidens propter nimiam repleccionem stomachi et vehe-
menciam proximorum paroxismorum febris est
maxime de materia flegmatica et similiter multitudo vo-
mitum attrahendum in stomacho et intestinis
et constriccio facta in cerebro ex qua con-
striccione fit subeth · Et de causis eius
dixit Avicenna et auroris est frigus et causa
infrigidans adveniens extrinsecus ut ab aere
et a medicinis infrigidantibus aut extrinsecus cor-
pori applicatis et similiter cibis et potibus quoniam
per ipsa prohibetur spiritus vitalis et animalis fa-
cere transitum · et de causis subeth est opil-
lacio facta in ventriculis cerebri et principiis
nervorum · Signa generalis dixit almansor sunt
cum aliquis quasi dormiens iacet et tamen sentit
et movetur sed oculos secundum plurimum habet clau-
sos quos tamen cum vocatur cum magno clamo-
re aperit iam patitur subeth · Signa specierum
sunt quando fit ex frigore puro et extrinsecus
ut aere et nive sunt ut fiunt post successi-
onem frigoris vehementis advenientis corpori
extrinsecus aut propter frigus adveniens ad intra
corpus et cerebrum et non invenitur inflacio in cor-
pore in facie et palpebris quia frigus prohibet
motus et est color subalbidus et morti-
ficatus pulsus strictus longus cum raritate
Et signa facta a medicinis frigidis maxime
narcoticis sumptis intrinsecus est nocumentum in
cogitacione et memoria et fit pulsus cum
causa cadens in medio formicans et debi-
lis et post fit in relatu absciantur et signa facta
ab humiditate pura sine materia sunt signa male
complexionis humide cerebri dicta superius et ut non
appareant signa flegmatis nec sanguinis · Et si-
gna facta ab humiditate cum materia flegmatica sunt do-
minium flegmatis que sumuntur ex repleccione precedenti
et nimia stomachi sacietate et multitudine
potus et ex pulsu molli lato undoso gravi-
tate sompni albedine coloris in facie oculis
et lingua inflacione in palpebris gravita-
te capitis et frigiditate tactus · Et signa facta
a sanguine sumuntur ex inflacione venarum quidem
rubedine oculorum et maxillarum et lingue et
sensu caliditatis in capite · Si fuerit ex sanguine
et flegmate simul coniunctis tunc videbis mix-
ta signa simul caribari et litargie quia propter
sanguinem apparent signa caribari et propter fleg-
ma litargie et erunt signa subeth et sare
propter frigiditatem flegmatis et caliditatem sanguinis
et si sint ab aliis membris precedunt egritudines
aliorum membrorum · Et signa facta a vaporibus
a corpore vel a membris elevatis ad cerebrum
precedunt vertigo stotomia et fantasie ante
oculos et est levius apud famem et augetur
apud repleccionem · Et si sit ex pulmone vel
pectore precedunt ipsum dolor pectoris stri-
ctura hanelitus et tussis · Et si est ab aliis
membris precedunt egritudines aliorum membrorum
Et qui est a corpore toto sicut in febribus
et qui est ex passione supra cervice vel
supra tempore precedit annus et percussio · Cu-
ra subeth duplex est una generalis que
convenit omnibus speciebus eius alia specialis propria
conveniens unicuique speciei · et utraque dua-
plicat instrumenta dieta et pocione · Circa
dieta est ut locetur paciens in aere calido
vehementer luminoso in quo fiat sonitus mur-
murum strepitus et fiat excitacio eius cum cla-
more et vocacione sui nominis et narrantur
ei tristancia · fiant fortes fricaciones et ligen-
tur extrema et comprimantur dolorose ab-
stergatur facies eius cum aceto acuto et
ponatur de eo in angulis lacrimalibus et
spongia sepe in ea infusa applicetur naribus
dicit quidam quod acetum dicitur esse actu calidum

Marginalia (red): Cause; Signa generalis; Signa specierum; Cura; Dieta

sit abus pauce quantitatis et talis digestionis
et multe constrictionis vinum ne acetosius
a principio usque ad declinationem · Si dicere si
at super fluitatem compulsio Cura quidem gene p potionem
ralis per instrum potionis est cum menstruis cin
gilare facientibus cum oppone ad curam eius cum
hys que in speciali cura hic dicet · nam
patiens subeth a frigore aere regendus est
tam in dieta quam in potione ut supra dictum est
in cura male complexionis frigide in alis cerebri sic
dixit Auicenna fiant ea omnia cum labore absque
fatilitate quia omnia debet appropinquari cum
multa fricatione et agitatione et strepitu Et
dixit de appropinquandis ab intra cohibendis
est potus tiriace et metridati et diamusci
Et dixit nicolaus ego compertus sum dare in po experimentum Nicoli
tu diatrion — piperon cum aqua maio
rane et inveni utile et quibusdam temporibus
cohibui ipsum cum aqua vitis et fuit mira
bile · de appropinquandis ab extra conferunt
odoramenta musci et aliorum calidorum aroma
ticorum et confert embrocatio capitis cum aquis embroca
in quibus cocta sit castoreum piretrum ruta
domestica et silvestris et fiat inunctio capi
tis et pectus circumstantium cum oleo de been
et de duabus spicis s. nardo et celtica
cum castoreo et squilla et oleo mustelino
et costino et emplastra fiant capiti ex ca
storey partibus duabus et squille parte una et
medietate musci Emplastrum bonum Rx sinapi empl. bonum
piretri rute maiorane origani calamenti
olei spici castorey euforby ana partes equa
les et cum melle componatur emplastrum et capiti
abraso supponatur Et patiens subeth ab hu
miditate pura sit regendus tam in potione quam
in dieta prout dictum est supra in cura male
complexionis humide cerebri · Auicenna dixit desic
centur abi et cum ut utatur abis desiccantibus
preparatis et in forma sicca Et cura cum eis
emplastris factis ex castoreo floribus squina
ti costo nuce cipressi sauina euforbio et pi
retro et abstinent ab eo embroce epithimata
olea et omnia que preparantur sub forma humida
fiat administratio rubificationis capitis cum for
ti fricatione et ad hoc odorent musca pay quod

si mala complexio fuerit humoralis et sit cum humo
sanguis regatur patiens sicut est super dictum
in cura male complexionis calide et humide · malis
utatur subtiliative abi pauce quantitatis et
parum nutrimenti et cohibeatur ab eis stay et
incipiat a flobotomia cephalice vel saphene
vel incipiat cum scarificatione crurum · si vero
fuerit predicta mala complexio cum humo flegmatis rege
dus est patiens sicut super dictum est in cura
male complexionis frigide et humide malis et eva
cuetur primus cum cristeribus acutis et provocet
vomitum a principio aperiendo os suum intromit
tendo pennam in bucca plures usque ad pa
latum et postea fuit dando ei quod flegma
incidit et facit euomere dixit experim experimentum
tator quod cum aliquis dormiuerit fusigluticet
mirum vel olibanum hoc enim est optimum quia
consumit humiditatem qua pannicli cerebri humec
tant · Cura vero subeth a caliditate prove
mentis duas habet intentiones quarum una
respiciat corpus totum vel membra mandans
2a respiciat ipsum cerebrum et capites et hec
est duplex prima est confortare cerebrum ne re
cipiat et 2a est in ligore humoris vel va
poris cerebro concurrentis in sopito et consupiacio
que autem impleant primam intentionem predictam
et secundam secunde in curationis generalis
nota sunt ex dictis in cura vel ut et que implent
primam 2e intentionis generalis predicte quamvis esse
ex supradictis innotescit · intelligimus autem
iterum complexionis dixit fiat confortatio cerebri
ne recipiat cum oleo rosato sed quia sit
plurimum in hoc cum vero eius quidem ponet
cum oleo rosato et de eo squidem solo quaeret
in passio in quo cum ponit pars de aceto
sed hic ex pori plurimum quia ultra in passi
one quaeritur quod oleum rosatum non faciat dor
mire humectando cum sua humiditate sic
super prohibuit unctionem aliorum et debet
acetum esse acutissimum ut sua acuitate et
siccitate mordicet et constringat et soporem
prohibeat · Cura febris a membris perficiat
cum hys que dicuntur in suis capitulis et si fit
ex causa et passione dicta est super in cura de
passione et causa capitis et febris a potu

medicinarum narcoticarum est sicut predictum est in tractatu de venenis in capitulis earum propriis. Cura eius que accidit contingit ex vaporibus elevatis a toto et proprie in febribus perficitur cum 4or intencionibus diuisione et ligacione extremitatum dolorosa et aliis modis diuisionum. et 2o ad repercuciendum vapores cum oleo rosato mixto cum aceto. et 3a ad resoluendum vapores si qui collecti fuerint in capite cum sternutacione et approximacione embrocationum ut dictum est in cura vlcerum cerebri et in cura sode evaporabilis. et 4a vertitur ad ipsum cum sternutacione et odoramento aceti et cum aliis dictis in cura vlcerum subeth

De impotencia vigilandi

Videamus auctores loquuntur de impotencia vigilandi seu exercendi actus qui in vigilia fieri solent et est duobus modis. vno modo quando infirmus est sopniculosus nimis et de hoc dictum est in capitulo de subeth. alio modo quando est parum sopniculosus quia dormitacionem gignit pigricia ex eo quod est debilitas virtutis et eius defectus et accidit iste modus sopniculositatis in febribus acutis fortis resolucionis in quibus quamvis assit causa vigiliarum virtus tamen prostrata vigilare non potest et eius signa sunt quod iacet oculis clausis et videtur dormire et tamen non dormit et si tangitur vel vocatur videt et si amplius molestatur conquerentur de impotencia vigilandi et percipit cum aliqua virtute dissolucionis nec apparent signa subeth. Cura duabus perficitur intencionibus quarum vna vertitur ad confortandam virtutem. et altera que debet esse prima ad abstinendum causam dissoluentem virtutem que perficitur cum hiis que dantur in curis egritudinum virtutem prosternencium. alia vero perficitur cum hiis que sunt restrictiua et que conualescentibus conveniunt et que spiritus multiplicat et animam dilatat confert embrocacio capitis cum camomilla rosis violis in aqua decoctis et inunctio cum sandalis oleo rosato et violato et hoc maxime in causa calida et cum egro fiant cantus musicales. dentur electuaria

de lunaticis

[Marginal note, later cursive hand:] Gordonius [illegible] lunaticos dicit quod [illegible] non [illegible] et [illegible] habent cerebrum humidum et calidum [illegible] ex quo virtutes motiue sunt magis in parte posteriori [illegible] non est tanta humiditas ideo in [illegible] virtutes motiue obediunt ymaginacioni [illegible] quia sunt magis [illegible] in anteriori ubi est magis humiditas [illegible] non obediunt [illegible] et hoc [illegible] monet [illegible] ymaginata [illegible] Cura [illegible] et [illegible] et odoret acetum et camphoram et in actu [illegible] flagellet ut ymaginata [illegible]

restrictiua et diapenidion diagragantum et electuaria in omni genere tamisarum ut prouocetur sompnus prohibeant fortia sopniferra et in quibus est stupefactiua. Sed granis repercussiuum in vase aliquo plumbeo et illimitum super occiput a sompno excitat et dicat quidam

De Karra sine vigilia

Karra sine vigilia non est morbus proprie simplex sed est accidens sequens ad alium morbum ex causa dixit auicenna sicut ille que opponuntur causa sompni superflui unde fit propter diminucionem caloris et siccitatis. Accidit autem reducitur causa ad tres generis. scilicet ad malam complexionem siccam cerebri aut ad malam complexionem siccam cum calida complexionem siccitati. 2o ad vetustatem occulte. 3 non sufficientis egritudinis manifestam et mouens spiritus exitus ad interiora 3o ad dolorem capitis fortem 4o ad multiplicationem cogitacionum. 5o ad splendorem illuminantem. 6o ad apostema melancolicum et cancrosum in partibus cerebri vel vel propinquis cerebri ut in collo et gula et accidit in vnibus propter innocositatem humorum et salsedinem ipsorum et quando fit propter contrarietatem aliorum membrorum cum leditur. Signa generis reperiuntur ab auctoribus quinque. in angustia sequitur ei coarctacionem spiritualium quando membra spiritualia cum sint naturaliter sicca maxime in vigiliis constanti vnde pulmo illis constantis coangustatur. Secundum est mutacio coloris in cute ad albedinem et palliditatem propter diminucionem caloris naturalis et multiplicacionem humiditatum crudarum. 3m est contencio et siccatis in corpore toto. 4m est multiplicacio indigestionis quando vigilie corrumpunt virtutem digestiuam. 5m est ut tumescat facies et palpebre et hoc est propter multitudinem humiditatum indigestarum maxime in partibus capitis

Signa specierum sunt ex siccitate pura et non consociata calidi sunt leuitas capitis et siccitas siccitas oculorum lingue et narium interius et quod non sentit in capite calor neque frigus

[Marginal note, later hand:] Ad [illegible] pro [illegible] // Recipe [illegible] lactuce et papaueris albi pro [illegible] ana 3 4 5 [illegible] [illegible] 3 [illegible]

et facte a cali[ditate] pura et sola st quã suc
cedut angustie et sollicitudo et agitaciões
multe et alienaciões · et facte a colera
signa erut ut cu pdictis signis assit co
lor citrinus et in frigida fcã a colera
nigra color fit liuidus pp mortificacoez
caloris inati · facte eni a fleu[mate] salso sig
sunt q no sit tanta iqetudo sicut fit i
fcã a colera ymo no mouet localr sed
vigilat maneс et aliqũ ieiunat et aliqũ ti
met · Signa fce a ventositate st grauita
tas pura cu pua humiditate narium et pua
lipitudine facte ab epate melan[colie] sut
psencia illius i locis supradictis et facte a
dolore st psencia doloris et fce a cau
pruntis ut splendore abo st ipe cedez
res que assut ul affuerut · Signa fce
vino cuitatis eligenda st ex dictis supra
m° de sceda cuitatis oz g° inquit viaticus
medicari huic infirmitati quia magnas e
cu passionu quas enumerus generdus dico
ee i fsolez caloris inati spuuz pdicione
indigõnez sup fluitatu aggregacione cor
poris corrupcione · Cura sãe du[plex] e vna Cura
cois oibus spebus eius et alia e pticularis
singulis spebus propa et utraque du[plex] pstat
instru · dieta et pocione · et dieta quidem dieta
cois est ut ois paties sanu in aere locet
humido ul humefco p infusiones et asp
siones aquas et per sternimita rez humec
tantiuz et sit camera obscura pnata pi
cturis in qua nullus fiat strepitus et sit
jacens in lecto molli et assint fabulato
res blandi delectabiles fabulas referen
tes et sit sonu musicaliu et sibi assit can
tores et conferut sonitus aquas et arbo
ru abiciatur ome accidens tristicia affe
rens cum · Confert leticia et teneat ocu
los clausos et fieri fiat fricationes bla
das leues ex · pterna et fomentetur cu
aqs decoctionis rez frigidas et humecti
uaz et pmo i prio accubitus appropinqua
te hora consuetudinis dormicionis · quida
pmittur vinu abo ut pueniat cu hucc
tu[dine] uel ut no sup flue sed conueniter
euaporet ad caput prohibete abo re
quete ipm a sup flua euaporacõe et
puto q vinu debet ee debile aqueu ul
si fuerit potens conueniet sit limphatuz
et hoc debet fieri du tunc postquã
quis no habet sanu sup flua cu pmo fi
ciede st fricaciones deinde balneet de
inde bibat deinde abeat qui i illa hora
dormiet utatur piscibus bonis assatis sup
primis vel elixis et carnibus edi pullorum
et agni alteratis cu lactucis cucurbita
et papauere albo et seie eiusdem utatur
olerib frigidis et borragine buglossa spina
cijs lactuca et folijs papaueris albi et
sic ut pt lactucis elixis · Cura uero Cura p[er] poc[i]o[n]e[m]
generalis per instrm pocionis consistit i
administracõe medicaminu dormire fa
cietiu per intra et contra inductorum in
quibus furauclius e canon q a debilioribus
est inchoandu que si no sufficerit pau
latim ad fortiora e deueniedu deinde ad
narcotica et de approximadis ab ext[ra] localia
e oleu violatu inunctiuz et embrocatu
et auribus immissuz et naribus et olfactus
violas et nenufaris et specialr ipm oleuz
nenufarinu et de papaue albo et ebria ebria
cu fcu ex decoctione violas nenufar
et folios cucurbite papaueris silvas et
vitis albe et lactuce · et confert linimo vngt
sup caput factu ex papaue albo distem
pato cu lacte mulieris et albumine oui
duas vncides dixit terant seis papauer
albi ℥ · y · aut ex corticibus eius et semi
nibus cu ℥ · j · et fundat sup ipm aq
fontis ℥ · f · et dimittat sic p horas sex
aut viij deinde mulgeat ex eis aqua
et ponat sup ipam de 3ua et propi
net ei sero et si vis facere fortius loco
3ua pone syrupu violatu et nenufarinuz
uel de papaue fiat ei syrupu bonu
Gerardus dico q eciam salernitani ap de vngto popleon
ponentes pupuleon capiti aucte nicolai
qui e penitus iutile et humectu cu sit calidu
du sed dix nicolaus cuenies e eius appo
i secca fcu a mt[ate] humiditatis capitis

Anetu [illegible] [illegible] [illegible] Arnoldus
Villanova ponit [illegible] dormientes non [illegible]
[illegible] [illegible] ol nenuf viol [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lact [illegible] [illegible] q v epithime [illegible]
pora et [illegible] [illegible]

et ita intellexit nicolaus In alijs autem spe
bus non et ex meis fortibus in faciendo
sompnum et approximandis cortis est oleum quod
Experimentum ad sompnum — sic fit et est mirabile expertum Rx opij ʒ.
x. seminis lactuce ʒ. viij. iusquiami man
dragore ana ʒ. v. corticis papaueris ʒ.
xij. terantur contricione grossa et proiciantur
super ea aque aspersionis mandragore a
decoctionis eius et aque decoctionis corticis
corticis papaueris et olei sisamini ana lib. j.
coquatur in vase duplici usque ad consumpcionem
aquarum et ex eo iunge frontem et sinciput
et si ex eo feceris caput pingui aut in
nares immisis confert et est expertum teneri
tur mandragore et iusquiamus storax pax
opij et pulverizet et superaspergantur capiti
raso et si vis excitare a sompno instilla
naribus forte acetum tepidum et provoca
sternutacionem cum elleboro albo Embro
Embrocatio — cacio conveniens Rx corticum papaueris corti
cum mandragore solatri florum nenufaris
ana m. j. seminis iusquiami papaueris nigri
seminis lactuce psilij ana ʒ. j. decoquatur
in aqua fontis et deponatur ab igne et
primo eius exalato fumo 2us accipiatur ad fa
ciem et ad caput et postquam tepuerit embro
cetur ex ea caput et capipurgium confert res
Capipurgium expertum — mirabile in hoc Rx olei violarum nenufa
rini papaueris vini albi debilis olei de
amigdalis dulcibus ana ʒ. ss. opij ʒ. ss. cro
ci ʒ. j. misceantur omnia et instillet ex eis
Oratio Mundini — in nares. Mondinus dixit quod hec oratio est
ista que confert ad sompnum provocandum
sic dicit In montem celier (?) requiescunt re
quiescunt septem sancti dormientes malcus
maximianus marcianus dionisius constantinus
iohannes et seraphion sicut isti requiescunt
nutu dei sic iste famulus pleno sompno
nunc ipso iuvante quiescat et deus per oratione
cula sectorum ante chasondes dixit quod opi
Suppositorium eius — um cum oleo rosato suppositum sompnum facit
sed est honorosum et ideo oportet ut preparetur
ut possit cohiberi quandocumque volumus antequam nocat et
preparacio est ut ligetur suppositorium ex eo
factum cum filo contra aliud pendentem et per

apiatur extremum ut cum videant inclinari
ad sompnum statim ipsum contrahat multi enim
in hoc mortui sunt et multi cum difficultate
Capipurgium expertum — recherunt quibus non fuit factum preparacio Ca
pipurgium conferens Rx opij orobi corticum
papaueris cassie lignee ana fiat ex eis co
lliria in oleo rosato et distillet in nares
Cura phrenesis — quod est expertum. Cura vero phrenesis variatur
secundum varietatem suarum specierum et ideo oportet ut post
evacuaciones necessarias deinde deveniamus ad localia
et curam esse sibi convenientem ad dietam et
Cura sine — ideo huius sanitatem ex sanitate utatur cibis hu
midis et balneis temperatis aque dulcis et de
serant cogitacionem et laborem et coitum
et sit quietus et tranquillus et fiant fricaciones
extremitatum inferiorum cum oleis humecta
tibus et assidue utatur unctione capitis que
sic fit Rx olei violarum nenufarini papa
veris olei de cucurbita mucilaginis psilij
et cuisdam ana ʒ. j. butiri adipis anatis re
centis pulli agni lotorum in aqua ana ʒ.
ss. cere albe ʒ. ss. componatur ex eis un
Cura mali — guentum. patiens vero sanitatem a calidis regatur
cum embrocis et alijs frigidis ysaac dixit
embroca curans in sompnietate a causa calida
fiat embrocacio cum aqua calida in qua papa
ver semen lactuce rose viole nenufar
folia salicis seminis iusquiami portulace
et similia cum cocte fuerint capiti fiat emplastrum
sabiel dixit hoc est suffumigium conferens sa
re a causa calida Rx florum violarum rosarum florum
salicis ana ʒ. j. sandalorum ʒ. ss. florum nenu
faris ʒ. iij. corticis papaueris ʒ. vj. et ponatur
in ampulla vitrea et impleatur aqua rosata
et obturetur orificium eius deinde bulliat super
cinere calido usque ad consumpcionem tercie partis deinde
de obturetur orificium bassis vasis et paciens
inde fumum recipiat ad faciem nares et
Cura egritudinis ex co — os et si fuerint ex colera nigra iuvat in
fundere aquam capiti in qua camomilla mel
lilotum anetum cortex papaueris semen mal
ve et similia fuerint decocta et in facta ex
flebotomia salvo lavandum est caput cum aqua in qua
camomilla sambucus et anetum sit decocta
et ante dixit curationem nostram cum necessarie sibi

conuenienter assidue fiat unctio capitis cum
oleis suauibus et anedinis. Dabitur etiam
suffumigium factum contra eam scilicet R. flor.
camomille aneti ana ʒ ij mellilot ʒ v.
corticis mandragore cassie lignee ana ʒ
vj corticis papaueris ʒ viij lingua aloes
et fiat ex hijs sicut supra de alio suffumigio
diximus. Cum sacro autem complectitur eisdem
intencionibus que dicte sunt in cura subeth an
tur euacuando diuertendo confortando cerebrum
ne recipiat et prohibendo ascensum vaporum ad
ipsum et specialiter fiat in febribus. Et multociens
datur huic ipsum diapapauer purum sive in
syrupo sive in electuario quod dormire faciat
et quandoque in multa instancia vigiliarum oportet ut
roboret permiscendo ei granum olei opij et
quandoque sufficiat infusio eius in syrupo de papauere
et confert dicit Auicenna si utatur ablucione fa
ciei et embrocas super caput et super cerebrum
cum rebus frigidis et humidis et inunctione tem
porum cum oleo de papauere et ponatur in for
bicionibus eius semine papaueris albi. Con
fectio trociscorum mamiech conferentium ad
sacram et febre et acuitate R. seminis lac
tuce portulace papaueris citrulli cucurbi
te estiuate ana ʒ v. succi liquiricie amidi
dragaganti opij ana ʒ j ß. terantur omnia sicut
alcohol et fiant trocisci cum mucilagine psil
lij et sit dosis ʒ ij cum aqua frigida et
quando necessitas est maior cum aqua lactuce. Et
de hac cura sufficiat dictum est in tractatu
de succurrendo accidentibus consequentibus febres.
Amplius de sacra a causa stomachi uel alterius
particularis humoris membri oportet ut fiat com
pulsus ad ea que dicta sunt in cura sode causata
hoc addito quod oportet permiscere cum eis ea
que faciunt ad soporem inducendum. Et in facta
a crapula prouocet vomitum et utatur aliis fa
cilis digestionis et prohibentibus ascendere
vapores ad caput. Et si fuerint vigilie su
perflue ex accidencia aut fiant cantilene
musicales cum amocione accidentium utatur
leticia. Et si fuerint ex fluxu ventris re
stringat et utatur cum suppositorijs ad re
nasmone que sedat fluxum et dormire

fuerint. Et si fuerint ex dolore mitige
tur dolor et si fuerint ex coitu et nimia
iniciacione utatur regimine consumptiuo et humec
tatiuo utatur quiete ocio et balneo. Et
si fuerint ex nimia claritate ponatur in loco
obscuro et si fuerint ex potu vini acuti
aut esu piparum adducat regimine infrigi
datiuum et humectatiuum

De apostemate Cerebri

Apostema cerebri et panniculorum eius
aliud accidit per viam congestionis et hoc
est raro. aliud per viam defluxus et
hoc contingit frequenter. Et hoc apostema aliud
est in substancia cerebri aliud in substancia panniculorum
eius ut pie matris uel dure matris. accidit
aut aliud in anteriori aliud in posteriori aliud
in media parte aliud in omnibus et est uel san
guineum uel colericum uel flegmaticum uel melancolicum
uel compositum ex hijs. Et apostema predictum resol
uitur aut saniat aut indurat aut permuta
tur aut corrumpit membrum quod est pessimum
saniacio et induracio mala est secundum plurimum
permutacio ad membra vilia secundum plurimum
est salubris. Et si permutetur ad pleure
sis piplemonia et squinancia malum. Et si
habet crisim per euacuacionem manifestam bonum
Cause apostematum sunt extrinsece uel intrinsece. extrinsece
sunt cause attractiue humorum ut caumus et per
cussio aeris calidi motus sub sole fricacio
fortis capitis lauatum cum rebus calidis vi
gilia multa ira furor et que prohibeant
resolucionem fieri vapores et ex superflui
tatum coacerwacio in capite sicut aeris frigiditas.
Cause intrinsece alie sunt antecedentes alie
coniuncte ex mala complexione aut vaporibus calidis a
humoribus coniunctis in capite. Signa apostematum
cerebri uel panniculorum eius sunt potissime ta
ctus grauitatis sensacio in capite dolor grauatiuus
aut continuus febris. Cura ulteriora
apostematum cerebri duplex perficit instrumento diete
ta et pocione. dieta eligitur ex calidis su
per de dolore capitis ut eligat res no
uales habentes qualitatem contrariam qualita
ti apostematis. Pocio tres habet intenciones

Sanguinarij
Oleum nenufaris ad sompnum R. opij ʒ v
se lactuce ʒ viij mandragore
ana ʒ v cortic papaueris ʒ j ß terantur [illegible]
et suppone cum mandragore
[illegible]
[illegible]
in duplici vase ad consumpcionem aque
et [illegible]
[illegible]

qua evacuat diminit et alterat et eva
cuatio potior est omnibus aliis et hoc si materia apo
stematis fuerit in fluxu si vero fuerit fluxo
a et pauce quantitatis repercussiva possent
precedere evacuationem In apostematibus ca
lidis primo premittes flobotomia si non fuerit
materia furiosa quia tunc premittes aquam fruc
tuum solubilium cum mirabolanis citrinis et dua
bus granatis et similiter precedat evacuatio in
apostematibus frigidis divisiones ut dictum
est de secunda alterantia in principio sint frigida
et stiptica et in principio augmenti anodina et
repercussiva In processu augmenti aperitiva
cum paulatina ablatione repercussivorum In
statu et declinatione penitus aperitivis so
lis utendum est. Similiter Auicenna secutus est galienum
unde dixit cum curas apostemata calida in principiis
capias cum eo quod repellit ut aceto et a
qua rosarum nisi sit dolor vehemens quoniam
tunc aliena acetum et similiter cum materia est multa
et prohibeant narcotica nisi apud necessita
tem vel doloris vel vigiliarum tunc enim pones
narcoticum mixtum cum camomilla ab exteriori
In augmento pones oleum camomillinum recens
cum oleo rosato et in processu augmenti u
tamur aquis in quibus decocte sunt radices
apii et feniculi et furfur.

De frenesi

Frenesis apud arabes dicitur sursam
bitum que est mentis alienatio et in
sania ex cerebri lesione aut
eius panniculorum proveniens et dividitur in
veram et non veram. vera est que causatur ex materia
humorali. non vera est que causatur ex vapo
ribus ut in febribus humoralibus adustis
continuis in stomacho In apostematibus exteri
oris capitis diafragmatis et lacertorum pec
toris et vesice et propter ebullitionem sanguinis
Cause in corde causa cum alie sunt contentive alie intrin
Extrinsece sece extrinsece sunt aer calidus stare mora sub
sole forte exercitium balneum capitis fricatio
fortis et calorum rerum appositio et maxime in
corpore repleto vigilie superflue ira furor
cibi potus et medicine calide superfluitatum retentio

ebrietas et multa repletio et quam est carens
causa et passio sine obviatione capitis fortis
cum sit inde attractio vaporum ad caput. Intrinsece
vero cause iam patent ex supradictis et eorum
antecedentes sunt mala complexio calida et sicca humor
calidus seu vapor calidus in toto vel capite
contentus vel aliquo membro unde possit ascendere
ad ipsum aut apostema alicuius membri communicantis cere
bro et dolor et quecumque calida egritudo capitis
Coniuncte Coniuncte vero cause sunt mala complexio cerebri vel panni
culorum calidus vapor in cerebro et panniculis
retentus inmoderate turbans et ledens ipsum cerebrum
et panniculos suos vel humor calidus in ca
pite collectus apostemans vel non apostemans quare ho
mines multum repleti ut dixit Rasis 9o continentis
sunt parati ad frenesim. Signa precedentia fre
Signa precedentia nesim futuram sunt frequens insompnietas et
sompnia inquieta cum multa motus perturbatione
et terribilia et fantasias paciuntur et aliqua
se videre dicunt et que futura sunt predicere
volentes incipiunt intimare que signum
huius qui in domo sunt et diu loquuntur aliquid
ex aliquo dicunt et apparet et furiositas
apparet quod consueverint et gaudet et spissum
Signa presentis spirat. Signa autem dixit alexander presentis
frenesis sunt cum confunduntur oculi et cum attendit
versus aliquam rem vel versus aliquem locum et
habent oculos humidos satis lividos et rubeos
et lipposos et mutantes et lacrimantur non ex
ambobus oculis sed ex uno tantum. cum ergo
illa signa apparent tunc iam est ut frenesis
fiat. Alii dicunt quod signa frenesis future
in paciente sunt febris continua pulsus parvus
plenitudo faciei assidue vigilie. pigricia
loquele. tristicia. pigricies corporis mo
tus assiduus per lectum de latere ad latus
rubedo et laxe oculorum insensibilis contra
mutatum frigiditas. urine paucitas et se
nit paciens malefactionem in capite et tinnitum
aurium. inflatur eius ypocondria. ille enim aviditate
aspirat et sentit dolorem in corde
Differentia vere a non vera Signa autem distinguentia hanc veram frene
sim a non vera frenesi per stomachum sunt quod cum ea sit
propter humores contentos in ore stomachi sentit eger
mordicacionem in ore stomachi et nausea et

sitim et oris amaritudine et si humor
est apostemas apparet signa apatis sto
que acuta no appent i vera frenesi ad
quam sequitur febris et ec i ea que accidit
post febre et ec in non vera que accidit
ad febre i mittit aliena ad i missione
febris Et plateari dicit in no vera fre
nesi accidit signa vere excepto q urina
no adeo e discolorata et tenuis qr no
vera solus vapor et no humor rapit io
qz vera frenesiz antecedit signa pronostica
supradicta deinde sequitur accidentia eius de
monstrativa · no vera precedit febres aut
egritudines aliorum membrorum · deinde apparet sig
frenesis · Sig fre ex sanguine sunt febris co — Sig, sanguinee
tinua cum rubedine faciei et oculorum pulsus
magnitudo et repletio venarum et q sit i cor
pore grosso plurimum sanguinis et q paties as
sidue usus fuerit carne et vino · Auic vero
posuit x · signa frenesis sanguinee · pruritum ·
distillationem sanguinis p nares · magnitudinem
spus · lacrimas intus oculi lippitudinem oculi
no sites vigilias sicut in colica apparet
et nigredine lingue gravedine et pigri
cia ad loquendum vident fantasias rube
as ultro accidit eis frequentia sedendi et
standi absq necessitate · Signa no fre — Sig, cole
ex colera dicit Ras i divisionibus sunt febris
continua vehemens nocumentis · na hec e febris
causon vel terciana continua et adsunt sal
tem aliena et levitas i capite no que ab
solute sed i sanguinea et e rubedo i faciei
et oculis minor q in sanguinea et siti
corpore continua cum ia accidit ebrietas ex re
bus calidis · s vinis i bibilibus i colericis sicut aleo
sinapi pipere molle · Signa fre ex colera — Sig fre adhuste
adusta sunt cum demonio et saltu et ira
et quasi q exponunt cum mania lupina et
gordo dicit tunc assunt signa terribilia
que accidunt p parietes · Sig demonstrativa — Sig pnu
frenesis sunt que sig pina sunt post sig
pronostica qr cum sensu nunc ridet
et pilos a pannis evellere incipiunt et febris
in siccitate confortatur · Sig vero aug sunt — Aug
q inveniunt dolore parietes i posteriori
parte capitis apud locum in quo e coniunctio
colli et capitis et no ridet interrogati
Et Ras dicit cum morbus est i augmento su
pvenit eis fluxus ventris et oculi inflat
et ec facies · adest tremor manuum et
pulsus ec est tremulus et ypocondria ec
tremunt · Signa status dicit Ras primo co — Sig status
tinuus sunt febris acuta pulsus parvus et spis
sus evulsio pilorum a pannis multitudo vi
giliarum et inspicientis et punctio sensus
usqz ad 4or dies et multociens succedit
nullum dic et sentit paties flamma ignea
in interioribus et e nuditus in sensu et
respirat orribiliter et spandit manus
et adsultat quamvis nullus loquatur et
fugit homines · Cum ergo frenesis venerit
ad hunc statum scias q est confirmata
a qua no contingit evadere · Auctores vero
no posuerunt signa declinationis vel qr fre — Sig declinacionis
nesis confirmate no e declinatio quia mors
sequitur i statu vel qr declinat accidentia
cum confirmatione et signa de se sunt ma
nifesta per remissione accidentium · Signa
distinguentia spes frenesis diversificatur
secundum maneries salubre a no salubri sunt
Et cum frenesis incipies no dico incipies
qr i principio omnis aut qr eius ma sit i fluxu
sed incipies qr eius ma nondum transivit
ad cerebri perositates et nondum fixa nec
incuneata sed adhuc i venis minutis que
dr frenesis no confirmata curari pt
· frenesis aut confirmata no dico confirmata peries
fluxum cause ma sed qr eius ma est fixa
i poris cerebri et talis est incurabilis · Qui
apparet urina alba et aquosa tunc mors
est prope parietes vertigo evenies viridis
ut erugo eius est mortalis · retencio urine
spasmus cerum sunt signa mortis · sincopis
supveniens frenetico signum e q mors p
tingit portam · ypo · dicit i libro de morte
festina q si i sinistro pollice frenetica ha
be magnitudo atra et dum flat et con
gat i firmum solum supius aut inferius tunc
scias q in sexta die morte commovebit ipz
Constantinus dicit q adhibita cura conveniente

insania durat per tres dies cum improprie
tate et discoloratione urine mebe

Signa salutis (Signa salutis) sunt cum eger recor
datur eius in quo alienabat in alienatione
febris et quando accidit ei risus et procedunt
alia signa ordinate ad bonum. si vero
urina colorem receperit et sinthoma minui
(Signa per mutacionem) est speriendum. Signa autem diversarum racionum
frenesis sunt quod multociens permutatur in litar
giam et tunc profundantur oculi et apparent
clausi et sunt cum lacrimis et saliua currit
ex ore et pulsus sit tardus et rarus. si permu
tetur in ethicam adest ingredo corporis
profunditas oculorum et sentit eger remis
(Cura) sionem febris. Cura frenesis duobus per
ficitur instris dieta et pocione. de dieta
(dieta) aeris videntur discordare auctores. dicunt
quidam quod eger ponendus est in aere temperato
qui non sit calidus neque frigidus et contra
rius addit quod in domo eius tollantur forme
et picture si sint que commovent et turbant
egrum et sint in domo eius fervencia ex
rebus redolentibus frigidis sicut nenufar viole
rosis camphora et si fuerit aer frigidus minus
ut quod fuerit yemis ponantur in circuitu odori
fera declinancia ad calidum sicut cortices
et frondes citri. Alii dicunt quod eger est lo
candus in aere frigido et in domo obscura
que non sit picta et vestes et tegumenta
lecti sint unius coloris. de accidentibus
ne sit tristicia neque iracundia tollatur ingres
sus multitudinis hominum non fiat multitu
do verborum neque clamor neque vociferacio sit
sua anima prudentes et sibi cari a quibus vere
cundetur. caveat se fortiter movere et non a
gitetur lectus lavari ipsum oz et ungi in partibus
in quibus ira est frontem costaris et sit balne
um temperatum et frontem cum aquis dulcibus et fa
cias eos dormire et sis sollicitus in eo. de
cibariis suis diverunt auctores quod incipiendum
est a subtilissima dieta in omni frenesi
nam si virtus est fortis dieta tenuissima aut
nulla sit donec frenesim videamus remit
ti aut febrem alleviari. et racio est ut
fiat corpus micius in recedendo materie febris per

hibetur multis fluxus mensis. sed in casu in
quo dubitaret de virtute dietandus est cibo
ingrossativo dixit Ras primo continue sit cibus
eius ordeum scorticatum et panis simile ablu
tum et medula citrulli endivia lactuca et
pisces saxorum. Et de fructibus comedat gra
nata acetosa. de potu dixit alexander in potu a
quam calidam neque intus nullo modo frigidam ut in
leb vel syrupum violatum aut aquam ordei. de
potu autem vini dixit alexander presumendum est
declinante febre vinum dari et maxime illis
quibus inconsuetudo multa et virtus imbecillis
et si non sint febres minime et digestio sit in
urina. si autem sit virtus infirma dabis re
centis vini super continuum. Ras quoque in divisionibus
ponens specialem modum dietacionis dixit in cura
sanguinee abstinendum est ab omni cibo grosso
et pone potum aquam ordei et aquam lentium
excorticatarum et agreste et infusionem iuiu
barum et prunorum nam talia infrigidant et sa
guinem ingrossant et cum evacuatione non convenit
exhibere stiptica ut non oppilent et constipent
ventrem quia in hac egritudine est malum vehementer
quare post evacuationes convenienter sunt cibi cum stipticis
succis ut agreste granatorum et citoniorum
et ribes. de dieta colerice febris alienationis
omnia cibaria grossa et Ras dixit cura est pa
rare aquam decoctionis prunorum omni die cum
aqua ordei per unam horam et post aquam or
dei aqua cucurbite vel aqua citruli in me
redie et si possibile est cibetur cum saniech or
dei cum zuccaro et avicenna dixit frenesim coli
cam pacienti conveniunt cibi soli frigidi
et humidi sicut sunt cucurbita citrulli spina
chia atriplices et Galienus dixit decoquntur
cibaria sua cum seminibus papaveris albi scari
ola lactuca involuta in pecia et bibat ho
ra comestionis aquam frigidam cum agresta vel
vino degranatorum et post horam bibat aquam
ordei. pro dieta autem convalescencium a frenesi
utatur confortativo leni et aliena ipsum a ven
tis malis et aeribus. singulo die solvatur ven
(Cura per pocionem) ter quod est thesaurus huius cure. Cura
per pocionem quatuor complet intencionibus quarum
prima subtrahit materiam et abscindit eam. 2a

nt vapores eius ad diversis. 3ª convenit
regimine ad confortandum caput ut non rapi
at quod ad ipsum transmittitur de vaporibus
et humoribus et contingit audaciam aliis
et in summa ponit curam per administracionem loca
lium remediorum et quia convenit regimine ad se
dacionem accidentium. de intencione 2ª ad eva
cuacionem dixit Gal. in terap.ª quod confessus
flobothomacionis est virtute existente forti si
vero virtus fuerit dissoluta almansor dixit
non flobothometur et mesue dixit flobotomiam
debere fieri de cephalica maxime si fuerit
ex sanguine et utere flo[botho]mio. dixit aliha
bas 1º vel 2º vel 3º die aut 4º nullo flo
bothomes et extrahat sanguis si virtus est
fortis donec defectus accidat in flobotho
macione. Avic. posuit 4or condiciones
observandas quarum prima est quod sit egressio
sanguinis pauca ymo per aut multa valde
copiosa nam si humor fuerit sanguineus et
multus fiat flobotomia copiosa et si fuerit
alius humor non permixtus multum sanguini
fiat flebotomia pauca et si fuerit sanguis bene
permixtus aut sanguis cum eo fuerit similiter dicaris
fiat flebotomia mediocris in qua mediocritate
cum habeat latitudinem magnam potest fieri
declinacio ad copiosam vel ad paucam secundum con
dicionem in ipsis humoribus repertas. 2ª condi
cio est si nichil forte fuerit quod prohibe
at ut virtus vel etas et in hoc innuit quod quis
aliqua fuerit prohibens dicimus quod non fiat
forte fiat flebotomia. 3ª condicio est quod oportet ut fiat
flebotomia cum cautela que est in cognoscendo dis
posicionem egri in sincopi si an iam cecidit
in ipsam an sit ei vicinus et paratus ut cadat
in eam et tunc suppleas non facias flebotomiam sed
retine si iam cepisti quia hoc est de fortibus
prohibentibus. Quod autem dixit Haliabas
intellexit conclusive et solum talis fiat in
robustis corporibus. Avic. dixit pulsus qui
indicat propinquitatem sincopis et ideo pul
sum debet medicus tenere et cum tenuit .i.
fit tenuius et descendit .i. gradatim ad
passiones minores ut simulet cauda sori
cinae et diversificetur absque ordine et tunc

mas unam passione magna et aliam parva
si non observando in hoc ordine tunc talis
pulsus significat propinquitatem sincopis maxime
tamen timenda est ista flebotomia ducens ad sin
copim in corporibus colericis Et Avic. dixit
quod in colericis est timenda parva flebotomia et
flebotomet basilica. Et 4ª condicio est ut
sit cautela in ligacione facta super flebotomiam ita
ut sit firma ut non solvatur causa per se ipsum propter
corruptam et provocat ipsam si
argo flebotomia cum incipiunt humores facere apa
et fiat in principio vel quarto autem potest fieri
flebotomia ei ut dixit Avic. secundum plurimum
confert in omnibus speciebus eius possit tamen in
aliquo casu non competere ut quando esset a colera
pura adusta vel non adusta intense acu
tatis et a sanguine separata ex per flebotomiam
timetur ebullicio intensior et lesionis aug
mentum. Si autem prohibeat infirmus flebotomiam
quod sepius evenire solet nec voluerit
porrigere manum medico oportet ut vena que
est in media fronte erecta flebotomari sit
autem hoc optime si corio collum stringatur ar
tificione contenta sit apparente vena ergo
et dixit alexander curavi quendam freneticum
quem satis multi tenebant de astrictione eius li
gaturis fortibus constrictum ut in fronte ei
venam vix possem mandare per totum cum fure
a vociferabat ut videret quod demones intras
sent in caput suum postea sedantes tamen de
traximus quantum hoc postulabat et sic cu
ravimus eum velociter tamen et omnes alias or
dine prosequentes curas adhibuerimus Serapion
dixit si infirmus non vult dare manum
sua facias ut fiat alex. Et Rasis dixit
postea convenit si non fuit possibile ut flebotomet de bra
chio flebotomet de vena nasi Avic. nec dixit
cum flebotomare venam cephalicam flebotomiam vena
frontis si virtus fuerit fortis et disposicio egritudinis
requisiverit hoc et fiat flebotomia in principio
duobus diebus aut tribus et flebotomes parum
in mane. Et si nec flebotomia vel ne predicta
fieri potest vel propter etatem vel aliam causam tunc ventosas spa
tulas ventosa alias appone. De evacuacione per solutionem
ventris dicit mesue nuncia solves sic oportet. haliabas

haliabas dixit post flebotomiam si natura est stiti-
ca da cassiam fistulam aut mannam et tamarindos
Spale [illegible] de unoquoque secundum quod opus est. Ceterum quod
contingit intensionem colere. Recipe man-
ne ℥ ii violati cassie fistule ana ʒ v. co-
lentur et dentur in ieiunio cum aqua cucurbi-
te. vespere autem detur cum aqua malignati
colere aduste acetosi et dulcis. Medicina conveniens in
mundificatione colere aduste. Recipe mane ʒ
i tamarindorum ʒ i s. prunorum sene et
epithimi ana ʒ ii polipodii ʒ s. si vero
fuerint non adhuste. Recipe mane ʒ i tama-
rindorum ʒ i s. dissolvatur cum ℥ iiii aque
decoctionis prunorum. de electuariis bo-
num est diaprunis aut diamanna aut
vomitus cassie fistulatum. de evacuatione per vomitum
sciras quod vomitus fortis et laboriosus sive
spontaneus sive arte provocatus nocivus
est ideo auctores in hac cura de ipso non
sunt locuti quia huiusmodi materia cum sit multum mo-
bilis et acuta non dat inducias medico
ad digerendum furiosa cum est. si autem da-
ret spacium ad digerendum tunc digeratur
Digestiva colere cum syrupo qui sic fit. Recipe succi lactuce et
scariole et endivie succi cucurbite sup-
er per expressionem postquam cocta fuerint in
clibano involuta in pasta et emulsionis se-
minum communium frigidorum ana lib. i. depurentur
et in eis bulliant isti flores nenufaris vio-
larum buglosse ana ʒ ii prunorum ordei mo-
di seminis papaveris albi ʒ s. sandalorum alborum
et rubeorum ana ʒ iii et postquam in decoctione
devenerint ad medietatem colentur et in co-
latura ponatur de zuccaro albo solido quantum
est medietas ipsius et sirupetur et aromati-
zetur cum camphora dosis eius ℥ ii cum aqua
endivie et solatri. de intentione quoque
[illegible] ad diversionem fiant fricationes continua-
diversio tim dolorose et effusiones aque calide in eis
ante fricationes et post et ventose posite
in tibiis et brachiis et scarificationes in cru-
ribus et naribus et in summa fiat diversio secundum
omnem modum sed fiat primo diversio in superio-
ribus deinde in inferioribus solvatur venter
singulo die eo quo sciras quod hoc est [illegible]

[illegible] dixit
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ad mitigandum [illegible] et diminuendum vapo-
res et reprimendum calores et agitationem mentis
Cassia et si egerit cum istis infrigidantibus ponatur
frigida et humida ut viole nenufar blete
mercurialis malve flores violarum et si fuerit
ad localia necessitas acuendi addatur in clistere electuarium
de succo rosarum. de intentione autem ad loca-
lia est ut confortetur caput ne recipiat fu-
mos et convictionem caliditatis et furiositatis
mentis et hoc perficitur cum linimentis et emplastris
et aliis repercussivis dictis in scola cum capite ibi
distincto. ideo flebotomia facta ponatur super caput
capiti eius acetum et oleum rosatum et acetum debet
esse quarta pars et oleum rosatum quatuor et
hoc remedium ponit Rasis in divisionibus et addit
cum eis aquam rosatam. Haliabas dixit cum flo-
bothomaveris egrum et non molliens super caput
infunde oleum rosatum cum aceto vini perfectum
et aqua rosata refrigeratum et infunde in co-
pia et capiti applica et linire ipsum et pla-
ad tearius dixit fiat in principio epithima super caput ex
pulvere sandalorum alborum et rubeorum et ro-
sarum confecto cum oleo rosato et aceto et appo-
nantur actu multum frigida. Si autem calitus sit
remissa et mentis [illegible] non est multus nec fu-
riosus non debet poni actu frigida et maxime
in yeme. Amplius in sequentibus cura apparatus ma-
gni [illegible] dixit illico oportet re-
incipere ab eo in quo sit pars mollificationis
embroca ad sedandum dolorem unde debet apponere oleum
camomille vel embrocam ex decoctione mal-
ve et camomille et similium premissis in evacuationibus
inunctio et diversionibus inunctio bona ad hoc. Recipe
adipis anatis medulle cervine olei de [illegible]
olei de lilio et camomilla ana partes equales et fi-
at inunctio cum eis. quod si post anodina non sedat
est signum mortis tunc ergo dimitte curam vel
prosequere cum proposito cum resolutivis. Si
vero sedatur dolor cum anodinis et cessa-
verit repletio et non est amplius [illegible] partibus
[illegible] magnum tunc utere repercus-
sivis stipticis et hoc si morbus fuerit ad de-
in principio tunc in principio augmenti cum dicto emplastro
ponatur pars papaveris et olfaciat [illegible]
nes per semen papaveris. inunctio conveniens in

Vompnes (?) scord. Rx diadig. fi. infus. in aqua
iuniolag. yptis fit ad unum quatuor et colesiny
iunolag. et addic femina gnus albi et oleum
ros. et cere modicum et fi. vngt. temporibus
madidis et gule

augto. R. olei rosati nenufar an. partem j. | mon[…]
aceti partem mediam cera partis v[…] scotum
pinguescant et fiat ex eis inunctio. gordo. dixit
cum experimento est confirmata nullum faciam actum
vel potentia capiti applicat. sed nunc scindant | Catuli
catuli vivi aut pulmones arietum aut galli | galli
aut columbi scissi per medium quando cum actuali
calore resolvunt residuum materie. galienus dixit quod
in frenesi vera melius est apponere pulmonem | pulmo
arietum quia caliditas eius est tepidior et post | arietis
ipsum catulus deinde gallus et ultimo columbus
sed in non vera frenesi melior est apponere columbi
2o galli 3o catuli ultimo pulmo arietum. et dixit
quod pulmo et alia supradicta maxime valet in fre-
nesi non vera a materia vaporosa in capite ca-
lenti quam resolvit eam et dixit vidi quosdam
in hoc casu applicantes ranas scissas super caput
sicut quando capit in dolore nocturno et ego
vidi dicit nicolaus et ecce feci eas apponi vi-
vas ligatas in pecia ita quod ventres earum ad-
hereant capiti et dorsa et postea applicavi in-
vngto et dico quod in vera frenesi magis videtur
conferre. Gerardus dixit super ix. almansoris quod in fre-
nesi hoc locale confert R. succi planta- | locale in
ginis virge pastoris barbe iovis an. ℥. iiij | fren
aque rosate ℥. iij aceti ℥. j. intingatur in eis
stupe canapine et expresse supponatur sed in
colerica hoc convenit R. succi lactuce dulcis ℥. | In co[…]
xv vel spume solatri aque rosate ℥. iij. ace-
ti ℥. j. et fiat similiter nam ista conveniunt quando dum
materia est in fluxu et hoc tempus est principium nam quando
dum materia est in fluxu quod est usque ad xiiij
horas sed postquam materia iam fluxa est tota nunc
ponendus est catulus et alia ut dictum est. et
dixit mesue quod inveniebat vere et sic sepe facie-
bat. nam aspergebat in catulum ℥. j. s. seminis iusqui-
ami albi subtilissime pulverizato vel statim
dormiunt pacientes et ego credo quod multum | Ypale
valet in augmento vere frenesis. principio autem
vere non valeret. de intencione vero ad correc-
tionem accidentium oportet ut corrigantur vigilie cum si | Sopnifera
superfluunt cum et conveniunt sirupus de papavere nam
et tollit intempericiem et febrem amputat et
extinguit caput ardens. si autem nulla fuerit
cum nunc non properes ad sirupum et maxime si

cognoverit frenesim non esse veram. i. si non est
ex sola colera mixta cum sanguine sed flegma | debili
habet admixtum et dixit si virtus sit debilis | virtute
prohibeant omnes potiones narcotice quoniam mul-
tociens moriunt. Alexander dixit si multum fu- | Sopno
erint vigilie summas violarum siccarum corticis
papaveris albi seminis lactuce ordei modicum
radicis mandragore radicis maiorane an.
℥. j. hec in cucurbita aqua plena tamdiu
coquantur donec rubea fiat aqua deinde
aqua illa postquam fuerit tepida ab alto super
caput fundatur et sit caput super cucur-
bitam in qua aqua colligatur que iterum super ca-
put fundatur quod in die multociens fieri | lavatur
convenit et caput oleo violato mulierbi la-
cte mixto inungetur. dixit autem stude ut eum
dormire facias quoniam vigilie ei vehementer no-
cent et inducas sompnum cum succo papaveris
illinito et cum emplastris lactuce et cum opio
de quo dixit albubas quod dissolvatur in ace-
to vini et iuvat profundacione eius. Gentilis
vero dixit dissolvatur in oleo camomille quia habet
virtutem consolativam sue malicie et liniat
duobus cornibus frontis et nasi et non in a-
lio loco. Rasis dixit primo continentis circa 8o
inveni in libro de tiriaca cesaris quod si datur | Tiriaca
in potu habentibus virtutem prostratam propter vigi-
lias quod liberabitur inducatur ei sompnum et con-
fortat eidem virtutem. Avicenna dixit cum non min- | defectum
git propter defectum intellectus quia occupati sunt | intellectus
circa multas fantasias vel propter defectum sen-
sus vesice quia non sentiunt mordicatione
urine vngere vesicas eorum cum oleo tepido et
oliviis et embrocare ipsas cum aqua calida in
qua decocta sit camomilla anetum et similia de-
inde compone fricationes fortiter in radice virge
sicut in collo vesice inter anum et bursam et
dixit Avicenna sis sollicitus in hoc s. in provocatione
urine eorum in omni hora nutriunt hoc et in omni
cura pro intencione correctionis accidentium quod
si non sufficiunt ea que ad hanc intencionem
adducuntur ab auctoribus in curis nunc narrare
dictum est ad curam propriam in invocationem ipsorum
accidentium. Cum vero parafrenesis fiat
de eadem sit in cura accidentium febris habet in

quedam adducentur et si fuerit a mala
cõne cita cerebri et panicalorum eius oz q
ipa alteret cũ approximaverit frigori non
mirentur infrigidatur neqz usus rerũ frigi
darum est assuetudinis ymo est desiderandus
oio cũ pueneris ad finẽ i infrigidacionum · si
fuerit ex humore i capite collecto nõ apos
temante cura est ut si dat inducias dige
ratur et digestus euacuetur cũ eo qd sibi c
uenit et si eua oe fiat mala cõ in capite
remanserit ipa alteretur · frenesis aut nõ
vera aliorum membrorum sequens egritudines curatur
cum eis oibus quibus curatur frenesis vera
et maxime de localibus remediis et si acci
dencia frenesis future ceperint apparere
nõ curetur oi mõ cura dicta i cura vere fre
nesis salvo q nõ fiat flebotomia ullis et hoc
est verũ sm plinium · et de hoc cẽ dictũ e
supra · nã in corpore multũ replete i quo
virtus satis constaret et maxime qñ sat
a pn̄o huius morbi nõ vera frenesis accide
ret cũ aqua ceperit apparere signa suspi
cantia futurã frenesim veram posset ullis flo
botomia fieri cẽ de eua oe cũ farmaco solutio
intelligendũ est quã sm plurimũ euaco dz
fieri levior et minor · reliqua vero oia
accidencia ex quibus vera frenesis nõ suspi
sterint pñt fieri sine periculo sicut in cura
vere frenesis dictũ est // litargia

De Apostemate Capitis frigido =

postea capitis frigidum aliud est flegmaticum
et aliud e melancolicum · et flegmaticum aliud
e ex flegmate aquoso seu ex aquositate
in capite aggregata et dicitur de ca i cõ sch
Divisiones et aliud e ex flegmate grosso de quo dicitur i cõ
puls Avicenna dixit q litargia e apa flegmaticũ
intra cerebrum multiplex litargie generantur p
sm modũ eundem et sic alia e litargia vera
et alia nõ vera · vera fit cũ apate intra ce
rebrũ cuius proprium accidens est oblivio nõ stabilis
dco apate et est sequens alias egritudines ut febre
· 2oo divisificatur litargia q2 vel fit a vapo
ribus elevatis ad cerebrũ ul' i ipo generatur ·
3o divisificatur q2 ul' est i medio ul' anteriori
vel posteriori parte media cerebri · 4o divisificatur

qua alia est mortalis ut confirmata alia
salubris ut nõ confirmata · 4o divisificatur
sm varias frenacionem ut dictũ est de frenesi
et avicenna cũ aliis auctoribus dicens inquiunt ca
Cause intrinsecas et solũ procedunt de extrinsecis
primitive sunt itaqz cãe primitive aer grossus nubilosus
limosus paluster longus flatus ab austro
morari sub radiis lune multiplicatio sopni diur
ni dimissio exercitii consueti odor aquarum pu
tridarum dormire capite depresso i locis hu
midis et antris excessus fructuum et hii maxi
me q sunt apti conv̄ti i humore flegmaticũ ul' melancolicũ
et quãz fit a multitudine potus aque solius vel
vini multa aqua permixti et sic a potu vini
puri novi et avicenna dixit generatur litargia a
nimia stomachi sacietate nauseativa et sic di
missio vel constrictio evacuacionis maxime fle
antecedens gmaticũ · cã aut antecedens est mala cõ i toto
corpore ul' i stomaco ul' i capite et humor frigidus
ul' in stomaco ul' i capite vel in cerebro ha
bundans et i cã est humor frigidus i cerebro ul'
Signa futu re litar panniculis apa faciens · Signa providencia
futurã litargiam sunt multitudo tremoris ca
pitis cũ pigricia et tarditate ad motum nã sig
nificant per hoc multiplicationem humoris flegmatici i
capite et p̄cipue i posteriori parte capitis unde lavo
antur nervi qui ex posteriori habent originem
et ibi plus accidit litargia gravitas capitis
Signa pnt i fine vertigo scotomia sompnus superfluus · Signa
generis sunt q homo nõ respondet interrogatus
aut tarde et debiliter respondet i pn̄o tñ etia
et in lecto resupinus sedet ad quietem et
est febris lenta et i pn̄o percipitur dolor
in processu vero nõ percipitur dolor q2 virtus
sensitiva est sopita et nõ pt retinere caput
sublevatũ ymo nisi sustentetur statim decadit
divisificatur Signa specie dixit paulus flegmatice ne febris
Signa spec pro flate levis et sibet et pulsus est magnus tardus
et tremulus et hanelitus tardus et inordina
tus et expergescunt et respondet et aciunt per imo
no veris et oscitacio et si aperit oculum non
claudit ipm propter oblivionem et pigriciam et
si oscitet tenet os apertum q nõ recordatur clau
dere ipm et sm plurimum accidit eis fluxus egre
stionis cũ hunc adest oblivio et e cũ multo

sputo ꝓꝑ multam humiditatē desce[n]dentem
p[ro]ut in o[mn]ibus litargie fleu[m]atice posuit Aug[e]l[iu]s
Signa que s[un]t socia levis febris lenta ac[?]
ca subeth si aperit oculū nō ap[er]it ip[su]m
obli[vi]o hanelit[us] rarus tardus sputū mul
tu[m] multa oscitacio si aperit os nō claudit
illud frigiditas albedo in lingua adest
ei pigricia in visione et motu palpebrar[um]
aliū nō videt si interrogat[ur] quamvis audiat
et velit videre aliena[ti]o intellect[us] egestio
humida s[ecundu]m plurimū urina est sicut urina
asinorū quia est grossa turbida et subin
galis sudor in extremitatib[us] in lectis pa
pitans iacet usq[ue] pedes pulsus magnus mol
lis tardus et rarus Signa litargie mela Sig̃ melancolice
colice s[un]t dicit Ras[is] in divisionib[us] q[uod] r[e]ma
net ocl[u]s ap[er]t[us] nō palpitat[ur] sicut oculi ti[m]e
nt[is] ad unū locū et s[un]t terribiles in as
pectu et e[st] in ea nō e[st] subeth et redu[cu]nt
ocli ad exitū et color oclor[um] e[st] albus val
de ardor est fortior puls[us] p[ar]vus strict[us]
dur[us] spis[s]us et cū ea fuerint ira et aliena[ti]o
Signa sp[eci]er[um] litargie distinctar[um] s[ecundu]m loca Sig̃ lo cor[um]
dicit Aug[eliu]s cū litargia e[st] in s[u]b[stanti]a cerebri subet
est fortior et difficultas manium maior
q[ua]m q[ua]n[do] est in panniculis cerebri et ocli ad ex
itū redu[cu]nt[ur] plus et albedo in ip[s]a e[st] valde
vehemens in lingua ꝓꝑ acuitatē lingue ma
iorē cū s[u]b[stanti]a cerebri q[ua]m cū panniculis In litar
gia vero panniculor[um] est fortior q[uia] s[un]t sensibiles
Signa sp[eci]er[um] s[ecundu]m materiam dicit Aug[eliu]s Sig̃ p[er] ma[teri]a[m]
cū accidentia lingue fuerint maiora et for
tiora et cū hys multiplicat[ur] sudor valde
tunc est p[er]iculosa q[uia] illa accidentia fortia sig[nifi]
ficat vehementiā eg[ritudi]nis. Gordo[nius] dicit q[uod]
q[ua]n[do] litargia cū isto tremore e[st] inordinat[us]
mot[us] manuū scias q[uod] transibit ad patre[m]
Cura litargie duobus p[er]ficit[ur] instru[men]tis di Cura p[er] dieta[m]
eta et pocione. dieta itaq[ue] sit ut domus
habitacionis infirmi et maxime camera re
sidencie sue sit frigida et humiditatib[us] p[ri]vata
et sit camera plena et picta variis figu
ris et formis figuris et colorib[us] et maxime
disgregativis visus et in ea fiat vehemens
strepit[us] et tumultus loquentiū provocantium
egrū ad ira[m] et iurgia et molestiam
ip[s]um ne profundet[ur] in sopno et sit in estate
temperata in yeme calida et sit camera lumino
sa et prohibeat[ur] a sopno quantū est possibile
excitet[ur] ab eo o[mn]i hora fricet[ur] balnet[ur] pro
ut infirmus dicet[ur] in intencione ad divisione[m]
Cu[m] n[on] sentitur eg[ritu]do q[uia] ??? efficiat[ur]
fac eū tollerare t[ri]munū (?) exat[us] p[er] nō ei
posset tollerare magnū sive no[tabi]le cū sit de
bilis virtutis dixit alubas (?) ratio (?) s[un]t frigida
et humida et frutus et maxime p[er]sica p[er]ira
atonia pruna uva vero sicca nō nocet pur
gatis a granis caveat lac pisces fabas
et alia legumia. abeunt[ur] aqua acet[us] et aqua
ordei cū herbis porror[um] ysopo et ruta
et dixit e[st] reficiat[ur] carnis aut iure colu
bar[um] et med. da illi et c[ocu]tis aqua illarū re
fice cū oleo loto cimino aneto et cinamo
mo. Guilelm[us] concedit carnes edi g[allinarum] (?) de potu
concedit aquā caulium et succuc[?] amigdalis
dulcib[us] confert ei et valet ad concedendam (?)
abaria (?) sua. si aut[em] venerit ad debilitatē
Guilelm[us] concedit carnes edi pullor[um] et perdici
et similia alienet[ur] o[mn]is aq[ua] frigida In statu ve
ro prohibe aquā et nō des ei pa[n]e[m] neq[ue] mul
tu[m] q[uia] tunc e[st] temp[us] resolucionis vino utendu[m] nō
est nisi postq[uam] apparuit dig[esti]o in urina vinū
ei dare cū adhuc indigesta est eg[ritu]do nō
e[st] halabas dixit postea e[st] et balneu[m]
vino refice potest quo subtiliet urina et ei[us]
augeat[ur] matura[ci]o et color naturalis diffundat[ur]
in toto corp[or]e. Alex[ander] dixit in ca[pitul]o de subeth
ubi ponit curā litargie In os eius ydro
mel mitten[dum] est et e[st] elleborum q[uod] des
cendat ad stomachū na[m] ap[er]ie[n]du[m] est os cū lig[no]
et intromitten[dum] ydromel quod e[st] ex pauce
compositu[m] ut ex quatuor p[arti]b[us] aq[ue] et una
mellis dixit t[em]p[or]e Ras[is] sumat in potu aquā mel
lis loco aque ordei in fle[umati]ca et in mela[ncoli]ca
valet e[st] aqua ordei si calor erit excessivus
sit[?] cū decoctione ysopi aut rucham (?) apii et
ubi in flegmatica confert[ur] ad calid[ita]te[m] et sicc[ita]te[m]
In mela[ncoli]ca vero ad calid[ita]te[m] cū aliquali hu
miditate ut saltē cū reparante passiva[m] et
fiat illa coniuncto dicte in plus et in minus b3

Verd' piccone (?) ... fingeb[an]t in capite morte ... [illegible] plicat[ur] et nō adhaerat ...

consideratione particularium et materie egritudinis et febris qualitate. si enim particularia calide. concludunt quod si patiens sit naturaliter calida et etas sit iuventutis et tempus estivum et regio calida et regimen preteritum calidum et materia litargie sit maxime sanguis et febris fuerint interpolate, fac dietam declinare ad paucam caliditatem. si vero pe[...] fuerint contrario fac eam declinare ad magnam et si mediocriter se habuit ad mediocrem et sic intelligendum de constitutione earum ad frigiditatem vel humiditatem. dicit Alexander omnia que dicuntur ab auctoribus antiquis fieri studeo sed omnia contemplanda sunt diligenter per virtute habitudine anni tempore consuetudine et similibus. dixit etiam Alexander post flebotomiam et catarticam nichil prohibet
balneum lavari lavetur ergo eger mediocriter balneo calido quod habet nunc si virtus fuerint robusta. si vero imbecillis ut non possit sustinere laborem nec balnei calorem intra domum lavetur in una aqua calida plena ut possit ibi deponi infirmus ut sedeat et caput habeat foris a qua nec infundat in ea caput infirmi si enim infuderit caput in aqua nichil iuvat sed ampliores angustias patietur ab infusione aque calide et usque bis in die fieri et cum ceperint melius se habere ducatur ad balneum et ut consuetus est lavetur nichil dubitans. Rogerius dixit quod Alexander intellexit de fomentatione circa pedes et tibias nam febricitantibus non est fieri balneum sed stupham. loquitur ergo Alexander de litargicis quibus post stuphari et plateari dixit preterea medicus noster omnia in medicina solebat ponere litargicos in balneo de calidis herbis facto ut vel cum sudore solverent vel saltem frenesim inducerent.
Cura 1 2 3 4 prima de flebotomia Cum vero per potionem secundum Mesue quatuor completur intentionibus quarum prima est ad evacuandum secunda ad diluendum tertia ad confortandum cerebrum ne recipiat et ad resolvendum nisi sincopizet et quarta ad corrigendum accidentia. de prima intentione dico Avicenna quod si non fuerit quod prohibeat flebotomia et fiat. alii dixerunt quod raro incipit litargia sine prohibente flebotomiam. ideo multi auctores fugiunt minutionem et flebotomiam ut patet discurrendo per omnes eorum. Galienus tamen 2° regiminis acutorum in eo illo si egritudo sub duplici flatu descendit et tunc dixit quod in omnibus aparte convenit a principio flebotomia quoniam evacuat maximam venarum ex qua generatur apa debet tamen fieri parva flebotomia. Rogerius dixit quod fiat de cephalica nam convenit non diversionis sit tamen in ma litargia fueries cert[...] plurimum sanguinis sic quod per flebotomiam posset evacuari materia tamen peteret vene evacuationem. et in illo casu flebotomia non debet esse in parva ideo dixit Galienus fiat de cephalica que est in manu. de evacuatione vero
Evacuatio per secessum per secessum auctores magis consistunt sunt in curatione huius morbi in evacuatione per clisteria et maxime in principio ita ut plures eorum incipiunt evacuare cum clisteribus ad quod Mesue dixit evacuatio cum clisteribus est melior quod idem dixit Avicenna de clisteribus acutis est clistere
Cristere quod describit Mesue Recipe interiorum pulpe colloquintide ℥ ii ß. carthami ℥ i. centauree et radicis caparis seminis urtice ana ℥ iiii. calamenti ℥ i. coquantur in lib. iii aque donec redeant ad lib. i. cum dimidia et ponatur in hac compositione et oleo antiquo calido ℥ i.
Aliud Aliud Mesue auctoritate Zacharie Recipe centauree ℥ ß. carthami polipodii ana ℥ i. ysopi asse radicis malve ana ʒ i. mell. ℥ ii. sal masse ℥ ß. salis gemme ℥ iii. fiat clistere et sit illa clisteria utilia in litargia flegmatica.
aliud compositum Cristere aliud in compositum Recipe centauree calamenti ysopi sticados inetrifoli ana ʒ i. agarici sal gemme ana ℥ iii. colloquintide radicis interiorum brionie ana ℥ ii. polipodii carthami seminis feniculi et ciminii ana ℥ vi. conquassentur et decoquantur in lib. iii aque usque ad medietatem et colentur cum compositione et in colatura ponatur dissoluta de iera pigra Galieni et de electuario indo et melle ana ℥ i. et de oleo cucumeris asinini ℥ ii et iniciatur.
In mixtura cristere In litargia vero melancolica fiat cristere de compositione Mesue auctoritate filii Zacharie quod Recipe epithimum rubei ℥ i. colloquintide ℥ ii. polipodii ℥ ß. calamenti ʒ i. decoquantur et fiat clistere cum oleo camomillino et nunc navis? vel de illa decoctione ℥ i. hoc idem cristere
aliud posuit iuss in dissolutionibus. Aliud ad idem Recipe foliculorum sene epithimum cuscute agarici ana ℥ ß. colloquintide ℥ ii. mercurialis bletis

In digestivo [...] Recipe ysopi [...] calamenti betonice ana ℥ iii ag[...] mercurialis ana [...] ana ℥ i. mell. et zuccari ana [...] ana al ℥ iii [...]

calamenti an. ʒ. i. decoquatur et colletur
et dissoluatur in colatura huius composita gera
logodion vel rufini et diacene an. ʒ. i.
et mellis ʒ. ii. salgeme ʒ. iii. olei amigdalarum
lini et olei de lilio an. ʒ. i. et iniciantur
quod si clisteria fieri non poterint supponatur
suppositorium quod sic fit. Rx. yere pigre ga
lieni ʒ. ii. coloquintide ʒ. i. diagredii ∂. i.
salgeme ʒ. 4. agarici ʒ. 5. conficiantur cum hys
tria vel 4or suppositoria decoque decoctionem yere
pigre et cum decocta fuerint alia addatur
et informentur et informati sale trito asper
gantur et supponatur. de evacuatione per vo
mitum dixit mesue vomitus provocetur cum
sinapi et oximelle aut rafano et oleo et
sale et aqua decoctionis atriplicis. de evacuatione
nere per farmaciam secundum dictum Alexandri. Rx. ca
storei ∂. ii. cum admixtione diagredii ∂. i.
aut amplius modice et minus modice secundum
virtutem sic esse ponit mesue autoritate alexandri.
albubater dixit si passio fuerit diuturnior
et in corpore videris dormitationem durantem et
tremorem et frigus utere ieralogodion
dans cum ea coclearia 4or cum aqua pastillarum
et anisi et apii. deinde propria cura ga
lieni et dixit avicenna si cum ipsa fuerit tenuitas
supleatur stupor et frigus sequitur multitudinem me
dicine dixit avicenna potio ipsius duabus partibus au
rei unius ex castoreo cum pauca scamonea
que sit unus dauch et sic ponit eadem
medicinam quam ponit Alexander sed hic advertendum quod
mesue diminuit de quantitate diagredii eius
quod posuit alexander et ad hoc avicenna diminu
it posita a mesue et bonus fuit iste processus
in diminutionis diagredii propter duas causas una
est quia natura humana non tolleret medicinas mo
dernis temporibus quas hactenus temporibus
antiquorum tollerabat et per maxime solutivas
fortes. Ex quo accipitur notabile documentum
quod medicus modernus debet attendere curare
doses medicinarum solutivarum acutarum positas
ab antiquis et illas moderare. 2a causa fuit
quia diagredium evacuat coleram per se et ideo
in ista medicina non ponitur ad evacuandum
principaliter sed ad acuendum castoreum ut

sua acuitate faciat ipsum eductivum flegmatis
quod solum non acutum non educeret. Ex
ista expositione accipe duo notabilia unum est
quod aliquod non solutivum acuitate solutivi
efficitur solutivum determinati humoris sicut
castoreum non per se solutivum actuatum per
diagredium efficitur solutivum. 2m est
quod aliquod solutivum spoliatur a sua forma
specifica et sua determinata solutione per ad
mixtionem alterius non solutivi quod esse contin
gere potest per admixtionem alicuius solutivi cum
eo sicut in medicina predicta diagredium ex
poliatur ab evacuatione colere per admixtionem ca
storei non solutivi secundam. Et sicut diagre
dium positum in fortia electuarii medii expo
liatur ab evacuatione colere propter admixtionem turbit
et aliorum non solutivorum que in electuario
medio ingrediuntur sed avicenna in predicta
medicina addit quantitatem castorei ultra
quantitatem positam ab alexandro et mesue ut for
tius vincat virtutem diagredii et efficiat
magis solutivum flegmatis. Et subdit avicenna
si timetur superfluitas caliditatis et febris
aliena scamonea et sit confectio castoreo
solo et primitive contra infirmitatem male facile propter ipsum
absque evacuatione quia castoreum solum ut dictum
est non evacuat da ergo in potu dixit avicenna
pondus ʒ. i. de yerapigra cum quarta parte i
ʒ pulpe coloquintide et mirabolanorum ke
bulorum et dauch nimis et kebuli ponun
tur esse ad temperandum caliditatem aliarum medicinarum
et cohibe hanc medicinam si febris non est
vehementis caliditatis et si confidis quod hoc me
dicamine soluatur sufficienter. quod si non confidis
aut times propter vehementiam febris cohibe sup
positoria unum post aliud si primum non soluit
sufficienter et conveniunt pillule que sic fiunt
Rx. aloes ʒ. x. agarici sticados an. ʒ. iii.
masticis coloquintide cassie spice gariofilorum
cinamomi spicanardi ana ʒ. i. s. informentur
cum aqua sansuci et sunt liturgias proprie.
. Albubater autem posuit alia solutiva que possunt
dari cum intensione febris et dixit evacuas
cum decoctione agarici et cum pillulis iere
et posuit tempus facilis evacuationis quia post septimam

Sed solutivum Rx yeralogodion ʒ ii theodoricon
anacardi ʒ s fiat pillule
pulvis Sed Rx radicis acori spice nardi piperis ana
... piperis longi cinamomi optimi ... cum
... ana ʒ ii pulvis ... ʒ ... fiat pulvis
et utere eo mane et sero ad ...

Suppositorium
Vomitus
Solutivum castoreum cum diagredio
Nota
aliud solutivum
pillule optime

quia putat q apa deueuit ad statū salu
briez et accidentia remittunt et eger i
apit cognoscere et incipit deglutire posse
In pri° aut et augm° pro certo difficil
est oīs cura° p̄ter flobo[illegible] et scarificatio
ne et maxie difficil est cura p vomitū
et solutiuū per cristē aut mediocriter
se habet et ideo i eis aut necessū e vnguētis
emplastris solutis vel vomitiuis que dicant
in medicinis opositis. et cū approximauis
solutiā ul' vomitia quocūq3 modo expediē
dus est eger ad vomendū ul' egerendū
sicut 3. docuit auic̄ per intromissione
suppositorij si aut eger posset ee cōpos
sui digerat mā an cura°ez si aut nulla
fuerit febris leuit' radic' illi propina
aquā quā destribit halabas. si uero fue
rit febris nūc radic' aquā et dabis za
chircon et post hoc aquaz
ordei i qua et ysopuz de
coxeris aut fen' se mē. si vero febris fue
rit valida solū sufficiat semel i seme cū
aqua ordei et zaqircon sequibi in secūū
proposuit i sūccio aut nūc ad diuisione
dixit mesue p̄sicatur cū fricationibus cot'
inuitatiuz et dolorosa cōpssione i eis et li
gaturis fortibus et effusione aq cale i e
is que sit decoctionis medicinar calidar
et ventosacione et scarificac° que procedat
descēdēdo sic incipiēdo a collo descēdē
do ad spatulas et brachia et crura
et est res efficax et astrīgant extremitates
s. manus et pedes cū aliquo oleo calefactiuo
cōuenit cū hoc hys qui profundant i sopno
grauiū q2 de p̄petuitate huiq nūc e ut cos
parent et me°ta est talis sume oleū ca
lefatū et mitte i eo d' nitro aut pipere
et semino urtice et cōuenit cē acetuz q
linitū qū aspgitur sup extremitat et for
tasse admistrat sup eas cape sille cōtritu
et p̄mistū cū aceto et oz ut emplastre
cū eo cōpe caput et pedes et dix auic̄
cū abaueris eos quasi dicat post oēz ablu
cōpime extrema aliquibus horis faciendo
ut vapor ad superiora nō trahat sed diu

tur et resoluatur et hoc fieri debet tpe
more abi i fro°ō et nō solū tēpore declina
tionis abi a fro°ō. sūt ēt q plura dicūt esse
cōuenientia i hoc morbo sed nō cū utiez cura
cuatione de quibus dixit mesue q in tē°
diuisionis cōplet' cū sternutatorijs i gargā
risinatibus scarificac° aurium prouocac° e
morroidar et menstruor. scarificac° aut i
collo fieri debet et i oibus p̄tibus inferio
ribus in corpore sanguineo et plectorio sed
quia mesue direxit curā suā contra flema
ideo de flebo. et p̄tiū inferiorū nō fecit lo
cutiq. de impleccione tñc mitacionis dix
gal' iz tā pē°ē offert coirodinū capiti nā
oportet cōplē ex capite humore quecūq3 fu
erit et ideo i pri° oz ponē rēpercussiuū sicut
est oleū rosatū squassatū cū aceto. gilbtij
aut et rogerius contradicunt Auic̄ et sibi
contra alios doctores i nā dicūt q i litargia
in pri° nō apponat fortasse rēpercussiua
quia cū mā hq morbi sit fria p
ea magis infrigidaret et cū sit multa maxie
mā fle°ta nō rēpellet et ideo dixert q de
bent fieri iūctiones mediocriter cale nā
dicūt q rēpercussiua et alia frigida nō sūt ap
plicanda pupine per eā lēdant origines n
uor motiuor et prore applicāt cū satis di
tent a pupi/modicū proficiūt i rēpellēdo
et eo maxie q2 fluxq hui° humor ad
pupi fiūt plurimū per venas sūt fiat sub
cranio qn̄tes dicūt coirodinū posse et de
bere apponi cū aceto acuto cōfectū sed nō
nisi in principio principiant' qn̄ nō e intēcio n'
ad rēpellēduz et tūc debet appoi actu ca
liduz et maxie tpoibq frigidis et papue
ubi flegma puz fuerit sine sanguis ad
mixtione nā ubi purū nō fuerit sed sangui
mixtū et maxie temporibus calis et i etate i
uenturi posset fieri appoui ut saltē tepidū
sed procedēte pri° ut mā nō amplius infri
gidetur et incrudet nō debet puz coiro
dinū apponi ymo aliqd' resolutiuū est ei
admiscēduz i qualitē qua tollerit ab eo
rēpercussione sed remittat infrigidacione qd'
qde vr velle alex. et Bapto quare admisce

Exortatiuū

3m ktº
Conforta cerebri

[illegible] dixit sunt cum ex si dormierit faciat por
relli et excitent ut clamet et impuria ponet
et similia et sic ei violencia et inducit valde
evade [illegible] constructis [illegible] prohibet eis si vim
et [illegible] morint
Et [illegible] cum aceto supra caput apponi
et [illegible] litargicis

Empl' Gord' R. cast' unc. pix. pur. eufor' ... sulfur. asod. ... ... rute ag... opop. galban. ... ... natural' ... ...

du est cu castoreu aut pullegiu quod aut
dixerit alexand' et mesue utendu e cu
diuo no intellexerit de puro sed de permixto
iste tn tmg no est punctualis sed variabil
in plus et minus vn Auic dixit usq ad
duos dies ul' 4or debet cu applicari anno
ri pti capit et medie ut e apud Gal. 4o terap.
nec est ineuenies si p9 mixtione coxederit
tur usq ad posteriore pte ubi e coniunctura
coniunctura laude illa aut epaissio conuenit
tam in litargia melancolia q flegmatica i hac p' i
et i augmento cu epaussiuus s pmixtola i
soluta ideo dixit alhabas i hunc oleum
lilii capiti et roxaceum cu modico aceti vini
et i hys procedendu est addendo resoluta
sup epaussiua gradatim Mesue dixit i pro
cessu ri cu epaussiuus i pte ri resolutiuis
et sic fete fiat que oleo rosato et aceto mis
ceri docuit castoreu conquassatu cu eis et
suppositum et i statu dixit archigenes stat
pmutatio ex oleo rosato ad oleu yrinu ul'
de narciso et quin mutent cu eis capilli ho
mis aduste et est mirabile de aute recepe
aug'a dixit plataci9 succus apii et oleu ro
satu simul et acetu epithima sup occipiam
et ptes anteriores conuenit et rogeri9 dixit
no debet fieri inectio i nares et palatu
cu multu calidis sed cu mediocri calis
sic cu castoreo dissoluto i succo apii et fem'
circa nares et cu anetra alexandria dissoluta
cu vino et lingua et palatu aug pueniat apa
ad statum nec adimittu prope resoluta po
nantur g' sup caput sinsbr et calamitum
ytrini i fusa i vino et i melancolia instillatur
oleu de narciso et de lino Et aliqui dixit illini
ceda est frons et anterior ps capit cu castoreo
aut capillis hois ustis tritis cu aceto hoc eni
multu iuuat et excitat sic iacchez est

occulta huius virtute et de hoc re
medio dixit mesue q capilli sint usti et trita
multu usq du sint cocti sicut vngtm ra
s menta conabilia ad menta litargia et su
beth et excitat subito a sopori profunditate
et subet qui musdet cu eis castoreu et dix
emplm ex arte mea confeces et subet euigilare

faciens R piretri sinapis sqille an 3 i oi
roncei euforbii an 3 v misce cu succo asso
dillorum et sansuca et epithimet cu eo pupis
capitis et dixit mamet a rusi scptu sup
sit linimentu quod sic fit R olei sabuani et
de been an 3 i s euforbii 3 i castorei
3 s et liniatur cu eo locus memorie qui
fert Gal' aut dixit abradat caput litargi
ci et ponat desup sinapis tam diu donec
excoriet qm mirabilr iuuat et halrabas dix
cu egru ut dictu est curaveris et matura
tis apparuit signu egru i balneu pone et
sup ei9 caput aqua instilla calida q nunc
sit fortis calor et si in conca cu hys aqs
camomilla mellilotu matricaria decoxis et
i ea sepe fecens egru sedere et huiu aqua
capiti eius instillaueris manifeste proderit no
aut diutius in balneo morett nec i conca
pa qua ingredier via neq fortioris sit
aqua caloris sed repati et sic p gradus
et gradatim ascendat addendo calidi et mo
ra olfaciat muscum et galia iusup de theo
ad digestione mastione subtilitate ul' subti
liacione et resolutione me litargie si no potre
ris exhibere per mitei9 medicamina ad hec
conuenientia cu aqua sansuca elect. huic ana
cardina confectio 3 i s quaq die et vem
na illa accipiat et utat' diacion et diagra
langa sequit mesue q Gal' dix si diutina
efficiat passio castorei a giuis tribus usq
ad quq cu oximelle bibe dandu est sicut
a me expertu est sicut tiriaca metridatu fer
mentum et diamuscum conferunt de theo ue
ro ad correctione accidentiu dix mesue
illa accidentia st subeth sopur grauis roda
que no sentit obliuio loquendi urinandi et
egrediendi et alior' constrictio saliue fluxu
us ex ore et extremitatu frigiditas et hac
intencione cplet adimistrationem rex euigilare fa
ciens et prohibentia subet et sedatiua roda
et remouentia obliuione et iuuantia eos ad v
rinandu et egrediendum ... si oz compmendo exo
vesicas et pectine ut urinet Auic dix
cu fuerit obliuio urine et egrediendi cbro
cu albo e motoria et ventre cu aqs i qbus decoc

na sunt camomilla mellilotum viole yreos et
compone vesicam ut et urinam emittat
Rogerius dixit medicus semper laboret
ut excitet eum a sompno gravi ad quod
faciendum strophe debent adduci ad lo-
cum pacientis et pedibus teneri ut fortiter cla-
ment trahantur pili a barba et stat ille si-
ne misericordia quia aliter moriuntur dormientes
Et dixit Rogerius capillorum humanorum ustorum
nil melius excitat litargicos. Guil-
helmus dixit si litargicus urinam retinet ponatur
emplastrum super virgam et super pectinem factum ex
flore camomille et oleo eius et melliloto cum
foliis apii et calamento et radice lilii. dixit
enim quidam quod pilli capre usti excitant litar-
gicum et cornu cervi naribus appositum super omnia
valet dum uritur Et similiter cornu caprinum
suffumigatum. platearius dixit si multa fuerit
extremorum frigiditas panni calefacti suppo-
nantur et si fuerit constrictio dentium cum mul-
to fluxu salivarum ore aperto aut aliquo inter
dentes posito debet fricari fortiter lingua
eius et palatum cum tyriaca et metridato aut
aurea alexandrina

De Melancolia

Melancolia est nomen humoris scilicet illius
qui est a colera nigra et est nomen
egritudinis ab illo humore provenientis
et de ista loquimur hic. Est autem melancolia mutatio
[Quid sit melancolia] existimationum et cogitationum a cursu naturali ad
corruptionem et timorem et hoc est ex eo quod fumus hu-
moris melancolici perturbat spiritum animalem interius et fa-
ciens ipsum silvestrem propter eius obscuritatem et
[Causa] contrarium rei spiritus animalis tamen ex eo quod humor
melancolicus turbat tristes et niger videtur continue
cerebri et propter quantitatem eius aut propter eius qualitatem
accidentalem turbatur ipsum et obfuscatur cum vel
temperatur in extremitatibus quod ita faciat hominem ti-
mere sicut nigredo aeris vel eius obscuritas
que est contraria dispositioni naturali spiritus animalis que est lux
Fit autem hec egritudo propter materiam venientem in cerebro
et in ipsum conturbulenciam sanguinis vel fex eius
de feculentia per viam adustionis aut est flegma adustum
et illud fit raro quod fleuma ut dicit Avicenna quod
flegma per adustionem convertitur ad melancoliam et

faciat hanc egritudinem aut est ipsa melancolia non ad-
usta sed mutabilis vel corrupta in malas qua-
litates Et scias quod utraque species melancolie cum non
mutatur a natura prius et fuerit in cerebro faciet melancoliam
ut vult Avicenna cum isto in qua non superfluit ad-
ustio ultimata Serapio vero dixit hec egritudo non
accidit nisi quando ascendit in caput humor melancolicus
scilicet vel propter proprietatem vel propter quantitatem per proprie-
tatem est mala complexione frigida et sicca cum mala qualitate quia
dixit Avicenna est colera nigra naturalis quia flegma
cum convertitur in coleram nigram Et quia sanguis cum
per decoctionem superfluam convertitur in coleram nigram
[Causa per quantitatem] Causa autem melancolie per quantitatem aut fit ex corpore
toto cum ei dominatur complexio melancolica naturalis vel accidenta-
liter aut ex membro uno aliquo vel aliquibus quia
cum est epar cum in eo advenit massa sanguinea
quod est causa debilitatur ab expulsione superflu-
itatum melancolie et non mandat ipsam ad splenem
et retinet in eo vel cum advenit epati mala
[Splen] complexio frigida sicca. et quia cum est splen cum debilitatur
in attractione fecis ab epate et cum debilitatur
in expulsione superfluitatum et trahit ad locum
qui est preparatus ei et est os stomachi Et quia
[mirach] cum est mirach mesenterium gibbus mesera-
ice et alie partes adiacentes propter vehementiam
calefactionis multe nutrimenti eorum aut propter
defectum eorum ab expulsione superfluitatum unde
resolvitur subtile et fit fex spissum ex melancolia
Et quia cum est humor melancolicus quem spergit
splen ad stomachum unde ex hoc faciat melancoliam propter
vaporem eius adustum descendentem ad cerebrum. et
quia cum est matrix aut aliud membrum non proce-
de comunicantibus cerebro quando in eis coadunantur
humiditates innaturales melancolice evaporantes ad cerebrum
et quia cum est cor propter maliciam complexionis melancolice
frigide et sic comunicat cerebro alias causas ipsius
et complexionis posuerunt auctores quas ex eorum libris
poteris scire Et scias quod non est possibile ut fiat
melancolica passio absque conturbatione cordis Et scias
esse quod omnes sex res non naturales possunt esse causa generative
humoris melancolici in ipso vel in plurificando sicut accidit
aere et retentio superfluitatum consuetarum. Ista
[Tempus] autem passio excitatur in vere et autumpno De sig-
nis autem dixit Gordonius. Signa occulta non ma-
[Signa occulta] nifesta sunt cum aliquis ymaginatur aut cogitat ea

Avicenna dixit quod hec passio aliquando aliquando
accidit a demone sed doctores physicorum noluerunt
se de hoc intromittere et dicit quod [illegible] fiet semper
est melancolia per [illegible]

[illegible] albumas[ar] [illegible]
[illegible] que quesiverit [illegible]
[illegible]

que non debet cogitare nec ymaginari ut cum
putat bonum quod non est bonum aut putat honestum
quod non est honestum aut cum putat apprehendere
impossibilia et cum hoc male indicat de huiusmodi
vigiliarum et cum hoc habeat in sompniis fantasmata
diversa et terribilia ut videre demones mortuos
et non videt et non flet. Alii autem posuerunt
distincta et dixerunt quod signa generis sunt quia
aliqua significant principium et primum eius gradum. alia significant
eius augmentum et secundum eius gradum. aliqua significant
eius statum et eius constrictionem et tertium eius gradum.
Sunt igitur signa principii et primi gradus dixit Galienus
quando contingunt ipsi timor et pavor sicut accidit
morantibus in locis solitariis tenebrosis et accidit
eis cogitatio semper in una re sola et in omnibus aliis
sunt sani sani. preterea incipiunt diligere quod non debet
et similiter diligere sine causa. Et accidit illis ergo
go [illegible] timidi. Signa augmenti et secundi gradus sunt
dixit almansor cum pacientes ad hoc pervenerint ut
et ea que suscipiunt ore permutant verba que sua et
actus permiscent nec sciunt iudicare racione convenienter
mente actum et loquelam suam. Signa status et tertii
eius gradus sunt dixit Rasis quod non potest aperire
oculos et si aperit sic paciatur corrosionem in palpebris
et cornu alba emineret preter solitum similiter
labia color faciei est bruni coloris citrini
an sunt secundum tenuitatem sunt fortis motus et velox et
loco sue [illegible] proferunt propter ipsorum vox corporis
subtilis est et lingua velox ad loquendum
et in vomitu et secessu apparet chimus niger.
Signa specierum sunt quando fit propter proprietatem cerebri sunt
signa sunt cum inveniuntur accidencia magna melancolie
et fortia in propatulo et stomachus nulla vel pauca
habet accidencia et similiter alia membra contra
cerebro quare necesse est ut credamus cerebrum pati
per coleram nigram in eo contentam. Avicenna dixit
quod signa eius sunt superfluitas cogitacionis et assiduacio
sollicitudinis multe sicut est illa in qua
homo scit loqui et per actus demonstrat quod de
aliquo sollicitatur igitur. Signa melancolie communis ad
totum corpus dixit Sapio adsunt significaciones
humoris melancolici dominantis in toto corpore et adest
ariditas corporis et nigredo coloris et spissitudo
capillorum in capite et toto corpore et est
corpus totum nigrum et extenuatum. Signa splenetice

hec dixit almansor sunt dolor stomachi vel splenis
digestionis corrupcio et vomitus acetosus et eructacio
acetosa multitudo inflacio ventris. Signa melancolie
stomachi dixit Rasis primo omnium sunt eructacio acetosa
et habundancia sputi humidi et ardor
sub ypocondriis et rugitus et apparent hec
signa per magnam horam post comestionem et possibile
est quod cum hiis signis perveniat dolor ventris et
non poterit quiescere paciens donec cibus descendat
de stomacho et si excitatur post cibum cum ipsius
digestione evomit cibum assumptum in eadem qualitate
et dispositione qua assumpserit ipsum et evomit flegma
acetosum congelans eius dentes et humores
acutos cum aliis speciebus flegmatis. Signa mirachialis
sunt quod apparet mestus et timidus et
sperans malum et a bono desperatus est et in summa
status eius est ut pacientis melancolia melancolica
et sunt omnes splenetica et adest in eis ponderositas
ventris et attraccio mirach sursum. Signa epatis sunt ea que indicant melancoliam communem
ad totum. Signa cordialis sunt quod cum signis
melancolie conducit cordis calidite et signa matricalis
sunt que demonstrat accidencia matricis maxime
de retencione menstruorum liquorum grossorum. Signa
specierum secundum causas efficientes sunt quando fit a sanguine
sunt rubedo oculorum et totius faciei et tenebrositas
lingue itaque vix paciens potest loqui et de
facili surgit et sedet sine aliqua causa et
plenitudo venarum faciei et pruritus in
naso et ymaginatur continue quod sanguis emanat
ab eius corpore et quod eius nares sunt plene
sanguine et Avicenna dixit quod est cum gaudio et risu.
Signa flegmatis sunt motus superfluus cum eius
manibus et gravedo capitis et opinatur paciens se
esse unam bestiam aut animal brutum et si dormit
et cum tenet aliquid in manu non vult ipsum dimittere
et est cum pigricia. dixit Avicenna signa sunt ex
colera sunt cum agitacione lesione et demonio sunt
audaces et amat lites et bella et saltus et
clamores et cursus et feritatem et sunt in colore
citrini maxime in facie et oculis urina est rufa
et tenuis. Signa fit a melancolia pura dixit Avicenna
quod cogitacio est plurima et audacia est minor nec
commovetur et rixetur et habent odium cum non obliviscitur.
urina est pallida et tenuis. dixit Rasis

[illegible] quod [illegible] melancolia [illegible]

preuom desiccatio in vesica Bord et vlceri ventus mamaro in membris et pedibus mor re ar mensabilitate sit

Timiaco

ib. 9stiuet q in melacolicis egtudibus na
coes eorum st periculosi p viam dormacois
qm ma caz mittit extra locum i quo erat
ad aliu locum qm talis tracio sigt aut apo
plexia ac epilensiaz aut spasmum aut ma
niaz aut cecitate aut alias spes egrinz
sigt qi Ras dicat piet z e egrnes mela cas
tiari ad alteram pdictaz egrnu quod erat
sm contingentia fluxus me ad loca distic
ta nam si fluit ad ventriculos cerebri replet
cos faciet apoplexia uel epilensiaz si ad
nivos spasmum si ad oculos cecitate et ipa
ma si fuerit adusta et fluxerit ad me
dium ventricl z cerebri faciet maniaz et si
Preuenosa
ad alia membra erit in eis egrnes. dixit
filius mesue cuius appetitus e malus q2 cor
pus est siccus et fumes exsiccat ipm. Gal
dixit si melaco p os eiecerit spuma qi
a cane rabido morsi erit in 7. diebus
morietur et dixit si huius huc morbuz sp
vomit et fastidium paciat i cibo et potu et
tantulum quod sunt no proficit et motore so
lis et ignis sustine no pt et dormire
negt et cum dormit supinus iacet et aliter
dormire no pt et nuq firmiter dormit
et ambo labia virescunt post sompnum et si
sitit et dolore patit lateris ex utraq pte
pro certo hec sunt sig mortis. dicit nicolai
Auic oz ut cura ipsius fieri incipiat anq
confirmetur qm facilis est i pn° et praua
et difficil cum e confirmata. eo cum dicit Ras
duplex e vna est qm est confirmata tunc in
minuz impsit in cerebro itaq ma melacon
mutauit cerebrum qr ad suaz naz. vnde difficilim
est remoue ca. 2a est q qm est confirmata
pp multum errore medicaz coz no obedunt
pacientes madatis medica neq volunt sume
remedia neq volunt regi regime eis 9cute
Cura
dieta
Cura nanq 9plet triplia instro s dieta
pocoe et cyrurgia. de dieta scdm est
q oes melacon debet prohiberi ab oibus r
bus no nalibus que solet ee pnt eum melie
de quibus dictum est supra i causis quare oz
ut deuitet aerem frigidz et siccum et vebet
calidus et flatum ventorum et ee nubilosuz et

tur bidum inhabitet aere clarum serenum luce
tum et ad calidi tez declinate. sedeat i locis
spatis odoret res boni odoris 9fortatiuis cerebri
et cor. tollat tristicia et fugiat timore sint
vestes eorum delectabiles colore odore et tac
tu frequenter mutet calciamenta camiseas et li
teamina aspiciat res delectabiles et locosas certas
delectabiles et musicalia et antiquorum gesta
sint coram eis psentes a quibus uerecundent
et cum quibus gratulent de melioribus aut caris
si pt reddat ei 9ria itecao eius cum qua alie
nat aggregator dicit queda sr mulier fra fuit
melacon pp timore nam credidit ipa dormiente
deglutisse spetez. alexander aut promisit ei cum
exempla
multa
quadam medicina iducere vomitum valde sibi mina
tum adeo ut spetez emitteret. et data sibi
medicina i obscure posuit vas in quo euomeret
et spetez i vase et facto vomitu fecit sibi crede
q spetez emisisset et sic ab ea oes mala sua
penitus remota fuit. quedam insup fuit e me
laca quia vir suus dilectus ad longas ptes
iuerat et per solam redicione eius fuit libe
rata. quidam homo melacus estimabat se no hre
caput et iussus fecit ei fieri capellum plubeum
et iposuit capiti eius et sentiens eius grauitate
recognouit se hre caput. alius fuit melacus
ex amissione pecunie medica psuaserunt plu
res notos suos afferre ei multam pecunaz q
facto sanatus est. multociens sanatur ab acciden
tibus uenientibus de foris ut casibus fortuitis
timore incluatibus. Auic dicit alienet ab
eis cogitaciones et ges multas et maxime i solita
tudine et ee labor plurimus cogitatum forte
sed expetit ei cogitatum spatium et occupet circa
aliqua que maxime sint aliena ab eis sup qbus
cogitant et sit eius cogitatum suaue p locis pla
na amena viridia iuxta fluuia clara suauia
i suo cursu et irroriacia quia lenificat et co
fortat. Ras dicit p° 9tinet confert loca tristitu
tu° q si fieri no potest utat ludo scacchorum
et cantu vitent factiones fortes et dubie
et vtat° oe balneum minerale et balneuz
balnea
siccum stiptica s expetit balneum humectatiuum
. et aggregator dicit balneum dz ee spate calz
multum humectatiuum ex aqua dulci sola et

decoctione malue maluauisci viole violarie
rose camomille lactuce borraginis populi viticis
salicis. Et si aqua erit multum frigida apponā
tur cum predictis aliqua calida ut folia lauri ro
ris marini maiorana et similia quod videbitur conveni
re. post autem exitum a balneo fiat unctio cum
oleis humectativis et fiat temperata fricatio ma
nuum et pedum et totius nam cum ablutione est utilis
quia vapores a capite trahit et si post balneo si
nit detur ei ad potandum parum aque deinde vigi
lias superfluas. Et almansor dixit cum fuerit vo
luntas ut dormiat non ebrietatem capiti cor
rusi cum aqua papaveris camomille et matricarie
Cum autem vigilat et non ocupatur et studia re
vacent consolationibus et cum dilectis et cum viris
multe reverentie. vitet dicit mesue acuta et
urinam provocantia. Oz dixit sapio ut caveat
ab omnibus cibis grossis humorem melancolicum generan
tibus sicut est leinis carnis melogra et caseus
antiquus caro vaccina et omne salsum sive piscis
sive caro alienandum est salsum acutum et omne
quod est vehementer acetositatis. dent eis ad
comedendum dixit Ras primo continentis cibaria
pinguia et dulcia at illa tamen competeret in ha
bentibus acetositatem in suo stomacho et caro agnorum
de prospectate minat melancolicos. confert caro edina
agnina galline. lac recens mulsum et adeo
cum et sisami de 2o secundum in una cum pane
et oleum amigdalarum dulcium agriarum libro 16
dixit panis levis albus et bene preparatus et car
nes motonis unius anni bene cocte in brodio
et eduli lactantes et pulle rore humiditate
arum perdices et turtures et pisces petrini
minuti non viscosi cocti in brodio cum oleo sa
le aneto et porro et modico vini odoriferi
et cancri fluviales assati aut cocti in aqua
ordei aut citrum maximum iuvamentum prestat
melancolicis. de fructibus conveniunt ficus sicce
passe in ieiunio et confectiones dulces de 2o
cibarium valet debilitati cordis et malis cogi
tationibus Recipe carnium libram 1. mutonis pinguis
unius anni persanteionis et fiat frustra minu
ta et ponatur ad decoquendum in una olla cum
cepe et coriandro recenti et vino odorifero
et aqua rosata et recipe mellisse et maiorane cum
ana 1 et quaque folia citri ligentur et coquantur
cum predictis carnibus et cum fuerint cocte ab
iciantur et ponantur species odorifere et deco
quatur in olla cum sale sufficienti et in depone ab
igne aspergatur cum modico vini odoriferi cum
aqua rosata mixto cum qua sit dissolutum
modicum musci. vinum grossum et nigrum non
est eis bonum nec esse vinum novum sed sit su
btile clarum Aurigelus dicit in quibusdam hominibus vinum
album permixtum cum aqua poterit prestare forte
et antiquum quia hoc confortat et illud hu
mectat et lenificat. si autem corruptum patitur in
eis cibus dicit mesue tum cito vomitu expel
latur nam eis nil est deterius quam corrupta di
gestio vitent famem et sitim Et avicenna dixit
prohibe eis ne coeant post vomitum aliquid
donec sit stomachus rectificatus. et administra te
rum electuaria confortativa oris stomachi et iuva
tiva digestionis. Diacas dixit Ras primo continentis
quod contra valet patientibus cogitationes melancolicas
usus tamen eius est nocivus quia gravat in eis ve
tositatem grossam inflativam. competeret autem
coitus quando melia procederet ex vaporibus
elevatis et spermate corrupto et retento. alie
net sudorem vehementem qui confortat corpus
sed sit studium tuum ut impinguet et car
nosi fiat et moneat eis ne superfluitates a
borum retineat sed omni die expellat. Ad som
num provocandum Recipe albumen ovi bene agitatum
cum quo misceat succum lactuce depuratum et
parum aceti et in eadem mixtura infundatur
pannus lineus et fronti applicetur. Cura
melancolie per potionem tres habet intentiones quarum
prima est ad causam morbi abscidendam. 2a ad dis
positionem morbi alterandam et tertia ad accidentia
corrigenda. Intentio prima que est ad causam dividitur
in tres partes quarum una est ad digerendum 2a
ad evacuandum 3a ad diuretendum et supra
ut patuit apud mecolum et alios melancolia
spiritus est cum passio cordis et spiritus vitalis ideo
insurgit quarta intentio que est ad confortandum
cor et purificandum spiritum eius procedes at
ad causas simul cum cum ea que est ad cor ad
tria reduxit Gal. primum est regimen circa dietam
causam eius et ipsius digestione. et 2m est regimen

de vino

fumos vitet

Contra

sompnifera

Cura propria

Intentio 1

2

3

4

cibaria bona interf

cū eius evacuatione ꝛ divisione dilatus a maz
et tinu ē igime confortatiuū cordis. Syr̄
digeris maz melācoz declinātē ad cali tez
(Sir̄ ad melian) et est generalis ℞ aque a endiuie lib. ij aq
mellisse lib. ß. dimittant per diē et nocte
et infundant in eis sta ꝯ foliaꝛ sene
ʒ. iß. anamoi seu amsi an ʒ. ij. aca ʒ.
ß. et dimittāt per diē et noctez et postea
bulliant ad ꝯsumpcōez tāc pꝫ et collent et
addant zuc lib. ij. et ℞ syr̄ roxati ʒ. ij
(aq) aque buglosse et capilli veneris boragis lin
gue ovine endiuie scariole an̄ ꝫ. j. radicꝫ
sparagi brusci an̄ ʒ. iiij. san. rub. et viole an̄
ʒ. ij. pruna damascena nūo 12 poma odo
rifera nūo 4or aca ʒ. ß. fiat syr cū
zuc et det cum sero caprino vel cū aqua
decoctionis radicis buglosse et pt addi se
men papaveris albi et lactuce ad provocan
(alius) dū sompnū. Syr digestivus ī ma flecia ℞
radicꝫ diuretice radicꝫ acori radicꝫ ra
fani corticꝫ radicis cappar an̄ ʒ. j. corticꝫ
mediam arboris fraxini et tamarisci an̄
ʒ. ß. florū genestre capilli veneris mellisse
an̄ ʒ. ij camedreos scolopendrie eupatorij
absinthij an̄ ꝫ. ß. maiorane ꝫ. j. sticados
arabia ʒ. j. bulliat ī aqua et sirupizet cū
zuc et acetozet cū modico aceto sqli ce
(alius ī san) Syr digestivus in ma melācia sanguinea
℞ flor boraginis et buglosse flor fu
terre et mellisse et viole an̄ ʒ. ij. liquirice
corticū citri passulaꝝ enucleataꝝ seīs se
benen bōbacis anesi ameos an̄ ʒ. ß. sco
lopendrie scariole acetose endiuie capillorꝫ
veneris an̄ ꝫ. j. maiorane basilicōs came
dreos an̄ ꝫ. ß. sticados arabia sene e
pithimi an̄ ʒ. ß. pruna x nūo bulliat
in aqua et colentur et collature addatur
sucu buglosse et pomorū dulcū an̄ ʒ. vi
et sirupizet cū zuc albo et aromatizet
(alius ī melan) cū croco et sandalis Syr digestivꝰ ī melia
nāli ℞ suci boraginis et buglosse suci po
morꝫ dulcū odoriferorꝫ an̄ lib. ij. purifi
cent et misceant cū eis aque distillate ex
folijs tamarisci lib. j. deinde bulliat ī eis ista
radices fen. apij sparagi brusci et petrosilij

acetose radicꝫ corticū cuparis an̄ ʒ. j. fo
liaꝛ sene epithimi cuscute an̄ ʒ. ß. capill
veneris viole flor boragis et buglosse flor ro
rismarini an̄ ʒ. ij. scolopendrie mellisse ma
tricarie betonice pimpinelle scabiose an̄ ꝫ.
j. camedreos camepitheos an̄ ꝫ. j. calca
tum ā squinanti sandalorꝫ alb. et rub. seīs por
tulace seīs endiuie et lactuce et anisi et carui
seīs basilicōs an̄ ʒ. ß. bulliant ad ꝯsumpcōez
medietatꝫ deinde colent et sirupizet cū zuc
lib. ij. et aromatizet cū croco et nuce muscata
gallia muscata et cinamo doꝫ ʒ. ij. cū aqua
scolopendrie et est optimū ī splenetica. Syr
(alius ad miracha) ad meliaz miracha et ē medium ℞ radicꝫ
fen. brusci sparagi et polipodij an̄ ꝫ. ß. epi
thi cuscute sene scolopendrie tamarisci an̄ ʒ.
ß. flor boragis ʒ. j. ameos anisi carui an̄
ʒ. j. fiat decoctio in aqua et colet et addat
ei suci lupuloꝝ mellisse et boragis an̄ ʒ. ij.
et sirupizet cū zuc et aromatizet cū cinamo
(alius in ro intro) nuce musca et croco. Syr alter ad meliaz
melācia ꝯ ppetuitate ℞ acori poly maiorane
salvie rorismarini origani mellisse basilico
nis scolopendrie sticados arabia an̄ ꝫ. j. seīs
anisi fen. carui silesis montani seīs levistici an̄
ʒ. ß. florꝝ ꝑ mellisse boragis buglosse viole ca
pilli veneris an̄ ʒ. ij. bulliat ī suco buglosse
et mellisse et lupuloꝝ et endiuie et sirupizet
(Condiciones evac) cū zuc albo // Condiciones aut obsuade in
evacuacōe coprose declarat apd mesue q̄ sūt q
evacuacō nō ē facienda subita et laboriosa sed
per intervalla et heat reperiez 2m ē ut eva
cuatum sit ꝯmēsam et sit medicina nō exce
dens a gradu medicinaꝝ ī colitum. 3m ē q medi
cina nō spoliet a rebꝰ solutis et humectantis
hoc eī est qd̄ dixerat oponē et ꝯveniunt p
dicte opones ī oī spē melācolie et ex tīro
ꝯsiderabili eligunt quida et bn̄ q medicine so
lutive in hac pocione et ī qualibet alia pocōe
melācie melius exhibet ī forma humida potabili
q ī forma sicca ut pillulali. de evacuacōe ꝑ flebotomia
(de flo) dixit Gal. 3o de interioribꝰ si arbitratus fuerꝫ
melācoliaz clausaz ī corpe mixtā cū sāguine
flebotā venā mediā que colligacōm habet cū ba
silica et cephalica eē ut ponitur ꝑ ꝯmētatorē

Gal. si quando ista solum fuerit in capite et quia sit melancolia propter proprietatis puritatem et sit mixta sanguini fiat flebotomia. Et Sapio dixit quod omnino quod fiat in principio de vena basilica. Alii autem dixerunt contrarium sed est inconveniens a flebotomia. Et ideo Gal. dixit in veritate dico quod in tempore meo non inveni magnam utilitatem in flebotomia que fit in melancolia ex quacumque causa sit nisi hoc modo nisi post duas vel tres purgationes antecedentes cum rebus inspissantibus et adducentibus naturam melancolicam naturalem vel adustam vel alium humorem conversum ad naturam melancolie et ideo est quia melancolia evacuat sanguinem calidum et humidum resistentem melancolico humori qui debet in corpore relinqui donec ipse humor melancolicus educatur. Sic enim semper quod modificatio eius cum medicina est utilior quam cum flebotomia. Factis autem purgationibus pluribus si natura fuerit morbum contraxerit radicem ex sanguine fiat flebotomia de venis manus vel saphena et aperiatur vena apertione ampla ut sanguis grossus et subtilis extrahatur. Si vero sanguis fuerit rubeus et clarus non permittat exire sed claudat venam. Dicit autem quidam plurimum cum flebotomaveris si inveneris sanguinem subtilem non retineas ipsum propter hoc quod multotiens precedit flebotomia subtilis deinde sequitur grossus. Omnino tamen ad hoc quod non retineat subtilis quod medicus sit cautus per signa demonstrantia quod in interioribus sit sanguis infectus qui ideo sequatur subtile in flebotomia. Et Mesue dixit si sanguis solus peccaverit flebotomia cephalicam et similiter consideratur quod duorum laterum capitis sit gravius et flebotomia cephalicam que est ex latere ipsius et flebotomet parum et sepe de evacuatione per medicinas solutivas ventris. Dixit Sapio si adsit febris et calor intensus sumat medicinas in decoctione et si non est febris in pillulis. Rasis autem primo continue assidua igitur evacuatione humoris melancolici fit in omni specie eius. In omni enim evacuatione melancolie debet esse medicina pluries iterata pluries evacuare humorem melancolicum et si cum eo fuerit admixtum flegma aut colera evacua ambo cum sibi convenientibus et reitera evacuationem. Avicenna dixit in omni ebdomada evacues una vice cum pillulis mediocriter evacuantibus et cum hiis evacuationibus omni mense evacues cum ieris magnis. In summa itaque Avicenna vult quod postquam deveneris de medicinis debilibus ad fortes tu debes semel in mense evacuare cum medicina

[Margin: [illegible] solutivis]

forti et semel in ebdomada cum medicina mediocri et semel in ebdomada cum medicina debili et hoc intelligendum est virtute constante. Avicenna dixit levior et securior harum medicinarum a qua incipere debes est decoctio epithimi et agarici et Gerardus super Almansoris posuit medicinam levem quam prefert omnibus aliis in preparatione a melancolia et valet etiam in evacuatione in principio que sic fit: Rx epithimi ℥ i ß, anisi ℥ ii, conquassentur et bulliat simul unica ebullitione in ℥ vi seri capri deinde coletur et colatura detur. Ego autem dicat Nicolaus dulcorari ipsum ℥ ii mane et bene contulit. Et Mesue post posuit auctoritate filii Zoar infusionem epithimi que sic fit: Rx epithimi ℥ iii, florum buglosse domestice vel silvestris ℥ i, salis indi ℥ i ß, pone in scutella lapidea et proice super ipsum [illegible] rosata vel electuarii de succo rosarum ℥ ß et est dosis v aut ii et proprie valet quando cum colera cum melancolia est in corpore. Et alia infusio fit ex sene ℥ ii et prunis quatuor in aqua casei. Dixit Nicolaus quod decoctio epithimi albi si quis bene respiciat compositionem et modum exhibitionis eius post pillulas quas describit non est medicina levis a qua incipere debemus quamvis ipse eam premisit. Tamen pro brevi loquimus presupponentes leviores premisse de qua dixit Gordo quod debet sumi quarta pars cum quarta parte pillularum et hoc in die quieta antequam fumus incipiat ascendere caput et dixit quod pille sumantur ante decoctionem per horam quia tarde operantur. Guilelmus vero dixit quod predicta decoctio alia valet in quacumque melancolia a quocumque humore fiat. Subdit autem procedendo ad fortiores et de bonis medicinis est: Rx epithimi et pulpe colloquintide et scamonee partes quia colloquintida et scamonea ponuntur solum ad acuendum epithimum et scamonea non ponitur ut evacuet sed est ut acuet colloquintidam. Et de bonis sunt pille facte ex epithimo aloe citrino nigro et paucis. Sapio vero dixit primo in 2a vice modificatur corpus cum decoctione epithimi et agarici et de fortioribus sunt pille de lapide lazuli et pille de lapide armeno super quibus preeminentia est sine timore et

[Margin: Medicine leves salubres]

[Margin: Nota]

[Margin: medicina epithima]

[Margin: alia]

[Margin: alia]

[Margin: Medicine fortiores]

[Margin: pille]

[Margin: alie]

Varie

Nectar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] Rx epithimi [illegible] folliculos sene flores borag[inis] ana [illegible] [illegible] ℥ [illegible] [illegible] [illegible] cardamomi ana [illegible] [illegible] ana ℥ i [illegible] nectar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Electuarium ad [illegible] [illegible] et [illegible] in omni passione cordis. Rx [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in succo pomorum dulcium et aqua rosarum ana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deinde bulliat et [illegible] donec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et add[atur] [illegible] ℥ [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ℥ ß et dimitte [illegible] deinde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ana ℥ [illegible] lapidis lazuli margaritarum ana ℥ ii auri [illegible] ana ℥ i [illegible] [illegible] [illegible]

cavicula serapio et dixit si stat egritudo post
istas evacuaciones et videmus accidencia de
moniaca et melancolie nocere infirmo furiaque
ipsum quiescere quinque vel decem dierum deinde ?utimur
ad medicinas fortiores istis et prope ad
(yera) ieram magnam · Gal. dicit ex proprietate est modi
ficare humores qui mixti sunt in corpore neque
est cum angustia neque cum elevacione ad ieram
rufini et ad ieralogodion et detur unaque
que cum decoctione epithimi mirabolanorum nigrorum
et kebulorum et polipodii et sticados passu
larum et salis indi · via administracionis predicte medicine
ubi sit parum de flebotomia cum aqua casei iuvat
et quando est via bona minoracionis ubi autem est
multitudo flegmatis non dabimus aquam casei
et si materia fuerit declinans ad colera detur
evacuativa tamen cum decoctione epithimi et pillulas
fetidas vel non multum fortibus evacuantibus coleram
(lus galli) Medicina vero purgans melancoliam est ius galli in
quo decocta sunt volubilis cartamus bleta et
sepius et convenit similiter quartanis et ultimo iuvat
cos assidua evacuacio humorum nigri de evacuacione
(vomitus) autem per vomitum dixit mesue dixima in
bus casibus vomitum esse congruum sed stat post
cum lenioribus sicut cum oximelle et aqua calida
aut cum oximelle et rafano et si humor
fuerit fortis grossus fit in modica fortitudine
cum vomitu et move ipsum cum potu aque calide
in qua decocta sunt anetum et sal et calamentum
fluviale et nux vomica et semen atriplicis
et educat et semen rafani et aballium
in primis ex rafano decocto cum sechamabin
sive cum aceto squilitico et si adiuvat vomitus
habundantius ponemus eleborum in rafano
(de Cristerizacionibus) et infundemus in sechamabin · de evacuacione
per cristeria dixit Avicenna fortasse erit evacuacio
talis seu melius per cristere et hoc in corpore
quod non potest prohiberi medicine evacuante per
superius · Cristere conveniens recipe cartami
polipodii seme ana ℥ j · anisi carui ameos
cimini seminis feniculi sticados ana ℥ ß epithimi
ambrosie ana j · decoquatur et coletur et in col
latura dissolvatur yeralogodion ℥ j ß ·
olei camomillini et liliacei ana ℥ iiij · de
evacuacione vero per urinam dixit paulus provo

catur ei urina · dixit Rasis primo continentis pro
vocatur ei urina et sudor quia multum eis con
veniunt hoc autem fieri debet post bonam mino
racionem materie et opilacione aperta et materie
subtiliacione · debet eligi provocativa urine
que non sunt corrodentes calida sed sint sicut in
2° gradu · dixit Avicenna cum antiquatur egritudo
et frustra evacuaciones utiles cum iteracione et iteracione
ut bene minorata sit materia tunc in malencolia pro
(Masticatoria et sternutatoria) pter ??? deveniendum est ad evacuaciones particu
lares a capite administra ergo masticatoria et
gargarismata et caputpurgia et de hiis materie
que deponunt humorem melancolicum a capite que
eligere debes ex hiis que dicta sunt in cura sode
(de diversione) de intencione autem ad diversionem materie in
melancolia continuo prohibeant vapores corrupti
prope cum ventosis et emplastris rubificantibus
super loco a quo habet originem et fortasse
cum cauterio et divertat et attrahat humo
res et vapores cum eis que attrahunt ad diver
sum et oppositum stant sunt cristeria et provocacio
emoroidarum et menstruorum et apercio saphene
et vene poplitis pedis · de intencione vero ad
alterandam notat quod ubi non est materia sola alteracio
ad oppositum sufficit · si ergo fuerit mala complexio calida
et sicca cura est cum infrigidantibus et humectantibus
in quo casu dixit ysaac quod melancolia congelatur
cum humore infrigidante et humectante ipsum quanto magis
poteris et si fuerit mala complexio frigida et sicca
sola prohibeas diamuscum cum tiriaca quamvis ex
tiriaca conveniat in malis materia multum diminu
ta · Cum vero precesserint evacuaciones et materia fuerit mul
tum diminuta tunc restat due intenciones quarum
(resolucio residui) prima est ad resolvendum residuum materie de loco
de qua quod fieri debeat supra patuit · 2a est
alteracio male discrasie si remansit · dixit me
sue decoctionem capitum edorum et pedum pone
mus castratorum cum lacte multo et butiro
crudo esse embrocam mirabile ad humectan
dum in quibus quoniam humectacionem et est necesse
ut ingeres in die ex ea caput liniat et est
brocetur et confert si mulgeatur super caput lac
et oleum de cucurbita vel de papavere cum o
leo camomillino iuvat ei multum et humec
tat cum ipse de sero vero regimine quod est ad ? —

confortacione cordis dixit sapio si cogno
ueris con̄ne cordis suspicaberis dentur ei pille
et sile alia que cohibent in rectifica^{oe} cordi
con̄nis cordis aute et si uo sit^{te} det aurey
ung de tyriaca cum aqua buglosse ul' dia
muscy qui multū laudat uo ozimelatoy
foliorum dixit Ras i diuisionibus R̷ rosis
ʒ iij api ʒ ij s garioff' macis lig' aloes
spice sinan an ʒ j s cinamoi cassia uel
liste al selengre usti li margaritarum indi
foly macis cardamoi zedoary doronici
xiloaloes nucis muscate corticū citri gallie
muschate cardamoi zedoary doronici o
zimi maioris an ʒ j musti ʒ j q̄rtū p̄tez
cōfice cū melle bechicorum quod sit quadru
plū speciorum sumat trifera et est magis cōue
niens in hyeme · Gordo R̷ margaritarum ʒ Splenis
j iacintorum zaphilorum smaragdorum doronici
coralli albi et rubei an ℈ j florum cina
moi macis gariofili galange nucis muscate
ʒ^{ri} albi an ʒ s garioff' piperis logi cube
be ligni aloes storacis calamite seris basi
licons an ℈ s croci ʒ s musti ambre an
g̃na vi storacis citri cōdita ʒ s lyrine ia
se ℈ ij carnium passularum pin
g̃ū an ʒ j cōsue borraginis cōsue buglosse
an ʒ iij succi pomorū dulciū depurati
ʒ ij aque rosate musti ʒ j panis zu^{ri}
albi lib j et fiat electuarium · Amplius pro
hoc regimine adimplendo recurrendū est ad
ea que dicentur in cura^{oe} cordis de me^{oe}
aut ad correctione accidentiū dixit sapio
si accidentur ei vigilie adminstremus embrocas
dictas in cu^{o} propo · de cura aut per instrm̄
cyrurgie est ut sequantur i hoc quod dictū est per cirur
i capitulis ℈ sup dictis · Gordo dix si oīa pre giam
dca nō suffecerint radatur caput et scidat
cutis et cauterizet multociens quia prouiden
tio fiat ad futura exalacione et hec ē
generalis cura melie · Cura uero special' di
uersificatur sm̄ mebra a quibus habet origine
nā cura propetur seu cōituitur seu celebral'
est eade cū cura generali dca · cōuenit ei
tn̄ administrare localia plus et maxie que st
ad caput · Cura uero melie cōitutis i g̃na Cura cōmit

li est duplex intēcio quarum una respiciat 1
cerebrum et implet cum confortacio^{oe} eius ne re
cipiat quod puenit ad ipsm · et 2^{m} est rec 2
tificare mandas sue corpus totū fuerit
sue aliqd aliud mebrū pticulare · cōfor
tetur dixit haron ut possit resistere fumis
ascendentibus et insufflet in naribus cor
aromatica confortantia caput · Ras dixit
corrigendū ē dcm haron dico qd cōforta^{o}
capitis est necessaria sed eius cale factio
nō est utilis quia attrahit et sic iuuat
qd illa aroma^{ca} confortancia nō st eleuata
in gradu calidi · de cura melie cōitutis Cura cōitutis
totius dixit Ras fiat cura ē flo^{ia} vene
mediane et soto cū decoc^{oe} epith' vna vice
post alia et delectus i cibo bono et pom
re vinū albū subtile clarum cū aqua pluuia
Cura uero epatice dixit Ras qd cōueniens Epatice
est infrigidare epar qd nō multiplicet hu
mor mela^{cus} in eo et hoc si fuerit cū gr
uenientis eius cali^{tas} quod est ut pluri3
sed si cū eius est frigiditas tunc oz ut ca
lefiat si aut nō poterit p hoc prohiberi
generatio eius humor melanco^{cus} debet pur
gari per inferiorē regione lauando prius ve
nē cū potabilibus deinde cū electuariis eua
cuantibus melias sicut cum mirabolanis epi
thi^{o} nā euacuat mela^{as} et confortat os
stomi^{ci} · Auic dixit qd ad meliam mirachiam Ad mirachiam
que ē prope cū apate si fuerint cōmixta cali^{ta}
et remanent ventositas et rugitus qz apā ca
lidū i mirach i quocūqz loco ptrum mirach
fuerint ventositat mam mela^{cam} · Confert
cura q̄ quatuor pficiat intencoibus quarum 1
p^{a} est asstrendo ad ipsm apa · ut qd dcm ē
i cura^{e} eius i3 3^{a} · 2^{a} ē ad cōfortacione ca 2
pitis cū oleis humectantibus 3^{a} ē ad diui 3
tendū quod fit administrando ventosas cū
scarificaci^{oe} et apposi^{oe} earum i natis et aliis
ptibus inferioribus et postea i ypocondriis et
mirach et maxie sup splene et postea ne
sup mirach et sup splene emplm de sina
pi et ne mittat splen mam ad cerebrum Et
illa cura pt fieri sup quocūqz aliorum mebrorum
mandacium · Et 4^{a} intēcio ad rectificandū meli

ne multiplicent mat et ne adurat sua calidit^te
ideo dixit Aui^c ne calefacias in hac dis
pos^e epar ymo attinet tibi ut infrigides ipz
cum aduret sanguinē si vero nimietas
melia fuerit iuncta frigid^te tunc cura eius
fit sm quatuor intentiones · primu est primu e
ad ipm apta frigidum prout dr̄ i capitulis ap
stematis stom^a frigidis et 2^a est ad confortan
dum mēbra inimchila embrocando stom^a cū
rebus calidis cum quibus sint mixta confor
tancia ipm et emplā ipm post embrocacōz
quia nec magis imprimit et i tunc emplm
tempore longo s reiterando ipm p plures
dies ul' tempore longo qr p octo horas
deinde cū removeris ipm pone ventosas
sup ipm ad attrahendū caliditez et resolue
dum ventositatē et sup ventrē apponatur vet
tū infusiz in aqua calida et olo aut lana
carminata ul' spongia loco cotti de hoc
post amotionē ventose ad sedandū dolorez
si affuerit et oz in inimachia ut plurimū
rectificet epar ne ex eo generet colera in
gra et dix Aui^c si fuerit inimachia frigide
cōmis inflatus et nō fuerit apa nec infla
ma^o dabis ei ad potandū aquā decoctionis
absinthy et succū eius qm ut dr̄ p^o contin
Absinth usus absinthy multū util' est et admiscatur
semē agni casti et rute et radices lily et
arthemisie quia rectificat mēbra inimachia
et alterat mala cōplexionez frigidaz et subtiliat
d'iuspo materiaz et resoluit ventositatē · 3^a intentio e
ampit ad diuertendū et prohibendū mat ad capas
vapore cendē et vapores ad confortandū cerebrum · Aui^c
dix usus empli sinapi sup inimach et su
p illud quod ē intēti ad spatulas et ut po
nant sup ipm ventose absq scarificacione n'
illic sit apa aut dolor prohibet qm cet
i pn^o apat et fluxus mer tunc cū ventose
Ad vento sitatem nō debent appoi · 4^a intentio est ad disperge
dū ventositate · Aui^c dix multociens est
necessariū ut ad potandū det semē apy cimi
ni et anisiz et siler · 4^a intentio ē ad cura
vomitus cum sapne vomitu et cū antiquat morbus
fiat vomitus cū oleo albo · Ras dix 4° con
dol' ypo tinēs si dolor fuerit i ypocondriis calefiat
cond'e

embro loca et embrocet cū decoctione rute absinthy
aneti meliloti petrosilini agni casti et bac
carum lauri fiat ut ei dolore quiescit et remo
empl uent inflacōez et melius est emplz factū cū ra
Ad ide dice lily ipsis et arboris masti et dimittā
tur in ipsis longo tpore et cū apponatur me^ne
debet pacies hīe famē · x · et ieiunus Ras dix
pmo continēs plus accidit i melanc^is pos pur
gacionē corū spasmus siccus q' accidat i alus
hoibus et hoc pp diminū siccitatis eorum vn intro
mittat i aquā calidā et sedat in ea et bibat
in ea ul' ex ea et det eis ad comedendū vi
pam vini limphati et det ad bibendū rob
agreste cū aqua frigida et post hoc dormiat
et post congelacionē intret balneū tepidum
et comedat i eo cibum · Aui^c dixit q' i su
ma regendi sit regie spasim sicca · Rufus dix
dimittat cura per aliqd' tempus et postea
reuertat ad curā quia posse ē eos liberari a
morbo tpore quo dimittit curā et usus me
Cura cordi dicinarū debilitat virtutē · Cura melie cor
dialis est rectificare cōplexionez cordis calidaz que
est ut plurimū cū cordialibus i frigidantibus not
et si fuerit frigida tunc rectificet cū calefacie
cura stō ntibus ut diamargariton et similibus · Cura vō
stom^a purget uomitu et post vomitū gestet
aliquibus diebus et ipā quibus curatur ipe
cū rectificacione digestionis et confortacione eius
ne recipiat a splene · confortet os stom^a qualibet
die cū absinthio et curabit et utat i hora
quietis · sa me^nis solutiuis electuarys extenua
ntibus carminantibus ventositatē et confortantibus os
stom^a utat dyation et vinū bonū aromaticū
bibat et saporosum et hoc ad confortandū di
gestionē et dix hauen semel et simul si stom^a
habuerit forte sed si debile paulatim et sepe
det sirupus acetosus et utat cibis leuibus et
sumat diacitoniton nō solutiuū et hoc ad
confortandū ne recipiat · Cura splenetice dix
alkandus i capitulo est cura flobotomia basilice si
nistre manus et sumat ʒ · iij · epithimi cū ʒ · j · sirupi
acetosi semel i ebdomada deinde dent medicine
que attenuat splene

de apate aquoso seu aqua aggre
gata i capite

inflatio capitis duplex est una ventosa
alia aquosa de aquosa hic dicendum est
una aliud est aqua in capite quod continetur
et apparet sicut aqua molle et quod est sub cra
neo et non apparet ad tactum et aliud est intro
bitur super duram matrem vel inter ipsam et piam
matrem et aliud inter 2 durum unusquaque et continetur
hec egritudo ut plurimum accidit infantibus cum ob Cause
stetricem que contrahat et figurat caput infan
tis premit ipsum et separat illud in coniunctiones suas
et disrumpit propter illam pressionem. Gentilis et adducit alie
alias tres causas. prima est quia cerebri quod est membrum
valde humidum et aquositatem et maxime in principio sue
nativitatis. 2a est densitas cranei cooperientis
prohibentes humiditates cerebri et vapores ad ipsum
ascendentes a resolucione. 3a est ipsorum vaporum non
resolutorum conversio in aquam humidam. Signa eius que Sig
sit sub cranio dicit Rasis primo continentis quod oculi
sunt eminentes et rubei et dolent et fluunt et
hoc propter compressionem cum aquositatibus existentibus supra du
ram matrem quorum primum est quod eger sentit gravi
tatem. 2m est quod sit difficilis oculorum clausio ymo
stant aperti intuentes in unum locum. 3m est quod oculi
lacrimant assidue propter resudacionem illius aquositatis Sig eius
ad ipsos. aquositatis existentis supra cranium signa exterius
sunt apparet aqua molle ad tactum et profundat
cum premitur digito et accidunt infanti fletus et
vigilie et non est color infantis mutatus et com
missure capitis sunt elevate et apparet caput magnum
et cum premitur a digito compelli intus pro curacione Cura
eius que intra cranium non est ingenium. Gentilis
tamen dicit se audivisse a quibusdam qui curavit
infantes cum cauterio pungente usque ad partem ossis
sed non perforante totum os et cum medicinis resolu
tivis. Eius vero que est contra cranium quedam est
curabilis quedam non. discernitur autem curabilis
ab incurabili per duo signa quorum primum est
multitudo materie. oportet enim ut cognoscas si materia
est multa. 2m est ut cognoscas si materia est expul
sa ab interioribus ad exteriora violenter cum primus autem
violenter materia si fuerit multa et recedit ad interiora
non recipit curam. si vero fuerit multa et recte
ta contra cranium curatur sicut plurimum. quod cu
rabilis tribus perficitur instrumentis. dieta pocione et
cyrurgia. dieta quidem sua est dieta male comple

humide cerebri superius dicte cum exsiccacione et
cerebri confortacione. Cura per pocionem
tres habet intenciones. quarum una est ad eva
cuandum. 2a ad resolvendum et consumendum
aquositatem. 3a ad confortandum cerebrum ne recipiat
venientem materiam. Si vero provectus in etate fuerit
evacuetur pluribus evacuationibus cum medicinis evacuan
tibus fleg. et aquositatem et maxime a capite
et si fuerit infans dando illas medicinas nutrici
eius et permittenda sunt digestiva in evacuacionibus
et evacuacionibus. factis enim pluribus evacuacionibus
vicibus et bene universali materia devenendum
ad particularem curam per caputpurgia gargarismata
masticatoria et sternutatoria. dicit
Rasis primo continentis sternutatorium bonum
et expertum et intromittendum in auribus infantis Sternutor
cuius caput est inflatum. Recipe fel gruis et perniss
vulturis et fel piscis appellati scablet
castratum et succus vitis silvestris et ma
iorane et ciclaminis de unoquoque partes equales
3um ab albi duas partes partes vini ubi terantur
subtilissime et impastentur cum succo philiis de
stantur ad umbram et dissolvatur qualibet
die granum unum cum aqua rosata et instille
tur per tres dies in naribus in aurora et
mensuratur caput cum uno filo diminuatur
hinc et invenit diminutum a sua inflacione
et post iterum invenit et movet distillacione
dicte non et omnino cessabit inflacio. Aliud
Recipe septem folia origani et septem folia nas Aliud
turcii albi tere et misce cum oleo rosato
et instilla in naribus. aliud Recipe semen nastur Aliud
cii et tere et agita et cum aqua et made
fac exinde potum et emplastra caput. 2a
intencio completur cum unctionibus et emplastris et
emplastris convenientibus est. Recipe origanum calamentum Empl
sansuce sticados serpillum gallarum aquas an
3 4 anamonie marubii sinusicate cum maioris an
3 1 cere 3 4 olei de lilio de costo an 3
5 succi sansuce 3 1 5 fiat emplastrum
3a intencio completur cum odoramentis bonis de
sicantibus et calefacientibus cerebrum et cum po
tibus electuariorum illud sicut est sic
plures antidotum diacanapria theriaca et metrida
tum. Cura per instrumenta cyrurgie dicit Aucto

et quod si aqua fuerit pauca facias sectionem unam in latitudine tumoris aque. si vero fuerit multa fac duas sectiones ita quod iste sectiones sint in modum crucis et si fuerint plurima ita tamen quod sit intra latitudinem aquae caualis tunc fac tres sectiones secundum hanc figuram ‡ et si aqua fuerit pauca unica via evacuat. si vero plurima evacuet pluribus viabus deinde contracta aqua liga super sectionibus quas fecisti vinum et oleum quia vinum desiccat et oleum prohibet a consolidatione et utrumque mixtum mitigat dolorem et teneatur sic usque ad tres dies deinde solve ligamen et modico filo panni linei ad desiccandum et pulveribus desiccativis abstersivis et resolutivis et in fine incarnativis et consolidativis et si potes cum hijs curare non utaris unguentis et lenitivis habentibus dictas intentiones implere et scilicet caveas si aurium genere tardet quod erit propter maliciam impressam in ossibus tunc patitur per ab auctoribus ut que levius videtur aut malicia abradatur ab eo et caro generetur super ipso

De congelatione cum est frigida et sicca sine materia et cum materia non apostemata

Inquit Gordonius quod congelatio est passio posterioris partis cerebri propter quam homo amittit sensum et motum in toto corpore. causae sunt alia primitiva ut potus aque nimium frigide. comestio fructuum infrigidativorum in aqua vinum multum ablutum. frigus actu et potentia et omnia imprimentia in posteriorem partem cerebri. alia est causa antecedens et est humor frigidus et siccus aut, qui inducunt grossitiem et immobilitatem in spiritu animali cerebri et omnia mala complexio frigida dictarum dispositionum ad hanc passionem. alia est causa coniuncta et est mala complexio frigida et vel sicca cum materia vel sine materia immobilitans ipsum spiritum animalem cerebri et opillans meatus eius propter quos non descendit ad membra sensus et motus.

Signa coniuncte. alie cum aliquis quasi dormiens iacet et non movet et quamvis oculi steterint aperti palpebras non movet neque alia membra congelatum est sive rigidum et si tangitur non sentit et si vocatur non sentit. et dixit quod remanet pacients in ea dispositione in qua capitur a congelatione licet cura difficilis sit duabus tamen partibus facta mitius dicta et potatione dicta sicut est dicere omnia mala complexionis frigide cerebri ut dictum est in subeth et litargia. Cura per potationem sicut est illi quatuor tamen complentur intentionibus quarum prima evacuat 2a divertit 3a alterat 4a corrigit accidentia. dabis igitur agaricum sal indum et turbit secundum etatem. quod si in parte fuerit habundantia sanguinis minuas et fleubotomia cephalicam et deinde dabis decoctionem epithimi agarici polipodii et sticados. si autem pacientes fuerit corpus sicut digerere materiam cum syrupo de fumoterre et oximelle squilitico. divisio fit per causam. Recipe agarici

Divisio per causas

sene epithimi sticados ana ʒ v. polipodii quercini ana ʒ i. coloquintide turbit ana ℥ ʒ iiii. fumiterre calamenti origani ana manipulum i. decoquantur in aqua et colentur et in colatura dissolvantur mellis ʒ iiii. iere rufini ʒ i. salis gemme ʒ i. olei camomillini olei de lilio ana ʒ i. confert fricatio capitis. expergefactio ipsum fortissimis fumus et fumigatorijs abradendo ad caput cum decoctione camomille mellilotis saturee calamenti origani sticados vulpinum cum electuarijs cum sumptum iuvat. illinitio cum oleo sisamino et liliaceo. ista conveniunt frigidis evacuationibus et diversionibus. in principio vero et augmento et quia dum non est fit sufficiens evo addenda est humectatio et de bonis est hoc. Recipe radicis ancusa malve violarum ana manipulum i. florum camomille mellilotum sticados florum buglosse saturea ana manipulum i ss. et confert si cum eis decoquatur caput arietis et post ebullitionem fiat hec unctio. Recipe olei de narcisco olei de amigdalis dulcibus ana ʒ i. olei sisamini vini ana ʒ i. butiri recentis ʒ v. cere albe ʒ iii. de aliis fiat ut est dictum in capitulis suis

De scothomia et vertigine

Inquit Gordonius quod scotomia vertigo et alie conveniunt et differunt conveniunt enim fere in causis et signis et medicinis. differunt autem dixit Rasis primo continuatio 2o quod vertigo est dispositio in qua apparet res volui et non cadit homo sed regit se et illa

pronosticum Gordonii Cum isti sunt antiqui et confirmati epilentici et apoplectici et ideo si durat nimis hic vix vigent in ea

dispo propue uocatur alue · sed scothomia
est dispo in qua apparet res nolui et ho
no regit se sed cadit et hic per scotomia
spendit esse vertigine · que esse differunt inter se — dra vertig et scotho
na vertigo e qui no regit seipm sed cadit sine
obtenebrositate oculorum sed scotomia e cum
obtenebratione eorum · Cause huius morbi sunt — Cae primi
quedam primitive quedam antecedentes et quedam conjunc
te · primitive sunt res no naturales causantes vapo
res ut aer ventosus grossus turbidus et corrup
tus fetor et quilibet odor fetens dissolues
humores cerebri ois immoderata capitis calefao
negligentia exercitii et superfluitas cibi et potus po
cibum clamor superfluus sompnus cibi vaporosi
et fructus fumosi ut legumina et oua frixa
porrum vinum potus vini fumosi et replentis ca
put coytus nimius multiplicatio repletionis cum
superflua ira et furore · Causa autem est — Antec
mala complexio sine materia vel cum materia humorali vel
vaporali et conjuncta in cerebro · Causa conjuncta e
illa causa que immediate spiritum mouet sive sit mala
complexio sive sit vapor · Signa generis dicit albertus — Sig
sunt cum quis videt quod ante se est circulariter vide
rit moueri et oculi tenebrescunt et cadere
voluerit vertigine patitur · signa ex causis p
mitis habet per noticiam ipsarum causarum et per
antecessione carum · Signa sunt ex involutione super
seipm vel ex consideratione ad res involutas
in giru ut rotam lunosam vel alteram et sili
que est ex passione vel causa vel alicare com
nota est per seipsam · Signa sunt a causis inti
sunt si fuerint per proprietatem que procedunt ex ictus i
auribus et grauitas in capite et nocumentum i
odoratu aliis sensibus ibi contentis et durat
assidue et adest obscuritas visus assidue et
omnia alia membra inveniuntur sine lesione nec
contraria ex repletione nec vacuitate · Signa — Sig
aut vertiginis per coitate sunt dicit Ras primo continet
quod accidit ab aliquo alio membro prout formica
in illo tum diu donec vapor resolutus ab eo
petat cerebrum et inducat scotomiam · Sig stomaci — Stom
sunt quod patientes eam est stomacus primus incipiunt pati
titulatione cordis et oris stomaci et dolore et
abhominatione et nausea · adest destructio
appetitus lesio hanelitus nec gestat paciens

in uno situ propter anxietatem stomaci et ante vertigi
ne et post eius casum percipit dolor in partibus
colli ubi nuca ipsi corporalis colligitur descende
res ad stomacum · Signa sunt ex matrice dicit — Sig ex matrice
Aurelius sunt quod precedunt ipsam cogitationes matricis ut
prefocatio apa retentio spermatis vel menstruorum
· Signa sunt ex vesica precedunt eam cogitationes
vesice et sili sunt ex aliis membris · signa
fortis sunt casus ad terram · Sig in certis sunt dicit — Sig incerte
albertus si facies et oculi rubuerint in illa
hora et conbustio venarum que debet et pulsatio — San
temporum et venarum que sunt post aures · Sig
sunt in re sanguinee · Signa sunt ex colera — co
sunt dixit ducus vigilie et inflammatio sine
multitudine grauitatis et ymaginatione res co
rum oculis citrine aures · Signa sunt a — fl
flegmate ut melancolia sunt quod sentit panes gra
uitate capitis et refugit splendorem et
abhorret voces fortes et cum moriat erectus
aut ossitat aut patitur alias Et Ras dicit
in divisionibus adest conturbatio sensuum et
albedo coloris et multitudo sompni et sputi
sili grauitas in capite aut membro in quo sunt
flegma distinguitur aut scotomia ab — dra scothe et epilem
epilensia dicit Ras primo continet quod cum sit
scotomia no sit spasmus neque tortura neque
spuma · de cura dicit Ras primo continet p — Cura
qui debet cum propter quam accidit vertigo et
status pacientis et tempus morbi et quibus ute
bat paciens tempore sanitatis · Est autem curatio
duplex generalis et specialis et specificatur triplici
instrumento dieta potione et cyrurgia Et cura — cura in parox
quando eius aut implet tempore paroxisimi in eius
hora moueat pacientes et fricet et odoret
convenientia donec expergiscat · paulus dixit
cum sentiunt paroxismum ante e fricare et co
prime extremitates et odorare valeat ad
hunc morbum · dicit in hora paroxisimi ma
nus et caput fricet et facies cum vino et
aqua aspergat et odorifera naribus apponat
· de cura tempore interpollationis est ut vitet aerem — cura in quiete
turbidum nebulosum et ventosum splendorem
et lumen ignis et candelarum accensarum et ita — Dieta
bat morari in aere claro et quieto no vadat
ad loca alta vnde possit ad profunditatem aspicere

fugiat iram et quietem multam et desidiosam vitam et vitet subitos et repentinos motus et subitas revoluciones de uno latere in aliud et inclinacionem capitis ad inferiora et subitam eius revolucionem. ponatur paciens in aqua calida fricetur et grattetur vnguinosius (?) grattario multum ante balneum et post balneum quiescat altum teneat caput prohibeatur ab grattario in quo caput tenetur inclinatum ut est ars scribendi et suendi vitet sompnum prolixum diurnum et maxime supra balneum ante (?) ferum (?) et dormiendo caput teneat elevatum et dormiat in loco obscuro quieto et tuto a frigore et a ventis vitet cibos fumosos et ventosos et vaporosos et comedat cibaria (?) vaporem facientia (?) ut sa[po]rum (?) calida et humida. Unde dixit abstineat a lentibus

Lens

Rasis autem in dictionibus concedit eas verius est quod melius est eas prohibere quamvis in sanguinea et colerica possint concedi decocte in aceto quia ingrossant sanguinem et coleram reprimunt. Et dixit Rasis lentes generant chimum subtilem quod non verum quia generant sanguinem melancolicum qui est grossus acetum tamen cum eis decoctum removet et cavet grossiciem (?). utatur cibis bonis digestibilibus boni chimi et utatur vino debili adaquato aqua. dixit Rasis melior est vino in scotomia et maxime vino vinoso vel vino grosso turbido fugiat diversitatem plurima ciborum et potuum replecionem et nauseam sacietatem ymo super ambulet (?) a mensa comedendi (?) a mensa surgat vitet superfluitatum retencionem ymo ad earum expulsionem omni die sollicitet.

Cura per pocionem

Cura vero generalis per pocionem quatuor completur intencionibus. prima est ad abscindendas (?) causas intrinsecas et conjunctas que causas si fuerint malis requirit digestionem evacuacionem et diversionem. 2a convertit regimen ad membrum mandans si fuerit aliquid et rectificat ipsum. 3a confortat cerebrum et caput ne recipiat. 4a convertit fumos et vapores ad oppositum et conjunctos in capite resolvit et consumit. Prima completur abscindendo contrariam causam unde si causa fuerit conjuncta removeatur et ergo debent contin-ua disposicione inducte ab illa causa et si fuerint in tunica (?) et fuerit causa mala digeretur evacuatur et divertitur. 2a autem perficitur cum hiis que dicuntur in tractatibus illorum membrorum et que hic dicentur in cura speciali. 3a completur cum hiis que dicta sunt supra multociens in capitulis precedentibus. et 4a completur cum fricacionibus communibus et compressione dolorosa et ventositatibus in extremitatibus et in spatulis omni eo quod tribuit ad diversionem sive clisteriis sive suppositoriis. Avicenna dixit velocitet (?) caput et nucam et hoc magis competeret in scotomia perpetuata post sufficientem evacuacionem vel et perpetualiter (?) et in omni mali conveniunt scarificacio aurium et cartilaginis aurium de resolucione aut vaporum in capite retentorum fiat que dicta sunt supra in cura de vaporibus.

Si fit in febre

Et si vertigo fuerit cum febre et non sit per viam causis raro (?) prius capite supponatur catulus scissus calidus aut gallus aut gallina. Et cura per cyrurgiam dixit Rabi (?) scilicet (?) quod multi evadunt ab hac passione arteriis que sunt post aures incisis. Et dixit Rasis per contrarium (?) quidam horum morborum iuvantur cum incisione arteriarum posteriorum post aurem secundum (?) per latum donec incidat per totum sed tamen non omnes convalescunt cum earum incisione sed solum hii quorum vapores per illas ascendentes inducunt vertiginem. Si autem materia continetur in capite confert cauterizacio. Cura specialis est ut fiat a causis primitivis cavetur per remocionem illarum. Ergo propter (?) dixit Rasis sui per contrarium (?) irrorare aquam frigidam super caput

Aqua frigida

et dare in potu aquam frigidam minus et provocare sompnum quia ista quietat spiritum motum a causa primitiva ut revolucione circulari et similibus. Et Avicenna dixit curatur cum quiete sompno et tranquillitate et sumat sirupum acetosum ut granata et citonia et frangat buccellas panis in eis et in fine eorum et sumat illas sedat enim motum spiritus et prohibet ascensum fumorum et vaporum ad superiora. Si autem in causa fuerit percussio aut casus curetur prius sic casus et percussio corrigit (?) et stet paciens in silencio et obscuro et dormiat et si non sanatur et remanet vertigo curetur cum vertiginis perpetuatis et

et cura fit a calore solis est capitis infri- [C. f. a ca sol.]
gidacio et cura fit a vapore fetido sit cum
administracione bene redolencium calidorum vel fri-
gidorum sicut necessitas indicat et eodem
modo curatur que fit ab aliqua alia cau-
sa extrinseca. Cura fit a causis intrinsecis est [C. f. a caus. intrins.]
ut facte a mala complexione frigida et humida si-
ne materia regatur calefacientibus et siccantibus
cibis et medicaminibus et olfaciat aromatica.
Cura vero fit a materia si accidat a chimo
calido fuerit necessaria flebotomia flobothomet
de cephalica et hoc quando est solo vicio capitis
et si participat aliquod aliud membrum flebotomet
basilica vel mediana. Et cura fit a san- [a san.]
guine est flebotomia basilice epatis medie vel
cephalice et mesue dixit si pulsio sit ex
habundancia sanguinis in toto corpore prius
minuatur de basilica aut mediana et po-
stea si necessitas urget cephalicam minu-
imus hoc enim est preceptum ypocratis. Si autem
adhuc perseveraverit egritudo flobothomatur
vena non pulsatilis que est post unam aurem ex
una parte vel ab ambabus si necesse fuerit. Et si
in capite solo fuerit habundancia sanguinis
minuatur cephalica sola et postea de veris
que sunt post aures et confert flebotomia omnibus
speciebus vertiginis fit per contrarium ubi sit
in pectore sanguis. dixerunt crobasius et
paulus cum declinaverit paroxismus eorum
ita quod nichil sentiat de presenti insultu al-
mansor tamen dixit quod in hora motus et in-
sultus flobothometur vene que sunt post aures
si apparuerint hoc tamen non est regulare sed
in casu magno et difficultate paroxismi
vel quia aliis temporibus vene ille non sunt bene
manifeste sensui. incipit autem al. a flebotomia
harum venarum presupponendo flebotomiam aliarum pre-
cessisse secundum canonem et confert scarificacio au-
rium et si in fit a sanguine in magis it ab [illegible] hu-
mor [illegible] evacuandus erit. de medicacionibus
ad alteracionem conveniunt administracio psilii
conquassati cum aqua et zuccaro et infusio co-
riandri et ab extra convenit oleum rosarum et a-
cetum conquassatum et effusa super caput et ol-
factus eorum et rosarum et sandalorum et camphore

Cura fit a colera purgetur cum decoctione
mirabolanorum citrinorum et vomat cum syru-
po acetoso et aqua calida et hoc si est a stomaco con-
cata in virgine et per proprietatem non convenit
vomitus. de medicacione ad alteracionem dixit
rasis in diebus utatur aqua granatorum [Ac. granat.]
acetosorum et aque agreste et dixit omnino quod
est acetositatis et stipticitatis pauca et ca-
put ex ordeo infundendum. Et in cura
fit a flegmate dixit gal. antequam purgetur cum ye-
ra magna et pillulis cochiis et cum vomitu
si fuerit ex stomaco fit ex oximelle et pi-
pere et cum clisteriis et collyriis et in
tencione ad alteracionem utatur unguine
attenuatissimo et medianis calefacientibus
et in auribus ponatur aliquid quod caput ca-
lefaciat. Et in cura fit a melancolia [illegible] [a melan.]
[illegible] et syrupus eius confert scotomie [f.]
fit a melia et [illegible] sicut in soda diximus
amplius ex superioribus talia eligatur dige-
stiva evacuativa et alterativa prout unicui-
que convenit humori. Cura scotomie [C. f. p.]
proprietate est ut fiat ubi purgacione prece- [scotomi]
matur ad evacuacionem particulares capitis et
eius alteracionem et confortacionem et po-
nantur ventose in puppi fiat gargarisma-
ta et sternutaciones paulus dixit [illegible]
cessante prius fiat flebotomia si est necessaria et ro-
purgacio fiat et deinde fiant clisteria
acuta et ponantur ventose sine scarificacione
et post hoc in posteriori parte in cervicula [illegible]
scarificatur deinde sunt ungenda gargaris-
mata et sternutaciones post autem evacuacionem ad
minus clistere ex decoctione centaurie
et coloquintide et post hoc procedatur ad caput pur-
gia et gargarismata et hoc dicit [illegible] in
flegmatica odoret post evacuacionem euforbium casto-
reum nigella et [illegible] et [illegible]
sue proprietate [illegible] et rufus dixit radix
ex vitis albe est confert magna [illegible] cum [radix vit.]
datur ex ea in potu omni die ʒ ii. mesue dixit
[illegible] de carpobalsamo datum cum aqua [carpobal.]
vel jure [illegible] cum ʒ iii succi absinthii valet
multum contra scotomiam procedentem ex flegmate et
colera. si autem scotomia proprietatis fuerit

a vertositate retentam in capite sive fuerit in eo generata curet pacientem super decoctionem aque camomille maiorane corone regie origani matricarie abrotani foliorum lauri. Cum fit ex debilitate est cura cum electuario cum cibo laudabili et odoribus bonis quiete leticia et sompno. Cum fit ex contusione convenit ut in ea stringere arterias [illegible] cum manu [illegible] pro cedat et stringat per parvam horam ne violencia ligature superveniat pacienti statim similis apoplexie sed si scotomia fuerit propter cibi multitudinem illico vomitus est provocandus et si fuerit ex inanicione eius illico da cibum. Si autem fuerit ex humore in stomacho contento ex quo vapor ascendit ad cerebrum tunc in cura eius tres sunt intenciones prima est ad illum humorem evacuandum et primo confert vomitus deinde evacuacio cum clisteribus si vires fuerint fortes. 2a est ad confortandum caput in principio cum oleo rosato et aceto et in processu cum oleo camomillino hiis admixtis exhibicio buccellarum panis infusarum in rob stipticis prohibet ascensionem vaporum et valet in evacuatione stomachi et sorbicio coriandri et [illegible] et valet propter hoc. 3a intencio est ad resolvendum vapores qui in capite retenti sunt. Avicenna vero dicit post confirmacionem eius et postquam scitur quod materia est in capite solum tunc utere oleo camomillino singulariter et [illegible] resolutivis singularibus puris et ponantur ventose super caput et nucam que supra commissuram coronalem et super [illegible] et administra embrocaciones resolutivas et attractionem odoramentorum cum hiis que conveniunt secundum materiam

De cucubuc

Jam [illegible] quod cucubuc est species melancolie ad similitudinem cuiusdam animalis in aqua existentis quod est valde mobile diversis motibus sine ordine et ita accidit hiis qui paciuntur hanc egritudinem nam diversis motibus moventur. Est autem cucubuc melancolia sive mala estimacio que facit ut diligat fugere ab hominibus vivis et cupiat appropinquare mortuis causa eius est colera adusta et melancolia [illegible] naturalis adusta proxima ad [illegible]. Signum eius dicit Rasis quod pacientes cucubuc incedunt amentes per sepulturas mortuorum et eorum facies apparent immutate et visus debilis et oculi sicci concavi et non lacrimant et eorum lingua est sicca et inflexa iacent super eorum faciem et [illegible] super eorum faciem et tibias quedam manentes pulveris et morsus canis et ambulant de nocte tamquam lupi et accidit hec egritudo ut plurimum in februario et marcio. Cura cucubut dicit quidam est cura corporis et cura melancolie et cura [illegible] et complet dietam pocione et cirurgia. De dieta dicit iudeus comedat cibos humidos similes digestis et bibat ptisanam et sedeat in aqua dulci et superaspergatur caput humectativa et provocativa sompni quia complementum cure est dormicio plurima. Et dicit iudeus si prolongetur egritudo et non conveniat cura alia cum ligent brachia simul et verberetur fortibus verberibus et percuciatur cum volis manuum in facie et capite et si non sufficiat semel hoc renovetur verbera quia multum convenit huic morbo. De cura per pocionem dicit iudeus [illegible] evacuandum usque ad sincopim si pati poterit et in principio fiat flebotomia et extrahatur multum de sanguine et [illegible] dicit de cephalica quia egritudo est in cerebro sed vero flebotomia purget cum convenientibus ut dictum est in c. d. [illegible] melius si vere fuerit post tres dies et confert aqua casei et post mundificacionem corporis bis ultra cum ieris magnis imponendo [illegible] spacium inter unam et aliam medicinam et sit iere magne de [illegible] ad alteracionem humectet eius corpus valde embrocando cum infrigidantibus permiscendo aliquam calidam et non aggravetur [illegible] et in fundo calefactio sed hec [illegible] non [illegible] in istis quia movent multis morbis et post flebotomiam et clisteri [illegible] multum moranti et post humectacionem confortetur cor cum tiriaca quia removet maliciam a materia et consumit [illegible] et confortat membra et exhibeatur tiriaca cum aqua buglosse et non [illegible] propter usum eius a regimine humectandi. De cura cirurgie dicit iudeus cauterizet fontanella capitis. Avicenna dicit cauterizet sinciput quando sanatur et si egritudo recedat ut [illegible] predicat [illegible] ad curam et in ista cura supple aliquam

Phlebotomia vaporis

Cura

Ad tremorem et frenesim [illegible]
portulaca posita in lecto non permittit sompniare
Item dextre [illegible] in collo [illegible]
[illegible] removet [illegible] in sompno
[illegible] margarite [illegible] in collo

dicta sunt in cu(ra) melius prosequitur Ras(is) p(ri)mo
continentis inquit difficile est valde quod convalescant
ex hoc morbo pacientes propter prava accidentia
que comitantur ipsum

de melancolia amoris

[A]pud arabes ylischi compositum quod est amor
greci autem dicunt quod est eriseos. Est g(ener)o
ylischi eg(ritu)do qua aliquis acquirit propter amo-
rem alicuius mulieris. Cuius diffinicione dicit Gordo-
nius hanc esse amorem est nimis insania qua aliquis vaga-
tur per (?) iannua (?) arboris doloribus permixtis gaudia
Causa huius passionis aliquando est nimia (?) aut nativus [Ca]
in multa superfluitate humorum expellenda. Et Ge-
rardus dicit quod causa huius passionis est error virtutis
estimative que inducitur per intentiones sensatas
ad deprehendenda accidentia non sensata que forte
non sunt in persona dilecta et ut credat aliquam
esse nobiliorem et meliorem ut magis attendendum
omnibus aliis. Gordonius dicit quod causa huius est corrupcio
estimative propter formam sive figuram astra ei unde quando
aliquis philocaptus est in amorem alicuius mulieris ita for-
titer concipiat formam figuram et mores eius quod
firmiter credit et opinatur hanc esse pulcriorem
et meliorem et magis castam et magis venerabi-
lem et magis speciosam et melius dotatam in omnibus
quam aliquam aliarum et ideo ardenter concupiscit eam
et sine modo et mensura opinans quod si finem posset
attingere quod illud esset summa felicitas et beatitu-
do unde corrumpuntur frigus et calorem. Gerardus dicit
quod medici ponunt esse solum causam coniunctionem et dicit quod
propter hoc non est bonum quod mulieres dimittant ludere
et iocari cum religiosis et pluribus qui habent testiculos
plenos. Gordonius dicit quod frequencius advenit hec
passio viris quam mulieribus quorum viri universaliter sunt ca-
lidiores mulieribus. Signa sunt cogitaciones multe [Sig(na)]
et fiunt oculi concavi sed acute mobiles propter cogitaciones
anime et sollicitudines nimias ad inveniendum et
habendum ea que desiderant palpebre eorum sunt gra-
nes et colores sunt citrini quod fit ex coloris
motu que ex vigiliis consequitur et pulsus indu-
ratur neque naturaliter dilatatur neque sua passio (?)
quod eorum custodit. Et dicit Gerardus quod de facili ri-
det et de facili flet et de facili movetur de
risu ad fletum et econtra quando paper (?) fiunt si fi-
at mencio de amore et carminibus amoris et

Gal(ienus) ponit super p(ri)mo pronosticorum commento vi(?) de ho(c)
hystoriam pulcram quam si vis poteris videre. [C]u- [Cura]
ra eius dixit Bratices (?) si ergo non succurratur
ut cogitacio eius auferatur et actio anime leniatur
tur in passione melancolica necesse est ut incidant
alii autem dicunt aut madescat aut moriatur.
Gordonius dicit morbus iste non curatur nisi per
coniunctionem cum dilecta sive per iussionem sive licen-
ciam legis et fidei et (?) dicit congressio eius
que diligitur est una viarum cure ipsius et cum non
invenitur cura nisi in eque coniunctionis inter eos
fiat in modum permissionis legis et fidei nam vide-
mus hominem cui iam reddita est salus et virtus
et rediit ad carnem suam cum iam devenisset ad
arrefactionem et permisisset illam quam iam fuisset
calidus et tollerasset egritudines pravas et febres
antiquas propter debilitatem virtutis propter nimietatem
ylischi nam cum sensit approximaciones eius quam di-
ligebat cuius amicitiam quod habebat in brevi tempore et
extimavimus mirabile esse et significavimus [de ymagi(natione)]
ex hoc obediencia nature meditacionibus anime quia
hec coniunctio inter eos fieri nequit et iussioni legis
et fidei non est obediens nunc cura eius perficia-
tur dieta et pocione. De dieta dicit Bratices (?)
ne proficiet (?) in cogitaciones nimias licitos
habeat ortus odoriferos et fructiferos et
currentem habeant aquam et claram et spacientur
et deducant cum feminis seu maribus pulcrorum
formarum et personarum et audiant genera musi-
corum et visum recreacione et colloquia cum amicis
dilectissimis et impediant cogitaciones eius
narracionibus variis rumores et adducantur
lites et questiones quod postquam fecerit abstrahatur
eius cogitacio quod incipit diligere. Si autem ille
qui diligitur fuerit ex venerabilibus ad iungen-
dum consilium est ut ipsorum fiat coniunctio si vero
non nunc fiat vituperacio illius qui diligitur ostendo
eam esse fedam turpem ostendendo illud esse contra
legem vituperosum si autem non sit obediens tunc
tunc flagelletur frequenter et fortiter et distra-
hatur ad longinquas regiones et videat varia
et diversa vel oportet ad diligendum plures. Ha-
libas dicit utuntur regimine humectativo balneo
suavi exercitacione (?) temperato et potu vini
sopno nutrimento laudabili et sic cos (?) bal

Gord(onius) dicit amor est aliquid grande gaudium
et quod fetus (?) sit sanguinolentus (?) et c(etera)

neare secundum conditiones. Rasis dixit in continentibus quod cura eius fit ex multitudine spermatis et ieiunium et auctores dicunt similiter quod cura eius est assiduatio coitus. Gordonius vero dixit quod coitus superfluus quia constat non competit tristibus nec melancolicis sed eius principium est huius reparatum ut sentiat se inde alleviatum comederet et melius biberet et dormiret et conveniet eis ebrietas plurima assidue bibat vinum bonum odoriferum et separatum quia dicunt philosophi experientes vinum in istis invisibilium est quasi spiritum quia multum ei appropriatur et vinum est quasi corpus quia multum corporum amicatur et colloquium cum sapientibus et se amantibus et apponatur rose et menta et basilicon et cetera. Galienus dixit caveat ab ebrietate intelligens et cetera quod ex multitudine spermatis et fiat quod dormiat et post sompnum in balneo delectetur cum aqua et aere temperato et lucido. De infectione autem per potionem Avicenna dixit consideretur an eius dispositio pervenerit ad adustionem humorum vel alia dispositionem humoralem et tunc digerat et evacuet secundum predictum est in cura melancolie. Et Avicenna innuit in ubi sunt quod si non fuerint in corpore peccantes humores quod non fiat evacuatio quia ipsa vehementer nocet consolando. Si autem fuerint materia aggregata medicinatur ut dixit Gordonius. Gerardus dixit fiat hoc postquam confirmetur et humectatio generalis corporis fiat assidue cum medicinis humectantibus ab intus et extra approximatis prout dictum est in capitulis precedentibus.

De permixtione rationis

(A)vicenna volens declarare nocumentum permixtionis rationis dixit quod est alienatio per suasionis materia que fit propter cerebrum ipsum est aut ex colera nigra aut ex sanguine calido aut ex colera citrina aut ex colera rubea aut ex calore puro aut ex vapore calido et illa quidem est ex eis que destruit quare cerebrum materia spiritus [illegible] privat et fit propter membrum aliud aut corpus est sicut que fit propter stomacum aut os eius aut mirach aut propter matricem aut totum corpus sicut in febribus et totum illud est propter qualitatem puram vehementer ad ipsum sicut elevatur a digestione pectoris et mamillarum quando apostematur et a membris corruptis continuis apostematis aut propter calidum vaporem colere et flegmatis iam putride et acute et permixtio magis insolubilis est que fit cum risu et que est secundum quietem et deterior est que est cum agitatione et rixa et audacia.

Signa specierum. Signa specierum eius sunt quod quando fit melancolia naturalis est cum tristitia et iudicio malo et iudicat quod non est iudicandum et magis timet et quod non est timendum cum hoc accidunt alia signa dicta supra de melancolia.

san ro. Signa a melancolia sanguinea sunt quod est illic cum permixtione rationis letitia et risus et venarum coubera et signa fiunt ex melancolia per colere adustionem sunt quod est cum lupinositate et mores furiosi cum audacia secundum mores luporum. Et signa fiunt a colera citrina sunt inflammatio caliditas rixa malitia motus agitatio vehemens ymaginatio ignis scintille ante oculos citrinitas coloris ad ussio anteriorum angulorum oculorum inflammatio capitis extensio cutis frontis profunditas oculorum motus tortuosus quia movent tortuose huc illuc eundo et quia saltant et movent in lecto ac si pugnarent cum alio. Et dixit quod huius genus est permixtio rationis fit in febre pestilentiali.

flt. Signa fiunt a flegmate putrescente sunt quod accidit habentibus cum permixtione in tenendo quod non est tenendum in sic cum non separant ab eo quod tenent in manu sua de aliqua re que accidit eis quia flegma non est humor motivus multum propter suam grossitiem et viscositatem vel non separantur ab eo quod tenent in manibus quia permixtione tenentes nolunt illud dimittere et accidit eis in omni hora elevent suppellectilia sua manibus suis et gravat capita eorum et patiuntur subeth non absolute sed in permixtione ad alios et isti opinantur se esse bestias et aves et cogitant vilia.

sine materia. Signa fiunt a caliditate et siccitate puris sine materia sunt quia non est cum eis gravitas nec signa materiarum dictarum. Et si fuit a caliditate iuncta siccitate sive fuerit cum materia sive non sequuntur ipsam vigilie. Et si fuerit a caliditate cum humiditate puris vel cum materia sanguinea vel flegmatica putrescente sequuntur ipsam subeth et aliqui sompni.

Signa generate. Et signa facte per viam consensus dixit Avicenna si fuerit a vapore ascendente a toto corpore. Et similiter si fuerint ex humore sig-

sunt supra ex dispositione totius et si vapor fue
rit ascendens ex membro aliquo cognoscit ex dis
positione illius membri patientis et cognoscat illa in
qua constituitur qualitatis privatio sine materia ab illa
constituitur humor per ea que dicta sunt in signis se Dieta
de continuis. Cura per dietam est ut prohibeat
morari in locis humidis et antris et in aere inve
terato neque habitet iuxta paludes et stagna
fugiat fetorem et omnem contristatem spiritus
abstineat a timore et tristitia et multiplicatione
ire et odii fugiat sompnum et precipue fiendum post
cibum diurnum et in sompno nocturno non fiat
non fiat multiplicatio fugiat quietem et ocium
ocium non dimittat fricationem et balneum et lo
tionem et maxime capitis fugiat nauseam sacietatem
tem et omnem repletionem fugiat indigestionem co
netur ad expulsionem superfluitatum per egestionem
urinam et sudationem abstineat a cibis et a po
tibus generantibus sanguinem grossum et turbidum
et ab eis que efficiunt fumositatem fugiat co
itum si autem fuerit consuetus eo non omnino debet
abstinere commisceatur cum bonis viris fugiat vide
re ac audire turpia gaudeat se moderate et
inhereat balneis et vigiliis utatur locionibus
et fricationibus extremorum et capitis precipue
et eius fricatione comedat cibos boni et clari
sanguinis generativos et bibat consilii carnes
gallinarum elixarum hal et chalco que adducit
in rationem et turtures et capones augent y
maginationem et fortificant memoriam et spiritus
et pulli columbini volare incipientes et panis
bene fermentatus et coctus habens modicum salis et
vinum clarum medium inter novum et antiquum debile
Consterium et similiter paucam aquam et potum paulum
excipit vigilie et paucitas cibi inmoderate actue
non autem sompnus neque repletio ventris non dimit
tur solus eger. Auctores de generali cura ac
nocumentorum cerebri sicut est privatio virtutis non de
terminant reliquerunt causa ex notitia de generali
cura lesionum virtutum moralium et quod diu
tius est reducit ad curam capitis de melancholia et aucu
fit a melancholia et secundum quod in curatione de melancholia dictum
est. Et in cura facta a sanguine per phlebotomiam oportet a cephalica
et hoc sive sanguis fuerit colericus sive melancholicus
de quo minuendum est secundum canones dictos in uti
cura ex egestione capitis. Et cura facta a colera
citrina vel rubea est ut incipiat et eva
cuetur colera ipsa cum eo quod convenit et repetat
confortatio capitis humectando infrigidando secundum
canones utiles ut fiat incepcio a debilioribus
quia si non valet in medicina debilia fiede ad for
tiora. Et ex eis que in hac privatione virtutis
conveniunt est ceratum ex oleo rosato et aceto
confectum suppositum usque ad commissuram corona
lem. Et hoc multum confert cum est inceptio in
percussionis humorum vel vaporum et convenit
oleum violatum et lac in eodem loco admini
stra cum est inceptio in infrigidare et humec
tare. Et hoc si non fuerit febris ubi autem
sit febris confert oleum rosatum et de papa
vere similiter inventa cum hoc tamen adest cautela et
intentio repulsionis vaporum per similem cum infrigi
datione et humectatione. Et cura facta a flegmate
putrido et calefactio est ut incipiat ab vinum al
evacuatione eius et confert vinum album in ...
eius cum sucis sola vel cum karabas dulcis pas
sulis primo eis et post corrigi. Et dicat mesue
in curatione propositi et debet bibi vel comedi die
bus aliquibus et non continuis sed interpolatis
que interpolatio regulet secundum quantitatem et possit
esse accipi continuis diebus dando ipsa in pua
dosi dixit mesue in curatione eius quia vinum album
evacuat flegma a cerebro et a nervis et quan
titas eius est ab aureo uno usque ad duos.
Localia remedia in hac cura incipienda sunt Localia
ex hiis que dicta sunt secundum ... de cura a simili
cum. Et cura facta ex calidate pura est cum infrigida
tivis et facta a siccitate pura est cum humectantibus
et ex rebus convenientibus facta ex siccitate est
ut infundat super caput pacientis decoctio pedum
et capitum arietum vel agni. Et valet etiam in
mala complexione sicca cum materia colerica vel melancolica
premissa eius evacuatione sufficienti in aliis et in me
dius extrinsecas et intrinsecas provocantem est sicut
dictum est in cura sua de remediis at in privatio
ne virtutis dicitur. Autem si est a calidate non excessiva
oportet ut eger alapis vehementer cedat quia ei percussio
est necessaria percussio ut ad ipsum incedat et non
tamen paciens deducendus est ad debilitatem neque
habeat signa apparentia et valet hec etiam in mala

complexione calida vel cum materia preunsa evacuatione / Cura autem
puinpnonis ioris a coitu totius uel alterius mem
bri prouenientis completur cum evacuatione et attrac
cione ad oppositum confortacione capitis et re
pulsione prohibicione ascensus vaporum uel
humorum prout supra dictum est Et Auicenna
dicit cum vigilie assunt cum usu infrigidan
tium et confortancium et replentium tunc locutia
ipsa posita super caput non sit iuuatiua sed nociua
Et ideo in isto casu procedendum est sicut dictum
fuit supra in cura soede vaporalis possunt
esse vigilia cum usu predictorum calidorum cum
quando materia humoralis ascendens ad caput esset
in eo collecta in multa quantitate et non possit
ab illis frigidis supra positis repelli sed magis
constringeret quia augmentum rapit in quo casu
et similiter in uniuersitate vapor collectus in capite
Auicenna dicit non fiant capitpurgia ut educti
uum a capite neque sternutatoria neque gar
garismata ut est supra patuit in cura soede ubi
fuit plenitudine multa capitis predicta non
conueniunt quia materiam agitant et non euacuant
si vero tunc plenitudo fuerit in toto uel in
membris comunicantibus cerebro tunc conueniunt exhi
lenitiua quia intencio est ad diuisum trahere
materias et vapores et ideo utere esse aliis
diuisiuis et aliis modis curacionis datis in curo
pti

De stoliditate insania et amentia

Ante lesionum dicit Auicenna sit aut
frigiditas pura aut cum siccitate coniuncta
respondet medium ventriculi cerebri
cum longitudine dierum et spacii aut causa eius
est frigiditas cum aliquo humore flegmatico in vacan
tibus vasorum cerebri in arteriis et venis eius
contento quod reddit spiritum cerebri tardi mo
tus et stoliditas aut amentia aut sit per puncturam
tem in cerebro aut per coitum et hoc aut
totius aut aliorum membrorum comunicantium cerebro
Signa generis nota relinquuntur ex predicta
tertium pariter. Cura huius ergo si diu perseuerat
curata est. si vero non sit adhuc tunc ipsa
est similis cure soede a frigiditate et epilepsie et
apoplexia proficiat ministro dieta potione et cy
rurgia Et auctores aliter ponunt eius quod

fit a frigiditate que talis est. Oportet igitur dicit
Auicenna ut hospicium domus eius sit illustrati
radiis solaribus et per eius calidum et calidus
propter artificialiter fieri per ignem et per fumiga
cionem rerum redolentium calidarum et utatur conueniunt
ei vigilie naturales et non naturales et cibaria et
balnea calefacientia fiat sub aliquo abi et po
tus fiat lis digestiuis et panatis eius et decli
net ad complexionem siccitatem magis ubi esset cum frigiditate
complexita humiditas quod est secundum plurimum Et
si fuerit a mala complexione calida que continuit materiam
spiritus tunc totum regimen declinet ad humectum
cum modica infrigidatione Et si fuerit a mala
complexione sicca tantum tunc oportet ut abi et potus declinet
ad humiditatem temperatam sicut dictum est in cura
male complexionis cerebri Et si fuerit a mala complexione
calida que constringit materiam spiritus tunc totum regi
men declinet ad humectandum cum pauca in
frigidacione. de ministro vero pocionis dicit Auicenna

cura spiritus a mala complexione frigida et sicca pura
est cum calefactione cerebri et humectatione similiter
si ambe ille qualitates fuerint simul coniuncte Et
si fuerit sola mala complexio frigida cura est cum cale
factione. Et si mala complexio sicca cura est cum humec
tatione sola. sed si fuerit a frigiditate cum humidi
tate et cum materia humida flegmatica cura est cum ca
lefactione et exsiccatione premissa resolutione illius
materie et evacuatione eius tamen cum medicinis magnis et
veris magnis vel aliis medicinis fortibus ad e
ducendum illam materiam que de se non est facilis educ
tionis Et cum evacuatione eius in vomitu fit ex oxi
melle et semine raphani supple et fortiori si in
digeret Et in solo residuo medicine fiat post dictas
evacuationes cum localibus calidis aperientibus et sub
tiliantibus que eligantur ex eis que dicta sunt in cura
soede flegmatice Et in hac medicandum maxime cor
di Et ideo in hoc casu dicit Auicenna ex illo regimine
stupidos oportet ut deueniat ad confortandum cor cum
medicinis cordialibus ut ut diamusco et
metridato. de iteratione autem ad cyrurgiam dicit
Auicenna cum nil aliud ualet oportet ut caput eius cau
terizet in loco commissure coronalis et hec erit
caustica cauterizatio talis ut fiat unum cauterium
punctuale in loco commissure coronalis ubi est fon
tanella et unum fiat supra illud versus occiput

et aliud iuxta ut usus sinapis · supra co(m)mis
ra sagittali et fiat unum a parte dextra et ali
ud a parte sinistra sup(er) co(m)missura coronali et
teneant(ur) ista cauteria aperta ut educant(ur) m(ateri)a

de oblivione et lesione memorie

[I]n operibus virtutis memorative accidit
lesio que aut corrumpit aut diminuit
aut aufert · et corruptio quidem eius
similis est corruptioni rationis et auctores de ea in
speciali parum fecerunt mencionem derelinquentes
eam tamquam notam que ad causas et signa et curam eo
rum que dicta sunt in capitulo de privatione rationis · de cau
sis eius dixit Gal(enus) 2° tegni quod principalis causa abla
tionis et diminutionis memorie et oblivionis est hu
miditas et ideo apud plures ista lesio significat hu
miditatem posterioris ventriculi cerebri ubi viget vir
tus memorativa · Gordo(nius) dixit quod ad bonitatem me
morie multa concurrunt dispositio cerebri calida et
sicca sed non excessive · ambitio pauorum quies
anime et corporis · et dixit tria esse genera hominum
habentium bonam memoriam preter ceteros · scilicet pueros propter
fortem apprehensionem et fortem ymaginationem rerum
Religiosos propter quietem anime et dimissionem nego
ciorum secularium · senes quia esse fortis ymagi
nationis et facilis apprehendunt · Aug(ustinus) tamen dixit quod est
similis stoliditati eo quod forma ibi non potest retinere
formas rerum nec eas reducere · et Aug(ustinus) dixit
quod secundum plurimum lesio memorie non accidit nisi
a frigiditate et humiditate · et frigiditas que est causa ob
livionis aut est pura aut est coniuncta cum sic
citate · similiter esse potest accidere lesio a caliditate et sic
citate · possunt esse cause primitive esse cause lesionis me
morie ut aer multe frigiditatis et humiditatis balneatio
frequens · et in aqua dulci frigida ocium longum mul
tiplicatio sompni longus usus aborum frigidorum
et humidorum similiter et nausea societatis frequens
crapula motus subitus et fortis
longa tristicia · causis et passio in capite et hys
similia · antecedens est mala complexio frigida et humida mul
tiplicatio vapor vel humorum in capite toto vel
in membris inferioribus vel in ipso capite quando causa eius
impresserunt in posteriorem ventriculum cerebri
et tunc facte sunt cause coniuncte · Signa generum no
ta sunt ex gestibus pacientis · signa autem specierum sunt
secundum causas dixit Gal(enus) si est cum siccitate significant

hoc vigilie et quod est servans res preteritas sed
non est potens servare res nominatas ipsius ho
re et accidit contrarium palam · Et si est cum sic
citate dixit Aug(ustinus) frigiditas cum siccitate significat
specialiter vigilie · signa frigiditatis ab humiditate
dixit Gal(enus) · significat ipsam subeth gravitas capitis
multitudo humiditatis que superfluit de cerebro et
quod preterita non servat sed momentanea illius sa
nat spacio maiori quam preterita · si tamen cum fuerit
frigiditas pura non coniuncta alteri qualitati
passive erit stupor et vertigo · Signa vero
privationis memorie dixit Aug(ustinus) sunt quod cum hoc
quod memorat unius pro alio est esse privatio
sensus ut iam supra patuit · In cura privatione
rationis cura oblivionis triplex perficitur instituto
dieta pocione et cyrurgia · de dieta dixit
Sapio status infirmi sit in loco multi luis
separati aeris clari ut fiat magis dissolutio
et locus debet esse siccus · Sciasque quod hic
determinabo de lesione oblivionis que fit
a frigido et humido quoniam illa ut plurimum accidit
et tu scias quod illa que est a calido et sicco me
dius curat · gaudeat paciens et letetur et in
usque ad aliquid confert ei et debet provocari
paciens ad memorandum de preteritis et presentibus
reducendo ea ad memoriam sibi et improperan
do si non meminerit · Et Aug(ustinus) dixit oportet ut
abstineat a multo sompno et de prandio diurno
et immediate statim post cibum et non dimittat in somp
no profundari neque utatur superfluitate vigiliarum
quia ille debilitat spiritum resolvendo eum et cum
hoc replent cerebrum vaporibus quia in vigiliis moue
ntur vapores et cum multiplicatur vigilie non
possunt resolvi propter debilitatem acquisitam ex resolutione spiritus
dimittat eam et quiete plurimum adhereat ex
cercicio et motu et fricationibus inferiorum et
pectinatione capitis · In ieiunio nullo modo abluat
caput cum aqua calida dulci sed abluat et bal
neet se cum aquis mineralibus vel marinis cale
facientibus ex et consuetudinibus vel cum lixivio · lixi
vium bonum in oblivione sic fit · ponatur in colla
torio aluis fetum una et desuper ponatur de ci
nere vridiari et stipitum caulium vel loco eius
de ligno iunipi cerra quercu vel lauro
vel sermentis quantitas sufficiens deinde imponatur

aqua et coletur bis uel ter secundum convenientiam
deinde in illo liquore ferveat acorus sti-
cados folia lauri grana juniperi bace ede-
ris cypressi rosmarinus salvia et yva
et cum oleo lavet caput semel aut bis in
septimana in ieiunio et confert in hac cura
in balneum siccum i. stufa fugiat aquam frigidam
ab extra approximatam et magis ab intra
Rasis dixit primo continentis utatur paucitate ciborum
dieta et fugiat cibos diu morantes in stomaco
et fortis digestionis et similiter fugiat cibos gra-
vantes sive sint graves sua multitudine sive
grossitie sive substantia ut sunt cibaria de pasta le-
gumina caseus castanee et similia similiter fugiat ci-
bos vaporativos et fructus et vitet ortulas
brodia carnes porcinas pisces omnes et omnes
alios cibos frigidos et humidos utatur assatis quantum
est possibile Rasis dixit sit absque coitu cavens autem
maxime ne sit anxietas pre aliquo de tri-
stitia et potiones alienet a se repletionem ciborum
et ebrietatem. Repletio namque ex vino facit mul-
tum nocere cum sua multa evaporatione suffoca-
do calorem sed paucum vinum dilatat eum quia
generat multum spiritum qui est aere mistum et fa-
cit ipsum bonum quia clarus est splendidus et ex-
cusat a potatione aque quia ipsum facit ad di-
gestionem et penetrationem nutrimenti in membra
Sit eius potus aqua mellis et quidam expo-
nunt aquam decoctam cum maiorana
et nuce muscata et cynamomo cum qua
volunt limphari vinum secundum vini potentiam aut
faciunt eam mellitam et exhibet eam sine vino
Conducunt sua cibaria cum aceto quia acetum
ut ponit primo continentis conveniunt memorie
a proprietate. Species valde utiles cum quibus sua
cibaria condiant ℞ piperis nigri piperis longi
ana ʒ.i. gariofilorum ana ʒ.ii. cubebe ḃeil nu-
cis muscate macis ana ʒ.i. galange cinamomi
ana ʒ.i.ß. pulverizentur et cribellentur
et conveniunt cum muscata et conferunt oblivioni
ad expulsionem superfluitatum omni die et magis
esse per nares et palatum. Cura vero oblivi-
onis facta a siccitate sola dixit Avicenna quod exer-
ceantur cibis humectantibus temperatis in actum
et similiter totum regimen sit in omnibus rebus non naturalibus
versus ad humectationem. Gordo dixit expetitur ea
que humectant sicut ovum et sepius et cibaria hu-
mectantia sicut vitelli ovorum brodium carnium
fricationes temperate circa caput ad trahendum
capiti ob quam causam alii applicant corpori ve-
rose sive scarificatione. quod si cum siccitate sit con-
iuncta frigiditas detur vinum odoriferum limphatum
et cibi sint calidi simpliciter et totum regimen A-
vicenna dixit quod ut administres confortativum prius capitis
cum fricatione et oppilatione facta cum pannis asperis
ut trahat nutrimentum ad caput vel administrent ex-
citativum manuum et pedum sed istud non debet
esse forte nec trahant magis ad extrema et
deponit perveniat ad quietem et sopitum et bal-
neum dulcis aque solius si fuerit siccitas simplex
et si fuerit cum frigiditate decoquatur in aqua ca-
momille mellilotum et pedes castrati et ex
ea lavet caput et perveniat ad calefaciendum
capitis cum emplastris et aliis calefacientibus ad at-
trahendum sanguinem et nutrimentum sed non sic
expoliata humectatione inungatur itaque cum oleo
de lilio et de narcisso keyrino quod si sicci-
tas fuerit Gal. dixit potet cum bono vino cla-
ro odorifero limphato cum aqua et nutriat
cum brodio gallinarum edi et castrati et come-
dat siliceos porcellas et vitellos ovorum Et Serapion
dixit ipse quod ebrietas in hoc casu est valde u-
tilis et bona et humectat cerebrum et ipsum a
superfluitatibus mundificat Et in summa regimen
in omnibus istis speciebus oblivionis debet esse sicut
ei quod datum est in consimilibus passionibus cerebri
Regimen vero preservationis memorie est idem cum
regimine preservationis vitis. Cum vero preservatione
duabus completur intentionibus principalibus quarum
una intat malam complexionem et alterat ipsam 2a res-
picit materiam si affuerit. Et intentio generale alte-
rationis quam ibi non est materia omni tempore adimplari
potest et deinceps. Sed quando adest preterea necesse est ut
non stat alteratio nisi precedat sufficiens purgatio
debet autem alteratio contraria esse male complexioni
inducenti oblivionem et non debet ut usus multi
putaverunt omnis oblivio curari cum calidis et siccis
Et ideo dixit Gal. quando memoria est defecta vel
debilis a mala complexione frigida sola tunc non est
necesse exsiccare aut humectare ipsum si est cale-

[Marginal notes, left margin, in red:] conf. memorie / Confectio

fuerit dum solum · cognosce etiam alias qualita
tes peccantes et si fuerint humida tunc sicce
tur eius cerebrum · et si fuerit sicca humectet
et si fuerint temperati in passivis nec humecta
bis nec constipabis sed calefacies temperate et
sic procede peccantibus qualitatibus activis · dicit
Aven. oblivio que est a frigiditate et humiditate
vel utrisque sic curatur cum calefacientibus nonis
et desiccantibus et non festines in desiccatione eius
sed gradatim procede et cave ne constipatio
tua consequatur sine humiditatum pluralitatem sive
substantia calidum cerebri et sequatur ad illam desicca
tionem contrarius frigiditas propter diminutionem caloris
naturalis contra humiditatem similis papulis sin
qui est augmentum in oblivione et si fuerit com
malicia contrarius frigidi et sicca embrocha cum aqua
mellilotti camomille et violarum · sicca in qua di
cocti sunt pedes caprarum et iungat sepe caput
cum oleo de lilio et de nasturcio et de keyri
atino et si fuerint signa significantia siccitatem
iungat cum oleo et papavere et nenufare et
omnia ista sibi competerent si cum siccitate esset ca
liditas alioquin non · Si autem oblivio acciderit cum materia Si fuerit materia
vel putrida tunc tunc tres sunt intentiones quarum
una est ad dividendum · 2a ad digerendum 3a
ad evacuandum · de divisione in precedenti est cum
attractione materie ad inferiora per cruciatum acutum
et per alios modos divisionis et evacuatio
quidem debet fieri premissa digestione eius · Sirupus
bonus digestivus materie fleumatis flunde ℞ Aloe digestiva fleumatis
edere olibani maiorane salvie balsamite oi
gani camedrios ana ʒ j · radicis acori an
feniculi sticados passularum enucleatarum ana ʒ s
fiat decoctio que postea sirupizet cum zucaro
vel melle et aromatizet cum nuce macis nuce
muscata et cubebis · Sed si materia fleumatica grossa
fuerit et viscosa addantur predicte decoc
tioni sileris montani polii calamenti montani g
na iunipi ana ʒ s · piretri heil costi ana ʒ
ij et azetosetur cum aceto squillitico · ℞ elect
radicis acori lib s piperis longi ʒ vi · ann
ni ʒ s · galie muscate ʒ iij · musca boni
g[...]a vi confitiatur cum melle embelicorum et fiat
electuarium · ℞ pillularum de iera cum agarico pill
ʒ ij sumat in tribus vicibus omni septimana

semel in aurora et sit absque custodia et
materia fleumatica digesta evacuet a laxativis
mediis solutivis · in precedenti dicit mesue
evacua in principio tunc cum mediis operantibus cum
facilitate sicut cum iera confortata cum pulpa
coloquintide et castoreo et hoc in fleumatica
et si esset melancolica confortetur iera cum sene
et epithimo deinde gradatim procedat
ad ieras magnas evacuantes flegma aut
melancoliam et cum hiis est theodoricon cum nuce in nitura
muscata et hoc in fleumatica et si materia fuerit
melancolica fiat cum iera rufini · si autem cum
materia apparuerit dominium in sanguine minuat
mediana aut cephalica et fiat sufficienter e
vacuatio in oblivione cum materia fleumatica deinceps
eundum est ad ea que resolvunt et desiccant et
confortant cerebrum et ad hanc intentionem exornatum
dixit mesue ut primo post confectum debet sume
pacies omni die ʒ j · de anacardino cum aqua
calida ieiuno stomacho dixit autem cum aqua ca
lida ut remittat eius acuitas et vehemens
confectio eius propterea non esset nimis magna dosis
in frequenti dosi et ideo dosis eius esse de
bet ʒ s · ipsius enim anacardi est curare obli anacardi
vionem provenientem ab humiditate et frigiditate
mali · Sed dubitant ne sumens ipsum inmode
rate incidat in cogitationem melancolicam et possi
bile est quod generet lepram et baras quia hu
mores aduret et in melius sunt nimius
usus eius · Moderatus autem usus eius benificat
memoriam et intellectum et omnis conveniat in
hoc sive in exhibitione anacardi seu in con
fectione anacardina et dicit Aven. ana
cardinum da si consideras quod non sit malicia contrarius
calide in toto corpore vel saltem in aliquo membro
principali naturali sive accidentali eo quod anacardi
num multum calefacit et multum est desiccativum
ideo gordonius dicit si fuerit mala contrarius sicca non
confert anacardinum et mesue dicit confert
ʒʒ condita reparat omnem memoriam et propter sumptum
omni mane et quia confortat cum olibano et piper
et est efficacius et propterea ubi magis fuerit
humiditas et quia confortat cum aqua anacar
di sit ut sit ʒʒ condita ʒ iij mellis anacardi
ʒ j s · ibidem mediam ompti confortas me

memoriam et confert

moriã et confert senib; ℞ mellisana
cardi pt .ii. et anacardi p .ii. olibani api
acori an p .ii. quod sufficit fiat electuarium
dos ʒ .ii. Ras dix pmo cotinet pulvis con
pul ad memoriam — fortans memoriaz ℞ thuris ʒ .xxx. piperis
ʒ .x. sumat ex eo usq; ad xl dies aur .i.
aliud — Aue dix medicamine expertu ℞ olibani api
piporis acori an ptes equales dosis ʒ .i. oi
aliud — die . medicamine bonu optimu qui ma est
mela et no sinit ipm materias rex
i memoria et e gilberti ℞ anamoi ro
par violar ʒʒ . cardami an ʒ .ii. silenis
anchos diaigant balsamite maiorane
cortici citri granoy mirti api liquiric
an ʒ .iii. spnanti spice garioff boragii se
ne been rub spody corali masticis ma
cropiperis storacis calamite sicca obusti
an ʒ .s. rosaru quanti sufficit fiant ee
aliud — alia remedia expticia ℞ aq vite ʒ .vi. ga
rioff nuc muscate acori maiorane yuc
ontritoru an ʒ .i. ponat i aqua vite i
vase bn obturato et cu opat voluens ac
cipe i clato bn mundo medicam ex ea vase
post scusso et calefac in aqua calida et cu
ea illiniatur caput pus abrasu; deide
suparspgatur pulvis subtilissimus garioff
et cubebar q si pdicta no contulerit
utere caput purgens sternutatoibus gar
garismis masticacoibus attrahentibus mas
emplastrum — flecas . Ras dix po otinet emplm de
sinapi cupsia castoreo et piratio et fi
at cu oleo veti et odoret muscu nuce
muscata et sansucu . Serapio dix post
purgacione linatur caput cu castoreo
dissoluto in aceto et cu oleo de lilio et
si indiget fortiori hoc administra eplm
cu sinapi ruta campestri castorei et eu
forbi et olfaciat sp muscu nuc muscat
garioff maci et sansucu . Modicus dix
ad medicin pomum — ad cofortandu memoriaz et itellem cofert
pomu qd sic fit ℞ storacis laudani cere
an ʒ .s. ligni aloes nucis muscate thu
ris masculi radicis peonie blance bistarie
calami aromatici an ʒ .i. musci ʒ .i. fi
at pomu ex quo odoret et de quo proiciat

sup prunas et recipiat fumu ad sursu Ra
aliud — ynaldus dixit ℞ succi betonice et succi sina
pis an ʒ .s. galle muscate laudani an ʒ .
ii. incorporet ad radios solares pluribus di
ebus quousq; fiat bona pmixtio sepius agi
tando et post mixtione et induracoe sup
ponat pane modo et applicet posteriori pti
capitis debet aut fieri mixto in cancro uic
to jove trino vl sextili aspectu et luna bn
se habete cu iove . fit aut ab apate cura
eius est cura apostemati et secunda cu pm
cia curat cu remocoe illius cae et reduc
tione impressionis ab ea facte ad tepatu cu
contrario eius et cura pmixtionis oblivio
est i toto simil cure pmixtionis rois . de in
strumento uero cyrurgie scribit pmo cotin
nens si morbus sit cronicus coquat pacie
tes cu cauterio in elchelam que est vicine
vene cephalice et i nuca colli et gal dixit
si e neccz fiat cauteriu usq; ad os i pte posteriori

de mania

Mania de qa mentis insania . Et ab
Auicen . de dispo demonii pp putata
te accidentium . Eius due st spes
species — una canina alia lupina pp ipsoru animaliu
similitudine . ex ca e colera cu adurit aut
humor melancolicus adurit acuit aut adurit
fit ee dixit gilbertus ex sanguine adusto solo
aut mixto cu colera adusta aut cu melia
adusta et auic dix q fit ex adustione dci
humoris in anteriori pte cerebri . Canina aut
propinqior e ad maz sanguinea q lupina pp
nute ee et benivolu . accidit hec eg de
dixit sitiling ex mala pocone ut zucco ori
mi insquam suspsione cerebri gatte et qz
est mania per pprietate i cerebro ut mo iaz
dicto . et qz e p eitate . q e p eitate al no
fit vicio suo cu adurit humoris i eo et
cremant cerebru . alu fit vicio matricis et i
recione menstruoy vn movet fumi ad cerebru
moventes ymaginacoez et cogitacoez ad ea
que fuerit i prito sive fuerit notis sive ne
vn pacies loqt de futuris et lo varijs linguis
et latino smone licet litteris nuq viderint
. sit ee ex spmate retento duso i venenu et

et accidunt febres acute pacientibus et precipue
colericas et habentibus epar calidum et accidit
in vere et autumpno. Signa pronosticancia sig[na]
maniam futuram sunt quando sanguis solitus emitti futur[e]
et egrediens in menstrua convertitur ad ma-
millas nullam in eis causam egritudinis nec convertitur
in lac et maxime si ille sanguis sit calidus
et multus in muliere colerica et iuvene et ali-
cerebrum quia si sanguis esset frigidus vel paucus
in muliere flegmatica frigidi cerebri non generaret
maniam quia ius alias egritudines. Significat frenesim
illam futuram repletio pectoris ex sanguine rube
do cor quia talis sanguis potest corrumpi et
evaporare ad cerebrum. Si vero in varices sup-
veniat manie significant salutem nam sugunt
materiam manie deducendam ad illas. Signa Sig[na]
generis sive corruptionis operum mordicium testiculorum g[e]n[er]is
et motuum. Eam sequantur vigilie sompnia
mala siccitas pulsus parvus durus. Signa me
lancolie facte ex adustione et facte a melia na
li sicut dicit Rasis. Primo contristatur dilatacionem pavor
stulticia in plateis ascensio locorum altorum et
clamor nec loquuntur intelligibilia. Oculi sicut sicci
color aut niger. Mordet sibi brachium proicit
se in terram et ista accidencia sunt in lupis. Sig[na] sig[na]
ex melancolia facta ex colera adusta sunt permuta
ciones ad contencionem velocius et velocius lo
quuntur movent et cantant et velocius gesticulant.
Signa facte a sanguine adusto sunt quia est cum sig[na] san[guinis]
risu mixto ire et furori et si misceatur illi
melancolia adusta erit cum risu mixto timori. Sig[na]
ex retencione menstruorum et spermatis corrupto
sentiunt per narracionem pacientis et non purga
tur menstrua et abstineat a coytu et delec
tantur in verbis et operibus et tactibus ad co
itum pertinentibus et applaudit et consolatur cum
sit sermo de futuris. Signa contitur habet
ex lesione aliorum membrorum. Signa cuius per sig[na]
mutatorum habent ex in lacione pacientis vel astan cur[a]
cium si maniacus forte aspiciat medicum et curatur p[er]a[tur]
si illi evenerit ulcera in facie aut in pede non
curatur. Si accidit cursus appetitus moretur. Cu
ra triplex perficitur in istis dieta pocione et
cyrurgia. De dieta dicit Rapio vacat in Dieta
firmus in domo temperati aeris sedeat cum hys

quos timet non sit locus plenus picturis
paucis sit accessus sit sine strepitu sine
murmure sit quietus teneat in omni parte frica
tur pedes et cubiti cum oleo de nenufare et
violato fiant fricaciones extremorum ad in
feriora utatur regimine humectativo fac illum
dormire et maxime post purgacionem uta
tur in primis oleribus lactuca elixata cum oleo
amigdalarum dulcium deinde cibus pullis
et carnibus edinis confert portulaca cum cu
bita cum vino granatorum dulcium sit potus
iuleb violatum cum aqua zuccarata et aqua
ordei vel potet usque ad finem fervoris
cum aqua sic sit Recipe nenufaris seminis lactuce
ana ʒ j papaveris ʒ s. prunorum sicorum
ʒ iiij ordei ʒ xiii ter coque. In declinacione
exhibendum est vinum mixtum quod humectat
et dormire facit omni die purget superfluita
tes et caveat ab hys que in capitulo de melia
Cura per pocionem que completur in racionibus Cura
quarum una alterat discrasiam. 2a dividit ma
teriam 3a digerit illam 4a evacuat va cor
rigit accidencia. Alteracio debet esse ad in
frigidandum et humectandum in lupina numquam
est infrigidandum in mania plus. Exhibe
atur in potu aqua ordei iuleb et electua
rium et stomaticum humiditatis et cum prandium Fomenta[cio]
et cena raso capite superfundere aqua in qua
decocte sunt viole sicce et recentes et folia
nenufaris et salicis rose   cortex
excorticatum rastire cucurbite et citruli folia
lactuce flores de et camomilla deinde infunda
tur capiti oleum rosarum cum aceto vini et aquas
satum et lac mulieris desupponat fiat cu
put purgia cum oleo violato et nenufare et
commisceat cum eis oleum de amigdalis dulcibus
Si vero egritudo prolongatur venturum inutile
est paulatim infrigidacia et perveniat ad re resolutiva
solucionem. Unde in lupina confert qualibet die
sumere in potu aquam decoctionis seminis feniculi sil
vestris et radicis eius similiter confert radix vitis
albe data in potu qualibet die divisio fiat
secundum modum pluries dictum et post cum dictis
lenientibus digestivo perficiatur cum hys que dicuntur Dige[stio]
in capitulo de melia secundum proprietatem humoris eius at

tendatur ad cura et ad replecone q2 si ac
cidat post frenesim aut post longa moraz
sub sole aut pp casu et percussione minue
cephalica a pte et si peccat alij humores
cu sanguine fiat flo'ia et maxie pnuria aliqli
humectacone et fiat flo'ia ubi minue ve
nas que st sub lingua ju cavia solvat vet
cavina solvat vent cu hac decoctione Rx s
solutiuum ne epithimi an ʒ j prunor ʒ ij buliant
i aqua et colentur et i ʒ vi huig decoctio
dissolvat ʒ ij mane et tribuat et i lupia
sic Rx mirabolanor indor ʒ j electuarij
nigri sene epith' an ʒ ß buliat et colet
et i collatura dissolvat ʒ j cassie fistule et
exhibeatur ego aut dixit meolg pluries
evacuavi . de humoribg adustis et bn succes
aliud exp' sit cu hoc fumacio . Rx aq distillacois
fumi terre et scabiose an ʒ vj buliat i
eis sene et polipodij et flor fumterre an
ʒ ij et i fine decoctiois addat epith' et
cuscute et sticados an ʒ ij et plus et minus
sm exigencia post pur deponat ab igne
et dimittat tepesieri et deinde manibg frica
tur et coletur et i collatura dissolvat ʒ
x cassie fistule et iteru colet et addat dia
sene ʒ ij plus et minus sm exigencia pg pur
gacone totius corporis purga caput cu pillis
pillule que sic fiunt Rx jere pigre epith' sticados
an ʒ ß fiant pille magne de quibg p i lual
la sumat quaq3 nocte ʒ ij fiat gargarisma
ta et alia evacuaria a capite provocacie
st ee emoroydes hat eger illas no consue
vit hre quod fiet p flo'iaz saphene que
ee tenet locu cavu . no utaris hijs que p
vocant urina vehement . Et si eg'do fuerit
pp retencone menstruor provoca menstrua
si pp sperma corrupt ad coitu si possit est qui
nil est melig . et si fuerit religiosa iponat
mulier i os matricis digitu iunctu d'oleo
de spica i quo euphorb st dissolutu . et
qn iponat candela ivolutu cu pecia
que sit fortit' ligata et extra pendeat ut
possit extrahi et iungat i oleo d' libo i
quo dissoluta sint tria grana musci ul' abre
ad suffoc' matric' qm mirabilr' valet i hoc casu . et i suffoca'oe

matricis hoc i medio debet multu i timori
et sepe fieri et fricari qm trahit matricez
ad inferiora et educit sperma corruptu . Et si
mulier fuerit virgo nubat i xpo . Medicamie
removes demoniaca passione exiugete ex r'
ad ior' corrupt' sperma tencone spmatis corrupti et confortat appetitu
Rx seis agni casti ʒ iij mirtillor ʒ ß re
mant pfecte et no ebullient et incorpore
tur cu melle modico no despumato ad mo
du electuarij et det mane et sero ad modu
nucis muscate magne et post ipm bibat mo
dicu vinu limphatu et si adiungat ʒ ß
radicis peonie mirabilr' opat contra epile
siam . iuvencio vero ad accidecia dico Rapio
si accidat vigilie det i potu sirup d' diacodi
pivuis aut cu sucw grinatorum . Et si nocuis
urgeat da sopinfera et i gat cura vigilie
mo' ad alienaco' Et si mania fuerit ex mala pocone testu
do tota pulverizet et det potu qua exz
alienacone mentis curat sine dubio . de
inde cyrurgie dixit rogeriq cauterium in
medio capitis e valde utile et necu si at
eger nollet sumere medicinas inascat dixit Rab
cu dactil' et ficubg vel bibacio ar'co vel
cu hijs que bibat

de epilesia

Avicenna 3° de interioribg dix' q epilepsia
no est aliud nisi spasmus toti corpi
veniens no est tn sicut tetanus sed
est spasmus qui fit cu intpolla'oe et manet
quodam tpis spacio . hec dixe ra qdaz
est pp causa ppaz i cerebro q dr epilesia . qda
per cotatis ad stom'cu et dicut analensia . qda
per cotatis ad aliqd extremor et dr catte
Cause primitive lensia . Epilesie tres st cae . pmitia ans et
coniuncta Ca pmitia e res nales multipli
cantes mala maz i corpore ul' cerebro uel
extractis mala maz ut multitudo abor et
potuu crapula ebrietas multitudo abor
frigidor fumosor ut allea cepe fructus dicta
declinas ad frigidu et humidu multus sompng
suptlua qes et alie res multiplicantes humore
flegmatici . et ut plurimu e cu fla . pterea d'
causis pmitiis est mala qualitas horribil'
et fetida suffumigacio galbani apij cornu ce —

Nota [illegible] mulieri [illegible] venit [illegible] [illegible] et [illegible] epilen[illegible] et [illegible] curatur [illegible] et non [illegible] aliquem curandi

Recordare quod aliquibus fit vapor levissimus ita quod non videtur sed solum se appodiat et aliquando alias corpus non appodiat et in Bremissa (?) ... fecerit

primi, puericia etas et complexio. Causa antecedens est flegma ut plurimum, deinde melancolia, deinde sanguis, deinde colera. Cum plura commovent epilepsiam aut dissolucio humiditatum corporis et cerebri que dissolute fluunt et opillacionem faciunt, sive in ipsarum dissolucione in vetustate commutantur que postea causant epilepsiam, et quedam detergunt ipsam cum sua proprietate sicut involucio corvi (?) capitum, quedam utroque modo ut apium. Epilepsia cum febre est cum humore calido vel sine febre et est cum humore frigido. Causa coniuncta est malus vapor elevatus ab illa materia inducens nocumentum in capite unde eius virtus retinens contrahit et contrahitur nervum. Signum eius quod causa coniuncta sit vapor est quod paroxismus est brevis, quia si esset materia humoralis paroxismus duraret longiori tempore quia humor non posset dissolvi nisi in longiori tempore et hoc ut plurimum. Signa paratorum ad epilepsiam dixit Paulus precedunt hunc morbum in anhelitus mutacio et situs corporis permixtio sompniorum foeda et assiduitas ponderositatis capitis et corporis et maxime cum movet et debilitas motus lingue. Signa demonstrativa generis epilepsie sunt cum quis cadit in terra et torquet et commovet et sensus amittit et spuma egreditur ex ore cum vetustate paroxismi. Signa specierum sunt quando fit per proprietatem in cerebro precedit gravitas capitis et dolor et tenebrositas visus et aliorum sensuum malicia corrupcio memorie et aliqui cognoscunt hanc passionem pollucio et egestio et urina preter voluntatem emittitur. Nec autem certificet medicus quod non causatum est in cerebro cum non inveniunt in membris nervosis et in splene et in epate neque in aliqua extremitatum neque in iuncturis nocumentum neque eger sentit aliquid elevari ad caput ex loco. Signa autem cerebralis fit a diversis materiis congestis quando fit a flegmate adest saliva copiosa spumosa grossa multa et est in urina aliquid simile intro liquefacto et multiplicat in ipsa humor pavor pigricia et oblivio quando iste sequitur flegma et quando congestis a re que nociva expellitur et ex etate ut puericia vel decrepita, regione aeris frigida et humida, regimine

Causa antecedens
Causa coniuncta
Signa paratorum
Signa demonstrativa
Specierum
Signa cerebralis

frigido generativo flegmatis. Dixit Rasis quod signa facte a flegmate sunt mollicies corporis et albedo coloris et complexio frigida et multus usus ciborum frigidorum et multitudo sputi et timiditas (?) et conturbacio sensuum et multitudo spume cum sit epilepsia. Signa cerebralis melancolice sunt quod corpus est grave vel gracile et color declinat ad nigrum colorem et regimine precessit desiccativum generativum colere nigre et spuma cadens ab ore epileptici in terra bullit ad eius pulsus eius cordis tremor et acetositas ventositas spume et nigredo spume. Signa cerebralis sanguinee quod impellentur gaudere et fauces et oculi rubent et quandoque procedit sanguis ex naribus. Signa cerebralis colerice sunt quando spuma vergit in paroxismo ad citrinitatem et post paroxismum citius apparet et est paciens iracundus velut qui maniacus et etas eius est iuvenilis et multiplicatur regimine colere generativum et urina vergit ad citrinitatem. Signa vaporose cerebralis sunt ut non inveniatur gravitas in capite neque ante paroxismum neque post, immo inveniunt levitas et expressio capitis neque paroxismus est fortis quantum ad tempus duracionis. Signa facte a causis primis sunt ascensio causarum cum paciente significativum causas initiales. Dixit Alexander movet paroxismus cum paciens multum abstinet a comestione. Signa facte vicio stomachi sunt quod precedit angustia oris stomachi et subversio et cordis tremor et punctura et maxime si paciens differt aut modicum sit quod sumit. Et aliqui precedit obscuritas in visu et aliqui cadunt fortiter antequam clamant fortiter antequam cadunt et movet paroxismus cum paciens nimium abstinet a comestione. Signa mirachialis sunt ructus acidus inflacio et rugitus et dolor in ventre tarde gerens et aliqui est circa dolor inter utrasque spatulas quando sumit cibus et paucus et non gestat nisi apud digestionem deinde redit post assumpcionem cibi alterius. Signa epatice sunt significaciones significantes malicia in epate cum paciente signorum ostendentium lesionem in aliis membris. Signa matricalis sunt quod mulier paciens procul dubio est cum retencione menstruorum aut spermatis

Signa melancolie
Sanguinis
Colere
Vaporose
Signa facte a causis primis
Stomachi
Signa mirachialis
Signa epatice
Signa matricalis

aut humiditatum effusarum ad matricem et
consueuit mulier mondificari et hanc precedit
dolor in pectine et in utrisque inguinibus
et partibus dorsi quibus alligatur matrix et
gravitas matricis. Signa splenetice est quod
egrotus habet signa melancolie et sentit dolor
in latere splenis et est cum ea inflatio
splenis et duricies ipsius et quod splen inficiat
corpus totum versus nigrum et apparet color ille
in toto quod est cum debilitate cordis ad splenem.
Signa intestinalis sunt ex vermibus cognoscitur
ex livore commissione et saliva multa
et sentit paciens in hora proxima punctionem
ventris et fluunt plures humiditates ex ore
eius et in nocte adest cursus salive et siccitas
labiorum, judicue oris. Signa sunt vicio
membrorum remotorum est quod sentit a paciente
vapor dissolutus ab illo membro petens
cerebrum et sentit dixit Rasis eger vetositatem
elevari ex manu aut crure aut pede
aut coxa et pervenit usque ad cerebrum et tunc
facit epilensiam. Signa communis que fiunt
ad totum corpus est gravitas totius et pigricia
ad motum et assunt signa repletionis et
precessit regimine generatis chacomiam et
pletoriam. Cura epilenticorum est duplex una
preservativa ne superveniat epilensia non habito
ab ea quod maxime fieri contingit in
infancia. Ideo dixit Gal. regimine preservans
infantem ne ei epilencia superveniat est ut a
principio cum natus fuerit fiat significatione membrorum
et alia que tunc fieri debent antequam lac sugat
porrigatur ei cibus qui sic fit. Rx. zuccari albi
... ʒ. ij. pulverizetur et conficiatur cum oleo
sisamino recenti vel cum oleo de amigdalis
dulcibus et fiat ad modum unguenti de
quo propinet infanti cum digito ad quantitatem
unius cocleary. Consestim cum infans
potatur et dormit dum comatus fuerit ...
... et situs ad plures horas ...
cum cibus nutrit infantem et purgat suavissime
humiditates flegmaticas et viscosas et sordes melancolicas
in ventre stomacho intestinis perseveras
sunt que si non emitterentur prepararet ad epilensiam
et quidem dixit nicolaus ego hoc fieri

fecit in pluribus filiis cuiusdam nobilis viri cuius filii
omnes quos ante habuerat ex epilensia mortui
erant infra paucos dies post nativitatem
ipsorum et viverent postea nullus eius qui de predicto
cibo supervixit et galvanus subdit quod usque
ad quatuor menses omni die bis post balneacionem
exsiccationem vingat oleo sisamino vel camomillino
et suspendat ad collum eius smaragdus
aut lapides inventi in pullis irundinum
aut peonia aut lignum visci quercini ligata
in argento et inhibeat nutrica ne quod generat
lac aquosum vel grossum vel corruptum
sed nutriat ex eis que lac declinant ad aliquod
subtile in bonitate substantie et odoris eius et abstineat
a coytu et infans abstineat ab omni re
que est timoris subitanea et contrario et precipiat
nutrix convenientis regimine in sex rebus non
naturalibus alienet aut infans a sensibus fortibus.
Regimine vero curativum eius qui incurrit epilensiam
est duplex. unum quod convenit tempore inpolacionis
et aliud quod convenit tempore paroxismi
et quod convenit tempore interpollacionis est duplex unum
generale et aliud speciale et unumquodque in
pluribus perficitur mistero dieta pocione et cyrurgia
et dieta consistit in alienacione causarum moventium
epilensiam. Caveat igitur sibi a forti frigore
et calore et de nocivioribus rebus est frigus
repentinum et maxime post balneum et ideo oportet
ut minoret a calore et frigore superfluo et
a fortibus ventis et ab omni in quo est subitaneo
timoris ut sunt tonitrua voces magne fulgura
et contra mutacio terre ad terram et regionum
ad regionem et maxime versus regiones calidas
et siccas. Sit aer modicus clarus vergens ad siccitatem
et suffumiget eius cameram cum ysopo ruta
et storace calamita et tunc sint in ea omnia
foramina clausa et cum tota camera fuerit repleta
fumo et aperiat una de fenestris ut
evacuet postea intret cameram et hoc fit ut
aer rectificet et cum hoc ut eger non recipiat
odorem illarum rerum ... caveat cum dixit Gal. sibi ab
odoribus aromaticorum fugiat dolor tristicia
et angustia vigilie indigestiones nausea
repletio multus sompnus et meridianus coytum
superfluum et maxime post cibum faciat capite

Bened de sange mustele ... cu vino ... et pollentum ... cum comesta

Nota ... valde ... epi. lactucam ... zuccari ... et ... tabarzeth et ... amigd dulc ... zesami et ... et ... et ... cum ... lactucarum unge et palato ... et mirabile curat / ... odoret ...

eleuato et plumin̄ar sit plenū folijs ysopi
rute peonie et poly montani stant fricacōes
cū pano lineo donec rubescat et p̄mo in
lacertis brachiorū deinde ī pectore et sto^o
et ... ī tibijs ut trahat m̄a ad iferiora et
post fricacōne quiescat aliquātulū et fri
cet postea caput et pectinet ꝯfert balnea
ī dulcedia et ꝯsuetudia et post coitū coitū ōīo
prohibeatur vinū purū qm̄ nichil ē eis noci
bili nō comedat res acutis ... faciunt as
cendē vapores ad caput et sumat ... euitet
ōīa que generēt humores grossos abstineat
a nucibus a fructibus a carnibus grossis ...
ribus edis capolis et leporibus nullū gen̄
apij comedat concedit eis coriādrū qr̄ prohi
bet vapores a cerebro nō sumat res ...
abiq̄ morā ī sto^o ut puta ... et ...
fugiat cibos difficil' digōis frigos et ...
et ... que ... nocet eis pisces legu
mīa acetosa salsa abstineat ab ... pa
rentibus epi^ras sic ... et perdices nō
comedant cerebra quadrupedū et eorū ex
tremitates · ꝯuenit eis panis albus ... ...
et sale caro pullorū et gallinarū loco vini
sumat ydromel coitū fugiat · Cura gn̄al' — *Cura p pocōz*
per pocōne quā cōplet intencōibus quarū
p̄ma equat m̄ā digerendo · 2^a euacuat eā
3^a diuidit residuū ad ptes diuisas 4^a rectifi
cat mēbrū maculas 5^a corrigit accidēcia
· digerit igit m̄a fm q̄ cōpetit et sic euet
· diuidit m̄a cū suppositorijs et cristerijs leni
bus et fortibus fm virtute altet ad oppo
situ qualit̄ confortet cerbrū prout dicet
in spāli sed q̄r reducunt ad hac intecōnez
que operant ī epilesia ꝓpetate mustelle ce — *operant ꝓpetate*
brū cū aceto ī potu datū cōfert peonia
collo suspēsa et fm oēm modū administra
cōnis nā si ex media et seie eius singulis
diebus a ꝫ·iij· usq̄ ad 4^or propinet cū aq̄
mellis et ysopi mirabilr̄ ꝯfert et valet na
ribus insufflata aut cū oximelle garguriza
ta hec tn̄ sic valet ī fleu^ca sic cōferunt
ossa humana cōbusta ī potu data vesica
apri cū tota vrina ꝯsicet ī furno et da
ex ea ad fabe mag^nic diebus singul' ī mane — *cōptu*

cū oximelle et ei cōptu dix Ras p̄mo co
tinet^r sanguis mustelle cōuenit epilesie
q̄r ī eo ē virtus fortis dissolucōis et in
teriora eius plena coriādro et ꝯsolidata
confert mirabilr̄ epilesie sic quis capit^r
ossis ad podus duorū denariorū bibitus
cū vino ī quo sit cocta ruta silvestris ad
dendo de oleo b̄nedicto ad pondus duorū
denariorū per mēsez curat epilēciā · sep
tē an̄ bibicōne eius oī die vngant nares
cū dicto oleo · Contra epilesiā dix mgr
in pādectis c· d' ambra pone ambrā ī cor
nu cerui ī vase vitreo sup carbones et
paciens suscipiat p nares et p os fumū et
multū valet · Cura p istrum cyrurgie ī ge — *p Cirurgia*
nerali post ī ... cg^ms cauterize capitis · Cu
ra spālis variat fm spēs · Et ī cebrali fle^ca — *c̄ rā spāl*
dixit Ras in ... fiat minorācō cibi
et additao ī laborib^s ... alias spēs Et
sint ī sumā cibi eius sic aqua ... et res
assate · cōmunit ꝯferes eg^bus frictis capit^r
... et unctura ℞ cerā nigra et re — *Cōmunit ...*
moliant^r vna nocte ī aqua calida et ī ma
mane colet^r et ī brodio corū coquit^r colū
bi iuuenes et qn̄ erūt cocti ponat^r cinam
amecti arboris ... ... et oleū
et si nō assint cera nigra ponat^r alba — *q*
in epilēcia uō coītus pone ī pane cor^m
coriādrum q̄r īpedit ascensiōne vaporis · abet
quolibet mane pane madefcō ī suco grana
torū et vino multū limphato · Si igit^r fue
rit epilesia propetitus fle^ca sumat oī mane
oximel squilliti cū apozimate ysopi qd' sic — *apozīa*
fit ℞ ysopi sicci lib· j· passularū ꝫ·y· de
coquat^r ī lib· iij· aq̄ pluuial' pluuial' ad
ꝯsumpcōez medietatis et qn̄ addit^r ī ea agar
et qn̄ epith^m uel alia fm dispone me
dici ei cōptu · et si fuerit hyes dix ma
gis daming decoctione ysopi nā cū ea sola — *nō de ysopo*
multi sanati sūt q̄r ītidit humores et nō
dimittit ī sto^o et pectore aliqd' ex supflu
itatibus euacuādo quasdā per urinā et qs
dā per ventris solucōne et dabimus eē ex ea
sola cū secamabin fcō cū aceto sī sqlitico
si aūt flegma fuit liquidū daming decoctione

absinthii et oximel squilliticum prope quod
singulis diebus sumat in potu vel in thieme
cum aqua in estate cum frigida. dixit glosator
digeratur materia cum sirupo acetoso de sticados et
oximelle squillitico sirupi sunt cum decoctione cam
apozima — melube pinnule ueris peonie piretri sesileos
ysopi et passulas. Rx pro sirupo maiorane
betonice eufragie origani pulegii simbri
gariofili poly montani ysopi flos roris mari
ni sticados rute domestice et silvestris sal
vie nepite calendule pinnule ver(onice) ana m. I
radicum feniculi petrosilly spargi aristologie rotun
de radicis peonie radicis yreos ligni viti
gram(ini) piretri ana ʒ. s(emis) passularum ʒ. iij liq(ui)
ritie ʒ. s(emis) silenis montani seminis peonie et
acori rute seminis basiliconis seminis ameos ana ʒ. I
spice celtice assari ana ʒ. ij. infundantur in aqua
sufficienti per diem et noctem deinde ponantur
hec omnia in aqua in alembico et distillentur de
inde Rx de illa distillacione lib. vi vel viij mell(is)
lib. iij aceti squillitici ʒ. iij et sirupizetur et
aromatizetur cum nuce muscata spica piperis
longi cucubebe gariofili galange ana ʒ. s(emis) dei
de solvatur venter cum pillulis sapiens quibus sic
pille — fiunt Rx pulpe coloquintide sticados castorei
ana ʒ. I. ierepigra galieni ʒ. iiij gariofili ʒ. ij turbit
ʒ. I dosis ʒ. I. in eis in quibus virtus est fortis
et in etate iuvenum et conficiuntur pille cochie
et avicenna dixit melius quo purgatur flegma est
yera cum pulpa coloquintide et similiter paciens
epilensia flegmatica ierapigra ameti pondus ʒ. s(emis) in
mane et meridie ʒ. s(emis) magnificat iuvamentum
et intromittet digestio et cum sic disposuerit. si
digestiva inthe — vero materia fuerit melancolica digeratur cum sirupo q(ui)
sic fit Rx ysopi sticados fimbri
scolopendrie ana m. I. mellisse buglosse flos
rosmarini genestre ana ʒ. I. radicum et
seminis peonie seminis feniculi ameos camedreos cu
mepitheos ana ʒ. I. decoquatur in sufficienti
aqua et in fine decoctionis addatur epitimi ʒ.
ij removeatur ab igne et cum tepuerit manibus
fricentur et colentur et sirupizentur cum melle et
penedys aut et acetosetur cum aceto squillitico
et aromatizetur ut superior digesta materia eva
cuetur cum eo quod convenit et reiteretur si opor

tuerit et si materia fuerit colerica digeratur cum materia
digestivum colere — que sic fit Rx succi acetose lib. I. succi eupa
torii succi lupulorum ana ʒ. ij succi pinnule ver(onice)
succi endivie ana ʒ. iij clarificentur et sirupize
tur cum lib. I. zucari albi et acetosetur et solvatur
cum evacuantibus coleram. si autem materia fuerit sanguinea
cura san(guinis) — minuatur saphena applicentur ventose cum scari
ficatione pulpis tibiarum. Gal(ienus) dixit primum mi
nue saphenam deinde basilicam quibus factis
quiescat eger per ebdomadam ut virtus re
sumatur deinde purgacionibus ut yera dia
coloquintida ex decoctione posuit vesice post
evacuationes dixit Ras(is) post comestionem provocetur vomitus
vomitus — cum mellis violacei post purgacionem dixit avicenna
fac ipsum quiescere per ebdomadam et post gete
ipsum solve et non cesses sic procedere secundum gete
et iteracionem solvis quousque purget sufficienter
quibus factis adiuvetur gargarismatibus caput
purgia sternutatoria et masticatoria et omnia
gargarisma — conveniunt in flegmatica et gargarismata conveniunt
facta cum sirupo acetoso et synapi et caputpur
gia sicut facta cum sepeleos et postea cum succo ru
sternutatoria — te et aqua annuanti. sternutatoria per nares
evacuativa sicut pulpa coloquintide ciclaminis assi
nus et succus eius et elleborus albus et con
dissi et piper et nitria castoreum sticados serpen
tis et omnia et masticatoria bona sicut pire
masticatoria — tre cum mastice et cere quantitate sufficienti non mas
ticatum deponit flegma cum virtute et mundi
ficat cerebrum mirabiliter. de iterum necessario ad divi
sionem emplastri et convenientes cum rebus rubifi
cantibus et cristeribus acutis et lenibus sicut
que fiunt cum camomilla aneto centaurea mel
cristere — liloto colloquintida et similibus. et offert cristere
quod recipit radicis yreos ʒ. I. aristologie
rotunde ʒ. s(emis) centauree minoris nepite absin
thii salvie rute poly malve mercurialis ana
m. I. seminum sycolios ana aneti dauci carui
baydiconis ana ʒ. s(emis) seminis peonie ʒ. I fur
furis ʒ. I. mellis oli ana ʒ. s(emis) salis communis ʒ. ij
yere pigre gal(ieni) ʒ. vi succi sicle ʒ. I et fiat
cristere. et avicenna in summa voluit quod nunc cum
flegmaticis nunc cum cristeribus nunc cum veteris et aliis
divisionibus quiete interponendo non cessetur
ab evacuatione donec compleat omnia et proveniat

Rx cum [illegible]
Cibus [illegible] Rx [illegible]
ysopi [illegible] ana ʒ. I [illegible]
[illegible] cardamomi galan zedoar [illegible]
[illegible] ana [illegible] ʒ [illegible] ana ʒ. s(emis)
[illegible] et ponatur in sacculo de lana et [illegible]
[illegible] comedere
Item aliud medicamentum [illegible] Rx [illegible]
[illegible] ana ʒ. I. [illegible]
[illegible] ligni aloes ana ʒ. I. [illegible]
[illegible] et potest [illegible] hec medicamenta in pillulis
[illegible] non [illegible]
[illegible] medicamentum [illegible]
[illegible]

ad evacuationem propter capiti et de resolutione in
insensibili parum post unctum inde ad inferiora
et evacuationem concedit ut fricet caput et
pectinet ipsum aspere et fortiter ut calefiat
cum illo et mutet eius complexio si frigida ad ca
lidam et apponant ventose super ypocondriis de
intencione aut ad alteracione et cerebri confor-
tacione et residuum constipacionem sit complecio am
intus et extra approximatis et de appropinqua
tis ab intus in epilentica sumat in potu peoniam
et semen eius petrosilinum siseleos et aristologia
rotunda nam conferunt ante purgacionem et post
purgacionem quia cerebrum confortant et in regulas
consumunt si sumatur cum apozimate ysopi · Elec-
tuarium conveniens omni die sumendum Rx siseleos
bacarum lauri ana aureos iij aristologie ro
peonie ana aureos ij castorei ... squille
ana aureum j confitiatur cum melle despumato · de
de approximacionibus ab intra corporis et capitis
modificacione concedit tiriaca aut metrida
tum diebus quibus evacuacionem interpolabis · Rasis
dixit primo continuet post corpus purgatum leni
purgacione detur omni die confectio de squilla que
sic fit mundatur squilla recens et ponatur in va
se in quo sit mel et claudatur os eius cum luto
et ponatur in loco opposito meridie et non vento
septemtrionali omnino et fiat in estate in diebus
canicularibus xl dies et semel de ... in ...
moveatur ut sol penetret ad quamlibet partem
sui et cum contrahit invenit squilla que tota dis
soluta in aqua et tunc decoquatur illa aqua cum
melle bono et detur ex eo pueris coclear v
num mediocre et omnibus magnis detur coclear
magnum · Si autem vides in administracione nocu
mentum desiste et incipe a debilioribus Et dixit
Aloes succi cepit tere partes et misce cum melle
et da ex eo in potu duodecim vicibus · medela
curavit unam dominam etatis 40 annorum que passa
fuerat epilensiam ab infancia solum cum electuario
quod sic fit Rx herbe que a quibusdam vocatur
herba paulina et a quibusdam herba sancti pauli
quantitate quam volueris et mundetur pista et con
ficiatur cum melle et addatur pulvis gariofilorum pi
retri radicum peonie et liberata est peste · In
medela vero dixit Simeon et post primo continuetur

Varia
ossa capitis ... ... et ... ...
purgacioni ... ...
... ... et ... ... et
... ...
... ...

non invenit meliorem nec perfectiorem nec ...
norem medicinam quam post purgacionem dare mane
et sero pacienti metridatum et theodoricon
quam qui assiduat hac medicina liberabitur cito
et confert electuarium quod sic fit Rx specierum
diamargariton specierum diarodon abbatis
dama ana ʒ ß succi maiorane et primule
veris et borraginis ana ʒ ß j mellis lib j de
coquatur mel cum succis deinde addantur
species et fiat electuarium · In colerica necesse est
ut fiat sollicitudo cum infrigidacione et humec
tacione et propter cum clisteribus factis ex de
coctione blitorum malve violarum lactuce et cum
oleo violato · In sanguinea sit sollicitudo
in infrigidacione temperate absque humectacione
et valet zuccarum rosatum Electuarium bonum Rx
corallorum rubeorum margaritarum spodii rosarum
... radicis peonie ana ʒ j lapides yrundinum
ʒ ß succi acetose ʒ ij zuccari albi ʒ vi fiat
electuarium · Epilensia flegmatica quam involvit fle
bus flegmaticus digerit eam et consumit materiam eius
sicut spasmus conveniens toti corpori de alteranti
bus ab extra appropriate de odoratu rute · In fle
flegmatica odoratus musci et galie muscate · In
melancolica dixit paulus Rx storacis calamite ʒ j
gariofilorum rosarum ana ʒ ß laudani ʒ ß ligni alo
es ʒ iiij musci ʒ j ... ʒ v et fiat pomum
sepe odorandum · dixit Rasis primo continuetur in
epilensia flegmatica supponatur capiti abraso hoc
emplastrum Rx sinapis centaurii pulpe colo
quintide stercoris columbini piretri ana et mellis
quantum sufficiat ad incorporandum et conferunt
balnea naturalia et artificialia fiat lixivium
cum cinere foliorum ficus et cinere sarmentorum et in
ducatur cauldum sub quo cinere ponatur lib j ß
aluminis secci et lib j sulfuris vivi deinde
supermittatur aqua decoctionis laureole poly
montani aristologie rotunde et seminis siseleos et fu
fiat lixivium cum quo lavet caput jejuno
stomacho bis in ebdomada et post perfectam abstersio
nem supponatur coiffure coronali pecia infusa
in aqua vite in qua fuerit pulvis gariofilorum pe
onie cubebe et nucis muscate ‖ Cura epile
sie stomachi unitur enim eius toti corpori similitudo
est ut paucas sit superfluitatum sicut ...

Capi[illegible] ad [illegible] / ℞ [illegible] ʒ v. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ʒ ij. [illegible] diligenter et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in vase vitreo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] diligenter [illegible] lavet [illegible] in aqua calida ///

in sartagine et caro de volatilibus et edim(?)
et si in ea fuerit flegma dimittat logo te
pore vacuum stomacum vel humor frigidus. Si
vero fuerit propter coleram non tollerent jeiunium
sed abeat illico. Cum incipit appetitus excitari
et dentur cibi frigidi ad stipticitatem declina
tes purgetur stomacus sepe vomitu forti et modi
ficetur cum jera pigra. Nam dicit almansor e
ger egendus est multociens vomere ex aliquo
vomitivo resspiciente humorem deinde jeram pigram
sumere in potu convenit vomitum conveniens pre cete
ris. ℞ radices rafani silvestris in qua sit
virtus ellebori ʒ ij. et fiat sic perforetur ra
dix rafani et postea ponatur unum frustum
ellebori in quo stet per duos vel 4^or^ dies et
removeatur elleborus tunc retinet virtutem elle
bori albi radix rafani. ℞ ergo radices rafani sic
preparati ʒ ij. seminis atriplicis seminis a nape ana
ʒ j. asari ʒ s. conquassentur et bulliat in
lib. s. aque dulcis donec redeat ad 4^am^ una
coletur et colature addatur succi mediane
corticis sambuci vel ebuli partis superioris olei
sisamini ʒ s. aceti ʒ j. aceti ʒ j. Et si
vomitus fieri non poterit fiant clisteria acuta
trahentia materiam ad inferiora et post purgatio
nem utatur confortantibus stomacum et supponatur
emplastrum stomaco quod sic fit. ℞ spice ro(sarum) mace
corticis thuris ana cum vino odorifero. Alii autem
dicunt emplastrum stomachi cum hoc emplastro. ℞ laudani
ʒ ij. ro(sarum) gallie muscate ʒ ij. gariofilorum zaffarani
nucis muscate mastice ana ʒ j. gallie muscate
laudanum cum oleo costi calefac et alia appone
et confert in flegmatico et melancolico. Et in calefactio
gatur stomacus cum oleo citoniorum et superaspergatur
pulvis corallorum ru(beorum) et spodii et confortetur
caput in frigida oleo de spica vel oleo mastice
in calida cum oleo rosato conquassato cum modico
aceti. Gerardus quod quando epilesia provenit ab alio
membro quam a stomaco evacuandus est eger cum medicina
appropriata membro et non solum cum pillulis cochiis
sed alia medicina evacuante a capite quia plus debet
evacuari membrum mandans deinde provenire ad
cerebrum si in eo fuerit aliquid collectum. Similiter debet
fieri digestio eius cum digestivo respiciente mem
brum illud. Deinde de necessitate est ad conforta

cerebro utriusque membri. Iterum fiat autem a membris
fiat expulsio humorum. Cura epilesie factae a con
trarietate venarum. Inminat vene salvatelle(?). Et judeus
dixit non melius quam flobotomare duas arterias
que transeunt per armenta(?) et cum vapor
non ascendit ad cerebrum nisi per eas. Et Amo(?) dicit
quod in hoc est timor tum propter extractionem sanguinis
tum propter frigus quod accidit ex eis cerebro. Si
autem hoc non sit possibile propter timorem inminat ar
tarie que sunt post aures quando hic timor non
existit. Quo facto prohibeatur prohibentia accessum
ascensum vaporum et fiat diversio ad inferiora
et confortetur cerebrum cum rebus aromaticis stipticis.

Cura vero caulensie(?) est ut sit dieta decli
vis ad frigiditatem et ingrossationem secundum tribo
nitatem eorum et mundificat evacuacio membri a
quo vapor ascendit per contraria humorem pec
cantem. Aliquando tamen humor sic est influxus in membro
extremo ut non speretur quod virtus medicine solutive pro
veniat ad ipsum ita quod educat illum fiat tamen eva
cuacio ex antecedente et medicine pater fluere ad me
brum quod retardatur eventus paroxismi futuri
verumtamen cum cochiis corporis sepissime erit evacuandum
et premissa evacuatione corporis et capitis. Si non spe
ratur evacuacio ex omnibus sed remansit in me
bro tunc est educenda per ipsum membrum sensibiliter
vel insensibiliter de sensibili evacuatione locus in
quo oritur passio ex sinapi pipere euforbio
et melle anacardino epithimandus est et ibi
epithima dimittendum erit donec locus vesicet
et vesice rumpantur ut aqua que in eis collecta est ef
fluat et ad ultimum est utile supponere vento
sas cum pauca scarificatione. De evacuatione insensibili
conferunt folia laureole in aqua decocta. Scias
tamen quod evacuacio sensibilis facta insensibiliter debet
precedere evacuationem factam sensibiliter et tunc si prima
non confert tende ad secundam et ulcera in
membris inducta non cito sunt consolidanda ymo
dimittantur aperta quousque fluat a membro quod
collectum est in eo. Deinde consolidet hoc enim habi
ta inquit cura salus erit. Continue tamen intenden
dum est cerebro cum confortantibus ipsum ne recipiat.

Cura epilesie dicitur matris puerorum est intro
mittere eos in tinam aque calide et aspergere capitibus
eorum lac et facere nasale cum oleo amigdalarum.

dulcium et cucurbitarum et violarum et lacte
mulieris nutrientis puellam et non debet dimit
ti anterior pars capitis sine aliquo oleo predictis
sine lacte et emplastretur collum et spondiles
totius spinalis et bismalua et oleo violato
et farina seminis lini calefacto postea desuper et cum
infrigidatur emplastrum amoueatur et inungatur
locus cum oleo violato tepido et iteretur ibi
emplastrum calefactum et paciens hunc morbum ex
siccitate debet sedere in pelui in qua sit lac
et aqua et debet lauari spondiles eius assidu
e cum oleis et mucilaginibus humidis et fiat
effusio lactis super caput eius Et in summa cura
huius est cura spasmi de inanitione Cura
vero epilensie tempore paroxismi est ut custodiatur
a mora in locis altis in fenestris et locis simili
bus et a mora iuxta foueas et puteos et iuxta
ignem et iuxta flumina ponatur lignum inter dentes
et hoc ut possit fricari lingua et palatum et cum
tiriaca et metridato hoc enim ad facilitatem
hanelitus confert et emissionem spume et pro
uocationem vomitus hec tamen paparius conuenit in
analensia stomachi fricetur extremitates et succus
rute mittatur in nares Et Galienus dixit in hora pa
roxismi mittatur in nares karta longa illinita
in unguento quod sic fit Recipe adipis castorei ℥ 1
succi vel olei rute ℥ 1 et ascendunt karta
usque ad extremitates nasi qui excitant epile
ticum dixerunt Auicenna et almasor in hora in
qua sentit antequam paroxismus accidat liget me
brum a quo procedit scilicet supra aliqualiter fortiter
enim prohibet per illud paroxismum et oportet ut
ligatura teneatur secundum tempus et soluatur ut non
mortificetur membrum propter ipsam putrefactionem et con
fert ventosa sine scarificatione super locum posita
Et si habuit originem a stomacho illic prouocet
vomitum deinde alia dieta sequatur Et si ex
matrice fricetur vulua et calefiat Gordonius
dixit si quis flexis genibus dixerit in aure dextra
epilentici qui cecidit orationem Pater noster salutationem
Marie usque ad finem pater meus quod antequam compleat
orationem hanc epilentiam ille surget maxime si fuerit
captus per manus mitis ad surgendum Cura per
cyrurgiam est ut fiat cauterium in loco a quo habet
originem epilensia et ulcus diu teneatur apertum

De apoplexia

[A]poplexia est orbitas membrorum a
sensu et a motu propter opillationem
contingentem in ventriculis cerebri in cur
sibus a principiis et originibus spiritus sensi
bilis et motiui Causas tres auctores posuerunt Species
species sunt tres in qua euacuatur de spiritu motiui
motus et hanelitus non ex toto aut debili
tantur a motu non tamen fiebilis sit hanelitus
nec ordinatus ymo est illic spuma et est hane
litus hominis imperfecti sicut vox strangulata se
titur et in eo sonitus quidam contra guttur et ista
licet sit mediocris est tamen praua significat de
fectionem virtutis mouentis instrumenta haneli
tus fortis est autem et prauior predicta et est
illa in qua non apparet hanelitus nec spuma
nec auditur vox strangulata ita ut vix diffe
rat a mortuo debilis vero est illa in quo non
... non magnificatur in hanelitu et ita ut
perstat in gutture ipsius cibus aut potus qui
mittitur et non egreditur per nares Cause Cause apo
plexie sunt duplices scilicet extrinseca aut intrinseca Ex
trinsece sunt aer frigidissimus constringens et coar
tans humidum quod intus eius est et coartans
spiritus ut ad organa negatur perstrictio et
frigiditas exterior potest esse cum coartacionis
opillacionis coartatorie vel quod est cum indige
stionis cerebri et per non continua multiplicacionis
superfluitatis flegmatice que potest postea coartatiue
ventriculos cerebri opillare aut est cum defluxus
superfluitatis ad ventriculos cerebri vel ad ar
terias puerulas et similiter est causa et percussio
faciei cerebrum conquassatiuum et ebrietas et
compressio coangustatiua dictas venas sicut est quando sit
laqueo stringente vel manu premente venas et
arterias apopleticas et dormicio longa resu
pina et aer venenatus sicut accidit illis qui
in estate capite denudato intrat templa
profunda marmorea et venenum petre sabe
de causis vero interioribus alie sunt concomitantes pu
re sine materia et hec ut plurimum est mala contra
frigida cerebro dicuntur aut frigida et sicca
aut sunt male compositiones cum materia apparente vel non Cause
apparente et dolor adueniens alicui parti Ex interiores
Ex quibus instruitur aliquis causas compositas esse

Nota (marginal note, lower left): Borg' dt / Et dum paciens est in parox[ismo] ... ponat os super aurem paciente et dicat ter istos versus [illegible] surget / Caspar fert mirram thus mel chior Balthazar aurum / et hec est probatum Et dicit quod si sciuerint et portentur ad collum [illegible] Et si pater et mater pacientis vel amici ieiunent tribus diebus et postea vadant ad ecclesiam et audiant missam et post sacerdos fidelis dicat super caput illud euangelium quod dicitur in ieiuniis quatuor temporum in die veneris post festum sancte crucis ubi dicitur erat lunaticus et stridens et hoc genus demoniorum non eicitur nisi in ieiunio et oratione et postea ille sacerdos scribat de nocte et portetur legat super caput scribat et portetur ad collum /

ex privatione autem uero ex humore habu
ndante in corpore uel in capite aut vaporem
aliquem opilet loca predicta sed cum coniunctum hu
more uel vapore cum actu sit opillatio. Signa
Signa generalia generalia sunt cum aliquis quasi dormiens iacet et sine
sompno stertit et cum pungit non sentit
tunc iam patitur apoplexiam. Signa repletionis
in apoplexia cerebri si materia fuerit aposte
matis non evacuatur a febre ante uel precedente
non febris consequitur apostema calidum et frigidum
cerebri. quod si materia non fuerit apostematis adve
nerint signa generalia supradicta ut plurimum
sine febre cum signis significantibus materiam opil
lantem que sunt certa signa sunt a sanguine dicit
Rasis rubedo faciei et maxillarum coubertio
venarum gravedo oculi rubei et vene
sunt grosse et plene et spatium sanguinis uel alterius
evacuationis sanguinis est elongatum et accessit
Si flegmatis regimen quod generat sanguinem. Signa sunt a
materia flegmatica sunt mollities corporis et albedo
coloris et multitudo sputi et muci et
in summa dominium flegmatis. Si fit a colera adve
Colera nerint signa dominii colere. Similiter si fit a melancolia
advenerint signa dominii humoris melancolici. Signa
autem apoplexie propter repletionem venarum apople
ticarum sunt rubores faciei propter sanguinis repletio
nem et in reliquo corpore toto est luciditas in
mobilitas oculorum discurrentia manuum ita quod
una manus proiciat huc et alia illuc. dein
de superveniunt stridores dentium et frigiditas
cum tremitatione dicit Rasis primo continentis quod for
titudo huius morbi cognoscitur per quantitatem defectus
anhelitus et eius fortitudinis. Galenus vero dicit
quod si anhelitus angustiose et duriter flat et
sit durus et non eiusdem ordinis aliquando inter
sectus epilentia est fortis quod si anhelitus sit
fortis passio est debilis apta curari a medico
totalem conatum ad curam eius si sentit dicit
dominus primo continentis difficilis est ad sana
dum si morbus est facilis deglutit. si difficilis
nichil deglutit et exit per nares si spirat
ore nullo modo potest vivere et licet anhelitus non
appareat non tamen pulsus ultime cadit quoniam in apo
plexia non est simpliciter impeditus actus virtutis
vitalis nisi apoplexia esset in corde ut volunt

Aliqui. Sed cum hic pro sui complexione impeditur actus virtutis
animalis et ideo dicit primo continentis non est sepelien
dus apoplecticus nisi post 72 duas horas eo
quod quidam steterunt toto illo tempore velut mor
tui et postea revixerunt. Experimentum autem apople
ticum esse vivum quando clausis fenestris et hostiis
quocumque quocumque remoto apponitur naribus eius
quod videlicet coctum carminatum similiter apponitur super pec
tore cratera plenus aqua si movetur aqua vivit
dicit Rasis primo continentis qui dubitat aliquem
Phlebotomia cadere in apoplexiam flebotomet ipsum in principio venam
cum ipsius cum et fiat illi clistere ex interioribus
coloquintide centauree ameos anethi rute sal
fertile in qua dissolvatur sapinum uncia
et oleum amigdalarum amararum. simpliciter
aut apoplexia interficit aut vertitur ad paralesim
Cura apoplexie similis est et propria epilentie nam
sicut illa curatur regimine universali et particulari et per
tria medicinalia universaliter ita et apoplexia
maxime dixit Rogerius sed sola divina curatur
manu. Cura vero medie et minoris paralesis
et spasmi de repletione eadem est et intelli
gitur de cerebri. Ex confectione aliquibus sit opti
mum suffugium et odoriferum apopleticas ut
docet nicolaus in antidotario sed cum aliquando non
reperiatur apud aromatarios loco eius conficiat
galenam muscatam a nicolao compositam. Cura vero
Dieta apoplexie per dietam est ut paciens apoplexiam
frigidam locetur in aere sicco ad calidum declive
declini et paciens eam ex causa calida locetur in aere
temperato et induatur in eis spes et letitia et ira
in frigida confert cum aliquid de cibis sumunt non
dormiat post ipsum velociter sed expectet aliqua
liter donec descendat et digeratur cibus digestione
aliqua et vigilent plurimum illud enim iuvat cum
bus et resolvit ex cibis vapore non digestum
prohibet digestionem cum volutus erit uti
balneum assumat. permittitur autem cibus ex avibus levem
ut sicco et si possibile fuerit moveant motu ali
quo mediocri lavata et autem dicit sic ex bal
neum post tres ebdomadas permissis tamen sufficienti
bus purgationibus et unge eos in die balnei in ex
itu ab eo cum calefacientibus. hec autem unctio di
fit ei super capite et collo et nuca et intelligitur
de apoplexia frigida que est debilis sive minor

hoc cum est illa que si non occidit trahat ad para
lesim. de cibis convenientibus in fleumatica conveniunt
aqua ciceris sola et cicer quod coquitur cum pullis gal
linarum si febris adest vel non presente febre
cum pullis columbarum non inscisus rege eger modo
dicto donec septem transeant dies et si quidem
loquitur tunc bene et si non loquitur hoc regimine usque
ad 14 dies et si illum melius videris esse bene
et si non digeri tunc incede deinde purga
et dehinc sint carnes columbi iam surgentes et
aves parve et confert panis cum fructibus siccis in prin
cipio In fine autem materia sanguinea subtilia regimine ip
sius et sis contentus in cibo julep et aqua ordei
et in fine autem materia frigida dentur eis ex potibus sirupus vi
olatus factus cum speciebus et conveniunt vinum odori
ferum antiquum et convenit aqua mellis pura
cum speciebus aromaticis calidis. si fuerint signa re
pletionis cum caliditate nullo modo bibat vinum sed
sit contentus aqua mellis que sic fit. Recipe aque libras
iii mellis ℥ iii bulliat aliquantulum et coletur
et sit contentus succo ordei spelte vel avene et
aqua ciceris usque ad quatuor dies et brodio pullorum
edi vel galline et non bibat vinum nisi post longum
tempus et cum biberit sit album subtile et aquaticum
Cura apoplexie per potionem eiusdem completur
intentionibus quibus perficitur cura epilepsie cum
digestione materie et eius evacuatione et divisione et
alteratione male discrasie cerebri confortatione et
rectificatione membri mandantis si fuerit et accidentium
eius correctione. Si fuerit apoplexia ex sanguine
replente venas cura est ut confestim flebotho
metur a principio copiose cum multa extractione sanguinis
quacumque hora fuerit a vena cephalica in ma
nu vel in cavillatione brachii non premissa digestione
quia si tardaveris sanguis congelabit et ingrossabit
et non exibit et tunc oportebit subtiliare ipsum
cum fomentationibus et fricationibus. preterea primo
spiritus sunt subtiles rheumata sunt subtilia vene
ampliora sunt facilioria et fiat flebotomia ampla postea
fiat cristere acutum dicunt quidam quod si post flobotho
miam remansit evacuanda premissa eius digestione
convenienti educatur solutivo et clisteri. In
cura fleumatice si invenientur signa sanguinis quia fleuma
sit mixtum sanguini tunc flebothometur et sic
fac in melancolia et colerica si vero non fuerint
signa sanguinis in fleumatica solvatur corpus ne
statim cum clisteri acuto donec trahat ad in
feriora ipsa materia Recipe coloquintide bothor ma
rien centauree minoris arthetice ellebori
albi ana ʒ i coquantur in tribus libris aque
donec ad mediam deveniat deinde colentur
et ex media libra huius apozimatis fiat cre
nia Gerardus dixit Recipe centauree minoris
utriusque salvie utriusque rute abrotani cala
menti origani ana ʒ i ana marrubii siseleos
seminis basiliconis ana ℥ s floris sticados arabici
ana ʒ i pulpe coloquintide ʒ ii furfuris
p. i mellis anacardi olei castorei ana ℥ s
salis ʒ i iere pigre elebori albi ana ʒ s Ro
geri dixit fiat suppositorium de sapone duro
et quidam acuunt intingendo ipsum in felle tau
rino in quo sit sal pulverizatum In cura autem
sanguinee in quo quidem sit sal acuatur et
dixit paulus cum clisteribus fortibus loquitur de ce
rebrali quia in repletione venarum apoplectici
clisteria debent esse lenia. Considerando quod
si apoplexia est non est incipiendum a solutivis
sed a clisteribus que si non potest fieri a suppositorio
rys acutis que retinentur eadem die secundum necessita
tem et contra si paroxismus est dimissus et pa
tiens deglutire possit detur solutivum. Clistere
Recipe agarici coloquintide ellebori albi centauree
minoris ana ℥ s salvie rute calamenti origani
sticados arabici furfuris ana ʒ s pulverentur
grosso modo deinde bulliat in aqua sufficienti
deinde coletur et illius colature accipiatur me
dietas una cui addantur ℥ iiii mellis yere
pigre benedicte ana ℥ s olei rutacei ℥ ii
salis ʒ ii s et fiat cristere Ex debili vero a
poplexia debemus incipere a solutivo nisi feces
sicce fuerint in intestinis in quo casu incipiendum
est a clisteri leniente et de hiis in quibus habetur
fiducia sunt pille de euforbio. de quantitate autem
evacuationis istius dico quod ipsa est temperata et
sepe secundum necessitatem quia ex omnibus tribus tribus
diebus solvatur materia ex pillulis que mundificant
humorem fleumaticum. de evacuatione per vomitum dico
quod post flebotomiam considerandum est eius si fuerit
sanum aut non et per eam non fuerit eger alle
viatus tunc oportet vomitum provocare sicut cauterizari

in hora aut parosismi si possibile est introdu
cendus est et maxime in duobus casibus primus
est si sint in stomacho cibo vel potu repleti fuerint
secundus est si in stomacho suo fuerit quantitas fleumatis
retenta maxime immundans in stomacho eius de quo
causa dixit paulus si apoplexia supveniat
post assumpcionem aliquam cibi aut potus faciendum
repleccionis statim vomitum faciat deinde post bi
duum famem sustineat et si post ebrietatem
accidentit hac causa erit utendum de quo dicit
serapio post cristere aperiat os et intromittat
in ipsum digitus aut pena submissa in oleo
aut ieiun donec habeat voluntatem vomendi
cum velocitate et evomat si autem parum e
vomuit modo predicto sumat omni die in potu oli
keirini ʒ ij cum aqua de radicibus et gradua
tim procedens addendo de ipso oleo ʒ v ut
moveat ad vomitum et educat superfluitates
que si non poterit educere vomitu oportet ut causam per
ventrem solvas et sic vomitus valet in paroxismo
et factis istis evacuationibus caput est evacuandum
particulariter a residuo materie cum caputpurgiis et
nutritoriis masticationibus et gargarismis
et facias ventosam manus et pedes et crura
et nates quantum poteris ad oppositum cum omni
bus generibus attractionum de materia ad alte
racionem et capitis confortacionem in sagnea
superficie capitis oleum rosatum et acetum vini
sed dixit Rasis ille de quo loquitur species convena
lescendi debet primo magis cum contrariis approx
imatis nam in contrariis operari oportet cum nil pos
sit dari per os sed tamen contrariorum applicari
non debet nisi post evacuationem cum cristeri vel vomitu
vel suppositorio et post divisiones factas et
si post fuerit sic esse primus evacuandi cum solu
tivis et hoc in fleumatica embrocat caput cum decoc
tione aneti abrotani artimesia foliorum cum
origani mellilon mentastri rute ysopi quod
fieri debet post purgationem et divisionem cum est
tempus administrationis resolutivorum et ungat
caput eius cum oleo cucumeris asinini vel cum
oleo de ruta in quo sit dissolutum piretrum
aristologia opoponacum et galbanum et confert
oleum de piretro et oleum sylliticum factum de
sylla et oleo antiquo in quo sylla sit infusa vel

diebus aut in quo sit cocta donec dissolvatur
et inungantur spondiles ex sagena in storace li
quida et euforbio et ponatur super primam partem
nuce sinapi et sapinum castoreum et eufor
bium et fricentur pedes cum oleo calefacto et aqua
calida quod si ista invenire non poteris insuffla
nares dixit Rasis sternutamenta cum allearum dixit
Avicenna quod ista olea debent admisceri cum cera ut
diutius remaneant super loco et incipiendum est
a debiliori unguento ad caput Recipe euforbii pi
peris ysopi calamenti aristologie castorei terbentine
opoponacis ana ʒ iij storacis ʒ j s cere atque
quantum sufficiat cum oleo de costo vel alio calido
fiat unguentum et si addideris oleum de balsamo ʒ
s erit melius et nota nam dixit magister pandectarum
quod est valde sollempne et ipse expertus est et si illa
debilia non sufficerint recede ad fortiora et ra
de caput et suppone sinapismum factum ex
sinapi trito et castoreo et aceto fortissimo
Aliud Recipe galbani popponacis sapini ana ʒ
j euforbii piretri sinapis castorei mustum pi
peris ana ʒ j sulfuris vivi ℈ ij terbentine ʒ
s pulverizentur pulverizanda et alia liquefiant
et misceantur et fiat unctio que extendatur
super alupta ad formam capitis et supponatur
capiti calidum et si non sufficerint oportet quod ferrum
ignitum capiti approximetur et ita approximetur
ne comburatur capilli sume igitur sartaginem que
ignita approximetur maxime parti posteriori capitis
quia illic est egritudo nec tamen ibi tam diu re
tineatur quod cerebrum aduratur Serapio dixit quod post
solutionem ventris et tractionem materie ad inferiora
et postquam habuit voluntatem vomendi et vomuit
detur tiriace aureus unus aut ex confectione
anacardina cum aqua mellis aut cum decoctione
anisi et masticis et odoret castoreum oppo
nacum et galbanum dixit albertus sumat omni
die electuarium anacardinum cum ydromelle
et per os ad stomachum descendere illud faciat et
sit dosis aureus j nam provocat febrem et
materiam consumit verum quecumque febris fuerit illa
supveniens apoplexie derelinquatur ab administra
cione calidorum seu vel saltem utatur remissioribus
in caliditate et scias quod diligenti discrecione utendum
est in exhibicione superiorum electuariorum in te

Bord' de ferro applicando capiti et fiat una capellina
ferrea et calefiat et capiti applicetur et sit modo ita quod
... adurat capillos et antequam infrigidetur alia
applicetur et continuetur donec revertatur aut ...
... ... quod ... mortuus sit

poribus calidis et regionibus calidis et in hiis
in quorum corporibus aliquis apparet calor. Et
cum apoplecticus non fuerit 4m die curatus
est cura paralesis. Succus autem agrestis rute
agrestis naribus sepe immissus deperditam recu-
perat loquelam et valet ad idem succus bete
nice potatus et dyptamum sumptum cum vino et
aqua dosis ʒ ii. succus origani naribus immissus
loquelam reddit. De intentione ad confortationem
cerebri in flegmatica post curationem et resolutionem
necesse administrari oleo confortativa caput auc-
tores tamen istorum olea non administrant eo quod puta-
verunt contrarie ad hanc intentionem resolutionis et
ligationis ideo cum eis nusciaverunt medicinas resol-
utivas que in toto non est fugienda cum fortioribus
resolutivis et hiis utendum est in declinationis
tempore esse competit balneum et iungatur cum oleo
de balsamo aut de euforbio illud tamen est ni-
mie resolutionis vel nimie et sunt oleum anetinum
et costinum quamvis unumquodque istorum administrat solu-
cum castoreo et piretro contritis ista tamen sunt
multum calida et non competerent nisi in tempori-
bus et regionibus et etate frigidis. Oleum confor-
tans cerebrum in huiusmodi dispositionibus Recipe olei mastic
aut olei liliacei ana ʒ i s. vini rubei ʒ
iii. calami aromatici squinanti sticados siler montani
maiorane ana ʒ i. olibani ʒ s. bulliat
simul ad vini consumptionem deinde coletur et ex
illo oleo calefacto iungatur caput et membrum
aut mactetur si gutte fuerint rectificatur prout
dictum est in cura epilesie. De correctione acci-
dentium dixit Avicenna quod paciens apoplexiam
habundat flegmaticis que ventosant in
eis oportet ut ventositates ipsius resolvas cum eis que
ipsas educunt quoniam cum hoc invenitur alleviacione
et quoniam incipit ab hoc ut pila in ore eius po-
natur sicut dictum est in epilensia ut non destru-
ant dentes propter fricationem et passionem ipsorum
et hoc contingeret quando cum apoplexia contingeret
spasmus lacertorum mandibularum hec tamen esse non
potest nisi in principio quoniam in principio destruit spasmus
et motus ille. dicunt quidam quod frequenter accidit
ut os apoplectici repleatur humiditate dissolu-
ta descendente a capite ad ipsum quare oportet ut
aperiatur os eius et teneatur apertum cum fuste ut

succus rute

confortativum cerebri

effluat humiditas illa ab ore eius. De isto
apoplexie cerebralis dicitur idem esse intelligen-
dum sicut dictum est in cura epilesie auctores
namque posuerunt curam epilesie colerice et melancolice
et vaporalis quare dereliquerunt eam notam esse di-
ctis in cura epilesie et capitulis precedentibus

De incubo

Dixit Avicenna incubus est infirmitas cerebri
in qua homo dormiens sentit fan-
tasmata grave super se cadens
et comprimens ipsum vel angustiat eius ha-
nelitus ut interficiatur vox eius et motus
et vult loqui et moveri et non potest. Et quidam
dixerunt esse quandam vetulam que vadens ad
aliud seculum in itinere ponit se supra ho-
minem et calcat et comprimit ipsum sed hoc est
fabulosum apud medicos. Nam propria causa incubi
aut plenitudo aut constrictiva aut intrinseca. Con-
strictiva est frigiditas cerebro adveniens et
intrinseca est vapor corruptus humoribus eleva-
tus opillans et aggravans cerebrum et cor ita
quod spiritus plenarie non potest se diffundere ad corpus
et sic quoniam plus deficiunt in extremis apparet
pacienti quod illud fantasma incipiat ascendere
a pedibus et deinde paulatim occupet totum
corpus secundum quod vapores plus occupant ideo lo-
mugendo petit auxilium si posset loqui. Ge-
rardus autem super nono almansoris tri-
plicem assignat causam quarum una est plenitudo et hec
est duplex quia vel est frigiditas adveniens pos-
teriori parti cerebri comprimens cerebrum vel prohi-
bet spiritus descendere ad inferiora vel sompnus
factus super nimiam repletionem cibi et potus
et tunc ascendunt ad cerebrum multi vapores
grossi et frigidi. Alia causa est ... et sunt humores
dominantes in cerebro et aliis partibus corporis.
Convicta est vapor grossus in posteriori parte cerebri
actu opillans et prohibens spiritum ad inferiora
descendere. Signa generis dixit almansor sunt cum
aliquis sentit grave in sompno supra se cadere
sentit incubum pati denominandum est. Signa
specierum sunt secundum materias quoniam si accidit a multitudine
sanguinis adest rubedo oculorum dilatacio sompni
et alia signa dicta sanguinis multo acies dicit
et si sit a dominio flegmatis signa sunt tarditas se-

Cura

dicta

opones desce[...]

pond[...]

causa
plenitudo

Convicta

signa generis

specierum

sium multitudo sputi et mucositas et pigritia
corporis et mollificatio eius corporis. Ras
in divisionibus non posuit signa aliorum humorum
quia raro fit ab eis et amplius relinquitur ea
notata ex multociens dictis. Primo continentis dixit
Ras quod in eis sepe accidit ebriis et dor-
mientibus supine quia talis accubatio est causa
opillationis. Cura ipsius dixit almansor non est
tartarida quam est parambulus ad epilensiam
et eius quidem cura est cura epilensie in aliis
causis ad quam est conversum est. Auctores tamen
specialiter composuerunt in cura tali de istrumento di-
cte. Habitet igitur in aere sicco ad caliditatem de-
clinanti et letetur pro posse. Habeat sociam dile-
ctam quam quod post unum audiat vociferantem vocantem
ipsum et fricet manus eius et pedes et caput
eius fortiter et aspergat faciem eius cum aqua
roxata et det sibi diacimeron cum musco
aut diambra post provocationem vomitus maxime
si ex crimina fuerit repletione stomachi. Si autem fu-
erit passio a sanguine a potu vini et rep-
dulari comestione abstineat ab omni re que
multum generat sanguinem. Et passiones ex flegmate
regimen erit subtiliandum et hoc cum minoratione
cibi et potus et usu ciborum et potuum subtili-
antium. De cura per potionem dixit Ras primo
continentis: mapiedum est a flobotomia et hoc si
fuerit a materia sanguinea nam dixit ipse in dispositioni-
bus quam est a sanguine secans quam post flobotomiam
siphenem vel alterius vene fuerit facta evacuatio
confert ventosatio auris et si fuerit ex do-
minio flegmatis curetur cura epilensie et solva-
tur venter cum cochiis frequenter et si vires
fuerint fortis et si fuerint debilis cum pillulis
de lapide lazuli et de epithimo et maxime
si fuerit humor melancolicus. Deinde conforta ca-
put ne recipiat humorem vel vaporem superius
notatum dictum multociens et provocatur ad resolutionem
vaporum ex capite et si in eo eos noverimus contin-
neri ad quam intentionem Gordo dixit: unge
caput cum oleo laurino et rutaceo. Sit autem
in frigore complexionis ut sint olea actu calida
et calefacientia potentia et sint sulphurea pau-
ca sulphureitate et conferunt omni tempore unctiones
facte cum supradictis oleis super nucam et spi-

Gordonius dicit purgatur cum oxigenicum humoris et semper
addatur yeralogodion aut yera ruffini

conferunt emplastra rubefacientia. Dixit Ras primo
continentis: patientes incubum aqua calida cum quide-
cim grana peonie accipiat et utatur eis cas-
sidue. Et amplius dixit quod iuvat incubum si-
cut unum granum aut duo aut tria peonie singu-
lis diebus et confert in cura omnium incubi confor-
tatio cordis et stomachi maxime cum electuariis cor-
dialibus et stomachalibus bonam digestionem parantibus.

De generali cura egritudinum nucae et nervorum

[S]citum est apud medicos plurimas
egritudines fore nuce et nervorum fri-
gidas humidas materiales et materiales
flegmaticas. Et ideo ipsi generalem curam compo-
nentes ipsarum totam dixerunt contra egritudines flegmaticas
auxilia afferentes calida et sicca. Et ego in
hoc loco eos sequar que ab eis referuntur addu-
cam. Sciendum tamen est quod egritudines iste cum inveterantur
aut vix aut nunquam curantur et si decrepitis acci-
derint incurabiles relinquuntur. Cause istarum
egritudinum nuce et nervorum alie sunt primitive
alie antecedentes alie coniuncte. De primitivis sunt ac-
tualis frigiditas et potentialis sive intrinsecus sive
extrinsecus approximet. Habitatio in locis frigidis
et humidis et in trahentibus moram sub arboribus
umbrarum malarum ut nuces ficus. Motus animalis
fortis longa tristitia motus corporei fortis post
cibos et potus frigidationis plurima post repletionem
cibalem humidalem et balneum. Iste superflua quies et
ocium quam sunt cum multiplicatione superfluitatum sompnus
prolixus diurnus sompnus supinus supra coitum
factus supra repletionem cibi vigilie superflue ci-
bi frigidi et humidi dure digestionis cibi acuti mor-
dicantes que sunt cum delatione humorum malorum ad
nucam ad nervos sicut sinapis omne frigidum et sulph-
ureum siccum actu vinum in substantia subtile in sapore acu-
tum sicut malvaticum. Sicut vinum sua amicitate et
conformitate ad naturam cito cum eius perfecta dige-
stione trahit a membris et sic indigestum pervenit
ad nervos et replet eos humiditate indigesta que
in eis stans accessit et putrescit et maxime no-
cet vinum sumptum in ieiunio. Aqua calida bibita
replet nervos et laxat ebrietas frequens cibus
sive potus sumptus supra cibum indigestum coitus
superfluus casus et percussio ad caput et spon-
diles nuce et nervos motus laboriosi magnum

Cura

Dieta

Diathor

Poco

Incubus a parte

Cause primitive

introitu in frigido egritudines nervorum / narcoti
ce membre et multum calide. Et in summa generaliter
nocet cerebro nocet nuce et nervis. De causis Antec.
antecedentibus scilicet mala complexio frigida dominans cerebro
dominans et nervis vel toti corpori aut mala
complexio humida multiplicatio rumatum ventositatum
seu vaporum in cerebro vel in toto corpore
et proprie humor fleumaticus multiplicatus minima
strictura meatuum et nimia debilitas et
laxitas naturalis nuce et nervorum et dolor in illis
partibus propinquis. De causis coniunctis est mala
complexio pura aut cum materia apparente vel non apparente
opillacio ipsorum. Curatio igitur triplex perficitur in
istis dieta pocione et cyrurgia. Et dieta Dieta
quidem consistit ut fiat mansio in aere calido et
sicco et mora ad ignem et sub sole corpore
non purgato prius. Conferunt eis gaudium leticia
et ira. Et similiter coitus fortis post purgationem
et ex eo melius est illud quod permutat
complexionem malam nuce et nervorum frigidam et humidam
et tale est coitus moderatum / et post purgationem
iuvat eos balneum siccum actu vel sicut
stufa vel clibanus. Et similiter est balneum potentia exsiccativum
licet actu sit humidum. Iudeus dixit
mirabiliter consilium de liberatione paraletica
et spasmati et aliorum pacientium frigidas egritudines
nervorum ex introitu balnei habentis mineras
calidas ut sulfurei marini et similium vel
balneum exsiccativum naturale vel artificiale. Et
dicit multum utilibus est balneum cum oleo in quo decocta
fuerint vulpes vel catulus lupi usque ad
dissolucionem carnium eius et iuvat eos vigilia
moderata sine equalis exercitium sine virtute
ut calefaciat et desiccet et non prosternat
virtutem nec infrigidet per sudorem excessum sit
regimen in dieta exsiccativum et calefactivum
ex cibis et potibus et condimentis eorum et sit cibus
ipsi et potus cum suis condimentis proprietatem
habentibus ut nervis conferat sicut grana pinei
dixit rabi 22a particula comestio capitis leporum Capit lepor
valet quod concedi potest et est utilis pacientibus
tremorem. Et medicus per experientiam invenit quod est
utilis dormitacioni et paralesi. Et dixit mesue
confert eis ius gallorum antiquorum secundum doctrinam
Galieni. Et de herbis conveniunt assa origanum
et zz. et piretrum et admixtio ciparum in
primis cum elevatur a toto cum speciebus condita
stiptici. Ex herbis confert maiorana rosmarinus
salvia yva ysopus polium et thimum
similiter et brodium carnium et spigorum. Ex fructibus
pinee avellane passule ova galline
assa. Et condiatur cibaria ipsorum cum speciebus
que sic fiunt. Recipe trium piperum gariofilorum acori confectio(?)
ana ℥ s. piretri cubebarum beyl ana ʒ i.
cinamomi zz ana ʒ ii. macis cardamomi
nucis muscate croci ana ʒ s. et comedat
assa et frixa. Et potus eorum sit ydromel Potus
Et dixit mesue de potibus est ydromel
recipiens sansucum et polium maiorana et salvia
et vinum album. Et dicit quod ex potibus conceditur
potest vinum debile potatum limphatum cum aqua
pluviali quod potius sit rubeum quam album.
Ydromel valet egritudinibus nervorum frigidis
et incturarum et cicatrosis stomaticis et catarrosis
et capitis frigiditati quod sic fit. Recipe potus vel
aque pluvialis vel loco eius aque fontis clare [illegible]
lib. x. mellis albi optimi lib. v. calamenti
origani ana m. i. salvie maiorane polii y-
ve ana m. s. bulliat ad ignem in movendo
sepe spumam eius donec medietas eius fere
sit consumpta tunc colet et in eo optime decolato
et despumato ponatur huiusmodi species. Recipe cina-
momi electi ℥ iii. piperis zz albi gariofilorum
ana ʒ s. et iterum ferveat uno fervore deinde
removeatur ab igne et ponatur in aliquo
vase vitreato non obturato et dimittatur
sic donec residat deinde totum quod desuper
est clarum in vase vitreo vel ligneo ponatur
et dimittatur sic donec post ebulicionem suam
et fermentationem deveniat clarum deinde eo
utatur paciens loco potus et est ei utile et expertum.
Cura vero completur cum paucitate cibi et Potio
potus et emissione superfluitatum omnium die
de tercio aut ad alterum pocionis. Dixit mesue
si egritudines fuerint a complexione pura solum indiget
alteratione et post illud confortatione cerebri
et nervorum et sic tangit medicatio
supradicta a re preter naturam. Dixit Avicenna quia
iste egritudinum consistit in duobus scilicet purgatione
materiarum et alteratione complexionis et dereliquit

noṁ inchoatione a re nali quā cōpsit
mestie · diamus igr̄ q cura hay egrituz
Tricem 6 sic cōplet intencionibus quay pina maz
1 digerit · 2a illā euacuat 3a eā ducit
2 ad loca opposita et r̄mota · 4a malā cō
3 4 5 6 uez pmutat · 4ta confortat vtute cebri
et nuor et 6ta corrigit accidentia ./
Notit q egrituēs pelce nuce et nuor sm
plurimū nō st acuti mot sed tarde dantes
inducās medicos ad curādū r̄gulait io
sequētes curā r̄gulare auctores adeduo
cunt i ca cuiō · Mestie dio cl cura pa
lesis egrituēs nuoru et incturay nō nisi
a forti agēte r̄ctificant veruntū q nisi ita
sit de melioi opone ē nō ppararead u
suz farmacie s fortis sumes li farma
cia tum pro alteratiua et digestiua q e
uacuatia et hoc ne subito tollat virtus i
debilitet per euacuationēz forte et ne r̄soluat
s virtus et forte ma i pte sua subtili et
r̄maneat grossa difficil radicacois sic
ei cōtingit ex administracōe fortiū calidoy
In pnō dio Auic in cura palesis nō pro
peres i usu medicinay fortiū i pnō egritu
dinis et assignat cā in hoc cū alia et
est q medicine siue altatiue siue digestiue
sint siue euacuatiue i pnō appropiate agi
tur maz indispositaz et inobedientē actioi
eay et ideo quāto ma ē mag rcepta per
sui grossiciē et viscositatē tāto magis est
retardandus usq medicinay fortiū et nimie
1 intencio digestio solutiuay · de intencōe naq pma concordant
oms ad digerēdū · syrupm et stacados cō
mena notabile quo utēdū est et valet
syrus talis i pnō usq ad vii die ul ultra
Syrup qui sic fit Rx acori yue maiorane an ʒ ii
i capilli veneris ʒ ii passulay ʒ ii · bulli
ant i aqua sufficienti et colet et sirupizet
cū melle despumato · aliq syrus digestiuus materie
ad idem flegmatice i incturis et nuis Rx acori feni pe
trosilij apij spic brusci yreos aristo ro
cmille bione an ʒ i semis anisi cōi an le
uistici carui seis rute an ʒ i maiorane
poly mentastri betonice yue calamenti ysopi
thimi pulegij origani mentastri centaurie
minoris an ʒ i passulay ʒ ii · cardamoi
piretri calami aromatici sq̄nāti an ʒ i s infu
dant omia i aqua sufficienti per duos dies de
inde totū ponat in alembico et distillet et
distillatura syrupizet cū melle et aceto scilitic
cū pauco aceto sqlitico et aromatizet cū nu
ce muscata et cubebis et sit dosis ʒ ii cū
ʒ ii aq saluie / oximel simplex quoq uocatur
clarū i huioi egritudinibus quia rōe aceti nocat nuis
oximel tn̄ cōpositū pauce acetositatis et sili
oximel sqliticū multi cohibet dicentes tolli
nocumētū aceti calitāte medicinay calidarum et sqlle
2 intencio euacuatio · Intencio 2a pstat ad euacuacōem · In pnō cum
hijs pillulis que sic fiunt Rx pulueris ierepigre
ʒ ii turbit albi ʒ i agarici ʒ i s mastic ʒʒ
nucis muscate sticados maiorane an ʒ i
informet cū suco rute dosis a ʒ i usq ad
ad ii et cōpetunt pille de euforbio et fetide
· debet aut ee pelce medicine fortes q materie cau
egritudinum sunt frigide et sunt grosse et viscose et rare
sunt r̄mote et difficiles a vijs coibus euacuationis · de
de vomitu euacuatione per vomitū notat q i cōsuetis vomere i
pnō vomitus est prouocandus et sic in hijs ma
bus flegma multū est contentū i stomacho sed
tū cū facile euomitur · In processu aut cōpetunt
vomitiua fortia sicut dicetur i curis spalibus ·
de euacuatione aut per clisteria conueniunt acuta
clistere veruntamen i processu debet fieri acutiora · Clisterē
bonū in hoc Rx seis anisi anisos cimini leuis
tici seis rute an ʒ i s seis carui cōiusq ʒ
i centaurie minoris poly calamenti origani m
curialis an ʒ i agarici ʒ ii et coletur
et i colatura dissoluant benedicte et electua
rij mel an ʒ vi et oli de lilio ʒ ii et sup
3 intencio sudacio ponat tepidus · diureticae uero ad urina
prouocanda et sudare faciētia i huioi nuo
y egritudinibus confert in processu sufficienter innoua
ta ma iuuamēto magno valde · de intencōe
3 intencio diuersio tercia que erat ad diuertēdū maz notat ea de
bere fieri que i diuisione ab alijs mebris dicta
sunt cū oi mō diuisionis · q si a cerebro ma flu
at ad nuos cōferunt i hac intencōe sternuta
cōnes caputpurgia et gargarismata que a
capite deponunt maz flegmatica et de hijs di
cet in specialibus curis nuoy · In intencōe uero

nerv ad attractione qua quartam esse dix
imus dicitur q ipa approximari debet et
pti ab intus et ab extra / de utrisqz dix
Avic. 9no tract. et nervor. Inunctio ca. i
ca. de cerebro dicitur qua pp ad curas egritu
frigidar. cerebri i precedentibus positas oz breve
recursum. et approximata quidem per istis pos
sunt approximari sub quacumqz forma mag
habili paret et debet eligi ex eis que
iuvat et nervos iuvat cum proprietate sic est
acorus conditus conditus. Et sic Avic. dixit
confectio sm meslie ad egritu nes nervorum frigidas
et est diacorus. R. seriacul pinear. mondatar
radicum acori an. lib. i. s. et sint seriacul
et acorus elixata et despumata et misce cum
eis post pineas mell despumati lib. x. et de
coque lento igne donec spissitudinem acquirat
et deinde deponat ab igne et proice sup
ipas pineas et misce ad invicem postea pul
veriza desup pulverem q sic fit R. piperis
longi gariofil ℥ ii mag. an. ʒ ii. macis musca
te galange cardamoni an. ʒ iii dosis mane
et sero ʒ i. de conferentibus est plius arcothas
cum musco Ras dix 9no continent. auctore Galie
castoreum est melior medicina omnibus aliis que re
periatur ad egritu nes frigidas nervor. et cerebri cum
bibitur cum aqua mellis aut cum fit cum eo suf
fumigium aut cum fit cum eo et oleo veteri fri
catio dix q ruta sm omnem modum administra
cionis eius malam 9plexionem nervor frigidam et
humidam alterat et eos confortat et ppe co
mesta cum vitellis ovorum et salvia ponit in
decoctione ydromellis et convenit nimis ibi.
Avic dix iuvat eos sticados propter eius proprie
tatem cum datur omni die ʒ i. pulverizatum et suptum cum
syr. mellino electuarium cum proprietate confert
frigidis egritudinibus nervor R. radicum acori
et peonie gariofil an. ʒ i s. cardamomi ma
ioris pol. y. antimorie minoris sticados piper
tri piperis corticum macis muscate cube
bar. an. ʒ i. ine ʒ xii pinear. mundatarum
pistar. ʒ i. mell. lib. i. s. conficiatur dosis ʒ
iii mane et sero cum potu ydromell. Ita dix
Ras 9no continent omni die de electuario ana
cardino ocs ei conveniunt i eo q ipm est hab
egritu mea to solvens ole stace et
desiccans cum fortitudine et ritu et mel
datum administrat ad oes egritu nes frigidas
nervorum cum aqua decoctionis yue aut foliorum
rute et salvie et confert omni tempore egritu nis
i principio an purgacione quia digerit et sub
tiliat mam et permutat materiam 9plexionis frigide
dix gentilis q meslie non intellexit i principio an oes
purgacione sed an purgacione cum medicinis
fortibus / cum levibus non purgacione permittit
quod ex eius supioi quod dictum est non debet
digeone et alteracione fieri i principio cum medicinis
fortibus / quales sunt ille et maxie sumpte cum
predicto apozimate et conferunt post purgacio
nem quia residuum materie resolvunt et adhuc
habet proprietatem conferre innamito nature s
to ipis nervis et debet esse fervitute et anti
quate et sit dosis ʒ s. singulis diebus dix
Ras 9no continent bonum vinum acuti sapor
igneri coloris et antiquum cum datur i potu pre
post prandium cibum iuvat i dispoe frigidar egri
tudinum nervor et hartinum de pte nocet
confert tamen p actus inquantum consumit et resolvit
paucam tamen / Medicine vero ab extra approxima
te pnt administrari iungendo embrocando et
fomentando suffumigando. dix Ras 9no continent
si sensus et motus deperdit i aliqua pte membri
debes occurrere cum medicina tua localiter radi
ci nervi venientis ad ipm membrum / multociens
ei curavit Gal. homines qui pedes erant debi
litati cum medicinas quas apposuit sup verte
bram dorsi eorum et liberati sunt sine appone
medicine sup pedes eorum sile et debilitatos
i aliqua pte manus curavit cum medicinis appositis
iterioribus spondilibus colli sine appone medicine
sup manum Ex dictis appz q dix ypo. i libro
de consiliis ut ponit 9no continent omnis me
dicus cum curat spasmum aborum laterum ul tre
morem totius corporis aut rectugacionem a
lapitudinem totius corporis a facie incipi
ponit eorum intencionem et curam esse posteriorem
pte capitis / de sentit Avic. q i eo pme na
localiter est i posteriori pte capitis. Aut me
dicus plurimum complet curam omnium egritu nerv
sicut est paralesis spasmus tremor stupor et

Ex ito alto
dyacorum
castor
ruta
sticad
elim bo
Anacar dino
tyriaca met
unguen
Me ne ab extra

tortura cum administracione omnis studij ad ca
pitis partem posteriorem et nucam et illud ideo
quia accidit secundum nucam plurimum hec instrumentas
in nervos motivos quorum ortus est a posteriori
parte cerebri et nuca. Eorum vero qui ad
faciem dirigunt ab anteriori parte cerebri et de
oleis approximandis conveniunt ea in quibus est
unctuositas sicut est oleum rosarum antiquum et similiter
oleum de narcisso et de yreos cum glutino al
botini et oleum de been et de ruta et de eu
forbio et de piperibus et de oleo philosophorum.
Auicenna laudat oleum de costo oleum de anacardo
rum quod sunt vehementis proprietatis in unctione

Ungt. opti.

inmobilium ad egritudines nervorum. Sudas que non
dum est post purgaciones. Recipe olei laurini olei
de lateribus olei distillacionis terbentine olei
de narcisso ana ℥ .ij. vini malvatici ℥ .viij.
piretri piperis sinapis granorum iuniperi cumini
ederc anacardi ana ℥ .ij. terantur ista et misce
antur cum oleo et vino et bulliat in vase dupla
lento igne ad vini consumptionem tunc colet et
bene exprimat et superaddat cere galbani bde
llii euforbij pinguedinis castorei adipis ursi
et anatis ana ℥ .ij. et fiat unguentum. Sunt
tamen qui provocanda est febris sed non nisi post
purgacionem. Nam febris supveniens spasmo
et aliis egritudinibus nervorum a materia frigida con
fert. Et de hac febre dixerunt antiqui et sa
pientes quod talis febris non debet esse de specie
febrium acutarum sed de febre multe caliditatis
cum putredine non maligna nec periculosa. Dix
erunt alij quod nulla febris putrida superveni
ens dictis egritudinibus est utilis et ideo di
cunt quod sola febris effimera convenit. Galienus dixit
non indicat febris nisi certificato quod non ac
cedat calor nisi in spiritibus tantum et non in
humoribus et dixit quidam quod ad provocandum
febrem in dictis egritudinibus debet medicus in
spicere si egritudo est talis quod det ei eius indutias
ad curam et si sic debet incipere a provo
cacione effimere que si non sufficiat debet
provocare febrem interpolatam in multe caliditatis
que si non confert debet provocare febrem
interpolatam caliditatis. Si vero egritudo est magna
et periculosa ut spasmus et tetanus vehe

mens fortis quia talis egritudo non dat inducias
medico tunc debet incipere a provocacione febris
interiore caliditatis. Et dicunt quidam quod egritudines iste
sunt particulares alicuius membri particularis ut au
ris vel manus non debet medicus in cura eorum
provocare febrem saltem putridam quia talis egri
tudo est minoris periculi quam ipsa febris. Sed so
lum debet provocare quando iste egritudines contrahunt
totum corpus a facie infra vel unam medietatem
corporis vel saltem quartam partem totius corporis. Et auc
tores quidem docent provocare febrem continu

Fe indu-
centia

endo infirmum sub sole estivo aut prope ig
nem fortem aut ponendo in balneo in stufa.
Et de medicinis febrem inducentibus ab intra
sunt electuarium anacardinum opopira diacali
on piperon et tiriaca antiqua. Et galienus
dixit detur ad bibendum ℥ .ij. castorei cum elec
tuario anacardino quia hoc electuarium de

Sudorem
facien.

sui proprietate inducit febrem et sudare facit
et removet infirmitatem. De medicinis autem ab
extra approximandis inducentibus febrem sunt
omnes ille in quibus est proprietas et potencia
calefaciendi et inflamandi spiritum et humores
saltem spiritum propter hoc quod ebullicionem faciat in
humoribus. Et confert ad idem fricatio cas

Fricatio

pere cum pulvere euforbij et panno aspero.
De remediis autem ad confortandum cerebrum nucam et
nervos sufficiant que dicta sunt in precedentibus ca
pitulis de confortantibus cerebrum. Et ista putamus suf
ficienter evacuacionem dicendum et esse cum et maxime
sunt evacuacione et evacuacione dicta sunt. Et ista quidem
communiter exhibent in nocti cum digerentibus et cum
alterantibus. Et debet eligi propter conveniens que
cum proprietate confert nervis. De remediis autem
ad correctionem accidentium dicetur in particularibus
curis. De instrumentis cyrurgie noticiam habent
quod ipsum est conveniens in curis dictarum egritudinum
nervorum et de ea loquitur in particularibus curis.

De paralesi

Paralesis est opillacio nervorum sensibilium
vel motivorum et corporis relaxacio membrorum
supposita a sensu vel voluntario motu pri
vans vel utroque. Gordonius dixit quod paralesis est mol
lificacio nervorum cum ablacione sensus et motus.
Et revera ista est que contingit hodie a medicis

intelligitur pro paralesi · paralesis vero mul tis modis dividitur primo namque secundum situm in extensione et remissione et secundum loca corporis in quibus accidit · nam si sit opilatio vel alia causa in origine nervorum fit cessatio sensus et motus in toto cum nocumento virtutum gubernativarum · Si autem opi latio fiat in uno latere et sit hec in nervis illius lateris principio sit cessacio illius fit lateris cum eodem latere faciei · Et Gilbertus dicit quod paralesis est duplex una universalis et est illa que tenet medietatem corporis secundum longitudinem vel ambas medietates sub facie · Et alia est particularis que fit in aliquo membro particulari · Pre terea dividitur paralesis secundum modum sui eveni ... nam alia contingit per se et primitive nulla pre cedente alia egritudine ad quam ipsa sequatur et alia alias sequitur egritudines et est crisis ea rum · Preterea dividitur secundum suas causas secundum quas alia pro venit a causa primitiva et alia a causa intrinseca et alia sequitur mala complexione et alia mala compo sitionem et alia solutionem continui · ulterius di viditur dispositione humoris a quibus fit de quibus causis dicat dicimus non autem est quod destructio sensus et motus fit quando spiritus sensibilis et moti vus prohibetur a penetratione in membra aut si penetrat prohibetur eius impressio in ea prohi bicionis aut penetracionis spiritus in membra et im pressionis eius in ea causa est aut mala compositio aut solutio continuitatis aut compositio et iste aut pro veniunt a causa intrinseca aut a causa extrinseca mala aut complexio aut est pura sine materia aut cum materia et est aut simplex aut composita · Et mala quidem complexio secundum plurimum est causa prohibicionis impressionis in membrum et aut calida aut fri gida aut humida aut sicca aut ex hiis com posita · Avicenna vero dicit quod mala complexio calida non prohibet impressionem eius dummodo regit sive et ulterius et sicca complexio est in hoc propinqua medio calide · Et apparet hoc manifeste in fe bricitantibus acute et in ethicis quibuscumque in quibus cum caliditate et siccitate conveniat mag ne sunt sunt tamen motus et sensus · frigida autem complexio et humida prohibet a sensu et motu frequenter nam frigida complexio est contraria sen sui et nocens ei · nam eius motus est inmobilitas et frigi

dibilitat faciem et humida complexio reddit membrum paratum stupefactioni et mollificatio ni et mollitatio membri prohibet eius flexionem et ingrossat et turbefacit spiritum et ideo ... cum de parte cerebri impedit membra recipe impressiones eius et quod frigiditas et humi ditas sine materia sint causa prohibicionis spiritus et motus patet in innatantibus et moratu ris herbis in aere frigido et balneantibus in aqua frigida et in hiis qui supportant sengos vel menas multe frigiditatis · possunt autem frigidi tas et humiditas esse causa prohibicionis sensus et motus duobus modis uno modo prohibendo impressione spiritus animalis in membrum reddendo spiritum ineptum ad impressionem in membra indisposita ad recipiendum · Alio modo constringendo partes membri et vias eius claudendo unde spiritus animalis transire non potest in ea · Mala autem compositio malis multo magis potest esse causa privacionis sensus et motus dicit Alexander primo sue practice et ponit primo continuetur paralesis fit ex habundantia flegmatis grosse aut ex colera nigra ex caliditate et sicci tate · scilicet cum humiditate calida et sicca et fit ex repleccione superhabundantis sanguinis · Ex quo causetur paralesis ab humore flegmatico ab omnibus est concessum · sed quod fiat ab humore melancolico patet per Alexandrum in glosa albertus esse dicat quod aliquando fit a colera nigra nocivit · Et specialiter gerardus super 4° almansoris quod flegma potest esse causa paralesis sub forma causa antecedentis et sub forma cause coniunc te / sub forma cause antecedentis quia potest multiplicari in venis et arteriis in tantum quod prohibebit tran situm spiritus vitalis a corde ad cerebrum unde defi ciet in cerebro spiritus animalis · Similiter potest multipli cari in cerebro et opillare transitum spiritus animalis ad nucham vel nervos defluet nucha et nervus spiritus animalis · potest esse in corpore vel in aliquo membro multiplicari flegma quod postea aliquando ab eo de fluet ad nucham vel nervos et fiat causa coniuncta paralesis et hoc est illud quod secundum plurimum eve nit et maxime ex multiplicatione in cerebro pa ralesis raro sine flegmate provenit · Et cum coniunc ta potest esse dupliciter causa paralesis uno modo quod flegma expellitur ad originem nucha vel usque ad partem aliquorum nervorum et ibi sua grossitie opillacione

Fact q phibet

an co fit

sitat qua prohibet transitus spiritus animalis ad membra supposita alio modo ut flegma multiplicatum in nucha vel in nervis vel oppillat ad eos et sua humiditate penetret per substantiam eorum et imbibat eos et mollificet et relaxet et hic est verus et proprius modus causandi paralesim sed de colera nigra dicunt quod ipsa potest causare paralesim quia potest oppillare ad originem nuche vel nervorum et sua grossitie oppillare et prohibere transitum spiritus animalis in eis potest esse coleram nigram multiplicari in corpore maxime in cerebro et oppillare transitum spiritus animalis in cerebro ab eo in nucham vel nervos vel oppillare venas vel arterias per quas spiritus animalis et vitalis transit ad cerebrum unde deficit in cerebro materia spiritus animalis negant autem quidam quod materia melancolica ad nucham vel nervos deveniat ita quod substantiam eorum subintret et imbibat et involvat non obstante grossitie sue et eius siccitate.

an co fit — de materia autem colerica dicunt quod propter suam caliditatem et siccitatem ipsa numquam est causa paralesis coniuncta neque stans in origine nuche vel nervorum neque imbibens substantiam eorum sed conceditur quod potest esse causa coniuncta paralesis tamquam oppillans originem nuche vel nervorum neque tamquam involvens eorum substantiam sed potest esse causa eius sub forma cause antecedentis in quantum potest multiplicari et oppillare venas et arterias et prohibere transitum spiritus vitalis ad cerebrum nucham vel nervos et accidit paralesis aut inquantum sub calore potest esse causa dissolutionis flegmatis et dissolutum fluet ad nucham vel nervos et accidit paralesis. Mala autem complexio in nucha vel nervis ut dictum est potest evenire aut in quantitate sicut cum accidit nervus ut elongetur ultra longitudinem eius debitam secundum naturam et cum huius humor flegmaticus imbibens substantiam eorum et ipsum immolliens et relaxans et illa oppillatio potest esse coartatoria et potest esse attenuatoria carnosa aut in substantia nuche et nervorum non contingit et coartatoria contingit vel provenit a materia flegmatica attenuatoria provenit aut a causa coniuncta aut intrinseca et causa coniuncta est ligatura fortis stringens et coartans et prohibens transitum spiritus animalis in eos aut est ponderis grave positum super aliquo membro ut patet ut suppositum unum membrum alteri membro aut casus et percussio supra spondiles vehementes ita quod moverunt spondiles contra locum suum ad unum duorum laterum aut est apostema vel grossities non apostemosa membri vicini nuche vel nervis aut est mala qualitas frigida perveniens ad nucham vel ad nervos et condensat et constringit eorum substantiam.

Cause oppilationis — de causa oppillationis coartatorie quia aut est ab apostemate aut a materia replente que est ex materiis humidis currentibus ad nucham vel ad nervos aut est manens in principiis nervorum aut originibus eorum aut in viis spiritus. de causa oppillationis attenuatorie dixit dominus quod apostema aut est in membro vicino nuche vel nervis aut erit propter attractionem nuche vel nervorum et ita contractio fit aut propter ligaturam contiguis ligantis stricte aut fit ex casu et percussione. Rasis dixit primo continentis quod spondiles declinat ad partem interiorem ita quod spinalis medulla non plicatur neque curvatur in eis plicatione occasione ipsorum non provenit paralesis sed si contingat eos declinari tali declinatione quod inclinet cum eis spinalis medulla erit paralesis omnibus membris subiacentibus eis. quidam dixerunt quod paralesis procedens ex causa frigida et humida in iuvene periculosior est et difficilioris cure aliis speciebus eius evenientibus in ipso propter dissimilitudinem eius ad etatem iuvenis nam habundantia humiditatis et frigiditatis in iuvene provenit contra naturam etatis sue et Rufus dixit paralesis futura cognoscitur saltu sectigacie tremore stupore gravedine motus turbacione sensus et eius debilitate.

Signa generis — Signa generis dixit almansor cum aliquis se movere non valet aut unum sive plura ex membris movere non potest atque eorum sensum amisit paralesis illius membri vel membrorum manifeste pronunciamus.

Signa specierum — Signa specierum sunt quando fit a tortuositate spondilium casu vel percussione sectione nervi vel nuche vel ligatura vel compressione habent ex antecessione et fit a mala complexione frigida et humida. Sequentur a causa coniuncta non provenit subito sed sic fit ab aliis causis coniunctis dictis ut sectione vel

cium · Signa facte a ma flegmatica sunt quod pul Sig fle
sus est debilis tardus rarus et hoc cum mor
bus non deiceat virtute quoniam tunc pulsus effic
itur frequens vrina secundum plurimum fit alba quod
aliquando potest esse subtilis propter opillacionem et aliquando grossa
propter expulsionem multi flegmatis et quandoque fit vri
na rubea in eis valde propter debilitatem renum aut
propter debilitatem aliquam venarum ab attractione
sanguinis aut propter dolorem in renibus aut propter egri
tudinem aliquam renum adest sopitatis ven
tris et est sine pruritu et mordicacione et
adest albedo coloris mollicies multa · Ma si san
teria autem sanguinea significant vene guidez
et alie vene que apparent replete et oculi
rubei et in summa apparet dominium sanguinis
· si autem fuerit de melia cognoscatur per Si mlia
membri humiditatem vel eius mortificacionem
et per melie repletionem totum vel partem Et si fue si
rit ex colera cognoscatur per membri acuita cole
tem pruritum et mordicacionem Et si fuerit
ab apate signa sunt quod si apa fuerit calid Si apate
erit ibi in esse febris et dolor Et si apa duri
fuerit durum significant ipsum tactus quod est
in parte manifesta corporis et consideracio
sensibilis per nervus aliorum duriciei Signa ue Si ap molli
ro facte ab apate flegmatico molli significacio eius
est difficilis et hoc propter convenientiam quam habet
cum paralesi facta a materia flegmatica humida · sed
discernit dicit Auicenna secundum quandam disposicionem
quod ab apate molli non evacuatur a dolore pau
co et calore et febre lenta Et cum movetur
secundum locum apostematis comparatur dolor et cum
quiescit quiescit dolor et minuitur · Sed in
materia flegmatica non apostemate non est dolor neque
caliditas neque febris neque augmentum seu dimi
nucio caloris secundum motus · Signa facte a con Si a con
strictione nervorum vel cordarum sive ab igneis strictione nervorum
facere duritie vel nodificatione nervos significant
difficultatis extensionis membri a contraccione
ad dilatacionem et mollificationem Et signa
facte succisione aliorum egritudinum significant incessio
illarum palesis aut particularis aut vlis moto
sed de se. Gilbertus tamen dicit si in oculo sit Si in membri paralisis
paralesis involuntarie movetur et elevatur
et si in supercilio torqueatur et si in naso distor-

queatur et olfactum amittit Et si lingua con
trahitur impeditur loquela deficit sensus gustus
si in manu vel pede sensus et motus perditur
nec sentiunt calidum et frigidum si in stoma
chus non digerit totum corpus contabescit sin
gultu re... aqua in stomacho tenere non pos
sunt dolent et constipantur aliquibus est fortis
appetitus et comedunt et reiciunt deinde
dolent quousque comedat si in intestinis
non continet si in vesica urinam sine
dolore emittunt non sentientes et cum are
nis et venter et vesica tendit et geme
re faciunt si in renibus patitur for
micacio dormitacio renum et testo in lubis
gutture non facile patitur paralesis propter as
siduum motum si tamen fiat fit cum modica
tussi et non movetur secundum consuetudinem et
maxime lingua in hoc paciente impeditur
Signa autem paralesis incurabilis sunt quod
confirmata non curatur et est cum omnino deficit
sensus et motus membrorum Et si accidit co Ex casu
casu vel passionem numquam curabit Et si non
confert ei regimine neque cura et manet
ac secundum disposicionem unam non speratur eius sanacio
dicit paulus sinistri lateris deterior
est quam dextri lateris et maxime dextri a
cum prurita ... a cum initio deterior
est dextri lateris quam sinistri Et dicit Ras
primo continentis vidi multos paleticos in
hospitali liberari ex diarria et tremore Diarria bonum
supervenientes paralesi bonum generaliter dicit
quod cura huius infirmitatis dubiosa est a
quacumque et ... post annos 40 cum in
membris alternaves sensibiles evenerit
de formicacione stupore et tremore Et ac
cidunt signa supra posita pronosticativa
futurum paralesis tunc providendum est ad
succurrendum antequam superveniat paralesis
et hoc quidem faciemus cum minucione san
guinis vacuatione ventris assuefactione
vomitus cristerizacione cristeriis calidis ordi
nacione calidorum unctione totius corporis
cum oleo castoreo cum introitu balnei stare
sudare in eo Et cum usu velocis exercitatii De exano
de exano tamen veloci dicit Ras est premeditum

ne sit illud plus quod liquefaciet et moue
bit et fluere faciet in nervos quam sit illud
quod dissoluet. dixit albugar anacardus (Anacar)
privat hominem a paralesi et illos quorum nervi
sunt relaxati et non recipit aliqua in eis nocu
mentum in paralesi sicut est de bendiar quod
est quedam species fructus uimperi Cura pale (Cura)
sis triplex perficit mitio dieta potacione et
cyrurgia et regimen eius est duplex scilicet uni
versale et particulare et universale regimen positum
ab auctoribus totum venit ad palesim de ma
teria et non dicat quod debet uti regimine contra nervorum
nervos supius positorum ad illud quod transcurendum
est. Speciale autem regimen variatur secundum sua
causas et ideo si a causis proveniat primitivis ali
cura debet perfici quam si a causis intrinsecis. Si
ergo proveniat a causa alteratione solum inducente
malam complexionem non commota causa antecedente ma
teria eius erit alteratio. dixit auicenna molli
ficatio frigiditate et humiditate sine materia est facile
sanatur cum calefactione et desiccatione non
tamen intellexit Auicenna hoc esse facile ad per
fectionem curare nam aliquam possit inducere tamen
nocumentum a frigiditate exteriori quod unquam possit
corrigi. intellexit ergo ut plurimum et ista
calefacientia et desiccantia prius interius et ex
terius approximari Et qui incurrit paralesim
ex multo potu aque frigide intret balneum
siccum et bene sudet in eo et utatur eo frequen
ter et intelligat perfectum regimen fieri debere
tum in dieta quam in potacione Et si mollificatio
processit a caliditate et siccitate alteretur infrigida
tibus et humectantibus alexander dixit potus pa
cientium paralesim a causa calida et sicca sit potus
aqua ordei et aqua endiuie et lactuce
et fiat cibus de carnibus gallinarum et pisarum
et similibus facilis digestionis et potus sit vinum aquo
sum non vetustum nullatenus fiat lavacio penitus
ne attingat siccitatem / vidi ego quendam (Pass fit a calid)
pacientem dicit nicolaus palesim a caliditate et
in ieiunio cum ieram accepisset in potu desiccan
tis est nocumentum magnum ita quod non poterat
surgere et demum curatus est cum balneis et
rebus humidis et unctione olei humectan
tis et convaluit. dixit paulus quedam lapitudo

fit articulorum ex febre diuturna aut ex
caliditate et humiditate que si curabitur cum calidis
augebit quod sit quando imperiti medici putant
eam supvenire ex frigiditate sed debet curari a
frigido et sicco infrigidantis et desiccantis et
similiter posset pervenire a frigido et sicco et de
bet curari cum calefacientibus et humectantibus
de palesi proveniente a casu vel passione (Quod fit ex casu)
que est curabilis non subito eveniens dixit
Galienus 4o de interioribus quod quidam cecidit de (Gal)
equo et lesit dorsum graviter super terram
et in tercia die debilitata est vox sua et 4a
die privatus fuit omni loquela et relaxati sunt
omnes pedes sui et in reliqua parte corporis nul
lum habuit nocumentum et eius brachium non fuit
depeditum nec impeditum et hoc fuit de in
te eo quod spinalis medulla contusa in dextre
erat aparata et propter hanc causam relaxati sunt
musculi contres inter costas et media qui
erant partes et nec perita quantum spectat volue
runt eorum impericiam ponere medicinas super pedes
infirmi et ego prohibens illud fieri in te
ncione mea posui in circuitu locum in quo pacie
batur et in die 7o a parte dicto cessante
redit vox eius et restituti sunt pedes sui
Rasis dixit in dunsioribus locorum passionum (Ras)
inungatur hoc emplastro Recipe farine fenugreci (empl)
et seminis lini mahaleb seminis serra et bde
lii et armoniaci adipis anatis cere et ole
um de lilio et fiat ex eis emplastrum. hahabas
dixit cum palesis post passionem uno die vel
duobus aut pluribus acciderit pedetentim
aut paulatim signum est uno apa accidisse
aut certe magis ad ipsum confluxisse Curatio
facilis est cum competentibus curare emplastra
assigna emplastrum confortans et dissoluens
ponendum super loco ubi est lesio Recipe bacarum (empl Bacr)
lauri costi radicum radicum condam e
geneus fumiti ana ℥ v nuce stace ℥ v
aloes mirre ebechelx se apii acori
rosis alius fe laminea ana ℥ viii zafra
m cutori ana ℥ iiii condimenti ℥ vi as
sari aneti balaustie spice ana ℥ v mas
tic siriaci ana ℥ vii tere omnia diligenter
et dissolue cum cera in oleo nardino et co-

et costino lique facta et emplastra et
aumc dixit que sit tortuositate et torsione
spondilium accidit sicut in alio de dislocatione
spondilium dictum fuit supra et cura eius e
prava quia aut impossibilis aut valde difficilis
lis. Cum aut provenit a percussione tunc illud
quod potest in hoc loco fieri est ut consideret an
illa dislocatio fiat fiat pro nimia apostema
an attrahat magis non apostemat et totum
curet cum eo quod convenit Et aumc dixit
oportet ut ponatur mente in cura in quocumque loco
acciderit super locum percussionis et super primam
primum eo quo oritur nervi moventes membrum pa
ralisatum et prohibeat apostema cum diureticis
ut sunt ventose ad partem remotam et fiat sedatio
doloris Et in hoc cavendum ut fiat sedatio rapide
dum est a flobotomia partis opposite Et aurea
bunq paralesis est cum percussione et ullus pro
hibeat vinum et subtiliet cibos. Et si percus
sio invenerit cibum in stomaco provocet vomitum
Et si invenerit feces in intestinis clisterizetur
tur mollitivo deinde flobotomet ex parte
opposita et sanguis extrahat secundum vires pa
cientis et percussionis fortitudinem et membri
percussi nobilitatem Et si stomacus et intestina
fuerit a flobotomia incipiat fiat cura
cum diuretica et attrahentia magis Et fiat
ut materia ad diversum trahat omnibus modis diver
sionum In circuitu aut loci percussi maxime
ex capite quia materia est apta fluere ad lo
cum percussionis et ponat etiam super loco ipso per
cusso si nulla fuerit attricio. Si aut
attricio facta fuerit super loco attrito ponat
emplastrum attricioni conveniens et in circuitu percus
sionis Sherardus dixit super quarto almansoris in
loco percussionis ponendum est emplastrum super dein
et hoc cavendum quod materia ita sit collecta ibi sed
in parte superiori ad percussione debet poni repercussiva
cussiva et hec maxime conveniunt ut mumie
boli armeni sumach sandali cum partes equa
les et incorporet cum oleo mirtino et super
ponat. Si aut complexio et habitudo percus
si est flegmatica et timetur de fluxu humorum flegmaticorum
maticorum ad locum apponatur emplastrum loco
posito de calidis stipticis ut olibano nucibus

repercussiva

apsis et similibus incorporatis cum vino stiptico
co. Gerar dixit in conquassatione que in corpore
toto apparet involvat pelle recenter excoria
ta quoniam mirabiliter valet et dixit quod quendam
vicinum suum totum conquassatum quem non potuit
flobotomari quia debilis erat lxx idem
fecit pellem mutonis et fuit curatus in
crastina die. Teodosius dixit quod unxit
paralesis ex potu vini ponat super cerebrum
acetum et oleum rosatum et mirtinum Et ab
stineat a potu vini et dixit quibus accidit
ex potu aque frigide intrent balneum sepe
dixit in quidam experimentator sapiens quod cu
ravit quendam qui non poterat contrahere ti
bia propter ustionis nam fecit coqui in aqua
mediam corticem ulmi donec fuerit
bene spissum et cortex madidus eius est melior
et curavit omnem indigestionem nervorum amplius
de cura lesionis et attractionis eorum nervorum
quod dicitur loco suo paralesis aut stupor ac
in tunica et mali flegmatica quamvis supra
cura per dicta in illa curatione nervorum sat
dictum est hic in pauca repetita unde
sunt in omnibus istis rebus non naturalibus quecumque in
frigidant actu vel potencia et que ipsum
corpus pacientis humectant dixit hali a cibis
acerbis paciente et a potu diebus tribus
vel duo propter talenginem offeres dixit
Aumc oportet in primis cum apparet ut sis
contentus aqua ordei et aqua mellis
Rasis vero primo contra non laudat aquam
ordei dicit quod stante causa coniuncta simul cum
aure frigida et humida non competit aqua
ordei et maxime particularibus attestantibus
frigiditatem et humiditatem Et quod alii cum materia
coniuncta frigida et humida alia incipitur
in corpore materia stans sub forma et accidentis
dentis calide ideo aumc ad hoc aspiciens
dixit aqua et aqua mellis ut reddat re
gulum sue disponi aqua mellis in primo
casu et aqua ordei in 2o et maxime si
particularia attestent caliditatem et siccitatem In
2o de complexione etate habitudine tempore
cum regione patrio et aliis. Ebrietis vetu
da et aqua pura convenit aqua pura impo

non ad eos
conquassationem
mirabile

+

paralisis
ex vino

ex aqua

dicta in
stupor

tu cu melle uel zuc° aut cu mastice in
ipa decoqueris sit aer calid et siccus sub
tilis et clarus nali Confert ei ira furor
et altercao cu ubis et cogitao i rebus plu
rimus et mot loquatur altis vocibus
· dix Auic i declinacoe cu mebr redit
ad se oz ut mebr coatres et ut ipm pmis
et constringas et dilates et ramfices fricaoe
ut ad integra redeat sanitate iuuaret
ec fricacoes et pssiones mebri in statu
ante declinacoez sedato fluxu mebr ad
ipm si in coatai no potuerit fiat frica
cones in extremitatibus et sup dorso iu
deus curabit paralesiz cu balneo sicco
et conferut ei aque thinar post fricacoz
i balneo fcm sicco Et alchabas dixit
balneu alterutu ingrediat post diges
none et an prandiuz et aqua cala vonit
decoctionis herbar calid paulo addidit
ingrediat balneu post tres dies Con
ferunt ei vigilie abaria siccu sitz sustine
quantu possibile fuerit conferut passeres
fringuli et alie aues que pariete i veru
ul fixe et columbi et pipiones volare
incipientes qui abi cladi st post 4am die
In hoc tn tepore dix Rapio aqua ordei
cu passeribus et aqua ciceris cu oleo de
nucibus cu sinapi et post aliquas eua
cuacones sit abg mo de farine cu aqua
ciceris cuiuni et cinamomo et stibus
et pulli columbini turtures passeres cu si
napi · Auic uero dix · oz i pmis cu appz
ut in sis contentus aqua ordei et aqua
mellis duobus diebus aut tribus me deo
d · Et si tolleraunt betus usqz ad qrtuz
Et si no tollerauerit ciba eu cu carnibus
leuibus auium die 4o offeres zelemabin
Gal dix si virtus fuerit sat fortis in
mebris i cuu paralesis q ieiuniuz et fa
mes et labor cu sudore et comedat usqz
ad 4or dies cibaria fca ex farina ordei
auene et spelte et aqua ciceris et spalt
si cu febre fuerit si aut fuerit absqz
febre comedat olea cocta et carnes gal
lor elissatorum cu herbis calis et sene feni

et carnes pullorum et columborum assatorum et
carnes edorum et aialis agni et castrati
et pdicu et fasianorum assatas et liba fe
neci et petrosili et borragis utat i cibar
ijs suis specibus que sic fiut Rx piperis ʒ · ij
ʒʒ ʒ · s · cardamomi piperis logi cinamomi
an ʒ · j · spice et croci an ʒ · j · ℈ · j · terant
et cribellent in 2a mesa dent assidue
grana pinear magnar na habet i se
propietate ad hunc morbu · de potu dixit
alchabas da aqua mellis simplice / Si aut
ma aus sit cala aut qz sit cu febre da
aqua zuci siplice deinde post aliquas eua
cuacones propina illi vinu vetus i multa
quate quod ipius cranii et cerebri stom
calefaciat · Guilelmus dix sit contentus ois pa
raliticus usqz ad 40 dies potu aq mellis
in qua aliqd ysopi fuerit post uero pdi
ctos dies uel post duos menses possit bibe
vinu odoifer albu in quo ponat tm d
aqua quantu d vino Ego aut dix medici
aliquibus paleticas dedi ad bibendu iuleb qd
sic fit et inuenit utile Rx aqua distilla
cionis yue maiorane salue et pimule ue
ris quantitate qua volueris et cu septia pte
ipius d melle ul zuco fiat iuleb clarifica
tu longu et post infundendu e i ea cina
momu pulueizatu et daba ex eo i potu
puro ul cu aqua pluuiali mixto · melior
aut cura dixit iudeus est fames vigilie et
motus quia hec modificat flegma et
coartat coleru / de cura p poacone dix Ras
post regimine coe de quo dictu e i uti cura
egritudinum uenor / regimine propu quatuor
pficit intecoinbus Et pma e adequaco mi
1 spiides sub hac re digestione me et al
teraacone eius que ab ea prouenit uel de
2 ea que remansit / 2a ce abscisio / 3a e di
3 uisio residui et 4a corrigit accidencia Et
4 in qde i intecoe alteracois siue digestionis
et euacuacois obsua que dca st i pticto
regimine uti et ne fiat incepcio in hijs ad
implendis intecoibus ab eis que st fortia
sed a debilibus et gradatiz fiat processus
ad fortiora · hec ei e cura eius regularis

Margin (left of first column): ira furor

Margin (left of second column): Species / p cib; potus; Iuleb / Nicolai; Poro; intencio

Margin (right): pulueris seu species cu cibaris

sed que i ambabus pductis in tractatibus sumi
debet et si ab aliquo auctore i pciat op
positu dicedu est q ipoz cura no est
regularis sed coacta. pma igit intco
completur cu admistraoe rez mag mor
bi carminatiu et maturatiuz. Judeus
dixit q syrupus d' sticados est mena mi — *Siro sticad*
rabil cferes oibus egrbus u nox frigidis et
est confortatis eos et cfert i ma fru fleca
Syrus de yra qui sic fit Rx yre az ij. sil — *de yra*
ine maiorane rorismarini poly origani — *optima*
calamti pulleguj mctastri ysopi thimi ru
te domestice et silvestris betonice spilli
am q az j. q'rucica acori aristologie loge
et rotude pauceda valeriane briome
genciane dittam an ʒ. s. radices fen' pe
trosilii apii sfsgi brusci an ʒ j. sticados
an' fen' leuistici anisos carui siler' mōtn
an ʒ iij. pireti ʒ. j. s. passulaz ʒ ij. aq
et mellis quatu sufficiat et aromatizet
cu cinaco et mice muscata et cubebis iste
cu syrus i hac ma est optimus pmissa pus
digestione cu decoctione acori et passulaz
et sticados syrupi ta cu melle et minora
ti ma eius. 4a aut intetio q e euaco ad — *evo*
iplet per res euacuates sesibile ul isensibile
vez sensibil euao debet pcede isesibile
et sensibil fit aut p fleobotomiaz aut p secessuz
aut per vomitu aut p urina aut p sudore
de ti euacuoe p fleobotomiaz notat q i paralesi
a cu cata ante marie sanguinea ul sagui
admista debet fieri fleobota max ie pticu
laribus consentietibus Et alex dixit si fiat
co ipleoe superhabundante sanguis i pnus
fiat minucio sanguinis paulatz sed sepe
In palesi vero a cu frigida accedete et
cuncta que est illa que ut supradictuz
est ut plurim fleobota est fugieda sed cu
mi dz ut dix Rasis pmo continetis auctate gali
eni euacuacoe humoru frigidoz euacuao
aut p secessuz est ut euacuet humor q
peccat sive fuit colera sive flegma sive
melia cu euacuatibus cuenietibus. Diaprio
dixit cu apparuerit digo soluat cu pillis
de cussia aut de turbit aut d' agarico et
i fine conferut yera galieni et yeralogo
dion. orobasius dixit detur i potu aureus
unus de yera quolibet die usq ad
sex. dix sisollicatus i purgado palatu
d' vino i vinu cu pillis cochiis. baraba
aut dixit ut ponit pmo continetis in
uacaus quod e i palesi est ut dot oi die
aureus j. yerepigre sine melle cu aureo
s. pipis ut prologet mora eoru i stomaco
et ventre ut prosequat maiore effcm
Et aliq dix quida. s. baraba paralesiz
curat dado oi die i potu aureu j. yere
cu aureo medio piperis et sanat sed
oportet ne pus sumpcione potet aqua nec
aliquod liquidu nec cito a stomaco descede
faciat sed prologet mora eius i stomaco
et fortuisse morat tota die deide opat
de inventione euacuacois p vomitu dixit — *de vomi*
bonus mesue q vomitus est de bonis eua
cuacoibus et prope cu expssione rafani
in quo sit vinis ellebori nigri aut fiat vo
mitus post cibaria acuta assuescat egro
vomitu quatu posibile est. Aliq dixit
fiat vomitus cu elleboro albo cu dispoe
sua. i. dato i cibaria no tn debet dari nisi for
tibus et apparatus aut fiat vomitus cu dispoe
rafani i quo sit virtus ellebori. de euaoe
aut per sudore dix judeus provocet
ea et hoc fieri pt cu untis et cotis approx
imans ut dcm est i cao d' provocatibus
sudore. Euacuao aut insensibil plurim
fit cu approximacoe cotisxx auxilioz
resolutiuu iungedo emplastrado balne
ando et silia faciedo i quibus resoluuntur
approximacoe Aliq ponet debitu tepus
dixit in fine vero post euacuaes qr i
declinacoe si natura e resolue quod e cu
remanserint reliquie mē quas na debilis
resolue no pt oz ut no sint resolueta
cu leuificacoe pura. i. apacoe et resoloe
pura quia cata debilitat mebru sed cu
aliqua sup natate de quibus plura ponet
mista i the oe ut remittat gravamine et
nocumētu resolois et cofortet mebra quapp
oz ut fiat resolo in declinacoe cu hiis que

sūt ut sygna cinsū castoreū et squāti
et silia ex calis cū stapitatib; de qb; plu
ra ponet infra in tr̃c ut cōmittatur
d' diuisiōe grauamē ad alteracione de tr̃c aut
diuisionis mō dix mesue cōplet cū gar
garismatib; masticatorys caputpur gys
c ustrys acutis et alijs modis diuisionū
halahabas aut dix cū euacuauis corpus
aliquibus dieb; gargarismū adhibe s̃
Gargarisma incisiues calefacientes et subtiliātes quo
purget cerebrū oz aut hec et silia fiant
p9 maturacōez et euacuacōez si aut ciñt
ceris plurimū peccabis. Sapio dix post eua
cuacōez gargarizet hora post horā cū
medicamine synapi i quo sit piretr et
cortex et radix capparis et yera archi
genes cū aceto squilitico dissoluta. Et amē
Cōdisi dix i sufflacō sedipi i nares eorū valde cō
uenit quū cōfortat cerebrū et cōiunt maz ad
pt̃e nasi et iudeus dixit fricaci s̃ pedes
d' alteratiōe eorū cū aqua cal̃a et oleo et sale. Iun
cio aut alteracōis male discrasie cū qua
sil' adipletur intencō cōfortacōis cerebri et
neruor sil' cē indigestio et c̃liquacō mēbrorū
cōsup° et insensibilis eua° quo uisū est
int euac; sil' cū digestiuo syr° et aliū
cē sine syrupo pt per ingrs et p cotig ad
ministratū adipleri. De ingrs aut cōhibe
dis est electuariū anacardinū in ipo
Anacardi nū cū omnis cōsidut auctores. Ras aut ppo
cōnuncy dixit q quedā mulier p[illegible]nas in l
te humiditaty erat et accidit ei palesis et
postea epilesia et signa dispoīs ei9 erāt
simplicia et manifesta et pinguium fleg
cū medicas violetis et pcepi ea un tria
ca 4or vicū assidue et apotecari9 i me
i absentia adhibuit ei anacardinū et
fuit liberata mirabilr admistracōe et me
dia fuerut uiuū d' hoc. Almasor dix
clade s̃ qualibet die ʒ ii de anacardio
cū ei sīt illico prouocat sudor et inferet
febre et liberata s̃ / auctor dix q hec
ē cura ēta paraliticorū. s q det eis dosis
Tyriaca una de tiriaca viperarū. s eundo dormitū
et nō comedat usq; ad p̃ma horā diei et

et postea det ei ad comededū rafanū ul'
radice que comedit cū melle et nō come
dat pane usq; ad vesperas et tūc comedat
offam panis cū amino et binū mellis bi
electuariū utile bat Electuariū cōueniens quo uti pōt s̃t
purgacione et purgacione et an cibū
et ē valde utile. ℞ yiloaloes cinamoi cor
ticū citri ʒʒ galāge an ʒ i mac gariof
cucu dorinici an ʒ i piucar pastillar
an ʒ s zuc lib i dissoluat zucū cū aq
decoctionis acori maiorane salue puule
veris et sticades et fiat electuariū cuius do
sis sit ʒ s cū suo potu vini limfati uel
ad cū aqua distillacōis salue. Alex dix ℞
acori ʒ s ʒʒ lib ss l s piperis piretri
an ʒ xxx aste opoponac an vi ʒ mellis
ad pondus oīz et dos ei9 est auellane
i oīs aut paraleticos uti pt poti qui sic fit
Potus ℞ aqua mellis despumati et infunde i ea
cinamonū gariof ʒʒ nuc muscate cube
bas galāge et saluiaz / de cōtig uero ap
extrinsecus approximādis quorū quedā resoluunt et desic
cat et reliqua cōsumunt mebra cōfortādo
. et quedā de intiorib; ad exteriora d' pro
fundo ad cute trahut maz et cē spm ad lo
cū trahut debile et huis cibus utendū ē
cū maz digestis et euacuauis et altera
ueris discrasiaz et euacuaueris et diuisio
nē feceris. dix mesue vnctiones et epla
mollificatiā quaz cōhibei oz loco originis
neruor quibus accidit passio ul' saltē i pte
et latē ortȳ eorū aplicāda s̃. de resolu
tiuis dix Sapio oz ut laterris mollificati spō
diles dorsi iungat cū oleo de spica aut
costino qū miscant cū unoquoq; ambor casto
reū et euforbiū et piretrū cōtrita. dix
aliabas spondiles eorū iungant oleis fortib;
costino uulpino. Et Ras p° cōnunct h° dix
cē mirabile q iungat spōdiles cū oleo ru
taceo et de costo et de cucume asinino et
castoreo et de euforbio simul mixtis. Gasp
faras igt rubee nuctor decoctōe multa
Laurus multū valet et laurus est mirabil medicina
i paralesi et doloib; neruor. Daluanus
Vnguentum uero dix unguentū quo iungit nucam et mebr

mollificatiuu ℞ rute sileris sansuci an
℥ .i. pistet et extrahat ex eis succus bacarum
lauri butiri an ℥ .ii. agrippe castorei an
℥ .ii. bulliat simul exceptis succis qui in fine
addat et bulliat donec spumam faciat
qua remota fiat unguentum aliud ℞ bdelii
℥ .iii. castorei euforbii an ℥ .i. s. pinguedinis
castorei sapini ℥ .ii. cere ℥ .xii. s. olei saba
a uel keyrini ℥ .v. dissoluat bdelium et
sapinum in aqua rute postea omnia simul bulliat
et fiat unguentum expertum quod habuit nicolaus
pro mirabili ad paralesim ℞ multos lubri
cos terre et conbure eos in olla rudi et po
stea pulueriza et accipe ex isto puluere lib.
iii. ʒʒ et galange ℥ .iii. et confice cum melle
despumato et ex hoc tribus noctibus inunge
pacientem liquando ei brachia super ventre et bene
cooperias et sic bene coopertum dimitte ad ig
nem bene cauendo sibi de frigore usque ad tercias
qui in tribus diebus sanat. de intencione ad
rubificandum dixerunt antiqui quod rubificatiua
multum conferunt sed prius debet precedere empla
debilia et propterea confert cum destruit sensus
quia tunc maior significat frigiditas nec timet
quod inferat dolorem sicut si esset sensus. utitur
ergo paraliticus semine synapi in emplastris suis et
paulus dixit supponatur membro paleticato ru
bificatiua uncta cum castoreo pipere euforbio
et piretro. et alhabas dixit quod radix lilii ce
lestis et bone rubificatiuus cum fricat fortiter sola
aut si per modum inungere inuiscando ipsam cum oleis
duris calidis / nicolaus autem inuenit apium risus
viride contusum suppositum membro in breui tempore
inducere rubificationem mirabile. Archigenes
dixit cum apponitur semen synapis super locum a
moueatur omni hora et si locus est rubificatus re
mouere est amplius apponendum sine non tamen dimi
mittat quod possit locus ampullari. Si autem mem
brum rubet et exprimitur super eo et non dealbatur
significat quod est nimium calidum et quod debet remoueri
et quando propter hoc induat rubor plusquam oportet. intro
mittat balneum membrum in balneum quod remo
uet ardorem sinapis et quamuis propterea trahu
tur spiritus et calor naturalis ad membrum cum quod plu
rium est propter ipsa resoluit ideo auctores docuerunt

attrahere spiritum et calorem per ventosas sine
scarificatione positas super membro ponatur ergo super
capita musculorum membri quia adest inicium neruos
rum vadentium ad eorum motum et ad hanc intencio
nem dixit Auic. confert eis appositio ventosarum
super capita lacertorum et fines absque scarificati
one. sed debet fieri earum appositio post eua
cuacionem sufficientem et sicut ventose habe
res stricta capita et suspendunt cum igne
multociens suctione forti et laboriosa et
remouet uelociter et cum ventose adhibet
oportet ut separatim ponatur super loca plurima quia
super plures lacertos. si mollificatio est plu
rima separata in multis locis et si non est plu
rima ponatur coniunctim et post remotionem
ventosarum unctio super loco illo pice et gumi
pini ex eis emplastratur fiat et supposita
locis ventositatis ut retineat in locis ipsis
quod attractum est per ventosas. dixit
Gal. cum pacientem omni exposuisti regimine nec
illi occurrit sanatio aut melioris habitus
signum et passio sit prolixior medelam
manu compone et noli operari ne incaudos
perueneris porrectione medicaminum nec for
te in paciente acutum nutrias morbum et illum
perdas sed abis illum regere competentibus illis
cosqui flegma generat cauens et munie
illos cum yeraro pillulis eis competentibus confortans
eis cor virtute et debilitate et si perdent
regimine perseueranti. sed caue ne corpus eius
febris urgeat / Ergo si contingit a medicamine
depone diebus aliquibus pacientem. dixit Auic.
sciatis quod quando aggregatur paralesis et febris
in aliquo nunc exuinel cum zucro rosato est me
dicina conueniens in illa hora. haliabas dixit
euenit euacuationem euenientem post colicam perfectum omnia
repata et medicina que fuit cum girera
nice et gumi beiam prosunt esse nec nullus
eorum que confortant et parum refrigerant utili
tate magna. vidit autem nicolaus hoc semel
uel ter. in hominibus erat quod corpus urina stu
nuctu nec ausus est medicorum quispiam dare
curam eis cum frigus sed continue medicinam da
bat calida et membra oleo costino inungebat ubi
accidentia orta sunt simul acuta et pericula vi

Balneum Bord' accipiatur vulpes et
ad pelle et cum toto deuiscetur in acqua et
vinsa calamento carvi agreste et ... et
balneat in hac aqua post ... item emplastrum
ad idem ℞ gumi rutte agreste euforbii
oppoponac serapini galbani castorei ... ...
romani ... ... piperis ... tapsie
... sinapis carvi agreste rutte
ana ʒ s. conficiantur cum oleo ... ...
et fiat emplastrum super membra

ungt' mollit' expt'
ad rubificandum
ad
cautela in rubif'
ventose

aut in hoc hos curare oportet cum uncti
olei duabus partibus et olei violarum parte i
in potus ex quibus membrum liniatur ipsi quoque
aquam bibant fenu coctam et dispumatam sin
gulis diebus 3 post in qua cassie fistule 3
vij sint confricate et amigdalarum dulcium olo
instillet sic quod eorum albus pulsus in stra
baco habentes cum palesi et tarauz ad ipam
dicit avicenna iuvatur cum oleis que non sunt violete
et multe compositionis sed in calefaccione et confor
catione et maxime quod debiles sint corpora pale
si ex colica postea non sustinet fortes me
dicinas sint ergo olea sicut oleum de lilio aut
de duabus spicis scilicet nardo et celtica aut
de narcisso quod est unnatiuum a sua propie
tate. Cura autem paralesis membrorum parti
cularium tardet loco suo. de ratione vero
ad accidentia dicitur si membrum paliticatum
extenuatum fuerit regat igitur diacodion de
impinguatione maciatum per habendo respec
tum quod per illud regimen non generet opilla
ciones et flegmaticos superfluitates. Cura vero
per instrumentum pocionis aliarum specierum paralesis
scilicet sanguinee vel colice eligenda est ex hiis que
dicuntur in curis precedentibus. de cura autem
per instrumentum cyrurgie adiutorium est quod cauteri
um in paralesi post predicta in medicina non profice
ria est ultimum quod quidem in palesi procede
te vicio cerebri fieri debet in principio nuce
in fontanella colli et confert si fuerit in fine
eius super oste caude. In particulari vero pale
si confert cauterium factum super ipso membro
paleticato vero de cauteriis alio loco dicetur

De spasmo.

Spasmus est egritudo nervosa qua
movetur lacerti ad principia sua
et inobedientes sunt in dilatacione. Cor
itaque alii remanent sine dispositione sua et
non dilatantur. alii eorum facile redeunt ad
dilatacionem suam sicut sit in ossitacione et si
gultu ex cum sit dicit avicenna 3° colliget sunt
due res que sicut accidunt in rebus extrinsecis ut
cordis et filibus et iste due res sunt aut
mala complexio calida durans super membra propter
quam colligitur et contrahitur sicut corda in magno

estu. aut mala complexio humida malis que
implet nervum et distendit ipsum et propterea
crescat latitudo et diminuitur longitudo
sine proporcione compressionis latitudinis nervi
. Auctores dixerunt de causa spasmi malis et
notaverunt quod materia eius est aut humiditas stans
sub forma humiditatis humidalis aut conversa
in humiditate. et que stat sub forma humoris
aut est non apostemans aut est apostemans et
quelibet materia apostemans aut est flegma aut
melia aut sanguis aut colera sed que est
non apostemans aut est flegma aut melia aut
colera. Sanguis vero si non est apostemans non
facit spasmum propter benignitatem suam et quia non
recipitur in nervis implens illos. Spasmus de
materia colica replente absque apostemate rarissime
contingit sicut de materia melancolia raro fit.
Materia autem replens nervos et faciens spasmum
perfectum sine plurimum est flegmatica. de materia autem
ventosa faciente spasmum malum vero velle
averrois 3° colliget quod humiditas malis non cau
sat spasmum nisi convertatur in ventositatem oc
cupantem nervus spacium quam ipsa humiditas fa
ciebat an non tamen est hoc simpliciter quia potest materia humo
ralis non conversa in humiditate tamen replere nervum
quod facit in ipso tensionem sine latum Almasor
dixit ut ego scire quare a materia ventosa
nervi extenduntur in latitudine et non in longitudine
racio quod potest dicta quod extensiones que fiunt in latitudine
vincat quam fit collectio extensionis que sit in longitudine
et propter hoc contrahunt nervus de necessitate. de causa
autem spasmi ex inanicione est ipsa siccitas et ca
liditas. Avicenna dixit spasmus de inanicione fit
propter privacionem materie ventose et humide siccitas autem
est duplex una est que est qualitas una de primis
qualitatibus. alia est que est privacio humiditatis
rei per se et formaliter accepta que non est
causa inmediata spasmi sed que bene siccitas que est
qualitas est per se causa inmediata spasmi. Assignatur
autem spasmo non proporcionato ad magnam dix
causa. quarum una est fuga virtutis ad suum prin
cipium de qua dicit Avicenna quod fit causa rei incipiet
a qua nervum fugiunt ad congregandum et ex
pellendum ipsam aut est dolor et humor mordi
cativus aut qualitas venenosa perveniens ad

cerebri et nervos sicut accidit ei qui pupu
git scorpio sup nervum a tali ei re impediente
virtus fuit fugiens et contrahit membra
et fit spasmus. Alias causas assignat Avicenna ebrietas repletio vinum et similia et cause mul
tiplicantes humiditatem et similiter motus fit post cibum.
De causis spasmi dicit Rasis sicut in una ebri
etas potus vini pauci acuti super in ieiunio
qui multum mordicat os stomachi superflua co
mestio et congestio et fastidium multiplicatio
superfluitatum flegmaticarum que fluunt ad nervos
dimissio exercitii consueti ociositas multa sop
nus assidua balneatio in aquis dulcibus im
plent humiditatem et in aquis sulfureis faciunt
spasmum de repletione quia dissolutis magis
faciunt illas fluere ad nervos et alium faciunt
spasmum de inanitione et maxime in corpore ex
tenuato. De causis contrariis est punctura ad
nervos vino qui quando pungit apostemat et ac
cidit spasmus de repletione. De causis autem
spasmi ex inanitione est ab acutis mordicati
vis collericam humiditatis et similis coitus superfluus
narcotica longa offensio aeris super cerebrum ve
hementia frigoris medicine calide venenum bibi
tum sive cotherinus cadens super nervum vermes in
stomacho dolor fortis siccitas cerebri et febris
magna adhurens et febris duplex potest inducere
spasmum uno modo consumendo et desiccando
humiditates corporis et nervorum alio modo dissolven
do humiditates corporis propter hoc quod eas consu
mere possit que dissolute fluxibiles fluunt ad
os stomachi vel ad aliud membrum nervosum. Dicit
ypocras 3° pronosticorum spasmus pueris contingit in
acuta febre maxime si ventre constrictum habe
ant quia tunc urine male que debet expurgari
per ventrem reprimit in membra nervosa et nervos
et si vigilant et paveant et plangunt quia
tunc magis debilitatur cerebrum et debilitas tran
sit ad nervos vel proportiones sicut ad reapien
dum et si colores varient in facie et toto
corpore ut modo rubei modo lividi modo citri
ni modo virides fiant quia significant in eis mu
tatione male et raptus carum usque cerebrum et ner
vos et dicit ypocras quod hoc evenit pueris usque ad
vii annos et Galienus dicit in commento quod hoc ypocras intellexit
modo

de spasmo particulari in aliquo membro sed de
universali accidente in toto qui similiter accidit pueris
et prope lactantibus ex eis ex eo quod in illo est lac
et prope si multum et grossum fuerit et
accidit non lactantibus infra dictam etatem
propter cibos multos quos suscipiunt et non in sua
hora quando ipsi non intelligunt ex regimine insit co
mestione et ivvat ad illud debilitas ner
vorum. Signa pronosticativa spasmi futuri
de repletione sicut pulsus primus et rarus tunc 2°
multotiens mollificant funes propter tempores
elevatos. 3° in oculis apparet torsio et incli
natio ad unam partem. 4° apparet in anhelitu
distinctio. 5° accidit visus non verus. 6° ven
tres eorum sunt stiptica. 7° urina multotiens
retinetur propter raptum materie ad nervos. 8° accidit
aliis singultus. 9no accidit eis sodda propter mo
tum capitis vocatum. Signa demonstra
tiva generis dicit Galienus in 8° pulsuum pulsus
eorum durus est ita ei motus inequales et
durus distincti arteria sicut corda tensa
fiat non ei diastoles et sistoles apparicio
est sed convulsioni magis assimilatur et contr
sus et durus. Dicit Avicenna et de signis ge
neris dicit almansor cum aliquod membrum aliquando
contrahatur et ad suam redit originem planum
est quod membris sic disponi videntur ipsa esse
spasmata pronunciamus. Signa speciei et
signa repletionis dicit serapio quod accidit sub
ito et statim mollificantur membra et statim
replentur membra multa humida. Communiter omnes
auctores concordant quod iste spasmus accidit
subito et dicunt quod spasmus est repletione et
spasmus non proportionatus ad materiam accidit
subito. Signa spasmi sicci dicit Galienus 3° de
interioribus superveniunt post fortem dolorem aut
vigilias aut febres aut inmoderatam pur
gationem et consimilia que evacuant corpus for
titer evacuatione. Spasmum vero non proportionatum
ad materiam sive fiat a causis contrariis sive in
trinsecis per continuitatem ad alia membra. Signa
nota sunt ex practica sive ex antecessione illa
rum. Similiter dicimus quod fit spasmus a vene
nositate inflatur ventris et multiplicat
vetustas in membris et contractio et saltus. Signa

Signa futuri spasmi

significativa spasmum futurum dixit Aug. sunt
quod accidit ante spasmum timor in sompno propter vapo
res pravos ascendentes ad caput et contractio
coloris ad rubedinem et viriditatem et plum
bositatem et constrictio urine propter raptum urine ad
superiora ducatur. Signa mala que cum appa
rent in febribus nunciant spasmum futurum sunt
tortura faciei stridor dentium et assiduus
motus palpebre superioris. In pueris vero sunt
vigilie planctus timor motus totius corporis
et retencio et ventris constipacio et color viri
dis aut lividus et motus coloris in contrarium.
Ras. dixit primo continentis quando homo est spasmatus
et ante spasmum sentit abhominacionem et ma
liciam anhelitus et murmurant multum urine est
species spasmi provenientis ex ventositate cerebri cum
ore stomachi. Et Aug. dixit si nocumentum est ex stomacho
et communicat ei cerebrum et deinde venit ante illum
sollicitudinem angustia tribulacionem stomachi
et quandoque apperit tempore spasmi et quandoque est
ille spasmus sufocacione vomitus qui est suf
focacionis porri aut origo eius et fit propter
fortitudinem sensus oris stomachi procedit nocumentum
in ore stomachi et mordicacio quando quociens efficitur
ad ipsum materia mordicativa spasmatur plurimum.
Gal. dixit 3° de interioribus quando accidit spasmus
in oculis labiis fronte temporibus est signum
quod venit ad has partes ex cerebro notum
sit quod nocumentum est in cerebro. Et quando spasmus
est in toto corpore ita esse quod in membris capitis
morbus est ex cerebro et quando est in toto corpore
post faciem morbus est principium spinalis medulle
et si est in aliquibus membris corporis morbus
est in nervis venientibus ad illa membra. Et si
spasmus est in anteriori parte morbus est in anterio
ribus musculis et in posteriori in posterioribus
est. Gal. quod aliud evenit spasmus in naso ut vici
nantibus ad mortem. Stabilitatem dixit quod possibile est quod

Ultima signa spasmi

ad tantum deveniat spasmus ut torqueat collum
et caput et inducat stridor dentium et tor
queat pectus et iacturet. Signa mala in
spasmo dixit Gal. in libro de signis mortis
risus accidens tetanum patienti mortem significat
ipsa hora. Et Rufus dixit quando in spasmo hu
do venter implet ventositate habet signum mortis

Pronosticum

et dicat Aug. urina significat materiam acutam
et calidam in spasmo est mala quia significat quod
calliditas est fortis et pura. Signa mortis

sunt quando tetanus vel spasmus accidit ex percussione
vel quando accidit ex torsione ventris vomitu sin
gultu et defectu memorie. Et cum accidit

tetanus in anteriori vel posteriori parte et super
venit ei risus eadem hora morietur. Sed spasmus
minus periculosus est pueris viris. Aug. dixit quod
pueri facilius liberantur a spasmo propter fortitudinem
cordium et epatum suorum. Virtutes eius naturales
in pueris sunt fortiores viris melius etiam digerunt
in eis materia spasmi humidi et sicci resolvitur et
evacuatur. Notant sapientes quod non intelligunt quod
spasmus siccus facilius curetur in pueris absolute
sed in relacione ad alias etates. Ypocras dixit
quod bene notandum est quod transeuntes unum annum a spas
mo non possunt liberari intelligere maxime de sicco
et si liberatur erit tamen cum maximo labore et pe
riculo. Aug. vero dixit in pluribus non est
facilis aliqua duarum rerum id est aliquis duorum spas
morum humidi et sicci curari quia iam sunt indura
ti nervi ita quod non facile resolvuntur nisi spasmi
humidi in eis a causis resolventibus eas neque
est facile restaurant humiditates earum consumpte

Pronosticum

in spasmo sicco. Ypocras dixit 2° afforismorum febre in
spasmo melius est fieri quam spasmum in febre cuius
intencio est quod si febris supervenerit spasmo humi
do curat eum. Sed spasmus qui provenit ex fe
bre est siccus et secundum plurimum vero rapit curari
quia non nisi in principio ante ipsius confirmacionem. Dite su
perveniens in vulnere est mortalis. Cura spasmi va

Cura sicci

riatur secundum variacionem suarum causarum et specierum. Cura
itaque spasmi sicci sive sit sanativa non confirma
tus et possibile curari sive sit blandiens et
non removens maliciam confirmatam duabus perficia
tur instrumentis dieta et pocione. Et dieta

Dieta

quidem est ut vitet aer siccus et calidus et
etiam multe frigiditatis aut ventosus vitet olfac
tum odorum in rerum desiccativum calidarum sive nimium
frigidarum ira tristicia et cogitaciones plurimas
vitet motum fricaciones et balnea sicca vigili
as et omnes labores parva nutrimenta difficilis digestionis
tollerancia famis sitis et coytum et ventris lu
bricacionem. Inhabitet aerem humidum naturalem vel

paru declinatam ad calid' in temporibus frig'
aut ad frigid' in temporibus calid' Et si au
utat igne sit ignis sine fumo de lignis ultre. (balne)
siccis et non de carbonibus et moret cum ipso
et longinquo letet gaudio pro posse vestibus
induat paucis lineis uel d' sirico et
eos heat sibi dilectos ludentes iocas et ger
cat et dormiat pro posse cibis nutriat bu
dis et aqua ordei et in administra uini vne (tin bo)
tuosa mollia egro dent cibi sicut febriatum
ethico prohibetur · vinum prodest ei aqua ordei
cum decoctione aque cucurbite Et si nulla e febris
lac propinat asine et caprine cum mulgetur
conueniunt pedes agnorum et edorum alborum et
porcellorum carnes spinachia atriplices et atriplices
cum amigdalis dulcibus et oleo decocta sunt
pisces lapidosi et porri cum spulagalis decocti
et polenta ex farina cum tabarzet zuccaro et
amigdalis dulcibus oleo fricti et oua sorbilia
conueniunt uua passa et granatum plena Et si
paciens lactans est et puer nutrix eius regere
et maxime hoc ignium qui liberabit bibat ui
num cum multa aqua Et Ras dixit post continet
si in spasmo sicco corpus est modificatum a mal
humoribus non reperit melior res nec laudabi (lac)
lior lacte asinino et ulr quolibet alio lacte
et dosis lactis debet esse ʒ iiii cum ʒ ss olei a
migdalarum dulcium et ʒ i ss zuccari Et aqua
carnis supra ex carnibus agnorum et edorum et
quicumque ponit in ea ex olleribus humectatiuis et q
fugiat necessitati carnis si fuerit ille cali tris
de vino utat parum quod heat multum d' aqua
multiplicet aut in eis nisi ebriacionis cum ist
positione ventum · quantitas uero cibi minuat
sim quod uidens virtute pedetemptim in digerendo et
singulo die expellant superfluitates aut sponte
aut arte clisteriis et suppositoriis Et cum in fe
ceris cutrea non erit malum si posuerit in eisd'
oleis humectantibus nam erit vehementis iuua
· Cura uero per potionem Hypocras uir velle in ca (Hypocras)
de cura spasmi sicci fiat inunctio ex oleo d' u
ta et de cacumine asinino cum valde
quod uides Ras post continet cum e dixit filius
Sarapion in spasmo sicco posuit medicinas conuenientes
in spasmo humido et non sicco et ideo timeri

e ab hoc errore dixit Ras inuea verat
per febrem sed maior necessitas iubit in cura
spasmi que febris et tina humectat et non (balneum)
desiccant nos igitur dixit albumasor nutrimus
egrum in aqua tepida et iungimus cum oleo viola
to tepido et silibus et papue radices neruorum
in quibus spasmus est et tina dum morit
habebas dixit si fuerit possibile in pila ipsius re
de sic in qua sit oleum violatum et lac recens (Tina bona)
multum in diei primo et in fine datur ei post
ptisana uel alia potleta et corpus lapa et
illini cum oleo violato et silibus cum lacte per
cussis et in hys panni intinde et caput sup
pone Et si uideris et melioraciones apparent
signa insiste regimini sanitati et sanati
et adhibe cibis humectus et ex patres
prout illi opus fuerit clisteriza et clistere bo
num in hoc cum sic fit Recipe capita agnorum et (Cliste optimum de simile)
in aqua decoq ad liquefactionem deinde ex
cola lib · i · et cum ea pone lactis de quo
serositas fuerit ablata ʒ iii pinguedinis
pulli recentis olei violacei ana ʒ i · et duo
vitelli ouorum Et supponat dixit Ras primo co
ntinet si qua cura liberat spasmum siccum (expl[...] vasis)
hec e sedeat paciens in aqua et oleo tepi
dis et abradat caput eius et emplastret et
epithimet cum suciis et mucilaginibus rerum
humidarum et ponat super iuncturis colli et spondi
les pinguedo caude arietis et desuper ligata
et qualibet die remoueat et fricet loca li
gata et calefiat cum calefacientibus et fiat hoc
sepe et sepius et committet d' pinguedine ad
aqua calida uel tepida et econuerso et intro
mittat per vasale oleum cucurbite et iungat (vasale)
caput ex eo et intingat bombax in eo oleo
et iungat ex eo et locet in camera frida
quod nullo modo possit sudare dentur ei in cibo
iura pinguia et mollificantia et preparata (Jura)
cum ptisana et cum oleo amigdalarum dulcium
et zuccaro et sorbeat ex eis quanto magis po
terit et post hoc comedat mica panis bene
preparata cum iure carnium et vino in pulte et
det ei in potu vinum bene limitatum et assiduet (ynonaes)
inunctione iuncturarum et spondilium ex oleo et
mucilaginibus et clisterizet cum aqua et oleo

violato et mucilagine psilii. Avicenna dicit
Tina convenientior cura est eius tina cum oleo hu-
mectativo post ipsum et iteratio eius multo-
ciens et cum non est cum febre non permittatur
opo tunc sed sepe fiat ubi vero est cum febre
permittatur vel ponatur intus in tina et
maxime si febris non fuerit putrida et ideo
quidam preponunt permittatur vel non ponatur in
tina et hoc maxime si febris esset putrida
et esset cum eius declinatione et dicit fiat ei
in administratio balnei humectantis et unctio
post ipsum assidue vel cum iteratione frequenti.
Et si est possibile ut tina fiat cum lacte fiat
balne et si non fiat cum aquis in quibus decocta sit
folia salicis ordeum fructus viole nenufar
cucurbita citrulli aut fiat tina cum succo cu-
cumeris aut cum aqua rosata in qua sit de-
coctum aliquid predictorum aut aqua melonis
indi aut aqua salicis. Et Avicenna dicit ad-
mittere super uncturas et originem lacertorum
olea humectancia succedendo unctionem post
unctionem cum facto cerebri valde cum dispositio-
ne qua te dormiat in humectatione cerebri in
prima 3a 1 capitulo de soda cum siccitate. Et si est possibile
ut totum corpus subungatur in oleo tepido fiat
si cum oleis humectantibus et fiat ei caput
purgium cum oleis humectantibus et suavis.
Gerardus dicit pareat balneum in domo frigida
et subungatur corpus totum in oleo olivarum te-
pido ita erit melius hoc tamen non est contra
dictis doctorum. Si oleum fuerit simplex et sit em-
plastrum quod ponit post unctiones. Recipe amur-
Ammurca cam olei sisamini olei seminis lini et muci-
lagine fenugreci et pinguedine caude
arietis que coquantur in mortario et emplas-
trentur et eis membrum spasmatum circa eius
quod si non fuerit siccitatis cum calidite quod huiusmodi
valere non puto. Et similiter puto hec utilia fo-
re in rigiditate sive in spasmo sicco non ve-
ro inducto a frigore. Hahaly dixit fiat
empl emplastrum quod recipe farina seminis lini et fenu-
greci et radicis altee coctis in aqua et
tunsis additis farina ordei et oleo viola-
to et ponatur in locis uncturarum et capitibus
lacertorum et nucha et post predictis addi bra-

bracha ursina volubilis malva et bleta
et ponatur virtus in genitalibus et mulieribus
in mamillis et inungatur oleo rosato et dial-
tea et si fuerit sine febre intret balneum
decoctionis dictarum herbarum et post exitum inun-
gatur unguentis supradictis mixtis cum lacte mu-
lieris et albumine ovi. Si vero iam aliquid fue-
Cura spasmi humidi rit desiccatum utatur cassia et manna in de-
coctione iuiubarum et sebesten. Cura spasmi
humidi est ut bibat aer frigidus et humidus
et maxime in pueris et in hiis quorum iam virtus
Dieta est debilis. Similiter aer paludosus grossus et ve-
ntosus omnis fugiendus est. Similiter omnes accidentes anime et
corporis infrigidantes et ocium et quies ubi
operatur et sit possibile et sompnus prolixus et
maxime diurnus vel in meridie post cibum sumptum ac-
cubando in locis humidis et maxime super terram hu-
midam vigilie et superflue vitande sunt et omnis
cibus frigidus et humidus nocivus est eis et maxi-
me si multus et sumptus cum opilativis et sup-
erfluitatem generans. Confert autem eis aer ca-
lidus et siccus naturalis vel artificialis et mora ad solem
vel ignem maxime post purgationes et iram fu-
ror et gaudium moderatum et moveri et ex-
ercitari. Hahabas dixit motus membri quod molle-
scit dissolucionem adiuvat et evacuationem
superfluitatum que in membro sunt et conveniunt fricatio
et balneum siccum et desiccans non eis competit
magis vinacia. Dixit philaretus spasmus de
repletione quod aqua balnei naturalis ipsa ei eva-
cuat morbum et liberat velociter egrum. Et dicit
rufus aqua sulfurea mollificat nervos et di-
latat eos a constrictione. Et Avicenna dicit quod
cura eius est subunctio in aquis marinis et sessio
bal in pellibus vulpium et luporum et maxime recentibus
excoriatis et sessio in aquis in quibus decocte
sunt medicine subtiles sicut abrotanum folia radicis
aneti calamus aromaticus folia lauri et similia. Et
scias longitudo spacii more in tina est ex eis
sive sit aqua sive aliud propter debilitatem virtutis
et ideo appone multitudinem unius loco longitu-
dinis spacii et fac ipsum sedere bis in tina in die
et dixit balneum siccum prosunt multum eos.
Rasis dicit post unctiones possibile est quod multe aque frigide
effusio super nervos cum ea usus in medietate

re citatis dissoluat spasmum de repletione
faciendo caloris reuocatione ad interiora et
calefaciendo dissoluendo digerendo uero m
dixit quidam est omne corpus tolleris hoc a nature
tutum sed corpus firmum carnosum quod ulcera
non habeat et in estate plures tamen ex hiis per
hoc iam euaserunt et ut inclinet super lapides
ignitos super quos aspergat uinum et confortet
in firmus cum cibis calefacientibus uel ocias digesti
onis ut iure ueteris cum aneto sinapi piper
et si spasmus est difficilis et diuturnus comedat
carnes sicce sicut alaudarum perdicum et si paciens
sit debilis dixit autem Aur. dent carnes sicce pro
rum auium ut pollum et alaudarum et si non
fuerit debilis sit cibus eius panis cum melle et
aqua acris cum oleo scilicet et ponat cum a
bis similis piper et dixit Pa. continetur cum 6° quod
carnes enim multum conferunt spasmo. uinum
aut purum uetus dixit Aur. conuenit habenti spas
mum humidum natura resoluit ipsum sicut febris
plurimum uero bibitum est una de causis spas
mi et oportet ut ex uenti eger bibat super
cibum parum. Comedat paciens spasmum hu
midum cibaria assa in forma sicca parata et
condita cum speciebus subtiliantibus paucis nec come
dat et bibat nisi post abstinentiam et tolerantiam
sitis et famis et superfluitates omni die expurget
. Cura uero per interim potiones spasmum humidi
quatuor complet intentionibus quarum prima dige
rit materiam 2a euacuat eam 3a ad oppositum trahit
4a alterat malam discrasiam consumendo et ligans
mere que rem aperit et prima quidem complet cum
digerentibus et de digestiuis bonis est syrupus
qui sic fit Recipe radicum feni petrosilii apii
aneti saxifrage pentedactilis aristologie ro
tunde genciane diptanni ana ʒ .i. radicis a
cori radicum peonie ana ʒ .ii. sticados ana ʒ
.i. s. passularum ʒ .ii. piretri cardamomi ana ʒ
.ii. maiorane polii saluie yue ana m .i. semi
ameos leuistici anisi ana ʒ .s. decoquantur
in sufficienti aqua et syrupizentur cum melle et
aromatizentur cum cinamomo et nuce muscata
et ultimo addat acetosellam ʒ .ii. dosis ʒ .i.
s. cum aqua maiorane. de intentione ad euacuandum
dixit Halabas in spasmum pacientibus non oportet intra

frigidum euacuare nec ea qua uere est euacuare
quantitate sed timere. sed pluribus uicibus
et paulatim. si enim euacuatio superhabundauerit
uirtus debilitabit dixit Viaticus si spasmum ui
deris sine febre et sanguineum de medi
ana flobotho(m)abis. dixit Aron quando cum spas
mo de repletione est repletio apparet et ue
ne patentes sunt manifeste flobothomet et
extrahat sanguis in bona quantitate in simus tamen
glaucomis ut post primo continetur dicitur quod cum
spasmatus indiget minutione sanguis non extra
hatur quantum est necesse sed minus quia solus
sanguis sufficiat ad corporis curatione. Aur.
uero dixit si uideris signa sanguinis non dican
tur ualde manifesta flobota et non extrahis
totum quod est necesse trahi considerata repletione
si autem ex aliis sit humoribus spasmus dixit
Viaticus cum ieris et theodoricon et stoma
ticon euacuamus. dixit Rasis inprimis in pri
mis et euacuemus repletionem cum pillulis et me(dicinis)
calefacientibus dictis in palesi. Aur. uero
dixit purget cum omnibus modis clisteriorum cum
fortibus fricationibus et ligaturis et pressione
dolorosa et ventosatione in extremis et cum
usu euacuandum fortium et coliriorum acutorum
attrahentium et si quidem spasmus fuerit uniuersalis
totius corporis exceptis membris faciei uel
cum eis non exceptis conuenit euacuatio et dissolutio
cum gargarismis masticatoriis caput purgantibus
et sternutatoriis retrahentibus et dissoluentibus
et educentibus ex capite. postea autem quod fit cum
alterantibus complet cum administratione ad intra et
extra. de approximantibus ad intra dixit Gal.
castoreum spasmo prodest repletionis si bibitur
aut si cum eo illinitur corpus et est hoc unus
medicaminibus qui neruos confortat et calefa
cit corpus Et nichil dixit castoreum dissolutum
in uino et datum in potu et in uncto simul ex eo
cum oleo est antiquum sint de melioribus et expertio
ribus medicinis in spasmo humido Halabas dixit
da tiriacam cum aqua in qua anetum et cimi
num coxeris et adde grauedanem in eius exhibi
tione Aur. uero dixit ex eis quae multum confe
runt ipsis est sumere in potu tiriacam et confec
tiones magnas et decoctionem radicum totam

Spasmo
Caro
Cura per potion(em)
1
2
3
4
Digestiuum
Eius
Castor
Euacua

aut loco eorum cum opobalsamum cum calamento
agrestis scripta cum oleo amigdalarum amararum
Ras. dixit in divisionibus ex causa spasmus ex
replecione est sicut causa paralesis frigida
et hoc voluit omnes doctores sed magis re
tulerunt omnes doctores hec ad localia ab
extra appropriata. Avicenna autem dixit quod
ol. vulpis
spasmo humido sedere super oleo vulpino in
quo decocta sit serpens calida cedo quod per hoc
sedere intellexit stare corpus aut membrum spas
matum stando super ipsum oleum calefactum
eo quod suaviter dissolvit et festinat ad sa
nitatem. filius mesue fricet corpus cum panno as
pero donec rubeat et tunc inungat cum oleis
calidis et postquam rubuerit non appropinquet
ei stiptica sed tota cura fiat cum oleis calidis
mollificativis et post fricacionem sedeat in
aqua decoctionis foliorum lauri abrotani
et saturee et fricet ei membra spasmata
cum baurac et pulvere in ... piper et
cum erit corpus rubificatum inungat oleo costino
aut cicamine asinino aut liliaceo. haliab
dixit corpore purgato illinies membrum quod
spasmatum est oleo pigam aut costino aut
cicamine asinino in quibus castoreum commi
nueris et euforbium medicamen expertum mul
totiens in spasmo dorsi et dolore articulorum
expertum
ex humiditate et ponit primo stanti Recipe aneti
magnam quantitatem et fac bullire in aqua et oleo
et postea decoquatur vultur et catulus lupi
vel vulpis vel canis in ipsa decoctione usque
ad eius decoctionem et ultimam consumpcionem et ul
terius colet et sedeat in ea paciens bis in die
postquam exierit ab ista aqua inungat partes
cum adipe asini silvestris vel ex alia aliqua
pinguedine subtiliante mixta cum aliis unctionibus
et oleis calidis subtilibus et balsamum est
unctum. Et emplastrum de radice lilii cum melle
et oleo liliaceo. Et avicenna dixit ex curis eius
placet
est ut emplastretur quod spasmatum est leniter
id est leni pressione et super ipsa pressione manus ducte
unguento quod sic fit. Recipe olei sisami pingue
unguentum
dinis caude arietis pinguedinis anseris
medulle cruris cervi et cruris vac
ce olei de narcisso ana ʒ. j. fenugreci

ʒ. iij. costi ʒ. ij. cere quantum sufficiat et fiat un
guentum. unguentum bonum ad contractos quod ...
unguentum spasmi
rebat glosator. accipe anserem unum pinguissi
mum priva omnia interiora eius et pluma et
accipe gattum pinguissimum et excoria eum et
incide carnes eius in frusta minuta et accipe
lardum thus et mirram et misce bene cum illis car
nibus gatti et postea totum pone in ansere et
sue bene ne possint exire inde pinguedines et
pone in veru ferreo et bene facias assari ad ig
nem supposita sartagine cum bona quantitate aceti
albi super quod cadat pinguedo que cadit de
ansere postquam erit bene assus remove sartaginem
ut frigescat acetum et collige pinguedinem et
pone in pixide ad dissolvendas contractiones
membrorum. Recipe medulle tauri liquefacte ad ignem
quodlibet cui addatur quarta pars eius ex mirra
rubea et inde ex oleo laurino deinde accipe
anserem cum omnibus que sunt intus et bene contrita po
ne in vase uno et desuper mitte acetum quod fuit
in sartagine et misce et facias bullire et postea
pone totum in sacco et cola et dimitte frigescere
et collige pinguedinem desuper natantem et mis
ce cum prima pinguedine et ex hoc inungat mem
bra. Et si nimia faciens spasmum cadit apud in
radice membrorum spasmatorum dixit Ras primo conveniet
apponatur medicine mollificative dissolutive subti
liative et calefactive super locum apostemati de
cura spasmi infantium dixit Avicenna sunt curate
nutrices eorum ut ipsorum unctionis approximet
emplastrum cum melle cum quo confecta sit cera et ra
dix lilii et sit cum eis de aniso et parat plus de
eo et posset esse hoc emplastrum applicari mamillis
nutricum et consuescant ponere membra sua in aqua
in qua sit decocta camomilla mellilotum et fenugrecum
Empl.
et quandoque conveniet camomilla sola. Et ex emplastris bonis
dixit Avicenna est quod fit ex storace liquida castoreo
euforbio et cera citrina et oleo de liliis et hoc
quidem convenit in pueris et non infantibus. Et ex
emplastrum animalium
curis innatabilibus expertum est ut super membrum spasmo
sum ponatur ren alicuius animalis et dimittatur super
ipsum donec desiccet et ponatur unus post alium
iudeus autem dixit hoc debere fieri cum pinguedine
caude arietis. Gerardus super 9o almansoris dixit
quod spasmo applicanda sunt molliva aut resolutiva

et vnguentum mollitiuum est hoc. Rx. mucilaginis
fenugreci et seminis lini ana ʒ ii. butiri re-
centis axungie anatis ana ʒ 5. olei sisamini
olei amigdalarum dulcium ana ʒ 5. olei de liliis
ʒ i. cere quantum sufficiat. Facta mollificatione
per duos dies stat in isto per alios duos dies
de. et sic iterum redeat ad mollificandum per alios
duos dies deinde ad resoluendum per alios duos
et sic successiue stat donec sanetur. Nota
quod in huius egritudine cum maiori cautela frigida sunt
applicanda quam alijs membris minus frigidis et
quod actu maxime que sunt aliquorum medicaminum membro-
rum discooperto applicari non debet regulariter quo-
niam subito infrigidaret eos et forte mor-
tificaret eos ipsorum calidum debile. Frica ac
potencialia bene applicari possunt. Cura spasmi
non proporcionati ad materiam fit ab actus
frigiditate dixit paulus inungatur membrum re-
gidum cum oleis calefacientibus et si non mitiga-
tur contractio ponantur ventose cum scarificacione et si
erit contractio in tibijs ventose ponende erunt
super renes et si est in manibus ponatur ventose
in spatulis et in ultimo spondili colli. Et dixit
cum corpus est sanum et contractio est in labio palpebra
lingua uel oculo est valde premeditanda ne co-
trahatur. Nec sanguis a minuta nec a spondili
post per scarificacionem spasmi non fit a causa uel
passione premissa curacione sine qua causa et pas-
sio requirit cura est dixit Auicenna ut embrocetur
ex decoctione radicis fructi camomille fenu-
greci et similium et prius dolorem seda et sic
curatur spasmus sequens ad inulnus. Et quis
dicatur mirabilis cura tamen dixit Ginelchus cum do-
lor incipit inungetur cum anodinis ut sunt oleum
anetinum oleum camomillinum calidum et oleum
de semine lini et emplastrum factum ex semine lini fe-
nugreci floribus camomille farina ordei et ra-
dice maluauisci et dictis oleis et ponatur actu
calidum et ponatur in stringitur quod continue in bal-
neum aque calide decoctionis rerum positarum in em-
plastris et regeneretur ut vulnus sanetur. In
spasmo facto ex punctura uel fixura pura sit
medicamine et euforbio et hoc si neruus punc-
tus uel fixus detectus non fuerit apparens
In neruo uero detecto apparente medicamini
de euforbio non debet appropinquari. Nam ne-
ruus discoopertus non tollerat medicamine sicut est
euforbium quod neruorum detectorum medicina debet
esse desiccatiua sine mordicacione que raro inuenit
talis de melioribus tamen ad hoc est calx minimum
lota et cum oleo temperata et super vulnus inducta
et similiter tucia cum oleo rosato et oleum gelle
conuenit in neruo discooperto in cooperto uero tale et
carne non conuenit quia ipsum putrefaciat sed
de hijs amplius dicetur alio loco. Si autem acci-
dat spasmus propter dolorem mitigandus est dolor
hoc modo imponatur stupe canabine in oleo
rosato et violato et vitellis duorum ouorum
et aqua rosata tepefactis uel panis calidissimus
a furno extractus in optimo vino madefactus
inungatur locus anodinis supradictis narratis et
si inde fuerit fiat dolore conuenienti cedi-
at medicina et si non quiescat dolor scarifice-
tur locus si autem non cessat dolor inungatur
locus dolorosus et in circuitu cum vnguento quod
sic fit. Rx. olei rosati ʒ iiii. opij ʒ 5.
iusquiami papaueris albi ana ʒ ii. corticis
mandragore et seminis apij ana ʒ i. aceti vi-
ni ʒ ii. misceantur omnia et fiat vnctio cum eis
Gerardus dixit panis de furmento infusus
in lacte vaccino per ʒ uel ii horas per tres
uel duas horas ʒ iii. vitellorum ouorum re-
centium infusorum similiter cum oleo ʒ ii lactis vac-
cini quod sufficiat ad incorporandum coquatur omnia
conquassata simul et fiat emplastrum et tepidum
loco supponatur. Spasmus uero factus cum re
venenosa superius curatur dixit Auicenna cura ubique
venenum. Si autem in spasmo ex punctura animalis
venenosi fiat dolor fortis competit attra-
hencia venenum sicut anus galli depillatus
et positus super morsuram et valet tiriaca et
metridatum similiter valet scabiosa assata cum
vitello oui et supposita et hoc fiat a prope-
rate et a specie sua. Cura spasmi contracte
facta est ut prouocetur vomitus cum potu aque calide
donec euomat colerum multam et liberetur
in continenti. Spasmus autem fit a vetustate
et ille qui vulgariter simone grassus vocatur
Gmelinus dixit est ut fiat fricaciones in toto
uel parte secundum loca que occupat cum panno aspero

Marginalia (in red): Cura fit ex actu fri[giditate] · Cura eius quando fit a passione · Eius quando fit ex punctura · ad neruos detectos · Eius quando fit ex dolore · vnguentum stupefactiuum · vnguentum anodinum · Eius quando fit a re venenosa · de veneno · Eius quando fit ex repletione · fit a vetustate

et iungit fricando cum oleo de spica vel de
costo fiat cristere carminatiuum vetustatis
prout dicetur in cura colice vetuste et con
Cliste(re) ad vetustatem
fert cristere hoc modo factum. Rx an(isi) fen(iculi) ame
os amomi ciminii dauci carui an(a) ʒ ß ce
taurree sticados rute mellilotum assari flor(um)
camomille an(a) m(anipulum) i colloquintide bab baccar(um)
lauri an(a) ʒ iii bulliat ad consumptionem me
dietatis et coletur et accipiat ex collatura
ʒ xv et dissoluat in ea mellis ʒ ii olei
anethi vel de ruta ʒ iii electuarii de
baccis lauri ʒ i sal(is) ʒ ß et supponatur u
tatur regimine dicendo in cura colice vetuste
et abstineat ab ablucione membri in quo con
sueuit venire cum aqua frigida et esse cum aq(ua)
ablucio
dulci licet actu sit frigida confert tamen loco
ipsius membri in ieiuno cum vino lupino vel
aqua decoctionis rute sauine saluie ne
ptarie camomille foliorum lauri. Et cum fiat
spasmus a vinibus et potum vini non intersecatur
ad vinum
et eductio. Gerardus dixit Rx centaurea
et santonicum et distempatum cum melle vel vino
et bibat et fiat emplastrum de centaurea absin
thio santonicato aloe cibalino et vmbilico
supponatur. Haliabas dixit si spasmus ac
cidat in eructuacione et sit de repletione
adhibeas curam que in paralesi dicta est. Si
autem sit de siccitate tunc specialiter cum curatio
est fortior spasmo calefacientibus et desicca
tiuis vtere quedam adminiscendo emolientia
cum forti fricacione

de thetano

Inquit Rasis primo continentis auctoritate
pauli quando membrum sit distensum an(te)
et retro ita quod ad nullam partem pli
cari potest dicitur membrum vel membrorum rigiditas
arabice autem thetanus dicitur guzez vel acu
zez cuzez tamen secundum aliquos significat quasi
dispones primo namque significat dixit Auic(enna)
spasmum incipiente a lacertis frontis et pectoris
superioribus et contrahit caput ad ante vel retro
vel vtrimque 2us significat tetanum quolibet partem
3us significat spasmum proprium oculorum 4us significat te
tanum secundum totum corpus sursum et deor
sum et inde thetanus est duo spasmi. 4o

significat thetanum ex frigore factum congelatum
guzez propter superius id est quod thetanus et
sub nomine guzez distinguit Auic(enna) tetanum a
spasmo. est autem tetanus morbus officialis in
comparatio tetani ad spasmum
figura. nam membrum tetanosum habet figuram
quam secundum naturam non debet habere. de causis spasmi
vel tetani loquitur in vili Auic(enna) dixit quod sunt similes
causis spasmi secundum vnum modum et secundum diuerse
ab eis secundum alium modum et similitudo est quia sicut
cum spasmus potest esse materia replens apostemosa vel
non apostemosa et potest esse cum aliqua constrictiua
vel induratiua et ingrossatiua et potest esse cum lesione
membri neruosi ex cuius lesione accidit figura
et potest esse cum aut minima aut communia intrinsece vel
esse potest cum tetanum diuersitas vero inter eas est potest
quia cum raro sit a vetustate sed tetanus vt
plurimum fit a vetustate qui est vnus tetanus
aut duplex tetanus et maxime ille qui est spasmus
Alias diuersitates assignat Auic(enna) ad quas
de causis
si vis recurras. de causis tamen in speciali dixit
Auic(enna) quod accidit ex congelatione musculorum
corporis et maxime eorum qui sunt in ceruice et
accidit ex humore frigido et multociens acci
dit dixit Rasis primo continentis ex labore
et cum iacet super terram duram et ex subleua
cione ponderis honerosi et ex cum vul
nere et cautio et sectione vt dixit Auic(enna)
Signa precedentia
signa precedentia pronosticantia tetanum futurum
dixit Rasis primo continentis precedunt tetanum
ponderositas corporis et iectigacio et pa
ciens erit piger et balbucies cum loquitur
et sentit punctionem in collo et usque ad os
Signa incipientis
pudici. Signa tetani incipientis dixit Auic(enna)
sunt quia clauditur os quia spasmat musculi man
dibule / 2m signum est rubificatio faciei
3m signum est quod dolor sit fortior circa
partes faciei. 4m signum est quod non potest sorbere
conuenienter. 5m signum est quod sit frequens
palpebrarum motio. 6m signum est quod oculi la
crimatur et hoc maxime in tetano malo
futuro ex multa materia commota in cerebro et colli
Signa generis
quata eius per fluit ad oculos. Signa ge
neris dixit Rasis primo continentis cum accidit
tetanus vir paciens ac si semper rideret
istud tamen signum ponit Auic(enna) specialiter vt ap-

parebit et facies eius mutatur a naturali colore
et oculi a naturali situ. de signis autem spe- *signa spec(ialia)*
tetani supradictis secundum distinctionem eorum dixit
Avicenna quod signa humidi et sicci non propor-
cionati ad magis sunt secundum regulam que dicta
est in spasmo. et dixit multociens acci-
dit pacientibus colica propter frigus et multi-
tudinem cibi et ventositatis multiplicatur enim
in eis flegma et ventositas. de cura dix- *Cura*
erunt quidam quod est eadem que dicta est de
spasmo et hoc est utile et preclarum et propter hanc
causam multi non fecerunt specialem mentionem
et quidam specialiter aliqua tetigerunt de cura
tetani de repletione. de cura igitur spasmi pro-
dictam in tetano humido dixit Rasis primo
continentis detur ei in potu aqua mellita de-
cocta usque ad medietatem sed debet subti-
liter et paulatim bibere et ex cibo sumat bu-
cellam valde parvam et oportet ut sorbeat pul-
tes liquidas. Rasis dixit loco allato si te-
tanus est ex [illegible] intromittat paciens in
tinam plenam oleo calido in die multociens
sed non moretur multum in ea quia est dissol-
vens virtutem. de cura autem per [illegible] *p(er) pocio(nem)*
pocionis dixit Rasis. flebotometur in primis
et non permittas subtractionem sanguinis
sed tamen non extrahatur semel et subito sed
paulatim et successive et non ligetur vena
ponatur desuper lana intincta in oleo quam non
possit subintrare frigus. Et in iteracione ad
[illegible] dixit Rasis clisterizet cum oleo
rutaceo et opoponaco. Et Avicenna dicit quod
fiat ei enema cum oleo rutino et castoreo
et centaurea et similibus et suppositorio fa-
cta ex bauraci pulpa colloquintide et ye-
ra et si adhuc fuerit fiat clistere ex *clistere*
lacte asine et ponatur ventose cum scarifi-
catione in collo vel in loco multorum muscu-
lorum spondilium et in utroque latere pectoris
et sub ypocondriis et in loco renum. de ite-
racione vero ad alteracionem dixit Avicenna
ex eis que dicuntur est mirabile ut detur *opopo(naco) castor(eo)*
de opoponaco ʒ. i. et similiter de castoreo.
castoreum enim est de rebus magnis con-
ferentibus tetano frigido et humido quare

oportet ut assiduetur. de alterantibus vero *Alkanaca*
ab extra approximandis dixit Rasis primo
continentis absinthio aqua frigide est valde pe-
riculosa et ideo nullus potest tempus ei retinu-
lit. Et ego similiter dixit ipse permitto
hanc curam. dixit tamen Rasis primo continentis
ponatur super membra lesa lana intincta in
oleo cucumeris asinini vel cum cum casto-
reo et impleat aliquod vas eneum oleo
calido et apponat super nucham colli et cum
convenientibus in cura spasmi et tetani o-
portet ut fervescat succus aneti et intromittat in *Spale*
ipso catulus aut vulpes aut lupi et de-
coquatur donec dissolvatur deinde insidat
eger bis in die in ipso et ex eis est ut
fiat inunctio ex adipibus animalium silvestri-
um ut leonis ursi cervi et [illegible] unguentum
optimum sic fit. Recipe pinguedinis ma- *ung(uentum) opt(imu)m*
iorum vulturis gatti et ursi olei vulpi-
um ana ʒ. i. olei cucumeris asinini olei
costini olei de terbentina succi rute succi
foliorum lauri ana ʒ. i. s. aque vitis succi
psilli succi aneti ana ʒ. iii. granorum iuni-
peri ʒ. i. piperis piretri squinanti mirre
ana ʒ. s. pistentur et bulliat cum predictis
ad succorum et aque consumptionem deinde coletur
et addatur cere et ysopi humide ana ʒ.
vi. bdelii opoponacis euforbii ana ʒ. ii-
i et fiat unguentum est enim utile et conve-
niens. Ex hiis autem que observanda sunt in pa-
ciente tetanum dixit Avicenna est ut quando corpus *Canon*
sudat propter doloris vehemenciam quando infla-
mat sive propter maiorem oportet quod non dimittat ut
infrigidatio sudoris ei superveniat quoniam fri-
giditas ledit ipsum sed oportet quod de-
siccetur sudor cum lana infusa in aliquo
oleo calido conveniente

de tremore

Gerardus dixit super nono Alman(soris).
duplex est tremor unus proprie sump-
tus qui est propria passio nervorum et
hoc potest accidere a causa extrinseca sicut aqua fri-
gida sparsa supra corpus subito vel impro-
vise vel a causa intrinseca sicut in paroxismis
febrium malum a materia mala sparsa super mu-

musculos et membra sensitiua · tremor aut
[vis tremoris] prope supra dixi Gal' in° de accidenti q' e
motus compositus ex duplici motu · s' motu gra
uitatis membri trahentis deorsum et motu
virtutis voluntarie motiue sublevantis sursu
hoc namque dixit Gal' pot moue membrum ad
omnem differentiam positionis et pot tenere ipm
firmum cum vero membrum mortuum seu para
liticum fuerit cadit deorsum et non pot mo
ueri · Cum vero corpus fuerit eger debilita
ta virtute grauitas naturalis membri trahit me
brum deorsum virtus vero mouet ipm in
sursum et sic isti duo motus fere continui seu
successiui nunc motus grauitatis membri dep
mentis et nunc motus virtutis sublevantis isti
enim duo motus si non essent qui continuati et
successiui non causaret tremorem · oportet
ergo inquit Gal' bellum esse inter virtutem et gra
uitatem membri optime igitur · de causis dixi
[Causa ...] Ras' primo continentis accidit tremor ex causa vir
tutis et hec causa virtutis contingit et immode
rationem purgationem Scta labore difficili
et plurimo coitu et omnibus aliis causis lam
entibus corpus et accidit etiam multis humoribus
grauantibus virtute · dixit Paulus et alii ut
[Pauli] ponitur primo continentis tremor accidit ex de
bilitate neruorum et potu aque frigide ex multitudine
potus vini et ex diuersitate multorum vinorum
et ebrietate et coytu et eius effectus nimia
angustia et ex eis est timor q sit per illud
quod sequitur hominem ex lupis aut ex transitu ca
uerne alte similiter hoc fiat malicia omnis fri
de sine mora sicut accidit decrepitis et qui bibit
aquam frigidam aut natat in ea et illi qui mul
tiplicant potum vini ipsi enim fiunt calefactione
deinde infrigidatione · dixit Iohannes Almor
[Almor] cum vero fit tremor aut est in virtute aut in altero
aut in utroque simul · Causa aut in virtute est quando de
bilitatur ex eo quod accidit ei timor aut propter
applicationem rei terribilis sicut aspectus de alto
loco aut ambulatio super parietem vel trabem
aut cum timet de aliquo aut propter angustiam
et tribulationem aut gaudium desideratum
aut propter multitudinem coitus post refectionem
Causa aut in instrumento est triplex quia aut propter

mollificationem aliquam in qua occurrit
nerui propter quam non accidit paralesis cum non
sit tanta q paralisim possit efficere sed est tanta
q ipa debilitat et relaxat neruos sicut accidit
propter multum potum vini et ebrietatem frequentem
et multitudinem aque frigide · aut causa est in membris
neruosis quia in ipsis contingit opillatio propter repletio
nem in eis facientem qua propter virtus non potest
penetrare in neruos non tamen omnino impedit qua
re non regit membra in motu nec pot ea sustinere
unde tremunt aut causa est quia aliquando fit ut instrum
aliquam incurrat desiccationem propter quam non obedit
flexioni naturali et ideo membra mota tremunt
de causis aut omnibus virtutis et instrumenti est
ut accidat nocumentum instrumento proueniens virtuti
quemadmodum si aduenit ei frigus vehemens
extrinsecus aut ex punctura animalis aut ex humore
frigido aut ex calore vehementi sicut apud adhuc
nonem tremor plus accidit capiti quam aliis me
[Signa generis] bris et post caput manibus · Signa generis
nota sunt ad sensum et signa specierum nota sunt
ex predictis et Almor dixit signa cuius sunt cause
[Cura] manifeste predicte · Cura tremoris sicut aut
predictum est cum in neruorum triplex perficitur instrumento
dieta potione et cirurgia · de dieta dixit
[dieta] Almor oportet ut sit cibus uelocis digestionis et vi
num quod est eis nocet et similiter aqua frigida abstineat
a lactibus et aliis prius autem confert eis
dixit Haliabas caseus aque commixtio cum cinamo
aneto et pipere et usus talium et cum accidit
tremor conualescenti detur cerebrum leporis assum
ex aquis que melior est est aqua pluuialis mo
retur in aere calido et sicco et fugiat loca fri
da et humida et paludosa odoret res calefa
cientes fugiat accidentia anime preter unum exercitet
ante cibum exercitio moderato quousque sudor por
ris aptis incipiat exire · Conueniunt fricationes
[fricacio] ante exercitium et post etiam qui exercitari non pot ante
cibum fricetur et aque nitrine dixit Haliabas laua
crum confert tremori et omne balneum calefacti
uum siue naturale fuerit siue artificiale et sompna
conuenit in quantitate moderatus sex horis usque
ad octo nocturnis alto capite obscurus
et a frigore tuto · Cibus aut eorum sit panis
de tota farina bene fermentatus et salitus et

et bn̄ coctꝭ a corticibus tn̄ bn̄ mᵒdicꝭ quidā
tn̄ plus laudant panē de milio et sit panis — panis de milio
absq3 lolio ꝑꝑ nocumēta que īducit ī tūis
quia debilitat eos et ingrossat spūm aīale
et nocet virtuti motiue voluntarie vitet
panē ordeaceū cibaria de pasta et oīa le
gumīa quidā tn̄ concedūt risū3 cū lacte
pinearꝝ coctū et oditū cū melle vl' multo
zu^c^ Conueniūt et carnes auiū siluestriū — grec^a^
motiuarꝝ ut alaudarꝝ turturū ꝑdicū stur
norꝝ pipionū volarē inapietiū pullorꝝ et
pullarꝝ carnes edorꝝ et castratorꝝ iuuenū
oua sorbilia fugiat lac fructꝰ oēs de qui
nitibus aut sut pruce sistici carni ꝑ pignes
cū zuzibe et acino pastille quoq3 et amig
dale cotedi ꝑīt vitet oīa olera frigida
herbe aūt cōuenietes sᵗ saluia maiorana
rosmarinꝰ calamētū origanū ysopꝰ pulle
giū menta feniculus petrosilini et menta et
silia et cibis suis utat' et frequēter assis
et paratis in testulis raro vero elixis acetū
tn̄ abstineat. oī die suppositatꝰ cōpinget
sponte vl' bustao artis. Et si tremoris cā fuer — si fuit a debilitate virtutis
ut debilitas virtutis utat' regimē rᵉstaurātio
ī cibis et potibꝰ Et si eius cā fuerit siccitas
regat' regimē humectatiō sicut dictū est
supra et similibꝰ Cura ꝑ pocōne dix — ꝑ potiū
Auic in generali loquēs fuit quod ī aliis fe
cutis cū illis ꝑcedentibꝰ cū apertōne opillacionū
supple digerendo maz et cū destructione mol
lificationis confortādo et cū euacuatioē et cū cōfor
tacione neruorū si eius necessitas est ī tremore
ut q2 tremor sit a siccitate et sic locutꝰ est
q2 raro hoc euenit vel si est ꝑꝑ debilitatē
ex egritudine et cū rectificatioē cōplexionis que
nūq3 fuerit illa mutata cōplexionis ut cū cale
factione si fuerit frigida et cū frigidatioē et cō
pressione et euacuatioē et cōpulsione ṁe per
certeria vl' urinā Et cōferunt balnea ī aqs — balnea
marinis vl' artificialē facta ī aqs salsis sulfis
in cibis ꝑdictis Auic tetigit intentiones cura
tiuas requisitas ad curā tremoris s. ītencōne
ad digerendū deopilan euacuan diuiten
alterandū ī soluendū et confortandū de ī
tencōne itaq3 ad digerendū notat q' digestio — digō

debet fieri ī cura tremoris sicut ī curis ꝑ
cedentibus dictū fuit Cum — Sapio et sti
cados ꝑ tribus tribus et oximellis squilla vna
parte simpliciter cū decoctione aceti yiue maio
rane piretri et nucis muscate Rx syr^i^ et
sticados ℥ viij oximellis squilla ℥ iij de
coctionis dont ℥ ij de Albora dicō q'
cū tremor ut plurimū fiat a dimio sanguis
humoris frigidi et humidi ipā nocet sed for
tasse iuuat eos qui paciūt' tremorē ex sup
flua retencione sanguis emoroydarꝝ vel
menstruorꝝ ex cuius retencione multiplicatꝰ ē
sanguis in toto tūc eī Albora confert et
ad euacuacōes illius sanguis addē cōsuetū
addicio curat tremorē Albareais dix et
ponitur primo continet cū accidit tremor abs
q3 manifesta cā que ut plurimū fiat tre
more que ē humor flegmaticus extulit mē flo
bothomet paciēs In tremore vero fō ad — a mā mixtura
mixta mā flegmatica In retencione eua dix
Sapio curamꝰ ī primis elado ī potu pillas
subtiliatiuas ut fetidas et si indiget da
mus yeris magnas Et sic auic dixit
et ex eis sᵗ pille cochie. de itēcōne uō
ad diuisione dixit Ras primo continet utē
dū est fricacionibus fortibꝰ Et ī diuisioībꝰ
dixit q' cura stuporis est cura paralesis et
nō debet dari ī principio forte laxatiuū ne
dissoluat virtutē Et auic dix administre
tur potio vetosarū sup spondiles primo cū
scarificatioē vl' sine primo q' dispō me regit
vetose tn̄ ī hoc loco ponit nō sᵗ ad ītēn
cōne diuisionis vl' alteracionis vel euacuacōis
. de ītēcōe vero ad alteracione ī solucione — Alteracio
et cōfortacione dicit q' ī plexi pt ꝑ ītriꝰ et
cōtriꝰ apposita de ītriꝰ approximādis dix
diasto. decoquat' radices malue et bis
malue cū vino et det' ī potu vinū illud
q2 mirabilit' valet contra tremorē Ras dix
primo continet da ī potu ℥ j. sticados ℥ j.
cū aqua mellis per aliquos dies nā ē iuua
tiuū valde tremori eueniēti a cā cebri
et iuuat dare confortatiua cerebrū et dia
margariton plirisarcoticon Gentilis
Electuariū utile ī tremore Rx salme ro — electuarium utile ad tremorem

rismarini aceti añ q' a. j.

coriandri acetum an. ℥ .i. decoquantur
et colentur et in colatura ponat zuccari albi
lb. .i. et cere ℈ .i. et deducant ad spissi
tudinem et tunc addant piretri ʒ .i. pilo
aloes nucis muscate nucis cardamomi an.
ʒ .ss. dos. ʒ .ij. In sexto refert quod quedam mu
lier sexagenaria curata fuit a tremore cor
poris sola comestione vulpis cuius nam de
mebris suis depilabat et coquebat ipsam cum
visceribus suis et comedebat totum nichil
proiciens. De appropinquatis vero ab extra dicit
prudens hoc emplastrum est mirabile contra
tremorem ℞ mel solum et fac ipsum coqui et tere
ipsum et cataplasma commode bis in die manum
et Gerardus super nono almansoris quod post loca
tionem de nervis quod valet ad tremorem oleum
cucumeris asinini oleum de canabe oleum
de andacocca que alio nomine dicitur herba sul
sulfurea. Gordo dicit quod post locationem
de nervis solutivum et oleis fuit ista post
balneum sulfureum et non contulit hoc deus
ad medicinas solutivas quia erat irregularis
cum debeant precedere balneum sed ad olea so
lum obrigiri primo debet precedere evacuatio de
inde balnea deinde olea et unguenta. dixit
almansor si acciderit tremor ex aqua bibita
que ex nive dissolvitur ab illa abstineat et
balneum calidissimum ingrediatur in quo tamen diu
moram faciat donec sudet et condiet sub
sole moretur. haliabas dicit si ex mala complexione
frigida et multo usu aque frigide per abos ca
lidos et medicina curatur scilicet unctione ex o
leorum calidorum. Et avicenna dicit curatur evapo
ratione cum nitro et sinapi et unctione cum oleo co
stino tremor autem cum urtice aut veretro
aut tremens aut in altum ascensus vel
similibus causis recessu eiusdem cause recedit
rasis dicit tremorem qui fit ex multitudine
vini curamus in primis cum prohibitione a vino
deinde post id confortamus cerebrum cum oleo de
rosis et aceto et de mirtino et de saluabus
cum floribus palmarum. haliabas dicit cavendum est
vinum et a iungendum est caput cum oleo de
rosis et aceto vini diligenter penitus. Avicenna
dicit quod oleum de andacocca habet proprietatem

habet proprietatem removendi tremorem et sim
plicium ex ea scilicet hunda a in ea solum

De stupore

Avicenna dixit quod stupor est diminutio
sensus et motus in aliqua parte corporis
que vulgariter dormitio membri appel
latur sicut et qui tenuerit virga tibia superiora
cum eius est dicit rasis primo continet et sensus sicut
manifeste apparet ambulantibus per nivem quod cum
infrigidatur membrum eorum primo stupescit et ul
timo perdunt sensum. Serapion autem dicit quod causa stupor
est frigiditas sub ex humorem congelans et coagulans
et constipans ne virtus sensibilis cum penetra
re possit. dicit etiam quod causa stuporis aut est ma
la complexio cum materia aut sine materia ut plurimum
tamen fit a mala complexione frigida et raro valde
a mala complexione calida et auctores non compose
runt nisi de frigida. dicit Avicenna etiam quod causa stuporis
aut est ex parte virtutis aut instrumenti aut ex
parte utriusque. Ex parte virtutis ut cum debilitatur
sicut in febribus fortibus et acutis ducentibus
ad stuporem sicut in illo qui passus est scorpio
statim et apud propinquitatem mortis. Ex parte vero
instrumenti quod aut est corruptio complexionis nervi et in
strumenti tactus que fit propter forte frigus quod
accidit ex aere vel potu medicine multum frigide
vel ex punctura scorpionis aquatici. Gentilis
dicit aquatica ad differentiam cuiusdam scorpionis ter
restris dicti alzeretich cuius venenum ut patet
loco suo est calidum et quidam dicunt quod est piscis
dictus murena ex ipso mirabilis est. Sanus
etiam in rete piscatoris manibus tangentium rethe
stuporem infert ut multi plures et auctores con
cedunt aut cum est corruptio complexionis instrumenti sic
accidit propter vehementem caliditatem ex morsu serpentis
aut propter longam moram in balneo aut ex eo ex parte
instrumenti grossitudo substantie nervi quare spiritus
in ipsam non penetrat bene et opilatio idem
facit. quidam reducunt predictas causas ad primitivas
antecedentes et coniunctas. primitive sunt frigidus aer
balneum actu frigidum vel multum calidum narco
tica venena ligatura membri et compressio eius
cause antecedentes sunt mala complexio frigida
vel calida necnon concurrentia membris sensitivis
humor superfluus apostemas vel non apostemas

Nota de nocte rovare
Appropriandi ab extra
vaporatio
Cause
Cause antecedentes

F.1

cū cōiūcta est ipa mala cōplexio pueniēs
ad mēbra sensibilia uel ipe humor actu
opillans et stricta · Signa gnalia dix alma
sor cū aliquis sentit aliquod mēbrorū suorū Sig̃ gnā
sicut ē dispō pectus cū sit stupidū · ē pp ps
sura alti⁹ mēbri ul' rei grauis sup ipm
dicimus illud mēbrū stupore hre Constantin⁹
dixit mēbrū stupefctū app̃z cōtractū et
fri tactu dixit auic q signa stuporis sūt
ipe met cāe stuporis supradcē · Signa p Sig̃ pnostica
nostica stuporis st cāe tremoris que si sūt
fortes signt stupore forte forte et si debi
les stupore debile · Signa spēc dix cōstan Sig̃ spēc
tin⁹ pmo continent⁹ signū euenient⁹ ex rplecōe
totius ē rplecio totius corpor et eueniētis
ex rplecione humor et debilitas humor in
iudicē et multiplicacō potus aque fride et
sopnus et balneū post cibū et exsiccatur
hoc cū stupor venerit pp purgacōes corpor
et paucitāe nutri⁽ⁱⁱ⁾ et inequale digestionez
tūc eī dicetur q superfluitas est ī suis rples
cōs et significat q sit ex rplecōe tot⁹ qui al
leuiat post purgacōne chimor et melioracōe
digestionis Et dixit qū stupor est ex spō mor
bo humor tūc assidue manet et mēbrū stu
pidū apparet frigidatū sm proporcione
reliq corporis Fri ex sanguine signa st dixit
Ras in diuisōibz rubedo coloris ex vehemēs
que trahit ad nigredine et rubedo faciei
et oculor et reliqua signa dnij sanguis Et Flē
fca ex flegmte signa st mollicies tot⁹ corpor
grauitas · Alij dicūt q cāe tremoris iūcte st
eē signa stuporis qm cāe tremor signt cū
addicione in ipis augmentū stuporis ita cū
cāe tremoris auget signt stupore futur
et sic erūt signa pronostica et ulūs frīdor
st cū stuporis · Gualterus dix q signa fri ex
humiditate cū calidite st rubedo faciei et oclo
r que trahit ad nigredine et apāe venar
cū hitudine carnosa et dulcedo apparet ī
lingua et vrina colorata et spissa et fri
fri ex humiditate cū fri̇te signa st mollicies
totius corporis et albedo faciei et grauitas
corporis et sensuū et pigricia et apparet
vrina spissa alba lactea et pulsus puus et

mollis Cura stuporis ut reliqe pdcē egrītudines Cura
humor triplici pficit instrumēto dieta pocione
et cyrurgia ver q cura stuporis nalis
multū cōuenit cū cura paralesis ideo aucto
res de eius cura sucīncte tractauerunt Eius tn̄
cura nō est dimittēda qm̄ cū prolōgatur
huius morbi tempus pducit ad paralesiz
Auic' uero pro cura stuporis remisit ad
cura tremoris qua ē eadez · de dieta in
stupore dix Ras pmo cōtinent⁹ et cōuenienti
or et utilior cura stuporis et puap⁹ molli nō
ficacionis est assiduus mot⁹ mēbror paciē
tū eo q mot⁹ facit ipa reūti ad pstinaz
sanitate Et dixit cōstan valet ī stupore as
siduacō coitus et us⁹ balnei que faciēda st
ut dix haliabas post maturacōne et pur
gacōne et caueat a generatib⁹ flegma et
a coytu Et reficit illū cibis calefacientibus q
tn̄ nō sint nimij caloris ut cicer aqua
cū cimino et aneto et carnib⁹ gallinar Et
dix gualter⁹ q nil ē meli⁹ in hac cura a
quacūqz cā sit q abstinencia ab oī vino us
qz q ad finē curacōis In cura uero p po Potio
cōne ī intencōne ad digestione et euacuacōne
fiat ut dictū est supra et ī euacuando e
uacua in pmis cū pillis et tapsia aut fetidis
Cura fri ex sanguine dix Ras ē flebotomia
Cura fri in flegmatica cura ē euacuacō cū
yera rufini In intencione ad dissolucionem
fricacōes aspere cōueniunt mirabilr et uetoses
dix Ras pmo cōtinent⁹ magnū pstat iuuamē
tū stupori · dix cōstan vidi plurimos iuuari
ī stupore ex apposicōe sanguisugar ī loco s;
nō debet apponi corpore existente pleno ymo
p⁹ purgacione In intencōe ad alteracione
et cōfortacione dix Serapio post purgacioz
utatur balneo et unctione loca stupefca ungat
cū oleo ciclaminis asinini et euforbio et oleo
de costo cū castoreo et piretro Et dix Ras
pmo cōtinent⁹ q oleū ciclaminis asinini ī q
sit dissolutū castoreū cōuenit spasmo et
dormitacōi et euforbiū bulitū ī oleo cos
tino uel laurino cōuenit mēbris stupidis
et infrigidatis · dix Auic' cū accidit stupor
ī aliquo mēbro pp cāam antecedēte ul' pmitiaz

siue sit frigus siue aliud adueniens principio
nuor ut casus uel percussio tunc oz ut non sis
contentus curacione loca stupidi tum sed fiat
curis cura principalior et dignior in principio tum
veniendis ad ipsum membrum statim primo de interio
ribus tractat Gal. sic fecisse in illo qui cecidit
de mula. vnguentum proprium dormitacioni ponen
dum in loco dormitiuo. Rx olei veteris ℥ iiij
aque ℥ iiij castorei calamenti ruthe ana ℥ j.
bulliat omnia donec aqua desiccat deinde cole
tur et addatur cere ℥ j et calefiat et remoue
atur ab igne et cum hoc vngito mane loca vngi

de tortura oris

Tortura non est morbus contradistinc
tus paralesi uel spasmo ymo uel
est palesis particularis vel spasmus
particularis et potest euenire omnibus corporis membris
in quibus palesis uel spasmus cum euenerit cau
sat torturam / verumtamen quia tortura que est in facie
representat aspicientibus res apparenter nobilior
ideo auctores de tortura faciei speciale fecerunt
capitulum. Auicenna dixit tortura est morbus of
ficialis in facie per quem trahit pars faciei ad partem
non naturalem et alterat forma eius non naturalis et
remouetur bonitas obuiacionis utriusque labiorum
et ambarum palpebrarum ex parte una. Cause tor
ture aut sicut paralesis vnius partis faciei aut
spasmus de repleccione uel inanicione et vnaqu
que aut est vlis aut particularis. Et vlis dicitur que
est in vna tota parte faciei scilicet in lacertis fron
tis palpebrarum narium labiorum et extremi
tatis in qua apparet facies tota a summo
usque ad deorsum deturpata et torta. Et
particularis dicitur que accidit solum vni parti alterius
partium faciei ut superiori uel inferiori et
tunc apparet solum deturpata et torta pars
illa superior uel inferior cui accidit. aliquando ei
accidit vni soli parti uel lateri ut palpebre
inferiori vna tortitur inferior et aliquando vni
soli labio et aliquando in altera tantum extremi
tatum nasi. de signis torture dixit Ras. primo
eminentis multi saltus faciei significat tor
turam esse futuram quando sit ex humore grosso fri
gido inclinato ad musculos faciei et per
hoc quando accidit saltus debet fricari facies et

vngi cum oleo euforbij piretri et similium per
missa tamen euacuacione et hec est cura preseruatiua
huius morbi. Et auicenna dixit ex signis euenientibus
torture est quod homo inuenit dolorem in ossibus
faciei sue id est pannicularis inter ossa et stuporem
in cute sua id est faciei et multitudinem saltus in
ea. in ea namque debet fieri spasmum uel pale
sim potest secundum partem in solutione in vetositate et facit
saltum et dolorem et potest sua qualitate frigida indu
cere stuporem. Signa generis dixit almansor. Cum
os hominis torquetur et vnum de suis oculis clau
dere non valet et si precipitur ei ut exsufflet fla
tus ex vna parte vertit exire hunc pacientem torturam
dicimus. Auicenna ut accidat insufflacio et spu
ti emissio ex latere et non retinet saliua pro
pterea quia labia non bene sibi obuiant non potest
in rectum sufflare uel spuere sed lateraliter
et propter hanc causam non retinet saliua et est
piger ad loquendum et non expedite loquitur
et cum dicat videt paciens facies eius apparet
magis torta dixit genus super nono almansor.
pars faciei sana potest manibus bene tractari et ad
suum naturalem situm reduci que vero non potest bene trac
tari nec ad suum locum tractando reduci est pars
egra. Signa specierum dixit Ras. primo continet
sunt distinguende per signa non tamen multum re
fert ideo quia est eadem cura cum spasmus est
humidus. Signa frigiditatis ex spasmo dixit Ras.
in dimissionibus sicut strictura cutis frontis in
illo latere et tensio eius in latere altero
et paucitas saliue et sputi. Et dixit primo conti
nentis Ras. cum apparet signa musculi frontis et
oculi et gene ardere tunc est ex spasmo. Signa
frigiditatis ex mollificacione dixit Ras. primo continentis sicut
quod in ipsa motus est debilis vel fere totus ablatus
paucitas tensionis cutis et attractio palpebra
rum ad inferiora et si tortura durat sex mense
res non suscipit curam. Concordant omnes aucto
res quod cura torture est cura suarum causarum eius scilicet
paralesis uel spasmi quare curacio est ut di
ctum est in suo capitulo. quedam tamen specialiter diuerte
instruunt. de dieta dixit iudeus debet locari
paciens in camera obscura declinante ad caliditate
et debet ablui faciem cum aceto caueat fri
gus et ventum fiat ignis coram eo tota yeme

Signa
specierum

pronosticatio

dieta

nec die nec nocte cesset curacio. Auicenna dicit
quod eis que iuuant torturam est assiduacio ab
lucionis faciei cum aceto et propter eam in ipso
decoquatur sublimata et abest usque ad 4^m albaro
uel 7^m die cum eo quod sublimat sicut aqua
aceti cum oleo com et stiterat sicut aque
aceti uel eius stiptatus que ipam reptur
prouocando urinam. dixit etiam abetur cum
eo quod sublimat sicut aqua aceti cum oleo
et pulbis colubor et sumat in potu aquam
mellis fructus humidos fugiat et intuetur
speculum et sit calidum valet fricacio capitis
et colli et totius partis lese et valet ad hoc tu
bicinare in tuba et cornu frequenter. In sua
dixit Sarapio utitur omnino eo regimine et ordine
quemadmodum in paralesi dictum est. Et similiter in
spasmo quoniam inter curacionem eius et curacionem
illorum non est differencia magna. In instru de po
autem pocionis dico quod ad digestionem est sicut cione
quod digeri debet materia usque ad 4^m uel 7^m quia
usque fiat euacuacio et similiter post inter euacuacionem
et euacuationem materia cum digestiuis debet sub
tiliari madi et ad euacuacionem preparari. In inten
cione ad euacuandum dixit Rasis primo continentis prime
difficultatem est in torturam et si contingat sensus
pacientis grauari et corpus esse vaporosum et
non agile in suis motibus corpus debet pur
gari quia ista sunt signa repletionis cerebri et
totius corporis. sed si corpus est secundum disposicionem
naturalem scilicet in claritate sensuum et leuitate cor
poris et agilitate motus nunc est sciendum quod
passio solum est in illo membro quod est lesum et
quod corpus est bene mundificatum et non debet
timere aliud malum quam sit quod primo habuit
in tortura et ideo non est euacuandum. In habe
re autem oportunitatem euacuacionis alia euacu
acio est regularis alia coacta. et euacuacione regulari
dixit Auicenna sollicitudo in cura eius sit ut non
soluatur venter eius cum medicina usque ad 4^m diem
uel usque ad 7^m prout dictum est supra in co
lericis curacionibus eorum in uniuersum. In cura autem coacta
que fortis quoniam timeretur euentus apostematis cerebri
epilepsie et apoplexie ideo in huiusmodi cura dixit
almansor incipiamus cum fluxu ventris ex pillulis
fetidis si non expectatis digestionem usque 4^m

diem sed quatuor aut potentius de curatiuis
aut bonis dixit Rasis primo continentis sed dat
in potu omni die per mensem 3 j. de yera hiere yera hie
liberat pacientem a tortura si non fuerit mul
tum difficilis. Generaliter tamen dixit quod temporibus nostris
difficile fieri posse continuare cum tanto tempore
sine intermissione dierum. Et dixit Rasis primo co
tinentis purgacio cum pulpa coloquintide in tortu pulpa
ra est mirabilis post euacuaciones uero cum pillulis
et yeris magnis deuenimus ad particulares
euacuaciones que fiunt cum masticacionibus gargaris
mis sternutacionibus et caputpurgiis. Alexander floa
quoniam morbus est cronicus sunt flebotomia venarum que
sunt sub lingua. Sarapio dixit gargarisma
est magis necessarium in tortura quam in aliis morbis gargarisma
neruorum et ideo debet multiplicari et assidu
ari in ipa et dixit pacientem mane antequam co
medat sinapi cum sirupo acetoso gargariza
re faciemus et precipiemus ut unam nucem mus
catam in parte torta teneat et naribus insuffla
bimus condisum ut sternutacionem prouocet. Et de exptima
habentibus proprietatem mirabilem ad hanc passio sap
nem dixit Sarapio est elleborus albus de quo
debet sumi duo grana et teri et subtili
puluerizari et cerni per pannum strictum et dis
solui cum aqua calida et per vasale mulieri
conualuerunt ex hac cura vice una. Et si ex
fieri semel paciens non potest conualescere fiat
vice secunda et hoc fieri debet post suffi
cientem purgacionem et dixit debet paciens
assidue tenere in ore suo cinabolanum nigrum inuab
Et Sarapio dixit quoniam conuenit tempus mouendi ster
nutacionem cum medicinis acutis attractiuis sicut
est aclamen piper et condisum Rasis autem primo
continentis dixit recipe condisi elebori albi panis porcini
piperis castorei nigelle euforbii ana partes
equales fiat ex eis forme sicut lentes dissol
uantur quoniam necesse est cum auricula muris et in
nomittatur per vasale. vasale est euacuatorium nasale
nasi et dixit iunior in quodam libro quod non debet
fieri aliquod apponendum per uasale. scilicet in caputpur
gio uel sternutatorio usque ad 4^m diem eo quod
magis mouet morbum. Et similiter neque in garga
rismate uel masticatorio de caputpurgiis dixit
Auicenna dignius cum quo sit caputpurgium est ex caputpurg

dragunis duabus sicca auricule muris et
dauch et opoponaci et ℥ ß olei confert vino
sanat in hiis diebus · gordo dicit · probatum
expertum est istud ℞ auricule muris calamus ung-
uentia cuminus asinum nucis muscate pire-
tri aceti an̄ conquassentur et bulliat in vino
calido et paciens resupinetur et comprimatur borax
ut una gutta aut due instillet in naribus
et sit tepidum et fiat multis vicibus ieiuno
stomaco quoniam ista purgat caput et confortat ūno
maiheturium remedium in ore ℞ radicum ace-
tendo in ore ri recentis ℥ viii ß ʒʒ albi ℥ i nucis muscate
aut ℥ iiii pulverizentur pulverizanda et con-
quassentur et alia infundantur et per duos
dies in aqua salva et post coquatur cum melle
electo quod sufficiat et fiat in vase pociens
℥ i ß et teneat in ore unum post alium et si
unus transglutiatur confert · de intensione
de dispositione ad divisione dicit Alexander cura debet esse cum
ventosis positis in collo sine scarificatione et
cum fricationibus super caput et appositione me-dicinarum
supra ipsum et post purgationem capitis debet fieri
cristeria acuta trahencia humores ad inferiora
de intentione ad alteracionem et localia remedia
resolucia et confortativa me religas dicit Rasis
de altercatione primo continentis debet inducia cum unctionibus ca-
pitis et spondilium Et Sapio dixit post mo-
evaporatio distentione confert evaporatio cum aqua in
qua decocta sunt origanum piretrum rucha sica
folia lauri sinapis camomilla mellilotum ca-
sicaus et marubium Et dicit Rasis in dinstioi-
bus vaporet cum aceto in quo decoctum sit ca-
lamentum sinapis saulta sticados et abrota-
num et proiciat ex eo super lapidem ignitum
et recipiat vapor ille ad faciem et ungatur
+ mandibula in firma cum oleo balsami
aut costino Avicenna aut dixit autem me-
experimentum Avicenne melior quam ex perfectioribus curis in tortura
quibus mediante est ut ipse emplastret mem-
bra lesa et caput cum carne animalis silvestris
elixata vel illinita et verum quod caro lupi sit
mollitivum in spasmo melior Molitivum in spasmo cum est tale
℞ mucilaginis fenugreci et seminis lini an̄
℥ ii butiri sine sale ℥ ß axungie anatis
℥ ß olei amigdalarum dulcium ℥ ii olei de

lilio ℥ iii cere quod sufficiat Resolutivum uero
resolutivum speciale est hoc in qualibet tortura ℞ radicis
aceri ℥ iii ʒʒ albi nucis muscate an̄ ℥ iii
olei costini ℥ iii vini albi ℥ ii ß pulverize-
tur pulverizanda et misceantur omnia et bulliat
super cineres calidos ad vini consumpcionem tunc
colet et addat cere quod sufficiat et fiat un-
guentum · dicit silvius mesue per se inducat nervos
et musculos calidis ignea ideo quod cum pulveriza-
tur subtiliter et misceatur cum oleo et fricatur cum co-
loquintida lesis fricacione forti mirabiliter confert huic
morbo Et Avicenna dixit in facta a spasmo in princi-
de cura fracta a spasmo pius a lenificatione deinde resolutione et postea
ligare Et Rasis dicit primo continentis in fracta a spas-
mo debet fieri ligatura in ea in qua sit
attractio frontis ad superiora debet comedi
corium frontis et inferius ligari fortiter et cont-
dantur maxille donec adequatur os et ligetur
superius labium sed non est ligandum donec assu-
ducatur fricatio et unctio cum oleis calidis et re-
iterat sepe labium et si reperiat non adequatum
solvat ligaturam et distendat et ligetur
Et dixit in forti tortura debet apponi per
aliquot dies medicina mollificativa super cor-
ne frontis et debet locus inungi donec molli-
ficetur postea distendat et trahat corium fron-
tis et capitis versus superius et liget forti li-
gatura mediante borace ita quod prohibeat
ascensus corii faciei superius et debet hoc
post distensionem et tractionem corii faciei
nervus inecti et post ligaturam super frontem et
tunc debet trahi et distendi quod adequetur os
et post tercium diem reiterat Et si necesse fue-
rit mutare eam mutet quia in prima vice vel
2a adequabit os Et hoc consilium est utile post
purgaciones et alias curas Et dicit Rasis
primo continentis cura torture continuanda est per v-
num mensem et si transacto mense non liberatur
paciens est pronosticum quod numquam liberabitur

de rectigacione

Alter in libris Galieni et arabicorum trans-
latis vocat rectigatio sed in trans-
latis a greco vocatur palmas ab alie-
bate vero vocat uvla et saltem quod non est
cogitandum minorem prope · verumtamen auctores de

terminat inter congeries nervorum vel quia accidit in membris nervosis vel quia sit ex brevi cum tremore qui est egritudo nervi et ideo dicimus
primo continet saltus accidit ex vetositate
grossa non habente liberum exitum et gerelo
dixit quod cause saltus est materia que magis convertitur in ventum et vaporem et generatum non Cause
consumunt quia vetus retentus et non resolutus
facit saltum et dicimus saltus ut plurimum fit in
facie sub cute que inter cutem et carnem et ideo
plurimum accidit in supercilijs et palpebris
et genibus dicimus perfectigatio quedam est levis et quedam
fortis et levis quidem est sicut formica
quedam et non cogit movere membrum que cum
accidit et perseverat paralesim futuram significat
fortis vero cogit movere membrum
ac si teneret Et de saltu an sit morbus vel
accidens post dicta sunt de precedentibus dispositionibus
et maxime de tremore dictum est. Signa Signa generis
generis non est ex relacione infirmi dicentis sentire motum sub cute quasi pulsativum ad
motum motus vermis seu formice Et aliquando apparet ille motus ad visum dicimus autem signa Signa vetos[itatis]
que sunt a vetositate est velocitas resolucionis
eius cito namque recedit in pauca fricatione
et quod non sit saltus nisi in corporibus et in partibus vero frigidorum que est cum generacione
ventositatis grosse et quod recedat cum calefacientibus ventositatem et dicimus quod saltus est
morbus lacertorum et nervorum apparet quando in
parte que est levis sicut cerebrum non retinet
ventositas et similiter in parte que est densa vel
dura sicut os saltus ut supra dictum est
assimulatur tremori vero differt ab eo quia tremor est propria passio membrorum voluntarie
motorum saltus vero membrorum concavorum dilatabilium et constringibilium et in tremore totum membrum movet de toto loco suo sed
in saltu non ymo solum dilatat et constringit. Cura saltus duplex perficitur nutrimento
dieta et pocione que quidem consistit in contrarie Dieta
omnium ciborum et potuum frigidorum grossorum
et viscosorum et difficilis digestionis et maxime vaporabilium et ventosabilium et similiter
omnium aliarum rerum non natualium vetositatem multiplicantium aut eam resolui prohibentium
de quibus omnibus plene dicitur in capitulo de infrigidacione stomachi Et avicenna dicit non detur aqua
multum frigida quia constringit vetositates
neque etiam vinum multum quia suffocando corrumpit calorem et non detur quod in flacione
habet et infrigidantia sicut fabe lentes
pisces et similia. Cor dicit maior pars cura
cionis huius egritudinis est rectificacio digestionis ne vetositas generetur quo ad non vetositatem
et in cibi qualitate et quantitate et tempore
et ordine quod non convertant in vaporem Cura Cura per pocionem
per pocionem dicimus quod sapio non est cura nisi
cura spasmi et cura tremoris Et haly dicit
medela curacionis est similis medele tremoris quia ex frigido sit causa dicimus continuum
quando saltus est continuus aperiantur pori
mediante balneo et fricatione et fiat unctio
ex oleo subtili Avicenna cura dixit ad resolucionem vetositatis incipiens a debilioribus
procedit procedit ad resolucionem fortia
vaporet gerardus dicit ipse cum vaporacionibus calefacientibus istud enim removet saltum et si non
removet per vaporacionem utere eis resolutivis que per ea removebit Et pedaci
cura quidem convenit in saltu levi vel ubi
non sit materia vaporabilis nisi pauca ubi
vero materia vetosabilis esset multa in qua agentia resolutiva plus consumit in vetositate
quam resolvat nec convenit nec sufficit sed
eget evacuacione materie et eius divisione et sup
cione resolventium vetositatem. Constantinus dicit
si saltus est difficilis et periculosus curetur
cum potu olei de keiria et aqua radicum
post exhibicionem yeralogodion Et avicenna
dicit post evacuacionem et divisionem si materia esset
multa resolutivum da in potu et assidua
post istud menas calefacientes ab ipsis
causis prohibendo et etiam ab contraria evaporacione faciendo vel ungendo et dicit quod castoreum cum sisamino est perfectius in hoc
casu si detur in potu et si dissolvatur castoreum in oleo de sambuco et fiat unctio
cum eo. Gerardus dicit dentur calida que magis
consumunt de materia et vetositate quam dissolvat

Experimentum Gord(onii) ad visum de pica. Recipe
[illegible] picam et ponatur integre in olla vitri-
ata nova et lutetur et ponatur in furno donec possint
pulverizari [illegible] adhuc erant et pulvis [illegible]
[illegible] pica [illegible] quedam [illegible]
visui

It(em) Gord(onius) dicit: Experimentum [illegible] ad visum
et [illegible] [illegible] revelant
Recipe [illegible]
[illegible] cum lacte asine [illegible]
[illegible] fell(is) aquile et accipitris [illegible]
[illegible] balsam(i) ʒ s(emis)
mell(is) ros(arum) ʒ i [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in sole [illegible] agitando
et [illegible] in hieme in [illegible] ubi [illegible] calor
[illegible] galline [illegible] et deinde [illegible] et
oculis [illegible] et [illegible]
[illegible]

sicut est in vino agni casti et castorei
et purgetur corpus bene congesta p(er)ilulai-
m et fiat suffumigatio sicut in parte est dictum
est electuarium conveniens in s(ub)lim(e) procurat
ei digestionem et resolvit ventositatem sic fit
Recipe galange zedoarie gariofilorum piperis longi ana
ʒ i s(emis) aniceos seminis rute siccorum casto-
rei ana ʒ i s(emis) anisi infusi per nocte in aceto
et exsiccati seminis agni casti levistici ana ʒ ii
mellis despumati ʒ x conficiat electuarium
ex dosis sit ʒ s(emis) i(n) mane cum uno sciatho re-
quie potu medio cum malvasie. Et sic est
finis [illegible] fen primi canonis

Electuarium ad [illegible] et ventositatem

De regimine sanitatis oculorum et de iuvantibus et nocentibus oculis

Vitanda ponere ea a quibus oportet
cavere dixit oportet quod ille qui in conser-
vando sanitatem et oculorum tueatur
eos pulvere et fumo et ab aeribus egredi-
entibus equalitatem in calido vel frigido et a
ventis calidis id est acutis et duris facientibus et
reddentibus oculum et malignis quales sunt qui
flant in diebus caniculatibus ut dicit dicit littera
Gerardi Almansor dicit prohibeat ne mali va-
pores ad ipsum ascendat et abluat oculos a-
qua clara et prospiciat in vase vitreo viridis
coloris. Rufus dixit pectinare caput mul-
tociens confortat oculos cum aliis. Incipit inspice-
re libros cum littere non sunt subtiles. Avicenna dixit visus o-
culi sanum cadat super colorem celestem et non as-
siduet intueri rem unam a qua non revertatur
quia in tali intuitu sit resolutio tam spirituum visibilium
quam motivorum ut exponit Gentilis. Nocet etiam oculis
mora et deambulatio sub sole estivo aere
pulverulento fumoso et conturbato vaporibus
malis redeuntibus vel aquosis aquarum malarum
et maxime sulfurearum et mineralium. Inspi-
cere multum colores albos splendidos vel rubi-
dos vel luminosos legere assidue litteras minutas
vero singulas caro avium magnarum et max-
ime aquaticarum. Et Avicenna dixit de nocentibus
oculis est vinum grossum conturbatum. Paulus
dixit plorare nimium debilitat visum et inducat
corruptionem oculi et fortasse quia nimis implet
oculos movendo materias versus eos. Vinum in multis

Nocentia

[illegible] de Gordonio [illegible] oculis

Collirium Gord(onii) ad fistulam in lacrimali. Recipe
[illegible] sal(is) [illegible] vitriol(i) [illegible]
[illegible] [illegible] ʒ i Recipe [illegible]
et [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et fistule [illegible]
[illegible] fistule de aloe
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] in [illegible] Recipe gallas et ossa [illegible]
pulverizentur in [illegible] et ponatur in oleo [illegible] aut
[illegible] et ponatur in vase vitreo ad [illegible]
[illegible] oculis [illegible]

post fletum oculi apparet inflatio. De ali(is)
conferentibus visui ex carnibus omnis caro facilis
digestionis boni et clari sanguinis generativa
et ex conferentibus a proprietate dixit Zoar est
caro pipionum volare incipientium et caro yro-
dinum et picarum et confert hec carnes elixe
magis quam asse et convenit brodium earum et yro-
dines quedam et pice prius excoriatum debet at-
poni in furno pane cocto et in eo dimittantur
donec desiccentur ut valeant pulverizari et non co-
burantur et pulvis earum commisceatur cum medicinis confe-
rentibus visui et similiter. Est etiam magne efficacie
pars eius pulverizari super fercula et ex conferentibus
visui est epar edi et ursi comestum et caro
lupi et omnium avium venatum de rapina. Dicit
[illegible] feniculatum optimum esse in con-
servatione sanitatis oculorum gutta agreste in
oculis posita [illegible] quorundam prius subtiliari in
superficie posita oculum clarificat abstergendo et
preservat oculos a variolis. Galenus dixit [illegible] mena
dixit quod lentes obtenebrat visum et radices coste
confert visui. Et similiter rape que cum generent
humores crudos et ventositates parum de-
bet quia mondentur et bene laventur in aqua calida de-
inde fricentur cum sale postea decoquatur in bro-
dio carnium perfectarum convenientur visui et
tucia lota dixit Serapio desiccat humiditates
que veniunt ad oculum et eas prohibet venire
et ingredi tunicas eius. Tucia nutrita dicitur
quando ponitur in aliquo liquore ut eius sumat vir-
tutem et hoc fit duobus modis aut ignendo tuciam et
extinguendo in illo liquore bis vel ter aut plu-
ries quia cum sua ignitione trahit liquorem ad se
aut fit diu dimittendo ipsam in illo liquore. Tu-
cia autem lota dicitur quando solum querit ablutio sor-
didarum partium eius et remotio quarundam partium a-
cutarum et hoc fit cum triturat et cum aqua diu
agitat vel aliquo liquore deinde dimittit re-
sidere et per talis lotio fieri plures per esse la-
vari et post lotionem et post lotionem nutriri
et ideo tucia nutrita cum aqua [illegible] et feniculi
confert oculis in desiccatione humiditatum et su-
perfluitatem et oculi [illegible] confortat. Naturale per
aquam feniculi potest intelligi distillationem eius vel
decoctionem vel resudationem que egreditur a virgultis

Conferentia visui

Lentes

eius viridibus cu ad ignem apponitur et hanc
mirabiliter laudavit diascorides et Sapio a
pud Rasis 2° continet lactuca namque similiter ba
silicon portulaca visus acuunt caparis et aceti
acuit visum cum sint colirizata et prohibet
fluxum humidum defluentium ad oculos et de
siccat cum violacea et visus porrorum et amos
dixit submergere oculos in aqua clara et
aperire eos utilis est ex eis que abstergunt
oculos unit spiritum visibilem et eum confortat
Eufragia dicitur quedam herba cum qua a [eufrasia]
quila fricat oculos suos et amos vocat eam
bobacon et credit quod hoc sit verius nam de
aqua eius distillata sive de succo eius sit hoc
experimentum si quis perforet oculi galli in directo
pupille et super infundat oculus perforatus de
succo eius vel aqua restituitur visus oculis
eius et ista herba vocatur a quibusdam vlac q
verda est aius que suum totum incdiu ex hac
herba constituit de confectionibus et propter illa
betonica satiregia maiorana petrosilium
nux muscata gummi ceruzorum bibicio cum vino
aqua mixto acuit visum propter illa et semen
eius in potu vel in cibo sumptum convenit oculis hu
dus radix spigorum acuit visum et pulvis eu
fragie bibitum et vinum ex eius nitre convenit [eufrasia]
et facit non potentibus legere sine ocularibus
ut legant sine eis et facit oculos iuvenes
etc. Colirium ex succo ruthe feni et melle et
sine melle rutha comesta et marine cum aro
maticis fit succus acon solus et cum melle pulvis
spoli spenti oculos humidos desiccat et clari
ficat visum Aqua conservans visum fit ex celidonie [aqua conservans visum]
spoli sclareti silvestris eufragie rute ros
bbene silens mortum herbe albe qui distille
tur in alembico et aqua inde in vase ponatur
in ampulla optime opturata et lutata et exponatur
soli per xl dies deinde cum illa aqua lavetur
oculi bis in septimana Electuarium humanum po [electuarium]
situm a mesue optime convenit et Rebuli delectari
Gal. dixit quod cunilis nocet visui obumbrando
Ras autem 2° continet nichil est magis tamen ocu
lis sanis nocet sed papue constrictus quod stipta
tus ventris et prolixitas visionis in re una cum
lege literis minutis pro nocet coytus eius ex
pisciu salsorum et assiduus ebrietatis et sop
nus post assumptionem cibi Et habentes visum
debilem debet vitare sompnum post cibum usque
quo cibus descenderit ad fundum stomachi de
rebus nocentibus oculo dixit Amos quod alie sunt
operaciones et motus. operaciones scilicet virtutis alicuius et
motus consequentes ad illas operaciones sicut vo
mitus est opus alicuius virtutis sed agitatio
veniens in cerebro ex vomitu dicitur motus sive mo
tio similiter potatio vini est operatio vertigo
et calefactio sequens potationem vini debet
dici motio et alie res ex nocentibus sunt cibi
et alie sunt disposiciones consistens in cibis vel in
mutacionis et digestionis eorum secundum tres dige
stiones vel alium cibi nocet et quia mali et
alium nocet licet sint boni quia in non bene dige
runtur vel corrumpuntur Emicas autem Amos que
sunt operaciones sive motiones nocentes dixit sunt
omnia que desiccant sicut coytus plurimus et similia [flos]
Scias preterea quod multitudo flebotomie nocet propter
evacuationem multorum spirituum et prope cum
ventosis quia subtilem sanguinem et spiritum ma
gis evacuat et habet hoc vitium et fre
quentem appositionem earum. dixit alcanamasali
quod oculis nocet tactus cum manu et similiter fricatio [tactus manuum]
oculorum lactuca portulaca et acetum nocet
oculis et similiter capita columbarum silvestrium vel
caponum et gallinarum nam abaia ista dicit [zebra gallina]
zoar habent quandam proprietatem in causando cecita
tem in non videndo post occasum solis et nocet
eis dixit Amos cibi salsi vaporosi qui ledunt
os stomachi sicut cepe porri alea olive mature
et bedorungi caulis anetum et lens cum co
medunt et non cum ab eorum approximant
nam putat nec conferre comedere alia non vide
ca post occasum solis nocet oculis

de obtalmia

btalmia dixit Sapio est apa calida que
sit in panniculo vocato coniunctiva et
dixit quod tres habet species una dicta
calamosi et eius intencio est clara que
accidit in oculo ex causa extrinseca ut fumo sole
pulvere et similibus 2a dicitur adcautz et [Cae]
est vehementior prima et accidit duabus de
causis scilicet cum intrinseca quando aliqua earum extrinsecarum

fluxetum accidere prima speciem accidit diffi
alis et fortis et alia cum mitiga qui occur
rit aliquid ad oculos ex eo quod est debilitas membri
recipientis Et sic a nomine resumitur et
est apud eum de speciebus dicit avicenna quod alia e
vera alia non vera sed similis vere et dixit
non vera vocatur conturbatio et vacillatio Con
turbacio dicitur quia conturbat colorem propter con
venientiam sicut fit in ebrietate in qua convenien
tia aspergitur rubedine vacillatio autem dicitur quia va
cillat modo apparens modo non apparens Cum cum prin
cipia eius fuerint occurrit et cum non amplius occur
rat eum non apparet Cause autem obtalmie
vere dicit quod alia est contrarie alia in
trinseca · extrinseca ut sol fumus pulvis Ca
Cause intrinsece — uero intrinseca per superhabundantiam seu cursum
aliquorum humorum simplicium ut sanguinis colera
Signa generis — flegma melia vel compositio ex hiis Signa
generis sunt dicit almansor cum ea que in oculis alba sunt
in rubedine mutata fuerint fluxerit quod lac
me ex angulis eorum lacrimalibus lipitudo
collecta fuerit dicemus eorum nunc pati obtal
Signa speciei — miam · Signa speciei obtalmie sunt nam non vere
sive conturbacionis ponuntur ab avicenna quod consistit
bonitate suorum accidentium et cum sit quia est a
causa privatia et a quantitate apostematis pruritum
quia apud pruritum sit absque repletione cor
Signa vere — poris · Signa obtalmie vere distinguntur
quia alia significant materiam unde veniens ad
oculum per quam via veniat et alia ipsam materiam
Signa veniens a cerebro — que sit · Signa ergo quod materia veniat a cerebro
dixit Avicenna obtalmia cum continuitate capitis
significat soda et gravitas capitis et rosa
dicit materiam descendentem ad oculum per velamen
extrinsecum significat contusio frontis et vena
et timporum et ipsarum plenitudo et palpebrarum
inflacio rubedo et pulsacio frontis et
descendentem per intrinsecum significat sternutatio
pruritus narium palati et contractio capitis in
gravitate et dolore · Signa veniens cum
Signa veniens a stomacho — continuitate stomachi sunt quod associat ei dicit Avicenna nau
sea et conturbacio et signa antecedencia humo
rum in stomacho · Signa quod materia sit congesta in oculo
sunt plus dictorum signorum · Signa vero uniuscuiusque
Signa humorum — humoris sunt dicit Avicenna quod sanguineum significat

dolor oculi et conuberancia venarum · Rosa dicit
San — significat sanguinea vehemencia rubedinis
caloris magnitudo inflammacionis pulsacio tem
porum paucitas lacrimarum et multitudo apud
Co — sompnum · Signa autem colice dicit Avicenna colerica
significat puctura et dolor pungitivus per ipsius
ingressum in membrum particulare Et calor ad
bustivus et inflammatio vehementer et rubedo
parva quia non est intensa sicut in sanguinea la
crime subtiles et acute quoniam materia est cum calida
et quando comburat et quoniam materia est multum acuta
et quando evacuatur a lacrimis et hoc erit quando
colera erit pauca aut grossa multum sicca
et non conglutinat apud sompnum quia materia est
sicca non apta conglutinationi in lipitudine et viscosi
Co adusta — tate Et de speciebus obtalmie colice est v
na species causata a colera adusta Et de
ista dicit Avicenna quod huius generis est quedam in qua
est rubedo adveniens oculis et est generata
ex complexione adusta colica que multiplex
depravat complexionem membri in quo est et quando
per suam adustionem cauterizat oculum et quoniam ul
cerat ipsum facies ulceracionem mortuam et
ambulativam Et est alia species que fit a colera
acuta mordicativa sed valde pauca Et
de ista dixit Avicenna quod ex genere obtalmie
colice est quoddam genus pruritivum constan
tium cum puritate rubedinis et lipitudinis · Signa
Flegmatis — flegmatice dicit Avicenna flegmatica significat gravitas rubedi
nis et calliditas parva et rubedo debilis quoniam
in ea vincens est albedo et lipitudo et congluti
nant apud sompnum et est cum inflacione in palpe
bris et facie quod vapor flegmaticus est inflativus
et associat ei facies in tumore et est in ea q
dam modo canities et attestatur flegmati vim i
ea est quod quidam modicus canescit et si cuius cum
Ventose — est a stomacho associat ei nausea Signa ve
tose dicit Avicenna cum ventosa est contusio sine
gravitate et non est cum ea cursus lacrimarum
aut lipitudinis Et contusio quando invenitur in ea
rubedine ut cum ea est fortis facies forte
Melancolice — dolore quo trahat sanguis ad locum Signa
melancolice dicit Avicenna melancolica significat gravitas
cum offuscacione et exsiccacione quod non sunt in ea lacri
me neque lipitudo et perseverancia cum illa conse

cationē vel ꝑcencīr° cū longitudīne mor
bi ꝑꝑ eius grossicie et adest pauatus co
glutinacōis ꝑꝑ trestricitate absꝗ ulcera°

de cura obtalmie nō vere

Vicēna post curā eius quā cū ꝑuritā oc
currit ī fue do cōturbacione et post
cure gnalez qui est q ī turba° suf
ficiat abstīndere cum ꝑruritua Et si fuerit
adiuuatu ꝛ a ī pleacōne corporis tūc suffic
ab scīso cauls cū cura° et dixit si turba° fu
erit a ꝑcussione distillet ī oculū sāguis co
lube calidus aut eo sanguine ipius pariet
et quz suffitur ei vaporare ipm cū spongia
aut lana infusa ī oleo rosato aut decoc°
lactis aut decoctione lentiū et distillet ī
ipo lac mulieris ex mamilla multi ul' cali
dū hoc aut debet fieri quū corpus ē inediū
ut hi itꝫ ab aīo qr nō timet de multo
cursu materie vn possumꝰ īcipere a resoloc
cius que statz post ꝑcussione collecā est ī lo
co Si aut repleāo cet ī corpore et pars
nīa ad fluxū tūc debemus uti ī ꝑcussiuis
simul cū resolutiuis Et ī tali cū cōueit spō
gia cū oleo rosato actu calido quod nō
sit sem ex oleō vustanano calido sed de
oliuis maturis qr sic sil' resoluit et repai
tit et silr lac calidū fiat Et si nō suffi
at hoc adiunstret decoctio fenugā et sief
albū quia repaint et resoluit Et si cū co
ta cū obuias corpori mūdo fiūt frigus
tūc confert balneū aq dulas cale qr apernt
constricta a frigore et resoluit et dixit Aīz
sed balneū cōuenit si nō fueit sca cōtur-
bacio ab apate et obtalmia aut nisi cet cor
pus repletū qr tūc balneū noceret mouē
do materias et cōfert euapora° cū decoc°
camomille oculꝰ aut conturbatꝰ a causis
ꝑmitecus ut sola pulue fumo et sitibus
si g° fuerit a cū ꝑruritua ut sole ꝑpiat
in sīmo ne se moueat et qr alto capite dor
miat q luis splēdore fugiat vocē nō ernit
tat cibus sit frigidꝰ fialis digestionis potus
sit aqua pura calida neqz soli neqz fumo
neqz igni neqz pulueri appropinquet balneis
utat aque dulas tepatis et hꝰ obsuatis

nō oz alit' medicari multociens soluit obtal
mia cū solōe ne aut resoluit insensibilit'
aut sibilr euacuatur ex loco ī lacrimis
et resolucoibꝰ aut supponit aut īduuit
aut corrūpitur aut corrūpit mēbrū Et
si scarificamꝰ et humore purgamꝰ acutū
Medicamē ꝑ acostus oibꝰ Rx mirabolaꝝ
mūdatorꝝ citrinorꝝ ʒ iiij kebulorꝝ ʒ ij
terant et repcretur cū sirropo Rx sten
albi lily sten maratri lib· j· aq rosate lib
ʒ· Et ex dē corpore purgato et ponatur
in oculis mane et sero lac mulieris aq
rosata et albugo oui perdes ī aqua cala
ponant ī obscura maneat conti caueat
pauco utat cibo colliriū albū ī oculo cū
aqua rosata ungamus cū purgacione cor
poris michil oculis apponēdū est q sit
calefactiuū caueris salitꝰ et nō salitꝰ
confert ꝑcussioi ocli emplastratꝰ et vitel
lus oui cū oleo rosato et croco valde cō
fert ꝑcussioi Oribasiꝰ dix cū cadit ī
oculo puluis aut fumꝰ instillet ī ocl° lac
q si nō ī uenit instillet ī eo aqua plu
uies vel accipē resinā et duc p oculū Et
rufus addidit abluat oculi cū aqua dul
a utit paucis quete et pauca coēstione
et assiduet morari ī locis calidis et con
strictis et ungant palpebre cū cera et
rosis et ei me° ra innatā Et si accidat
obtalmia occasione solis da pacienti vinū
et dormiat qr cura eius est sopnꝰ pro
lixꝰ Cura vero conturbacois a febre
curetur sicut dr ī locis suis

de cura obtalmie vē p dieta

Vra obtalmie vere tribꝰ ꝑficit instru
mētis dieta pocone et cyrurgia
de dieta dix Iohanesale caueat
que humectāt stomacū qr generant ī oclō lac
ima nocuā multiplicādo maz Et aīz
dixit fiat decoctio cibi qui generat hūo
rē laudabilē Et cura ē aliena° oīs va
poris et oīs rei que est male digeoīs Et
Ras dicit z° cōtinet abrasio capitis valet
obtalmie et multitudo capillorꝝ nocet nisi
capilli sint plani qr tūc prosūt qr desiccant

cura eius
q ex pru
ssioe

eius q ex
ꝑcussioe

eius q
a sole

medicamē

d'abrasioe

d'pauca

et tribuit humiditate capitis ad se et qui no
sunt plani replent caput et non sinunt desiccare
illud. Color vero magis pr(e)seruatiuus visu pa
cientis obtalmia est celestis et inspiciat pan
nu nigru et hoc e bonu non abluat ocli
i obtalmia cu aqua frigida moret i loco
pauce lucis neq3 debet ee i loco albo sed
ponede sut coram eo res viridis coloris non cla
met non sternutet neq3 intret balneu nisi
ma penitus digesta actu eis nocet Et ias
dixit probani et fuci q acetosa siphica sic
agresta et sumac sut optia alienet coitus
oio alienet mot(us) tum corporeus q(uam) aialis
d' pectinato vitet fatiga(ci)o alienet fricac(i)o et pectina(ci)o ca
pit(is) ma maxime pone i fluxu Cu aut ma
eet in quiete in declina(ci)oe pcetit vitet vinu
quis infirm(us) querat sibi dari Et aluiator
dixit eger a carne et vino abstinendus erit
et minuendus erit absq3 pro cohibitioe aut
prohibitione vini i obtalmia aut ma e
multa cu plenitudie capit(is) et r(e)pletione
corporis sicut plurim(u)m e i obtalmia vera
saltem usq3 ad statu3 inclusiue i tali vi
nu non pcetit ymo nocet cogitado mas
et hoc habet veritate regulariter exacte m ali
qu dam(us) ut qu stomac(us) eet frigid(us) non
valens digere vel pp debilitate virtutis vel
ma est pauca absq3 corporis r(e)pletione sic
plurimu contingit i obtalmia non vera a ca
p(ri)mitiva Et sicut i declinacoe obtalmie
vere et tunc vinu competit Et dixit auicenna
fiat alienac(i)o comestionis acetosi Et nota
ter dixit acetosi ut solu alienet i abo
et potu non aut i via me(dici)ne et assiduetur
dixit auic(enna) lenitiu(m) ne ut fiat ductio ad
inferiora ut prohibeat euaporac(i)o euaporat
ad superiora notat tu q venter debet teneri
solut(us) cu cristib(us) et me(dicine)is fiant solue(n)ti
bus ut iuleb violatu cassia ul' manna cu
decoctione car Et o3 ut sit dom(us) i qua ha
bitet ad tenebrositate declinans et ca est q
i obtalmia tu3 pp dolore tu3 pp calore intra
spus ab oculo resoluit et disgregat qui indi
gent unione et retractione hoc aut fiat
tenebrositu3 nigru ul' viride qr habet cogre

gare ut patet 4o de acciden et morbo
non in accipien est co hoc sicut multi fiant
d' colorib3 apprici q i oi cg(ra)tne oculor(um) sit approximandu nigro
vel viride nam error est quotienscu(m)q3 ocli
fuerint debilitati pp nimia congregacioe
spiritu3 sicut accidit diu morantib(us) i locis ob
scuris pp timore ul' aliud tunc administra(ci)o
nigri vel viridis noceret sed s(ecundu)m administra(ci)o
lucis quod spus nimis aggregatos disgre
gat et sepet q administra(ci)o debet fieri mod
rate dixit Auicen(na) ut ad ipsu attrahatur
sopnus sompn(us) est ei medicame bonu qu i sopno
oculus non mouet vn sic non attrahit ma ad
ipsu non ee mouet ma stetit i ipo oculo sic
in vigiliis et i motu ipi(us) ocli In sopno eti
virtus visiua quiescat ab opone sua et non
fatigatur nec resoluit(ur) spus maxime cu i sop
no imobilitetur ma et dolor quiescat Et
si aliqua ma3 moueat sopnus i p(ri)n(cipi)o mouet e
u ab intra ad extra vir(tutem) oculi3 In sopno
ee virtus nalis fortificat vn melior sit me
digestio Et pp hac cam qu ma magis e in
motu et magis eget digestione et accidenc(i)a
sunt intensiora maxime dolor tunc maxime pcetit
sopnus hoc aut est tepus augmti per altera
cione ne et postea p(ri)n(cipiu)m In statu aut penes
alteracione ne et i declina(ci)oe cu sit decli
na(ci)o accidentiu et doloris et egeat resolu(ci)oe
d' loco et eua(cuati)oe plus pcetit vigilia q sopnus modifi
catur sepe oculus a lipitudine cu aqua zu(cca)ri
d' pil' uel lacte mulieris allemat ei p inde dolor
et auic(enna) dixit competit ne pilli p(er)mittat pro
longari qu valde sut nociui obtalmie. Istud
dictu pt referri ad pillos palpebrar(um) qui
nutriant alii in hoibus aliqb(us) alio mo ut pil
li palpebrar(um) i oibus consueti et s(ecundu)m na3 non
p(er)mittat prolongari q prolongati pu(n)gunt tunica
ri ad intra et noce sua punctione de balne
o dixit Auic(enna) cu corp(us) e mundu et humor
faciens obtalmia e effus(us) in venis i genere
sanguis grossi et prope i fine obtalmie tunc
balneac(i)onis inpssio i subtiliando ma3 et expel
lendo et euacuando ipam est intimata. balneu
ei post euacuac(i)o(n)e pt est meli(us) ne ad obtal
mia et prope si fuerit euaporac(i)o sedas dolore

quod est signum quod corpus et caput est modicum
quare arguit quod balneum non conferet · quidam tamen
dicunt quod Avicenna hoc considerat balneum sine
contrahit ipsum ad balneum preclare quod sit
cum spongiis in aqua calida et dicitur evaporatio vel
fomentum et quod voluit istud balneum proprie esse
sedativum doloris intelliges de balneo aque dulcis
debite calide · de isto tamen intellexit cum balneum ab
solute profert ad concessionem autem eius quatu
or conditiones requiruntur · prima est quod corpus
sit modicum et ideo docet eius approximationem post
evacuationem sufficientem secunda conditio quod humor
sit fusus in venis oculi et non sit in essendi
3a conditio quod humor sit de sanguine generatus
sanguis grossus flegmaticus vel melancolicus et quamvis conferret
in utroque plus tamen in melancolico Et mesue dicit
quod balneatio convenit doloribus melancolicis et convenit
in utroque et est esse in obtalmia sanguinea et coli
ca inquantum infrigidat et coleram fundit et acu
itate dicit Avicenna 4us autem est quando materia est digesta
et quando est pauca vel aut non paucificata johannes
dixit dum obtalmie dolor cessaverit duc in
firmum ad balneum et dum egressus fuerit da
vinum commixtum modicum et dormiat super eo et
post horam diei viij administra colirium Avicenna
dicit ex eis ex quibus oportet esse requiem in obtalmia
et in reliquis egritudinibus malis et elevatio plu
rimarum cum cautela de scansionem eius quando de
iacere multum alto capite ut non rapiat materia
versus caput et semper debet taliter situari ca
put quod stet bene altum et non declinet caput
albertus dicit caveat ne super oculum infirmum dor
miat et hoc quando materia est in fluxu postquam tamen
totum fluxerit et corpus est modicum et materia exiget
resolutionem tunc convenientius iacet super oculo infirmo
quia per reflexionem caloris qui in tali situ reflec
titur supra ipsum oculum infirmum fit auxilium
in digestione et resolutionem materie et propter hoc papi
rus 2o commendat pacientem bothor in oculo super
ipsum dormire

de cura obtalmie vere per potionem

Curatio completur per intentiones plures quarum
una dirigit ad materiam fluentem auferendam
et paratam fluere 2a ad materiam
iunctam et fluxam 3a dirigit ad alteran

dum et 4a corrigit accidentia · que autem vero est
ad materiam fluentem aut est ad evacuandum aut
ad digerendum aut ad divertendum · de evacuatione
dicit Avicenna flebotomia cephalice est conveniens
in primis omnibus speciebus obtalmie et alii di
cunt quod debet intelligi in omnibus speciebus in quibus hu
mor alius ad oculum fluxit licet plus conveniat
in sanguinea quam in aliis et ideo mesue dicit conve
niens est flebotomia omnibus speciebus obtalmie et
dicit Avicenna quod cum obtalmie et pemtis stat
cura aliorum apparatuum ex repercussione primo et resolutione
2o · sapio dicit quod oculus est membrum multe lesi
onis et multi sensus non oportet ut fingemus ipsum
in principio primo administremus in principio flebotomiam ce
phalice ex latere vehementioris egritudinis et si ve
tat necessitas flebotomemus eum in die 2o et
non fixamus hoc nisi ut attrahamus que
currit ad oculos ab ipsis Et post illud da
decoctionem mirabolanorum et prunorum passu
larum tamaridorum et fructuum cum vena pigra et
turbit et accipiat de hac decoctione multo
tiens donec modificetur corporis cor Ras
vero 2o continentis querendum esse dicit in primis
utrum reuma fluat a capite an a toto corpore
Et si fluit a corpore curetur corpus Et si a
capite caput et esse corpus cum capite · si autem
obtalmia fuerit vehemens oportet ut fiat flebotomia
dicit Avicenna usquequo timeatur lipotomia Et
sic processit galienus in quodam puero cuidam aux
ilium habente flegmonem in oculo suo · prima
enim vice extraxit libras iij sanguinis hora 4a
diei et hora 10 extraxit libram j · ut ipse scribit
in libro de flebotomia Et galienus in hiis ubi invenit
quod melius est facere flebotomiam copiosam pro tota
vice in aliis humoribus non debet fieri flebotomia
sic copiosa · si autem vehementia fuerit ex
parte doloris tunc esset tamen plurimum competit flo
botomia copiosa eo quod dolor vehemens malus
plurimum fit a materia multa sanguinea propter omnem
cum dolore vehementi esse in vetustis competit flebotomia
ad prohibendum fluxum ad locum propter dolorem
sed non in omni tali est necessaria flebotomia copiosa
Et si quidem flebotomia fieri fuerit bene considerare
si non debet flebotomari alia vena hoc ordine
ut in magna repletione corporis fiat prima

de saphena 2a de basilica et mediana 3a
de cephalica Et si adhuc eget 4a de vena
capitis Et si repletio non fuerit tanta fiat
de basilica vel de mediana deinde de ce
phalica et in repletione capitis si non sufficere
ut cephalica fiat de venis capitis dixit yesus
al. Ego expertus sum minutione basilice sepe
et vidi eam valde utilem quia attrahit mate
riam ad inferiora corporis. Si autem egrotudo sua
fuerit cronica tunc flobotomia facienda est ex la
crimalibus et flobothomande sunt ambe arte
rie que sunt post aures Et si materia dixit avicenna
fuerit procedens ad oculum ex membro aliquo
tunc oportebit ut evacuetur illud membrum cum
flobotomia vel alio secundum modum exigentia et quod trahatur
tur materia ad oppositum per cristere et cum quali
bet alia re conveniente. dixit azarius incidat
vene temporum similiter dixit 2o continentis et cognosci
tur quod infertur materia per venam quia vena ap
paret amplior et maior quam ante Et non
sentitur ad tactum eius pulsatio cum enim materia
sit situata propinqua vene non pulsanti unde
ad tactum vene supra venam ei propinquam
feritur materia sentitur pulsatio ex illa arteria
Et auctores non composuisse ita locuti sunt de vena
sed solum de arteria quia ad incisionem arte
rie sequitur incisio vene et non econverso Con
ditiones autem ad arterias incidendas 4or
dicuntur esse prima est quod non sufficerit et non pro
fuit alia cura 2a est ut non fiat incisio nisi
corpus sit prius sufficienter evacuatum 3a est
quod materia feratur per arterias extrinsecus quia si per
intrinsecas intra cranium non conferret. 4a
est quod tunc non sit in capite soda fortis ne propter
utrumque dolorem trahat tunc multe male
ad caput Et ideo bene scribitur 2o continentis
quod cum soda accidat fortis in motibus oculo
rum aurium parietes cum contractione venarum temporum
tunc donec mitigetur soda quia induat pacienti
accidentia mala. dixit avicenna incidere venam
super temporibus oportet ut ligetur in primis deinde
abscindatur postquam eligitur illud de quo prestitit
in memoria et est cum abscisione ut stringatur
cum filo syriaco quod est ex meliori in longi
tudine ut sit in longum et dimittitur ligatum
in ipsa deinde incidatur usque ad oculum et cum putre
fit licet ut auferatur strictura et ipsa vena
est in ea que est magna in parva vero sufficit
ut in profundo scarificetur cum ventosis ut
currat quod in eo est ex sanguine. Gal. dixit
arterie et vene in temporibus vel post aures
incisio fit diversimode quidam enim eam incidunt
et circumvertunt arteriam ad quantitatem duorum di
gitorum deinde ligant stricte cum filo siriaco
forti ex utraque extremitate deinde incidunt
eam in medio quidam simul incidunt arteriam et ar
teriam deinde cauterizant ita quod cauterizatio
contingat ad ambo capita arterie Et quidam
sine incisionis premissione solum cauterizant et
profundant cauterium usque ad arterias et
Galienus voluit quod cauterium fiat cum instrumento acuto
quidam dicunt modus cauterii securior est
a timore fluxus sanguinis Et ad sanationem
est magis preparat et ad operationis diuturni
tatem et magis consumit materiam in loco continente Et
hoc magis eligendum est si pariat ypocrisi egro
tantis Et quoniam dixit avicenna cauterium est navium
ferreum super commissuram coronalem ut retineat ca
tarrus et huius necessitas erit quando presenciam
obtalmie vel alius egritudinis oculi erit propter preve
niam caturri non dimittit humores a fluxu
ad oculum ad contrarium loci et illas evacuat
sed magis tale cauterium est innatum in egritudinibus
capitis frigidis et humidis et convenit in eis in
principio et in processu / de cura per alterationem
in obtalmia inveterata dixit avicenna cum prolon
gatur egritudo factis omnibus supradictis te
administret sief in quibus ponitur os ustum et
attramentum ustum quia in eis est virtus desiccativa
fortis cum acuitate et mordicatione commixta
supernatan et ideo convenit quando in loco remansit
aliqua materia grossa que sit cum perduratione mor
bi quando perfecte maturatione sine acuitate subtili
aut et cum forti constrictione consumitur et cum sup
natante resistit fluxibus. Si qui ex capitis acuita
te fiunt Et quoniam dixit avicenna sief sufficit sief
de alcohol ex aloe solo quia habet simul virtu
tes constrictivam et resolutivam coniunctus cum supernata
te et ideo convenit cum sit in missi quando materia non
est ita depravata de medicinis convenientibus in hoc

d' flo° basilice

dimissa arterie fleb. arti

4 cause in quibus fleb. arterie

Cura per alteratione

aloe

cum est tucia abluta preparata cum lenitivis
fiat cerusa et climia auri abluta sed
est debilior eis isto et attramento isto
et est illud a quo est incipiendum in hoc cum
et cerusa ponitur quia viscosa et glutino
sa et lavatur tucia et similiter climia auri
que est eiusdem virtutis ut tollat ab eis
mordicatio per evacuationes per farmaciam vel cum
farmacia dixit Aug(ustinus) ne lenitivis est res que
est ei necessaria ut sotie educat humor cholericus
sanguis post flebotomiam simul dictum post flo
bothomiam reducit ad evacuationem per far
maciam non appropata ad lenicionem · nam
lenicio debet regulariter precedere flobothomiam si ergo
sit humores in stomacho et in intestinis et primis ve
nis debet cum flobothomia educi cum austeri vel
medicina lenitiva aliter traherent per flobotomiam in
venas et hoc nisi coacte flobotomias premitteremus
propter multitudinem fluxus medicine ad effugiendum ergo ma
gnum malum multociens enim mea scripcione si
fluit quod antequam fuerit lenicio sine austeri
incurrerent oculis obtalmia magna et tamen
non curantes de illo nocumento incipimus a
flebotomia · si autem fuerit in venis et partibus
magis remotis tunc flebotomia debet premitti
deinde fiet lenicio ventris si enim premitteretur
solucio ventris flebotomie timetur et inde mag
na agitacio in sanguine · Aliqui tamen conce
dunt quod quando humores sunt in partibus epatis et
illi propinquis qui per facilem farmaciam pos
sent educi quod tunc solucio ventris debet pre
mitti Considera ergo et si vides fluxum
eius benignum alleviacione lenitivis si autem cur
sus est difficilis plurimus incipe a flebotomia
et in tali casu flebotomia non habet horam electam
sed quacumque hora curat sive de nocte sive
de mane sive de die · Ras(is) autem 2o continentis
dixit cum movet obtalmia flebotometur et evacuetur
pacientes si signa replecionis et malicie humorum
apparent sin autem fiat calefactio cum spongia
calefacta et si mitigatur et non movet dolor
cuius herent circa eius et si movet at
tende utrum sit ex replecione vel humoris
malicia et flebotometur et evacuet et si hoc
non esset aut forte sit facta evacuatio et

in minucio intret balneum quod tunc valet
contra humores qui spargitur ad oculos
cum non adest in toto corpore post minu
cione et evacuacione et purgacione et
furor sanguinis et acuitas cessat et tamen post
partus et invenies quod morbus et violencia
sanguinis est mitigata et tamen sunt et non
augmentatur velocitas augmento quia si talis
ordo non servatur balneum et periculum est
minoris periculi et maioris si corpus non fu
erit evacuatum et convenabile est non intra
re balneum nec potare vinum nisi post mi
nucione et evacuacionem et mitigacione furi
ositatis obtalmie et post minucione et
evacuacione fiat calefactio et emulsio lactis
in oculo et hec calefactio sua et ablucio
humiditatis acute et si non sufficiat fiat
balneum secundum ordinem quem diximus et
potus vini iuvat obtalmia sicca veteri
ex signa est quia erunt oculi sicci nigri
et rubei huius enim post minucione da
dum est vinum purum et dormiat longo
sompno quia iuvat · de evacuatione particulari
gal(ienus) in primo gargarisma factum cum rebus
violentis et acutis sicut napta sinapi
et ysopo de facili facit descendere reuma
oculorum ad palatum et egreditur per os et na
res et appositio ventosarum in capite cum sca
rificacione est melior cura et magis iuva
tiva contra materiam que fluit ad oculos prece
dente tamen corporis evacuatione quia si fieret
corpore repleto impleret caput de do
loribus oculorum et humore purgitivo spiro
in eis · dixit Ras(is) in 2o continentis auctoritate
gal(ieni) laudat albumine ovi plus quam lac
quia licet in lacte sit proprietas aliqua ab
stersiva possibile est quod lac sit corruptum
et habuit saporem horribile · dolor autem
oculi ex distensione tunicarum cum replecione
cum evacuacione sanguinis curatur et fluxu ve
tris fricacione inferiorum ligacione manuum
et pedum et calefactione extremorum cum aqua
dulci repate calida et instillacione in oculis
aqua fenugreci est melior medicina dissolu
tiva que apponatur in oculis · dixit Sarez non

que lenicio preceder flobothomiaz

evo phie

Albumine ovi

sunt cum ei oculi dolent cum coliriis nisi
post tantum diem ut materia sit digesta et i
dem dixit Gal. cum capud est bene digestum et
corpus mundificatum balneum est iuvativum
valde quia mitigat dolorem ipsa hora et
facit cessare fluxum materie ad oculos quia
maior pars nocive materie consumitur per balneum et
residuum reducitur ad temperamentum humidi
tate balnei Et Avicenna dixit cum morbus est
prolixus in corpore et non est superfluitas
debet radi caput possibile est enim quod implens
materia sit cerebrum et debet reduci ad temperamentum
et possibile est quod impellens sint arterie et
vene ex quibus materia fluit ad oculos et te
nacitate et si non est proficiendo ita ipsi et
intra et cutem impossibilis est illa cura et
aut fieri hoc modo abradat caput et inve
niant arterie usque ad aurem et que sunt in
fronte et temporibus Et que maior est et
maioris caloris et pulsacionis incidat et
subtiles venule contrarie in cute si continuabat
a cute erit utile et arteria que est in temporibus
si est multum pulsatilis et magna excoriabat
et melius est quod liget et incidat 2° continui
aqua fenugreci mitigat dolorem oculorum
si sit super fenugrecum aqua et dimittitur
per medium diem deinde removeatur hec
aqua et supponatur alia et sic fiat de
inde cum aqua coquatur ad medie
tatem deinde siccatur collatum et ponatur in
cum ... xv. partes aque et ex eo instillet
in oculis per divisionem dixit Avicenna trahat
materia ad contrarium cum flebotomia et iam dictum
est de ea et per cristere supple et suppo
sitorium Et cristeria quidem in obtalmia calida
debet esse in principio lenia ne materia exa
gitetur et calefiat in augmento potest
aliqualiter acui cum yera pigra modica leni
tivis et maxime premissa aliqua evacuacione in
fine digesta materia et minorata ad divertendum
debemus uti acutis In materia autem frigida
in principio potest fieri cristeria mediocria inter
acuta et lenitiva quia sic non timet et agi
tacione sicut in materia calida et statim post oc
cipiam posita et nobile auxilium reumatis

oculorum. ex aut purgacionem universalem corporis
pletorico aut contrario corpore secundum quamcumque
partem corporis, firmamentis staria toti inde
implebis dixit haven tribue magis usus na
res est bonum quia vidi quibus est fluxus na
rium ex humiditatibus calidis sanatur statim sunt
ab obtalmia et nullam curam inveni meliorem
quibus accidit obtalmia vetus fluxus reu
matis ad oculos nisi insufflare naribus
medicinas violentas Et Rasis dixit 2° continentis
auctoritate Gal. oculis pacientis obtalmia cum for
ti dolore et inflacione non debet apponi Rasis
prohibens reuma neque magne stipticitatis
cum evacuacionem ibidem dicit tanrothea in forti do
lore sunt iuvativa plurimum sed non nimis
assiduetur quia tunc reddunt membrum frigidum
et ad ultimum visum debilitant cum mitigatur
reuma et non fluit ultimus tunc balnea et
coliria calida conveniunt neque supponende
sunt subito medicine acute sed gradatim · Si reu
ma est calidum emplastrum fiat de foliis spine
sancte atque sic farina ordei portulaca cum
psilio et sumac cum medicinis frigidis in stringi
dantibus Et si reuma est frigidum emplastre
tur cum pice et sulfure filonio et tiriaca et
cum nichil remanet inflacionis neque doloris
in oculis ex pustulis et obtalmia ponatur sief
rubeum et pulvis aureus ad dissolucionem
residui obtalmie et grossicies Cavendum
vero est ab opio in dolore qui fit a vetustate
grossitie quia et si mitigat inducit postea
maiorem sed magis operatur in hoc calefactio
cum balneo et cum vino Et Rasis dixit sief qui
fiunt cum opio mitigat dolorem et sunt operanda
in magnis necessitatibus quia possibile est quod vix in
minuat visum circa finem vite verumtamen si dolor
est eis est insistendum sed postea debet curari
cum rebus reducentibus pacientem locum ad dispo
sicionem propriam Et in hoc magis laudabilis curacio
est sief de anamomo Et dixit medicina que fit
ex castorea et opio in aure instillata mi
tigat dolores oculorum et si nervum est complu
Coque papaver in aqua et pone in ea farina
fenugreci et seminis lini et emplastra de cata
cius in principio per repercussiva et est in medio ad alteram

du · de me^ms conuenientibus i pri^o obtalmie
calide que habet retinentur ea et iruittere
calid^e et acuitate dixit Auic^e est albugo
oui et lac sed magis conuenies est albugo
oui et sit alii magis conuenies e lac na qn
indiget aliquali abstersione et no exiget ue
benti opilla^oe poror tuc lac est melius
q^r tt i ipo est abstersio aliqua sed qn no
est cura de opilla^oe poror tuc albugo oui
est melior hoc aut erit qn ma no est mi
ta et e ledens cu multa acuitate et mordi
catione · Cu aut ma est multa siue cu acui
tate forti siue cu debili lac est melius et
intelligut sapientes de lacte mulieris que pe
perit feiam · vn alinasor docet administrare
sief albu dissolutu i lacte lactatis puella
de albugine aut oui debet accipi illud qd
est subtile q^r ut dr 2° continet magis pene
trat et no sic opillat · Et auic dix cofert de
cotio fenugreci et si aliq dicat ipm no co
ferre i pri^o obtalmie cale · gentil tn dixit
q pt misceri cu eo d sive atonior et in a m
colo plures expti · In obtalmia aut frigida
competit i pri^o · Et cofert oleu rosatu ale
xei i pri^o flegmonis post lac mulieris cu
vitello oui oleo rosato et violato fac epl^z
et suppone folia rosi i barbasi et empla fo
lia endiue sola uel folia madragore in
vehementi dolore sumach i aqua rosata elixo
lutu atoniu coctu ul assatu cu aqua rosa
ta et silia · Rapio dixit post modificatione
sufficientez oz ut redeamus ad oculu et distille
mus i eu i pri^o eg^mi · albu albumine oui sub
tile nocte tota aut die toto si e pos^le q^r
hec cura^o sedat valde et fiat qete infir
mu · Et si ledit infirmu aliqua humiditas
mordicatiua sedat ipam et abstergit eam
et dix fm aliqua similitudine conuenit lac mu
lieris qn distillat i oculos solu aut cu sief
albo · Et dix si ma fuerit adhuc acris
oz ut ponamus sup oculum emplm de foliis
solatri virge pastoris arnoglosse endiue et
quiz uniset cu farina ordei et oleo rosato
et abluat facies cu aqua rosata mixta cu
pauco aceto et ad sumu cofert i pri^o

Albugo
i ea
lac

in fica

me^ne fuerit res supfluitate que prohibet
ma^z · Et dix si fuerit apa magna ita q^r
oz ut co[n]pellat palpebras no est negadu
qn liniat ex oculos ex linimento cu kao
melo et memite et aloe et sandalis ru
beis et aquatica gumi arabici cu aqua
virge pastoris pastoris et solani · q^r si pul
sacio fuerit difficul' dissoluemus linimentu
predem et resoluemus ipm cu succo madra
gore aut lactuce papue i pri^o eg^mis · Et
Auic dix reiteranda sit oia colliria us
q^r ad tres dies et lo^r de spissitudine na
eo tempore no debet fieri usus resolutio[n]is
sed sufficit tuc regimie predictu cu eua^bus
et attractionibus ma^e ad contraria et
mora i loco obstruo · deinde post illud
administrent colliria q^r no erit malu di
hoc aut est qd obrigu an colliriu albu
fcm de cerusa amido et albumine oui co
uenit i pri^o an tertiu die et dicat q^r
melius est no approximare ipm nec aliq
localia oculo an tertiu die q^r si e resoluti
uu magis attrahet si spissitudinu pro
hibet dissolui ex loco quod de se resol
uerit uel dissoluet · na ex apate oculi
et i pri^o aliqd per poros resoluit et re
sudat per tunice in istrite et hoc nisi co
gat nos ad localiu approximacez ob
talmie magnitudo et multe me ad sus
cendu apac vn sit timor de magna apo
stema^oe oculi tuc ei statim strictura^oe de
bemus approximare spissitiua cu oi fun
liniite incipientes ab emplastra^oe oculi ex
tri^ox sup palpebra et ubi no sufficerit
debemus instillare i oculu albumie oui
subtile uel cu aqua rosata · Et si non
sufficiat addere cu eis sief albu uel
sief memithe · Et Ras 2° contine[n]ti docet
facere sief albu quod e mirabile et ceru
sa suffumigata cu caphora liniendo de
ea vas vitreu et suffumigando cu capho
ra pauca tribus vicibus de qua recipiatur
p^s vna amidi p^s 5 · gumi draganti p^tes
viij · vnius 6 · et aggreget cu aqua ro^ta
· Si aut cogat nos uehementia doloris tuc

Sief
mirabile

dix mesue in pn° ftū ftbora cogūt
incipere a colirio albo sine opio et si nō
sufficiat cū opio si itaqȝ videris dispōneȝ
obtalmie benignā nō cū multitudine
me neqȝ cū pravitate doloris debes desis
tere a localibus et si aliquā videris pra
vitate utere cōtiscēis sup oculo et si pra
vitas fuerit maior incipe cū albumine oui
et si adhuc maior cū colirio albo absqȝ
opio et si adhuc maior utere eo cū opio
ly si fuerit ī ultimo pravitat' age ī lo
cū intꝰ et extra et ꝓp istas varietates
diversimode sūt locāti · nullo eī tēpore ī
pn° usꝰ stiptitor intra oculū est utilis
salꝰ fortiū et continuator ī obtalmia
cū colirio usus eorū est securior et io
est qȝ poros intrare claudit et materias
inspissat et indurat vñ postea difficilis
fit inē resolo et ī dolore addiao et si aliū
in hoc erratū fuerit oportet ut oculus va
poretur cū aqua calida · linimētū ad fronte
linimētū fronti ℞ olei rosati et nenufarini et mādra
gorati añ ʒ· j· aq̄ rosate et nenufaris
añ ʒ· j· et par lactis mulieris lactātis pu
ellā misceant' et ī eis īungat' pānꝰ li
nei subtiles et fronti nocte et mane mu
tant' · filius mesue dix cū reumā calidū
fluit ad oculos coquāt' folia populi ī a
ceto et pistata supponant' et cū reuma
nō ē calidū coquāt' ī vino · Johānes dix
de reprimendo sanguis cū mē fluētꝰ ad oculū sūt calide suppo
nant' fronti medicine frigide multe stiptitat'
et si fuerit frigide ponāt' medicine calide
multe stiptitat' · 2° omīt omīs pulveres
sūt mali ī principio obtalmie · dix ꝗ rape etiā
ī lacte ē virtꝰ maturativa et ī mucilagine
psiliꝗ est virtꝰ maturativa et īfrenativa
sed mā ī mucilagine seīs atonior ē matu
ratio maior qȝ ī psilio et decoctio fenu
de maturativis grecā est melioris maturationis aliꝰ et miti
gat dolores et si timet' de calidītate eiꝰ misceant'
pelcā instrigidacia et halabas dix
6° ptice post ftboraȝ utere medicaminibꝰ
que acumine sedet et calore molliat vñ
albumē oui tenue illi instilla et ꝯ coliriū

albū et hec usqȝ ī diē tciū fine ꝗ gal'
post ftboraȝ pone in oclō sief albū dix A
vite colirys albis nō solū ī oculis sed etē
extra 2° ominctis nō sūt anrach oculi dolet ꝓ
colirys nisi post tciū diē et aliū dix tar
det coliriū debet dimitti p horā donec
cesset dolor · dix mesue ī pn° īpaussatius
utēdū est et iesu sali dix nō oꝫ ut in
pmis diebus nisi albumē oui qd' ē utile ī
pn° Ras aūt et Aluc dixert cū tciū die
ut dictū est quia consisti fuerint et ī ipis
tribus diebꝰ mā sit innovata p euōneȝ
et divisione que si in totū recessit p illud
bū si aūt declinauerit utere īsolutis di
cendis illo tempore · Si aūt nō declinat re
ctificandū est qȝ sit ī augmēto et ideo post
tres dies erit utēdū colirys que ī augm̄to
ꝯveniūt in quibus sit īpaussio cū īsolutiōe
· dix alinā · si hec nō suffecerit seꝫ coliriū
albū quod ibi describit in lacte dissolutū
pone ī oculo ꝓp varietate cū dispōnis que pt
evenire ul' īpūi post tciū diē in magnitu
dine et pravitate morbi et quo ad maꝫ et
que ad accidētia nō est ponē ꝗ generaleꝫ
regulā de utēdis colirys sed scdm variaꝫ dis
pōnē et io Aluc dix post tres dies illud
nō explicauis hoc ul' illud nec quale sit ꝗ
eligat' ꝯvenies scdm dispōnē que post tres
dies sequit' · dixit Aluc interdū sup fronte
apponat' apocrustica et prope cū via effu
sionis mē est velamē extiscēi ꝗ appoc
aūt ista duo īquirūt' vnū est prohibito cur
sus per ptes exteriores qñ ista stigūt ora
vñ mē fluere nō pnt et ista faciēda sūt
cū ratione vene uel artarie qñ fortasse
sufficiunt et si nō est deveniēn ad rasione
eius / 2m ē qȝ illa apocrustica apposita fronti
iuvat ī īpellēdo maꝫ et īpaussēdo et re
spectus in pn° et dictū est si via effusionis
ē velamē extiscēi qȝ si eēt intiscēꝗ illa
vehemt' noceret nō eī posset vias illas stri
gere et sūt cū īpaussionē iuꝗ cerebro et ūꝗ
nervos obticos vñ magna pt seq lesio ī q°
cum loquit' gilbtꝰ dixit nō apponat' ī corum
capitis aliqd' īpaussiuū violētū ut īspaciat

ma ad ꝑuos obtuos et sic cu ppetue curata
nis ymo ce et debile prohibetur ut oleu
rosatu uomit in i oculu apposita apposita
cu supra frontē flux̄u cōtē p velamen
ex pisceu poste obec ut quod el' ma fluere
i oclo et ptibꝰ intmedys intr̄ oculu et
frontē cet multa ma ia spūsa qui tuc
illa maz oculu cōpmeret et ipedıret ap
pōcutu appositu oculo a r̄pcussione illius
quare magꝰ spugiūs illa maz b'u nesue
dixit veru infrēdū nocet qui que ia destr̄
dit materiam aggregat et ostrigit in tumos
oculos psud in cognoscet medicꝰ cu sua bo
na estimacōe · tuncꝰ in est si debet apponi
ut apponatur multu i pn° anq̄ oculget
ptes medie possint r̄plei aut tardet eꝰ ap
positio usq fine augmenti qm ia interio ad
resolone occurrit et dix' Anuc si ma flu
ens fuerit calida adiūstret epith^tu vehe
stipticitat' sicut de gallis balaustys et tri
bulis emplm ex co ipis fluxui appositu
mariaz habet efficaciā et si ma fuerit fri
gida sicut ista appōcitur fronti ex eis
que costaūt et r̄stringūt et cōfortat mebr̄
sic est epith^a ex sambuco et sulfure et bau
rach de cura eius in augmento dix' sapio
cu cōsgt eg^do declinacōez nō declinacoz
morbi sed declinacoz currit me uniscend
cu pectis r̄pcussius me^nas cura^nas sicut
est vitell^s oui cu oleo rosato poit sup o
culos aut coriādru humidu et farina ordi
et mellilotu et flos camoille et viol' sic
In declinaco^e uero procedere aug^to gela
dicunt nuca panis similaginei i aqua cala
clara ponatur et dimittat donec bn' isfu
dat deinde cōpmat et subtil' colecat sup
petia ul' lana et oculis supponat̄ si aut
vis ponē intacia i egritudibꝰ oclos calis ab
lue ea cu aqua rosata · et i fris cu vino
potēti bis uel ter et i scabie et i pruritu
i aqua mirabolanos · deide desiccu posita
rete paulus dix' cu invenit augmeti
collirizadu ē cu me^na spice et calefac ole
u cu aqua decoctionis feniigreci et corone
regie et si ma inducēs obtalmia ē spissa

et nō est forti calit' est utendu me^nis ha
bentibus virtute subtiliandi et si obtal
mia nō est violenta et vix cōpellē reuma
collirizza cu ol oleo aloe q̄ ē me^na cōpta
isti egritudini · paulus dixit cu coriza
incipit fluere ad oculos abstineat pacies
a comestione et vino et potus eius sit
aqua et dimittat motu et coytu et stat
minuas et fluxus uetris et liniant frōs
spora cu prohibentibus stiptīc et triaca
distēpata cu aqua et illiniti frōti cōfert
corize fluēti ad oculos et bibitu ut sit
eciā iuuat et emplā de stāna super
frōte et tēporibꝰ iuuat i fluende me
ab extra cauneu ut ligare caput cu binda
2° cōtinēt' i obtalmia qui est grossities et
spissitudo et asperitas palpebrar cu casti
necessarie me^ne habetes in se aqua vio
lentia sed nō debet opai nisi post cua^ces
· De cura obtalmie reumatice dix' archi
genes cu reuma fluit ad oclos cura ma
ioris iuuamēti est · i pn° abū minue et
potu et nō bibē aqua frida et dimittē
vinū et coitu et solua fluxu vētris et
abluere faciē cu aqua frida et deinde
cu aqua et aceto et caueat odorare odoi
fera calida et ab esu acetosor et salsor
fumo luce et solis et lucēt et debet poi
sup oculis de nocte lana madefacta in
uinco abstineat a cōe stione et pacat
sitq nisi paciat forte/cauma et purget
uenter cu mediciā violeta vel cristei vio
lento et debet poni sup frontē epla stip
tica et dix' Ras 2° cōtinet' que ꝓhibet
reuma sc̄ farina thuris et mirre mixte
cu albune oui et poste supra frōtē Et
dix' Ras contra fluxu multe me ponat̄
supra frontē emplastr̄ fcm de mētastro
et aceto et liget fluunt et ad prohibicio
ne reumat' pistent' caule cu testis suis
usquequo efficiat' ut visq et vngat' te
pora et frons et dimittat' usqꝫ p se ca
dat et nō cadet nisi i fine liberacōis eg
tudis Ad dolorē uero forte oclo Ras
vitellu oui clari oleu rosatu et croceū et

repercussiva
in declinacōe
de liniragio
Cura grossi
ciei
Cura obtal
reumatice
De temporibus
Prohibent reuma
anod'
Supposita

amomi et appone qui mitigat dolorem
· 2° commentum dixit Ras in eodem loco cum do
dol' mitigat
lor est violentus R vitellum oui duri et pa
opii et papauera et misceantur cum vino et e
plastret et si non est violentus croco dueat
cum lacte et instillet oculis · de cura obtal
Eua. p. reso
lucionem
mie per resolutionem dixit Auic. de medicamentis
resolutiuis uel minans est vaporatio ex aliquibus
tepidis cum spongia aut lana ex decoctione
melliloti fenugreci et cum ultima in consideratione
nem primo debemus incipere cum euaporacione
aque calide et deinde successiue deuenire ad mel
lilotum et fenugrecum · debilitas autem et for
titudo obtalmie aut sunt ex parte multitu
dinis aut paucitatis materie et materie tamen in debili
possumus uti quam uaporatione quam in forti quam posse
est ea in totum sit resolui et in forti timemus
et maxime si adhuc fluit materia timet idem
d' euaporatione
fluxus augmentum et ideo si semel aut bis
fiat euaporatio fluxus augetur et dolor est
ab ea desistendum et ideo bene dixit Auic.
quod administratio euaporacionis semel fieri aut
bis sufficit et quando est necesse ut plurimum
iteret et hoc erit secundum fortitudinem obtal
mie et eius debilitatem Si autem debilitas
est fortitudo sumatur ex parte virtutis doloris
et non sit aliud prohibens euaporacionem max
ime ex parte multitudinis materie tunc debemus uti
euaporacione frequenter in forti obtalmia et e
contra de intencione ad accidentia notan
dum quod duobus accidentibus maxime in obtalmia suc
currit primum est actio lesa uel mutata quod
est dolor dixit Auic. oportet ut oculus assidue
mundificetur a lipitudine cum lacte distillato
in ipsum et laua ipsum cum albumine oui qua si
non remouetur prohibet aliam superuenientem
ab exitu in inferiori palpebrarum et tenet eas con
glutinatas ad inuicem unde prohibet vapor
et mei transpirationem unde fit addicio in dolore et
ideo debet abstergi sed de sedacione doloris
dixit Auic. quando doloris uehemencia fuerit
necessarium stupefactiuum adhibitione sicut
stupefactiua
succus pomorum mandragore et lactuce et pa
pauerum et aliquantulum aque sumac expellet
illa stupefactiua in quantum potest · Et si ali

quod horum administras hoc propter necessitatem ad
mixtura ipsum secundum cautelam Et si possibile
est tibi ut sit contentus albumine oui conquassata
cum aqua in qua papauer sit decoctum fac si
as in quantum regulariter narcoticas non est intendum
certe in aliquam unum eius ex uehemencia do
loris propter quam timetur de dissolucione virtutis
et de superuentu magni et mali morbi in cere
bro Et ideo dixit Ras 2° continentis autem Galienus
si dolor est leuis calefac oculum cum spongia
semel aut bis Et si est fortis calefac plurim
es Et maxime in diebus longis estatis et de
bet fieri calefactio cum aqua decoctionis coro
ne regie et fenugreci Et dixit cum dolor est
fortis non debet apponi in oculis inter palpe
bras medius Et 2° continentis in dolore ex
humore pungitiuo supponat albumine oui
aut lac sanum auctenguinis dixit de medicinis
mitigantibus dolorem et decoctio melliloti
impositum cum rob de musis bene coctis et sandalis
et ordeum cum aqua granatorum et farina lo
empl.
lii pistata cum aqua vini ex ea et emplastrum
de casto veteri impositum oculis et papauere
coctum cum vino dulci et mellilotum cum vino
impositum croco et opio modico et tribulis re
centibus emplastratis oculis pistatis percata calce
fiat in fulsa in buturo et supposita sed nar
cotica fortia administrata ad alias corporis in
tenciones preter regulariter administraui multe
enim medicine in quibus ponitur opium in parua quan
titate non ut stupefaciat sed ut afferat alias u
tilitates regulariter approximatur ut patet discur
rendo de ipsis per curas auctorum nam medicine utili
tas sequitur absque nocumento non enim ponitur in eis
opium ut stupefaciat sed propter alias intenciones
dictas Et iste medicine non prohibentur non enim
debet proprie uocari narcotice cum non narco
tizent quia resistitur ab aliis medicinis et quia in
valde parua quantitate ponitur preter non vocari
narcotice in quantum recipiunt medicinas narcoti
cas ut opium et tempus usus earum medicinarum quibus
administretur vel contra si administretur ad resolucionem
cum medicinis resolutiuis usus earum non erit in
principio sed in processu et sic de aliis melius in
secundum plurimum administrantur in principio propter utilitates

plures que possunt inde seq et paucora nomi
qui cu narcoticas miscemus vinu et decoctio
ne fenugreci quia ī mittitur malicia narco
ticor et in sedacione doloris iuuat magis ipz
faciendo resoluendo Cu ei approximat medne
stupefactiue debet medicus hre circa eas tres
cautelas vna ex pte medne ut incipiat a le
miore ut ab albumine oui cu decoctione papa
ueris ut supra incipiat go a papaue et sup
ipm no excedat si possibile est sibi qm pa
pauer albus cu sua narcoticitate est amica
ne et miscatur cu eo fenugrecu et ad
hoc spectet sup fermentacione eius ut dix
Gal melioris est post aute 2am cautelam
sumat ex pte corporis cui approximat dix
mesue et sortitur minus caput sit i vtute for
te sicut ee oculus debet ee fortis pro oibus
cu debiliu oculor nalr de eor usu suspicam
est ne mortificet inde vtq eor vii Gal
3o de ingenio sanitat 2o cao dix qz ex usu
narcoticor veniunt quida ad psum oculor
per viam defectus caloris nalis et oportet ne
corpus sit repletum minus tercia cautela hetur
in modo usus et administracionis eor et
pmo ex pte tpor dispoium corpor ut de
bent dari tpore sopni quia tunc meliusque
nocent p ea sopnus neqz debet cotinuari
quia debilitant visum et si miceatur ex
eis oculo nocumentu et solu qrit medicus
stupefacere et sedare dolore magis cōpetibiliter
ea per intus q per extus applicare quia
sicut sopnu faciunt et dolore sedat et no
nocent oculo et hoc si dispo alicuis mebri
interioris no prohibet tunc ei extus appli
cet quia minus malu e oculu lede q ali
qd mebru nobile de interioribus ut isto modo
si aut medicus per ea qrit alias utilitates
et no solu stupefactione tunc melius appli
cat ea oclo dicit alius si egeris stupefacientis
pp dolore ocli tunc si mā est grossa no mul
te calits sed quanto multe narcotica no
applicent oclo sed per intra dent aut fro
nti aut tpoibus applicet si aut no mā sub
tilis et multi caloris tunc oculo applicent dt
Ras 2o continentis qm medne narcotice approximant

oculis pacientibus apā dr mā multa et
no pnt narcotice oculu q no sentiat apā
non mingat dolore et si pnt narcotice in
tm q faciat dolore no psentire apā tn
imagin et calidi nario nocebunt virtuti
visibili usqz adeo q post mitigacione do
loris paciens aut carebit visu aut eius
visus erit debilis Et cu accidit grossities
durit tunicarum inflate que curat difficul
ter 2o continentis dolore ex humore acu
to subtili corrosiuo opiu no mitigat aliter
sed curat Et auic dicit si mā est sub
tilis et corrosiua no est malu aput me
un opio et stupefactiuis ipm namqz e sa
nans eu ea et no succedit dolor quis
oporteat credere q inquantu visui nocet
est malu · vero opio in doloribus a mā
corrosiua prouenientibus no e apud me
malu un sanat aut ipos celeriter de cu
ra doloris corrosiui loquitur i cao d'ul
ceribus quia corrosio inducit ulceracionem
eis i loco et cura doloris incipiens est
ex glutinatiuis et infrigidatiuis sicut
cu fit albo cu decoctione mellilota uel
fenugreci et cura extensionis est p camo
milla mellilotu anetu et seme lini Et si
assint vigilie syrupus de papaue est mira
bilis ad prouocandu sopnu dicit 2o de
ingenio sanitat multi medici nesciunt cu
rare dolores oculor nisi cu medicinis in qbus
et opiu mandragora iusquiamus quor no
iuuamentu no est modicu q dolor pp opone
eor oculis mitigatur no est nisi q sensus
i eoru moritur postoe unde vidi mul
latores i pstinā sanitate potuit mutari de
spali cura obtalmie sanguinee et colerice
dicit Auic q regime eius obtalmie cu mā
colerica aut sanguinea est flo ta est flbo ia
et euacuacio nā si cu fuerit sanguis calidus
colericus aut colera sola aut no sola quia
a sanguine remota vl separata sed cu sanguine
comis flbo ia confert et euacuacio et flbo ia
est i sanguinea pura et i sanguine calido
colerico dicit qdaz q i obtalmia a colera
pura separata a sanguine pt flbo ia conferre

no ad educen ipaz

cautele i narcoticis

ad vigi lias

Ad humores circa oculos. Aloes cum mell' [illegible] tollit [illegible] maior [illegible] cum mell' [illegible] et [illegible] [illegible] tollit [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] mell' tollit [illegible] in omni [illegible]

non ad educendam ipsam sed ad prohibendum
cursum sanguinis multi ad oculum paratum
fluere. si autem assit arsura oculorum tunc fac
linimentum aloes epatica masticis pulveriza
tor cum confice cum succo amaro rubi ab
sinthii et aque rosate et si bis tale unguen
tum volueris confirmare adde de oleo rosarum
de cura doloris oculorum dicit ypo 6ª afforismo
quod dolores oculorum si a materia provenientes
meri potio vel vini puri lavacio vel balneum
aque dulcis aut tepide pinia vel evaporatio
vel calefactio aut farmacia aut flebotomia sol
vit vel curat vel mitigat vel augeri prohibet
quia per predicta omnia aut ex eis aliqua aut cor
alter abicitur cum doloris et vide in textu idem
mesue de cura oculorum idem avic' de cura
specierum obtalmie caseus et lacte pecudis
recens pluries in aqua frigida lotus et tunc
cum albumine ovi incorporatus suppositus oculis
quod sanguine calido gravatur mire prodest
vitellus ovi in aqua decoctus et cum oleo ro
sato mixtus oculo suppositus dolorem mitigat
et idem fiat sacellus rosis siccis plenus bullitus
in aqua et expressus et suppositus dolorem sedat
et inflacionem removet dixit Gal' dolor
oculi non est debilis cataplasmat semel
aut bis in die cum spongia infusa in aqua de
coctionis corone regie et fenugreci et cum
est fortis cataplasmet cum eo pluribus vi
cibus et longioribus horis idem fiat vitel
lus ovi ut modo diximus. dicit Gal' quod dolores
oculorum fortissimos abstulit infra horam unam se
dat flebotomia de cephalica ad dolorem ex fro
paritaria et absinthium contritum cum albumine
ovi mixtum oculis supponatur et tollit ce
litudinem et post dia apa flegmaticum

de cura obtalmie per localia frigida
sa ipsa cuius et primo cale

Inter autem cum ut in tuo fiat emplastrum
oculo ex infrigidatiuis que sunt sic
expressiones succi lingue arietis et
soborum salicis et muralagines frigide ut psilii
et semina frigidorum et ab hiis est incipien
dum et non ab hiis que imponuntur in oculum et si non
sufficiat tunc fiat distillacio coram in ipso deinde

albumine ovi cum lacte asine et solum supra in
docuit incipere ab albumine ovi et sic est faciendum
verum hic permisit succos ut compleret per unionem
de ipsis que incipiunt et per hoc debet intelligi eius
similia ut succum solatri lactuce vel portulace
et posuit hic lac asine quia est frigidius et subti
lius lacte mulieris et deinde colirium album et
alia repercussiva et posuit canon dicens non con
sequaris in eis finem neque ad ultimum gradum
repercussionis neque ad tempus transcendas tempus
principii quia quod tunice oculorum inspissentur
et tunc constringant et dolor fiat fortior et
dicit Ras' 2º continentis patienti obtalmia calida
et bothor est ponenda pecia de nigro super fa
ciem et debet morari in loco pauce lucis neque
debet esse in lecto albo sed apponende sunt coram
eo res viridis coloris et cum pustule superveni
unt dextro oculo dormiat super dextrum et in
sinistro similiter et non clamet neque sternutet nec
quia intret balneum nisi materia digesta et si intret
balneum non diu moretur in eo 2º continentis cum oculi
non inflantur neque patiuntur bothor et puri
tus est fortis tunc rectifica complexionem cum ali
mentis insipidis et aspergere aquam calidam super caput
et suppone oculis albumine ovi lac et muci
laginem psilii et confert hoc sief ad obtalmiam
valde calidam Recipe ceruse plumbi melioris quam
possit inveniri triti cum aqua rosata et ducto
naso mixto ex ea suffunga cum camphora pau
ca tribus vicibus et postea sumat ex ea partes 1
et amidi partes 5 et gummi dragaganti partes 1·5 et
conficiantur cum aqua rosata quia patiens sen
tiet arsuram in palpebris curetur cum albumine ovi
et lacte mixtis et contusis et apponitur cum bomba
ce supra locum per totam noctem In augmento
vero avic' ponens curam dicit cum repulsivis
curam per evacuationem ad divisum et per apoumaca te
gradatim recedas ad maturativa non quidem ad
ea que vere et proprie sunt maturativa quia ad
ista non est transcendendum nisi quando in toto non erit
possibile sed ad resolutiva debilia qualia sunt a
nodina que a quibusdam dicuntur maturativa
non de prima sed de 2ª intentione sicut est aqua rosata
partes 2 et decoctione camomille partes 1 et portula
similiter confecta et gr dicit in genibus lactis est vitis

[illegible]
[illegible]

Ad lacrimas [illegible]
[illegible]

Puls' [illegible]
[illegible]

matur acionis et sic in malagme psilii e
quedam maturatio cum spissitudine Et dixit
aqua fenugreci .i. decoctio bona est matum
tiva et sedativa doloris et non est in ipsa
attractio quia non est in esse tali quare dig
nior est ut ab ipsa incipiatur Et hoc idem dixit
Rasis 2o continentis Et ex compositis est sief ciruis tri
bulorum in principio obtalmie calide et inflama
cionis eius et est conveniens cum forti proprietate
et in vide a Sapione postea dixit Avicenna nisi
a frigiditate augmenti ad principium status in quo non
dum materia est perfecte digesta et nisi ad decoctio
nem mellilot in quo dissoluta sit cum sarcocol
la alba et prope infusa in lacte mulieris et
asine ut per hanc infusionem remittatur a sua
acuitate 2o continentis decoctio aque fenugreci alle
viat et mitigat dolores oculorum et iuvat
sopitum ipsa hora et dissolvit tepate et preterea
multum mitigat dolores oculorum dixit tamen quidam
quod in principio et augmento usque ad medium in obtalmia
calida non competit sarcocolla que est minus calida
et resolutiva que adhuc in principio augmenti non convenit
sed in fine augmenti quod materia plus acquisivit de di
gestione et minus timetur de agitatione et fluxu
post competeret sarcocolla et non debet approximari
sola sed mixta cum decoctione mellilot et a
liorum convenientium sed in principio et augmento obtal
mie frigide sarcocolla competit simul cum aliis
medicinis competentibus mixta et in quantum sis
tit fluxum vel nimium ad oculum Et quia in princi
pio et augmento obtalmie frigide sarcocol
la competit simul cum aliis medicinis debet in
spissitiva esse mixta cum calidis habentibus
stipticitatem competit est sarcocolla in statu et
declinatione tam obtalmie calide quam frigide
deinde Avicenna ponit curam in declinatione et dicit
cum egritudo inceperit declinare convenit sarca
colla cum aqua fenugreci aut feni et melius
est quod ipsa sit prius nutrita in lacte et confert
vaporatio in qua sint co croci et mirra et
administra balneum si sciveris quod cerebrum sit
mundum et da in potu post per aliquas horas
aliquid vini puri Et scias quod sarcocolla nu
trita mixta cum zuccaro et cum illo lipitu
dinem tollit et sarcocolla nutritur quando teritur

Coriandrum cum lacte mulieris multum confert in magno
dolore pressiatino et semper similiter albumen ovi cum passul
et emplastro et hoc sepe probavi similiter prolina L.
porri et caro peponis supposita Et dolor est ex per
cussione intelligo omnem et albumen ovi cum attramento est
optimum quod sepe probavi sive aut pupilla est pressa
aut et similiter potissime respondet

et ponitur in lacte azine vel mulieris aut
in albumine ovi et dimittitur quinque diebus
omni die renovando lac vel albumen

de cura obtalmie frigide

vicenna dixit in obtalmia frigida sive flegmatica
et melancolica oportet ut evacuetur humor
ipse cum eo quod convenit Et hoc cum
evacuatione vel ut purgatione purgatione vero evacuatione
a capite per capipurgia ca[illegible] et alia di
versiva et quando est necesse reiteratur evacuatione
sive sit potio solutiva sive cristere sive
gargarisma Colirium resolvens humores
flegmaticos Recipe fenugreci ubene coque cum celi
donie rute eufrasie florum camomille ana
et distillent et distillationis sumantur ʒ .ii.
ʒ i tunc ʒ .i. s. misceantur Aliud Recipe tu
cie arcu mirre ana ʒ .i. conficiatur cum succo
feniculi maiorane et rute et fiat colirium et
confert in toto morbo colirium de spica dis
solutum cum distillatis aquis secundum diversa tempora
ubi gravia in principio si materia est frigida flegmatica utere
repercussivis non plurime infrigidativis sic
sicut de spica cum succo mirre confortate
cum pauco spice in augmento aut competeret
cum aqua fenugreci et similium et appropinqua
te statui cum apparent signa maturacionis con
ficiantur sicut de spica cum succo caparis et
foliorum eius in quibus est virtus dissolu
tiva Colirium quod placet gentili et ipsum
laudat et sic fit Recipe sarcocolle ʒ .x. licii
ʒ .ii. aloes ʒ .ii. spume maris croci ana ʒ
i s. succi celidonie ʒ .iii. terantur ut alcohol
vel bulliat in vino albo et aqua rosata
et coletur et liquidum ponatur in oculo et
substantia grossa supra oculum deinde Avicenna
ponit alia auxilia que magis conveniunt
in fine augmenti et statu et composita sunt folia
pentedactili contrita et nutrita cum aceto et
postea supra oculum aut bulita et aqua
posita in oculo et aqua fenugreci et mu
alago seminis lini sunt ex eis quorum distillatio
sit in oculum paciente obtalmiam et conveniunt
in fine augmenti deinde Avicenna ponit curam in de
clinatione sicut colirium rubeum lenitivum et
sarcocolla dissoluta in succo foliorum caparis

Metiga
tiva
mellilot
sarcocol
fenugre
prol inci
col. ad hu
flegm
aliud
coll' gentil
succo
[illegible]
prima
preci
fol' pentadacti
ad gross
mel fenug
se lini

et emplastrum ex solis apparatus. Solum mesue po[suit] pulverem. auctor ysaac qui bene gentile est convenientes quia sic fit. Recipe sarcocolle nutrite ʒ. x croci spice aloes ana ʒ. i. tere et ad misceantur. de dieta dixit. Amplius convenit istis omnibus regimine subtile et adquisitio balnei et potus vini albi subtiliari debet regimine maxime in principio ut corpus fiat mundum et non transmittat materiam vero quod obtalmia frigida est longa oportet ut in processu provideat cum uberiori dieta ut non deficiat virtus

(margin: pulvis mesue)

de albugine

Albugo vel albula est macula in oculo alba in cornea proveniens post ulcerum consolidacionem quorum aliud vocatur acutrix et alia est subtilis proveniens in superficie apparente cornee et vocatur nebula et alia est grossa que vocatur albugo. albugo si sit incipiens et in corpore humido facilis est cura. Si autem sit antiqua et in corpore duro difficilis curatur. de cura albuginis subtilis et in corporibus teneris dixit Amplius oportet ut assiduetur evaporacio cum aquis calidis et balneis et fiat fricatio cuius semper cum aliquo pulvere abstergentivo et in primis purgetur corpus et subtilietur regimine. Convenit succus foliorum papaveris rubei super oculo positus. vel ut dixit Sapio evellit vestigia ulceris sed hoc non semper sufficit sed quia indigemus fortiori ut succo centaurie minoris. aliud expertum urina pueri bulliat in olla nova vitreata usque ad medietatem postea distillet in alembico que distillata in oculo immissa tollit albuginem. aqua quoque papaveris rubei sufficit et perfecta est ad mixtionem albule subtilis. sed si albula grossa est tunc sumatur mellis optime depurati et succi feniculi ana partes equales liquefiat in vase eneo cum melle decocta usque ad spissitudinem collirii imposita valet. si albugo sit grossa et in corpore duro lenificetur albugo aliquibus unctionibus cum aqua decoctionis seminis lini malve maluavisci florum camomille et similium. Et post Amplius medicinas que sunt convenientes post lenitionem

(margins: succus papaveris; urina pueri; ad grossam)

Collirium valens [illegible] ad maculas oculorum [illegible] tuthie [illegible] sarcocolle [illegible] aloes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et ad [illegible] et ad [illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

ficacione et sunt acute sed medicina communis alia est in usu apud plures Gentilis autem dicit se habuisse ab experto quod mel distillatum per alembicum mirabile est que autem est ex sole quod remansit inter urinas curabilis est. Recipe lactis mulieris cera et fellis capre ante bulliant simul aliquantulum in testa ad ignem et ponatur ex hoc in vesperis duas guttas frangit cum pannum et corrodit in uno die vel tribus et subvenit dolori tumori rubori et lippitudini. Recipe succi feniculi celidonie et rute ʒ. ii piperis ʒ. i. decoquantur ad medium et colentur et de collatura in oculo ponatur

(margins: mel distillatum; speciale; aliud)

de sebel

Sebel est panniculus accidens palpebris ex inflacione venarum cuius apparentium in superficie coniunctive et cornee et texitur quedam in eo quod est inter eas sicut fumus apparet enim iste vena et vena quedam colligatio sive continuacio ad modum panni et istud quod colligat iste vena et vena apparet firmiter. de causis eius dixit dicitur est repletio illarum venarum aut ex materiis currentibus ad eam per viam panniculi nimie propter repletionem capitis et debilitatem oculi. Signa eius quia cum accidit sit ut pruritus ex lacrime et panniculus et nocumentum ex luce solis et lucis candele et debilitatur visus ex ea prurituum tunc et lacrimas dicunt curare in sebel grosso et antiquo et est morbus contagiosus super vapores malos alterius oculum inficientes vocatur et quod supponit in primo occursu oculus sit minor minorat corpus pupille et hoc in antiquo. Si vero cum eo sit velamine excoriationis accidit ex ubertate venarum ex terrorum rubedo fumei pulsatio fiunt in temporibus et venis superficialibus oculi cura est dixit Amplius ut abhorreat fluentia fluxum ad oculum que dicuntur sunt in cura obtalmie sonat firmatio et minuat vena et fiat divisiones. Est autem curabilis difficilis pro speciali cura sciendum est quod capite non purgato non sunt apponenda emplastra unguenta nec capupurgium nec stimulativa sed

(margins: sebel est contagiosus; cura eius difinitis)

Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Collirium [illegible] ut ipsum lapis ...
recens pulverize et ponendo in aere fortissimo
per 4or dies deinde desiccent in umbra
... pulverizentur deinde ... farinam ... mitte
aloe [illegible] in cello ... sunt
... et misceantur ... cum ...
in ... destillata et ... collirio ... ut ...
... et ... unde ... oculorum
... et ...

modificato capite conveniunt in summa medicine
composite et simplices que auferunt obtalmie
antique et taebiei et egritudines alii que indigent
subtiliacione et evasione per resolutionem. Et
si hec egritudo antiquitur melius est magis minu
tum in ea qui collectio. Recipe salviam rutam et — *ad cautes ultimum*
viedicie fere ana et fac bulire in urina pu
eri aut vino albo et cola et mitte in oculum
quam subtiliat sebel et valet. Succus celidonie ter — *succus celidonie*
restris depuratus et mixtus cum melle despu
mato et immissus oculis. Dicit quidam experi
mentator. Recipe duos ciatos olei et unum aque — *experimentum*
clare et simul bulire fac usque ad consumpcionem
aque deinde cola et in vitreo vase serva
et cum opus fuerit oculo immitte quam pannum
removet et convellit. Succus dragontee — *succus dragontee*
depuratus oculis immissus est optimus. Lucta
sine cauterio tergit albuginem. De cura se — *pe ... cauteriam*
bel fortis que fit per manuale operationem septem
debet observari conditiones. Prima est collectio
panniculi et in unum adunari ut possit elevari
et contrahi et hoc quidam faciunt cum uncinis
alii cum pilis caude equi penetrantibus sub reti
panniculi. 2a ut accipiat forficem reductas
ad punctum valde acutas et incidat oculi ille re
ne. 3a prohibeat adherentia palpebre cum
residuo illarum venarum incisarum que consueverunt
coniungi. 4a prohibeat dolor supponendo o
culum cum albumine infuso in vitello ovi conquassato
cum oleo rosato quod sanat ipsum. 5a in ruine
at residuum quod non potuit abscindi cum collirio
fortis ab ustionis et corrosivis ut est collirium
rubeum et viride. 6ta eligat tempus ad hanc
operationem conveniens ut est ver et autumpnus. 7a
ante operationem mundificet corpus et subtilietur
regimine. Cura qua ponit Avicenna in feveda
est ad sebel leve quam fortis non curat nisi
per operationem manualem alubas dicto incipe a flebotomia
cephalice et solve cum electuario epithimi agaria et
yere.

de ungula

Ungula dicto sapio est addicio nervo
sa in tunica coniunctiva incipiens a la
crimali maiori et dilatans usque ad
ingredinem oculi et quam magnificat valde co
operit pupillam et prohibet visum et est satis
dura ad frangendum et est corrosibilis et vile
sa et aliquando prosilit super corneam et alia est
lenis mollis pauce adherentie facilis sepa
rationis. Alia est dura sive fixe difficilis sepa
rationis. Alia citrini coloris, alia rubei, alia
fusca et alia occupat solum coniunctivam et aliquando
etiam corneam. Cura duplex perficitur instrumento
cyrurgia et potione. Raro est quod curetur
nisi per operationem manualem cum cura cum fer
ro citior est et securior potest cum manus me
lius moderare ferrum ad abscindendum sup
fluum et relinquendum quod est naturale quam possit
medicina acuta corrosiva. Primo flebotometur eger
et purgetur corpus et collirizatur cum collirio vi — *collirium viride*
ridi et basilicon et similia cum conforque
tantum quod si accident febris oculo extingua
tur nunc cum collirio magno quod sic fit
quod si ungula non minuitur nec deficit nec
augetur tunc equum est illam extirpare. In
cura ungule sebel et macule oculi
multum valet prima misio assidua per plures di
es immissionis in oculum fecinus mitorum gal
li cum psilii basilicon et seminis lini. Tres
sunt modi denudationis ungule. Primus est facilis
ut elevet cum uncinis ita ut spendat
in coniunctiva quia suspensio eius facilius efficit
at incisionem. Quod si suspensio et denudatio prohibet
cum uncinis tunc coniunct cum radi
et penne aut cum acu quod si non potest vel non
sufficiat et non potest denudari necessaria est excoria
tio subtilis cum ferro non acuto sed obtu
so ut non abscidat quidquam de cornea. Et opera
tores quidam hoc faciunt cum denario puro
Eradicet ungula ...ingt. Avicenna dicit in uno carun
culam lacrimalis nullum fiat nocumentum et incisione
aut diminucione eius et accidat cursus lacri
marum et ut non erres respice ad colorem carnis
quod caro lacrimalis est magis lenis et magis
rubea et ungula est magis dura et magis
alba. Et cum abscideris eam distillabis in ocu
lum cuminum masticatum cum sale et cataplas
ma cotidie cum vitello ovi et oleo violato et
rosato ut quiescat dolor et post tres dies
administra cibaria acuta ut residuum extirpe
tur sicut viride conveniens ungule sebel scia

scabiei et albedinem. Rp zinziar coloturi
calcacdis arsenici rubei baurac spume mar
am ℥ .j. salis armoniaci ℥ .ij. dissoluat armo
niacum in succo uite et cum eo reliqua confic(i)at
et de expertis est ut sumat crisulla et cal
cadis et fellis thamyptes equales et fiat
ex eis colirium. In summa Auic(enna) ponit septe(m)
me(dicin)as et septima est ualde fortis ita ut di
cit quod est propinqua ipsi ex denudacionis
ungule cum ferro et de ea dicit 2º continet
quod experta est et non uenit cura cum ferro

de tursan

Arsan est propter passionem coniunctiue
et inter punctus sanguis recentis
rubei aut antiqui mortui aut
subrubei aut nigri currentis in quibusdam
uenis ruptis in oculo propter casum et passionem
clamorem motum laboriosum et quia est ex fer
uore sanguinis in uenis cum rumpitur uena

Cura tursan diuersificatur quando cum est in principio
procedat cum repercussiuis mixtis cum resolutiuis
[san colub] et confert sanguis columbe mixtus cum luto ar
menio et quando est in medio tunc sanguis co
[albu oui] lumbe de ala eius recens ex passione dicit
iohannes appone albuginem oui cum lacte
et aqua rosata percussam et distilla sanguinem
pipionis expressum in extremitate pene uel
[san hois] de sub ala uel sanguinem hominis proprium cum in
sicca uena egreditur. madefiat in ysaac
[exp...] spongia noua in aceto calido in quo bulliuit
℥ et apponatur oculo quia sanat celeriter
et omnia fiant post flebotomiam et solutionem uentris
et ancteria. Si autem esset extremitas sanguinis
oculi et dolor grauis patiente statim flebotomia
et predictum sanguinem pullorum columbarum qui
ex pluma recentem radicibus exprimitur instil
la qui si mingat bonum est si minus sume
thuris parum et cum puelle lacte distempera
et oculo instilla ad resoluendum sanguinem de
[spat] coniunctiua ouum integrum decoquatur donec
durescat postea denudetur a cortice et de
nudatum diuidatur in duas medietates et
abiciat ab utraque uitellum et impleat rasura
mediane corticis oliue et postea linea pe
cia et subtilissima supra oculum ponat di

cum albumine cum oleo rasura supra pecia illa
in hora sompni et teneat sic tota nocte stric
te ligata supra oculum. similiter confert puluis
croci cum uitello oui mixtus et oculo suppo
situs. Auic(enna) uero ponens curam tursan primo oppo
nem cum resolutiuis lenibus maxime quando non
remansit intencione nisi ad corpus conspiracione
partis grosse sanguinis derelicte in loco deinde
iuuetur cum resolutiuis debilibus predictis
usque ad arsenicum quod dicat usque ad fortiora
et sic uiuit quod deueniat ad resolutiua for
tia que sunt multe desiccationis et abstersionis
ymo de corrosiua si materia fuerit multum indu
rata ita ut deueniat ad arsenicum vel auri pig
mentum mixto cum luto sigillato quia cum hoc
quod remittit acuitatem arsenici iuuat in desic
cando. deinde Auic(enna) ponit multas me(dicin)as
[ad alii q' t'fan] conuenientes in tursan antiquo que sunt resolutiue
et desiccatiue in tursan derelicto post apo
[vue pas se] primo mollificetur cum passulis impastatis cum aqua
mellita uel cum aceto et si non dissoluitur ad
datur inde uitriolum quod concedit. Et si non addatur
[sterc colu b] tur de stercore columbino Et de hoc etiam dicit
Auic(enna) quod si accidit rupturam coniunctiua
[ammm] in tursan ex passione masticet amomum et
sal et distillet saliua in oculo. vel masticata ex
primatur et expressio instilletur in oculo nam hoc con
solidat rupturam et prohibet adherencia
palpebre ad coniunctiuam et resoluit et desic
[salix] cat magis tursan et dicit quod etiam confert folia sa
licis et similiter flores eius oculis emplastrata

de debilitate uisus

Accidit debilitas uisus alie sunt naturales
et alie accidentales et naturales non di
cit quod hoc sit de intencione nunc sed
quia contingunt ex principiis naturalibus aut sunt ex ge
neracione aut ex etate. accidentales autem sunt
quecumque ex dictis principiis naturalibus non eue
niunt sed ex causis accidentalibus superuenientibus
ergo debilitas uisus aut ex generacione sine ex na
tiuitate ut experiencia in multis cunctis ostendit.
nascitur cum uisu debili aut ex etate sicut in decrepitis
in quibus calor naturalis et spiritus et humiditas ra
dicalis in toto corpore et in oculis minuitur
manifeste unde nichil corrigatur accidit etiam

Collirium ... ... uitrioli salis aloe
... ... margaritarum ... ...
... ... ℥ .j. pul
uerizentur fiat inde collirium et ... ...
... ... et ... ...
et ... ... dissoluatur ... in lacte
... et oculis instilletur

senibus debilitas visus propter indigestionem mul
tiplicantem humiditates et vaporum multitudi
nem propter quod spiritus visibilis et oculi perturbat
et ee nigrescant et quanto plus in vita pro
cedit tanto plus cause augentur. unde lesio
visus augendo procedit usque ad finem vite
cause accidentales aut sunt intrinsece aut conti Cãe anteced.
gue aut sunt antecedentes aut coniuncte. cause diuerß
antecedentes visus aut sunt per viam contitus aut
per viam proprietatis oculi de causis ex parte conta
nis totius dixit Auicenna debilitatem visus et eius
nocumentum efficit aut complexio omnis totius corporis ex p̃te tocius
que est mala vel sine materia aut est vapor ele
uatus et prope ex stomacho nam stomachus est. superflu a stõ
tatum lacuna aut est propter causam in cerebro a cerebro
cum in illo est egritudo sicut passio nam cum acci
dit illi passio consimilia comprimunt cerebrum et
panniculi eius et coartantur unde nervum obtici
quare non transit virtus visiua unde non videt o
culus. sunt etiam alia membra quibus potest fieri com
municatio oculis mediante cerebro sicut epar pul epate
mo matrix et splen etiam si conueniat aliqua pars splene
tum capitis sicut aures nares et partes oris
tenebrositas oculorum et actus visiue virtutis
et est actio diminuta quia visiua potencia non
tum bene clare comprehendit obiecta ut debet. de
causis aut per viam proprietatis oculorum quarum quedam
se tenet ut causa antecedens quedam ut causa coniuncta. dixit
Auicenna aut debilitas et nocumentum visus propter rem
appropriatam spiritui visibili et membris que re
quirunt oculum vel spiritum ad visionem faciendam
ex parte aut spiritus potest hoc contingere tripliciter uno ex p̃te
modo ex parte sue quantitatis in qua aut superfluunt spũs
aut diminuunt nam ad bonitatem spiritus requiritur
certa quantitas spiritus latitudine huius in plus
et in minus intra quam latitudinem quanto spiritus
amplior fuerit tanto melius ad visionem dr
aut spiritus excedens quia non potest debite recipi
et distribui in oculis unde impedit visus sic in
summe repletis diminuit vero quia non sufficiat
. Alio modo potest spiritus indispositus ad visionem reddi me
diante substantia ut quia sit nimis subtilis aut nimis
grossus. 3o ex parte qualitatis eius nam ad visio
nem que est claritas et rutilacia eius sed quem
modum spiritus conturbatus et obscuratus est redu

positus ad visionem et ad istos tres modos omnes
alii excessus siue diminuciones reduci possunt. dixit
Auerrois in suo de sensu et sensato quod oculus
non agit nisi fuerit cum temperamento complexionis
ideo cum fuerit infrigidatus a rebus extrinsecis
in frigiditate intensa visus debilitatur et
ideo obscurant oculus in locis ubi est multa
nix aut multa aqua et ideo apparent in
pe maris turbide et similia loca nimis Auicenna
aut dixit 3o colliget quod cause debilitatis visus
et diminucionis eius sunt diuerse propter quod acci
dit debilitas visus hominibus multis modis quia
sunt quidam qui videt a remotis et non a propin
quis quidam sunt qui videt econuerso et quidam sunt
qui debiliter vident et a longe et a prope
et hec species est opposita oportuno visui
et optimus visus est nisi in propinquis et re
motis debito modo sed ulterius virtus visibilis
non est fortis nisi quando videt res remotas
sicut tartar qui habet oculos similes coloi
rubini et videt multum a longe propter claritatem
instrumenti et bonitatem virtutis et subtilitatem spiritus
et nos dicimus quod debilitas visus que est oppo
ta optimo visui sit propter debilitatem virtutis istius
sensus aut sit propter debilitatem instrumenti 3o sed quod
optimus visus fiat propter bonitatem omnium istorum et
debilitatur visus quando formine mice dilatatur
quia tunc aer durat super omnem oculi et ipsam
permutat et aliquando sit debilitas visus propter defe
ctum palpebrarum oculorum et dixit Auerrois sa
ne debes quod cause debilitatis visus sunt sicut
medietas earum causatis et illius qui videt
res propinquas bona visione et non videt
eas res a remotis visus non est adeo bonus
ut visus eorum qui videt propinque et in re
mote bona visione et est dicendum quod debilitas
visus istorum est media inter visum debilem pe
nitus et visum optimum et quod impossibile est esse
visionem rerum propinquarum et remotarum equa
lem nisi in debili in fine nec similiter inter illos
qui habent bonum visum perfectus in bona visione
in fine aut possumus dicere quod iste visiones
non habent excessum super alias nisi in visione rerum
remotarum quod dicit quod res propinquas videntur a debili
bus et a fortibus secundum unum modum quare sit

ut nos videmus res propinquas sicut videt aquile quia aquile non habent excessum supra nos in visu nisi in rebus remotis et sicut illa res invenitur in specie ita in individuis. Et dixit avicenna qui bene videt rem propinquam et non bene videt rem remotam eorum oculi indigent forti motu et hoc maxime accidit illis qui habent oculos eminentes et quia eorum oculi sunt prohemimentes ideo istorum visus est debilis et expansus et causa est quia spiritus visibilis dispergit et disgregat unde indiget forti motu pro propinquo si debet videre. Et e contrario qui habet oculos profundos remotius videt quia spiritus visibilis in eis est magis aggregatus et virtus visibilis est fortior et etiam lux in maiori quantitate recipitur. Aut dicit avicenna sit hec debilitas in visu propter malam complexionem accidentalem aut propter humiditatem tenebrosam. Et rufus dixit quod accidit debilitas visus ex victoria siccitatis et signum eius est rubedo et apparet ei in stellis pulveres et ymaginationes erit ei nigra et vocatur hec egritudo turbatio oculi. Judeus dixit quod ploratus nimius debilitat visum et induat pressuram oculorum. Et dixit avicenna causa in illis qui vident a remotis in modicis in remotis et non videt a prope est debilitas instrumentorum ipsorum et eis propter quod res visibiles non videntur nisi mediante aere lucido indigent oculi debiles pluri luce oculis fortibus. Et quando visibile est remotum ab oculis lux que est inter ipsum et oculum est pluris quantitatis ex naturali positione instrumentorum visus sive naturali sive accidentali sive a causa intrinseca sive extrinseca impedimentum in visu occurrit. Si enim pupille fuerint deflexe visum obliquum prestant ut potius in latere quam in rectum videre conantur. Si vero inequaliter fuerint locate ita quod una plus inferius flectatur et alia plus superius sit elevata res visa quelibet dupla videtur. Similiter multitudo spiritus secundum diversitatem substantie et qualitatis infirmitates visus debilitat. Cum grossitudine fumositate spiritus inficiente grossa et subtilia corpuscula volare credunt. Conversis quoque a tenebris ad lucem subito magis ledit quam conversis a luce ad tenebras licet utrumque ledat et quoniam causa est subtilitas et grossities spiritus cadet in tractatu

creationis et quoniam est ex tempore provenienti. Ex creatione prout est claritas cum subtilitate et humiditas cum grossitie. Ex tempore sic aspectus ad lucida vel obscura spirituum propterea et substantie oculorum claritatis et subtilitatis et eorum positio et quantitatis varietas ac rerum que videntur sunt visum variant. Unde quedam animalia propter albedinem oculorum et subtilitatem visibilis spiritus in nocte vident et non de die. In die namque aeris claritate oculos reverberante et cooperante oculorum albedine ad districtionem visibilis spiritus ut pote subtilis et clarus facile disgregatur et deperditur. In nocte vero aeris obscuritate aggregatus confortatur et confortat aciem illum videntem et ideo visum ut in nocturnis manifestum est. In aliis vero animalibus quorum nigri sunt oculi et spiritus visibilis grossus et obscurus aeris claritate illuminatus ad visum operatur. In nocte vero obscuritate obtenebratus visum non prestat quod in hominibus est manifestum. In vespertilionibus quia eorum instrumenta sunt varia et eorum spiritus modicus inter obscurum et clarum visus in mane et sero pro aeris mediocritate prestatur non autem in die propter nimiam claritatem et propter nimiam obscuritatem. In lince tanta spiritus subtilitas et claritas est ut in obscuro aere in angustis poris parietis contentum illustrando ad videndum rem ultra parietem positam moveat. Aquila licet claram habeat instrumentum in quadam conformitate tamen vel quia in ea multus est spiritus visibilis vel quia eius pupilla valde est angusta unde parum exit spiritus cum funditur radiis solis oculis obviat et sine offensa oculum ad videndum intendit. In nobis autem quia non est multus spiritus et pupilla est ampla sine deperditione visus propter nimiam spirituum disgregationem solem diu intueri non valemus. Et ideo propter paucitatem spirituum compassionem sustinentes ex claritate luminis effugiunt merietes inde obtalmiam patientes et hinc questio solvitur quare quidam bene vident longe et quidam prope et similes. Nam si spiritus sit multus et obscurus quia ex multitudine clari aeris interiecti depuratur et subtiliatur bene percipit longe posita et male prope posita quia per paucitatem aeris interiecti non subtiliatur permanens in sua grossitie et obscu-

claritate obtenebratur et hinc cum legit
uel scribit elongat a se librum uel cartam si
uero fuerit paucus et clarus claritatis siue
grossus prope posita perfecte prospiciat sed propter
paucitatem cum actio deficiat disgregatur et
longe posita minime distinguit positio etiam
uariat visum nam in lumbis palpebras assidua
eorum clausura spiritus integrat uirtutem visus perfecte
perficiat · alia uero palpebris aperta et con-
tinua oculorum apertione operante ad continuam
disgregacionem spiritum inperfecte videt ut piscis
et hystilia · producunt autem dixit Rasis debili-
tatem visus anetum caulis lenticule basilicon
sal carnes grosse aceti scarificatio coitus con-
tinua ebrietas vinum dulce cibaria multum nu-
trimenti et que sunt tarde digestionis et calida
ria coitum et acuta et melancolica multus sompnus
et multe vigilie · de causis autem paucitatis
spiritus dico quod spiritus potest esse paucus duobus modis quod
licet sit multus prohibetur tamen venire ad oculum
uel ad concava oculi scilicet pupilla propter opillacio-
nem uel divisionem uel aliam causam prohibitivam
alio modo in sua essencia aut quia factus ex pauca
materia conueniente aut quia paucificatus propter aliquam
causam diminucionis eius sicut est vehemencia siccita-
tis consumentis ipsum multitudo euomitum manifestarum
ut sudorum fluxus coitus et aliorum ex quibus
spiritus totum corpus dicatur Aut dixit Avicenna
est propter debilitatem anterioris partis cerebri cum non
potest attrahere neque spiritus que postea non mittuntur
ad oculum primitus ex quo et propinquitas mortis
inducat debilitatem visus Et quandoque causa est ex parte
tunicarum oculi et quandoque ex parte foraminis uvee quod
est pupilla ex parte tunice cum advenit illi mala com-
plexio simplex siue composita parva siue humoralis
siue vaporosa ulcus color contineus ut in cor-
nea et tingens ipsam ut interiora ortus panni
cli ut ungula grossicies venarum et sebel
Ex parte foraminis quia super naturalem eius convenientiam
uel dilatatur uel opillatur integre aut non integre
ut Avicenna dicit in propriis capitulis Et quandoque causa est
in humoribus oculi que omnia potest videre ab Avicenna
et quandoque causa est in nervis obticis uel propter opillacionem
aut apa aut rupturam Cause extrinsece debi-
litatis visus ut aer nimis luminosus mora in

radiis solis inspicere in sole aspectus rerum lu-
minosarum nam hec disgregat et resoluunt
spiritum et desiccat tunicas et humores oculorum
aer etiam tenebrosus cum est in eo longa mora
inducit debilitatem visus sed temperata mora il-
lum confortat · Signa debilitatis visus facte
a debilitate cerebri est aliquod signorum significa-
tivum nocumenti in cerebro cum hoc quod sint reliqui
sensus lesi cum illo · illud enim significat fiat
debilitas cerebri maxime totius cerebri vero quod
uis insit aliud contingit quod omnis sensus ledit
debilitate cerebri uel duo uel tres uel omnes de sig-
nis nocumentorum per proprietatem et facto a cum pau-
citatis et subtilitatis spiritus dixit Avicenna si spiritus
est subtilis et paucus signum est quod videt rem
a proximo siue perscrutacionem et perquisitionem
quia in eius res de facili propiqua imprimuntur
sed non videt quod elongatum est cum perscruta-
cione · de signis provenientibus ex grossitudine
et multitudine spiritus dixit Avicenna quod si est grossus
sus et plurimus deficit ei perscrutacio intueri
longinquum et non perscrutatur visionem propinqui
quasi videt clare longinqua sed non clare
propinqua Et per hoc quod hic dicit de spiritu de-
dit intelligere quod habeat dicere de spiritu pauco et
grosso et quid de multo et subtili de signis
debilitatis provenientibus ex parte tunicarum et sudarum
et humorum vitrei et cristallini · dixit Avicenna
quod cognitio eius non est certa sed solum estimativa
et non intellexit de cognitione dicere eius an proce-
dat a causa calida uel frigida quia talis est certa
sed intellexit de cognitione ad sciendum an dictarum
partium debet appropriari · Nocumentum autem visus
provenientes a siccitate fortificatur et incedit
cum vacuitas est ventris et apud coitum et solu-
tionem et apud eiectiones et in hora meridiei
et cum provenit ex humiditate est e contrario Et intellexit
ut predicta fore vera de per se per accidens tamen possit
esse contrarium nam potest debilitas visus ex humidi-
tate manifestari et intendi tempore vacuitatis
et occultari et remitti tempore repletionis
ut cum est aliqua materia a stomacho conveniens oculis
quam calor agitat tempore famis et facit eam
evaporare ad caput et ad oculos et cibus
assumptus facit eam quiescere et evaporacionem co-

Signa a cerebro

Cause extrinsece

heret. Amque non possunt curari debilitatem
visus sine dimensione omnium causarum sed solum secundum
quatuor scilicet siccitatis et humiditatis grossi
tiei spiritus et nimie vaporationis surgentis
ex stomacho. de siccitate dixit quod iuvatur humec
tantibus et aqua lactis et mulsione lactis
super caput et potu eius et ponatur olea
humectativa super caput et prope. Cum fue
rit debilitas visus in convalescentibus ex
fortibus et acutis egritudinibus conveniunt cepina
quies capitis pinguium humectans. Et si fue
rit a siccitate tunice oculi preter siccitatem ce
rebri vel totius corporis cum corpori est. dixit
Cap. hepatis — 2o sunt qui hepates in assis eorum continentibus
mutantibus et everitis eorum interioribus et fel
le manente integro si bene abluantur et
decoquantur sale aceto et bino vinum eorum
Ovum columbe — comestum valet infirmitati visus. albumen
ovi columbini recentis colirizatum confert.
Et si debilitas visus ab humiditate pro
cedit evacuet humorem peccantem et in hoc
cum raro scilicet aloen competit. Et si competit
et dixit paulus minue brachium et po
stea lacrimale et ventosis confert frictiones
et maxime pedibus et post evacuationem confert
provocatio sudoris et urine deinde conferunt
gargarismata masticatoria sternutatoria
digestivum bonum in debilitate visus propter
magis ingrossantem spiritum animalem. Rx feniculi
silvestri vel sive eius succi cum vino ipsius lo
co aceti eius ʒ ii et eciam cum decoctione
betonice eufrasie succi cardos feniculi siler is
montanum gummi quod invenitur inter corticem
Gummi salicis — et lignum salicis quando floret mixtum cum mel
le caliginem oculorum tollit et oculos mirum
clarificat. Succus prassii succus ubene suc
cus celidonie maioris maxime accepti
de tota planta et bullitur usque ad me
dium cum admisceatur modicum mellis eorum
positus in oculis confert non potentibus aspicere
Aqua bona oculis — claritatem solis aqua optima confert cali
gini et grossiciei palpebrarum lacrimis et
lippitudini et maculis oculorum Rx florum
scilicet aniti foliorum anagolli feniculi flores
rubeos eufrasie florentis rute feniculi agrimo

nie et ubene et rosarum ana ʒ ii et super
aspergatur de optimo vino albo et claro de
inde totum ponatur in alembico et distilletur
dixit Rasis 2o continentis habentes debilita
tem visus debent vitare sopnum post cibum
usque quo cibus descendent in fundum stomachi. dixit
halabas quod tenebrositas oculorum ex debi
litate et paucitate spiritus visibilis curatur
Eufrasia — cum confortantibus spiritum visibilem et eufrasia
inter omnes herbas in hoc optinet principatum
pulvis bonus quo bibitur debilitate visus
uti debet super cibarys suis et salsamentis
Pulvis cum cibis sumendus — Rx eufrasie ʒ v sansuci ana ʒ ii
seminis feniculi coriandri preparati ana ʒ iii ani
carui piperis piperis longi gariofili nucis muscate
zinziberis galange ana ʒ i spice ʒ v cinnamomi ana
mei ʒ iiii foliorum ordeorum Kebulorum ana
ʒ v zuccari albi ʒ ii. Si accidat debili
tas visus ex inspectione solis curetur cum sopno
longo et vino. dixit Rasis 2o continentis pacientes
debilitatem visus vitent assiduacione vinum vinum
dulces grossa cibaria difficilis digestionis et a
quibus ascendunt vapores ad cerebrum nec
diu iaceat supinus caveat ne apponat
oculos vento septentrionali frigori fumo pul
veri tristicia nimie prohibet ascensum vaporum
ad caput sopita post cibum cum dormire dz
et confert in hoc cum electuarium humani
positum a mesue in cura et conservatione sanitatis
oculorum sumptum apud sopnum sopnum et post
sopnum ad confortandum oculos ne recipiat
Electuarium acuens visum — humores ab alys membris Rx eufrasie ʒ ii
feniculi ana ʒ v nucis cubebarum anamoni pipe
ris longi gariofili ana ʒ i succi feniculi de
purati ʒ iii succi rute et celidonie de
puratorum ana ʒ v mellis albi lib. i decoqua
tur succi cum melle ad consumptionem succorum
donec veniat ad spissitudinem et postea su
perponatur species et fiat electuarium dosis ʒ v
Divisio — visum acuit. de divisione autem dixit Ange
iuvat coitus continuatio interiorum et
frica et alys divisionum modis debilitate
visus decrepitorum iuvat ac dorare muscatum
omni die et potare decoctione absinthii et syrupum
acetosum de squilla ante cibum. de cura debilitatis

debilitatis visus sit grossitie a grossitie
spirituum dixit Avicenna superfluis evacuationibus
et divisionibus confert tucia nutrita cum
syrupo depurato sancta aut cum aqua feniculi
et succo prassii et dixit confert fricare al
cohol ex fricatione mirabolanorum citrinorum
cum aqua rosata quando est humiditas subtilis
cum prurutu et calore in grossa autem humidita
te illud nullo modo competeret post capitis
et corporis et stomachi mundificationem fiat ca — *spale*
pitis abrasio et ponatur super commissuram cere
bri nova malleata cum pulvere subtili gariofili nucis
muscate nardi macis succis (?) fiat levi
et aspersione pulveris supradictarum rerum et
de 3° in 3um removeatur nova tamen fricando po
rus fiat ad exclusionem vaporum nocentium
cerebro et oculis et confortacionem cerebri in
digestione sua et utatur in fine tiriaca cum — *tiriaca*
vino decoctionis eufragie et maratri se
nes et flegmatici. dixit generale medicamen con
ferens lectoribus medicis monachis ut le
gant litteras Recipe tucie preparate calchimie — *medicamen optimum*
auri et argenti eris usti cerusse lote spume
maris armoniaci tucie piperis gariofilorum
ana ʒ. i. confitiatur cum aqua eufragie mortarie
de qua quotidie oculis instillet et fiat
mirabile in homine utente bono regimine ali
tum gaudium fuisset electuarium conferens — *electuarium*
debilitati visus ex materia grossa frigida Recipe
cinamomi gariofili bedellii nucis muscate cubeba
rum piperis longi ana ʒ. i. seminis galli triti
ʒ. viii. seminis feniculi sileris montani maio
rane eufragie radicum celidonie ana ʒ. ii.
aceti ʒ. iiii. quantum sufficit Cum debilitas
provenit a lumine solis color niger iuvat de
cura debilitatis visus ex ascensione vaporum
a stomacho est ut utatur cum cibum decoctione ab
sinthii et oximelle squillitico In habentibus
visum obtusum humiditate grossam circa pupil
lam diamargariton (?) omnino purgatione indiget fieri
cte inde et conferunt medicina morchatica que
oculos per lacrimas purgant ut fiat cepe
succus agrestis et post in declinatione. Elec — *electuarium optimum in hoc egritudine*
tuarium optimum quod visum debilem clarificat et
quod omnium restaurat stomacum confortat cibi

gestionem adiuvat ventositatem dissipat re
nes ab humoribus grossis mundificat uri
nam provocat et lapidem frangit Recipe seminis
feniculi lib. i. sileris montani lib. s. cimiedre (?)
os radicum celidonie seminum ana ʒ. iii. seminis
apii abrotani granorum iuniperi ana ʒ. s.
mellis despumati quantum sufficit. dosis ad
quantitatem nucis mane et sero — *signa et ymaginationes cataracte*

de ymaginacionibus

Ymaginaciones sunt ex opere corrupta vi
tute visiva que indicant esse extra ocu
lum quod non est Iohannicius dixit
quod ymaginacionum 4or sunt species quia aut ex corporie
catanitate (?) aut ex re confecta in stomacho aut ex sic
citate albuginei. Aut ex acuitate sensus.
Signa generis habent ex relacione pacientis — *signa generis*
Signa specierum sunt quando fiunt ab acuitate sensus — *signa specierum*
sunt tria primum ut sint fixales et subtiles
et non impediant actum visionis et sunt res fixa
neque perducat ad nocumentum magnum fixa quia
sive sint longo tempore sive non producant
ad maliciam. 2m ut stent secundum modum unum
et figuram unam. 3m est quod homines pacientes as
sociat sanitas et non impedit impedimento p
ducere ad magnitudinem. Signa provenientes — *signa stomachi*
a stomacho sunt quod promovet cum vaporosis
apud comestionem ut porrorum ceparum fabarum
fructuum et commovet apud repleccionem
stomachi et commovet apud digestionem vel cum
fit digestio propter evaporacionem que tunc fit
facta autem digestione et evacuato cibo a stomacho a
cibo quiescat et commovet propter motum commo
vent fortis super repleccionem cibi et commo
vet apud unguine stomachomia procedente
a stomacho et cum ea est nausea et removet
et minuitur cum fit vomitus aut evacuatio cum pig
aut minucio materiarum Cognoscat autem ea que
est a stomacho et que est a cerebro hoc modo — *differentia stomachi et cerebri*
quia illa que fit a stomacho ut plurimum
equalis fit in ambobus oculis que autem fit a
cerebro per cataratus neque in utroque capit
nec in eis equaliter apparet Item si est a
stomacho cibus bene digestis non apparet aut
quod parum et sentit morsus et puncturam
et ardor in stomacho et nocumentum inducto cessat

Si vero in pupilla apparuerit caribi-
litas et obturatio tunc non est a sicco.
Signa eius quod sit a siccitate albuginei
sunt illa signa que diximus. dixit Avic(enna) in
capitulo debilitatis visus si ex omni corruptione sit
fortis a siccitate fit cum vacuitas abest.

Signa distinctiva ymaginacionum preparatarum ad cataractam

Signa distinctiva ymaginacionum preparatarum
ad cataractam ab eis que non sunt sunt tria. primum
est dixit Avic(enna) quod quando continuat sanitas o-
culi habentis ymaginaciones quantum ad bonam
dispositionem complexionis eius et revolutionis eius
oculi quantum ad operationes sex mensibus est
signum plurimum in securitate quod ymaginaciones
que producunt ad aquam non sunt sex men-
sibus in revolutione oculi ymo non cessat
gravitatem cum conturbatione visus donec des-
cendat aqua cum eis subito et raro est quod
pertranseat sex menses. istud tempus non est
punctuale ymo aliquando est post duos menses
aliquando post tres aliquando post quatuor et non est in-
conveniens de ista varietate si bene conside-
retur modus eventus aque. nam fiet ex
vapore aquoso intrante albugineum qui in-
venit in aqua unde possibile est quod in paucis di-
ebus perveniat ad vapor multus. 2m signum
quod cum videt ymaginaciones commoveri et re-
dire et addi et minui tunc scias quod non
sunt aquose nec procedunt aqua futuram
maxime si aliquando recedunt et paciens bene vi-
det sicut ante ymaginaciones videbat.
3m signum quod cum prolongat tempus aquositatis et
non continuat in debilitate visus tunc scias
quod non sunt aquose quamvis crederetur in principio
esse aquose tamen propter virtutem cerebri et oculorum
cum bonitate regiminis et medicinarum potest effici
non aquose. de cura ymaginacionum non
aquosarum que sunt ex siccitate confert. confert
dixit Avic(enna) aliquando humectatio dixit aliquando quod
in non vehementi et non confirmata nam que vehe-
mens est aut confirmata non curatur et intel-
lexit de siccitate complexionali quia illa que
est a natura ut a vaporibus siccis curatur per
evacuationem illius. Cum autem venis ad cura-
tionem que aqua protendunt quia in illis est
timor de descensu aque oportet ut cito subve-
nias et non tardes quia non curatur nisi in
principio. primo ergo corpus mundificari et prope
stomachum et devites frequentiam fleubotomie et ventosarum
cum scarificatione quantum possibile est nisi necessitas
ad id te cogat. si quis sanguis sit plurimum ca-
lidus in quo cum minue basilicam mediam
vel cephalicam secundum dictum sanguis deinde
venas que sunt post aures post evacuationem
mundifica caput cum caputpurgiis masticato-
riis et sternutatoriis si illis indigebis
dixit meo quod consilium suum est ut ista dimit-
tant propter agitationem quam faciunt in caput et
timet ne faciat fluere materias ad oculum.

mundifi°

Medicina autem mundificans et mirabilis in-
venta est yera pigra simplex pillule auree
et que sepe mundificat et paulatim in vice

Sirupus

sirupus. Recipe betonice gariofilate maio-
rane mellisse celidonie ana ʒ. s. eufra-
gie ʒ. i. s. radicum feniculi petrosilini ana ʒ. i.
seminis anisi et feniculi et seminis endivie et
cute sicce ʒ. s. pulvis zuccari ʒ. xv fiat
sirupus cuius dosis sit ʒ. i. cum decoctione que sic

apozima

fit. Recipe seminis eufragie ana ʒ. i. seminis feniculi
passularum florum borraginis ana ʒ. s. decoqua-
tur in aqua usque ad consumptionem tertie partis. po-
stea purget cum pillulis cochiis et aureis liba
centigalli odorata et comesta eis confert
et esse sicuti cuius colirizatum in eaque fit ex
sicco et dirigere studendum quando cerebrum intui-
comparat sicco et timet ne fiat cerebralis et per-
ducat ad cataractam tunc vinum calefaciens
caput sub sole stare odorare multum cala-
fortis caput fricare ventosas apponere diu
intueri rem viridem et intueri res splendidas
cristallum et virida et esse vitare frigida et hu-
mida capiti apponere et cavere flatum ventorum et
hiemem poros cutis opillatos ex frigore cum sor-
dicie ita quod vapores non possunt exalare et
ideo remedium sunt apta modicum cum locione sem-
el

perfusio

fiat in ebdomada et cum fricatione et pectina-
tione repetita utatur sepe kebulis conditis et

Tragea

post cibos utatur tragea que sic fit. Recipe coria-
dri conditi ʒ. iiii. ana conditi feniculi ylon
carum ana ʒ. i. macis ʒ. i. et nuscerant prius
esse perfecta seu sunt non odita integra et

pulverizata et mixta cum ℥ 2 ut non sit appli
cada locullia oculis nisi post sufficientem et
iteratam evacuationem et est semper incipiendum a levioribus
localibus debilibus resoluentibus et abstergentibus
Colirium bonum finale non potentibus tollerare Coll'
fellem ℞ aque feniculi maiorane celidonie
rute ana ℥ 4 dissoluantur in eis aloes ℥ 5
antimony ℥ 4 et instillentur per filtrum Et impo
natur bis in die maioranam secundum omnem modum
administracionis eius valet ad ymaginaciones
ita etiam quod pulvis eius reclusus in pecia varia
et sepe odoratus in die et in nocte teneat inv
plurimum Et de utilibus in primo est colirium aliud
ex succo feniculi cum vino et melle Et ex utilibus
est oleum balsami instillatum videtur piscis aliud
et cibus ingrossans et vinum potens Concor
dant omnes auctores quod a piscibus surgit va
por aquosus quare multiplicat aquositates
flegmaticas aquosas Et ideo dictum est ab Avicenna nota
in 2° canone capitulo primo quod pisces creatam faciunt pessus
abstineat a balneo a potu aque quantum possibile
est In primo mesue prohibet vinum nisi ante
evacuationem agitur multum et concedit aquam 2 u
vel mellis Quod si sine vino stare non potest
sit purum cum modica aqua Costam et viaticus (?) con
ducunt flebotomiam si cataracta sit curabilis cum pite
et secundo purgatis incidunt venas cutis
et sanguissugas temporibus apponunt Et quidam
dixit offert flebotomiam arteriarum post aures al
maior contrahat et dixit ibidem quod in fine
capituli dixit oportet ut vitet frequentiam flebotomie
et ventosarum ymo postponat possibile est nisi ne
cessitas cogat quia sanguis sit calidus plurimum
et in his libris vi solucionem controversiarum

de cataracta

Ista egritudo vocatur aqua quia assimulatur
aque antequam coaguletur assimulatur aque fluw
ibili et post coagulacionem eius assimula
tur aque coagulate et stat super iam ista autem
aqua claudit foramen uvee ita ut non fiat
per ipsum transitus specierum visibilium et a multis
vocatur pannus oculi Et egritudo quando confir
matur finalis est cognicionis In principio vero
cognoscitur per significaciones quod est quia paciens
videt quasi culices per nos volare ante oculos

suos aut crinem silenti aut aliquid ex iridis co
loris (?) non autem sunt omnis disposiciones aque equales
quia ex ea est clara subtilis bona convenientes
ad hoc ut perforacione absumatur Et scimus
an valeat absorbtio cum perforacione an non quando
nos cooperimus unum duorum oculorum et inspicimus
in oculum sanum et videmus quod iam dilatatur
foramen pupille eius tunc scimus quod cum perforamus
abscindimus et redit visus Et si non dilata
tur foramen pupille tunc non redit visus quando
quando apertus non dilatatur significat illud opilla
cionem in foramine in quo est lumen. Sunt autem
cataracta dicitur large pro opillacione transitus
specierum visibilium retro cristallinum in nervo ob
tico usque cerebrum (stricte pro opilacione spacii
quod est inter cristallinum et corneam agitur
hic pro ut fit per descensum humiditatis aquose
ad oculum et est difficilis cognicionis et difficilis
cure et periculose. de cuius cataracte Avicenna non
exposuit quia relinquit eas notas ex capitulo de
bilitatis visus et propter ex capitulo ymaginacio
num sed causa potest esse duplex extrinseca et intrinseca
extrinseca est casus et percussio pervenientes ad ocu
lum Et ad caput. Intrinseca est omne quod eva
porat vel evaporare facit ad caput et ad
oculum vapores et naturam aque qui ibi condensatur
in aquam et descendit ad oculum predictum cata
racta diversificatur in quantitate et qualitate
In quantitate quia quandoque est plurima et opillat
totum foramen tunc oculus nichil videt et quandoque
est pauca et non opillat nisi partem et tunc o
culus non videt nisi per partem discopertam et sic
aliquando videt medietatem alicuius partem rei in qualitate
quia alia est subtilis et clara alia diversi co
loris quia alia est aerei coloris alia alba
gipsea alia alba margaritalis alia alba de
clinans ad viriditatem intensam alia nigra alia
citrina diversificantur autem isti colores secundum colores
diversarum materiarum que in oculo aggregantur et sunt 4or
alba ex flegmate rubea ex sanguine citrina
ex colera nigra ex melancolia Et quia ut plurimum
accidunt sunt albe et Avicenna declarat quod cata
ractam sit curabilis cum acu et quando non sit colo
re et secundum accidencia secundum colorem quia generis
gipseum et viride et plumbeum et citrinum ne

Ad fistulam in lacrimali Valet
Dei quodam comite expertissimum ... remedium
... toto ... digitto ... in lacrimali
iii vel iiii gutte ... mediante ... in ...
... guttam et guttam et ...
... et hoc ...
... cum fistula ut ... aloes
... sandra ... aluminis ...
... et ... et ... vino
in aqua et administret/

nō r̄capiut cura que fit cū acu pdicti eī
colores significat mā grossam terrestre nō
obedientem opi cū acu et q̄ magna
ꝑs albuginei ē ɔsupta ꝫ in plim et sic d'
ponet' nō viderēt pares nec ēē curabi
les sc̄ cū euacuatis abstersiuis etc̄ solun
tiuis illa aut̄ que est susceptibilis cure cū
acu ꝓpt̄ certe ē que ē subtilis que cū
eā aspexeris et cū sup eā ɔp̄ssione fecer
digitis suis separabit' uelocit' deinde r̄dibit
et aggregabit' huiꝰ ei ablaᵒ cū instro au
ferēti aqua separatur / verūtn̄ talis com
p̄ssio sup eā nō est frequēt' facienda · ga
bri' dixit q' si mouet' cataracta separatur de
cura ipiꝰ et si nō mouet' nulla spes est
habenda ad hoc ei q' cataracta depoībil'
acu r̄quirit q' ipā nō sit multū subtilis
fluida nec nimis viscosa et glutinosa
et ē illa que alba aerea et que ē mar
garital' et aliq̄ poīt signa distinguentia
int' aquā et opillacione n̄ui obtici q̄
qn̄ unus oculor̄ ɔp̄mitur alt' dilatatur
in aqua sed nō dilatat' ī opilaᵒᵉ n̄uiᶜᵃ
et hoc ꝫ in plurimū quia ubi aqua est
multū grossa et multū viscosa nō p̄mit
teret pupillam dilatari ꝑ suā tenacitatē
Cura Cura cataracte triplia ꝑficit' instro die
ta pocone et cyrurgia Et que nō est
ɔfirmata curat' dieta et pocone solū di
aut' ēē aqua ī p̄uᵒ r̄moto tn̄ sc̄ ymagines
pu reddētes et ē ī p̄uᵒ q̄dm nō apparet
n̄obilis albedo in pupilla dixit ali sit au͂ cu
cura per purgātia cebr̄ ut sc̄ pille gere
amee gargarisma cū yera et sagibin
et oībus que purgat cerebrū ab' hunditati
bus grossis fugiat lentes caules carnes
salsas lac caseū alea cepe et oīe faciens
euaporacionē ad caput aqua granator̄
Et ista profuiit ī p̄uᵒ passionis Colliri Collirium
confirmās pupillā et r̄mouēs panū ℞ sar
cocolle zuᶜᶜ albi an ʒ j terat' subtilissime
et misceant' cū ʒ ij lact' mulieris et d'
eo assidue mittat' ī oculū · nulla p̄sumat
opari in hoc morbo nisi p̄us viderit cu
neat a sternutaᵒᵉ clamore fricet' labia

et dentes cū yera fugiat pisces r̄pleccione
vinū ꝯtū sit ɔtent' semel ī meridie co
medere fugiat fructus carnes grossas
nociuꝰ confert si aqua fuerit ꝑ potū si uō
fuerit ꝑ ꝓp̄etate ī cerebro nociuus est
Exp̄m · de euacuacōe per sternutaᵒ posuit Aug
can̄ ī cᵒ ymaginacōnū Et curu aq̄ et yma
ginacionū est nō sīlis per dieta et euōnes
2ᵒ continet' ī īcepcione aque distillet'
ffal ī auribꝰ fel galli aut cū aqua ī qua fuerit
ciceꝰ aut cū pulegio et ī p̄uᵒ uniat' mis
cere sucū fen' cū quarta p̄te mellis et bul
liat usq; ad spissitudinē et colat' et iu
Medi co medicamē valens ad p̄n aq̄ ℞ eufra
gie in ay ij maiorane celidonie an ay j
sticados ʒ j · semīs apij ʒ ſ · radicū feni'
et petrosilij an ʒ j · betonice rute an ay
ſ · mell' lib j · et fiat sirupꝰ d' quo sumat
decē diebꝰ cū decoctione rorismarini de
pille inde cū pillis que sic fiunt ℞ pulueris
yere diacolloqn̄ ʒ iiij turbit agarici an
ʒ j ſ · salgēme ℈ ij ʒʒ ℈ ſ · ɔficiat' cū
suco feni' deinde utat' electuario qd' sic fit
℞ suci feni' depurati ʒ vi · suci rute ce
lidonie et depuratōr an ʒ j
mell' lib j · decoquat' ad spissitudinē mellis
pul deinde supponat' puluis q sic fit ℞ eufra
gie ʒ j ſ · semīs feni' ʒ ſ · gariofil' piperis lo
gi macis an ʒ ſ · det' cocleare unū cū modi
co vini cū it dormitū et teneat ī manu
pilā plenā puluere maiorane et sepe odo
medi optimū ret eā · Medicamē liberans cataractā sine
opere manuali ℞ flo violar̄ albar̄ et flo
rū rifum ortēs et arbebar an ʒ j
armoniaci ʒ iiij redicant' ī puluere subti
lissimū postea misce cū eo t̄cia p̄te ʒ j de
optīo balsamo et pone ī eo mane et sero
Exp̄m et mirabilit' curatur Et eo mēᵐˢ ꝯp̄tū est
ut sumat' granor̄ lauri decorticator̄ ꝑtes
v · gūmi arabica p̄te j · et terāt' cū urina
pueri nō polluti ad aquā / sed ad debilita
aliud te visus terāt' cū aqua Et ad eū q nō videt
conficiant' cū felle vipere et melle · Gentil'
dixit q' melius est nō ponē fel vipere q' videt'
accidētia difficilima seq̄ qui patit' cataractā

De cirurgia

ex percussione non curatur. debet autem fieri
perforatio cum paciens non videt neque die neque
nocte et non est cum ea soda neque tussis et
cum perforatur iaceat supinus et non moveat
et abstineat ab ira vino et coytu et antequam
fiat opus cum acu septem sunt consideranda primo
ut precedat evacuaciones corporis et capitis propter
et esse cum febre si ea fuerit opinio 2° quod oculus
sit ex hiis que non habent ulcus neque propter dolorem
in perforacione fieret apostema ymo habeat tunicas
oculi bene dispositas. 3° quod non sit assuetus pa
ti tussim. 4° quod non sit homo vehementis ire
et velocis furie nam talia faciat reditum quamvis
semel fuerit deposita. 5° ut vitet vinum
et coytum per plures dies ante deposicionem
et post. 6° consideret aqua que curabilis est
et que non ut dictum fuit supra 7° vitet motus
compressionem subitam et frequentem super oculum experiat
autem sit de panniculis an non ymo sufficiat sibi
bis vel ter experiri. 8° oportet ut devitet febrem
nisi fuerit necessaria et tunc esse non debet fieri de
propinquo ante deposicionem instrumentum vero cum quo
sit deposicio dixit Rasis 2° continentis non debet
habere caput acutum sine puncta acuta quia
si esset acuta non indigeret violenta impul
sione et ideo sit sine puncta ut non penetret
puncta corneam impellat uveam quia cum sit
subtilis uvea dubitatur si haberet punctam ne per
foraret eam quia si perforaret cum albugineum
contineat intus uvea flueret ex eo multum sed
quia instrumentum non habet punctam ideo non perforat
uveam licet sit subtilis habet enim super se pan
niculum viscosum sicut est pannus subtilis inter testam
ovi et vitellum sit absque eius aqua acus. Et
consideret dixit Avicenna locum ad quem aqua de
clinare faciat nam debet eligi locum ad quem
ipsa declinat apparet enim medico locus ad
quem illa agitata magis declinat et tunc di
rigat acum contra illum locum. Cum autem fuerit vo
luntas ut fiat cura cum hoc instrumento precipiet paci
enti ut comedat pisces recentes cum feniculo
ut resistatur nimie ingrossacioni et cum fit per
foracio aspiciat paciens ad lacrimale dextrum
et ad nasum non sit nota fenestra per quam
intret ventus non sit locus vehementis lucis et
vadat acus inter duas tunicas. s. inter sclirotica
nam et uveam per iter quoddam sit contra foramine
uvee et inveniat sibi sicut spacium et non ces
set deponere eam donec clarificetur oculus
et occultetur aqua post corneam desubtus
deinde dimittat kalmech in loco suo ali
quanto tempore donec stet aqua et firmetur
in loco deinde retineat alohnia sursum
et si redeat iterum dispone eius donec sit
securus et stet in loco suo. Et si aqua non
obedit et non currit ad partem ad quam de
clinare fecit tunc declinet eam ad alteram
partem et expellat eam ad quam declinat et
reponet eam in ea. Et si tunc stat et vides
eam reduci in diebus in quibus curas re
duc alemec in illo inter foramine quod prius
fecisti quia ipsum foramen non consolidatur in
illis paucis diebus. Et si in operacione tua cu
rit sanguis ad foramen uvee oportet ut deste
de facias cataractam sanguineam deponendo
eam et non dimittat remanere illic ne conge
letur quia si congelatur non est ei cura alius
precipit quod medicus ante imposicionem acus mas
ticet semen feniculi deinde insufflet anela
do in oculo et postea impone acum. Et judeus
dixit sedeat paciens in aliqua sede junctis
simul manibus strictis sub genua sua et
ponat perforatorium sub cornea ita quod rema
neat albugineus sub uvea juxta anulis
cum unus oculus perforatur liget alterum oculum
et perforator debet tenere cataractam diu sub
instrumento in loco in quo deponere eam voluerit ut
quousque adhereat completa incisacione. Quid
autem sit faciendum post deposicionem cataracte
dixit Avicenna appone vitellum ovi conquassatum
cum oleo violato et hoc sit madefaciendo
in eo totum et prope supponendo quoniam dolorem
mitigat et materiam fluere ad oculum prohibet
alii apponunt solum albumine ovi. Et dixit
Avicenna claudat sanus oculus et liget quando de
ponitur cataracta et hoc fit ut non moveat
oculus sanus et sequatur eam infirmus. clau
datur autem oculus infirmus ut possit medicus
certificari deposita cataracta infirmus videat
quod non posset si sanus esset apertus. deposita

Ad pediculos palpebrarum Gord. [illegible] lotis cum aqua decoctionis [illegible] staphisagrie sal [illegible] et pulverisetur [illegible] cum isto unguento [illegible] cum aloe [illegible] staphisagrie [illegible] cum aceto [illegible]

Ad pilos [illegible] Gord. evellantur et [illegible] loci cum sanguine aut pediculis aut [illegible] aut cum [illegible] aut cum [illegible] ferri et [illegible] aut cum isto [illegible] et [illegible] mucilagine et [illegible] sal [illegible] cum aceto et mucilagine [illegible] et [illegible] locus

cum cataracta infirmus debet statim videre
claudatur oculus ligatus per duos dies iaceat
in camera obscura et caveat a sternutatione
et locutione et tussi et iaceat supinus
capite tribus diebus et postea lavetur oculi
eius qui si superfluunt aut dolent utetur
medicamine et dormiat supina usque ad
7 dies et dico autem quod sunt necessarie iste
rationes plurime emplastrationis et hoc est
quando illic fuerit apa aut soda aut fluxus
mei quia si fuerit apa non sufficit liga-
tura forte ymo sunt necessaria solutionem
et mollificationem eius et non solvatur liga-
tura nisi in tribus diebus ut quando solvitur oi-
via lavetur cum aqua rosata salvie et virge
pastoris et cucurbite quia confortat oculum
et prohibet fluere materias ad ipsum

de pediculis

Materia pediculorum est materia putrida quam
ad partes cutis natura expellit causa
est variatio ciborum multiplicatio in-
digestionis continuum modicum inmunditiesque
cutis et vestium et lecti et capitis et in si-
milia qui vivunt sicut porci et versantur cum hominibus
porcariis. Cura est quadruplex prima res or-
dinat regimine in victu 2a materiam evacuat 3a
prohibet materiam convertendam in palpebris ne pu-
trescat et convertatur in pediculos. 4a amovet
Cura | pediculos generatos. Modificatio igitur in
primis corporis caput et partes oculi cum eo quod
dictum est in cura obtalmie deinde utere
gargarismate ex aceto et synapi et ad-
ministret ablutio et embrocatio ipsius ex aqua
maris et aque salsis et ex eis est medicamen
de albumine cum medicina ipsius de sabba et stafisa-
gria p. i. aloes et baurac p. s. cum aceto sy-
liticeo confert confectum. Gentiles ponunt medi-
Experimentum Gentilis | camine expertum et est tale Recipe mirre aloes thur-
eum partes equales misceat cum lardo et un-
gant cum eo palpebre non ponat argentum
vivum quod aufert visum dixit incolis

de livore palpebrarum ex passione

Pulvis absinthii cum melle unctus tollit
eum et sicut radicum aclamiuis cum
unctis aloes acotinum cum melle [illegible]

Gord. post [illegible] [illegible] palpebrarum Ad [illegible] palpebrarum [illegible] cum [illegible] aloe [illegible] sal [illegible] cum [illegible] et [illegible] cum melle et [illegible]

Ad ordeolum linatur cum opoponaco [illegible] in vino [illegible] et non [illegible] Gord [illegible] cum isto medicamine [illegible] fermenti [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] de [illegible] et ordeolo [illegible]

Ad tumorem palpebrarum [illegible] palpebre cum medi-camine facto ex aloe et acacia et [illegible] et aceto.

tum anisum masticatum et mel et passule a-
nisum cum anisi tritum et cum aqua calida suppo-
situm et aniceos cum melle farina fabarum et
fenugreci cum melle aniceos cum melle maiora-
na cum melle

de nocumento auditus

Nocumenta auditus sunt sicut in reliquarum ope-
rum quando aut destruunt aut debilitant
et minuunt et permutant et corrumpunt
ut non audiat quod non audit ab aliis virtutibus
sicut accidit in aure ex sonitu tinnitu et sibilo
Causae | de causis nocumentorum auditus alia est natura-
lis et alia accidentalis et accidentalis alia
est ex civitate cerebri aut quorundam membrorum
eius vicinorum sicut accidit cum primum nascuntur den-
tes et quandoque est per proprietatem scilicet propter nocumentum
proprium in auditu in organo proprio auditus aut
in nervo proprio auditus aut in foramine et secundum alium
successione vocis et quandoque propter causas egritudinum
consimilium partium aut instrumentalium et in solutione
virtutis et egritudines similium partium sunt species malarum
complexionum simplices et composite sive materiales sive
immateriales. Egritudines instrumentales in nervo au-
ditus sunt opilatio apa sanies ex apostemate sordi-
ciei inflatio ventosa solo continuitatis plurium
tum eius est ex complexione frigida que omnia possunt
reduci ad causam antiquam extrinseca vero causa est
arena lapis aut quod simile ingrediens aurem
et congelatio sanguinis eius per quedam fluxit
ad aurem et quandoque sine stultitiam tussis vel per fluxum
vel sanguis narium et per vomitum et quandoque secun-
dum senium permutationis que in fine egritudinum a-
Signa a cerebro | cutarum. Signa surditatis fiunt a civitate cerebri
secundum dispositionem in reliquis sensibus et quod leduntur
alii sensus et proprie cum civitate cerebri cum est suc-
cessione frenesis et post parafrenesim et
post nocumentum cerebri complexionale et reliqua
que dicta sunt de egritudinibus cerebri et maxime si fo-
ramina auris sanitas et missio auditus an hoc
Ex proprietate | erat de signis aut surditatis proprietatis dico
semper si noceat egritudo actioni ita ut audiat vo-
ces et tinnitus preterquam videat aliquid ex eo quod
apparet cum noceat quod nimis auditus est in sirung
A vetustate | Signa vero nocumenti auditus fiunt a vetustate
sunt senium et tinnitus et dico si est ulcus in aure

aut borbor significat ipsum principium cum dolore. Signa opilacionis sunt quoniam opilacio nullo tocius est cum gravitate ut quando est a materia multa et quandoque est sine gravitate ut cum est a materia pauca vel ventosa vel siccitate. Et dixit quando non est gravitas et tamen est nocumentum in auditu et non est illic malicia complexionis vincentis nec ventositas tunc est ex opilacione. Et si opilacio sit ex carbunculo significat ipsam pulsacio. Et si est ex sanguine in aure congelato significat ipsum cursus sanguinis antecedens. Et si ex malicia complexionis in malis significat aut dolor in profundo sine gravitate et non est in ea extensio. Et si sit frigida leditur a frigido et si est calida e contrario et sentit cum ea inflamacione et mordicacione. Et si est illic materia sentitur gravitas et propter quod inclinat caput quia humor magis aggravat. Signa siccitatis sunt ut sit post vigilias et jeiunium et siccitas corporis consequentia. Signa tinnitus sunt assiduacio commocionis que sentitur in aure per modum tinnitus et cessat tinnitus in quibusdam horis. Cura dicitur est secundum universalis et particularis distinctionem cum. Et similiter utilis quidem perficit cum alienacione omnium que sunt ut caveat ne ledat eum calor aut frigus sed frigus magis. Et ne ingrediatur aliquid in ea ut aqua aut animal aut lapillorum aut seminum ergo ut modificet sordes eius ne multiplicent in ea et opillent. Contrarium est eis vehementer inanitio et similiter vociferacio vehemens et clamoris buccinorum. Et ergo utillud quod curat auris dixit Galienus 2o. Iuvamentum. Oleum tepatum et tepidum in calidis in egritudinibus frigidis tepidum vero in calidis nullum actu frigidum intromittatur quoniam ut dixit Sapio nocet nocumento magno. Sint igitur dixit Avicenna que in aure distillant nec calida nec frigida sed tepida et cum emplastrum supponitur auri infrigidat amoveat et calefiat et supponat. Et dixit Rufus nulla fiat ligatura supra aurem ne fiat cum dolore nec modificetur violenter sed fiat cum canula argentea vel enea factum ad modum ipsius concavitatis auris et sugat virulenciam sepe quoniam confert surditati vehementer. Et caput egri dixit Simeon semper ligatum esse debet quia valet magnifice et valde. In particularis autem cura consistit quoniam si fuerit a causa in mali digerenda est materia et evacuanda. Et digestivum auctoris presupponit eligendum esse ex eis que in precedentibus dicta sunt tamen in materia calida quod frigida. De evacuacione autem dixit Aaron si fuerit repletione sanguinis minue ipsum et subtilia regimine. Et si nocumentum fuerit in colera dixit solvatur solucione conveniente. Et similiter in flegmate et melancolia. Et dixit Aaron et melius est multiplicacio vicium quam quantitatis ut conservetur virtus et quandoque evacuat coleram cum medicinis que evacuat per urinam. Et post evacuacionem dixit Sapio administret regimine temperatum humectans et prohibeat infirmus ab eo quod generat coleram. Et si ex humoribus grossis frigidis crudis qui adheret foramini auditus tunc cura est cum medicinis subtiliantibus incisivis et evacuativis et postea gargarismo assiduo cum yera et caputpurgiis et masticacionibus trahentibus materiam a parte auris ad partes oris et nasi. Si autem sit illic calor dixit Avicenna in malis vel materia evacuata est materia tunc tamen cum infrigidantibus curetur oleis et aliis et cum succo granatorum cuius succus reducatur in cortice suo cum aliquantulo aceti et thure et oleo rosato et decoquitur donec ingrossetur et distillet in aure cum aqua solatri et aqua lactuce et de conferentibus est succus spinie cum lacte mulieris lactantis mixtum et iniectum. In surditate autem facta a frigiditate et a materia frigida iam evacuata dixit Avicenna confert omnia olea calida in quibus dissolutum est castoreum iniecta in aure. Castoreum enim confert surditati a frigido et non est aliquid iuvans eius ventositatem auris cum ex eo dissolvitur in oleo nardino quantus lenis. Et ex eo instillatur in aure. Et ex oleis conferentibus propter dixit Avicenna est oleum balsami et costi et amigdalarum amararum et succus absinthii et oleum camomille cum adipe vaccino aut oleum sisaminum in quo decocta sit pulpa colo-

[margin: Signa opilacionis] [margin: Signa siccitatis] [margin: Tinnitus] [margin: Cura] [margin: Vociferatio] [margin: Ab humoribus grossis] [margin: Castor] [margin: Alia]

grande aut radices eius et ex ceteris
et expressum est ut sumat castorei ʒ iij mit
ʒ i ß ellebori ʒ i ß et fiat ex eis trocisci
et administret qui in distillatione dixi zoari
prius expertum est quod ponatur gutta pura oli
sinapis in aure non audientis de 3o in tan
dem liberatur omnino ergo virtute dei. Medi

Experimentum speciale

camentum quod cum prosperitate facit ad sur
ditatem a quacumque causa ℞ unam anguillam
albam bene pinguem et excoria eam et a vis
ceribus munda eam fel tamen eius serva et asse
tur anguilla in veru et pinguedo que ab ea
distillat cum assatur in aliquo vase mundissi
mo colligatur et cum felle quod servatum mis
ceatur et ex eis in aure una gutta po
natur et totum illud quod dictum est de inmis
sione dictarum medicinarum in aure fiat. dixit
Avicenna post administrationem embrocarum et de
coctionum ex quibus fiunt evaporationes ad
aures et prope illas in qua ponuntur in au
re folia lauri et grana eius et que ponit
in aure caput embroce ut ad ipsa perveniat
fumus vapore decoctionum resolventium
et aperientium et disponentium magis resolu
cioni. pro locione capitis dixit quidam ex

Locio capitis

perimentator ℞ stercorum columbarum aj.
iiij. et pone in aqua bulienti et dimitte
per horam et postea cola et de collatura
fiat lixivium et postea in hoc lixivio
pone modicum vitrioli romani et ali
quantulum fac bulire et quidam ponunt loco
vitrioli ponunt alumen fecum et cum tali
lixivio lavet caput bis in septimana et
in omni vice bene exsiccet caput cum pa
nis calidis et bene fricet cum eis et cus
todiat a frigore et a vento. decoctio
conveniens ut ex ea evaporatio fiat ad au
res cum tractorio ante iniectionem

vaporatio

medicinarum in aure ℞ sticados florum cam
omille mellilotti seminis aneti maiorane
calamenti assari et betonice et decoquantur
in aqua aut fiat fomentatio ad aures ex
optimo vino albo solo aut in quo de
cocta sunt folia lauri et pulvis armo
niaci cum melle in rectus auri modificat

ipsum et confortat auditum in surditate succes
sione febrium acutarum. dixit Ras 3o con
tinentis imponatur auri de aceto calefacto cum
succo absinthii multociens cum post distil
latur etc per lapacionem Et in surditate suc
cessione sirsen dixit Avicenna ut capiatur
ab evacuatione cum yera pigra deinde conside
retur si in tempore fuerit residuum materie sirsen
ingrossatum quod fluxerit ad aures et in
retentum fuit tunc distillet in aure casto
reum cum oleo rosarum solo. Si vero materia
fuerit subtilis et calida que fluxit ad
aures tunc potest non competeret sed aurium
cura aparum colerica infra dicenda et
infacta successione sede confert aqua
rasani cum oleo rosato et castoreum cum
granis lauri et oleo rosato Cura au
tem cum opilacionis et apparatum aurium ut di
citur in suis capitulis Ras dixit 3o continentis

antique surditati

cum surditas sit antiqua utimur ut firma
ta laxetur cum yera diacoloquintida
aut cum pillulis que sic fiunt ℞ turbit ʒ
xx coloquintide ʒ x sarcocolle ʒ ij ß
aloes ʒ vij mirabolanorum ʒ x fiat pillule
cum succo rute dosis ʒ j et conveniunt pur
gacio fiat cum confectione de draguntea
posita a mesue in antidotario eius aut cum pillulis
quas describit Avicenna ad surditatem et
fiat huiusmodi laxacio semel in septimana
et fiat gargarisma aut caputpurgium
aut masticatorium fiat cooperimento capitis
et desiccetur caput cum studio utatur re
gimine subtili et attenuacione nutrimenti
et potus sit aqua mellis et vox magna
clametur in aure successive et imponat au
ri quod attenuat et incidit et guttatim
ponatur ex oleo cucumeris asinini et
fiat embrocatio ad aurem cum embroca et
ex decoctione absinthii foliorum lauri et
ysopi. quidam purgant. quidam graviss

curatio optima

sime et quasi nichil audiente digestione
premissa cum duabus partibus oximellis de ra
dicibus et de una oximellis squillitici cum
decoctione maiorane novem diebus et
materia digesta purgat cum cochiis deinde

deinde cum yera et facta purgatione fecit
abradi capit capit occipit et ibi posuit
ruptorium ex opio tamino concocto in umbra
et pulverizato et cum modico euforbii incor-
poratis cum fermento quod tenuit nocte
una et excoriata est inde multa aqua et ve-
sicatus est locus deinde supposuit folia
caulis et preservavit hoc longo tempore et
sic curatus est et quendam a surditate cum [Alia]
ulceribus antiquis sic curavit digessit
materiam decem diebus cum sirupo de sticados et
oximelle de radicibus cum aqua decoctionis sti-
cados nucis muscate contrite deinde pur-
gavit cum cochiis almasticis deinde omni septima-
na dedit ℥ .i. pillarum que sic fiunt ℞ ci-
namomi ℥℥ xilobalsami carpobalsami ana
℥ s. spice nardi ana ʒ .i. rosarum rubearum
℥ s. chebulorum et turbit ana ℥ s. aloes ca-
tini et epatici ana ℥ iii conficiantur cum succo feni
et sumat in introitu lecti cena multum
alleviata et aliis sero quando non sumebat
pillas dabat mixturam hanc ℞ pliris ar-
coticon et diamargariton ana ℥ s. dosis
℥ ii ad aurem autem fecit hoc abstersivum ℞
vini albi dulcis subtilis et urine pueri
ana ℥ i. bulliat cum ℥ s. mellis et si hoc non
sufficiebat ad abstergendum addebat cum
eis parum unguenti egiptiaci de desiccatione
necesse et post mundificationem ulceris fecit
cum isto hoc medicamine ℞ olibani sarco-
colle mirre partes equales dissolvantur cum vi-
no rubeo et cum licinio mittatur in aurem

de dolore auris

[...]pit kab 3° continet dolor in aure
fit ex frigiditate proveniente aut ex
ventositate aut balneatione aque frigide
et fit de humore mordente. Et Avicenna dixit [Cae]
dolor auris fit ex mala complexione aut
solutione continuitatis aut propter apostema et bothor
et malicia complexionis aut est calida sine materia
sicut est illa que est propter aerem calidum aut
cum venti calidi et propter quam fit provocatio ad
ipsum ex frigore subito aut est mala complexio
frigida sine materia sicut illa que fit ab aere
vel a vento frigido aut est mala complexio
calida cum materia et frigida cum materia frigida aut
ventosa aut humorosa aut viscosa aut
fit ex solutione continui sicut illa que fit
a ventositate extendente aut ulceribus aut
corrosivis vel a vermibus aut ab aliis ex-
trinsecis in aurem cadentibus et iste dolor aliquando
est in partibus intrinsecis aliquando cum pruritu
aliquando sine et aliquando est proclivis aliquando non.
Signa vero a mala complexione calida sunt [Si a mala complexione]
quod infirmus sentit in aure sua inflam-
macionem et fuit usus eis que generant
humores calidos et etas et tempus et
regio et que cum his conformantur. Signa
vero a mala complexione frigida sicut quod
infirmus sentit frigiditatem in loco et fuit
usus regimine frigido. Avicenna non dixit [Si calid]
cognosces dolorem auris a causa calida per
ruborem et per id quod sentit infirmus
de caliditate et inflammatione Et cognosces [Frigide]
a causa frigida per albedinem et sensum frigiditatis
paulus dixit si dolor fuerit ex caliditate
sine materia et similiter ex frigiditate non erit cum eo
tinnitus neque ponderositas neque regimine
precessit faciens in replecione sed si fuerit
cum pondere et regimine faciente in replecio-
ne tunc mala complexio erit cum materia.
Cognoscatur autem ventositas dicit Avicenna [vetosit]
per extensionem fortem et quod sentit motum
aliquis cum ea. Cura doloris auris ex mala
complexione cum materia ordinato debito regimine
per dietam prout colligi potest ex dictis in prece-
dentibus capitulis. Cura doloris auris [Cura]
communis dixit Serapio est omnibus et omnibus egritu-
dinibus malibus que fiunt in auribus
est evacuatio totius corporis et capitis cum extrac-
tione sanguinis et medicamine solvente hu-
morem vincentem et regimine conveniente quod
rectificet humorem vincentem et oportet ut
mundificemus caput cum gargarismis
et apophlegmatismis et masticatoriis et si fue- [infra]
rit materia dabimus infirmo yeras magnas
ut logodion archigenis et mone st
unctionem et maxime si in auribus fuerit
opilatio. In dolore autem calido dixit alcabas
primum si videris dominium sanguinis quod sit [Ca]

sic cephalicam minue vel aliam venam s(ecundu)m
canones datos de flebotomia. Et si per sig(n)a
dui(n)e colere videris aut humoris fridi
purga ut decet. Rabi no(n)o i(n) nona p(ar)ticula
nos inquit q(uonia)m opam(ur) ad i(n)p(re)ssione(m) do
loris auris qui provenit ex m(ateri)a p(ro)pugna
lac mulieris et albumine oui singulariter
et p(er) se et q(uonia)m ea s(imu)l et cum aliis me(dicamen)tis s(icu)t
in oculor(um) dolore et maxime lac muliebre
ab ubere i(n) aure(m) distillatum. Et Aui(cenna) dixit
i(n) albumi(n)e oui solo est proprietas mirabil(is)
et melius est lac quod mulget(ur) calidum
ex ubere et valet ad dolorem auris ex ca
liditate succus solatri instillatus solus vel
cum oleo rosato. Habahabas dixit portulace
aquam auri instilla aut rasura cucurbite
cum oleo rosato aut succum sempiuiue cum a
ceto vini pauco et oleo rosato et de oleu(m)
minatiuus est oleum violatum et nenufare
et de cucurbita et oleum de amigdalis dul
cibus. Et si caliditas fuerit superflua oz ut
infrigides cerebr(um) cum co(n)gruentibus co(n)gruis
et distilles i(n) aurem oleum rosatum tepidum
aut albumine oui aut mucilaginem psilii
cum oleo rosato q(uia) si dolor sit vehemen
tior commisce cum eo camphora. Et de co(n)fer
ent(ibus) cum proprietate dixit Aui(cenna) lumbrices
terrestres in aqua rosata et distilla i(n)
aurem aut coquantur limace mole(s) amig
dale dulces et distillent i(n) ea et coques e(ti)am
oleum in quo bulierint animalia que dicunt(ur)
porcelliones et oleum de scorpionibus. Et
q(uonia)m necessarium est administrare narcotica
et tunc dixit Aui(cenna) magis i(n)volume(n) e(st) sicut
menunte cum aliquantulo opio terat(ur) et
misceat(ur) cum lacte mulieris et distillet(ur)
i(n) aurem ad dolorem nero ex dolore et maxime
frigidam dixit Ras(is) 2° continent(is) q(uod) me(dicamen)te ca
lide i(n) breui sanat et villam accipiendo
cepas magnas cauat eas p(er) circuitum de
inde i(m)plent eas oleo et calefaciunt eas
super cinere moderata calidit(a)te alii faciunt
eas bulire sup(er) prunas et guttatim ponit
illud oleum i(n) aure(m) sed ego dixit Gal(ienus) mis
ceo oleo illi p(ar)tem modicam euforbii oleo ex

ure habundanti et maturate mirrheo cum oleo
modicam pipis triti sed cum fistula est multa
tunc co(n)fert me(dicamen)tum fortis calidit(atis) et confert
oleum camomille maioris et oleum i(n) quo coquit(ur)
ruta et ex conferentibus multis est succus
mellilotti cum carne et vitello oui i(n)mis
sus auri aut mixtus cum farina fenugreci
et semine lini et emplastratus et succus cepe
cum adipe galline i(n)mixtus et succus alei cum
adipe anseris et succus porri bullitus cum
oleo amigdalarum amararum i(n) cepe cauato
et confert vaporatio recepta ad aurem ex
decoctione absinthii mellilotti florum camomil
le sticados et maiorane et succus prassii
confert dolori auris antiquo et pone cum
eo oleum anetinum. Si autem frigiditas fixa fuerit
i(n) profundo vel cerebri adveniens oportebit
dixit Aui(cenna) ut fiat distillacio ne ex oleis ca
lidis sicut rutaceo anetino laurino et
oleo balsami et sic(ut) oleum i(n) quo decoquit(ur)
aleum et colat(ur). Rabi 22a p(ar)ticula dixit
auctor splun oleum cannabis specialitate qua
habet est bonum dolori auricule ex frigida m(ateri)a
et aperit eius egestiones diuturnas et aperit
opillationes eius ad dolorem auris ex opillatione
et frigore scribit 3° continentis clari potus g(ra)tia
vinum potens post cibum paucum qui dormiet
et cum surget inveniet dolorem mitigatum. Et
illud idem dixit Aui(cenna) sed visitat i(n) corpore
modo ut modificatio p(er) eua(cuati)ones ad dolorem
ex opillatione confert fel capiarum solutum in
aliquo oleorum calidorum aut oleo et infuso de
de cinnamo asinino et modificat foramine
sepe cum intus. Si autem fuerit opillatio absque
dolore et accidit tinnitus auditus ad
mistrantur nonsc(io) de elleboro q(ui) sic fit
R(ecipe) ellebori albi aur(is) ij. baurac aureos i(n)
infusum aurium terit(ur) et conficiat(ur) cum melle
et dixit fel tauri cum succo fecle et aqua
decoctionis absinthii calida confert ad do
lorem aut ventositatem confert administratio euapo
racionum ex quibus est decoctio ysopi q(ui)
cum vaporat(ur) cum ea auris dissoluit ventosi
tatem eius et utilis est decoctio florum camomil
le aneti mellilotti fenugreci cimini et anisi

Antiquum dol(orem) (aur)is tollit succus p(er)sici et mundificat et
aperit meatus galbanum cum oleo lilii sedat dol(orem) fri
et mollificat aptata auri. Ad dol(orem) aur(is) ex p(er)
cussione supponatur sal et furfur et mell' ad
mod(um) emplastri

Succ(us) solat(ri)

ol(eum) ros(atum)

Opiate de lumbricis terrestrib(us)

vin' narg

cap(itul)i oleu(m)

ad malum auditus

cū in ea calida infūdant spongiā et exp̄mūt
et expssa applicat auri et saccellatio auri
fiat cū puluere mīm et aut torrefactr
aut cū sale et milio. Alex. dix guttatim
missa de oleo sinapis in quo decocta fuerit
assa fetida ℥ⅱ et sambucus quia mirabile
est et oleū anetinū uel d' lilio decoctiōis
sansuce rute abrotani et aristologie ro.
Aliud R̷ succi rute ℥ ij mell ℥ ij castor
ei ʒ ij misceant ad ignē lentū et ponat
ex eis in auribus ad dolorē auris ex p
cussione et cum medula panis cālida trita
cū melle frequēt supposita dolorē tollit
et dr̄ 3° contiñ. infundat p̄ticula thur
in lacte donec dissoluat et gutta ipona
tur ea in qr mitigat dolorē statim et fiat
calefactio cū decoctione agni casti acute
et mirt et supponat auris contra vaporē
et iūgat oleo sisamino nō tn̄ tingatur
foramē auris. scribit 3° contiñ aucte
simeonis Cura conueniēs oībus doloribus
auriū est ut uitet nausea sacietatis et re
pletio d' cibo et prope grosso sed comedat
tenuia que sit facilis digestis et destructio
nis et cenā deuitet ventreqz leue habeat
sp̄ vitando frigus et ventū supponēdo eis
insulam sp̄ calefiat quotienscumqz paciūt
frigus

de apatibus auris

Vn pn̄t accidē apāta sicut alijs mē
bris vel per viā congestiōis vel p
viā defluxionis. Et qd accidat p viā
congestiōis ut plurimū est colica et sil' qd'
accidit per viā defluxus sz plurimū ē coli
ca. Et apā auris aut est extrius sup qd' cadit
visus aut est intrius nō pceptū visu. Et in
oī quidē apāte auris ē dolor et significat
q' dolor sit ī apāte quia ē cū pcussione in
flacione et grauitate et fortasse accidit
cū illo febris et cognoscat ep calidi a frido
per signa propria utriusqz. dix in Auro.
4° colliget signa calidi apātis auriū sunt
dolor inflamatiuus grauis qr ē mēbrū
neruosum et cartilaginosum et pulsus ē ser
nus et qn sit febris continua ymo qd' est
profundum cū eo est febris et frīz est extrius

sp̄ ꝯpuciet visū et facilr̄ rmouet. Et dix
Aue. pessior dolor auris est ille q ē ex
apāte calido profundo ē ei cū frōre īme
pabili et prope cū peruat ad puruxione
intellectus ymo qn subito interficit sic
interficiat apoplexia et ipē magis ē ī ista
enis adolescētes qm senes et velocius ificit
eos ita q qn ificit eos ī septē diebus
in senibus uero multociens puenit ad
plus tempus et puenit pp plurimum sicut
adolescentuli qm senu. pueros uero ifici
at plerumqz cū suppositacōe. si aut
suppōratur et sint signa laudabilia
speratur euasio. Signa aut supporacionis
sunt qn cū processerit ī ignē sedatio do
loris et nō sedat sed potius additur
et maxiē pulsacione eius et īflamacōe
tunc scias q apā incidit via exiturē
Cura apātis auris sm̄ suas spēs et
tempora satis sil' est cure apātis ocloꝝ
tam ī dieta q ī pocione. Et ex cura ob
talmie accipere poteris curā huius. di
eta itaqz ī apāte auris calo sit ut mour
nabit paciens ī aere frigido attinēti
et obscuro in quo cū tanquilitate ai et
corpis quiete psistat et parue capite
et sopno adhereat incepti posse. Et ali
abas abis acute febricitū ī fice et sil'r
poribus quantitatē eorū diminuendo et
ne leuitate suadeo. In apāte aut auris
frido fiat custodia a frigidite auris et
a uento et teneat auris ī syla tecta et
coopta abus utatur subtilibus facilis
digestionis. pauce quantitatis et fiat ut
venter oī die sit leuis. Cura uero per
pocione ē ut si fuerit apā calidi febris
et leuificatio nē sunt et febris ceplidi
ex cū multa sanguis euacuatione si fuerit posse
ī una vice et si nō cū iteratione. postmodū
dix leuiat uia cū mirabolanis citr. aloe
et scamone. deīde deueniendū est ad
localia ī quibus approximatione dixit mesue
3° cont. propositū ī apāte auris est
attendendum si maius ex aure ad extra et
nō ad īpellendum sī cū ī pcussiuis fortibus ne

forte ma sup cibus

medulla panis

Sig. apt.

Cura

cura apt. fri

Vinpo meum ad [illegible] cū oleo de [illegible]
[illegible] et forty [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]

forte mā sup cerebꝝ redeat sed debet
approximari re mussa stola cū lenicione et
sedacione doloris et dix Auic pꝰ fluoꝛ
et euoiez oꝛ ut admīstras lenitiua in
pulsacioi p̄mis et infrigidanciā ꝑmissa et prope
lac mulier vice post vicē usqꝫ ad die
ꝛ cauz et stir oleū rosatū decoctū cū
aceto vini quod sit triplū ipiꝰ donec
acetū ꝯsumatur et ꝛ̄maneat oleū et
admīstret distillacio ipm quū est innatiui
valde pulsacioi · quietat aut loco olī rosa
n ponunt oleū de amigdalis dulcibꝰ aut
oleū de cucurbita decoquatꝛ cū aceto
ut dictū fuerit et cū doloi utilꝛ et ue
lociter hab inssit lac ex mamilla auri in
stillari qui dolorē mitigat et placat · si aut
dolor fortificatꝛ mitigat ipm aliū uehe
mentē edo auri butirū calefcm et ī cli
nando aurē sup vaporē aliquā calide decoc
tionis malue altee seis lini flor camomille
et corticū papaueris Et Auic dix ꝯ ex
al' auctoꝛ p̄tis ultīs in sedacōe doloris cū mollifica
cione est oleū de vitellis ouoꝝ de quo dix
zoar oleū de vitellis ouoꝝ ī ꝯmūcti ꝛ̄mo
uet dolorē auris qui fit ex apate et ꝑparat
ad exitū saniei et si sic nō mitigetꝛ do
lor utendū est emplō fcō de camomilla
corona regia violis fleris maluauisco et
farina ordei qꝫ si adhuc dolor fiat for
tior distillet ī aurē oleū madragore cū
lacte nouiter mulso Et si excusari aliter nō
poteris cū modico caphore aut opy cu
ret gꝰ cū opio et castoreo dissoluto ī vi
no et ptim confice castoreū et opiū equalr
et confert castoreū et opiū et crocus cū
lacte mulieris Et si fuerunt fricti illud
nocerent eis multū Et dix Auic si accidit
nocumētū ex usu narcoticoꝝ adminstra
post illud castoreū solū quidā uero ad
mitigacione doloris sil' cū narcoticꝭ sup
Epiale ponunt auri emplm quod sic fit R̷ sutures
iusquiami et radices lapacii acuti būi mō
datas et inuolue eas in stupis madefcis ī
aqua et sub prunis decoq et decoctas
ꝯtere et cū axūgia anseris ul' galline misce

et sup aures pone · Si uero apa calidu nō
est uehemens doloris et inflamacionis dix
Sapio sufficit ī eo oleū rosatū solū aut cū
re pua aceti et si minuitꝛ apa et ē ī decli
nacōe et nō est illic febris nec inflacio for
tis et tempus et etas et regio nō sit cū ve
hementi caliditate tunc accipimꝰ d' vngto basili
con pte vnā pua et liquefaciamꝰ cū si ē
tempus yemis cū oleo de spica et si ē estas
cū oleo rosato et fundimꝰ ipm ī aurē cū
est tepidū Et ex eis que sit fortiora usto et
Ad apa nō matura maturat R̷ litargiri cerusē añ ʒ · j · thu
ris et pulueris molendini et gūmi pini añ
ʒ · j · olei lib · j · Adipis porci ul' capre re
centis lib · ij · mualagiis seis lini quanū suf
ficit et fiat ex eis emplm Si aut apa nō
resoluatur et nō mitiget dolor sed ad
datꝛ in pulsacione eiꝰ et maxie postꝙ trāsi
erit tñu die et collectione fiat tūc oꝫ
ut cū maturatiuis cura fiat · distillet gꝰ
in aurē mualago seis atomoꝝ aut fenu
greci aut altee aut seis lini Et si apa
sit uehementis caliditatis distillacō sit aliqu
ex mualaginibꝰ dictis uel supius ex sere
atomoꝝ aut malue aut altee cū adipe gal
line aut anatis aut ex eis que sit ultimatꝰ
maturatiuꝭ ē cerotū quod sic fit R̷ adipis galline bu
tiri ouini ul' vacini loti cere atrine adi
pis caprini medulle olī ul' lilio ysopi humide
añ ptes equales fiat ex eis cerotū et te
pidū ī aurē mittatꝛ Et linatꝛ ex eo ī cir
cuitu et de ꝯferentibꝰ est mualago seis
lini fenugreci et altee et seis atomoꝝ cū
oleo sisamino et amigdalaꝝ dulciū Et d'
olō dulci ponatꝛ ī aurē calido cū coto ī
uoluto sup extremitatē radiꝯ vna vice pꝰ
aliā et iunctur maturacōe cū eplō appoi
aliud to supra aurē in circuitu qd' sic fit R̷
radicū altee ʒ · ij florū camomille melli
loti añ ʒ · j · violaꝝ ʒ · ß · farine fabaꝝ
et ordei añ ʒ · ij · olei camomille et amigda
laꝝ dulciū añ ʒ · j ß · ꝯficiantꝛ ī decoc
cione herbaꝝ dictaꝝ radicū altee si aut
uero apatis fricti pꝰ me purgacōez maxie
cū yeralogodion et sibꝰ halia instilla ī

aure oleum anethinum et cum hoc roborat hec
fomentacione ℞ caulium ruthe camomille — *resolut*
mellilotum radicum liquiricie foliorum lauri san
sucum romani ana partes equales fenugreci
et abrotani semen lini partes ii et cum aqua san
suci distempera et sisamino oleo narcisino
et nardino et aure emplastra quod apostema fri
gidum optime dissolvit et de unguentibus est
adeps vulpis auri nusi et succus porri — *aliud*
et oleum nucleorum mamech quod describit
mesue quod sic fit ℞ bdelii adipis caprini
ana ʒ iiii farine fenugreci et seminis lini et
radicum altee et radicum lilii ana ʒ v camo
mille et mellilotum ana ʒ i croci ʒ i et vi
tellum oui elixi. Conficere autem sic camomilla
et mellilotum et radix lilii et altee coqua
tur in aqua et bdelium dissolvatur in succo
ape aut in decoctione dictarum herbarum et
ex omnibus hiis et ape cum oleo sisamino
et rob et butiro quantum sufficiat fiat em
plastrum. Si autem apostema fuerit extra aurem dix — *Si apa e[st] ex[tra] aure*
autem Avicenna mediciat cum farina ordei et
emplastrum de farina fabarum est valde bonum
quod fit ex farina fabarum et camomilla et
viola et farina ordei et malua et mellilotum
cum aqua et oleo violato et quantum sufficiat so
latrum et oleum sisaminum et farina tritica
et quando accidit ex pustulis sive bothor in
aure calliditas et ardor et pulsatio vehe[me]ns
et curatur cum lacte oleo rosato et succo cu
curbite ad maturandum pustulas in aure co
quatur ficus cum triplicato et guttatim pona
tur de decoctione ipsius in aure donec ipsi
atur ex ea. Et Avicenna dix bothor auris — *Cura bothor*
curat decoctio ficuum et tritica distillatim
in aure frequenter. Amplius in aure doloris
auris ex humoribus plura dicta sunt et in medicina
que possunt adduci ad hoc capitulum et propter pel — *pill' sp[er]te*
lis sperentis bullita in vino quod guttatim mit
titur in aure et succus rute cocte cum radicibus
granatorum tritis guttatim auribus immissis qui
mingat dolorem. Et nunc per flebotomiam fienda
in apostematibus auris dictum antecedentis. Conside
randum est in apostematibus aurium dextre et sinistre
in quo latere sit flebotomia facienda quia manifestum

est quod in primo flebothomari debet cepha
lica. Et videtur quibusdam quod si apostema fue
rit in aure dextra non debeat minui de
cephalica sinistra quia dextra aggregat
evacuationem cum attractione ad contrariam
partem quia est iuxta longitudinis extremi
tate. Et supple sic fieret minutio per oppo
situm secundum unam diametrum et hoc sufficiat in
secundum longitudinem sed dixit ipse et credo
dicendum et magis in corporis sanguineis ut
sanguis non ad aurem dextram trahat ab
extremitate admissionis latitudinis opposi
te quam evacuamus cephalicam ab hoc ideo
melius esset ut flebotomia fieret in parte sinistra
quia hec due res aggregant in ea scilicet evacuatio
et oppositio secundum duas dimensiones eo quod
iste due oppositiones opponuntur secundum longitudi
nem et latitudinem. Et si possibile esset de
sideratis ut quod volumus attrahere ad oppo
situm ut ibi omnis convertunt opiniones
et maxime quando repletio est secundum vasa

De ulceribus et pustulis et exitu san guinis et saniei ab aure

Ulcus in aure quando fit a causa primitiva
sicut casu et percussione vulneris
et quando a causa contraria intrinseca quia aut
propter apostema eius quod ruptum est aut propter humo
rem colericum salsum adhustum mordicativum
intrinsecum scilicet auris qui descendit ad ip
sam ex cerebro aut membris aliis. Verum
autem quedam ulcerum sunt manifesta sensui
quedam sunt occulta posita in profundo et quedam
sunt cronica et quedam non et quedam sunt mul
te sordis et fetide et multum dilatata in
aure et quedam non. Cura ulcerum aurium va
riatur secundum quod ipsa recentia et antiqua et
curatur recentia dieta et potione pro antiquis
autem quando vana est cyrurgia dieta exigit
ut totum regimen in sex rebus non naturalibus utatur
tur ad siccum cum declinatione ad calidum tem
peratum. Dixit autem in primis promittit subti
liatio cibi et fiat ad mensuram carnis et
olerum ex quibus generetur humor bonus dul
cis et laudabilis. Cura vero per potio — *Cura*
ne aut unguentum ad magis descendere ad aurem

ex corporeul' capite que cōbuat ulcus i ea
et ī quirit tres cauitates que īplent di
gestione m̄e diuisione et euōne eiꝰ et di
gestio cōpletur cū digerentibꝰ materia
siue calidam siue frigidam sic ī predictibꝰ
dictū est et fit cū euacuantibꝰ a prope
tate et modificat caput assidue · de di
uisione inclinet m̄a ad nares et os et
hoc sternutatōe gargarismus et caput pin
guis et oībus modis diuitentibꝰ ut fricacio
nibus ventosis et cristeribꝰ aut dant ad
ipm̄ ulcus q si fuerit recens sine depdicōe
sbē dupla cōplet regīe · pmū est modifi
caō et abstersio ipiꝰ 2m est costacō et
cōsolidacō eius et si nō fiūt sensu ma
festū nūc pmo est modificandū et abster
gendū ulcus a putrefactione et corrup
cione fetida 2o est marinandū et regendū
quod depditū est et 3o est costandū et
cōsolidandū In ulcere igit recenti cōuenit
aqua mellis aut vinū cū melle aut oxi
mel simplex iectū p syringā deinde ab
stergat subtilit' cū lana subtili · de mō
dificantibꝰ subtili' est vrina puerorū sola
et de utilibꝰ est hoc medicamē ℞ sar
cocole terbētine an ℥ · j · olei de camomilla
℥ · j · reducat' ī formā vngti liquidi et
distillent ī aure aut ī ulcere manifeste
confert sarcocolla trita cū melle et ad
mixta cū lanio et paulus dix ad ul
cera propinqui tēporis sufficit sicut me
nithe · q si ulcus fuerint multe sanies la
uet cū vino decoctionis betonice aut
cū succo lupuli aut succo mercurialis post
q̄ ista clarificata fuerint et de cōferentibus
in multitudine saniei est sandaraca pul
uerizata et mixta cū vino et melle aure
imposita q̄m sic abstergit et desiccat mul
tum in ulcē vero antique confert urina
pueri cū melle et absinthio aut cū vino
et melle et medico salis gēme aut vinū
decoctionis cū melle aut puluis aristolo
gie cū melle et aqua olivarū salitarū
et fortior ē aqua piscium salitorū de for
tioribꝰ est fel tauri cū vrina pueri Si

aut ex aure exierit sanies multa fetida
accipiat squama ferri et terat cū aceto
et dimittat ī sole per dies plures donec
inspissetur et fundat ex ea ī aure Also
dixit tere arsenicū rubeū bn̄ et misce
cū melle et uolue ī eis lanam et ipone
auri q̄m modificat et costat ulcera et
nō nocet ei et fiducialit' utendū ē eo et
de cōpositis ultīs est mirabile vngtm̄ cōp
ractū pm̄ albubater quod recipit mellis ℥ x
aceti vini ℥ · viij coque ad ignē et spumā
aufer et pulueriza desup. floris eris ℥ · ij
et misce et cū eis lanam intinge et inut
te ī aure q̄m probatū est · Secundū at
regimē fit cū olibano soluto cū vino et
confert sarcocolla et hoc est expertū dix
Ras 3o cōnecte misce thus cū vino et
guttatī īpone auri q̄m corrodit car
nē mortuā generando bona īde fiat
sarcocolla cū melle · Regime aut 2m
ī ulcere antiquo quod ē regeneratiuū
carnis depdite pficitur cū mirra thure
aloe et similibus quorū pcessit ī memoracō
in 2o mō curacionis ulceris recentis quibus
misceant aliqua que st sic alchotur
et flos eris et silia et sapio possunt vn
gtm̄ utile ad abstersione et cōsolidaco
nē ulcerū sordidorū antiquorū fetidorū
quod sic fit ℞ zinziar et mel et acetū
cū equalitate et coquat donec īspisset
sicut mel et administret vngtm̄ cōsolidas
ulcera auris desiccata sanie ℞ scorie fer
ri lote et pparate et buliat ī duabꝰ ptibꝰ
olei rosati et una aceti et ponat ex eis
ī aure aut ponatur in aurem vinū ī
quo dissolutū ē bolus armenus sarcocola
mirra cortex thuris et scon aloes et
scoria ferri lota et pparata et ultīe pul
uerizata et fortius illo st troscisci andro
de scripti 3o pratice ab aliabate ℞ galle
veruls et thuris an ℥ · iij · vitrioli ℥ · j
aristologie an ℥ · ij · fiat trocisci cū vino
et cū necesse fuerit terant et dissoluāt
cū aqua rosata et iactant ī aure · Si
aut dolor vehemens fuerit cū ulcē pus st

Vert

Ad sanie antiquam mixta scoria ferri cū aceto mixta et ē
mirabile [illegible] mel [illegible] pul [illegible]
[illegible] et [illegible] Adhuc et ē summa medicina [illegible]
[illegible] et [illegible] radix barbe yreos et
[illegible] et [illegible] in hoc casu [illegible]
[illegible] fol' sabine

ad ulcē recens
vinū cū melle
oximel
vrina pueri
medicamē
spale
Gres mel
sandaraca
abs
aristol'
Fel tauri

arsenicum
Optimū
vngtm̄
Sarco
colla
ad regene
randum
carnem
vngtm̄
utile
aliud
aliud

detur dolor deinde sanentur ulcera. Et
Avicenna dixit si ibi fuerit ulcus valde dolorosum — ulceri aur. dolorose
sit administra opium cum lacte aut suma
tur vitellum amigdale amare excortica
te et opii et baurach et turis ʒ i ß.
croci galbani mirre ana ʒ i teratur et
pulverizetur cum aceto et conficiatur in aure
et si fuerint illic vermes loco aceti sit vi
num vel mel aut oximel. Et quando extrahun
tur vermes per emplastrum vel unguentum attrac
tiva fortiter supra aurem ab extra adminis
tra sicut est emplastrum generale super quarto — emplastrum extractivum vermium ex aure
almansoris. R armoniaci terbentine cere ana
ʒ ß serapini ʒ ii sucu rute ʒ i ß mirre
castorei ana ʒ i misceantur malaxando cum
oleo laurino. Et quando egreditur sanguis
ab aure quando aliquando est extimus licet raris
sime accidat et hic non constringitur nisi de
bilitet. Et quando accidit ab ulceribus aurium
et curatur cura ulcerum. Et quando accidit a re
plecione sanguinis cum minuta convenienti vel
sine quacumque pervenit ad fractionem vene et
quatuor complentur intencionibus curativis sicut
fluxus sanguinis narium quoniam huic loco
pertinet constringitur cum medicinis infrigidantibus
aut stipticis aut cauterizantibus quando singula
et quod componetur ex rebus stipticis sicut est succus
cauda equina succus foliorum olivarum succus
plantaginis succus virge pastoris decoctio
granati in aceto et expressa et decoctio rubi
et decoctio gallarum in aqua vel aceto. Rasis
3° continentis dixit quod gallia decocta in
aceto et melle fiat sicut est et immittatur
in aure et dimittatur quinque diebus postea ex
trahat. Et Avicenna dixit ex eis que sunt mirabi — contra fluxum san
lia in fluxu sanguinis valde est coagulum le
poris cum aceto aut succus porri cum aceto
et ex expertis est ut sumatur duo vermes cap — experti
ri vel vitulum et aliquid adipis pullum et as
setur media assacione et exprimatur aqua e
orum in aure et si accidat ex vulnere vel
percussione tunc oportet dixit Sapio ut curetur
per instillacionem et linimentum cum medicinis
que retinent sanguinem sicut est decoctio gal
larum et rami cum aceto et succo virge pastoris

et arnoglosse. Et dixit si times quod coagu
letur sanguis tunc accipe succum porri
et permisce cum aceto et distillatur aure do
nec non coagulet sanguis et corrumpat
instrumentum auditus aut madefac in illis li
nimentum et administra. Si autem sanguis fue
rit coagulatus dixit Rasis 3° continentis impone
de aceto cum succo porrorum

De sorde aggregata in aure

[Q]uando sordes multe in aure aggre
gantur quibus auditus impeditur
ut dolor excitatur in aure instilla
in eam dixit Avicenna oleum et amigdalis a — ol. amigd.
maris mixtum propter in nocte et ingre
diatur pacientes balneum vel stufam et ponat — balneum
aurem supra tinam calidam vel supra solum
balnei et liquefiat sordes et egrediatur
et de convenientibus est succus lupulorum
calidus iniectus et linimentum unctum in illo
et involutum in pulvere aristologie rotunde aliquibus
diebus in aure immissum et confert radix
serpentarie eodem modo et conveniunt ex me — rad. serpentar.
fortiores quibus infirmus nullo modo utatur
dixit Avicenna nisi post purgacionem et ex
eis est linimentum infusum in pice et oleo camo
millino et nardino ex expertis est oleum — ol. scorp.
ex scorpionibus quoniam ipse sanat surdi
tatem ex opillacione sordis dixit Sapio oportet ut
mundificentur sordicie auris cum condimenti
et nitro tritis et permixtis cum fecibus siccis
quorum grana sint ablata et esse in eo cum
eis et est ex eis linimentum longum et intromit
te ipsum in aure et est aforatum vel spuma
nitri et extrahe ipsum in omnibus duobus die
bus aut tribus. Et Avicenna dixit misceatur
baurac cum fecibus siccis de quibus eiecta
sunt grana et fiant ex eis licinia pura et
ponantur in aure et in die 3° extrahatur et — baurak ficus
associabit ei sordicies multa et succedet
lenitas manifesta. Et Sapio dixit tere ni — nitrum
trum et insuffla in aure deinde stilla in ea
acetum deinde ablue cum aqua calida cum qua dis
solutum sit nitrum postquam egreditur quod distilla
tum fuit in ea tunc accipe tubel eius et miscea
ea cum arsenico rubeo cum equalitate et ag — arsenicum

gregata cum melle et solue cum aceto et
distilla in aure et paulum post ablue cum
aqua mellis. dixit damascenus quod confert ei
insufflacio atramenti in ea cum diuinacione
ʒ. i. et bauracis armeni medietas aurei
vnius et ficuum alborum quantum sufficit ad
incorporandum et fiat ex eis licinium aut
instillat in ea medietas ʒ fellis ca-
pri cum oleo de pistacio et prassium ipsum cum
tritum confert et aqua eius

de opillacione auris

Grauitas auditus et opillacio dicitur
Aurium quandoque fit propter panniculum cre-
atum super foramine auris et quandoque
fit propter carnem congelatam in eo vel habet propter
sanguinem congelatum et ex illum melior et quandoque
fit propter carnem additam et verrucam et quandoque propter
sordiciem et quandoque fit propter lapidem aut nucleum
cadentem in ea aut propter animal in ea quod animal
in ea moritur et quandoque fit ex humore grosso
opillante foramine aut meatum nerui et
sentit homo aut ac si eius auris sit opillata
et quandoque ex ventositate grossa. Signa eius
que fit ex carne addita scilicet dixit quando
aspicis in ea in sole et quod infirmus sentit
grauitatem cum opillacione in loco et quod aliquis
fetor emanat ab aure. Signa eius quod fit
ex sorde contrahuntur ex visu et tactu
ad solem. Signa ex causa scilicet signa super
causa significancia eius que fit ex materia grossa
sa scilicet grauitas cum sonitu et commocio cum
sonitu et quod in nocte magis infestat et
frigiditas aeris et venti frigidi multum le-
dunt infirmum si a frigiditate aeris contingit
habuit significaciones a narracionibus istarum
. si autem a siccitate prouenit significaciones
habuit a prauacione significacionum earum nar-
ratarum supius. Scias quod illa que est ex
panniculo orto in meatu aut ex carne est
difficilis cure tamen curari potest cum instrumento in-
uento secante ipsam deinde fiat incisio ne
eius prohibeat continuitas eius panniculus
vero et caro que est manifesta facilis est
cure incidendo tamen cum cultello spinoso
quo incidunt emoroydes nasi deinde
cienti ut bucella imponatur super quam puluerizatum sit colcotar aut ex eis que prohibent
natiuitatem carnis et in sanatum propter carnem ad-
ditam vel verrucam abluatur cum aqua cala
et distilletur in ea os vstum et arsenicum
rubeum trita valde cum aceto ita ut addu-
cant carnem deinde curetur vlcus et dixit
iam dictum est quod assidua effusio in
aure fellis taurini vel porcini valde con-
fert ei et si opillacio fuerit a re sicca in ea
oportet ut distillet in aure oleum de lilio vel
banum et si fuerit aliquid mortuum in au-
re effundatur aliquid in ea ex oleis quod
aperiat deinde contrahat cum instrumento au-
ris mondatorio. dixit auicenna si aliquis sanguis
fluxerit ab auribus et postea fuerit opil-
lacio et ponderositas auditus fortasse co-
agulatus est sanguis in interiori parte auris
vnde curet cum dissoluentibus sanguinem coa-
gulatum et si ex sorde fuerit aliqua
dixi habebas purget ab ea et si fuerit
ab humore grosso caput in primis debes
purgare post materie digestionem et deinde ad
oppositum diuitat materia et cerebro purgato
aquam auri instilla in qua pigamum coquitur
aut sansucum ad obturacionem auris absque
dolore et est ac si auris fuerit obtura-
ta bombace dixit Rasis 3° continet Recipe de
suco bliti cum felle taurino et impone aut
de oleo liliaceo aut de oleo maiorane et
in sera ab humore grosso vel vento vehementi
in quo ymaginatur homo quod eius auris sit ob-
turata confert distillacio olei aut fellis
taurini sicle et suco seminis canabis et
suco coloquintide et est proprietas mira
ei ad opillacionem auris et ex conferentibus
ad opillacionem ventosam est licinium quod
nasturcio et baurac fiat quod adheret
auribus tribus diebus deinde contrahatur
et egredietur sordes plurima et ex conferen-
tibus fortibus ad opillacionem sordis et hu-
moris et mundificat virum auditus est tro-
cisca de elleboro albo quorum descripcio est hec
Recipe ellebori albi ʒ. ij. nitri ʒ. ij. croci ʒ. iij.
confringant et conterat cum aceto et fiat inde

trocisci deinde qui sic[?] teri solvunt cum
aceto et distillent in aure sicut ei mira
biles valde vapor decoctionis absinthii
aurem oppillat

De tinnitu et sibilo

Tinnitus et voces que fiunt in aure
dicit Serapio aut sunt ex debilitate
membri auditus sicut accidit
illis qui sanantur ex egritudine aut ex acuitate
sensus habentis eum acutum auditum percipit
quolibet motum aeris quieti esse sicut a par
vissimo motu vapor qui sit intus in vacui
tatibus auris aut ex caliditate que evolvunt
in radice nervi auditus aut propter debilita
te dicit mesue sicut in convalescentibus aut
fit propter habundantia aut repletione super
flua in capite et fit ex ventositate grossa
et fit coartatione que accidit humor grosso
et viscoso et dicit Serapio tibi quidem inc[?]
ut distinguas inter has dispositiones per il
lud quod tu perscis de regimine infirmi
ex dispositione secundum quam est nam si infirmi usus
est gulositate et repletus est cum malicia
complexionis aliquociens et comedit cibos qui gene
rant inflacione vel inflacione multa te
nores aut sunt ex ventositatibus inflativis
aut ex humoribus et si accidit in hora
et quiescit in alia sunt ex ventositatibus et
si sunt assidue et sine intermissione secundum unam
formam tunc sunt ex elevacione humorum grossorum
et Avicenna dicit tinnitus aurium quandoque per pro
prietatem in aure quandoque per comitate aliorum
membrorum inveniuntur ventositate ad aures
quandoque est accidentia illum qui est propter sensus acu
tatem dicit Avicenna significat defectum eius
ventositatis et repleacionis humorum vel a
balis et mondificacio auditus .s. insiccari eius
et vacuacio eius apud ieiunium et vacu
itate ab humoribus et abisi tamen in ieiunio
non commovet vapor qui habeat impedire
auditum factus a siccitate accidit post evu
acuaciones et febres. factus a debilitate sicut
propter superfluitate eius que impar vehementia
et superfluitate decidit virtute et factus
a malicia complexionis calide fit subito erit

cum amaritudine oris et paupue dextre
auris et inflamacio et angustia et ca
lor et rubor et fetus a frigida fit ecov
tracio et factus a melia erit cum eisdem
signis habundantibus et pupue cum gra
vitate similiter auris. Cura sicut ab acu
itate sensus dicit almansor medicina non indi
get nisi superfluitatem obtineat tunc est
de opio dissoluto in oleo in instilletur
quantum duo grana ordei ponderant eius stu
pefaciet confert. Avicenna vero dicit sunt quedam
odores qui incipiunt a stupefacientibus
sicut oleo rosato decocto cum aceto et beng
et iusquiamo contrite cum castoreo sed dicit
ipse conveniens est quod perperit ut su
mantur grana pini et castoreum cum oleo
et terantur cum aceto et distillet in aure
et Serapio dicit pinsa grana pini cum
castoreo cum equalitate et tere utraque
cum aceto et fiat tepidum et distilla in
aurem et si fuerit antiquus non removeat
quoniam removebit cum remocione febris eius
vero qui fit propter debilitatem Cura est ut
distillet in aure de decoctione absinthii
cum oleo rosato et dicit mesue cura
eius est cum restauracionis et addentibus ad
virtutem corporis et regimine convalescentium
in omnibus aut aliis speciebus eius de cre
tu dicit Avicenna oportet ut omnes isti solem et
balneum et motum laboriosum et vomitum
et clamorem et repleacione vitent et
ut leniant ventres suas abstineat a vino
puro fumoso veteri et novo a legumibus
porris et unabus et siliquis Cum vero
per potacionem in initio proveniente ab hu
more grosso viscoso sive sit per comitate sive
sit per propietatem tunc quod humor prius est
digerendus secundo evacuandus et dirivandus
cum eis que conveniunt. Si fuerit cum gra
vedine capitis et auditus cum pillis cochiis
multociens est solvendus et postea devenien
dum est ad embrocacionem et fumigacionem
cum tracectorio. In eo qui fit propter comitate
dicit Avicenna oportet ut intendat ad membrum ipsum
faciens et proprie ad stomachum quare medici[?]

Cura

pill' cochie

cadus est ul' corpus totu cu eo quod co
ueit et confortet cerebru et auris cu eo
ol' amigd' quod est sicut est oleu amigdalar et
factus a repletione auret eua^oe totius cor
poris quare pus modificet corpus et ca
put cu eo quod conuenit ex eis aut q
propa s^t illi qui succedit sirsen et fe
abs bribus proprie est sucus absinthy decoct'
ol' ro infunde i ea acetu cu oleo rosato et
ellebor nigr cu aceto et dicit qda va
aceti poratio aceti solius sanat sonitu fem
a uentositate inflatiua dixit Mesue
remouet cu caputpurgiis et sternuta
tionibus post eua^ne humoris peccantis
et distilla i aure tepefacto a debili oleu
o lilij de lilio uel de narcisso Et gal' ut scri
narcissi bit 3° conuenit curatus est cu eis que
attenuat et remouet uentositate et po
Cumini ap ne guttam i aure de succo cucumeris asinini
elle et de elleboro nigro cocto cu aceto aut
o laur' de oleo laurino aut de succo porroy
succ' por cu oleo rosato aut oleo mustelino aut
o must' de oleo in quo cocta s^t pulpa colloquintide
o rutte aut terre castoreu et cu oleo rutaceo
distilla i aure et confert vaporatio ad au
sansuc' re in qua sansucus et sticados arabi
cu absinthiu metastru decocta sint
sapie dixit confert illis qui lediit ex ve
rositatibus grossis euaporaciones in quibus
decocta s^t apetu camomilla mellilotu fo
lia lauri calamentu origanu sansucu et
qui in fucis bulire ista i cogna et ponis
in ea cannula arundinea et cooperis i
circuitu cannule et ponit ist' rinis aure
sua sup foramine cannule donec egrediat
totus vapor ad aure Et post illud
distilla i aure oleu rafanu calefactu
aut castoreu cu oleo de lilio aut succu
rute siluestris cu melle Et dixit si ti
spale aure est tinnitus garo foli masculi qua
3.5. cu dauich i de musto et misce ma
cu aqua sansuca et distillamus i aure
vnge mosc vngtu mesue ex i'uentione sua confert
sonitu et grauedini auditus pp vetosi
tate grossa et mixta frigida et grossa

℞ ellebori albi castorei costi an 3.j. rute
intri piperis longi an ℈.ij. euforby ℈.j.
deinde accipe succi radicis que come
dunt et succi porroy et olei nardini
et camomillini et amigdalar amarar
et anetini an 3.j. coquat ad succoru
ori' consumptione et cola et utere Et si fuit
absq ponderositate dixit paulus vaporu
cu decoctione origani ysopi ane sisimbri
et sansuca et de utilibus i vetositate grossa
i vetosit' est quod ℞ succi api succi maiorane
fellis vaccini succi rafani an 3.j. elle
bori nigri costi ellebori albi piperis longi
intri mirre sinapis an 3.5. deinde adda
tur olei de scorpionibus olei nardini
an 3.ij. et iter bulliat ad consumptione succ
cor colletur et ponatur i aure et de in
tigantibus ninitu est acetu in quo cocta
acet' fuerit castoreu ysopus et iusquiamus albus
scrip' dixit Auic' ex meis coribus aggregat
et expertis ad illu qui ex debilitate et o
pillacione et humiditate est ut sumat gari
ofoloy et serpori an 3.5. et musci
dauichi et distillent i aure cu aqua
sansuca et rute aut cu vino et cu decoc^oe
foliorum pini et decoc^oe foliorum lauri qda
passus est sibilu ex debilitate cerebri et
auris ab humore melanco pp que parebat
varias et multas cogitationes et dispone
bat ad melancolia et curatus fuit digeren
do mat' cu sir^o qui sic fit ℞ boraginis
Syr' ubi' me lan' buglosse endiuie mellilote an m.j. capil
lor veneris scolopendrie an m.iiij. radi
cu feni' petrosili acori liquiricie an 3.j. sti
cados florum boraginis seminis feniculi an
anarnoi an 3.iij. folliculoy sene 3.ij. zu
cari albi lib.j. fiat sirup et post digestione
euacu' mel euacuado cu diasene confortato cu 3.5
lapidis lazuli et turbit ℈.ij. et zinzi
beris ℈.j. postea semel i ebdomada pur
gatus fuit cu electuario quod sic fit ℞
corticu chebuli et indoy an 3.j.5. teri
tur cu oleo amigdalar dulciu recenti bu
Aliud fricando manibus et ponat ad sole donec
exsiccet deinde iterum lauet et sic fiat

rubus viabus deinde lavet cum aqua zuccara
tum quod pulmo apparet dulcis. deinde Rx
dicti diacodion pulverem ʒ i. turbit electi foli
culorum sene ana ʒ ii. cinamomi sanda
lorum citrinorum xiloaloes ana ʒ i. zuccari lib. i.
et sumat ex eo in matutinis pro rivalla sine
potu et diebus quibus non recipiebat de
dicto electuario Rx de alio quod sic fit. Rx
prunorum mundatorum ʒ ii. seminis cucurbite et
passularum ana ʒ s. prunellarum candorum
violatorum ana ʒ i. xiloaloes cinamomi
ana ʒ i. macis corticis citri zedoarie doro
nici siricia crudi corallorum rubeorum dia
granti gummi arabici ana ʒ ii. ʒʒ. gariofi
nardi croci ana ʒ i. foliorum borraginis
et buglosse been albi et rubei sandalorum
citrinorum ana ʒ s. zuccari dissoluti in aqua
rosata infusionis acetum lib. i s. fiat elec
tuarium cuius dosis est ʒ ii.

de attricione auris

Si attricio auris pervenit ad os
petrosum dixit ypocras non curatur.
Alii vero ut dixit Avicenna curave
runt ipsam et est ut sumat acatia mirra
thus et fiat ex eis linimentum cum aceto et
albumine ovi aut medulla panis cum melle
in hoc enim medicamine est impassio et doloris
sedacio cum hoc tamen debet materia curari omnibus
modis quibus materia evacuatur vel ad divisio
trahitur. de attricione aut cartilaginum dixit
Rasis 3° continentis confert aloes mirra thus et
cerusa plumbi quando illinuntur cum eis et de convenien
tibus cartilaginibus aurium attritis est mirra
mixta cum carne limacum supposita aut
aloes aut olibanum cum vino mixtum aut oleo

de pruritu auris

Cum accidit auri pruritus sumat
aqua absinthii et fundat in aliquibus
oleis ad hoc convenientibus et bulli
at absinthium cum oleo et distillet in aure
et confert terbentina fumi partes equales mix
ta cum melle et oleo amigdalarum amararum
et fel ovis bullitum in cortice granati an
tibus instillatum confert pruritui

de tremore auris

Cum accidit tremor qui accidit auribus
ex vocibus magnis et sibilis et to
nitruis provenit ex debilitate vir
tutis animalis que est in cerebro aut que venit
ad auditum et curatur cum eo quod confortat
cerebrum

de introitu aque in aure

Cum aqua que infunditur et diu
moratur in ea putrescit et ledit
eam vehementer inducendo dolorem
et alia apostemata. Et cura eius dixit Rasis est
sumo cum camula et post suctionem distil
let in aure oleum de amigdalis et avela
nis et dixit fundat de aqua alia in aurem
donec tota impleatur deinde invertet
auris ad declivitatem et conducet tota
et sternutet et aqua exibit facilius. dixit
Rasis in divisionibus si accidat dolor in
aure ab aqua intrante cura eius est distil
latio olei tamdiu donec impleat aurem
et distillando albumine ovi et lac mulie
ris quando hec omnia sint invicta. Si autem in
aure cadat lapillus removet ipsum stilus
subtilis involutus in melle vel pice vel gummi
glutine. Et si non egreditur ex istis rebus
oportet ut ponas in naris rem provocantem sternu
tacionem et stringe os et nasum et inclina
aurem lesam ad latus lesum et pone palmam
eius super aurem quam quando feceris illud egre
ditur res que subintrata est et elongata in aure
Si autem non egreditur tunc funde in aure ole
um multum calidum quia fortasse egreditur
cum humiditate que fluit ex aure illud quod
fixum est in ea. Et si non continet provocet
sternutationem deinde oleum tepidum instillat

de vermibus in aure

Dixit Avicenna quando accidit propter intrinsecam
putredinem animalium in aure vehementia
doloris et anxietatis unde quando
animales cum anime vero in eo generantur fiunt
agitationes eius. dixit almansor. Cum in aure fuerit
titilacio et pruritus et dolor et vermes ce
cidunt ab aure significat vermes in ea fo
re et ideo in primis indiget medicamine
necante eos deinde ingenio educente eos
ne propter eorum remanentiam accidat putrefa

Var
Succus fol' ebuli immissus in aures aurem[?] insufflat
et urina hominis in cortice granati calefacta
similiter succus [illegible]

cione et ulcera ꝑmum igitur ꝑficiat cum rog
amaris que sunt ꝑmisse de cum dulcibus rebus
necantia vermes ut amaris illas rapiunt Res autem quibus
inest proprietas necandi eos sunt absin
thium et ꝑssilium et centaurea quodlibet
decoctum in vino et distillatum in aure et cala
mentum fortiter necans eos et propter succus
eius et succus medium cucumeris asinini et
ultimum ad eos dixit Gal' non contulerit sulfur vivum et
calx viva misceantur cum melle et fiat ex eis
troscisci et distillet ex eis in aure cum aceto
hoc quidem ut dictum est ultimum et approx
imandum cum aqua non contulerit et dixit
Mesue distillatum cum aceto
est ex eis que ultro eos necant · dixit alma
sicuris metalli immittatur auri aut de fo
lys ꝑsicorum aut oleum de nucleis eorum aut
aloes dissolutum et succus capparis · dixit Rap
inficit eos et dixit quod iste medicine sunt conve
nientes eis et aliis animalibus parvis que ingre
expertum diuntur in aure et de expertis est ut sumatur
vini ʒ · ij mellis ʒ · 4 et olei rosati ʒ · j
et misceantur cum albumine ovorum ij et fiat
tepidum et ponatur in aure in lana infusa
in aqua et impleatur auris et accubet
paciens super eam et non dormiat deinde
subito rapiatur lana quam animalia subito
multociens egrediuntur cum ea et hoc medica
mentum convenit cum animalia sunt in auribus et ad con
strictionem auris et dolor et confert et hoc
Almi quod sic fit ℞ oleum de ꝑsicis cum granum
lis et amigdalis amaris ana partes equa
les succi foliorum radicum et succi apii partes
ij bulliant lento igne ad consumptionem succorum
et instilla ex eis in aure et omnia fella in
terficiunt vermes · dixit Avic' instillet in aure
aliquod fellum et propter quod calefacit in gra
expertum nati cortice et dixit Gal' in suis secretis
humiditas que fluunt ab assacione carnis
vaccine immittantur in aure et ideo dixit Avic'
2a res dixit complet cum ingenio educendi eos
propter dissolvendo in aure hora post horam
oleum tepidum deinde sternutet cum coctis et
comprimat os et nares ut spiritus feratur ad au
De nocumento odoratus res

Sunt autem quod cum nocumentor odoratus
aut est malicia complexionis singularis quia
est proveniens ex membris administrantibus
et distillacionibus distillat · i · pure aut
est humor malus contentus in anteriori parte ce
rebri aut duobus ventriculis que sunt in ipso
aut in ipsis duabus rebus similibus capitibus
mamillarum aut oppilatio est in osse ꝑforato
ab humore aut vetositate aut apostemate a
cancro aut naturaliter carnis addite aut
est in velamine quod est super ipsum cerebrum in du
ra matre et dixit malicia complexionis quia est
proveniens ex membris administrantibus et ex disti
llacionibus distillat quare calefacit complex
io aut stupefit et infrigidat aut ꝑ ac
res superflue qualitatis et quia fit a causa et
passione fracture ingredi super os necaum
cum ut tortuositate vel alia mala figura
impedicte rectum transitum rei odorabilis
de signis dixit Rapio quod si destruitur odoratus
totaliter nec nigrantus et instrumento vocis quod si
sit corruptum donec eger loquatur in nari
bus suis nocumentum est in instrumento odoratus io
lo · si autem non sit corruptio in hanelitu le
sio est in ventriculis cerebri quorum malicia
cognoscitur per signa significantia maliciam
complexionis cerebri quod est quando sentit quod ipsa est
a caliditate quando caput et fauces inflat et
ledit a caliditate quod delectatur a frigiditate et contra
rys horum significatur malicia complexionis frigide
et sic est cum eruptione humiditatum subtilium
multa et gravitas non multa tunc non leditu
tur ventriculi cerebri nisi ex malicia complexionis
cale et cum malicia calida nam est rubor
color instrumentum cum inflacione in parte anteriori
et si est ibi gravitas et superfluitates que
emanant sunt non lyde ymo congelate grosse
cande tunc est a materia frigida si homo non com
prehendat odores et accidit illi humidita
tes ex naso consuete tunc non est opillacio
in colatorio · si autem non penetrat humiditates
et prohibet respiracio in naso et loquitur per nasum
tunc opillacio est in parte superiori nasi · si at
ex debilitate aut odoratus diminucione eius
tunc invenitur odor putridus et odorat fetor

et cum eius est humor in aliquo dictorum lo
corum putridus. Si autem in nare non fuerit ali
qua causa orta neque fuerint in naribus aliqua
vulnera et difficultas fuerit odoratus pa
ssio erit a cerebro. Signa autem oppilacionis
sunt prohibicio anhelitus per nasum et vocis in
strumento et in naso apparet oppillacio manifesta
cum in ea inspiciat ad radium solis et in sup
no moratur ore aperto et cum nares et postea
dimittuntur et ventositas egreditur impetuose
significant quod oppillacio est ex vetustate grossa
. Signa vero oppillacionis collatorii sunt quod in
naso nil apparet manifestum oppillans et ex eo
non egreditur aliquid superfluum. Signa autem
oppillacionis cerebri ab humore frigido habita
sunt superius in loco suo et frigida obest et calida
prodest et partes anteriores capitis frigide
sentiuntur et quandoque sentit odorem fetidum et
quandoque aromaticum et quandoque nullum. Cura nocumentorum
odoratus duplex est una generalis alia spe
cialis et completur dieta et pocione. Et dieta
generalis consistit in curacione vel rectificacione
aeris et aliarum rerum qualitatis in emendacione
narium ab omnibus sordibus que interius aggrega
ri possunt et in evitacione omnium odorum tam fetidorum
quam eciam aromaticorum intensorum et precipue eorum
que grata non sunt accipienti. Et in evitacione
replecionis multe in mente supra cibum et evitacione
ciborum grossorum et viscosorum et fructuum evapo
racione ad caput et replecionis eorum et
in emissione superfluitatum cotidianarum et di
missione coitus plurimum. Dieta vero specialis
attendit secundum varias et singulas causas que sat
habiri possunt ex dictis et dicendis in singulis ca
pitulis egritudinum nasi et in cum fuerint mala complexio
cerebri et nasi. dixerunt Serapio et Avicenna
curetur cum contrario. Et Avicenna dixit plurimum
quod accidit ex malicia complexionis est ut inve[nia]
tur complexio frigida in ipsis ventriculis ante[ri]
oribus cerebri aut in ipsis mamillaribus addi
tamentis et conveniunt ei medicine scilicet caputpur
gia facta ex oleis calidis in quibus dissoluta
sunt euforbium castoreum nigella et maxime va
let oleum nardinum cum predictis et valde confert
sternutatorios cum pulvere proiecto intus in na
res et aperit eciam. Haly abbas dixit si in
naso fuerit mala complexio calida cuius signa
sunt rubor in naso et sitis ardoris pacient
respiret oleum rosatum parumper cum aqua
sempervive aut oleum nenufarinum et de
cucurbita cum aqua rosata et supponatur
exterius pannus infusus in sandalo et aqua
rosata. Si vero mala complexio fuerit cum materia
sive materia illa fuerit in ventriculis cerebri sive
in naso et colatorio dixit Serapio ipsa pur
ganda erit per laxativa et sternutatoria
et fomentaciones dissolutivas oppillacionis.
Et si vene sibi oportet ut fiat et re[di]
in omnibus illis dixit Avicenna ad primam datam
in cura cerebri scilicet in calido cum magis evacuare
volueris. Rasis dixit 3° continentis quod aperi
entia oppilaciones naris nigella acetum urina
cameli confisit archanica piper piretrum
et pulpa colloquintide. Et dixit Galienus 3°
mia[...] nigella infusa in aceto vini per
aliquos dies deinde trita cum eo bene et in
stillata in nares aut insufflata in nare
ultra posse aperit oppillacionem narium. Et
Avicenna dixit si oppillacio in collatorio sit ad
ministra embrocas aperitivas in calido cerebri
et embrocetur ex eis et inclinet super va
porem earum et naribus sugat ex eis in quibus
dissoluta sunt confisus piper et opoponacum et
cetera ut vetuste capiti adhibeantur. Et dixit
expertum est nigella secundum modum dictum
a Galieno omne fel aperit oppillaciones narium et
proprie fel testudinis. Et dixit Serapio decoc
tio urtice attracta per nares est potens ad
hoc et oximel serinosilatum sepe convenit
aperit oppillaciones narium et aurium et inte
rio narium ab intra cum solo butiro est valde
utilis ad oppillaciones narium que accidunt in
fumigiis. dixit Avicenna ad oppillaciones vetustas
laudat caputpurgium ex oleo amigdalarum
amararum aut insufflet in ipso aut mel et
piper album. dixerunt quidam quod cum pulmonis
quando exsiccatur et teritur et insufflatur pul
vis eius in nasum est mirabilis et valet suc[cus]
urtice recentis et dixit ille qui sentit odorifera
et non sentit fetida non cesset fricare capu

purgatur cum castoreo multo multociens
usque rectificetur eius dispositio et dicunt quidam
quod est addenda ruta castoreo

De fluxu sanguinis narium

[D]ixit Avicenna quod corpora magis pa
rata fluxui sanguinis narium sunt
colerica quoniam subtilis sanguis
et hec iuvat ex eo fluxu qui temperatus est
et postea illi sunt corpora sanguinea rubea
carnosa mediocris sanguis et iste iuvan
tur moderato fluxu plusque colerica sicut
ueri et rubea nimis ei sunt parata et nimis
iuvantur ex causa qui est temperatus. Aristoteles igitur
in problematum problemate 2° homini soli animalium
sanguis fluit ex naribus et hoc propter duas
causas quarum una est quod homo inter alia sue molis
habet epar magnum generans multum san
guinem quo replentur vene in eo omnis magis
aut que sunt in capite propterea quod sanguis eius est
subtilis in aliorum animalium quare facilius ascen
dit sursum ad cuius ascensionem adiuvat ho
minis statura erecta. Cumque appropinquat
in ascensu eius in nuribus magis calescit et
subtiliat et sic ad caput perveniens invenit
in eo humiditates pluriales que unde ei
reddunt ipsum lubricum et habile ad fluen
dum cum homo habeat caput comparatione aliorum anima
lium. 2a causa est subtilitas cutis hominis in aliorum
animalium respectu fervoris et maioris cutis que est
intra nares que facilius rumpit unde facilius
in homine sanguis fluit e naribus. Magis
tamen contingit fluxus eius in maribus quam in femellis
propter esse sanguinem virorum calidiorem quam mulierum
et esse subtiliorem in viris quam in feminis ymo
feminis raro contingit fluxus sanguinis nari
um si menstruis convenienter purgentur et regu
lentur debito de causis autem quare sanguis
a capite et a corpore effluit est triplex quia
causa que orificia venarum aperiat aut que vena
rumpit aut esse resudare faciat ipsum per poros
venarum et orificia earum parumper dilatata et
hec sunt cause minuere sanguinis fluxus quamvis non
habet causas coniunctivas ut casum super nasum vel
ex passione vel ex mora in sole estivo cu
pite discooperto forte nimis fervide moti forte

et papue primum superiorum capitis et unctione fri
catione et per appositionem calidorum super caput
et balneum calefaciens. Galienus autem dicit fluxum
sanguinis fieri potius vini subtilis acuminis vel
ex et pinnis et portacio ponderis gravius super
caput. Mesue dicit quod quandoque fit propter fractionem
arteriarum cerebri et quandoque fit a natura succussionis
sede aut propter ebullitionem factam in sanguine et
quandoque dicit Avicenna est in deest cum periodis et quandoque
est cadens subito et quandoque est ex venis et
quandoque est ex arteriis dixit Rasis 3° continentis
si sanguis manaverit cum instantia nimia
et fuerit subtilis et rubeus ex apertione
arterie et venarum colatorii erit dixit Rasis
3° continentis si sanguis ex ruptura vene
alicuius in nare fuerit cognoscitur si emanatio
sanguinis nimis habundans fuerit natura fluxus
contrarius. Si quidem non est nimis habundans non
erit ex ruptura vene vel ex apertione orifi
ciorum vel ex resudatione. Si autem fluxus
sanguinis fiat distillando ex apertione modica
orificiorum venarum erit aut ex resudatione por
rorum sed qui fit fluendo cum velocitate ve
hementi aut ex divino multi sanguinis cum forti
virtute aut ex ruptura vene et sequitur
eum qui fit ex ruptura venarum et arteriarum
acuis acri da corruptionis operum cerebri
procul dubio fluxum sanguinis vetitum. Dicit
Avicenna precedunt signa sicut splendor apparens
in utrisque oculis et linee albe et rubedo et
acuitas prope post soda et reliqua signa
que diximus ubi fuimus locuti de egritudinibus
acutis et crisibus earum. Regimen quodque
ut ille qui vult a fluxu sanguinis custodiri
et insuper conveniens in fluxu prodico qui
fluit in tempore interpolacionis est quod in eo quod fit
propter aliter evacuet coleram in eo et fiat con
densatio in eo et inspissatio sanguinis sanguis
eius cum acribus et ponibus et medicinis infrigi
dantibus. Et Rasis dixit dico hoc regimine
faciendum est ad fluxum sanguinis qui in certa
revolutione temporis molestat corpora quod
insistendum est ad fluxum sanguinis contra
buere durante in tempore sue gestis per ire con
trarium ei. Et in spali dicit Avicenna quod omnia dix

magis in viris
Cause
Regimen

aca dicitur .s. in aceto sit coniuncta ei qui preparat ad fluxum sanguinis narium per colerum sanguinis sui. dicunt quidam quod flebotomia vene spatule que est posterius est ultima in remi grediendo fluxum sanguinis qui perducat ad sincopim et sedat illa statim et non permittit sincopim supervenire. Iam super in preservatione conveniunt medici et potus que dicentur in cura eius. Cum fluxus sanguinis narium perficit dicta ministrare dieta et potione. dieta quidem est ut moram trahat paciens in aere frigido cum equalitate in qualibus passibus aut cum parva declinatione ad aliquam caliditatem non sit tamen ventosus in quo caput et corpus totum estivo tempore sit discopertum alys vero temporibus leviter habeat coopertu ram que non gravet neque calefaciat contraria. non in maxima ebulitione maxime sanguinis totius corporis esse teneat discoperta in remissa aut ebulitione totus sint cooperta preter inferiora ymo aliquando propter divisionem calefaciendo ea. fugiat paciens iram et furorem cogitationem et tristiciam sed in gaudio temperato et bona spe neque aspiciat sanguinem suum fluentem neque habeat coram se res rubeas aut citrinas non sit subcinctus cingulum constringentem neque sit maspilatus stricte neque stricturam circa gulam paciatur. sit autem in omni quiete animali et corporea et non moveat membra sua preter superiora fugiens vociferationem et multam locutionem neque fricet neque pectinetur caput eius et lectus in quo accubat non sit de pluma sed bombace vel lana vel sit corium inflatum neque teneat sub cervice plumam neque aliquid calefaciens et sit loco alto et sublevato capite non inclinato inferius immo posterius et non accubat super latere a quo fluat sanguis sed opposito latere. Et cum volutus fuerit restringendi fluxum sanguinis dormiat ad posterius. Et si possibile ei fuerit non supinus cibos et potus fugiat acutos salsos et multum dulces et amaros. dixit Mesue sint cibi et potus frigidi actu et potentia congelantes. dixit Avicenna sint cibi eius cum lentibus et sumach et aceto aut agresta aut similibus illis et cicerus

recens hinnulus est ex cibis convenientibus pacientibus fluxum sanguinis narium et lac decoctum donec ingrossescat et dicunt aliqui lac acetosum confert et dixit alcalesia que fit cum amidi farina et riso et lacte poni dulci et ovis sallitis et insuper caseo recenti et lacte et cum carnibus lactucam et porcellos et tritico cocto cum lacte. Et dicunt dandum est pacienti fluxum ex subtilitate de lacte cum pane non duro et de convenientibus est lac caprinum coctum cum dugato. Et conveniunt ex oleribus lactuca portulaca scariola endivia cucumer et silia. Et de fructibus quecumque sunt frigida et stiptica et conveniunt pisces parvi et squamosi de bonis aquis accepti. Et de leguminibus faba fracta lens biscocta et robilie. Et conveniunt omnia animalium si virtus sufficiat digerere illa. Et dixit Mesue acetum in hoc est mirabile .s. pro condimento ciborum et super in potu cum aqua frigida. ipsa etiam aqua frigida est potus utilis sola et permixta cum iuleb et rob frigidis et stipticis et rob granatorum acetosorum et citrorum est potus conveniens et rob ribes. dixit Rasis 3° continentis vinum auget fluxum sanguinis. attamen restaurat virtutem. unde si quis in cursu fluxus sanguinis debilitatus sit ex virtute et corpus habeat totum infrigidatum minus dandum est ei in potu de vino pauca quantitas. quod tollerent paucam limfacione aq qd apud eum vocatur panasterium et proprie si fuerit colore ponticum seu multum bruscum eo quod ipsum confortat virtutem et ex eo non irritatur fluxus sanguinis et maxime si paciens ante fluxum non erat rubei coloris. si autem sit et ob fluxum illum non mutatus fuit in colorem alium non est ei dandum in potu de vino quod dubitandum est ne magis concitet fluxum quam confortet virtutem. Et ideo dixit Avicenna vinum confert in ipsum confortat et nocet in quantum concitat et commovet et ebullire facit. Cum ergo indiges eo in quantum confortat commisce ipsum parum cum aqua et cum non est necesse neque fluxus fuat cessatio virtutis proximum non det ipsum in potu

Cinamomi trito cum aceto odoratu ... statim stringit ... confert ... [illegible]

Qua' ex q' fit a fractura arti a z
Epate re'b' gall'

i fro pp fractura arteiar cebri i spali
dix mesue raro recipit cura et si q'd
oferre pt est frequens assup° cebror
gallinar et caponu seu pullor ut pul
lar cu sua proprietate et ideo dix Auic
q' est de melioribus mediis eius habet fluxu
m sanguis narium ex causa et passione qua
fracte sunt arterie im meningis cebri vn
oz ut ex eis plurimu fluat aut fiat in
alias cranium et dicunt q' sanguis colu
Sang' colub' be exsiccatus et postea tritus et mixtus cu
albumine oui et naribus immissus et valet li
niu cu albumine oui infusu et i pulue
atramentu infusu naribus immissus et di
cunt valet olibanu bibitu et i nares i
missu vel insufflatu. dix philaretus
quida passus fuit fluxu sanguinis narium
et debilis fcus iacebat supinus et in
no gredicbat multitudo sanguinis p gula
i p meri et congelatus fuit i sto° eius et de
di ei mel cu succo apij et euomuit sa
guine ogelatu et liberatus / R terre
sigillate ʒ·viij coaguli leporis ʒ·vij ge
ciane Aristologie ro· rute siluestris murre
an ʒ·iiij conficiat cu melle et ce ponat
coaguli gazel ʒ·xxij· dos eius ad nuc
magnitudine cu aqua calida aut syr° ace
toso et etia coagula conueniunt i disso
lucione lact et sanguis ogelati i qua
De prouocio cumq3 pte corporis fuerit· de fluxu ar
terie omis auctores concordat no ipsu ee
restringendu nisi superfluat et virtute pstrat
dix facti a mea post secda pulsatiua
i die cretica vel i die no cretica quest
diu est nisi sup fluat· oia aut fluxus
sintomaticus signat molestia nature ista
aut molestia no tollit per ipius fluxus restri
ctione sed postea agetur aplius euacu°
sintomatica no e mala p vna causa ymo bo
na qmuis sit mala p vna signu que malicia
signi no tollit per fluxus restrictione re
stringit aut fluxus sanguis narium per m
strum pocionis s'm duas intencoes vnuale
et pticulare Et vlis fit tribus modis et
pmus est cu eo quod altenit mala ne

calidam i corpore toto capite vel epate et
aufert calidi'te et acuitate sanguis sicut pp'
ie infusiones et balnea ex aquis frigidis et
fessiones et emplastraciones vel eplasmaciones
panor infusor i aceto in frigidato i nunc
posito sup epar et sup sumie et extrema et
testiculos utendo p mutacione ipor post p
mutacione et emplastraciones sup epar cu re
bus vere infrigidacius et actu i hoc est
mirabile· dix ypo 4° afforis quecumq3 i frigida
re recalefacere oz exceptis quibus sangne
manare futuru est qm ut ipse dix ibide
in hys oz frigido uti vn sanguis fluere
futurus est supple et multomagis voluit
sit gal' in comento et hoc habet virtute
ut plurimu et ut sepe i cum tn aliquo pt
euenire q' oporteat te calefacere ut ut i me
bro a quo fluit sanguis tam intensa fuerit
frigiditas q' mortificaret ipm nec enim
pmisso fluxu cumq3 sup suspecto appone
da re calida actu alia ad mebra donec
illa intensa frigiditas abiciat· flebota est
melior res dixit gentil' q' Auic li ponit
tres condiciones obseruandas in flebota pa
q' sit subtilis quia no intedit pura euom
sed diuisioi 2° eqalitas i equali distas
q2 p vna diametru quia est sufficiens
ut patet per Auic 4a pmi 3° c q2
sufficiet diuit et plus q' cephalica· 2us
modus vniuersal' est dix mesue ut fiat at
tractio sanguis ad diuisu et pstat dicat
ipse cu flebota subtili ex latere opposito i
pri° et deinde ex eode fiat lata et alii oz
ducere flebotam et alios mos diuisionu ut cu
ventosacione sup epar ad ultimu fere iam
cionis et sic alii oz ducere ad alteru fora
i anicionis et si ex nare si fuerit dextra
et sup splene si fuerit sinistra et sup ut
q3 et sup sumie sit fuerit ex utraq3 nare
et conferunt ventose sup aura et sup calca
neu· Et si no conferunt administret ventose sup
ceruice et sup spatulas cu scarificacione tenui
et conferunt fricaciones dolorose et ligature
et opssiones facte i extremitatibus et i testi
culis virorum et i mamillis mulier et valet ee

apposite ventosas super cervical in fluxu vehementi
Avicenna vero dixit quod flebotomia est melior res flebo
qua retinetur sanguis narium et fiat flebotomia
subtilis ex latere egestionis eius et prope quod
contingit sincopis et dixit in fluxu peiori
propter caliditatem vehementem sanguinis aut ex ruptura
arteriarum vena est flebotomia cephalica subtilis
et dixit cum flebotomia pervenerit ad terminum sufficien-
tem oportet ut fiat permutatio ad inspissandum san-
guinem cum eo quod est sicut iniube Et dixit
Rasis 3° continentis si fluxus fuerit ex multi-
tudine sanguinis ex corpore ex colera que ape-
rit orificia venarum evacuanda est colera ru-
bea et sanguis corrigendus est cum minutionibus
paucis / 2us modus cure utilis est ut aqua
frigida coartatio in vasis et ductibus et hoc quod perfici-
tur cum linimento super tempora et frontem ex
rebus infrigidantibus glutinantibus et stipticis
et si oportet esse ex stupefacientibus. peculiaris at-
tencio in illa que est circa loculum dixit
Mesue perficiatur cum sollicitudine administratio-
nis rerum per instillacionem et insufflacionem
et immissionem in nares medicinarum sanguinis fluxu- Constringentia sunt quatuor modorum
um constringentium Et medicine hoc facientes sunt
quinque modorum nam alie sunt glutinantes alie
constrictive sanguinis cum proprietate alie stiptice
alie infrigidantes et alie caustice Medicine
stringentes fluxum sanguinis narium multis for-
mis parate sunt ex quibus sunt caputpurgia de
quibus dicit quod sunt distillaciones que fundantur in
nares et de formis sunt licinia que potissime licinia
fuit ex coto aut panno lineo vel tenui tela
aranea vel pilis leporis que pertinent involui in
albumine ovi permixto cum pulveribus constringentibus
donec perveniat ad spissitudinem mellis Et
ex eis sunt insufflaciones que debent insuf- insufflacio
flari per cannulam ponendo pulverem in ea et
cannulam in nare deinde insufflet in ea sic quod
pulvis proveniat ad superiora nasi dixerit
Mesue Et Avicenna post insufflacionem oportet ut
constringat nasum digitis una hora et spuat
illud quod descendit ad os Et oportet dixit
Mesue ut pulvis sit subtilissimus Et de in-
tencione Avicenne est quod iste modus curacionis
sanguinis narium per medicinas locales sit omni-
bus in eo quod est velocius vel velox nam in
eo qui est plurimus inquirit curam circa super-
percussionem. Et medicine quidem singulares Conglutinativa
conglutinantes dixit Mesue sunt pulvis molen- pul molendini
dini et tela aranea et prope que est in fari- tela aranea
na molendini et ovi albumine cum spongia
marina cum aluminare combusta et fumus
piris et thus et fumus eius et gibsum et thus
gummi arabicum assatum Et Avicenna dixit vel gum arab
addidit masticem Et ex eis est aloes et aloes
sanguis ipse fluens siccatus et combustus Et san ipse
medicine stiptice sunt rute semine eius galla ba- Stiptica
laustie ypoquistidos corticis et flores gra-
natorum bolus armenicus terra sigillata alumen
et caphora lapis ematites succus palme
sanguis draconis corallus rubeus succus
arnoglosse Et medicine infrigidantes sunt du- Infrigidativa
plices quedam sunt intense frigiditatis conge-
lantes sanguinem stupefacientes sunt caphora
cortex mandragore iusquiamus succus eius
papaver lactuca magna et opium. Medicine
autem remissionis frigiditatis sunt lactuca alba
camomilla endivia ortolana solatrum sempervi-
vina mercurialis Et Avicenna dixit quod medicine
constringentes fluxum sanguinis narium a proprie-
tate sunt frequentatio comestionis cerebrorum Constringentes per proprietatem
gallinarum et stercus asininum insufflatum
Et dixit diascorides succus porri mix-
tus cum aceto et pauco pulvere thuris
incidit fluxum sanguinis et non est ei par-
res aliqua sed debet instillari sepius Sti-
tus apii pepue est remedium. Stercus asi-
ninum exsiccatum cum est recens instillatum
in nares succus eius et valet combustum pul-
verizatum et insufflatum et dicitur quod rostrum por-
cinum et contritum et positum super utramque ma-
millam retinet sanguinem undecumque fluat
et bursa pastoris retinet ipsum in manu re-
tenta aspectu et odorata et cavis narium
insufflatus vel cum aceto naribus attractus Et
dicitur quod gutta sanguinis fluentis cadet super
petram vel silicem cum ipsa incipit remittere
et cum erit totaliter exsiccata fluxus totaliter
exsiccabit et cessabit Et dixit hali si in
succo porri vel basilicon misceat modicum

caphora prodest et perfectius fluxum aufert
vel predictis medicinas operantes cum proprietate
reducuntur incantationes de quibus dicatur quod
restringat sanguinis fluxum narium de quibus
est ista vade ad bursam pastoris et ge
nibus flexis dic ter pater noster et ter ave ma
ria et istum versiculum te ergo quesumus tuis
famulis subveni quos precioso sanguine rede
misti et sic dicendo collige herbam unam vel
duas si autem plures collige vis omnes
inchoare et suscipiendo herbam circa collum pa
cientis pone a quo fluit sanguis et ibi
dimitte et restringet certissime et si vis ut
non cognoscatur herba fricata eam super manus
tuas et suspende eam in aliquo panno vel
sindone. Willelmus dixit in nomine patris et filii et
spiritus sancti amen circa carnem cum sanguine isti et
nova pacientem versando aquam et colando
per cannistam pacientis quam dabo in potum
infra-ino ut nunquam ullo ab eo in nomine eius
non sistit sanguinem unquam fluat. scribe in
aliquo lapide de sanguine fluente a naribus
pacientis consummatum est et statim restringit
et erat hoc factum in nepote meo. dixit meo
lo cum fluxus velox erat et statim constrictus
est dic ista verba ecce latus domini perforatum
et continuo exivit sanguis et aqua et re
media dona et scribe ea super cartam et
liga ad nares vel dic sic vere credimus quod
sicut sancta maria virgo genuit istum
cristum sic detine tuum sanguinem in nomine patris
et filii et spiritus sancti amen vel apponatur ubi
fluit sanguis et dic coniuro te sanguinem per
illum deum qui venit in carnem ut ita restri
garis in vena sicut opus suum restrinxit in
sede sua. dixit Rasis 3o continentis quod quidam
passus est fluxum sanguinis narium et cura
tus est cum pluribus medicaminibus et non fu
it curatus inde et immissum fuit in nares
succus basiliconis. i. latorum foliorum et cura
vit et dicit medicus quod ipse commiscuit cum pre
dicto succo de caphora et est efficacior. cum
spuit sanguis de distillacionibus in nares
seu capupurgiis dixit Avicenna est ut sumat
aqua florum palme et acacie ana ʒ s caphora

re granum unum et misceantur et instilletur
in aures et dixit si sanguis multitudine
senserit nam flos eius infusus in aceto distille
tur paulatim et capupurgium cum tritura ba
laustie contrite vel trite cum succo plantaginis
et aqua in qua dissolutum fuit opium et Se
rapio dixit ex medicinis convenientibus est aqua salicis
et succus ypoquistidos cum caphora et succus
plantaginis cum terra sigillata et caphora
et succus virge pastoris cum bolo armeno et
caphora et de unguentis convenientibus est caphora
cum succo mirti et parvo aceto naribus instilla
ta de hiis que inmittuntur in nasum dixit Avicenna
fiat tenta et subingatur in temustro scriptorum
vel de stercore cum decoctione sumach et aluis
et pulverizetur super ipsam vitriolum deinde
mittatur in nasum et ex compositis est tenta facta
ex hoc modo adhusto et aqua bedaugi
.i. ozima flumialis et tenta cum pulvere mole
dini et farina thuris et aloe cum aceto et
albumine ovi de pulveribus vero insufflandis
in nasum est hoc quod recipit aloes thuris
sanguinis draconis boli armeni pilorum leporis
incisorum et insuffletur et post ea apponi cum
albumine ovi et tela aranea et spodium pul
verizatum insufflatum valet in sanguine flu
ente a naribus cerebri. de emplastris autem
est quod dixit Avicenna Recipe succum foliorum bis
et foliorum mirti et aqua rosata et infrigi
detur et apponatur cum panno fronti et sic fit
ex omnibus medicinis stipticis et stupefacientibus
considera quod locus quem debet infrigidari est triplex
alius est corpus totum alius epar et alius sple
.2us locus est qui est medius inter membrum mandans
et membrum recipiens et ea que sunt circa ipsum qui
locus est pectus spatule collum et guttur
hec enim loca infrigidata ut constringant ductus
et vie sanguinis ad superiora. 3us locus est na
sus et ea que sunt circa ipsum et caput et facies
et os et si quidem fuerit totum corpus administra
balneum aque frigide et sessio in ea et infrigi
detur testiculi in viris et mamille in mulieribus
et si illud membrum fuerit epar administra
hoc emplastrum super eo Recipe succi solatri et pla
taginis ana lib. s. aque rosate ʒ i. s. aceti

ʒ ii farine ordei ʒ ii. Et si fuerit splen epithimet cum aqua solatri scolopendrie et iuxta cum lib. i aceti ʒ iii. Membrum vero intermedia epithimet cum aqua rosata aqua buglosse et solatri et quidam collum et gulam de infrigidativis capiti et faciei administret super duo supatra spongie intincte in aqua frigida. dixit mesue emplastrum linitum super fronte et tempora Rx boli armenici gipsi barbe yrane cum terra contritione ultra deinde conterere cum aceto forti in vase lapideo ita ut multum elaboret in eius contritione usque dum fiat sicut mel huius mediocritatis inter tenue et spissum et liniat super fronte et temporibus et stringat super ea cum pila ... et sic pis ligatur a constringente et est ei optimum et quandoque necesse addatur opii pars una gipsi par cum albumine ovi. quidam dicunt quod folia urtice masticata donec possit deglutiri sed non debent deglutiri restringunt fluxum sanguinis narium. Ego autem vidi dixit nicolaus supponi fronti folia contrita et cessavit fluxus sanguinis narium. dixit Rasis 3° continentis da pacientibus fluxum ex subtilitate sanguinis sirupum ... de succo melonis pastum cum 2° et de succo ... tribus est sirupus factus ex succo virge pastoris arnoglosse et portulace. si autem sanguis descenderit ad ventrem da dimisium in potu et fac emittere ut expellat foras, sin inflabit stomachum et concitabit nauseam. non dimittat in quantum aliquid sanguinis fluere ad ventrem ne inflet et debilitet pulsum et excitat sincopis que sunt signa et accidentia sequentia coagulationem sanguinis in stomacho et in aliis membris. ... quando est in stomacho ut evomat statim et si permanserit ipsum ... educat. aliquando est necessarium provocare fluxum sanguinis narium et maxime in consuetis quibus postea constrictus est et sic est in egritudinibus aliis. ideo dixit Rasis 3° continentis imponat naribus ... de ... silvestri et de flore urtice et mittet naribus sanguinaria que appellatur ... Gal. confert et folia savine et origani immissum in nares cum oleo ... cogit manare sanguinem a capite provocat etiam fluxus sanguinis narium

splen apo[stema]
collo faciei
unguentum fronti
expertum
sirupus
alius
Ad provocandum sanguinem naribus

cum omnibus rubentibus sanguinem ad superiora et ipsum subtiliantibus sive sint cibi sive sint medicine sive aer sive motus stringat collum et gulam undique et fricet faciem cum aqua calida et si non provocatur mittat in nares setem porcine ligate. Tractatus ... in 4or partes

De catarro

Catarrus triplex superius reperitur. uno modo consideratur pro quolibet fluxu humiditatum. 2° modo consideratur pro quolibet fluxu humiditatum a cerebro ad partes sibi suppositas sive sit stomachus sive pectus sive epiglotis. 3° pro descensu humorum ad pulmonem et isto modo distinguitur contra branchum et corizam nec sic proprie egritudinis sed accidentia sequentia morbum cerebri nam sic ex causa mutata ... sic dixit Serapio quod calidus a frigidus inveniunt ipsum in mutatione sive complexionis et implet sic membrum officiale a quo emanat diverse egritudines nam ut Gal. dixit superfluitas catarri passima et ut influat ad os et ad nares et ad oculos et ad aures et stomachum et trachea arteriam. fit autem catarrus dixit ipse causa multorum languorum et variorum secundum varietatem organorum ad que distillando devenit. Si autem ad ventriculos distillaverint cerebri epilensiam et quandoque apoplexiam facit et si ad nares corizam et aliquando polipum et si ad palatum fit alcola et si ad gingivam lavat et corrodit ipsam et dolorem dentium inducit et ipsorum putrefactionem et casum et si ad aures surditatem et quandoque dolorem in eis vel apostema facit et si ad oculos obtalmiam dolorem vel aliam egritudinem eorum facit et si ad stomachum nauseam et provocat vomitum et dolorem et quandoque fluxum ventris per inferius inducit. Et si ad guttur squinanciam facit et quandoque ex eo commovetur appetitus caninus et quandoque ex eo generantur colica et yliaca ... mala et si ad pulmonem tussim cum sputamentis spumosis et aliquando ... et aliquando cum apostemate. Si autem in pectus distillaverit asma causat et emotoicam passionem et tussim vel pleuresim et quod deterius est plerumque in ... subito distillans suffocat et si in parum

quando egritudinis catarrus est

aliu qui cor cooperit cardiacam parit et
si ad nucam quam spondiles disloceat et aliu
causat gibbositatem et aliu arteticam parit et
aliud disponit corpus ad multiplices et
innumerabiles passiones. Redeundo ad cau-

Cae

dicamus quod causa caturri est duplex scilicet intrinseca et
extrinseca et intrinseca et materialis est duplex una
est humiditas in cerebro aggregata per viam
indigestionis nutrimenti ad ipsum delati cuius super-
fluitas in ipso indigesta remanet et multi-
plicatur una vice post aliam. Alia est humor
sive vapor ascendens ad cerebrum ex corpore
toto aut stomacho aut aliis membris qui humor
postea remanens in eo descendit dissolutus
in membra. Vapor vero ascendens ad cerebrum
non resolutus frigiditate cerebri congellatur
et in materiam aquam convertitur que post aggre-
gacionem eius ad inferiora descendit. De primo
causa dicit Gal. 6° de acci[dentibus] quod ita accidit ca-
turrus cerebro propter defectum virtutis digestive
ipsius sicut accidit lienteria stomacho ex defec-
tu sue digestive. 2a causa extrinseca aut est hu-
mor expulsus sursum ad cerebrum tractus
vi doloris attrahentis aut est ascensus
vaporis ad cerebrum. Cerebrum autem dicitur esse

Comparac̄ cerebri a media regione aeris

in corpore sicut media regio aeris ad quam
delati vapores aquosi ad propriam naturam re-
versi in pluviam convertuntur sic vapores ex cor-
pore delati ad cerebrum nisi resoluti fuerint
in ipso refrigerantur et ad naturam deducuntur
aquosam et Gilbertus dicit assimulatur plerumque

Alia ad cumunitates

caput esse corporis caminum ad quod fumo-
sitates a toto corpore resolute ascendentes
convertuntur in substanciam liquidam aquosam cuius pars resol-
vitur et pars per nares expurgatur et pars in spu-
tamina et screaciones emittitur et pars ad di-
versa membra defluit sicut et humor qui fluxit
ad cerebrum si ibi retinetur ledet ipsum expel-
litur ad diversa membra et mala qualitas complexio
cerebri potest esse causa sive sit acquisita ex generacione
sive ex tempore sive sit frigiditas
sive caliditas ut plurimum tamen est frigidi-

Cae ex hiis

tas. Causa vero extrinseca aut est in sole aut in
vento calido aut olfatum membrorum calefacientium
ut muscum croca cepe et alliorum. Aut est frigi-
ditas adveniens extrinsecus sicut cum discooperit ca-
put ad aerem frigidum et ventum frigidum et
caturrus quidem diversitate recipit secundum varietatem
cause eius quoniam caturrus quandoque est grossus quandoque sub-
tilis omnis tamen caturrus subtilis est ab altero al-
io fluxerit et quandoque grossus in comparacione ad
magis subtile dicitur et quandoque est calidus acutus
vel salsus vel mordicativus. Et quandoque est frigi-

Sig. gnā̃

dus. Signa generis dicit almasor cum
acciderit naribus et palato pruritus et
sternutacio post flatum venti frigidi vel frigidi-
tate aeris post rarefactionem pororum vel
ex balneo vel ex coitu vel in caturru

S. spēz

dicimus pati. Signa specierum dicimus dico
sapio si caturrus est ex calidate tunc est igneus
rubicundus facie et nares et caliditas ta-
ctus eius et cum quandoque accidit febris et non
iuvatur ea in descensione ad guttur dicit
quidam sentit in guttur acuitas eius quod
descendit ad ipsum et sputum ad citrinitatem
declinat et rubedinem et est acuta commo-

Si frī

cio opilacio in naso. Signa frigidi dico sap-
illi cui accidit caturrus ex frigore accidit
tensio partium anterioris capitis et eminencia
duorum superciliorum et opillacio in naso unde ipsi
non odorant odorem bonum neque loquuntur ser-
mone manifesto et si descendit ad pectus
sequitur ipsum tussis et sputum quod fortuitu
egreditur cum conamine. Et cuius dicit si est
ad nasum signum eius est frigiditas eius quod
currit cum compressione frontis et vehemencia
opillacionis et nausitas et quandoque sequitur ipsum
grossitudo materie et albedo eius et iuvatur
ex febre si accidit dolor autem capitis et
gravitas in superioribus colli sequitur reuma ad
inferiora fluere et granula in continuitate
urine apparencia dicit Egidius reuma-
te semper sit inicia cave. Et si subitat deps-
sa parum neque mota regressum accelerat ca-
pitis loca propria patitur humor cum des-
census caturri non fuerit ex indigestione
tunc adest bonitas sensuum et tunc erit ex
malicia sanguis vel alicuius humoris ascen-
dentis ad cerebrum aut cum vapor eleva-
torum et cum humore semper est gravitas. Cae

coriza cognoscitur per indicationem cau
Cura catarri non est negligenda quia si non — Cura
curatur provenit inde multotiens ad egritudines mor
tales malas Et ipsa quidem duplici perficitur in
strumento et proposito ut dixit mesue per quod intel
lexit id quod dirigit ad catarri correctio
nem accidentium · Avicenna vero consistit cura catarri
in sex rebus et quidam sequentes eum dixerunt — In frigido
quod cura catarri perficitur per sex intentiones quarum
prima est ad digerendum materiam catarri 2a est ad — 1 2
evacuandum 3a ad divertendum 4a ad materiam flu — 3 4
entem abscindendum · 5a ad accidentia corri — 5
gendum et 6a ad dietam convenientem procedendum — 6
Et si bene consideretur omnia predicta cura catarri
perficitur per tria media scilicet dietam
potionem et cirurgiam · Et dieta quidem consistit — Dieta
in evitatione causarum corporalium catarrum generantium — aer
Et oportet cum hoc quod huius catarrus frigidum custodi
atur ab omni frigido actuali frigido contac
tu non solum capitis sed etiam totius corporis
ex aere et ventis et mora sub sole lunari
et ablutionibus et emplastris frigidis et similibus
· dixit Mesue caveat ab austro et borea quan
tum est possibile et etiam Avicenna quia auster
replet caput et rarefacit et boreas constringit
et comprimit · dixit halabas capitis caveat dis
coopertionem ymo cooperire studeat ipsum / et
Avicenna dixit oportet ut assiduet calefactionem capitis
sui in horis debitis cum elongatione ipsius a frigore
teneat toaliam involutam circa collum et pe
ctus · huius ergo catarri calidum custodiat a
a calido — contactu calidorum actu aere calido mora
sub sole vel prope ignem et ablutiones et
emplastra calefacientia et oportet ut utrique custodi
atur ab accidentibus anime ira tristicia sollici
tudine et similibus excepto gaudio temperato
Et dixit mesue nocet ei sompnus super reple
tionem et multitudo ymo qualiscumque sit
sompnus in die et paucitas eius in nocte et
non iaceat supinus et tempore sompni prohibe
atur a frigido et vento et radiis solis et lune
et prope quando est ingressus eorum per fenestras
et si tres sitis iaceat super latus non dormiat
de die et post cibum interponat tempus duarum
horarum teneat caput altum et non dormiat

in locis terrenis humidis et in antrosis in
quibus aer non eventatur quia est nocivum
valde · dixit mesue imungatur quies quia est
res magis maturans catarrum motus inferiorum
membrorum est valde maturans et similiter ipsorum
compressio fricatio ventosatio et ipsorum positio
in decoctionibus calidis et valet confricatio
totius corporis moderatum in catarro calido
et in frigido fortius ante cibum sero et capitis
lenis pectinatio vel lenis fricatio cum panno as
pero et maxime post confricationem inferiorum et
mossionem · Et dixit mesue dicunt quod introitus
ad sudandum in balneum maturat catarros
Et galienus dixit cum iam aliquod spissum descen
dat balneum ducas et super caput eius a
quam infunde calidam Et recipe obvius vapori
aque calide in qua camomilla corticis melli
loti et sansucus sunt et sinsimbrium et viola
siccata donec coriza dissolvatur et patiens — Balneum
sanetur cave tamen balneum dixit halabas do
nec maturatur et inspissetur aliud quod fluit
et dixit paucies catarrum et corizam caveat
cibos ad caput vaporantes ut nuces caseum
veterem lac caprinum cinamomi et similia et dixit
a vino supersedeat minoret potum aque frigide
dixit mesue in calido sint cibi sorbitiones — Dieta in calido
facte ex fabis ex tritico et ordeo et papavere
albo et oleo ex amigdalis et amido cum la
cte si non est febris et conferunt ex oleribus
atriplices malue atriplice et si caliditas est
multa misce cum oleo amigdalarum dulcium et si
non misce cum pullis et aliis cibis bonis vel
ambus et bibant sirupum violatum et iuleb
et vinum granatorum dulcium · In catarro at — In frigido
frigido pascant subtilibus ex sorbitione facta
cum aqua furfuris et oleo amigdalarum dulcium
et conceditur caro pullorum et perdicum et aliarum avi
um bonarum et caro iuvenci castrati vel agni
dicunt quidam convenit avellana assata comesta
cum pauco pipere avellane tamen debent esse sic
ce et in vase fictili vitreo sinate aliquantulum
torrefacte ut mundentur a cortice ipse enim
trite et cum mulsa potate ultime sunt vetustissime
tussi et multis pectoris similiter conferunt biba
aquam mellis sola vel cum decoctione ysopi

liquis et dattilorum allevio(n)t cenam dicto y(u)o
prohibeat si possibile fuerit et non comedat ca
ravsi dicto Rabi multa fercula in una mensa
quidam tamen concedunt in fine mense panem biscoc
tum vel costum ut prohibeat ascensus vapor(um)
vitent coitum et superfluitates cibo(rum) cottidie
comburget p(ri)us cum suis cibis una sapore facto
cum brodio vel vino granatorum dulcium vel
hiis similibus ℞ anamomi electi cardamomi
croci macis ligni et zuccari et cum ferculis ap
ponunt species que sic fiat ℞ zinziberis albi
anamomi electi ana ʒ j cardamomi croci
ana ʒ j et p(ri)us una tragea post cibum que sic
fit ℞ liquiricie an(isi) ana ʒ i s garioffi cu
bebarum ana ʒ iiij macis ʒ ij passularum a nu
cleis mundatarum lib. s. dosis coclear unum
vel fiat tragea pista que sic fit ℞ galange
cubebarum nigelle ana partes ij masticis co
riandri preparati ana parte j zuccari ad pondus
omnium et de hac est sumere post in fine mense
vel in introitu ad lectum sine potu. Sacca
lus ad catarrum frigidum ℞ betonice sticados
rute ana m. s. flores anthos flores sticados
dos arabici ana ʒ ij seminis baptisecis seminis
rute ana quarta m s. conquassentur et fiat sacculus
alius ℞ camomille sticados arabici calamenti
maiorane foliorum lauri ana m j folliculorum
sene nucis cipressi corticis citri ana ʒ ij cu
bebarum nucis muscate gariofilorum ana ʒ j ma(cis)
spice api calami aro(matici) ana quarta m s. Cu
ra per potionem dicit Mesue quod secundum ipsos
res prima adequat materiam et digerit 2a
abscindit eam 3a divertit eam a parte nobilio
sa ad partem ignobilem 4a abscindit fluxum
eius alterando malam discrasiam et membra
confortando et 4a corrigit accidentia et
explent dicte intentiones per medicinas per intra
et extra approximatas de intentione prima
dicam quod si in catarro sit caliditas multa con
fert sirupus nenufaris et de papavere et
de utilibus est sirupus qui sic fit ℞ viola
sicca liquis ana ʒ iiij flores nenufaris
et cucurbitarum flores malue et seminis eius
ana ʒ ij seminis psilii integri seminis atomori
integri ana ʒ j s jujubarum sebesten seminis

papaveris albi passularum enucleatarum ana ʒ
s. seminum communium frigidorum ana ʒ j scariole lac
tuce ana m j s. seminis portulace ʒ ij s decoquan
tur in lib. ij aque pluvialis ad medietatem et
colentur cum zuccaro albo soluto et fiat sirupus
dosis ʒ ij cum aqua decocti. Sirupus alius
et est gentilis ℞ capilli veneris m j ordei mundi
liquiris ana ʒ ij jujubarum x numero seminis papa
veris albi ʒ s penidiarum ʒ iij fiat sirupus
cum zuccaro et de convenientibus est diagaticum
et diacodion looch utile ℞ passularum ʒ j
jujubas xxx numero seminis malue virge pastoris
lingue avis buglosse capilli veneris liquiris
ana ʒ s. fiat decoctio ad consumptionem
duarum partium deinde accipiat dicte decoctio
nis lib. j. sirupi de papavere ʒ vij sape et
zuccari ana ʒ vi reducantur ad spissitudinem mel
lis et tunc addantur ʒ v seminum communium frigidorum
gummi arabici dragaganti seminis portulace amidi
seminis atomori ana ʒ s et est confectio que
sic fit ℞ seminis citrulli passularum penidiarum
ana ʒ s penearum ʒ j s anamomi macis su
dalorum citrinorum gummi arabici dragaganti ana
ʒ s zuccari quod sufficiat dicit Avicenna admini
stret mel rosatum vel zuccarum rozatum omni die
ymo fere omni hora et confert camphora in
ore retenta. Sirupus in calido de papavere ad catarrum
℞ laudani purissimi ʒ j xiloaloes sto
racis calamite olibani ana ʒ s nucis mus
cate nucis cipressi sandaracis ana ʒ j nigelle
anamomi gariofilorum ana ʒ ij gallie muscate
ʒ s. mirre masticis spice costi ana ʒ j ambre
ʒ s. musci grana iiij pulverizanda pul
verizentur et conquassentur cum aqua rosacea
et modico vino odorifero cum quibus fiat
pomum de medicinis approximandis ab extra
quedam approximantur capiti et quedam aliis et
de approximandis capiti dicit Avicenna si sit in
calido sollicitetur in infrigidando caput cum eo
quod est infrigidans potentia quia voluit apponen
dum calidum actu cum frigidis potentia quamvis actu
non sint frigida sed tepida vel ad calidum de
bile declinantia quia secundum dicto Mesue balnea
aque dulcis in ieiunio et embroca ex ordeo
et violis et papavere et camomilla et effusio

aque calide sup caput et testiculis et sup extre
ma et suctiones fiat et sup ea et sup ventre
et simile cum oleo ex violis et camomilla dixit
mesue olfaciat camphoram et aquam rosatam
et alia que dicta sunt in secunda calida aut odorent
ponum calidum quod sic fit Rx anclame (?) citrine
sandalorum alborum et citri an ʒ. i. rosarum rubearum
sandalorum citrinorum an ʒ. ii ʒ. ii. camphore boli
armeni an ʒ. i. terantur omnia preter camphoram que
dissoluatur in aqua rosata in qua infusum sunt
gummi arabicum et cum alia conficiatur alia. dixit
mesue fiat subtiliatio et diuisio in grosso et
viscoso. scias tamen quod apertiua subtiliatiua materia
sua non sunt danda in principio quia humor in principio sup
ra augetur catarro dato esse quod materia esset frigida
digeratur ergo materia in principio cum sirupo qui sic fit
Rx capilli veneris sticados an m. i. passularum
sebesten an ʒ. i. dactilis carnee pinguis
an numero 4or decoquatur et fiat sirupus cum
zuccaro aromatizatus et cum macis et nuce muscata
et valet esse iste sirupus in catarro parum frigidi
tatis valet esse quando cum catarro esset febris sed
postea minorata materia cum sirupo de aceto qui
describitur in antidotario aut cum sirupo utili qui
sic fit Rx sansuca origani calamenti ysopi be
tonice sticados capilli acori radicum peonie
cum pretri an ʒ. iii. cassie lignee carpo
balsami xilobalsami an ʒ. ii. s. florum rosis
marini sileris carui ana an ʒ. iiii. feruea
in aqua et colentur et cum melle fiat sirupus et
aromatizetur cum nuce muscata cinamomo car
damomo gariofilis et cubebe. Electuarium
utile quod sumatur cum it dormitum sequente
potu parum vini albi limphati Rx nucis musca
te cardamomi heil gariofili cubebarum an ʒ. iii
liquiricie modice ʒ. iv zuccari albi boni et modicum ʒ.
iii zuccari albi quantum sufficit et valet diaminis
cum et diabria et diazinziber gal. quod sic fit
Rx zuccari ʒ. iii. florum camomille gariofilis mac
ceca an ʒ. s. draganti ʒ. i. gummi arabici ʒ. ii
zedoarie doronici an ʒ. s. passularum pinearum fis
tici an ʒ. s. penidiarum ʒ. ii zuccari quod suffi
cit. Ab extra conveniunt calefacientia cum subti
litate mansione et desiccatione et dixit mesue va
porat caput cum lini qualia sunt multi et salviant

cum pannis calidis vel calefactis et aliis que dicta
sunt in secunda frigida et de utilibus est evaporatio
cum sacculo qui sic fit Rx kesmes sticados
corticum citri macis an ʒ. iii. mili ʒ. ii. salis
ʒ. ii. nucis muscate spice an ʒ. i. et in forti
caliditate addatur calamenti origani sansuci
rosmarini folia lauri et calefiat sup te
gula et apponatur caput continue pius in eo et
vices iteret donec sentiat caliditas ad
intra craneum pervenisse et dixit Gal. 23. tape
vapor calidus thimi et ysopi recipiatur per
nares cum ponuntur sup prunas aut cum decoc
quuntur in aqua et foliis rosmarini vaporatio
est utilis et inungantur dixit mesue extrema
simile testiculi cum oleo sambucino anetino et
ructaceo et ex eis instilletur in aures et nares
et prope ipsis calefactis et caput eorum et
frons epithimetur cum costo spica murre et
parum castoreo cum oleo rosato irinis et
amigdalarum dixit administretur unctio in extremitatibus
cum oleis calidis sicut camomillino anetino et for
non esse ut ructaceo et inungantur eis testiculi
et anus et simile et extremitates. Et con
fert dixit mesue olfactus calidorum sicut
musci ambre et aliorum que dicta sunt in secunda
frigida. scias tamen quod illa digestiua contra
melius et cum administratur post minorationem
materie quam cum et fortasse propter hoc dixit Avicenna de
mde. scilicet post evacuationem minoratiua ad
initum quod narratur ex vaporationibus et fu
gationibus et aliis cum obstinatione ne administre
tur sup repletionem sed preceat aut evacuatione
completur primo cum evacuatione vel respiciente totum
corpus maxime si materia conuenerit. 2o fiat ma
gis respiciens membra superiora et esse caput
3o fiat ex ipso capite dixit mesue complet
cum flebotomia et solutio ventris et administratio
suppositorum calidorum et acutiorum et lenium
cum esset omnibus bonus. flebotomia tamen dixit ipse in
tribus casibus est necessaria primus est si catarrus est
calidus in calido corpore et habundante in quo
sit oculorum rubedo et grauedo et venarum
plenitudo. 2us est si catarrus sit calidus de
clinans ad oculos aut qualiscumque sit quando venit
in faucibus aut pulmone aut pleura et si

gatur in eis ad collectionem

gatur in eis ad collectionem et cum sit acciderit
caturrus cum febre et dixit solucionem fieri oz
in via calida cum viol. condit et aqua ordei aut
cum aqua fructuum solubilium quos diximus et
reubarbari quidem dixit eis mixtum et in frigida
Solucio — dixit mesue fiat solo cum pillulis cochyis et ye
rapigra cum aqua passularum et yera diacro
loguridia et dixit avicenna quod pille cochie sunt
illi in quo plus venit estate et yeme ex aliis
bonis et magis innatis. Inficacio autem tercia
De divisione — que est ad divisionem impletur in primis cum diu
retibus materiam ad longinquiori et extrema
cum fricacionibus ligaturis et expressionibus do
lorosis et ventosacionibus earum in aqua calida
quantum pati poterunt et sic est cum emanationibus
cristeris suppositoriis extrahentibus materiam et
deinde fit cum divertentibus materiam ad exteriorem
capitis ad nares et palatum et deinde capitis
cutem et hoc dixit mesue compleat gargu
rismata caputpurgia et extremitatum frica
ciones et ventose et similia divertentibus ad ex
trema et longinqua sunt patet ex multorum
dictis et est illud a quo aparet incipere de
divertentibus aut ad partes capitis propinquas sicut
Vetosa — ventosa posita in nucha cum distractione au
rium et evulsione pillorum et aliis attrahit
catarrus ad cutem capitis sed non nisi corpore
bene modificato cum ventosa posita supra
fontanellam capitis in commissuram coronali et va
let in calido et frigido sed ea in motu illarum
apponatur crotu vel sacculus vel aliud conveniens
dispositioni eorum. De divertentibus autem et educen
tibus materiam per nares et os sicut caputpurgia sicut
nutaciones masticaciones et alia deopilacia
Capputpurgium — nares et aperientia viam collatorum et de le
nibus est succus caulium et succus cepe et
pulvis nigelle primus uno die naturali in aceto
vini dimisso et postea exsiccato et succus ra
dicum celidonie naribus attractus. Aliud leve
Aliud levium — divertens materiam ad viam nasi et confortat cerebrum
Recipe succi bliti iunioris et succi maiorane ana
℥ j vini albi optimi antiqui vini ana ʒ j
misceantur et calefiat et repleto ore aqua
vel vino naribus sugat et euforbium cribatis
bis lotum in aqua tepida postea die integro

Varia
A [illegible] cum [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] maiorane [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

infusum in aqua frigida deinde exsiccatum et
pulverizatum et mixtum cum lacte naribus immis
sus sine molestia optime purgat caput et
multum de provocacione aut sternutacionis dixit me
Sternutatoris — sue quod ipsa est suspecta in principio quia cum ma
quiete indigeat ut maturet sternutacio mul
tiplicat ea et fiat consequens motus laboriosus ac
vero post eorum maturacionem est eius inducimentum
sublime et modificans medica et dixit garga
De gargarismatibus — rismata sunt mala et prohibent inferius et incidit
eorum innatum competit in tribus causis primus est quod
catarrus calidus catarrum calidum acutum cum rebus
ingrossantibus et coadunantibus ipsum prohi
beat descensus ad profundum et fiat facilis
ad expellendum et excreandum. 2ª causa est
ad catarrum cuius natura est multe viscositatis et
grossitudinis et querimus subtilitatem ipsius et
divisionem. 3ª causa est quando timemus materiam fugi
in faucibus et querimus eius abstersionem et mo
dificationem. Ex materie autem divertentibus materiam
causam est ut radatur caput in commissura coro
nali et fricetur super illa vehementer cum cepe acuto
aut cum squilla aut cum panno aspero deinde po
natur super ipsam medicamine rubificativum usque
dum fiat vesica. deinde aperiatur vesica et
apponatur quod fluere faciat deinde iteretur et
iteretur dum appareat sanitas et hoc corpore
Unguentum rubificativum capitis — expurgato bene modificato. medicamine rubifica
tivum quo caput ungendum est ipso prius raso
Recipe stercoris columbini rute agrestis seminis sinapi
castorei ana ℨ j euforbii ℨ ß olei rute quantum
sufficiat aceti parum conficiantur omnia simul ante
cum apposicione rubificativum exponendum est in a
liis que divertunt materiam ad cutem capitis et in isti
dum consistat. Et avicenna dixit ad ultimum cale
factio capitis et ipsius consistens confert et ex
pellit illud quod accidit ei nocumentum et ex istis
sunt fasciculi porcarie calefacti super tegulam cali
dam sine liquore et positi super caput et sacculus
Saculus — plenus pulvere gariofili piperis maioris anacardi pul
legii origani serpilli sticados saxifrage calamenti
asari corticis citri cubebarum et spice et quidam
addidit in ipso stercus columbinum. dixit zoar
Sal — gariofili pulverizati et aspersi super prorim
capitis prohibet descensum humiditatis catarralis

et ideo fiunt mentastrum siccum et ex fortibus
et pulvis sulfuris et radices afodillorum dixit
Rabi in 22ª particula junctis in gariofilis tritis et colatis
positis in porta capitis sero quolibet et tempore
hyemis frigiditate autumni et hoc idem magis
operatur in omnibus partibus capitis operatur postea

Cerot

supponatur cerotum hoc capiti ℞ sandaraca
ʒ j s mace nigelle ana ʒ ij cera ʒ j uncias

Aliud

ʒ iiij olei costini quod sufficiat aliud ℞ aloes
ʒ s pulleggii calamenti mentastri corticum citri
ana ʒ j s rosarum mirti simach ana ʒ s de
coquatur cum laudano et modico cere et scias

de sartag

quod in preservatiuis aliud est nam sartagine ig
nea ferrea imposita ante capiti et facere alia
diureticam fortia capiti et scias quod de utilibus
medicacionibus que possunt fieri super consutura ca
pitis est illa que fit cum oleo benedicto · locio

Locio capitis

conveniens capiti fiat lixivium cum cinere vitis vel
quercus cum aqua decoctionis calamenti origani
mentastri assari baccarum lauri granorum juni
peri radicum afodillorum edere et lanceole in
vase tamen sub cinere ponatur de sulfure aliume
siccum et aliume lameni et hoc liquido lavetur
caput in ieiunio amotis capillis deinde sta
tim lavetur cum vino malvatico in quo bullierunt
thus et sandaraca postea bene constetur caput
cum pannis calidis aqua sublimacionis foliorum edere
que sic sublimata iterum usque quater sublimetur
et calida in ieiunio super caput fricata confor
tat memoriam et intellectum et cetera desiccat

Empl

Emplastrum utile ℞ storacis calamite ʒ j olibani
ʒ j mastici ʒ v laudani ʒ iiij mirre ʒ ij
conficiantur et in mortario cum pistello et ma
laxetur cum oleo de camomilla et extendatur super
corio vel panno lineo depisso quod sit in longitu
dine palmi unius s et in latitudine et ponatur

de prohibicione fluxus katarri

super caput · postea autem ad prohibicionem
fluxus catarri dixit mesue complet hac inten
cione abstinencia et sic ex stolidis qui ante di
gestionem eius et modificacionem corporis administ
rant huius in medio agitacionis et sic cum ma
teriis ruine et multiplicacionis sit ergo studium
tuum in mundificando corpore et sedanda agita
cione in quibus tamen cavibus cogimur illud facere
bene tamen timemus ne rapiatur in profundum aut
in membrum nobile aut ut non subito suffocet
et fortasse contingit divisionem vie eius et

Gargar ad ca

nobilius isto et securius et ex gargarismis
ad calidum cerebrum est aqua rosata ba
laustie aut aqua coriandri et rosarum aut aqua
corticum papaveris et rosarum et avicenna
dixit sirupus de papavere ad calidum si non datur
nisi purus et non nisi in principio in quo materia fluit
ad pectus ut prohibeat materiam a pectore nam
cum materia in ipso continetur et necessarium est sputum
non est conveniens sirupus iste et de gargarisma

aliud

tibus convenientibus et utilibus est sucus lac
tuce non enim sinunt surgere materiam in gutture neque
ad pectus descendere · Gargarisma vero ad

Ad fri

frigidum fiat cum vino decoctionis mirre et
olibani aut sandarace et similium et ad
frigidum dixit fiant cum decoctione in qua
posita sit mirra et croci et alie que in descrip
cione eius posita sunt hoc autem et ex suffumiga

Suffumig ad ca

cionibus ad catarrum calidum est semen lini
infusum in aceto et torrefactum et sandaraca
cum aceto et vinum sublimis et vapor
aceti super lapidem molarem ignitum et similiter va
por camphore cum sulfure et aceto aut
cum camphora sola pulverizata super vase vi
treo posita super prunas per quod descen
dat ergo vapor eius ad pectus et pulmonem
ymo respiretur et emulget per nares et
dixit fiber et ordeum infusa in aceto confert

Suffumig fri

suffumigia autem ad frigidum sicut ex storace sic
ca et olibano ex pilobalsamo et sandara
ca nucis et dinsis et nigelle torrefacte
ligato cum panno lini attracto naribus odo
ris eius aut suffumigacio fiat ex eis et suffu
gium costi et nigelle et confectum dixit diasto
fimus storacis deinde reumaticum fluxum

Thus

sistit et thus masticatum prohibet fluxum
humorum a capite ad spiritualia · Ad frigidum
autem conferunt olibanum aut mirra retenta
in ore et iam visitatum est dixit avicenna quod

de spica

spica inter dentes retenta est iuvamentum sub
limius confectum est ei spica tenere per diem et
noctem sedare catarrum · Confectio pillarum de

pille ad ca

quibus sumuntur in nocte a tribus usque ad 6
et sistunt catarrum frigidum ℞ thimi masculi

pre ʒ j. mirre ops acac an pre j. d'una
ʒ j. sucu liquiric f. confitiant pille et
dentur sicut dixim(us) in sexo. pille confere(n)
tes ad catarr(um) calidu(m) que teneant(ur) i(n) ore ℞
amidi dragaganti amigdalar(um) dulciu(m) fa
baru(m) scorticatar(um) semi(ni)s papau(er)is albi
et corticis ei(us) gumi arabici boli armeni
an(a) confice cu(m) mucilagi(n)e psilij et seis a
toniox fiant sicut lupini teneat(ur) i(n) ore
q(uo)m(od)o s(un)t expte. Scias m(ihi) q(uod) terra sigillata
et bol(us) armenus q(ua)n(do) singularit(er) uel coniuctiz
sumu(n)t(ur) cu(m) v(in)o s(un)t de ultis mediacionibus
in sistendo catarru(m) et loch de papauere fa
ctu(m) cu(m) decoctione corticu(m) papaueris pene
dijs et zucharo addito pulue(re) boli armeni
Raynal(dus) d(e) villa nova dixit si quis no(n) co(n)
sequitur remediu(m) catari nolo q(uo)d p(ro)piuz
meoru(m) amicor(um) hoc secretu(m) lateret q(uod) as
sumptio solius cassie fistule supplet vicez
aliorum remedior(um) catari. Est et(iam) me(dici)na bu(m)
dicta i(n) catarro calido et frigido i(n) o(mn)i etate
et o(mn)i tepore q(ua)m i(n) reuolucione duor(um) mensiu(m)
uti debet i(n) 2a uel 3a quadra lune et sp(ecia)
lit(er) tepore veris et autu(m)p(ni) in quibus catari
magis infestat. Cui(us) dos sit ʒ. s. usq(ue)
ad j cu(m) aqua calida i(n) matutinis soluta
cena dimissa deinde dormiat post ip(s)a(m)
deinde ambulet per cameram cauendo se
a frigore que si usq(ue) ad tercia(m) opone no(n)
compleuerit bibat haustu(m) aque frigide
post mediu(m) ei generata vetositate naz
grauitate expulsiua excitabit et postea ei(us)
utilitas dependet. de intencione ad accide(n)
cia et ꝯ(ser)uacione membror(um) a nocumt(is) catar
ri e(st) i(n) confortacione membror(um) ad que co(n)
sueuit fluere catarus et maxi(m)e guttur(is)
et membror(um) pectoris. Et dico s(e)c(un)do q(uod) cu(m)
in epiglotto et palato est asp(er)itas multa
tu(n)c nece(ssari)e est ut administremus res facientes
glutinacione(m) et sedantes sitiz sic(ut) s(un)t pille
facte ex gumi arab(i)co et dragag(an)to et succo
liquiricie cu(m) mucilagine seis psilij et cito
niox et fiat iuctio in catarro calido
ad pectus ℞ mucilaginis seis citonior(um)
seis lini et altee cu(m) o(le)o amigdalar(um) dul-

cu(m) et violaru(m) et misceant(ur). Si aut(em) catarr(us)
fluxerit multu(m) et fuerit frigidu(m) et i(n)ue
ctus colubeat ei sir(upus) qui sic fit ℞ psilij
ʒ ij capilli veneris ysopi an(a) ʒ s. radici
apij enule sicce calamenti seis malue an(a)
ʒ j. passul(arum) ʒ j. karicar(um) n(umer)o 4 dactilor(um)
n(umer)o iij pemdiar(um) ʒ vi zuc(ar)i ʒ vij et di
gesta m(ate)ria purget cu(m) pillis cochijs et d'a
garico et postea utat(ur) hoc loch quod sic
fit ℞ fenugreci ʒ s. anamoi ysopi liquiric
an(a) ʒ s. iuiubas n(umer)o x carica(rum) passul(arum) dat
tilor(um) an(a) ʒ ij prassij capilli veneris an(a) ʒ
s. an(isi) feni(culi) calamenti yreos an(a) ʒ s. bulliat
in aqua usq(ue) ad ꝯsupc(i)one(m) medietatis et
colentur deinde ℞ ex hac decoc(ti)o(n)e lib.
j penidiar(um) lib j et decoquat(ur) ad spissi
tudine(m) mellis deinde addant(ur) sape ʒ ij
pinear(um) ʒ s. succi liquiric dragag(an)ti yreos gu
mi arabici seis urtice an(a) ʒ j s. et bn(e) tere(n)
tur i(n) mortario diu agitando ℞ vna(m)
pinea(m) recentez bn(e) gumosaz et ea(m) i(n) aqua
fac diu bulire donec gumi ab ea i(n) aqua
dissoluatur et ex ista aqua fac sir(upu)m et
exhibe i(n) frigido mane et sero. Scias m(ihi) q(uod)
q(uod) medicina rubificativa no(n) e(st) applicanda ha
bentib(us) cerebr(um) debile p(ro)pt(er) mala(m) ꝯplexione(m) ca
lida(m). ad catarr(um) cu(m) sputo sanguis ℞ cacabre
fluuialiu(m) lotor(um) ʒ j. lingue arietis lingue
canis buglosse mellisse virge pastoris an(a)
ʒ j pinear(um) ʒ x seminis malue ʒ s. fiat de
coctio i(n) aqua usq(ue) ad ꝯsupcione(m) duar(um) p(ar)tiu(m)
r(ecipe) sape d(e) ea ʒ vi sir(up)i d(e) papau(er)e sape et
zuc(ar)i albi an(a) ʒ vi reducat(ur) ad spissitu
dine(m) deinde addat(ur) pinear(um) modatar(um) ʒ
j. amigdalar(um) dulciu(m) seis citonior(um) pastillar(um)
dragaganti gumi arabici an(a) ʒ s. fiat elec
tuariu(m) dos coclear vnu(m) an(te) vesp(er)as et q(ua)n(do)
vadit dormitu(m). de cura p(er) cyrurgiaz
dico meslie si hec no(n) contulerit s(ed) euacua(ti)o
diuisio fit ad capitis cossiam cauterizet(ur)
in hoc certo loco et dimittat(ur) ap(er)tu(m) t(em)p(or)e ex
tenso et sit locus cauterizacionis ubi tangat
maior digitus s(i) pacient(is) postq(uam) radice manus
i(n) extremo naiiz posuerit Auic(enna) et alij dix
erunt de isto cauterio

Margin notes:
pill(ule) ad ca(tarrum)
bol(us) ar(menus) terra s(igillata)
no(ta) de cass(ia) fistul(a)
+
intencio ad accidentia
ad asperit(atem) epiglot(i)
ꝯ(ser)uac(io) pectoris
Sir(upus) ad eo(s)
pille
Loch
Sir(upus)
ad catarr(um) cu(m) sputo san(guinis)
per cyrurgiam

De fetore nasi

[D]ixit mesue quod fetor nasi fit propter ul
cera in naribus que putrida aut
propter emorroides nasi vel polipum seu
carnem additam in eo cum accidit ipsis putrefa
ctio aut fit propter putrefactionem humorum
in circuitu ipsius nasi suspensorum aut adheren
tium in parte colatorii aut in parte caruncularum
aut in ventriculis cerebri aut fit ex vapore e
levato a stomacho et ab alia parte vicina stomacho
ut meri aut alia parte spiritualium fetida
cum fumositate inficiente spiritum odorabilem
odorando quelibet fetida iudicatur. dixe
runt sapientes quod hec passio cum est ex pu
trefactione difficiliter curatur sed quod possibilis
est precipitur dieta et potatione. Et dieta e
ut fugiat aerem grossum nebulosum humidum
flatum austri cibaria putrefactioni parata
comestio psilarum fetorem removet vino stomacho
de cura per potationem est ut modificetur
id quod est aggregatum ex humore malo
sive in collatorio sive in cerebro sive in stomacho
si autem fuerit propter putrefactionem humorum
in circuitu narium et in partibus cerebri et ca
runcularum. primo incidet illorum modificatio
pluries 2o abstergens et modificat locum
cum in eius hoc faciendo cum proprietate sic
est attractio vini boni odoriferi simplic
deinde cum vino decoctionis eorum que sunt
mirra apii rose calami aromatici spica nardi
et confert pulvis calamenti mictum insuffla
tus urina asini est ex melioribus lavacris
et infusionibus ad fetorem narium et post
vinum confert admistratio cum trita sicut ex
mirra armoniaco acacia sicut cum melle et
mirto cum oleo de nenufar et tenta insuffla
in triplicato subtili et magis claro sup
quam pulverizetur pulvis factus ex gariof
capero et ninne et laudano partes equales
et mirti et calami aromatici camphore in ga
lange an. ʒ. i. musci grana tria Et si fetor
diminutus curatur cum attramento rubeo ar
senico rubeo spica croco mirra amonio
succarum grana ana dulcis et nuces amari
decoquatur in vase donec nigrescet et po
natur in eo spes odorifere et fiant inde li
cinia que imponantur naribus quia mirifice abibus
parietes purgant cum spongiis et yera
picra purgant et preter hoc simpliciter +
cum vino in quo spica et origanum et ga
riofilus decoquens naribus insuffla et pos
tea istilla in nares origanum optime tri
tum quod expertum est

De ulceribus narium

[N]aso quidem accidunt apostemata et pus
tule et fiunt ulcera in eo et ac
cidunt ei apostemata eisdem modis
sicut aliis membris et similis cura illi et
particularis sicut dicetur in cura apostematum labio
rum Et de convenientibus pustulis nasi est aloes
lotum in aqua dissolutum et immissum et
valet etiam scissuris narium unguentum album sa
nans vel unguentum sanans pustulas narium et
ulcera R/ tenuitatem rubei et folia sa vng
buci optime tere et cum oleo rosato fri
bulire deinde exprimatur ab eis oleum et
supermitte ceram albam et ea liquefactam
supermitte pulverem thuris et masticis
et ungantur pustule ex eo. Avicenna dicit
ingenerantur quidem ulcera ex catarris cuius si
gna sunt quod sentit eger in naso pruritum
et ardorem et acuitatem et cum fricat
parietes nasi intrinseca digito exit ex
eo sanguis aut escara aut quidem exit
quod est fluidum croceum aut nigrum et quidem
fiunt a cum pruritu ut cancer et passione
de cura ulcerum dixit Avicenna si cum fuerint
una cum reumate evacuet et attrahat
ad partem oppositam et ad summum est
narium ut conforteret caput et ut confortetur
tur cum eo quod scimus deinde intende
ad nares et quidem confert floria vene
in contemptibus nasi post cephalicam et
ventosa in nucam et solutio ventris vel
cura ergo nasi indiget re que sit fortis
exsiccationis scilicet in primo gradu fortium
si autem ulcus fuerit corrosivum et putridum
dixit mesue quod triplici indiget genere cu
rationis scilicet post modificationem corporis primum
est modificatio eorum cum eo quod est medio

cus abstersionis ut vinum et propter cum
melle inunctum et quoniam propter multitudinem
putrefactionis oportet ut exhibeat unguentum
egipciacum et urina infantium est mundi
ficativum bonum. dixit serapio menta est eius
(Menta proprius) ulceribus putridis et acrium additur in naso
debet esse consolidativa et mondificativa
fortis et plurimum juvantur cum ut ablu
as duas nares in principio cum vino deinde
insuffla intus mirre trite aliud janeri
arsenica et mirti ana ʒ. iiij. gallarum co
bustarum et eris usti ana ʒ. j. terre et cr
bellatum insuffla et si indiges medicina
(Aliud) fortiori ℞ colcotar floris eris alum
ana ʒ. j. gallarum balaustiarum ana ℈ ij
terantur in mortario eneo cum aceto forti
(Aliud expertum) et immittat in nares. Aliud expertum ℞
atramenti subtilis pulverizatum et ma
ne et sero inicatur in nares. 2m genus
(Ad incarnandum) cure dixit mesue est incarnatio ulceris fit
cum unguento de cerusa et catasimaci
confortata cum eis que sunt sicut colcotar
et alumen consolidacio sigillatio un
guentum de flore eris mondificat ulce
(Unguentum bonum) ra saniosa et consolidat ipsa ℞ cere
ʒ. iiij. olei antiqui vel ostiniani ʒ. v.
floris eris pulverizati sicut alcohol
ʒ. ij. conficiatur et utere cum licinio et quoniam
additur vel minuitur de flore eris dixit
Rufus hoc est medicamen expertum ℞ ciperi
(Aliud expertum) aluminis gal. mirre arsenica ana si autem vel
cera fuerint sicca faciet escaram oportet
cum omnia ut escaram removeat sic cum eo
quod ℞ cere partem j. medulle vaccine
partem j. olei violati partes iij liquefiat et
misceatur cum eis dragantum et infundat in eis
licinium et cadit esse uncte butiro re
centi sine sale deinde fiat consolidacio
cum cerusa et est illud quod tangit almansor
in hac cura et est positum in antidotario
(Aliud) ℞ mirre ceruse litargiri gallarum mo
dicum combustarum et aluminis ana ʒ. j. olei ro
sati ʒ. iij. cere quantum sufficiat conficiatur autem vel
cera fuerit cum dolore caruncula sit dixit
Rasis 3o confice cum plumbo usto loco ceruse

litargiro oleo rosato et cera et aloes
solum pulverizatum curat et sicarum sicde
inunctarum cum aloe et succus minoris plan
taginis. de cura autem ulcerum non fetidorum
(Cura ulcerum non fetidorum) dixit Avicenna in primo sufficerent oleum rosa
tum solum aut cera et adeps gallinaceus
et fortius isto est emplastrum de cerusa inunctum
cum mucilagine granorum citoniorum et si
ergo fuerint antiqua et fortis valde si
(Ad antiqua) at unguentum hoc ℞ litargiri ʒ. iij. rute
recentis ʒ. iiij. aluminis ʒ. ij. fiat unguentum cum
oleo lentiscino. dixit albuca quoniam acci
dit naso fistula intus quarum causa est fleg
ma salsum a capite descendens et cura
sit primo usus humoris salsi usum cum medicina
digerente et evacuante ipsum deinde fiat
ablucio loci cum aqua decoctionis sulfuris
et finiterre et post ablucionem et lenem
abstersionem cum lino fiat inunctio super loco
(Unguentum) et in circuitu cum unguento quod sic fit ℞
axungie porci galline et anatis recentium
sine sale et calatarum resine et terbentine
ana ʒ. j. cere ʒ. ß. farine fenugreci
ʒ. ij. argenti vivi extincti ʒ. ß. liquefiat
cera resina et terbentina deinde addatur
adipes et farina deinde et bene incorporentur
et ultimo addatur argentum vivum extinctum
et fiat inunctio post ablucionem donec
sanetur quod si difficilis fiat consolidatio nunc
(Vel aliud) ℞ de asine fecum quantum sufficiat et pone
ipsum in loco aliquo humido et dimitte ipsum
donec humiditate huius loci mollificatur de
inde ex eo pone super fistulam et dimitte
ipsum per unam horam et dimitte ipsum deinde
remove et si locum videris cauterizatum
inunge ipsum cum butiro recenti vel adipe gal
line recenti donec sanet et scias quod
quoniam necesse est ut cauterizet locum illarum
fistularum cum lamina argentea vel enea usque
quo ad profundum fistule deinde curet sicut oportet

De oppilatione nasi

[O]pilatio est res retenta in interiori
parte nasi ita ut prohibeat transitum
eius ex guttture ad nasum et a na
so ad guttur et causa est quoniam guttur humor

Ozimum garofilatum solo olfactu narem aperit grossis humoribus opilatam et fit superfluitas. Item fiant decoctiones ... in narem atractio ... Item pirethrum ... Mordicantes cum ... ab his ... rosarum

viscosus et tenax et quia est caro addita et quia est acuta et hec opillatio fuit nativitate ideo prohibet superfluitatem aeris. Cum eis dixit Avicenna est et sumatur lentis amare ℥ i. castorei ℥ i. opii et croci an. kirat i et nitri ℥ i. et fiat pillule et cum eis fiat caputpurgium cum aqua salsa humida. Secundum aut sit nitrum pulvis generans et ligetur in panno et immittatur in aures. Dixit Avicenna multociens quia quando in ea est addita caro indiget hec dispositio operatione manus et abrasione ab instrumento cum tricho et prope illo quo possibile sit tusio et non cesset tusio donec mondificatur quia cum egreditur cum abrasione res plurima de quibus summe admirabitur homo quod si non minuat fiet quod dicetur in sequenti capitulo.

De emoroydibus narium et polipo

Considerer fiunt tria apostemata in narinares scilicet emoroys polipus et cancer. Et emoroys est quando intra nares oritur caro mollis que fit ex materia humida descendente de cerebro que conversa est in carne per viam putrefactionis. Polipus vero a materia melancolica mixta cum flegmate que in forma et carne versa sunt a calore accidentali et privato per putrefactionem et corruptionem. Si autem illa caro mollis habuerit duriciem et soliditatem vocatur cancer et si habuerit pedes vel inflammationem cum quadam durície vocatur polipus. Signa ergo polipi sunt opillatio meatus nasi et grossicies que apparet in exteriori et figura eius est sicut figura ficus et est ibi durícies aliqua et fetor. Et emoroys non differt ab eo nisi quia non est tante duriciei et ut plurimum tendit ad maiorem quantitatem et caro eius est magis mollis et color albior. Signa autem cancri sunt quod vene apparent in naso plene sanguine melancolico et durícies ibi percipitur quando ulceratur et fetor est ibi intollerabilis et emanat aliquando a loco virus fetens liquide currens ut acetum viride et est in loco calor cum pulsacione et dolore aliquo. Dixit Albucasis si in naso caro dura fuerit curam non suscipit quando est de genere cancri quare melius est ut non presumas curare eam. Quando vero mollis

Var
In polipo ... confert ... radicis dragontee

est curant cum difficultate multa. Cura polipi et emoroydarum nasi triplici perficitur ministerio. Dieta quidem consistit in evitatione eorum que in non naturalibus generant humiditatem in capite et corpore et superfluitatem multiplicant. Asserendo que desiccant et nutrimentum laudabile prestant. Potio vero compleat cum digestione et evacuatione materie peccantis ita ut mondificet corpus totum et precipue caput cum medicinis illa digerentibus et postea evacuantibus. Et si materia fuerit alboria fiat materia conducitur ad inferiora. Et haliab dixit apophlegmatizantium et yere pillas propria curantur esse alii cum medicinis acutis corrosivis. Dicit quidam expertum esse quod succus maiorane immissus naribus sepe consumit polipum sine dolore. Et quod lana infusa in succo solis serpentarie naribus immissa polipum et carnem corruptam corrodit. Et confert pulvis seminum eius immissus. Et si ulceratur misceatur cum melle. Galenus dixit 3o contrarii ego curavi polipum accipiendo succum granatorum acetosorum et dulcium cum partes equales postquam contrita et expressa sunt et ipse succus decoquatur cum pace deinde reservatur in vase plumbeo deinde terantur solum residua granatorum postquam succus contractus fuerit de eis donec fiat sicut pasta et distemperentur cum dicto succo et deinde fac pastillos longos et reserventur et cum opus fuerit imponentur in naribus et danda est diutacia quantis pacienti virtus horas ipo sitionis eorum deinde linitur palatum ex succo ipso dando esse in potu de eo et epithimando et insufflando cum aliis medicinis narium et resolutis fiunt velociter et convaluit et expedit quod reponeatur medicamine qualibet hora consumunt cum fetore et polipum in brevi. De medicinis autem ad emoroydes corrumpens et polipum est attramentum subtiliter pulverizatum mane et sero immissum et est utile et insufflacio ex arsenico et calamento contritis cum aceto et excicatis. Et dixit Avicenna teratur et pulvis et radix lilii albi et calamintum et colcotar et attramentum et nitrum et fiant ex eis tente cum vino aut aqua ozimi

aqua ambarum granatorum cum pulpis et corti
cibus aut pulverizentur aut insuffletur
et si non contulerint fiant tente ex dictis
medicina utile — aquis super quas pulverizetur res pluria
de calcantis et colcotar et flore eris et
de atramento et alume partes equales et ter
minus est ut administret hoc post rasionem
et si non iuvatur administret calchidion
et est trociscus qui scribit nono almansoris
cuius de antidota ginguivarum cum mesue ad
ducit colcotar et flore eris · dixit halaabas
naso licinium induc cum flore eris virgulo
aut sume arsenicum et mitum cum et tere
diligenter et licinium sive pannum lini et in
funde in aceto et sic predicto medicamine
circumvolve naso et impone calcantum et atra
mentum et olibanum et radicem aristologie pulverisatam
et cum succo brionie fiant licinia et naribus
immittantur · dixit Rasis 2° continet · Recipe de can
nelis imperialibus et si pilositate imantur
et terantur et lana infusa in eorum succo impona
tur naribus quoniam ipsum corrodet totum et valet
esse ad verrucas · item ponit avic. aquam que cor
cura ad polipum et carnes additas — rodit polipum et carnes additas · Recipe atrimi
arsenici calcis vive floris eris ana ʒ · vi
argenti vivi lib. i salis armoniaci ʒ ii terantur
omnia et bulliat in aqua et resolvet ad usum
· de cura per cyrurgiam dixit Avic. est
per Cirurgiam — mororde que sunt ex divisione prima · scilicet que
molles et albe sine dolore mandant cum altel
lo puo deinde radant cum rasorio multum · sed
que sunt ex divisione 2a · scilicet putride fusci coloris
et cum dolore melius est ut coquatur aut cum
medicinis aut cum igne aut cum cauterio puo
subtili aut mandant cum rasorio contrahendo
quod in naso est de superfluitatibus et ad
dicionibus et melius rasorium est quod est ut em
bula · Et dixit albucasis in ea que est levis scilicet
dulcea neque cancrosa fac sedere infirmum
inter manus tuas oppositum sibi et aperi nares eius
et proice uncinum in illas carnes deinde tra
he carnes illas ad exteriora · scilicet quantum potes
deinde incide quod apprehendisti cum spatumi
li subtili acuto et si oportet reitera contractionem
et rasionem donec scias quod caro tota incide ab

latum est · Rasis autem dixit 2° continet polipus
si abscinditur cum ferro et dimittatur sic redit
velociter unde expedit eum curare cum medicinis acu
tis post incisionem · et albuc. dixit si remanet
ex ea aliquid cum incisio non sit possibilis tunc
rade illud cum aliquo instrumento subtilium cum su
abilitate donec non remaneat ex ea aliquid
si autem cum abscindetur dimittatur ibi sanguis
fundat in nares acetum et aquam · dixit Avic.
ex retinentibus sanguinem eius est lutum infusum
in aqua frigida ita ut fiat lutum grossum et in
frigidetur valde et linatur ex eo nasus · dicit
quidam accipe assumptionem huius carnis cum uncis
vel tenaculis bonum est ut removeat caro ipsa
et habilitetur totum Et fit inungendo ea cum
penna vel coto cum oleo rosato calido et hoc
pluribus diebus aut bis vel ter in die et
cum contrahitur interius caro illa trahatur leniter
caro illa hac et illac · Ergo si nares stricte
fuerint ut non possit caro illa bene capi mitta
tur in naso tenta de spongia aut de radice
aristologie rotunde sicca ut applicetur contracta ad
carnem totam aut etiam si quicquid remanebit ex ea
compleatur modificatio eius et prohibeat a redi
tu cum unguento viridi et similibus · si ergo sic
aperitur nasus dixit albu. et procedit humiditas
usque ad palatum scias quod iam sanus est sanguis si
vero non penetrat humiditas usque ad palatum
scias quod oportet tunc scias quod intra ipsum est caro nata
in superioribus ossibus naris ad quam non pervenit
cum incisione instrumenti Et Avic. dixit si melio
ratur per partem harcelitum ut removeat opil
lacio · scilicet foraminum que sunt a naso ad palatum
bonum est et si non tunc remanet iam ex eis
in profundo relinque Est igitur necesse tunc ut ad
ministret serram filosam et modus eius est ut su
mantur fila ex capillis aut sericum aut setis
caude eque et ligentur ita ut ligatura illa
fiat sicut serra habens dentes et immittat ex
tremitas eius in acum de plumbo curvatam in
ea immittendo per nares donec egrediatur ad
palatum Et dixit albu. filum habeat grossitudi
nem quandam et noda in eo nodos multos et
pone inter omnem nodum quantitatem duorum digitorum
aut minus Et mittat in fine eius extremitatem una

fili in nasum cum quo possibile est ei ut attra
hat cum odoratu suo donec illa extremitas
veniat usque ad canale palati et eger ducat
super guttur suum et multociens fecimus hoc pueri
scilicet in scolis deinde pone duas extremitates
fili scilicet eam que egreditur per os et eam que re
mansit extra nasum et serret cum eo ducendo
superius et inferius ut frangat totum residuum car
nis que remansit cum nodis fili Cumque tote fuerint
fracte extrahe filum et pone in naso unguentum
egyptiacum tribus diebus aut plus donec corro
dat totum quod remansit de illis carnibus dein
de pone in naso cannulam de plumbo et Avicenna dixit
accipe cannulam ex plumbo aut pennam et volve
super eam pannum et pulveriza super eam sicut est an
daracon et alia que dicentur et intromittatur
in nasum ut remaneat anhelitus apertus et dixit
quando sit rasorium ut vena et est ut cannula et
possibile est ut sequatur cum eo volutas ex modi
ficatione et dixit quando administratur in emorroy
dibus nasi initium incisionis est ut medicine corro
sive administrentur post illud donec destruatur
omnis putredo et sanies vel omne quod remansit
post incisionem vel rasionem. dixit Galienus si propter
curam cum predictis aperitur locus dimittendus est
sicut illa cura donec quiescat apostema vel quod
curandum est cum cera et oleo aut cum melle et
Avicenna dicit cum aperitur propter approximacionem medicinarum
acutarum et administretur cera et mel deinde
removeatur insufflacio vel administracio medicinarum acu
tarum deinde iterum removeatur dimissio separa
et fiat istud sic sine cessacione donec cadat
scilicet tota caro putrida a naso De cura autem
cauterii in naso dixit mesue cura eius est difficilis
curatur tamen cum medicinis acutis que et fortibus cum
cauterizandus est polipus infundatur in aqua fri
da et aceto et ponatur super naso et tota facie
et removeatur et est certum ut competerit ista oppo
nere administracionis medicaminum fortium acutorum

De ranulla

Ranula que nascitur sub lingua ranu
la vocatur cuius causa est humiditas visco
sa. Materia eius est flegma et apostema
flegmaticum. Cura eius egreditur celeritate propter affini
tatem quam habet cum cura pulmonis fiat ergo flobotomia

de cephalica vel salvatella in spatulis nec
removeatur cum ferro ne turbilis sanguinis e
missio sed auferatur cum rebus nunc consumptivis
sicut est hoc recipe galle nucis alumen indicum
lilii custam ana partes equales terantur et appo
natur ei aut recipe ysopum et corticem granatorum
et sal et terantur et fricanda est lingua cum
eis subtus quoniam ranulam destruunt et fricetur
cum sale armoniaco quod si non confert administre
tur medicine acute sicut andaron et astarmon
et medicina orum humidi dicta in quarto canone et de
medicinis laudandis est ut sumat origanum pu
lverem et cortex granatorum et sal et fricetur cum eis
lingua Et ex eis que composita sunt est vitriolum
et hermodactili combusta cum albumine ovi
et posita sub lingua que si non confert ab
scindatur et hoc post flobotomiam et purgacio
nem corporis et capitis dixit unque concluvi
lianum ferrum acutum et cape ranulam cum eo
firmiter et remove eam cum rasorio qua remo
ta permittat aliquid sanguinis currere deinde po
ne super locum alumen zuccarinum cum sale et
dimittat per aliquod tempus postea abluat cum
vino et aceto mixtis calidis quia consolidant
ranulam hoc fiat per unum diem abluat cum vino
decoctionis nucis usque ad finem

De sternutacione

Dixit Avicenna quod ita sternutacio est cerebro sicut
tussis pulmoni. nam in sternutacione ita fit
expulsio nocivorum contentorum in cerebro sicut
cum tussi fit expulsio nocivorum contentorum in pulmone
Causa sternutacionis aut est extrinseca sicut fumus
et pulvis aut fricacio cum festuca aut fuste
facta intus in naribus aut radius solis aut ca
liditas aeris humiditates cerebri exprimens aut
apposicio medicinarum acutarum in naribus Causa intrin
seca est humor aut ventositas sive vapor
contentus in ventriculo cerebri aut in vacuitate que
est inter panniculos cerebri et ipsum cerebrum ut
plurimum tamen est ventositas ad cerebrum veniens aut
generata in ipso est tamen alia sternutacio utilis dixit
mesue quia ut dixit Avicenna est de rebus magis iuva
tivis ad consolandum caput et hoc maxime digesta
et mundata expellit eius superfluitates rete
ntas in capite facta per naturalem egressionem sicut

medicam nale

cephm

utilitas sternutacionis

Var[illegible] sternutatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paries [illegible] calida non mordicativa missa in aure [illegible] [illegible] in causa frigida / et [illegible] [illegible] [illegible] / et per nares [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Mollificatio [illegible] et [illegible] lingue [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lingua et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] una [illegible] [illegible] lingua [illegible] alia et [illegible]

redine et sedat gravitatem capitis. que autem sternutationem coartent vide apud mesue et quia multociens in febribus accidit sternutatio virtute deficiente ideo dixerunt sapientes tollenda est et propterea sepe mala inducat accidentia prohibent autem ipsam gaudium ira sollicitudo cogitatio si hec sint fortia similiter fricationes aurium et contentio [illegible] attractio nasi fricationes gingivarum lingue et palati et oculorum similiter retractio flatus per os et nares aspectus ad superiora [illegible] lucida et pruritus et inunctio [illegible] cum oleis humectantibus sorbicio aque frigide loco frica[illegible] ei cum ea. quod si sternutatio procedit ab acutis vaporibus inungatur caput cum oleo rosato et violato similiter confert acetum albumine ovi et succus bismalve cum quo eius caput inungitur. Si vero contingat propter mutationem a frigore conferunt infusiones oleorum calidorum sine mordicatione in auriculis et super caput et in nares similiter odorare mirtam camomillam ambram et xilobalsamum. quod si sternutatio diu manet at postquam a cerebro diu expulsa est superfluitas confert loco capitis cum decoctione camomille rosarum ordei meliloti sisimbrii et siliquarum. [illegible] Rasis primo continentis folia basiliconis apposita naribus vel succus eius naribus intromissus removet sternutationem superfluam

de constrictione nasi

Nasus constringitur quandoque propter caliditatem et quandoque propter siccitatem vehementem et quandoque propter humorem viscosum qui constringitur et curatio in unoquoque dictarum specierum est manifesta quia curatur per adiutorium contrariorum. Res tamen magis iuvative in ipsa sunt olea et succi frigida et humida et extractio humorum viscosorum et constringentium in naribus deinde leniendo cum aliquo succo aut oleo

de pruritu in naso

Pruritus in naso quandoque fit propter vaporem calidum ascendentem ad nasum aut propter catarrum fortis acuitatis cuius sit frigidus et quandoque propter bothor in naso et quandoque est ex signis crisis cum fit propter motum fluxus sanguinis narium et cura uniuscuiusque eorum est [illegible]

eo quod fatur ex principiis similis

de mollificatione lingue

Mollificatio lingue est cum accidit lesio in motu eius et gravitas et destructio in virtute in sermone. et causa eius est, dixit Avicenna, humiditas sanguinea aut aquosa que quandoque est propter causam primam in cerebro et quandoque propter causam in nervo movente linguam aut in ramo veniente ab ipso ad eam. Est autem a concavitate cerebri quando alia signa nocumentorum pareant et sanguinea significat rubedo lingue et caliditas eius. Sublime vero et aquosa multitudo salive liquide et ab eo [illegible] minoramentum in quo est stupefactus. Cura eius quattuor perficitur intentionibus. prima est evacuatio materie. 2a diversio eius. 3a confortatio ipsius instrumenti per partem oppositam. 4a confortatio ipsius per partem eandem. Si igitur materia sit sanguinea minue cephalicam deinde venas que sunt sub lingua deinde fiat collutio oris cum aceto decoctionis [illegible] piretri et ysopi. quod si materia fuerit inveterata fiant scarificationes sub mento. Si autem materia sit flegmatica primo cum yeris minoribus 2o cum maioribus et multiplicentur evacuationes deinde caput cum [illegible] purgetur. 2a intentio perficitur fricando extremitates et ponendo ventosas in spatulis et fiant clisteria acuta una vice post aliam. 3a intentio completur faciendo evaporationes embrocationes linimenta et emplastra ex hiis rebus que dicte sunt in egritudinibus nervorum que si non contulerint fiant [illegible] cauteria. 4a intentio est cum gargarismis collutionibus oris et confert in hoc castoreum sub lingua sinapis et nardus diu masticatus thus masticatum cum staphisagria oximel squilliticum gargarizatum et de utilibus et facilibus est gargarizatio cum decoctione ysopi acori et piretri et confectio anacardina mirabiliter confert cum sit ex ea experimentum in originibus nervorum et est similiter esse bibita cum aqua salvie

Cura

de ulceribus oris

Ulcera oris quandoque accidunt infantibus ut plurimum propter maliciam lactis et maliciam digestionis eius in stomacho eorum et quandoque accidit ex humore calido vel frigido et cognoscuntur colore suo. Et scias quod omne ulcus

d3 ce post [illegible] de nocumento gustus

Ad [illegible] oris

Vari [illegible] [illegible] ad hoc [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] teneat in ore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad linguam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] Asperitatem lingue [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] linguam [illegible]

Vlcera oris et [illegible] sanat [illegible] et vino [illegible] radix [illegible] Ad ulcera aut difficilia [illegible] et [illegible] et collu[illegible] et aceto [illegible] ad ista [illegible] medicinam [illegible] Ad ulcera et [illegible] sanat ulcera oris [illegible] magna Rx aque

[illegible] aque plantag[illegible] [illegible] vini [illegible] in ampulla [illegible] in die

cuentes in superficie oris ut dicit Avicenna facile dilatatur. Et cura ulcerum dicit Mesue est quatuor res: prima est adequatio materie facientis ipsum et est prohibere adventum eius. 2a est curatio materie adequate. 3a est eius divisio et 4a est administratio medicinarum localium. Et primum quidem est quod si accidat puerulis ut rectificetur lac materia nutrimenti eius abradendo cum secundum hoc quod distinguemus iam ut prohibeat corruptio in lacte et alteretur secundum exigentiam eius et calida quidem cum eo quod est sicut sirupus acetosus aut sirupus de granatis acetosis et rob eorum aut succus uberum citoniorum et limonum et acetositatis eorum. Frigida vero equatur cum eo quod est sicut acetosum mellinum simplex et oximel simplex et acetosum sunt cibi eorum. In calida succedit cum acetosis et stipticis ut cum rob de agresta et rob de ribes et granatis acetosis et acurbita. In frigida vero succedit cum hiis que sunt sicut capares cum aceto et olive et condita cum menta et origano. 2a res perficitur per evacuationem et flebotomiam secundum formam assignatam in cura apostematum lingue. Tercia res complet ventosatio sub mento cum scarificatione et administratio extractorum in calida quidem lenium si non sit maligna et corrosiva. Si vero sit corrosiva que educat magnam acuitatem dummodo non transcendat gradum lenitatis. In frigida vero cum calidis acutis non tamen multe acuitatis in principio. Quarta intentio complet administratio medicinarum localium quo distinguende sunt secundum tria genera curacionis. Primum est ut mundificet et abstergat cum medicina acuta et proprie calcantum datum in cavo et polipo una vice post aliam quousque appareat totum consumptum esse. Deinde administra oleum rosatum conquassatum cum albumine ovi una vice post aliam quousque ardor et combustio tollatur. Et si hoc non competeret administra similia sicut dictum est in ulceribus gingivarum. 2um regimen est ut consolidet cum medicinis consolidantibus. Et Avicenna dixit quod ut curentur alchola forcia et saniosa cum medicinis fortibus et debilibus et observetur etas quoniam in pueris sint medicine debiles et in magnis sint fortes. Et de medicinis quidem lenioribus est masticatio foliorum et lentes in aceto decocte et omnis medulla

et proprie ovum et vitulum cum permisceantur cum citoniis et ipsa citonia. Et de utilibus est succus plantaginis in ore retentus et pulvis roris est utilis solus et mixtus cum melle. De forcioribus autem medicinis est dicit Avicenna pulvis factus ex poclio et gallis et rosis et acacia et dicit de chelidonia cum stipticis mixta. Est etiam mirabilis in alcola et cuphora et mirabile nutrimentum et folia buglosse combusta alcola curant puerorum et aliorum. Dicit Rasis Rx succi pomorum mediatorum a cortice quousque remaneat aut ℥ iii misce cum lib. i mellis boni et addatur ℥ i croci et aluminis de pluma ℥ iii quoniam est medicina omnia ulcera oris et narium mundificat et sanat. Ad ulcera corrosiva decoquatur tota herba liberie in vino et vinum in ore teneatur et colluatur os et una sanat ea et non permittit ambulare. Et cinis yrundinum cum melle mixtus et pulvis glandis uste prohibet deambulacionem. Medicamen utile omnibus ulceribus oris putridis et corrosivis Rx arsenica rubei et citrini et calcis vive galli aluminis ana partes equales terantur et misceantur cum aceto et fiant trocisci et cum est necesse sumatur ex eis tritis et fricentur gingive cum eo et maneat sic parum. Deinde teneat in ore oleum rosatum. In alcola vero frigida dicit Mesue in secunda regula duplex est regimen. Primum est mundificatio et fit cum medicinis aluminis aut colcotar cum oximelle simplici aut vino et vel melle. 2um est consolidativum magis vero melia cum decoctis est aliis et primo fit cum unguento ex egipciaco et aceto simplici. Et 2um cum consolidatione Rx sumach mediani et rosarum ana partes i spodii albi balaustiarum ana partes s. iii mich partes s. terantur et accipe ex eo et misce cum rob citoniorum et fiat sepe gargarisma et collutio oris. Et confert dicit Avicenna ut liniatur cum melle cum admixtum sit pastile et mediante et similiter. Serapio dicit medicamen ad alcola magis et putrefactiones Rx foliorum olivarum siccarum foliorum rami acacie ana ℥ xv aluminis colcotar ana ℥ i zafrani indiani lilii ana ℥ v ordii ℥ iiii terantur et administrentur dicit Avicenna in utrisque fiat simpliciter

Ad fissuras labiorum [illegible]
Rx [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
Aliud Rx [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible]

intercute
adequatio materie
mundificativa et abstersiva
consolidativa
forciora
no
utile
consolidativa
[illegible]

et melanc adurina te cu abstersiuis co sic
cantibus et prope in fleg et cu resolu
tiuis fortis resolucionis et confortatiuis et pro
pe in melancolicis sicut est farina orobi et
mel cu gal et rasura pgamen e uebetis
simaum in hoc et pp pueros conuscet cu aceto

de multitudine sputi

Sput Auic hec passio accidit quia
ex caliditate calidi et humidi et ppe
in stomacho et quia sit pp caliditatem
colis cu attrahit humiditates et eleuauit
eas ad os sicut accidit ieiunio ex sputo cu
sicius usque cogelat et gescit illud ab
eo aut accidit pp grauitatem cibi i pp reple
cione cibi grauitate et corrupcione cibi et
quia sit ex siccitate e spinicelo fucedo descede
humiditates ad men et ex fleg sit aqso
Signa generis notasti ex sensu et i lacte
Signa spez hec i prit ex multociens dictis
dixit haliab humiditas que ab ore pfluit
tepore sopni curatur uomitu usu et si ex
calido est turba comedat cu sale et sucu
oxidei accipiat aut trina et Auic dixit si
fuerit ex calidi et humid oportebit ut sorbeat
basilicon pus et administret robub acetosa
et fructus stiptica et ex uino ueti aut ex
uino d passi et sit cibus ex carnibus et pis
cibus leuibus sicut edi et uolatilia et assiduet
collucione oris cu decoctionibus stipticas ex
lentibus sumac et silibus et dixit hal si
fuerit ex humid fleg grossa misceat cu
alsito modicu sinapis sorbeat mane ieiuna
cius frequet et mastice masticet et si
no confert utat uomitu cu cibis marinis
et trifam accipiat pua et mirabolanos
conditos et si fuerit utat uomitu bis i septima
na educete flegma et det ei ad potandu
qualibet ebdomada hoc medicame R
yere pigre ℥ i sal indi dauci anisi da
mich i et det i potu cu sir acetoso de
melle et post illud da tiriaca et electuaria
calida et sint cibi pulli columbarum cocti cu
speciebus ut pip et sinapis et sumach i cruis
tortellas cu almun deinde tu sglutiat
aqua calidam et fricet gingiuas et dixit ex

bonis est ut sumat oi die sal tritu non
subtile cu enduiua humida et administret
trifara et dixit ia coptus est mus assatus
et iuctu est unaumu eius et prope i pueros
dixit gal spuma q ab ore puerorum cadit cu
rat si os abstergat cu aceta

de fetore oris

Fetor oris et nasi est aer i hanc
litu inspiracione mussus qui papit
aly ab ipso paciente et appropinqua
tibus ex cae sit dixit Auic aut ex gingiua
putrida aut ex putredine i radice dentiu
aut i ipso dente aut ex ipso stomacho aut ex
pnbus pulmonis sicut fit in humidis ptisis
aut empima Signa generis notasti sig
spez distinguit qui int fetore ueniete
ex ore et ex naso per longacione eius qui
fetor ueniens ex ore longius extendit q q
ex nare et qui est ex nare naribus clausis
no papit aliquatulu Cura eius dixit me
sue est tres res prima est euacuacione cu ite
racione et iteracione et si fuerit ex calida
cu pillis alocticis et cu yera et stomaticon
solutio et dixit filius zacharie si ma sit ca
lida ul frigida confert uomitus post esum
acetinaru et acetosor cu sucessione sir
acetosi ul ydromell semel i ebdomada
ut dixit hali et dabis pillas alocticas i ma
colica et si ma fuerit flegmatica administre
tur yere dixit auic modificatores os stomachi
/ 2a res complet administratio medicaminu ac
quirentiu fetore et medicine quide si placet
dixit sit thus pilealoes cinamomu cortex
citri mastix et nux mus et gariofi san
dali cardamoi spica ℥ ℥ capheora eligenda
sit hys frigida i ma calida et calida i ma
frigida / 3a res complent medicine quaru est
generare i ore odore bonu sicut sit cortex
citri et oia odorifera et granu oliban fetro
i ore positu et retentu sub lingua donec i
soluatur mane int dentes masticet et
masticatu expuat deinde abluat os cu uino
odorifero et postea masticet cardamomum
et tunc sglutiat sine dubio erit odoriferum
ablato fetore a quacumque cu uenerit si gl di

Vac
Apud masticanda fit bonus odor Retento ...
... fetorem removet Mastix masticata
et decocta tollit odorem malum ... alliorum

Odorem alleorum ut cepparum removet mastix
masticata et deglutita si postea sumatur parum aceti

mane comedendo de mace et postea bibit
bonum vinum non fetebit os ei tota illa die
Et de compositis est vinum decoctionis absinthii — *compositum*
cum cantabris atri bibitum acetum squilliticum con-
fert collutum in ore et gargarizatum et esse
bibitum et conferunt pillule elefangine stomachice
pillule de gariofilis que sic fiunt Recipe galange ga- — *pillule bone*
riofilorum ana ʒ .ß. musci camphore ana ... .j.
piperis ʒ .j. thuris ʒ .ß. Et de utilibus compositis — *Aliud*
vino stomachi est ut sumat patiens pulveris op-
timi aloes distemperatum cum succo absinthii dicit
Mesue in materia flegmatica administret ʒʒ conditum
et confectam minor ... acetum squilliticum
... rosatum cum mastice et pilo aloes in materia — *regimen*
frigida dicit haly fugiant pisces recentes lac
carnes agnorum et omnia generantia flegma
Et in 2a mensa comedat citonia et pira con-
dita in ... materia ʒʒ conditum et sit vinum in
flegmatica conditum cum speciebus calidis si vero fe- — *vinum ...*
tor fuerit ex gingiue vel ex eo quod inter
dentes continetur oportet ut modificentur dentes ...
abluere aceto et aqua. Si vero fuerint illic
superfluitas putrefactionis tunc oportet ut masti-
cet mastix cum gariofilis et cortex citri
et ponat super gingiuam aloes et mirram et
colluat os suum cum aceto squillitico et fricet
cum aniso et vino et passulis dulcibus. Si autem
non confert apparet putredo manifesta sumat
dragagantum ... p. j. radicum lilii et ara
ana p. ß. et misceant cum melle et fiat ...
administret masticando saxifragie et post
colluat os cum aceto et aqua. Si autem fuerint
in extremitate dentium eradicentur dentes et
scias quod frequens usus pillularum stomachicarum ge-
nerat fetorem usus vero paucus et non frequens
generat bonum odorem et cum est ... minu
in ventre plus dissoluunt de vetustate quam
consumunt

De abstersione odoris fedi vini comestorum

De abstersione odoris horribilis vini
et aliorum comestorum. dicit Rasis 4o
almansoris si apium post vinum masticetur
eius reprimit odorem et si admisceant eis
... fortius operabuntur Recipe aliud Recipe apii
... zedoarie masticetur et cum eis dentes
fricent de hiis que reprimunt odorem vini est

post eius mixtum edere et proprie res acetosas
ut sunt rapi caseus in pura frustra in o-
leo fringuntur ... qui sit gariofilis
huius pulvere aspersum post esum comedatur
aut coriandrum siue recens siue siccum et siccum
citri post illa fortiter masticetur aut comeda-
tur fabe vel lentes assate aut zedoaria ma-
sticetur aut cinamomum ut ex ea parum ...
tur aut siliquas halahulac post ... masti-
catione parum vini odoriferi in potu sumatur
aut menta masticetur siue ... et post
ista parum aceti sumatur

De oscitatione et aliis

Oscitatio est motus oris ad expulsio-
nem cuiusdam materie humide siue vento-
sitatis vel vaporis eleuatis ad mus-
culos maxillarum et lesione in eis facientibus
vnde sit motus ille oris ut expellat. Alia causa
est quia propter humorem nocuum ... in ore stomachi
a quo excluditur ad musculos aliarum no-
ciui et quia sunt quedam membra aliquo ... gra-
uantur. oscitaciones vero et alia dicit
ypocras 4o aphorismorum tollit vinum equaliter aqua
mixtum quod sit acutum et aromaticum nec
debet esse corpus plenum humoribus repletum
nec febris intensa nec cerebri nec nervorum
debilitas neque rapit vinum debet esse ...

De vniuersali cura egritudinum lingue — colice

In egritudinibus quas patitur lingua
per viam contrarii Cura est dicit
Auicenna rectificando utrumque scilicet linguam
et membrum a quo procedit egritudo Et sci- — *evacuatio lingue per vomitum*
as quod euacuatio materie ab ea per fluxum ve-
ntris melior est quam per vomitum. Et quia sit e-
uacuatio egritudinis lingue vel curatio cum hiis que
complexionem eius permutat et bibit et stipti-
ca vel resolutiuis ... et subtiliatiuis
secundum quod dispositio eius exigit quarum cum bibuntur
virtutes ad linguam perueniunt oportunius
tamen dicit Auicenna iste medicine post cibum bibuntur
ut dictum est supra seu prima causa cum materiam
euacuare volueris Et quia curantur egritudines
lingue collutionibus solis collutionibus oris fri-
cationibus gargarismis et oleis retentis in ore
et pillulis in ore retentis sed melius est ut ipse

pille teneant in forma trocisci vel supior
in administracione tamen medicinarum oris et li
gue earum que nocere possunt gutturi et pulmoni
caueatur ut non trahatur aliquid ad ipsa et
si fuerint ex genere earum que habent nocumentum
et non stomacho non deglutiat aliquid ex ipsis

de nocumento gustus

Dixit Avicenna in gustu ingreditur nocumentum
tribus modis destructione diminutione
et corruptione et totum illud quod est
cum consensu ad alia membra et quod est propter egri
tudinem propriam ex malicia complexionis aut of
ficiali aut opillatione aut solutione continuitatis a
composite ut apparet et accidit nocumentum in sensu
gustus dicit Rasis 3° continentis aut ex passione
lingue aut ex cerebro aut ex nervo procedente
ex cerebro ad linguam aut ex corpore currens
lingue aut ex panniculo cooperiente eam et dicit
si gustaverit lingua saporem malum salsum
aut amarum et humor causans illum saporem fue
rit vehemens statim sentitur si autem fuerit de
bilis sentitur cum comedit res nutribiles ad
saporem qui est in lingua et cum saporat lingua
non sic est humores extraneos vel graues si
ca est contingit accidit aut quod fiat ipsum sentire
malo sibi sit dicitur aut quod sentit aliquem ali
quem vaporem in illo saporato putre vel fit propter
malam complexionem malam quare sentit illius hu
moris saporem ita quod si sit colera sentit amari
tudinem et si sit acetosa sentit acetositatem
et si sit dulcis dulcedinem et quando fortifi
catur hec mala complexio sentiunt tunc omnia secundum illum
malum saporem et hoc idem accidit eciam propter
res extrinsecas sicut accidit comedenti res ama
ras postea bibit aquam et sentit eam quasi dul
cem Cura dicit Avicenna si est cum consensu con
sideratur membrum consensus et si fuit per egritudinem propriam
tunc si fuerit humor evacuetur et si fuerit
humor acutus cum pillulis cochiis si grossus
cum yera magna evacuetur et deinde datum est ad
comedendum de cepis et alleis et de omnibus rebus
acutis et de aceto et sinapi hoc tamen non debet
fieri nisi premissis illis evacuacionibus corporis et capitis

de spasmo lingue

Quando accidit lingue spasmus malus

ex humiditate viscosa tendente lacertos lin
gue et contrahente eos in longitudine et quando
sit ex melia constringente et quando accidit in egritudinibus
acutis et cura eius est in tractu oleorum infrigida
tiuorum in ore sicut olei violati et nenufaris et de
cucurbita et res consillata cum mucilagine psilii
aut malue aut cum succo portulace aut cum lac
te dulci et confert embrocatio in collo et nucha
cum aqua calida dulci et Rasis dicit 3° continentis
procedentem in collo in primis et spondilibus cum eis
que sunt sicut decoctio corone regie aneti camo
mille et similium et gargarismata fiat cum aquis
et oleis camomille et mellilotti et aneti

de apostemate lingue

Lingue dicit Avicenna quandoque accidit apostemata
calida quandoque mollia flegmatica et quandoque du
ra et cancer et apostematur lingua
propter venenorum et frigorum et opii assumpcionem

Signa uniuscuiusque humoralium nota sunt considerentur in
signis apostematum aliorum membrorum de cura cali
dixit mesue curatur in principio regimine communi et flebotomia
cephalice deinde venarum que sunt sub lingua et
si oportet fiat scarpellacio sub mento et venter solua
tur ut decet et administretur deinde garga
rismata et colluciones oris cum aqua rosarum et
aceto aut cum succo solatri et aceto in augmento
uero sit diamoron cum aceto decoctionis folio
rum olive et in rob mirti et ipsum bonum et propter
cum sirupo rosato in statu vero sapa cum melle
rosato et dicit hali cum morbus declinaverit
gargarizet aqua in qua camomilla maiora
na et violas siccas coperis in qua fuerunt
modicum camille fit Si autem dicit Avicenna non
resolvitur apostema et non aperitur indiget ad ultimum
maturantibus et resolutivis quibus fiat gargari
risma super cum melle et lacte sicut est decoctio
radicum lilii ficuum et fenugreci et decoctio
passularum et ficuum Si autem dicit hali accidit apostema
in lingua in summe continuatur hoc paciente oporte
bit alterius hominis frigere et masticare aquam in
qua ficus decoquentur siccas cum modico oleo
violato et semen psilii spuma et similium quod apostemata
maturat et rumpere cogit si tamen apostema leue est
et non magnum sufficiat maturare ad cum aqua
calida et oleo violato et generaliter dicit si hoc

apā sit in radice lingue nisi sit visibile et
non habet ppaz eminentiaz nō est c' consider
ratione cyrurgia et dixo p9 cītōne et dui
sione emplastret a pribus exterioribus cū ra
dicibus altee pparatz et farina fenugreci
et sēīe lini et butiro īūgat p9 sīs oī diebus
cū oleo camomillino et aspicias in os et si
videris eminentiā et sit ī ea sanies apica
cū flobothomo erupto apate dixo hali· bo
baā cū ol'o rosato donec purget deinde po
ne ungtm cerusē Et aui9 dixit ꝓhibeat
decoctio stiptica ī ore sicū ꝯ sumac mirto
et foliis oliue et vino pontico · Si aut apā
sit frigidū dixit mesue soluatur· veter cū
cochiis aut yera et ī p9 collutiones cū
rob mororum aut cū rob et melle rosato de
inde cū modico alumin ul' sinapi Et dixo
stapio in apate lingue fiat cura° sicuti ī
sqnātia Et dixit apā lingue fuerit mult
durū nō fiat flobotōia ymo solue melius et
post fiat gargarisma cū lacte asine aut
caprum calido aut cū aqua decoctiōis liq
ritie fenugreci et ficuū siccarum Si igitur a
bos generatiōs melanī et flegma grossiz
gargarizet lac asine uel caprarum cū pauco
oleo violato et aquā ficuū et fenugreci et
oleū lilij sup linguā teneat et fen' aquā
et assiduet solutiōe ventris cū cassia fist
[illegible] statu aut dixit aui9 confert ut aduirat
radix fen' et attractat ei Et dixo alii ī apa
tibus fleg^cis et in quibusdā apostemātibus
calidis fiunt capupurgia cū hoc medicamine
℞ cera vete pigre aā pt 1· euphorb et
nusa aā ʒ^{a} ptē unius ʒ^{ii} tabarcet ʒ·1·s·
de hoc toto resoluatur dauic 1· ī lacte puel
le et fiat capupurgiū dixo Gal' 4· terapē^{ce}
et adducit h' ab aui9 apāta fuit lingua
cuiusdā hoīs apate magno et erat sexagena
rius et nō erat cosuetus flobōari quare nō
flobōaui eū sed feci eū potare pillas cochias
et nolui ut lingua s' īuoluet emplis fieri
et ipe erat stultus īobediēs suo medico
vidit itaqz ī visione in illa nocte ut pone
ret ī ore suo succū lactuce quod fecit et
sanatus est integre et fuit ꝯcus illud mira

capupurgium

bile debet cē fieri ī cursus pro cura horum
apāti ad curacōez apātiū oris Ras 3° cō
tinent fiat gargarisma cū aqua simach
et rob hali· dixo cū acīt lingue pustula
sanguine minue uel sicaz appone cīnā
Et si infans est et siccā nō fert muta
siccā pone et ī sicce nutrice infantis die
ta laudabili et de conferentibus est zafirus
sup lingue apātā ductus Amplius pro
cura pē pustularum et ulcerum lingue fiat
recursus ad ulcera et ad pustulas oris

de adustione et aspeitate lingue

Quandoqz acīt lingue adustio dixo
Aui9 cū obligatiōe in ore stō^{a} a'
cerebro que nō puenit ad hoc ut
fiat febris aut accidit cū ī cepatis rerum
acutarum et salsarum aut acīt pp febre ue
he^{te} aut pp sitiz magnā aut pp apāta
interiora et est aliū cū limositate visco
sa c' siccitate a calore adherente lingue
et aliū absqz ea Et signa nota sūt ad se
situ Cura eius absqz limositat' est dixo
Gordonius q' paciēs nō dormiat supi
nus et nō teneat os apītū nisi parum et de
bet tenere ī ore de pillis facientibus ad
sitiz ꝯ quibus sūt dixit gordonius ℞ succi
uue acerbe succi acetose lactuce mali
granati aceti albi aā ʒ 1· ꝯchāt lento
igne cū pane ʒ^{ii} et fiant pille et tene
antur sub lingua et supra linguā et
tenere ī ore de ossibus prunorum aut uini
bus et de ʒ^{ro} albo ꝯ ꝯdito Et Aui9
addit administracōne pillarum factarum ꝯ semi
bus batece et cītruli et cucur· et cucu
et endiuē tē mabuni et int' c' oferentibus
est dragantū gūmi arabica cū mucila^{ne}
psilij · quidā aut curant hūctione ligue
cū multa cosumptiōe dando ī potu brodi
um pulle cū ordeo contrito et portulaca
viridi q' de hijs valde coctis sit brodiū
humidissimū de quo paulatī ē bibendū
Si vero fuerit adustio lingue cū limosi
tate ꝯvīt ut sup lingua fiat abstersio
si fuerit ibi humor viscosus donec abi
ciat Et dixo aspeitate lingue dulcis et

unctuosum dilatat et lenit dixit Gal.
2° regulis acutorum ptisana est innata ma
lice verum asperum quia in ea cum viscositate
re sua est lenitas et sistens asperitatem et est
abstersiva utilis est asperitati lingue
et contractioni eius prohibet deglutitionem
in febribus acutis uel cronicis cum fissure
in lingua vel sic ut fiat collucio de fur
fures fiunt primo cum aqua ordei coctis
et postea alia aqua addita cum radicibus
liquiricie vase impleat decoctio et post
collutionem oris cum ea iungatur lingua
palatum et gula cum oleo violato in quo
est dissoluta mucilago dragaganti et po
stea fiat unctio cum oleo violato et buti
ro recenti in istis

De fissuris lingue

Confert mestre ad fissuras lingue
et mucilago psilii cum zuccaro et
masticatio portulace cum aceto et
teneas albumen recentis conquassati cum oleo
rosato et mucilaginem psilii dragaganti et
gummi arabici ana partes equales syrupi vi
olati p. i. tamarindorum p. s. seminis por
tulace assi p. i. spodii unciam partem 3am cam
phore partem unciam 8uam. Contritione ultima in
qua diu fiat unguentum et liniat ex eo sup
fissuras omni hora precedente collucione facta
ex aqua rosata et aceto et de utilibus
est decoctionis ordei passi liquiricie
et seminis psilii donec ad spissitudinem
veniat et cum eis fiat collucio et postea
teneat in ore succus portulace cum zuccaro
et postea sic pluries facere teneat in ore
electuarium quod sic fit. Recipe mucilaginis psi
lii dragaganti et gummi arabici ana p. i. syrupi
violati p. i. tamarindorum p. s. seminis portu
lace assi p. i. spodii partem unciam 3am camphore
partem unciam 8uam terantur bene et bene misceantur
et ex corporibus dixit Avicenna est butirum recens

De amissione et impedito verbo

Commota lingue aliquando fiunt cum
perditione eius ita quod loqui non potest pa
tiens et aliquando cum diminutione et hoc accidit
quando tardat puer loqui aut quando post loqui pa
tiens et non potest loqui nisi parum pro eo quod respondere
aut quia non potest elevare vocem et aliquando
patiens fit balbus. Cause eius sunt dixit Avicenna
quandoque fiunt ex nocumento cerebri et quandoque in nervo
lingue et quandoque in lacerto movente linguam
et quandoque in mollificatione spasmo et apostemate li
gue et quandoque vicio stomachi et quandoque vicio ardoris
ut in sinapi et quandoque vicio materie ut in
suffocatione eius et aliquando ex casu et percussione
uel in ebrietate et quandoque accidit vicio cerebri
et quandoque vicio febrium acutarum et quandoque est
in lingua detumefacta et spasmata.
De cura dixit Avicenna. Si dicit quod omne novum
impedimentum loquele curationes supra dictis similes
dixit Judeus quando post frenesim remanet pon
derositas lingue flobotomia sunt due vene
sub ea et humectandum est cerebrum cum impositione
olei nenufaris super caput et in aure et similiter
hoc idem dixit Avicenna dixit Gal. si cum percussione
et collisionis fuerit impedimentum loquele et
ruptum fuit nervus qui ad linguam descendit
aut eius non curatur si sit cum spasmo in tuere
an sit ex siccitate et hic tarde curatur est
curetur cum cum gargarismo lactis mulieris
cum e filia et oleo violarum et amigdalarum aut
de curatione et spondiles in colli emplastra
emplastro humectativo aut cum adipe galline
aut ovis aut porcorum assignata non salita
et si pinguedines has cum oleo miscueris
violato uel nenufarino uel seminis citoniorum spirituum
adiuvat violarum et nenufarum satis diligenter con
fert tantum instilla quod aqua in qua violas
coxeris et nenufar et eorum insuper sup
caput pupum et ptisanam proxima pacienti
ac lac asine uel caprinum. Si vero spasmus
ex repletione fuerit et ex humiditate uel fue
rit gravitas que ad linguam ex humore venit
flegmatico grosso a cerebro eductum aut illi patit
a qua dicta unius omnino tunc cura illius humoris
cura erit medicamine illud flegma purgandum
inducere abstersiva et regimine prohibere infrigi
das et humectas sed rege cum regibus
calefacientibus et desiccantibus et gargaris
mis utere in paralesi et linguam cum yera
pigra frica et sinapi et piretro terit di

ligetur et collo suppone emplastrum calefaciens
et desiccans. dixerunt quidam ad eos qui
privantur subita loquela dictis apta granum
de cum melle et super linguam pone et statim
loquetur aut radices buglosse fac bulire
in vino bono et teneat ipsam in ore quia lo
quelam restaurat aut sucum origani in auribus
pone et piretrum aut castoreum ori immitte quia
post paululum loquetur aut da in potu ℥ i
seminis basilicon optime triti cum pauco vino quia
in omni egritudine redire facit loquelam. Et si
quis sincopizaverit pone folia edere infusa
in optimo vino supra linguam et statim loquetur
et pulegium in aceto mitte et postea in ve
nino liga et sub naso pone fricca pala
tum et gingivas cum optima tiriaca bene fer
mentatam aperiat os patientis et decoctionem rute
ad sorbendum detur quia mirabilis est utilis
Si amissio vocis fiat a catarro procedente
ponatur super commissuram capitis ventosa cum mul
to igne quia subito sanabit mirabiliter ca
tarrum relevat si quis loquelam amiserit sternu
tet adhibito sternutatorio et si locutus
fuerit bonum erit signum si non non fuge ab eo

De dolore dentium

Causa doloris dentium dicit Avicenna est
est malicia complexionis propter ex frigore
aut calore aut est mala complexio cum materia
aut est propter vetustatis frequentius tamen est ex frigo
re. Materia autem dolorem facit cum multitudine quia quandoque
est apostematis et quandoque est corrodens et quandoque
faciens nasci vermem in dente et materia veniens
primo ad dentem quandoque est ex capite et quandoque ex
stomacho et quandoque est ex ambobus locis simul. De
signis doloris dentium secundum loca dicit Avicenna
oportet ut consideres an cum dolore dentis sit apostema
in gingiva an in partibus eius et si fuerit ex
istimabis quod fortasse causa non est in ipso dente et
similiter si fuerit mala complexio absque apostemate in
ipsa gingiva et si non inveneris in gingiva nec
complexionem malam nec corrosionem tunc ea aut
est in ipso dente aut est in nervo qui est in radice
eius et tunc si senseris apostema in dente aut corro
sionem tunc causa eius erit in substantia eius et similiter
si senseris lesionem que procedit in longitudine in dente
erit causa in ipso dente si autem non sentitur
lesio nisi in nervo tunc erit lesio que est in ra
dice eius et prope cum incipit dolor in carni
bus rubeis quia in illis carnibus est expansio
nervi ille. aut si sentitur lesio in madibula
sentitur sicut obstupefactio et dixit cum causa doloris
est in gingiva non sufficit eradicatio dentis
nec est necessaria. si autem causa fuerit in dente removetur
dolor cum eradicatione eius. Et si est in nervo
quandoque removetur et quandoque non et non removetur do
lor per eradicationem nisi quod materia quando mate
ria resolvitur contingit invenit locum amplum
in quo expellitur cum prius fuerit provocata et
retenta cum dente cum prius ibi erat dens et
provocabat eam et significabis vetustatem
dixit Avicenna cum pruritu doloris extremum
Signa doloris dentium propter apostema sunt quod ut
plurimum fit a sanguine vel a sanguine acu
to et adsunt rubedo loci et maxille cum e
minentia et gingiva et acuitas doloris
et tactus aqua frigide et introitus aeris frigidi
iuvat. Constantinus dicit ut dentes numquam doleat
medie ederam de sero et in cantinum resina
que inde procedit et inter dentes pone. dicitur quod qui
fricat dentes suos cum succo cepe mixto
cum adipe galline de mane numquam sentiet
dolorem dentium. Celidonia maior masti
cata a dolore dentium prohibet. Limaturam
cornu cervi in aqua bulire fac in olla vi
tridi in qua postea eam tene cooperta et cum
ipsa aqua lavet os et dentes ipsa eadem aqua
in ore retenta valet ad dolorem dentis. Cura
doloris dicit Mesue est duplex scilicet universalis et particu
laris universalis est tres res. scilicet evacuatio materie diversio
eius et prohibitio ipsius materie et postea perficiatur
cum evacuatione per flebotomiam et ventosis solet et
hoc facies si significabit tibi quod accidit
cum contentione cerebri aut capitis aut alterius mem
bri et idem dicit Avicenna. si autem dolor fuit propter
apostema prius ziziana confert flebotomia cephalice
et incisio venarum que sunt sub lingua et vento
se sub mento cum scarificatione. Et si sanguis
fuerit acutus solvatur cum educentibus coleram
. 2us non complent diversiones cum fricationibus
in extremitatibus et ligature et expressiones eorum

Emplastrum optimum super mandibulam dolorosam imponendum. Recipe xii radices malvavisci bene et perfec
te coctas que post coctionem stundantur et extrahatur ab eis lignum et mundatur fenestrum et postea pestentur
forte et cum eis postea misceantur ℥ ii rosarum. Recipe farine fenugreci seminis lini aneti florum camo
mille ana ℥ i farine ordei ℥ iii incorporentur et in fine cum eis omnibus misceantur ℥ iii olei de aneto
et de camomilla et ponatur satis calidum super locum. Item dens qui debet extrahi stapisagria
leniter teratur cum pulvere euforbii in quo non est dubium quia cavidum ossa a fractura dens
extrahatur cum ferro leniter et sine dolore propter posse et post abstractione albumine locus cum vino
decoctionis mirre et videbis mirabile quia consolidabitur locus et dolor et fetor removebuntur

dolorosi et gal' dix si terit alleum et
ponat in radice manuum prope palmam
et prope in manu que sequitur dolorem sanat
dolorem dentium et expertum est fiat ei hoc
quia rubificat et vesicat locum unde transit
materia ad manum propter dolorem in ea citius ab aleo
3am rem complet administratio medicaminum
prohibentium fluxum materie declinare ad dentes
sicut sunt pillule alaubet quas fecit alwadeo
et sepissimus eas in capitulo de catarro · preclarius
vero dividitur in veram et medosam et abe
complentur cum medicinis retentis in ore et dentibus
applicatis et cum medicinis ab extra approximantibus
quarum alique sunt calide alique frigide et aliquando
operatur cum proprietate et de operantibus cum
proprietate dixit mesue spolium spumarum combus
tum et unctum cum oleo ad spissitudinem mell'
linitum super dentem est mirabile in sedatione do
loris et dixit acetum decoctionis spolii spumarum
et collutum et ore detentum est ad hoc mirabile
a proprietate que est in ipso cornu cervi in aqua
decoctum bene confert si teneatur illa ca
lida in ore et collutio fiat cum ea et radix
plantaginis dixit Ras' 3o continentis cocta et
masticata sunt ad dolorem dentium · et idem
dixerunt gal' et haly · oleum decoctionis
lombricorum terre calidum immissum in opposita
aure dente dolente confert ut dixit sa
pio dixit Auic' cum causa est in ipso dente aut
in nervo eius et non est materia ymo malicia complexionis
curetur cum illis medicinis dentium que illis complexionibus
opponuntur · et si fuerit malicia complexionis calida
colluatur os cum oleo frigido complexionis tepido
et deinde actu frigido et si fuerit frigida
ministret olea calida sicut de been et spina
tur dens super vitellum ovi assatum calidum
aut super panem calidum cum egreditur de furno
si autem fuerit in eo putrefactio fetens tunc confert
ut fricetur cum hiis que sunt butirum adepsa
nans et galline · si materia autem calida sive
sit apparens sive non sunt repellentia reuma
et que dentes confortant · et confert retentio
aque frigide cum aceto aut cum aqua rosata
aut decoctio ex rosis et mirto · et si materia
calida permiscetur tempus principii administrandum

Nota
Galbanum impositum statim dolorem dentium tollit
...
...
...

in oleum rosatum cum decoctione vini et passularum et
fenugreci et in augmento valet vinum decoctionis
violarum et in statu vinum decoctionis corone regie
et passularum et florum camomille amplius in dolore
calido confert emplastrum generatum cum pulpa mali
decocti soli aut mixta cum aqua rosata cum quo
ungatur modicum camphore aut emplastrum factum ex
farina ordei decoctione lactuce aut cucurbi
te aut solatri et confert vinum decoctionis
radicum ebene et acetum decoctionis radicum ru
tice combustarum · si vero materia fuerit frigida ad
ministret in principio que sunt sicut oleum rosatum mixtum
cum mastice et sandaraca cum aceto in ore rete
renta et colluta est iuvamentum sublimius et in
augmento valet oleum rosatum cum eo quod est sicut
ysopus et hinaste aut succus porri post ob
lucionem eorum et postremo administretur ea que
sunt sicut radix cologn' cum aceto aut stafisagria
cum aceto in dolore dentium a frigida causa confert
acetum acutissimum in quo bulient sinapis ℥
iij piperis nigri ℥ i s et abluatur cum ea aut
vinum in decoctione sandarace collutum aut
vinum in quo bulient ana j mastix ℥ s do
nec redeat ad 4am partem ad pulsationem dentium
sine apparente calido dixit Ras' 3o continentis terit
sinapis et apponatur radicibus dentium quod va
let mirabiliter dixit hal' mel et sal cum aceto
si in ore teneatur sedat congelationem et dolorem
molarium sive ex calido sive ex frigido et radix
celidonie masticata cum proprietate confert tri
riaca mirabiliter ad dolorem · piperis castorei
ana scrupulos ... confice cum melle et si
ex suffumigationibus convenientibus ad dolorem
dentium sunt sicut semen porri cum albumine et
ex vaporibus ad dentem sunt malva anetum altea
camomilla fenugrecum semen lini mellilotum
semen caulium folia eius semen porri ysopus
pus et silia · et quandoque fit emplastrum ex cepe asso
et oleo camomillino aut ructarum de rebus
ex quibus fiat in aure sequitur dolorem et
sedat ipsum sicut succus affodilli oleum de amig
dalis amaris et dulcibus quodcumque horum actu
fuerit in cepe concavato et in eis sit parum castorei
aut euforbii oleum rosatum decoctum cum capil
lis veneris ustis in aure dentis dolentis distillatum

dolorē sanat statim si aut̄ ī eā fuerit ven
tositas cura est cū resolutiuis et prope
cū sapino et galbano · Cura medosa que
ē blanditiua fit cū opio et oleo rosato li
nit̄ et ē cōpt̄ et hec medicamine ē cōptu
℞ iusquiami albi opii storacis galbani an
ʒ i piperis albi sem̄ an ʒ s misce cū rob
uue et liniat̄ sup̄ dētē dolentē et caute
procedendū est ne fiat tactus aliorum dentium
Ras dix dandū est ī potu filoniū et tenē
dū est in ore ut dormiat nā ī sompno cū
gerit dolor et mitigat̄ Et Auic quoties
ueniat̄ cōcussatio ab opio et aliis stupefacie
tibus melius est dimittē ea ymo oʒ ut ad
mistret̄ resolucio

Exphi

Nigella

Expti

No

de remi[ni]

De corrosione siue perforatione

Et eo tacio siue corrosio que accit
dentibus accidit ex humiditate a
cuta mordicatiua et auic dixit q
accidit ex humiditate putrefacta in dentibꝰ cu
ra eius est euacuatio humiditatū putridarū
cū hiis que sūt et resoluto carū cū eo qd̄ est
sicut acetū decoctionis nigelle aut sic nigel
la trita cū alkitran et linita sup̄ dētes
et prohibitio corrosionis cū eo quod est sic
galla et cyperus et implet ex eis dēs corro
sꝰ aut linitur eis et dix mesue ī nigella
sola est prohibitio putrefactionis et ex eis
est mirro mastix et apius et collinao cuꝫ
cū aceto est sublimis et camphora quidē est
ultimū et musquemas cū castoreo simul
mixt̄ et est ex eo mirabilis qū fit fumigatio
cū eis per traiectoriū sup̄ dētē corrosū
Et dix sapio si dens fuerit pforatus pone in
foramine alleū aut triacā aut mirrā aut
tere stafisagriā et pone eā ī foramine sola
aut tere nigellā cū aceto forti et line sup̄
dētē Et si ī loco corrosionis fuerit u'mis
tolle semē porri ut iusquiamu et aggrega
cū cera et sup̄ ignē pone et p̄cipue in fistu
pape īstrumo ut apiat os suū sup̄ fumū
eius · Et Gal dix iunci q cōstruat dētē co
rosū a dolore ʒ inzib' decoctū cū uino et
melle et terat̄ bn̄ et ipleat̄ ex eo corrosio
dentis et fricat̄ ex eo circumcirca Et dix sap

Confortatio dētē
Dent[ium] cypud ℞ galle ptes ij mirre p. i corticis
quatuor nucis m[usc]e ptes v balsam' ij cuius cepe
Sanguis lapsa fractus/ Mayoris cum vino
Siud in confortando gingiuas est corallꝰ trita
et plūbatꝰ/

si cū pforatioē dentis fuerit dolor uehemēs
quē nō tollerint paties pone ī foramine filo
niū romanū Ras dix ʒº continēt̄ si po
stea fuerit in loco corrosionis dentis camphora
prohibet ne dilatet̄ corrosio mirabilr̄ Et
Auic dix cū cōpta ē camphora īpledo lo
cū corrosū et sedat dolorē si aūt dolor
nō cesset tūc nečiū est ut eradicet̄

De modo eradicationis dentis

No de
et in pth'

No

Jo mesue qū pp ultimū nocūtū eue
nies denti inter dētes medicina
nō cōferrut nec dolores uehemētes
diminuunt quare ne aliis dentibꝰ nocumēta
pareant cōsulimꝰ ad eradicationē eiꝰ acce
lerare cū igne bono prohibio apat̄ et
prope cū processione eiꝰ nec fiat cōtrac
tio eius apud uehemētia doloris eius ne
fiat cū sincopis et mortis nec fiat cū cōtratē
et cōmotione ueniet̄ reumat̄ et suspecti
aut fiat cū generatōis apatis timorosi
sed expectandū est quousqꝫ mitiget̄ dolor
et maturet̄ deinde cōtrahat̄ cū ferro
postqꝫ scarificaueris ipm̄ a carne zinziuarꝫ
scarificatōe profunda Et Auic dix cū
nō ueniet̄ ad eiꝰ rectificationē scitā
tūc cura eius est eradicatō et cū ueneris
ad eradicationē cōsideri an egdo sit in
dente · nā si nō fuerit nō oportebit ut e
radicet̄ et nō eradicet̄ cū eā fuerit ī zin
ziua aut fuerit ī neruo qui ē sub dēte ꝑ̄d
tū q̄uis dolorē paruꝫ alleuiet nō tn̄ ipꝫ
destruit ymo redit Et dix ī eradicatōe
dentiū qui nō cōmouet̄ est timor ex qbus
dā nocumētoꝝ pluriō qꝫ cū detegitur
mādibula quia aliqua pars mādibule cū dē
te euellit̄ et putrefit pꝰ sbē eiꝰ et cōcitat
dolorē uehemētē et qūꝫ febrē Cuꝫ ergo se
ceris q eradicatō est difficil' aut nō tollerint
eā infirmꝰ tūc nō erit rectū ut remoueat̄
cū uiolētia illud eī est ex eis que ī dolorē
augmētū faciūt Et dix mesue ī q̄mine cōtr
tionis debitū est ut fiat scarificatō deinde po
nat̄ medicamine ī radice dētis et hoc cū
cautela ne aliis cētē dentibꝫ noceat ex me

var
hoc medicamen fac dent' cade psc Amurca
oli coquitur cum agresta ad spissitudinem
mellis et unge Dēt/

dicamus autem hoc sufficientibus dixit Avicenna est
ut sumatur radices mori celsi et piretri
et teratur in sole cum aceto forti donec fiat
sicut mel deinde linatur cum eo radix
dentis tribus vicibus dicitur eradicat den-
tem sine ferro et sine dolore Radix autem
si posita in forti aceto per iiii dies postea
pone eam ad solem et exsicca et exsiccatam
pulveriza et de pulvere eius ponatur super dentem
corruptum Alii dicunt pulverem eius in sacculo
lo recludere et denti corrupto applicare qui
educat eum insensibiliter hali dixit si ponatur
in molari perforato lac asinine et ossa fetida
educunt ipsum dixit Rasis piretrum positum
in aceto potentissimo per xl dies exsiccatum et
exsiccatum teratur cum opus est et illinitur dens
est dens marcens et dimittendum est spacio
unius hore aut plus dens tamen sanus inclu-
sus est cera aut illinitur cum vitriolo
viridi mixto cum aceto potenti et posuit
Avicenna hec duo in medio aut illinitur est
cum dicto vitriolo mixto cum lacte titimali
et est hoc vehementius aut illinitur sit
radices dentis cum piretro in eo per biduum
aut triduum et occurrunt radices eius et
commoveatur dens qui cum perfectum fuerit eum
cadet absque dolore autem instituendum est cum ra-
dice cucumeris asinini dixit Avicenna loco piretri

De ortum dentium facile

Ut difficultas sit ortus dentium in infanti-
bus butirum cum melle mixtum est
optimum et aufert mordicationem
gingivarum que tunc est in eis et cerebrum leporis assa-
tum et comestum facit ad facilem ortum den-
tium et si dolor fuerit vehemens vel quod in-
cipiat apparere gingiva apparere calido tunc le-
niatur cum succo solatri et oleo rosato

De congelatione dentium

Congelatio et dormitio est et stupor
dentium est passio quam possumus
plene quid sit cognoscere cum videmus eam
procedere post acetosa et pontica comesta
et causa eius dixit Avicenna aut propter ipsum dentem aut
propter illud quod occurrit dentibus extrinsecus ut sanguis
aut propter illud quod elevatur ad eos ex stomacho hec-
aut dispositio vocatur apud nos allegatio dentium Confert
ei dixit mesue mastix et portulaca et semen eius
et fricatio dentium cum nucleis nucis aut cum
amigdalis aut cum avellanis et dixit haliabbas
vinum calidum sepe commovet stuporem in brevi
maxime si masticentur cum aliqua grana piperis
est enim hoc utile et valet fricatio eorum cum oleo
sinsitino et confert ei dixit Avicenna masticatio
portulace aut semen eius contritum et infusum aqua

De vermibus dentium

Et vermes dentis occidit semen iusquiami
albi et semen cepe et semen porri et
propterea fiant ex eis formule cum alkitran
in modum avellanarum dixit Rasis 3o continens
semen porri cum pice liquida fumiget ad dentes
ubi sunt vermes quia expellit eos et mitigat dolorem
et ad idem valet radix plantaginis trita et mas-
ticata et radix celidonie masticata et decoc-
ta in aceto ore colluto ex eo et valet ace-
tum solum calidum collutum

De apostematibus labiorum

Labiis accidunt apostemata dixit Avicenna sicut
aliis membris calida et frigida ex eis-
dem causis intrinsecis et extrinsecis et eis-
dem signis cognoscuntur et eisdem medicinis curantur
Signa tamen cognoscuntur ad sensum de cura eorum in
ipsorum dixit almansor oportet ut incipiat in eis cum eva-
cuatione humoris dominantis et deinde administret medicinas
locales que dicuntur in cura apostematum gingivarum
et sint aliquantulum fortiores in pustulis labiorum
dixit hali cephalicam minue decoctione propi-
na mirobolanorum et cum cerusse unguento cataplas-
ma aut cum litargirio et galla trita diligenter
cum cera et oleo rosato liquefactis et aloes lotum
cum oleo rosato et oleum violatum cum cera confert
pustulis labiorum siccis ad pustulas eorum utile
est hoc unguentum Recipe cerusse ℥ iiii litargirii cadmie
argenti marchasite ana ℥ ii ʒ oleii rosati quan-
tum sufficit Grossicies labiorum subtiliet cum
succo celidonie farina quoque ciceris cum melle
mixta confert apostematibus labiorum duris

De fissura labiorum

Fissura labiorum quandoque accidit labio superiori
et quandoque inferiori et quandoque ambobus dixit
mesue quod in labio superiori fit fissura

Ad fissuras labiorum vide supra in capitulo
de ulceribus oris

Var.
Suffumigatio ex semine
porri interficit vermes
in dente

coitate narium et fit propter catarrum aut coriza solu
tum fluere ad partes illas quare turget nasus
et labium cum vestigiis rubedinis interdum et
interdum bothor et interdum cum crustis et fis
suris et ex asperitate Cura eius secundum mesue
est tres res prima est evacuatio humoris superha
bundantis 2a est diversio cum flobotomia si peccatum
fuerit in sanguine et cum aliis diversionibus 3a
est adequacio loci et correctio accidentium
que accidunt in ipso cum eis que dicta sunt de
ulceribus narium Avicenna dicit currit cum cura cor
poris et totius capitis et rectificacione regiminis et
dicit almansor fuit fixure vicio stomachi et confert
modificacio stomachi cum manna et cassiafistula et viol
et potacio multa aque decoctionis ordei cucurbi
te et similium et lini ex(?) stomachi in hora dor
miendi cum de oleo violato quod confert multum
et potes cohibere regimine humectatiui et inl
nplicatur labiorum fixura ad multiplicacionem
bothor et cura eius est ungto de cerusa et unge
cum oleo rosato et ungto mesue Recipe galli ce
ruse ana partes equales amigdali dragantum ana
partem 1 conficiatur cum adipe galline et utere et dicit
Recipe gummi albotin mellis masticis ysopi humid
ana conficiatur et utere Et ex expertis est quod experimentum
recipit gallas contritas cum cerusa plumbi et
amigdalum et dragantum cum adipe galline et
masticis visicus albotim et ysopus humida et
mel cum ex eis fit ungtum ungtum sanans omnes
fissuras in quacumque parte oris Recipe cere atque a experimentum quod
dipis anatis ysopi humide olei rosati ana partes sanat omnes fissuras
dragantum amidi mucilaginis seminis cotonior
ana partes 1 gallarum cinis pilorum caude equi fur
fur combusti plumbi combusti ana partes 1 teratur tere
da et cum aliis fiat ungtum ex quo fixura un
gatur et superaspergatur pulvis qui sic fit Recipe
masticis gallarum cinis pilorum caude equi plumbi pulvis
usti furfuris combusti ana partes equales psidii corti ad idem
ce plumbi dragantum corticum thuris ana partes equales
infundatur per diem et noctem in vino odorifero et
postea exsiccetur super lamina ferrea et postea
subtilissime teratur si autem per menstruas non curatur
nimium est ut cum filo ignito cauterizetur

Ad tremorem labiorum

Tremor labiorum propter accidit infrigi-
et contingit quandoque propter iram aut timorem vehe
mentem aut ventositatem et ut plurimum accidit
cum coitate oris stomachi et propter quod in eo est
nausea et quandoque accidit cum coitate nervorum ve
nientium ad labia ex cerebro et cura primi est
vomitus cura 2i est cura tremoris dictus su
perius approximando menstruas illas cerebro nuce et labiis

De apostematibus gingivarum

Gingive accidunt aliquando apostemata sanguinea
colerica flegmatica et melancolica et secundum plu
rimum accidit ei cum materia descendet
ad ipsas ex capite et quandoque accidit ex coitate
stomachi ex vaporibus elevatis et quandoque fuit cum
febre et quandoque sine febre Signa quidem si fue
rit sanguineum erit color rubeus si autem
colericum si albus vel lividus flegmaticum preterea si
digitis tangens sentiat caliditatem magis calidum
significat et si sentiat frigiditatem frigidum significat
Cura apostematum calidorum gingivarum dicit Avicenna
est evacuatio quantum ad humorem colericum cum eva
cuantibus coleram et flobotomia si materia est sanguinea
cum colera vel sanguinem impura et propter alchich
et est locus circa quem oritur barba et primus
sa curationis circa dictum est in principio est sic aqua ro
sata et lac acetosum et aqua mirti et decoc
tio balaustiarum aqua arnoglosse ex istis fi
endo gargarisma et post principium fiat
collucio oris cum oleo onfuncino et mastica
no et mirtino similiter mixtis quia confert in principio
augmenti et in processu augmenti confert ole
um in quo bulliunt masticis et rose sic
ce aut oleum rosatum in quo bullita fuit spi
ca et rose et mastix et deinde postea dicit
Avicenna confert succus yreos yrios et in
humide et recte per in statu et declinacione
fiat ei cura sanguinem et tristire in vapore
et fiat quiescere a dolore aut ferro vincant
succus rute si vero apostema non resolvitur sed
collectionem fiat innuet ipsius saniacio et
fiat sanie si per se non aperit aperiendum est flobo
thomo de eo tamen quod profundum est et cali
dum dicit Avicenna si non resolvitur cum menstruis y
mo fit purulentum et dicunt quidam quod secundum plurimum
fit fistulosum et tunc eget cura manuali
sive aperiatur cura manuali sive cum ferro et ob

hoc subdit quod quando pervenit ad creandum carnem novam in loco aperationis propter depilationem eius et subdit cum purulentum sit .i. ulcus putridum sit administra super ipsum florem eris et gallas et corticem eius contritum cum aceto aliquibus diebus et sirie .i. vitriolum rubeum combustum et gallas et ipsum tege cum ulcerum gingive que dicuntur et subdit cum gingiva non cessat suporari et aperitur et non sanatur indiget cauterio et tunc melius est ut sumatur oleum fervens cum lana involuta super extremitatem tente et ducatur super illam partem gingive et totiens fiat donec detumescat gingiva et constringatur. De cura autem aperationum flegmaticarum dixit Avicenna ut in principio colluatur os cum oleo de olivis cum rob et post principium administrentur resolutiva fortia incipiendo a debilioribus et ista sunt dicta supra multotiens. Dixit Hali si in gingivis ulcera apparuerit aut aperata et sanguinem ab ipsis fluere videris cephalicam minue et scariam [?] applica. Et si passio diuturnior fiat venas duas que sunt sub lingua flebotoma et corpus solve et scias quod oleum onfancinum confert aperationi calido collutum calidum quantum tollerare potest confert aperationi frigido et butirum confert aperationi gingivarum in pueris. Constantinus dixit zuccarum [?] rosatum cum vino vel aceto secundum congruentiam bullitum vel collutum et sedat dolorem gingivarum. Et Avicenna dixit cornu cervi ustum sedat dolorem gingive inflate et similiter fructus celsi et butirum coctum maturat omnia aperata in ore quare cessabit manatio eorum et dolor mitigabit et gingive aliquando tumescunt propter humiditates ad eas fluentes et ad exsiccandum eas confert ut sumatur ovum galline et eiciatur ex eo albumen et vitellus in ovo relinquatur et impleatur supra vitellum sale paulatim ponendo de eo et bene cum vitello miscendo ut liquefiat sal et sit repletum ovum obturetur et comburatur ita quod in cinerem redigatur et ex illo cinere fricare gingivas valet et fricatio earum cum saliva. Si autem gingiva

vino

vitello

declinata fuerit ad caliditatem et citrinitatem dixit Rasis 3° continentis mixtum [?] est cum emplastro frigido facto ex galla et sumac [?] tamarisca et rosis et balaustiis et si declinat ad frigiditatem et ad albedinem recipe piperis partes vii foliorum apii [?] saunecytros [?] ana partes v [?] partes iii nardi partes iiii piretri cinamomi cassie lignee ana partes duas distemperentur cum melle et apponatur.

De ulceribus gingive

[U]lcera accidunt sicut aliis membris aut post plagam aut post dubellationem aut propter humores corrosivos et ex eis quedam non sunt putrida neque corrosiva et quedam incipiunt putrefieri et sunt ulcera putrida et quedam incipiunt corrodi et fiunt ulcera corrosiva et quedam sunt fistule et unumquodque istorum suum [?] cognoscitur. Cura si fuerit a materia frigida lavetur cum aqua mellis et supponatur mel cum pulvere gallarum mirti. Et si fuerit a causa calida lavetur cum aqua ordei vel zuccari et supponatur zuccarum [?] rosatum cum aqua arnoglosse. Et si caliditas sit intensa tunc camphora est ultima. De ulceribus saniosis quedam sunt profunda multum et quedam ex eis non sunt multe profunditatis et putrefactionis et sunt corrosiva quedam sunt fistulosa. Cura ulcerum non multum profundorum est duplici modo attractivis et primus est mollificativus ipsius ulceris cum eo quod est vinum proprie et acetum foliorum salicis et rosarum et sumach et corticis granatorum sive silvestrium. Et si videris sanguinem in eis habundare post flebotomiam cephalice fiat scarpellatio gingivarum cum extractione multi sanguinis deinde abluantur cum hiis que diximus. 2us modus perficitur cum incarnativis et stringentibus gingivas et consolidantibus ulcera vulnera et sunt proprie sicut alumen constrictum super gingivas et collutio facta ex aceto decoctionis eius quod sunt propria et sicut balaustie et rose et cortex granati et decoquatur in aceto et colluatur in eo gingiva deinde pulvis super eas factus ex rosis cum pulvere glandium thure et farina orobi et sanguine draconis hali

aq ord

consolid et restring

dixit ad putrefactionem gingivarum cephalicam
minime · cum cicatricem appon' corpus pur-
ga abs' refica' laudabilibus parum cedat
dulcia fugiat / de secundis ulceribus fistulo Cura ulcerum
sis et corrosivis cura e duplex · s' ulis et corrosivorum
particularis et prima pficit p elboraz solu
cione et divisione · 2a pficit primo modi
ficando et abstergendo virus et putredinem
et ptes corruptas in eo sive fuerit caro
sive os et si ulcus fuerit fistulatum et
fuerit i carnibus oz videre si corrosiuz pe
netrat vacuum eius deinde immittat i eo
medicamine acutum usque ad profundum eius
cum constipsens carnes putridas et post h°
intendum est modificativis multe abst'sionis
sic est acetum sqliticum quousque appareat ca-
ro pura et si conveniat medicamine acutu
· s' ad hac modificatione facienda mittat
in fistula oleum d' ovis cum modico troci
alcaculon i iectione post iectione usque
ad consumptionem ipsum · de hys trociscis diximus
in ca° d' polipo narium et quando ex trociscis
predictis facimus tentas et ponimus eas usque
ad fundum fistule usque dum consumat caro
putrida · sed si pp medicinas acutas dolor
superfluit et combustio teneat i ore oleum rosa
tum p se aut conquassatum cum albumine ovi aut
cum lacte donec doloris et punctione fiat
remissio · Si aut fistula usque ad radicem de fistulis
dentium penetraverit curet sic diximus si profunda
aut non contulerit cauterizemus usque ad ra
dicem dentium cum stilo ferreo ex cupro intendo
pus illis modificativis et abst'sivis sic dixi
mus · q' si sic malicia non tollit dens abra
atur et si aliquid corrupcionis remanet levi
medicamento tollat · at vero si corrupcio ca
dat in os mandibulare aut maxillare oz
elargare ulcus usque ad os corruptum de
inde cum instrumento radendi totum quod ex osse
corruptum est abradatur usque dum appareat
purum et cum dixit corrosiva aut ulcera
si sint profunda oz ut curet cum calcadicon
proprio eis dicto i antidotario et similiter fistule
deinde spergant sup ea medicine stiptice et ex Expli
eis est medicamine exceptum qd' sic fit Rx sbu stipticum

lor fructus tamarisci purit' ana ana ʒ
iii · celidonie ʒ · i · mirabolanorum citrinorum
rosarum siccarum ana ʒ · ii · fabarum salis armoni
aci cubebarum spume maris ana ʒ s · bau
listiarum et ʒʒ ʒ · viii 4a pte fiat ex eis
dentifricium ad gingiva corrosa · dixit Ras
3° continent Rx olei rosati gallarum ana ptes
4or mirre ptes ii · terat et decoquat
i aceto et cum eis lavanda e gingiva et
retineat in ore per duas horas deinde la
vandum est os cum lacte asinino qz prohi
bet corrosionem · dixit mesue ulcera cancero Ad ulcera
sa curare oz cum appositione acuti medicaminis cancerosa
una vice post aliam usque ad cessacionem
corrupcionis cum eo qd' e sic acetum sqli
ticum cum successione olei rosati si dolor
excreverit · si aut caro cancerosa fuit
multa dura et difficilis consumpcionis ex me
dicamine acuto cauterizet sup ipsa caute
rio ex auro cauterizacione post cauteriza
cione donec perveniat ad vivum deinde te
neat i ore butirum cum oleo rosato et si
post illud aliquid ex canceroso remansit
curet cum alcacalon · dixit Gal' 4° d' in
genio sanitatis si ulcus fuerit nimis pu
tridum vehementer indiget exsiccatione ul' desic
catione si vero fuerit minus humidum non indi
get rebus nimie exsiccationis et d' utilibus
debilibus ad ulcera parve humiditatis pu
tride est zucara rosatum vetus cum vino a'
aceto bibitum postea collutum et si ul
cera levia fuerit indiget modificatione
et abst'sione et tunc utilis est decoctio
foliorum olive cum melle et decoctio ra
dicum apii cum melle collutam Et ras dixit
3° continent sucus foliorum plantaginis fre
quenter valet fel testudinis et dicit q' da
adunctum cum melle dissolutum i aqua et
colluat inde os Aly et e Rapio si i ore
fuerit ulcera velociter corrumpencia et co
fert ad corrosione oris et constringit de
tes Rx mirabolanorum citrinorum gallarum cor Constrigens de
ticum granatorum aceto sorum rosarum mumich et gft corros
et sumach fructus tamarisci et granatorum
silvestrium ana ptes equales terat et admisceat

Aliud R alum p̃t .i. salis com ustr p .i. chr̃ sapio medicine confert corrosioni et me sanguinee que egreditur ex gingiuis et dentibus comotis R alum usti et commisce i aceto ℥ .i. salis masse et sumach an ℥ .i. terat et administretur aut R alum p .i. salis com usti p .i. pulueriçet et apponat et ex hijs sup gingiuas confortat ad ulcera maligna et herpestiomena R cortices granator ℥ iii ẏẏẏ balaustiar gallar alum iamion piretri an ℥ .v. sumach ẏẏ sal indi ℥ .v. terat et administrat et de utilibus dixit Auic est q̃ alcola st corr sua mala natura est administrat flores et cum coquatur gallis et rob et alume et balaustijs et dixit galle confert oĩ alchola maligno et prope que coquat cum aceto et sale et fit cum eis collutio oris in alcola puerorum .3ᵐ genus curationis gingiue dixit mesue perficitur cum me^mis incarnatiuis sicut prope cum corticibus thuris coctis cum vino aut aceto aut oximelle scillitico fiat collutio ex eis deinde cum me^me de corticibus nucis aut diamoron deinde cum vnguento egipciaco aut aceto scillitico deinde linatur sup gingiuas thus aut sanguis draconis medi^me utile i regnando carnes in ulceribus gingiuar R olibani ligni aloes sarcocola san drac an fiat puluis subtilis de quo ponatur sup loco et dentibus in pueris est puluis spodij subtilissimus mixtus cum zuc^ro rosato dixit Ras 3° continet ad regenerandum carnem i zinzina R thus masticis aristo san drac yreos et orobum et cum melle distempera et utere Tercium genus curationis dixit mesue est consolidatio ne amplius rapiat nutrimentum et hoc cum me^mis indurantiuis et constrictiuis fiunt aut gingiuar de utilibus ex cuius est q R canch et semi coriand frixi an ℥ .i. tere et confice pillulas cum mucilagine psilij et cum non fuerit aq frigidissima infundat i ore et teneat sup lingua Excoriationi aut gingiuar et palati confert puluis ossium mirabolanorum suppositus et gna ce mirti viridia et masticata prosunt

De Apthibus meri

Dz ee infra in ore an ... de ... ora ... sto

postea cum meri q̃z sunt calida q̃z frigida et ut plurimum fiunt per viam de fluxu reumatis ad ipm · Signa illa sunt dolor cum deglutit et siccitas et cum stat supinus et cum dolore est grauitas et adest febris licet non sit vehemens fortitudinis Cum apa te aut calido est sitis dolor intensior et e dolor continuus siue deglutiat siue non nec febris est acuta apa sanat · signa sunt tremor crispulatio ingredo febris fetor oris et q̃z per os emittit aliquid p̃ secessum cum apa te frigido non est febris ut pl^m nec caliditas sentiatur neq sitis neq pulsatio

Cura Cura est ut nullo modo prouocet vomitus et dieta sitis est dicte apatum sto^a potio ec e idem completis intestinis sed i cura apatum calidorum mediana fiboa et solue cum manna cassia et syr^us violat · Est aut p^o

Repercussiua quatum ad localia i principio localia una cum hoc R olei rosati succi plantaginis et lactuce an feruescat cum modico aceti et addita cera alba fiat vnguentum de quo fiat unctio i posteriori et desup emplastrum fiat de farina lentium et ordei cum dicto oleo siue i aceto et mucilagine psilij teneat i ore et q̃ continue lauat dragagantum cum syr^o rosato mirtino in p^io aug^{ti} addendum est predicto vnguento sicut apij oleum camomillinum et anetinum et in e plastris adeps et mucilago fenugreci et in hoc supradicto de loc de pino addat pro redolere aug^{to} utat loc diapenidion diaris emplastro subtrahat sicut predictum et addat bdelium fenugrecum meliloti in statu fiat unctio cum oleo nardino et anetino et emplastrum ponat ex farina fenugreci sem lini flor camomille mellilon absinthij decoct in decoctione ysopi ex quibus fiat emplastrum cum armoniaco et oleis predictis

Cura fri Cura apatis frigidi completa cura apatum frigidorum sto^a et i p^io confert vnguentum ex oleo rosato cum modico aceti equalsato in p^io augmenti competit supradictum emplastrum et fiat ut dixi addendo i statu radice lilij celestis et radice lylinee · ex si apa collectione fecerit confert i

calido ℞ farine ordei radicum eniste preparatum ℥ .ij. branche ursine ℥ .j. incorporentur cum butiro recenti et assungia pulli et procedente maturatione addatur in eo fenugreci et cum completa erit maturacio addatur radix lilii in fine et superponatur emplastrum ex farina tritici eniste branca ursina semine lini fenugreco camomilla et coquatur cum butiro et assungia porcina et cum incipit maturari fac sorbiciones ex succo furfuris oleo amigdalino et zuccaro bibat aquam passularum dactilorum et ficuum et cum fuerit volutas (?) cum pedi emplastrum sinapis cum ruta agrestis rupto apostemate regatur cura ulceris quia si apostema fuerit induratum regitur regimine dicendo in cura apostematis stomaci

De ~~angustia~~ anxietate stomaci

Conturbacio angustia anxietas et estuacio que proveniunt a corde et vocatur cardiaca cordialis que a stomaco et vocatur cardiaca stomaci et differunt hec a se invicem et dicamus quod conturbatio est motus virtutis expulsive paulatine et leniter fortis ad expellendum quod contristat et estuatio est anxietas cum ingemiscitur et estuacione laterum absque cum nota et fit infirmo necessaria ut permutet de figura ad figuram non enim stare potest in eodem situ sed inquietus involvitur nunc super uno latere nunc super altero nunc sedet nunc iacet nunc erigitur nunc iactat se a capite ad pedes et de una sponda lecti ad aliam et quandoque contrahitur tremor cordis lypotomia et sincopis. Causa huius dispositionis est eadem cum ea que est materia nausee et prope attributa et quandoque cum sit in regione ventositatum vel humorum ex materialis ventus vel solutis et quandoque est cum omne quod fervet in stomaco ex humiditatibus fructuum et ideo hec maxime contingit ex fructibus in stomaco febricitancium et quandoque cum est aqua frigida que non bibitur in sua hora in temporibus febribus ut quando materia esset flegmatica vel melancolica vel quando materia esset acuta sive calida sive frigida vel quando in febribus esset opilacio et precipue in porris venis et epate signa patent per relacionem infirmi. Si conturbacio fuerit propter acuitatem cum inflacionis et confert vinum aqua mixtum et maxime si cum fuerit caliditas et ubi esset levius frigiditas confert aqua mellis. Si autem fuerit magna confert esse quod dictum est. Si vero ex frigidis humoribus quasi relinquitur materie resolutive detur rob de citoniis vel de agresta et si humor sit frigidus potencius rob misceatur mastix et thus et quia primum expellenda est talis materia a corpore cum potu aque calide ex qua bibat de hora post horam. Quia si fuerit ab humore calido que plurimum evenit approximandum est ab extra epithima frigidum ex sandalis et camphora et rosis intingatur in aqua rosata vel endivie et confert emplastrum ex corticibus cucurbite et portulace et summe orde cum aceto. Ab intra vero si non est nausea commoveatur vinum et confert julep ex aqua citrullorum cum zuccaro et spodio. Alexander dixit ad eos qui de pessimis humoribus in stomaco paciuntur mordicaciones et angustiantur dabis aquam calidam vel ydromel et vomere videbis si facile vomat si autem non facile vomunt calefacere oportet prius que sunt circa stomacum et pedes et manus et post calefactionem exhibe aquam calidam vel ydromel et si non vomuerit digitis vel penna in ore missis incitabis vomitum et si adhuc non vomuerit dabis eis bibere oleum calidum optimum solet enim non solum quia primum vomitum movere sed etiam ventrem laxat et hoc non parva est utilitas ad prius. Quia si non voluntate fluxus ventris evenerit erit artificialis movetur deinde confortetur corroborativa da loca herba absinthii et decoctio eius potum dando. Sed si flegmatica multum collectum in stomaco fuerit fomentabis oleo multo in quo decoquatur anetum et absinthium et post hoc dabis bibere mulsam in qua decoxeris ysopum et aliquantum aneti et dabis diaciton et dabis vinum ypatum et cibos qui calefacere solent. Et si ex nimio calore aeris fiat angustia conforta eos statim aqua frigida data et ancias frigidarum iube fieri circa stomacum et iube eum vomere et post hoc vinum dabis bibere

Ad casum et percussionem

Si fiat casus super aliquid aut obviet rei dure timetur ne ei accidat ni

Infra (?)

de operationibus infra post capitulum de creandum ... ...

Ca.

Cu.

Si sit ex ... quomodo ... medicina

Ab extra

Ab intra

Vomitum

vide capitulum de pertinentibus ... capitulum de ventositate

Abi...

Empl...

A ... ...

nimius fluxus sanguinis narium vel per vomitum
vel urinam vel secessum vel fiat apostema aut
fiat remotio alicuius penule epatis a suo situ
aut esse dixit gentilis fiat agitatio sanguinis
contusi et mortui. Signa sanguinis fluxi
nota sunt. Signa apostematis dicentur loco suo. Signa
remotionis penule habent per fortem dolo
rem et compassionem aliorum viscerum et quod non assunt
signa fluxus sanguinis nec apostematis. Si igitur
accidat fluxus sanguinis fiat flebotomia propria
et diversiva et administrentur in principio que restrin
gunt et si fuerit ibi caliditas sint stiptica
ex frigidis et si non fuerit ibi caliditas
misceantur cum frigidis stipticas que sunt contrarie
caliditatis accidentalis et fiat ista ab intus et
ab extra sedato fluxu resolvendus est sanguis
mortuus et congelatus incipiendo a leniо
ribus deinde procedendo ad fortiora. Et
Abit ex medicinis bonis ab intra sumptis est reubar
barum lacca mellilotum mumia rose cum ex
eis omnibus fit pulvis prohibet autem apostema si
in principio fiat flebotomia et diversiones trahentes
sanguinem et humores ad extrema. Et
facta flebotomia sumat in potu ʒ. i. pulveris rubee
et reubarbari omni die et fiat hoc tribus di
ebus ista enim evacuat et confortat epar
et prohibet in ipso fieri apostema. Diaticum dixit
deus ʒ. ii. reubarbari cum lacca vel cum rubea
ana ʒ. s. cum vino ʒ. i. et ista magis conveniunt ubi
non sit caliditas. Et si infirmus calide sentit
damus dixit diaticum balaustias bolum arme
nicum cum aqua plantaginis et potest pulverem
qui communiter valet ad casum et percussionem super
epar et prohibet apostema et sanguinis fluxum
Recipe balaustiarum et boli armeni mirti violarum
[illegible] ana ʒ. iii. sanguinis draconis reubarbari lacce
mumie ana ʒ. i. s. dosis ʒ. i. cum apozimate
rosarum masticis et arnoglosse. Et ab extra
Empl potest fieri emplastrum ex arnoglossa coriandro
et mumia cum vino stiptico et illinitio cum
oleo [illegible] et rosato et pulvere mumie
sed cum fueris securus ab apostemate exhibe resolu
tiva temperata ut nardum florem squinanti ab
sinthium croci mumia. Et si sanguis mor
A sanguinem mortuum tuus in loco remansit fiat hoc optimum le

nimentum Recipe bdelium masticis calamum aromaticum
ana ʒ. ii. cere pilobalsami ana ʒ. i. mumie
ʒ. iii. arsenici citrini ʒ. s. incorporentur cum o
leo camomillino. Si vero apostema prohiberi non
potuerit curetur cura in illo dicenda. Cum vero
cuius ex additamentum remotum est a loco suo
est dixit Avicenna ut fiat remotio et concussio
cum preparatione pectoris illius qui habet illud
sic ut inclinetur et sublevetur inferiora et con
cuciatur deinde erigitur sedatur enim dolor sub
ito et cum reductione additamenti ad locum suum

De Squinantia

Dixit Galienus 4° de interioribus quod squinancia est
apostema quod nascitur in collo sive in collo
pro collo et epiglotum et gula et aliis
membris circumiacentibus intrinsecis et extrinsecis
quod impedit operationem anhelitus coartatione
vel attenuatione opilando introitum aeris
ad pulmonem. Dividitur autem hoc apostema quia
aliud est a causa extrinseca et aliud a causa intrinseca.
A causa extrinseca A causa extrinseca fit sicut diximus a casu et percussione
dictarum partium aut assumptione quorundam ciborum
de quorum proprietate est inducere apostema in gutture
ut sanguisuga fungi mali et quidam adde
Intrinseca derunt cerusa cum multum comedunt. A causa
intrinseca fit sicut diximus quod fit a causa humorali
sive sanguinea sive colerica sive flegmatica sive
melancolica. Ysaac autem et constantinus dixerunt quod
hoc apostema nunquam fit ex melancolia quia iste morbus
acute provalet et sit pacientissimus quare impos
sibile dixerunt esse ipsum fieri de colera nigra.
Alexander vero dixit ipsum fieri de melancolia sed
rarius unde dixit si niger spumat ex melancolia
est humore. Avicenna autem et si dicat ipsum ra
ro effici a melancolia non tamen elongat a veritate
tem quia aliquando accidat a melancolia subito aut pau
latim deinde subito suffocet et post dixit ipse
fieri apostema melancolicum ex permutatione ad ipsum ex
apostemate calido dato quod nunquam fieret per viam de
Species eius fluxus. Dividitur autem squinancia in tres species
quarum alia est apparens sensui cum inspiciatur pars
interior gutturis et alia est non apparens
sensui nisi lingua fortiter comprimatur et est tertia
species squinancie in qua nil apparet sensui
quamvis lingua comprimatur. Et ypocras sic eam di

videns in tres species divisit quod prima earum
est pessima que in gutture non apparet nec
in ante nec intus nec extus et cum dolore
acutissimo que in prima die interficit aut 2a
aut 3a aut 4a ad plus et in ea vix statim
paciens suffocatur et emittit linguam ex ore
et habet vocem catulinam · altera species est
cum in gutture apparet apostema cum rubore et cum pre
dictis accidentibus et emissionibus tamen et vox catu
lina erit et 3a species est in qua guttur et
intus et extus rubet et est minus mortifera
· Alii autem dividunt squinanciam in 4or species quia Alia divisio
aut apostema est in lacertis exterioribus ita ut sit
apostema solum apparens extra in membris convenienti
bus aut sit apostema in lacertis exterioribus vertebris spon
dilia ita quod apostema solum apparet intus versus fau
ces et adiungdola que comprimunt gulam aut
que comprimunt gulam aut quia apostema est in lacertis
interioribus ipsius meri aut quia apostema est in lacertis
interioribus ipsius cane seu epiglotti · Sciasque preterea
quod squinancia terminatur altero trium modorum nam modi terminandi
aut resolvitur aut supponitur aut permutatur
et alii addiderunt aut quod corrumpit membra
aut interficit · Signa ab auctoribus ponuntur Sig
octo que sunt constrictio anhelitus dolor in partibus
gutturis apertio oris difficultas degluti
endi seu impotentia, sermo in duabus naribus ex
itus amborum oculorum per evaricationem statim
in venis et arteriis gutturis egressio lingue
et pulsus in principio apparens varius et parvus et Dra ex
in fine frequens · distinguitur suffocatio facta ab apa ab aliis
te squinancie et facta ab apate pulmonis vel alia
parte pectoris quia ut ponit 3o continente in squina
cia suffocatio accidit dupliciter aut subito aut pau
latim in apate pulmonis et parte pectoris non
fit suffocatio subito quia vie pulmonis sunt late
et multe · Signa specierum sunt quando apostema fit a Sig san
sanguine sunt rubedo faciei et oculorum tensio
totius corporis sive repletio tumor calor do
lor loci aggravatio dulcedo salive carno
sitas corporis et manifesta antecessio aborum ge
nerantium sanguinem · Signa facta a colera sunt siti Colire
inflammatio dolor acutus punctura mordicatio
color citrinus saliva amara hitudo corpo
ris magis extenuata et antecessio aborum generantium
coleram facta a flegmate signa sunt multitudo Si flate
salive vocis raucedo paucitas doloris cum gra
vedine albedo loci et faciei hitudo humida
flegmatica mollicies antecessio aborum generantium fleg
/ facta a melancolia dixit mesue quod estimat quod accidet Mlire
hic in ore accutum fortissimum · et avicenna dixit
quod signum eius sunt sapor acetositatis et po
naticus et durities ad tactum · Sig temporum Sig temporum
squinancie sumuntur ex hora suffocationis in principio
angustio statu et declinatione ex dispositione suffoca
tionis hoc est ex difficultate anhelitus permutatur
aut alia apostema absque apertione ad ex
teriora vel propter hoc quod apostema aperiatur et appa
reat saniem ad exteriora emitti · nam si fu
erint fuerit pulsus undosus magnus et pro
pere si cum eo fuerit tussis iam permutatum est
ad peripleumoniam · Si vero pulsus fuerit spas
mosus iam permutatur ad spasmum · si vero
dolor fuerit in stomacho et sequatur nausea
tunc iam permutatur ad stomacum · Si vero debili
tatur pulsus valde et commovet tremorem
cordis et solvitur calor innatus et accidit
sincopis iam materia est effusa ad partes cor
dis · Sig suppurationis sunt quando invenitur lenitas
pauca inchoans quamquam medicus ad tactum
percipit et augmentatur dolor et fervor et
molicies et lenitas · Signa spem dantia Sig bone spei
sunt quoties accidit sopitus alleviatio doloris
facilitas anhelitus et rubor apparet et in
parte exteriori colli supervenientes vel pectoris
· Sig autem mala sunt febris continua sincopis Mala
vehemens difficultas anhelitus difficultas
transglutiendi ita quod reiciat potum per nares
et vox catulina et permutatio rubedinis
a parte exteriori ad interiorem et urina subtilis
post grossam eveniens et alii medici addi
dit si lingua sit nigra et in cura signa
ac sollicitudinem apponere cum sit egritudo paciens
nullas dans medico inducias · Et cura eius Cura
perficitur dieta potione et cyrurgia · Et die
ta que nobis non est conveniens squinancie secundum
sibus apparentibus membrorum gutturis et colli Regimen
consistit in evitatione aeris frigidi et discoopertione
capitis potest enim aeris frigiditas opprimendo
materias ad guttur a capite virtet aer intuitu ca

lidus ne dissolucionem materias faciat fluere
eligatur igitur aer siccus cum aliquali declinatione
ad calidum vitet furorem iram et timorem
adhereat gaudio et leticie vitet motus
corporeos et maxime capitis abstineat
a locucione clamore murmur adhereat
quieti sapiencie ne loquatur nisi coactus
fuerit de necessitate vitet multitudinem sompni
proliri et profundi et diurni connestitum
dus est igitur ei sompnus quoniam ut dixit meo
sine in multitudine eius timet suffocacio
quare oportet ut parum dormiat et cum dormit
conetur sepe et prope cum videtur molestari
in anhelitu et offendit in stertendo cum
ei difficulter stertit excitandus est quod dum ergo
dormit absque molestia anhelitus et stertore
tione difficili dormire permittatur preterea sompnus
eius in nocte tempore post sorbiciones est ei molestus
vel molestior quare permittendus est vigilare
post aliquod spacio duarum horarum ad
minus antequam dormiat vitet cibum et potum
difficilis digestionis actu frigidum aut multum
actu calidum et non solum actu sed esse potencia
abi autem convenientes squinancias et omnibus
pacientibus in partibus gutturis dicit Galienus
in 2o epidimiarum sunt farmace medicinales
vinum omnino tollendum est nam ipsum dissolvit
et auget materiam ideo utendum est tenuissima
dieta quapropter stante acuitate morbi et constancia
virtutis insistendum est cum abstinencia
ciborum non concedat inquit avicenna usque ad
tercium diem nisi quod accipiat de melliciato
et post triduum de ptisana ordei etiam septimo
vitellum ovi sed mesue voluit eos
esse contentos ydromelle et aqua zuccari
ydromel ubi non sit febris et materia sit frigida
aqua vero zuccari ubi sit febris et materia
est calida. Cura vero per pocionem quinque
1 completur intencionibus quarum prima est subtractio
2 cause 2a est prohibicio eius quod fluit
3 3a est diversio eius materie que fluxit 4a est
intencio appropriacionis medicaminum localium
4 4a est accidentium correctio. prima quidem
intencionem complent evacuaciones fiende cum flebotomatione
et proprie cum flebotomia et ventris solucione
et quidem hec causa est si accidat a plenitudine
solum sanguis primum nostrum est dixisse
mesue a flebotomia si autem cum plenitudine sanguis
multiplicatur colera proponimus evacuacionem
eorum extrahens coleram a sanguine et
si oportet hoc cum iteracione faciamus et faciamus
sequi flebotomiam post illud. Condiciones vero
observande in flebotomia sunt quinque prima est si materia
fuerit sanguinea flebotomia communis est adhibenda
et proprie ex vena cephalica ymo insistit
Avicenna quod postquam feceris flebotomiam illam et separasti
te ab ea nunc non postponas flebotomiam venarum
lingue. 2a est quod si significatur esse dominium
sanguis qui continet et convenit fluere et
est paciens ex illis qui consueverunt cadere in
squinanciam nunc flebotomia fiat ex latere quod
sequitur dolorem si autem hec ex possibilibus non accidant
melior est flebotomia ex latere opposito
. 3a vero res est quod si dominium fuerit in sanguine
et fuit totum nunc non est inconveniens
flebotomare ex utraque cephalica cum vicissitudine
et necdum ex cephalica sed ex basilica
etiam et saphena si virtus tolleraverit. 4a est
ut qualiscumque fiat flebotomia cephalice flebotomentur
eodem die vene que sunt sub lingua
sed flebotomentur eodem vespere et maxime tunc
est festinandum cum plenitudo apparuerit
si autem colera cum sanguine dominatur congruit
cum flebotomiam et post solutionem ventris cum hiis
coleram educentibus et iterum causa fiat si
virtus tolleraverit cum aqua solatri et fructuum
solubilium ut cassie fistule tamarindorum prunorum
et similium et competunt evacuaciones per cristia
et colliria debilia si febris adest aut fortia
si febris non adest. Si autem sanguis dominium
fuerit cum fleumatis exuberancia post post
flebotomiam solvatur natura cum cochiis yera et similibus
. 3am intencionem complent adustracciones de
iacinto vel de papavere et aliarum medicinarum
sistencium materiam catarralem de quibus dictum est in
capitulo de cura catarri. 3a intencio perficitur cum ducentibus
materiam ad oppositum et ad extrema
id perficitur cum ligaturis dolorosa extremitatum
fricationes et passione donec rubeat neque eius
debet attrahi materia ad propinquum nisi premissa

fuerit evacuatus et diuisio ad sanguinem
et iam sedatus fuerit fluxus et de diuite Diuk...
tibus si cruteia et colica acuta si fuerit
sine febre uel cum febre leui fiat cum pul
pa coloquintide furfure centaurea scilibus bau
rach et zucro rubeo quod si febris fuerit in
tentior utere cristei lem his aliquid acuta
tis sic fit ex coloquintida camomilla aneto
furfure baurac oleo sisamino zucro rubeo
et sale. Rasis in 8 continet loquitur distinctius
de qua vena sit flebotandum dixit si squinancia
in muliere cui abscisa fuerint menstrua mini
... fiat de saphena et sic in ... successione
strictionis emoroydarum et sic si fuerint
post strictionem fluxus ventris sanguinei
aut sanguinis narium fiat de basilica et ...
res si oportuerit quod si flebotomia fieri non possit
apponatur ventosa pulpis tibiarum et ...
si oportuerit dixit Rasis. si autem fuerit cum
febre acuta leniendus debet venter ex cum
cassia fistula in qua posita sit succus endi
uie. Cristere forte a quo est fugienda maxime Clistere forte
nisi febris prohibeat valde. dixit quidam doctor
quod in materia calida confert hoc digestiuum R(ecipe)
sir(upi) acetosi simplicis ℥ j. sir(upi) ... sir(upi) violati
ana ʒ ß. distemperentur cum vino granatorum uel aqua
endiuie et soluatur cum soluentibus coleram Si In fri(gida)
materia frigida R(ecipe) iuiubarum numero 12 sebestenarum
numero 6 liquiricie ʒ ß passularum ʒ ß de
coquatur et in decoctione distemperetur hic sirupus mell
rosati ex melle compositus sir(upus) de stecados ana
ʒ ß et soluatur R(ecipe) cassie fistule ʒ ß agarici Solut(io)
albissimi turbit ana ʒ ß salis gemme grana
iij ... et distemperetur aqua zuccari. Si
materia fuerit frigida R(ecipe) pulpe coloquintide aga
rici sal gemme ana ʒ ij corticum polipodij sem
urtice ʒ ß centauree furfuris ana ʒ j et in hac
decoctione distemperetur yere galieni electuarij
indi ana ʒ j olei camomillini olei anetini ana
ʒ j ß sal ʒ ij zuccari rubei ʒ j. Si uero materia calida
fuerit ... fiat hec decoctio R(ecipe) bliti mal
ue altee violarie endiuie et lactuce ordi
mondi ana m(anipulum) j et in hac decoctione distemperetur
mellis ʒ j cassie fistule ʒ j ß electuarij de suc
co rosarum ʒ j ß et ... Si autem materia fuerit

mixta fiat hec decoctio R(ecipe) centauree florum In materia mixta
camomille seminis aneti bliti malue vio
larie furfuris ana m(anipulum) j agarici ʒ ß et ea
dissoluantur cassie fistule mellis violati
et yere pigre ana ʒ j olei camomillini et
violacei et zuccari rubei ana ʒ j ß salis ʒ ij.
4a modo est administratio particularis et In te(mpore) 4
localium oportunum que diuiditur secundum tempora mor
bi et secundum diuersitatem materie fluentis ... Si igitur
materia fuerit sanguinea administrandum est in
principio gargarisma frigidum propter cum aqua rosa In principio ...
ta et aceto hoc etiam est res cuius ... spe
squinancie sanguinee ... aut cum aqua in
... sumac aut ribes et sumach cum
succo granatorum acetosorum et dulcium tritorum
cum toto corio ... aut cum succo solatri cum
sero rosarum quod est adhuc mirabile de
medicinis autem compositis ...
confectum ex moris siluestribus et ex suf
flacoribus ... et alumine balaustia cor
tex sumach et succus agreste et ...
pillule que sic fiunt cum tenentur in ore R(ecipe) Pillule ... in ore
rosarum sumach ypoquistidos acacie grano
rum granatorum coriandri preparati ana partes
equales conficiantur cum sirupo rosato in quo
infusum fuerit modicum dragaganti et
fiant inde pillule lupinis et teneatur in ore vna
post aliam Si materia autem colerica confert
in principio ... que non dixit sed magis
cum eo quod est propter sic succus solani et
rosarum et sandali et ... gargarisma fa Cal(ida) ma(teria)
ctum cum iulep violato remisso cum aqua
plantaginis et ... gargarisma quod
fit ex succo lactuce colato solo et quidam ex
eis non solum gargarismata sed etiam bibita
confert ut rob de papauere dixit haron
R(ecipe) seminis papaueris albi ... duos et aque
mellis ... infundatur papauer in ipsa
aqua per noctem vnam deinde coquatur donec
redeat aqua ad ... duos deinde coletur
et ponatur in ea ... acacia sumac et balaustie
et ... zuccaro et coquatur donec fiat ad
modum sirupi et detur ex eo quod prohibet
reuma descendentis. Si uero materia fuerit fleumatica In fleuma
gargarizandum est in principio cum aqua rosato et sir(upo)

acetoso in processu principii addatur galla et
In principio alumen in materia melancolica fiat gargarisma
in principio cum oximelle confortatum cum bau
In augmento calido rach et alumine. In augmento vero si materia fue
rit colerica aut mixta sit diamoron
gargarizatum cum decoctione kariarum
et corticis granatorum et lac quidem est ex
eis que conferunt in hac hora et prope
cum pauco zucharo et croco et sit cum mul
Frigido gere calidum. Et in materia frigida sit rob nucum
et rob celsorum seu fortia cum pauco mir
ra et croco aut cum decoctione ysopi aut
cum decoctione calamenti dactilorum et kari
carum et passularum mixtum cum oximelle et
In statu prope in melancolica. In statu vero in materia cali
da confert gargarisma factum cum diamo
ron et decoctione passularum sebesten dac
tilorum liquiricie et ordei aut fiat gargaris
ma cum aqua feniculi et sirupo acetoso. Et in materia
frigida fiat gargarisma cum decoctione
dactilorum kariarum passularum ysopi et oxi
melle. Si autem ultimat hora status nunc sit
decoctio ficuum aut passularum aut baurach.
Et in materia calida sit lac et decoctio fi
cuum et passularum et mucilago psilii. Et
isti met in resolutiva valet in declinatione
materie frigide. Et in calido fiat gargarisma
cum decoctione fenugreci mellilot florum ca
momille et furfuris in qua ponatur mel
et sapa. Et si apostema induraret mollifi
cetur cum diaglone mollificato cum axungia
galline aut cum aliquo de mollitivis
Si materia supporatur dictis in capitulo de schirosi. Si autem materia
tenderet ad supporacionem nunc maturan
da est cum ab intus et extra approxima
tis. Et in materia quidem calida fiat garga
risma ex decoctione altee seminis lini fe
nugreci liquiricie seminis malue cum melle
et fiat emplastrum ex altea brancha ursi
na malua decoctis et incorporatis cum a
xungia recenti. Aut recipe karicas
numero xx decoque in aqua deinde tere
donec fiat sicut electuarium et sic pis
tatis impone in decoctione ipsarum et iterum
decoque cum farina fenugreci et me

dulla fermenti. hoc enim confert ad aperien
dum apostema durum et maturandum materiam frigida
licet raro supporet nisi per administra
Sanato cionem medicine calide. Sanato apostemate experti
mesue et Avicenna succurrendum est in apostemate
eius cum gargarismate aut modo quovis
alio cum hoc ut dolorem parum inferat sicut
est decoctio ficuum fenugreci et dactilorum
aqua est incipiendum deinde fiat gradatim
ad fortius sicut est aqua mellis in qua
decocta sint ficus calamentum sansucum alumi
Rupto nis et radix lilii. Et de rumpentibus ab
cepta est emplastrum de fermento sale et
oleo aut ex yrundinibus combustis incorpo
ratis cum axungia porci vetusta. Si autem
non sufficiunt medicine simplices fiat recursus
ad compositas de quibus est confectio dya
rundinis saponis iuvamenti sublimis
Recipe anisi apii florum squinanti lilii celestis
cinamomi amomi aristologie longe aluis
zamei haumel mirre cassie lignee liq
uiricie croci ana aureus i croci magni
seminis ... ana ʒ iiii costi anisi yron
dinum recentium ana ʒ v spice nardi ana aureum
i gallarum aureum i s. confice cum melle colato
que si non contulerint nunc abscindendum est
apostema cum unguibus aut cum ferro potissime
tamen remedium est ut rumpatur apostema cum instru
mento ligneo bene polito aut osseo aut corneo
neque est expectanda totalis digestio. Sed
quocumque fiat fiat cum cautela et ingenio
egrediente sanie nunc propere gargarizare bu
tirum vaccinum cum aqua calida et oleo
violato quousque ulcus abluatur et purge
tur a sanie. Postea cum medicinis abstergentibus nam
predictum medicamine non est ad stringendum sed
ad sedandum dolorem apostematis mitigato dolo
re abstergendum est ulcus cum inflatione foliis
armoniaci doctores tamen non exposuerunt de
medicinis consolidativis huius ulceris quia bene
plurimum nam per se hanc consolidacionem operatur
[illegible] interiori quia completur cum correctione acciden
tium nam si dolor fuerit fortis in principio proce
demus cum anodinis que resolvunt sine
attractione. Et Avicenna maxime laudant

Quando habuit difficultatem deglutiendi
[illegible] a [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]

unguentum ubi timetur apostema in [illegible]
in Germania
Recipe medulle [illegible] bonum [illegible]
tussi et [illegible] ana ʒ [illegible] mucilaginis fenugreci et
seminis lini ana ʒ i croci ʒ i olei de [illegible] ℥ ii
[illegible]
laudatur. De hoc [illegible] tota gula
[illegible] ungatur et supponatur [illegible]
[illegible]

k a

cū arcuādatur collū lana ysopi ·a· nō lo
ta spālr̄ infusa ī oleo cōi ul' ol'o ca
moīllino nā ipā est sedatiā doloris et
lenitiā In ma tū calida d' ɔ̄cumbus
est īunctio fcā cū dialtea et oleo vio
lato mucilagīs fenugreci psily et altee
et cōfert malua cū ol'o violato cocta
et emplastrata et cōfert īunctio utilis
℞ butiri sine sale axūgie galline et
anatꝝ recētū oli de lilio mucilaginis
altee et fenugreci et seīs atoniorꝝ an
ptes equales simul addēdo d' farina or
dei et seīs lini In frīda aūt mā ɔ
ueīt īunctio ex mucilagīne fenugreci
et seīs lini an ʒ· ſ· butiri sine sale di
altee an ʒ·ı· olei amigdalaꝝ ʒ·ıı·
q' si dolor fortis fiat necāriū ē admis
trare narcoticā sīc dicitur ppe et sirꝰ
de papaūē et si acīdat q' palatū exaspe
retur tūc fiat gargarisma cū lacte nup
mulso calido cū oleo rosato et eē fieri
pt sine oleo rosato · Cū aūt sincopis ac
cidit pp materiam pluriaꝫ suffocatiem
et timet ne cōpleatur suffocatio īapi
atur a cristeribꝰ fortibus et flbocentur
vene sub lingua et vena frontis et ap
ponatur vēsoi vētose sup collo et sub
mēto cū mas̄ioue et sine mas̄ione
· si aūt fiat difficil' deglucio ponāt
ventose sup collū apud spondile ·2· u
cū sucacōe ·ı· cū ventosis pforatis que po
stea per orificiū carū figūt et sauciāt

de egritudinibus uuule ꝛ p° de apl'e

Arnosa qedaꝫ ptīclā ī alto oris
apparet pendens cū apit os gs
plurim̄ et depssit lingua huic
accidūt egr̄nes plures calido frīde sicce
hūide et cōpositionales elogacōue et
cāu eius et subtilitate ipiꝰ et ingrossacōe
et accidūt ei solo ɔtinuitatꝰ ulcera et a
postemata quorꝝ cā est aūt extrīca aūt
intrīca · nā qūaqꝫ obuiat capiti et col
lo cā extrīca faciēs fluere hūores ad
vuea aūt attrahē ipōs ad ea et oīs
quide humor pt eē cā huiꝰ apātis plo
riuqꝫ tū fit a sanguīne et deīde a flēte
A colera fit raro et adhuc rariꝰ a melēa
· Cognoscat' aūt apā vue p visū et tac
tuꝫ qū ore apto et lingua arca radicē
fortit' depssa digito ul' instrumto īuisās
piatur sic ei optime ɔpuchit' egr̄nes
vuce et duaꝝ amigdalaꝝ et maxie
cū papitur egro ut tussiat terminat'
aūt apā tribus modis aūt ad rsolōne
aut corrupcōeꝫ mēbri Et signa harꝝ
ꝉnacōum sumūt ex eis que dcā st' in
cogtione ꝉnacionū sequācc · Cura huiꝰ
apātis quo ad dietā et euōne mē et
ipiꝰ diuisione dcā ē ī cū° pce'n· oꝫ
aūt dixi Aūt ut admīstras mēnas
locales cū facilitate, nō pmēdo neqꝫ
granēdo neqꝫ cū digito ɔpmēdo ne
dolorē et laborē ptī afferas neqꝫ eē
est insistēdū cū mēnis vehementer
dissolutibꝰ · Cura per localia diui
sificat' s'm tēpora apātꝰ et eius maꝫ
et ꝉnacōne hec igit' cōpetit gargaris
ma ī pn° quod fit ex rosa decocta
cū corticibꝰ granatorꝝ et gallis su
mach lentibꝰ scorticat' et fructu ta
marisci · sapio dixi q' medicamē qd'
recapit balaustiarꝝ p·ıı· alūīs iamei
p·ı· terāt' et cribellent' et misceāt
cū aliquāto caphore et croci et admīs
stret' ita ut ponat' sup uūā · Aūt
uero possunt cūnone ī admīstracōe istorꝝ
recōꝝ et volūt ut assiduarēt gargari
rismata ex aqua cāta simplici ne īdu
rarēt uua usu stipticorꝝ et medicamē
ad hoc ɔueūs est ℞ seīs lini et seīs
malue et dragagāti an ptes equales
cōquassent' et ponat' ī aqua cāla et cū
eis ponat' seme psily integrꝝ et extra
hat' ab eis mucilago cū quā fit illini
cio aūt fiat gargarisma cū ea distēpata
ī aqua In ea uero que ē flegmca id fi
at sꝫ ī colica ul' sanguine colico ɔueīs
ē istud quod fit cū aqua solat' et seī
bus rosarꝝ · In augmto uero apātꝰ calide
ɔt gargarisma ex diamoron et decocōe

nucis apsi et thuris. In prin° aut apat
mela° confert medicam Aui; ex gall
inaturis, nuce apsii atramento rubeo
et sumach cu simul ex eis an ptes e
quales et p sa sal is torrefacti et admi
stretur. Cu aut apa pvenit ad statu
et si apa tendit ad resolone admistra
re solutiva cu repulsivis. propterea dix
Sapio cu pvenit ad statu acuitas apat
et apa est acutu et calidu nec pmiste
in rebus dictis murra croci et opiu et fi
at gargarisma cu decoctione car et li
quiricie rosar cu melle. Aliud utile ke
passular iuiubar sebesten ordei mudi
an ʒ r s capillor veneris liquiric ysopi
an ʒ y ciperi calami aromatici an ʒ y
s. decoquatur i aqua sufficienti et ad
dito parvo aceto et melle rosato fiat
gargarisma et oe coctu i areatu
uvee liniatur. Cu declinaverit
egritudo fiat gargarisma ex ysopi apo
zimate et folior lily cu floribus camo
mille et sticados. Et si ma fuerit fri
da addatur i resolutivis. Si aut apa
no resolvit et dolor invalescit tunc col
ligitur supporacio. Admistrande dix
Aui sit decoctiones maturative et de
convenientibus est decoctio dactilor et
ficuu et passular et radicu lily et rox
et ex eor fece fiat emplm et qz
timeatur i eis aliquid de confortantibus
ipm mebr ne addat putrefac° in
integru sint mirra api rose balaustie
et si dolor invalescit oz intede ad seda
cione doloris cu eis que maturacoez
conplent et si dolor pseverat remittendu
est dix Aui ad soloe vetris ul ad
flobotomiaz sm q ma exigit. q si no conple
tur resolo doloris tunc de convenientibus est
decoctio ysopi yreos et radicas celido
nie sic est gargarizata vel cu oximel
le conposito ul squillitico et de fortibus re
solutivis est succus origani gargarizatus
et iuvat cuius resolo cu lana no lota
intincta i oleo costino ul laurino sup

collo cuius applicata supporato apate ape
riat et mondificetur sicut dictu e i ca°
superiori aliq aperiunt flebo in pte i qua ma
gis apparet matura°. q si apa induratur
et prolongatur no e resita convenies sicut
assa fetida collo suspensa si vero apa no
resolvit neqz supporat neqz indurat sed
in corrupcione persistit tunc madecedu est
quia non amplius ut dix meliue igit a
na. Aui tn placuit ut oia ipa incisio
dimittit quantu possibile fuerit et cu alys
cura pficiatur. Et de convenientibus est emplm
cu sale armoniaco et ponas illud ei cu
coclear. q si incisione fieri contingit fiat
cu forpicibus et postea sequatur cauteriza°
cu ferro ut prohibeat fluxus sanguis
q si fieri no poterit restringatur sanguis
cu hys que experta sunt ut est succus arnoglos
se et prope admistratur cu tenaclas de ka
rabe qui sit actu frigidus de abscisione qt
uvee cu ieiunus caucias sit assa fetida
alumine iamenii que si sine intincsioe pona
tur maxdit ea at faciut cade et appli
centur ita ut paciens eas no deglutiat neqz
tn madecanda est tota uvea cu radice eius
sed dimittenda est radix ne noceat voci

De Casu uvule

Casus uvee pprie dr qn uvea plo
gatur et cadit inferius que si cadat
ante orificiu meri ipedit deglu
cione huius ca e maua° humiditatu a capite
ad uvea venu molestat et longa efficitur
que licet alii sint sanguinee sit tensacio ca
loris i loco et apico rubedinis i apacione
oris cu depressione lingue. flegmatice vero sig
sunt pvra° sensus caliditatis et apparicio
Cura rubedinis. Cura eius e i remocoe cause
diversione eius et appropriacoe localiu medic°
1 pma pstat si fuerit magne rubedu et
inflamacois cu flebotomia cephalice et si fuerit
cu pmixtione colere cu aqua fructuu et
mirabolanor citrinor et si habuent
2 albedinem cu pillis cochys prmo 2a conple
tur cu divitentibus maz cu fricacoe aurium
scarpellacoe contressione caru sursum appositioe

ventosas ad partem oppositam et ex eis que
experta sunt est ut accipiat extremum vel medium ca
pillorum in sutura coronali et colligat ma
nibus et precipit infirmo ut iaceat et tu
quidem pone pedes tuos super humeros eius
et tu trahe manipulum capillorum vehementer
quousque cutis disloacetur ex cranio elevata
cum uvea illico et confert semitamita ad
diminuendum materiam ad partes narium in materia frigida
conveniunt applicando capiti calida attrahentia
et exsiccantia sicut electuarium aureum a
lexandrine dissolutum cum modico vino vel (aurea alex)
aliquo oleo calido aut emplastrum de baucis
lauri cum pulegio origano calamento nepita
savina trita et incorporata cum melle et ex
tensis super pecia et applicatis capiti pars ra
so in anteriori parte eius Et iam expertum est (experimentum)
ut liniatur super sutura coronali emplastrum ex
succo aquatico cum aceto aqua rosata aut
cum aqua solatri et semine rosarum cum succo gra
natorum aut cum aqua rosata aceto cum decoc
tione sumach mirti gallorum rosarum cum a
ceto et cinamomi In augmento confert de
coctio rosarum sumach mirti et cinamomi
In statu addatur flos camomille et capilli
veneris In declinatione vero conveniunt resolu
tiva pura remissa et confert aliis cum (cum caul)
caulis veris si materia fuerit frigida confert
in principio gargarisma ex decoctione mirti
sumach rosarum alumis assi et salis assi in
qua ponatur de succo mororum vel aceto In augmento
confert cinamomum sumach costum et rose
In statu addantur apium et calamenta
In declinatione cum camomille et sinapi Dias
corides dixit quod assa cum aqua tepida pul
verizata confert mirabiliter si autem accidat
casus uvee in talibus confert galla adusta
cum aceto mixta et illinita super sutura coronali

De apostematibus amigdalarum

In utraque parte palati in fine dentium
sunt glandule que humiditates velo
citer suscipiunt ex capite descendentes
vel defluentes ita ut aliquando prohibeant de
glutitionem et aliquando fiat anhelitus constrictio et
conspiratio visu ore aperto et lingua depressa
et post tactu comperitur Cura earum est ut
evacuetur materia primo sicut memoratum est deinde secundo
ut diminuatur materia ut dictum est in casu apostematis
uvee et confert fricationes brachiorum
dolorose et scarificationes in parte silvi
super dorsum et fiat in die illud plures
et confert instillare oleum amigdalarum dul
cium tepidum in aure et ab extra ungendo
et maxime aurem que dolorem insequitur et
hoc in materia calida et similiter oleum anethi et
camomillum et hoc in materia frigida et lac
ut scribit 3o continentis confert apostemati calido
et confert ad apostemata amigdalarum cum sit in
augmento emplastrum factum ex farina fabarum
fenugreca et melle si autem apostema maturetur
ponendum est emplastrum de spuma boracis
aut de sale aut de sulfure et est procedendum
postea ut dictum est in superioribus

De eis que retinentur in gutture

Res aliquando retinetur in gutture absque
frontem aliquando cum frontem ex eo
cum accidit res huius magnitudi
nis propter quam deglutiri non potest et accidit constri
ctio in meatu quedam vero infiguntur in
gutture ut spine hamum ossa et similia et
cognitio harum habetur ex cognitione infirmi et
asstantium et aliquando precipitur visu aliquando tactu Cu
ra est si quid infixum videri potest vel tangi ex (Cura)
trahatur digito vel aliquo instrumento et dixit
Avicenna quod premat collum quod est inter utrasque
spatulas adhibendo passiones post pas
siones super collo cum pugillo Et confert pro
vocatio vomitus sed in hoc est timor et quia maxime
quando res retenta esset sic fixa et sic opilaret
quod non posset educi per vomitum nam tunc fieret
maior opillatio si autem sit res infixa admini
strentur gargarismata cum nasturcio diu in
fuso et conquassato in vino et deinde fiat vo
mitus post comestionem rerum viscosarum et con
fert sorbere et deglutire paulatim res vis
cosas et hoc convenit ubi res non esset multum
adherens si autem esset multum adherens pro
vocetur vomitus singultus tussis et de experto
est ut bibat omni die 3 i nasturcii contriti cum

aqua calida et euomat illud et expellit
expti quod i[n]uenit. Ego aut[em] dicat inuolo[]expti
sum q[uod] de melioribus reb[us] est candela
cerea equalis grossiciei et sit longitudi[nis]
sufficientis et i[n] aqua calida teneat[ur] do
nec sufficiat[ur] fiat plicabil[is] et in gula leuit[er]
i[m]ponat usq[ue] ad locu[m] u[bi] i[n]here[n]t qui aut[em] res
ei adherebit et extrahet cu[m] ea aut cu[m] ipa
ad fundu[m] sto[mach]i exponetur

de Sanguisugis

hau[rit] sanguisuge adheret naribus
aliu[m] ori aliu[m] ad stomacu[m] descendut
et adheret ei et si ita p[ro]ce[dit] aliu[m]
ut aspiciat eas n[on] videat statim suspectione
eius bu[m] oz interrogare pacientez de p[otu]
si biberit aqua[m] turbida[m] in qua nascit[ur]
sanguisuge et accidit ei in quo suspen
ditur sanguisuga in gutture aut meri
aut sto[mach]o angustia inquietudo quia sentit
i[n] loco puncturam et ignorat cum cu[m] i[n] aliis
locis sentiat se sanum et aliu[m] sputu[m] sanguis
p[ro]p[ter] eius puncturam cu[m] g[o] vides hoiez sic
spuentez educat anal aliq[uod] i[n]stru[ment]o et dixit
Anti diascorides q[uod] acetu[m] calidum bibitu[m] contra
hit ea[m] de meri et illinitu[m] a quacu[m]q[ue] cor
cit[ri] poris p[ar]te et medulla citri decocta i[n] aceto
et cocta i[n] bona quantitate illa[m] contrahit
et gargarisma folior[um] salic[is] extrahit ipa[m]
Armo[niacum] et armoniacu[m] contritu[m] cu[m] succo rute simplu
armo[niacum] ntu[m] contrahit ea. si aut[em] fuerit i[n] sto[mach]o a[d]
p[ro]fundo eius curet[ur] vomitu aut potione ven
tris cu[m] eis que educunt u[er]mes et de conueni
medicinis contrariis enti[bus] est hoc R[ecipe] lupinor[um] abrotani absi
thii nigelle cost[i] nasturcii metastri an[a]
p[ar]tes equales et sumat cu[m] aceto ad prouo
candu[m] vomitu[m] abet[ur] pacie[n]s aleis capi[tis] porri
et calamento fluuiali trita et oleo calido
postea euomat. si aut[em] sanguisuga adhere
at naso curet[ur] cu[m] caputpurgiis ut cu[m] succo
cucumeris asinini et elle[bori]. si aut[em] accidat ut
abstrudat sanguisuga caueat sibi ille in
quo fuit a clamore et loq[ue]la et no[n] superflu
at fluxus sanguis et si accidat ut caput
sanguisuge p[er]maneat p[er]moto collo caueat
ille a clamore loq[ue]la et motu dieta p[ro]tui
et apostemacionis eius et iterato faciat re
media supradicta si aut[em] superfluat post ca
sum sanguisuge fluxus sanguis c[on]stringat[ur]
cu[m] eis que dicunt[ur] i[n] cura fluxus sanguis ab ore

de Asmate

a
[A]sma triplic[ite]r sump[tu]m i[n]uenit[ur] apud auc
tores uno mo[do] generali pro o[mn]i ma
licia hanelitus et sic sunt a[sm]a[tis]
4[or] species et ut sic idez e[st] i[n] dispna g[e]n[er]al[ite]r
sump[t]a / 2[d]o minus generali pro hanelitu
et laborioso qualis est qui eueniunt currenti
et laboranti / 3[o] sumit[ur] sp[eci]al[ite]r pro speciali
malicia hanelitus proueniente ab humoribus
grossis et viscosis existentibus i[n] pulmone
i[m]pedientibus liberu[m] ingressum et illo mo[do] sump
tu[m] d[icitu]r asma vero p[ri]mis uero duobus modis
Ca[usa] sumptu[m] d[icitu]r asma n[on] vero. Causa uero asma
tis est egritudo que no[min]atur angustia sp[irit]us
que generat[ur] ex humoribus grossis et visco
sis ex discursu reumatis ad pectus ex ca
pite aut ex locis attinentibus ei et fit eo q[uod]
canales pulmonis plem[ni] s[un]t humoribus aut p[ro]p[ter]
sanie[m] contentaz vel co[n]uenie[n]te ab apate aut p[ro]p[ter] san
guine[m] congelatu[m] effusu[m] ad concauitate[m] pulmo
nis e[st] igit[ur] ex causis eius materia grossa viscosa co[n]
tenta i[n] aliqua p[ar]te pulmonis vel effusa ad ip
sum et q[uia] cu[m] generacionis dicta superfluita
tu[m] est strictus complexionis pulmonis vn[de] fit de
bilis digestionis sui nutrim[en]ti quare multipli
cat[ur] i[n] ipo humiditas. est aut[em] alia sp[eci]es asmat[is]
que c[aus]at[ur] ex ventositate inclusa i[n] pectore et
q[uia] e[st] cu[m] asmate n[atur]alis ex principiis genera
cionis. ut si pectus fuerit strictu[m] q[uam] pulmo
p[ro]p[ri]us aut postea ex tempore acq[ui]sita et strictu[m]
p[ro]p[ter] eruptionem saniei subito ad membra sig[na]
q[ue] p[re]cesserunt signa hanelitus apat[is] et col
lectionis i[n] aliquo membror[um] ex quo potuit san
Sig[na] ies ad membra hanelitus fluere. Signa asmat[is]
queda[m] s[un]t signa generis et queda[m] speciei
Signa generis s[un]t cu[m] aliqs assidue patit[ur]
tussim et aerem trahit quemadmodu[m] post cur
sum fit aut post vehemente[m] motu[m], et cu[m] ia
cet supinus est ei deterius et cu[m] sedet e[st] ei
melius. Signa aut[em] speci[ei] s[un]t qui fit vicio humor[um]

et humiditatum contentum in cana pulmonis sta
tim adest constrictio hanelitus et est cum vo
luntate excreandi et labore. et pulsus habe
tur asma ut plurimum est tremulus. si autem
fuerit ex fluxu catarri tunc illud asma est
subito et declarat illud lesio capitis in cerebro
et in nucha que cognoscatur per ea que dicta
sunt in superioribus. et frigiditate a siccitate significat
angustia spiritus absque raucitate vocis macre
do corporis sitis et paucitas sputi eius et frigiditate
ab humiditate significat vox et sonus cum rau
citate et multum sputum crassum et globosum
et sitis pauca. frigiditate autem a ventositate significat — ventosum
cat levitas pectoris corporis cum constrictione que
diversificatur secundum acceptionem eius quod inflan
tium est. et frigiditate a vaporibus fumosis significat — vaporosum
levitas et distensio pectoris et febris vapo
rorum fumes. Amicus vero dixit quod asma est ex
quibus longius cum hoc tamen est huius preterios bre
ves. paroxismus asmatis duplex est unus con
tinues multos particulares. Alius particularis
cum magna malicia hanelitus qui non potest esse
longus. scias tamen quod asma in omni etate accidens
difficilis est curationis et si accidat in senibus
forsitan non sanatur neque maturatur. Cura — Cura
asmatis variatur variatione suarum causarum et
variatur secundum quod ipsum est verum vel non verum. Et
cura veri completur dieta potione et cirur
gia. vitent igitur asmatici aerem frigidum et — dieta
grossum et nebulosum et habitationem in locis
aquosis non ambulent discalciati et capita non
discooperiant frigori et fugiant artes metal
lorum et confusione corum et argenti vivi sit
locus ad calidum declinans sine pulvere et fumo
ante cibationem calefaciat pannis lenibus sub
tilibus pectus pluries vitet tristiciam et fu
rorem utatur exercitio temperato quod in principio sit
moderatum et non frequens utatur elevatione
vocis gradatim omni mane pectinet et fricet
caput suum leniter in loco calido. Et conveniunt
fricationes forte in extremitatibus ante cibum vi
tetur balneum post cibum balneum vero aque
maris post evacuationes et vomitus est iuvati
vum scias tamen quod neque balneum neque fricatio
pectoris conveniens est in hora paroxismi sit

sompnus brevis maxime in hora paroxismi
non sit longus et dormiat capite bene
elevato et cooperto sumat panem bene fer
mentatum et coctum et omnia genera de pulta
fugiat et etiam legumina grossa et carnes
grossas et viscosas et quecumque sunt difficilis
digestionis vitet lac et omnia que ex lac
te fiunt et ova frixa et maxime cum sunt du
ra vitet unctuosa acetosa stiptica conveniunt
autem ipsi fercule de seminibus urticarum et
vitellis ovorum et pinguedine pauca vitet
carnes animalium antiquorum humidas sicut agrorum
agnorum porcorum et carnes avium degentium
in aquis fugiat pisces magnos et maxime
captos ex paludibus et stagnis. Conveni — Carnes
unt autem asmaticis carnes leporum et capolorum
et caro vulpis et pulmo vulpis cum datur
ei in potu ʒ ii dissolutum cum aqua mellis
quidam vero concedunt carnes castrati ju
venis et lactantis vituli sed non in tempore pa
roxismi sed ex omnibus carnibus eligantur
macre et conveniunt ei carnes perdicis et
coturnices et fasiani et galli et tur
dorum et turturum et columborum quarum carnes sunt
exhibende asse et non frixe neque elixe
quod si aliquis coniungat eas sumere elixas suma
tur cum herbis calidis et subtiliativis et co
diant cum speciebus que sic fiunt. Recipe piperis
ʒ i cinamomi carvi ana ʒ ii ʒʒ ʒ iiii
macis ʒ ii. coriandri sicci ʒ vi cuca
ʒ ii et comedat perdicem carnes cum sapore
facto ex lacte amigdalarum dulcium et succo
limonum et confert mustarda facta cum salvia
per intervalla et sit salsamentum factum cum menta
ysopo salvia pinpinella et cum succo limo
num. conferunt pisces petrini et vitelli — pisces
ovorum sorbiles sunt etiam et pisces salsi ex
multo tempore. Ex oleribus conveniunt nastur — olera
cium rafanus origanum calamentum pulegium
et mentastrum. Concedunt vero in principio nu
bolus porri cum melle et alea cocta sed
nocent cepe caules melongie fructus no
cet ciceri et concedunt dactili passule mu
cleate, prune et sebesten avellane assate
amigdale dulces et amare abstineat as-

De vino

maturo a vinis magnis grossis ponticis vel
acetosis sed sit vinum antiquum odoriferum
quod cum cibo non est sumendum si possibile est
et est aliquantulum limphandum sed post ci
bum aquam mellis si non fuerit febris vel si
assit febris sirupum zucharinum Et Avicenna
dicit quod ex vinis dulcibus adiuvetur animal
quo subtiliatio est in viamentum subtiliacia
aut sit cinamomum semen feniculi calamenti si
simbrii zz gariofilorum que ponantur in aqua bullita
et cum ea limphatur et maxime si non adsit
febris que si assit sumat cum decoctione ca
pilli veneris aut ungule caballine nec multi
plicet diversa cibaria sed sit contentus uno so

De ordine comedendi et bibendi

lo et gradatim procedat ad quantitatem In
summa auctores volunt quod si possibile sit su
mat cibos absque potu et differat potus
quousque cibi fuerint digesti quod si non pote
rit fieri differat quantum potest nec bibat
parum et sitis cibus paratur dando parum ut non
repleat stomachum et comprimat diafragma mi

Tragea

noret cenam ante quoque et in hinc cibariis
utatur huiusmodi tragea Recipe zz ℥ iii cubebarum
galange cardamomi ana ℥ i yreos ozimi
macis ana ℥ ss gariofilorum ℈ i anisi feniculi ame
os ana ℥ ii anamomi ℥ iiii zuccari quantum suf
ficit ozima pterea dixit Rapio ut solliciti
simus de solutione ventris quapropter moveat
qualibet die ad assellandum semel aut bis vel
sumat cibaria facientia lenitatem et propter cum
iure gallorum antiquorum quorum ipsum lenificat
absque nocumento et quidam ponunt in ventre gal
li de cartamo polipodio aniso et cimino
et decoquunt cum eis bibat igitur de iure ille

In stiptice ventre

quantitatem sufficientem et magnam quod si astra
ctus a natura fuerit stipticus utatur in prandio
omni die brodio galetarum iuvenum cum zuccaro
rubeo confert etiam ad lenificationem ventris
medulla cassie confecta cum zz et cartamo
et zuccaro rubeo aut tragea que sic fit
Recipe liquiricie rase zz zuccari ana turbit electi
ana ℥ iiii yreos ℥ ii gariofilorum ℥ i cera ℥ ss

Cura ptisis

zuccari ℥ ii pistentur omnia et sumat ex eis co
clear unum Cura per potionem aut accidit in
paroxismo omni sive inveterato aut per vis

particulari et prima quidem perficitur cum perfectione
proprie et per figurationem dicitur et illa quatuor comple
tur intentionibus et eis additur quinta que est
accidentium correctio cum in dictarum intentionum
executione accidentia sint cautiones ab aucto
ribus posite dicit igitur Avicenna quod medicina debet

In asmate diuturno non curatur

subtiliativa absque calefactione vehementi ne resol
vat subtile et relinquat grossum preterea medicine
provocantes urinam non sunt prohibende nam noce
ne sunt ad removendum humorem contentum in pectore per
tore preterea dixerunt auctores quod in hac pas
sione non studium est in una medicina Medicine

Iris

igitur prima intentione complentes tam in figuratione
quam in cura alie sunt simplices et alie composite

Enula

Et de simplicibus est ipsa enula cum omni ma
ne sumat ex ea duo boli cum karicis quoniam mi

Pulmo vulpis

rabiliter confert Idem facit pulmo vulpis ex
siccatus et bibitus in quo non sit positum sal
cuius dosis est ℥ ii et folia urtice cocta in aqua

Folia urtice

ordei et accepta expellunt humores grossos
ex pectore semen quoque eius suptum cum melle
cessare facit anhelitum malum Et Rasis dicit

Karice

4o continentis quod si edent ℥ iii aq karicarum et
aristologia rotunda cum sint ex ea ℥ i et similiter cum
sumuntur ℥ iiii gentiane cum vino aut sorbili
confert sed debent dari instanti paulo de

De confectionibus

menis composite dicit Rabi Recipe liquiricie rase et
arbellate ℥ i amigdalarum amararum mundatarum
donec sint sicut pasta et penidiarum mundatarum
ana ℥ i dissolvatur hoc totum in succo feniculi et
ponatur super lentum ignem donec fiat sic looch

Syrupus digestivus

est etiam conveniens omni tempore Sirupus digestivus a quo
incipiendum est Recipe radicum ungule caballine
capilli veneris lingue cervine foliorum centau
galli feniculi et radicum enule liquiricie rasis
malue ana ℥ i decoquatur in sufficienti aqua
et colentur et cum zuccaro fiat sirupus dosis ℥ ii

Alius

cum calida Alius sirupus Recipe feniculi viridis ℥ i ka
ricarum pinguium numero x capilli veneris ℥ iii
coquatur in decoctionibus maiori fricando et

Alius

colentur et fiat sirupus cum zuccaro Sirupus alius
aperiens pulmonis et faciens expuere materias gros
sas que sunt in eo Recipe radicum enule yreos ana
℥ i ss capilli veneris ysopi ana ℥ i ordei
℥ iii liquiricie passularum karicarum ana ℥ i ss

semin̄ bombac̄ semin̄ altee fenugreci et sem̄ lenusc̄a an̄ ʒ j. bulliat et fiat sirup vel fiat ex eis loch. Et si mā eēt multū grossa et difficil' addant̄ ʒ iij orobi de rebus aut approximatis extit̄ quibus iuuat̄ mē dige stio est ceroniz qd' sic fit. R̄ ysopi humide ʒ iiij ij. cere citrine ʒ iiij. olei keyrum lau rini et ruthacei an̄ ʒ v. medulle cuiuc̄ vl' cruris vituli adipis anatis an̄ ʒ iiij. sugie terbentine an̄ ʒ vi. sugia est storax liqda vel ut dicunt alij storax calamita. mualagis fenugreci sem̄ lini et altee an̄ ʒ j. nitre bdelij pulueizator in dictis mualagib; do nec dissoluatur an̄ ʒ vij. deinde cū alijs oībus misceant̄ et decoqūt̄ ad formā vngti. Et offert iūctio pectoris fcā cū oleo de lilio et laurino et cera pauca cū alijs bonis et delectabilis odor. Intencio aūt q est ī cura oc̄ nō est facienda cū oppilatiuis vn cohibende st̄ pillule pauli quas mesue de agarico dixit. Et paulus sic scripsit eas. R̄ agarici ʒ iij radicū lilij albi prasij an̄ ʒ j. turbit ʒ v. yere pigre ʒ iiij. colloquintide sarcocole an̄ ʒ ij. terant̄ et pficiāt cū aqua vino cocto aut cū pillis d' agarico quas scripsit mesue aut soluat asmaticꝰ cū decoctione que scribitur 4o continet que sputū leuē facit. R̄ karicas sebesten passu lar liquiricie ysopi capill' ven an̄ ptes equales polipodij p̄s 5. turbit ptꝫ 14 terāt et decoquatur ī aqua donec pueniat ad 4am et colet̄ et det̄ ex ea ī potu decoctio alia bona. R̄ karicas et dactilos pingues an̄ nūo iiij passular ʒ j. calamenti fenugreci an̄ ʒ ij. epithi ʒ j. euforbij ℈ j. cinamomi fcn̄ an̄ ʒ j s. decoquat̄ ī lib ij aq ordei donec redeat ad vi ʒ. et colet̄ et det̄ medietas eius in potu nā lenificat ventre subtiliat humores grossos ī pectore et de ducat eos ad extrema expulsionis pillule potētes ad asma que dilatāt et mōdifi cāt pectꝰ et cebꝰ et oīa viscera. R̄ ysopi psilij gūmi pini oppoponac yreos aristolo gie rotūde galbani sucari liquiricie an̄ ʒ iij colloquītide turbit agarici an̄ ʒ j. aloes ʒ j.

confi ciant cū succo psilij. De cura oc̄ per vomitū dixerūt antiqi q vomitꝰ post cenes tionē rafani est iuuatiuꝰ et maxime ī quo infuse st̄ radices elli albi. Gordo niꝰ dix lardent̄ rafani cū ello nigro et ponant̄ sic in aqua p tres a 4or dies deinde rmoueant oēs lardones bn̄ ca uendo q nichil ex ello rmaneat deīd bulliat rafanꝰ cū oximelle sqlitico et sorbeat ex eo. facit ei vomē mirabilit̄ sed paulus dixit si paciens habuerit de bile pectus vitādꝰ ē vomitꝰ sic ē ī habē te debilē stom̄ vitāde st̄ medne solutiō et ī hoc cū fiat euacuaō p cristia for na. Cristē aut̄ conuenient̄ oī tēpore sic fit. R̄ siccle sucei mercurialis an̄ lib j. decoqū tur ī eis agarici et epithi an̄ ʒ ij. et colentur deīde distēperet̄ ī eis agarici et epithi ʒ ij. colent̄ deīde distēperet̄ ī eis electuariꝫ indi maioris ʒ j. et ad dat̄ olei ructacei et camomillini an̄ ʒ ij. sal' iij. De intencione aūt ad diuisione fiat fricaciones fortes aspere maxime ī ex tremitatib; inferiorib; et apponat̄ ven tose in natis et fiat ligature dolorose ī corpis que oīa fieri nō debet nisi fca fuerit bona corporis modificaō. Et si mā aliunde fluat ad pectꝰ tūc obserue tur membrū a quo mā fluit et si mebr illud fuerit caput rege ipm̄ regimē ca tarri et si fuerit epar aut stomacꝰ conforta ca et modifica ab eis humore peccātē. Intencio quarta quā dicebamꝰ consu ī fortis exsiccando rligas mē ī pectore locatas pficit cū medicinis exsiccare facien bus et exsiccatiuis sed exsiccatiē pcedē debet expectatiuas. Expectatiuarꝫ qdā st̄ de biles sicut diadragantū et penidie q dā fortiores sicut pinee et loch cor qdā magis fortiores sicut decoctio ysopi aut enule aut prasij cū melle quedā fortis sime sic decoctio calamiti et pulegij ab rotani rute ysopi nasturcij et prasij cū melle. Medicine aūt exsiccatiue pūt ap propriari ab intꝰ et ab extra et d' approp

Vac
Ad asma difficile de por ex bolo ar ad vino pthli moderate limphato et febri ad vo melij limphato et q fiat medicina ad curatur ad nulla alia medicina puna ij qua nos meliorem inveniemus effectum

Digestiva quemadmodum quando est mat. frigida vitiosa sir. de ysopo sir. de prassio oximel squilliticum cum aqua decoctionis passularum

mandis ab intus est decoctio que R. fo
hor. ysopi saturegie prassii florum yreos
radicis enule ysopi thimi an. decoquatur
aut in alembico ponatur et sublimetur et
detur de hac mane et sero et fuga
ao sta ex foliis farfarelle que dicitur ungu
la caballina est multum mirabilis et quidam
fecerunt cum sic humidas bulliri in aqua donec
aqua tota deficiat vini rapuit sucum eius
et quidam loco foliorum ponunt radices eius
et decoquunt sic et in hoc fugio invenit in
colis nuvamitu notu et de applicandis ab
extra post fricationem asperam est aqua salsa
sup corum corpus. Intentio autem perficit ad
correctionem accidentium nam si supvenerit
ei febris tunc utatur dieta subtili et alia ci
rca unum modum quantitatis febris nec accipiat
medicinas calidas predictas sed fiat juleb ex
capillis veneris liquiricia lingua bovis feniculo recentis
radice enule et citrulli sebesten jujubis
et violis fiat aristo mediocre inter acutum et
lene et conveniet loch de pino dravisti. //
Cura vero asmatis et asmatis per cirurgia
debet fieri postquam alia non contulerint nam
debet fieri cauterium in medio pectoris et
quidam fecerunt plura cauteria et tenet diu
apertum studium non fieri non debet tempore parovisi
mi. Si autem asma fuerit non vero ut ex pro
veniat vicio apertis pulmonis quod ut pluries
est frigidum ex causa est ut curetur apta si at
provenit ex catarro descendente ad pulmonem
tunc cura ipsius est due res una est sistere ma
fluentem et prohibere a fluxu alia est fluxa
educere et prima perficitur tegie catarri ipletur
aut hec intentio cohibendo boli armeni
est enim mirabile in prohibendo catarri fluen
tem ipsum sistendo et rabi posuit medicina
tunc confortantes cerebrum prohibens reuma et
modificans pulmonem et tempore popi et it
polacio cohiberi posset R. capillorum ven.
ad libitum et decoque eos per se et decoctos
exprime et cola et in colatura iterum pone
de capill. ven. ad libitum et exprime et cola
et repone seorsum et sic fac de liquiricia
mundata et contusa que decoquatur et exprimatur

et coletur et iterum decoquatur deinde
veniat ad modum mellis tunc recipe de colla
tura capillorum ven. p. ij et de colatura liq.
riae p. j. et de succo fen. recentis p. j. et rob
uvarum p. ij et permisce invice omnia et sup lento
igne fac bullire removendo spumam continue
et decoquatur ad formam loch et valet cum
febre et sine febre et pulmo vulpis siptij
in potu cum bolo armeno ut reductus ad
formam loch cum pendiis. Si autem catarrus fue
rit humidus vel fluidus detur papaver et eius
rob et ipsius electuarium nam inspissat ipsum et
ipsum sistit et si fuerit a siccitate confert
potus lactis asinini et caprini et succi frigidi
et humidi et epithima factum ex mulagine seminis
atomior et oleo violato et rabi dicitur detur
in potu de lacte asinino vel caprino successive
per tres ebdomadas syrupus etiam utilis R.
ungule caballine capill. ven. ordei liquir.
et flores violarum an. ana j. seminis lini ℥ j.
zuccari quod sufficiat infundantur in aqua gummi
arabici et dragagant radicis liquir. et flores
violarum et malue et ipsa aqua cum ipsis rebus
infusis ponatur in alembico et sublimetur
et deinde assidue bibat. Et si materia ha
nelitus fuerit per vetositatem cura est due
res una est resolvere vetositatis que fit cum
evaporatoriis ex camomilla aneto sansuco
fenugreco et similibus. 2a res est apac opi
latio nis que fit cum oleo nardino iuncto
et cum iunctione laurini oli. et rutacei et
confert linimentum factum de ane querens bul
litum cum aqua mell. Si autem fuerit ex oppilatione
epatis splenis matricis et intestinorum rege
ipsa membra sicut scriptum est in suis locis

De nocumento vocis

Vox leditur tripliciter aut enim aufertur a
diminuitur aut corrumpitur et permuta
tur per raucedinem aut asperitatem aut
acuitatem aut gravitatem aut tremorem causas
aliquas reducunt in primitivas antecedentes et conjunc
tas. Cause primitive sunt aer frigidus calidus siccus
pluviosus et siccus et similis fumus pulvis ve
niens ad epiglotum clamor multus vox
fortis magna et similia. Cause autem remote

Item clarum vox fere in omnibus passionibus pectoris
sive sit asma sive tussis aut raucedo
R. succum cantud Z ij bulliat et exprime
fron. ℥ iij panis zucar mell. opti. Z ij
Z v fit clarum

in mēbris pectoris aut per cōitatē q̄ sūt
propē cōplexionales pure aut cū mā sicē
sunt hūores oēs aut vnius cū sint equales
reddūt vocē equalē et cū sint īequales
reddūt inequalez · Compositionales uō
sūt sicut strictura n̄alis et latitudo cana
liū pulmōis Cause aut̄ cōicantes sūt īple
cō apāt̄ ingrossatio aut cōpressio ī mēbris
nutritiuis aut passiones cerebri niue uł' n̄uo
cōsīe ledit̄ vox ꝑꝑ causas sicut ī apoplexia
ia paralesi spasmo tremore et epilēsia
et sicut est egressio spondilis a loco ad ī
teriora cū sūit sūt ꝑdicte uel aliq̄ cō
cis cū fuerit īuēte ī istis vocabłs
Signa gener̄ huꝰ ꝑ sensū audituꝭ et per
relacionē infirmi Signa spēꝝ sūt cuꝰ sūt
cā ipē siue fuerit cō pte mēbroꝝ nutrientiū
siue efficientiū siue fuerit cū mā siue non
Signa tn̄ eius que ut plurimū accidit
uł' occurrit est illa que fit ab hūiditatē sūt
q ut plim̄ vox ē rauca multū cū grossicie
et habūdātia hūiditatū ꝑpē insipiditaꝝ ī
ore et cū habūdātia saliue multē et cog
noscūt̄ ītē fuerit proptꝭ signis sicē aut
a siccitate sūt ut nō sit cū raucedīe magis
ymo pura et cū acuitate et claritate q̄daꝝ
que erit cū asperitate et dolorē et fit ꝑꝑ
defectū spūm sꝑ macredo corporis et debi
litas eius et ꝑcesserit egr̄nes uel alie cāe
exsiccantes et debilitātes corpꝰ sed scias q
q̄n lesio accidit ꝑꝑ ꝑcussionē et casuꝭ uel
dislocacionē spondilis ad interiora vix
aut nūq̄ curat̄ que vero antiquat̄ et diu
ꝑseuerat fortasse nūq̄ sanat̄ eē pꝰ annū
vnū Cura eiꝰ q̄ curari pt̄ triphā ꝑstat
nistrō ita tn̄ q ille qui ticiū absissiōis vocis
incipiat ad curandū antequā fortis fiat et magis
fiet̄ abscisio eius Et ī fitā ab hūiditatē
dieta cōsistit ī eritaōe aeris frigidi hūidi
pluuiosi et nebulosi sint ī gaudiꝭs vitet
exātū post cibū vitet sōpnū lōgū et diur
nū post cenā nō dormiat ad duas horas
vitent acuta acida et salsa utat̄ pane
bn̄ fermentato carnibꝰ edinis et vitulinis
et castrati et capoli et leporis pullis et
ꝑdicibꝰ utant̄ ficubꝰ dactilis pineis et
auellanis assis ysopo thimo saturee ro
remarino saluia maiorana radice enule
et cū abarys utatur ʒʒ cinamomo ga
riofꝭ cubebis et acco utant̄ vino antiq̄
bn̄ claro albo limphato aliquātulū aq̄
pluuiali et vitet ī-plecionē cibi et potꝭ
In sicā aut̄ a siccitatē eligat aerē tpatū
ī actiuis utatur quiete longa gaudeat
et cōcatio aliquātulo an̄ cibū fruatur
balneet̄ in aquis dulcibꝰ utat̄ vitellis
ouoꝝ īmetū carnibꝰ bonis et uribꝰ
caꝝ lacte butiro r̄cēti sine sale ure
sicō ex galina uł' capone cū r̄bus humec
tantibus Ꝭ si maliaa vocis fuerit ex
apātē abhorreat vinū peitꝭ ī pn̄o do
nec sit alleuiatuz Et si fuūt cō apātē
calido cōpūte ī declinaōe bibat vinū
dulce paucū bene limphatū Et si in
cū fuerit mala cōplexio calida cū unt
meīe frigide sicut cucurbita cucumeres
et sēiā melonis et citrulli et amigdalū
et mitū r̄cēt et diadragantū et diapa
pauer tenēde sub lingua ℞ sēinū me
lonis cucurbite portulace atomoꝝ succi
liquiricie amich gūmi arabici dragant
pemdiaꝝ an̄ cōfice cū juleb violato
mucilagīe psily et succo malue pille
alie sūt ℞ 4or sēinū frigidoꝝ mō
datoꝝ sēis lactuce et portulace succi liq
ricie et papauerꝭ albi cāu di pemdiaꝝ
pineaꝝ et passulaꝝ enucleataꝝ an̄ cōfi
ce cū mucilagīe sēis psily et atomoꝝ
et dragant̄ infusoꝝ ī aqua dulci et ex
ꝑssorū per pannū Si aut̄ fuerit a ma
la cōplexiōe frida pura valet diacalamī
tū diacassia et cōfert aqua ysopi scabio
se et psiꝭ q̄n sūt cū puluere cubebaꝝ et
melle et sacelent̄ spūalia cū cinamo
mo pulegio et calamēto puluerizatꝭ
et ī saculo īclusis et īugant̄ cū oleis
et vnguētꝭ calidis Et si fuūt a mala
cōplexiōe sicca pura utat̄ humectātibꝰ et
recipiat ī hora dormiendi ex oleo viola
to recenti dulci coclear vnū cū zuro

rubzet et confert mucilago psilij et ungatur pectus ante et retro cum oleo de
amigdalis et violato et butiro recenti
sine sale. Si autem fuerit a mala complexione apo
(abapt) stematis curetur curatione apatis ut dicetur
in sequentibus si autem materia fuerit non apo
stemalis tunc cura eius est quatuor res prima
(cura 2 non apostis) est digestio 2a est evacuatio 3a divisio et 4a
est ad alterandum et removendum aspiratis
in instris vocalibus derelictis. Et quia hec
materia ut plurimum est frigida et si fuerit liq
da ut pauce viscositatis digerentur cum syrupo
(Syrupus) de liquiricia aut cum syrupo qui sic fit. Recipe pas
sularum enucleatarum sebesten karicarum ana
ʒ. i. capilli veneris foliorum furfurelle ysopi
calaminti pulegii ana quarter. ʒ. i. seminis feniculi et apij
ana ʒ. i. liquiricie ʒ. ij. decoquantur in aqua
sufficienti que postea colata syrupisetur
(De materia grossa et viscosa) cum zuccaro. Si autem materia fuerit grossa et vis
cosa digerantur cum syrupo de ysopo vel de
prasio vel cum oximelle squilitico aut cum
syrupo qui sic fit. Recipe radicum feniculi petrosilij
et apij radicum enule ana ʒ. ij. calaminti
ysopi yreos liquiricie prasij ana quarter. i. seminis
eruce sinapi et seminis radicum que come
duntur ana ʒ. ij. seminis anisi feniculi salvie maio
rane ana quarter. s. passularum sebesten ana ʒ. s.
karicarum dactilorum ana numero iiij. decoquantur
ut supra et fiat syrupus cum melle et aceto
scilicet cum aceto squilitico digesta materia purget.
(Si non fuerit multum grossa digestio) Et si materia non fuerit multum grossa fiat
evacuatio cum agarico in decoctione circium
et rerum pectoralium aut fiat evacuatio cum pillulis
de agarico. Si vero materia fuerit grossior
evacuetur cum yera magna Galieni et electu
ario diafinicon cum decoctione ysopi vel
pillulis de coloquintida. Et si oportuerit rei
terentur digestio et evacuatio divisio fit hiis
modis quibus dictum est in asmate. Inter
(ele.) tamen evacuationes conveniunt electuaria et loch de
quibus est quod Recipe ʒʒ ʒ. s. karicarum pinguium
passularum enucleatarum pinearum et fisticorum
mondatorum ana ʒ. ij. conterantur donec bene
misceantur postea cum modico melle sup
ignem calido modicum ferveat semper tamen conterre

agitando et de eo frequenter utantur. Et si materia
(Aliud) fuerit multum viscosa utatur quod sic fit. Recipe
piperis seminis sinapis calamenti cimini torrefacti
anacardi et piretri ana confice cum melle
puro et teneri sub lingua pillule degluciendo
quod ab eis dissolvitur in materia non multum vis
(Aliud) cosa. Recipe succi liquiricie dragagantis ysopi yre
os ana confice cum mucilagine fenugreci
vel seminis lini vel altee pillule alie in materia vis
(pill.) cosa. Recipe sinapis assi ʒ. iiij. piperis ʒ. ij. teran
tur et distemperentur cum melle et confitiant
(aliud) inde pille et teneat sub lingua. Et con
fert si pix cum resina componatur et fiant inde
pille et teneat sub lingua et degluciat
ex eis sed cum humidas ledens vocem plus
sit catarrosa curetur primo tunc cura catarri
qui si fuerit fluidus detur habentibus papaver
et eius rob et electuario ipsius quia inspis
sat et sic sistit eum. In viscoso autem fre
quenter teneat in ore cubebas et masticet
eas et degluciat eas cum saliva et fiant
de rero ʒ. i. pulveris olibani mirre et
masticis et teneat in ore sub lingua pillulas
(Contra catarrum) que prohibet descensum catarri que recipiunt
thuris mastic storacis calamite liq
uide passularum enucleatarum dragagantis et
gummi arabici ana conficiatur cum aqua melle
et quidam addunt pedictis ambram et si v
oles frunget caput cum ingella et saccules
caput cum milio et sale torrefactis et fiant
reliqua que dicentur in cura catarri. Si
vero vox subtilis fuerit dixit Rasis 3o contin
confert uti balneis equatorie et balneis in mane
et in alio tempore quiete vitet coitum quiete
vitet coitum et cibaria sicca et stiptica.
Cura autem eius qui est tremula est ut medi
cus respiciat cum mollificatione cum digestione e
vacuatione et divisione cum eis que conveniunt et
cura est ut non emittat vocem violentam nec
multum loquatur. Dixerunt quidam quod pulle
gium cum aceto in potu sumptum loquelam subito
(et Plin) amissam restituit et dixerunt sic pultes
de farina siliginis cum aceto decoctionis ru
te qui ligdas et da ad bibendum quoniam est
effectus mirabilis

De passione emotoyca

Emotoyca siue emotoyca passio est
exitus siue fluxus sanguinis ex ore
de cuius causis alie sunt primitiue alie antecedentes
et alie coniuncte. primitiue sunt casus et percussio
multa caliditas aeris ventositas et [?] mul-
ti ipsius frigiditas et uulnus extrinsecum et simi-
lia. cause antecedentes sunt quarum alie sunt efficientes et alie
preparantes. efficientes sunt multitudo materie
quam natura preparauit ad expulsionem et consue-
uit preparatam ad extra corpus educere sed
postea non euacuauit eam quia virtus fuit
sopita aut propter causas alias propter quas non fuit
possibile virtuti illam euacuare et de causis eius-
dem est acuitas sanguinis et ventositas in venis
capitis et catarrus descendens ad pectus qui a-
cuitate sua aut corrosione inducendo
fortem tussim inducit sanguinis fluxum.
Cause preparantes sunt strictas [?] arteriarum vel
venarum venas tendens uel earum strictura
uel earum mollificatio iste enim preparat venas
scissioni et apercioni. causa coniuncta est omnibus
speciebus sputi sanguinis distancia primum siue
manifesta siue non manifesta que est rup-
tura aut corrosio aut contusio [?] aut orifi-
ciorum apertio aut pororum vasorum relaxacio
et dilatacio. Signa generis nota sunt ad
sensum. signa specierum distinctiua sunt in loca
a quibus sanguis fluit. dicit Gal. 4o de
interioribus quod sanguis de [?] et stomaco
egreditur cum vomitu ascendens uero a mem-
bris spiritualibus cum tussi exit et si de ca-
nula pulmonis exit cum tussicula et si
de loco uule et gule cum excreatu ex
ore non cum sputo. si autem sanguis de capite
descenderit antecesserit ponderositas ca-
pitis et rubedo faciei et alleuiatur gra-
uitas capitis et recedit rubedo faciei et
gordo [?]. aut si fuit ei consuetudo quod sanguis
exiret ex naribus et modo non exit. Et similiter
quod locus doloris facit discernere inter species
sputi sanguinis. Signa uero exeuntis ex
pulmone sunt sanguis spumosus hoc enim est
certum signum quod a pulmone venit preterea
non venit continuus. Signa autem exeuntis

Gord

Medicamina dissoluentia sanguinem congelatum
in pectore [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]

ex venis sunt quod sanguis est citrior san-
guinem vero et non est spumosus. de signis
autem sputi sanguinis procedentibus ex pec-
tore sunt nigredo coloris grossitudo
eius coagulacio eius dolor in pectore ad-
dicio eius post sompnum et eius exitus cum tussi
vehementi. Signa fracture ex incisione venarum
vel fractura sunt exuberancia sanguinis propter
quam vena rumpitur unde apparent signa
diu sanguinis in corpore aut precesserunt
cause extrinsece frangentes venam rupturam
vene. Signa vero a corrosione et acuita-
te sanguinis cognoscuntur ex regimine quod
precessit ex rebus calidis et ex etate et
ex acceptione rerum acutarum et ex des-
censione catarri acuti et quando adest
emissio corticis in modum escare. Signa
vero ex resudacione sanguinis per poros
venarum sunt paucitas eius quod egreditur et
si fuerit resudacio ex apertione erunt signa
apertionis precedencia ut pleuresis vel
peripleumonia. Et sputum quoque sanguinis
proueniens a causis primitiuis cognoscitur
per presentiam earum et sunt casus percussio ob-
uiacio fortis pressura constrictio vocis
feruor [?] fortes motus laboriosus timor an-
gustia assumpcio medicinarum fortium

De preseruatione ab emotoyca passione

Preseruacio [?] sputo san-
guinis perficitur dieta et potione
et dieta consistit in euitatione aeris
calidi more sub sole ignis fumi pul-
ueris aeris infecti frigidi ire furoris
exercitus fortis maxime fricacione in membris
superioribus fricacionis membrorum [?]
[?] et [?] balnea-
cione aque dulcis et [?] et similiter [?]
[?] et balneum statim post cibum dormi-
at sufficienter capite erecto. Sint cibi fa-
cilis digestionis non acuti non salsi non pontici
non acetosi non multum dulces sint ciba-
ria [?] sucus vue acerbe et condiatur cum
sumach et sint styptica glutinatiua. vi-
uatur fabis scorticatis et lentibus simi-
liter sit panis cum sale utatur carnibus vitu-

linis agninis edinis

vitulinis agninis edinis porcinis ap-
nis leporinis carnibus pullorum perdicum
(fructus) et fasianorum. Ex fructibus conveniunt
citonia piri poma pontica sorbe gra-
(oleribus) nata prunelli agrestes et mirta. Ex oleribus
portulaca plantago corrigiola et conve-
(ova) niunt ova sorbilia et precipue accepta
de sub gallina super cruda et conve-
niunt pisces petrini cum abarnis utatur
(potus) agresta de potibus vinicida sit vina a
cura antiqua et multe dulcedinis
conveniunt vinum rubeum stipticum stipticum
limphatum cum aqua pluviali vitet re-
plecionem ciborum et potuum et est abiti-
(Medicinale) nencia et fame et coitum. Pocio quatuor
habet intenciones prima est sanguinis rec-
tificacio ab omni acuitate et fervore. 2a
sanguinis modificacio ab omni humore acu-
to seu mixto et est opus eius. 3a est
diversio ad extrema. 4a est accidentium
correctio. 4a est stiptacio et consoli-
(rectificacio sanguinis) dacio prima intencio complet cum medicinis fri-
dis vel per membris furorem sanguinis et pre-
cipue cum juleb rosato et cum medicina
simplicia super cum aqua atinarum et e-
mitacionem apitinorum sicut apium aloes tu-
re sisami et casei antiqui. Pro imple-
(modificacio sanguinis) cione sui et quarte intencionis oportet ut omni ho-
ra attendatur et quotienscumque sentit
replecio succurrat eis cum flebotomia saphe-
narum et post hoc flebotomia basilice et precipue
cum pectus eius fuerit strictum in ereccione
(diversio) et fuerit tussis in eo. Et tercia intencio com-
pletur cum diuretenbus ad inferiora et
specialiter cum provocativis fluxus sanguinis con-
sueti restricti sive menstruorum sive ex
(consolidacio) naribus. Et 4a intencio complet cum medicinis
stipticis et glutinativis de preservacione
aut eorum quibus iam supervenit fluxus
sanguinis et postea restrictus est. Dixit Gal-
lienus medicus est in vere licet non fuerit in
eo manifestum sinthoma repleccionis venam
aperiat primo basilicam et postea minu-
at saphena et dentur res prohibentes
reuma vel cum sanguis remanet et non a-

plius fluit. Tunc pervenit ad consolidandum
cum sirupo mirtino cum aqua pluviali bibi-
to et confert pulvis coralli rubei nisi
et postea abluti cum aqua plantaginis
mixtis cum medietate sui gummi arabici et
sumatur de albumine ovi quia preservat et cu-
rat et consolidat. In curacione autem sputi san-
guinis non est tardanda cura ad consolida-
dum quia suspecta est passio et mortalis.
Cura vero sputi sanguinis perficitur dieta
et pocione et dieta quidem satis similis
(Dieta) est ei qua fit preservacio ut de aere accide-
ntibus cum vitet omnino visionem rerum rubearum
nam expertum est a nostro rasi quod color rubeus
visus auget sputum sanguinis sitis et situs
dormiendi semper erectus ne constringant partes
pectoris et si vult declinare fiat ad
latus. Lac recens sanum et cibus et potus secun-
dum sint cibi eorum actu frigidi. Et aliqui dixerunt
quod debent uti lacte et caseo recenti quia non
(Apoc[illegible] cura) est aliquid nimbilius ipso. Cura per pocionem
vero in quantum fluxus est habet generale
intencionem que est ipsius fluxus restrictio quod
tamen variatur varietate causarum et varietate con-
gressionis eius. Et implet hoc in 4or intenci-
(1 intencio) ones prima est ad incarnandum celeriter
(2) et consolidandum ab ipso principio. 2a est ad tra-
(3) hendum sanguinem ad locum oppositum. 3a est ad
(4) ingrossandum sanguinem ne currat. 4a est
accidentium correctio et coagulati sanguinis
dissolucio et coagulacio et eductio et incarnatio
intencio prima complet per res stipticas
et glutinativas ideoque contrarie sunt res
amare acute salse. Avicenna dixit quod aliqui per-
miscent medicine calide et apitine medicinis
(Calida miscenda narcoticis in [illegible] casibus) narcoticis ~~mitigativis~~ in tribus casibus sic apium et
anisum et silia. Primus casus est quando volumus
miscere cum medicinis narcoticis quod fit ad
reprimendum maliciam narcoticorum ut illa sunt
(2) eorum bezoar. 2us casus est quando queritur san-
guinis coagulati dissolucio et aliqualis
(3) eductio. 3us casus est quando queritur ipsarum
medicinarum ad locum delacio tunc ei permiscemus
subtiliativa cum non confidimus quod ille medicine
possint pervenire ad locum propter ipsarum grossiciem

ctas aut q narcotice inueniunt pp duas
res una est ut sedet sanguis et gelat
et ut remoueat subtiliando sanguis et
alia est ut dormiat et remoueat motus
sunt aut medicine sup dicta intencionis imple
tes alie simplices alie composite . de simplicibus
sunt alumen jamenj combustum ypoquistidos bala
ustia plantago virga pastoris et sadaram
cenina cum sunt ex eaz .i. cum succo plantaginis
ociu fluxu sanguinis sistit et coriandru
torrefactuz cum eo co subtilit pulverizata su
muntur z .iiij. cum succo plantaginis confert mul
tu et lapis ematites debet aut subtilissime
teri et cum sunt ex eoz .i. cum succo vel aq
sublimacionis iubente aut cum vino decocto
millefolij decocti usque ad medietatem .
supcons vini valet multu quidam permiscet
cum eo immuniam vino mixe stringit minima
sola et Aurius dixit sumat grana mirti
et ex seme plantaginis cum succo rosarum quin
est ultimum et confert flos arboris atonij
cum vino limphato supty et spodium et
karabe et coagulu leporis uel edi sup
tu cum aqua rosata et confert in sanguine
qui est ex pectore sanguis draconis et succ
us burse pastoris et succus mente cum aceto
bibitus et pulvis factus ex granatis acetosis
vel muscas posit in olla nova bene obturata
posita in furno in quo sit ignis optime
medetur antiquis fluxibus . Medicine aut glu
tinative invisc.e.e sunt cum supradictis sic sunt oliba
num mastix et gummi persica supradicta mixe p
fiat Rasis dixit quod terra sigillata cum dat
pura et lutu armenicu cessare facit fluxu
m vino dixit ipse 4o continetur sp cz ee in
manu pacientis cum luto armeno et sigilato
separatus et vnsatis cum gummi arabico et
dragaganto et aliqua parte camphore alkindis
dixit quod portulaca masticata et deglutita na
liter facit statim ad fluxu sanguinis ysaac vero
dixit quod amigdale amare date cum amilo
et menta fluxu sanguinis cum ori fluit co
arctant . de medicinis compositis est medicamine bo
nu R dragaganti gummi arabici sanguis
draconis boli armeni rosarum amidi spodij

ematitis sexus papaveris albi sexus planta
ginis mumie aquacie ypoquistidos an z.
ij. pentadion z .iiij. sirupi rosarum quantum sufficit
dos quantum castanea cum aqua plantaginis
aut portulace aut rosata in jeiunio . Me
dicamine Rasis de quo similiter est apud
sophum R acacie balaustiarum rosarum rub
ypoquistidos cupularum glandium et corticu
thuris an tantum et cebellet dos z .ij.
cum aqua sumach . Aliud optimum in erupcione
et corosione sanguis R spodij rosarum ru
bearum boli armeni sigilli sedemigi an z.
x . corallorum karabe margaritarum non perfo
ratarum an z .v. gummi arabici dragaganti an
z .ij. papaveris nigri sexus malve sexus portu
lace sexus rosarum rub . sexus plantaginis corni
cervi adhusti an z .viij. acacie ypoquisti
dos succi liquiricie an z .v. amili torrefacti
z .vi. dos z .iij. cum pluviali dicit Avicenna
7o colliget vero omnibus aliis melius zuccaro cum
aqua in qua decocte sint glandes et
nuces cypressi equus et cauda caballina
est mirabilis . Sirupus optimus ad omnem emo
rosagiam undecumque fluat R ypoquistidos cin
nolee boli armeni acacie corallorum albo
et rubeorum mumie psidie glicirize bala
ustie gummi arabici dragaganti sexus arno
glosse sumach iuchias petrosilon sanguis
draconis an z .i. decoquat in aqua pluvi
ali usque ad 3o lech et colet et addit lib.
iiij zuccari fiat sirupus detur cum aqua plantaginis
aut cum aqua fructuum supradictorum . 2a aut in
tencio que est ad divertendu sanguine comple
tur cum ligacionibus nbuarum et calefacione pe
dum et volarum et flebotomia trahit sanguine ad
diversum et fiat ex eadem parte ubi dolor erit
et fracida est divertitur quidam dicunt basilica
alij de nigra que fracida est ad plures
vices et sit stricta flebotomia . si tamen plenitudo
foret in toto fracida est de saphena la
teris oppositi et confert scarificaciones perfunde
et purgacio est eger si sanguis erit acutus
cum manna cassia tamarindis et zuccaro violato
3a intencio quod est generalis ad inspissandu sang
ne ne fluat implet cum medicinis frigidis remanent

Simplicia
Bonum
Conglutinative
Compositie
Alia
Alia expertum
Sirupus optimus
Inspissativam

ribus fervore eius de quibus est sirupus de
papavere cum aqua violarum cucurbite et
nenufaris et confert medicamine quod Recipe
apii ʒ iii gummi arabici et balaustie ʒ v
et fiat trociscus et detur ad fluxum sanguinis
ex pulmone si vero fluat ex pectore adda
tur de anamomo trito ʒ i. Aliud Recipe gu
mi roxarum veterum sirupus mirtinus sirupus de pa
pavere ana ℈ ii diarinconis dradragant
ana ℈ ii unius misceant et incorporent cum
pulvere cum pulvere corallorum sanguinis draconis
ematitis et terre sigillate et fiant inde tro
cisci ad tenendum in ore sub lingua et ad
labendum emplastrum quoque coniunctum Recipe aloes mirre
thuris acacie sanguinis draconis sief memi
te terantur et conponantur cum succo mirti aut
fiat emplastrum de psidia trita cum aceto. quod
si fuerit ex gargalione et gutture dentur
halahabas cephalicas alboa et aqua gargari
zet de portulaca vel sumach et spume in
qua teritur lapis fracens vel bolum armenium
et si fuerit ex meri vel stomaco alboa me...
mediana et pacientia da trociscos de karabe
vel de balaustiis cum aqua arnoglosse. Si
aut fuerit descensus a capite ponemus super ca
put inter duo superalia res frigidas stipticas
et alboe et cephalica et detur de rebus stupefa
ctivis ut dormiat et confert diurno de quo
dictum est supra. Cumque hec non conferat que
dicta sunt de cura catarri administret medicus
de stercore columbino et removet 2 in naribus
vel cum ferro igito plures ei curavit alio
de hac passione cum cauterio ustivo posito super
caput et cessavit reuma. Et generaliter ad
sputum sanguinis ex catarro cum corporis corre
...ne ingt Recipe cancrorum fluvialium lotorum
ʒ i lingue arietis buglosse mellisse virge
pastoris ana ʒ v passularum enucleatarum liquiricie
ana ʒ ʒ i iuiubas xx seminis malue ʒ i fiat
decoctio usque ad consumptionem duarum partium et ac
cipiant ex ea ʒ vi et sirupus de papavere et sebe
stenorum ana ʒ i amigdolarum seminis citoniorum passularum
dragagantum gummi arabici ana ʒ i dos(is) coclear
ar mane et sero. Si vero fiat sputum sanguinis
ex acuitate Recipe boraginis endivie arnoglosse
ana ʒ i capilli veneris ʒ v liquiricie ordei mondi
ana ʒ iii iuiubas xxx papaveris albi ʒ ii
sandalorum alborum et rubeorum seminis endivie
ana ʒ ii fiat iuleb cum zucaro albo et sumat
cum aqua endivie et confert multum ex diapa
pavere et diadragaganto et diapenideon et co
rallis et margaritis si vero fiat ex frigiditate
aeris propter quam incurrat tussim et sanguinem ex
creet conferunt diusiones et incarnativa et
consolidativa que dicta sunt supra. Si autem sit sanguis
congelatus non debet fieri cura cum stipticis sed
cum attenuativis sicut sirupo acetoso vel cum aceto
cum aqua calida in potu dato et dixit Avicenna
unde est faciendum si non assit tussis forte qui
tunc cavendum est ab aceto et exhibenda est
aqua scabiose aut tiriaca antiqua qui cum
sumitur ex ea ʒ i v cum decoctione liquiricie et capilli
veneris qui sanguinem coagulatum in pectore
solvit et spuere facit De Tussi

Tussis dixit Avicenna est offechalum spiritus
in trachea arteria et dixit omne
voluntaria et est illa in qua sit motus
instrumentorum hanelitus a virtute animali motiva
procedente deliberacione et de hac non est sermo
involuntaria vero est motus per quem natura inten
dit expellere superflua et nociva. Cuius alie
sunt cause primitive alie sunt antecedentes et alie coniuncte
et primo earum primitive sunt aqua multum fri
gida actu aer frigidus emplastra et alia frigida
exterius pectori applicata et fumus pulvis
sapor cibi aut ponticus aut acutus nam acutus
dixit sapor sine intromedio fiat accidens tussis
sicut causis et perussio. Cause antecedentes sunt mala complexio
frigida aut sicca aut humida sine materia aut
cum materia sanguinea vel colerica vel flegmatica subtili
vel grossa que aliquando est effusa a cerebro aliquando
ab epate aliquando a stomaco aliquando a toto corpore aliquando
vero propter febres adustivas ut in febre pesti
lenciali aut propter apostema. Cause coniuncte sunt ac
cedentes cum actu morbum efficiunt et tussis
insuper alia est sicca et alia humida et tussis
sicca est illa in qua nichil spuitur non ei di
ideo quod fiat sine materia ut dixerunt quidam humi
da vero dicitur per oppositum. Signa generaliter habent

medicamen ad fluxum sanguinis ex pulmone

Aliud

Emplastrum

Contra fluxum sanguinis a capite per catarrum

Contra sputum sanguinis ex acuitate

in mixtura

Cause primitive

Antecedens

Coniuncte

per sensum et relacione. Signa aut frigida a
causis primitivis habentur per hoc narracione infirmi
Signa calide sunt quia huius ea sentit infla Si ca
macione vehementem in interius hanelitum et ac
cidit in facie rubedo quam sequitur sitis et de
siderat confrictione sitis et iuvat potio vel
alteracione aeris frigidi et quod spuitur est decli
ue ad coleram in colore et sapore suo. Signa Si fri
vero complexionis frigide sunt quod facies est plumbea et
non sentit illic caliditatem neque sitis et nocent
eis res frigide et conferunt calide. Signa sic Si sice
ce sunt augmentum eius cum motu et fame et
lenitas ipsius cum adest quies et repletio apud
potum et balneum humectativum. Signa com
pure sunt quod omnino non est sputum nichil enim
spuit quod videatur sputum. Signa vero hu
nimie humide sunt genus eius quod spuit et si
fuerit nimie humide erit strictionis multitu
do et prope in sompno constringitur et in nocte ma
gis molestat maxime si frigide fuerit. Materia Si catarra lis
aut descenderet a capite cognoscas per
sensum et modificationem mordicacionem que
accidit in vuvula et canna pulmonis et quia
est catarrus cum frigore tunc sentit descendere
quoddam ad pectus et sentit gravitatem in ca
pite cum attractione materie ad nasum sed
tamen per nasum non egreditur materia ymo provat
illud quod descendit ad nasum cum ralacati
one quia tussit ad partes colatorii et videt
opilaciones in naribus. Signa tussis facte ex Si ventose
inflacione sunt ventositas et dolor et paucitas
sputi et assimilant signa illius membri inflati.
Signa tussis facte ab ulceribus sunt quod ac ulcerose
cidit post sputum sanguis aut sanies aut
propter catarrum mordicativum. Signa facte per
communitatem ad stomachum sunt quod tussis continuatur apud re
plecione et cum fit digestio cibi. Signa facte a compatie epatis
a communitate epatis cognoscuntur per signa apostematis
epatis quasi erit calidum aderit gravitas
et tu considera significaciones alias ipsius epa
tis. Cura tussis duplex perficitur mediante die Cura
ta et pocione. Et unaqueque variatur pro va
riacione causarum eius. Et in dieta uti est vite Dieta
dum totum in regimine in sex rebus non naturalibus
ad contrarium sue cause. Fugiendus est itaque in

omnibus speciebus eius aer grossus turbidus
nebulosus tractus ventorum importunus et
eligendus est aer clarus purus et quietus
sint leni et vitentur turbaciones vitentur cla
na fortia et longa esse vitet quies sit ex
acium temperatum vitet sompnum prolixum et vi
gilias prolixas fugiat cibi difficilis di
gestionis et mali chimi generativi. Et si
fuerit tussis ex mala complexione frigida conveniunt aer
naturaliter calidus vel artificialiter et violeta con
tencio hanelitus fricacio cum pannis calidis
totius corporis si non fuerit materia et si non
adest febris utatur carnibus bonarum avium
cum fenugreco butiro cum melle condito et
valet panis de spelta et de cibis scaricke
niesis sunt dactili karice pinee cinamell
passule sebesten avellane assate donec
modentur a cortice et sirupus cum ydromel
le tussi antique subveniunt. Si vero fuerit
mala complexio calida eligat aerem frigidum
clarum letetur gaudeat adhereat sompno
et quieti confert ei balneum aque dulcis
sint cibi eorum ex oleribus frigidis et medull
frigidis sicut cucumeres cucurbite melones
et citruli et ptisana ordeacea cum oleo
amigdolarum dulcium et confert mica
panis decocta cum aqua zuccari et oleo amig
dolarum dulcium et valet amigdolatum et
cerebro casei sine sale tollit difficilem tus
sim a causa calida sic frigida a complexione frigida
tollit potus vini odoriferi parum sopha
ti et aqua mellis ita in illa sit porus frigidus
et sirupus violatus et juleb et aqua zuccari et
hec sit quia caliditas non est maligna sit
aqua ordei est bona nam abstergit confortat
virtutem. Si vero tussis fiat a mala complexione sic
ca oportet pacienti dare cibos ut amigdolas
violas conditas cum oleo amigdolarum dulcium
et poletam ex farina ordei cum oleo amig
dolarum et amigdolo et zuccaro et penidiis
et confert illis lac asininum et caprinum. Po Cura po cione
cio vero in generali tres habet intenciones
prima est ad causam tussis 2a est ad ipsam 2
tussim et tercia corrigit accidencia et prima
que intencio complet per ea que opponuntur

male complexionis tussis fuerit et si fuerit mala complexio
Frid. frigida sine materia siue a principio siue a corporali
et si fuerit leuis confert in tercio hanelitus
qui calefacit pulmonem et si materia fuerit
cura fortior teneat sub lingua auellanam
factam ex mastice storace calamita cum
melle et confert electuaria calida et in-
unctiones supra toracem facte de oleo de libano
et oleo narcissino cum yreos rubea et
Calid. dragagato Si uero tussis faciens fuerit
mala complexio sicca calida curare cum com-
munibus eam notis ab intus et ab extra
appropinquatis vnde conferunt pille bichichie
cum tenet sub lingua aut alie pille que
sic fiunt seminum citrulli frigidorum succi liquiricie ana ʒ. i.
camphore ʒ. i. gummi arabici dragaganti
ana ʒ. i. incorporentur cum syrupo violato et
ex predictis potest fieri loch quod lambendo
sumendum est et potest ad predictas pillas
addi de zucaro candido uel penidiis ad
delectacionem sumencium et si fuerit ma-
la complexio sicca conuenit electuarium quod
sic fit seminum cucurbite cucumeris citrulli
mellonis dragaganti liquiricie gummi arabi-
ci papaueris albi amigdolarum dulcium
ana terantur optime et conficiantur cum zucaro
albo solido et confert decoctio sibilis
tum decoctio florum malue cum zucaro et
amigdole optime dulces trite et cum me-
lle violato in modum electuarii condite
inungatur torax cum oleo de cucurbita vio-
larum et de amigdalis dulcibus et cum
Vngt. vnguento insuptimo quod fit sic mucilaginis
altee et seminis malue butiri recentissime
sale axungie galline porci recentium medul-
le cerui et vituli recencium ana partem vnam
succi liquiricie candidi dragaganti et gum-
mi arabici infusorum in aqua ana per unius
quartam vnam cere albe que sufficiat et
inungatur ea gula et pectus totum et col-
lum et dorsum et sepe masticet fructum
liquiricie modice et si mala complexio fuerit
Cura mal. composita cura debet esse composita Cum
uero tussis mali completur per euacuacionem
et si materia fuerit sanguinea minuatur basilica

vel nigra Et si fuerit aliquis humoris di-
geritur et euacuetur secundum quod competit Si itaque
Digestiui colere fuerit colera subtilis digeritur cum syrupo vio-
lato uel nimbrino uel nenufarino cum aqua
ordei aut cum syrupo facto ex decoctione nimbarum
sebesten ordei mundi seminum citrulli frigidorum
mondatorum ana ʒ. i. radicis vngule caba-
line ʒ. ii. decoquatur et colentur et cum zucaro
albo fiat syrupus potest etiam fieri ex dictis rebus
loch digesta materia soluatur cum manna et cas-
sia violis conditis tamarindis et reubarbaro
et quidem cum electuario de succo rosarum dato
cum aqua capillorum veneris et vngule caba-
Ad fri line Et si materia fuerit grossa frigida visco-
sa cura cuius est sicut cura asmatis a fri-
gida et secundum Galenum intenciones nuplet et
in materia frigida confert syrupus de liquiricia et syrupus
qui sic fit Recipe passularum sebesten karicarum
pinguium ana ʒ. i. dactilorum iiii. nuo capillorum
veneris ysopi calamenti liquiricie ana ʒ. iii. radicum
feniculi apii et vngule caballine ana ʒ. i. cor-
dumeni seminis apii et feniculi anisi ana ʒ. ii.
decoquatur in aqua sufficienti et colentur et
sirupizetur cum melle et aromatizetur cum oppio
anamomo et modico croco cum materia digeritur
confert et abstersiuum eius et confert in hoc syrupus
de ysopo non enim est nisi cum quadam abstersione
et ex eis que sunt magis propria in medicinali-
do est terbentina cum melle et confert a-
lama qui recipit seminis feniculi apii et succi
liquiricie capillorum veneris et dactilorum ana
conficiantur trociscos cum mucilagine seminis lini
Mel Le Elice aqua per sublimacionem a foliis le-
uistici ysopi prasii enule trifolii fenugreci
flores a quibus tamen sugunt cum suguntur
papit in ore dulcedo quasi mellis et cum
in eis et a floribus yreos et cohibe ea
habentibus humores flegmaticos grossos in spiritua-
libus et de utilibus est aqua ordei in qua ra-
dix que comedit decocta fuerit usque ad
dissolucionem bibita. Si uero materia flegmatica
liquida fuerit que propter sui liquiditatem non potest
Aliud educi detur hoc loc Recipe seminis lini tosti
uel fenugreci partem quam uolueris et confice
cum melle utatur anamomo et electuario eius

Verg'
Cu catarru[illegible] dragmitte [illegible] et curat humores [illegible] Ad catarru[illegible] et calidi [illegible] loch [illegible] sebesten [illegible]
et [illegible]

frequenter tussi aut difficili et antique
confert sirup porri cum lacte mulierum bibi
tus et loch sic cum pulvere radicum dragaganti
grani et ipa esse medio assa vel elixa co
mesta sanat humorales tumores in tonice
suffumigium vales ad antiquam tussim ℞ aristo
logie mirre storacis calamite galbani an
confice magdaleon cum butiro butiro vaccino
et cum eis positis supra pli prunas recipiat
fumus per os et per nares. Si autem materia fle
fuit mediocris sive digerit cum sirupo qui
sic fit ℞ radicum apii feni et silaris mo
tani et eniabis an ℥ s. passularum sebesten
an ℥ vi kariarum dactilorum an iiii. nuo
seis lini et annisi tostis factorum an ℥ s.
capill' ven' pulmonarie trifolii fereti flo
res mileos an ʒ s. decoquatur et fiat sirupus
cum melle et zucaro. Si vero materia fuerit compo
ta digerit cum sirupo qui sic fit ℞ iuiuba
rum sebesten passularum ordei mundi semi
cumin frigidorum semina papaveris albi an ℥
i s. violarum capillorum veneris ysopi calamenti an
ʒ i radicum enule feni apii et urtice an
℥ i s. caricas et dactilos an iiii nuo seis
feni ℥ ii decoquatur et fiat sirupus cum zucaro
digesta materia evacuetur et fiat curatio sicut
supra dictum est. In cura asmatis a fili cum
Cura vero tussis per catarrum est quoniam si fue
rit propter catarrum descendentem ad pectus curetur
cura catarri et si calidus fuerit recipiat
ad caput ad faciem ad os ad nares fumum
decoctionis rosarum sandalorum camomille li
quirice cum pauca camphora et hoc donec su
det fortiter et iteretur multis diebus et te
neat in ore pillas superpositas et sepe mas
ticet suavem liquiritie abrasse utatur ptisana or
dei cocta cum aqua decoctionis iuiubarum
sebesten et seis papaveris albi teneat in
ore granum anisi et utatur sepe electuario
quod sic fit ℞ papaveris albi ℥ v dragaga
nti gummi arabici an ℥ iiii seminum cucurbite
et citrulorum an ℥ iii trita diligenter cum pem
diis in aqua rosata dissolutis misceatur fiat
gargarisma cum diadragaganto dissoluto in
aqua plantaginis vel rosarum. Et si fuerit

materia frigida conveniens est ut fiat gargarisma
cum diaciminon et misceatur aceto et mirto
diabutiro valens tussi reumatice ℞
mellis despumati et butiri an ℥ iiii cimini
an ℥ s. liquiritie ℥ i conficiatur in forma loch
Electuarium conferens asmaticis tussientibus
ad omnes causas pectoris ex materia flegmatica frigida
descendente ℞ storacis calamite draga
ganti mirre galbani musci ammi albi anisi
torre facti an confice cum melle vel zucaro fumum
recipiant ad faciem os et nares ex aqua
decoctionis thuris masticis laudani vel
ex predictis et ambra vel galla muscata
seu alipta muscata fiat magdaleon de
quo posito super prunas recipiat fumus ut
supradictum est. Et si predicta non contulerit
et tussis non deficiat sed timetur de ptisi
tunc vertex non radatur caput et inungatur
melle et superaspergatur pulvis sinapis et ga
riofolorum deinde toti capiti supponatur
emplastrum quod tegat totum caput in modum
pilleoli factum ex fimo columbino mirra sto
race calamita mastice cera et kariofolis
Cura autem respirationis quam exprimi esse
cum de intercionis implet per sedacia tussim
et hec sunt lenientia pectus et pulmonem
aut sensum obtundentia et ingrossantia
materiam. Et de lenitivis que de ab intus sume
dis et extrinsecus applicandis dictum est satis
supra in hac cura quantumque contine pura vel
mali et sic de stupefactivis sicut sunt pille
de storace que recipiunt apud almansorem
mirre storacis et opii partes equales pille
alie utiles in catarro tussi molesta et
ad dolorem in quacumque parte corporis ℞ cere
ce casie lignee storacis calamite yso
pi castorei et opii an partes equales confi
ciantur cum sirupo de papavere dosis a granis x
usque ad grana xx. Et de exsiccantibus
materiam in pectore et pulmone collecta est
sulfur vivum quod ignis non tetigit sorptum
cum sorbili ovo sed plus operatur mixtum cum
melle. Auctores in speciali fecerunt mentio
nem de tussi infantum et puerorum unde
confert ei sorbiciones que fiunt cum aqua

Var
[illegible] ad tussim [illegible] passu-
larum an ℥ iii [illegible] et [illegible]
[illegible] ℥ s. [illegible]
[illegible] thuris mastic[illegible]
mirre [illegible]
[illegible] et [illegible] mell'
[illegible] ℥ i [illegible] mane et sero [illegible]
[illegible]

Ad catarrum calidum
[illegible] dragaganti
[illegible] an ℥ i [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
Ad frigidum
[illegible] thuris mirre [illegible]
storacis calamite [illegible]
[illegible] ℥ i [illegible]
et [illegible] in [illegible]

carnis vel carnibus cotusis cum decoctione
sebesten passulaz vel karicaz et in lacta
ntibus decoquet cum lacte nutricis aut cum seri
et si indiges fortiori debet coqui donec
deveniat ad centaa mell et paulatim exp
Elm̄ | cen exhibei electuarium 3ens lx amig
dolarum dulcium ex quibus cum brodio capons
extrahat lac quod decoquitur cum pomdiaz
et zucari opti ana ʒ iij et in medio de
coctionis addat lactis mulierum juvenis
ʒ iij et compleat decoctio ita ut deduca
tur in forma loch et si fuerit ma distil
ad catarrum | lans a capite ad pectus ponat sup commissura
capitis emplm̄ fcm̄ de thure et masti
ce et nutrix regeda est regie 3enti
valen̄ | ut supra dictum est Item autem valetis
appetat | in tussi cum proprietate sunt lapilli inventi in
ventre pullorum yrondinum suspensi de collo
brachio nam preservat a tussi et coriza et
stercus anseris cum vino in lana collectum
et in tibia sub pedum in stanaum involutum dixit
diascorides quod remediat in tussi et est ex
pertum verissimum de intentione ad medicina
priora locum fuerunt auctores atrum si fue
ad tussim cum san | rit tussis cum sputo sanguinis radice maio
ris consolide sub cineribus calidis decoq et
cum melle mixta masticis vel bum coturnas
exhibe subsequente potu aque calide in qua
eadem radix decocta sit et contra tussim cum
sputo sanguinis ac etiam cum fluxu ventris hoc
cum fluxu ventris | loch Rx julep rosarum et syr mirtini ana
ʒ ij gummi arabica assi ʒ j boli armeni
et mirti ana ʒ j s confitiat et capiat ex eo

De perplemonia

Iam oce abu
sit Auic quod piplemonia est apa
calidum in pulmone Est autem cali
dum quandoque per se quia fit ab humore
nali calido ut sanguine et colera et quandoque
est calidum per accns quia fit ab humore nat
frigido ut flegmate vel melia quia in calescit
ex coartacione et fit secundum duos modos
dux | quia quandoque ipsa accidit per se in a principio et quandoque
sequitur eventum catarri descendentis ad pul
mone aut per fissaciones resolutas ad pul
mone aut pleuresim et hec inficiat usque

ad unum et si natura confortet ad expelle
dam materiam tunc ipsa secundum plurimum facit cidere
Cac | in tisim Et piplemonia fit ab omni humore
verum plurimum eius fit a flegmate quia in membro
raro continetur humor subtilis sicut pliz
pleuresis est coleicus e contrario huius
intentionis quia membrum est pamiculosum
spissum strictum in quod raro penetrat nisi
subtilis acutus quamvis quandoque fiat ex sanguine
et quandoque ex genere colere rubee et est int
ficiens secundum plurimum sua acuitate et quia
viana est cordi et quia paz minatur ex eo
quod bibit et ex eo quod desup loco em
plastri supponit. Signa generum ab auc
Signa gener | toribus ponit sunt quorum primum dixit Sapio
2 | est febris acuta intensiva 2um signum est
dixit Auic vehemens constrictio hanelitus
non ei volleat infirmus ut dormiat nisi
3 | sup collo quia sup latus preficit / 3m signum
dixit Gal sentit eger hanelitum calidum
4 | vel delectat attractione aeris frigidi / 4m
signum dixit Sapio sentitur gravitatis in
loco et in reliquo corpore et constrictio in
pectore nam dolor ex extensivus et quandoque
sentit inter spatulas / 6m signum
dixit Gal tussiunt neque excreant et si excreat
illud est paz. 7m signum lingua rubescat
prius et deinde nigrescit et quandoque est grossa
8m est dixit Gal facies est inflata et gros
sa. ixm signum dixit Paulus adest ru
bedo pomi maxillarum et inflatio earum / xm
signum dixit Paulus est inflacione superiorum
palpebrarum oculorum et generat motus eorum
xij signum est dixit Gal quod actor in omnino
actor quamvis signa cum effugiunt appet pul
sus durus et inequalis. xij signum dixit
Gilbertus urina est vel reddit rufa xiij signum
dixit Paulus cum piplemoniam loqui vult et
loquitur ex magna hanelitus xiiij signum
dicit Auic quod quandoque advenit ei subet propter
multitudinem vaporum humidorum et hoc plus
in flegmatica. xvsignum adest cum eo frigus
conveniunt. revocat ei calor ad locum
apatus. Et ultimum signum dixit Sapio adest
hesitatio in intellectu et mentis alienatio. Signa

speciem. Nam signa sanguinee dixit Rasis in 4o con-
tinentis si sputo fuerit sanguis mixtus non
multus et in colore rubens significat quod apostema
est sanguineum adest etiam rubedo maxillarum
maxima et assunt alia signa dominii sanguinis
et ei adest febris inflammativa. Signa colerice [Sig. co.]
sunt inflammatio maior et excreatus ad citrini-
tatem vel rufedinem sed minorem constrictio
anhelitus. Flegmatice signa sunt gravitas maior
et similiter anhelitus constrictio multitudo sputi
color in maxillis est minoris tincture et
in aliis partibus faciei erit albus. Melancolice [Melanc.]
signa sunt excreatus fuscus niger vel viridis
gravitas et constrictio minor quam in flegmatica
et febris est remissa. Signa permutationis [Sig. permutationis]
peripleumonie sunt quod quandoque permutatur hec infirmitas
ad pleuresim alleviatur constrictio anhelitus
et advenit dolor pungitivus et sputa colo-
ribus similia coloribus pleuresis ut prelibatum est
flegmatice. Et signa permutationis ad empima
dolor non minuitur neque febris et urina
est grossa huius secundum. Cura pleuresis [Cura pleuresis et peripl.]
et peripleumonie ad invicem quandam habent similitu-
dinem ideo auctores curam generalem utrius-
que in uno capitulo posuerunt. et plures eorum de
cura peripleumonie particulari pauca scripserunt
contenti eis que dixerunt in particulari cura
pleuresis quamvis aliqualis differentia sit inter
unam curam et aliam ut apparebit. Generalis
itaque cura duobus perficitur instrumentis dieta et
pocione et in unoquoque in subtilitate varia-
cionem recipit secundum considerationes supra quarum [considerationes]
prima est consideratio morbi sive in subtilitate
et grossitie vel viscositate aut mediocritate 1
materie facientis apostema. 2a est consideratio in qua- 2
litatibus primis ipsius materie scilicet caliditate frigiditate sicc-
itate et humiditate. 3a est consideratio modorum ter- 3
minationis ipsorum apostematum ut vel resolutione vel
suppuratione. 4a est consideratio in temporibus ipso- 4
rum apostematum an sint in principio augmento statu vel
declinatione. 5m est consideratio accidentium 5
ei supervenientium penes infirmationem et remissio-
nem ipsorum. 6a est consideratio in quibus que aliis 6
eis complicant. et 7ma est consideratio virtu- 7
tis et aliorum particularium etatis temporis anni et

reliquorum. Et sciat tamen medicus ante omnia qui
curationem horum apostematum inducere sibi non dat
ad operandum sed festine ad auxiliandum
non desinat. dieta itaque et in ordinatione sex [Dieta]
rerum non naturalium vitet quod paciens aerem fri-
gidum omni tempore ac esse nimium calidum ventosum
pluviosum et nebulosum et pulverulentum et
lutosum sed eligat facere cameram suam ab
omni fetore mediam quietam et obscuram et sit
in camera ignis sine fumo faciens in
yeme declinare ad quandam caliditatem si
postea fuerit frigidum et si fuerit calidum ad
temperantiam. In estate vero in aere calido [in estate]
declinet aer ad tepiditatem in calido vero
ad frigiditatem quandam vitet furorem iram et
tristiciam oriet iocunde et spe salutis vitet
motus et voces magnas teneat quietem sine
murmure et clamore accubet in lecto
vacillans cohoperto secundum temporis qualitatem
capite elevato sub figura in qua a dolore
minus molestetur dicunt autem quod pleuresis in
principio cum materia est in fluxu et cum acciden-
cia incedunt melius est iacere super latus op-
positum quoniam non sic fluit materia ad apostema et
similiter cum iam digeritur materia et iam est intentio ad
evacuationem magis quoniam tunc iacendo super latus
oppositum materia collecta in pleura gravat
et expellit quando vero materia est iam tota
vel quasi fluxa quod est quando est in statu tunc me-
lius ut iaceat super latere apostematis ut magis
contineat calor in loco sic enim materia melius
digeritur et melius spuitur. Galienus dixit super [G]
regimen acutorum quod vinida sunt cibaria multi
nutrimenti quoniam habent virtutem plus confortet plus
tamen apostema augent et vitet cibaria grossa
viscosa difficilis digestionis vitet inflammantia et
si eis utendum sit aqua ordei debet esse perfecte
decocta ne inflent vitet cibaria acetosa
pontica et stiptica et salsa vinum tamen et ace-
tosa non prohibet omni tempore pontica autem
et stiptica salsa omni tempore prohibet sunt
enim impedientia facilitatem spuendi et vitet quod
cumque cibaria sunt facientia suppurationem ymo
et mente a principio quousque horum apostematum virtudus
est omnibus cibis et maxime usque ad 4tum vel 5tum

diem uel nam dia q diu stare pt sine cibo. Si aut cibu virtus requirit nec sit ma i tenero ad exhibendu aqua ordei aut cauda rusiu qd est bin sapione ordeu excorticatu et aqua decoctionis maluar et blitis et atriplicis mapanbus ex colera fiat et sunt cibi sui ex aqua sumbar violar et de hys que sunt est panis lotus i aqua calida et amigdole dulces. Si aut apa fuerit frigidu conferunt sicla et buglossa et ptisana ordeacea in decoctione passular et sebeiten. Et si virtus fuerit debilis dat vitelli ouor sorbilium i aqua decoctor et aqua pulle que alterate cu lactuca et buglossa ul carnes puar aucular ut alaude pullor et pedicu et i suma dixit paulus utat regie subtili usq ad declinacoe manifestam. dixit Ras 4o contin quida medicus curda pacien pleuresiz eo qn i declinatione pteri sine passionis sui q nulla alia cura indigebat nisi ad spuendu illos humores solumo qui egressi erant et dedit ei lenticulis confectis cu aceto id mit(...) et i de cessauit sputu et impedimentu illius mat(...) et fuit ei ad morte in sa nocte. Recordare preterea q si febris fuerit vehemens et dolor fiat magnus in latere et si tempus accepcionis cibi fuerit propinqui et solo ventris no affuerit, nulla ei det ptisana nisi descenderit ad inferiora ventris. de potu istor pacientu scias q auctores multos potus eis invenerunt quor unus est ydromel est ei aqua mellis ultra i humectado et facilitando sputuz. alter potus est aqua ordei ex bibita post flobothomiu et admistratione catartici ablutio ei et est loco cibi. si aut sint adhuc opante stomaco absondit oporem eius nec transmittit a sto ad intestina sed calefit et eius vapores ascendut ad pres pectoris et auget passio. Alter potus est iniuleb simplex fcm ex aqua fontis et zuc(aro) albo solido. Alter potus e glosatoris qui fit ex ungule caballine capillor ven. ordei et liquiricie an. q. ay. i. decoquunt in aqua fontis et colent et addito zuc(aro) albo solido uel melle ul utroq fiat syrupus. Est alter potus vinu dulce albu verum no e sumendu nisi post manifestu resolutione que est in declinacoe morbi generat aut antedictor apatu per potionem digerentia at et accidentibus subuenit. evacuationum alia est communis et e illa que fit p secessu ventris solutione vel p urina. Alia e propria et e illa que fit sputi et extractu eo perte cu soluentibus applicatis que evacuaciones quo impleat dicet i sequenti cap.

Cauda · Aq mell · Alt potus

De pleuresi

2 Aliis dixi q continet aute ter Gal. locus in quo accidit pleuresis e quedaz panniculus que induuit costas qui pleura vocat. Est aut pleuresis apa calida i partibus pectoris et i lacertis intrinsecis ut in diafragmate et pleura et mediastino aut in lacerto exteriori cu costate autis et i posito supra costas exterior aut absq cositate ants ut i lacerto posito inter costas. Et pleuresis est duplex alia vera alia no vera. vera e que fit intra musculu inducentez costas intus. alia est no vera et e illa que fit exterius et e pleuresis vera diqualiter fa alis qr e cu facilitate accidentiu et e illa difficilis que fit cu difficultate accidentiu. Alii uero dixerunt q pleuresis facilis dr quia ma facies ea est facilis resolutionis ut e ma subtilis colerica. Et difficilis dr qr e a ma faciete ea que est difficilis resolutionis ut ma grossa flegmatica sanguinea uel media inter eas. pleuresis alia primitiva alia accidens et alia coniuncta. Ca primitiua et potus aq nimie et dr locus frigidus et potus vini non lymphati cu eius assiduitate. Item aer inte frigiditatis et vehemens calidus et assumpcio cibor grossor pleuresim generat. Idez fuat casus et percussio et obviacio cu euenit partibus pectoris. Ca aut est repletio humor que aliqu accidit a capite et descendit ad pectus et aliqu fit ex repletione i partibus pectoris et venis vicinis eis et aliqu ca e repletio i toto vel i epate ul i altro membror pectori continuu. de ca coniuncta

Ca primitiua · Ant · coniuncta

[illegible]

dixerut alex. et halab et Auic q ipa
sien pt. ex oi hudore et sapio dix q pleu
resis no accidit ut pli^{m} nisi ex sagine co
lerico ul ma cita. sed auic dix q ma ho
apostemat sm plurimu e coleia et sigus
colicus pleuresis aut no vere sm qnaz aut
est flegma aut melia dicit aut q pleu
resis no fit ex vetositate quia qn vetositas
puenit ad mebra spualia maior pseius
trasit i vacuitate pectoris et si qua porco
trasit in paniclos pua est no vales eos apo
stemare maxie cu motu pectoris et vi ca
loris loca resoluatur. dixit Ras q hoc pas
sio in maiori pte accidit i latere dextro et
io est qz ps dextra calidior et fortior si
nistra vn fortius resilit et insup euenies
i sinistra est deterior pp viamitate ad cor
Egritudo ista sepius fit in pimis tenibus
q i iuuenibus. Signa pleuresis vere et pu Sig ue
re dix Auic st febris inseparabilis pp vic
initate cordis dolor pugitiuus extesiuus
sub costis qm mebru est paniculosum con
strictio hanelitus pp coartacone sua ab
apate pulsus serrinus pp duisitate que aug
metat et egredit ab ordine apd statu
pp debilitate vtutis et multitudine mei
Et ultimu signu est tussis que alu i pn
est sicca deinde cu sputo. Signa aut Sig no ve
pleuresis no vere sm loca ut qn e i pa
niculo regete costas et in lacertis extias
st dolor maior q i vera sm locu quo ad
tactum. aliud e si dolor e cu passione abs
qz punctura et est fixus i loco vno costar
est no vera pleuresis. 3m signu q in
no vera no ascendit aliqd penitus. Aliud
signu est q pulsus est equalis no vehemt
durnaci. Signa spez pleuresis distinctaz Sig spez
sm mam qn fit a sanguine vrina erit ruba
spissa pulsus plenus sputu subrubeu dolor
pugitiuus cu quada leuitate et paciens
sm plurimu est sanguineus adolescens
regie usus multiplicatiuo sanguis. In co
lica hetur signo ex vehemecia febris ig
nita vrina et siccitate i corpore et diuisi
tate loquele. Et et paroxismo febris na
si fuerit tercianaius erit ex coleia si coti
dianus erit flegtc et si quartanaius ex
melia et si fuerit vniformis erit ex sa
guine. Fit a flegtc signa st vrina remis
sa i colore in sba spissa et pulsus diuisus
iordinatus cu remissa punctura cu multitne
salive et sopni grauitate et sm pli^{m}
paciens est senex aut puer iordinati r
giminis et ociosi. Et fit a melia sig^{m} est
urina remissa et tenuis pulsus durus diuisus
et dolor no aggrauatiuus cu pua punctura
et paciens sm pli^{m} est melacus i na senex
extenuatus et usus regie multiplicatiue me
lacolia. Signa tpm pleuresis ve hec Sig tpm
st na inc est pncam tn no est sputum
oio tussis sicca augmtu e cu icapit eger
spuere re pua digestu icoplete. Et
Auic dix augmetunt accidetia et aug
metat sputu et incipit remouei a sub
tilitate et adcli i inspissacoe et fualite
inc est i augmto. status est cu eger spu
it sputu fuale et maturu et e pli^{m}
et dolor e leuis et inc est remissio acci
detiu no ei stare pt status accidetiu cu
statu digois inc ia ei fca est inc digo
vniformis et eua^{oe} multa d ea dech
na^{o} dix Ras est qnz diminuta fuit
quantitas sputi mx grossiciem eius fual
emissio absqz residuo doloris. Signa Sig cfmate
aut pleuresis cfirmate et inc fluxe st
q dolor ascedit usqz ad brachiu et aubi
tum et totu musculum interiore et ad oes
ptes que st in latere usqz ad brachium
Signa bona i pleuresi dixit Ras 4° Sig bo
continentis st paciena passionis qn eger
no moleste fert ea et illesio hanelitus
puacio doloris facilis sputi emissio equa
litas calit i toto leuitas et pua^{o} sitis cu
or vrina egestione sopno laudabilibus
dixit Auic q digestio urine i pleuresi
e bonu signu sicut urina malicia est
i ea signu malu valde. Et ysaac i lib^{o}
urinar dix generale e i oibus morbis re
motis a vijs vrine bonitis vrine licet sit
bona abte tn eius malicia e pessima qz cu

e mala sigt maliciam vel vehemenciam pas
sionis tanti quod dicatur lesio magna
eparum. Signa mala sunt dicit Ras 4o continent
quod paciens tussim mittit sit in omni passionis et
quod hanelitus sit magnus et spissus cum do
lore assiduo et punctione que est in latere
et paciens expuit cum labore et sunt vehe
ment et febris caliditus est divisa ita
quod venter et latera sunt nimis calida et
frons manus et pedes sunt frigida atque
in via egestione sudore et sopno, preter omnia
malis et culpabilibus. Mesue vero dicit
quod fluxus ventris aut accidit eis in principio
morbi aut in processu, et accidens in principio
morbi est sicut unum duorum morborum aut eius
est propter multitudinem materie cum provocat natura in re
gulans eam ex regulacionis signum est quod
ad ipsam sequitur hanelitus facilitas et
les lentescentia febris et tunc est signum
casus bona aut est propter convenienciam materie propter quod
regulet a natura et tunc est signum egestionis
et est significacio mala et prope cum non
sistit per ipsum hanelitus difficultas tristi
cia et febris inflacio tunc est ei fortasse sup
veniet ei mors in quatuor vel circa. Sig

Sig ... [margin]

na racionis pleuresis sunt quod si apostema nabit
ad suppuracionem tunc patiens non spuit
sputum laudabile velox et non modificat
in xiiij diebus. tunc est dicit Avicenna permutatur
ad collectionem. Ras vero dicit 4o continet
auctoritate Galieni si qua in nobiliori parte pectoris
pleuretica cum proximitate cordis fuerit
dolor cum magna difficultate hanelitus
et vehementi febre et in sopnietate et defi
ctu appetitus et angustia alteracionis ad
porcionem dictorum accidentium dictorum sputum
non fuerit niger neque coloris rufus simplex
sed in principio aut rubeum aut atrum aut
spumosum. tussiendum signum erit post mo
dicum tempus aut maturacionem non habet omnia
accidencia fiunt cum collectionis sanie sed
statim quando paciens incipit spuere sputum
maturum accidencia ipsa mitigat quando ma
turacio sputi signat super velocem crisim. Cum
vero pleuresis non resolvitur neque supporat

tunc nacio erit per crisim. Signa autem

Sig mutacionis ad empima

permutacionis ad empimia sunt dicit Ras 4o
continet si per sputum neque solucionem
ventris neque minuacionem neque per ursum
medicacionis dolor non fuerit mitigatus pas

Sig. resolucionis

sio convertit ad empima. Signa autem resolu
cionis sunt quod febris et caliditas paulatim
declinat donec omnino deficiat et quod re
mittit velocitas frequencia hanelitus sed
non in totum removet et sputum omnino non accedit
et remanet sensus gravitatis in parte in qua
fuit apostema. quidam modernus dicit quod si apostema
recipit ad cerebrum sua ventositate aut
caliditate aut acuitate nam stimulat que si ei
durum potest post autem apostema causabit pu
terdum aut materia petit cor et tunc causat tre
morem et sincopim et paciens infra diem mo

Cura

ritur. Cura pleuresis insequitur curam generale
dictam supra ad dictam apostematum partium pec
toris et pulmonis. Cura autem eorum per
porcionem hic ponet potio ei aut materia flu
ente a fluxu prohibet aut ipsam eva

Cura

cuat et dividit aut eam digerent et alterant
aut accidentibus subveniunt. Et evacuacio
quedam aut fit cum eucione cum aut cum pro
pa per sputum aut cum resolucione eius per lo
calia approximata aut per tussimillum aut
per tractum interiora prima prefiat cum hiis
que prohibet quod non fiat apostema hoc est cum
repercucientibus et confortantibus medicinis ut
ita non rapiat in fluxum. Ex hiis ei quidem

repercussia

facientibus emplastracio facta cum lenibus sicut
ncans coctis cum aceto decoctionis rosarum a
ex farina fabarum cocta cum aceto et fortis
ex eis est ex lenibus non scorticatis lotis in
aqua calida deinde coctis cum aceto et huius
modi racionis est vaporacio facta cum spongia
infusa in aceto decoctionis rosarum aut ba
laustiarum. Idem est vult Avicenna et maior
in tribus casibus quorum primus est quando materia
est pauca que possit repercuti 2us est
quando materia non solum recipit recipit sed cum
apostema non confirmat adhuc in loco uno potest
in loco evanescere et est materia in descensu et
fluxu cum quantitate que potest repercuti et eva

nesce | 3us casus est quando materia paucificata
per evacuationem procederet tunc eis concedit
deliniaco in alys autem casibus non debet
repercuti · Gordo autem dicit quidam utuntur
repercussivis in principio pleuresis sed ego
non sum illius opinionis quoniam si applicantur
interius tunc ingrossat et coartat crudi
ficant et adducunt in putrefactionem et
si exterius tunc non potest fieri repercussio quia obli
quitas viarum impedit et densitas costarum
et non est repercutere sed magis materiam fluere
facere ad capita · Cum materia repercutiat a parte
posteriori et a parte anteriori et si non possunt conterere in
pleuresi multo minus in peripleumonia · Galienus
dicit minus in toracem stipticis expellunt
enim quoniam materiam ad cor et de pleura ad pul
monem et nullo modo eis utendum est quoniam a
pectore et pulmone oportet purgare materiam
non tamen manifestum esse in apostematibus et
materia frigida ut calida grossa repercussiva
non competit et in sanguinea esse paxa conve
niunt et maxime medicine supra a nostra parti
cule in febris autem ex materia calida subtili pro
apice colica competere possunt quia indiget altera
cionem et ingrossacionem nunc quod repercussive faciunt
autem non debent apponi nisi evacuatione premissa
et materia non ... multa et tunc esse a prin
cipio quod aliquis apponat et conciliator in
hoc casu laudavit ceroteum factum ex o
leo rosato et cera albificata ter lotis in
aqua rosata et dixit conciliator quod medica
rato vocant in principio papiate et raro est
quod non habeat egrotus aliquid de supradictis
impedimentis unde a repercussivis non capiunt sed
ab anodinis et calativis · i · resolutivis et
docuerunt Galienus et ypocras 2º regiminis acutorum tra
ctatus autem perficiat cum dividentibus et rubentibus
ad oppositum sive simul evacuat et divi
tat tamen et evacuatio quidem percata fit per flebotomiam
et solutionem ventris cum medicinis cristerys
et suppositorys et evacuatio per vomitum in hys
apatibus est nociva exagitans materiam et
faciens eam fluere ad superiora et evacuatio
per urinam est pauca iuvamenti evacuatio
autem per fluxum ventris fiat per farmacum

Autem dixit de hys que significant ubi vehe
mencia necessitatis evacuationis est quod iuvenis est
vaporacione et emplastracione non sedare
dolorem aut iuvenis casus esse ex eis que aug
mentant dolorem · significat enim istud repleccionem
in toto corpore quare necessaria est evacuatio et
sunt verba Galieni super primo pasto regiminis acutorum
quando ergo non resolvitur dolor per evapora
cionem oportet ut evacuetur totum corpus evacuatione
forti et evacuatio fortis in habente egritudinem
aliquam est secundum duos modos unus est secundum so
lucionem ventris et alter secundum flebotomiam · paulus
vero comparans inter flebotomiam et solucionem ventris
medicacione supra a loco apatis dixit si
dolor extensus fuerit ad furcula superior
minucio erit dignior et si ad yposcondria
solucio ventris erit dignior / verumtamen dixit
ipse medici moderni utuntur inter minucione
vinale ex timore molestie sistentes in solucione
ventris simul cum medicinis ducentibus ex sol
vendo et quibus docuerat ypocras in 2º regiminis
acutorum cum ellaboro nigro aut filigno correc
tis et docuit ibidem et ypocras quidem usus
est medicinis fortibus quia suo tempore nondum
habebant medicine magis convenientes et magis
securas quales habent nostris temporibus et
ideo medici nostri temporis debent illas di
mittere et uti lenioribus et magis dilectis
ex si necessitas urgeat ad illas aut volun
tas fiunt sequi ypocratem in hoc tunc utatur
eis bene rectificatis in dosi minore et non
in substancia sed solum in virtute et in dosi car
quod in omni exsolvendo purgativum dixit Galienus in
commento ubi supradicta quod consuli istarum prenarum
in habente pleuresim supple vel peripleumo
niam non est in omni hora sed rememorari
affirmo in quo dixit ypocras nam est in egritudinibus
acutis raro unde medicina solutiva in principys
earum et hoc quidem in dictis morbis sed in pleu
resi maxime est febris valde quare oportet ut
caveas in potu medicina solutiva · i · exsol
vente quia omnis talis medicina calida est et
sicca et adaugens febrem sed utatur evacuatione
per flebotomiam quamvis dolor iam pervenerit
ad loca que sunt sub yposcondrys iuvamentum

d(e) repercussione
repercussivis
d(e) infusione
vomitu
Evacuatio
Leniftativa

ei quamuis ex flebotomia sit minus in dolore eius quia
ex solutione uentris non fiducia est in ea uehemens
ymo in euacuatione per flebotomiam nichil est timor
ideo dicitur ab Auicenna si febris est uehemens
valde non timeas solutiuum et etiam si constitutis
flebotomia si non medicus fuerit peritus ut scri
bit 4° continuetis in uia parentis et febris
non fuerit nimis neque dolor valde uehe
mens danda est medicina solutiua et dicit
melior est medicinis solutiuis yera in qua post
ellebori et non scamonea verumtamen diebus
nimis securiores sunt medicine benedicte a quibus
non est desistendum que eligant secundum humorem
peccantem neque fiat euacuatio cum compositiuis uel
compositiuis quamuis euacuet humorem peccantem
neque fiat euacuatio cum compositiuis quamuis necesse est
cum hys quibus est stipticitas sicut rose et
reubarbari sed euacua cum eis in quibus cum
solucione est lenificatio sicut res fructus cum viol
aut zucaro et violis et julebe violato et
cum siracosit et zucaro rubeo. Medicine autem
lenificatiue non prohibent cum flebotomia si ne
cessaria fuerit ventris lenitio verum huius
medicine quamuis conueniant in lenitiuo esse in
diuisiendo ipse tamen non euacuant materiam appro
priatam apostemati neque de ante neque est con
uenientia et ideo in omni tali egritudine in currendum
est ad flebotomiam. dicit tamen Galienus super 2° humorum
si humor agens pleuresim fuerit colericus
non debet fieri flebotomia et iuste addidit non
solum in colerico sed etiam in melancolia et flegmatico
et consideratio in hoc est habenda nam si
aliquis dictorum humorum fuerit purus sanguinis ip
mixtus ita quod in flebotomia non possit euacuari et
maxime hoc habet veritatem cum precapatis
nam fortassis flebotomia que in principio sit ad
diuertendum in omni apostemate per viam aliorum fieri
conuenit non sic autem in fine propter viam congestionis
et ideo ut non fiat flebotomia nisi in temporibus
apostematis flebotomie. de prohibitione autem flebotomie
dicit Auicenna vel Galienus prohibenda est flebotomia
etiam cum cum sanguine est apostema si tempus est mi
nus calidum et coleria est in corpore dominans
quia humor sanguineus in colericum permutatur
quod ostendit quando patiens propter sputum sanguineum

Solutiua

colericum expuit de solutione ventris dicit Auicenna
quod ipsa est facienda in nocte quia est hora
temperacior et quia in nocte superfluitates
ad inferiora trahuntur et dicit 4° continuetis
si soluendus est venter dandum est ei de cassia
fistula in decoctione iuiubarum sebesten
et liquiricie et diadragantum Et si istae res
fuerint minores addantur in decoctione fi
cus et teneat in ore patiens de manna et
zucaro albo solido Aliud Recipe dragantum et
succi liquiricie ana ʒ v. viol. ʒ ij. decoquantur
in duobus rotulis aque usque ad medium et in
decoctione dissolvatur cassie fistule ʒ
vj et mane ʒ v. si autem materia fuerit flegmatica
addendum est de turbit. Scias tamen quod aga
ricus in solutione in hys apostematibus prohibetur

Aliud

ne forte vomitum prouocet Medicamine con
ferens quod ventrem leniat et materiam mi
norat sic fit Recipe mane cassie fistule an
ʒ j. dissoluatur in decoctione liquiricie iuiubarum
sebesten passularum ordei in modica aqua ven
cum ʒ ß. in qua decoctione postquam collata

In flegmate

fuerit a predictis si humor flegmaticus do
minans fuerit decoquatur ʒ ij. turbit et
ʒʒ. ℈ j. et item colet Et si humor me

In melancolia

lancolicus fuerit loco turpit ponatur ʒ ij
foliculorum sene et an. ℈ j. Et si humor

In colera

fuerit colericus ponatur reubarbari ʒ j ß. et
nardi ℈ j. et cohibeat in nocte post
digestionem cene neque timeat stipticitatis
reubarbari quia tollit aut remittit valde
cum lenificatione predictorum Et solo quidem ven
tris predictis non est facienda cum materia fuerit
pauca et sputum fuerit facile ymo nec
flebotomia. nam dixit Galienus super ij epidimiarum
si in pleuresi fuerit dolor paucissimus
et si sputum fuerit sanguineum nulla indi
tur minutione quia sufficiet erit cum ca

De loco flebotomie

lidis rebus de loco autem flebotomie faciendi
dicit Auicenna quod in principio fiat flebotomia ex latere
diuerso. diuersum autem est aut secundum latitu
dinem aut secundum longitudinem ideo dixit
Auicenna aut secundum utrumque. verumtamen melius
est latus diuersum secundum longitudinem ideo dixit
Auicenna magis festina ad succurrendum

est flebotomia de saphena opposita i longi
tudine ipa ei magis duit et magis ad
longinquu q flebotomia fit ad diversu
sm in latitudine et ex sanguis facilius tra
hitur ad inferiora et multu competit
in egritudinibus spiritualibus et in scia
tice et plectoria i corpore magis valde a flebotomia
saphene incipere debes de qua aut sa
phena minucio fieri debeat an eiusde
lateris an oppositi dixit mesue qn apa non
in principio inchoanti sed i processu a
no est in inferioribus corporis ma suspicari
facies de raptu ipius ad superiora flo
bothomandu e de saphena eiusde lateris
· si aut apa fuerit i principio inchoanti aut
fuerit in inferioribus corporis ma multa
de qua timet raptus ad superiora tunc
minuat saphena oppositi lateris · dixe
runt quidam q incipiendu est a flebotomia ba
silice i apate costarum qn repleccio non fue
rit nimis magna i corpore Si aut fue
rit multu magna incipien e a saphe
na et si flebotomia ulterior necia fuerit
flebotomanda e basilica opposita i latitudine
· Si aut non fuerit necia flebotomia saphe
ne incipien est a flebotomia basilice sed
qn est necia flebotomia saphene ipa e premit
tenda an flebotomiam basilice et qnqz e ne
cessaria flebotomia basilice et saphene sl
et si basilica non e inventa nec a se laris
minuat vena nigra opposita i latitudine
quibus non inventis minuat cephalica
et flebotomia gde lateris divisi et qn ma e
mala et adhuc est i fluxu et nondu
e locata si aut esset pauca aut ia est
collecta i loco non debet fieri flebotomia ex
latere diviso sed ex eode brachio ideo
dixit sapio si egritudo iam confirmata e
et abscissiz e quod currebat tunc nec est
ut flobothomemus de latere doloroso tn
qz totu latus illud alteratu est et sup
calefactu sil sanguis alteratus e totus
et corruptus qi et guidus dixit q hec
reiteracio flebotomie que facienda e de vena
media debet fieri usqz ad tres dies du

mo virtus stare possit de quantitate aut
minucionis sanguinis dixit ypo · iio igitur a
acutorum flobothomo cohibito nullaterus
revoces qdm minuis quantitate sanguinis
usqz du illu ad splendidu colore vel de
splendido ul ex rubeo in nigru videas
conversum · Gal dixit i commento fiat minucio
du sanguis mutet i colore qm mutacio
ipius coloris signat q purgatus e san
guis inclusus in loco apatis · Gal etiam
dixit sup paraso eruado gi dolor ypo
posuit tmnu minucionis sanguinis mutacio
ne coloris eius dico gi q intellr de sa
guine i latere apostemoso color mutat
cu caliditas illius lateris In flebotomia vero
fca ex opposito latere non debet durare
de sanguine usqz ad mutacione coloris
qm non evacuat in ea de ma conjuncta
Si aut flebotomia fieri non posset tunc fiat
ventosacio i naticis ul spina cu scari
ficacione ad qua sequet cristere lenifica
tivu vel lenitivu i mercurialis et ideo oibus
apatibus pectoris est diversio facta ad
membra extrema precipue ad inferiora
cu scarificacionibus et ventosarum apposicio
nibus et ligaturis et fricacionibus corporis
aut i aquis multe caliditatis et aliis silibus
que oia fieri debent qn flebotomia fieri non
pt et auctores voluerunt q ma i apate
retenta trahi possit ad cute pectoris
in pte sub qua continet apa unde dixit
Rasis in continente non est aliqua cura
ita laudabilis sic apposicio ventose ad
attrahendu dolore i loco manifesto post
multa purgacione ut attrahat ad loca
manifesta · si vero apponat ventosa an
evacuacionem corporis nil attrahet de pecto
re sed attrahet superfluitates ad pectus
ex corpore Mesue tn dixit q hoc e
grt medico exercitato et bone extima
cionis na hoc faciendu est cu intellexerimus
maj e nocu ad cute hoc aut pro certo
fieri non est possibile nisi cu ma fuerit
pauca valde et premissis evacuacionibus · Gordo
nius dixit aliq mittunt curare pleuresim

d' qn fit minucio

si flebotomia non pt fieri

cu attractiuus ponendo desup corpe modo
distanto vētosas et e pl'a calida s; ego
sum huius opinionis qm ma nō ē bn̄ tenabil'
ꝓpter maz loca tū caūā q'r timendū est de
angustiacione apat' ꝓpter violētā attractio
ne de cum dictor apatū p alteracione
ꝯsiderāq'd dix' Ras 4o ꝯtinet' si cum
cā est pleurisi et ꝑplemonia ne īde tussis
vehemēs fiat ī ea nimis ne rūpat aliq
venā et inde fiat sputū sanguinis oz ut
alteracia sint proporcionata ī gradu cu
liditatis nec frigiditas apa et sint coniūcta
cū humiditate ideo maior error est tribue
in potu īfrigidācia uehemencia nisi ī fe
bris ꝯ colera prohibeat g° aqua frida
sed cōuenit aqua citruli et melonis ideo
si pleuresis fuerit vehemēs statim ea
dū est cū aqua ordei et syr° et acetoso
simplici · Amplius dico oz ut sit tua intēcio
nagustica ad hoc ut sputū facile sit
facilitet aut dupli' vno modo lenīendo vias
ꝯsistus eius ut sit progressus p eas facil'
alio modo pparando mās que debet spui ut
si fuerit mā grossa subtiliet si tenuis
inspisset et inplectione pmi nullo modo
est cū aqua calida data ī potu sepe et
scdm mo° īplecio sit ut fiat pncipiū a
debilioribus et gradatī ad fortiora te
dat et ideo aqua mellis facit ad spuen
humores grossos et syr' acetosus facit ad
ꝯpuendū humores viscosos ī abstergendo
aqua mellis et aqua ordei sed aqua
mellis ꝯt ī pleureticis ubi vēt' cor nō
sit apatus neqz ī epate nō sit opilla° neqz
coru ꝯ'rio sit vehemēs calid' · de potu
vini dulcis debet fieri post maturacionē
procedendo aut ꝑticulairt' si mā peccaue
rit ꝓpter tenuitate nimiā tūc ī pncipio
ꝯhibendū ē decoctione iuiubar seis cu
durie et seis melonis et citruli et subse
quent' remediū vel remedū ē ad syr^m pro
latū eē de papauē cū aqua decocta sēplici
dicit eē decoctio que sic fit Rx ordei
scorticati ℥ .j. seiū citruli et melonis ideo
mondator' an ℥ .s. iuiubar sebesten an
℥ .vi. liq°e violar' an ℥ .iiij. et decoquet et
colet' et ī collatura ponat' de zu'co pn mā
vero grossa neqz viscosa utr' ī pn° decoc
tione iuiubar sebesten liq°e passular' et
sitiuiz pn mā uero grossa si virtus est
fortis et nō est ī iuius lesio nō ē malū
ī potu ꝯhibē' oximellis ꝑmptū cū aqua or
dei in pn° et ꝯt ī mā grossa syr' q
sic fit Rx dactilor' kaicar' an nuo vi se
besten passular' an ℥ .j. capillor' ven
ysopi cala^ti an M .j. radicis eniule M .s.
feniugrci an' karui an ℥ .j .s. decoquit'
in aqua sufficienti decoctione multū et ad
eius duas libras dicte decoctionis ponat'
lib .j. mellis et acetoz et cū pauco aceto et
aromatiz et cū yreos et cinamo°, et si mā
fuit magis grossa et viscosa det' syr'
de ysopo ul' prasio et multa alia de quibus
dictū est ī cu° asmatis · de euaporatiōe di
co q' ipā est comoda ante euacuatiōe p
flbotomiā et catarticū nā si cū cataplas
mas dolor sit robustior et licet cataplas
ma dissoluat plures tū mās a toto corpe
attrahit q' dissoluat · vn̄ viatica dix' nō
est incipiēn ab euaporacōe sed ab euacu°e
aliū tū medica°e supta ab accidēte ut qn
dolor est vehemēs nimis et eiuterit
ad se cura ab euapora°e incipiēdū est
sed melius foret simul et euaporacione fa
cē et euacuare · fit aut euapora° cū spō
gia que cū sit prohibeat' ne fumus eius ad
nares egredi deueniat qm vapor ille facit
accidere angustiā vehemēt' ꝯ lesione me
ī inalacia hanelitus nec debet euaporato
riū sup loco dimitti donec īfridet sed cū
tpe ceperit debet remoueri et aliud loco
eius appoi et ī mā cala ꝯuenit euapora
toriū fcm̄ ꝯ aqua simplici et aqua ordei
et aqua decoctionis iuiubar' sebesten pn
mā frida ꝯt euaporatoriū fcm̄ ꝯ decoc°e
apij cala^ti an' fen' et sitiuiz · Auicēna
aut distinctiā loquens dicit q' cum pleu
resis sanguinee ē ut statī a pn° fiat flbotomia
de vena media brachij ꝯ opposito usqz ad
mutacione sanguinis ī colore sz mesue dix'

ut fiat ex basilica minuacio ex opposito
neque adducit usque ad mutacionem color
sed si de flebotomia de vena fieri non posset
fiat ut supradictum est deinde post tres
dies dix guelinus fiat flebotomia de cor pto
doloroso. Mesue vero dixit de basilica
eiusdem lateris usque ad mutacionem san
guinis in colore. post flebotomiam dix guelinus
inungatur locus dorso dolorosus cum oleo ca
momillino et anetino sit actu calidus et
supponatur emplastrum quod recipit radicum al
tee vel malvavisci cocti et preparati ℥ iiii
floris camomille violarum ana ℥ ii farine
ordei ℥ vi mar porret et misceatur
cum oleo violato et camomillino quod suf
ficiat ad faciendum emplastrum et calidum loco su
pponatur leniat venter omni die sumat
omni mane ℥ ii vel iii de sirupo qui sic fit Rx
liquiricie violarum ordei ana ℥ i ficus siccas
albas maiores passularum ℥ v numero x pas
sularum ℥ v jujubas sebesten ana numero xx
bulliat in tribus libris aque usque ad con
sumpcionem medietatis et colet et fiat sirupus
cum libra i zuccari post decoccionem istius sirupi
per horam cum dimidia sumere potest aquam or
dei vel ptisanam bibat hora comestionis a
quam mediam fervi liquiricie zuccari aut aquam
mellis in qua pars sit de melle. Si aut
infirmus est debilis multum sumat car
nes fuales digestiis coctus cum lactucis vel
endivia et bibat vinum album debile lim
phatum cum aqua zuccari assetet omni die pt
tm aliquibus diebus bn modificari cum ℥ i
mane dissolutum in decoccione cum in fine
colera fiat ut de flebotomia dictum est in san
guinea et de digestione et solucione ventris ut
dictum est in capitulo precedenti et hora comestionis
bibat aquam decoccionis cicerum et lactucarum
et zuccari. alii non usus evaporitivor
in corpore repleto nisi erit medicum instruere
qualiter et quando aptatum debeat operari nam si
dolor per illud sedatus fuerit significat
corpus non fore repletum si vero non cessavit
aut auctus fuerit corpus est repletum et quo
niam plus attrahit ad locum quam resolvat dz

Vur

Ad pleuresim et empimia maxime competit
ysopus cocta cum ceruis et mirra et mel
bibita Item bukrad cum melle confecta purgat
pulmonem et pectus purgat a materia grossa
et fumosa Item et semen feniculi bibitum cum
aqua et in pleuresi magnum prodest et similiter
radix ortanii

illud illico removere et transferre ad aliam
evacuacionem sensibilem preterquam ex loco et ad
impeditum est sp a debilioribus recidat

De Empima

Empima est aggregacio saniei
in locis vacuis pectoris que sunt inter
pectus et pulmonem. dicitur autem
empima quia sputum saniei sive sanies sit lau
dabilis sive illaudabilis cuius causa est aut ca
tarrus effundens materiam subito et inde fit em
pima post xx dies sicut plurimum aut ulcera
pulmonis ex quibus currit sanies ut virus
aut est erupcio apostematis in partibus pectoris
aut post materia saniata confluere ex toto vel ex
aliis membris illuc per vias occultas confluere
cuius signa sunt primum consequitur febris subtilis
que in nocte est molestior calefiunt digi
ti unguibus sudat gravitas in pectore sedata
appetitus tussis cum provocacione sputi maxillarum
rubedo et accidunt dolores cum prolongatur
tempus inflacio et apacio in pedibus et
orbes oculorum tumet et possibile est ubi dico
sapore ut scias quid est si proicias sputum
in aquam quia flegma natat et elevatur et
sanies residet et descendit et si descen
derit a capite precesserunt signa apostematis
capitis aut signa catarri et si a toto cor
pore adsunt signa replecionis totius cum prima
cione signorum lesionis aliorum membrorum principa
lium prope continuum cum pectore habentium
preterea maior pars empicorum moritur eo quod
eorum virtus debilitatur quia ulla constrictio
pectoris non erit nisi virtute potenciori neque
tamen sp viso saniei sputo iudicandus est
paciens incurabilis. plures etiam iam indicati
fuerunt ptisici qui postea medicati a sa
nie evaserunt permutatur vero empima ad pti
sim si adveniat plumbeitas coloris et ob
fuscacio et calefactio digitorum omnino unguium
non separatur in illo eius extrema infrigidari con
sueverit et febris que additur in nocte
propter abundanciam quia est febris ethica sanies qua
tuor habet racionis duas ad bonum et duas
ad malum. Ad malum est cum adest multa sa
nies et debilitas virtutis eius signum est quod rap

Guglelmus
Galienus
distinccio flegmatis et saniei
permutacio empime
Almansoris

hanelitum constringi et nil expuit 2a est cum
ab ea putrescit pulmo et fuerit cadō ī pti-
sim et cura eius triplex perficitur mediante die-
ta et pocione et cyrurgia et dieta quidem
(Dieta) est ut deveniret paciens empima aere
frigidum et humidum pluviosum et nebulo-
sum habitacione terrena sit letus gaudeat
cohabitacione utatur temperato ... tranquillo omni
fetore privato et hoc ante cibum post cibum vero
quiescat et post spacium congruum dormiat
(Super latus dorsi) cum autem volumus plus saniem maturare dor-
miat super latus infirmum et cum volumus eam
magis expurgare iaceat super sanum cibi autem
et potus variandi sunt secundum varias intenciones
et secundum diversitatem accidentium contrarium ei
post rupturam ei a parte contraria virtute cum car-
nibus et cibis temperatis. Si vero febris fue-
rit valida conveniunt cibi abstersivi sicut cibus
factus de sanie ordei panis infusus in
aqua zucari vel amigdolatum et panicii de
spelta et panis coctus in brodio pullorum
competit dentur vitelli ovorum sorbiles et
carnes bonarum avium alterate cum medulla
seminum melonum et citruli et potus sit aqua
ordei aut aqua zucari. si vero febris fuerit
debilis aut nulla conveniunt abstersiva sicut
pulsus ex frumento vel cicerulo et carnes
pullorum et potus eorum conveniens est ydromel
vel vinum album dulce et clarum nulla tolle-
rans aque permixtionem virtute competente in
secunda mensa potest accipere grana pini et
amigdolas cum melle et semine fenugreci et si
materia descendit ad intestina exhibe ei mal-
vam blitem et atriplicem et julep. Et si des-
cendit ad urinam dentur species ... indi-
gestione. Cum vero modificacio sufficiens
fuerit dentur cibi habentes aliquam stiptici-
tatem et glutinositatem et sunt sorbiciones ex
farina orobi et farina risi cum lacte et
lac coctum cum cibis eorum et proprie cum lapi-
dibus fluvialibus aut calibe. dixit hali
si sine febre fuerit saniei sputum detur
pacienti medula de cancris que rapit-
(Preparacio cancrorum) sume cancros fluviales cum aqua coquitur
et eorum dentes caninos amputa et pe-

des et ventres scinde et cum aceto et sale op-
time lava et desicca et in vas proice fictile
cuius orificium obturabis luto sale mixto et ci-
nere et sit in camino penes ignem lenem
nocte et die et inde extrahe et adhustos
tere diligenter et ex eis tritis accipe ʒ x
gummi arabici ʒ v et in principio diei propi-
na cum lacte asine et non negetur eis confec-
cio zucari rosati et administracio eius in hora
sicut dicetur in cura ptisis. Cura vero per
(Cura) pocionem tres habet intenciones quarum prima
(2) est ad modificandum saniem / 2a est ad consoli-
(3) dandum 3a ad succurrendum accidentibus / quantum
ad primam sit complementum per medicinas minus stip-
ticas et extenuativas applicatas. quarum quedam sunt sim-
plices et quedam composite simplices sunt que si
sanies declinaverit ad statum et fuerit
grossa viscosa et non fuerit febris aut
saltem non fuerit valida sicut decoctio ra-
(Simplices ad sirea...) dicum lilii celestis aut ysopi aut prasii cum
melle et aqua mellis et laudabilior est
acerum Et de compositis est sirupus de ysopo loch
(Composita) de squilla et loch de aliis et allia cocta
cum melle et butiro. Ergo si sanies que emit-
titur est grossa et cum labore et angustia
(Electuarium) tunc pacienti hoc tribue electuarium Recipe a-
migdolarum dulcium et purgatarum medulle
seminis bombacis ana ʒ x. orobi prasii ana ʒ
iii. fabarum scorticatarum ʒ ii et cum penidiis
optimis in aqua dissolutis fiat electuarium
et da mane et sero et valet diatragacantum mix-
tum cum dyariis vel cum diapenidion febre
(Sirupus in febre) non concurrente. Sirupus optimus in febre acuta cum
materia mediocriter grossa Recipe radicum malve
et bismalve lilii yreos ana ʒ ii ʒ i ysopi
ʒ s. ungule caballine capilli veneris scariole
ana ʒ ii quatuor seminum frigidorum seminis fenu-
greci seminis ... ana ʒ ii. passularum enu-
cleatarum sebesten ana ʒ vi. dactilos et
caricas ana numero vi decoquantur in aqua suf-
ficienti et cum melle et cum penidiis fiat
sirupus et aromatizetur cum croco et cinamomo
(Alius in sanie grossa) Sirupus alius in sanie multum grossa Recipe yre-
os ysopi calamenti betonice origani prasii
ungule caballine scabiose capilli veneris ...

cum aũ q. ay. i. passular dactilor karicar
aũ ʒ. vi. bulliat in aqua sufficienti et fiat
syrupus cum mello et pauco aceto sophistico et
aromatizetur cum nardo si vero febris fuerit
valida et materia non grossa fiat syrupus qui sic fit — Syrupus
℞ vngule caballine capillorum veneris ana
tũ diantos ana ay seminis endiuie atriu
li et melonis ana ʒ. i. jumbar passular
enucleatar liquiricie ana ʒ. ii. decoquantur et
cum zucaro albo fiat syrupus Si vero sanies de — Si sanies declinat ad epar
clinaverit ad epar dentur trociscа diaro
don nam confortant membra urine et facili
tant transitum eius per ipsam decoctionem
apii feniculi acetum et in fortitudine febris aqua
endiuie aqua acetose aqua seminum cocurbi
taciarum cum decoctione capillorum veneris Et si de — Si ad intestina
clinat materia ad intestina confortat ea mastix
et rosa et facilitat transitum eius per ipsa et
confert ius galli antiqui et mel et ysopus
et similiter tiriaca magna metridatum et atha
nasia sed adhibenda est cura et cautela super
hiis in febre lenta vel lentescente. de compo
sitis autem facientibus ad maturacionem et mo — Emplastra
dificatione saniei sunt embrocationes et
emplastraciones facte ex decoctione alas
se aut ysopo cum quibus miscеatur spica et
xilobalsamum. Similiter confert unctio facta de
altea et de spica et lilio et de camomilla et de
aneto Emplastrum utile sic fit ℞ farine ex — Emplastrum
lubinum et fenugreci et farina et misce
antur omnia fortiter cum mucilagine fenugreci
et seminis lini et conficiatur super pectus quidam
addunt karicas pingues et dactilos et
radices malue et bismalue optime cocta
et contusa et prius inungatur cum oleo lau
rino. Si vero resultat ex alio loco in pecto
re administra que prohibet hanc materiam sicut
bolus armenus et sucus arnoglosse. de
mundificacione autem ad consolidandum copiosius di — De consolidatione
cetur in capitulo de ptisi et confert lac caprinum
et oportet ut sit lac calidum statim cum mulgetur
de mundificacione autem ad corrigendum accidencia
que sunt superueniencia in toti latitudine curе
et ista sunt vehemencia doloris sitis et pra
uitas angustie tussis vehemens et constrictio

hanelitus et vigilie et fastidium cibi que
tempore facta saniacionis et collectionis
timorosa sunt post maturacionem vero sunt ma
nifesta mortalia sunt corrigit autem vnumquodque
horum per ea que dicta sunt in capitulis pro
priis. de cura que per cyrurgia dicunt debere — De Cirurgia
fieri aperitionem cum sagitella vel cauterio
quod est melius donec perueniat usque ad lo
cum pruris et prius deinde contrahatur et fiat
inter costam et costam et fiat pura et stric
ta et in latere in quo continet sanies in
sinistro tamen latere fiat in loco magis a cor
de distante et si sanies contineatur in du
obus lateribus fiat prius in latere dextro
deinde in sinistro vel melius est ut fiat in
latere in quo continet maior sanies deinde
in alio post dies aliquos et super pectus to
tum ponantur res confortatiues et super locum
cauterii quibus curatur locus adustionis
ignis et contrahat sanies cum rebus attra
ctiuis et lauet locum cum aqua mellis //
potus eorum sit vinum mediocriter sophisticum
et vinum dulce antiquum est eis bonum lim
phatum cum aqua calibis et aqua pluuiali
infusionis gummi arabici assi et laudatur
eis rob mirtinum et manna cum aqua mastic

de ptisi — De ptisi

Dicimus diu quod ptisis est ulcus pulmo
nis cum consumpcione substancialis humiditatis
totius corporis a calore accidentali
cuius cause alique sunt per proprietatem alique sequuntur
alicui vene pulmonis propter aliquam causam dictam
in capitulo de sputo sanguinis aut sequitur rupturam
iam apostematis aut sequitur humorem alium ad pul
monem defluxum qui naturaliter aut accidentaliter
est acutus corrosiuus quod dicimus esse per
coitatem ex dictis causis ut scribit 4° con
nentis. species ptisis sunt tres aut est ex gutta — Species
fluente ex capite vel ex aliis membris vel
est sanies ad pulmonem descendente ut sequatur
vel ulcere carne pulmonis. 2a species est cum in — 2
cipit ab egritudine in pulmone ipso sicut cum
acciderit pipleumonia que iam corrupit et
saniata est aut sanositas pleure et al
tera species est que fit ex grossis humoribus

implentibus pulmonem quam postea putrefiunt et vocatur in medicina ptisis asmatica. Serapio dixit quod ulcera que sunt in pectore sunt faciliora sanationis et raro veniunt ad fortem vehementiam sed que sunt in pulmone sunt difficilioris curationis quorum causam dixit esse Hali quia pectus est membrum carnosum et sanguis eius est grossior sanguine pulmonis econtrario pulmo vero est fragilis et sanguis tenuis et ideo non potest eius ulcera glutinari similiter propterea continuus in eo motus. Et si ulcerosus est indeficiens est tussis purgans eius saniem quod cum ita sit ulcus non consolidatur. Quidam vero dixerunt ut Serapio quod ulcera pulmonis non sanatur omnino propter eius dilatationem et motum et propter humores ad locum doloris defluentes sed alii dixerunt ut Galenus quod ulcera pulmonis sanatur nam estimavit quod motus solus non prohibet consolidationem nisi adiungantur ei reliqua prohibentia. Sed Rasis 4° continentis si passio inquit erit in cartilaginibus pulmonis aut erit incurabilis aut difficilis cure sed si accidat panniculo in directo canali pulmonis minus de levi curatur nisi cum accidat ei putrefactio vehemens in quo corrosio fiat aut discooperiant cartilagines que sunt subtus. Rasis quoque loco allegato predictam discordiam sedat dicens vulnera pulmonis in principio posse curari et solidari sed diuturna non.

[Corpora parata ad ptisim] Corporum quedam sunt parata eadem in ptisim vel eius ex habitudine ipsorum quedam ex sexu quedam ex dispositione membrorum suorum que corpora quorum pectora sunt stricta quibus non est concavitas ita quod sunt eorum spatule stricte denudate a carne elevate eminentes retro sicut ale. Etas in qua multiplicatur ptisis est illa que est inter xviii usque ad etatem xxx. Raro hec passio contingit pueris et senibus. Ex sexu vero mulieres aptiores sunt ad ptisim quam viri ex strictitudine concavitatis et angusto pectore ipsarum sed ex dispositione membrorum sunt in quibus advenit debilitas cerebrorum ipsorum et recipiunt ab aliis membris superfluitates que postea cadunt in pectora eorum et

non digerunt ibi tunc complentur dispositiones apte ad ptisim et propterea si fuerint humores ipsorum colerici. [Signa generis] Signa ptisis alia sunt generis alia specierum. Signa generis sunt quod aliquis patiatur diminutionem corporis post tussim vel acutam vel cronicam passionem et sputo sanguinis aut saniei precedente ptisim patitur; preterea adest febris inseparabilis que similiter plurimum est putrida in principio verumtamen non stabit diu quin associet sibi ethicam. Preterea fauces in eis efficiuntur tornatiles preterea in sputo si sit crustule non remanet dubium quin sit ptisis et adest dolor in spatula sinistra et leditur paciens ab inspiratione cuiuscumque aeris precedentis calidi et frigidi. [Signa specierum] Signa specierum sunt quoniam cum fuerit humor corrosivus spuunt salivam que habet saporem salinem salsedinis marine. Et in ptisis ex causa calida sputum erit citrinum vel croceum vel subrubeum et diminutio caloris acuto vehementer et manifeste augetur. Et in factis a causa frigida sputum erit globosum lividum et non fit manifesta macrescentia et cedit paciens. Homines autem magis susceptibiles cure ptisis sunt infantes usque ad annum 14m. Rasis vero dixit omnes species ptisis curabiles dum non corrosio accidit. Et generaliter addidit si ptisis multum inspissabit quod significatur per sputum saniei copiosum et continuationem multam et febre ethica non est spes de liberatione. Si autem inspissabit modicum possibile est quod sanetur si cito succurratur. Rasis autem 4° continentis ptisim indicavit pessimam et velocis periculi cum qua componitur febris quartana deinde duplex tertiana deinde cotidiana et signa mortem significantia sunt incurvatio unguium prostratio appetitus constrictio hanelitus retentio sputi fluxus ventris inflatio tibiarum. De preservatione a ptisi si simul humores malos habentes dixit Galenus 4° de ingenio sanitatis quos cum scansibus et tussi emittebat sanguinem in minime cessabat ad sanitatem reducti sunt. Et [preservatio] preservatio eorum stat in hoc ut quanto magis poteris studeas ne tussiant nam tussis corpore commote immodice trahit malas materias ad pulmonem

Unde post dormiat [illegible] et [illegible] et sentit aquam [illegible] de [illegible] sit homo [illegible] medicorum magnorum [illegible] et ponatur [illegible] et [illegible] fortis et [illegible] ignis [illegible] et [illegible] et bulliat ad [illegible] et sumat [illegible] / Et [illegible] bibat [illegible]

et studeas ne aliquid descendat a capite ad pulmonem et hec poterunt fieri tribus modis primo cum caturtico respiciente malum vel malos humores peccantes et ipsos educente / 2° cum electuario prohibente descensum reumatis ad pectus / 3° cum cataplasmate supposito capiti et flebotomia etiam ad preservacionem et maxime in habentibus humores malos cum multitudine sanguinis boni tunc in principio est a flebotomia si autem sit paucitas boni sanguinis regas cum aliis bonis nutrimentis donec humores boni efficiantur in corpore eius deinde flebotomia deinde nutrias bonis nutrimentis ut iterum sanguis bonus generetur et hoc in hiis sanguis est turbidus fortes et multum sanguinem habentes in principio flebotomia et confert usque 3um [illegible]. Cura in pthisis triplex perficitur instrumento dieta pocione et cyrurgia. Et dieta consistit ut pthisici fugiant aerem excedentem calidum et omnem aerem frigidum humidum pluviosum nebulosum et ventosum. Et si in aere fuerit mutacio sicut sepissime contingit in autumpno trahant moram in cameris undique clausis et ante comestionem deambulent mediocriter et postea utantur fricacionibus levibus facientibus corpus tenerum ut vivificetur calor naturalis in ipsis post comestionem quiescant duabus horis in loco temperati aeris in quo sint odores redolentes et redolentium frigidorum simplicium cum administracione gaudii deinde vacent sompno et si fuerint vigiliae sumat medicinas de papavere adhibita tamen diligencia ne congelletur spiritus fugiat tamen vigilias longas et sompnum esse prolixum et dividat sompnum in plures partes et inter unum sompnum et alium utatur modificativis vel modificantibus pectus et in principio sompni dormiat in supine ponentes in oribus eorum aliquid paulatim deglutiendum de medicinis abstersiva et consolidativa et in reliquo tempore dormiat super latus capite bene elevato sumat panem coctum bene et a corticibus mundatum et si modificacio queritur etiam ptisana ordei et faba et avena cum decoquuntur in iure gallorum et gallinarum veterum. Si vero queritur consolidacio tunc ex granis competit farina triticea quia sua

viscositate glutinat et impedit dissolucionem membrorum. Vinum et competit triticum decoctum cum gallinis et similia et cum queritur consolidacio conveniunt ex granis milium panicum et spelta et risum et lentes bis decocte ex carnibus boni nutrimenti sicut epata gallinarum testiculi gallorum non coeuntium carnes perdicum avium alarum pullorum pedicum et si queritur modificacio condiatur cum iure caulium aut cum lacte amigdolarum dulcium et aqua ordei et si queritur consolidacio conveniunt cibaria sua cum pinguedine lactantis vituli cum lacte et conveniunt eis cancri fluviales decoti in aqua donec perfecte modificentur et reiectis extremitatibus et omnibus exterioribus perfecte laventur cum aqua cineris vitis postea decoquantur perfecte cum aqua ordei et comedat scilicet eorum et aqua decoctionis bibat. Et dicunt quod caro testudinum limacarum et ranarum alterat et habet proprietatem tantum in preservacione quantum in curacione et aqua per sublimacionem ex carnibus earum accepta mirabilis est utilitatis bibita. Et mel quando positum in cibis carnium predictarum et aliorum cibariorum multum adiuvat in modificando. De lacte vero dictum est in capitulo de empimate ipsum enim est melius omnibus rebus ipsis pthisicis nam ipsum modificat consolidat et nutrit de quo preceperunt antiqui ut bibat ex mamilla mulieris quod sanat ulcera in brevi tempore. Deinde post lac mulieris laudatur lac asine post quod est lac caprinum sed tamen melius est ut sugatur lac ubere quod eorum quod si non fuerit possibile tunc melius est ut supponatur animali vas aqua calida plenum et in aqua illa ponatur ciatus vel scutella in aqua recipiat lac cum mulgetur panno tamen lineo ciato vel scutelle supposito ut per ipsum coletur et quod multum fuerit ab eo removeatur quod citius fieri poterit supinatus spinna post eius assumpcionem non dormiat neque aliud recipiat cibum nisi post descenderit et bibatur in loco temperato in ieiunio ante alios cibos et etiam ut consideret an bene digerit eius bone digestionis signum est quod non percipit su-

Margin: phlebotomia catarri a capite

Margin: Cura per dieta

Margin: mel

Margin: lac

Iohannes [illegible] et [illegible] in [illegible] phisici [illegible] ad [illegible] credo [illegible] [illegible] medicina [illegible] hora [illegible]

Bonum [illegible] et [illegible] Et [illegible] comedat [illegible] de lentibus et [illegible] et [illegible]

Caveat [illegible] odor [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible]

mel ipsum dolore

de fructibus ... [illegible]

[illegible]

no d lacte

sumens ipm dolore in ventre neq nigi
tis neq eructua aone fumosaz ul' aceto
sam cu lacte tn prius misceri et res aba
les et medianales Alex dix q quidaz
passus est ulcus pulmonis et usus e lacte
cu pane silte cum tulo potu vini oio bi
bendo loco vini de lacte et convaluit p
fecte est aut habenda osideraco i lacte
prohibendo qn si no sit dolor capitis et
no habeat caput debile sicut st catarosi
et si instans no sit febriatus intense et
si no sit rugitus et suspensio in ypocondrys
et si no sit sitis intensa et si no sit fluxus
ventris recte exhiben pt possetr tn ipm
lac corrigi contingendo in ipo multos

fructus

calibe ignitu et de fructibus sunt pas
sule enucleate amigdole dulces moda
te et caseus recens sine sale utilis est si
vero passio fuerit longa et debilitas v
tut et sputu debile et anguistia hanelitu
dentur pulli columbi cocti cu far aut
pulli galinacei et ius ipoz si aut corpus
fuerit exsiccatu cu tussi Rx farina acer
fabaz amigdolaz an quantu sufficiat et
fiat ptisana cu lacte vaccino olo amig
dolaz et zuc et si fuerit cu febre du
du de oleibus frutulis et si fuerit sine fe
bre de caulibus si aut fuerit febris ve
hemencia sit cibus eoru ptisana ordei
bn cocta cu cancris fluvialibus qn ab
luunt abiectis extremitatibus eoz cu aqua
et ante potus eoru no febriatanu sit
vinu albu no declinas ad subtilitate
paruitu cu aqua pluviali febriatanu
vero sit potus aqua ordei coctu oio

Cura

denutent Cura vero per pocone sz
mesue est duplex universalis et particular
et universalis est duplex una est correc
no cay facientiu ptisim et secunda e
abstrsio cay et prima qde oplent admi
stracoes ine nay abstiuendeitiu nocu
entum si accidat ex catarro sic si ac
cidat ex precedente epiumte pleuresi
vel piplemonia ab sputo sanguis hec
est radix in ana opons quare rau

[illegible]

redu est ad ea que dca st i caplis ipoz
(2as re oplent administracoes evacuan
tiu et abstinendetiu ipas cas Et si oguer
malicia 2ouis cathedaz ex multitudine sa
guis basilica flebotabis si v'tus pmisit
deinde ex salvatella si aut cognovet
habundare colera evacua cu eo quod e
sicut aqua capillo veneris decoctione d'

Exod

singul' an z vj jujubis et sebesten
an 4or uno cassie fistule et sticados
an z j zucri violati z xij si vero levius
sint cum cognovet solue cu pillis co
chijs et si caput fuerit repletu reuma
tizans minuat cephalica deinde purge
tur cu pillis et si levius fuerit febris
purgetur sic Rx turbit albi z j sinan li
gnine an z s et si fuerit cu febre ve
hementi purget cu decoctione facta ex ju
jubis et ex liqricia passulis et sebesten
viola cassia fistula et manna purgacoe
facta det i hora sopni d' psilio cu bolo
armeno notat q ois evacuaco nocet
incipie aut que fit p vomitu Sapio dix
stude ne currat ex capitibus eoz aliqd
ad pectus quod q fit tribus rebus que
sut cibo et potus medicinaz facientiu
glutinacione et sollicitudo d' capite et
pone flebotomiaz basilice cu evone et si
ex capite currit aliqd flebotamus cepha
licam deinde soluimus ventre sic cu tur
bit cu oleo abluto et succo liqricie et la
vet oleu cu aqua pluviali aut rob

in vehe menti fe

Si aut fuerit debilitas aut vehemencia
febris Rx cassie fistule z v violaz sicaz
z vij jujubaz grana 4or sebesten xxx
uno decoqnt in lib iiij aq usqz ad osup
cione medietatis deinde colet et proi
ciant sup tinabini z xx et deinde co
letur et det i potu s'pecularis aut
curacio oplet intencionibus quatuor quaz
prima est mundificaco et abstersio ulceris
2a est prohibicio medicinaz ad ipm
materiez ad ipz 3a est expulsio mez
et sanguis consideratio ex ipo 4a e icar
nacio et osolidacio ua est accidentium

Ad catarrum ... bolus armenus qui et catarrum ... et ulceri ... [illegible]

[illegible] in p[ri]mo [illegible] sup[er] [illegible] sit debilitatu[m]
[illegible] purgat[ur] sic / R[ecipe] [illegible] de [illegible]
[illegible] mell[is] [illegible] an[a] ʒ. vi. aq[ue] ysopi [illegible]
[illegible] an[a] ʒ. i. fiunt [illegible] cu[m] [illegible]
[illegible] fiunt [illegible] pillar[um] / R[ecipe] pilla[rum] [illegible]
[illegible] pillar[um] de agarico an[a] ʒ ß. R[ecipe] [illegible]
aqua ysopi et fiunt [illegible] horis [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] octob[ris]

correctio et o[mn]i[um] ut in i[m]pletione inapie[n]

p[ri]me et qu[ar]te intentio[n]is vitare errore[m] in
que[m] multi stolidor[um] medicor[um] incurru[n]t
q[uonia]m e[n]i[m] querunt ulceris modificatione[m]
et exhibent modificatione[m] cu[m] abst[er]sione
forti qua[m] no[n] req[ui]rit ulc[us] quare elargat
et profundant in e[o] ip[su]m et p[ro]ducu[n]t ad
sanguis [con]tractu[m] quod i[n] hac passione
vehemens e[st] vere du[rum] et q[uonia]m [con]ferunt an[te]
tempus debite modificatio[n]is ulcer[is] ip[s]i[us]
[con]solidatione[m] et exhibent stiptica quare
retinet sanies i[n] profundo et impingit
in pulmone[m] et i[n]cuneat i[n] sua mordicat[io]ne
auget ulc[us] et p[ro]ducit ad [con]strictione[m] la-
nelu[m] et tussis vehementia. Cura ulcer[is]
pulmonis fit per desiccatione[m] vehe[men]te[m]
et e[st] sciend[um] q[uod] p[ri]ma intentio et 4a du-
p[li]cit[er] adi[m]plet[ur] uno [modo] successive una post
alia[m] et tu[n]c p[ri]ma p[re]cedit 4a[m] insistendu[m]
est p[ri]us modificatio[n]i ulcer[is] et postea con-
solidatio[n]i / 2o simultaneas ambas i[m]ple-
do quod fit miscendo cu[m] [con]solidativis
modificativa equalit[er] vel inequalit[er] s[e]c[un]d[u]m
exigentia[m]. p[ri]mus t[ame]n modus est melior
/ Qua[n]tu[m] ad p[ri]ma[m] intentione[m] i[m]plenda[m] alie
s[un]t medicine simplices et alie [com]posite et de
simplicibus est mel quod e[st] nobilius aliis
et excellentius na[m] est modificativu[m] et
abstersivu[m] deinde aqua zucari et ordei
et aqua ysopi s[icu]t ysopus aut yreos
aut p[ro]siu[m] decocta i[n] aqua mellis aut in
aqua ordei s[un]t modificativu[m] bonu[m] et a[mi]gd[a]l[e]
et passule pure sine granis invol[u]t[e] cu[m] melle
more electuarij sup[er]t[us] inapie[n] subveniu[n]t
p[ti]sicis et saniei que est i[n] pectore diffi-
cilioris eductionis doss[is] ei[us] ʒ. ij. mane
tribus diebus cu[m] coclear[i] mellis et
alkitran i[n] potu sup[er]tu i[n] pod[er]e ʒ. i.
modificat ulcus pulmonis / de medicinis
aut[em] [com]positis ad hanc intentione[m] est syr[upus] y-
sopi et fortius eo e[st] loch de caulibus et
de squilla et de eis que s[un]t que scripsit
gal[ienus]. R[ecipe] ysopi a[mi]gd[a]l[arum] yreos an[a] p[ar]tes equa-
les [con]fice cu[m] melle et da de mane et
sero ʒ. i. cu[m] aqua sublimatio[n]is folior[um] p[ro]s[ii]

Dixit plurimus doctor [illegible] no[n] sunt
[illegible] si [illegible] qui sunt [illegible] qui [illegible]
[illegible] in aqua dulci sunt valde [illegible]
si o[mn]i[a] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] cu[m] aq[ua] [illegible] et [illegible] [illegible]
cu[m] aq[ua] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] odore[m] su[um]
q[uod] et [illegible] [illegible] [illegible] a me-
dulla que est int[ra] [illegible]
[illegible] no[n] sit [illegible] fiunt i[n] [illegible] ʒ. iij. et [illegible]
[illegible] [illegible] ab ubere mulier[is] [illegible] [illegible] p[er] mod[um]
[illegible] ʒ [illegible] ʒ. ß.

et modicu[m] yreos et modificat pector ab
o[mn]ibus sup[er]fluitatibus et sanie. Syr[upus] ab[solutus]
bonus modificativus et utilis R[ecipe] capillo[rum]
ven[eris] ungule caballine et violar[um] an[a] ʒ
iij. i. passular[um] sebesten jujubar[um] karicar[um]
an[a] ʒ. i. ysopi yreos an[a] ʒ. ß. betonice
seu fen[iculi] an[a] ʒ. vi. mellis vel zuc[ari] q[uan]tu[m]
sufficiat. si vero fuerit ptisicus cu[m] febre
valida R[ecipe] 4or semi[num] [com]muni[um] frigidor[um] semi[num]
papaveris semi[num] portulace lactuce et
malve et granor[um] coto[nei] an[a] ʒ. ß. passu-
lar[um] enucleatar[um] jujubar[um] sebesten or-
dei mundi an[a] ʒ. i. violar[um] liberor[um] an[a]
ʒ. ij. capillo[rum] ven[eris] ʒ. iij. ysopi ʒ. i. ß. kai-
cao ʒ. iij. decoquit[ur] i[n] aqua ordei in
q[uan]ta cancri abluti p[ri]us cocti fuerint et
collata et cu[m] zuc[ar]o fiat syr[upus]. Et [con]fert
trocisci papaveris cu[m] syr[up]o papaveris et
propinabis illis aqua[m] in qua veteres
cancror[um] lo[tur]e s[un]t ut sup[ra] dictu[m] est exper-
necesse e[st] e[n]i[m] dixit ysaac cu[m] ulcus pulmo-
nis fuerit cu[m] febre vehe[menti] i[n] p[ri]mis mi-
tigare febre[m] deinde redire ad ulc[us]. si
vero fuerit sine febre curandu[m] est ulc[us]
et i[n] hoc cu[m] [con]fert loch quod sic fit R[ecipe] a-
migdolar[um] amarar[um] orobi an[a] ʒ. ij. be-
tonice ysopi yreos seu fen[iculi] anamoi
ligne an[a] ʒ. vi. [illegible] capillor[um] ven[eris] cu-
clamoi an[a] ʒ. i. karicar[um] pigniu[m] passu-
lar[um] enucleatar[um] an[a] ʒ. i. mellis dis-
pumati q[uod] sufficiat / intentio 2a p[er]ficit[ur]
cu[m] administratione medicinar[um] prohibentiu[m] de-
clinare ma[teriam] ad pulmone[m] et hec p[er]fi-
citur s[e]c[un]d[u]m alter[um] duor[um] mor[um] et prope
i[n] prohibitione[m] ma[teri]e que transfert ad pul-
mone[m] ex altro membro et [con]fortatione[m]
pulmonis ne recipiat q[uo]d ad ip[su]m transfer-
tur de ma[teria] et s[e]c[un]d[u]m p[ri]mu[m] s[un]t me[dicine] attractives
transmisse ex diversis membris et ex pleu-
resi et de illis dictu[m] est i[n] c[apitu]lo de tussi
humida et ex rob mirti et syr[upus] eius
cu[m] ʒ. ij. pulmonis vulpis sicci Et [con]fert
i[n] iuvamento mirabili medicamen gal[ieni]
quod recipit pulmonis vulpis sicci suc-
ci liquiricie capillor[um] ven[eris] seu fen[iculi] an[a] [con]fice

Syr[upus] modific[ativus]
Syr[upus] f[rigidus]
Troc[isci]
Loch sic fit
Simplicia modificativa
Ysopi [con]fecta
Syr[upus] [com]posit[us]

Item quando modicu[m] [illegible] [illegible] [illegible] album subtile [illegible] [illegible] [illegible] / R[ecipe] lapidis ematites ʒ. ij.
[illegible] subtilissime et [illegible] sup[er] lapide[m] porphiro ita q[uod] sit [illegible] et pot[est] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in vino [illegible] ita q[uod] [illegible] [illegible] et [illegible] ubi p[er] die[m] na[turalem]
et [illegible] vini quo [illegible] [illegible] toto [illegible] et quando fuerit [illegible] vinu[m] id fiat novu[m] vinu[m]
et lapide ematites novo et [illegible] no[n] [illegible] [illegible] si sit [illegible] in aliquo [illegible]
[illegible] est in isto et [illegible] [illegible] et pot[est] bibi de. Et hic plurimus doctor

cū zu^{ro} decocto cū aqua quātū sufficiat
uel cōficiat cū rob mirti et ē utilius
Syr⁹ loch utile ℞ syr⁹ mirti et zu^{ri} rosar
veter cū ℨ ij pulmonis uulpis sicci
gūmi arabici et dragagant succi li
quiricie croci et seīs ffeniculi cū ℨ j · na
prohibet mat declinare ad pulmonē
cū rectificacōe mēbri mandantis et
cū deriuacōe eap ad oppositū / 3^a in
Gargar et cetera tencio pficit cū medicis cōsiccantibus
saniē et expulsionē mē uel mear
de quibus dictū est ī cº de tussi hu
da et ille fieri debet post euoñes
debitas et ex eis ē administracio ex
mira rubea ℨ j · cū trib⁹ ℨ · mellis la
bendo dieb⁹ interpolatis cū aqua et
medicamē fcm ex alkitran cū mel
le et galbano cōfectis simul ē nobi
le et cōferunt tiriaca et metridatum
qn̄ ptisis fuerit diuturna et cōfert
si indigemus plus exsiccacionē arsenicū
et sulfur de quo dictū ī cº de em
Consolidan piate 4^a intencio pficit cū cōsolida
ntibus et marinantib⁹ et ī hoc cōfert
lac asininū et caprinū et muliebre
de quibus dictū est sufficienter supi⁹
loch cōns in modificacōe et cōsolidacōe
Loch mapie ubi est febris ℞ seīs papaue
ris albi seīs lini torrefti spodij
croci amigdolar dulciū cū ℨ · iij
amidi gūmi arabici dragagant seīs
citoniōr et citruloř cū ℨ · vi · jubar
granoř cotī seīs nasturcij et amig
dolar amarar cū ℨ · j · s · penidiar
ℨ · viij · dissoluat penidie ī aqua plu
Syr⁹ mundif et consolidans uiali et cōficiant · Syr⁹ ual mundi
ficans et cōsolidans ulcā calorē febrile
extinguēs et tussim arcēs ℞ seīs
papaueris albi ordei mūdi jujubar
sebesten granoř coti granoř mirti
cū ℨ · j · capilloř ven̄ ysopi seīs fen̄
cū ℨ · iiij · seīs cucumis cucurbite citru
li et mellonis seīs portulace cū ℨ · vi ·
violar rosar rubear mirobolanoř
citrinoř seīs malue coralloř cū ℨ · ij ·

fiat eoř decoctio cōns in aqua pluui
ali et cū fiat syr⁹ Electuariū optim
quod ptisicos cōsūptos restaurat febre
remittit ulcā modificat et prohibet
ab ampliacionē ℞ testitudines et re
Elect. optimū mouens obtruchis ab eis per īfusio
nē ipar in aqua ordei decoquat et
bulliant dū bene cocte fuerint et tūc
optie terant et habeat pinee sicca
amigdole dulces passule enucleate
mode et seīa coria frīda moda et op
time terant et misceant cū pdictis
carnibus et supaddant pulpe cancro
rū fluuialiū coctoř et penidie et
amidi et iteř optie misceat deinde
heat zu^{rī} albū solidū quātū suf
ficiat et decoquat in brodio dictař
carniū et aqua sublimacōis ranar
ul' limacinař usqꝫ ad perfectā decoc
tionē et supiudicū sit' in mortario pro
iciant et cū pistello diu ducēdo op
time īcorporent cū aūt tepere ceperint
supīmittat puluis qui sic fit ℞ saphi
roř smaragdoř jacīctoř ambrar
margaritar aboř coralloř ossis de
corde cerui carabe cū ℨ · j · cinamoi
electi cardamoi macis yreos ℨ ij · croci
cū ℨ · j · s · amidi succi liquiricie draga
ti gūmi arabici seīs portulace cū ℨ · ij
puluis cancroř fluuialiū ℨ · iii pul
monis uulpis sicci ℨ · iij · et bn̄ īcorpore
tur et ī vase vitreo usui reseruet et
Gal' dixit q lutū armeniū et lutū si
gillatū mirū valet ī cōsolidacōe ul
Syr⁹ ypo lidos ceris pulmonis · Syr⁹ glutinās et cō
lidās ulcās et febrē alterās et prohi
bens corp⁹ tabefieri ℞ seīū cōiū fri
dor cū ℨ · j · violar liquiricie et succi
ei⁹ seīs lactuce portulace cū ℨ · s ·
vngule caballine plantaginis virge pa
storis cū ℨ · ij · ypoquistidos granoř
mirti balaustiar sumach rosar san
daloř oīū berberoř cū ℨ · iiij · deco
quat ī aqua pluuiali et cū zu^{ro} fiat
syr⁹ et utilitate zu^{ri} rosati concordes

Si vero [illegible] compar et [illegible] bradis [illegible] impinguare ad bradis [illegible] cuponis aut bone [illegible] et [illegible] et [illegible] dulc aut ad bradis pinguis cuponis

sunt oes auctores. nam est ex rebus maxi iu
uantib ad consolidacionem et Gal. precepit
ipm dari singulis diebus in quantitate cum re
bus medicinalibus et potabilibus sed oez
modum administracionis cuius modificatio
bus prius precedentibus et ideo fallunt qui u
tunt ipso a principio dum non perfecit modificacio. nam
excitant mat in pulmone. [illegible] malis
nos declinamus ad [illegible] cum lacte calido
non febricitantibus et febricitantibus cum aqua
ordei decoctionis [illegible] et
[illegible] ipm medicamine ultimum. si autem
contingat ex ipso constringi anhelitum exhibeat
sirupus de ysopo et si accidat super calefactio
propter desiccationem detur sirupus de [illegible] aut
violatus et si sequatur ipm constipatio ventris
det sirupus viol violatum cum aqua ordei et
postquam ista cessaverit redeat ad [illegible] ad
[illegible]. cum in mixtione complet corrrec
tiones cadentes in accidentibus que sunt febris
consumpcio manes corporis et debilitas et
tussis et fluxus ventris et constipatio eius et
fastidium cibi. si igitur febris fuerit vehemens
fiat ut dictum est de consistentibus febri et
consumptioni cor. Confert balneacio in aqua
dulci et administracio lactis dulcis quod nullo
fiat[?] nisi in declinacione et tussis co
[illegible] mitigat cum hoc quod [illegible] seminis papaveris
albi ʒ x. gummi arabici amidi ʒ iii. seminis
portulace seminis malvarum ana ʒ viii. spodii
succi liquiricie [illegible] ana ʒ ii tere dili
genter et confice ut pulvis et da ex eo
ʒ ii et postea tribue ʒ ii et postea in
bue sirupum papaveris aut [illegible] et da
bis pillas tussis in ore tenendas. Rx medul
lar seminis cucurbite et citruli et cucumeris
et citoniorum ana ʒ vii gummi arabici amidi
et dragaganti ana ʒ iiii tere diligenter
et [illegible] [illegible] [illegible] et cum seminis
citoniorum spuma distempera et pillas fac mag
nas[?] videndum est tamen ne tussis sedet ita
quod materia intus retineat. nam dixit Rasis [illegible]
[illegible] quedam senex excreabat multum
sanguinem et per longum tempus et cum multum
morbus exacuisset fecerunt sibi [illegible]

Beth[illegible] cum melle [illegible] maxime
confert [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
cum melle [illegible] pulmoni ulcerato bolus armenus
[illegible] valde confert [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] cum melle
et [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]

Si accidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

a prohibitum tussis et fuit morbus in
[illegible] et eger per aliquos dies liberatus
et deinde post dies aliquos mortuus est
Et ideo necessarium est non dare prohibentia
[illegible] nisi prius quod fluit a capite re
stringatur. Si vero contingat repletio
humoris mali in ulcere et corporis con
[illegible] cum ille sint dispositiones contrarie oportet
attendere ad id quod magis infestat et
si eger habuerit mediatam consumpcionem
corporis curet [illegible] ethice. si vero ac
cidat solo ventris exhibeat pulvis va
lens ptisicis et tussientibus cum fluxu ventris
Rx dragagantum et gummi arabici succi
liquiricie spodii boli armenici seminis mirti ana
pulverizentur dosis ʒ iii cum sirupo mirtino
de [illegible] approximacius est [illegible]
pectori approximacius fiat cum oleo aca
cie et nucis cipressi et iungatur oleo mir
tino et rosato. de cura ptisis [illegible]
[illegible] ut fiat cauterium in furcula pectoris
et hoc si corpus est pletoricum et humidum
si autem in spiritualibus adsit lapis da pacienti
medicinas asmaticorum

De egritudinibus cordis

Accidit egritudo cordis aut secundum [illegible]
aut secundum extra corpus et in [illegible]
quidem secundum proprietatem in corde
aut fuit ab aliis membris [illegible] [illegible] cum
causa propinqua aut remota. Cause ex
[illegible] in corde ledentes ipm aut secundum ma
la complexio sine materia aut materia sanguinea aut
colerica vel flegmatica vel melancolica aut ventosa
sa et lesio cadens in pannaculis et membris
que ambiunt cor dum redundat ad ipm et
cum egritudo eius et lesio cadit in cerebro in
tendum est cum ad illud ut patet in epile
psia et mania et melancolia licet cum figuratur in
cerebro tamen in corde comunicat est
cum corde stomacum et prope tamen est in eo [illegible]
et res venenosa aut fuerit in eo humor
[illegible] aut male qualitatis aut
repletio [illegible] et fames vehemens
aut dolor acutus et punctivus aut bo
thor eius aut [illegible] aut ulcus [illegible] sita dispo

expositio[?]

mitigatur[?] tussis

pill ad[illegible]

puls valens ptisicis[?]

ab [illegible]

[illegible]

Cause

epatis cum est alterata et generatis sanguinem
melancolicum imprimit et est causa egritudinis cor-
dis et est prior impressionibus aliis
ita ut fiat dispositionem scilicet mane sine
evacuationes omnis excrementi urine et conta-
ctio sanguinis et aque ydropicorum et suffocatio
matricis et retentio menstruorum et cor-
ruptionis et impregnatio et vomes similiter cum
huius dispositione et de causis contineus sicut aer
pestilencialis fetidus aut venenosus iam
innovatis sicut causa lesionum cordis. De cu-

Curacione egritudinum cordis

Ab dixi 7o conveniens quod cor est me-
bri ex sua caliditate passiones non
generatis neque ipse patitur accidere
in eo cum ipsas sustineat ideo si in eo acci-
dunt non poterunt evalescere per aliquam sed
si prevalet sequitur mors subitanea et
curacio egritudinis cordis perficitur triplici in-
Dieta — strumento dieta pocione et cirurgia. Et die-
ta talis qualis consistit in evitatione omnium
causarum dictarum potencium ledere cor et pre-
cipue in alienatione aeris pestilencialis aut intense
calidi aut frigidi nil est ei ita contrarium
penes spiritus sicut fetor aque putride ideo
vitandus est aer plenus malis odoribus
similiter vitanda sunt accidencia cum potencia cor
ledere. Idem dico de motu et quiete superflua
sompno et vigilia nausea sanctitate ina-
nicione et repletione et usu coitus. Utatur
igitur paciens dieta conveniente in sex rebus
non naturalibus que debent esse tales in genere. Lete-
tur igitur paciens in corde suo in aere sano
et claro et rebus aromaticis aspersis radat
barbam induat pulcras vestes lavet fa-
ciem et manus cum aqua odorifera vel vino
odorifero. Fiat pacienti pomum ad olfaciendum
referantur sibi de nova victoria conferunt
ei musicalia sint cibi boni et iocundi o-
doris placentis saporis facilis digestionis. Dixit
Gal. in pulsuum causis sunt sex que fortifi-
cant virtutem. Prima est assumpcio vini potus
moderata. 2a ciborum assumpcio moderata.
3a est exercitium moderatum. 4a est que
corrigunt mala complexionis cordis. 5a est cum

tiene ire et tristicie. 6a est digestio
humorum et expulsio eorum per dissolutionem vel
purgacionem. Et Gal. dixit vivificat virtu-
tem offa ex pane calido infusa in vino
odorifero limphato cum aqua rosata aut
buglossa vel mellisse nam hiis cibis cum fuerit
recreatione vini esse si sit frigidum actu cum
quod calefiat in stomacho cito penetrat in omnes spiritus
et membra velociter nutrit et ex multis
nutrientibus est vinum potissime sed gal-
linsant cum eo pane ut nutrimentum vini quod
est cite et facilis dissolutionis firmaret et
perdurare faceret et infusant cum eo calefa-
ctum ut vinum prohiberent a multa evaporatione
Cibi — de cibis convenientibus cordi est caro fasi-
anorum perdicum caponum gallinarum coturnicum
alaudarum epata gallinarum testiculi gallorum
similiter confert aqua carnis et sucus car-
nium predictarum. Sit panis modicus bene fermen-
tatus vinum odoriferum et clarum placabilis
saporis et confert cognatum in vase aureo
aut aurum inmotum cum cognato et est de
intentione omnium auctorum quod caro superius con-
de corde porci — fortat cor. Similiter cor porci confortat cor
et hoc est ei appetitum nam si stans cum na-
bit ex toraci porci aspergat pulverem gariofilorum
et asset quod confert mirabiliter ad fri-
das passiones cordis et si aspergat pulverem
sandalorum citrinorum valet contra calidas
in passionibus frigidis utatur in cibis spe-
Species — ciebus que sic fiunt. Rx cinamomi electi ℥ iiii
gariofilorum cardamomi ana ℥ ii nucis mus-
cate piloaloes croci ana ʒ s zinziberis albi ℥ i et
comedat cibaria sua in garicho. Plinius
dixit quod aspersio mente et lota cum aqua decoc-
bugl. vbe. — tionis buglosse aut ubere in suspensione abo-
leticia causat. Pocio vero 4or habet
Intencio — intenciones. Prima confortat virtutes cor-
2 — dis et vivificat virtutem sopitam. 2a consistit
in male complexionis digerendo et evacuan-
3 — do. 3a consistit in morbum ipsum alterando
4 — et destruendo. 4a consistit in correctione ac-
cidentium. Et prima complet cum mineralibus et cibis
medicinalibus et mineralibus aromaticis in quibus
est potencia confortandi cor de quibus dicitur

Anime de vibus cordis
Medicine [illegible] cor [illegible] hanc [illegible]
vel quia intendo [illegible] sicut vinum. Aut
quia [illegible] splendorem et [illegible] margarita
et [illegible]. Aut aggregando et [illegible]
[illegible] et [illegible]
aut [illegible] sine
[illegible] et [illegible] aut [illegible]
[illegible] Aut [illegible]
[illegible] et [illegible] buglossa
et lapis lazuli. Aut forte letificando [illegible]
[illegible] et ambra

in sequentem febrem aut et sopitam unde superfaciunt uomitus et aspersio cum forti
impulsione et iactu subito aque frigide in
faciem super faciem et alia membra fricatio fort
et ligatura et compressio dolorosa aurium
tractio barbe et pilorum euulsio et strepi
tus et clamor · de secunda intencione re de cur^e
uacuatione cuius posuerunt auctores canones
quorum primus est quod si necessaria est flebotomia
festinatur fieri debet et flebotomia basilice dex
tre plus conferret quia plus respirat
cor quod est primam repletionem sanguinis
et flebotomia basilice sinistre plus confert in re
pletione uaporosa quia respirat cor quod
est primum repletionis vaporose quamuis abe
ab corde tuos innificet fiat in uno uan
ex ec sic et experientia non conformata
experientia debet sequi medicus et etiam flebotomia
non peruenit ad cor cum nocumento et uetositate
te sicut medicine solutiue prouenirent et sic in
ter est flebotomia quod medicina soluta sed in
obseruandum ne euacuatio superfluat propterea ne
cessaria est ergo post flebotomiam cum medicina e
uacuare humorem peccantem in hac euacuatione
posuerunt canones quorum primus est in ratione
per farmacum necessaria est preparatio medicinae
cordialium et secundus est ut ante euacuationem prepa
retur materia et digeratur. Si igitur fuerit hu
mor colericus subtilis furiosus in partibus cor
dis contentus digeratur cum syrupo qui sic fit Rx Syr di co
rosarum albarum et rubearum violarum florum
nenufaris ana ℥ ii iuiubarum et seminis papa
ueris albi prunorum dam granorum mirti
tamarindorum ana ℥ iiii endiuie acetose a
cetose ana ʒ ss librorum florum boraginis
et buglosse ana ℥ iii seminum communium frigidorum
mundatorum spodii ana ℥ ii decoquatur in
lib. iii aque usque ad consumptionem medietatis et
coletur et collatura syrupizetur cum zucharo albo
solido ponendo in ea de succo acetositatis
citri uel limonum aut granatorum acetosorum
et aromatizetur cum camphora et sandalis
et parvo croco dosis ℥ ii cum aqua rosarum
et buglosse digesta materia euacuetur cum cur^e co
medicina que sic fit Rx mane optime ℥ ii dis
soluetur cum decoctione iuiubarum et pru
norum et tamarindorum et uiol. et in cola
tura ponatur reubarbari optimi ℥ i spice ʒ i
cinamomi croci sandalorum citrinorum ana
grana v et exhibeat in colera subtili
in colera uero grossa addatur reubarbaro in grossa co
turbit electi uel agarici albi leuis ʒ
i digestiuum uero materie flegmatice in partibus di fleg
cordis contente est syrupus qui sic fit Rx mellis
se gariofilate basilicon garioffolati
maiorane epilli menthe betonice ysopi
ana ʒ ss ʒ i florum keyri rubei gariofola
ti florum mellisse et buglosse ana ℥ ii ca
lami aromatici squinanti been albi et rubei
corticum et seminis citri doronici ana ℥ iii ra
dicum petrosilii feniculi enule et buglosse
ana ℥ i feruescat in lib. iii aque usque ad me
dietatem et colet et colatura syrupizetur
cum melle uel zucharo et aromatizetur cum zucharo
cinamomo nardo et croco et in fine de
coctionis supermittatur aqua uitis ℥ i ss
dosis ℥ ii cum aqua mellisse et humore
digesto euacuetur cum medicina que sic fit Rx cur^e f
ysopi calamenti mellisse ana ʒ iii car
damomi spice ana ℥ i et colet et in pre co
latione feruescat cortices mirobolanorum
et spodii ana ℥ iiii et iterum colet et sup
addatur agarici uel turbit ℥ ss et exhi
beat dulcorata cum zuccaro ✠ zelemabin · di
gestiuum uero materie melancolice in partibus cordis di Mel^e
contente est syrupus qui sic fit Rx camedreos
mellisse boraginis buglosse rorismarini
corticum citri ana ʒ ss epithimi cuscute
florum fumiterre been albi et rubei ana
℥ ii ut supra cum albo zucharo fiat syrupus
acetosus cum aceto uini et aromatizetur
cum cinamomo et croco dosis ℥ cum cur^e m
aqua boraginis digesta materia euacuetur
cum decoctione epithimi / et si humor fuerit di hu^i adusti
adustus digeratur materia cum syrupo fumiterre ma
iore cuius dosis sit ℥ ii cum aqua buglos
se et scolopendrie et euacuetur cum elec
tuario hamec et decoctione epithimi / pro cur^e adusti
complendo tertiam intencionem dicit Auicenna cum uo
lueris alterare complexionem frigida sumus auda

ces ad illud et scari cu mem^{ns} calidis
que sint cordiales aut pinpote cu eis et
no sint in 4° gradu ymo simus in custo
dia ne accidat ex eis motus laboriosus cor
dis et si volumus permutare 2me calidas
no administremus infrigidacia pura siu
ab intus siue ab extra sed miscerat me^{ne}
calide quarum proprietas est confortare
cor et si compaciat per conitate corri
gat^{r} dispo in membro conuante et conforte
tur ne rapiat | 4^{a} intencio q est acci
dentiu corrigit^{r} s3 varietate ipoiu cu
hys que dicunt in calis suis

Chausis egritudinu cordis

gritudines cordis aut sunt pp seipz
aut pp alia membra et q adueni
ut ei i seipso sunt tres quia aut
silius pura aut instrumental aut solo
continuitatis et egrit^{nes} silius pau sunt co ma
liaca 2^{mi} Egritudines instrumentales
sunt flegmones aut apata dura que si
ut i panniculo connecte cor et humiditas
aggregata i eo et solo continuitatis est
sicut foramine puenies ad interiora eius
et si confirmat malicia 2^{mi} i corde no
recipit curam | no confirmata no facile
suscipit cura apata calida statim interficiunt
frigida uero sunt difficilia. Et cu cor minu
itur ab humiditate aquosa tunc prouenit eg
que vocat consupcio totius corporis ac
ccidit preterea cordi ulcera botoralia q
et si aliquo tpe tollerat demu interficiunt
Cor ei no tollerat nocumentu doloris ve
hementis. Apa dura contis i capsula cordis
aut ce molle i tpe inficiat ut d' pluribus
legit eg^{nes} aut que cordi pp conitatez
aut forte sunt pp conitate capsule aut cebri
aut latris aut pulmonis aut epatis aut uri
cex aut sto^{ci} a' p totu conitate tonus sic i febribus

Sig disponi cord'

octo aut ponit signa Auic quibus
significaunt super disponibus naturalibus
1 cordis primu e pulsus qui cum est magnus 1
2 velox et frequens signat calidite cordis | 2^{m} 2
3 est hanelitus similis pulsui 3^{m} est pectus

pilosum et sunt eius pilli plures et crispus
prope | 4^{m} q cor corporis totu reddat ca
lidu nisi contraopet epar 4^{m} est pecto
ris latitudo nisi contraopet i hoc cebrum
6^{m} inqsitio multitudinis aiarum distonile
rue stenciones 7^{m} spaciositas aiari speci
q ato deliberat et ato iudicat 8^{m}
bonitas credulitatis q oibus credit

Sig cordis fri

ulsus sunt minores tardiores et ra
riores. hanelitus est proportional'
pulsui. ita sunt timidi et pusillani
mes | pectus in eis est nudu pilis adeo
puritas et strictura pectoris frigiditas i
toto corpe sites sunt i moribus ipis mulieribus
et paciunt a minimis pp paucitate calor
naturalis erubescunt cu timore no est fiducia

Sig cord' sicci

ulsus est durior et magis resistit
tactui tarditas agendi et pinendi
lupinositas morum puritas pectoris
et corporis macies

Sig cord' humidi

unt sig opposita signis 2^{mi} na
lis sicce cordis

Sig cordis calidi

ulsus magnus cu mensura hanelitus
illi proporcionabil' multitudo pil
lorum et ipsorum spissitudo et crispitudo
parati sunt ad actiones mobiles sunt et veloces
in operibus sunt et furiosi et tyranni in
morbus sunt corrupti iudicij facile irascu
ntur et tarde pacificant

Sig cordis ca et hu

pillosi sunt sicut pectus et minus in q
habentes cor calidu et siccu no sunt
nimis parati ad actiones q ha
bentes cor calidu et siccu no sunt feroces
neque mansueti parati aut sunt cito ad iram
pulsus mollis magnus velox et frequens
tactus corporis calidus et humidus parati sunt ad
febres putridas

Sig cord fri et humidi

ulsus declinans ad puritate et est
lenis no velox nec frequens tamet

no timenda et formidat suspiciones de
quacumque re et pervia pectus eorum et audu
pilis nimie nascunt corpus eorum est frigidum
et humidum

Sig. cord. fri. et sic.

ulsus est parvus tardus et rarus nimie
sunt iracundi quod si cogantur irasci diu
servat memoriam ire quod non de facili
abolet eius impressio inter alios isti paucos
habent pilos meditaciones cordis eorum
tendunt ad timorem ymo inuectnassilatur
senectuti et senectus ipsorum assilat morti

Sig. cord. temperati

ortitudo corporis meditaciones
declinat ad gaudium fiduciam et
bonitatem spei non est eorum pulsus
magnus neque velox neque tardus neque rarus
neque spissus et talis pulsus reperit in illis qui
nascunt et nutriunt in climate temperato et ante
fuisgiterie nisi adueniat accidentia contraria

Medicine cordiales

Edicina cordialis dicitur que confortat
cor et dilatat animam et alia est simplex
et alia composita et licet confortet
cor non tamen eodem modo nam aliqua medicina dat
spiritum splendorem et lumen sicut margarite
et spiritum cum potencia abstergendi aut congre
gando prohibet celerem resolutionem ipsius sicut
karabe aut temperando complexionem cordis vel cum
caliditate sicut doronicum aut cum frigiditate sicut camphora
et aqua rosata aut rectificando sanguinem turbi
dum et melancolicum ut buglossa et lapis lazuli
Medicamine compositum ad omnem passionem cordis
calidam et frigidam quia nulla est nobilior
et efficacior cuius efficacia inon eius prohi
bita tenitatem spiritus qui alium administrat ut est
cum vino optimo distemperata et sic me
lius sunt a debilibus et citius penetrat
et celerius operatur et in magna caliditate misce
tur cum zuccaro rosato vel dia borignato nam
in tali casu simplex dari non debet. Recipe succi

Expl[icit] oi[a] p[er]o[s] cordis

pomorum dulcium succi buglosse depuratorum
ana ℥ v. doronici corticum citri florum bo
ragis rosarum rubearum been albi et rubei
corallorum rubeorum limature eboris ana ℥ iiii
spodii macis gallie muscate karabe ossis
de corde cervi sandalorum rubeorum ana ℥
iii seris basilica foly granorum mirti
mellisse coriandri cinamomi cubebarum car
damomi galange zedoarie nardi piloaloes
sete minutim incise cum ana ℥ ii. ƺ mi
rabolanorum ana ʒ iii betilorum iacintorum
smaragdorum sardinorum zafirorum granato
rum ana ℥ i. margaritarum albarum ana ℥ iii auri
et argenti limatorum ana ℥ i s ambre cam
phore ana ʒ ii zuccari albi quod sufficiat et fi
at electuarium vel confectio

ordi accidere potest omnis species male
complexionis simplex et composita pura et
non pura que vero frequentius ad
venit est mala complexio calida deinde sicca
postea frigida raro humida. Cause autem harum
malarum complexionum satis patet ex hiis que dicta
sunt supra in capitulo de causis egritudinis cordis in
generali. Signa generis habent apud

Sig. gn[er]is

Avic. cum dixit significat quod mala complexio
cordis debilitas et resolutio virtutis et frigiditas
totius et suspirio et macredo corporis
cum non percipit aliqua ex causis premissis
quod si ad supradicta supueniat tremor cor
dis complet signa sicut malicie complexionis cordis
et si post tremorem perveniat ad sincopim ma
licia iam confirmata est. dixit Rasis in continenti
nentis dicens quod si accidit passio vel liquefacio
inregtam huius casu preveniua neque ex causa
precedens neque ex aliqua parte calido epate
et similibus notum habeas quod in corde est ma
la complexio. Signa autem male complexionis calide
sunt augmentum pulsus in velocitate et fre
quencia non naturali hanelitus magnus et ve
lox et spissus vehemencia sitis que sedatur
cum aere frigido inspirato ex permutacio et li
quefactio totius corporis absque causa alia
anxietas et commixtio cum caliditas et inflamacio
in toto corpore et ultimo consideracio propter
larium de etate et tempore et aliis et de
facili inflamatur ab omni causa unde de facili
nascunt et sunt iracundi corde sunt super mala que
accidunt hominibus. Signa male complexionis frigide

cordis sunt pulsus parvus tardus et rarus debilitas anhelitus et debilitas totius corporis et inanitum parvum ex rebus calidis intus vel extra approximatis et parvum in contactu gustu vel odoratu timiditas et pusillanimitas in pietate et misericordia incuria frigiditas in toto corpore cum distinctione coloris et leticie faciei ultimo tertia particularum. Signa vero humide sunt velocitas passionis ab inpuentibus in ea et et velocitas ab illa impressione ultimo multitudo eventus febrium putridarum. Signa sicce sunt pulsus durus parvus et frequens extremitas corporis maior difficultas passionis ab inpuentibus. Signa malarum complexionum cordis compositarum sunt per ex compositione signorum simplicium. Signa vero pure complexionis sunt quod secundum plurimum fiunt a causa primitiva et absque signis repletionis et remissio accidentium eius et facilitas curationis. Signa non pure sunt signa repletionis pletorice vel cachochimie et apparentia signorum eius sanguinis vel alterius humoris. Dixo tamen si mala complexio calida fuerit intensa velociter interficit sicut et frigida. Cura male complexionis cordis

Dieta in ca[lida]

dieta perficitur et potione. Patientem namque male complexionis calida ponas in loco frigido in quo sternas rosas violas mirtum ramos granatorum vites salices et irrorentur cameria cum aqua rosata. Aer tamen camere non debet esse ultime frigidus. Odoret ampullam in qua sint tres partes aque rosate et una optimi vini odoriferi et cum eis ponatur sandali viole et rose et granum unum musci. Caveat laborem vigilias coitum tristicias. Immo quiescat secundum plurimum et cum cibum utatur levi motu dormiat et vigilet moderate. Sit cibus facilis digestionis boni sanguinis generativus

in fri[gida]

et dieta in complexione frigida et opposita predicte. Sit in aere calido in quo sternatur redolentia calida ex foliis citri maiorana radices yreos et centumgalli. Odoret frequenter ampullam in qua sit vinum odoriferum cum pauca aqua mellisse et ponatur in ea gariofoli folii parum musci et ambre. Fugatur

recepta ex xiloaloe madefacto in vino odorifero confortat omnia membra nobilia.

Suffumigium

Suffumigatio aeris camere optima: Recipe gallie muscate alipte muscate gariofolorum xiloaloes sandalorum citrinorum gummi arabici ana ʒ. ii. cinule maiorane thuris yreos ana ʒ. iii. ambre ʒ. i. musci ʒ. s. dissolvatur dissolvenda in aqua rosata et cum eis cetera conficiantur et fiant ex eis forme quarum una ponatur super prunas sarmentorum vitis. Utatur pocionibus moderatis et cibis calidis actu et potentia et condiatur

Species

cum speciebus que sic fiunt: Recipe piperis ʒ. i. cinamomi ʒ. ii. cardamomi gariofolorum macis nucis muscate folii galange piperis longi ana ʒ. ii. croci macis nardi ana ʒ. s. et bibat vinum purum odoriferum. Non ex fumigationes et odoramenta non sit frequentia ut idem leso cerebro capitis gravitatem faciat. Sicce vero male complexionis cordis dieta est ut locetur eger in aere humido in quo sternatur redolentia humida sicut viole et nenufar et folia vitis et salicis recentia et irrorentur frequenter cameria cum aqua violarum et in tali aere locentur. Odorent violas et poma dulcia odorifera et adhereat quieti et sompno et paucitati motus et confert introitus balnei aque dulcis post cibum iam digestum. Non sumat aquam frigidam in magna quantitate. Devitet tristiciam et laborem. Sumat lac et succum ordei cum oleo amigdalarum et zucharo et brodio pullorum cum vitellis ovorum et inspissata et bibant vinum dulce clarum mixtum cum aqua si non fuerit febris. Si vero febris fuerit vitetur vinum lac oleum et vitelli ovorum. //

humide dieta

Male autem complexionis humide cordis dieta sit consistentia in habitudine aeris sicci odorificati in quo sit semper ignis accensus. Inducat super patientem ira et sollicitudo. Contrarietur et vigilet. Camera non sit repleta cum frequentia in multitudine. Subtilietur cibus et potus et cibus sit siccus et similiter potus sit siccus actu et potentia. Tollerent famem et sitim et coitu utatur. //

Cura po[tionis]

Cura vero per potionem in mala complexione pura simplicia et composita vincat hec recepte

que est ad alterandum que perficitur cum ap
proximatis intus et extra et in mala complexione
calida ponatur super pectus pannus lineus in
fusus in aqua rosata succi portulace
aut cerato ex oleo rosis et cera et foliis
viris et arnoglosse Epithima confert in febre *[margin: epithima in ca]*
℞ sandalorum spodii ana ʒ vi. mirti coriandri
ana ʒ iiii. seminis endivie rosarum et acetose ana
ʒ iii. macis ℈ i. croci ℈ ß aque rosate quantum
sufficit et quantum camphore quantum sufficit
quod fuerit concassum in calidum et intinge pan
num lineum et si apparuerit in eo siccitas ad
de parum lactis In mala complexione frigida con *[margin: empl. in fri]*
fert emplastrum quod sic fit ℞ nardi spice
celtice cinamomi ciperi calamiti mente ma
iorane rosmarini foliorum gariofili lauri
ana ʒ i. farine fenugreci ʒ i. fiat emplastrum
cum vino odorifero et oleo sambucino E
pithima conveniens est hoc ℞ vini subtilis odori *[margin: epithima]*
feri lib. i. aque mellisse aque maiorane
aque ozimi gariofolati ana ʒ vi. gariofo
lorum cubebarum nucis muscate galange
cinamomi kesmes folii cardamomi ana ʒ
iii infundatur in eis pannus rubeus vel scar
lato In mala complexione sicca fiat illinimento *[margin: in sicca linim.]*
super pectus et cor ante et retro cum linimento
facto ex oleo violato cucurbitino et de
amigdalis et pinguedine galline recentis
mucilagine altee et psilii et medulla
cruris vituli et cera alba pauca aut fiat
epithima ex aqua violata et portulaca
et succis pomorum dulcium buglosse et en
divie Et in mala complexione humida fiat em *[margin: in humida]*
plastrum ℞ thuris masticis savine karube
usnee nucis h rosarum calami aromatici et
ex speciebus aromaticis desiccantibus cum vino
odorifero et farina lentium et ordei et
orobi potest fieri epithima / de approximandis
ab intra confert quod ℞ in passione calida *[margin: Trac intra]*
cordis ℞ spodii seminis cucumeris et citru
li scariole et portulace rosarum et sandalorum
alborum ana aur. i. camphore grana iii cro
ci ℈ i. et aspergantur succo macianorum et
fiant trocisci de quibus detur unus et cum
dio da in potum rob vel fructibus frs et a-

quam citoniorum et pomorum In frigida confert
diamuscum et diambra diamargariton et
confectio de gemmis et de pliris aloes In *[margin: Gemm sic]*
complexione mala sicca conveniunt sirup pomo
rum dulcium cum succo buglosse Et in mala
complexione humida sunt similiter medicinas exsiccantes
in compositis discrasiis exhibeant medicine
composite ℞ buglosse pulverizate ʒ i.
et da cum aqua rosata In calida aut
cum vino odorifero In frigida in hora sup
in noctibus continuus si aut mala discra
sia fuerit cum materia digerat evacuet et
divitat et si fuerit cum dominio sanguis
minue basilicam in manu sinistra et si
flebotomari non potes pone siccas inter
spatulas cum scarificatione et da cassia fistu
lam et tamarindum cum decoctione fructuum
et fiat clistere ex aqua orobi in qua cox
eris iuiubas et sebesten cum succo portu
lace // Cordiale in forma sacelli con *[margin: Cordiale exte]*
fortativum stomaci alterativum discrasie
eius frigide et prohibitivum effusionis fri
gidorum humorum constrictivum nausee vomitum flec
singultum oppilationem ventositatem cordi
acam et sincopim viam stomaci ℞ mente sicce
absinthii sansuci ana ʒ i. spice ʒ ii mas
ticis galange maioris gariofili galle muscate
nucis muscate cardamomi utriusque ana
ʒ i. corticum citri ʒ ß. corticum thuris
ʒ i ß. bulliat in vino pontico cum succo cito
niorum et calidum sepe detur Pulvis cordia
lis ℞ cinamomi electissimi florum eiusdem *[margin: pul cordial]*
ana ʒ ii macis iacintorum margaritarum sina
rugdorum ana ℈ i. corallorum alborum et rub
spodii ana grana vi. pulverizetur simul
ut alcool postea cum lib. i. zuccari fiat pul
vis cui addantur folia auri 12 minutim
rasa et cui in fine addatur ambre grana v.
// Cordiale in forma sacelli ℞ seminis *[margin: Sacellus exte]*
basiliconis corticum citri ana ʒ ß. ligni aloes
ʒ ii gariofili ʒ i ß. rosarum rub. ʒ ii. sete
ʒ i. ossis de corde cervi ʒ i. gallie mus
cate ʒ ii. pulverizetur // Cordiale in for *[margin: Aliud]*
ma sacculi ℞ sandalorum alborum et rub. ro
sarum rubearum mellisse buglosse ana ʒ iii

[right margin, from the facing page: elm · [illegible] · [illegible] · [illegible] · Trag · [illegible] · Gig · Cu]

gariof cardamoi an ʒ. ſ. corallor rub.
ʒ. i. croci ʒ. ſ. pulueriz ōia et ponat
i sacculo de sindone rubea || Cordia
le i forma electuarij ℞ zuchari rosa
ti zuc violati an ʒ. ij diaborraginati
buglosati an ʒ. j. zuc albi ʒ. ij. mar
garitar ʒ. ſ. folior auri folior argē
ti an nūo vi. rubinor zafilor an
℈. j. || Cordiale i forma cōfectiōis
℞ cinamoi electi ʒ. ſ. macis cardamoi
an ℈. j. smaragdor iacītor an ʒ. ſ. li
mature auri ℈. j. limature argeti ℈.
ij zuc tabarzet lib. j. dissoluat zuc
in aqua mellisse et buglosse et fiat cō
fectio solida et cooperiat auro || Cor
diale i forma electuarij ℞ zuc ro
sati borraginati zuc violati an ʒ. j.
triasandalor diarodon manus xρi an
plis electuarij de gemis ʒ. ij || Te
ragea stoci confortans et prohibens
ascensum vapor et fumor ad cor et
ad cerebr ℞ coriandri pparati ʒ.
ij. seis mellisse ʒ. ſ. cinamoi electi
ʒ. j zuc tabarzet ʒ. iiij puluiz
et misceant dos coclear unu post ci
bu nō subsequete potu

De cardiaca passione

Cardiaca passio ppe dr pro spa
li debilitate cordis angustia
sive turbacio cordis cū defec
tu ai et sic e dispo pt naz accidens
ex causis debilitantibus virtutes cordis
et cā cardiace passionis e mala cōplo
pura et cū mā sed ut plim accidit
ex calide et alr cōtingit cū sudore in
febribg et vocat cardiaca diaforeti
ca. Cardiace signa sunt debilitas
cordis que hetur per timore et pectus
strictu et pulsacione i eo nocua ma
corporis et desiccatione eius et
palore faciei Et cura cordiace car
diace sine debilitate cordis silis cure
melā cōmis que fiant illa et si ac
cidit ex cā frigida utat clareto fri
ex quarta una boi vini albi odo

riferi an lib. j. zuc albi et ʒ. vi. cina
moi et ʒ. iiij ʒʒ. ʒ. ij galange ʒ. j. ga
riof et utat dianiso dulci et si fu
erit a cā calida cōferunt triasādali
diaborraginatu electuariu cordia
le restauratiuu ℞ pinear mūdatar
in aqua calida pius infusar ʒ. j. amig
dalar dulciū et fisticor mūdator an
ʒ. iij oli amigdalar dulciu recentiu
ʒ. iiij cinamoi electi ʒ. viij gariof
coriādri an ʒ. ij croci ʒ. j. nardi ʒ. ſ.
corallor rubeor margaritar an ʒ. ij
ambre ʒ. j. et alior lapillor pciosor
ad libitu carniu limacar testudinu
aut pullor aut pdicu cōtusar lib. j.
sucari albi solidi lib. iiij dissoluat zuc
in sucō pomor redolētiu et sucō bu
glosse et aqua rosata et decoquatur
et cū eo i mortario ōia cōficiat du
misc edo cū pistello

De tremore cord

Tremor cordis quāz sūt large
pro tremore pulsu saltu et rec
tigacione Et quāz sūt prope
pro tremore cōtradistincto saltu et
pulsu et rectigacioi ista tn vocabula
ab auctoribg simonomie sumūt u
nū pro altero ponentibg et de oibus
uno determinat cale. de causis eius aliū
est q fit per propetate aliū per cōtra
rietatē. causa per propetate sūt aut mala
cōplo pura aut cū ma morbi venenosi
rū aut vinū vetus aut vehemētia
senū et eius quare patit a quolibet
minimo pueniete ad ipm aut ventosi
tas i corde cōteta. tremor vero cordis
per cōtrarietatē est aut i capsula cordis
aut i toto sicut ille qui fit i febribg
pestilēcialibg. Signa gnis sūt duo A
ut. pulsg diuersg tusiens teni i dusstr
sensu pcepta i magnitudie puitate et
tarditate et frequecia et raritate et
pcipit oi spei tremoris cordis a me
dico apponēte manu sua sup mamilla
sinistra | Signa speī bz cās sūt q i

Var

Ad tremore cord cōfert auri et margarit
in sca cū calamento [illegible] in sca anti[illegible]
vel iste pnt corall mellissa poma odo
rifera Et ad omēs cord passiōes cōfert electu
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

fuerit ex humiditate sentit paciens cor eius
q̄si i aqua commoueri et si fuerit de sanguine
adsunt signa caliditatis et inflamacionis ve
locitas pulsus in hora tremoris sed i ho
ra in qua non est tremor pulsus ē magnus
et si fuerit ex colera pulsus ē durus vehe-
inflamacionis et sitis cum siccitate lingue
et palati et erit i pulsu velocitas et
frequencia et erit paciens ad iram et si
fuerit ex flegmate erit paciens cum pigricia
absque siti et si fuerit ex melancolia accidit tri
sticia et solitudo sic illius q ē i terra a
liena et recordat de terra sua et de suis
et erit corrupcio ymaginacionis / fuctu
uero a vetositate significat velocitas i
cotoms eius et cito recedit et redit cito
leuitas laboris eius et paucitas diuersitatis
in pulsu quia materia ventosa non aggrauat fu
ctu uero a 9one causa signat inflamacio ue
hemens et accidit post eius spasmosas siue
ma et post eius fuctus siccitate sic in
ethica febre et fuit a frigore significat
causa que precesserit 9ungucte calore
naturalem ut euacuaciones fortes et alia infrigi
dancia et pulsus vacuus et tardus non so
lum hora tremoris sed extra horam tremoris
fuctus a 9traitate tonus ut i febre ē mani
festum et accessus 9gnoscit ex signis crisis
fuit a stomaco significat dispositionem stomaci . si at
qui actu est uel qui subito vetus ē signat
saliua currens ex ore dolor i stomaco sicut
ille qui sit i 9strictione virginis fuctu
ab aliis membris et venis et nervis vene
nosis significat cum illorum q precesserit tre
mor cordis si superfluit terminat ad sinco
pis et qui magis superfluit terminat ad mortem
Et si post tremorem accidat vomitus percus
sionis et tremor non cessat significat spasmum
stomaci et mors Cura eius duplex perficiat
nutritiua dieta et pocione Et i fuctu a calidita
tum i perseueracione q i cunacione alienet illud
quod generat humorem colericum et quod
generat sanguinem et omne calefaciens prouocet
ad aerem frigidum et recreet cameram cum
infrigidatibus habeat cum eo quod pax uini-
tenit sicut ē panis infusus i aqua ro
sata in qua sit pax uini odoriferi et lac
acetosum siue butiro parum cum acetosum
9fert cum cohibeat lib. j. et si ubi sit ne
cessarium ut confortet cohibeat micam
panis cum lacte et 9ferunt pulli pectores
perdicum 9dite cum agresta et pomis ace
tosis et cohibeat sirupum acetosum de zucca
ro in febre et fiat epithima cum sanda
lis et camphora et aqua rosata et de
melioribus metis sit trocisci de campho
ra supra cum sirupo citoniorum si fuit aut
a frigiditate tunc i perseueracione q i curacione
tota dieta debet tendere ad calida ho
ra et utatur cibis calidis actu et potencia
vinum bibat purum et odoriferum et alienet
generans siue flegma siue melancoliam . de
facto aut a vetositate utatur cibis et po
cionibus non generantibus vetositatem et utatur
carminatiuis dissolutiuis // Curacio et
est perseueracio per pocionem duas habet
intenciones quarum una ē ad alterandum
mala 9ne facientem tremorem et alia ē s
purit ea ipam abstindendo et 3a ē ad
corrigendum accidencia et prima gradus
intencio in mala 9one pura sufficit ē
cum remouere cause primitiue et de ea dein
est i ca male 9nis cordis quo unaqque
habeat curari / Si uero adsit materia et
sit pletorica primo est facienda flobotomia q
si materia fuerit rosata rore multitudinis
ul' cacochimie flebotomia de basilica
et euacuacio ut diximus post euacuacionem oz
attendere si remansit aliqua mala 9pro
et ea destruere ad oppositum et con
fortare cor vini i mala 9one calida sirupum
de aceto sitate citri diamusci dulcis
opizacharum sirupo de endiuia epithima
emplastra infrigidancia cum aromatibus et
halabas dico et 9uenit huic puluere
Recipe rosis melons citrulli cucumeris cucur
bite portulace ana ʒ. vi. rosis marini
rosis violarum ana ʒ. iii. spodii
curube ana ʒ. ij. pilosaloes carui camphore
mastice ana ʒ. j. terre diligenter et da modicum

cu aqua granatorum iudens dixit 7c. confect
Rx cinamomi spice electe zurumbet doronici
c ozimi lazuli foliorum ana tritis et cri
bellentur et distemperentur cum sucoque lingue bo
uis desiccatis ʒ i. cum ʒ i. vini cocti est mira
bile / Si tremor cordis sit a causa primitiva
removeat illam siue sint vmores siue vene
na si autem fuerit tremor cordis et per con
ventum tres habet intentiones generales quarum
vna dirigitur ad totum corpus seu ad spe
ciale membrum mandans / 2a ad ipsum cor et
prima quidem completur per correctionem disposicionis
in corpore uel in membro mandante / 2a com
pletur cum confortatione cordis . 3a completur
cum prohibicione regeneracionis materie . Aucto
res tamen specialiter locuti fuerunt de tremore
accidente propter stomacum . si igitur in stomaco fuerit
humor grossus digeratur et euacu
etur uel pocius vomitu educatur deinde so
lucio fiat ventris . similiter si fuerit melan
colia aut colera eodem modo fiat ut dictum est
in capitulo de mala complexione stomaci calida . Et Auicenna
dicit non sis contentus in abstinendo cum et con
fortacione membri mandantis verum oportet ut
intendas ad cor cum medicinis cordialibus
confortantibus ipsum Rx corallorum rubeorum cro
ci ana partes equales et in frigida cum da cum
vino debili temperato cum aqua rosarum et re
mouebit statim tremor cordis et exhi
bebis in septimana ʒ i. pulueris qui sic fit
Rx zedoarie doronici mellisse buglosse
ana partes equales remouet tremorem et an
gustiam . Ceroneum in causa frigida confortans
cor et stomacum Rx laudani ʒ ii mastic e
benne ana ʒ ii corticum citri gariofilorum nar
di florum cinelle ana ʒ s. muste ʒ s. incor
porentur in mortario cum pistello calido et
extendatur super corio et applicetur pannis lineis
subtilissimis et ex parte panni cordi et stomaco
applicetur / de tremore ad accidentia dixit Auicenna
si huius tremorem cordis fuerit nausea que
non remouet vomitum est malum signum cum
tur et propterea si illic est relinque febris sti
mati in potu sumach coctum ablutum cum aqua
frigida deinde fructum cum ʒ p ʒ iii opium

ipsum euomat tamen corroborant stomacum
et si abhorret stomacum ʒ ii ponat grana
granatorum et ligant ambo crura et olfa
ciat camphoram et ponat super pectus pannum
infusum in aqua sandalorum alborum et ru
beorum et camphore et in stomaco ab humore me
lancolico valet electuarium quod sic fit Rx ma
stices spice cardamomi garioffili sinamomi corticum
citri ciperorum et subtilium basilica gario
filati mellisse pilealoes anisi emule
ana tritis et conficiantur cum sucoque de buglossa
confert et diamuscum amarum / Galenus vero dicit
interioribus quibuscumque sanis respiracio
contingit absque manifestis accidentibus de
tractione sanguinis iuuatur . si dato quod sint
signa plecoricus et maxime dixit Galenus si sub
tilibus dietis assuefecerit et sic dixit
quosdam omni anno hoc malum habere solitos
et breuiter bona dieta cum sola flebotomia
euaserunt in tribus annis et dixit tremorem
cordis in pluribus sanis et iuuenibus euenire
repentine manifestis accidentibus quibusque
contingunt sanguinis detractione iuuatur
et maxime si subtilibus dietis assueuerunt
hec enim duo sanguinis multitudinem re
plecionem et opillationem educunt

De Sincopi

Alhabas dixit quod sincopis est casus
virtutis simul et subita dissolucio
in qua homo relinquitur quasi mortuus
cum causis Auicenna reduxit ad octo que sunt reple
cio humoralis suffocans vel opillans / resolutio
spiritus per euocationem prouocans in stomacum cum
quod dissoluit materia complexionis confirmata
accidens magnum subito adueniens ut do
lor vehemens in aliquo membrorum corporis
debilitas membrorum principalium et primum cor
dis deinde cerebri deinde epatis applicando
aliquid rei . . . est contraria specialiter complexioni cor
dis et spiritus in venenum olfactus fetoris ma
gni et aer pestilencialis et mala
sine complexione mala composita cordis ab
arteriis et ascensus vaporum ad os stomaci et
sicut quod accidencia aut duobus modis in
ducunt sincopim quia aut extenuacione spiritus

et expansione eius ad exteriora sicut in gau
dio repentino aut in eius compressione et retrac
tione eius ad interiora quod contingit sicut in
timore dicunt quod nullus moritur subito ex ira
sicut ex gaudio nam licet velocior sit motus
spiritus in ira tamen in gaudio plures spiritus elon
gantur a corde quam in ira verum in processu et
longo spacio et magis paulatim multi mo
riuntur ex ira quia post iram procuratas producere
ad febres malas vel aliquas egritudines ex quibus
mors sequitur. Signa sincopis dixit haliabas
sunt extremorum frigus debilitas et frigiditas
hanelitus pulsus parvitas et color citrinus / Sig
na specierum sincopis vere que est illa que cor
dialis est privacio omnium operum virtutum vesti
tive et motive et non habet causam primitivam
et non invenitur in eo plenitudo aut opilacio nec
membris cordi comunicantibus lesio in stomacali
est nausea et conturbacio. Et alia signa
lesionum sunt sicut in cerebro sunt signa lesio
nis cerebri et in epatica sunt signa lesionum
epatis et in matricali sunt signa lesionum ma
tricis et sincopa ex vermibus sunt signa vermium et
eis dolent pungunt et strident dentibus et
clamat et aliquando emittunt eos. Signa sin
copis confirmate et irreparabilis sunt frigiditas
in toto corpore que significat ultimatam re
mocionem caloris et spiritus et tortuositas colli
et viriditas faciei que accidit propter ultimatam
caloris mortificacionem et fortassis post con
tractionem elevat caput suum et tunc moritur
statim. Ita vidi si fuerit ultimum de potentia ut at
trahat aerem et multociens accidit senibus
ut motus arteriarum quiescunt et cessat appa
rere et postmodum recipiunt virtutem arteriarum
et a morbo ad salutem redeant sicut vidit
bernardus garzonius in renzo nuncio curie
romano etatis lxx annorum et ultra qui a fe
bre cum fluxu redit ad salutem. Gordonus
dixit si veniat sincopis sine manifesta causa
et sincopis fuerit longa iam transivit in re
iudicatam. Cura sincopis irreparabilis autem est
preservans que debet eis ante paroxismum aut
curans eam et debet eis in paroxismo aut est
resumens ab eius impressione et debet eis post

paroxismum. Considerant etiam in sincopi ita
tertia quorum unum est ticium eius an debet
preservacio nam est dispositio media inter sanita
tem et ipsam sincopim et secundum est temporalitatis
quod est dispositio principium paroxismum et 3m est
declinacio ipsius que est medians inter ipsam et
sanitatem futuram. Et cura secundum tria dicta
tempora variatur tamen quocumque dicto tempore fiat du
perficit mixtio dieta et pocione. Et etiam die
ta quod pocio tempore paroxismi tota dirigitur ad
actus permittendo causam. Et quod plurimum
intenditur in paroxismo est ad abiectionem
resolucionis spiritus et ipsorum confortacionem
et restauracionem ipsorum et ipsorum attracti
onem ad exteriora et sic 4or sunt inten
ciones. Et quamvis Avicenna incepit a confortacione
spiritum ego tamen prosequar a prohibicione
exalacionis que complet cum irroracione
faciei et pectoris cum rebus stipticis frigidis
odoriferis et aeris infrigidacione et flabel
lacione aut maxime sit super faciem quia est
membrum discopertum et quia ad faciem multi
spiritus veniunt ne ab ea evanescant sed re
vocentur ad interiora cordis valet igitur aqua
rosata pura vel ipsa pura stipascita in
sincopi et valet flabellacio quia per eam
removetur aer acutus et frigidus subingreditur
magis quia aer flabellatus est frigidior
stante. Ista tamen facienda sunt duobus casibus
exceptis. Unus est si fuerit frigus forte
est in causa quia tunc apparet ut exterius appo
nantur alteratura calida. Secundus autem est
si fuerit fluxus ventris quia tunc inspissacio
exterius applicata est cum compressionis membrorum ad
intra que sic compressa adducit in fluxum. De
2a autem intencione dixit Avicenna oportet ut laboret
cum eo quod nutrit spiritum et confortat ex o
doribus applicatis naribus et fugetur cum
eis aer autem eligendo ex illis secundum causas cali
aut frigidi insufflacio musci in nares multum
valet in causa frigida sicut insufflacio violarum
et sandalorum citrinorum vel etiam camphore va
let in causa calida. Haliabas dixit da paciente
in paroxismo ea que sunt boni odoris ut anima
eius confortetur. De 3a parte quod est

ad regeneracionem spirituum dixit Avicenna detur
in potu ex vivificantibus virtutem sicut vinum
et aqua carnis Et detur vinum et alia alibaria
actu calida in causa frigida Et in calida actu
frigida propina. Galienus dixit halabas vinum
et panem confectum infusum in vino et confert brodium
galline bibitum presertim cum fuerit sincopis
ex inanicione et similiter aqua carnis
que multis modis potest fieri quidam enim carnem
crudam lotam cum vino aromatico vel aqua
rosata secundum disposicionem post incisionem
eius in frustra parva in alembico ponunt et
cum eis aurum et argentum vel aromata secundum disposicionem
et sententiam et sunt qui carnem et decoctam
optime conducunt et consulam cum brodio
distemperant et sic totum in alembico ponunt
Et sunt qui carnem accipiunt et ab omni pinguedine
et cute mondant et in frustra
simul cum ossibus reducunt parva et ponunt
in alembico vitreo vel alio vase vitreato
miscendo cum ea de aromatibus et auro
secundum necessitatem et os vasis cum pergameno
fortiter obturant ne vapor exalare possit
et sic obturatum vas in vase alio aqua pleno
ponunt et sub illo vase ignem accendunt
et bullire faciunt per horas 12 et tunc ab
igne deponunt et cum tepuerit vas in quo
caro posita est os eius aperiunt et totum
quod est in eo de succo accipiunt et reducunt
et tempore necessitatis exhibent tempore calefactum
hic tamen succus teneri debet parum quia sucus
est corruptibilis morans in aere presertim
tempore estatis / quidam carnes tamen diu bullire
faciunt donec caro sit ab ossibus separata
et brodium illud pro aqua carnis exhibent
et quidam accipiunt caponem et concretatum
cum lardo porci recenti lardant et in veru
ad decoquendum ponunt et in fine assacionis
aspergunt ipsum vinibus multis ex aqua rosata
et vino odorifero permixtis cum aromatibus
secundum necessitatem Et postquam decoctus est deferunt
coram egro actu calidum et ibi eum in
frusta dividunt. odor enim eius multum vivificat
virtutem et post exalacionem vaporis
ab eo in torculari comprimentes illum tum

succum qui ab eo effluit recipiunt et prius
ceat cum brodio altius pulli et exhibent
quoniam mire confortat ex eo virtus / Iterum
aqua perficit cum attrahentibus spiritum ad exteriora
et cum fricacionibus extremitatum ligaturis
constrictionibus et appone rubificativum super
eas / Gordonius dixit in paroxismo signis mortalibus
non apparentibus operamur sepe sicut fi-
cent extrema et fiant fricaciones dolorose
et ponatur eger in aere claro et vocet voce
alta nomine proprio et proiciatur in faciem eius
aqua rosata muscata. 4a est applicare
naribus odorifera et insufflare ea in eos calida
in causa frigida / et frigida in calida preterquam
in suffocacione matricis et post fiat administracio
vini sed discrecione. Si enim cum fuerit inanicio
detur vinum cum brodio carnium si cum fuerit calida
detur vinum frigidum cum aqua frigida et
in causa frigida detur vinum calidum in aqua calida
deinde aperiatur os eius cum cultello ligneo
et fiat fricacio lingue et dentium cum tiriaca
et pocione muscata. deinde apponatur sternutatoria
naribus / de speciali cura sincopis
dixit Avicenna si sincopis est a causa repletione
si possibile est expellatur et evacuetur
aut vomitu si fieri potest aut clisteri aut flebotomia
et aliis modis evacuacionum secundum quod materia exigit
disposicio Et ubi dixit cum accidit in plecione cum
qua amittit pulsus totius corporis et non moritur
sed apparet et iacet homo ille sicut
mortuus et loca magnarum venarum inveniuntur
plena et rotunda tunc aperias venam in
longum et dimittas sanguinem fluere ex ea
quia ipsa hora vivificatur eger / In sincopi vero
per stomacum si fuerit colera rubea mittendum
est in faciem de aqua rosata et fortiter
fricando crura brachia et plantas et
palmas et dandum est ei sirupum ibium et aqua
calida Et si quis in stomacho humor est vomitum
urge cum oleo olive et aqua rute et absinthii
sirupum porrige cum zucaro Et post inanicionem
exempla stomachum sicut cum sandalis rosis
et camphora et aqua urge pastoris Et si
humor fuerit flegmaticus utamur infusione aque
frigide super faciem et fricacione et ligacione

et fiat vomitus cum squabin melleo et q aq
in qua anetū et silia sint decocta et da
tition diamusco et epla stomi ex
aloe absinthio spica mastice cera et olo
nardino dix Gal vina vinū cū pane sup
nū ieiuno stomo prohibet cursus huor ad
stomacū et si fuerit humorum colica sit
vinū debile et limphatū et si sint flea
sit vinū aromaticū purū stipticū non fue
sit ut vernacia et confert sirup de menta
et sirup de agresta et si fuerit ex multitu
dine humor crudor da in potu vinū cu
rū vel citrinū calidū In sincopi fca a
calitate cerebri oz prius confortare cor
ne recipiat mas descendentes a cerebro
et confortare cerebrum et coe eius cu
ret igit cum cum hiis que dca sunt in cura
catum et in fcā a calitate epatis rectificet
compo epatis et aperiat opillaciones eius
et confortet digestiua in fcā pp dolores
fiat calefactiones membror paciētis max
ime solutiones fricationibus extremitatum
Contra sincopim dix Magr in pandectis cue
de abra Rx ambre ʒ i piloaloes ʒ s
ossis de corde cervi oia resolvat in aqua
rosata et fiat pille et propinet Cura
aut sincopis eueniet pp fleobotom est ut
cū fleobotom assueti sincopim pati sumat
confortatiua cor et stomi et resupine flo
bothomet q si in sincopi incidat appli
cent odorifera naribus eor et fricet et in
potu sumat vinum mixtū cū aqua aut cū
stiptico aliquo sicut est vinū granator et
citonior et si sincopis fuerit pp venena
curet cura venenū Et sincopis pp apostem
membror intrinsecor cura de morte eor du
bitare non debes Auic dix q in hora pa
roxismi sincopis nocivum est vinū absque cibo
et dare vinū cū aliqua decoctione cordi
ali Et sincopis fcā in febribus curet ut
dictū est de cura febris sincopal. Scias
q gariof bibitū cū vino multū valet
in passionibus cordis frigidis et bibitū cū
aqua rosata et aqua buglosse valet ubi
non est multa caliditas et cum sincopis

fca ab aere pestilenciali est ut transmutet
ille ad aerem aliū et regat regie qd di
ctū est in cao de preservantibus a pestilencia
paulus dixit si sincopis accidat in repletis
oz q cū possit fiat minucio vel alia
purgao sm humore peccante In sincopi
fcā a repletione sanguinea confert fleobot
et in fcā ab alio huore oz ut succurrat
ei in hora cessacionis casus virtutis cū
evacuatione et post solutione adminis bonū
et hoc corpe repleto contra affera me
menas compositas cordiales conferet cū
auxilio dei et ex eis est medicia
ne qd sic sit Rx zuchar rozati veteris
ʒ ii ambre purissime limature auri la
minis et margaritar an ʒ i incorpore
tur superfundendo modicū aq rosate
mistura et fiant ex eis boli 4or qr
unusquisque involvat in filo auri et sit
unusquisque dos una Aliud conferens
in passionibus a cū calida Rx lapidū pre
ciosor an ʒ s margaritar ambar ossis
de corde cervi corallor rubeor limatu
re auri et argenti an ʒ iiii croci been
albi et rubei an ʒ i cinamomi ʒ i seis
mellonis citruli cucurbite et cucumer
mondator an ʒ ii zuchari diabuglossati
an quantū sufficit ad incorporandū p
dcā dos ʒ s cū aqua rosata aut cum
vino albo debili limphato cū frigida
Aliud valet ad passiones cordis cum
frigiditate Rx succi maiorane succi mel
lisse et succi ozimi gariofolati succi
mente an ʒ vi depuret et inmerdant
in folia et cortex citri et flores citri
deinde bulliat par et colet et cū zuc
albo soluto fiat iuleb aromaticū cū
gariof et cinamomo Aliud utile qd
resumit virtute debile nutriendo et re
staurando spm Rx rosar rubear ligni ae
cinamomi et flor eius an ʒ ii macis nuc
cate piloaloes blance virgance mastic
corticū citri et seis eius rubar an ʒ i
folii been albi et rubei ʒʒ doronici o
zimi gariofolati seis zedoarie calami a

romana galange cardamomi ana ʒ s nardi
croci mac' ana grana xv ossis de corde
cervi margaritarum albarum jacintorum smarag
dorum zafirorum granatorum limature auri
et argenti corallorum rubeorum muscatalorum
ana ʒ j seminis melonis citruli cucumeris cu
curbite mundatorum pinearum mundatarum prius
in aqua calida infusarum amigdolarum dul
cium purgatarum fisticatorum canfori ana ʒ vj
conterantur omnia diligenter et conficiantur cum
lib. ij zuchari albi dissoluti in brodio car
nium bonarum et succi borraginis et fiat ele
ctuarium. electuarium autem de trociscis de spodio
confert ad pulsum cordis cum sincopi cum
calore cum fluxu ventris et colica passione
melius et tumore ℞ spodii ʒ v rosarum
albarum ʒ viij seminis acetose et portulace et
granatorum coriandri infusi in aceto et po
stea exsiccati mirtillorum ana ʒ vj pulpe
sumach ʒ ij berberis cassie amidi balaus
tiarum ana ʒ iij margaritarum albarum corallorum
rubeorum ana ʒ j ossis de corde cervi ʒ iij
sandalorum alborum ʒ j gummi arabici ʒ j s
conficiatur cum zuccaro agreste et cum aliquo con
ditorum stipticorum. Syrupus digestivus humorum co
lericorum subtilium et furiosorum ℞ trifolij
acetose endivie ortulane acetose florum
vel foliorum cucurbite florum nenufarum
violarum ana manipulum j corticum mandragore
ʒ s foliorum iusquiami albi manipulum s sandalo
rum omnium rosarum rubearum spodii florum borraginis
et buglosse ana ʒ iij decoquantur in aqua
sufficienti et colentur et in colatura ponatur
de zuccaro albo solido quantum sufficit et
acetosetur cum syrupo granatorum acetosorum et
aromatizetur cum sandalis citrinis et pau
ca canfora. Cum ipsum quia confert ad omnes pas
siones calidas et febres contingit. recessiva

De lacte coagulato in mamillis

Eas que egritudines advenientes mamillis
consideravit aut secundum dispositionem lactis
aut secundum substantiam mamillarum et que
sunt secundum dispositionem lactis dicuntur esse lactis
diminucio et exuberancia et iste non spec
tant ad cyrurgicum et coagulacio vel

caseacio lactis et putrefactio ipsius. Eue
nientes vero in substantia mamillarum sunt apostemata
et ulcera et fixure que eveniunt parvulis
ipsarum. Caseacio autem lactis fit quando pars serosa
eius separatur a parte grossa et hoc fit a cali
do et iste proprie caseacio lactis que licet
possit fieri alibi in mamillis ut plurimum tamen
fit in lacte iam multo contra mamillam contenti
proprie autem caseacio lactis est dispositio egra
de qua auctores proprie loquuntur cum de cu
ra ipsius determinant et est quedam lactis
ingrossacio constrictio et coagulacio vel con
gelacio que potest fieri a calido vel frigido
. Signa lactis coagulati in mamillis sunt
quia quando exprimitur mamilla lac non exit nisi
stillando et cum difficultate et cum mamilla
inflatur et indinatur et locus tumoris est
albus vel declinans ad albedinem vel lividinem
et tunc lac in ea coagulatum erit hoc autem
accidit et lactantibus et emporis posset
esse contingere non pregnantibus et pregnantibus
cum retinetur menstrua. Signa caseacionis
facte a caliditate sunt caliditas et inflacio
sensata in mamilla et membris vicinis
et sequitur cum hoc plurimum febris et gravi
tas dolor capitis et perturbacio mentis et pro
prie quando lac corrumpitur. Signa caseacio
nis facte a frigiditate sunt frigiditas mamillarum
et parum caliditatis et gravitas secundum pluri
mum maior quam in facta a calore et dolor est
remissior et mulier pigra efficitur. Cura
caseacionis a calore fit cum lenitivis em
brocacionibus et emplastris factis cum rebus frigidis
sicut oleo rosato et violato et mucila
ginibus frigidis et portulaca et solatro et
aceto. Nam acetum quidem est in utraque cum maxime
acutum et quoniam prohibet temporibus frigidis cum
predictis vinum album subtile et quoniam addit
modicum mirre ut iuvet penetracionem
et dissolucionem. Eius vero que fit a frigi
ditate cura fit cum embrocis et linimentis calidis
sicut cum oleo keyrino et anetino et me
ta ipsa contrita et malaxata et mamille
supposita est optima et maribium con
tritum solum vel cum aspungia porci inpositum

Emplastrum ex farina fabe et ovi[s] ... cum apostema et lactis coagulatum in mamillis. Ad dolorem et tumorem vitellum ovi ... ad sanandum ultimo. Item emplastrum thuris cum oleo rosarum et cimolea. Item camomilla ... emplastra. Coagulum leporis emplastrum cum aceto ... coagulatum. Item ... lactis ... emplastrum et sulfure et vino

et suppositum est expertum magis. Amplius que cumque coagulantur a calido discoagulantur a frigido et econverso ideo maxime attendendum est ad alteracionem contrariis faciendam coagulacionem. Rasis dixit quod fenugrecum more emplastri mamille non permittit lac coagulari et coagulum leporis suppositum mamille dissolutum in aceto lac dissolvit discoagulat. Recipe coaguli ʒ j. commisce cum pasta de farina frumenti fermentata et storace liquida et supponatur quia lac discoagulat et resolvit et dolorem cito placat. Si mamille fomententur cum aqua decoctionis caulium et ipsi caules emplastrentur erit res experta. Et confert fomentacio facta cum aqua vel cum vino decoctionis mellilotti et postea desiccetur et inungatur oleo cum calido cavendo ne tangat papillam que facit egredi lac et non sinet lac multiplicari in ea de cetero. Alumina dissoluta in decoctione calamenti aperit opillacionem causatam ex lacte. De hiis autem que faciunt lac non putrefieri sunt medicine non excedentes calidis sicut camomilla anetum et emplastrum ex eis vel oleum ex eis. Si autem lac putrefit tunc sumatur siccia et decoquatur in aqua tam diu donec dissolvatur deinde commisceatur cum medulla panis et farina fabarum et oleo sisamino et supponatur. Aut supponatur emplastrum factum de pane et parietaria et oleo rosato et ebriaco. Confert factum ex decoctione ... cum ... et camomille. Quando pacientes non possunt tollerare gravitatem emplastri quod si sic evenit non potentes tunc fiat aspersio cum ferro et aucto ... apostemata mamillarum. Et dicunt quod aqua post decoctionis caulium confert ad dissolvendum lac et sanguinem coagulatum in mamilla. Similiter illud facit potus aceti potus oximellis ... cum oximelle bibita.

De apostematibus mamillarum

In hoc capitulo loquimur de apostematibus evenientibus in mamillis a materia humorali et non ex lacte putrefacto quia ex eis dictum est in capitulo precedenti. Primo ergo fiunt apostemata ventosa et aquosa cum in mamillis raro vero ... rissime fiat. Apostema igitur mamillarum aliud est colericum aliud sanguineum aliud ex eis mixtum aliud ex eis sanguine et flegmate puro et est illa que sepius eveniunt et fiunt sepius per viam congestionis. Alia vero apostemata fiunt per viam defluxus. Materie autem fa cientes apostemata quandoque sunt puri humores quandoque permixti cum lacte quod non egreditur et multociens lac ipsum retentum facit ut ad mamillas defluant alii humores et apostemet eas. Quandoque autem fiunt apostemata per viam crisis aliud per viam tracionis. Cause autem fluxus ad ipsas quandoque sunt mala complexio in eis et membris adiacentibus calida quandoque debilitas ipsorum cum non repellunt materias fluentes ad eas et quandoque repleccio totius et maxime epatis potissima tamen cum est retencio menstruorum propter naturam et propter consuetudinem aut paucitatis ipsorum et propterea sepe fiunt apostemata ex eis in mamillis. Signa cuiuslibet specierum dictorum apostematum sunt hec prout ex multociens dictis in omnibus est generalis manifeste sensata et in calidis ut plurimum adest febris et dolor. In frigidis vero non febris neque dolor de quo sit curandum nisi superveniret. Discernitur autem inter apostema frigidum mamille et curacionem lactis quia non exit ex mamilla lac apud curacionem compressione nec apud approximacionem lac fluidum tamen lac coagulatum. Propterea tumor in curacione est equaliter in tota mamilla cum quadam lucidi tate. Apostema vero est in aliqua parte tamen. Cura in triplici perficitur instrumento dieta pocione et cyrurgia. Et dieta debet esse tenuis facilis digestionis paucе quantitatis parum nutriens et in omnibus ex rebus non ... conveniens ad oppositam qualitatem cause facientis apostema. Pocio compleatur cum evacuacione per flebotomiam et fluxum ventris sive materie et cum provocacione menstruorum aut flebotomia saphene et cum divisione materie. Et maxime cum apposicione ventosarum super femora et pectinibus mat ... et in coxis et cum fricacione ipsarum forti et ligaturis dolorosis et compleatur retencio membri mandante si in ... et al-

termcione male cplexionis si aqua fuerit i ma
millis et deveniendu est ad curam apatis
quia si ma fuerit calida et fuerit i pri°
appone repercussiva mixta cum resolutivis
nisi ma fuerit expulsa a corde ad ma
milla et nō fuerit p viam crisis quia ulla
tunc debet fieri repercussio In cura aut q°
repercussiva cōvenit ponatur empl qd' fit
bolo armeni aquacie spodii sandalorum lu
ti sigillati cum terantur subtiliter et incorpo
rentur et distemperentur cum aqua rosata aqua
mirti solatri et aceto et epithimetur cum
eis mamilla vel supponatur more empli · nicola
us putat nō esse huiōi repercussivum appli
candum sup mamilla apata sed admistra
du i circuitu eius ad prohibendum fluxum
nisi i cura ubi fortis dolor fieret i
capite mamille · de appropinquandis igitur i
pri° apatis calidi mamille st folia malue
et blete i decoctiōe vino decocta · toti omi
coquassatum cum oleo rosato et suppositum
Et de convenientib' est fomentum factum ex
decoctione malue blete mellilot fenu
greci camomille mellilot seis lini et aneti
et cum eis fiat empl et cum ultius procedi
tur apata suppone resolutiva plus addito
modico asse et cera In declinatiōe ponatur
empl qd' fit panis tritici contriti furfure
fabarum farine fenugreci radicum altee
cum ℥ j · asse fetide ℥ ß · mirre ℥ ß · cro
ci ℥ j · et quatuor vitelli ovorum et confician
tur cum melle · Si vero apata frigidu fuerit
ad augmentum est empl de fermento de
cocto i vino quod est dissolvit apata calim
sequens ad coagulacione lactis Et cum
ultius processerit decoquatur furfur i oleo ca
momille et aneti et valet empl de fimo
bovis recenti et stercore de fimo caprino recenti
Cum aut apata flegmatica fuerit ad statum et
declinacione confert empl qd' fit
stercore caprini recenti ℥ ij farine fenu
greci florum camomille assari mellilot ana
℥ j · bdelii asse fetide oppoponacis ana ℥
ij dissolvatur gumme i succo pa piralis et
conficiantur ex oibus empl / Quod si apata fuerit

fuerit durum confert in pri° empl fcm
ex riso infuso i vino aut confecto ex ce
rota fca ex cera et oleo rosato et al
kanna et confert vinacia quam post eius cale
factione actualem unxerit cum ea fera
pr salis et supponit et confert stercus muris
cum aqua dissolutum et inunctum et farina
orobi cum melle mixta supposita mollifi
cat apata durum mamille et resolvit si aut
apata fiat corrupta tunc maturativa est et de
confertentib' i apatis calido est empl fcm
ex altea et seie lini et fenugreco et
farina sisami cum oleo sisamino vel de
lilio · si aut apata fuerit frigidu confert
empl fcm ex caricis albis pinguib'
contritis cum butiro et aqua calida aut
cum emplo quod sic fit Rx radicum apii et
altee ana ℥ j · farine tritici fenugreci
et seis lini et mirre ana ℥ ß · incorpo
rentur cum melle fcm maturatiōe aperiatur cum
ferro aut cum emplo qd' sic fit fimi co
lumbi et ipsorum ossa extrahe deinde aqua
calida superinfunde et butirum recens et deco
que miscendo et superinfunde fimi ovinum
et columbinum diligenter trita et diligenter
coque donec ad forma empli deveniat
et suppone · aliqui aut supponunt limaces
contritas cum testis suis aliqui urtica
contrita aliqui ponunt granum arsenici poi
tum i cera quam consumat · fcm corruptione
curetur cura ulcerum Et Aviceñ posuit medi
cinam optimam convenientem ulcerib' mamillarum
et aliorum membrorum molium sicut os et lingua
prohibet corrosione qd' sic fit sumatur
vini pontici ponderis lib xx et ponatur in
ipso de sumach rubeorum lib j · et gallarum i
maturarum lib ß · de cassia lignea lib ß · et
de nucib' cipressi lib j · et dimittatur i ipso
dieb' xx · deinde coquatur cum lignis cipressi
et commoveatur donec minoretur medietas
deinde commoveatur fortiter et coletur et redu
catur ad igne et calefiat sed ignis sit
lenis valde et reponatur i vase vitreo aut el
lana assa et masticata supposita valde
convenit et de convenientib' st folia came

diros emplastrata et virga pastoris con
fert apa[ci]b[us] calidis ulcerantis et emplm̄
fcu[m] d[e] farina ciceris cū aceto cōfert ul
ceribus mamillarū cancerosis et infusio
lupinorū sup[er] infusa confert corruacōi
et lutū armeniū cū aceto prohibet am
bulacionē ulcerū · fistulā euenientē in
pupill[is] mamillarū sanat pulvis testudinis
marine cōbuste subtilit[er] cribellata inveti[ca]
i[n] corporibus duris cū albumē oui et i[n] cor
poib[us] teneris cū lacte et valet ad cas
et ulcera et corrosionē mamillarū et testicu
lorū et emoroydarum q[uo]d sic fit ℞ nuc[um]
cipressi gallarū cassie lignee añ ʒ · ij · aloes
corticū thuris añ ʒ · iij · pulverizent[ur]
et distempent[ur] cū vino claro trib[us] die
b[us] et trib[us] noctib[us] et postea bulliat sil[iter]
usq[ue] ad spissitudinē mellis ex eo ulcus
lavat[ur] · si aut[em] mamilla fuerit fistulata
lavet[ur] cōtidie cū vino puro calido i[n] q[uo]
bullierint murta et postea desicat[ur] et de
i[n]de pulverizet[ur] sarcocolla et aloes et
misceat[ur] cū melle et ex hoc i[n]voluat[ur] te
ta et i[n]mittat[ur] i[n] orificio fistule et est
ei securū et expertū Aliud conveniens
ad duriciē et nodos et glandulas ma
millarū ℞ dragagant et gummi arabici
et vitellos ovorū et oleū violatū et mis
ceat[ur] et fiat emplm̄ et si fortius opari
volueris liq[ue]fiat pix et cera i[n] oleo ro
sato et addat[ur] fellis et stercoris colu
bini et feces vini antiq[ui] et fiat eplm̄
// Cum sincopis cor[d]is qui i[n] diariis et cole
ricis et aliis multis et i[n] pectinis enormiba
expolimitur et dixit Gal[ienus] p[ri]mo
ad Glauconē aqua frigida aspgē ut virtus
co[n]fortetur et naris applicede et fricare
os ventris et p[ro]vocare vomitū et agitare
stomachū digitorū ac penarū i[n]mussionib[us] ac
eē manus et crura ligare et oportz liga
turas eē plures et fortiores i[n] manib[us]
qu[am] p[er] partes inferiores sit evacuacio sic i[n] moro
ydib[us] et dyariis et quecumq[ue] p[er] inniguas
mulierū evacuat et econtra que p[er] na
res et vomitus fiunt nō tunc plures et for

vel
Ad ulceros[as] flegmones mamill[arum] optim[um]
est unguentum ex fuligine plumbi cum oleo Ad
[illegible] [illegible] fort[e] [illegible] sal [illegible]
et fit empl[astrum] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nores ligature sunt circa fiat et bal
neū est eis co[n]veniens et avic[enna] dixit q[uo]d me
lius medicamine nodorū et glandularū i[n] ma
milla evenientiu[m] ē ut sumat[ur] folia psi
lii humida et folia vite humida et co[n]
terant[ur] sil[iter] et cū eis fiat emplm̄ 29
de p[re]servatione a peste
P Reservatio a pestilencia fiunt decem
canones p[re]stat quorū p[ri]mus ē regi
men fugere pestē quia i[n] oib[us] oz 3
regimē eē contrariu[m] vn̄ si cū fuerit sola
mutacio aeris ad qualitatē sine putredi
ne et fuerit calida adminstra frigida et
econtra et sic i[n] aliis qualitatib[us] Aeri 4
vero i[n] sub[stanti]a corrupto resistendū est cū eva
cuacionib[us] utilibus et cū resistentib[us] epi
dimie a tota spē et utat[ur] frigidis et siccis
cibis sic aceto et aromatizare aerē cū 4
rebus resistentib[us] putrefactioni sicut
cū costo storace et galbano et terbentina
cui inest proprietas in hoc cum et tiriaca
maior isti tpi multū resistit sumendo
ab uno denario usq[ue] ad ʒ · j · et post nō
debet comedē nisi celebratis i[n] oibus
membris digestione et fiat sp[aci]o nove hora
rū bolus armeni et terra sigillata i[n] aere
pestilenciali magnū p[re]stat iuvamentū et
dixit q[uo]d ex aloes pt[e] · ij · croci et mirre pte
j · oi die poc[ula] ex · j · drachm[a] sumat cū
ʒ · j · vini aqua mixti sed i[n] corrupcione 6
temporis calidi debet eligi loca alta i[n] q[ui]
bus regnet ventus septentrionalis aerē
modificans et si corrup[tu]s sit sic i[n] tota sub[stanti]a
habitandū est i[n] locis cavernosis et vitare
fructus pisces et oēs carnes except[is] car
nibus volucrū minutarū et sunt hoc
tempore res vere lenificativas ut tama
rindi viole viole cassia manna illud at
quod maxime et potissime valet i[n] oi pesti
lencia ē relinquere aerē infectū et parum
infica quod melius eēt et ire ad aerē
nō infectū et mediu[m] qui si sit modifi
catus fuerit post recepti[on]e infectionē ma
gis eligendus q[uia] aer q[ui] medius est sed q[uia]
hoc fieri nō est multis commoditas ideo p[er]s —

uacione indiget ut

preservatione indigent ut dictum est in primo
2 2us canon est ut consuetur natura et dispositio v
niuscuiusque corporis preservari ut si sit similis aeri
pestilentie alteretur ab illa si vero dissimilis
et contrarius consuetur in ea et hoc dicit
Gal. primo de differentiis febrium oz in v
3 niquaque aer / 3us canon est ut observetur
tempus preservationis et considerent si pestilen-
tia iam incipit cum solum precesserint signa indica-
tiva eius futura non tamen adhuc incepit sed
sola suspicio est quia quedam sunt in tempore
suspicionis que non conveniunt in tempore presen-
4 tie pestis ut apparebit · 4us canon est ut
unusquisque caveat sibi ne approximet ali
cui rerum non naturalium vel preter naturam de
cuius potentia sit ducere corpus contra latitudinem
sue sanitatis ymo nec contra latitudinem
5 sui temperamenti · 5us canon est ut unusquisque
quantumcumque sit contrarie dispositionis dispositionem
cause facientis pestilentiam custodiat omni tempore
a mora in locis fetidis et immundis et ca
veat conversatione multorum et eorum maxime qui
sibi debito non providerunt igitur ut visitatio
infirmorum et mortuorum et fugiat omnis ti
mor et cogitatio de pestilentia et morte
tum et infirmatum locutio et memoria
et a coitu et a rebus difficilis digestionis grossi
6 nutrimenti · Sextus canon est quod in omni pestilen-
tia eligendus est aer qui sit liber et cla
ritatis ita quod est in pestilentia et inbiositate
caliditatis aeris fugiendus est subterra
neis et cavernis et speloncis constrictis
quamvis sit situs et sua frigiditate resistat
ac insuper in omni pestilentia debet aer preclu
rem carnem rectificari cum rebus odoriferis
declinantibus ad calidum vel frigidum secundum dis
positionem aeris illius sternendo et irrorando et
suffumigando et eligat odorifera grata
ita quibus delectetur homo vivat letus in
gaudio et ludis dicunt quidam quasi tutores
parentibus morbos pestilentiales debet ali
quid de aleo comedere et parum de vino odo
rifero mane bibere ut non ledatur ab aere
expirato ab aliis · dicunt maxime sibi ca
vere debet habitator aeris sani intrare
ad aerem infectum et si intrat magis sibi
debet providere et amplius et fortius conque
conversatus est in aere infecto cuius causa est ut di
cunt maior contrarietas que est inter ipsum
et aerem infectum propter quam contrarietatem
maior et potentior invenitur actio · qui autem
in principio in aere infecto est commoratus propter
assuetudinem et simbolicitatem acquisitam non
7 sic patitur ab illo · Septimus canon est ut unus
quisque conetur abstinencia bonis laudabilibus
et boni nutrimenti facilis digestionis moderate
quantitatis quorum qualitas sit contraria quali-
tati aeris in quorum usu nulla sit inordinatio
cum quotidiana omissione superfluitatum prime
8 2e et 3e digestionis / 8us canon est ut nul
lus habens aliquam consuetam evacuationem eo tempore
restringere eam presumat nisi immoderate fluens
virtutem prosternat sed ipsam in sua consue
tudine conservet et si constricta fuerit illam
provocare festinet et quod plus est sta
bros et ethica et sites pacientes cotidianes
illis temporibus non debent curari ab eis vin
cipium est quod artetici pacientes minimalis
ex pestilentia moriunt sibi comparantibus propter hu
mores continue fluentes a partibus nobilibus
9 nobilibus ad loca guttarum // Nonus canon
est quod in omni pestilentia potissime circa cor
attendendum est cum cordialibus intus et contra
approximatis superius ex calidis et frigidis
10 secundum necessitatem oppositis cause · Decimus
canon est unusquisque utatur rebus et medicinis ha
bentibus proprietatem resistendi venenis et
preservandi corpora a pestilentia de quibus
est fumigata sive calida et frigida prout
requirit oppositio aeris et de frigidis bonus
bol. ar. est bolus armenus secundum artem in aqua rosa
ta et superius cum vino granatorum vel aliqua
ex rob frigidis acetosis cyclos 3. 1. quolibet
mane aut sumatur loco eiusdem de luto ar
coral. meno et de confectio corallorum et tasseda
lorum · de calidis autem bonum in omni pestilentia est
tasan semen citri et cortex eius et metrida
frac tum et diamuscum et tiraca super omnia valet
quamvis esset cum pestis sit calidus aeris et ei
consumit omnes superfluitates et resistit putrefactioni

et sua proprietate depellit malicia putredinis
et eius venenositatem. verumtamen quod fuerit a
calido os quod inius et in parva quantitate detur
et cum rebus frigidis alterantibus ipsius caliditatem
et iuvantibus ipsius proprietatem sicut cum succo
granatorum vel acetositate citri et sic dari
poterit in causa calida et temporibus calidis
secure. sic etiam dicta operatur a sua forma contra
venenositatem pestilencie non calefaciendo quod
est quia res in parva quantitate superata a qua
litate modicum operatur esse si sive alterantibus
bus sua qualitate superatur seu a forma
operatur multum. nam qualitas ad egrediendum
multum indiget qualitate magis quam forma spe
cifica ut bene notat Gal. 3o de interioribus
et adiuvat ad retinendum eius lesionem
sua caliditate exhibicio eius in hora frigidiori
et confusio igitur ad continuum sue caliditatis quod
si primo aliqua lesio sua caliditate inferret sus
cepta est eo quod parva sit . tiriaca sive magis medicina
mentum ipsa etiam sola in pestilencialibus constitu
cionibus auxiliari est potens hiis qui occupa
tur a peste et qui eam prebibunt nequaquam si
nit eos a pestilencia occupari. et eos qui ante
apparuerunt pacientes sanari posse disponit.
Et Avicenna in libro de viribus cordis securum
efficiat utrumque ab incursu pestilencialium fe
brium. dixit Guielmus qui etiam utitur tiriaca
de 3o in 3m in aurora in tempore pestilencie
cum vino de granatis vel aliis rebus frigidis
securus est a peste. dixit Avicenna 4o canone
et illis qui utuntur tiriaca tempore sanitatis
non nocent venena et non impediunt in
eo nocumenta et fiunt securi ab egritudinibus pes
tilencie. Considerent autem medici si pestilen
cia sit a deo ut fuit temporibus nostris in anno
domini 1348. et post in anno 1363. et post
in anno 1374. in hiis etiam annis non appar
uerunt cause notabiles nec signa earum pestium
et in primis recurrat ad deum ut sapienter
scripsit Avicenna 4to medicina sunt celo primo
dixes propter hac causa prosunt hominibus omnes
sacrificia et letanie. Si autem viderent me
dici pestilenciam esse a terra propter causam in visce
ribus eius occultam ex signa erunt quod animalia

sub terra accubencia a cavernis suis egre
diuntur et fugiunt et ex eis moriuntur plu
rima et vadunt versus loca alta et ante
videntur vermes subterranei multiplicari
et videntur fruges et fructus mali saporis
aut insipidi et non sequitur tunc ergo causa
habitaciones locorum inferiorum et vallium et
custodiam animalium quadrupedum et fu
giunt illius anni et illius loca et usum aque
puteorum et querere habitacionem in locis al
tis eventatis et in solariis altioribus domo
rum et vitari aquas fontium ex sumitatibus mon
tium et comedere carnes volatilium et fru
ges et fructus a preteritis annis conservatos. quod
si medici viderent animalia aquatica se ma
le habere et videntur ranas et cancros
et hiis similia multiplicari contra aquas et
ad eas non redire et viderit aquatica vo
latilia se male habere et mori et aquas
fugere et videntur carnes post eorum cap
tivam corrumpi statim et mali odoris et
et saporis tunc sciat quod pestilencia est propter
maliciam aque tunc ergo caveat habitaciones a
que vicinas et loca limosa et paludo
sa et valles et balneaciones in aquis dul
cibus et maxime earum potum. Et si non fue
rit ei possibile rectificet aquam cum rebus
prohibentibus ipsarum nocumenta. unde par
ticula dixit zoar misceat cum aqua et succo
mabum et iunaturum et conferunt granata
dulcia acetosa et unza agresta limones
et subdit zoar et rectificacione aeris in ista
et ordinacione cibi procedendum est sicut
in pestilencia aerea. Cum vero medicus
non videant signa pestilencie in aere terra
vel aqua viderit autem ut vel morbos
male materie multiplicari et homines ves
ci cibariis malis sicut in temporibus penurie
sciat quod pestilencia illa est ab humoribus ma
lis in corpore congregatis et in naturam veneni con
versis tunc ergo prebuerit a cibis et confert
tiriaca et metridatum. Cum autem viderit signa
in aere multiplicari ut stellas cadentes ig
nes sitientes in aere et multiplicari au
strum et subsolanum paucitatem pluvie in vere

3us corrupcio aque

cum frigore et aere alterari multis vicibus
in die uno de caliditate in frigiditatem et equidem
aut de claritate ad turbulentiam et in illo
die sol oritur clarus et die alio con
turbatur absque alteratione ad claritatem
et oritur tunc sol conturbatus et cum oritur
oritur in circuitu solis nebula que est ut
pulvis et tunc fugiendus est aer altus et eli
genda est habitatio in locis umbrosis et
aliis depressis non tamen paludosis et recenta
tis et quodcumque sit probatio aliqua perficiat
instrumento conclude ignem et qui continue sit
Ignis accensus ignis in cameris sine fumo et
lignis ultime stans et si estus fuerit ig
nis appropinquandum non est nisi pro spa
cio de mane et temporibus nebulosis et
pluviosis et si fuerit yems igni approx
imet secundum frigoris quantitatem nec aliquo
tempore ab igne in modo camere careat
ad aerem conversum ne metus potorum inin
fictionem ab igne fiat · fiat autem ignis
in yeme cum lignis odoriferis ut lauro
iunipero abiete pino tamarisco cipresso
rosmarino in estate cum mirto et cum ramis
salicis et sint camere spaciose interdicas ab
omni fetore in quibus serventur odorifera
vel in yeme maiorana menta salvia ros
Suffumigatio marinus · Confectio ad suffumigandum val
de bona temporibus frigidis sic fit Recipe laudani
unciam ʒ i ebeni mastices olibani ana
ʒ ß gariofili macis croci grana tinctorum
ana ʒ i gallie muscate ligni aloes been albi
et rubei calami aromatici corticis citri ana
ʒ ii incorporentur hec omnia simul in mortario
cum pistello calido prius tamen tritis teneris
vel cum thure solo et teneat in manu po
Pomum mum quod sic fit Recipe laudani ʒ ß storacis
calamite ʒ ii mastices ʒ ß gariofili macis
muscate croci ligni aloes ana ℈ i ambre
℈ ß musci dissoluti in aqua buglosse vel
vino odorifero grana v · conficiatur cum
hiis in mortario cum pistello calido ponitur
in modum pile rotunde quod frequenter mani
bus confricatum naribus applicetur in es
tate vero serventur in camera rose viole

folia vitis et salicis et mirti et maligra
nati et renovetur cum eis frequenter frequenter
in aqua rosata ana ʒ ß sandalorum alb
et citrinorum rosarum rubearum foliorum mirti
corticis granatorum gariofili croci corti
cis citri camphore ana ℈ i musci dissoluti in
aqua rosata grana v · fiat ut supra In
temporibus mediis misceantur predicta quoniam
Cautela visitantium contingat quandam sponte vel coacti in
firmos visitare prius eorum cameris ingre
diatur iubeat eas mundari ab omni re immun
da et fenestras aperiri et cameram suffu
migari cum hiis que rectificant aerem infirma
tum moderate utendum est sompno et vigi
Balneum liis et fugiat balneum aque dulcis abstine
at a cibis humidis et calidis potentia et
cibis putrescibilibus et mali nutrimenti ut
sit panis bene fermentatus / cibaria de
Carnes pasta carnes grosse carnes humide et
animalium in aquis degentium et carnes salite
et fungi pipiones carnes porcine tarte
Lac caseus pisces et similia lac et caseus pisces lacunales
Vinum fructus fugiat mustum et vinum grossum
turbidum vinum quo utendum est sit rubeum
ponticum equaliter lunfatum · nullus tamen utatur
cibis aut potibus actu calidis ymo actu
frigidis et non utatur eis cibis nisi cum mul
Separatio ta separatione sic cum acetosis famis et sitis
nullo modo est tolleranda quoniam tolleratur
Fames fames stomachum putridis replet humoribus
et tollerantia corpus inflamat · Conve
niant autem omnis panis bene fermentatum et
coctum et a corticibus combustis mundum col
lectum in locis et temporibus sanis et parum
Aves salis habentem et carnes fasianorum perdi
cum gallinarum pullorum qualearum turturum et
avium minutarum et carnes edorum agnorum an
nalium et utendum ova sorbilia in aceto et
agresta decocta et dicit in yeme comedere
Herbe ex herbis salviam maioranam mentam melissam
rorem marinum et betonicam. Et acetum est optima
resistit enim venenositati et putredini ae
ris mirabiliter et in estate convenit comedere
endiviam portulacam lactucam borraginem
et acetosam hec enim est mirabilis resistit enim

sua proprietate venenositati aeris Ex
fructibus in hyeme sunt capperes et pas *fructus*
sule et in hyeme apparent oes ubi assatu
nullus audeat se replere cibo et potu
et sit spacium inter uenes inter unam et ali
am cibacione ab octo horis usque ad x *hoc cibacio*
hoc est tempore completa est digestio ubi pas
sumpti sunt pl^m julep bonum quo unusquisque
uti debet temporibus calidis defendit et
tuetur a pestilencia estiua et etiam inuasiones
a febre uel antrace cum auxilio dei iuuat
et curat ℞ endiuie lactuce sccariole *julep frigida*
acetose borraginis buglosse ana ℥ m. i.
seminis portulace endiuie et acetose et seminis
citri mondati ana ʒ i. rosarum rubearum vi
olarum florum nenufaris florum borraginis
et buglosse ana ʒ s. florum rosmarini
ʒ ii. infundantur in aqua sit lib. vi. et
dimittantur sic duobus diebus deinde omnia
simul cum ipsa aqua ponantur in alembico
et distillentur et postea ad omnem libram illius
aque ponantur ʒ vi. zucchari albi et ace
tositur cum acetositate citri uel succo gra
natorum acetosorum uel limonum uel uberorum
et aromatizetur cum puluere sandalorum rubeorum
spodii etc. et in fine decoctionis addatur
aque rosate ʒ iii. dos. ʒ ii. cum aqua
frigida julep. Aliud bonum quo debet uti *Ad tempus frigidum*
unusquisque in temporibus frigidis ℞ betonice
scabiose camedrios acoree calamenti ma
ioris ana m. i. corticum citri et seminis eius
mondati ana ʒ i. zedoarie been albi et
rubei calami aromatici sticados ana ʒ ii.
libre et species contuse in aqua ponantur que sit
lib. vi. et dimittantur sic duobus diebus
deinde omnia simul cum aqua ponantur in alembi
co et distillentur et postea ad omnem libram
illius aque distillate ponantur ʒ vi. zucchari
albi et ʒ s. aceti acutissimi et fiat ju
leb et aromatizetur cum puluere garioffilorum mac
cardamomi etc. ligantur in pecia que sepe
in decoctione constringatur et est utilis in fe
bribus pestilencialibus lente caliditatis. //
Per ista tamen at potioris maxime sit preseruatio
a pestilencia cum flebotomia et solutione uentris etc. a-

lius modus euomi sunt eorum genera medicine et uen
tris / unum vero necessaria est flebotomia et maxime consue
tis fieri et floan et his in quibus constricta
est aliqua sanguinis euacuacio et omnis pletoricus
in quo apparuerint dominium sanguinis inuenien
dus est precipue calidus et pre... et si propter
aliqua causam flebotomia fieri non poterit mi
nuatur sanguissugis appositis uenis emo
roydalibus aut cum uentosis naribus ap
plicatis Et si alterius humoris dominium signa ap
paruerint ille cum competenti medicina euacuetur
ita tamen quod interea fiat euomis et fiat cum
medicinis lenibus de melioribus aut medicinis
hoc facientibus sicut pille de aloe quas
scripsit Rasis 4to almansoris Et dixit u
nus antiquorum phisicorum scilicet Rufus quod si due
partes aloes et croci et mirre uniusque
uncia pars et detur ex eis in principio morta
litatis cuiusque xiii. accipiunt singulis
diebus cum ʒ i. uini temperati maximum
affert juuamentum Et affirmat ille se ne
minem uidisse hanc medicinam in principio mor
talitatis bibentem qui non euasit Et Aui
cenna dixit quod hoc est medicamen juuatiuum et
sumatur ex eo omni die ʒ i. Contra ex hoc
medicine constant pille cum uino et cum
uino debet accipi et dosis earum est a ʒ i.
usque ad ʒ iii. Et si bene consideret sim
plicia has pillulas componencia uere juua
tiue sunt cum sua euacuacione superfluitatum et hu
miditatum corruptarum et sua prohibicione
et corrupcione et sua cordis et principalium
membrorum confortacione et uere hinc me
dicine numquam est compar. Coleia tamen et hita
tes regiones calidas et fortes labores
pacientes et pacientes fluxum emoroyda
lem ab eis abstinere debent maxime in tempore
magni estus quorum loco uti debeat pillulis
uel medicinis mirabolanorum Et ego dictus
Nicolaus Florentinus tempore pestilencie que hic
fuit in anno 1374 estiuo tempore addidi
non nulla alia et composui pillulas sub hac *pill Nicolai*
forma ℞ mirre croci boli armeni co
rallorum karabe ana ʒ i. mirabolanorum
emblicorum ʒ ii. aloes ad pondus omnium constat

cu vino et inveni i eis juvamentum manifestum
apud intentes puto aut cum regimine super
dicto pristino posse evadere a pesti
lencia. Sunt aut quidam qui consulunt a principio
infectionis aeris homines transire ad aerem
sanum sed in processu non consulunt eos tran
re dicentes eis deterius esse et transire ad aerem
sanum quam in ipso infecto et consueto morari
arguunt de multis et ex experientia qui
discedentes tarde de loco infecto quem prius
attigerunt locum sanum infirmati et mortui
sunt quod ideo dicunt contingere quia natura senti
ens auxilium aeris modici insurgit contra
materiam contra quam in aere infecto non adiuta
non insurgebat. Materia aut illa mota
a natura irritata fortius contra naturam mo
vetur et eam interimit. Alii vero consulunt
quod tam in processu quam in principio bonum sit
discedere ab aere infecto et transire ad
aerem non infectum ne ex diuturna ad non
infectum actione aeris infecti pervertat
et fortasse dominus nicolaus florentinus consilium
eorum est melius consilio post

De extenuatione renum

Quandoque aut renibus accidit ex
tenuacio seu macies sive ethi
ca et diminuitur substantia renum un
de non remanet pinguedo circa eos cuius causa
est mala complexio sicut plurimum calida que postea
perducit ut plurimum ad malam complexionem frigidam
renum et quandoque est siccitas magna renum
et quandoque fit post nimium coitum et post ni
miam purgacionem per urinam sicut accidit
in diabete. Signa eius sunt dolor in dorso
non fortis cum extenuacione corporis paucitas
desiderii coitus multitudo urine et albe
do eius ex sicitate doloris capitis debilitas
virtutis cum vaporibus malis. Cura eius est
morari in aere temperato ad humiditatem declive
cum omni gaudio quiescat et recubat in
lectis mollibus non resupine abstineat a ci
bis siccis acutis salsis et acetosis vinis
antiquis acutis fumo et siti et evacuacionibus
comedat carnes pullorum et gallinarum pin
guium edi agni pinguis animalis epata gal
linarum testiculos gallorum ova sorbilia in
pinguet cibi eorum cum adipe gallinarum et
anserum et renum edorum si fuerint macies cum
caliditate det lac in potu recens cum zucharo
et semen papaveris album et diuretica frigida si
da cum caliditate. Sed in frigiditate comedat aba
ria cum diureticis temperate calidis comedat
panem calefactum nuces avellanas fabarum faxiolorum me
dullas avellanarum pinearum et amigdolarum
cum zucharo et res que fiunt impinguari
renes anamomum galanga cum miscetur
in cibis eorum balneetur in decoctione capi
tum arietum impingat renes cum hoc un
guento Recipe mucilaginis passularum ʒ i olei
violacei et rosacei et de cucurbitis et de
amigdolis dulcibus ana ʒ i s sanguinis
testudinis et adipis eius adipis galline
et porci recentium butiri vaccini recentis
ana ʒ i conficiatur. Conveniunt cibi et
medicine que addunt in spermate et sunt que
restaurant ethicam et conferunt evacuacioni
ventosa et confert cristere Rasis septimo
post continentis in sua parte superhabundancia eva
cuacionis et spermatis vel ranicaonis Recipe
aqua cicerum coctum deinde adipe renum
caprarum medullam ossium ovium cum testicu
lis arietum equalia lactis recentis quartam partem
ovi butiri cocti et adipis caude et oleum
granum vide ut conquassent ad invicem et fiat
cristere et ubi assit caliditas fiat cristere
ex aqua ordei et oleo cucurbitino cum bro
dio pingui arietis. Cristere utile in dispositione
frigida Recipe capita agnorum pinguium po
nantur in olla et cum eis ponatur lib. i s
aque et claudatur olla cum luto forti et
ponatur in furno per quantum xxiiii ho
ras vel quousque separetur caro ab ossibus
per se et permisceat in eo butirum et oleum
sabucinum et parum succi porrorum et cum de
coquitur ponatur in eis coralli et tribuli
et consolida maior et fenugreci et seme
papaveris nigri et succus et cum fuerint
uariz plus calefice ponat i illo oleum
de cana et de costo

De exitu de ĉra pest
Rang et debet ime in c de renum
Signa
Vngt
Clister restaurativus
Aliud

De ventositate ventris

Ventositas in renibus generant grossa cor comedens cum signa sunt do
lor extensivus absque gravedine cum
perforatione signorum lapidis et colice et fit
in ea permutatio de loco ad locum et minorat
dolor cum est vacuitas ventris a cibo et
feculentus et percipit dolor cum homo movetur
aut se inclinat. abstineat a cibis inflati
vis bibat vinum subtile potens utatur cibis
facilis digestionis, confectis cum resolventibus ven
tositatem sumat in aqua mellis semine ru
te et agni casti emplastrentur renes cum
cimino aneto calamita rute sicca fiat
evaporatives inungat cum oleo costino
et sambacino / Et si illic sit materia dige
ratur et evacuetur Construit esse curativa
ventositatis carminativa

De malitia complexionis stomaci frigide materia

Dicit Avicenna primus quod malitia complexionis
stomaci quandoque fit a causis continuis
sicut calore frigore et omnia alia
causa intus et extra appropriata alterante
stomacum materie vel sine materie ad preternaturam quare me
diante aliquo membrorum sociatum ei propinquo
vel remoto sint dictas tamen causas esse supra
ex dispositionibus ciborum et potuum sunt male
complexiones stomaci magis propter et quandoque fit a
causis intrinsecis ut humoribus malis in
ipsum generatis vel confluentibus ex mala
complexione seu quacumque alia mala dispositione
membri vicini ei communicat que tandem al
terat stomacum ad complexionem preternaturam. Sed ma
la complexio stomaci calida inducitur a qua
cumque causa intrinseca vel extrinseca occurrente
stomaco materie vel sine materie habente ipsum calefacere
et potentiam ipsum declinare extra latitudinem
sue sanitatis versus calidum Et signa ma
le complexionis stomaci sine materia sunt sitis intensa
famis paucitas digestionis eructuatio fumo
sa salina sicut sapor luti terre calor in
ore stomaci delectatio in rebus frigidis ab
carum quoque contrariis lesio lingue pa
lati labiorumque exsiccatio Cura duobus per
ficitur instrumentis dieta et potione Eli
gat aerem frigidum in et esse acrius cum
calefaciens vitet motus multus cale
factio volarum manuum vigilia somnus
profundus acrubitus super ventre et maxime
in ieiunio cibi acuti amari et multi
habentes dulcedinem vitet / vinum potens
et demum cibaria in coleram convertibilia Et
si aqua sit frigida et omnia que de nive
fiant abstinea a cibis calidis et unctuo
sis nocet tolleranda famis / sitis / coitus
dimissio / et retentio aliarum superfluitatum
/ Sumat panem non multum coctum infusum
in aqua frigida cum aceto et agresta et suc
co granatorum sunt carnes facilis digestio
nis competat pisces recentes elixi / carnes
recentes sine sale / lactuca / endivia / spi
nachia / condiatur eius cibaria cum constrin
gentibus Cura per potionem solum venit
ad alterandum et de approximandis ab
intra sunt aqua mizorum granatorum et hy
drorosaceum. Recipe spodii gummi arabici seminis ci
trulli cucurbite portulace citrulli liquiricie
sandalorum alborum ana ʒ i. camphore grana
xv. confice cum mucilagine psilii et con
ficiatur iulep nenufarum cum aqua solatri
endivie portulace Sunt trociscos sandali
Electuarium conveniens est hoc Recipe zuchari
violati vel rosati permisce cum canfora et
pulvere sandalorum, liberorum spodii seminis
portulace et modica camphora. De ap
proximandis ab extra est ut fiat cataplas
ma cum lactuca virga pastoris foliis ro
sarum aqua expressa ex rasura cucurbite
et modico ubi necesse est inflatio
vehemens appone vesicam plenam aqua
frigida Aliud emplastrum Recipe olei rosati
olei nenufarini ana ʒ ii cere albe
quod sufficit et liquefiat cum eis cera et
lavet locaomby tribus et 4o lavet
in aqua rosata et modico aceto deinde
commisce cum eis malaxando cum manu pul
verem qui sic fit Recipe sandalorum alborum
et rubeorum rosarum spodii ana ʒ i s. et
tandem aromatizet cum modico musco
et camphora et debet extendi super pecia
et stomaco supponi et leni vitta ligari

Cura

Cura per dietam

emplastrum

dieta

et teneri ab hora una usque ad duas
deinde removeri et stare absque emplastro
hora una et iterum reapponi multotiens
nam emplastra frigida diu retenta superficiale
fiunt et calefactum adducunt ad caliditatem convenit
esse unctiones cum oleo rosato vel vio
lato vel nenufarino

De mala complexione frigida stomachi sine materia

Iamque quod est mala complexio frigida
stomachi a qualibet cum superveniente
ipsi stomacho et potest ipsum ducere
ex latitudine sanitatis sue versus frigidum
Signa autem male complexionis frigide stomachi sine
materia sunt tarditas digestionis et non desi
derabit cibus sed post spacium vomitu ex
pellit multitudo appetitus cibi paucitas
aque sitis iuvatur a calidis et nocetur a
frigidis sentitur in stomacho frigiditas manifesta
tam ab egro tam a manum tangente ipsum
Cura perficitur dieta et potacione dieta
consistit in evitacione aeris frigidi et ventosi
ac esse estivali et in solvendis spiritibus nocet
tollerancia frigiditatis contrarietatum evita
re tristicia quiete multum motu forte
balneum aque dulcis corporum multum et
diurnum post repleccionem quam est contra potissime
nocentibus / Conferunt vero menta melissa
maiorana rosmarinus salvia feniculus
et similia. Condiatur cibaria cum speciebus que se
quuntur Recipe gariofilorum ʒ. ss. piperis ʒ. ss. piperis
longi galange folii hel nucis muscate
ana ʒ. i. zinziberis cinamomi ana ʒ. iii. mac
ioris ana ʒ. ss. cardamomi ʒ. i. ss. Confert
vinum purum vetus sint cibaria actu calida
Cura per potacione que perficitur solum cum
alterantibus sic fit cum intus et extra appli
candis et de approximandis ab intra sit
aromaticum rosatum gariofilatum diaga
langa diacimimum et similia tiriaca meti
datum cum sit confortativum quam unumquodque ipsorum
calefaciet stomachum et confortat eius digestionem
quando sumuntur cum vino puro potest utrumlibet
pia aut cum decoctione xiloaloes mastic
et spice confert ʒʒ. conditum Electuarium
conferens sic fit Recipe trium piperum gariofilorum
hel ana ʒ. i. ʒʒ. macis cinamomi electi
acori calami macis cardamomi ana ʒ. ss. zuccari
albi dissoluti in aqua salvia lib. ss. i.
fiat cum cibum et potest esse dare post ci
bum. quod si non obstet capitis debilitas re
quiete potu vini. quod si intenderet frigiditas
elegatur calidiora et diacimimum diapiperon
quod supra cum vino vehementer calefaciat stomachum

Epithima

de approximandis ab extra epithima quod
recipit gariofilorum cassie lignee api squinanti
absinthii xiloaloes spice costi calami aromatici
cardamomi ana partes equales pulverizata
ferveant cum vino potenti vel oleo si
bacino vel nardino deinde filtrum vel pe
cia in eo infundat et exprimat et calidum

Oleum

supponat / oleum conveniens sic fit Recipe vini
malvatice olei nardini ana ʒ. vi. olei o
lei rutacei ʒ. iii. castorei salvia aristo
logie. piretri cinamomi ana cimini anisi
ana ʒ. ii. pulverizata ferveat cum vino et
oleum usque ad vini consumpcionem et colet
et ex illo fomentet stomachum cum lana vel filtro
in eo infuso et dimittat quod diu permanet
calidum tunc iterum infundat et sic fiat plu
ries unguentum utile sic fit Recipe olei veteris
lib. i. cere citrine ʒ. ss. cassie lignee ʒ. iii.
conferunt unctiones cum oleo nardino de
mastice et rutha de absinthio Ceroto
optimum sic fit Recipe laudani aromatici tere
bintine galie muscate ana ʒ. ii. cere mastic
ana ʒ. ss. storacis calamite ʒ. i. gariofilorum mac
costi ana ʒ. ss. extendat super corio et postquam
incipit frigescere supponat modicum olei
nardini in quo 4or grana musci fuerint
dissoluta et et postea suppositiat pannus
lineus subtilis cuique approximare volu
eris suffumiga ipsum cum xiloaloe et suppone stomacho

Signa male complexionis frigide sine materia

Signa male complexionis stomachi sicce. Ma
la complexio stomachi sicca perducta a
qualibet cum nimia vel contraria du
cente corpus contra latitudinem sue sanitatis
et eiusdem male complexionis sicce sine materia sig
num sitis vehemens constacio lingue et pala
tum oris attenuacio corporis et ariditas ipsius

Signa male complexionis frigide stomachi sine materia

Cura

Cura per dietam

Cura per potacionem

Simplicia

Iuvamentum cum cibis humidis mala digestio ciborum
consternata digestio aruditas et asperitas
pectus stomaci intentio ad tactum tangentis. Cura
duobus perficitur instrumentis. dieta et pocione
vitet aer calidus siccus ventosus et etiam ex
cessiue frigidus ira tristicia sollicitudo la
bor motus frequens balneum consuetus vigilia
superflua vitetur cibi acuti amari salsi
et multum dulces acetosi et stiptica denique
vitet omnia que adducunt ad siccitatem sive sit
olera sive sint fructus sive carnes antiqua
vinum purum antiquum nocet nocet et stipti
ca tollerare famem et sitim etiam nocet. Conveniunt
cibaria similis digestionis lac eius nature et
suctum a mamilla mulieris et asininum et
caprinum preponantur tamen est muliebre deinde
de asininum cum melle tepefactum si fuerit
sine febre cum zuccaro albo si sit dandum sit
lac asininum oportet ut asina nutriatur ex cibis
nutrientibus cooperiendo eam et cohoperiendo moderato
fricando ipsam cum stringila sit iuvenilis e
tatis separata a masculo et oportet habere curam
ut asina bene digerat ut lac sit conveniens
quod cognoscitur si stercus eius nullius fue
rit fetoris et non fuerit nimis liquidum nec
etiam nimis durum post lactis sumpcionem vacet
in 4or horis in quibus lac erit digestum
quod cognoscitur ex eructuacione balneet in
tina aque dulcis deinde oleo inungat de
inferatur in cubile non resudet non tamen diu
cius maneat in balneo post balneum sumat
aquam ordei aut lac et iterum transactis 4or
horis mittatur in balneum et postea abeat in
ut diximus eadem die conveniunt poma dulcia
cocta uve albe dulces bene mature ex
oleribus borago buglossa spinachia sit
vinum aquosum. Cura per pocionem completur cum sol
alterantibus leniter quod non solum stomacum sed
etiam totum corpus alterant aut mala discrasi
am sicca electuaria in sumpta ut in marcipanis
dragantum lac de papavere et semen eius et
de cucurbita et de amigdolis dulcibus
et pinguedine pulli recenti simul mixti cum
inungitur cum lenitur stomacus torax spina et lo
ca iuncturarum ymo et totum corpus ipsum sima

cum siccis est cura ethice hec cum egritudo est
ethica stomaci

De mala complexione humida stomaci
sine materia

Signa male complexionis humide stomaci sine
materia sunt sitis modica oribilitas ci
borum humidorum et notum ipsorum iuva
tiva a cibis siccis multitudo sputi et saliue
sine tussi sine rasuracione quod sit ampulo
sa et grossa egestio liquida absque punctione
et ardore et humi cum quociens quotiens conve
dat mediat quod si moueret evomeret et
sic mala complexio humida stomaci potest videri a
qualibet cum stomacum ledente. Cura duobus
perficitur instrumentis dieta et pocione et die
ta consistit in mutacione aeris paludosi ne
bulosi et flatus austrinum fugiat habita
cioes in terrenis et dormire in eis sopnus longus
diurnus post cibum inmediate fructus omnium deli
cie nimie multitudo ciborum humidorum et po
tuum sicut ebriatorum dimissio coitus vel exercicio
superfluitatum et evacuacionum consuetarum
vitentur carnes porcellorum pisces lacuna
les Conveniunt cibi constantes assati et
subfrixi panis assus ad ignem et in confrix
ione panis ponatur pulvis albissimus ma
sticis sint carnes perdicum turturum fasiana
rum castreus veteris moderate tamen sumat
cibaria cum siccis stipticis cum quibus ta
libus misceat speciebus, Recipe macis gariofilis ga
lange cinamomi electi piper ana ℥. I
sit vinum rubeum stipticum purum adaquatum
cum aqua ex inunctionis calibis de iuvantibus
est ut parum edat et parum bibat. Cura per
pocionem fit per intra et extra approxi
macia. per intra conveniunt tria aut 4or ge
nera masticis gumma et olibani ieiuno stomaco
sumpta et kebuli conditi in hoc sunt fortes e
lectuarium de scoria ferri trociscis de rosis
et mel rosatum mixtum cum pulvere corallorum
ypoquistidos mirti olibani masticis et gariofili
ab extra inungatur stomacus cum oleo masticino vel
de absinthio vel de mirto vel de citoniis
et supponatur ei emplastrum quod sic fit Recipe sanguinis draconis
api olibani masticis nucis cipressi mirti
corticis granatorum seminis rosarum seminis acetose

an. ʒ iiij. farine ordei farine lupinorum et
orobi an. ʒ j. decoquantur in succo menthe et
plantaginis et stomacho supponatur. fiat ut ceteri
continuetur

In mala complexione stomachi fuerit composita sig-
parent ex supradictis et cure com-
posite stabis cure suarum partium

De mala compositione stomachi cum materia

Avicenna in 3. 13. divisit mala complexione
male stomachi in simplicem et compositam
et materia cum qua complicatur mala complexio
est aut colera aut sanguis aut flegma
aut melancolia. iste humores aut generantur
in stomacho scilicet in moles aut effusi ad ipsum
a membris membris nobilibus scilicet capite splene et e-
pate et materia generata in stomacho in parte aut con-
tinet in fundo eius aut in partibus mediis
aut in omnibus partibus suis. sed que est conti-
nens in stomacho materia aut est apostemalis aut non.
et que non est apostematis aut est imbibita in cor-
pore eius aut aliter adherens super corpus eius aut
effusa in concavitate eius aut submersa in po-
ris. Causae autem generacionis materie in stomacho
sunt multiplicitas cibi et potus et excedere cum causis
generacionis superfluitatis et humorum in aliis
in aliis membris. verumtamen stomachus habet causas pro-
prias que sunt cibi tales qui nati fuerunt
materiam digestionis. Causa autem effusionis materie
ad stomachum aut est in stomacho sicut dolor ve-
hemens debilitas expulsive ipsius virtus assi-
duacio vomendi appositio ventose et evacuacio e-
vacuacionis consuete effunditur ad stomachum cole-
ra cum porus fellensis ad intestina vadens
est opillatus et effunditur ad ipsum flegma
per viam contrariam licet ab epate possit effun-
di per mesaraicas et effunditur ad ipsum me-
lancolia cum stomachus est debilis multitudo humo-
ris melancolici que mittitur a splene ad stoma-
chum propter debilitatem splenis esse et ad ipsum
effunditur sanguis vel propter retencionem men-
struorum emoroydarum fluxus sanguinis narium
egestionis sanguinolente vel quia percessit re-
gimine sanguinis generativum. Signa utriusque
generis malarum complexionum cum materia hec sunt. primo
adest nausca non nausea procul dubio

maiorem significat gravitatis sensata in stomacho
ex vomitu ex sapore in ore in parte sive amaro
sive salso sive acetoso regimine et precedens
ciborum multorum et multi nutrimenti convenientia
cum vita ociosa et deliciis et balneis dulci-
bus post cibum et percussione nauseative sacie-
tatis. Signa vero specierum distinguencia an
materia sit generata in stomacho an effusa ad stomachum
sunt optime cognoscenda. nam si materia a toto cor-
pore fluxerit aderunt signa repletionis
inventio pletorie vel cacokimie dimissio
evacuacionis consuete exercitium et regimine preteritum
dehaosum. si a cerebro patiens sentit des-
census reumatis et post sompnum augetur
malicia in stomacho et quia cerebrum consueverunt pati
dolores quos modo non patitur nulla fit evacuacione
si ab epate invenitur aliqua egritudinis in epate
generativa materie fluentis ad stomachum aut sa-
nacio opillacionum epatis nulla evacuacione
precedente et quod infunditur ab eo simpliciter
est colera. si a felle egestio est alba vel
urina non tincta et est cum deiectione appe-
titus. si a splene precessit egritudo malis in
ea deinde curacio et quod influit est
melancolia et simpliciter augmentum appetitus
in eo. si vero materia fuerit in stomacho secundum omnis
modum effundendi signa sumuntur a tribus
a continuitate vel interpolacione nausee
et facilitate et difficultate vomitus et quan-
titate rei vomite quia si materia fuerit contenta
in concavitate stomachi effusa naturalis nausea
erit interpollata vomitus facilis et vomitus
est notabilis quantitatis. cognoscatur autem
materia naturalis quia si exhibeatur aqua mellis
vel zucari ducitur eger ad eructuacionem
et sit commocio in eius stomacho quia materia fluctuat
et expellitur vomitu aut egestione si vero
non fuerit naturalis non educitur eo. adest pre-
terea inundacio humoris apud motum in ie-
iunio et maxime si se inclinaverit deor-
sum et fluctuacio supra cibo. si vero humo-
res adhereant tunicis stomachi vel imbibiti
nausea erit continua aut magna aut
parva nil aut parum vomitu expellet vel ege-
stione. Signa quod in stomacho vere materia effusa

et materia adherens et imbibita sit quod simul
adest vomitus materie et nausea et separantur
ab invicem cognoscitur adherens materia que si
est flegma viscosum et cum ea sunt signa
flegmatis materia imbibita secundum plurimum est colica
et cum ea sunt signa colere que seniora et
interiora fiunt accidentia que adherens. Signa
colere sunt amaritudo oris que non caret
a calido quia alia est amaritudo oris que
fit ab humore frigido et ista caret inflammatione
sitis que augmentantur potu aque calide mor-
dicatio in stomacho tremor labii inferioris spu-
tum amarum egestio citrina eructatio amara
defectus appetitus aque affectus. Signa fle-
gmatis sunt eructatio salivia insipida sal-
sa arida vomitus cum flegmate et egestio flegmatica
abhominatio ciborum edulium. quod si humor fue-
rit viscosus appetitus acuta et maxima que
cum supersit apparet in eo inflatio compressio nau-
sea et non quiescit nisi cum eructatione et
vomitu. Signa melancolie sunt exitus melancolici hu-
moris in vomitu vel egestione dolor in stomacho
qui ut plurimum sentitur cum corrosione appeti-
tus multiplicatio. Signa sanguinis cognoscun-
tur ex vomitu et egestione qui si fuerit
coagulatus aderunt signa coagulationis quod si
influat a toto vel a membro particulari cog-
noscitur ex signis alibi dictis cum de fluxu
eorum dicatur. Materiam venenosam cog-
noscens ex saltu ipsius in stomacho evenientes pro-
conatu ne reptantes eam expellere sanguinolentam
vero ex ulcere stomachi. Cura male complexionis
cum materia per dicta sit est pure ex non ut
nullo modo dentur stiptica aromatica medicinalia
vel tantum pociones nisi prius fuerit purgata
materia. Cura per pociones hiis completur nam
si materia fuerit colerica naturalis expellatur vomi-
tu exhibendo aqua tepida cum aceto mix-
tum vel mixta cum aceto et oleo violato
si vomitus fieri non poterit educatur leni far-
macia evacuativa colere. si vero materia inhere-
at sumat pro digestivo vinum granatorum
maiorum aut acetosorum vel citrinum in aqua
lotum mixtum cum zuccaro. si vero ab aliis mem-
bris influat digeratur cum sirupo simplici acetoso

sirupo de endivia vel oxizachara. deinde
evacua cum reubarbaro vel electuario de
succo rosarum. Materia evacuata fiat emplastra
contraria ad caliditatem stomachi febris inflammationem
et sitim. Recipe spodii sandalorum alborum seminis
cucurbite cucumeris et citruli et portulace
ana ʒ v. rosarum ʒ vi camphore ʒ i. berberis
ʒ v boli armenici ʒ iiii. conficiatur cum aqua
cucurbite et detur semel cum lacte a quo
extractum est butirum et ponatur super stomachum
emplastrum factum ex rasura cucurbite portula-
ce solatri lenticula aque sandalis albis
et camphora cum aqua rosata provocetur
urina cum aqua seminum communium frigidorum et
aqua alkakengi. Si vero materia fuerit flegmatica
et fuerit natans educatur vomitu ut cum aqua
tepida mixta cum sirupo acetoso simplici
vel composito quod si non poterit. leni farmacia
et non violento. si vero fuerint adherens
et imbibitum digeratur cum gelenabim sirupo
acetoso simplici vel sirupo de mentastro et simili-
bus. si viscosum cum oximelle simplici vel
composito vel squilitico deinde evacuetur cum
pillulis de aloe mastice et paucis turbit
vel cum pillulis stomachalis turbicatis deinde con-
fortetur stomachus cum confectione que Recipe anamomi
ʒʒ. galange ana ʒ ii gariofili macis cardamomi
ana ʒ ii seminis feniculi anisi croci ana ʒ i. car-
nium citri conditarum ʒ vi. zuccari lib. ii fiat
confectio dosis ʒ ii mane et sero. Con-
tra Recipe laudani cere rasine ana ʒ ii thuris
ʒ i storacis calamite gallie muscate
mirre mastices ana ʒ ii anamomi apii mente
folii cimini infusi in aceto ana ʒ vi gariofi-
piperis ana ʒ i. olei nardini et masticini
ana ʒ ii. musci et ambre par. oleum quod
resultat ex distillatione terebintine l. i. et l. ii.
mastices optime trita mixtum super stomachum frigide
mirabiliter confortat ipsum. Materiam venenosam
cognoscens ex saltu ipsius in stomacho evenientes
pro conatu ne reptantes expellere sanguinosam
vero ex ulcere stomachi. Si materia fuerit melancolica
et fuerit natans educatur vomitu. si vero in
fundo et pauca quod vel ut plurimum est educatur
cum mirabolanis indis bellericis et eblegis

Vin[um]
Ad corrumpendum [illegible] et flegma
grossum [illegible] vinum [illegible] ponatur [illegible]
[illegible]

Si materia fuerit multa et fluens ab epate
et plene digerit cum sirupo acetoso simplici
et composito et sirupo de buglossa cum decoctione
scolopendrie mellisse apii et radicum
capparis et evacuet cum pillulis indis vel
cum yera magna ut rufinus archigenis
Et si materia fuerit adusta apta vomitu
educatur vomitu quod si non digerit cum sirupo
de fumoterre vel sirupo de lupulis et similibus
deinde evacuet cum diacene et cum electuario
de succo rosarum simul mixtis deinde confor
tet stomachum cum mixtura diabuglosati
diacitoniten diamusci ab intus supra aut
extra cum unguento facto ex oleo liliaceo de
amigdalis dulcibus addita cera et pulvere
cardamomi et macis. Si materia fuerit sanguis
effusus a toto flebotoma saphenam in primis de
inde basilicam vel nigram. Et si fieri non
poterit ventosas appone natibus coxis
cruribus spatulis cum scarificatione brevius
ultima appropinquat stomacho si vero a particulari
membro sanguis fluxerit ad stomachum ut si
ab epate basilicam flebotoma aut inguinibus
applica ventosas si a cerebro cephalicam
et ventosas cum scarificatione collo appone
ad sanguinem fluxum revellendum quem si potes vomi
tu expelle quod si non educ per secessum hoc
modo Rx medulle cassie fistule ʒ ii distempera
cum decoctione capillorum veneris et lupulorum
et cola et adde thuris pulverizati ʒ i.
quod si sanguis sit coagulatus curetur cum hiis
que dicuntur loco suo. Si vero humor in stomacho
diu constiterit et mala fuerit complexionis dis
crasia pluribus indiget digestionibus et e
vacuationibus digestionibus alterationibus. Et si
nocumentum fuit paucorum dolorum sanare fa
cilius erit si multorum difficile et confert
que dicta sunt supra in capitulo de mala complexione stomachi pura

De inflacione stomachi

[Q]uandoque accidit in concavitate stomachi egritudo
que dicitur inflatio seu tensio seu ven
tositas. De causis inflationis stomachi
dixerunt quidam et bene quod alie sunt primitive
sicut frigus totius corporis superveniens aer
calidus naturalis caloris debilitas cibi ut fa

Var
[illegible] cuncti cortex in aqua et bibitus [illegible]
ad tres ciatos [illegible] curat dolorem stomachi cum
nausea et singultu

ba lentes vel vinum dulce castanee lac
fructus vinum multum aqua mixtum et cibus
sua natura calidus sicut armoniacum et cibus
compositus bonus sumptus tamen in multa quantitate
et cortex papaveris sicut supra cibo indigesto
et cum causa est complexio naturalis frigida debilis
et compositio stomachi et mirach dempta spis
sa humiditas grossa flegmatica vel melancolica
Causa coniuncta est ipsa ventositas replens stomachi
concavitatem et ut quidam dicunt in pelliculis
eius inclusa. Alii dixerunt quod cause sunt due
una efficiens alia materialis et utraque et alia
intrinseca et alia extrinseca. Causa efficiens extrinseca
est caliditas approximata ab extra dis
solvens humorem contentum in ventre in stomacho in vapo
rem et ventositatem et non resolvens ipsum
propter suam debilitatem similiter est assumptio calidorum
per interius. intrinseca vero efficiens est calor
naturalis stomachi debilis agens in cibum et humorem
in eo contentum non valens perfecte digerere ipsum
qui humiditatem eius dissolvit et in ventosita
tem convertit similiter est quod impedit digestionem.
Causa materialis intrinseca est humor flegmaticus vel
melancolicus extrinseca vero cibus et cibus inflati
vus et qui est difficilis digestionis. Scias preterea
quod frigiditas extremitatum est cum inflatione
stomachi. Signa generalia sunt quod intumescunt partes stomachi
tensive et alvi cum eger tangit apparet cum
necessitate stomachi inflatio post cibum maior et pal
sus sonat ut timpanum eructatio frequens
et aliquando per anum ventositatis emissio et est aliquando
cum dolore qui alleviatur cum eructatione et emissione
ventositatis per inferiora non adest
gravitas stomachi et aliquando est rugitus nulla fa
cta percussione. Signa frigiditatis ex alimentis sumptis ex
cibo precedente generantibus ventositatem. Signa
frigiditatis ex indigestione propter debilitatem caloris natura
lis sunt quod si prohibeant ab cibis difficilis digestionis et
pauce quantitatis non est inflatio et similiter si ad
ministratur medicina digestionem. Signa frigiditatis ex
humore sunt nausea et quod in ieiunio et ante comes
tionem apparet rugitus et hora digestionis sit
commotio fortis in stomacho et in intestinis. Et
si fuerit humor flegmaticus erit egestio mollis
humida humiditas oris prima sitis urina alba

spumosa et si fuerit humor melancolicus egre
stio erit sicca dura siccitas oris et lingue
et urina subtilis glauca Cura duobus
perficitur instrumentis dieta et potione et die
ta consistit in evitatione nocivorum ex omni ge
nere rerum non naturalium Confert autem
aer calidus gaudium frictio extremitatum
ventosa subito multos liberat sompnus
reparatus cibus super ventre eligatur abi
bonis et facilis digestionis et pauce quan
titatis si egritudo levis fuerit sufficiat vi
num potens purum deinde super dormiat
non diuturno. tragea optima fuerit digesti
bus et dispergens ventositatem sic fit
Recipe seminis anisi carui ana ℥ .j. ameos ℥ .ß. ʒ ij
cinamomi galange ana ʒ .iij. gariofilorum mac
zedoarie cardamomi ana ʒ .j. zuccari albi lib. j.
clos coclearium medium pone in curiis de
gingibere et ruta siccis et pistatis et ex pone
postea circuis igni donec bene calefiat
et comedant in principio mense tres vel quatuor. Cu
ra per potionem sic perficitur quoniam si humor
fuerit flegmaticus digeratur cum composito oxi
melle squillitico sirupizato cum decoctione
apii seminum anisi nigelle et ameos deinde
evacuetur cum electuario medio vel cum medi
camine de turbit vel pillulis de sapino. si
vero fuerit humor melancolicus digeratur
cum oximelle composito syrupato cum decoctione
scolopendrie radicum capparis mediani cor
ticum fraxini mirabolanorum deinde evacuetur
cum catholicone aut pillulis melius utatur pan
cus per intervalla pillulis que sic fiunt Recipe spica
gariofilorum piperis longi costi ligni aloes cy
nami ana ʒ .j. anisi cinamomi foly cassie lig
nee galange cardamomi croci nucis dia
gridii ana ʒ .j. aloes epatici ʒ xviij fiant
pillulas cum optimo vino veteri preterea diu
tius materia ad inferiora et extremitates
ultimo deterit mala complexio et dissoluatur
ventositas cum intus et extra approximatur
iungatur stomachus cum oleo de lilio solo vel mix
to cum aneto fomentetur stomachus cum spongia
supra decoctione ameos leuistici cumini
bacarum lauri seminis rute nigelle puletri

costi ana ʒ .ij. laudani ʒ .iiij. olei ruta
cei ʒ .vi. vini malvatice ʒ .iiij. bulliat
ad consumptionem vini et iungatur cum eo stomachus
fricando et desuper ponatur pannus ca
lidus et confert oleum rute. Et si ventosi
tas fuerit grossa coquatur cantaridum cum
cimino et amidon. et approximacionis
ab intra est electuarium de baccis lauri
et electis de diaspermaton i. de seminibus
diagalanga diacuminum diamsium diaci
gnito conditum tentur galanga et masticatur
cum melle et sumatur ad modum nucis mane

de casu et perssione stomachi et fortitudine

Et stomacho accidit casus et perssio ma
neat eger in aere temperato utatur cibis
pauce quantitatis et pauca nutrimenti
et septica sumat ptisana in qua ponatur
succus granatorum maiorum aut citoniorum
sumat in potum iuleb rosatum leniatur
venter cristeri si vero est quam casus fieri pote
rit confert rosata de karabe de
spodio. Confert rosata posita ab Avic
enna canone in quibus ingreditur karabe
et mellilotum ʒ .j. minute pulvericate bibite
cum vino rubeo. Confert emplastrum orba
rum omnibus rupturis intestinalis quod in principio
fit in herma de quo dicemus loco suo

de apostemate stomachi

Apostema apparens stomacho aut est exteri et aut
interi et. Exterius est casus et perssio
super stomacho res ipsum calefaciens fortiter
ut emplastrum siquidem ventose appositio corpe
contra pleno meatus fortis cotonis que hu
mores trahit ad stomachum et difficilis vomitus
provocatio in terra superfluitas et si alia iuncture
sunt ille per quas materia potest defluere ad stomachum
et congerentur in eo. Signa generis sunt tumor
cum duricie dolor continuus inter spatulas qui
augetur super cibo hanelitus pulsus velox
et spissus casus appetitus cum fortitudine
lingua grossa et rubea prolongatio do
loris in stomacho qui non removetur quibus regimine
fuit bonum. Signa speciei sunt secundum loca si quidem
si fuerit in ore stomachi adest doloris inte
sio et accidentium tactus est levior factus

cu digitis dolore fuit deficit appetitus i
co digestio no multu ledit tumor mag
apparet visui difficultas in deglutiendo
et si fuerit i fundo stomaci digestio ledi
tur fluxus adest no est difficultas de
gluciendi et cursatur dolor intestinis et
mebris inferioribus et si fuerit i tunica
interiori oia accidentia sunt intensiora et
cu cibus ul potus ad stomacu vadit dolor
et gravitas augetur et si fuerit i tunica
exteriori accidentia sunt remissiora no auge
tur dolor post cibu assuptu et duricies
magis apparet visui et quod resolvitur
paulatim minuitur et accidentia paulatim
sedantur et quod purificatur i puo tpe deli
tescit et apparet lesio i aliquo alio mebro
in eo quod mediatur sedatur febris et dolor
et accidentia remittuntur salvo quod inflacio
remanet cu gravitate et pondere et
duricie maiori i loco in quo apostema appa
rebat i principio. Et signa conversionis eius ad
suppuracionem sunt quod dolor et febris et omnia
accidentia intendunt profundunt oculi de
bilitatur virtus et extenuatur corpus multiplica
tur fluxus ventris et vomitus et cedit
locus apostematis tactui digitorum. Signa rup
ture apostematis sunt vomitus et secessus i quo e
mittitur materia saniosa et detumescit apostema
. Signa vero specierum secundum humores sunt hec
quia si fuerit sanguineu aderit gravitas et
plenitudo venarum dolor cu gravitate pul
sus velox spissus sine duricie urina rubea
grossa tumor magnus. si colericu ardor intol
lerabilis pungitivus dolor sitis intensa pul
sus minus siccitas oris et lingue febris
acuta. Si flegmaticum dolor quietus febris levis
accidentium remissio salive habundancia pulsus
mollis urina spissa no multu tincta. Si me
lancolicu durities tactui albu multu ap
petit alii vero eructuacio acetosa insipien
tis fetor oris febris multu remissa uri
na glauca subtilis salive tenuitas vitus
cogitacio multa super scripni. In primo pona
curam apostematis calidorum deinde frigidorum. Cura
igitur apostematis calidorum duobus perficitur instrumentis

dieta scilicet et pocione. dieta consistit i evitacione
nocentium que sunt aer calidus siccus tristicia
motus labor locutio pluria balneu frica
stomaci appositio ventose super eo et ideo cos
medicos vitupero qui i omni dolore stomaci sub
ito prorupunt ad ponendas ventosas super
stomaco et nocent nocumento magno. Bernardus
garzonus vir fatetur se vidisse rome hominem
cui apposita fuit ventosa super stomaco suo propter
dolorem et tracta est materia multa ad stomacum
et apatus est ei stomacus et mortuus est. no
cet sompnus plurimus vigilia pluria potus
et cibus actu et potentia calidus sicut vi
nu carnes confectiones que de melle fiunt
Aqua frigida pluria. Conferunt dictorum
contraria cibus facile digestibilis pauce quantitatis
aqua ordei cu granatis usquequo alleui
etur febris et caliditas bibat syrupum viola
tum vel nenufarinum sumat usque ad 7 dies
blitem atriplicem cucurbitam et si natum
fuerit vitis carnibus sumat carnes pullorum
fasianorum avium parvarum alteratas cu lactuca
cucurbita et agresta bibat vinu rubeu
clarum in quo multu sit de aqua cocta i hy
eme. frigida i estate. hoc regimine permanet
apostema quod resolvitur utatur cristeri lenitivo
singulo die usque ad 7um donec mitigetur
caliditas et sedent accidentia. Cum per
pocionem 4or completur intencionibus intencio
prima sit cu digerentibus materiam calidam si igitur
i ea fuerit materia subtilis digeratur cu syrupo qui
sic fit Recipe rosarum violarum florum nenufaris
florum cucurbite florum malue florum salicis
ana ʒ ii lactuce portulace solatri plan
taginis sempervive epatice scariole ana ʒ i
seminis portulace seminis endivie seminis lactuce
ana ʒ i seminis acetose berberorum sumac ana
ʒ s. sandalorum alborum et rubeorum ana ʒ
iii tamarindorum iuiubarum ordei mediani ana
ʒ i seminis citruli mellonis cucumeris cucur
bite mundatorum ana ʒ ii prima pro unio infu
datur i aqua sufficienti per diem et noctem
et postea decoquatur et coletur et fiat syrupus
cu zuccaro albo claro solido et acetosetur
cu pauco aceto citoniorum et aromatizetur

cu pauca caphora · Si uero materia colica fu-
erit grossa digeratur cum sirupo q sic fit ℞ in
dicum buglosse boraginis endivie acetose
apii petrosilini passularum enucleatarum or-
dei mundi ana ʒ i seminis endivie ana et seminis
ana ʒ s capillorum veneris violarum liquirice ana
ʒ iii fiat ex eis infusio et postea decoctio
et fiat sirupus cum zucharo acetosus cum medico
aceto vini et aromatizetur cum sandalis et
cinamomo · Si uero materia fuerit sanguinea exhi
beatur oxizachara vel sirupus rosatus / 2a in
tentio consistit in evacuatione que fit cum flebotomia solo
ne ventris et vomitu / de flebotomia dico quod in
pluribus est necessaria aliquando tamen est nociva unde
dico quod medicus suspectus a morbo flebotomia
est necessaria quando durant et evacuat de materia
ante · Si autem formatur medicus a rebus naturali
bus et non naturalibus aliquando prohibet flebotomia
quia ubi esset virtutis debilitas etas pue
rilis inbriositas aeris in aere esset ei non
nocumentum magis juvamento medicus insuper
suspectus a materia morbi non semper convenit flebotomia natura
et semper conveniret in sanguinea non tamen semper in colica
ut si in corpore esset magna quantitas colere
et eius qualitas multe esset acutatis nam
per flebotomiam causaretur maior ebullicio contra
sanguinem qui erat frenum colere · preterea in
sanguinea flebotomia debet fieri a parte in colica
stricta · ordo tamen servandus est in flebotomia quin
stante plenitudine magna incipiendum est
a remotiori ut saphena non conveniret uero ple
nitudine tamen magna incipiendum est a flebotomia
mediane · Scias preterea quod in corpore pletorico
a flebotomia incipere debes in corpore uero
non pletorico possumus incipere a remissiori
postea leniri ventre demum flebotomare / de
solucione ventris dico quod alienanda est solo la
boriosa · Sed in materia furiosa soluatur solucione
forti mutuo aliquando contendi possit scamonea · Si
uero materia non fuerit furiosa nullo modo est inten
dum medicina forti · preterea si eger est ventre fluxi
bilis nullo modo debet solutivum forte si
uero durus et difficulter mobilis forte solutivum
non est necessarium neque eius contrarium soluna conpescita
et maxime quando frigus est apta · laxacio g°

ventris est que fit cum cassia fistula vel
in manna In prima ergo post flebotomiam in materia
sanguinea solvatur venter cum medulla cas
sie fistule distemperata in aqua solatri aqua
endivie In materia uero colica dissolvatur
cassia in succo granatorum muzi habito pro conditio
ne ipsius cum pulpis suis vel cum succo duorum
granatorum · vomitus insuper fortis et laborio
sus vitandus est ymo et levis ubi tamen corpus
non esset cachocimum et in stomacho essent multe
fluctuationes et prescisset nausea et divisio
per flebotomiam fieri posset vomitus levis · Sci
as igitur quod si apostema in ore stomachi omnino vitandus
est vomitus sive facilis sive difficilis si vero
fuerit in fundo stomachi levis fieri potest maxime
post flebotomiam / 3a intentio perficitur cum experimentis
malis conveniens calide et cum conductione materie a
posteriori et utrumque perficitur cum ab intus et
extra approximatur Cum igitur apparuerit
apostema calidum incipiatur a repercussivis ligatur
stomachus cum oleo citoniorum et fiat emplastrum de
citoniis corticibus cucurbite portulace et
farina ordei Aliud emplastrum bonum ℞ farine
ordei ʒ ii sandalorum alborum et rubeorum rosarum
rubearum boli armeni ana ʒ ii spodii ʒ i cam
phore ʒ s incorporentur cum succo plantaginis
aut cum emulsione seminum communium aceti par
administret actu frigidum et sepe removeatur
at dilatatur esse materia cum appositione vento
sarum cristeriis suppositoriis ligaturis do
lorosis extremitatum · Si materia tota sit evacu
ata cum supradictis iam sanatum est apostema si
uero pars remansit sive evaruerit in quantitate
sua tamen remissione cal et tunc apostema est in augmento
tunc supponatur emplastrum quod recipit farine
ordei et fenugreci malvavisci preparati
ana ʒ ii absinthii sicci ʒ iiii conficiatur cum
oleo rosato et de mastice et de lilio A
liud convenientius ℞ foliorum malve et bismalve
absinthii ana m ii ordei mundi ʒ ii axun
gie galline et anatis ana ʒ i dactilos in
vino innalagine seminis lini et fenugreci
ana ʒ i s fiat emplastrum / aliud efficax
℞ croci memite altee acacie absinthii vi
tellorum ovorum succi mente spodii boli ar-

mem cum ʒ. v. et tepeat cum oleo rosato
quod sufficiat ab intus cum aqua solatri et
endivie et apii et feni. mixtis pariter
aut cum ʒ. s. troc. de rosis minoribus. Quod si
apa pervenit ad statum fiat inunctio cum oleo
de camomilla absinthio nardino addito
modico cere supponatur emplastrum Amor.
Aliud efficax ℞ farine ordei fenugreci
seminis lini absinthii ana ʒ. ii. florum camomil
le mellilotum ana ʒ. s. incorporentur cum suc
co apii oleo camomille liliaceo et nardino
si vero debilitatur stomachus ut non contineat ci
bum ponatur emplastrum aur. i. vel agreste
constanti. Cum vero venerit declinacio su
pponatur emplastrum de mellilotis ab intus
conveniunt aqua feni apii et absinthii cum
troc. de rosis qui sic fiunt ℞ rosarum
ʒ. iii. xiloaloes spice mastic cassie lig
nee squinanti anamomi absinthii liquiricie ana
informentur cum vino veteri. Si vero resolu
tio non fuerit possibilis sed ad rupturam tendat
apa tunc studeas cum maturacione et ad
eius rupturam incipiendo scilicet a lenioribus
et de approximatis ab intra et decoctio
que sic fit ℞ passularum sebesten ana ʒ.
i. seminis altee liquiricie ana ʒ. s. fenugreci
capillorum veneris squinanti mente ana ʒ. ii. dac
tilos numero novem decoquatur in aqua suffi
cienti usque ad medium et coletur et det
ur ea electuarium maturans fit sic ℞
radicum altee ʒ. ii. liquiricie capillorum veneris
violarum ana ʒ. ii. anamomi ʒ. i. croci mas
nas ana ʒ. s. mellis passularum quod suf
ficit. Inunctio conveniens ℞ olei liliacei mu
cilaginis fenugreci seminis lini et altee et a
dipis anatis et galline ysopi humide ana
ʒ. i. anamomi ʒ. ii. croci seminis aneti ana ʒ.
i. cere quantum sufficit. Emplastrum Amor ℞
mellilotum fenugreci camomille bacharum
lauri altee absinthii ana partem i. aroa
thuris ana partem vini tecias duas involvatur
gumine in decoctione vigum ficuum
cum vino et cum melle deinde coniunge cum
eis alias medicinas si putas maturacionem
propinquam quod cognoscas ad tactum

ex compressione et convocatione et remocio
tum vice una post aliam tribuatur lac rat
multum cum aqua calida rumpitur autem apa
cum provocantibus tussim et sternutaciones
exhibicio sinapis cum aqua mellis em
plastrum rumpens apa sanatum ℞ ster
coris columbini fermenti sicci ficuum ana
partes equales barrach partem mediam aggre
gentur et stomacho supponatur. Rupta apa
te modificetur ulcus et curetur cura ulce
rum stomachi. Sumat ei mane lac caprinum rat
multum de sero ante cenam per duas ho
ras aqua ordei cum zucaro vel melle ʒ.
iiii. post exhibicionem modificativam
per horam exhibitam solidativa ut tro
ciscos de karabe si fuit sanguis troc.
ad ulcera stomachi ℞ ro. boli armeni gu
mi arabici ana ʒ. iii. granorum mirti dra
gaganti spodii balaustie acacie ana
ʒ. i. s. karabe croci mastic ypoquistidos
amidi seminis portulace coralli rubri lapid
ematitis sanguinis draconis ana ʒ. ii. in
formentur cum aqua plantaginis dosis ʒ. ii.
dentur cum aquis stipticis ab extra appro
ximetur emplastrum quod ℞ boli armeni mu
mie aloes mirre mastic ana ʒ. ii. in
corporetur cum ʒ. vi. resine et extendatur
super peciam et stomacho applicetur confert
balneum for corfenne in civitatu lucani.
Nota quod administracio consolidativorum ab extra
debet fieri a principio ulcerum usque ad finem
et et tempore modificationis. Cum vero
apatis fuerit completa dieta et potacione
de dieta dictum est supra in capitulo de
mala complexione frigida stomachi potacio prestat
cum digestione materie quia si fuerit flegmatica
digeratur cum siropo qui sic fit ℞ radicum
quinque et seminis aut. aniceos ana ʒ. i. infu
datur et coquatur et colentur et colla
tura siropizetur cum zucaro et acetositur
cum aceto vini et aromatizetur cum cina
momo gariofilis et mace. Si autem ma
teria fuerit melancolica digeratur cum hoc siropo
℞ borraginis buglosse capillorum veneris a
tiace scolopendrie violarum fumiterre ana

medicos an ʒ. i. an fen carui an
ʒ. i. cuscute lig'e an ʒ. s. passular
ʒ. ii fiat syrup cum mello acetoso aro
matizato cum amomo et croco eva
cuet cum hys que dicta sunt in calo male
complexionis facte a flegmate et melancolia In
principio flegmonis inungatur locus cum oleo
rosato et de atomis et de absinthio an
suptilis inmixtis cum quarta parte ipsorum de
aceto vini et desuper ponatur emplastrum quod
sic fit Rx farine fenugreci seminis lini
ordei et lupinorum amarorum et mellilot
an ʒ. i. absinthij squinanti an ʒ. ii. roris
marini rubearum mirti aloes an ʒ. iiii. ag
gregentur cum oleo rosato de atomis adi
pe anatis et galline et succo plantaginis
per intus sumat mel rosatum cum aqua
eadem plantaginis et absinthij In
augmento inungatur stomachus cum hoc vn
guento Rx olei rosati olei anetini olei
camomillini olei nardini an ʒ. s. cere ʒ.
ii. ro. mellilot florum camomille seminis a
neti et apij an ʒ. v. aggregentur cum suc
co caulium et oleo camomillino et sumat
de troc. de ros. supius dictis In statu i
nungatur stomachus cum oleo nardino in quo
positi sint muria et carui agreste em
plastrum Avic. Rx poly mellilot amomi
camomille aneti an ʒ. v. absinthij spice
an ʒ. vii aloes ʒ. viii. mastic ʒ. i. thu
ris ʒ. iii. radicis altee ʒ. xl. armoniaci
oppoponaci storacis an ʒ. v. adipis an
seris anatis et galline an ʒ. v. cere lib.
v. hoc utaris quousque apostema fuerit dis
solutum. Et si collectionem fecerit tunc ap
pone emplastrum quod Rx radicis altee lilij
cepe narcisi an ʒ. ii branche ursine
an farine fenugreci et seminis lini fa
rine furfuris an ʒ. ii. ysopi humide adipis
anatis an ʒ. i. squinanti aloes mellilot
camomille an ʒ. iii. cera ʒ. s. aggrege
tur cum oleo de lilio. Sanato apostemate rumpa
tur ut dictum est in apostemate calido. sed si
cum apostematibus inungatur sole ventris super
venter in calidis et est emplastrum diaquilon

frigidum In melancolicis sit unctio facta cum
oleo rosato oleo yrino oleo cheyri
no oleo de nerdicho quassatis cum pro
dicto vino et desuper ponatur emplastrum
quod Rx fenugreci seminis lini altee
an ʒ. ii. mellilot rosarum mirti seminis a
neti an ʒ. s. aggregentur dictis oleis
pinguedines anatis et galline In aug
mento augeatur cum oleo keyrino et de
lilio et pinguedinis anatis et anseris per
mixtis cum croco et supponatur emplastrum
predictum In statu fiat unctio similiter et
supponatur emplastrum quod Rx adipis anat
anseris et galline medulle cruris cer
vi an ʒ. i. storacis liquide bdelij mir
re spice mastic ciperi squinanti seminis car
tami an ʒ. s. amigdolarum amararum ʒ.
i. dissolvatur gumme in vino deinde
addatur amigdole et species et ultimo pi
guedines. Cura vero apostematis indura
ti post alia apostemata dixit Avic. est
ut ponantur emplastra que sunt in teciarum
apostematis calidi emplastrum generis Rx foliorum
malve et bismalve absinthij an ʒ.
ii. farine ordei ʒ. ii. assungie galline
anatis an ʒ. i. dactilorum ʒ. iii inmala
gis seminis lini et fenugreci an ʒ. s. con
quassentur et aggregentur ex eis emplastrum
de mellilotis mollificatum cum oleo keyrino

De dol. stomachi

Causa doloris stomachi aut est materialis
aut immaterialis si immaterialis tunc erit
mala complexio sine materia si materialis
tunc erit cum materia quia aut colica acuta mor
dicativa aut flegmatica aut melancolica aut ex
flegmate salso aut vehementia frigoris eius
aut solo continui aut ventositas aut cum
corruptione. Signa generis ista quia stomachus
contrahitur conturbatur constrictatur et de
figura in figuram mutatur et quandoque accidit
ei tremor cordis et scotomia. Signa
specierum ista quia si fuit a materia colerica aderit
punctio mordicatio oris siccitas cordium
in mente et palato et amaritudo oris
Si flegmatica non erit inflatio neque sitis

Bernardus dixit
In dol. antiquus stomachi [illegible] et [illegible]
[illegible] in hoc [illegible]
[illegible] ʒ. s. abs. ʒ. ii [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] et fit [illegible]

maifesta frigiditas in stomaco quia si fuerit
salsum parit salsedinem. Si melancolica aut
vero acra acetosi splen est lesus dige
stiva distinguit aut maiore sit humores
per id quod egreditur in vomitu et egestione
amplius complexio etas tempus annus regimen pre
teritum et reliqua particularia. Si in eo fuerit
ventositas aderit ructuum multitudo ex
tensio singultus mutacio doloris de loco
ad locum gingulacio in inferioribus stomaci. Si
in ipsa fuerit ventositas vincit herbas fri
das et acidas cibos inflativos frigus
frigiditatem pedum et manuum accubitum ia
cendi in supinum potum aque frigide et quan
dam sit in eo inflacionis stomaci moveret in
aere sicco calido calefiat extrema sua
et fricet ea fortiter vitat cibis facilis dige
stionis et parve quantitatis fiant cristeria
carminativa ventositatem in quibus decoque
natur electuarium de bacchis lauri gera
pigra ana ℥ j ʒ j mellis ʒ ij salis ʒ ij
et ponant cum eis ʒ ij olei camomillini oli
anetini vel ructuacio si post dolorem non re
maneat cibus in ore stomaci. Recipe vinum vitel
lum ovi recentis et duo coclearia mellis
et masticis grana xx terant mastix et
ponantur omnia in una testa ovi et coquatur
in cineribus calidis et sumat et fiat hoc
per tres dies continuos est ei expertum ut dicit
azaravius libro xxvi. De approxima
cionibus ab extra est ventosa magna super lo
cum mirach vetris in medium ita ut comprehendat
ex omni latere umbilicum et dimittatur per
horam absque incisione. Et conveniunt in principio
inunctio ex oleo anetino et nardino et
similibus que si non contulerint recede ad fortio
ra igitur ebulliat ruta castoreum radix
et anisum conquassata in oleo laurino et
infundat in eo lana et calida stomaco ap
ponatur fomentum vesica plena oleo cali
do quod multum valet panis ut contrahat
a furno calidus accipiat et per medium sci
dat in melle intingat et sic calidus stomaco
supponatur. Et quidam aspergunt desuper
pulverem cumini aut nigelle nucis. Emplastrum

Recipe cumini bacchis lauri piretri nastur
cij castorei rute sicce seseleos siler
montani quantum sufficiat conterantur et bu
liat in oleo anetino et vino malvatico
lento igne ad vini consumpcionem et postea
coletur et exprimatur et ex oleo iungatur
et ex fece fiat emplastrum. De approxima
cionibus ab intra quia si dolor accidat cum ve
tositatis grosse aut frigoris in maiori parte
curatur cum potu vini potentis non limphati
et post cibum dormire debet paciens et
inde surget convalebit vel emendatur ex spi
cis alei apij desuper bibat ciatus vini
puri antiqui et statim ambulet. Ad dolo
res fortes stomaci et intestinorum Recipe florum
camomille semen anisi cimini maioris aristo
logie rotunde ana confice cum melle et da ʒ iij
cum aqua calida. Aliud Recipe pulverem ga
lange zedoarie cucia piperis ana et cum vino
puro actu calido et est mirabile. Conveniunt
diagalanga diacimini et diacastoreum
est optimum et confert omni passioni in dolo
re stomaci ab humore frigido post eius digestionem
et evacuacionem et valet diatrion piperion.
Electuarium optimum Recipe xiloaloes mastic
spicis spice galange zedoarie nucis mus
cate seseleos apij heil gariofili piperis rute
sicce ana confice cum melle dosis ʒ iij. Si
in eo fuerit humor calidus confert malva
in oleo rosato vel violato cocta et stomaco
cataplasmata mixta cum pulvere sandalo
rum et endivia. Emplastrum super stomacum mi
re valet emplastrum ficuum et farina ordei
cum succo granatorum acetosorum ab intra
est electuarium quod sic fit Recipe zuchari
rosati ʒ iij corallorum rub. sandalorum
spodij margaritarum ana ʒ ß cimini pis
tati ʒ j incorporentur et valet sirupus rosa
tus. Si eo fuerit vomitus misceatur in me
dicina. Sirupus optimus in hoc Recipe succi grana
torum maiorum lib. j. succi mente ʒ iiij mell
ʒ viij fiat sirupus et ab extra valet apium
aquaticum cum mica panis tritum et emplas
tratum. Conveniunt digestiva et evacuativa
de eo in calore de mala complexione calida stomaci cum

Ad dolorem stomaci fortissima medicina verum reperta
Recipe dyptamni sibalis pulvis zan ʒ ß zinzar
ʒ j vini rubei calidi ʒ ß misce
et administretur in potu et est optimum

ma. Syrupus in materia melancolica generalis est qui Rx calamenti sticados ana ana ʒ. i. passularum ʒ. i. sene polipodii ana ʒ. ii. ana mo seminis feniculi ana ʒ. ii. mellis lib. i. purget cum pillulis de gera et pillulis de lapide lazuli simul mixtis et utatur hoc electuario quod sic fit Rx ameos ammoni piloaloes ana ʒ. i. galange ʒ. ii. croci ʒ. ii. mellis ʒ vi. Si vero dolor fuerit incorporatus qui continetur illico post cibum provocetur vomitus humoris facientis dolorem si melancolica et sumat omni die aliquid de melle in potu ante cibum et trociscos stelle sumat. Quod si continetur dolor stomachi per longum spacium post cibum conferunt trocisci stelle et electuarium quod recipit succi mente succi absinthii … ana ʒ. ii. gariofili piloaloes xilobalsami ana ʒ. i. zinziberis ʒ. ii. fiat pulvis et accipiat ab eo mane et sero ieiuno cum ovo sorbili. Si dolor stomachi proveniat a causis predictis tollantur hee cause. Si dolor fuerit preter ius utatur epithimatis unde si fuerit a causa calida sumat epithimata frigida cum paucis calefacientibus mixta ab intra et ab extra approximata. Si vero sit causa frigida applicetur solummodo ab extra.

De raritate et densitate stomachi

Raritas et densitas stomachi sunt egritudines instrumentales venientes in corpore substancie eius, quia cum accidit raritas texture in stomacho in villis suis quia accidit ei vehemencia spissitudinis et est raritas texture disgregatio partium substancie eius propter quod accidat ei separacio continuitatis ad quam sequitur ipsius sublimacio et multorum spirituum exalacio et diuiditur raritas in duas species unde ex penes tempus eventus eius quia una est proveniens ex generacione alia ex post acquisita alio modo dividitur raritas stomachi racione causarum coniunctarum eius et ut sic dividitur in raritate exsiccationis nam propter exsiccationem consumptis humiditatibus continuantibus intra villos corporis stomachi remanet eius textura rara et sic cum corpus stomachi perfunditur humiditate que imbibitur in eo usque ad nimias partes eius efficitur eius substancia laxa mollis paraliticata non potest sustentare seipsam et raritas exsiccationis provenit ex pluribus vomitu solucione ventris et propter vomitum quia vomitus indiget motu laborioso non naturali. Raritas vero humectacionis cum est humiditas fluida et imbibita in poris et substancia stomachi mollificans ipsam et hec accidit ex humiditatibus malis infundentibus corpus stomachi que humiditates proveniunt ex multo potu et multa assumpcione fructuum mollium et ex causis generantibus humiditates aquosas et raritas exsiccacionis est potissima causa debilitatis et destruccionis digestionis et ipsa producit ad stomachi debilitatem in omnibus operibus suis.

Signa generalis sunt extenuacio corporis totius que maxime in partibus stomachi cum in constrictione eius ad interiora ita ut videatur adherere dorso et debilitas totius corporis et stomachi et maxime in omnibus operibus. Signa specialia sunt quia signa raritatis exsiccationis sunt quod accidit post egritudines diuturnas aut post evacuationes fortes aut post causas exsiccantes et quod stomachus potest digerere cibum levem et modicum et tenere. … a multo et grosso.

Signa raritatis humectacionis sunt signa humiditatis imbibite dicta supra et differt raritas hec a raritate exsiccationis quia in hac cibus cito descendit a stomacho in illa vero tarde et calida quedam receptiva in hac multum conferunt in illa vero similiter obsunt. Cura raritatis stomachi triplex perficitur mediante dieta pocione et cyrurgia et dieta quidem observetur cum custodia nocencia in raritate exsiccationis nocent calefacientia et exsiccantia sicut aer calidus iracundia merorum tristicia sollicitudo vigilia plurima balneum exsiccativum omnis cibi calefacientes vinum purum potus acutum ponticum cibi difficilis digestionis multe quantitatis ieiunium fames sitis et coitus nocet cibi et frigidi iuvant queaque humectant et exsiccationem prohibent aer temperatus aut humidus cum aliquali declinacione ad caliditatem quies intra sompnus prolixus delectacio cibi facilis digestionis multi nutrimenti et frequenter exhibiti in parva quantitate

in forma humida preparati cum ipsum pullis cho-
atis in aqua et oleo amigdolarum dulcium et
apponatur in decoctione de mastice ligato
in pecia et testiculi gallorum sunt meliores
panis bene fermentatus lac oleum amigdolarum
dulcium oleum olivarum aromaticatum sit boa-
sit potus vinum debile aquosum pro hiis sup-
tilitatis competit aqua ordei et potus iu-
leb rosarum pluries sumptionis In stricta ve-
rositate nocet et iuvat que diximus in cura
inflacionis In raritate humectacionis no-
cet omnia humectativa et maxime que humida
et sunt inuncta et cibi lubrica festinantes des-
census eorum ex stomacho. Conferunt balnea ferrea
et aluminosa. Cura per pocione tribus
completur intentionibus vel intencionibus quarum una
est ad inpinguacionem corporis stomachi et ipsius substancie
restauracionem 2a est ad evacuacionem et 3a est
ad alterandam malam complexionem. Et licet ipsi
guedina fiant per nutrimenta primum tamen fieri per
medicinas que recipiunt duritatem in qualitatem
quia in raritate constipationis debet esse temperata
in activis cum declinatione ad humiditatem
et in raritate humectacionis debet esse sicca
cum caliditate temperata et in raritate ventositatis
debet esse calide temperate cum parva declinatione
ad humiditatem et sunt omnes medicine consumptive
electuaria confectiones ad raritatem hu-
mectacionis Recipe aromaticum rosatum gariof-
filatum chamusiam iuleb conveniens in hac intentione
Recipe aque buglosse et mellisse et aque mente
siccar ana partes equales aque carnis pullorum
vel perdicum aut loco eius aque elluite a
sanguine porci per distillacionem et hanc in-
veni mirabile probatum iiii. zucchari albi solidi
ad pondus omnium fiat iuleb et aromatizet
sicut oportet et dum decoquatur ponatur florem
auri plures in decoctione. In tercio eius
prope intercidit attendit in raritate humec-
tacionis et precedacionis in ventosa. In rarita-
te constipationis sompnus prohibet nisi in cum in
quo per viam digestionis et debilitatis
multiplicat humiditates crude et tunc con-
fieri eius cum lenitivis. In aliis autem sit
cum yera pigra et sunt medicine fortes debiles

cum pauca dosi / 3a intencio in raritate constrictiva
conis sit cum hoc electuario Recipe zuccari lib. s.
seminis cucurbite cucumeris melonis citruli ana
ʒ iii. macis cardamomi ligni aloes ana ʒ i. dis-
solvatur zucharum in brodio pulli et decoqua-
tur et fiat electuarium vel decoctio ab extra
inungatur hoc unguento Recipe olei mastic
rosarum viol pinguedinis recentis pulli et
edi ana ʒ s. cere albe ana ʒ ii. lactis muli-
eris ʒ s. In ventosa competit diacimini quod
ponit Gal. in suo antidotario et diagala-
nga et inunctio cum oleo nardino et de lilio
In raritate vero humectacionis sumat omni
mane confectionem que sic fit Recipe cinamomi
ʒ ii. cordumeni ʒ s. ligni aloes
ʒ iiii. seminis melonis cucurbite et cucumeris
et citruli et caudi ana ʒ s. pastillarum
penidiarum ana ʒ i. pinearum ʒ iiii. fisticorum
avellanarum amigdolarum dulcium ana ʒ i s.
nucis muscate gariofili ligni aloes mastic
siria croci ren. been albi et rubei seminis
ozimi gariofolati doronici corticis citri
ana ʒ i s. foliorum galange calami aromatici ʒ ii
croci macis ossis de corde cervi marga-
ritarum ana ʒ i. cinillorum intior pellicularum
ventrium galline ana ʒ i s. omnium sandalorum
ʒ i. zuccari albi lib. iii. eliquatur zucharum cum
aqua borraginis et cum eo componatur alia et
fiat electuarium dosis ʒ s. Et fiat ab extra
cerotum quod Recipe mastic ʒ s. macis gariof.
spice ana ʒ i. olei amigdolarum dulcium ʒ i
s. picis navalis ʒ ii. cere quod sufficit ex-
tendatur super corio et ponatur super stomacho
duabus horis ante cibum et in hora removeatur
et tunc ungatur cum oleo mastic nardi
absinthii et de amigdolis dulcibus mixtis
. densitas vero substancie et corporis stomachi est pro-
pter eius ad invicem congregacio et unio vel
tra ipsarum unione naturalem preterquam consequatur
ad ipsam solo continuitas et preter esse talis
densitas a principio generacionis vel corrupte
post egritudines ad hoc facientes et ex malicia
regiminis et est duplex quedam cum materia et quedam
sine materia. Causa densitatis sine materia aut est sic-
citas super sicca eveniens a caliditate forti aut

frigiditas acris sive mala complexio et quia cum e
res multum sapientiam continue applicata ut mur
tum causa malis densitatis et humiditas opilatas
porositates eius stomachi. Signa densitatis sine
materia sunt privatio nausee vomitus et passio cum
eius que constat et appetit stomachus pigmatica vnc
tuosa et iuvat eis. Signa densitatis materialis
sunt nausea vomitus quia et adsunt alia signa
humoris in stomacho imbibiti vel adherentis et
in ambabus non rapit stomachus densus cibum nisi
paucum cum lesione. Cura densitatis stomachi
triplicia perficit instrumento dieta pocione et
cirurgia. Et dieta quidem in mali consistit
in humectantibus declinantibus ad caliditatem
vel frigiditatem vel temperantiam actionum secundum quod requirit complexio eius. In densitate vero mali
oportet ut rogat dieta attenuative et oportet in utra
que ut sint cibi facilis digestionis non multe
quantitatis. Et pocio consistit in alteratione male
discrasie et digestione et evacuatione materie pro
ut convenit. Et sicut dictum est de mala complexione
stomachi mali per instrumentum cyrurgie uritas
humectacionis et densitas naturalis stomachi cum
cauteriis factis in umbilico supra stomachum et
maxime in partibus fundi stomachi que teneat aptum
per tempus sufficiens et eadem ea devenien
est prope quando alia non contulerint

De diminucione appetitus

Iamque quod causa diminucionis appetitus est
cum non est resolucio in corpore vel cum non
effunditur melancolia super os stomachi vel propter ma
liciam alicuius complexionis simplicis vel composite aut propter
cerebrum ut in frenesi aut propter paucitatem spiritus
et caloris innati aut propter fortem occasionem superflu
as vigilias superfluum coitum et superfluas evacua
tiones ut sudoris vomitus fluxus et fluxus menstruorum
aut propter extinctionem caloris innati aut propter ma
las complexiones males sive generatus in stomacho sive
ne ad ipsum effusas. Alias causas potest auctor
quas potes videre. Signa igitur diminucionis
appetitus sunt per paucitatem resolucionis sunt nul
litudo egestionis quia non sunt cibus in nutri
mentum sed in superfluitates pigricia gravi
tas repausacio corporis. Signa vero propter virtutis
debilitatem et resolucionem caloris et spiritus sunt quod
paciens sentit se defectum et querit cibum
sed cum putatur ei refugit ab eo et non sumit
ex eo nisi valde modicum et cum gustat vituperat
ipsum quamvis cibus ille fuerit ab eo desidera
tus. Signa propter mortificacionem virtutis
et extinctionem caloris sunt quod sentit eger
frigiditatem multam in interioribus sed max
ime in ore stomachi et pulsus est parvus tardus
varius et debilis et anhelitus similiter. Signa
vero propter distractionem nature ad alia sumitur
ex inclinacione cum distrahetur ut quando corpus
est repletum flegmate crudo multo vel est in principio
vel augmento febrium putridarum vel quia est
in statu et appropinquat crisis. Si fuerit
propter maliciam complexionis verum si fuerit cum flegmate
viscoso abhorrebit insipida dulcia et
unctuosa et actu frigida et inclinabit ad
calida et erit sine siti sine puctura et
sine mordicacione. Si crudum apparebit aceto
sitas in eructuacione mala erit digestio in flato
stomachi nulla sitis. Si salsum sentiet in ore
salsedinem erit cum siti et declinabit appe
titus ad res calidas liquida actu. Si colera
erit in ore amaritudo et eructuacio fumo
sa et sitis cum ardore et inclinacio ap
petitus ad frigida. Et si fuerit melancolia erit
in ore sapor acetosus vel ponticus. Si igitur
erit in causa paucitatis resolucionis dandus aer ca
lidus subtilis clarus gaudium leticia fri
catio corporis abstersio balnea aperiencia
et modificativa exercitium moderatum similiter et
vigilie. Si in causa fuerit resolucio virtutis sit
aer temperatus et clarus et virtutis odorificatus
per apposicionem in eo rerum aromaticarum bo
ni et iocundi odoris odorentur eas in omni
cum animalis bonis et aurede comedentibus et con
ferunt confectiones et electuaria respiritiva
et cordialia multiplicativa caloris innati
et similiter epithimata et emplastra cordialia et
sunt quod in ultimis vomitus cum digito confert nam si
licet non vomat invenimus in idem augmentum
virtutis appetitive propter motum et concursum spiri
tuum ad os stomachi. In mala complexione calida iuvan
dum est infrigidantibus stomachum ut —
syrupo ribessino electuarium ad febricitantes

Ad appetitum
verbena [illegible] et [illegible] in vino
[illegible] excitat appetitum
Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] non delectat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Ad [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Re diacatomorum

R sbē citoniorum et pomorum malorum mo
dice an rotulū unū coquatur cū aceto
deinde terātur et primatur et melle addito
ponatur ad modū ꝑcium aceti in quo coc
ta fuerit ipa sba et coquatur donec
inspissacio ne rapiat deinde c̄ misceātur
cū hijs pilo aloes ʒ ß. mastic ʒ j pista
ta et dissoluta in aqua rosata rotulo
medio et coquatur ad perfectionem trocisci
an̄ cibū sumendi R rosar ʒ v. sumach
ʒ ij. cardamomi ʒ j. fiant trocisci cū pulcb
inunctio facta sup stomacho an̄ cibū que sic
fit R olei citoniorum olei rosati an̄ ʒ
ij. cere albe ʒ iiij liquefiat et hasti
ce lauētur cū aceto acuto pluribus vicibus
et in fine addantur rosarū spodij et bberu
et si assit sitis intensa addantur predictis
oleis oleū violatū ut de cucurbita in
mala complexione frigida est emplm̄ de piloa
loes confert offa facta ex pane albissimo
supra prunas modicū tostato infuso
in optimo vino qui panis extrahatur de
vino per infusionem et supaspgatur pul
uis factus de optimo cinamomo mixto
cū zucharo albo item sirupus de absinthio
plurimum confert sup cibo aspgatur pul
uis qui recipit cinamomi electi ʒ ß. gariof
ʒ ij. galange mat zz ligni aloes modice an̄ ʒ
ß. cardamomi muscisuscate an̄ ℈ j. zucha
ri albi ʒ j. et vocatur hic puluis stomaticus
in mala complexione frigida dixit Gal. 2o alimen
torum capares confortant appetitū diminutum
excitant Emplm̄ R mastic ligni aloes
zedoarie galange gariof cinamomi gallie musc
cate an̄ ʒ ij. pulverizentur et misceatur
cū folijs absinthij et mente et pane albo
intincto in vino puro et stomacho applicetur in
cū calida est de endiuia facta aceto sij
in frigida sirupus de calamento et construit
confectiones et electuaria in sumptione et
cordialia multiplicancia calorem naturalem
et similiter epithimata et emplā cordialia et
si fuerit flegma viscosum oximel squilliticum
cū. Soluta ex superioribus patent et
acetū quod est squilliticum mixtum cū ꝑte
sui aque vitis paulatim transglutitum in ieiu
no est mirabile in dicto flegmate viscoso in
fluxu a fluxu ventris cū significacionibus
caliditatis valet hoc electuarium R aq
citoniorum lib ij. Aceti lib j. zuccari albi solidi
lib ij decoquatur lento igne ad perfectionem
et supimitte trociscos de karabe et troci
scos de spodio an̄ ʒ vi. detur cū cibum dos
ʒ ß. in significacionibus frigidis R succi ci
toniorum aceti et mellis an̄ lib decoque
abiciendo spuma et cū perfectum erit decoc
supimitte huc puluerem R zz piperis
albi cinamomi calami aromatici mastic olibani
macis nasturcij tostati an̄ ʒ j. dosis ʒ
ß. in ieiuno

De debilitate stomachi

Debilitas stomachi est egritudo in qua
eger sentit post cibū gravedinem
angustiam instonem quia non nisi
difficulter corpus tollerat et cū quedam est
innaturalis quedam extrinseca innaturalis est malicia
complexionis sive simplex sive composita solū ve
tris pluria et prope sanguinis in solo vomitus
plurimus laboriosus et omnis egritudo stomachi
cronica et dolor intestinorum. Extrinseca est
tristicia pluria longa fames ieiunium
sitis vehemens et omne resolvens spiritus re
plecio inmoderata. Signa debilitatis
stomachi est lesio in omnibus aut pluribus opera
cionibus eius et accidit contrubacio et anxie
tas post cibū et debilitas totius corporis
et fractio in omnibus membris post ipm̄ et
Ras dixit quando conuenit adest paucitas appeti
tus cū paruo pulsu et accidit corrupcio di
gestionis ad acetositatem aut eructuacionem feti
dam et sentitur dolor et punctio inter spatu
las et participabunt dolores cū capite de
collo et adest ponderositas post cibum
Cura duplex perficitur instrumento diete et
pocione et Cura per dietam est ut fugi
antur nocencia que sunt aer excedens qua
litate tristicia furor labor omnis motus
fortis balneū vigilia multa cibi multe
quantitatis difficilis digestionis pinguia unc
tuosa pulmentum potus multus vinū dulce grossū

turbidum aqua calida vel frigoris contius
iuvatur aut aer temperatus gaudium temperatum
quies delicia nonfatigacio quia movet
spiritus ad stomachum et sompnus est ex maiore
rectificantibus stomachum sit cibus facilis di
gestionis boni et boni nutrimenti conditus cum aroma
tibus stipticis aut cum rebus pauce aceto
sitatis et super ponatur in eta in eis et con
fert fructus agrestes. sint ergo cibi pacientium
debilitatem stomachi ova sorbilia epatis pin
guium gallinarum testiculi gallorum ale bonarum
avium gallorum turtur et aqua carnis cor
et sint condita cum aromaticis stipticis sint pauce
quantitatis sit vinum odoriferum subtile et le
ne decentis provocionis cum aqua sit potus
temperatus nec satisfaciendum est siti eorum. Cu
ra per potionem tres complet intenciones quarum
prima evacuat materiam et humorem et diutini
rectificando membrum mandas quequo et cum
quibus fieri debeat dictum est in capitulo de
cura male complexionis stomachi malis. 2a intencio
venit ad eam debilitatem obviando ei et
hoc faciemus alterando complexionem vivencio tan
faciendo et impinguando confortamus si in
ducta fuerint de quibus dictum est in capitulo de
cura male complexionis stomachi pure. dicit Galienus
omnes passiones stomachi que non sunt ex caliditate ve
hementi curantur cum medicine isto. Recipe succi
citoniorum unce [?] vel cotelos ii aceti fortissimi
vel tantum vini coquatur donec perveniat ad
spissitudinem mellis deinde accipe piperis ʒ
i. ʒʒ. ʒ ii terantur et misceantur cum eis et
reserventur ad usum. 3a intencio est confortare
stomachum cum medicinis aromaticis stipticis aut pau
ce stipticitatis acetositatis calidis vel fri
gidis secundum complexionem et eius disposicionem. Et per
iste medicine approximari intus et extra. Et
que dantur ad confortacionem debent dari
in aurora et stomacho ieiuno in hora in qua
comparatur appetitus. Et si fuerit caliditas
in stomacho Recipe sandalorum alborum et rubeorum spodii
rosarum rubearum corallorum rubeorum ana ʒ s.
margaritarum iacintorum ana ʒ i. corticum
citri conditorum ʒ iiii coriandri preparati in
terioris cinamomi ana ℈ ii zuccari albi lib. i.
aque rosate ʒ iii. Et fiat confectio et
confert confectio triasandalorum et electua
rium de corallis et portare grana mirti
dicit Avicenna et iuvamentum eius. si vero
frigiditas fuerit cum debilitate stomachi Recipe
ʒʒ. albi ʒ i. gariofili galange cinamomi e
lecti ana ʒ s. piperis zedoarie coriandri prepa
rati ana ℈ i. anisi feniculi anicsi nardi ma
stices ana grana v. corticum citri conditorum
ʒ iiii. ligni aloes rasi ʒ ii ℈ ii cinnamomi ʒ v
passularum enucleatarum ʒ i. zuccari albi lib.
i. fiat confectio in bolis et confert eis
magnifice vinum absinthii quod sic fit
Recipe absinthium pistetur et ponatur in vino
optimo albo et ferveat unica bullicione
aut duabus deinde remotum ab igne sine
tur sic una die vel duabus deinde coletur
et bibatur ex eo omni mane ciatus unus
confortat enim stomachum et purgat humores
malos. de approximandis ab extra cum
significacionibus frigiditatis est ceratum
quod sic fit Recipe mastices ʒ iii galange
zedoarie anicsi ana ʒ s. mente absinthii
ana ʒ i. terbentine ʒ iii. incorporetur cum
pistello calido deinde malaxentur cum mo
dico oleo de mastice et extendatur super co
rio ad modum scuti et stomacho applicetur
Accipiatur panis de furno calidus cum exit
a furno et aspergatur cum pulvere mente ab
sinthii et mastices ana et modico vini
et sic calidus ponatur super stomachum. ubi autem
assint signa caliditatis Recipe succi plantaginis
aque rosate ana ʒ vi. aceti ʒ i. sanda
lorum alborum et rubeorum corallorum rubeorum coriandri
preparati ana ʒ ii seminis citoniorum seminis ace
tose ana ʒ i. farine ordei ʒ iii. fiat em
plastrum et ponatur super stomachum

De [?]

Recipe [?] est punctura sive mor
sus viperarum aut propter potum vini in quo
mortue sunt vipere aut propter cibum qui est
de genere calefacientium aut constrictivum
aut salsorum aut amarorum aut acutorum vel
propter morsum canis rabidi. Antecedens cause
est caliditas et siccitas totius corporis et stomachi

vermes et opillatio. Conveniunt sunt mala complexio
in ore stomachi humor vel vapor aut materia
in ore stomachi sunt attractio eius cum enim
indagacione fit de partium qualibet et
nullam earum attractionem recipiunt significat
quod sitis illa a causa interiori procedit. Signa
sunt propter necessitatem antecedentem ad sitim
sunt quod assunt vel precesserunt cause resol-
ventes corpus sicut febris adurens aut
febris cronica aut alia mala complexio ca-
lida aut labor balneum calidum vel pre-
cessit vel prius est evacuatio ex sanguine
fluente vomitu secessu sudore vel urina
. Signa facte propter debilitatem retentive in
corpore sunt sudor paucus et viscosus
eveniens frequenter et sine manifesta cau-
sa et cum ea extenuatio corporis et quidam
sitiunt non possunt bibere quia leduntur a potu
hec eis accidit ptisicis et ethicis. Signa
sunt propter maliciam complexionis proprie vel cum ma-
teria sunt supra in capitulo suo. Signa sunt
per proprietatem vel propter aliquam egritudinem sicut
stomachi dicta sunt supra. Per civitatem vero
quia sunt caliditate pulmonis et cordis sunt quod
sedat eam attractio aeris frigidi et prope
eius que est in superficie aquarum ut flu-
minum obumbratorum fontium et puteorum. Sunt
vero civitate cerebri sunt inventio egritudinis
calide in eo ut apostemata calida sunt vitio
epatis sicut ut assint egritudines epatis facientes
sitim et precipue mala complexio calida et
sicca vel apostema eius sunt propter opillationem
mesaraicarum signum est lenitas ventris egestio
chilosa ultimo sicca alba sicut egestio
canis comedentis ossa urina rubea du-
racionis in ypocondriis inflatio in stomacho et in
intestinis post comestionem sunt vitio renum
sunt caliditas et egritudo calida eorum et
precipue diabetes et est sitis quam non se-
dat potus aque sunt vitio intestinorum sunt
caliditas et ardor in loco intestinorum
et maxime gravativus et dolor in eius egestio
sicca colica fiunt ustione in ano apud
exitum eius et adsunt signa yleos vel
colice. Fit vitio renum adsunt signa eorum

et precium omnis sunt quod sitis est pura debilis
et confert in ea sompnus quia humectat
ventrem quies et locucionis diminutio. Sunt
facte vitio urine assunt signa ipsorum
. Signa autem sitis in eo sunt propter indige-
stionem et fumigacionem stomachi in digerendo
sunt quod cum accipit paciens aquam sumere bibit
sufficienter et post aquam non invenerint alie
cause facientes sitim neque aquas fiunt et fa-
cientibus sitim. Cura duobus perficitur
instrumentis dieta et pocione. Dieta est
duplex una generalis et alia specialis. Ge-
neralis est ut amoveat omnis paciens ab ae-
re calido et sicco et a ventis septentrio-
nalibus ab igne et fumo et attractione
aeris per os non stet nec dormiat ore
aperto. Recipet ab ira labore tristicia mo-
tu instabilitatem intra lenicione clamore
et cantu non sit velox in actibus non come-
dat res salsas dulces abstineat a ca-
peribus olivis condit non dormiat super
collo. Convenit argentum cristallum corallus
berillus cum unumquodque eorum ponit in aqua
frigida et tenet in ore sepe permutando
sacculus purus in modum parve pille plenus
semine psilii vel atomorum in aqua infusus
frigida et in ore retentus. Sit iuxta ...
cum mucilagine seminis psilii mixtum frequens
collucio et gargarizacio cum aqua ordei
vel iuleb violato cum multa aqua sumat
vinum album subtile adaquatum quia ipsum plus
extinguit sitim in febribus quam aqua frigida
. Specialis dieta variatur variacione causarum si
sit in stomacho sunt mala complexio mali sui vel in
malus fugiat potum aque calide potum lactis
nuper multi diminuat sumere aquam et vomat
illud et postea sumat in potum de vino vel
de limfacionis acetum limfatum sedat sitim
que accidit in febribus tempore estivo. Facta
vero calore membrorum sedat vinum multa
aqua mixtum et acetum est cum multa aqua
sedat eam. Pacientes sitim propter caliditatem totius
aut membrorum interiorum aut propter aerem calidum
bibat aquam frigidam permixtam cum modico
iuleb violato ita quod aqua sit quadrupla

ad iuleb. micam panis lota deinde supra
pro vino granator vel vino pontico vel
acuto sedat sitim calidam. sitim post emotione
tollerit eger et sopno accedet neque bibat
propter frigus propter pulmone et cor et pacientem
habunculum faciat in loco frigido et locis
frigidis sugat aquam frigidam paulatim dis
coperiat caput attrahat aerem frigidum vigi
let et quiescant. Gardo dixit quod multiplex
est sitis cum non est accedendum. ideoque nec
potus dandus nam qui de mane sitit in ie
iunio ei non est tribuendus potus sitit si de
sero post cenam sumit est subtrahendus
potus si sitis fuerit propter crapulam provo
cet vomitum et inducat sompnus. Cura per
pocione quatuor complet intencionibus prima ad
attrahendum secunda ad digerendum tercia ad eva
cuandum quarta ad corrigendum accidencia.
Si sitis fiat a flegmate salso non mitigat
nisi per emocionem ipsius et que sit ex apa
te per curam apatis. propter primam intencionem in
via colica subtili adhereat et morum
trahat in siti propter distrasiam toracis altera
ca debet habere aliqua dulcedine nisi
fuerit febres adiunctes vinum cum iuleb
rosatum vel violatum cum aqua. Recipe olei
violati et nenufarini et de cucurbita
ana ℥ i. aceti vini non acuti ℥ vi. cere al
be ℥ iii. decoquat in vase duplici ad con
sumpcionem aceti. deinde superpone succi
solatri et sempervive ana ℥ i. lactis muli
eris vel vacce ℥ s. et incorporando donec
incipiat infrigidari tunc adde caphore
℈ i. et bene incorporet et ex eo stomachus
inungat et desuper imponat emplastrum quod sic
fit. Recipe farine ordei rasure medulle cu
curbite vel lactuce citruli vel cucumeris
ana ℥ ii. mucilaginis psilii ℥ i s. aceti ace
tosi ℥ v. sandalorum alborum et rubeorum ana ℥ ii
decoquatur donec redeat ad formam empla
stri quod extendat subtiliter super pecia et ap
ponat frigidum estate tepidum in hyeme
et teneat duabus horis deinde amoveat
et dimittat parcies sine emplastro spacio
unius hore deinde apponat super unctionem

premissa infrigidentur pedes et manus
quia enim infrigidacio pervenit ad cor et
stomachum sitim ex siccitate mitigat aqua or
dei et cucurbite et mucilago psilii.
Syrupus optimus sitim extinguens in febribus
adiunctis. Recipe aque cucurbite assate lib.
ii. violarum florum nenufarum ana ℥ iii. semi
lactuce portulace et endivie ana ℥ s.
seminum communium mundatorum ℥ ii. epatice de
costi solatri ana ℥ i. ordei mundi hyacinthi
ana ℥ s. prunarum prunulas propor
semis psilii ℥ ii. decoquatur in lib. iiii. aque
usque ad medium tunc colet et misceat
cum pondere aqua cucurbite et syrupizet
cum syrupo violato et aromatizet cum san
dalis et rosis ℥ iii. cum multa aqua frigida.
Alius syrupus optimus. Recipe tamarindorum lib.
i. et decoquatur in lib. iiii. aque donec redeat
ad lib. i. et tunc colet et exprimat et cum
℥ vi. zucari syrupizet et det ex eo cum
aqua frigida. si fuit sitis cum duno fleg
mate utatur syrupo acetoso simplici cum aqua
frigida. si fuerit ex pulmone dentur iuleb car
diale frigidum. syrupus factus de prunis et
similia. si fuerit ex epate localia apponit
ypocondrio dextro et det confectio triasan
dalorum mixta cum zucaro rosato vel viola
to. si ex intestinis valent clisteria frigida
et lenitiva facta cum decoctione lactuce
malve violarie solatri cum oleo violato
si ex oppillacione mesaraice vel epatis
dentur aperientia et post purgacionem
sequatur dialacca vel diacurcuma. si vero
fuerint venas meri supplevit localia fiat in
loco colli ubi est meri situatum continent [marg.: conveniunt]
in terra mucilagis semis citoniorum in re
texta cum aqua rosata et tribuatur.

De debilitate digestionis

Cause debilitatis digestionis sufficien
ter haberi possunt ex hiis que dicta sunt
in superioribus capitulis. ideo venientes
ad signa dicimus quod signa male digestionis
omnis cibi in stomacho sunt singultus inflacio ex
tensio rugitus eructuaciones multa lesio ca
pitis et oculorum et sensus inundacionis cibi

est propriu signu eius et adest appetitus depo[n]i debere ant tempus debitu digestionis. Signa spe[cialia] sunt que si fuerit eructuatio des[iderata?] ensionis cibi ante bonam fuerint in cum adest lyditas egestionis et fetor eius siliuo res calidi adest sitis et paruus appetitus et eructuatio fetida fumosa. Si humores fri[gi]di adest acetositas eructuationis in supe re et in vomitu et vomitus humidus frigidi dicta igitur respiciens debilitatem digestio nis variari debet secundum suas causas et nocuma quidem et iuvamina. In frigida propter aliquam c... ... propter parvitatem uel evacuantes trachiat in corpore calidus. Sicut ergo supinus ossis iuvat digestionem. Dicit Rasis quod post supinum fiat super sinistro ad iuvamen digestionem et supinus ... super ventre et post hunc supinum est supinus factus super dextro. Amplexus an infantem aut catulum calidis secundum lo gitudinem noctis est ex rebus magis iuva tivus sed ... ut non supervemat ei sudor. Sin sed imponat pannos lineos et lenis ut sit appetitus comedendi evacuandi in dispositionem calidus confert cibi acetosi supra et gelatina sine speciebus et sint acuti frigidi sit vinum debile ponticum bene limpi tum. In frigida sint cibi acuti et potus ca calidi et ... cum aromaticis quod sit sic Recipe piperis nigri et albi gariofili ana ʒ iii cinamomi electi ʒʒ albi ana ʒ ii cardamomi macis nucis muscate galange ... ana ʒ i. Et in principio comestionis et in fine utatur tragea que sic fit. Recipe cinamomi e lecti ʒʒ albi galange ana ʒ ii gariofili mac[is] ana ʒ i cardamomi pulverizati zedoarie pulverizate ana ʒ i an... ʒ iii zuccari albi ʒ viii fiat tragea. Cum per po tionem grossam replet intestinis prima intentio alterat quod si fuerint lenis et frigida ʒt ʒʒ ... et deglutire zedoariam uel aro maticum rosatum. Si fuerint lenis et calida ʒt succo granatorum acetosorum diacitonite acetosum sine speciebus quod fit ex succo uel ex carnibus citoniorum aceto vini et zuccaro albo. Ab extra in lenis frigida cerotum R[ecipe]

masticis galle muscate ... ana ʒ i nardi calami aro[matici] ana ʒ i. In lenis calida iunctio olei citoniorum et ro[sarum] et emplo strum ex ros[is] et rubeo sandalis et spodio incorporatur cum carnibus citoniorum. In forti frigida offeratur piper et vinum decoctionis piperis est ultimum electuarium ana cibum cum potu vini simendus. Recipe ʒʒ galange ci namomi ʒ ii gariofili macis zedoarie car damomi ana ʒ i. ... xiloaloes sandalorum citrinorum dragagantum gummi arabici seminis an... ... ameos corticum citri ana ʒ ii zuccari albi uel melli lib. i aque mellis ... ʒ iii dosis ʒ ii. In forti calida sunt triasandali iuleb rosatum aromatizatum cum camphora oxizachara. Fiat unctio ex oleo rosato ... cum succo sepium et virge pastoris et pauco aceto et ex co ... cerotum. 2a intentio que est ad di gerendum dicta est supra in capitulo male complexionis stomachi cum materia. 3a que est ad rectificandum membrum. Et 4a intentio que est ad confor tandum stomachum supra est monstrata et con fert hoc quod stomachum confortat et appetitum et digestionem procurat. Recipe succi citoniorum ʒ ii mellis albi despumati lib. i aceti lib. ... ʒʒ albi ʒ iii piperis albi ʒ i costi a... dosis ʒ i ana cibum. 4a intentio imple tur afferendo ad hoc causam ea que dicuntur de curis accidentium supervenientium debilitati digestionis.

De eructuatione

Eructuatio sive ructus est emanatio ventositatis quam natura per os expellit ex causis sicut ille que sunt dicte in capitulo in flationis stomachi. Et causa alia est complexio alia intentio ... cum ... caliditas fortis aeris cibi potus de natura sua ad fumo sitatem convertibiles sicut vitelli ovorum in patella preparati rudio que ... et sinapis et faba et omnia dulcia que nimium fue rint cocta et vinum dulce coctum. Causa ... est mala complexio calida stomachi pura uel non pura et secundum plurimum est humor colericus sive in stomacho generatus sive ad ipsum effusus. Causa ... est ipsa ventositas in ore stomachi mota

est ee in cum frigiditas aeris cibi frigidi aut
acetosi et difficilis digestionis et ee cibi qui
a facili transmutantur ut lac vinum. Signa
generis nota sunt per placorem ipsius. Signa eructu
acionis fre cum dominio humoris flegmatici sunt urina
alba et spumosa rugitus in stomacho cum habun
dantia saliue viscose expulse per os et quod in
ieiunio ante comestionem apparet rugitus et
eructuacio manifesta et hora digestionis fit for
tis commocio in stomacho et iuuatur a calido et no
cetur a frigido. De signis fre a caliditate dixit
Rasis continenti si quis passus fuerit eruc
tuacione fumosa et fetente interrogandus
est si sumpserit in cibo aliquam confectionem dul
cem aut oua frixa aut radices et si con
fessus fuerit inde aliquid sumpsisse in cibo
notum habes quod in stomacho non erit caliditas sicca
que contra cursum nature quod si non erit ex ciba
riis fumo talibus illud tunc in stomacho erit caliditas
sicca igne et significat illud si corpus naturaliter
fuerit colericum et si processerit dieta generativa
colere et adsit sitis et amaritudo oris et
si vomitus et egestio protendunt pro fecibus
coleram. Si vero processit cibus acetosus vel ap
tus conversioni ad acetosum et eructuacio sit aceto
sa et adsint signa caliditatis inflacio amari
tudo oris sitis et ledi a calidis et iuuari
a frigidis tunc erit mala complexio calida et si
egestio non est colerica non est necesse ut
cum sit materia nam si fuerit in stomacho mala complexio
calida aut frigida sine materia videns panem
et carnes egeri cum modica mutacione
in colore et si fuerit cum aliquo humore
videbis eos emitti in maiori parte tinctos colore
illius humoris. Cogitat (?) eructuacio acetosa
si processerint cibi acetosi qui si non processisset
tunc si adsint signa stomachi frigidi est a frigido
si non a calido papit (?) aut acetositas a ca
lido quando papit cum caliditate et incendio et si
papit absque caliditate et incendio tunc est a fri
do et si papit cum absque caliditate et incendio
et fuerit acetositas pura tunc erit a frigiditate
. Fre a vetustate signa patent quando adest
eructuacio odore sine sapore. Cura vero ad
sedandam eructuacionem cum destructione

causae que fiat cum acidis deinde resolua
tur postea vetustas cum hiis que dicta sunt
in capitulo suo tam sibi dieta quam sibi pocione
Fre ab humore frigido est digestio et cura
vomitus prouocatio est diatrion pipereon, e-
lectuarium Gal. potest omnem vetustatem expel
lere. Recipe masticis cimini ameos amomi
sileris piperis longi zedoarie galange ozimi
calami aromatici cassie lignee macis maiorane
ana partes equales conficiantur post trituram
cum ultimo cum melle coquato. Si eruc
tuacio acetosa fiat a caliditate debet cibi boni
chimi facilis digestionis quales sunt veteres
cucumeri citrace non cocte comedere ve
locitatem hanc passionem subueniunt cimini co
riandri cimini masticata in ore et deglu
tita saliua cum post abacione oris con
sumunt eructuacionem acri dat bolus (?) ante
cibum suecit valet zz (?) solitum

De fastidio cibi et nauseatiua practice

Huius egritudinis cause prauitas aer grossus
humidus odor fetidus inspectio
rei abhominabilis conceptio forte plus
cibum sumptus nimius post cibum casus pas
sio cordis super cibo nimia vorax. Cause
antecedentes sunt debilitas expulsiua fortitudo
retentiue vetustas fames vinus mala complexio
. Cause coniuncte sunt mala complexio simplex vel
composita aut humor malus adherens et ibi
bitus in ore stomachi. Eius ergo signa sunt habominatio
cibi et eius reiectio si ipsum accepit et tri
sticia cum appropinquat hora abacionis con
turbacio faciei et nasi. Dieta consistit ut
fugiat aerem paludosum grossum turbidum
aspectum vitri splendoris et lunis (?) tris
ticia et aspectum hominum vomentium. Sepius
nociuus est cum peruenerit propter eius multi
tudinem ante cibum stomachus trahat aquam cali
dam irrorando quo stomachi calor confortetur
vinum moderate bibat tollant cibi difficilis
digestionis est masticatio carminatiuorum sepius
ante cibum. Confortatiuum frigidus (?) compositio cido
rosa et ligacio et positio eius in aqua calida
et ipsius vetustas deinde eius frigore est fri
cando super stomachum et sit aspersio faciei cum aq

ropata ras diu qo continet incipiat
ligacione ex pte epatis et procedat ad
extremitates / pterea infrigida extremi
tatu et sto mitigat nauseaz quam qui ca
lefiut excitat vomitu et ego qdem mul
tociens sum expertus ad eos qui cibu sum sup
tuz statz feraut ponere illico cibo sup
ro mamit i aqua frida uel veri frigori
ec juuamitu subitu et ultimu sit cibo
paure quantitatis delectabile paratu cedi
ant cibaria cu aceto et agresta et vinell
ouor in ca calida in frida cu pulue q sic
fit R cinamoi ʒ j. cardamoi ʒ iiij. gala
ge gariof an ʒ j. croci ʒ s. si fuerit pp
debilitate virtut antecedat paro et raro
oi die fiat supfluitatu expulsio. Cura
per pocione est ut digerat et euacuet
et diminuat ma / 2o ut alteret mala cplo
3o ut confortet stom et inebr mandas
si fuerit / 4o succurrat accidentibus. si
aut accidencia fuerit prosternencia nun
pien e a confortacoe stoi incipe igit
pma csiderret maz q si calalis fuerit ac
celeret si aut humoralis et fuerit natis
educat vomitu et si ee paucu sicale fuerit
vome. si aut ibibita aut adherens dige
ratur i p mis siue grossa siue subtilis ut
dictu e deinde euacuet eode mo dimi
tatur ma ponendo de sinapi cu pauco a
ceto in adiutorio brachij et ylii 2o si fue
rit opus post euonem alteret mala cplo
cu eo quod est ei contrariuz / cofortet 3o
stom cu ab intus et extra approximat
vn si adderit signa frigiditat da dia
aminu et diaton piperon calamitu con
tritu emplm sup stom confert. cfert
oleu de spica oleu roxatu oleu mastic
.4o succurrat accidentibus cu hijs q i pro
pis dimitt capitlis

De vomitu in generali

In pma cu deo adiuuante loqui
prolixius de vomitu qz ma ita pos
tulat ad vomitu totus stom opat
sed fondus stom est pnam incheatum et
supior ps stom est pnapm cuis opletiuu

dicit aut vomitus naturalis no est qz fiat a na
nali opante sed qz fiat a na coacta nisi fit
absqz auxilio artis qz talis dr artificial
/ Medicine uero vomitiue triplices sunt maneiei
nam queda leues et qda mediocres qda
fortes queda pure medicine calales qda medicine
calales et sunt seme aneti amplicis rufani
/ Mediocre leuitr vomitive facientes sunt sicut
seme aneti seme rafani seme cepe et por
ri eruca carrice calamitu motum aq
cu aceto uel cu aceto et oleo et melle
intromissio penne oleo iuncte et maxie
sisamino et silia. Medicine vero medio
criter facientes vomitu sunt cartamus nux vomica
sal indi baurach salgema borri magnu
/ Medicine fortes sunt catapucia rapsia lau
reola centaurea ellis niger elleborus albus
qui e ultimu. e ei violencior oibus alijs
/ de appone dis ab extra est yera rufini
cu tepata cu amurcha olei que si inun
gat i supioribus lacertis brachiorum pro
uocat vomitus si iuncta i lateris coxar
prouocat secessuz et de expto est unguentum
quod sic fit R radicu cucumis asinini
ʒ vij. mezereon scamonee an ʒ ij. succi
ul lactis titimali ʒ v. ciclaminis tinctic
an ʒ iiij. ellebori nigri ʒ vi. mellis q suf
ficit ad icorporandum hoc ei positu sup sto
maco vomitu prouocat positu vero sub um
bilico ventre soluit positu retro i renibus
ventre stringit. positu supra pectine fetu
mortuu educit que educto statiz fiat dz
tolli ne aliud sequat De Canonibus

obseruandis circa vomitum

Primus cano est ut p plures dies an
te ipm pparet vomitus cu digone ipi hu
ris antequaz exitus que quo fieri debeat
satis dictu est i supioribus / 2us canon est
ut cu feceris ppanacione an vomitu colubea
tur cibi acuti cu virtute incisiua et ho
maxie si vis prouocare vomitu leue ul me
diocre i ma flegmatica in colericis uero ul no
ceret si sint cibi insipidi et mollificatiui
et hoc ide facias i difficulter vomentibus
. si uero fuis difficilis q nullo mo vomat re

da cibos bonos. Tercius canon est ut sit cibus compositus ex diversis cibariis et hoc in una mensa. Ciborum enim diversitas stimulat expulsivam ad expellendum. Quartus canon est ut cibus non fortiter masticetur. Quintus canon est ut bibat multum de vino et ut non ad satietatem repleatur. Sextus canon est ut non immediate post cibum sed per unam horam ad minus sumat vomitum. Non est dormiendum sed excitatum paratum et ante cibum intret balneum aque dulcis calide.

De canonibus observandis in ipso vomitu

Ut vomitum actu tepidum non sumat stiptica neque depressiva. Post eius assumptionem non provocet vomitum sed expectet donec natura reducat ad actum neque dormiat sed fortiter excitetur. Si non in minus fortis qui diuturnet vomitum. Cum vero steterit per horam si sponte non educatur digitos in os imponat aut pennam oleo intinctam. Quod si retardaret confert confricatio stomachi manuum et plante pedum. Quod si non confert propinetur sibi oleum calidum. Quod si non confert mittatur in balneum aque dulcis. Quod si adhuc non confert tunc exhibe cristere trahens vomitum ad inferiora. Cum vero apparuerint signa vomitus quod cognosces per nauseam tunc ligentur oculi suppositis pilis duabus de bombace in actu vomitus moveatur.

De canonibus observandis post vomitum

Ut vomitor odores bonos olfaciat et eius contra corpus medio fricet. Parum aceti in potu ei tribuendum est. Comedat citonia condita cum modico mastice. Os et faciem lavet cum aceto et aqua calida cum modico cinamomo. Sit tarde assumptio cibi post vomitum donec fames fortis sit. Si molestet sitis sistat eam cum sirupo de citoniis. Sit cibus paratus cum agresta facilis digestionis ut pullus avium pulli columbarum. Post cibum ad horam quiescat deinde dormiat. Vomitus confert caducis yposarce epilencie podagre sciatice quartane calculo et hiis similibus.

Cum vomitus superfluus aliquando sequitur virtutem animalem ut est vomitus propter aspectum ad vomentem aut visum rei fetide aut auditum

aut memoriam eius. Aliquando sequitur virtutem naturalem ut retentivam oris stomachi cum debilitatur. Dolor fortis tristicia ieiunium fames vehementes mala complexio pura vel cum materia qualiscumque est in stomacho aliquando fluit ad stomachum ab aliis membris. Cibus paucus cum multo potu, stiptica, vinum multum lumbricum. Scias quod vomitus frequentius accidit ex debilitate retentive et frequentius accidit vomitus cibi quam humoris.

Signa vomitus precedencia quedam a remotis sunt, quedam de propinquo. Et de remotis est tenebrositas oculorum dolor frontis scotomia. De propinquis est commaricatio morsus oris stomachi multitudo saliue fluide nausea subversio tensio ypocondriorum ad superiora tremor labii inferioris et ista cum ultima signa sunt prope signa vomitus propinqui. Signa boni vomitus sunt alleviatio gravedinis et pulsus bonitas et cum educatur materia causans morbum. Vomitus autem signa sunt que preceserunt signa indicativa. Signa vomitus sinthomatici sunt quod sit in principio morbi non precedentibus signis digestionis. Signa vomitus a cibo habent visum rei vomite. Signa vomitus humoralis comprehenduntur visu sive puris sive pinguis sit et sanies. Si autem fuerit colera erit amaritudo oris sitis siccitas et calidiras. Si flegma erit eius substantia fluida in qua est insipiditas ad ferias modum. Cognosces materiam conjunctam in stomacho per continuum nocumentum. Si vero effluxerit materia ex aliis membris ad ipsum stomachum quiescat stomachus in aliquo temporis spacio donec effluat iterum superfluitas ab illis ad stomachum. Si vomitus sit cum singultu tunc humor est imbibitus. Signa sunt ex malicia complexionis eius sunt ex suo loco. Signa vomitus sunt ex debilitate sunt quando stomachus debilis quotiens cibat accidit ei nausea et subversio eius. Signa a causis primitivis patent.

De cura vomitus superflui

Omnis cibalis nisi fuerit ex multitudine replectionis est constringendus. Humoralis vero et preparatus non ponitur inter morbos. Creticus nisi superfluat constringendus non est. Sit aer temperatus odoribus placabi[lis]

Vomitus [illegible] provocat [illegible] betonica [illegible] in [illegible] stomacho appetitus [illegible]. Ad vomitum [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] farina [illegible] [illegible] [illegible] et modicus vini [illegible] vomitum tollit et appetitum [illegible] [illegible] [illegible] vomitus [illegible] [illegible] vere curat et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pondus [illegible] in vase vitreo et [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] et [illegible] mell. [illegible] et bulliant [illegible] mell. [illegible] [illegible] [illegible] frigida vomitus [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] pone [illegible] [illegible] in aqua [illegible] [illegible] et cola et in colatura pone [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] 315 [illegible] [illegible] oleo

libus repletus odorent panem infusum in a
ceto forti plus assatum est ei optimum. post
cibum otio utatur quiete fortiter calefiat
extremitates et hoc si fuerit vomitus fleumaticus
si vero colericus competit infrigidatio aeris
In vomitu et colerico et flegmatico competit irroratio
et aspersio aceti cum aqua rosata sit cibus
facilis digestionis et coditus cum stipticis prohi
beatur huiusmodi actu et postea. Solo ventris
humanitum prebet ad vomitum si cum vomitu
fuerit lubricatus ventris dentur competentia
stiptica in principio et in fine abaconis. Si
virtus fuerit debilis sumat aquam carnis
multum in pluribus vicibus cum rebus stipticis
ut mirti sumach portulace plantaginis
acetose et rebus diureticis ut dividit
materiam ad vias urine et sit in ea coriandrum
siccum torrefactum non infusum in aceto. Emplastrum
stipticum Recipe sandalorum rub. ros. rub. api
mirtillorum calamiti ana ʒ. ii mete masticis
thuris ana ʒ. ii. spice ʒ. i. cere ʒ. i. olei de
mastice olei rosati ana ʒ. ii. liquefiat cera
cum oleis quibus liquefactis deponatur ab igne
ne et incorporentur cum predictis in pulvere
et extendatur super pecia et aspergatur aceto
forti. Fiant plagelle de stupa ad modum
emplastri intinguant in aqua et expresse iterum
intingantur in albumine ovi et superaspergatur
pulvis olibani subtilis et ponatur una super
orificium stomaci et duo super pulsus u
triusque brachii statim tollit vomitum Recipe
panis tosti rosarum mirtillorum utriusque gene
ris sandalorum ana ʒ. vi. plantaginis ʒ. v.
aque rosate aceti ana ʒ. i. s. masticis mente
sicce ana ʒ. i. fiat emplastrum super stomaco et pul
sibus brachiorum Aliud emplastrum
Recipe carnium pirorum decoctorum in aceto debili
ʒ. ii. gallie muscate rosarum mirtillorum mastic
ana ʒ. i. misceatur cum oleo mirtino et mastic
et fiat emplastrum. In colerico vomitu si non
est stiptica cohibe prius aqua prunorum si
mollis aqua agreste vine et acerbe com
pescunt vomitum colericum. Conveniunt fructus
novelli et poma. Condiantur carnes cum
agresta succo citoniorum granatorum pru
nellorum cucurbita elixa et postea confecta
cum succo vine valet ad coleram rubeam preparen
tur carnes suaviter mirtino conveniunt ex
trema avium ova sorbilia cocta in aceto
cum cortice suo et prope quem supponitur vitel
lo modicum agreste. In vomitu flegmatico conveni
unt cibi s. panis bene fermentatus sine sale
in quo ponatur aliquid masticis condiatur
carnes et ova sorbilia cum pulvere ma
stices quas si elixari oporteat elixentur in
aqua ferrata sit vinum in quo plures
sit extinctum ferrum et sit rubeum competit mina
simplex aromatiza competit ventosa supra um
bilicum posita sumat minus de potu quam
possibile fuerit. Si fuit vomitus sanguinis
tollatur cum fiant divisiones cum flebotomia
ligentur extrema. Et si fuerit fluxus pro
menam forte det vinum coctum cum lacte
stipante usque ad tres collas dando ali
quid post aliquid ut dictum. Deinde det in
potu sirupus acetosus infrigidatus cum nive
Ex compositis in prohibitione sanguinis dictum
Avicenna est quod Recipe acacia ℥ ii lutum sigil
latum balaustias opium semine iusquiami albi
gummi arabicum succum arnoglosse aut suc
cum virge pastoris et sumatur in potu cum ace
to vini multe commixtionis aut cum aqua
arnoglosse si fuerit pueritiae ad stomachum plus
Et dosis eius dicit Avicenna sit ex medio aureo
usque ad ʒ. i. Et ad illud confert rob stiptica
. Cum per potionem tribus completur intentioni
bus quarum prima respicit cibum secunda stomachum et
membra mandans tertia corrigit accidentia quo
aut mala digerat et evacuet. Clarum est
suo loco. Notum tamen quod stante virtute debi
li non debemus insistere cum digestivis quod
movet vomitum et sic debilitatem auget
. Si ergo fuerit naturalis educatur cum competentia
vomitu in colerico solvatur venter cum decoctione
mirabolanorum citrinorum et reubarbari prius com
lectis rectificatorum dulcorata cum zucharo ro
sato. In flegmatico competit decoctio mirabolanorum
emblicorum, kebulorum et bellericorum dulcora
ta cum melle rosato. Et in melancolico competit decoctio
indorum et bellericorum dulcorata cum zucaro bu

gulosato. si medicinam in corpore non retinuit
educatur cristeri acuto quia materiam ad infe
riora trahit. In cuione per vomitum fit vomitus
cum lenibus ut aqua tepida cum sirupo ace
toso in colerico. In flegmatico cum aqua tersam
et melle. Si in stomacho non quiescat abs can
ribus appone sicias sub umbilico et sub
costarum tractibus pedes stringe et frica.
Medicine posite super abs in vomitu colerico
sunt ut rosata et spodio et de tiberis
supra cum sirupo qui sic fit. Rx sandalorum al
borum et rub. spodii mirti acharie sumac
ana ʒ ii. ʒ. tiberis masticis ypoquistidos ana
ʒ i ʒ. coquatur in lib. i aque plantaginis et aq
rosarum donec redeat ad medietatem deinde
cum expressione colet et colature addatur succi
agreste sine sale succi pirorum acetosorum pom
orum ana ʒ iiii. zuchari albi soluti lib. i ʒ.
et fiat sirupus clarificatus aromatizatus cum pau
ca camphora. ab extra confortet stomachum cum
cerota facto ex oleo citoniorum cum cera et
pauca camphora. flegmaticum vomitum sedat mi
na aromatizata et post purgationem idem
facit sirupus de absinthio mixta sicca pul
uerizata quam ex ea sumit coclear unum idem
facit electuarium receptum in Stido. Rx pilo
aloes macis ana ʒ ii. gallie muscate mastic
zedoarie olibani cirorum garofolorum ana
ʒ i. cinamomi electi ʒ ii. zuccari ʒ viii. cum ... plus
ma. Rx cimini assi masticis olibani api
sq... calamenti nuete sicce maiorane ana
ʒ iiii. decoquatur in aceto infusa supposita
post expressionem valet mirabiliter. Cura vomitus
abi est ut si videris in stomacho vomitum habun
dare vomitum prouocet deinde quete aliquan
tulum interposita confortet cum rebus supradictis
ab intus et ab extra approximatis calidis
uel frigidis ut dispositio requirit que non solum
ori stomachi sed etiam fontanelle gule si applica
de abstinentia ciborum et paucos potus confert
et aura luminatura cum ouo sorbili supra et
uinum uel aqua in qua extinctum est aurum ad
medietatem et supra cum margaritis corallis
et mastice est mirabile in sedando vomitum
cibale. Si in cum fuerit vetustas applicetur
ventosa cum ab... fixuendo stomacho cum oleo lauri
no ructuoso mastixino pinoso cum puluere
galange et cimino parum assatis. Si in cum
fuerit ciborum acuitas modificet stomachum
et confortet et post abs acetosis supponi in
buatur. Si in cum fuerit ciborum liquiditas et
inundacio purget stomachum et confortet cum cali
dis desiccantibus et panis assus in vino ex
cto uel aliquo aromatico infusus aspersus puluere
garofolorum et superpositus in hac causa est mirabile
in dispositione caliditatis valet diacitoniten zu
charum mixtum cum zuccaro rosato et mirra
bolanis cum quibus incorporetur puluis garof
vilo aloes et masticis. Et in utraque valet
dispositione si recipiat ʒ i ʒ. pulueris masticis
et incorporetur cum albumine oui parum agita
to et extendatur super pecia et ponatur super
stomachum qui vomitum restringit potenter. Si vomitus
fiat a medicina mordicatiua. Cura sitis est.
vomitum factum a medicina colerica. Si uero peruene
rit ad sanguinem sumat vinum cum lacte
superante ipsum vinum usque ad 4or coclearia cla
do parum et sepe. Si fetus sit a causa premia
tollantur causae ille et non administres narco
tica nisi fuerit summa necessitas et non exhibe
as ea in quibus sit virtus vomitiva etiam
pe a debilioribus sicut est semine papaveris
albi semine lactuce. Inter potius bona est
atanasia desiccatio incolar et in gelo
poteris localibus supradictis addere cor
tice papaveris cortice mandragore seme
iusquiami et opium si causa exigent et sic
animus est ut potius appropinquet. Omnis vomitus
succedens euacuacionibus et paralysis causis
constantibus et non sedat ipsum vomitus vino
addit in ipso est a sinceritate si autem pimaret
vomitum nunc cum est a prima mota ad os stomachi

De singultu

Singultus est spasmosa dispositio aduc
nies stomacho et ori eius aut propter inani
tionem aut propter eius repletionem aut
propter mordicationem sicut multociens contingit in
febribus aut propter grossam vetustatem aut propter
apostemata et inaniciones ex inanicione est
aut post longam solucionem febris et non sit sed

subito sed paulatim hic tamen ut plurimum extat
· Signa sunt ex repletione sunt quod fit sub
ito absque infirmitate et ante abundanter bene se
habebat · Signa sunt a vetustate sunt quod repe
rit in stomacho inflacio tensio in ventre et
umana cum eructuacione · / Signa sunt ex
a mordicatione oris stomachi sunt quod fit post co
mestione rerum calidarum aut post vomitum colere
rubee vel nigre vel viridis · Signa sunt
per proprietate signorum aliarum egritudinis
stomachi · sunt per contrarietatem sicut per egritudinem
inventam in aliis membris · In sunt a causa frigida
et ventositate est aer calidus et siccus et
calefactio stomachi et longitudo retencionis
hanelitus aspersio aque frigide super faciem
quia calorem intrinsecus revocat sunt motus
laboriosi vociferacio percussio super collo
constrictio extremitatum ipsarum fricatio ve
tosa super stomacho sine scarificatione sompnus
longus sumat vinum purum sed pressionem
nec · In sunt a calore sit aer frigidus sop
nus reparatus et contrarium supradictorum
Cum per potationem ribus complet interiori
bus quorum una respicit dispositionem mala
2a mala 3a stomachi · Eius aut que fit a
siccitate aut calore da aquam rosatam aut
juleb aut aquam ordei aut aquam grana
torum · Ad singultum et inanitionem dixit al
bus resolvatur karabe in aqua vehementer
decoquendo et dissolvatur in ea penidie
et de ea bibat paciens quantum potest Et ge
neraliter in eo sunt in calido in frigiditate
et in sicco humectantia et in frigida aqua ca
lida in qua ciminum ruta mentastrum et
parum thuris bulierit · In potu multociens
erit tribuenda garofoli retentione sedat
singultum menta cum aceto bibita valet
emula expositum est ultra · Confert dia
ciminum diamisum diazinziber ab conta
sfert · Rx emule nucis rute cardamomi ab
sinthii siccorum ana ʒ j · masticis anamom
ana ℈ j · pistentur et incorporentur cum vino
et calidum stomacho supliget / 2a intentio
sufficit in singultu humorali et abali
digerendo et evacuando ipsum sed vomitus

est magis conveniens · pillule optime a materia flegmatica
viscosa · Rx castorei mirre ana ʒ ij · sal
gemme ʒ j · diagredii ℈ ij · mastic ʒ iij · a
loes ʒ vij confice cum succo mente

De mala complexione calida epatis

C(alidam) epar patitur accidere omnes species malicie
complexionis et simplicem et compositam et pure
et materiales · Et materia per quam discra
siatur epar aut est sanguis aut flegma
aut melia aut aquositas aut materia ex eis
permixta que aut est contenta in epate aut
ad ipsum ex aliis membris effluit · Et materia
in eo continetur aut propter virtutem expulsivam eius
debilem aut propter opillacionem in venis et
viis que sunt inter epar et receptacula super
superfluitatum aut quia receptacula earum
superfluitatum non attrahunt propter expulsivam
eorum debilem aut propter opillacionem vi
arum que sunt ab ipsis vel ad ipsa ad alia
membra per quas expellit superfluitates at
tractas · Signa male complexionis calide epatis
sunt sitis vehemens que non abscinditur cum
potu aque frigide paucitas appetitus co
lor citrinus corporis calida nocent citri
nitas urine velocitas et frequencia pul
sus ventris siccitas et fex in squibalas
declinatur lesio a calefacientibus consumptio cor
poris et siccitas et continua / vitetur aer
calidus vestis pellium dormicio in plumis
et omnis calefactio regionum epatis vitetur
ira sollicitudo motus corporis laboriosus
balneum sompnus diurnus et accubitus super
dextro latere et sompnus prolixus plurima
vigilia · vitetur cibaria inflamabilia et
combustibilia in humorem calidum ova assata et
dura nocent nisi propter stomachum panis bene coctus
sine sale est caro pullorum perdicum fasianorum
edi non pingues et carnes vituline ex
fructibus sunt granata citrula limones
mellones qui non sunt vehementis dulcedinis
condiatur cibi cum aceto non acuto ex potu est

aqua ordei et vinum album limfatum. Cura
per potionem tribus completur intentionibus quarum
prima alterat secunda materiam evacuat tertia corri-
git accidentia. Sint igitur infrigidantia
abstersiva et aperientia et nenufar secundum
omnem modum ad ministrationis progativa. Sed
in alterando mala complexione calida epatis
confert sirupus violatus nenufarinus cum
tria sandalis confortativo frigida. Sirupus optimus
simplex cum aqua frigida. Rx prunarum nigrarum
xx tamarindorum ʒ j bulliant in lib. iiij aque
usque ad medium et tunc addatur violarum ʒ
ß et modicum bullire dimittatur et tunc co-
letur et huic collature addatur succi grana-
torum acetosorum aque cucurbite ana ʒ iij
zuccari lib. j et clarificetur et postea usque
ad perfectionem decoctionis bulliat in eis
pulvis sandalorum alb. et rub. spodii ne-
nufar ana ʒ ß. Epithima bonum. Rx succi
plantaginis acetose lactuce solatri sempervi-
ve aque endivie et rosate ana ʒ iij aque
nenufar aceti ana ʒ j ß sandalorum alb.
et rube. rosarum rube. seminis endivie ana
ʒ iij spodii ʒ j camphore ℈ ß. Emplastrum
optimum Rx farine ordei ʒ ij rasure
cucurbite cum cucumeris vel citruli ʒ iij
sandalorum alborum et rubeorum rosarum ana
ʒ ij florum nenufar ʒ j aceti ʒ ß succi
plantaginis ʒ j decoquatur usque ad spissi-
tudinem emplastri et extendatur super folijs
cucurbite vel vitis. Secunda intentio perficitur
ut si materia fuerit sanguinea vel colerica
sanguinem minuta flobothomet basilica dex-
tra donec non sentiat requisita. Digesti-
vum materie colerice conveniens est sirupus de endi-
via sirupus acetosus simplex sirupus de nenu-
far cum aquis convenientibus solutivum Rx violarum
ʒ ij seminis endivie ʒ iij ordei modicum tama-
rindorum ana ʒ ß prunarum sex nisi fervere
ant in aqua et colentur et in collatura conven-
ti distemperentur cassie manne ana ʒ ß reubar.
ʒ j. Reubarbarum solum esse cum aqua endi-
vie exhibitum convenit. Si materia evacuetur conve-
nit in gibbo evacuetur per urinam hoc modo
Rx seminis endivie lactuce ana ʒ j seminis

apij feniculi ana ʒ ij alkekengi ʒ iiij seminum
citrullorum frigidorum ʒ ij conterantur et fervescat
in aqua sufficienti usque ad medium et co-
ca cum zucharo exhibeatur calidus in ma-
ne et ante cenam. Dicunt quidam et bene quod
in mala complexione pura frigida epatis quod ium-
tigatio dolorem fervorem sanguinis propter
quos confortat epar que si fieri non
posset nares scarificari

De mala complexione frigida epatis

[C]ujus signa sunt albedo labiorum et lin-
gue paucitas sanguinis in toto cor-
pore multitudo flegmatis in-
naturalis sitis diminuta secundum calorem toto ve-
ntris periodice emittens quandoque et siccus et
absque odore fetido secundum tamen plurimum
egestio est humida et fluxibilitas ventris
que alia est sitis longe carius et est
cum eo appetitus cibi et declinat fluxus
ad albedinem mollicies corporis dolor
aggravativus urina subtilis alba et
acetositas in ore. Cura per instrumentum dic-
tum est ut vitetur aer frigidus terrestria ti-
mor quies longa ocium balneum frigidum
sopnus prolixus accubitus super dorsum fu-
giat res dulces et difficilis digestionis
pisces humidos et recentes et carnes gros-
sas et crudas. Iuvat autem aer clarus mon-
tuosus tutus a ventis ira gaudium mode-
ratum stratum de plumis accubitus super
latere dextro fricatio totius corporis et spe-
cialiter super ypocondrio dextro continue
ante comestionem sumat panem calidum in-
fusum in vino nutriat gallinis turchis pro
duobus ventribus cum stirpis et pitachium
cum passulis et zucharo ante cibum et post cibum
confert sua spalitate. Cura per potionem
est ad alterationem cum sirupo de absinthio
cum oximelle maro quorum dosis sit ʒ ij
cum decoctione ciciamon feniculi et passularum
rosacea de absinthio hora accubitus super
dormiverit quam cibus est digestus et super
dormiat confert diabra diacimia et
atanasia que describitur a principe quarto canone
et non illa que ponitur a nicolao quia illa magis

nocet et bibatur sup ea decoctionis
ʒ iiii que sic fit ℞ semis feni an apii
masticis an ʒ ii corticum radicis apii
et feni ʒ v squinanti ʒ ii eupatorii ab
sinthii an ʒ v bace calamenti co
sti an ʒ iii coquatur in 4or lib aque
usque ad medium deinde sup ea dormi
atur Emplastrum optimum ℞ folii nardi
squinanti apii an ʒ i absinthii mellilotis
assari aloes epatice costi carpobalsami
xilobalsami an ʒ ii farine fenugreci
et lupinorum an ʒ vi incorporentur cum
oleo nardino et costino et epati suppo
natur Si vero frigiditas sit iuncta ma
teria contraria et evacuetur cum electuario in
do aut cum me.na de turbit provocetur
urina cum aqua decoctionis quinque radicibus com
que sunt apium feniculus petrosilinum sparagus
et brusca

De debilitate epatis et causis signis et curatione in generali

Debilitas epatis est impotencia ipsius
ad suas operationes complendas sive
omnes sive aliquas absque cum intemperie
vel complexione manifesta Causa huius aut est
in ipso epate per proprietate aut per com
pacientia si per proprietate aut per malicia
complexionis malis aut simplicis aut composite
aut ulcus aut apostema Si per compacientia aut
per fel splene vesica renes matricem
stomachum et quia per unumquodque accidit le
ge apud nicolaum Signa generalia sunt corrup
cio forme sive habitudinis ab eo quod
erat in sanitate debilitas in corpore toto
cum pigricia et gravitate color albus can
didus ex modico sanguine et aliquando decli
nis ad citrinitate et albedinem Signa
debilitatis attractive sunt quod fex sit liq
da chilosa alba pura non permixta aliis
humoribus tinctura in urina Signa debi
litatis digestive sunt cibus indigestus aut
prave digestionis conversus ad mala qualitatem
et secundum plurimum inflat facies et oculi et
extrema Et si extrahatur sanguis per
flebotomiam exit aquosus fleumaticus Et egestio
sicut lotura carnis recentis sive ce est
urina Signa debilitatis retentive sunt
ut dixit Avicenna sunt ut signa debilitatis
digestive eius Signa superfluitatis at
tractive epatis sunt appetitus fortitudo
sitis paucitas egestionis et ipsius consti
cio et adsunt signa caloris epatis Signa
superfluitatis retentive epatis sunt gravi
tas sensata in loco minoratur urina et
expulsio superfluitatum et multiplicatur
inde ea opilacio Signa superfluitatis ex
pulsive sunt illa eadem que sunt debilitatis
eius Signa malicie complexionis habita sunt sup
Signa per compacientiam sunt quia si est per fel co
lor est citrinus et inde sequitur ictericia
si per splene adsunt egritudines splenis Si
ex stomacho signa sunt malicie digestionis eius
et aliorum nocumentorum eius si per renes
et vesica alteratur urina et declinat for
ma ad ydropisim Si per membra pecto
ris adest malicia anhelitus et tussis
sicca Si per matricem assunt egritudines ma
tricis ut superfluitatum retencio aut inpar
nimius exitus Si sit a toto adest nimius
fluxus sanguinis ex naribus vel emorro
ydibus aut abscisio membri aut retencio
fluxus consueti Cura debilitatis epatis
duplex est scilicet generalis et specialis sive per
dietam sive per pocionem nocet igitur epati
aer calidus inquietatus tristicia ira co
itum superfluum ambulacio et equitacio in
suavis maxime post cibi repletionem bal
neum aque frigide sompnus prolixus diurnus
balnea aluminosa et stiptica accubitus
sup renes et diuturnus sup dextro la
tere viscosa omnia nocent quoniam opillant max
ime nocet vinum dulce atque mulsa nimia
mixtio cibi sup cibum et error ordinis
eius maxime nocet si post balneum aut
coitum bibatur aqua frigida subito in ma
gna quantitate que aliquando perducit ad ydro
ydropisim Retencio superfluitatum et ventositatum
conturbat epar Nocet epati fre
quens flebotomia forte farmacum multum usus
coitus et similia ac confert epati aer temperatus
serenus et clarus leticia moderata exer

Vel
Epatis maxime confert [illegible] cum
aqua [illegible] et [illegible] bibita [illegible]
[illegible] confert [illegible]
aloes et vinum de [illegible]

atum nocturnus sompnus maxime factus secundum
modum optima stomachi digestio et cibi boni chimi
sunt avellane pistacii ——— .... nuclei
pomorum acetosa et silia de speciali autem
dico quod ipsa variatur variatione causarum. Si igitur
fuerit debilitas digestionis sicut cibi et potus cito
te digestionis boni chimi facilis penetra
tionis parve quantitatis et procuret omni in
genio ut bene in stomacho digerantur si sit debili
tas retentive eius sumat epata pullorum
et gallinarum perdicum edi vetres anserum
anatum iuvenum pinguium caro vituli lac
tantis cum simplicibus permixta cum ab omnibus
subtiliantibus aperitivis in superfluitate rete
tive sit predicto oppositum. Si sit debilitas
attractive epatis sicut cibi facilis penetra
tionis qui sint mixti cum aperitivis et facie
tibus eos penetrare. vinum odoriferum album
subtile ad aliquale declinans albedinem
fiat custodia ab omnibus grossis et visco
sis et opillationem generantibus. Et regi
men in superfluitate attractive est oppositum pre
dicto si sit debilitas expulsive sicut ci
bi facilis digestionis declinantes ad calidi
tatem in quibus sit acuitas et punctio aliqua
cum custodia a cibis grossis viscosis stip
ticis et frigidis. Et regimen in superfluitate
est oppositum predicto si sit per totum ca
veat cum hiis que dicuntur in suis capitulis.// Cu
ra per potionem venit ad suas causas et secundum
plurimum cure auctor videtur opponi ad dis
crasiam frigidam. Sed cura completur
intentionibus. Prima intentio que alterat ma
lam discrasiam perficitur cum intus et extra ap
proximatur in declinatione igitur digestive
confert medicine in quibus ponuntur spica folium
mirimusata coriandrum masticis calamus
aromaticus api et silia que sunt combibenda ante
cibum vel saltem cum cibo numquam autem post cibum
quoniam nocet sicut venenum Et si debilitas
procedat ex materiis malis in epate conte
ntis digerendum est. Si vero fuerit debilitas
retentive utendum est stipticis declinantibus
ad frigiditatem. Si autem fuerit debili
tas attractive confortetur cum eis in quibus est

stipticitas que sit calida aperitiva et iuva
ns attractionem posita super membra com
plexionata. Si autem debilitas procedat ex
malicia complexionis curetur ut dictum est suo
loco. Si autem non apparet dominium vel signum
dominii male complexionis sed est dispositio quod membra
et epar est debile in pluribus suis virtuti
bus hoc est electuarium Recipe passularum
enucleatarum aureos xxx cassie aureum
unum calami aromatici aureos duos bdelii
aureos duos cum dimidio anamomi aure
os duos squinanti aureos duos cum dimidio
nucis aureos iiii gummi albotini aureos
iiii mellis aureos xxx vini quantum suf
ficiat. Epar a dispositione exsiccatum et confortatum
si ex eo sumatur coclear unum cum vino
dulci confortatur epar secundum omnem speciem debi
litatis eius si fuerit sine febre si autem cum
febre cum aqua endivie. Electuarium con
fortans digestivam epatis Recipe spice anamomi
xiloaloes cinnamomi rubei ana ℨ ii. lacce ab
lute gariofili sandali citrini rubeorum cassie
ana ℨ i anisi seminis feniculi masticis assari car
pobalsami ana ℨ iii. squinanti carpobalsami
spodii camfore squinanti cassie polite
ana ℨ v. zuccari vel mellis quantum sufficiat E
lectuarium generale ad epatis debilitatem cum
febre frigida Recipe lacce ablute succi eupa
torii seminis feniculi ana ℨ i. seminis endivie ci
trorum passularum ana ℨ iiii anamomi ℨ ii xi
loaloes calami aromatici ana ℨ ii spice ℨ i
ro. sandalorum rubeorum ana ℨ i mellis vel zuccari
quantum sufficiat dosis ℨ iii mane et sero
. de 2a intentione que est ad digerendam
et evacuandam materiam dico quod digeratur et eva
cuetur secundum quod dictum est deinde rectificetur complexio
membri seu curetur et resistatur accide
ntibus ut dictum est suo loco in speciali
tamen non timeas subito sinthomata fluxus
ventris sanguinee lente egestionis sicut
mecha mederi faciant nec statim prohibeas
medicinas stipticas quoniam proveniunt ex hiis non
cumentum maximum et hoc in tribus casibus
. primus casus est quando fluxus procedit propter
debilitatem attractive epatis quoniam stiptica

augent et iuvat · 2ª causa est que pro
cedit ex humoribus corruptis quia per vicio
auget debilitatem · 3ª est que procedit
ex opillatione epatis et mesaraicarum Consi
deracio 9º cum fluxus et si est aliqua de
dictis tribus adminstra aptitiva cum
fortibus stipticis et aro[illegible] decoctis
in vino et si non est aliqua de tribus tunc
provenit ad fluxum constringendum

De opilacione epatis

Cum epati omnes species opillacionis
accidere possint loquamur et ca
que coartatoria dicitur quia illa fre
quentius accidit ex causis gordonius reducit
ad minimas et communes et dixit quod communes
sunt acceptio ciborum stipticorum ut sunt pira
fungi caro bovina virgulta frigida caro
constrictio violenta frigiditatis aeris dor
micio super latere dextro post desessionem cibi
ad studium sanctorum ante ipsius digestionem et in sum
ma omne movens ante [illegible] causa
sunt et venarum strictura debilitas
epatis in attrahendo et ex mala conplexione
humor in epate [illegible] non coar
tans meatus meri aut apa in membro vi
ciano coartas epar et sic vetustitas re
plens venas epatis sola vel mota cum
humiditate et iste sunt de causis coniuncte opil
lacionis epatis cum vene epatis multe sunt
quamvis non opillat omnes dummodo
propter oppilationem epar dicitur opillatum · Eius igitur
signa sunt defedacio coloris faciei et to
cius corporis urina subtilis et clara dif
ficultas hanelitus lavi[illegible] corporis et
pigricia ad motum pauitatis digestionis ege
stio chilosa subtilis si sit in concavo ege
stio est humida sic prisana [illegible] et
aliud est sanguinea · si in gibbo egestio est
sicca · sensibilis gravitas in epate que maior
est post omnem comestionem quam ante dolor pun
· si sit ex colera adeunt sitis vehemens
pruritus et ardor in carnibus urina rubea
cum ardore in virga habitudo corporis
extenuata a colera pulsus spissus cum
quadam velocitate et si fuerit cum eis sunt

Ad opilacionem

[illegible] maior adhuc est ultima [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible] et
[illegible] in termino [illegible] morbus
et [illegible] et si [illegible] [illegible]
[illegible] optime agit [illegible]
[illegible]

bris signa erunt magis intensa si ex fle
gmate aderunt signa sanguinis si ex flecte
de sero patet tumore pedum et in mane
non erit tumor defectio appetitus non ad
erit sitis multiplicabit sputum insipidum
et quamvis fiet nausea et vomitus si ex vetust
tate aderit dolor [illegible] mutabilis de
loco ad locum et alia signa vetustatis
· distinguitur autem opillatio ab apate quia opil
lacio non sic est in apto ad motum sicut apa
· preterea in opillacione non egreditur colera nec alii
humores sicut in apate · preterea in opillacione ma
ior est gravitas quam in apate · sicut quam
prolongatur opillacio perducat ad putrefac
tionem febris apata ducaciam ad ydrope
preterea in opillacione non est dolor sicut in apa
te dicamus quod Cura per dietam generaliter est
ut vitet aer paludosus grossus australis
timeat motum et coitum super cibo et est bal
neum sicut fricatio epatis super cibo · sompnus
post cibum sicus et prolixus et diurnus
fugiat cibos grossos et viscosos pultes
pedes panem azimum ova dulcia lac caseum
assata [illegible] vinum novum turbidum aqua
grossam turbida non bibat multum supra
cibum ymo differat potum post cibum et
generaliter nocet omne quod impedit digestionem
in stomacho vel epate · oppillacioni autem que
ex materia calida provenit conveniunt aer temperatus gran
dium temperatum nocturnus sompnus moderatus fa
ctus motus ante cibum cibus ex pedibus pullis
fasianis in quibus ponatur scariola endi
via lactuca blita petrosilium feniculum
borago vinum album debile et detur prisana
ubi radices apii et maratri cocti sunt · Cu
ra per pocionem tribus completur intencionibus
quarum prima est ad causam et ad morbum
que perficitur cum sero caprino aqua scium
cum succo aqua ordei et propter non ex
corticeam et absinthio mixto cum aqua en
divie sed mixto cum aqua assaite si materia sit
frigida in materia vero calida offert mirabi
liter hii syrupi est endivie domestice et sil
vestris acetose cum aqua rostri porcini
epatice fumiterre lupulorum cum aqua ordei

In causa calida

[illegible]

ʒ ij ligᵉ alkakengi capillor veneris cuscute politrici diantos an ʒ vi decoquantur in aqua sufficienti et colentur et fiat sirupus cum ʒ iii aceti/ zuccaro acetosus in quo ad ultimum decoctionis eius ponantur reubarbari electi ʒ iiii spice ʒ iiii contritorum et ligatorum in pecia rara donec fuerit perfecte decoct dosis ʒ ij cum aqua emulsionis seminum communium frigidorum flores sanbuci recentes cum aqua lactis caprini conferunt quia sitim tollunt et urinam provocant confert chalacia diacarama fomentatio cum spongia infusa in decoctione que fit aque endivie amare acetose scolopendrie lupulorum an ferveant in eis absinthium similiter cuscute et mellilotum deinde iungatur unguento quod recipit olei violarum ʒ j s olei amigdolis amaris et kerrini an ʒ s aceti ʒ s cere albe ʒ ij similiter spodij cuscute an ʒ s. Solutiva sunt que fiunt ex agarico et reubarbaro pille aggregative pille de reubarbaro si materia fuerit contenta in gibbo evacuetur per vias urine ieiunio stomaco et premissa lenitione ventris semper a lenioribus incipiendo. Si in concavo procedendum est. De flobotomia dico si opillatio fuerit antiquata flobotometur basilica dextra licet opillatio non fuerit ex sanguine ex diuturnitate enim infectio pervenit ad sanguinem. Si vero materia fuerit frigida iuvat aer calidus et subtilis in exercitium forte ante cibum vigilia pluria paucitas cibi confert panis bene fermentatus modicum habens salis et sem anisi et feniculi carnes sunt carnes ut superdiximus cibus decoquatur cum petrosilino apio origano calamento menta et hiis similibus. Conveniunt capares et vinum purum subtile antiquum. Cura per potionem est ut digeratur materia hoc modo Recipe sirupi acetosi sirupi de calamento oximel squilliticum sirupus modum sic fit Recipe succi eupatorij succi capiruy succi centinervie inmonis succi artemisie succi calamenti menti succi artemisie depuratorum an ʒ iiii ferveat in eis agaricus opiti cassia assarum et aristologia rotunda an ʒ ij et colentur et cum melle quod sufficiat fiat sirupus dosis ʒ ij cum aqua radicum solvatur cum electuario modo et confert sirupus albi si in materia frigida grossa et cum vilium subiectum in carnosa Recipe absinthij eupatorij gariminus polipodij rasum an ʒ j radicum feniculi apij petrosilij macedonici ciminj in tocius an ʒ iiii ligniae ʒ ij ferveat in aqua et colentur et cum zuccaro vel melle fiat sirupus aromatizatus cum spica cinamomo cassia lignea et similiter predicto 3ª est ad accidentia et de hiis dictum est in capitulis suis si vero febris fuerit admixta aperientia calida in tempore sa vel remissa permixta cum aperientibus frigidis plus vel minus ut est opus. Et ex eis est fluxus ventris qui nullo modo est constringendus immo studendum est aperioni quia aperiendo cessabit fluxus

De ventositate epatis

Causa ventositatis epatis est debilitas digestive eius aut materia humoralis ex propetus est motum ventositate ut materia flegmatica vel melancolica. Signa sunt tensio sub latere dextro que commovetur cum digerit cibus que sedat compressione vehementi manibus fit sine pulsu non est cum febris dolor in latere dextro si stringilibus extendit dolor usque ad diafragma et ossa pectoris. Si in concavo extendit ad intestina et venit urina spumosa spissa et alba. Cura per dietam perficiatur cum hiis que dicuntur in cura inflacionis stomaci modus tamen dicitur fugiat aere frigidum et ventosum et paludosum motum post cibum vigilias plurias cibos inflativos vinum multe simplicationis aquam frigidam repletionem cibi retentionem ventositatis et egestionis. Cura per potionem appropinquat cure opillationis a causa frigida fere congrues aut materia ex impediendo ab evaporationibus epatis quibus si non augetur dolor procedendum est cum eis ad fortiora si vero dolor crescit fortior plus evacua premissa digestione si vero ibi nulla fuerit materia confert diaciminum diacalamentum evaporatio facta cum milio et cum panis calidis calefactio et iuvat

inctio facta ex mastice squinanto spica oleo
nardino et rictaro

De Cacexia

Cacexia est egritudo malis frigida et
humida corrumpens forma que ydro
pisis antecedit. Cuius causa est corruptio
digestionis epatis et debilitas digestiue
stomachi cum cessat digestiue epatis. Cuius signa
sunt inflacio in toto corpore et proprie in
digitis manuum et pedum et in facie et co
lor eius declinat ad albedinem et extinctione
vehemencia appetitus cibi minoracio sudo
ris et urine multiplicacio ventositatis in
ventre grauitas et pigricia ad motum et
accidit in iuncturis mandibularum pruritus
. si cum fuerit calida aderit caliditas me
brorum exteriorum que sentitur in plantis
manuum et pedum ventris siccitas asperitas
lingue rubedo urine. si cum fuerit frigida
aderit solo ventris cum mollicie corpor
ponderositas appetitus et digestionis cum grauitate
et dolore aliquo sub latere dextro. Cu
ra per dietam est ut fugiat aerem frigidum ne
bulosum et palustrem motum forte cum euacuatione
et post cibi assumpcione balnea humectatiua
et sompnum prolixum fugiat cibos opillatiuos
difficiles digestionis mali nutrimenti continuum mul
titudine humorum superfluitate interciacione. Con
uenit aer clarus siccus montuosus post euo
nem exercitium temperatum et balnea cum aquis
sulfureis vel aluminosis aut aqua maris plus
vigilet quam dormiat minoret potus sint cibi
facilis digestionis ut pullorum fasianorum perdicum
alaudarum preparentur cibaria cum pauco aceto
gariofilo cinamomo croco et mastice et sit
paratum in forma sicca in summa dieta est
similis ydropisis. Cura per pocionem tribus
perficitur intencionibus. quarum prima alterat dis
crasiam confortat membra et digestionem ipsorum
. 2° intencio digerit et opillacionem aperit / 3ª
euacuat. prima intencio prima complet cum me‹dicinis› integ
ris et contra approximat quas scire poteris
ex hiis que dicta sunt in cura malarum complexionum
stomachi et epatis / Quantum ad alterandum in cau
calida sumat diarodon abbatis rosata
nouella dialacca equaliter simplex mane et se
ro ʒ j s. cum ʒ iij aq lupulorum eupatory en
diuie amare. in cum frigida dyacurcuma diaspermaton
cum dialacca de quo sumat ʒ j s. cum aquis
apy et eupatory in horis predictis. ab exterio
in cum calida fiat cum prudum et cum cerus
fricacio in toto corpore et maxime super regi
one epatis cum oleo nardino et camomillino
irroratis et conquassatis cum vino albo et sub
tili debili actu calidis et post fricacione
vaporetur venter cum milio et rosis et melli
loto et sale in cum frigida fricetur ut dictum
est cum oleo costino nardino et de ciminie
asinino conquassatis cum vino albo subtili et
potenti et post vaporacionem cum cassia lig
nea mellilloto et cinamomo 2ª intencio perfi
citur cum exhibicione sirupi diuretici cum aqua en
diuie et eupatory in cum calida / et in frigida
cum exhibicione sirupi de eupatorio cum aquis
quinque radicum / 3ª intencio complet cum euacuatione
ventris superfluitatis vomitu vel provocacione urine
soluatur venter in calida cum reubarbaro et
turbit cum aqua decoctionis primorum semi
le endiuie et ordei in frigida cum pillulis fe
tidis vel stomachicis alchindi cum addatur reu
barbarum et turbit cum melle incorporatum
de superfluitate dico quod utilis est multum egritudo
accidit aut propter intercipcione sanguinis emo
royodalis aut menstruorum aut aliorum fluxu
um sanguinis. sed melius est ut prius fiat euo
cum eis que modificant sanguinem que si non suf
ficiat extrahe modicum de sanguine. vomitus cui
cibum conueniens est in principio cum rafano infuso
in sirupo acetoso et in fine cum ellebo‹ro› infuso
in rafano. provocacio urine fiat post euacuatione
et apercione opillacionis. diuisiones et facie
de istis cum crustibus acutis in quibus ponantur
spica cassia lignea cinamomum quibus o
bus factis detur tiriaca et metridatum

De Apostemate epatis

Secundum Gal. apostema in epate potest fieri ex
quocumque humore eius causa aut sunt extrinseca
aut intrinseca. Extrinseca sunt casus a per
cussio collisio appositio emplastrorum attractiua
rum potio vetosarum super opposite stricte corporis

plenitudine et ad has pūt t'cina cūe p
nitiē uel caliditas aeris in balneū longus
accubitus sup dextro latere · cā intrīnseca est
mala cōplexio calida epatis dolor epatis cū
prolongatur debilitas stomachi pp insimilatio
nē indigesti diminutio cibi nisi cōsuetē et
magna colere multitudo ī epate pp debili
tate eius a mō dificatione · Signa apatis epat
sunt dolor fortis in dextro ypō gravitas
eiusdē lateris inseparabilis defedacio figure
et habitudinis faciei pulsus lenis undosus
inflamatio mēbrorum exteriorum et faciei et pal
pebrarum alteratio coloris febris continua sin
gultus inclinatio ad dormiendū ī supine do
lor in furcula urina est spissa et cōfusa et
lucens · Si sit ī gibbo dixit Rasis 7° cōtinētis
separatur ab apate cōcavi strictura hanelli
tus attractio utriusqz spatule ad inferiora
nigredine lingue et tussis / Si sit ī cōcavo
dixit Rasis 7° cōtinētis sunt defectus appetitus
ciborum sitis vomitus colere et cōstipatio ventris · Signum
flegmonis sunt rubedo faciei et cōruberatio
venarum dolor gravativus calor sub dextro
ypocondrio et febris continua dulcedo oris
diffusio ruboris per alba oculorum venarum
inflacio totius corporis replecio urina ru
bicunda · Signa apatis colici sunt urina rubea
in qua apparet aliqua spissitudo pulsus
velox tussis sicca cum appetitus et singul
tus denigratio lingue color declinis ad ci
trinitatem et paroxismus vehemēcie febris tercia
ne · Signa apatis flegmatici sunt color corporis
albus febris lenta sitis parva dolor gra
vativus defectus appetitus cum nausea et
singultu urina pallida spissa tactus absqz
duricie pulsus parvus mollis · Signum apatis
melancolici sunt grossicies cum duricie alleviatio
apud famē lesio apud repletionem exacerbationis
ciborum sitis vehemens defectus appetitus absqz
nausea et vomitu urina glauca et subtilis
· Signa apatis duri sequitur aliud apatis ca
lidum et ī motu sunt eius accidencia et nō re
manet nisi gravitas que apparet ad tactum
et visu et hic nō curatur nisi ī principio cum autem pro
longatur nō valet curatio · Signa resolucionis ipsius

sunt quod alleviatur infirmus quiescunt acci
dencia sedatur febris et redit corpus ad
disposicionē suam ī colore et appetitu · Signum
permutacionis ad alia mēbra sunt quod apparet
dolor et tumor ī alio mēbro et sedatur
accidencia propria apatis epatis · Signa sup
poracionis sunt quod sunt febres vehementes
uel vehemenciores et accidencia alia · deinde
accidunt tremores diversi pp mordicationē
saniei et leditur a resupinacione et dor
micione sup latus / Cum uero fit collec
cio levius cōpressio et sedatur accidencia et
cum rumpitur accidit cōtinuatio et lubricacio
virtus et saniei et rei que sunt foris que aut
egreditur cum egestione aut cum urina et
tunc invenit eger levitatem et resolucionem
ex gravitate sensata prius cum eo

De Cura apatis epatis

Cura dupliciter ē una generalis et alia
spalis · dieta generalis prohibet ex
trinseca frigiditatis intense potus
applicata confert, sompnus moderatus et vi
gilia sint cibi veloces et facilis digestionis
sumat apitiva nō mordicantia · noceat stip
tica dulcia quia inflant et opillat epar
solvatur venter cum equalitate cum cristeriis et
suppositoriis et restrigas solutum cum nō
sunt stiptica pura vitentur pinguia et ova
cito vinum dimittat · Cura apatis frigidi
sanguinei tollantur cibi frigidi et stiptici
panis ex farre et tritico fiunt sicut ex aqua
ordei et nō excorticati fiat succum et
ptisana fiat quousqz fuerit febris dimi
nuta bibat cum cibo aquam decoctionis gra
natorum uel agreste / iste modus nō placet
michi et est contra auctores · vinum pro potu ex
hibet aquam ordei cum syrupo de endivia
et cum alanata fuerit nutriatur carnibus
edinis pullinis coctis et conditis cum liberis
et agresta et sit cōtentus supradicto potu
usqz ad finē et eodē modo regatur paciens
apatis colicum · Cura per porcionē tribus cōple
tur intencionibus quarum una est ad plenitudinem
corporis / 2a maturacio apatis et maturacio mēbri
apatis · 3a accidencia corrigit · / primo pa

Ad apatis et purgacionem
Nota bene ... quod duobus ... ... et ... cum ... et ...
... ad dolorem ... bethonica bibita cum aqua
... potus ... vino ... ad apatis ... calida ... bibita
et cumplexa et ... / ... ...
... ... plures ... dolorem antiquum
... ...
... ...
... ...

pficiat cu euacuantibus mag antecedete ne fiste
at i eundem q fit cu flebotomia salue vetris et
vomitu nec i pri dada est medicina soluta
qr mia e cruda et indigesta flebotomet g de
basilica dextra primo ubi no assit pletorica
i toto que si adsit fiat de basilica sinistra
uel de saphena dextra attentis tn co(n)ve(n)ienc
tibus et sit habundas q e pluribus viabus
p(ro)cedula et sm tenere virtut / i colico
flexo et mela no e flebotomia p(er)mittenda
ted sit minor acuitas tn q ubi colera
et alij humores p(er)dnant sagui p(ro)pone
da est solo ventris flebotome Si aut flebotomia
fieri no posset prouocet sanguis naris
dextre uel sinistre in spatulis. scapa
fuerit i gibbo. si aut i simo fiat i na
ribus et i eis apposito sagiussugay / 2a
int(enci)o pficit per medicinas solutias et pro
uocatiuas et per tactu et ductu ad diuisu
et per i(n)cisione attendendo i dictorum appi
imune ad naz epatis. soluat igit venter
et no forti catartico i pri quale e hoc
i flegmone Rx medulle cassie fistule ma
ne an ʒ j. et dissoluat in decoctione
violarum florum borragis rosarum rub. ordi
no cocorticati jujubar liq et cobibeat
digerit ma primo cu syr acetoso simplici
et aqua ordei i processu syr diarodon
et syr acetosus de duabus radicibus et
radice endiuie et buglosse deinde euacu
et cu farmaco supradicto an addat ele
ctuarij catholicon electuarij de suco ro
sarum an ʒ j s. diuretica i primo pri e
aqua endiuie acetose semi citrij scariolae
et cu procedit adde aqua capillorum vener
et cu ultius procedit aqua feni et apij
et alkakengi. tactu aut et ductu ad diui
siz coplent ligaciones fricaciones et ppssiones
. Cum per ipulsu et r(e)v(er)siz est ut no
apponat apocrustica an flebotomiaz neqz po
nant pure r(e)percussiua pp naz epatis neqz
apponat aliqua frigida actu emplm in
pricipio s(ed) eius est qd fit ex suco portulace
cucurbite spinnie aqua rosata an ʒ j s.
sandali albi rub. ros. caphora spodio

an ʒ ij. Cu ad augmentu puenit flegmo
addat supradicto emplo mastix camomilla
mellilotu farina ordi fenugreca semis lini
cu oleo rosaceo et camomillino. si aut ipa
resoluit tunc cobibeat syr talis Rx capil
lorum veneris florum buglosse florum anthos cor
ticis coterioris fisticorum semis alkakengi an
ʒ j s. m ʒ iiij liq pastillorum enucleatorum
an ʒ j. calami aromatici florum camomille corone
regie absinthij an ʒ ij semis ani feni an
ʒ ij s. fiat decoctio in aqua sufficienti et
cu zucaro albo fiat syr dosis ʒ ij cu aqua
endiuie et feni. Si aut apa collectione
fecerit i panniculo et epatis sba no fuerit
lesa sanabit eger si tn sanies fuerit ut
fex iam caro epatis putrefacta est et tunc
no sperat salus. si tn saluari posset auctore
res quqz faciunt intenciones quarum prima e
ad maturandu emplm maturatiuum i
a parte calido Rx farine fenugreca ʒ iiij
semis lini an ʒ ij pinguedinis anatis an
sus porci an ʒ iij. api squati an ʒ j
aromatica ʒ j s. terebintine ʒ iij. malvavisci
pparati lib j. olei mastic olei rosati
an ʒ iij cere ʒ j. cera et terebintina et
aromaticu dissoluat in a caçola et cu
dissoluta fuerit i corporet i mortario cu
malvavisco et alijs et reducat i vnu
cu pistello et extendat sup corio et ponatur
tur sup epar Cu sua fuerit maturo
et no rupit tunc apiat ponendo pulueres
turundacon sicce semis lini fenugreca an ʒ
j. cu ʒ iiij lactis capre et zuchari ʒ iiij
ab extra supponat emplm ex fecibus
stercore columbino et malvavisco et si no
rupitur tribuc i potu decoctione cila
yreos et prassij. rupto apt a parte tribu
at i potu aqua et mel tepida. si fuerit
i simo sumat lavatiuum si i gibbo prouo
catiuum urine quod ostat ex decoctione
semis meloni citrulli cu suco liq dra
ganto penidie amygdole lacte et ouis
sorbilibus et malua ... spodio et
aqua ordei et syr acetoso uiredu lenitiuo
si fuerit i concauo. Cu vero modificat

ulcus post tres horas exhibeant marnatia
i potu i matutinis ultimo aut medicetur
cu aqua ordei et syr° acetoso sumatur
i potu thuris sanguis draconis an aur
j. seris endiuie seris apii masticis an aur
s. cu aqua mellis in summa curi ulcer
concauitatis epatis e silis cure ulcerum stomaci
et intestinorum et eius qd est in gibbo est
silis cure ulcerum renum

Cras que dicta est silis dicte flegmonis. soluat g° uent primo cum
digestione pp furiositatem coleris
hoc modo ℞ mane medulle cassie fistule
an ʒ. j. zuc violati ʒ. s. dissoluatur
cu decoctione prunorum tamarindorum vi
olarum seris endiuie et in processu addatur reubarbarum uel electuarium de succo
rosarum sm ngitate siri i pn° optime
℞ epatice solatri endiuie acetose portulace scariole an ʒ. j. rosarum violarum
florum nenufaris florum pupopulli florum
lambrusce an ʒ. ij. tber ordei modi
iuiubarum an ʒ. s. seminum comunium frigidorum
ʒ. j. seris papaueris albi ʒ. s. fiat ex decoctione eorum syr° cu zuc albo solido
et acetoset et aromatizet cu spica calamo arom° et anamomo an ʒ. j. plus
aut minus sm cliditatis exigentiam dos
ʒ. ij. cu aqua endiuie. emplm dens i
pncio sic fit ℞ aq cucurbite citrulli solatri et lactuce ingre an ʒ iiij
aceti acetosi ʒ. ij. succi citoniorum et granatorum acetosorum an ʒ. j. sandali albi et rubrorum et viol florum nenufaris corticum mandragore an ʒ. ij. fiat epithima uel addita
farina ordei fiat emplm In augmento
addatur huic emplo ut dictum fuit i aug^to
flegmonis. Si aut resoluat talis detur syr°
℞ solatri epatice endiuie sem apii mellilot an ʒ. j. seris alkakengi cuscute calami arom° an ʒ. s. eupatorii ʒ. ij. et syrupizet cu zuc. Si uero apa tendit ad supporacionem supponat emplm de quo dictum e
i flegmone q si p se no erupit rupit

eodem modo cu aut ruptum fuerit eodem
modo medicetur et curetur

De apostemate frigido

Cut eger i aere ad calidum declinante letet pro posse contra frigus
extremitatum sopni vigiliasque temperancia bibat aquam mellis comedat farinam
ordei uel olus factum ex spinachiis et borago
sem cu lacte amigdolarum Et cu febris
incipit minui nutriat carnibus edinis
pullis vino albo limfato cu decoctione
lactuce endiuie portulace fiat clistere
i pncipio ex decoctione blite paritarie
an sem et furfuris et i decoctione ponatur de melle oleo cu camomillino et sale
Et in processu addat in decoctione centaurium polipodium centaurea ysopus et origanum. solutiuum i pn° fle^a sic fit ℞
medulle cassie fistule ʒ. x. dissoluat cu
infusione agarici sem cu decoctione sem
capillorum veneris et passularum Et i processu cont electuarium medium in pn° diuretica
sint aqua sem capillorum veneris endiuie cuscute in processu cu aqua radicum et cum
apparet maturatio trocisci de spica diacurcuma syr° i pn° sic fit ℞ acetose endiuie
siluestris mente an ʒ. j. rosarum rub calami
arom^a squinanti cuscute lacce ʒ. s. decoquatur i duabus lib aq usque ad unam et cu ʒ.
vi. zuc albi fiat syr° et acetozet et aromatizet cu cortice fisticorum et spica nigra
i pncipio cu oleo rosato conquassato cu aceto
post uero cu oleo camomillino aut cu emplo
quod sic fit ℞ farine ordei ʒ. ij. olei
rosati mirtini masticini et nardini an
ʒ. j. s. absinthii rosarum aloes capi an ʒ. iiij.
In augmento addat supradicto emplo ut
dictum e i aug^to flegmonis. Si autem resoluat det talis syr° ℞ radicum sem apii ysopi origani polii calamenti florum antos
saluie siluestris eupathorii absinthii an
ʒ. j. cuscute cortic fisticorum radicum capparis calami arom^a an ʒ. s. decoquat et syrupizet cu melle et aromatizet cu spica
et anamomo et i fine addat modicum aceti

Glycia dos ʒ. y

sylina dos ℥ ij cum decoctione ysopi si
aut apa tendat ad same supponatur hoc
emplm ℞ bdelij sapini opoponaci
armoniaci an ℥ ß. api acori squin
an ℥ iij. malvavisci pparati lib. j. oli
et spica ℥ ij termentine ℥ vi. dissol
vantur gumme in vino et ipsis dissolutis ad
datur termentina et dissolvantur cum eis in
cazolla et cum dissoluta fuerit incorporetur
cum alijs rebus in mortario et reducantur
in unum cum pistello. si vero rumpit rumpatur
ut dictum est et mondificetur si nulla sit
febris cum aqua prasij ysopi et mellis
in mane si apa sit in gibbo sit autem fe
bris porrige medulle seminis cucumeris cu
curbite melonis an ℥ v amili dragagan
gummi arabici an ℥ j ß. succi liquiricie ℥ j
ex hijs tritis et mixtis porrige ℥ iij cum
syrupo papaveris et tandem in vespere et ad
defensionem renum et vesice de quo vesi
ca de papavere cum syrupo jujubino deinde
incarnet ut dictum est supra

De apostemate intrinseco

Colorum venis in melancolico est ut sol
vatur in principio cum medulla cassie
fistule et electuario catholicon
dissolutis in decoctione an fen polipodij
flor borraginis buglosse fumiterre passu
larum et in processu addatur decoctio epithimi
et agarici in duritiis procedat ut dictum
est in flegmatico siliter et in alijs intencionibus. si
autem indurentur impossibilis est eorum cura
et tunc sequitur ydropisis et asclites ne tamen
ars deficiat sumat diacurcuma et dia
lacca diacostum supponat stercus ovinum
dum in aceto mollificatum fomentetur epar cum
lana infusa in oleo veteri et vino decoctio
nis centauree minoris et radicis affodil
lorum et postea supponatur emplm quod recipit
vo. corticis in aceto et in vino infusas cen
tauree minoris absinthij salis nitri sina
pis an ℥ ij cere lib. ij adipis anseris et
galline an ℥ iij componatur ex eis emplm
electuarium ultimum est illud quod recipit costi
fumiterre nardi camedreos polij seminis apij

sem plantaginis siler acoree flor camomil
le seminis agni casti carpobalsami cuca
cuca cinamomi squinanti mellilloti fenugre
ci seminis brusci an ℥ j passulay enucleata
rum canarum pinguium an ℥ j mellis ℥ viij
et fiat electuarium dos ℥ iij cum vino subti
li si accidentia aliqua fiant agatur ut dicatur
in capitulis suis. Aliquando tamen possunt circa fluxum
ventris et dicit si assit solucio ventris
debilitas sumat in potu trociscos de liberis
et trociscos de reubarbaro muscatos vel simplices

De ydropisi

Ydropsis est egritudo frigida materialis
causa cum est materia vulneris frigida
ingrediens membra et crescunt per ea
membra manifeste omnia aut loca vacua partium
ventris in quibus sunt regimine nutrimenta et huiu
res causa omnium specierum ydropisis est epar cum
non mutat in sanguinem id quod pervenit
ad ipsum ex cibo propter malam complexionem frigida in
eo dominantem et fortissime si aliqua mala
complexio frigida dominatur in aliquibus instrumentorum cibi
vel spiritus que contendit se ad membra viana
donec perveniat ad epar et similiter cum aug
mentatur fluxus sanguinis utrumque quo infrigida
tur epar et accidit ydropisis et accidit
propter causas quarum quedam sunt prope epatis et quedam
sunt ei cum continuitate ad alia membra. nam ex parte
stomachi propter malam complexionem frigidam eius ex parte me
seraicarum cum in eis est opillatio ex parte splenis
cum in eo est apa aut durities aut magnitudo
ex parte renum cum non attrahunt ex aquositate
ab epate ex malicia complexionis eorum et intestino
rum ex parte matricis propter eius maliciam complexionis
aut apatam aut dolorem aut retentionem men
struorum ex parte Retoris cum retinet fluxum
emoroydarum. Aliquando accidit ydropsis propter egritudines
frigidas pulmonis et diaflamatis aut propter pul
sum cordis aut propter frigus aliorum membrorum quorum
proprietas est ut infrigerent epar. Signa
generalia ydropisis que omnibus speciebus ydro
pesis conveniant nove ponuntur ab auctoribus que
sunt hec corruptio coloris faciei et totius cor
poris inflacio pedum et ambarum palpebrarum
hoc tamen signum nicolaus non accordat generaliter

i oibus ydropicas quia no i tipanite no
sp hoc signu euenit · sitis angustiosa c
strictio hanelitus paucitas appetitus abi
minoracio vrine rubor urine febris te
pida debilis caloris et multociens accidunt
bothor que erupte emittunt a se aquam ci
trinam · Cura ydropisis generalis tripliciter
pficit instructo dieta pocione et cyrur
gia vitet aere frigidu et nebulosus et pa
lustre tristicia et sollicitudine gete logam
sopnu prolixu cibos diffial' digons et mi
te humiditatis actu et potencia et ipos mul
tiplicacione ocm potu et maxime aq · Cura
per pocione tribus oplet intencoibus quarum
pma est ad confortacioune epatis altera
cione et digestione | 2a maturat 3a acci
dencia corrigit · Pma intencione oplent que
cumq digestiue virtuti subueniunt et que
cumq alterant comune frigidam in epate dere
licta | 2a intene oplent quecumq mat come
tam educunt qd fieri pt flbotomia fluxu
ventris vomitu prouocacione menstruor vel
emoroydarum urine sudoris · de flbotomia dico
Auic · ca deuitet eam ydropicis in quibusdam
casibus quorum primus est qn illic est apa
2us casus est qn acciderit ydropis pp retencio
ne fluxus sanguinis consueti sicut ex retencione
sanguinis menstrui · 3us casus est qn i corpore
est plenitudo sicut si perseuisset dieta confortatiua
berans multi sanguinis generatiua et vita
ociosa · quartus casus est cu ydropicus conq
ritur de latere sinistro multarum arteriarum
quia pcutit i eo dolore pulsatiuum flbotomia
convenior est yposarce qz asclite et tipanite
in tipanite raro ingredit flbotomia quia
ma eius no est euacuabil p flbotomiam si li
morbus perseuit ex re menstruor fiat flbotomia
de saphena · in aliis casibus a supradictis
nullo mo fiat flbotomia de euacuacione p fluxu
ventris vel vomitum dant canones primus
est ut an euacuacione pmittitur digestio · 2us est
ut euacuacio no sit violenta nec subito sz per
vices · 3us est ut fiat incepto a debiliori
medicina · 4us est ut no fiat euacuacio cu medicinis
nocentibus epati ut e aloes · 5tus est ut post
qz factu est solo no comedat ydropicus die
et nocte sequenti si possibile est ymo dif
ferat cibu et potu quantu pot nec debet
sumere abstersiuum post solutiuum opone nisi
faciat illud necessitas austitas medicine | 6us
canon est ut post solutiua dentur que con
fortant et stipant parum ut confortet ep
et maxime post medicinas fortes sicut e cu
forbiu et mezereon · 7us q oi die eua
cuacionis est aliq mo i prouocacione vomitus
attende ut i primis fiat cu leuioribus et i p
cessu cu fortioribus respicientibus mat et fiat
per interualla · in asclite competit vomitus ante
cibu et post cibu · urina no est prouoca
da nisi post purgaciones nec ec sudor

De Asclite

Scemus q cu asclitis alia e primitiua
alia antecedens alia coniuncta · de
primitiis potissima est multitudo
potus et maxime aque frigide et multipli
cacio brodialiu · Cam antecedentem auic
reducit ad tres spes · quia aut e i virtu
te separatiua aut i ma separata aut i viis
in pa spe est separacio int virtute expul
siuam epatis et virtute attractiuam renum
Cu g° debilitat ab e aut aliqua ipar acci
dit asclites · Ca uero i ma separata qua
virtus separare no pt · Ca uero i viis aut
est opillacio aut apa duru i renibus
qui prohibet aquositate ab incessione vie
sue naturalis quare reuertit a via sua ad con
cauitate ventris · Ca uero coniuncta est aq
sitas cum latitudine humorale ventris que
adunat i locis que sunt int intestina et siphac
quod est extensiuum supra ipa et mediante zir
bo int intestina et ipam aquositatem · As
clitis uero clarius no ne ec signa grauita
tis in ventre sensibilis cu tumore manife
sto et cu percutit venter manu no sonat
ut timpanu sed sicut vter aqua plenus
et cu venter manu premit apparet fuge
re tactus uteris plenus aqua · in asclite
oia membra pter ventre arescunt et subti
liat inflacio virge et testiculorum paucitas
urine pulsus paruus et spissus pressis ma

In cura asclitis a ca frā/ Ad pedes et
tybias inflatas inveni mirabiliter prodesse
primo inungere cum oleo calido et polimo et
supponere spongiam novam madefactam
in lixivio de cineris lignorum ca/

maior q̄ī alijs color faciei et corporis ē
tendens ad tantam albedinem · hic scias q̄
per adustionem cōmunis in aliquo membro
cum patitur epar et postea sequitur ydropi
sis scire pt a quo membro habuit originem
unde si originem habuerit ab epate signa ē
runt 4or tussicula cum non provocant gelū
qz sine sputo tumor pedum actus cuenies
egestio modica et cum angustia fuit et
ventrem apatur que aliquando recedit aliquando oc
cultantur · Si originem habuerit a lumbis
stomachi mesaraicis et intestinis signa sunt q̄
adest fluxus ventris qui vel est chilo
sus vel sanguinolentus quem sin plurimum precedit
dit chilosus dolor in umbilico et anchis
· Si originem habuerit a splene color faciei et
corporis est declivus ad viriditatem et nigre
dinem et est egritudo cum splene cum aqua
quāz non cadit appetitus et accedit apa
ta r̄ nu et ulcera corporis puerorum quo diu
habebas quoniam huius passionis sit cura unum
oz attendere in medela singulorum cum me
dela ydropisis que sufficiet accipi pt co
his que dicta sunt suo loco · ydropisis vero cum
causa est calida signa non sunt co inflamma-
cione citrinitate coloris amaritudine oris
cum appetitus vomitu citrino et viridi et ad
bustione urine que forte inducat ardorem
cum fecibus adusto ut canis et si fuerit ab
apate calido adsunt signa illius et si ab
apate humido sive canis causa frigida assit p̄
naco inflacionis paucitas citis declinacio
coloris ad albedinem cum lividitate vomitus
fle7 non apparet adustio in fecibus et
perseverunt egritudines urina alba et aquosa
signa bona sunt cum natura expellit aquositatem
per se ipsam et ut sit natura in levitate et sic
citate certa · quia natura est melior est q̄ le
nis quia significat naturam tussire ad membra
fluxus sponte factus pprocionatus · Sig
mala tussis ydropico supervenies fluxus
ventris in quo descendit sicut caro epatis
aut sanguis coagulatus vel lientericus et
inflamacio manuum ē de signis mortalibus

De cura asclitis a causa frigida

fiet aerem ventosum frigidum et hu
midum loca humida non videat aqua
vitet inhercia quiete multum sop
nu diurnum et prolixum. Caveat abos
tarde digestos frigidos et humidos ut lac
pisces recentes butirum legumina et que
cum melle fiunt nocent gumata dulcia cas
tanee nuces nocent oua oleira frigida et
humida Copiam vitet abi et potus si posse
est transiat eger ad aliam regionem calidi
orem et sicciorem sit locus ubi non sit vels
frigidus sit q̄ poros aperit humores co
trinat et digerit · sit panis in quo po
natur anisum feniculus ciminum · sint car
nes avium caprioli edi turtur pedicum fa
sianorum utatur in abis rebus provocantibus
urinam sic spargus blite porro endivia
vinum sit vetustum album sit carnes asse
et frixe non sumat elixas nisi inde far
mata · Sumat cibum post exercitum et balne
um horam comestionis non bibat sic sed stet
per duas horas// Cura per pocionem quam
complet intencionibus quarum prima digestionem p̄
curat et alterat mala comne 2a mam dige
rit 3a mam evacuat 4a mam diuretica va
acredecia corrigit Et in principio materie
debemus evacuare quia virtus multum aggrava
natur et prima intencio sit cum dialacca alia con
fectio ℞ cinamomi ʒʒ cardamomi galange
ana ʒ·s· gariofilorum squinanti ciminum acori an
ʒ·i· calamii aromatici apii siseleos ana ʒ·s· zuccari
albi ʒ·ij· aque feniculi et apij ana ʒ·ij·de
qua accipiat ʒ·s· qualibet die in ieiunio
inungatur stomachus cum oleo nardino et costino
2a intencio fit cum syrupis · Syrupus conveniens ē
iste ℞ radicum rapiq et feniculi ana
ʒ·i· radicum yreos acori rubie ana ʒ·s·
calamenti betonice origani mecrastri sisimbrii
petrosilli ysopi camedreos camepitheos scolo
pendrie salvie silvestris eupatorij chimi
ana m̄ i· assari fumiterre centaurie minoris
cuscute amarum absinthij ana ʒ·ij· apii ge
ciane ligni radicum capparis seris anisi le
vistici carvi ana ʒ·ij· decoquantur et fiat
syrupus acetosus cum melle cum aceto simplici

et aromatizet cum nardo et cinamomo
Ad idem sirupus et cilacio de eupatorio et
si febris adsit sirupus de bisanciis / 3a intencio
fit cum evacuantibus. Medicine convenientes sunt
pille de sapino pille de euforbio et
medicamine quod sic fit ℞ euforbii cimi-
ni masticis ana ʒ j. sapini ʒ ij aggregentur
dosis ʒ j. Aliud ad omnem ydropicum sumat
singulo die aquam distillacionis petrosilli et de
sero ante cenam ʒ ij. et de 4o in 4tum da
in potu ʒ iiij. succi yreos rectificati eandem
postquam fecerit residentiam et misceatur cum oleo
sorbili et zuccaro. idem facit succus palme
Christi neque ita nocet unquam. 4a intencio perficiatur
cum hiis que educunt aquam a ventre ad bur-
sam testiculorum et dixit Rasis 7o continentis in-
sufflandum est in naribus et pulverem provoca-
re sternutacionem. sternutacio enim vehemens
commovet aquam et compellit eam ad partes re-
num. verum si bona fuerit cura et confortatus
fuerit eger descendet aqua ad cutem testicu-
lorum et tunc perforanda est cum acu restat ut
corrigantur accidentia specialiter tamen fluxus ven-
tris verum si multus fuerit diminuenda est omnino
eius si vero parvus vel mediocris non omnino
desistendum sed minoranda purgacio in quanti-
tate continua et discreta. verum si cum sit fri-
da est pulvis reubarbari assati cum sirupo mir-
tino vel mirra aromatica et electuario de
mirabolanis et si post fluxus superflue-
ret utendum est constrictivis et dandi sunt freque-
ter trociscis stelle. Ego autem dixit Nicolaus cu-
ravi ydropicum a causa frigida cum tussi et erant
magnificati ventres carum et cum cena et costi
multum et prohibui eis in potu omni die in ie-
iunio ʒ iiij aque distillacionis petrosilli et
de sero ante cenam ℥ ʒ ij et purgavi eas
de 4o in 4um die cum succo yreos et liberati
sunt perfecte in brevi tempore. Et ego Joha-
nes Garzonius feci sic in duabus monialibus
sancti Laurentii de Bononia. Medicamine bonum
benedictum ad ydropisim mirabile ℞ foliorum
almezereon preparatorum ʒ x carvium cimi-
norum elixatorum aceto vini zuccari tabarzet
ana partes lxv terniabin p. xl. quod aqua casie

Vel
Vinum decoctionis ebuli est maximum remedium et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bibitur urina
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
bibita [illegible] mane ad [illegible] ʒ j [illegible]
[illegible] et ad hoc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in hoc casu ℞ fol. mezereon preparatorum
[illegible] [illegible] [illegible] elixatorum in aceto
et zuccaro et vino [illegible] lxx [illegible] [illegible]
xl cum [illegible] infusionis agarici [illegible] xxx
ol. mezereon [illegible] [illegible] dissolutionis zuccari et
et [illegible] in aqua cassie et misce [illegible]
ne [illegible] et [illegible] fiat ad [illegible]

infusionis agarici p. xxx. olei almezere-
on p. x. dissolvatur zuccarum et terniabin in aqua
casie predicta et misceatur cum carvi cimino-
rum et coquatur cum subtilitate usque ad mellis spis-
situdinem et involvatur pulvis foliorum alme-
zereon cum oleo predicto et conficiatur cum eis
Confectio optima et expertissima ad asclitem
℞ succi cucumeris asinini et radicis eius
succi laureole succi yreos succi absinthii
succi eupatorii ana ʒ iij misceatur et gestet
et aqua que supernataverit proiciatur et
quod residet conficiatur et tunc ℞ reubarbari
agarici ana ʒ v. spice nardi seminis endi-
vie scariole seminis portulace mastici lacce
dragaganti sal gemme ana ʒ ij. mellis rosati
ʒ v. pulverizentur pulverizanda et in sole in
vase vitreo diu agitentur et conficiantur ad mo-
dum confectionis. De Cura asclitis
ex causa calida
Si autem sit ad calitem parum declinis
curacionem inceptam cum concoctione me-
dicina sompni habet carnibus edi vel
perdicum fasianorum vel pullorum parvorum assis non elixis
nisi in die medicine in quo potest uti brodio an-
medicinam et post ut non magnificet corpus sitis
sit parvus et similiter ordei conficiatur cum
aceto medie fortitudinis cum pulvere gariofilorum
et cinamomi ex oleibus conveniunt feniculum pe-
trosilium apium sparagi lupuli endivia borago
et silva fructus siccis amigdole cum zuccaro menta
et carvum et capares cum oleo et aceto condite
si in eis sit calor ex unctio et opillacio-
num apacio sit vinum album subtile debile pu-
rum si sitis superfluat conveniunt julebum parum
tum cum aqua endivie. Cura per pocionem
est ut primo provocet digestionem et alteret
malam conplexionem ut est confectio diarodon abba-
tis et si febris adsit misce cum ea aqua so-
latri alchachengi et apii et valet contra
causam frigidam diacalamentum diarodon abbatis et
triasandalo equis porcionibus et non equis
secundum aliter gradum. 2a intencio completur cum sirupis
pis aperientibus et habilitantibus materiam quorum
unus ℞ endivie domestice et silvestris
acetose rostri porcini scariole epatice sco-

mell. et involvatur pul. fol. mezereon cum
oleo dicto et [illegible] [illegible] et [illegible] pill.
In hoc casu [illegible] [illegible] [illegible] ut
tollatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ventris et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum aqua
[illegible] per viam urine et ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et hoc [illegible] [illegible]

lopendrie atriac· diantos capill ven· sal
uie silvestris eupatory fumterre platagi
nis lupulorum ordei an ʒ · ß · radicum apy
feni· endivie buglosse an ʒ · ij · cuscute cu
mepitheos an ʒ · ß · squinanti calami aro-
matici an ʒ · ij · decoquantur in aqua sufficienti et
fiat sirupus cum zuccaro et acetosa et aromati
zetur cum sandalis et anamomo et si
fuerit febris acuta cum inflamacione
et siti addantur decoctioni supradicte
viole nenufar alchachengi solatri se
minum lactuce berberi · 2a intencio complet
cum evacuantibus ut sunt pille de raund
℞ reubarbari succi eupatory seu endi
vie an ʒ · iij agarici ʒ · v mezereon ʒ · v
sumatur omni ebdomada ʒ · j · ista tamen est
nimis magna et non debet dari nisi in
valde fortibus Confert siracus yreos re
cens ut dictum est supra et eodem modo sup
nus et dosis est ab ʒ · ß · usque ad unam · na
rravit gordonius quod curavit omnem ydropicum
qui humana manu curari potest idem fecit
siracus palme x · et nicolaus dicit ego quod
exptus sum suum siracum palme x et inveni
ita virtuosum sicut siracum yreos et non ita
urit meri in descensu eius ad stomacum Con
fectio de mezereon et pille eiusdem de
4a et 5a intencione dictum est supra

De timpanite

Sed quod cum timpanite alia est primitiva
alia autem alia coniuncta primitivam
vel primitivas maxime commemerat comestio
multa cibo[rum] vaporosorum et ventosorum quos
sequitur potus aque frigide aut vini mul
tum limphati et alia prohibencia fieri di
gestionem bonam et causa autem est lesio in dige
stione 2a contingens propter lesionem digestionis
prime / Causa vero coniuncta est ventositas inclu
sa in spaciositate ventris inter zirbum et si
fac cum admixtione alicuius aquositatis · Signa
timpanitis sunt quod umbilicus egreditur plus uno
coitu gravitas inde prima in ventre percepta
et est sicut corda tensa cutis ventris nec
tumet bursa et virga et cum venter manu
patitur audit sonitum sicut sonitum utris ·

quo est inflatio et patiens semper est appetens
eructuacionem et ea iuvatur et per consumptionem
ventositatis pulsus longior maior pul
su aliorum ydropicorum urina rubea egestio
sanguinolenta · color plus vergit ad citrini
tatem vel crocitatem · Cura iuvatur dieta ut di
ctum est in cura ascilitis quia si adsit calitas
et sitis cure ascitis procedatur a cum calida
· sitis modo est de frigida fiat cura in cursus
ad cuplum inflamacionis stomachi et cure epatis
Cura per pocionem est ut si fuerit cum
calitate epatis aut apparente calido eius fiat
hoc cristere ℞ camomille melliloti ana feni
tribulorum an m · j · pistentur et buliat in aqua
et colentur et accipiatur de illa colatura lib
j · et addatur in ea ʒ · iij · oli de camomilla et
de aneto aut de lilio mell ʒ · iij salis ʒ · ß
hoc enim resolvit ventositatem cum humiditate
mixtam absque aliqua calefactione · super epar
ponatur emplastrum factum ex succo absinthy pla
taginis et rosarum apii et farina ordei
purgetur in ebdomada cum pillis que sic fi
unt ℞ reubarbari ʒ · ij · carvi aneos ana
momi an ʒ · j · coloquintide turbit scamonee
an ʒ · ß · conficiantur cum succo eupatory de
ß ʒ · j · pille nicoli ℞ anisi seminis apy gen
ciane aristologie rotunde anamomi galange
zedoarie salis indi an ʒ · ß · masticis ʒ · j · se
rapinum reubarbari an ʒ · iij · aloes ʒ · vi · de
ß ʒ · j · conficiantur cum succo rute · si vero fuerit
sine manifesta calitate et febre curetur cum
cristeri quod sic fit ℞ aneos amomi carvi
sileleos seminis feni an ʒ · ß · melliloti camomil
le centauree an m · j · coloquintide agarici
an ʒ · ß · pistentur et buliant et colentur
et in illa collatura addatur ʒ · iij · mell oli
de aneto ʒ · iij · salis ʒ · ß · super epar pona
tur emplastrum quod sic fit ℞ succi absinthy
eupatory aut solatri an ʒ · iij · sandalorum
rubeorum rosarum rubearum an ʒ · ß · olei de mas
tice ʒ · iij · aque rosate aceti an ʒ · j · te
rantur terenda et pulverizentur et incorpo
rentur omnia simul cum farina ordei et tepide
supponatur epati evaporet stomachus cum seminibus
aneos feni dauci amomi impius si eger

ne curaret reuerere cum s3 ordine p̄dc̄3

De yposarca

[Y]co quod cause yposarce alia ē p̄unt̄ia
alia aūs et alia suicta et de p̄
mutis dicō Aūs est corruptio cibi
uel potus qui sunt in sto'a cor aut fleg
maticus in qualitate cor et sicco ī acre
fit ido multū et omē impedies digestionē
eā aūt est corruptio in 3ª digō. Cā uēo
suicta est duplex quod ul' huor flegmaticus cru
dus qui mgit ī porositatibus mebror et
inflat ea et alia ē mā fluida eligmata
ad humiditate ab humiditatibus et humoribus
mebror que liq̄fcā ptinent in vacuitatibus
mebror et inflat ea. Signa yposarce
sunt quodcumque ab ipso p'n° apparet ī corpe
toto. mebra apparet pinguia et p̄ p̄e facies
in quocumque corporis loco p̄mit digitus fit
ut cutis cedat p̄ssioni non est tanta inflac°
in ventre non sonitus sicut non sonitus
timpanitis ū in pli.m. sit fluxus ventris
ip̄is sanguinolētus et lentus nec tedes
ad albedinē pulsus undosus latus lenis
urina alba spissa lutea. Cura yposarce
est cibus aliis lenior nec nocuit ex ea quod
nisi p̄ ignorancia aut ī obediencia. dieta
est sitis dictis laboret ni multū paru
comedat et sitim sustineat et fame lo
gam conducant abacā sua cū puluē q sic
fit ℞ piperis longi piperis nigri an 3. s.
cardamoi 3. ij. cinamoi galage 33 an 3.
j. croci 3. j. fiat pulvis et sp̄ī cōdimentis suis
ponat aliquid de aceto et uētri et aliis non
dormiat ī die. laboret pro posse stet ī so
le et fiat ī cur⁹ ad cum male cōmis fri
de et humide sto° malis. Curabit eum aqua
cumque cū stigat ī dubitatē oīs hō credat
quod dixit Gumelinus quod solū cū cohibicione
duar 3. reubar.' pulueriçato et cribrato et
electi et cobibiti ī aurora mane cū 3.
ij. oximellis cōpositi ul' sglitici cū aqua de
coctionis lactucar scariole radicis feni'
multos curauimus cū obseruacione diete cōuenit
et non dabā hac re nisi de 3° ī tcm nel
4m ū in uirtute. aliis vero diebus quibus
non sumebat dabā ante prandium ul' cū ce
nā 3. j. oximell cōpositi ul' sglitici cū aqua
decoctionis lactucar scariole et radicis
feniculi quando infirmus erat sine febre. quando
uero erat cū febre dabā cū eadem aqua
syrupum cōpositum ul' uel rosaceū. si uero
habebat fluxum uentris dabā syrupum de ci
toniis cū eadem aqua uel syro de agresta
et reubarbaro semel ī ebdomada. si
inflent tibie cataplasmet cū decoctione
sambuci ebuli urtice ellebori albi deco
quatur ī vino et lixiuio. Emplastrum aliud
valens mebris inflatis ℞ boli armeni
cipri squinanti yreos sulfuris farine or
dei et lupinor an 3. j. agreget cū
lixiuio et oleo amigdolar amarar et
coequetur ubi oportet

De ycterizia

[Y]tericia ē defedacio cutis absque ip̄ius
ī equalitate et ē alia citrina ul'
viridis siue cōposita ex citrina et
nigra et alia nigra et citrina vel viridis
fit vicio epatis. nigra ut pli.m. fit vicio
splenis. fit aūt ictericia vicio epatis aliquando
propter multā calitē epatis in seipso nā aut
quia calefactū est ex cibis aut ex me(n)tis
calidis uel aparte calido aut opillacione aut
multitudine colere rubee aut quia nā ex
pellit ea ad exteriora aut ex morsu
uiuinē aut propter debilitatē fellis ab attrac
cione colere. si aūt fiat vicio splenis ul'
sile erit aut propter malā cōplexionē aut apā aut
opillacionē meatuum suor. Signa fiunt a ma
la cōplexione pura epatis calida sunt ebullicio
in latere dextro absque grauitate neque se
nt durities in dextro latere minoratus
appetitus cibi multiplicatio sitis exsiccatio cor
poris egestio magis tincta quam ī sanitate
rubor ī urina et non fit subito ū in pli.m.
Signa fiunt a calitē totius sicut caliditas ad ta
ctum totius corporis et maxime ī pectoribus uel cor
pruritus ī toto corpore appetitus ad aceto
sa non aūt ad dulcia egestio propria cō
suete in sanitate ī colore et sicut urina ē
propria cōsuete ī sto'a est ni rubicunda et non

et nō accidit in hac grauitas in ꝑtib9
· Signa facto ꝯ inflaᵒᵉ fellis si urina
alba subtilis ī pincipio · Signa fīre ve
hemētia uł cū magna cōmis calide
et inflamacōis fellis et colere retente
in eo sunt assiduacio citrinitatis colo
ris totius corporis ꝑt faciē et lingua
et nigredo apparet ī facie et albedo
in lingua et accidit arefactio et cō
strictio ventris cōsiderāº fīra albedo et
subtilitas urine et cū aperit via acci
dit vehe ⁿᵗⁱᵃ citrinitat · signa fīe ꝑꝑ
multitudinē colerē et nō ret̄ēte ī felle
absq3 opillacōe sūt ꝙ colera egredit̄
cū vomitu et solutiōe ventris frequēter
et ꝑꝑ hoc nō ꝯmouet ictericia · Signa
ex opillacōe sᵗ ꝙ seq̄t̄ eā pīcipal dubio
grauitas lateris dextri et q̄nq3 ē cū fe
bre et q̄nq3 sine febre et assūt signa
opillacionis et cū opillacio possit cadē
ī duūsis meatib9 oz ut ipo᷎ opillões
distinguas · In eā igit̄ que fit ī meatu
qui est ab epatē ad fel sūt albedo egē
stionis vehemētia citrinitat̄ grauedo
in dextro ypocondrio inflacio stoᵃ et ypocōdri
orum apud cibū cū aqua aliū ē rubor pru
ritus in corpore toto lenitas sopni libēter
accubit sup sinistro latere q2 sic nō cocale
scit nō sic agitat̄ nō sic constrigit̄ non
adest vomitus colere nō amaritudo oris nō
sitis · In illa vero que fit per opillacōez q̄ ē
ī meatu qui ē a felle ad stoᵐᵃᶻ urine et
egestiones sᵗ grosse sic̄ bolus armenius et
rubor et est eger absq3 oīs amaritudinē
oris et absq3 vomitu colere oīo et assūt siḡ
multitudis flegmat̄ ī stoᵒ · In eā vero q̄
est in meatu qui a felle ad intestina pro
ꝑiuz signū est albedo egestiōis difficultas
cōitus eius ꝯ ventre nec accidit nocumētū
ī epatē a pincipio ictericie et accidit ama
ritudo oris et sitis fortis et accidit colica
· Signa igit̄ fīe a splene sᵗ ꝙ maior est
nigredo q̄ ī fīa ab epatē duricies et ni
gredo splenis pondus in latere sinistro
sub costis egestio et urina nigre et q̄n cōḡ

dit̄ in egestione sicut fex sanguis et ē
signū forte illius ictericie difficultas
dormiendi sup latꝰ sinistro et assūt sig
na opillacionis splenis · Signa epatice ni
gre in epatē sᵗ ꝙ manifestat nocumētū
in epatē per signa dicta ī ycteriāa cit
rina et splen est saluus a nocumētꝭ que
si fuerit ꝑꝑ calitᵉ nigredo declinat ad
citrinitatē cū quadam rubedine et si
fuerit ꝑꝑ frigiditatē declinat ad viri
ditatē · Ictericia cōfirmata dixᵗ Auic̄ nō
suscipit cura · signa viridis sine cōpotē
sūt signa siḡficantia calitᵉ forte epat̄
si fuerit epatica tm̄ aut signa yctericie
citrine quarū cura est īpossibilis sic̄ illa
cū associat̄ apā durū ī epatē et sicut
illa que euenit in febre an̄ septimū diē
an̄ signa loquam̄ꝰ dᵉ hijs que curaī pnt
quarū cura duplici pficit instrūto dieta
s et pocione · dixit mesue ꝙ aqua lactis pur
gat coleram et est medⁿᵃ cōferens infectio
nibus cutis et morbis opillacionū de
quorū nūo est ictericia · In fīa igit̄ a ma
la cōne calida nocent aer calidꝰ vigilie
ira motus plimꝰ balneū calidū nā ista
augent cās · In fīa nocet queciq3 no
cent male cōnī calide epat̄ de quibus
dictū est suo loco · Iuuat aspectꝰ rerū ci
trinarū quia mouet mag ad exteriora iu
uat leuis fricaᵒ cū cibū sopnus tēpatꝰ
pastinaca cimini endiuia feniculꝰ cā
nes silvestres meliores sᵗ domesticis et e
lixe magis q̄ asse · Caro vaccina cū ace
to cocta et oēs cibi cōi sit acetosi sit
panis bn̄ fermētatꝰ sint vina alba sub
tilia et nō valde antiqua · replecio aut
indigencia nocet semel aut bis comedat
ī die · In ictericia fīa a frigiditatē epatis
cōnūt que dicā sᵗ ī cāº de mala cōne frigida
epatis · In splenetica dicta sit cē Iuua
cia et nocīa que dicā̄t ī cura debilitat
uel opillacōis splenis · In ventosa regime
cū cibis et potibus sit sic̄ dictū est ī cōne
calida · Cura p pocione duas habet pin
cipales intēciones q2 vna ꝯmouet dext

aqᵘ lactꝭ ī cā · epatꝭ

dacio coloris alterii absinditur cum que
gumque conpletur istis intencionibus quarum prima
alterat conplexionem et confortat virtutem membri
peccantis 2a digerit 3a evacuat 4a dimi
nuit 4 aut corrigit accidencia et prima gene
ratio conpletur alteratione conplexionis et virtutis
membri de quibus dictum est in sirupis supplicis
cum locuti sumus de debilitate cuiusque membri
2a intencio perficitur cum digerentibus et in
calida frigida a calide innumerabile confert hic sirupus
Recipe endivie scariole lactuce epatice solat
acetose trifolii acetosi acetose capillorum ven.
politrici diantos lingue arietis pipinelle
sempervive ana manipulum i seminis endivie scariole
lactuce portulace ana ʒ . s . seminum 4 frigidorum
maiorum mondatorum seminis papaveris albi ana
ʒ . i . rosarum violarum florum nenufaris spodii
berberorum sandalorum omnium ana ʒ . ii prunorum
numero v jujubarum ʒ . i decoquantur omnia in
libris sex aque fortis donec deficiat 3a
pars et coletur et collatura sirupizetur cum
zucaro albo solido et acetoso et dosis ʒ . ii
contingit incensione colere et febres acu
tas et si papue si aromatizetur cum modico cam
phore Sirupus in colera grossa quando non est
febris Recipe foliorum rafani prasii ana manipulum i
radicum sparagi ʒ . iii ciceris rubeorum vel
nigrorum ʒ . ii decoquantur in sufficienti quantitate
aque et coletur et fiat sirupus acetosus cum zucaro
vel melle Sirupus conveniens in ycterica splenetica
si fuerit cum febre vel sine febre Recipe cuscute
ʒ . vi fermentat uno solo fervore in libra u
na aque et coletur et superaddatur succi came
dreos depurati ʒ . iii et sirupizetur cum zucaro
Sirupus conveniens in epatica nigra Recipe ceterac ca
pilli veneris scolopendrie endivie scariole
camepitheos ana manipulum i lupulorum fumiterre
cuscute ana manipulum ii decoquantur et coletur et fi
at sirupus aromatizatus cum sandalis et rosis
Sirupus conpetens in ytericiam veride Recipe foliorum
rafani prasii scolopendrie endivie ceterac
acetose capillorum veneris pimpinelle ana manipulum
i radicum sparagi buglosse epithimi ana
ʒ . s . bulliant in aqua sufficienti cuscute
tamen et flores buglosse et epithimum pona
tur in fine coctionis coletur et fiat sirupus cum
zucaro Sirupus in opillatione forti sic fit Recipe ra
dicum apii feniculi petrosilii sparagi brusci
acori apii aristologie rotunde ana ʒ . i seminis
anisi carui dauci leuistici ana ʒ . i sco
lopendrie capillorum veneris eupatorii ceterac
endivie foliorum rafani ana 4 manipulum i came
dreos camepitheos prasii ypericon ana manipulum
s . rubee tinctorum genciane cuscute ana
ʒ . s . i . bulliat et coletur et cum melle fiat
sirupus . iiio 3a conpletur cum evacuantibus quorum
duo sunt modi scilicet flebotomia et purgatio que
efficitur aut solutione ventris aut vomitu
aut provocatione urine de flebotomia dico
quod ipsa aliquando convenit quando simul cum colera ha
bundat sanguis et quando epar vel splen
ad inflationem tendit et dolet sic multo
tociens accidit nil autem est aptius flebotomia
in dolore viscerum . preterea si eger fuerit
consuetus flebotomari et postea eam dimiserit
et habeat venas plenas tunc audacter
minue dico salvatellam venas continentes
pedum amborum quod si fieri non poterit
appone ventosas cum scarificatione In epa
tica nero si fuerit ex aparte calido ex ba
silica deprima in splenetica in basilica si
nistra et scias quod si in causa ictericie necessaria
fuerit flebotomia ab illa est incipiendum
post autem in digestione in ictericia calida
est si fuerit ex aparte epatis dissoluatur
cassie fistule vel manne quantitas sufficiens
in aqua decoctionis capilli veneris cuscute e
ndivie ceterac lupulorum in aqua postque cola
ta fuit apponatur reubarbari optimi ʒ . i
agarici ʒ . s spice salgeme ana ℈ . s . In
ictericia ex opillatione conveniunt pille sapionis
que fiunt ex trociscis de anisio et semine apii
et cingeolis amaris assaro absinthio
turbit agarico et sale indo Cum autem so
lucio non efficiat ipsionem sufficientem tunc
vomitum provoca solutiva in splenetica sunt
pille de epithimo aut pille inde et papue
valet hoc medicamen Recipe florum boraginis
buglosse passularum capillorum veneris scolo
pendrie folliculorum sene cuscute epithimi

mirabolanor kebulor idor an quatum vi
dens expedire decoquantur cum facilitate
sicut ars docet et in decoctione dissoluat
diacatolicon confortatum cum yera rufini
et bm virtute cohibe in vinch cum calitre
patis fiat solo cum hoc ℞ viol capillor
veneris iuiubar sebesten passular flor
borraginis et buglosse an prunor
ordei modi an ferueant in sero caprino
et in eo colato distempetur diacatolicon
vel diasene pruinorum cum modica parte elec
tuarij de succo rosar pro euacuando colera
per urina maxime laudat lubricatrix
in costarum superior usque ad ʒ j vel usque ad ʒ
ij cum vino subtili quam ipsi status modificat
ide fuit succus celidonie quidam dant
istum puluerem cum sero caprino vel aqua en
diuie quidam vero cum succo celidonie est
enim fortius quam succus celidonie per se solum
est optimus. Ex bonis utilibus est potus
decoctionis radicum sparagi et ciceris rubeor
vel nigror mixtis cum vino subtili si non ad
est febris et si adest febris saltem itera
sumat sine vino / 4a intencio 9plet cum dui
tentibus ad longinqua ut cum stricturis
et ligaturis et ventosis et similibus. 4a intencio
perficit succurrendo accidentibus superuenie
tibus cum his que traduntur in suis capitulis
Cura venenose est ut sumat triacam
metridatum deinde bibat aqua granator
acetosor Cura citrine est balneum decoctionis
camomille et aneti et sepe et 9tinuo sumat
oximel 9positum cum aqua apij et feniculi et pur
get cum reubarbaro Cura fedacionis cu
tis ex predicte est ut sumat cibos fuculis
digestis an abum quatum multa frica cum
surgit a sompno cum oleo cum quo coquatur
saluia et artemisia deinde modicum qui
escere et postea ire ad balneum et cum multa
aqua calida balneari sic enim simul sudo
res 9ferunt et pruritus cessat et res quam atte
dit in cura in solonis eius per poacione est
cum approximandis ab intus et ab extra et
ad faciendam hanc curam non est expectanda
sublacio cause nam postquam fluxum fuerint bona

minoracio urine et opillacionis apro sed etiam
reliqua iuuamenta ad prodiscenda autem
ab itericia per in solonem urine prouocatio
ne urine et sudoris quo soluat venter sic
℞ aque foliorum rafani ʒ j cassie fistule
ʒ ℥ ʒ 9 seminis atriplicis ʒ j aloes cicer an
dame vini ac etiam prouocet urina ℞
succi folior rafani et succi corticum mori
an partes equales bibat ex eis ʒ xxx de
menis educentibus per sudorem sed balnea
ex aquis fortibus in aperiendo et balneum
9fert fractum ex decoctione capillor vener
camomille aneti mellilon absinthij et simili
bus et cum ingressus fuerit balneum et inci
pit mingere mingat in tina non enim debet e
gredi balneum. Sua quidem artemesie
bibita colore fedum abicit Experimentum val
de approbatum est ut dixit Gerardus coqua
tur cortex fabar in aceto mixta pallea
ordei fiat suffumigacio ad faciem et ad to
tum corpus et si vis prius sed aliquid de absin
thio pro in itericia ex caliditate succus
epatice x diebus sumptus in ieiunio 9fert
. dixit alia medicina qua a mulier dicta cum
qua curabat yctericam lenticule excorticate
ʒ ij in aqua feniculi et pueri urina quorum
non nouit istud bibant et inueni hoc me
dicamine manifeste prodesse Electum solutium
℞ aqua folior rafani ʒ ij ℥ aque endi
uie ʒ j cassie nouiter extracte ʒ ℥ spice
par grana in cicer seminis atriplicis ʒ j reu
barbari optimi in aqua endiuie per nocte
infusi ʒ ij distempent omnia simul et fiat potus
Mentastrum fluuiale curat itericiam pro
uenientem ex opillacione et maxime decoctum cum
vino et camepitheos magis 9uenit itericie
quam alie medicine et si opus fuerit ad laxan
dum miscenda est cum ea scamonea et mi
rabile valet. Syrupus optimus in itericia in
qua est calefactio et opillacio ℞ succi folior
rafani succi endiuie succi absinthij an partes
equales bulliat in eis cuscute et semine atri
plicis et cum zucaro et aceto equaliter fiat syrupus
ad purgandum 9ficere pillulas ex agarico
aloe scamonea et salemdo cum succo eupa

toru s[er]mpporaone que ubi videbit coqua
tur radix acori in aqua deinde coletur
et i[n] colatura coquat[ur] ciceri rubea et det
ur pacienti summu[m] remediu[m] est si fuerit
sine febre. dix[it] m[a]g[iste]r pandectaru[m] i[n] ca[pitul]o
de acoro contra uenena

de malia co[m]plex[ione] splenis

[Q]uandoq[ue] accidit spleni mala co[m]plex[io]
simplex q[ua]m n[on] pura sed m[ateri]alis
et Gal[ienus] dix[it] q[uod] plurima passio sple
nis de frigiditate fit et humoribus gros
sis et malicia co[m]plex[ion]is in splene ab eisdem
prouenit causis a quibus accidit mala co[m]plex[io]
epatis ita t[ame]n ut ille p[re]ualeat sup[er] splene[m]
. Signa male co[m]plex[ion]is calide s[un]t sitis infla[ti]o
in sinistro latere et i[n] ypocondrio. Signa
uero male co[m]plex[ion]is frigide s[un]t c[aus]us appetitus
et quotiens cibus ab eis s[u]mitur toties fastidi
dit[ur] multitudo rugitus i[n] sto[mach]o et i[n] i[n]testinis
et eructuaconis acetose p[ro]p[ter] indigestione[m]
in sto[mach]o frigiditatis ei[us] eius ... sto[mach]o.
Signa sicce s[un]t duricies sinistri ypocondrii
et asperitas debilitas totius corpor[is]. Sig[na]
humide s[un]t leuitas lateris sinistri et molli
cies totius corpor[is]. Signa aut[em] male co[m]plex[ion]is
m[ateri]alis mela[ncoli]ce s[un]t urina tenuis alba et
clara dolor et tumor sub ypocondrio si
nistro cu[m] duricie grauitas corpor[is] disso
lucio grauitas post cibu[m] acceptu[m] egestio
liuida et spumosa. Signa fleg[mati]ce s[un]t uri
na alba spissa dolor et tumor sub ypo
condrio sputu[m] insipidu[m] habundans calor c[irc]a
uolas manuu[m] et pedu[m] egestio alba cu[m]
mucilaginibus fatigacio ex itinere et d[igest]i
sione color corporis pallidus. Signa co
lerice s[un]t urina intensa tenuis grauitas
et duricies i[n] loco splenis cu[m] calore desic
catio oris sitis et nausea uomitus citrinitas
faciei egestio citrina liquida ille qui habet
duricie[m] i[n] splene suo siue apostemosa[m]
siue n[on] et est eius color declinis ad ci
trinitatem siue nigredine[m] nigredine[m] ui
dete citrinitate e[ss]e est eius na[tur]a stricta
dixit ypoc[ras] i[n] epidemiis si splenetico
fuerit dolor interior magis saluus est
sp[lenis] si n[on] inueni[un]t quia ni[si] p[er] eg[ressi]o adhuc no[n]
est confirmata et n[on] sentit dolore[m] i[n] p[ar]te
egra sed p[ar]te sana et si accidat splene
tico dissenteria est bonu[m] signu[m] et maxi[m]e
p[er] uia[m] crisis si uero p[re]uenerit fluxus siue
ar[ti]tis siue scothomancy et n[on] per illu[m]
resoluet splen p[er]ueni[e]t ad ascitez et inde

de gen[er]ali cura splenis

ad morte[m]
[A]uicena dixit q[uod] cura splenis est
p[ro]p[r]ia curacionibus epatis et in
digent ut sint m[edicin]e fortiores
et penetrabiliores. Curat[ur] aut[em] egritu
dines splenis cura co[mmun]e generali dieta et
pocione. nocent spleni aer frigidus gros
sus et nebulosus tristicia multa et timor
p[er]seuerans exercitiu[m] post cibu[m] et s[imi]l[ite]r frica[ti]o
balneu[m] et calefactio sinistri ypocondrii
post cibu[m] uigilia nimia et sopnus ni
mius sup[er] sinistru[m] latus de cibis nocet
panis de granis minutis ut milio pani
co panis n[on] fermentatus cibaria de pasta
et o[mn]ia grana leguminu[m] nocet carnes
a[n]i[m]aliu[m] aquaticor[um] frigide et sicce co[mplexion]is
sic[ut] bou[m] ircor[um] ceruor[um] lepor[um] et p[er]pue
que s[un]t pingues et aues aquatice lac ca
seus antiquus et salsus oua dura et
frixa fructus acerbi castanee citonia a
qua frigida coitus sup[er]fluus post cibu[m]
ita e[ss]e o[mn]es cibi et potus p[re]dictis oppositi
conferunt similiter uero ex p[ar]te dicte s[un]t aer
serenus clarus subtilis tep[er]atus aliq[ua]li[te]r
declinans ad cali[di]t[a]t[em] leticia gaude[re] exercitiu[m]
tep[er]atu[m] an[te] cibu[m] fricaciones in extremis et
leues sup[er] ipsu[m] splene[m] sopnus moderatus
accubitus super dextro late[re] plus confert
cibi facilis digestionis boni chimi clari
et boni sanguinis g[e]n[er]atiui panis bi[e]n fer-
mentatus parv salis huius a cortacibus modi
cum fasianor[um] p[er]dicu[m] pullor[um] et bonar[um]
auiu[m] minutar[um] caro edi castrati iuue
nis vituli lactant[is] oua sorbilia pisces as
p[er]atiles o[mn]i[n]o ... cibaria cu[m] aceto et spec[iebus]
alefingi cu[m] quibus aliq[ua]n[do] capares decoqua
ntur vinu[m] sit subtile clar[um] medij tepor[is]
ta[n]tu[m] comedat qua[n]tu[m] p[otes]t dig[er]e[re] o[mn]i die fiat

sup fluitatu expurgacio. Et pre pocionis nocent meie dure cibe et grosse no pe
netratiue. Si igitur in mala zone calida efflorata fuerint nata fiat de basilica si
mistura que si no potent fieri fiat scarificatio in narib9 si mā fuerit calida no adusta
digerat cū oxizachara aut syro acetoso simplici et aqua scolopendrie tamarisci
et solatri et euacuet cū medicina que R agarici ʒ ij salis gemme ʒ ij infundatur
in aquis dictis cū quibus postea collatis distēpet catholicon ʒ s electuarij de
succo rosar ʒ i s. Si mā sit calida adusta digerat cū syro de epithimo et syro
de fumoterre cum aqua buglosse et sco lopendrie deinde soluat cū medicina q R
diacatholicon cassie ana ʒ iij electuarij de succo rosar ʒ i s. distēpent cū aqua
endiuie et scolopendrie. Et si mā fuerit frigida digerat cū syro qui sic fit R cu
merinos eupatorij calamēt sticados ysopi yreos ana m. j radicum capparis apij feni
petrosilij betonice ana ʒ s corticum exterior fraxini lign. folior tamarisci ana ʒ 4
decoquat et colet et cū melle fiat syrupus acetosus aut digerat cū oximelle distēpa
to cū aqua mēte apij scolopendrie tama risci deinde euacuet cū maña posita
a rasi 7o continet R mirabolanor ana ʒ x polipodij ʒ iiij corticum medium cappa
ris ʒ v absinthij ʒ iij eupatorij ʒ ij fu miterre sene ana ʒ v epithimi ʒ ij decoqua
tur et detur ei in potu aut dentur pille cū predicta decoctione. Si uero signa ostendat mag
imperium [illegible] digestiua et solutiua si splen sit alteratus alteret ieiuno stomacho et intes
tinis vacuis et sit oīa actu calida. In cū frigida confert fricatio sup splene et unctio
cū hoc quod R succi absinthij ʒ iij aceti ʒ ij armoniaci ʒ ij bdelij opponaci sapi
ni ana ʒ s olei oliuar ʒ ij dissoluat in aceto et succo predicto et postea addat
cere ʒ s. qua liquefacta colet sup stamine et extendat sup pecia. Et si fuerit a calida
debilitas attractiue et confortet splen cū oleo

rosato i uel pomito cū radice cappar. capo aū
rosato succo endiuie et modico aceto

De opilatione splenis

pillatio splenis de qua loquuntur auctores est coartacio meatuum eius
sanguis grossus quo nutrit que attrahit cū continet in ipso aut debilitas
digestiue eius aut propter indebitum regimē exterius non naturalium. Signa generis sunt q in ipsa
no sunt signa apostematis neque inflacionis uel tortionis splenis et sequitur eā grauitas totius
corporis ad motū et grauitatis sensatio in sinistro ypocondrio et apparet tactu mag
ipsius duricies. Et si diuturna fuerit pas sio sequitur eā timor pedum et aliis macies
ad corpus et nauie in collo et lingula et in opillatione no est febris quamuis sepe sit cū
putrida. Que si fuerit ab humore calido assunt signa dicta in mala zone calida
splenis. Similiter si fuit ab humore frigido ut plurimum in opillatione splenis sit ab humore
melancolico cuius signa sunt q urina est discolo rata et tenuis et splenetici communiter habent
dolorē post cibum maiorē sentiunt dolorem colorē habet liuidum granedo in labijs et
eos grauat ascensus montium. In quibusdam confortatur appetitus in quibusdam corrumpitur consti
pantur eorum uentres eructuaciones paciuntur multas. Sed sciās q durities splenis si
tacta uel constricta uel compressa fuerit cum ventriculis digitorum et in nullo cedit com
pressioni sed fortiter resistit est incurabilis. Similiter illa que est inueterata que transiuit
ut dicunt quidam unum annum. Cum opil lacionis splenis triplici perficitur instrumento
scilicet dieta pocione et cirurgia. Quantum aut ad dietam dictum est supius in capitulo generali de
hijs que nocent spleneticis iuuat igitur temperata leticia sompnus et uigilia mode
rate facta exercitium ante cibum et post cibum otio utatur post exercicium utatur balneo cuius aqua
sit salsa ut sal sulfurea que si utitur locus eius cum nolla mellilotoarte
misia sansuco amaraco aut hijs similibus uel cū aqua fabarum sed hoc fieri no debet

nisi post evacuationes sint cibi facilis digestionis pisces pisti sint parati cum aceto acri iure apio zafrano et pipere capares sint cocti utatur aceto reficiente in hunc modum Rx aceti fortis lib. iii et remolliatur in eo tenerituras tamarisci calamenti feni radices apii cuscute ... cum aq. i. par. et in eo stent per tres dies in yeme in estate per duos et coletur et reservetur ad ea que ei competunt borago buglossa spinachia petrosilinum lupulus acetosa. spongius sit vinum album subtile potens odoriferum purum vel permixtum cum aqua ferrata. Conveniunt capares in principio cibi in cibis post cum mostarda acuta et super cibariis utatur speciebus que sic fiunt Rx cinamomi cardamomi piperis ana ʒ vi. gariofili nucis muscate galange foly piperis longi ʒ ana ʒ i. croci ʒ s. Cura per potionem completur intentionibus quarum una est ad leniendum 2a ad resolvendum quod mollificatum est 3a ad aperiendum et subtiliandum quod est grossum et viscosum 4a ad evacuandum quod est digestum 5a ad diureticum 6a ad corrigendum accidentia. Et intentio quedam per maxime proficit cum rebus approximandis ab intus et ab extra. et de approximandis ab intus dixit Aurelius quod aqua scolopendria cum aqua tamarisca bulita tribus diebus cum vino subtili acetoso splenem attenuat et dicit 7o continenti vinum decoctionis corticum fraxini da bibere et si vis probare da porcello per triduum cum bibere 4o occide et splenem non invenies. Sunt dialacca diacostum diacurbar et dialacca magna cum electuario diaferra ferri. de medicinis approximandis ab extra dixit Rasis 7o continenti quod si lana sucida carminata et involuta in aceto et lixivio super splenem ponatur efficaciter efficit. Fomentum utilis in principio fiat cum spongia infusa in lixivio in quo decocta sint scolopendria capilli veneris citrac folia apii seu altee alia utilis sed fortior Rx aque tamarisci aque scolopendrie aq. apii ana lib. i. aceti lixivii ana ʒ iii. calefiat etc. alia utilis et fortior

Rx prassii absinthii rute camedreos camepitheos corticum radicum capparis foliorum tamarisci foliorum savine corticis mediani fraxini siminutes lauri camomille mellitoti ana partes equales decoquantur in oleo communi aqua tamarisci lixivio et aceto et spongia in hac decoctione infusa et expressa supponatur vel filtrum in eo alia utilis Rx ysopi humide pinguedinis anatis mucilaginis enule dialtee ana ... cum utilibus est unguentum de dialtea quod ... sine in ... de arthanita. quidam utiliter sic faciunt primo emplastrum ponunt super splenem per tres vel 4or dies quod sic fit ex radicibus enule farina fenugreci ... lini oleo camomillino oleo de lilio. postea removent emplastrum et fomentant locum cum aceto aqua tamarisca et scolopendria deinde abstergunt et supponunt armoniacum in aceto dissolutum aut spongiam bonam novam prius lotam et bene expressam in aceto infusam in quo dissolutum sit armoniacum et faciunt ea et dimittunt die uno postea eam removent et supponunt emplastrum dictum et dimittunt sic uno die et eo remoto fomentant deinde spongiam apponunt et dimittunt die uno deinde removent et iterum emplastrum apponunt die uno deinde removent et fomentant ut supra et sic sepissime prosequuntur uno die cum emplastro alio die cum fomento et spongia donec liberetur. Gal. in dicto ʒ 13o terapeutice quod emplastrum factum ex radicibus capparis absinthio aceto et malue melius est omni medicina. intentio 3a proficit cum digestione ... ut ... Rx radicum rafani apii feniculi petrosilini sparagi brusci limonie ana ʒ i s. corticum radicum capparis mediani corticis fraxini tamarisci genestre ana ʒ i. camedreos camepitheos scolopendrie eupatorii prassii calamenti absinthii capillorum veneris ana aq. i. squinanti calami aromatici mellisse ana ʒ iii. passularum sebesten ana ʒ i. cuscute seminis anisi feniculi carvi dauci carpobalsami ana ʒ s. ferveat in aqua fontis et sirupizet et acetozet dos. ʒ ii.

Vel

Unguentum ... splenis et ... scrofulas ... [illegible] ... [illegible] ʒ ii ol. ... ʒ ii ... [illegible] ʒ i s. cere ʒ vi bulliat ... in aceto ... et addatur ... et ... unguentum ... [illegible] ... et cum oleo et armoniaco aceto bulliat ... in ... [illegible]

cum aqua tamarisci vel scolopendrie quod si
fuerit febris misceant predictis radices
et flores borraginis buglosse et fumiterre
acetosa scariola endivia et portulaca
intencio 4a est ut solvat cum pillulis de lapi
de lazuli et aggregativis sed melius post
ea iterum materia digerat cum syrupo predicto
addito in decoctione polipodio et sene cum
ʒ ij et eupatorio ʒ ss epithimo ʒ j et
postea purget cum diasene et reiteret secundum
exigentiam. si autem febris adest Recipe flores
borraginis buglosse flores fumiterre passu
larum epithimi lignee seminis endivie
bulliat in aqua et colet et in collatura dis
solvent catholicon ʒ vi electuarii de
succo rosarum et diasene ana ʒ j ss et quod
Avicenna dixit quod epithimum pondere a ʒ j usque ad ij
cum ʒ iiij syrupi acetosi confert quia cum inveni
tur solo educat illud quod est in splene et
ipsum detumescere facit et hoc dixit mesue
est apud me expertum vomitus vero provocandus
est evacuacio per urinam non est reprobanda
nisi permissis evacuationibus sufficientibus et hoc
propter fieri debet quando urina apparet grossa tur
bida et ingredientia attinet. de evacuacionibus
per sudorem est mediante quod recipit acida
minus fiat pulverizat ʒ j et detur cum vino
... cocta et cum pacientes acceperit calefiat
et intrat lectum calefactum et bene pannis cooperiat
ut sudet. 4a intencio perficiatur cum fricacionibus
ligaturis et appositionibus ventosarum cum
scarificacione et maxime in latere sinistro sive
in nate coxa crure et brachio sinistro
Circa curationem istorum quod plura possit
supervenire accidentia quorum cura perfecta
est cum hiis que dicuntur in suis capitulis de
vero in loco. Avicenna quod est cum quartanam splenetici
de solucione ventris in qua egreditur sanguis
melancholicus cum corruptu non iuvat et non est ab ex
coriacione intestinorum cum assit punctura. su
mat igitur tribus diebus aut 4or omni die
ʒ iij pulveris granatorum aut pulverem galla
violarum vine aut uberorum et similium. Et ideo
dixit Avicenna ut sit ingenium quod sanguis ille
revertat ad membra et hoc fiet si corpo
ra prohibeat medicamentis eius cibi quo consueverunt
in. de cura autem per cyrurgiam dixit
Avicenna quod a quibusdam fertur est cauterium
super basilicam sinistram quia confert quia est cum di
visionis a splene sed hoc non est manifes
te impressionis ymo dicit Avicenna et Rasis
fiant quamquam aut sex et tamen diu dimittat a
pertum donec splen detumescat. prius autem
fiat actuali aut potentiali. Syrupus confor
tans splenem et aperiens opilationes eius
Recipe epithimi corticum radicum cappar scolope
drie fructus tamarisci corticum salicis yre
os assari acori ana partes equales decoquan
tur cum aceto forti deinde colet et cum
3uo fiat syrupus acetosus mellinus dosis ʒ ij
et in qualibet dosi sit ʒ j parmo ... ei
mirabilis adeo quod si predicte mente dentur
bibere aliquibus diebus porcellis non reperi
tur in eis splen. Amidotum ad splenem ex
bonissimum Recipe radicum enule campane rufa
ni maioris ana ʒ ij corticis mediane
tamarisci ʒ j flores eiusdem ʒ ss bethonice
sisimbrii ana ʒ ss limature ferri ʒ iij
mellis quantum sufficiat sumat bis vel ter et
adde spice ʒ j neruz unque fe fellet pul
vis quoque seminis tamarisci cum spica et ana
momo propius est

De apostemate splenis

postema in splene potest fieri hiis modis
quibus fit in aliis membris. Sunt autem
complexionis cause casus et percussio mi...
et dispositio epatis ad generacionem multi humoris
melancholici et dispositio mala splenis non potentis
expellere superfluitates suas extra emorroydarum
menstruorum et ipse humor quamquam sit collectus
in splene. Signa generis sunt gravedo sensata
in sinistro ypocondrio dolor usque ad diaflag
ma et humerum sinistrum et diu ascenditus
quod ad furcula febris inseparabilis et sentit
durities ad tactum. Signa apostematis calidorum
sunt inflamacio sitis febris inseparabilis color in
apparentem tendens ad rubedinem obstinata sed
signa frigidorum sunt sitis inflamacio febris
valde remissa locus lividus dolor parvus
sed gravitas est maior et si apostema est in me

lancolicum est in ipso grossicies gravitatis du
ricies et color lividus et viridis et apostema in
durtatum ut plurimum sequitur apostema calidum
cum subtile est resolutum. differunt autem apostema
splenis et opillacio quia in opillacione corporis
eius omnes caverne et orificia eius sunt re
pleta absque violenta distentione et sumi
tatis colore. In apostemate vero materia est in uno
loco aggregata cum violenta distensione non
est febris secundum plurimum. differunt etiam apostema
splenis et eius inflacio quia ventosi sentit in
flacione sibi resistentem et non est ibi gravitas
In apostemate autem est gravitas et ambulacio
pterea vel exercicio in apostemate dolorem augent
semper. In inflacione vero incessu quidem sedat
dolorem et quidem removet inflacionem. In
inflacione est ventus magnus non autem sicut in
apostemate. Cum apostema splenis tribus perficiat
intencionibus et dieta quidem similis est eius dic
te opillacionis et non differt ab ea nisi
in subtilitate maiori vel maiori declinacione
ventris frigidum sine minore calefactionem
secundum variacionem speciei eius. Cura per pocionem
quam complet intencionibus quarum prima est ad lo
calia secundum diversa tempora. 2a est materie digestio
3a est eius evacuacio. 4a eius divisio
ca accidentium correctio quantum ad primam
in principio apostematum calidorum inungatur splen cum oleo
rosato et camomillino et supponendum est
emplastrum ex farina ordei rosarum absinthio
mellilotto scolopendria cum oleo rosato et
nardino. Si tamen cum eo esset caliditas adda
tur emplastro succus portulace et plantaginis
aut musilla cucurbite vel siliquas solatri
In principio vero apostematum frigidorum fiat unctio
cum oleo nardino masticino et desuper po
natur emplastrum ex farina ordei et cicer
dissoluta cum ysopo et misce cum floribus
camomille mellilotto anetho et absintio
In augmento vero utriusque misceantur aliqua
resolutiva in ipso quoque principio apostematis ca
lidi ab intus sumat trasandalum per y ro
sate novelle pro una misceantur cum pul
vere corallorum rubeorum et semine portu
lace et fructu tamarisci dosis ℥ s cum

pocu aque capillorum veneris et foliorum sa
licis. In principio vero frigidorum detur diarodon
abbatis cum permisceat aliquid de pulvere ra
dicum cappari et fructus tamarisci. Si
autem apostema fedat ad sanie regitur ut di
ctum est de apostemate epatis. 2a intencio perficiat
cum digestione vero in apostemate calido convenit
sirupus qui sic fit. Recipe fumiterre endivie
scariole corticum salicis tamarisci feni
scolopendrie ana m. i. seminis portulace cor
ticis cucurbite sicce mediani corticis
fraxini ana ℥ s. decoquantur et fiat sirupus
acetosus cum zucharo. Sirupus in apostemate fri
do Recipe corticum salicis tamarisci
fraxini scolopendrie polipodii ana m. i.
radicum capparis radicum feniculi buglosse
acoree endivie ana ℥ i. fumiterre m. ii
cuscute seminis anisi camedreos ana ℥ i. de
coquantur et fiat sirupus acetosus. Evacuacio
completur cum flebotomia et solucione ventris de
flebotomia dixit Avicenna quod est in apostemate calido
de basilica vel salvatella sinistri vel
fiat scarificacio in natibus. In frigido non fi
at sanguinis extraccio nisi forte in principio
valde ad prohibendum humoris defluxum
ad locum. Si autem sanguis sit rubeus obscu
rus et grossus plus extrahatur. Si vero me
dius et subtilis clarus minus. Tadeus
tamen dixit flebotomia fiat luna appropinqua
te ad suam combustionem quia tunc magis flu
it sanguis melancolicus. Solvatur venter in calido
cum decoctione epithimi in qua ponatur cas
sia aut manna electuarium de succo ro
sarum et catholicum in frigido in infusione
agarici in qua dissolvatur electuarium indum
Si vero melius cum decoctione epithimi diasene
et catholicum. 4a intencio cum duritiebus
ca intencio perficiat sicut in precedenti capitulo dictum est

De duricie splenis

uricies splenis intelligitur intellige splen
induratum ex materia in eo contenta in mo
dum apostematis eius cura est cum lenientibus
et mollificantibus et resolventibus secundum modum
supra dictum. Et de assumendis ab intra
est decoctio caricarum scolopendrie cappar

radicum capparis camedreos aristologie
rotunde cum oximelle squilitico vel aceto
eius. Ad duriciem splenis ex cą calida causa
do valde confert sirupus pauli. Rx corti
cum radicum capparis scolopendrie tama
risci corticum salicis ruber tinctorum
asari acori ana decoquatur in aceto et
colentur et struprizet dosis ʒ j. et in qualibet
dosi ponatur armoniaci ʒ j. et bibat
confert mirabiliter armoniacum etiam solum
cum aceto dissolutum valet semen matris
silve in umbra siccatum cum bibitur ex eo
ʒ j. quadraginta diebus splenem attenu
at. unguentum utile in dissolucione duriciei
splenis et scrofularum sic fit Rx succi
radicum mucilaginis que mulgetur
a radice filicis ana ʒ vj. succi corticum
tamarisci ʒ ij. olei communis lib. ij
ysopi humide ʒ s. armoniaci bdelii
ana ʒ j s. cere citrine ʒ vj. aceti ʒ iij
bulliat succum et acetum cum oleo cocto in
vase duplici donec remaneat oleum postea
addantur reliqua et fiat unguentum emplastrum
plum similiter utile Rx radicum altee malue
lilii squille fenugreci seminis lini caricarum
pinguium passularum infundantur in aceto
per noctem deinde ex eo comedat et ponat
super splenem et cum removetur fiat unctio
cum hoc unguento Rx dialtee axungie
anatis medule cruris vituli butiri sine
sale ana ʒ j. amigdolarum dulcium et ama
rarum ana ʒ iij cere quantum sufficiat lenit
et duriciem nova et dolorem tollit Rx
succi eupatorii absinthii acore aceti
ana ʒ ij armoniaci oppoponaci bdelii
sapini ana ʒ s. pinguedinis anseris
galline anatis ana ʒ j. dissolvantur gummi
in aceto et succis et post dissolucionem
reducatur omnia ad ignem et dissolvatur
et addantur pinguedines et dissolvuntur
cum eis et post dissolucionem colentur totum et
reponatur hoc mollificat duriciem et
splenis opillaciones aperit et diminu
it magnitudinem et confortat et omnem mol
lificat nodositatem Ad vicium sple

nis malum terre in quatuor modatum et
contritum per dies sex in vino et diu moret
ut ibi marcescat ex collatura addatur
cera et parum aceti et decoquatur ad spis
situdinem predictis aliis mollificativis
hoc efficax est sed postea inungatur ad
splenis duriciem fiat unguentum ex bran
cha ursina contrita et macerata diu in
oleo deinde colentur et cera addita fiat
unguentum virtutem habet mollificandi et le
niendi ut dicit magister pa. ca. de brancha ursina

De ventositate splenis

Ventositas in splene eisdem gene
ratur modis quibus et in stomaco et
epate signa sunt ut sentiat tensio
inflacio et eminencia et cum desuper premi
tur est tendens ad rugitum et eructua
cione et sine gravitate. duplica autem
curatur modo. dieta quidem similis est in sto
macibus et iuvantibus dicte ventositati
epatis. potio vero tribus completur intencioni
bus quarum prima est ad resolvendum ventosi
tatem 2a ad digerendum 3a ad evacuan
dum iste autem due ultime intenciones eodem modo
perficiuntur sicut dictum est in cura opillacionis
sed hic a causa frigida solum. ergo de prima loquimur
Confert igitur unctio facta ex oleo de
absinthio et spica de costo similiter unguentum
unguentum sic fit Rx ameos cimini rute
baccarum lauri aristo. rotunde genciane piretri
absinthii mellilotti tamarisci origani
ana partes equales de vino maluatica partes
ij decoquatur in vase duplici usque ad con
sumpcionem vini deinde colentur et ex oleo
quod remanet fiat unctio et ex fece fiat
emplastrum. fomentum vel decoquatur in aqua
et aceto cortex capparis tamarisci se
men agni casti folia rute semen cimini
anisi bacce lauri mellilotti flores ca
momille et apium. de assumendis ab intra
est diatrion piperion post quod bibat vinum purum

Signa colice ex fece

Signa sunt ex fece dicuntur tunc an
cessio eorum que sunt cum retencionis fe
cis ante adventum doloris cum tensione

superfluit in c[m]

ventris et e illic grauitas i ventre vehe
mens et sentitur qa intestinum scindat
in seipo et quia fit pssio ad sellam ut co
gat et non egreditur aliqd de fece. Cura
est ut primo leniat duricia fecis cu cris
teribus humectatiuis et unctuosis. 2o
euacuet mollificatiuis cu cristeribus aut
per os. fex mollificari p ebibita et in re
curre ad cura stipticitatis ventris et confert
ius unctuosum et cristere ex oleo sisamino
et syrup ficuum q sic fit. Rx ficuum albar
℔ i aq ℔ x coquat ad lentum igne usqz
quo venerit ad statum julep de quo acci
piant oi die ℥ iiij et confert electuarium
de ficubus utile sumbus mane supra
Rx caua ortes ʒʒ albi modi an ℥ ij
terant et cerbellet et ficuum albar pinguium
xxx· nuo et terat i uno mortario ligneo
in modum q non appareat granum et si non
pot bn teri ferueat uno et modicu
et ponat cu eis baurac fex argenti
usqz ad ℥ j et pistet postea oia sil in
corporet cu melle despumato i quo inus
erat de aqua in qua cocte fuerat et
accipiat ex eo qualibet die et confert
ius galli uel galline veteris et zuc
rubeu et pe(n)nidie i soluta i tinto olo
sisamino quantum ipa st et bibat in coli
ca quoqz fecali solutiua fortia non admi
strent nisi postqm cristeria non inuenint lubrica
cia ee plurima iuuamenta hic ei non est
excusacio pillarum sy(ra)corum solutiuorum fortium
dictorum i cu(r)ao colice fleg(mati)ce. dixit Ras in
suis sectis decoctio agrimonie sanat antiquum
dolorem ventris et confert cristerizatum cu
oleo et melle maxime p(ro)pter molificatio
cristeri. Et alex dixit non est aliqd melius
aloe ad stomacum sicut obturaciones intestina
rum fiat ex eo pille et sumat

De dol' splenis causa et cura (?)

Dolor splenis puenit aut a mali
cia co(m)plexionis eius aut a solutione continui
aut ab apate aut a vetositate
aut ab opillatione non apostemosa. Signa
sunt a mala co(m)plexione apate vetositate sim-

et cura dicta st supra. folia tamen salicis ca
lida et supposita splenem i mala co(m)plexione ca
lida eius dolorem tollunt et sic faciat
scolopendria in mala co(m)plexione frigida. Rx
radicis fede altee co(n)terantur et infunde i
aceto calido per aliquas horas deinde de
coquat et ex hoc fiat euaporacio ad sple
nem deinde cu filtro fiat fomentum etia
dez ex fece fiat desup emplastrum. In dolo
re tamen splenis a mala materia resiliente dixit
Auic qm i plecao ventris ex cibo commouet
sup spleni dolorem nocte ul die ipa su
cedendo co(m)pressione post co(m)pressione et ingeni
uz faciat ad egrediendum et deinde dor
miat q si illud non confert feniculi ipz
ul alia faciat remedia que dicta st su
pra sub canones ⁊

De stiptice ventris

Liquu ad ptes cum descendit hu
mor acutus qui et si sit horribi
lis retinet tamen non petit superiora
et generat punctura i stomaco et caput i
plet fumositatibus. sic accidit ex ve
tositate retenta petente exitum per inferi
ora que retinent et petit superiora et le
dit et ideo non debet retinere ventositas
neqz humor qui cu retinet induratur et
sit difficilis emissionis In cura igitur
constipacionis ventris fugiat constringencia
ventre siue cibi siue potus ut viscosa
difficilis digestionis et tarde ascensionis assa frixa
et oua fortiter cocta. Cu uero feces in
durate fuerint et i scybalas conuerse molli
ficande st an oia cu cristibus mollitiuis
et oleo coi et sale vel oleo violarum et
decoctione altee ... in canalis malue
blite violarie volubilis et branc ursine
et bene coquat et i aqua bn malaxe
tur et addat medulle cassie fistule et
hoc criste diu retineat sumat ex molli
ficatiuis ventris cu potu ... pinguium
maxime galli aut galline veteris molli
ficatiuis fecibus ut vet i lenitate perseue
ret oz ut pax cu cibu sumat fructus
humidos maturos bn et ventris lenitiuos

ut sit cerasa pruna mora acetosa persica
virides sicut sunt uve pomones et silia
et de seminibus sicut mus caulium pax bulitor
et decoctio supradictorum olerum ut spinacia
cia blitis malva mercurialis volubilis et
de sumendis per os est medulla cassie fi
stule vel manna cum dissolvuntur in aliquo su
pradictorum brodiorum aut cum fit ex eis et
zuccaro violata electuarium et quod ponitur
in brodiis tartari pulvis lenis solutionis
in quacumque etate exhibendus ℞ sene ʒ iij
cinamomi ʒ j tartari sive feces vini ad
herentis parietibus vasis ʒ j pulverizentur
et fiat pulvis zuccari ad pondus omnium dosis ʒ
ß pulvis alius solutivus et confert guttosis
℞ ʒʒ ʒ ß ani ʒ ij salisgeme ʒ j ß tur
bit ʒ j zuccari ad pondus omnium dosis ʒ j
Alius ℞ turbit ʒʒ ʒ ß zuchari ʒ j pul
verizentur et misceantur dosis ʒ ij et
terbentina cum sumitur in introitu lecti ven
trem optime purgat et mundificat epar et
renes et sunt caricae pingues bulite
in aqua mellis et comeste et decoctio
sebesten bibita et proprie in febricitantibus
cum zucharo de approximandis ab extra
est unguentum de artemitia secundum mesue et epithim
sive emplastrum de succo radicum ebuli cum farina vo
latili quo inungatur venter axungia pista
ta cum sale donec fiat bene salita ano cum
digito inmissa utiliter ventrem provocat

De Rugitu gurgulacionis et ventositate
intestinorum

Causa rugitus et gurgulationis est
ventositas agitata humiditati commix
ta absolute tamen loquendo dicimus
quod cum ventositatis est caliditas diminuta
potens tamen magis ventosabile in evaporatione
ponere ipam vero evaporata non potest isten
sibilis resolvere quod diminutum calidum me
dici frigidum appellant Signa habet re
lationem et ex sensu auditus paruit Cu
ra est vitare cibaria frigida et humida pis
ces et lac olera fructus potum aque bibant
diaton piperon potare vinum vetustum po
tens vitare speciebus aromaticis et cristeris ca
lidis et calefacientibus et in summa cura eius

eius consistit est cura colice ventose

De torsione intestinorum

P

Punctio sive torsio intestinorum ab
ypo vocatur sachus et est dolor
intestinorum et propter accidens in omnibus
intestinis simul discurrendo per involuciones
eorum eius causa est ventositas inclusa in tuni
cis intestinorum non inveniens viam ad expe
dendum propter constrictionem feceum aut humor
est viscosus aut colera mordicativa vel
baurachia salsa aut vermes aut cause
contrarie ut frigus nimium cibi inflativi
cursus et percussio Signa generis habet
nota relatione sed signa sunt a colera a
cuta sunt sitis inflatio vehemens coloris cole
in egestione et vomitus primitus generati
vum colere et sunt ab humore salso est
modificacio addita gravitate magna et
egestio flegmatis salsi et vomitus primitus ge
nerativum flegmatis et sunt ab humore gros
so viscoso est stabilitas doloris in aliquo
loco certo et paucitas sitis et coitus humor
grossi viscosi in egestione Signa autem
sunt a ventositate compositum per inflatio
nem et permutationem doloris rugitum et ex
tensionem sine gravitate et est cum quiete vel
diminutione torsionis et cum commovet ventositas
desuper vel de subtus sedatur dolor et qui
escit punctio Signa sunt ab ulcere vel apa
te vel vermibus sunt dicta locis suis Cura
generalis completur per remotionem causarum eius
quibus remotis rectificetur compositio mala si qua
remansit Si igitur in causa fuerit colera acuta
evacuetur et post illud administret muci
lago psilii cum oleo rosato coleram autem
evacuat diamana diaprunis lenitivum
sive compositum ex manna et cassia cum decoctione
prunorum tamarindorum et seminum communium fri
gidorum et cristeria utilia lenitiva sunt valde
℞ violarum malve altee blitis decoctionis
ʒ iij olei violacei cassie zuccari rubei ana ʒ j
et iniciatur per anum Sumat patiens de
coctione facta ex seminibus communibus frigidis sive
malve violis seu psilii cum sandalis al
bis et citrinis postquam clarificata cum zuccaro

albo. Cura fre ab humoribus frigidis est
ut digerat ma et euacuet cum eo qd' est
et fiant cristeria educentia flegma ante in
cisione et digestione postea colubei in
carpobalsamo ℥ j. trito cum ameos ℥ j ß.
cum aqua tepida. et de ieiunibus post dige
stione est electuarium medium et medicina
mre de turbit cum ℥ ij. et modico zuccaro
et si fuerit flegma salsum / euacuet hoc
cristeri euacuante fla salsum in vetosa
fiat cristere ex cimino seme rute ameos
bacis lauri origano calamento aniso fe
niculo et digerat et euacuet de abis genti
nbus dicitur in cura colice fle et sile
est de cura vetose. Criste utile solues et
contrahens ventositate si decoquat bona
decoctione polipodium centaurea minor ca -
minum anetum ruta siler fenugrecum et
seme apij sm ptes equales et sumatur
ex ea decoctione ℥ . certum et dissoluatur
in ipa oppo nac et bdelij ℥ ß. et ponitur
sup ea olei nardini aut rutacei ℥ x po
euacuacione sumat in potu puluere seris
apij anisi feniculi et saturegie cum vino veteri
et si ventositates iuncte fuerint fluxus da
in potu de nasturcio asso. si aut sit siccitas
ventris da de nasturcio no asso ℥ ij et
seie apij ℥ j ß. et an' ℥ j. cum aqua calida
. Cura fre a fece si sterco fuerit icclu
sum in intestinus curet cum cristerijs mol
lificatiuis et rebus ad lavacrum ventre supius

De Colica

/dict
Colica dr a colon intestino grosso
in quo plurimum gnatur. Est cum colica
egritudo intestini colon dolorosa
in qua pp opillacionem eius prohibet exitus
per inferius stercor et aliorum que bm nam
p anum secedere debet. Eius cause alie sunt
per proprietate aut sunt mala cplexio pura ul'
materialis simplex ul' cposita aut mala cpositio
et opillo et ppe attenuatoria aut solo cti
nuitatis. Malicia naqz cplexionis pure uel est
calida ul' frigida ul' sicca in maiori m
pte colica est a frigiditate. solo ce cmunita
ty in intestinus grossis subito eueniens

siue a ca intrinseca siue a ca extrinseca colicam
efficit. opillacio pterea e ca colice que a'
est ex apate in intestinus calido ul' frido
plurimum tn apatis eius est calidum aut opillacio
est ex humore flegmatico viscoso implente spa
cium intestini et e illa que plurim fit aut
est opillacio que plurim fit ex vetositate
que aliquando torquet intestinum ad modum
pam storti, retencione flegmatis fit ee co
lica ex lapide generato in colon. de causis
aut per continuitate est flegma grossum a ca
pite ad intestina descendens aut apa
si acciderit in epate uel in renibus aut ve
sica aut splene nam coartat intestinum
et aliquando e pp tetrinum. de causis aut extrinsecis
scribit G. cmunes q sunt abacia frigida gros
sa et longus usus eorum vini nimie ex
mixtionis cum aqua potus aq cucurbita
fructus recentes cortices superfluus et motus
superfluus sup fructus. Et multociens coli
ca uertatur ad paralesim hib. dixit q in ma
iori pte hominum accidit spes que fit de
flegmate grosso et plusq alie et q fit a vetositate

De signis Colice

/ste
Sedicia dixerunt hec ee signa colica
q si minorat illud qd' expellit de
fece q non tm expellit quantum ex
pelli csueuit dolor no parvisimat sed stat
fixus minorat appetitus et maxie abhor
rent dulcia et ventosa. stomachus est in eo le
dit et infirmat et no remouet aliquando oris
debilitat digestio tum stomachi q epatis sit
stomachus eius declinus ad subuersione et nau
sea et vomitum prope cum rapit unctuosa
appetit aquam frigida ad potum nam intesti
na ex dolore calefiunt et inueniunt pacientes
dolore in renibus suis et ee in dorso suo
per viam continuitatis et cpassionis. Cum vero
procedit colica inflamat venter et est
cum nausea et vomitu. Et cum puenit ad stoma
cum est cum punctione infra ypocondria cum
anxietate et dolore intollerabili. urina
dum est cruda aliquando rubet oz aut ne me
dicus decipiat ne eam putet ee calidam
cum viderit urina ee rubea inflamatoez

et sitis nam hec sunt communia omnibus speciebus colice

De signis specierum colice

[F]legmatica colica significant antecessio cibi grossi et multi fleumatici et nau
seatia sanctitatis et etate hora a
ni et regione et ocio multo sompno adest
retentio fecis et ventositatis sonus alium in
sit absque constipacione non ut quando flegma est
in concavitate intestinorum gravitas sensata
in inferioribus ventris frigiditas anu
rum et pedum nec est dolor intensus su
dor frigidus multiplicatur et fetet eructua
tio per corrupcionem flegmatis et multipli
catur nausea dicunt quidam quod si egestio est
spumosa viscosa alba color faciei pal
lidus et conatus magnus ad egestionem
continue et aliquando in quo pecten et corpus torque
tur ventose sunt antecessio similium ciborum et po
tus multe aque et comestio inflativorum
ciborum et precedit eam rugitus plurimi et
gurgulaciones et ventositates que de su
per quam desubtus et dolor difficilis ledens in
umbilico et volutacio de situ in situm
[e]gritudo vehemens quia apparet paci
enti quod perforent intestina sua terebello et
permutatur dolor de loco ad locum et non se
ntitur dolor vehemens quod est proprium sig
num distinctivum ventose a flegmatica et quando
est retencio fecis quando tamen dicitur Rasis quando
hac colica est lenitas ventris quando igitur invenimus
ventrem lenem et dolorem fortem tunc colica
est ventosa fortis. Signa colice colerice
sunt antecessio similium ciborum sicut cum precessit usus
ciborum et potuum generancium coleram etas
regio forma habitudo tempus et omnia facie
ntia ad generacionem colere invencio nocu
menti cum calidis eo quod in eductione fiunt des
cendere coleram nocetur fame iuvatur a rebus
infrigidantibus adest sitis calliditas in
sompnietas febris debilis et erit cum nau
sea vehementi et angustia et dolor in pecti
ne ita quod pungit in modum cultelli urina
erit calida acuta et in maiori parte erit fluxus
ventris colicus. Signa melancolice sunt eructua
cio acida ingressio egestionis inflacio ventris
et paucitas doloris. Signa apostematis
sunt quia si fuerit flegmon adest dolor
gravis et inflamacio in superioribus ventris
sitis adest vomitus colere pulsacio in ea et si
fiat fortior erunt in termis fere febris
rubedo faciei oculorum et totius corporis
retencio urine. Si fuerit colericus erit
tensio et pulsacio et gravitas minor quam
in sanguineo fortis inflamacio et mordicacio
erit vehemencioris sitis in sompnietas et siti
. Si apostema fuerit frigidum signa sunt vomitus
plurimus et inveniunt puncturam et dolor
cum nausea frequenti et aqua in superioribus
ventris et commovet post comestionem et
non sedatur nisi vomitu et dolor continuus
apparens in uno loco et inveniunt cum manu
inflacio cum lenitate est ei fortius ut
apostematum mollium. Auctores non posuerunt sig
na apostematis melancolici intestinorum quia raro fit
eius tamen signa sunt inventio inflacionis duri
tie cum duricie et emissio huius melancolie
in egestione et precessit regimen generativum
melancolie. Signa fecis ex contorsione intes
tinorum sunt eventus eius subito post mo
tum laboriosum aut saltum casum aut passionem
aut rupturam sifac. Signa fecis ex fece sunt
antecessio eorum que sunt causa retencionis fecis an
adventum doloris cum tensione ventris et est
illic gravitas valde vehemens et sentit quod
intestinum scindatur in corpore. Signa fecis ex
prohibicione cursus colere ad intestina
sunt albedo coloris fecis difficultas exitus eius
inflacio ventris. Signa per communitatem aliorum
membrorum habentur ex lesionibus que precesserit

De differentia inter dolorem colicum et lapidis

[D]olor colicus distinguitur ab eo qui est
lapidis in quatuor in quantitate in
motu in loco in tempore in quantitate
quia lapidis dolor est parvus quia sicut acus et
colicus est magnus et dolor lapidis parvum de
loco colicus vero multum occupat in lo
co quando colicus incipit ab inferiori parte dextra
lapidis et extendit se ad superiorem partem sinis
tri et quando confirmatur dilatatur dextra et si
nistra secundum quosdam. Hoc videtur velle avicenna sed non

est ita quia incolis coptis est contrarium
et est quia in colica dolor ad anteriora
et versus pecten est quod sit ad posteriora
· Renalis incipit a superioribus et descendit
paulatim usque ad locum ubi figitur lapis quia
renalis sit fortis propter vacuitatem a cibo et
colica alleviatur in ea et sit fortis cum sen
titur aliquid in motu quando colicus movetur
plures renalis vero figitur in parte una pre
terea in doloribus renum descendit dolor per renes
ad coxam et crus non autem in colica in
ambobus renibus in dolore eorum multipli
catur tremor non autem in colica · signa bona
in colica sunt cortis fecis et vetustitatis dolor
permutabilis per inanitionem ex remediis bonitas
anhelitus remanencia appetitus et abhomi
nacio et vomitus non consecutivi · Mala autem
signa sunt hiis contraria pessimum est cum
quo est nausea frequens eructuacio fetida
nulla stercoris emissio et alvi strictura ori
emittitur sudor frigidus extremitatum sin
gultus et permixtio vocis

De Cura colice in generali

Oportet medicum festinare ad tollen
dum dolorem quam citius possibile fuerit
ne natura prostrata deficiat · id fit per
sciat dieta et pocione tam generali quam spe
ciali · de generali dieta dicit Avicenna vitentur
cibi grossi de carne silvestri et pisces
pur sive recentes sive salsi · ex frumento assu
panis simulagineus cibaria de pasta omnia
genera lactis caseus recens et salitus
et omne in quo est inflacio ex cibis preter ru
tam siccam mentam cucurbita cucumer na
pones pira poma acetosa stiptica sumac
agresta ribes nuces fabe granata aceto
sa rmza potus aque frigide et vinum plus
super cibum nocent ex retentione egestionis et ve
tositatis · solvatur venter singulo die nec
moveatur super repletionem et vitetur replecio
nec comedat nec bibat donec in eius stomacho
fuerit cibus dormicio est maxime iuvamenti
utatur cibis lenitivis · si autem indigeat con
fortacione utatur aqua carnis fortiter decoc
te vitellis ovi sorbilis et medulla panis
dissoluta in iure et vino · Confert autem
eis iure passe et melon vehementer dul
cedinis et vehementer maturitatis concedi ei
Cura generalis colice per pocionem aut respi
ciat causam aut accedens · si autem dolor
non fuerit multum intensus sed tollerabilis
intendendum est soli cause · si vero intensus tunc
premissa cum mitigacione dolor quo remis
sione facto deveniendum est ad causam quia remo
cio eius est vera cura et cum quedam aut
alterat et digerit aut complet cum hiis quae
dicentur in particularibus curis aut dicuntur fri
cacionibus vetosis ligaturis compressionibus
et posicionibus extremorum in aqua vomitu
sudore sed vomitus conveniens administratur
aut cum evacuatur sensibiliter cum medicinis solu
tivis aut insensibiliter per evaporaciones
In evacuacione per solutiva dantur plures
canones · primo considera an cum colica
complectitur plenitudo tocius corporis an ali
cuius membri mittentis maxime ad intestina
et si sic fuerit prius lenivi ventrem lenitivo
cum iure galli veteris si non fuerit febris
si autem fuerit cum aqua ordei et prope
cum zucharo rubeo deinde da medicina ex
eluctem · preterea quamvis minus potimus nisi
terminus solutiva farmacia aliter in melior
est solo ventris quam frequens vomitus pro
vocatio et hoc in tribus casibus · primus ca
sus est quando stomachus et intestina superiora sunt
plurimum in colica et scit quod stomachus est debilis
et in eo est multitudo humorum et superioribus
intestinis et repletio fecum et humorum prope
super umbilicum et est illuc gravitas / 2us est
quando post excoriacionem intestinorum accidit
colica / 3us casus est quando colica cum plurima est in
stomacho et superioribus intestinis materia fuerit
confirmata illic · sunt ex more medicine
vomitive et solutive quando cum colica complicatur
repletio totius itaque et stomachi et intestinorum
quod si non fuerit complicata plenitudo sed
sola intestinorum replecio non cohibeas so
lutivum neque vomitivum sed sis contentus cristeri
· Scribit 8o continet si potens hanc passi
onem educere noli sequi aliud in administracione

curteris notat cu

cristeris nocuit cum cristere non educat ali
quid et materia non est maturata obediet
evacuationi nec abbreviet usque criste
riorum et prope cum acutis cristeribus na
bona corporis post maturacionem cum vero
maturacionem timet corpus corrigi et ce
bro propter agitacionem quam faciunt post natur
aut quinque a colica cum custodia bona a
nocentibus suppositoria et ut utatur vomitibus
in mense secundum doctrinam ypocratis et tene
ant mestrua modo cum cristeriis leni
tivis procuret digestionem ciborum cum usu eo
rum que digerere faciunt et vetustatem dis
solvunt ex eis quedam sunt que dicta sunt in
precedentibus tragea utilis Rx galange piperis
albi zedoarie subtiliter pistatorum ana ʒ i
liquiricie mise pistate ʒ iii ℥ albi zucari ʒ
iiii gariofolorum zucari mag zucari ana
ʒ ss coriandri preparati et conditi ana ʒ ii
zuchari albi lib. i. Electuarium post naturas
a colica Rx cina ciminum zedoarie ʒ xi
lignum aloes mastic ana ʒ i margaritarum ferra
combusti cubebarum corallorum rub. ana ʒ iiii
gallie muscate seminis ozimi gariofolati ga
riofili been albi et rubei nardi ana ʒ ss
℥ albi karabe piperis longi florum ca
nelle ana ʒ ii castorei musci ana ʒ ss
aloes et scotrini loti pluries in aqua
buglosse ʒ ii mellis crudi quantum sufficiat
ad bonum incorporandum cum predictis speciebus
dosis eius ʒ ii in ieiuno

De Cura colice frigide

Recedentes igitur ad curam colice flegmatice
quia aer viciosus est paludosus limo
sus grossus et nebulosus
et frigidus sed eligat aer calidus quia ma
gis confert et frigiditatis contrarium ve
nter infrigidat unde curatur colica utatur
gaudio et leticia et contrario contenti odium fu
giat et quiete multum quia si contrarium non pote
rit fiant fricationes leves super ventre eius
et corpus et cruribus et balnea quidem ca
lida actu et potencia naturalia et artificia
lia sunt premissis evacuationibus communibus
et particularibus ut sunt aque termales sulfuree

salse. Tina contenta sic fit Rx rorismari
ni calamenti origani pulegii saulsia ca
medreos absinthy melisse ravine ypericon
sticados camomille aneti fenugreca ana m
i. decoquatur in aqua sufficienti quam ponat
in tina et paciens ponat in ea ut perveniat
aqua eius usque ad umbilicum et balneent
membra et contraria vigilia eis
magis convenit quam sompnus et propterea prohi
bet eis sompnus diuturnus et super impletio
nem facta fugiat et cibos difficilis diges
tionis et generativos flegmatis viscosi et gros
si et sint cibaria salita contenta et ius pulli
nus caulium pap decoctorum ius marrubi
nus galli decarpiti aleum fugiat potum aque
frigide sit vinum purum album vetus solvat
venter singulo die et in cibis eius ponat
cartamus et semen urtice et aliqui ponunt
turbit ʒ i in cibis suis. Cibaria autem conven
cia in colica frigida sunt panis cum multo fur
fure carnes montonis iuvenis vel agni
pinguis brodia pinguia sicut de capitibus
montonum lac coctum cum melle vel zucaro
brodium pullorum vinum passularum dactilorum
et cum melle ciborum eis utile decoquatur
simul cum carne caponis vetusti vel gallie
vetuste sunt folia urtice blitis et mer
curialis et cum cocte fuerint huiusmodi herbe
extrahantur et incidantur subtilissime et in
ducantur in dictum brodium et fiat inde fer
culum conditum cum ℥ piperis et gariofolis et
bibat bonum salitum. Ex potibus utilibus est
nectar factum cum vino optimo et speciebus di
ctis in quibus sunt flores rorismarini et
cum sedatur dolor redeat ad cibum consuetum
et ponat in vino suo quod sit purum galiam
et ab herbis et fructibus humidis. Cura
per potionem que complet intencionibus prima
digerit flegma 2a evacuat 3a diuretica
4a insensibiliter resolvit et 5a corrigit ac
cidencia; iuvatio prima sic perficiatur suppositorium
cum quo a lenioribus incipiamus sive ab extra
sive ab intra approximemus ipsum sub ti
li tam et non multum caloris habeat conficitur
ergo in primo hoc sirupus Rx aniseum feniculi ameos carvi

passularum an ʒ .i. decoquantur in tribus li
bris aque usque ad consumptionem medietatis
deinde colet et cum ʒ .viii. mellis roya
ti colati ʒ .ii. aceti vini fiat sirupus lo
ngius clarificatus in quo ponatur ʒ .i.
pulveris anacardi ligati in pecia ad modum do
sis ʒ .iiii. sine alia permixtione. Sirupus
alius convenientius in processu Rp. maiorane
ysopi calamenti origani an. ʒ .i. ra
dicum acori spergi apii et feniculi an. ʒ .i. ra
dicum enule ʒ .i. seminis rafani siler mon.
seminis urtice an. ʒ .vi. passularum ʒ .ii. de
coquantur in aqua sufficienti et colentur et
fiat sirupus cum melle despumato aromati
zatus cum cinamomo galanga et macis et
acetozet cum aceto vini dosis ʒ .ii. cum aqua
feniculi. Et si ulterius procedat egritudo ad
datur in predictis sirupis centaurea minor
betonica apium montanum et arthemisia et
loco aceti vini ponatur acetum squilliticum et in
natur digestionem iera diagalanga et dia
mistum. 2a intentio perficitur cum evacuantibus et
albertus posuit canonem dicens noli dare so
lutivum nisi post dissolutionem ventositatis
et digestionem flegmatis et electuarium fortium ad
educendum fecem ne forte educat ad fluxum menstrua
superhabundantem, nam non habet resistentiam
et conveniens est electuarium indum et pillule
de sapone et pillule illa quas facit Rasis quia Rp. sa
ponem colloquintida diagredium et salge
ma fiunt partes equales sed sunt fortes sed
ego corrigo eas dixit nicolaus cum cinamomo
galanga et macis et croco fiunt partes me
dias illarum 4or medicinarum et addo aloem
ad pondus omnium illarum 4or medicinarum et
sunt optime et securi usus et conferunt in yleos
et colica. Scias vero quod licet evacuetur to
tum de humoribus flegmaticis adhuc tamen remanet
dolor ventosus quare cristeri dissol
vendus est. Si autem flegma contineatur in in
testinis inferioribus educatur cristeri. Item in
hora paroxismi colice succurratur cum cri
steri solutivo leni et si sufficiat bonum est et
si non fiat cristere grave. Quod Rp. seminis aneti a
pii dauci rute apii an ʒ .i. bulliat in oleo

antiquo vel subtilis sicce et coletur et
in collatura dissolvantur anatis anseris vel
galline adipis sufficienti ʒ .iii. et immitte
et si non tollit dolorem superaddatur castorei
ʒ .i. pulverizati. Cristere mollificativum et
sedativum doloris Rp. radicum ensis ... ma
rialis an ʒ .i. fenugreci seminis lini aneti
an ʒ .i. flores camomille absinthii an q.
a .i. canicis sex nuo decoquatur et co
lentur et in colatura ponatur duo vitelli ovorum
et mell. et zuccari rubei an ʒ .ii. olei ane
tini ʒ .ii. salis ʒ .ii. Intentio vero ad eva
cuandum insensibiliter humorem frigidum fit per interius
et exterius approximata premisso canone
quod semper incipiatur a levioribus et gradatim
fiat processus ad fortiora. Convenit ergo fo
mentatio in primo cum floribus camomille meli
loto semine lini fenugreco et similibus et
emplastrum ex eius texfetis deinde recede
ad emplastrum relatum ad andromacum in an
tidotario mesue et tunc procedat ad de
coctionem ex pitima arthemisia ruta so
lis lauri calamento origano rosmarino
que cum aliis decoquatur in vino et sicas
per aliquas approximentur localia loca prius e
fricatis cum vola manus prius calefacta vel
cum aliquo panno leni calefacto et confert
in primo unctio cum oleo anetino vel de lilio
et procedat ad oleum nardinum deinde ad
costinum et ructuarum et ultimo ad oleum
de euforbio et super unctionem apponatur
emplastrum de quibus diximus semper incipiendo a
levioribus aut infundatur filtrum in oleis cali
dis et supponatur et ventosa sine scarificatione
et detur tiriaca super in potu cum vino de
coctionis predicte. De cura colica ventose
per dictam licet dictum est supra quum fa
le applicari potest tamen quia auctores specialiter
faciunt curam sequentes cum dicamus quod aer
frigidus vitari debet et esse actu frigidum
intus et extra approximatum. Item vitanda
otiositas sompnus superfluus cibus abā
nea et potus aque et cibaria difficilis digestionis
et causantes ventositatem de quibus diximus
in cura inflationis stomachi. Sit vinum purum vetus

ad dol' ventris mirabile
Rx pt. xtum albedinis stercoris columbi sive gallinae et distempera cum albo melle et da bibere cum vino calido et sanabit infallibiliter
Item vir debet vinum et bonum in nocte si bibat

adesticat. minuere eius cum panis confert ventosa cum abstinentia ciborumque nutrimentum et si illud non potest tollerare sit buccella panis infusa in vino veteri et si possibile est sit absque cibo duobus diebus et dormiat quantum potest nam calor naturalis in uocatus ad intra ventositatem subtiliat et resolvit. Causa aut per potionem est ut si dolor fuerit absque materia humorali prius mitigetur dolor cum amedinis coctis approximatis et per cristeria nectis. preterea si fuerit cum calore vehementi da in potu de aqua endivie aut solatri cum qua sit dissolutum castoreum et si moderate frigus coquatur furfur cum feniugreco apio et medulla cartami et dissolvatur in decoctione castorei et si fuerit frigus vehemens coquatur ysopus cum cartamo feniugreco cinamomo polipodio turbit anisi amcos et dissolvant in ea castoreum cum oleo de cheruia. Si ventositatem augeat humor digerit evacuet et educet. Cristere mitigeris dolorem et solvit fece ventris Rx florum camomille feniugreci seminis aneti et altee et furfuris ana ℥ j. seminis petrosilini et apii ℥ s. decoquantur et colentur et in colatura ponatur ℥ ij olei de lilio ℥ s. catarctici specialis ℥ ij et post cristerem fiat unctio cum oleo cheyrino anetino camomillino mucilagine altee feniugreci et seminis lini et pinguedinis anatis evacuato humore aut si a principio fuerit ventositas sine humore adminuenda est ut cyminum carminativa ventositatem et tunc confert ventosa sine scarificatione posita et iste est modus singularis armaturis eius ut prius evacuare magis deinde ponamus siccam aliam contractam fiat continuum et sic magna sicca cogi ponere umbilicum teneris. de approximandis per os dixit Simeon diagalanga et confectio que sic fit Rx galange ℥ viij piperis cardamomi ana ℥ iiij ana ℥ ij puluerisentur et confitiatur cum lib. j mellis despumati et cocti. dosis coclear unum in ieiuno convenit electuarium de bacis lauri diagingiber diacastoreum et quidam pulveres ga

lange aqua ana ℥ s. cum vino subtili potest deinde sapiunt ut eger bene cooperiatur ut bene sudet. et castoreum dixit Aug. est proprietatis mirabilis in cura colice stricte et ventose et ex utilibus et potentibus est sucus genciane decoctus ad spissitudinem cum bibitur ex eo ℥ j aut cristerizetur. de admistracionibus exterius confert vaporaciones et administratione de qua dictum est supra et postea fiat unctio cum oleis resolventibus

De cura colice nigre

Oportet ut evacuetur melancolia cum decoctione epithimi deinde regire cum pillulis de esula et sapino et si necessarium sit cristeria ponatur in eis polipodium epithimum sticados et tempore insultus emplastrum quod est ventositatem cum spongia infusa in aceto forti calefacto et si postea residuum fiat inflacio pone supra stomachum de ruta viridi cum calamento distempera cum melle aut cum aloe cera et oleo rutino et est lenienda natura cum yera cum aqua poly maioris et metristici

De cura colice colere

Vna colica fit ex colera effusa ad intestina propter calidum in calido poculo. Confert aut olera frigida et humida exceptis marrubiis utatur in potu aqua et non vino et sit potus et cibus infrigidatus. Rasis dicit concedit lactucas pisces pedes quadrupedum. Confert brodium pulli in herbis frigidis et humidis confert pillule de yera simplici et pille que sic fiunt Rx pulveris yere ℥ ij agarici reubarbari ana ℈ iiij diagredii ℥ s. formentur cum sucro rosarum dosis ℥ j. Convenit cristeria lenitiva cum decoctione endivie lactuce malue violarum altee volubilis et quidam addunt oleum violatum et cassiam et confert furfur calefactum in aceto aliquo modico aceto aspersis ita quod non fiat humidum in sacello positum et loco dolenti applicatum. Cum colica que fit ex retencione colere ad intestina est stilatura uterinae unum aperiende sit vie cum eo quod scit

Gord'
Electuarium lapidis quod dicitur supra curat colicam sicut stercus canis sperma ceti Rx balneandum sunt valde bona

Ad colicam dol' intestinorum et ventositates et remedium vinum debet cortices arboris pomi bibere ...
[illegible]

in itericia deinde administrat res le nificatiues. sumat aut abu oliuas saluias et coterat medulla cartami cum ficubus et sumat aut abiz.

De Cura Colice appositae

Tenuet regimen ad modum febri citantis abet de rebus frigidis et humidis solutis cum oleo amigdalarum dulcium et in processu sit cibus eorum aqua ciceris decocti cum aqua ordei excorticati. In declinatione sit potus aqua fontis aliis temporibus sit regimine subtile absque vino carnibus et ouis sorbilibus. Cum per potionem est ut in principio nullo modo det solutiuum quia mortale est sed minime sanguinem paulatim in pluribus vicibus de basilica et apatie contrario parte. Magno vero saphenas minuere. Et si apa venerit ad ut coniect renibus et retine at urina post saphenas minue basilicam. post febrium dixit Auic. leniat natura cum aqua granatorum dulcium et mizorum aut cum aqua foliorum altee endiuie et solatri in quibus ponat cassia fistula et siracost et bibat. hec sunt in apatie sagineo et coca coleica. In principio sit emplastrum ex violis humidis et foliis altee et solatri tritis et mixtis sicut altea farina ordei oleo violato et rosato. Cum procedit ad augmentum misce aquis dictis que bibatur bibat et aqua sebesten liquirice malue et predicto emplastro adde flores camomille mellilotum et silia et cociat cum dictis oleis adito addito oleo camomille. Et ad huc eo plus procedente aliquid de lenificatiuis cum plurimum conpositione donec in declinatione utatur et anodinis solis et cristeria in hac cura multum conpetunt que fiant cum multa suauitate. Et in principio fiat cum aqua ordei sola aut cum ea et oleo rosato cassia et manna. Et in colico ponat sucus portulace et post principium cum aqua ordei sebesten et violis et foliis altee et furfure cum floribus camomille mellilot et siliquis. Ego si apa fuerit frigidum fiat cristere cum oleo lauri p. j. oli com et adipis anseris an p. ij. et fiat cristere quod mirabile erit. Et in summa cura huius apatis est similis cure apatis frigidi sto.

De Cura Colice ex fece

Dixit gal. 2o regimen ex opilloe fecis proponere in primis ad remedium duriciem fecis cum cristeribus humectatiuis et vnctuosis, 2o ad euacuandum illud quod mollificatum est ex fece de mollificatione fecis dixit Auicenna non faciat ut faciunt emperici qui laborant toto studio ad emittendum illud cum cristibus et medicinis acutis unde accidunt diuersa ulcera cum dolore sed fiat de iure vnctuoso pinguis et de oleo sisamino uel alio simili et fiat syrupus ficuum qui sic fit. Recipe ficuum albarum p. j. aque p. v. coquatur ad lentum ignem usque quo venit ad statum iuleb de quo accipiatur omni die ℥ iij et plus et minus secundum quod lassabit. electuarium de ficubus utile et laxat ventrem tenui cum sint constipati et sumit de mane. Recipe cicera orientalis et ʒ albi modici an ℥ ij terat et cribellet et ficuum albarum pinguium xxx numero et terant in vno mortario ligneo in modum quod non appareat granum et ponat cum eis de baurac fex argenti usque ad ℥ ß et pistent postea omnia simul et incorporet cum melle despumato in quo misceatur de aqua in qua decocte fuerint et de eo sumat qualibet die et illi de conpone humida et frigida sumat quartum vnius oui et aliis minus. Et in fine propter cibos dixit Auic. cum mat si possibile est residuum eorum et declinet ad lubricantia frigida cucurbita et spinacia secundum necessitatem. Et frigida si fiat ius galli decrepiti qui tam diu inequitatur tabatur et cadat et non remaneat in eo fortitudo et quidam hoc faciunt verberando ipsum cum scoba postquam depillatus fuerit deinde decolet et incidat et frangat super eum ossa eius et decoquat in aqua pluuiali valde cum sale aneto et polipodio quousque dissoluat in aqua et.

Mollificatiuum Gord' fiante

Recipe malue bismalue mercur' viol' volub' medie an m. ij flor' bor' flor' viol' an ℥ iij primicerio bo[...] ff d'anc' ad ʒ lb iß et in medietatem cuius apponi[..] ol' viol' ℥ iij mell' ℥ ß cassie fis' mede ℥ ij ff eṫe pg ẽtrë operatio in alia parte cuius decoc' ponatur ol' amigd' dul' ℥ ij cassie ℥ j masticis ʒ ß et p plas & dragag' ℥ j ℔ ij deinde recipe herbe predicte et elevant fortiter et pistent et cum ol' viol' et farina ord' et modica parte semid' ff emplastrum circa umbilicum et in loco dolenti

Ad lumbricos [illegible]

sorbeant illud et ex eis est ius cum spi
nacijs cum pullis pinguibus et ius mal
ue et cristeria lenitiva que dant post p
paracionem fecis debet esse ex hijs que
dicta sunt in cura colice colerice et propter
cristere factum ex succo blitis et violis cum
brancis et alumine et oleo sisamino et
bauric aut sicut dixit Razes 8o continens
Recipe decoctionis lenificativi supra dictorum
et dissolue in ea ℥ j medulle cassie fi
stule et commisce cum eis amigdolarum dul
cium ℥ ij et da in potu per ebdomadam
quam eradicabit siccitatem et tollet eam va
let esse cristere factum et lib. j lactis vac
cini et cum ℥ j cassie fistule lubrifican
tia tercium sicut zuccharum ut fiant ʒ ij rub
et pendere resolutum in tanto oleo sisami
no quantum ipsa sit et bibat et sit decoc
no ficuum et sebesten que bibat cum re
plicato vino Cura facta a torsione intes
tinorum melior cura est ut sedeat in lo
co obscuro et fricet ventrem eius cum ma
nu leui preparante intestina ad locum suum
et iungat super dorsum eius et fricet ma
nu eius fortiter aut dimittat ma et prohi
beat apostemacio. Cura facta a umbilicus
et loco suo in colica fecali solutiva for
tia non administret nisi postquam non inueni
unt lubrificativa esse plurimum nimium
tur cum non est consolacio pillarum sir ex solu
tiuorum fortium dictorum in loco colice sic
dixit Razes in suis secretis decoctio agu
ria sanat antiquum dolorem ventris et al
bertus dixit quod sanat omnes dolores intra
corpus et valet esse cristeriza cum oleo et mel
le et maxime precedente mollificativo cristeri
et alexander dixit non est aliquid melius ad
colicam siccam obturantem intestina aloe
vero fiat ex eo pille et sumat

De ylcos

leos apud Razes ex porte miserere
mei est cum ut dixit paulus passio
acutissima dolore plena qua pa
cientes pereunt morte stercus euacuans per os
circa finem et sepe interficit prima uel 2a die
et accidit hic morbus in omnibus causis ex
quibus accidit colica. Auicenna tamen in speciali
tres nominauit causas prima est potacio
specierum venenosarum vehementer mordicantium 2a
est vehemencia virtutis retentiva intestinorum
gracilium et 3a est potus aque frigide non per
necessitatem facte Signa generalia sunt dolor
supra umbilicum et ut non egrediatur aliquid
omnino de subtus et quod vomitus stercoris fetet
eius os hanelitus et eructuacio tremor
cordis sincopis vigilie frigiditas extre
mitatum omnia hec plus sunt in ylcos quam in coli
ca. Signa facti corrupcionis habitus per ingestionem
illarum. Signa facti ab apate sunt nausea
frequens et vomitus ita quod non potest potare aqua
frigida morari in stomaco et locus doloris
nichat locum apatis adeo velociter ad
ascelacionem in qua nil emittit et si apa
fuerit calida erit febris sitis inflamacio
rubedo coloris pulsacio in ventre et pappi
et grauitas in eo. Si apa fuerit frigi
da erit cum inflacione et inobediencia ad tac
tum et omnia accidencia remissiora distin
guntur ylcos a dolore renali quibus distin
guitur colica ab eodem dolore Signa facti
a fece dura congestit per scibalam quia in eo
habundat erit in intestinis cum vomitu et
inflacione eminencior Cura ylcos
dixit Razes in diuisionibus si confirmata pra
ua est si uero non sit confirmata appro
pinquat cure colice ymo est eadem prout
quatum est in causis in quibus conueniunt
et regimine per dieta et pocione tam
ulez quod particulare simile est regimini passionis
colice dummodo ut diximus dat in causis
aliqua tamen dicet in speciali Cum igitur cristere
non possit peruenire ad intestina gracilia
et fuerit stercus diu retentum da in potu
pluries aquam calidam et sedeat in pila
epithimando se et fricet postea locus
oleis calidis et si fuerit propter venenum
ueat vomitus sepe et det tiriaca et caveat

De emoroydis

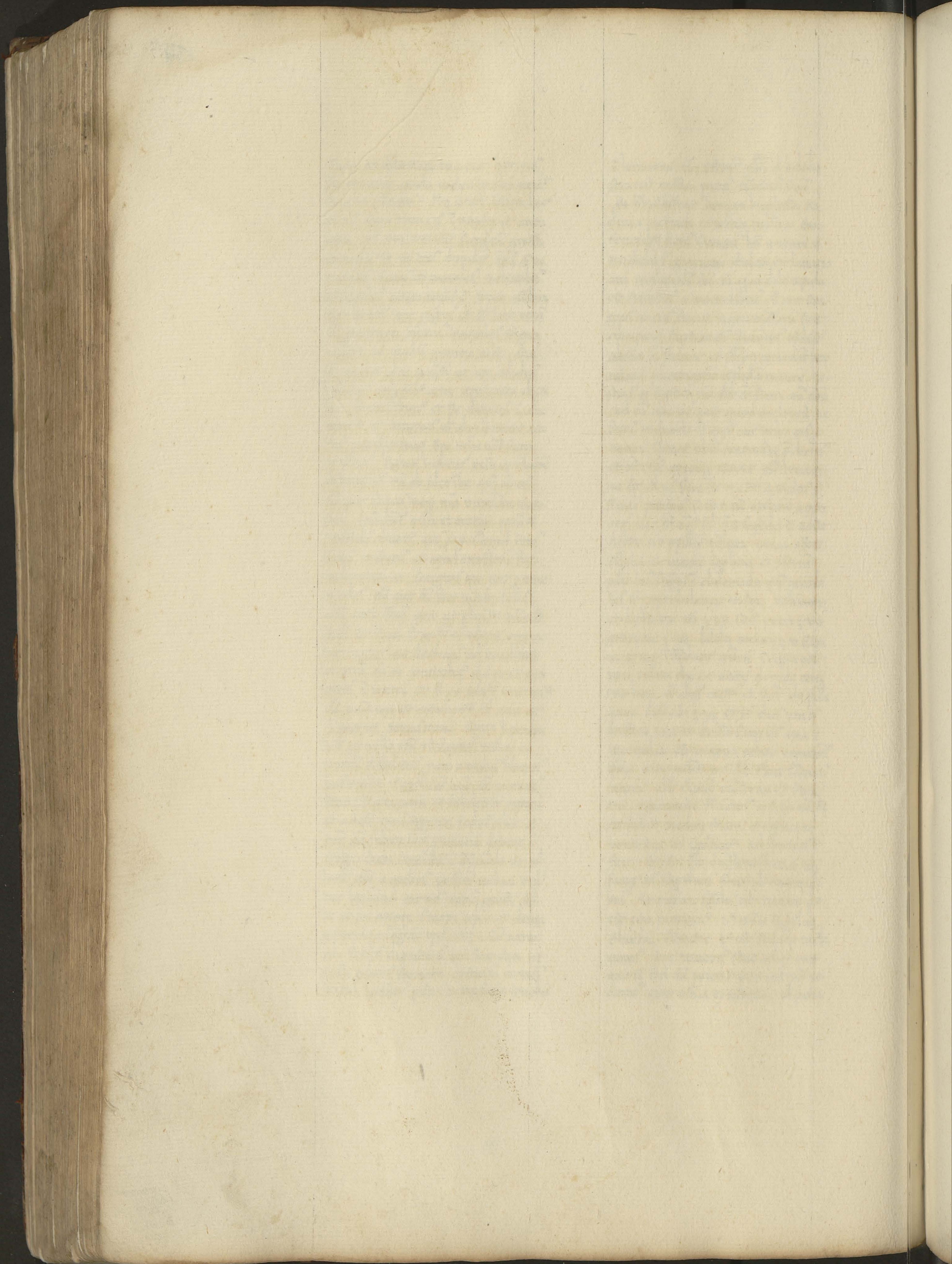
Sanguis venarum
moroydes dicitur quia sanguis fluxus
que cum ingrossant et non ab eis

Cura frice et umbilicus

[illegible] inde cadit [illegible]

fluit condilomata vocatur hec pas
sio dixerunt quidam medici multi accidit
dimitia ulceratione. Alii dicunt contingere hoc
in eis quia continuo sunt in timore et anxi
etate unde multiplicat sanguinem grossum
et melancoliam in tres dividit species scilicet ve
rrucales vivas et mortales. verrucales
sunt subtiles acute rotunde. vive assimilan
tur botris uve nigre et sunt late rotun
de purpurei coloris. mortales sunt gra
nulose ad modum granorum celsi. alie
sunt intrinsece alie extrinsece ut aer calidus
humidus calefactio actio applicata dich
lon fortis fricatio et sic de aliis. alie
intrinsece ut sanguis vel aliquis humor acu
tus mordicativus fex vehementer sicca
et stitica. signa habent visu et tactu
distinguuntur tamen ab ulceribus quoniam ab eis
non currit sanies neque materia virulenta extrin
sece comprehenduntur visu et tactu intrinsece
comprehenduntur dolore quem percipit apud emis
sionem cantarii et apud emissionem fecum
induratarum et sanguis qui currit per emo
roydes non currit cum fece mixtus. sed si
aliquando ante fecem currit ut plurimum tamen post
fecem et si ad frigiditatem tendunt appare
bit niger aut declivus ad lividitatem
et erunt cum eo conturbatio dolor et gra
vitas in ventre et si ad calidum erit rubeus
cum punctura et mordicatione et anum ac
si pateretur tenasmonem. Cura in generali
est ut nullo modo constringantur nisi eo co
patiens debilitetur nam a multis liberat
passionibus. superfluunt autem cum patiens
sentit se graviorem et debilitatem genuum
et adest minus appetitus fedus color et
tunc non subito sed paulatim debent con
stringi. dieta consistit in prohibendo ut tol
lantur cibi a quibus possunt induci vite
tur legumina carnes antique grosse sal
se acute amare sinapi piper et demum
generantia sanguinem melancolicum. Conveniunt
cibi facilis digestionis qui sunt chimi ut
pulli perdices fasiani castrati carnes
vituli lactantes pisces petrosi sit studium

in lenitione ventris conferunt pille de bdelio
siricost cassia parum modicus
Ex herbis confert borago buglossa en
divia lactuca et olera mollia. Ex
fructibus ficus recentes bene mature u
ve dulces granata dulcia et lavacro
cum multociens facto cum aqua dulci tepida
est securitas a morroidibus. si autem san
guis currens fuerit supra mensuram sint
cibi pauci stipticitatis facientes coctam
cibaria cum sumac et ribes comedat por
tulacam plantaginem consolida maiorem et
ceteras que stiptica non debet sumi ante cibum
sed cum cibo vel post quod melius est ne
feces indurat. si quis autem velit eas
evacuare sumat cibum contrarium predictis
et conferunt queque movent menstrua si
ve sit cibus sive sit medicina a multis p
servat morbis si tamen non ordine aperi
antur nec sunt omnes sic constringende si adsit
dolor ab opilatione orificiorum venarum confert
flebotomia et maxime saphene et conferunt
pille bis sumpte in ebdomada quibus mirabi
les sunt mirabolanorum indorum bellericorum
et kebulorum ana ʒ xv. seris porri ʒ vii
gentiane ʒ iiii. bdelii indici ʒ v sapi
ni ʒ iiii. infundantur gummi in aqua por
rorum colati die ac nocte deinde teran
tur bene cum aliis medicinis et fiant inde pille
quarum dosis est ʒ iii et in tres dies utatur
tristitia pura et divisio sanguinis circa e
morroidas est magna porcio curationis
ipsarum ideo patienti cui aliunde fluit sanguis
narium aliunde fluunt menstrua et retine
tur emoroyde fluentes quod si non fi
at debet medicus facere et applicatio
ventosarum cum scarificatione ad spatulas con
fert et iste sunt divisiones iuvat cum
sanguis superfluus fluit ab emoroidi
bus. Curatio earum specialis est triplex prima
est earum provocatio. 2a ipsarum superflue
fluentium restrictio 3a est sedatio infla
tionis sive tumoris sive apostematis earum
que si fieri non poterit per instrumentum po
tionis erit necessaria cyrurgia. de prima

incisione dico quod aperiendo vel stricturas
vel provocandum est ut incipiat a flebotomia
saphene et appositione sanguisugarum
super venas ipsas quod si non provocatur dige
ratur materia et subtilietur sanguis deinde
fiat purgatio cum educentibus humorem me
lancolicum vel etiam viscosum melius tamen est
ut cum flebotomia et purgatione leniat
et mollificet et papulo quando sunt inflate
et conferunt folia malve altee arnoglos
se quibus in hoc est proprietas et de
convenientibus est fomentatio facta ex decoc
tione camomille mellilot fenugreca semi
lini et flos utriusque sticados et residuo
decoctionis harum herbarum et inungatur unguento
quod recipe amigdolarum dulcium et amararum
oli pistorum et grisomulorum butiri re
centis sine sale adipis anatis anseris et
galline et vulpis medulle cervi et vi
tuli mucilaginis fenugreci seminis lini
malve bismalve ursine ana partes equales bdelii
galbani rasine pini cum cera parte cere
atine quantum sufficiat cum mollificate fu
erint et sedatus fuerit dolor aperiat ad
hibito flebothomo cum incisio sit latum
vel cum appositione sanguisugarum donec
impleant et cadant et dimittat san
guis currere secundum necessitate vel fricet cum
foliis ficus donec lac eorum fluat
vel cum parritaria vel cum squinanto idem
fiat sicut sepe suppositus quod si morsi
catio vel ardor contracturet inungatur cum
oleo rosato et flebotomia saphena et ape
riunt cum menstruis bibat post bonam mon
dificationem eorum sit cum aloe yeris ma
gnis chacula vito vel diaton piperon
cum de novo facta fuerit constrictio emoro
ydarum et fuerit necessitas aperiendi eas
supponat pannus infusus lineus in albu
mine ovi solo vel mixto cum pulvere mas
ticis aut olibani vel sanguinis draconis
et dimittat donec bene constrinxerit et firmi
ter hereat postea subito violenter amo
veat et removebit cutem quod si hec non
tollerent flebotomia saphena quando earum vi

aem sustinet vel supplet de secunda in
tencione que est ad restringendum san
guinem nimium fluentem dico quod restringunt
eisdem modis et intencionibus que dicte sunt
in fluxu sanguinis narium videtur quod aci
ta amara salsa multum dulcia vesas
se et fricone supradictis sciphacoy cum abu
ira motus fortis vigilia multa cum
utatur cibis stipticis vino multum potens
in quo proprie coniungatur calibs et stip
aqua eiusdem flebotomia basilica aut sal
vatella in manu incidendo sed parum
in vice extrahat confert ventose sup
ventrem posite sine scarificatione et cum sca
rificatione ponatur super lumbos et renes et
spatulas quod plus valet conferunt tro
cisci de karabe cum succo sumac aut
sirupus qui sit de succo uve acerbe det
terfera minor mixta cum una parte sui
de squama ferri rectificata scoria
ferri sic est rectificanda recipe squamam
que reperit[ur] mixta valde et subtilissime
tere et pulverem fac in aceto forti agitan
do semper cum spatula deinde cum siccata est eam
in acete iterum tere et tritum iterum bibere
fac in aceto ut supra et fiat ter vel
quater et ultimo subtilissime pulve
rizet et de isto pulvere exhibeat con
fectio de scoria ferri restringens fluxum
menstruorum et emoroidarum recipe mira
bolanorum indorum bellericorum et eblicorum
ana ℥ i nardi squinanti ciperi piperis ℥ ii a
meos olibani ana ℥ ii scorie ferri re
tificate ℥ vi mellis despumati et coc
ti in aqua decoctionis predictorum mira
bolanorum usque ad consumptionem aque quod si mul
tum debilitatur eger nutriendus est succo car
nis cum pluribus admiscendum est atomor
quod si non contulerit dia scoria ferri con
fert electuarium quod recipe diamusca elec
tuarium de rebarbaro solide maior tri
asandalorum ana ℥ i trocisci de terra
sigillata trocisci de karabe ana ℥ i s
et bene incorporetur dosis ℥ s cum ℥ iii
aque plantaginis si autem fluxus debilitet

A. ⁊ rostrum
Valet mittatur scarabei in oleo per diem na
turalem deinde terantur et fiat pulvis et inungat
emoroydas et fiat qui cum dicto pulvere et
tunc curantur et non redeunt et si sit intus
ponatur ⁊ cum bombace ... in manu
ut videtur debet emoroydas ... isto vngto
... vero ... ciphell..
et medicina ... galline ... fiat
et paratur alio vasi et parte ... misce et
et in ... scutella ... totum in
... ... misce donec fiat ut unguentum
et hoc est pena unge

et producit ad saltum cordis confortat
stomacum et cor cum emplastris convenientibus
et cum diamusco et vino odorifero cum
sicco carminum · de approximacione ab extra
est · de russo barbato decocto cum vino
stiptico et bene trito et mixto cum pulvere
gallarum mastic olibani et silium stipti
corum et apponatur utiliter aristologia pulve
rizata trita statim restringit et emorrosarum
partem antiquarum ustarum super aspersum restringit[t]
sanguinem videlicet quod fluat Recipe aloes [acacie] thu
ris sanguinis draconis boli armeni pilorum
leporum minutim rasorum ana partes equales
terantur subtilissime et misceatur cum tela
aranea sumpta ex molendino et suppo
natur · Emorroide vero tumentes non
emittentes sanguinem sed facientes dolorem
curantur cum apercione earum aut extensione
aut incisione et apercio fit cum filo vel
ea que est tumidior et dimittatur san
guis fluere donec niger egrediatur
si tollerat virtus et si non pareat fleboto[mia]
vel cum sanguisugis ex sicione sit cum medicamentis
ebibitis vel ab extra approximatis · ab intra
conferunt pillule de psilio aque aluminis
sic bibite et cera abluta illas constat
et pillule zacharie date in quarto canonis
ab extra confert fumigacio ex anacardo
que frequenter fiat illas fiat eadem fu
gium fiat ex sandaraca multum confert
medicamen mirabile Recipe foliorum olivarum
ʒ · v · tere et pone in ʒ · xxx · olei deinde
coquatur et coletur et lana involuta in il
lo oleo supponatur et si fuerint itera
ciones cum eo illiniatur et sanabuntur pe
nitus absque alio medicamine et confert inc
cum oleo cucumeris asinini et conferunt bal
nea et encatismata sic sede in vino
pontico decoctionis anacardi fructus
tamarisci et sambuci et rorismarini po
licaria cataplasmata curant emorroides
interiores radices cardamomi cum quibus
paratur · ; in vino decocte et pos
tea pistate donec fiat ut mel in anum
intromisse confert lavetur locus pacientis
cum urina et supponatur pulvis factus
ex pano blavo corvini yrano et ra
mo granatorum ana partes equales combusti
et pulverizatis quoniam in uno die vel in
duobus constat emorroides dolorem
tollit et detumescere facit · Veruce quibus is
tud confert in inferioribus in ventralibus
aut duris partibus nisi prius remolliatur · su
me limacias cum testis earum et pone in
furno quod comburatur sic quod teri possint
et pulverem eorum subtilissimum superaspergere
hoc tollit eas et mitigat dolorem urina
acca combusta et in cinerem reducta cum ace
to malaxata et supposita tumorem e
morroydarum sanat et idem fiat cinis
sarmentorum vitis · Emorroydes quidam
incidunt cum ferro quidam cum medicamentis acu
tis quod si fiat permittatur fleboma basilice ut
probibeatur apostema quod possit fieri ligetur
ergo cum filo sete aut filo caude equi et fi
at ligatura stricta et dimittatur ligata
dum mortificatur et cadet et si non cecide
rit fiat illud cum medicamentis aut cum ferro
si vero fuerit interiora inversetur anus cum
ciato et trahatur emorroys cum ventosa
et fiat ut dictum est fiat incisione
dimittatur sanguis fluere usque quo time
atur debilitas et si superfluerit suppo
natur pulverizatus factus ex aloe thure
sanguine draconis balaustiis fiet me
nica et ligetur ligatura forti et ad
dantur pili leporis tela aranee involu
ta in albumine ovi dolor autem primus
non sedatur nisi post corporis mundifica
cione et flebotomiam · provenientes ex infla
cione et mala complexione iparum vel in ang
uino est hoc emplastrum Recipe mellilon et
leniam corticatam cum pane · j · conficiatur
ex eis emplastrum cum vitello ovi et oleo
rosato in processu augmenti Recipe altea
et mellilotum conficiatur cum vitello ovi
et oleo rosato in statu vero ut sumatur
camomilla mellilotum et paritaria coquatur et
teratur et conficiatur cum mucilagine psilli
um et niphacio cepe album optime cocta

rentur cu butiro vacano optime cocto
du molestat et tepidu ano suppona
tur et valet i apate frido et sic ra
dix lilii cocta et pistata et cu oleo d
camomilla i corporata et supponatur
et si apa fuerit calidu coquat malu
in stupa madefcu aqua et aceto sub
cineribus calidis et eius medulla cu
oleo rosato et mualagine psilii misce
atur et supponatur et valet unctio
facta cu adipe anguille que sic fit
Anguilla abiectis intestinis et capite
et cauda frigatur i vase vitriato sup
primas et accipiat pinguedo que inde
exit et de ea fiat unctio et supasp
gatur pulvis indicus filii pedule qd si
emoroide fuerint intrinsece intromittatur
cotu ca unctu et dicto pulvere supasp
sus qd si disposo media fuerit confert
vitellus ovi assus cu oleo rosato mixtus
suppositus aut i ape mualaginus feni
greci et seis lini an z ij butiri rece
tis et sepi capini et olei rosati an
z s vitellu unu ovi misceat et si
at illinimo et de utilibus est ut fri
gant pecelones i pinguedine galline
et butiro deinde cu vitello ovi terat
et fiat unguentum et illiniat sedeat pa
ciens i aqua decoctionis camomille vel
liliorum rosarum coriandri et similes pa
paveris deinde iungat cu oleo amig
dalarum dulcium medulla vituli et cervi
sepo ircano et adipe anseris et galline
innovis et si dolor sit vehementissimus
flebotet eger Rx mualaginis fenugreci
seis lini an z ij butiri sine sale sepi
capini an z j olei rosati z ij et unu
vitellu ovi et opii modicu et tere
modicu cera et cera modicu. et si
dolor adhuc intendatur i fide cotu
i aqua in qua opiu dissolutu fuerit
et suppone vel i anu mitte et cu ca
pit sedari amoveat statim qd si cu
apate calido coniungat emoroyde Rx
olei violati et adipis galline albus

ovi an z j. ceruse plumbi z j s. fiat
unguentum statim dolorem tollit si vero
non fuerit caliditas neq ardor Rx
spicas alos a corticibus mediis contri
tis et i oleo seis lini fac bulire do
nec coquatur tunc cola et cu oleo
collato iunge et cu sba calida em
plastretur. Et si ad fluxum sanguinis se
quatur ulceris mondificabit illud cum
go eius cu melle postea si fuerit sor
didu et lavet cu lacte caprino vel la
vet cu vino decoctionis salvie rose
et plantaginis equaliter contusarum et un
gatur cu oleo rosato i mortario plu
beo diu ducto si non sit sordidu si
assit saltus cordis da diamusum

liqu accidunt apata sup pribus
cum incipiendo alii post alias
ex vel eiusde loci et sunt vel
sanguinea vel flegmatica vel melancolica et
cognoscat unusquisque propriis signis multo
ciens dictis et sunt morbi cum difficul
curacionis pp superfluitates per loca in
sensibilia. oz igitur i apatibus calidis qd
regimine declinet ad frigidu et humidu
et prohibeant sinapi et siccari et si
post collerare fiat cristeria lenitiva vi
tet ocz coriatum i assellando i primo fiat
flebotomia et fugiat omnis medicine solutive
fortes fiat solo ventris cu medicis le
nibus et nocte et urine provocatione
quia dicitur frincoses ligature dolo
rose i supioribus apposito ventosarum i
spatulis cu scarificacione. studendu est
in i passionis et sedacione doloris et
prohibeat quantu fieri pt ne fiat co
ture. Convenit i principio albumine ovi co
quassatu cu oleo rosato i mortario
plumbeo aut stagneo donec i ipso de
nigret et confert emplm ex rosis vi
olis vitello ovi et albumine bn permixto
in unguento confert medicamine Aurum quod
sic fit sumat indasegi z xv cerant
ceruse sumac an z ij. mirre z iij. pulpe

coloquintide ʒ.i. olei sisamini quantum
sufficiat ad incorporandum et adda
tur adipis anatis. In statu dimit pas
sule contrite cum adipe aliqualiter et
emplastrum de caulibus coctis impone cum bu
tiro porcino in principio secundo conuenit fa
rina fabarum cocta cum succo porri
butiro et oleo rosato. In augmento confert
emplastrum de caulibus dictum in statu mun
dicant caules decocta cum oleo camomilline
fenugreco et cepe et porri eleuati cum
camomilla sunt utiles. Et si fortis fiat
dolor confert frequens sessio in oleo si
samino aut de semine lini vel su
mant folia iusquiami et portulace sum
mitates papaueris albi medulla panis vi
tellos ouorum et oleum rosatum misceat
bene et supponat. Et si times ne fiat
corruptura suppone farinam risi distempa
tum cum aqua et quotiens calefiat po
ne de alia. Serapio dicit quod mellilotum
est mitigatiuum apostematum testiculorum et a
ni quando coquitur cum vino et fit ex eo emplastrum
et valet in statu calidi et in augmento
frigido et dicit forsan misceatur cum vi
tello oui farina fenugreci aut seminis
lini aut corticum papaueris et aliquando
fiunt ulcera in ano successione apostematum
et curatur cum consolatiuis fortibus dictis
in cura corrosionis intestinorum et
si ulcera sint multe humiditatis confert
aloes tritum et superaspersum et confert pul
uis factus ex cucurbita sicca aneta a
nen cerusa litargiro thucia emathite
aloe et costo quod si ulcera sint corrosiua
misceantur predictis modicum thuris. Me
dicamen conferens ulceribus que indiget
consolidatione forti et incarnatione fortiori
ac sarcocolle thuris sanguinis draconis aloes
mediam corticis salicis usti aluminis iamene
si vitrioli usti gallarum balaustiarum a
cacie ana partes equales florum ʒ.ii. cor
ticis granatorum acerborum ʒ.i. puluerizetur et
conficiatur cum oleo rosato in unguenti modum
. Et si ulcera sint corrosiua lauetur cum vina

liquoris et postea cum succo rubi deinde su
peraspergatur puluis glandium et rubi
sicci et emplastretur cum decoctione pe
thafilon et sumac

De apostematibus ani

Apostema ani et signa eorum nota
sunt ex pluribus dictis et dieta e
orum consistit in dieta tenui le
nificatiua tamen vetris. De cura per pocio
nem dicit Rasis 2° continentis dico quod corpus ip
sum et uel inueni in dolore et coitu ani
unicus nimirum de basilicon in emplastris apa
tibus deinde digerit materia secundum cuius exi
gentiam et euacuet non cum farmaciis
resolutiuis attrahentibus materiam ad locum
sed leuitiuis tamen et diuidit materia cum vo
mitu ipsum multum confert in principio apostematis
calidi confert emplastrum ex oleo rosato
et galla decoctis in aqua et post in vi
no uel albumine oui cum oleo rosato
et apponatur actu calida. Si apostema sit fri
dum impugnatur in principio cum oleo mastiaco
et oleo rosato cum succo scabiose. In
processu apostematis calidi addatur camomilla
semino superiecto vitellis oui assis cum mo
dico vini albi et in hoc tempore est curatum
ex oleo sisamino et similibus quod contineat
sed si apostema calidum non resoluitur
nec sanatur tunc appone super locum san
guisugas et dimitte sanguinem fluere
quia sic diminuetur et tandem resoluetur
. Si vero fuerit sanies non expectes ma
turacionem completam sed rumpe cum ferro
. In apostemate autem frigido valet in processu
nasturcium coctum in vino contusum cum
butiro vacino et carne pinguis decoc
te in vino et emplastrate multum va
let. Et si collectionem fecerit matura
tur cum emplastro altee et fenugreci et
aperiatur ad sclirotica uero ponatur
unguentum diaquilon

De ragadiis ani

Ragadie fiunt in ano eueni
tes sunt plurimum propter acutum humorem
mordicatiuum alias propter fecem siccam

var

Radices ani sanat liniri ex aloe et vino dulci

alii ꝓpter fricatione rei dure alii post
apertione emoroidarum Signa nota ſunt in
ſpinctere in loco et ſentit in loco pruritum
ardor et quando emanat ab eis humidi
tas virulenta mordicativa et fugat
aer calidum et ſiccum Cura ſumere mo
tum multum et vigilias ſuper acetoſa
et multum dulcia ſumat cibos generan
tes ſanguinem temperatum et in quantitate et
qualitate et res ventrem reddentes lubri
cum Cura per potione conſiſtit in abſtin
dendo cum et eius conſolidando abſter
dit cum alterando evacuando diutendo
ſi vero mala complexio ſicca ſine materia altere
tur et fugat emplaſtro facto ex mucilagine
pſilii ſemis lini et malve et oleum de
amigdolis dulcibus et oleum violatum
et de ſemine cucurbite ſi fuerit cum frigiditate
ſume medulle cruris vaccini cerinum
ʒ v cere albe ʒ v olei violati ʒ ij mu
cilagine ʒ iij miſceantur ſi fuerit caliditas
et ardor curetur cum unguento ceruſe facto cum
albumine ovi et modico caphore vel cum
cerote facto ex cera et oleo liquefactis ſuper
aquis ſolatri et rorata fuſis pluries
et in eis lotis ſi mala complexio fuerit cum
materia medicina digerat et evacuet et ad di
uiſum nabatur et rectificet totum corpus
et precipue epar prohibeat generatio
illius materie abſterſa materia conſolident fortu
re et hec medicina complet cum humectantibus
et lenientibus ſiccitate a quibus non emanant
virus et cum deſiccantibus a quibus emanat
virus et conſolidatio fit cum medicinis in for
ma liquida preparatis ſi autem ſine antiquite
fricent cum panno aſpero vel foliis fi
cus donec ſanguinolente fiant deinde
incarnent cum ceruſa et litargiro
Medicamentum leniens incarnans et ſedans do
lorem mitigans eſt hoc quod ſic fit Rx
adipis anatis cere thuris ceruſe lote
plumbi loti ſemis ro unctuoſitatis lane
ſucce euidime et ſolatri olei rorati
ana partes equales hoc enim incarnat et
dolorem ſedat ubi autem non adeſt ca

liditas confert medulla tibie vacce et
pro nanalis liquida et liquefacta ſi autem
fuerit caliditas confert ceruſa et me
dulla tibie vacce et oleum roratum qui
dam cera et litargirum et emplaſtrum de pre
dicte ardoris dictum in apertione emoroidarum
quod ſi ex eis egrediatur virulentia primo ab
luatur locus cum vino pontico calido dein
de in unguento quod Rx litargiri ʒ j ci
minie cum ceruſe lote aloes lote maſ
tice thuris ſarcocolle galle myrre ba
lauſtiarum boli armeni ana ʒ j arbella
tum miſceantur cum oleo rorato ſi adſit
inflatio et dolor et caliditas ſuppo
natur cerotum de oleo rorato cum ſucco
ſolatri cum albumine ovi et opio et ceru
ſa incorporatum et ungatur oleo frigido
ſi adſit pruritus confert ſtoraum cum
oleo mirtino diſſolutum et linitum

De paraliſi ani

Paraleſis ani eſt laſſitas eiuſmodi
in inteſtino et fit ꝓpter quam
non poteſt corrugari neque conſtringi ſed
labitur mollificatum ex cum eſt mala complexio
frigida et humida alii humida decimas
ad calidum alii ſeſſio ſuper lapide frigido
balneatio pluria in aqua frigida cuſtus
cuſtio ſupra dorſum et ſpina et alia
ſigna generis habent ex relatione Signum
ſpeciei ſi ꝓpter cuius puntus fit ſubito et ſi
diſtrupit anus non habet curatione ſi
ꝓpter caliditatem adſunt ſigna caliditatis ſi
eſt cum frigiditate conſiſtit per ſigna ſuas cu
ra mollificationis ani eſt in generali cu
ra paraleſis in ſpeciali tamen ſi fuerit cum
eius frigiditas cum iera vel ſine materia ſedeat
in vaſe apto ad ſedendum in quo ſint deco
cta ſavina coſtus mirra apii ſemen ſpica
ſquinantum ſalvia calamentum polium ſanſucus
origanum roſmarinus apii et ſimilia et
poſt ſeſſione et abſterſione ungatur
anus et circuitus eius cum oleo decoctio
coſti nardi euforbii urtice et foliorum ca
pilli et ſi indiget fortioribus arſtenzet
cum euforbio et ungatur anus cum oleo co

Expertum sum quod fierent relaxacio cum
aceto suppositum sanat exitum ani

tino. Si autem in eo fuerit humiditas in
qua aliqua sit caliditas sedeat in aquis
stipticis fortibus declinantibus ad fri
giditatem cum quibus primo sit calefacta
ut est decoctio mirti rosarum psidie balaus
tie galle sumac costi et absinthii et in
ungatur locus cum oleo costino et mirtino

De exitu ani

Exitus ani fit propter vehementiam molli
ficationis lacertorum constringentium qui
fit propter malam complexionem frigidam et hu
midam aut propter apostema magnum in ano et re
laxatur lacertus et foras egreditur et quandoque
est propter humiditatem relaxantem quando sic se
non reddit per digito intromitti. Cura
apostematis dictum est. Fiat a cura mollificanti
in primo principio in fine diminuit vel conceditur. Anus
itaque digitis reducatur ad locum suum quod si
difficulter fiat reducatur ipsum ventosa
supra aliquam rectum quod si non possit propter
apostema mollificetur locus in primis sedendo
vel fomentando cum mollificativis molli
ficato apostemate lavetur anus et aspergatur pul
vere qui infra dicetur post reductionem
ligentur coxe et iaceat in supinus strictis
naticis et cruribus absque ligatura di
geratur materia et evacuetur et diminuatur fiat
dieta leniativa ventris ne habeat parcis
compressionem ani. Si autem egrediatur absque apa
temate et indisponit quod si impellatur egre
ditur tunc recipe cerusse antimonii gallarum a
luminis ana partes equales pulverizentur et anus
unctus oleo rosato ipso pulvere aspergatur
et intromittatur et stringatur quod totum sic fieri
convenit postquam in usu fuerit a sella vino
non moveat et introducatur anus et tunc
in quod si dictus pulvis reductus fuerit in
formam suppositorii cum succo acacie et
ypoquistidos est mirabilis. Lavetur in primis
cum vino stiptico deinde stringatur sedeat
parcis in aqua galle balaustie glandium
et foliorum mirti que decoctio adeo bu
lierit ut aqua rubeat valeat sessio in
vino in quo extinctum sit ferrum multo
tiens et postea in ipso decoquatur galla et
alia stiptica. Bulbus eius sume sepius
item si patiens fuerit masculus aut
capitum si fuerit femina et ligetur et sup
ipsum ponatur pulvis factus de litargi
ro amillo gallis cupulis glandium e
mante bolo sanguine draconis et fiat
inde linimentum. Si autem fuerit exitus ani
cum apostemate tunc primo mollificetur apostema per
sessionem in aqua in qua decocti sunt mal
va bismalva fenugrecum semen lini a
netum et post inungatur oleo anetino et
camomillino. Cum ergo apostema lenitum fuerit
et reduxerit anus curetur cum eis que dicta sunt.
Sed si intromitti anus non poterit ad
curam apostematis reducere oportet supponendo emplastrum
de violis coliis aut mixtum cum sambuco or
dei fomentetur locus in principio cum aqua
decoctionis rosarum lentium sumac et so
lani. Et post principium subsequatur cura
apostematis ut dictum est sedato apostemate et
super ingresso ano curetur cum stipticis supradictis

De pruritu ani

Pruritus ani aliquando fit propter vermes
generatos in ipso aut propter humores
salsos aut colericos aut propter ulcus
factum a vermibus curatur cura vermium et
factus ab humoribus salsis cura est evacuatio
ipsorum et rectificatio cibi sed si in ipso ano
fuerint retenti cura est cum clisteriis que
mundificant intestinum ab humore flegmatico
salso et a colerico de quibus dictum est in cura
tenasmonis deinde curatur cum suppositorio
riis reparatis et si fuerit nimium cum sup
positoriis stupefacientibus et rob cum aceto
vini. Conferunt vetuste super os caude
posite et in materia salsa fiat unctio ani
cum termentina mixta cum oleo et melle
ad pruritum et dolorem in ano recipe muc
loris ro cerusse plumbi litargiri loti ana
partes i croci partes vim? ferri vitelli ovi assi partes i
olei rosati partem sufficientem cum eis fiat
linimentum. Confert utiliter sessio in aqua de
coctionis acetose lapacii malue violarum
mellilotum fenugreci et lupinorum quoniam sedat
et abstergit et resolvit

De dol. ani

i dolor ani processit a mala com
pura alteret illa si cu mia in
flatam apa digerit Ras ii c
uncti R adipis anatis gumi fistici
corone regie elixe i vino an p j teratur
simul et cum eis fiat emplm. Aliud mi
rabile R litargiri et amidi an z viii
cerusse z ii cere z iii butiri et adipis
anatis an z ii olei sisamini quantum suf
ficit. quod si videris ani inflam dixit Ras i
continet coquas cortices granatorum cum
vino acuto vehementer deinde distempera eas
cum oleo rosato et suppone more epli
. si aut per solucionem continuitatis via dicet

De mala compl renum

loco suo
Iamque quod malitie compositis renum et
de si cause que aliorum membro
rum renibus aut attribuit longus
accubitus sup renibus et coitus superfluus
Signa igitur compositis calide sunt rubedo u
rine ul citrinitas macies tocius corpo
ris caliditas renum ad tactum et quem per
cepit eger sitis nimia. si aut fuerit
sanguinea urina erit rubedine sua
grossa, et erit cum dolore aggravativo
in renibus et dorso replecio superhenis
deinde regimen precedens etas compo. si
colerica urina citrina tenuis et erunt in eo
licaciones i ea i modum pillorum i infectoribus
et si erit dolor erit pungitivus. si mala
fuerit compositio frida aderit discoloracio
urine et tocius corporis paucitas desi
derii coitus nocet a fridis iuvat a ca
lidis si vero fuerit malis tunc urina
erit discolorata et grossa in qua re
sidebit humor grossus et involuciones
albe i modum pillorum et sentiet frigiditatem
i eis. Et si fuerit humor melancolicus uri
na erit renum livida ampulosa et se
ntiet eger dormitacionem et anus prope
sequens rene lesis in renibus passiones
renum et vesice aut difficulter aut nunquam
curant unde non separatur ab eis usque
ad mortem ut vidi igitur gal. aliquem sa

nari post l annos frigida cum calida cum
est ut locet eger i aere frido fugiat
iram furorem motum fortem et laborem et
maxime in quo renes fatigantur vigilias
multas accubitum sup renes maxime i
culcitris de plumis et omnem rem calefacien
tem potius applicandum omnes cibos et potus
calidos diureticam calida non tollet sume
neque sitiz replecionem et coitus nimietatem
. Conveniens dieta est sume cibos et
potus fridos paratos cum speciebus fridis
conveniunt pedes pullorum gallinarum endi
uia lactuca et cura cor est cohibicio
lactis asinorum et capiarum nutritarum
i domo cum herbis et ramis et seminibus
fridis et detur ex eis lac de quo extrac
tum est butirum ad pocionem remedio dico
quod debet cohibei frida per intus et extra
si fuerit sanguinis cum rob fridis sirupis
supius et cum cristei frido ex aqua frida
et oleo cucurbitino. altera cum regimine
per cristem ex viciniatate ad intestina
Conferunt emplm unguentum et inunctiones
fride et maxime quum ponitur i eis camphora
ra. quod si mala compositio renum fuerit frida
sit aer calidus et ira levis gaudium mo
tus temperatus et accubitus i lectis de plu
mis et calefactio renum cum pannis calidis
sint cibi boni chimi ut perdices fasiano
rum et pullorum faciles digestionis condita
speciebus calidis maxime cum cinamomo et ga
langa. conveniunt betonica apium petrosilium
salvia. sanat morbos renum i ultio de
coctio ramorum caulium sed debet esse pini
rum i apientes apparere cum caulibus sup
ra cum modico sale ieiuno stomacho z iii
per novem dies Cura per pocionem fiat
cum cristeris ex oleis calidis aut ex unguent
adipum gallinarum butiri vaccini olei sisa
mini et olei amigdolarum dulcium amararum
cum aqua fenugreca et aneti. Cristere
ex adipe caude arietis est ultimum i
calefaciendo et confortando renes sit frac
tum ex iure capitum arietis pullorum colum
borum sit fricatio ex oleo costino conveniunt et sup

cumpla^{tra} folia ounle cocta ī vino
si aut malicia ꝯplonis renu fuerit cu
digeratur et euacuet prout ei dictum est et
post ponam bonā cōplexionem porrigant
diuretica fortia post cibi digestionem
aut an cibum per 4or horas debita put
dari ut dictum est supra

De debilitate renum

Debilitas renum pt euenire in quali
bet specie virtutum ut dictum fuit
de epate ut Auicenna posuit idem renes
debilitantur aut renes penes renum ex
tracio eq subito absque ꝯsueto usu ex re
percussione in spinali ex longo itinere la
bore vehementi et superhabundancia urine
debilitat renes et aliquando fit propter malicia ꝯplexionis
et aliquando accidit propter cavitate et cum vene to
cius corporis vel vene in quibus aduenit
aquositas ad renes sunt lese ad quam le
sione sequitur debilitas renum aliquando per
proprietate ut cum vene totius corporis vel
vene in quibus aduenit aquositas ad re
nes sunt ī columes. Signa generalia sunt urina
subtilis lotura carnis paucitas urine de
fectus in coitu debilitas virtus et dolor
capitis. Signa specialia male ꝯplexionis dicta sunt
in superiori capitulo. Signa sunt viarum
dilatacione sunt corpus debile atenuatum et non
adest dolor et si est est paruus et descendunt
cum sanguine humiditates aliquando grosse itaque
quando urina descendit in quibusdam hor
residet et eleuat super eam aliquid simile spu
me maris et hoc erit quando vene sunt salue
si aut sunt debiles tunc non apparet in uri
na aliquid nec apparet in ea digestio et urina
ante digestione cibi in stomacho et epate est
aquosa sed cum cibus est digestus tunc fit
cum sanguis et humiditatum grossarum cum
urina Rasis aut posuit vero ꝯuenientes. Signa
distinctiua debilitatis renum ab apertione
meatuum et dixit quod cum debilitate renum
non erit euacuatio sanguis plurimum corpus nu
triet sicut in euacuatione apertionis et cum debi
litate renum accidunt signa debilitatis re
num que sunt debilitas ventris et pectoris et
superhabundancia urina. Si fuerit ex mala
ꝯplexione Cura dicta est supra et si fuerit
in cum ꝯtemperacio similiter sed quod fit ab apertione
meatuum eius. Cura duobus perficitur in
strumentis dieta et pocione. collocetur igitur
paciens in aere a frigiditate declini et
siccitate in quo maneat cum tranquillitate
quiete mentis et corporis odiat balneum
adhereat sompno fugiendo vigilias
plurimas sit panis non perfecte coctus et
risum panicum lens ꝯtrema cauliculum
caro porcina vitulina paretur in musto
cum aceto in succo granatorum maiorum
et cibus de pasta carnes boum nutrimentum
in aceto decocte citonia sorba nespila
plantago. si aut difficultas esset in dige
rendo misceant cum eis cibi facilis dige
stionis et hec a principio usque ad finem
postea dentur cibi impinguatiui et ꝯ
fortatiui renum deinde ꝯfortetur renes
cum lacte ouino cui sit admixtus bolus
armenus sit vinum nigrum ponticum. Cura
per pocione est ut vitet urina prouo
catiua et dixit Serapio medicetur intrinsecus
et extrinsecus cum rebus stipticis et
retinentibus sanguinem ex hiis que dicta
sunt et dorso et pectini et inter coxis
apponatur ut sunt emplastra ex farina ordei
et rebus stipticis. Si aut modicum plus
sanguis fluxerit permitte igitur paulum nam
forte ei incidet per se velociter si ve
ro nimium durauerit utere rebus inde
ntibus sanguinem et emplastrentur renes
cum farina ordei aceto dactilis ī ma
turis acacia ypoquistidos que capiat
in vino stiptico aut aqua et aceto et aqua
sublimaciois buglosse in qua multociens
extinguitur calibs ignitus utiliter ꝯfert
bibita et si egritudo prodicta venat
albea postea fac ut dixi

De apostemate Renum

Postea in renibus aut per via ꝯge
stionis eueniunt aut per via defluxus
humor ad ipsos quod est secundum plurimum
Causa aut apostematum renum quedam sunt intra

No(ta) b(e)n(e)

Iste tres columpne sequentes debent poni
in sexta columpna ab ista inclusive et
hoc ubi tale signum reperies o‡o

curare ut solutio ventris non sit laboriosa
et fortis sed fiat cum lenibus ut manna
et cassia. Et Avicenna dixit melius quod
solvit in hoc casu est cassia fistula in aqua
namque casei est declinatio materie ad in
feriora vel ad intestina et ablutio et
abstersio et infrigidatio et maturatio et
rectificatio in ulceribus et huius generis est
aqua ... et mellis plurime concretionis
sed cum solutione digerit materia et sit ...
cum ... lenibus dictis in ... colice
est lenitivus addita aqua ordei et oleo
cum autem processerit bona lenificatio et ...
rit materia fluere ad apostema tunc exhibe diure
tica frigida modificata per urinam. Signa
apostematis calidorum renum sunt inflatio et sitis
febris intensa que perveniunt ad puncto
nem sensus et continuat dolor usque ad ...
et accidit malicia hanelitus nausea de
iectio appetitus. Et si apostema sanguineum fu
erit sentit calor in profundo urina erit
spissa rubea plenitudo et corporis toto
vene tumide apparet et maxime ille que sunt
sub clavicula pedis in parte silvestri. Si
autem fuerit colericum sentit inflamatio
punctio et arsura in profundo et corpor
... siccitas urina erit tenuis rufa et
reliqua signa colere. Si fuerit flegmaticum
non est illic inflamatio sed est ... gra
vitas frigus sentit in profundo adest
urine denigratio et quandoque fit saniosa ci
nericia et quandoque lenes cum grossis ...
nibus et pillis. Si melancolicum et ut plu
rimum fit sequendo apostema calida et assunt
signa ostendencia dominium melius. Signa
apostematis ... sunt quod non est cum eo dolor
... sentit paciens gravedinem vehementem
et est plus in illius gravedinis ... a parte
... Signa suppurationis sunt quod magis
... gravitas et accidit ... in locis
... dolor pungitivus vehemens

in ventre accidencia fiunt fortia et fe
bres et cum maturatum est omnia remittuntur
et in urina multiplicatur sedimen. Secundum
dictum Gordonii quod signa bona sunt cum remittit
febris et accidencia mitigantur et urina
est multa cum bona residencia. Cum autem
residencia est globosa fetida saniosa
aut alba tenuis et febris non remittit
et accidencia non alleviantur est signum mor
tis et quando prolongatur egritudo et urina
est alba tenuis et corpore dormitat non
curatur morbus. Cura apostematum calidorum per
dictam est ut vitetur aer calidus in principio fri
gidus in processu temperatus eligatur ... fu
ror tristicia quiescat pro posse ... as
sit gaudium et leticia temperate dormiat
ita ut ... renibus dolorem afferunt
nec calorem sint cibi frigidi digestionis
bone ... frigidi quorum qua
ntitas multum diminuatur et emissio superflu
itatum ... procuretur. Cura per pocio
nem ... per ea que intus sumuntur et
extrinsecus applicantur et in utrisque fit variatio
secundum diversa apostematum tempora. Primo itaque pa
cienti dabis de medulla seminis citrulli cu
curbite et melonis et semine portulace
cum ... ana ℥ ij usque ad ℥ iij cum
et aqua frigida et postea dabis aquam or
dei cum sirupo violato et de ... lac
de seminibus frigidis diureticis de eo utatur
cibo et potu. Ab extra supponatur emplastrum
quod ... cucurbite succi planta
ginis et portulace ana partes equales ac
... ceram et si caliditas inte
nsa fuit addatur de succo solatri ℥ j. In
augmento admisceatur ... cum altea et
malvis et semine lini et succis frigidis et
oleo rosato et supponatur emplastrum ex
farina ordei ... et fabarum. In princi
pio addatur de flore camomille et altea. In
statu addatur de mucilagine fenugreci
et seminis lini. Si autem apostema non solvatur di
mittatur frigida et apponatur fenugrecum
camomilla oleum sisaminum et oleum de car
tamo. Et confert infusio panni lanei in oleis

re dl uctui calefactis in quibus sit vtq
altee et aneti q si dolor fiat vehemens
in emplastro appone aliquid papaueris et
corticum madragore. si uero fecerit contu
riam quia cum insluerit ebdomada et au
geatur dolor agrauacio et febris tunc ap
pone maturatiua et est decoctio ficuum in aq
mellis aut radix altea branca ursina mal
ua violaria et decoque in aqua et de
coctas tere cum dialtea et adipibus anatis
anseris gallie et suppone aut emplastrum factum
ex farina ordei altea fenugreco semine li
ni mellilotro et violis siccis cum aqua
fructuum vel ficuum siccarum decoctarum et in
pastent sal addito oleo violato et si ma
turacio est difficilis addat medium farine
orobi farine molendini et medium fimi
columbini. sumat in potu semine altee et lini
et in processu utere decoctione earum
in processu fiat cristeria cum decoctione altee
branca ursine mellilotri radicis yreos et ca
ricarum cum oleo sisamino. caueat tamen a forti
infrigidacione et calefactione ne apa pdu
cat ad duritiem. Completa maturacione ad
ministret diuretica. supponat emplastrum ex
carne pitheos polio pulio et petrosilimo
sqinanto et spica. sumat in potu semine agni
casti et acori. At sanies cognoscit per al
bedinem equalitatem grossitudinis et quod non
est fetidi odoris et dolor et febris cessat
quiete completa. Rupto apate mundificet
ulcus cum seribus et aqua mellis uel aqua de
coctionis feni et apy et si fuerit febris cum
seribus et sirupo violato uel decoctione semi
num frigidorum et allzachegi et subito ipum
consolides nec tardes cum uideris urinam cla
ram et mundificatam a sanie et granum in potu
bibe lutum sigillatum thus et sanguinem draco
nis. Cura apatis frigidi per fiat cum digesti
one et euacuacione humor peccans uiscosus grossus
si et eius diuisione ad oppositum. leniat vent
rem cristeri et eo educat humor peccans
et post euacuatione oz in sle ex cura dine fiat
cum emplastris calefacientibus et cum diureticis
modicis frigiditatibus supra dictis

hic nichil deficit

de quibus sit opillatio in toto corpore aut
in membris continentibus renibus aut propter
quantitatem sanguinis aut qualitatem aut
propter retencionem urine et in summa omnis dis
positio renum attractiua intra ad ipsos est
cum apate renum et quedam sunt communia ut
carnis casus et passio appositio ventosarum
super renem aut emplastrum attrahen
tium corpore existente pleno et usus grossis
scilicet cibi et potus grossi viscosi difficilis
digestionis Signa generis sunt continuus
dolor febris et sentit eger se habere a
liquid suspensum in loco renum et habet
febris rigores commociones et commissi
ones et quandoque dolor apatis renum exten
dit se ad epar et quandoque usque ad anchas
et vesicam et virgam et multitudo urine
et non potest stare eger erectus neque ambulare
et est ei motus involutivus sicut tussis
et sternutacio et tunc clamat et conqueritur
nec similiter dormit super ventrem ymo plu
rimum quietus est in resupinacione et quandoque
retinetur venter · distinguitur autem apa
renum a colica quia in colica dolor est insta
bilis mouens se de loco ad locum et cum e
missione egestionis allevuiat et semper
est constipacio ventris sed in apate re
num dolor est stabilis firmus etiam post
egestionem et usque ad erupcionem sanguinis
non allevuiat · Cura apatis renum gene
ralis duobus perficitur instrumentis dieta et
pocione vel localiter scilicet in aere habente
qualitatem oppositam qualitati humoris
facientis apa fugiat motus resupine
vel in parte contraria apati iaceat fu
giat cibos tarde digestionis et mali
chimi acuta salsa multum dulcia et
minoretur eorum quantitas quantum virtus
tollerat abstineat a carnibus eis nocet
omne actu calidum et quod fortis est cali
ditatis in principio apatis fugiat potum aque
frigide et calide · Cura per pocionem
completur cum alterantibus digerentibus et e
vacuantibus et apatem dividentibus et acci
dentia corrigentibus Flebotometur itaque vena basi
lica si fuerit repletio sanguinis et si ca
liditas febris fuerit · si autem magna
fuerit repletio primo fiat de mediana postea
de basilica Et post flebotomiam mundifi
cantibus superius intus et ponatur fomenta
plurima in lauro et foliis eius et oleo
ipsius et in ruta et fiat emplastrum de ma
turativo cimino aniso semine dactilis ca
ricis omnibus tritis et cum succo apii et
modico oleo medulla vituli et buti
ro et anseris axungia conficiatur · Apatem
durorum eadem est cura que dicta est de
duricie epatis sive ab intus sive
ab extra appropinquet · Est autem cura
apatum durorum renum difficilis et possi
bilis est cum assiduacione revoluta et
si retinetur urina ipsam provoca et confert
cristere factum ex mucilagine fenugreci
seminis lini cum apocimate cimino camilli vel
lilii malvavisca et furfure et co
natur frequenter et confert emplastrum dia
quilon renibus appositum sed
caveas si in ipsis sit calor · Et confert
emplastrum quod fit ex farine fabarum et ciceris
passularum florum camomille fiat emplastrum
· de mirre ad accidencia est quia si venter
fuerit stipticus leniatur cristeri cum quo
ponatur adipes et unctuosa sed melius
est colirium quia sedat dolorem · si autem
dolor infestaret ventosetur inter crura
et dorsum et fiat stupello et vapore
tur locus cum lana infusa in oleo cali
do in quo decocta sint altea abrota
num et camomilla et emplastretur cum eis
que sunt semine lini · cutis est spacium a re
nibus usque ad caudam

de ulceribus renum

[U]lcera interiorum urine aut sunt
in renibus aut in vesica aut in
viis intermediis scilicet poris urinali
bus · et si eveniunt interius hoc aut propter
apercionem venarum in orificiis earum vel
in corpulencia earum aut propter apatem saniatam
aut egressum lapidis aut propter humores a
cutos aut viscosos · Si contingit aut propter per

ſtone aſsium maſtone aut propter debitum
regimine ſex rerum non naturalium · ſigna gene
rum ſunt quod aut cum urina exeunt ſanies
aut ſanguis uel utrumque ſimul ut regu
rum ut ſit aſſiduus duobus diebus aut
tribus ſi aut illud eſt plus quam per tres
dies tunc ſit propter apertionem vene vel quia
poſſibile eſt mingi ſanguinem a ſuperioribus
membris quam ſint membra mingendi et ſanies
et ſanie ideo ſic diſcernuntur a fluxu
menſtruis urine per multam permixtionem
eius cum urina et ſi mingunt ſuper mixta
urine aut pars permixta tunc ab inſtrumentis
urine proueniunt · dixit Serapio cum
ſanguis et ſanies cognoſcatur quod eſt a ſu
perioribus membris quando permiſcetur cum urina
permixtione forti · ſi uero fluunt abſque u
rina tunc ulcus eſt propinquum canali vir
ge aut in ipſa virga · Signa ſpecierum ex
quibus ſit diſcretio membrorum a quibus
procedit ſumuntur ex 4or ex ſitu ex apa
ricione ex ſpeciebus coloris ex virtute
Signum ſumptum a ſitu eſt quando ſi ulcus fu
erit in renibus erit ſenſus doloris poſterius
et in anchis et alchatim ex ulcere renum
dolor erit in loco eorum et ex veſica in
loco eius · dixit Auic(enna) et in ulcere mea
tuum dolor eſt inter renes et ancham Et
ſi ulcus eſt in veſica uſque duo emunctoria
tunc dolor ſentitur anterius uſque pectinem
ſi in poris urinalibus tunc dolor erit in
medio propter medio doloris veſice · ſignum
ſumptum eſt ab apparicione quia ſi dolorem
ſequitur difficultas urine aut eius diſ
tillacio tunc ulcus eſt in veſica aut in po
ris urine Et ſi deſcenſus urine eſt cum
equalitate abſque leſione et ſine difficul
tate tunc ulcus eſt in renibus Et Auic(enna) dixit
ulcera renum ſunt cum facilitate urine in
actu mingendi ſed ulcera veſice ſunt cum
difficultate eius · Et ſignum ſumptum ab
eo quod exit eſt quod ſi cum urina emit
tatur ſquame albe magne groſſe ſunt ex ve
ſica que non ſunt ex renibus ſunt minus albe
ymo rubore participant · Sanies quia exiens

a veſica eſt fetida non autem exiens a r
enibus aut poris et exiens a renibus
maior eſt quantitate quam a veſica Signum
ſumptum a virtute eſt quia veſica ſentit
non ſenſu forti et renes ſenſu debi
liori · propter ulceribus veſice propter capud ad
uentum urine eſt ardor cum dolore in
tenſiuo et ulcera renum cum fiunt diu
turna non ſanatur quia fiunt fiſtuloſa
Cura eſt ut locet eger in aere temperato
et fugiat aerem humidum groſſum pluui
oſum et nebuloſum vitet ira furor tri
ſticia ſit ei gaudium leticia et ſit quies
conferunt fricationes extremitatum ma
gis ſompno adhereat quam vigilie vitet
acetoſa acuta amara ſalſa multum dul
cia humida pigmenta ſint ei ſtabilis di
geſtionis boni chimi et dum ulcera ſunt
ſordida ſumat aſſata et confert ſorbi
cio facta ex ordeo et amillo decocta cum
lacte et cum maiori utilitate ſumat carnes
edi ſi aut videris ulcus indigere mo
dificatione exhibe lac aſine et ſi non
indiget mondificatione et eſt corpus
attenuatum da lac vaccinum que omnia
ei non debent niſi ieiuno ſtomaco et ſit
quantitas ℥ · iiij cum quibus miſceat am
ylum dauci ſemen apii dragagantum cam
be gummi arabica ſemen atriplicis poſt
eius aſſumpcionem non comedat donec ip
donec ipſum ſit digeſtum minuat potum
aque fugiat coitum ſit vinum nigrum · Cu
ra per pocionem aut intitur ad curam ante
dictam aut ad ipſa ulcera aut ad acci
dencia Et prima eſt ut rectificet hu
mores cum ſyrupo qui recipit ordei mondi
endiuie lactuce epatice capillorum ve
neris florum ſiniterre et malue ana
ʒ · j · ſeminum communium mundatorum paſſularum
enucleatarum prunarum ſebeſten ſeminis pa
pauer(is) albi ana ʒ · iiij · violarum florum
nenufar florum cucurbite ana ʒ · ij · ra
dicis liquiricie et ſucci eius et ſeminis altee
ana ʒ · ij · tamarindorum ʒ · ij · prunorum x
numero decoquatur in aqua ſufficienti et

Val' in dol' renum [illegible] hoc
terebentine lauate [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et hoc [illegible]
[illegible] dormiat [illegible]
[illegible] capiat [illegible]
[illegible] diebus [illegible] terebentine

colet et in colatura dissolvat ʒ iii
mane et iterum colet et zuccharo albo
sufficienti fiat sirupus dosis ʒ ii cum aqua
seminum communium frigidorum in evacuatione utendum
est solis lenitivis provocat vomitum
prius tamen impleat se cibo dulci et pin
gui et postea sumat sirupum acetosum
cum aqua calida sed melius est ut ma
teriam digerat et postea evomat et
ista quidem provocatio vomitus est admira
bilis iuvamenti atque utilitatis lenitiva
in materia colerica et sanguinea sunt manna cas
sia tamarindi viole in materia salsa et
adusta serum caprinum decoctio epithimi
sirupus de fumo terre et confectio hame
rum acetositatis sunt aqua ordei aqua
lactis emulsio seminum frigidorum communium
aqua solatri aqua alkekengi conveniunt
etiam alia clisteria ut fricatio brachiorum
ponere ventosas in collo et spatulis Cu
ra vero que respicit ulcus perficitur cum
mundificatione et consolidatione sufficienti
Si igitur ulcus fuerit eo quod ruptum est
apostema aut quolibet renes fuerit et fuit
sanum quia cronicum et non sanum cu
ratur lenibus mundificativis curabit
ut sunt semen malve et altee cum melle
vel aqua mellis vel pinorum cum decoc
tione quarundam medicinarum provocantium
urinam cum equalitate sicut est decoctio
cum modico apii et seminis feniculi aut aqua
ciceris. Alexander dixit fistula sanie da
aquam mellis et aquam ordei et capill.
veneris. Et lac asininum mirabiliter opera
tur si autem sanies non expurgatur tri
bue lac asine cum pulvere isto Recipe me
dulle seminis citrulli cucumeris cucurbite
et melonis ana ʒ v seminis papaveris al
bi et nigri ana ʒ iii amidi gummi ara
bici ana ʒ ii granorum alkakengi mun
datorum ana numero v tere et ʒ iii mellis
et ʒ ... xxx lactis mulieris aut asi
ne statim ut mulget dabis et si res
prolongatur tribue trociscos alkekengi
cum sirupo papaveris considerandi conditioni

stras sanies quod si fuerit tenuis purgat
fistulis egressionum procede cum hiis que
abstergunt et infrigidant modice et si
fuerit grossa non dat ingrossationem
frigidum. Et si fuerit sine punctione
da de lupinis fenugreco et de herba
calidis. si vero fuerit ulcus cronicum
sordidum tunc Recipe hoc mundificativum forte
est radix lilii celestis prassium et ysopi
stipta cum aqua mellis Et si ulcus am
bulet conveniunt clisteria data in vasum in
testinorum emplastrum utile sit Recipe farine
orobi ʒ vi ypoquistidos ʒ xii bulliat
in vino stiptico et fiat emplastrum mundi
ficans autem et mitigans dolorem et conso
lidans est electuarium quod Recipe 4or seminum
frigidorum mundatorum seminis papaveris albi
seminis malve et portulace granorum mun
ti dragaganti gummi arabici pinearum
mundatarum prunorum fisticorum amigdalarum
dolarum dulcium camedi liquiritie mucilaginis
psilii ana ʒ i boli armenici sanguinis
draconis spodii romani mirti ana ℈ ii
zucchari quantum sufficiat hoc etiam possit
dissolvi cum aqua mellis trociscus ... con
ferens consolidans ulcera renum Recipe luti
sigillati thuris sanguinis draconis cera
begummi arabici ana ℈ i seminis melonis
℈ i seminis apii ℈ i dosis ʒ i mane et
sero, interdum ad accidentia est si fiat
sit difficultas urine tunc Recipe seminis lini
seminis papaveris albi seminis cucumeris mun
dati dragaganti amidi ana fiat decoctio
que bibat aut iniciat in vesicam aliud
Recipe pinearum amigdalarum dulcium succi li
quiritie dragaganti seminis melonis cucumeris
et papaveris et iusquiami apii seminis feniculi
vini dulcis et lactis seminis papaveris
et iusquiami ana da cum iuleb violato et
decoctione liquiritie. si autem dolor fuerit
fortis misceant cum medicinis narcoticis et
hoc est Anodinum Recipe seminis iusquiami albi
ʒ i. storacis opii grana 4or seminis lactu
ce et citrulli ana ʒ i seminis petrosilini ʒ
i hoc statim sedat dolorem. Fistula autem

Item quoque ... a vesica et ... ad quem a renibus ... a renibus ... a vesica ... [illegible] ... debilem ... dolores ... in vesica ... et tempore ... in renibus ... [illegible]

renum non recipit curam.

De scabie renum

[S]cabies renum est de ulcere eorum cum qua est secundum plurimum bothor que apparet super eos ex humoribus colericis et baurachiis deinde ulcerantur. Signa eius sunt cum signis ulcerum exitu eius quod egreditur cum sanie et pruritu in loco renum vel meatuum cum admisset puncturam et quando mingit fiat cum ea dolor et quod egreditur ex ea que est in meatibus est paniculosum. Cura in scabie albora basilicon et ventosatio cum scarificatione in loco renum et mundificatio corporis et proprie cum vomitu et confectio de seminibus frigidis diureticis et cum bolo armeno et succo liquiritie secundum partes equales et sit cibus vitellus ovorum pullus cum atriplicibus bletis et spinachiis et similibus. Completa sit cura.

[L]oquuntur auctores de lapidibus generatis in intestinis et stomacho et aliis membris, nos tamen loquamur de hiis qui generantur in renibus et vesica. Est autem lapis et arena morbus officialis additio ... est ei morbus in numero ... et similiter compositiones ledens continuitatem. Dicimus ergo quod renes et vesica conveniunt in causa generationis lapidis et arenularum et cum est quod generatio lapidis non completur nisi ex materia patiente et virtute agente et dicimus quod arenularum materia est materia grossa non viscosa et lapidis materia est humiditas grossa viscosa flegmatica secundum plurimum aut sanies aut sanguinis aggregatum in capacitate renum et vesice eorum cum est usus in cibis grossis viscosis dulcibus sicut vino novo dulci non claro aquis turbidis arenosis et habentibus potentiam malam et duram lapidem. Preterea generant pisces carnes bovine fungi et similia legumina. Insuper autem virtus agens est caliditas que egressa ab equalitate ... intensionem consimiliter huiusmodi ... grossitiem eius in lapidem vel arenulas alias ... reducit. Avicenna 18 tract. et Guilelmus dicit quod lapis

in renibus et ubique fiat sicut fit ex materia viscosa in qua calor agit fortiter et eam mutat in lapidem sicut apparet in lapide qui fit in fornace. Signa utriusque lapidis communia sunt arenosa in urinis ad fundum descendentia que ab urina separantur. Signa renum sunt arenule eminentes in urinis tendentes ad citrinitatem vel rubedinem. Preterea sedimentis in urina similibus hiis que fiunt de dolore renum et si videris urinam nigram sine dolore et sine egritudine ... adest lapis in renibus. Signa lapidis renum sunt dolor inseparabilis in renibus et est ut spina augmento doloris quando stomachus et intestina sunt repleta et testiculus dolet eius partis cum ren habuerit lapidem similiter et ancha et dorso urina alba cum arenulis rubeis. Cognoscitur autem dolor renum a dolore colico quia dolor colicus per clisterem invenit quietem, dolor autem renalis augmentatur per clisterem.

De signis lapidis vesice

[L]apis vesice cognoscitur per evacuationem vesice urine aquose cum residentia arenosa albo secundum plurimum subtili et quando grosso quasi non esset ... opprimens in collo absque arenis et postquam mingit erit iterum appetit mingere quando adest difficultas urine et cum movetur eger ambulando vel laborando vehementior fit dolor eius et cum requiescit alleviatur et adest in virga et pectine assiduatio pruritus et doloris et in pluribus egreditur anus eorum et eger virgam sepe fricat et manu tractat. Antequam loquar de regimine curationis huius egritudinis ponam aliud in quo loquar de preservatione ab huiusmodi morbis quod continetur in duo: primo in aere, 2o per dietam, 2o in aere per potiones. Querens igitur quis se preservare ab huiusmodi morbis vitet aerem calidum et motum ad ignem et sub sole ambulare vel gestare et caveat ne multum calefaciat renes et vesicam, vitet esse in nimia siccitate ... eligatur aere temperatum non

Nota ... [illegible] ... et ... vini et ... fiat ... in ... cum ... sanguinis ... [illegible] ... et vino et ... rasis ... et ... advenit ... et ... de isto ... [illegible]

Nota ... [illegible] ... et ... cum ... et ... [illegible]

Et ... [illegible] ... qui ... in ... [illegible]

inciditur vel lenit nocet multa quies sed
magis multus motus et continuus labor
sit et maxime super cibo et balnea
prohibet generationem lapidis et contra
hunt vias contribiles in lapides consu
mi ipsorum multum sine in principio sive in
augmento mollificat virtutem renum et ea
relaxat similiter et si administret in hora
in qua non est necesse et loquimur de balneo
aque dulcis fugiendus est somnus prolixus
et maxime diurnus et supinus vitentur
acuta amara salsa et multum dulcia cibi
difficilis digestionis sumat panem bene
coctum non azimum fugiat cibaria frigida
lac ova dura legumina cibaria de pa
sta caseum recentem carnem bovum vacca
rum ircorum caprinum arietum aves in aquis
degentes vitandum est lac mulieris com ple
xionis calide nam in ipsis generat lapidem
vitentur pisces grossi lacunales et de ma
lis aquis sumpti et anguille cancri con
chilia nocent fructus difficilis digestionis
ut mala persica immatura castanee coto
nia piri nespila sorba corna et omnia
acrimonia vitent oleum inter se calidum
et apium feniculum species vitentur salsamenta
et sapores qui fiunt cum speciebus supradictis
mustum nova fugiat vina potentia et
aquas turbidas conveniunt cibi facilis
digestionis vitelli ovorum sorbiles a
migdale dulces passule pinee et alium
conceduntur in principio mense alii fructus dul
ces et cum cibabis sumi conceduntur species que
sic fiunt recipe cinamomi electi ℥ .i. ʒ .iii.
albi nucis galange cere cardamomi ana
ʒ .i. seminis feniculi ʒ .ii. conceduntur autem cibi
tam assi quam elixi sit vinum album cla
debile permixtum cum aqua et iterdum con
ceduntur bis vel ter in mense vina alba
subtilia et potentia ut malvatica. Iteras
vero que pauciatis cibi maximum prestat
adiumentum et lenificatio ventris confert
et confert pueris cristeria lenia factum ex
decoctione blit feniculi apii paritarie
in qua ponatur cassia fistula benedicta oleum ca

moroll mu et medicati salis vitandis co
itus et maxime supra cibum factus et fre
quens fugat famelius a cena et a
prandio quod si per derivationem ab ipso re
gimine vel aliquam oppositum cum ma in
corpore generetur tunc insurgit preparatio
in instrumentum potionis in quo duplex est
intentio quarum una respicit causam materialem
mollificando eam et dividendo secunda respicit
causam agentem complexionem remittendo et equa
do eam modificatio autem fit per flobotomiam et
per farmaciam. de flobotomia dicit Rasis 10
continentis si videris habentem venas latas
et habundantes sanguine minue venam
interiorem partis genu et saphenam si
autem paciens fuerit albus delicati coloris
pinguis procede cum vomitu et regimine
attenuativo et contrario in eo autem in quo
sanguis habundat noli attenuare re
gimine valde sed humecta eum mixtim pos
se et infrigida quoniam in eo generatur lapis
ex parte caloris in pingui autem generatur
ex parte humoris grossioris evacuatione autem per
farmaciam precedere debet digestio. sirupus
in dispositione calida recipe seminis alkekengi ʒ
.i. seminis malve altee seminum 4or frigidorum
communium ana ʒ .ii. capillorum veneris recentium lu
pulorum ana ℥ .i. semis. atrac acetose scario
le endivie apii feniculi calamenti ana ʒ .i.
liquiritie ʒ .iii. radicum petroselini et sparagi ana
ʒ .i. decoquantur in lib. iii. aque fontis clare
usque ad consumptionem medietatis et colet
et cum lib. i. zuchari fiat sirupus et aroma
tizetur cum ʒ .ii. accipe vini albi et aro
matizet cum spica dosis ʒ .ii. cum vendez
aque seminum communium frigidorum vel endivie sirupus
alius in dispositione frigida recipe radicum recenter
tium feniculi apii petroselini sparagi brusci et
radicum baucie recentis et endivie et aco
ree et buglosse ana ʒ .i. arthemisie pari
telle matricarie saxifragie camoille
camedreos polii ana ℥ .i. semis seminum calidorum
quatuor ana ʒ .iii. ameos siseleos ciminum
ana ʒ .iii. fiat decoctio ut in superiori et in
hyeme fiat sirupus cum melle et in estate cum

zuc[?] et acetozet acto vini aut sy
litica si ma fuerit multu viscosa et
aromatizet cu spica cinamomo et cu
bebis dosis ut i supiorib[us] cu tinidez
aque font[is] In dispoe aut media spo
nant aut sup dicti sir[upi] ad inice sim
ptes equales aut varias s[ed] z varietate
dispoe[n]s et cassia dissoluta i decoc[tio]ne
cor[?] ... [illegible] aut i dispoe calida
cohibeat mana In dispoe frida simi
pille que sic fiut R pulpe interior[is]
cologuntide [illegible] salis gême an ʒ i
diagredij ʒ i s esule [illegible] seis apij
mulj solis petrosilij ancos carui sax
ifragie an ʒ i cinamoi galange an ʒ
s garioff [illegible] an ʒ s aloes se
patici ʒ ij ofice cu siro ducto radicu
dos ʒ i et pnt cohibei i endurationib[us]
pnalub[us] cohibedo i vice ʒ i Et d
divisione [illegible] q vocit[ur] thezauru e
i pssuacoe et stat post abu et multis
usus eius hoc fiat . iterat [illegible] ha
beat tep[us] sufficiet ad [illegible] i
rene aut vesica [illegible] i lapide [illegible] ut
renes et vesica mondificet ab ea cu co
quod sit cu provocatib[us] urina nullu ni
diureticu dandu est diureticu aut pnt
approximai dur et ab extra et ab intra
. debilia approximai pnt ab intra sin
gulis dieb[us] fortia vero ter i mese et
maxie qn continuus usus debilium no fie
ret et si forte ma multiplicavit qua
vrina oudit multus tn usus eor debili
tat et disponit eos ad [illegible] sup
fluitates [illegible] toto corpore [illegible] aut s
seru melonu cu zuccharo i dispoib[us]
calidis et [illegible] decoctio sems malue
et sems alchechegi In dispoib[us] vero
fridis offert pulvis sems [illegible] urtice bibi
tus cu vino albo subtili et [illegible]
ta et bibita a no febriente cu aqua
calida [illegible] effectu facit [illegible] eadez
die arenulis et lapillis erectis ad [illegible]
deducat et si bibat [illegible] radicu [illegible]
in qua radices eius [illegible] fuerit appone

do vonas primis erectis renes et vesica
unde mondificat In dispoib[us] medijs
semie malue et altee tritu cu vino albo
claro subtili solu uel mixtu cu modico
s cinamo et spice optie renes mondi
ficat . Ab extra [illegible] fiat i rimb[us]
et ylijs in lapide renu et i lapide vesice
et i pectine et i loco colli vesice cu oleo
amigdalar amarar aut liliaceo aut de
scorpionib[us] Redeundo ad pnle in
tentum dicam[us] q cura lapidis triplex
fiat instruto s dieta pocione et cirur
gia Et dieta consistit i [illegible] aere
fridu et oia actu frida tum ab intra
q ab extra approximata gaudet bn spe
ret et [illegible] utat tepato cu
cibu q si no potent fiant fricationes i
extremitatib[us] primo postea i dorso et
ventre post [illegible] fricationes [illegible]
dat balneu calidu et suave i quo de
cocta sint camomilla mellilotu [illegible]
frondes altee capill[us] veneris apiu [illegible]
tu fenigrecu et [illegible] quo [illegible] illiniat
renes cu oleo [illegible] et [illegible]
bus et hoc singulis interpolatis [illegible]
dieb[us] et cu balneo egressus fuerit pro
pinabis illi citrulli melonis cucumis
cucurbite medullar seminu [illegible]
et sems apij [illegible] dinget cu ʒ in
[illegible] et aqua frida Et balne
aco i termis sulfureis frangit lapide
et ut lapis ad inferiora descendat saltet
sup uno pede equu [illegible] ambu
lante et ut dr [illegible] corpus
eius [illegible] ut compellat lapis [illegible]
[illegible] vehi i curru [illegible] sit nutritu [illegible]
pauce quantitat et boi nutri [illegible] cu
cibarijs suis apiu endivia anetu fen
culus et calamntu capestre et fluviale
. sumat aues [illegible] no pingues et no
durittat qm no calefaciant [illegible] ut
[illegible] coturnices et [illegible] sa
as aut dixit [illegible] q eis nocet carnes
avium i domib[us] habitatium et capones
[illegible] nocet si [illegible] teneat capones vero

q credo victu huc illuc

qui querendo victum huc illuc vadunt non
nocent et caro eorum cocta optimo et lau
dabili ferculo confert sit panis furnie
modice fermentatus fermentatus et coctus ca
ro leporis calculum frangit et caro yro
dinum assata si comedat cum lapidem penitus
emittit. tempore infestationis doloris melius
est ut bibat aquam decoctionis diureticorum
aut emulsionem seminum communium 4or aut nu
cleorum persicorum vel ceresorum et tunc concedunt
fructus predicti 4or caparis in aceto condi
cum autem dolor incipit dixerunt quidam et
urine difficultas et ventris constipacio sit
tunc fiat cristere lenitivum et doloris miti
gativum in quo ponatur decoctio fenugre
ci seminis lini et altee branca malue bismalue
mercurialis blitis parietarie branche ursine
cum oleo anetino et camomillino et pingue
dine anseris vel galline et anatis. Eiecto cris
teri ingrediatur tinam aque dulcis decoctio
nis camomille parietarie mellilotti petrosi
li apii fenugreci altee seminis lini et foli
orum lauri et cum exit a balneo sumat de
diureticis tepidis et maxime de vino al
bo infusionis granum cerasorum ceresorum et fiat
unctio circa locum dolentem cum oleo de scor
pionibus. Multociens est consuevit per hec
lenia lapis lubricare et dolor tolli et si
sic non curatur eger et non tollitur dolor re
curratur ad ea que nunc dicentur Cura itaque
lapidis per pocionem tam renum quam vesice tribus
complectitur intencionibus quarum prima venit ad cau
salem et antecedentem et ad curam ipsius conser
vatem que perficitur cum hiis que dicta sunt supra
2a autem vertitur ad ipsum lapidem et 3a ad
egritudines cum lapide complicatas et accidentia
ipsum sequentia. Intencio que est ad lapidem
duas habet partes quarum prima est ad eradi
candum lapidem de loco suo et ad deponen
dum ipsum in viam eductionis ad extra corpus
2a est ad comminuendum et frangendum ipsum
lapidem et in frustula et arenulas dedu
cendum. Intencio prima autem sufficit in lapide par
uo vel molli 2a est necessaria quando prima non va
let et de medicinis lapidem frangentibus est

lapis iudaicus super cote fricatus et fiat
cum ℥ iiii aque calide neque est minimum
tum in eo in lapide vesice sed in lapide re
num est fortis operis. Cinis factus de
scorpionibus vivis et assatis super ignem tre
karat unius cum maluatico est fortis
et oleum scorpionis ~~assat~~ et iniectio cum eo
in pectine lapidem frangit. dosis scorpio
num in potu eius est dauch ii. Renes le
poris sicci cum vino potati lapidem fran
gunt. Alexander dixit non scias quod ad la
pidem non est melius sanguine ircorum et ta
sum expertus ipsum multociens et super ipsum
icat de amonio et spica postquam consiccatus
est ut aromatizet odor eius. Cinis cau
de tremule combuste assate et sallite
betonice cum aceto squillitico et mellis ℥ i
cum calida lapidem frangit et millefolium
cum aqua equis ponderibus pro singulari
remedio bibere suadent. Electuarium
gentilis preservans a generacione lapidis
et generatum confringens ℞ anamoni xi
lobalsami seminis anisi et feniculi et macedonis
et milii solis saxifragie seminis spargii li
quiricie cassie lignee ana ℥ i confice cum mel
le vel zucharo dosis ℥ i cum vino subtili
in ieiunio. Et albertus bononiensis dixit pul
vis faciens urinare velociter conferens in la
pidem et arenulis ℞ seminis anisi apii feniculi
petroselini ana ʒ i seminis urtice ʒ i milii
solis saxifragie ana ʒ ii cardumeni ge
cane ana ʒ i tere subtiliter et adde zuccari
ad pondus omnium dosis coclear unum cum vino
subtili bis in ebdomada. decoctio valens
in lubricacione lapidis provocatione et do
loris sedacione ℞ iniubarum sebesten ana
p. i. herbe capillorum veneris seminis altee et apii
et feniculi poli tribuli et ameos ana p. i.
decoque hec omnia in lib iii aque donec redeat
ad lib i. tunc cola et da ex ea ℥ iii cum
ʒ i syrupi acetosi et de medicinis compositis est
filantropos ipsum enim cum datur solvit ventrem
et provocat urinam dissolvendo lapidem. Et
usus huiusmodi medicaminum est ut statim cum
incipit dolor fiat cristere eductivum fecum

ad lapidem
℞ [illegible] aqua et hanc aquam bibe per
[illegible] lapidem frangit expellit [illegible]
et ardorem tollit. Item ad idem [illegible]
[illegible]
probatum [illegible] liberabitur. Item [illegible]
[illegible] bibitum lapidem frangit
et curat probatum est. Item ad lapidem [illegible]
Item pulvis gambarorum [illegible]
[illegible] da bibere
[illegible] et mane [illegible] bono [illegible]
[illegible]

Emplastrum ad [illegible] lapidem [illegible]
℞ olei camomille [illegible] ana ℥ ii [illegible]
[illegible] et dissolve [illegible]
et [illegible] ad [illegible]
[illegible] et suppone [illegible]
Item [illegible] petrosili
et [illegible] folia [illegible] et [illegible]
[illegible] da bibere [illegible] bono [illegible]
et [illegible]

℞ 1

et vetustatum et eo emisso provocet
vomitus et post vomitum exhibeat medici-
ne huiusmodi spacio unius hore aut du-
arum nil bibendo. Aliud electuarium
quod dicitur salvatoris quod mox in noc-
te una vice tollit dolorem secundum pli-
ni si sumatur ordine supradicto id sic fit
℞ nardi zinziberis piperis albi et ni-
gri gariofili cinamomi piretri ana ʒ. v.
mastic. ro. salis gemme maratri celtice
ana ʒ. i. saxifragie cari milii solis
seminis brusci cardamomi macis galange
seminis spargi hermodactilis ana ʒ. v. diagridii
ʒ. iii. turbit polipodii ana ʒ. ii. s. croci
ʒ. iii. ambre ʒ. ii. zuccari quantum sufficiat
fiat electuarium cum aqua sublimacionis
saxifragie quantum sufficiat ad dissipan-
dum zuccarum et componetis hoc electuarium
docerit non terreat quemquam quantitas dia-
gredii quoniam acquirit in hoc electuario
disposiciones laudabiles et mirabiles //
Cristere autem quod premitti debet sic fit ℞
branceursine mercurialis malve ana
m. i. rute paritarie calamenti ana m. s.
caricas x. in vino sapim ʒ. iii. sulfuris p. i.
decoquatur optime et in collatura ponatur
mellis crudi ʒ. i. s. benedicte ʒ. i. olei
camomillini benedictini anetini et liliacei
ana ʒ. ii. et post emissionem inde ad
duas horas vel tres fiat vomitus et post
vomitum ut dictum est fiat electuarium si vero
post operacionem electuarii mitiget dolor
cum spongia infusa in decoctione camo-
mille postea inungatur cum unguento quod
sic fit ℞ sapim opoponaci bdellii
acori ana ʒ. i. adipis anatis ʒ. iii. et olei
de aneto et de lilio et de scorpionibus
et de terebentina ana ʒ. i. fiat unguentum cum
pauca cera. de cura per exitus appro-
ximata que maxime iuvat ad facilitandum
exitum lapidis dico quod non est presumendum
super extractionem lapidis neque super modi-
ficationem huius grossorum cum provocati-
bus urina aut lapidem frangentibus nisi
in primis liniamus ipsum exhibendo adhibendo

vaporaciones et emplastra cum exitu mol-
lificativo et cum hoc ex ut leviterium
et modificativum administracione fiat
cum vehementi cautela quoniam hec non sunt
multiplicanda ut non dissolvatur virtus
membri. Emplastrum autem et unctiones et
vaporaciones debent poni sub structura
dorsi et locis vicinis ventris et ylii et
pectini. melius autem est ut omni die post
ingressum balnei dentur frangencia lapi-
dem que cum supra fuerint dicit Avicenna
conuter adhibeant diuretica et com mi-
tigantibus dolorem utilius est fomentare lo-
cum cum spongia infusa in decoctione
camomille melliloti altee fenugreci a-
neti et post inungatur locus cum oleo de
aneto et de scorpionibus. si autem admix-
ta est ventositas fiat emplastrum quod
℞ rute viridis m. i. vel seminis eius ʒ. i.
cimini bacarum lauri ana ʒ. ii. terantur
et bulliat cum melle et fiat emplastrum
vel sola paritaria calefacta super tegula in-
rorata aceto posita super locum dolentem tol-
lit dolorem in disposicione media, unguentum
utile in disposicione frigida ℞ olei liliacei
che[y]rini vulpini et adipis vulpis
ana, cere modicum. Aliud utile in dis-
posicionibus calidis ℞ olei amigdolarum dul-
cium et camomille et aneti mucilaginis
altee seminis lini et semino fenugreci ana
ʒ. ii. butiri recentis adipis anatis gal-
line et porci recentium et cere albe ana
ʒ. i. et de illis que iuvat in hora for-
cioris doloris dixit Avicenna est administra-
cio vomitus quia dilatat et minorat
magis vel minus coartaciones lapidem quam
provocat in disposicione complexionis et ali-
quo namque fortasse nocet trahendo
lapidem ad superiora. Cristeria cum leni-
bus mitigativis doloribus ex decoctione
fenugreci furfuris et malve et oleo
camomillino et si fuerit illic calitas
vehemens tunc cum ordeo excorticato et
viol et malvavisco furfure et camo-
milla. In lenificacione ei nunc est allematico

plurima et sedacio doloris neqz ullo
mo sed illa demu hora mena q nu
non tollerint ymo no est semita ad
illud faciendu · dixit Avic̄ Cristē in
dispoē frida sz sicle marinalis altee
camomille ciciris fenugreci an decoq
et adde cassiam et mel et oleū amig
dolaru et adipe anseris et anatis et
sal · Et si adderunt petrinu et acu
tus tolle violaru malua ordeū mo
duz seme lini ciceris et fenugreci
et decoq et adde tussiam et mel vio
latuz adipe galline butir r̄ces et
oleūz amigdolar dulciu sedat eciā
dolore et iuvat ad descensu lapidis
Et si no quiescit dolor damus i potu
filoniū triaci nova no antiquā
et adminstra stupefactiva sin r̄gu
lam dietaz in cohibicione cor q est i
capē a lemon · scias q lapis vesice
indiget medicinis facientibz fortioribus
q lapis renu · sicut verbene incctus
i vesica est potens in fractoe lapidis
cuius signu est dixerunt q de ferro
positus in mortario lapideo mane
fractu invenit · sanguis vulpis vel cas
tenpatus cu vino albo frangit lapide
vesice · dicunt quida q si lapis i san
guine vulpis ponat dissolvit et valet
cē ab extra inunctus du adhuc est ca
lidus pectini et cē circumstanciis et plus
valet iniectus calidus i vesica Et ego
dixit medicus fecit i puero frontis pueri
cu eo calido fricaui sup pectine eius
q diu pmansit sanguis ille calidus et
dissolutus fuit lapis vesice eius et mix
it urina turbidaz et liberatus fuit
· dixit Ras i divisionibz medicamine
franges lapide sua proprietate mira
bili Rx cineris scorpionis lapidis spon
gie an ℥ j · dosis ʒ j · cu vino albo subti
li · dixit Ras p̄ continet Cura utilis est
per frequens balneu fientiū quolibet die
bis aut ter et sit tina in qua decocta
sint folia caulium fulla berongat me

castro fimus columbinus medulla seris cro
ca ortelam · et oz ut ponat i eo aliq
stiptica ut no supfluat mollificacio Et
ideo dixit Sapio sedeat infirmus i aq
in qua decocta fuerint anetu mellilo
tu camomilla semen altee fenugreci
spica capill ven · folia agni casti seme
lini virga pastoris sansucus et rose et
embrocamus loca cu quibusda oleis et
linimentis cu eis Et cu mediante fuerit
per mensez et no egredit lapis scias q
est durus no obediens fractioni quare
oz ut curet cu ferro per incisione et
non oz ut dimittat diu qui pducit
eger ad ethica cu assiduacoe doloris
Et anqua scindat eger oz dixit Ras
vo continet ut prius bibat aqua sulfure
am et armoniaci salis aluis in quibz
est stipticitas no est bone Et fiat in
sio cu cautela ut sequat fluxus urine
aut fluxus sanguis et desiccat ide ge
neracio oz cognoscere anothomia ut no
erret i incisione · et si accidat illuc apa
oz ut administremus pforacione i loco
qui est int testiculos et anu et intro
mittamus i locat ipm canula ut ide cur
rat urina · dixit Gal · primo de ingenio
pueru lapide i collo vesice habentez
facies i supine iacere et elevat pedi
bus cu cruribz et coxis magis toto cor
pore hac illac moveat sic ei fortius
lapis ille de urine addito egredict et
cu sic feceris pape ut comprimat seu
si posset mingere et si no possit comprime
12o et fortius moveat et si stranguria
pmanet nece est intromitte siringaz
ut cu ea removeat lapis a meatu ad
fundu vesice · q si fuerit eius difficil
intromissio no elaboret i ea dixit Avic
sed fiant alia supdicta vel ponat genu
sup genu restringendo hanelitu ad se
mo poss vn nato collu vesica coget ad
compellendu lapide retrorsu Et alma
dixit · si cadent lapis i virga et ob
strictione fecerit tuc aqua calida ab

alto distillando ei supinfondat donec
rubere videatur deinde oleum tepi
dum guttatim iectet et traat et si
necesse fuerit ad exteriora fugat
ex hoc ei mouebit lapis et exibit

de mala compl. vesice

Est ac accidere potest omnis species
malicie complexionis simplicis et compo
site cum materia et sine materia dixit
Serapio de proprietate vesice et ut sint
in ea omnes species malicie complexionis. illud
tamen quod accidit ei assidue et in pluri
bus hominibus est malicia complexionis frigide
cognoscat autem quelibet eorum propriis sig
nis multociens dictis et specialiter eis que
significant malas complexiones renum. hera
tamen dixit signa fle. est urina remis
sa in colore cum innalaginibus in ea et
resolutiones squamose sicut squamis pis
cium et stranguria et dissuria et diffi
cultas mingendi guttatim cum intervallo
et dolor et gravitas circa pectinem
et inguina. Signa melancolie est urina
livida et stupor et insensibilitas circa
pectinem et frigiditas sentit circa
anum et pudenda. Signa colice est u
rina incensa tenuis vel spissa et ad
mixtione colere dolor acutus pungiti
uus et pungit in coitu et sentit calor circa

de specierum cantaridarum

pectineo

a moueant, alas et crura et pis
tent bene deinde confice cum gummi
arabico et dragaganto solutis
in aqua et fac trociscos et sicco in um
bra et siccatis eciam pulveriza et iterum
cum eis confice cum trociscis et sicca et sic
facies tercio aut quarto. Cum vero volueris
hos trociscos administrare pulveriza
quod et involue pulverem in oleo amigda
larum dulcium et da sic ei supradicte non no
cent renibus. preparacio fimi columbini
nutriatur columbe rubee pane in quo sit
positum semen feniculi et tolle de fece eorum
quantum volueris et adde ei tantundem cina
momi et carpobalsami cum siropo de separato et

detur quolibet die cum tiriaca scorpio
num quia mirabiliter frangunt lapi et
dem et educunt. de cauda tremula dicitur
est una absque pluribus pedibus et aliis si
frequenter comedat sanguinis ira meli
or est qui sunt de mense augusti quia
est acutior. Sume ergo ollam lapideam
et decolla ircum qui habeat quatuor
annos et dimitte sanguinem eius primum
et ultimum currere extra ollam et assu
me medium et dimitte eum donec coa
guletur deinde incide coagulatum
in frusta parua de quibus facias tro
ciscos quos ponas super rethe aut panni
modum et sparge eos ad solem sub ali
quo cooperimento undique sine parietibus
ut sol perveniat ad sanguinem exsiccandum
et dimitte eos donec fiat exsiccatio
fortis in loco ad quem eos nullo modo
pertingat et conserva trociscos et cum volu
eris eis in potu tribuere dabis coclear
ar unum in aceto vini aut in aqua apii
mixtum in hora quietis doloris et
videbis mirabile non debet autem dari
in hora doloris. de cinere scorpionum
melius est ut mittas vas siste vernali spis
sum luto sapientie ponas in ipso scorpiones
et dimittatur in furno calido a quo ex
tractus sit panis nocte una ad minus
et mane removeat et melius est vas
vitreum quam terreum

de Apostemate vesice

postemati frigida ut plurimum accidit
vesice. dixit Avicenna a causa intrinseca
a causa vero extrinseca ut plurimum acci
dit calida que est aut sanguinea aut
colerica aut ex his mixta et accidunt
pueris a vii annis usque ad xv ex mul
titudine comestionis eorum absque ordine et
aliis accidit ex dolore lapidis et cum
apostemat frigidi eadem est que dicta sunt
de renibus et similiter cum apostematis duri ve
sice est eadem que et renibus et cognoscatur
apostema ex dolore quod circuit virgam et
tumore rotundo in parte vesice scilicet in pectine

et inflatur ei locus et retentione
urine quandoque cum difficultate emissionis
et quandoque cum guttatim distillacione. Signa
calidorum sunt quia sequitur ipsa febris acuta
adhiments vehementia doloris aut pun-
gitivi aut pulsativi difficultatis ha-
nelitus sitis inspiracionis. Signa frido-
rum sunt febris lenta dolor remissus gra-
vativus. privacio inflacionis multitu-
do dormitionis privacio sitis vomitus fleg-
maticus. Signa dubellati sunt quia accidentia
predicta plus accidunt et intendunt. dubel-
lati autem fracti signum est quia apparet de horripi-
lacionibus diversis et febribus cum rigoris et
pro noticia eorum videntur quod dictum est
in dubellati renum. Apostema autem durum signum
sunt quia fit post apostema calidum aut post passio-
nem et apparet tactu apud commissuram que
est inter testiculos et anum et difficilis
fit exitus stercoris et urine. Cura apostematis
vesice duplex est una generalis et a-
lia specialis que complet dieta et cyrurgia.
vitet igitur aerem frigidum ne attingat locum
apostematum vitet tristiciam speret letetur
fugiat motum ymo sessionem quia comprimit
vesicam iaceat et stricte superiora et ve-
tosentur fugiat multas vigilias nec u-
tatur provocantibus urinam nisi in declina-
cione et post sufficientes evacuaciones
vitet cibi difficilis digestionis superfluitatis ex
frigidis in apostemate calido et ex calidis in fri-
do. in calido sit potus aqua ordei vel
aqua zuchari in frigido aqua mellis co-
die procuret expulsionem superfluitatum
et vitet coitus penitus. Et generalis cu-
ra per potacionem consistit in digerendo eva-
cuando et diuretico digerunt quoniam materia ca-
lida et frigida secundum quod convenit et evacuetur
cum medicina ei appropriata et utatur primo
lenitivis. clistero fiat cum fricacionibus
et ventosis ponitur in superioribus cornus et
cum vomitu via in hoc est innativus valde.
Cura specialis variatur varietate materie apo-
stematis. in principio igitur flobothomet basilica
simistra in fine autem augmenti et status mi-

nuatur saphena quibus fricis conveniunt a-
qua melonis. de medicinis aut potius ap-
plicandis in principio est ut fiat secundum aucto-
ritatem quilibus ex lanis infusis in aqua in
qua decocta sunt anodina et inunctio
cum oleis anodinis. per interius autem su-
mat hoc quod recipe medullarum seminis cucur-
bite cucumeris citrulli et melonis ana ℥ v
seminis portulace ℥ iiij seminis altee et malue
ana ℥ iij tere et da ℥ ij cum syrupo violato
in augmento emplestetur vesica cum caulibus
et maluavisco fomentatione primus aqua
in qua decoquitur semen lini fenugreci
cum rapa et caules et cum appropinquat
status adhibeatur farina fabarum semine
lini camomilla cum faba et si apostema est
inflamatum adde predictis maluam et
violam in statu vero ponatur emplastrum que-
dam sunt in cura apostematum calidorum renum
et in statu et declinacione est una et
urinet in ea si vult nec moveat. si
vero tendat ad saniem fiat ut dictum
est de apostematibus renum cum saniatur.
Ahabas dixit. si apostema saniatur instilla
aquam in qua mellilotum fenugrecum ca-
momilla semen lini capillum veneris
decoxeris cum oleo violato et locum cum
cataplasma pano intincto in aqua eorum
et emplastrum hoc exhibe recipe mellilotum ca-
momillam fenugrecum semen lini adiantum
tere et cum ficubus et melle distempera de-
coctis cum modica galline et anetum adi-
pe et oleo kerrino liquefactis et si apostema
calidum convertitur ad durum fiat ut dictum est
de apostemate duro renum et fac ipsum assi-
duare tinam in qua decoxeris radices
caules camomillam et radices violarum et
altee et da in potu ea in quibus decoc-
ta sunt diuretica. Cura apostematis frigidi vel
melancolici oro similis est ei que est apostematum
frigidorum renum et ad illa recurrat. Cu-
ra per cyrurgiam est ut si apparuerit
tumor in commissura que est inter anum et bur-
sam testiculorum et fuerit in eo maturacio
aperiatur secundum modum aperiendi que sit ad potira

herū lapidem de intencione ad acci
dencia dico q maxime mitigādus
est dolor cū una de anodinis em
plastris epithimatibꝰ et vesice fiat ars
rere de papauere ordeo adipe anatis
et galline · Qo si vehemens fiat dolor
et timeat mors nō est excusatio de
narcoticis · Ras dixit ego ī hac disposit
sumo opii quantitatē vinꝰ ȝ et misceo
cū oleo violato modico croco et do ī
potu s̄ in pluribꝰ vicibꝰ aut suppono
ano quī dat quiete dolorē mitigat
et dormit unde statiꝫ paciens

De ulceribꝫ vesice

[U]lcera vesice quēꝫ fiunt a cā intrinseca
quēꝫ a cā extrinseca ut si casuiset
pcussio quēꝫ a cā intrinseca ut si
lapis excorians humor colericꝫ aut salsus
mordicatiuus aut urina acuta et io
dixit Auic̄ in eo cū assidue fit urina
acuta succedit ulceracio et dixit 2º epi
habentes corpora colerica quorum urina sp
est acuta puigitiua apta sit ad ulcera
vesice et ideo expedit dixit Ras p omnē
ut osues eos cū aqua ordei et humec
tacione omnis quī urina eorum erit acu
ta pungens eos nisi veleat fiat balneū
· Signa ulceris sūt fetor horribilis in
urina cū sanguine et pure et paciens
sentit dolorē intensū cū mingit ī ca
pite virge cognoscitur aut ulcera vesice
et porrorum urinalium quia quī sūt ī vesi
ca ī urina erit fetor et distinguitur inter
ulcera virge et vesice quī quī sūt ī virga
egreditur sanies ante urinam et sentit dolo
rē cū mingit ī loco ulceris cū aut sūt ul
cera propinqua vesice egreditur sanies
pmixta urine difficilius aut curantur
ulcera vesice quam ulcera renum · Cura ul
ceris pficit triplici instrumento dieta pocione
et cirurgia vitetur aer excellentiū qua
litatū et ml actu frigidꝫ approximet
nec multū calidū sꝫ sint oīa tepida et
vitetur aer grossus paluistris nebulosius
gaudeat bū sperent · oīs motꝰ fortis et
sapiue membrorum inferiorū nocet sili
ter fricacio atqꝫ balneū aque dulcis
Motꝰ aut supiorū membrorum fricacio ve
to sacio ofert duitedo maꝫ vitet vi
gilias nimias et accubitū supinum vita
ri sūt cibi et potꝰ acuti salsi acetosi ama
ri et vehementis dulcedinis et ea oīa
que humores generant acutos vitentur
vina calida cocta acuta antiqua et ml
tū dulcia · Et ī summa oīa que nocent
ulceribꝰ renū · Iuuant aut eos dixit Ras
vº omnēs cibi boni chimi et potꝰ facien
tes frequentem glutinacione vn sumat
ī potu lac in quo nō ponat sal et ius
galline pinguis pparatū cū sandalis
et mirto · Conueniunt exhibēdū mane
et sero sic fit Rc amilū et farinaꝫ
fabarum et decoque cū lacte ul aqua
furfuris in qua sit de flore farine
et zucharo et oleo amigdolarum dulciū
omnit grana pinea nuclꝰ cotrema cu
lui domesticorum oua sorbilia comestio
cancrorum plantago osolida maior et
media · Confert lac asine ī quo extinc
tus sit lapis fluuialis ignitꝰ vitentur
cibaria assa ī forma sicca bibat vinū
debile limphatū cū aqua ferrea mi
nuat potū · Succꝰ osolide maioris per
siringa iniectus multū ofert et contꝰ
ut dixit vº omnēt orum intidꝰ ē · Cura
per pocionē ut respicit causam antecedentē
descēdentē ad vesicā aut ipa vesice ul
cera prima harum intencionum pficit medi
ficando euacuando duitedo et alteran
do · 2ª cplet per modificacōꝫ ulceris
et ipiꝰ postea osolidacione et accide
tiū correctione · de intencione ad modifi
cacione si fuerit expediens flebotomia fiat
de basilica et post ea uel et si nō fue
rit necessaria digerat mā et euacue
tur et ot ex eis que dca sūt ī cura ul
cerum renū et fiat diuisio cū vomitu et ppe
fluuiu ventris duitur aut materiaꝫ ad
intestina · sirꝰ violatꝰ ī quo infusi fue
rint mirabolani citrini uel ipi cū decoc

indi deinde colletur et misceatur cum medul
la cassie fistule et manna vel utraque dissol
uta in aqua fumiterre et lupulorum et
cum frequenter accipitur fit electuarium
solutivum declinans magis ad intestina
sic fit ℞ passularum seminum communium frigidorum
ana ʒ i ß violarum ʒ ii cartami ʒ i ß pru
na xv numero iuiubas x numero buglosse en
divie ana m i polipodii fere ana ʒ ii
macis seminis anisi et feniculi ana ʒ ii endivie
ʒ iii mirabolanorum citrinorum et chebulorum
ana ʒ ß infondantur in aqua calida per
diem naturalem postea decoquatur ad consumptio
nem duarum partium deinde in ipsa aqua ma
nibus bene fricentur et colentur cum ex
pressione et in colatura ponatur medulle
cassie fistule ʒ viii zuchari ʒ vi et
decoquatur usque ad spissitudinem mellis
et detur ex eo semel in septimana et
de mane dosis ʒ ß usque ad unam cum cali
do In intencione autem alteracionis discra
sie et acuitatis urine sumuntur sirupi violatus
nenufarinus cucurbitinus cum aqua endi
vie lactuce et solatri et similibus aquis
In curandis autem ulceribus duplex est inten
cio scilicet in mondificando et consolidando mondi
ficant vero ulcus aqua ordei aqua zuchari
aqua mellis in quarum altera vel pluribus
sint decocta diuretica non excedentis caliditatis
que bibuntur per ea ducatur mondificativum
ad ulcera. Et predicte aque iniecte in vesicam
conferunt ulceribus non multum sordidis. Si
autem sint multum sordida confert aqua
mellis aqua furfuris lixivium Et si ul
cus sit multum fetens dissolvatur mellis ro
sacei in quibus ponatur de ere usto et
iniciatur. Confert etiam lixivium factum per
decolacionem a cinere ficus aut quercus
. Si vero fetor fuerit plurimus sufficiat aqua
casei et aqua mellis in qua dissolvatur
trocisci alchechengi de simplicibus quos
dicit paulus ℞ cinnedicros cinnepitheos
ana coagia vii seminis papaveris et assari
ana coagia xxx ciminorum coagia x terre
et cum vini rub. duo coclearia exhibe
Tragea qua utendum est tempore mondificacionis
℞ pinearum lotarum et costarum fisticorum
ana ʒ ß pulveris liquiricie ʒ ii papaveris
albi ʒ ß seminum communium mundatorum omnium
ana ʒ i ß seminum lactuce endivie ana
ʒ ß passularum enucleatarum ʒ iii ama
mi ʒ ii zuchari ad pondus omnium dosis co
clear unum. ulcera autem vesice consolidacio
perficit cum ebibitis et iniectis in vesicam iu
leb intus sumendum ℞ succorum plantaginis
et lanceole et consolide maioris et medie
ana lib. i aque rosate lib. ß zuccari lib. ii
fiat juleb coctum aromatizatum cum ros
et sandalis et pauca camphora dosis
ʒ ii cum aqua alchechengi et trocisci
alkekengi multum valet supra cum aqua
mirti. trocisci alii utiles ℞ boli arme
ni terre sigillate acacie thuris seminis
melonis et citrulli gummi arabici co
aguli ana partes equales conficiantur cum aqua
virge pastoris et sumatur frequenter et
de utilibus est mummia bibita dosis ʒ i
cum vino albo debili et de eis pulvis
caude eque subtiliter bibitus. de iniec
dis autem in vesicam est succus consolide ma
ioris vel medie et similiter caude eque
et mummia iniecta cum lacte mulieris un
guentum quod utiliter iniciatur sic fit ℞ ceru
se ʒ i litargiri ʒ ß thuris ʒ i ß ma
stici ʒ i pulverizetur unumquodque per se deinde
cerusa primo distemperetur cum modico oleo
rosato cui postea adiungatur litargirum et
incorporetur et postea mastix et ultimo
thus cum pistello in mortario semper ducendo
paulatim et tandem apponatur de aqua ro
sacea agitando cum pistello et cum ceperit in
spissari addatur aqua rosata et oleum
rosatum et tam diu ducatur donec fiat
nec multum spissum nec multum liquidum
et de eo iniciatur in vesicam et hoc un
guentum etiam sanat ulcera virge si tepide
intromittatur. ab extra fiat unctio tal
℞ olei masticis mirtini et citoniorum
ana ʒ i ß storacis liquide cere ana ʒ i ß
boli armeni ʒ i et postea supponatur em

plastro quod sic fit. ℞ mastice olibani
bolí armení terre sigillate ypoquistidos
mirti mumie ana ʒ ii farine silignis
et loly ana ʒ i olei rosati et mirtini
q[uod] sufficiat. De incisione ad accidentia dix
bus vo[bis] conuenit. si vehemens fuerit disp[ositio]
doloris declinare debes ad id quod mi
tigat de stupefactiuis et conferentibus
est electuarium quod sic fit. ℞ seminis iusq[uiami]
ami albi seminis apii ana ʒ vi. seminis cucumeris
ʒ v seminis acetose coro ana ʒ iii opii ʒ i
pinearum amigdalarum amararum siccarum cum
butiro et auellanarum assarum ana ʒ iii seminis
alchekengi numero xxxv nardi ʒ i. confi
ciantur cum vino cocto. Aliud ℞ spume psilii
seminum atomorum malue lini et lactis mu
lieris et sief albi sine opio et iniciatur
in vesica sero et mane tepidum. vehementi
ardori in vesica confert si iniciat lactum
tepidum non acutum nam mitigabit dolorem
statim et in ardore vehementi conuenit iniectio sicut
solatrum in vesicam. ab exteriori fiat fomentatio
que ℞ mucilaginum seminis lini psilii et
malue ana ʒ ii olei violati nenufarini
cucurbitini vel de papauere ana ʒ i cere
ablute ʒ iii. decoquatur donec veniat
ad formam vnguenti et tunc deponat ab ig
ne et cum infrigidari ceperit supmitte
unum albumine oui et de lacte mulieris
et optime incorporet et ultimo supmittat
ʒ i. caphore dissolute in aqua rosata
bene purificato quo inungat pecten et co
missura que est inter testiculos et anum et
membra hiis adiacentia. Mumia confert ul
ceribus renum et vesice tam in potu sup
ra q[uam] cum clisteri iniecta sit et ulceribus
meri. Sirupus vales ad remittendum acuita
tem urine mundificans et lenit prouocans
vesica. vesicam confortans et rectificans cor
ruptionem eius ulcerum. ℞ capillorum ven
neris plantaginis epatice endiuie ana
ʒ i radicis caude eque bedaguar alke
chingi ana ʒ i papaueris albi et seminis
portulace et lactuce et berberorum san
dalorum rubeorum ana ʒ ii seminis anisi feniculi
viole aloes ana ʒ ii ~~seminis~~ ana ʒ i liquiricie ʒ ii
seminum quatuor frigidorum maiorum mundatorum ana ʒ i pru
na et sebesten ana numero viii fiat decoc
tio que sirupizet cum zucharo albo soli
do. ℞ foliorum pentafilon ana ʒ iii panis
zuchari optimi iii fiat sirupus clarificatus
usque ad lib. i et administret cum decoctione
foliorum plantaginis mundificat et consolidat
Electuarium mundificans et consolidans et
sumitur cum aqua alkechengi aut cum lacte
caprino ℞ liquiricie ʒ ii seminis melonis mundi
ʒ i seminis cucumeris cucurbite et citrulli
mundatorum seminis papaueris albi alkechen
gi ana ʒ i. cinamomi mirtillorum ypoquistidos
acacie ana ʒ s. dragaganti et gummi arabici
infusorum per noctem in aqua rosata ana
ʒ ii amigdalarum dulcium pinearum mundatarum
ana ʒ s mellis rosati colati ʒ ii aque
rosate et plantaginis ana ʒ iii in quibus
dissoluetur zucharum q[uod] sufficiat

De scabie vesice

Scabies accidit vesice sicut reni
bus et ex eisdem causis. eius signa
sunt uisio urine cum rebus subtilibus
furfureis et similibus in ea et cum continuatione
corporis nam inueniunt partes quasdam latas
subtiles in modum corticum furfurum in qua
ntitate et subtilitate assimilatas furfuribus
et ventositates a vesica fetet et apparet pru
ritus et radice virge in loco mane qui
est inter anum et testiculos ubi est collum ve
sice. Curatio ut pacientes fugiat aerem cali
dum et flatum australem iram motum plurimum vi
gilias multas cibaria acuta salsa vinum
dulcia et cum nubilia in colera conferunt cibi
insipidi ptisana ordeacea furmentum coc
tum oua sorbilia lac asininum caprinum
vinum vaccinum extremitates quadrupedum
cibi pingues cum oleo amigdalarum dulcium
et inter spinachia blitis malua lactuca
cucurbita melon citrullus passule pinee
. Ex potibus confert vinum paucarum et aqua
ordei et iuleb violatum. Confert assidua
mundificatio humoris acuti et balneatio
et administret medicamenta abstersiua mundificatiua

et sint fortiores eis q dci st i cura scabi
ei renu et de 9ferentib9 st syr9 jujubinus
syr9 de papauere mucilago seis citoniorum
et psilii et balneu aque decoctionis lenti
tiuorum et fiat cristere vesice cu mucila
gine granorum citoniorum aut cu lacte mu
lieris et oleo rosato et 9uenit que cu eq3
dca st in ardore urine sine sanguine
et sint pure

De 9gelacion sang in vesica

liqn 9gelat sanguis i vesica post
mictu aliqn post ciborum et p passione
fortium sup vesica et ptes circumsta
tes vn retinet urina et no pt mige et
exit sanguis in frustra silr sanguissug
9tractis et sangne coagulatu sequit an
gustia et sincopis et frigus extremitatu
sudor frigidus et nausea · si retinet urina
post mictu sanguis stras dixit paulus
q sanguis coagulatus est i vesica fiat
i potu medicamine ad frangedu lapidez
et auic9 dixit cura eius est cu dissolu
tiuis lapidis et qnz sufficiet est potare
syr.m acetosum sylitticu et de illis que
laudant in isto est siunere i potu de
carpobalsamo ʒ·ii aut ʒ·iii· de radice pe
onie cu aqua calida et aque i qbus potu
me ne pdce st aque acer nigri aqua ab
rotani aqua decoctionis stricados et alie
siles ex diureticis fortibus · coagulu lepor
bibitu sangne dissoluit · dixerut serapio
et diascorides et qnz tiat i vesica et
9fert emplin factu ex ruta cimino in
vino et oleo decoctis et iuctio ex oleo
laurino et aliis oleis et vnguetis calidis
facta sup pectine cu 9pssione corpo sedati
et tenente genua 9tracta vsq ancha9 dis
soluit sanguine et fiat ipm mingere sine
exitus est incolis et 9t ut sedeat pancis
i urina i qua decocte st mene ad lapide

De dislocacion et paralisi vesice

naliqn accidit disloc° vesice a lo
co suo pp luxuriam vel lavare vilos
tutu sales eius ut pp casu et p
cussione sup dorso quod cum e i maiori

pte vn extenuat spinale eius et utriq3
coxa et macrescut tibie et aliqn retinet
urina pp opillacione attenuatoriaz q
secuta est et aliqn sequit iuolutaria emis
sio urine si mollificao 9tigit lacerto
colli vesice · Signa sue a causis exteri°
st an9cessio carum ad quas ut plurimu
sequit mictus sanguis cu ruptura · si
aut lavacione fecerit et no ruptura
post illas accidit ipedimutu i vrinado
· Ca m.i.c.a 9giat p puacione exte ex
tri°e et p igune pritiz frigidu et hu
du3 et impedimutu i urinado cu pua
cione alica eq mi illud ipedimutu fa
cientiu · Cura sue a casu et a pcussi
one difficilis est et silis cure paralesis
quatu ad oia tra istruta et fit per
strictura ligado ca cu fascia et pre
mittedo elborum et 9fert vomitus si fiat
decoquat elleborus albus in aqua simul
cu cinamomo et det ad potadu de il
la aqua in pmis ʒ·i· deinde gradati
attedendo sm oportuitate fiat eua°
ele tu fiat cristere cu decoctione ag
ni casti rute et cimini et oleo lilia
ceo · si urina exierit iuolutarie 9fert
tiriaca metridatu et electuariu de
baccis lauri et foliorum eius an ʒ·iii
castorei aur· ii· baurach armei aur·i·
aggregent cu oleo granorum pini et
distepent cu melle despumato dosis
aur· ii· Et de me°is singularibus st testi
culi leporis cu bibut cu vino odorifero
aut guttur galli cu adurit et datur
in potu cu aqua tepida tiat i vesica
dixit paulus oleu rute et ciamis ast
mini cu butiro cocto et castato ex hoc
sanati st plures homines · Confert vnc
tiones sup pectine cu oleo ciamis
asmini lilii et lauri et fricao fiat cu vi
no aceto et oleo alcane · si uero affuerit
difficultas urine da bibere prouocantia
urina dixit paulus et postea castoreu

De Ardore urine

causa ardoris urine st ulcera

in meatibus urine propinqua virge et scabies que adustionem facit aut propter malam complexionem malam que urine miscetur que est aut coleram aut flegma salsum aut cum eius est defectus humiditatis preparate in carnibus glandosis que sunt illic in collo vesice a natura ad temperandum urinam et acuitate et bauracitate istam enim humiditas currit et miscetur urine et hoc cum destituit deficit urine evacuatio .i. equata emissio sed exit non equata et ardorem facit defectus aut eius per multo coytu cum quo ipsa egreditur et quem accidit propter calculum et arenulas quem propter nimiam caliditatem aeris et quem propter potum cantaridarum. Signa a causis istis talia sunt quia quod fit ab acuitate et bauracitate humoris est quia in urina non est sanies neque sanguis que sunt signa ulceris et tunc si urina fuerit rubea erit colera subalba et remissa in colore erit flegma salsum. Eius aut qui fit ab ulceribus vel scabie erit in urina expulsio sanguinis vel scabiei et primus ardor aliquando pervenit ad secessum. Signum vero fit defectu humiditatis est ancessio ductarum cum evacuationem cum extenuatione corporis hec quidem non est expedienda quam si pervenerit dixit Almasor provenit ex ea ulcerum in vesica et instrumentis urinalibus variatur autem cura variatione causarum et complet dieta et potione. Fit aut ab ulcere mediamine conveniens est semen seminum melonis citrulli et cucurbite ana ʒ. v. o. i. thuris et gummi arabici sanguinis draconis ana ʒ opii et seminis apii ana ʒ. ii. fiat trocisci dosis ʒ. ii. cum aqua papaveris. et fit a dispositione calculosa curatio est calculi et fit a cantaridibus dixit Rasis sumat nutrimentum fit cum aqua et sale et unctuosis. vitet frigus et altam vocem. si dolor fuit vehemens sedeat in pilla decoctionis aneti quod si non confert sumat in cibo de lactucis elixis et si non confert tunc dolor sumat in potu et post succo lactucarum et si non confert tunc dolor alterabit ad tenasmonem. Fiat

Ad ... vesice
[illegible]

in potu de butiro ovino cocto in quantitate ʒ. i. s. cum ʒ. ii. vini mixtum et fiat recursus ad ea que dicuntur de veneniis et hiis qui sumpserunt cantarides. Fit aut ab acuitate colere, cura est ut fugiat patiens moram in aere calido sub sole et ad ignem et applicatione omnium actu calidorum maxime circa renes et pectine fugiat laborem adhereat quieti mentis et corporis fugiat fricationes in dictis membris omnia balnea actu et potentia calefacientia fugiat sompnum diurnum longum accubitum in plumis et super dorsum et fugiat vigilias plurimas. abstineat a cibis salsis acutis acetosis stipticis et plurimum dulcibus. sint cibi facilis digestionis pauce dulcedinis ut aqua ordei ova sorbilia butirus cibus fiat de cucurbitis et melonibus cum pullis et gallinis pinguibus in summa sint cibi humectantes et infrigidantes detur lac in potu si febris non afficit mitigato dolore dimittendum est lac. utendum est emulsione seminum communium frigidorum et amigdolarum dulcium carnibus edi lactantes vitule convenientibus fasianorum perdicum coturnicum. carnes tamen domestice meliores sunt quam silvestribus que elixari debent non aut assari aut frigi, et alterentur cum cucurbitis lactucis et semper conveniens frigidis cancri elixi conveniunt anguille elixe. Ex fructibus conveniunt pauca cerasa pruna mora et similia. coitum dimittat et laborem. Conferunt portulaca blitum lactuca endivia borago. potus eius conveniens est aqua ordei julep vinum paucarum bene limphatum vitet sitim fames expurgent superfluitates. Cura huius ardoris 4or complet intentionibus quarum prima evacuat 2a lenit 3a alterat 4a accidentia corrigit et prima quidem complet flebotomia et solutione ventris vomitu cristeribus et lenitur provocatione urine. de flebotomia dixit p. conveniens cum ardor fuerit vehemens et incidatur basilica minor. si vero diuturnus saphena in frigidioris aut a flegmate salso mollo fiat flebotomia

In vas ... ipsi ... [illegible]

soluatur humor peccans siue fuerit
colera siue flegma salsus vel tus cont
humore peccante extrahens quibus
factis prouocat urina in magna quan
titate deinde cum aqua casei diminuit ma
ad intestina et utitur cassia cum aqua ca
sei · alterat autem pulpa cassie cum ab intus
et extra sumendis et de assumendis
ab intus scribit post constrictivis electuarium
mirabile ad ardorem ℞ seminis melonis
excorticati amigdolarum dulcium papaveris
albi fructus pini ana terat et misceat cum
julebe dosis ℥ v · et confert sirupus violatus
nenufarinus cucurbitinus et de papavere
cum aqua decoctionis liquiritie seminis malue et
radicum altee et sirupus frutus ex aqua batace
cum zucharo albo valde conveniens est in yeme
cum calida estate cum frigida · Trocisci
vero et sanant ardores antiquos et cos
qui coguntur cum multo dolore centies
surgere ad urinandum et sumuntur cum melli
crato aquoso ℞ medulle seminis citrulli
et cucurbite ana ℥ iiii seminis lactuce et por
tulace ana ℥ ii succi liquiritie glandium ana ℥
i · iv ℥ ß murtillorum et lentium excorticata
rum ana ℥ i terantur et cum succo portula
ce vel mucilagine psilii fiant trocisci
et exhibe ℥ i cum aliquo potu conveniente et
si vis magis constrictivos facere incorpora
cos cum succo ypoquistidos · sirupus valens
ad ardorem urine cum difficultate emissio
nis · ℞ seminum communium frigidorum ℥ i · viola
rum · florum nenufaris sambuci succi liquiritie
ana ℥ ß ordei mundi ℥ i · decoquantur
in aqua cucurbite lyta per expressionem eius
post ipsius decoctionem que sit lib. iii quousque
mediretas consumetur postea colet et cum lib.
i zuchari fiat sirupus · sirupus ad excoriationem
et ardorem urine ℞ cortici mandragore
℥ i ß seminis apii seminis papaveris albi ana
℥ iiii seminis lactuce ℥ iiii · herbe lactuce a
corce marrubii endivie foliorum papaveris
ana ℈ i · opii thebaici ℈ ß omnia pistentur
grosso modo deinde bulliat in lib. iiii aque
usque ad medietatem et postea colentur et colature

addatur zuchari albi et coquatur ad spis
situdinem dosis ℥ i ß cum aqua endivie
in mane vel in aqua ordei Electuarium
ad idem ℞ seminum communium frigidorum ℥ i
liquiritie rase et mode masticis medulle
seminis altee medulle seminis citoniorum medul
le seminis malue ana ℥ ii seminis papaveris al
bi ℥ i omnia pistentur et pulverizentur et pulpe
cassie ℥ vii manne albe ℥ ii et fiat e
lectuarium dosis ante cibum de mane ℥ ß
Tragea valens ardori urine cum exco
riatione et inflatione eius ℞ seminis cucu
meris cucurbite citrulli melonis portu
lace malue et papaveris ana ℥ v · draga
ganti gummi arabici violarum amidi spodii
et boli armeni ana ℥ iii · zuchari ad pondera
omnium dosis ℥ iii cum julebe · de cura autem excori
ationis humiditatis glandularum vesice cura
est cum curatione coitus et humectatione cor
poris et de unlibus medicinis est albu
mine ovi solum aut cum aliquo diureticorum
frigidorum et ex eis est electuarium mucilaginis
psilii et seminis citoniorum cum gummi arabico
et cerusa et oleum nenufarinum canfori
zatum est utile valde ardori Aliud me
dicamen valde utile ℞ semina psilii et cito
niorum integra et fundatur in aqua cucurbi
te calida postea extrahatur ab eis muci
lago que decoquatur cum oleis violato ma
drigolato papaverino et nenufarino
postea dissoluatur in eis lac mulieris lac
tantis puelle et albumine ovi recenter bene
conquassatum et succus menucie et ultimo
addatur modicum caphore et umbilicus ve
neris est utilissimus ardori urine et ulce
ribus unge electo succo eius et herba eius
ab extra cataplasmata · Et de appro
priandis ab extra dixit Rasis post constrictivis in
ungantur renes et pecten et locus me
dius inter anum et testiculos cum unguento quod
℞ olei nenufarini et violarum lotorum in
succo endivie et plantaginis et portulace
ana ℥ i · lactis mulieris ℥ ß mucilaginis
psilii ℥ i ß caphore ℥ ß cere albe ℥ i
et fiat unguentum · de curatione ad ardorem

Expertissimum quod continuus usus sirupi de ... sanat
ardorem urine et maxime ... acute
cole

Si vero ... ipsi ... melior
sanant

cu ardor fuerit cu difficultate mul
ta urinandi fomenta pecten et loca
circumstancia cu aqua in qua decocta sit
urtica paritaria et amulli et sicca ligo
aut cristepa cu eis que mitigant et in cau
necessitatis adde de semine iusquiami aut
modicum opii. Et sepe immittit in caput
virge stuella intincta in aqua rosata in
qua dissolutum sit opium. qui aut mingit
caveat discoperire pudenda ne aer ingrediat

De Strangwria

[S]tranguria est emissio urine gut
tatim cu difficultate et conatu
dissuria vero est qn ad tempus
quis mingere volens non pt sed et ad tempus
mingit. Suria vero e cu urina retinet
et nil ex emittit. apud tn auctores confu
dunt ista noia. Et fit stranguria aut pp
debilitate vesice aut pp cam in collo vesi
ce aut pp cam in intestino qd e lactus aut
pp cam renum aut pp cam in priapis
Et debilitas est pp mala ei9 complone que
ut plim est frigida et aliu pp nimia sic
citate aut apa aut casu et pcussione et
ca in meatu qui est collum vesice aut e pp
pro petate ut opillacoes coartatoria vel
carne ortu aut lapide aut sangue coa
gulatu vel sanie vel humore grossu aut
est per civitate que aut e propinqua sic
si sit apa in intestino recto aut matrice
aut seme aut multitudo flegmatis aut
ventositatis aut fru sit incisio emoroydar
aut remota ut e dolor pp ulceru in meatu
sine apate aut opiloe aut pp cam in ultro
de qua et reliqs vide apd Avic 13 34
Signa generis hnt relaoe. Signa spe
st qm fit a cu frigida mali sit urina al
ba grossa. et in mali urina alba tenuis et
multitudo necessitatis ad mingendu
anq incipiat difficultas sensibilitas fri
goris cu vesice. Si aut constrictio fiat a fri
gore sanat p iuvamentu fotu cu rbg ca
lidis mollificantibus Et fit a mala comple
calida sic signa urina tenuis citrina vel
rubea, et acuitas et inflamao cu virga

et fit ab apate ul coitura in vesica ul
membris vicinis ei signa sunt dicta loco
suo. et fit ab opillacoe signa sunt repleco
vesice inflamacio eius tensio ut corda
gravitas queda in pectine et anca cu
dolore vehementi et tensione supflua. Res
aut faciens opillacoz cognoscat pter cam
que est ab apate p syringa per id quod
ipa extrahit de sanguine aut humore aut
per id quod stat in facie eius et non dimit
tit ipam incedere ex vesica sive poro aut
carne addita aut lapide Et si lapis
cognoscit per signa eius. quia siringa
tangit rem dura. fit aut cu renum
signum est ut non sit in vesica nocumentum
ppriu vel per civitate sed in renibus est
gravitas et dolor et per illud quod pas
sit. fit aut cu poros urinalu signu
est q urina erit vacua et dolor erit in loco
ubi erit porus cu ponctione et morsu
. fit a ventositate signu est tensio sine
gravitate et punctura. fit vero ex molli
ficacoe lacerti signa sunt q eger cu facilitate
mingit qn sup vesica sit cpssio. Signa
fit a siccitate humiditatis in membris gla
dosis st ancessio emtis eis et q bucctio
fiat fluere urina. Cura stranguirie
duplici pficit instruto dieta et pocione
vitet igit aer frigidus ita ee ut qn mingit
non discooperiat membra sua et hoc i pluri
bus dispoibus eius sit letus vitet motus
fortes membrorum inferior adhereat quieti
et sopno. abu et potu devitet difficilis
digestionis In calida vitet cibi quales
st in cura male comis calide vesice vita
tur aut in cu calida aptius frictis cibis
et potibus In frigida calidis In summa in
dispoe calida cunt cibi et potus pdicti
In cura male coms calide aut apatis
calidi habentibus difficultatem sine adus
tione cunt uve albe spargi et cicera in
gra sunt carnes citra aut vulpis et
lac est conus nisi sit febris et sunt cibi
oes ventris lenitivi. potus vini alius confert
aliu nocet Confert aut cu eg do pvenit

Var
Urina provocantia [illegible] adeo [illegible]
provo [illegible] radix lapis cu vino provo
urina [illegible] et adeo [illegible]
[illegible] corpus [illegible] ut fiat
pulmo et [illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible]
[illegible] ut tollat paritaria et [illegible] in
oleo et [illegible]

Var
Urina [illegible] sparge [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]

a frigido sine materia et confert in dispositionibus apostemosis corporis evacuatio et fluxu orto re
moto qui dirigit et subtiliat materiam In
aliis autem dispositionibus nocet vinum ni album
subtile paucitatis in causis calidis corpore
mundificato confert. Cum autem propter potati
one complet sint varias causas qui in stranguria propter
sanguinem aut humore grossum retentum in me
atu et opillationes eius ut curet cum aperitivis
et diureticis fortibus premissa in evacuatione
quod aliter fieri non debet digeratur igitur primo
humor grossus et viscosus descendens ad
vesicam et evacuet cum hiis que educunt
humorem grossum. Et si necessaria fuerit itera
evacuationis fiat. Stranguria autem vitio lapidum est
cura lapidis dicta suo loco in quocumque
loco lapis contineat confert nasturcium
agreste calefactum ad ignem quanto magis
fuerit possibile et pectini suppositum quod un
gere facit cum succo eius in ponderato. Cu
ra stranguria a sanguine coagulato est ut curet
cum eo quod dictum est in cura lapidis cum
medicinis dissolutivis lapidis. Cura vero
stranguria a veruca carne orta sine ulcere in
carnato est cum unctis mollificantibus et cum
abstinentia ab acetosis fortasse prodesset
si corpus fuerit modicum et fortasse non pro
derit in corpore non modo. Et stranguria ab a
postemate curatur dicunt Auicenna curam apostematis
vesice. Stranguria a malitia complexionis vel singularis
vel composite pure vel malis et cura ipsius complexionis
male dicta est supra. Sed stranguria ex mollificatione
lacerti cura est ut curet cura paralisis Et
si in causa fuerit frigus cura cum oleis calefa
ctivis et calidis confectionibus Et de conferen
tibus ad hec est ut sumat fimi columbarum
silvestrium ʒ i bibat cum urina pueri Et
confert balsamum bullitum cum calida. Et si
fuerit a calore lacerti curatur cum frigidis stri
dis et de conferentibus est semen lactuce cum
bibit cum vino pirorum cum aqua granata a
cetosi In stranguria a siccitate cura est cum humec
tantibus In stranguria autem a percussione vel casu fiat
primo cristere lenitivum deinde minue ba
silicam deinde mollificatur locus tepate cum

effusione aque calide et una et unctione
olei cum strictione per plures horas sepe
papiendo egro ut conetur ad mingendum Et
si minxerit sanguinem plurimum retinebis cum
cum trociscis de carabe Et si timet ne co
geletur fiat ut dictum est Et stranguria a vetustate
curatur cura vetustatis vesice Et si fuerit
propter acuitatem et baurachitatem curet cura ar
doris urine Et si in causa fuerit longitudo
retentionis urine nunc eius cura iterum est cum
unctis mollificantibus factis ex sepe lini seminum
greco cartamo et herba arthetica foliis
caulium rubea tinctorum et emplastris factis ex
ipsis super pecten et administret siringam cum
oleo de terbentina quod est optimum et p
aosiz quo unim loco balsami olei. Si
vero in causa fuerit nebulositas ut propter cau
rem epatis intestinorum vel dorsi habenda
est illorum intentio Hec si conferunt bonum est si
non administret diuretica nisi timueris
ne faciat descendere res plurimas ad vesicam
nunc confert dicit Rasis v. ... semen
melonis et apii et anisi et dauci et apii
montani an partes equales cum ... partem
unius quarte dos ʒ iii. nam facit minge
statim. Et autem que provocant urinam quedam
simplicia quedam composita. Et de simplicibus
urinam habundanter provocantibus sunt anisi
rubea tinctorum apium montanum ... cu
m semen melonis et cucumeris squamam
et decoctio maiorane Et cinnamomi po
nunt in medicinis ad faciendum velocem dissolu
tionem In difficultate mingendi ut sauina
provocat super omnia medicina et semine urtice
silvestris est fortius ea et cortex om
bus modicum et pamculus sicut agibus
egrediuntur et pulli sub gallina suppositi in dosi
ʒ i cum tinctura zuchari statim urinam provo
cat Et mesue dicit quod radix ubere cum
mulsa calida bibita. Confert herba vo
cata brunetta decocta in vino et datum in
potu ad difficultatem urine a quacumque causa
est expertissima. Syrupus ex decoctione radi
cum eiusdem silvestris cum duplo sui de aqua
calida dos ʒ ii urinam et menstrua pro

uocat . Me^{ue} aut ͻposite tiriaca me
tridatu diacalamitu diacurcuma
pille opiate prouocātes urinā ℞ fiuter
re metustri seīs apij clauā rubee ne
tor sauine assari ameos seū costi gu
lange amigdolaꝝ amaraꝝ ꝯcorticataꝝ
añ ℈ . i . seīs meloniū ℈ . s . cantaridaꝝ
℈ unius quartum armoniacū in uino cū
quo et ex alijs ͻficiant pille grosse dos
ʒ . ij . uinū decoctionis lapacij pectini fo
meritū urinā prouocat mulieribꝰ . et
paritaria ī oleo decocta pectini infun
tū emplastrata prouocat eorū urinā
et si addat ei ruta et leuisticū melius
erit . Et pudens dixit si imponis de filis
croci in foramē ueretˡ prouocabit urinā
Ras ·v°· ͻtinēt dixit q pediculꝰ ī fora
mine ueretri positꝰ urinā prouocat

De dissuria

Dixit Ras ·v°· ͻtinēt quū alijs min
git pluries successiue paulatī
paulatī tūc est dissuria et fit
quia ps urine trāsmittit sup pte altera
itaq nō congregat ī uesica . cū ait dix
Auic ēē aut ꝑꝑ eam ī urina cū ī ipa
acuitas aut eius multitudo et fit acu
tis ꝑꝑ cibos coitū laborē uenas et ͻplexione
calidā epatis et renū et uenaꝝ eoꝝ et
fit ꝑꝑ multitudinē urine quū ponderosi
tas urine sup uesicā ͻprimit lacertū
ad apcionē quādā quāuis necitas non
uocat ad illud . aut cū ē et ē ex pte
instrumētoꝝ urine cū in lacerto ē molli
ficatio supflua cū stupore et destructione
sensus eius sicut accidit ano cū molli
ficat lacertꝰ eius et hec cū est ei ꝓpa
aut ꝑꝑ malicīa ͻplexionis ꝑuenientē ad ipm
a cerebro nucā ul' neruus aut ab alio
mēbro et hoc ut plim fit a frigore
aut cū est ꝑꝑ corpus uesice et ē malicia
ͻplexionis que ut plimū est frida et
qūꝫ fit ꝑꝑ coītatē ad mēbra uicina sicut
ad matricē cū est ī pleta fetu magno
aut cū patit apā magnū quare ͻprimit
uesicā . Alias cās tetigerūt auctores q̄s
ob breuitatē ꝑtereo . Signa generis ha
bent relacōe et signa spēꝝ sm cās no
ta st ex dictis in c° de stranguire . Cura
triplici pficitur instrumēto . dieta pocōe
et cyrurgia et ī oibus istis sm diuersita
tem cāꝝ est silis cure stranguire ad
quā fiat recursus . de duabꝰ tn spēbus
scripsit Sapio qm si distillacio fuerit
ꝑꝑ acuitatē urine uel aliās humoris
administrens aqua ordei lactuca endi
uiā cucurbitā maluā et silia et abluā
tur cū aqua dulci calida uel decoctōis
temperantiū et ūgant loca cū oleo rosa
to et silibus et prohibeant a rebus ca
lidis acutis salsis et multū dulcibus
sed prius euacuet colera et humores a
cuti utat quiete gaudio et uigiliarū
paucitate . Et post iteratā euacuacionē
exhibe unā simplicē et zucharū rosa
tū cū triasandalo et diarodon frigido
et emplastrū uesice cū unto sandal'
sumac et silibꝰ . Ei uero que fit sine
ardore et adhustione nō fit usus frida
ꝝ rēꝝ et humidaꝝ sed euacuā flema
et administra sacene ʒ . s . quousqꝫ sanet
et utat potu uini et alijs rebus calefa
cientibus et accipiat ͻfectionē ana
cardinam et metridatū . et iteꝝ ex ye
ra galˡ et ͻfert hoc medicamē iuuam
to manifesto ℞ glandiū granoꝝ mir
ti et corticū thuris amini carui api
añ terat et detur ex eo ʒ . iij cū uino
antiquo . Et Auic dixit dī expertis sīt pil
lule de alasce cū petro . Radix celido
nie trita cū aqua bibita dissurie ͻt
et prohibet descensuꝫ colere ad urinā
et remouet acuitatē eius et xiloaloes
prohibet fluxū a frido . Alexād' dix
fiat emplm ex mastice thure cinamo°
et garofolis nuce cipssi cinamo° ruta
menta absinthio storace calamita gallia
muscata et silibꝰ . Fit aut ex debilitate
uesice ͻt ͻmede aromatū calefaciētia
et utile est electuariū de thure sine
opio et ͻfert ūgē pecten cū nardino

et vitrino et emplastrare ipm cu spica
cinamomo et gallia cu cera dissoluta
cu aliquo oleo ar^co calido. Aliar
vero cur cure note sut ex dictis i cura
stranguirie de opere cyrurgica quantu
ad stranguria et dissuria. In opillaco
meatus vesice ex carne ul verruca orta
in eo si superius dicta no cotulerint. dix
Ras ii^o contn̄et sande in vesica r i collo
eius modice sm q scindit i extractioe
lapidis et inde cura^o fiat carnis orte et
stillicij uel ibi maneret cannula ut mingat

De involuntario fluxu urine

Iso ca
nuolutarius exitus urine est duobus
modis unus est qz licet paciens
mingere nolit tn cogit ad mit
tendu stimulatus ab acuitate urine.
Alius est qn no vult paciens neqz cogit
stimulatus et tunc egredit urina absqz
voluntate siue ex ea distillacio siue no. si
ue egrediatur sensibilit siue no i sensibilit
Ca huius est aut p proprietate aut p
acuitate aut est pp exitu spondilis ad in
tra cop̄nnēt vesica ei horr. aut qz in
mocione spondilis lesus est unus veni
ens ad lacertu vesice vn̄ no pt constringi
aut est pp stercus coartas et comprimens ei
hora vesicam sicut accidit pregnantibus in
processu impregnacois aut matrem cop̄ine
tem. Ca que est per proprietate est cu
mollificat lacertus constringens collu vesice
quod accidit aut pp frigiditatem aut pp debi
litate accidentem ei sicut accidit senibus
aut pp caliditatem plurima i ca attrahente ad
vesicam resudacione ex corpore r aquo
sitate que vadit mixta cu urina. Signa
generis habentur ex i lacie. signa spe
cierum cas ex precedentibus nota habent. Fre
quentius vero fit a frigiditate. Cura perficiat
dieta et pocione. Et dieta i ambabus
causis s i caliditate et frigiditate nota est ex
superioribus que tn hoc hunt stiptici[ta]te
et loquendo de dieta sumat abaria
grossa et pane asimu risu vinu rubeu
grossu lactuca portulaca. In fra aut

a frigiditate prohibeant ab oleribus fri
dis et humidis utant pipe sinapi car
nibus assis vino vetusto carne leporina
et no multiplicet potus mixtus cu aqua
nec sumat frigida urina provocativa
utat menta frequent et pulmo edi ces
tus urine i continentia cohibet. Cura
per pocione est ut i calida curet cura
diabetis. confert sumac acacie et gumi
arabica addito luto armeno. In ieiuno
cu aqua stiptica aut Rx carabe boli
armenici mirabolanorum nigrorum medulle
glandium lentium excorticatarum an ʒ ij
coriandri torrefacti i aceto positi ʒ j. fiat
pulvis cuius dos sit ʒ iij. In fra aut
a frigiditate confert hoc Rx glandium siccaru
ʒ l. thuris ʒ xxx mirre ʒ vi. seis ru
te et acori et apeii an ʒ x. fiat pulvis
cuius dos est ʒ iij mane et sero cu rob.
Et dix Ras vi. continet Rx zz galage
cipi masticas an ʒ x cinamomi thuris cas
sie lignee an ʒ vi. gallarum cardamomi cu
bebe piperis an ʒ iiij. viloaloes ʒ j. co
ficiatur cum melle dos ʒ iij. et dixit dari
potu ʒ iiij thuris cu aqua calida per
triduum qm sanabit. Et dix cu eger
multu urine mittit sine ardore et siti
et corporis extenuacione danda sunt que con
stringunt Rx gⁱ glandium ʒ iij. olibani ʒ
ij seis coriandri sicci boli armenici gumi
arabica an ʒ v de quo sumat mane
et sero. dixit autilis iunget vesicam cu
oleo rute quousque calescit diminuit urina
et applicat renibus et pectini ceroticu hoc
Rx laudani masticas an ʒ ij. gallarum cipis
si et olibani an ʒ j. viloaloes storacis
calamite galage cinamomi an ʒ s therben
tine ʒ s, sucri mete ʒ j. miscant cu pis
tello calido et extendantur sup corio ponat
hoc ce valet i go

De mictu in lecto sine i sompno

in

Ictus i lecto accidit pre sompni
qz vigilie quia i sompno superflu
a magis i vocant intus qz i vi
gilia et accidit magis pueris et puellis

ex mollificatione lacerti vesice alius ex
acuitate urine · alius accidit ymaginatio
in sompno quia virtus expulsiva excitat
eam ad mingendum et ymaginatur quod locus
sit conveniens et consentit illud quia in
[illegible] lecto signa generis habent relationem
· Signa specierum sunt causas note sunt ex supra
dictis · Cura fit absque caliditate et a
cuitate dixit Rasis xi continentis potus
minimum debet penes sompnum donec ipse
dormiat [illegible] et desiccet regimine
cum siccitate et paucitate nullam
comedat acetositatem neque olera humida
adeps [illegible] masculi in hoc proprieta
tem habet utatur cibis paratis calidis
condimentis ut pipere cimino et zinziber
Serapio dixit quod hoc est privatum valde
quod Recipe mirabolanorum chebulorum bel
liricorum emblicorum glandium infusis
in aceto uno die et nocte et postea
exsiccatarum ana ℨ vii · api granorum mir
ti storacis sicce et coralli ana ℨ v · mir
re ℨ ii · conficiatur cum melle dosis ℨ iii · et
sit bulitum vinum decoctionis mirte pille
Rasis xi continentis Recipe mirre costi asse
castoree copularum glandium piretri ana
informentur cum aqua mirti recente dosis
ℨ i · penes sompnum · Ad ultimum autem huius
morbi est cura involuntarii fluxus urine

De dyabete

Diabetes est egritudo sitis et im
lubricitatis stomaci et intestinorum
ex immoderantia desiderii et velocita
te evacuationis et sic in lubricitate in
testinorum evacuatur cibaria sic accipiun
tur · sitibundus illud quod bibit sive aqua
mellis sive secanabim sive vinum eva
cuat sicut bibit et non mutat · fit autem
hec egritudo propter defectum virtutis contenti
ve cum constancia virtutis attractive
eorum · Causa vero vehementis attractive
eorum est caliditas egressa ab equalitate
et defectus contentive · cum est frigus toti cor
pori dum aut renibus procedens quandoque
potu aque frigide quandoque obsessione frigoris

in totum penetrantis · Signa generis
nota sunt relatione et ex eis que nunc
diximus · Signa specierum que fiunt a caliditate
signa sunt caliditas sensata in renibus
dolor punctura sitis intollerabilis as
sidua et non humectat os eius hora a
liqua · et secundum Galienum erit in principio multa
et erit sicut lotura carnis recentis
mingitur tamen tincta quod in fine ex debilita
te epatis et propter eius dilatationem erunt
vene emulgentes et habundancia san
guinis que quanto maiori sunt tanto plus
aquositatis transibit ad renes et mi
nus colorabuntur · urina autem ex defectione
profluens epatis minoris quantitatis erit
et plus rubebit · procedente vero tempore
et diminuto sanguine in venis · et constri
ctis viarum meatibus et ex siccitatis egre
ditur urina in qualitate sine colore po
tus et erit subtilis alba ut si sola a
qua bibatur · Signa autem facti a frigiditate
sunt sensata frigiditas in renibus sitis ma
gis remissa et magis tollerabilis et
mingit statim post potum aque frigide ·
Cura perficit dieta et pocione et in
facto a caliditate dieta consistit in habi
tatione aeris frigidi et expositi ventis
borialibus sit tranquillus fugiat iram et
furorem stet in ultima corporis quiete
et dixit Rasis xi continentis quod convenit eis
sessio in aqua frigida donec virescat
cutis et livida fiat nam infrigidat
renes et tollit sitim caveat sompnum pro
fundum sed plus vigilias · caveat a ci
bis calidis et vino et omnibus quibus u
rina provocatur · si tamen sit necessitas vini
gratia virtutis sit rubeum ponticum
multum aqua fractum · vitet acuta salsa
acetosa assa fricta · Caveat omnia uri
nam provocantia sive sit calidum sive sit
frigidum sit cibus facilis digestionis cum
sumac et agresta conditus et sitibus
caseus recens · Et de convenientibus sunt
carnes edulium pingues et gallina pin
guis · de fructibus conveniunt cerasa pruna

unguentum frigidum renum
Recipe olei de nenufare ℨ ii [illegible]
ℨ i [illegible] ℨ ii [illegible]
ℨ i s florum nenufaris ℨ s [illegible]
adde [illegible] pone de quo renes
unguentur et [illegible]

mora persica iuiube granata rancia
et acetosa. Sumat in potu aquam or
dei cum oleo amigdolarum dulcium et
zucharo. et iuleb rosatum et minna
simplex. In diabete autem a frigido
locetur paciens in loco temperato aut ad
caliditatem declivi irrasetur et confricetur for
titer et in balneis calidis sudet. nam
dixit aaron confert eis sudare in bal
neo sicco prius dormiat vigiliis utan
tur plurimis cibos comedat calidos
stipticos gallinas pingues et ova sor
bilia vinum habeat odoriferum. Cura
per pocionem quatuor completur intenci
onibus. quarum prima alterat. 2a evacu
at. 3a dividit. 4a accidencia corrigit
intencio prima perficitur cum solutione in
calida ad infrigidandum renes. Co
nvenit igitur in primo aqua ordei cum sirupo
papaveris et aqua granatorum aut tro
cisci de spodio cum aqua prunorum et
sirupo de ribes aut trocisci de caphora
cum aqua granatorum. Sirupus utilis in primo
Recipe pruna quinque ramo coriandri et mir
ti ana ʒ ij. rosarum nenufaris ana ʒ iiij
bulliant in aqua de qua recipiant
ʒ viij. et succi capillorum veneris ʒ iiij
et sirupizetur cum zucharo. alii tro
cisci utiles in primo Recipe mucilaginis psi
lii coriandri preparati spodii coralli
karabe sanguis draconis sandalorum ana
ʒ ij. caphore ʒ ß. conficiantur cum dicta mu
cilagine. Et cum res fuerit valida
conferunt trocisci perfecti quos posuit
Rasis vi continentis qui Recipe spodii ro
sarum liquiricie gummi arabici dragaganti
ana ʒ ß. caphore et opii ana. fiant
i. informentur cum mucilagine psilii et
dentur cum aqua tamarindorum. In pro
cessu confert sumere in potu mucilaginem
psilii et aqua portulace cum iuleb vi
olato vel nenufarino et sunt elec
tuaria frigida consumptiva facta ex car
ne testudinum et lacte asinino cum
zucharo addito cum gummi arabico spo

dio flore lambrusce succo liquiricie con
ditum sepe caphoratum. In diabetica fri
da quam Avicenna dixit se numquam vidisse
confert medicamina cordialia o
dorifera stomatica calida cum decli
nacione ad stipticitatem et fiat sitis
fiant aliquotiens cristeria lenia ali
quotiens cum pillulis de aloe et iteretur
hoc regimine et aliud super cibum faciat
vomere cum rafano et similibus et calefi
at corpus cum ventosis sine scarifica
cione super nates spatulis et cruribus
deinde confricetur cum equitare et fricacione
temperata in extremitatibus eius et in
fine eius preparatur in balneo calido
et bibat vinum grossum rubeum et si pa
ciens fuerit sine siti Recipe castorei min
te sive petrosilii cupullarum glandium
ana ʒ j. pulverizentur dosis ʒ j. cum sirupo
mirti et in calida confert emplastrum con
fortans renes quod Recipe cupularum glandium
psidie balaustiarum acacie rosarum boli ar
meni ypoquistidos ana ʒ ß. laudani
ʒ ij miscerantur cum sirupo mirtino. 2a in
tentio completur cum evacuacione humorum peccat
et in colerica sepe solvatur venter cum cas
sia manna tamarindis et zucharo vio
lato et Alboia raro et in hac passione
Tercia intencio completur cum diureticis
et melius est dixit oribasius ut pro
vocetur sudor unde sudet in balneo sicco
et fiat fricacio fortis et nullo modo super
renes provocetur vomitus sepissime leniat
venter nam nec commovet plures et sicce
ymo in hac cura a auctoribus est incipi
endum et cum eis prosequendum ymo aliud si
ut fortis. 4a intencio maxime sitim re
spicit quare teneat in ore pillas sitim
sedantes aut frustum cristalli aut ali
quod acetosum et melius est ad seda
dam sitim dixit Avicenna ut bibat quantitatem
magnam aque. deinde vomat eam et
iteretur illud in eo. Sirupus digerens magis
que ut plurimum est colica Recipe sirupus vio
lati sirupus de nenufar sirupus de endivia

sir. rosati an ʒ s vel sic ℞ lactu
ce endiuie portulace solatri ro viol
an ʒ s seīs melonis cucumeris cu
curbite cucurbite an ʒ i seīs portu
lace psilii granorum alchechengi an ʒ
iii decoquatur et cum aqua endiuie et
zuchara fiat sirupus deinde sic soluatur
℞ reubarbari ʒ i spice ∋ i par
cissime mane an ʒ s dissoluatur in aq
solatri et endiuie

De multitudine vrine

Multitudo vrine aliquando accidit propter lar
gum potum precedente aliquando fit propter u
sum ciborum et medicinarum prouoca
tiuarum cum fortitudine et quandoque fit propter nimiam
densitatem pororum corporis a quo humi
ditates debentes emitti insensibiliter
non emittitur sed compellitur ad vias u
rine aut fit propter siccitatem multum ventris
aut fit ex potencia calefactionis ca
pitis que liquefaciat flegma et fluit ad
renes et emittitur cum vrina et signum
huius est quod adest rubedo oculorum propter
caliditatem attrahentem sanguinem calidum
ad caput sed si adsit ardor et acui
tas urine tunc cum hoc est caliditas
aut ulcera et si fuerit mictus plenus
et frequens sine frigore erit ex tenui
tate sanguinis. Si vero fuerit cum frigore
inuoluntaria emissio urine erit. Aui
posuit causam fere ex frigore et dicit quod omnes
medicine que sunt facientes ad coitum uel ca
lefacientes sunt nociue ei qui habet mul
titudinem urine ex frigore et omnia sor
bilia in termino supra nominata sunt ei di
cit quidam quod debet esse trita et quod antequam
coquatur debent infundi in aceto die
et nocte et confert potus vini rubei in
quo coniectus multociens fuerit calibs et
similiter sessio in ipso vino et confert thus
galange capi. Fit autem ex tenuitate san
guinis dicit Ras v continens curatur cum hiis
que ingrossant sanguinem ut lutum arme
num sigillatum carabe acacie cupulle gla
dium balaustie mirti et similia Sapio dicit
corpus et probauimus has pillas conferre
ad multitudinem urine ℞ murre costi
ciminum castorei alahalie cupularum gla
dium piretri an terantur et conficiantur cum
aqua mirti et detur ex eis apud sompnum
ʒ i cum vino in frigida autem aqua cum calida
valet puluis qui sic fit ℞ ypoquistidos
granorum mirti acacie sumac an pul
uerizentur et detur cum rob et sirupus confec
tus ex decoctione florum nenufaris aut
radicum eius est melior super omnia urina
grossam que ungitur turbida cito re
stringit et clarificat

De paucitate vrine

Ysaac dicit quod paucitas urine fit aut
propter paucitatem potus aut propter potu
rei grosse aut quia cibus est
exsiccatiuus et consumptiuus humiditatum
siue sit talis naturaliter ut panis milii et
seminum minutorum siue sit talis artifi
cialiter ut panis biscoctus aut propter multitu
dinem raritatis corporis aut propter superflu
as euacuationes. Signa generis ha
bentur relacione. Et causarum signa pauci
tatis potus et aliorum exsiccatiuum et euacu
ationum similiter sciuntur relacione. Signa ra
ritatis sunt multitudo pilorum. Galenus dicit
in commento illius afforismi cutis raritatem declarat
pillus cum corpus multum cibi accipit cum
paucitate euacuationis et non impinguatur tunc
illud corpus est rare texture et consumitur
si cum multitudine cibi non subsistit vaca
tus et laboribus sed cito deficit.
Cura consistit in prohibicione causarum et
si fuerit propter nimiam corporis raritatem que
escat in aere frigido cibisque utatur et potibus
viscosis glutinatiuis et grossis et de
conferentibus in fortificacione attractiue renum
et aperitione meatuum est ut decoquatur
lenticula et radices apii et in decoctione
dissoluatur furfur et supponatur cum pillis
calidum renibus et vesice

De mictu sanguinis

Ysaac Ras v continens aliquando fit mictus
sanguinis lotium carnis ex debilitate

renum quando non discernunt ab aquositate sa
guinis urina que est in ea sed confunditur
cum sicut est ad vesicam. Cause mictus san
guinis alie sunt extrinsece et alie intrinsece. de ex
trinsecis sunt casus et percussio labor vehemens
equitacio inepta. vehiculo in curru ponderis
elevatio nimius coitus. et fortis in contra
concussio aliquando post sumptionem cibi acuti aut
vini acuti. aliquando longum post labores plu
rimos consuetos nimia replectia ciborum et
potuum maxime sanguinis multum generativorum
retentio sanguinis fluxus consueti et dimis
sio flebotomie consuete colliria penetrativa ad in
teriora. et aliquando coitum lapidis sequitur
mictus sanguinis. Cause vero intrinsece sunt
repletio venarum superflua qua separatur con
tinuitas earum. vena aut sit apercio orificiorum
earum qua evomunt sanguinem aut sit rarifi
catio pororum earum qua resudat sanguis
ab eis aut scindit vena que aut est super
membra nigrescenti aut est in eis membris
aut accidit propter vehementiam tenuitatis
sanguinis facientis in venis corrosionem quibus
corrosis fluit sanguis aut propter vetustatem
in tunica concedente quod vena in qua concludi
tur frangitur aut propter spasmum forte con tre
manum quo vena rumpitur et quandoque accidit mic
tus sanguinis ex debilitate continue renum
que frequentius rumpuntur quam vene vesice
. Signa generis nota sunt. Signa specie
rum quando qui est propter repletionem significat
causas suas et similiter ex apercione orificiorum ve
narum est modicus et sincerus et sine dolo
re et fit paulatim. et sanguis mansionis
fit plurimus et illum qui est propter subtilitatem
sanguinis significat illud quod egreditur ex co
in flebotomia communis valde tenue. et similiter ab
acuitate et furiositate sanguinis significat
color ipsius rubeus clarus sive igneus et
venit cum punctura et mordicatione et urgu
et similiter a debilitate virtutis significant
signa debilitatis eius cum debilitate tunc con
tentive contenuant membra corporis et
constantiunt. Et a causis primitivis significat an
cessio earum. et factum cum ulceribus significat dolor

et si est ibi corrosio erit paulatim et est
declivus ad nigredinem. Et quandoque est cum
eo fetor et fit plurimum eius post egestionem et
multociens sunt cum eo cortices et sanies
et pus. Et similiter ab epate significat coitus
eius permixtus saniei. Scias preterea quod
sanguis veniens ab epate est sine dolore
et pluris quantitatis et est cum aliquali
dolore agravativo in dextro ypocondrio
et eius permixtio cum urina est tanta quod vix
urina subsistit. qui vero est a renibus
est cum aliquali dolore et non tante quanti
tatis et qui est a vesica ut plurimum est con
globatus et statim residet in fondo
. Mictum autem sanguinem liquefactum in quo
caro liquefacta redit in sanguinem significat
presentia cum liquefactive ex febribus liquefac
tivis et est sicut ablutio ac si sit ab
rasio cum encausto. Mictus autem similis lo
turc carnis est significativus debilitatis
renum aut epatis. Ex debilitate renum est
maioris albedinis et magis tendens ad
albedinem rubedinis et est subtilior. Cura
duobus perficitur instrumentis dieta et pocione
. Et in utroque instructo dicit Ras. v. con
tinentis est similis cure sputi sanguinis in spa
tio dierum. dieta. abstineat a cibis calidis
et salsis utitur aquam frigidam sit panis
infusus in lacte de quo butirum est ex
tractum comedat cibos cum granatis et su
mac. Et si virtus fuerit debilis confor
tetur cum aqua carnis et confuso decoct
cum stipticis. vinum vero omnino vitandum est
et si non fuerit excusatio sit vinum nigrum
ponticum et bene limfatum et cum sanatur
tunc sit vinum album permixtum aqua. Cura
vero per pocionem est ut in frigido ex aptione
vene caveat omnia diuretica et omnia que san
guinem subtiliant vitet aloe et polipodium
. In frigido vero propter casum et percussionem mu
nuat basilica et trociscis de carabe u
dentur et ypoquistidos supra est potens
in restingendo sanguinem et mumia sit
bibita et supposita et super loco percussionis
supponatur emplastrum de bolo acacia aloe

ab epate

et febribus

a debilitate renum

Cura istius passionis

aqua frigida plus

Nota quod dicit Albertus in suo de animalibus de quodam monacho qui una nocte coivit nonagies septem vicibus et mortuus est et inventum est [illegible] sine cerebro in capite

hec effectum cum aceto et aqua et scias quod cuius est cura in secundo per solutionem continuitatis in renibus et epate. In secundo autem ex vesica dandi sunt hii trocisci. Recipe acacie balaustie seminis iusquiami opii seminis apii ana luti sigillati et gummi arabici ana conficiantur et dentur in potu. Sed preparanda est divisio ad posteriora cum ventosis et flebotomia stricta ex basilica et administretur cura in qua decocta sunt stiptica. Facta a replecione curatur a flebotomia saphene deinde procede cum stipticis et glutinantibus que tamen non sunt approximanda nisi post mondificationem corporis et in secundo per viam resudacionis ... glutinosa et viscosa et in secundo ex tenuitate sanguinis conveniunt ingrossantia ipsum. Et in secundo ex acuitate sanguinis illum mitigancia conveniunt et in motu sanguinis propter cum humoribus grossis conferunt subtiliancia ipsum tepate.

Medicamen ad sanguinem manantem de vesica. Recipe alumis scissi aureum i dragaganti ʒ ii gummi arabici ana ʒ et detur in potu cum vino. Trocisci valentes ad motum sanguinis cum ardore et acuitate et excoriacione. Recipe seminis melonis et cucurbite et portulace et spodii et succi liquiricie ana ʒ ii seminis lactuce et malve amili ... dragaganti et seminis papaveris ana ʒ ii seminis bombacis et ... et acetose et gummi arabici ana ʒ i boli armenici acacie ana ʒ ii ... ʒ i conficiatur cum succo plantaginis. Sirupus utilis in egentibus sanguinem per nimium coitum. Recipe plantaginis et seminis eius portulace extremitatum mirti ... ana ... succi liquiricie et radicum eius ana ʒ i et ... in aceto et postea torrefiant ... ana ʒ ii seminis papaveris et lactuce ana ʒ iii quassentur omnia et infundantur per diem in aqua lib. iii deinde decoquatur ad consumptionem tercie partis deinde cum lib. zuchari albi fiat sirupus dosis ʒ i cum ʒ i pulveris qui sic fit. Recipe boli armeni ... terre sigillate ana partes equales. In secundo autem ex replecione ulceris et corrosione et a debilitate digestivis in epate et renibus et aliqua fractione et tenuitate humoris. Cura dicta est in suis locis. Ereccio autem non est restringenda nisi pervenerit ad debilitatem.

De minctu saniei

Et signis locorum a quibus sanies procedit sic scribit Constantinus.

Si sanies egreditur de vesica emanabit urina cum qua non admiscebatur aliquid de sanie sed residebit in inferioribus eius sola similis squamis et dolor erit in pectine et piroricon. Si autem egreditur a renibus dicit Galienus egreditur mixta cum urina et egreditur cum ea quasi villificus carnium. Et si de gibbo epatis venerit erit mixta valde cum urina et turbida fiet per eam. Et si venerit de pectore urina erit clara quia egreditur de meatibus strictis paulatim admixta colorata ac si esset pars eius. Cura minctus saniei est cum sua cura.

De dimensione coitus et eius ablacione

Paciens coitus tribus leditur modis aut quia in totum aufertur aut quia diminuitur aut quia vehementer augetur. Non autem hec opinio propter dictum coitum nisi in quippe valde quis corruptionem diverit involuntarius ad usque erectionem aut integrum modum coeundi. Sed ad oportune coitus tria sunt necessaria. Primo virtus que debet esse sana et fortis et iuventute roborata. 2º instrumenta debent esse congrua magnitudine et distincta non confusa ut in hermofrodita. Et tercio ut materia spermatica sit conveniens in ipso actu mittenda. Et ex eis que debilitant coitum ex parte virtutis et debilitat ipsam virtutem sunt horribilitas coeundi et verecundia et quodque fit propter causam animalem ut timor sollicitudine et quecumque esse est propter oblivionem coitus et quis fit propter longitudinem abstinencie a coitu unde membrum genitale contrahitur et detumescat unde ut dicit Galienus sicut qui usus operis est cum augmenti instrumentum ita dimissio eius est causa minutionis

cutionis ipsorum et

Mrolus(?)

Cebum cumenti [illegible] in melle [illegible]
[illegible] virga [illegible]

purificationis ipsorum et quandoque est propter pauca
titatem spiritus et caloris resolutum ex evacuatio
nibus fortibus et quandoque est propter abstinentiam
a cibo uel propter magna cogitatia et vigilias
multiplicatas et febres arsivas. Ex parte
autem instrumentorum est quia aut causa est in virga
aut in membris genitalibus et que sequuntur
in ea desiccatio eius preparatorie uel dela
torie aut est in membro medio inter princi
palia et genitalia et in renibus aut propter
paucitatem inflamacionis et quandoque virge
sunt valde magne et longe unde numquam in erec
tione consistunt. de causa uero testiculorum dixit
Avicenna quod sunt aut propter maliciam complexionis
purum aut composite et quandoque sunt cum membris
principalibus ut ex parte cordis aut ex parte
epatis aut ex parte cerebri. nam si sperma est
minus illud erit a cerebro. si erectio ve
neri debilis illud erit ex corde et si ap
petitus venereorum erit debilis illud erit
ex epate et renibus. de causa uero membrorum
mediorum ut renum dixit Avicenna quod accidit
propter egritudines ipsorum et ex parte membrorum inferiorum
est ut sit in eis caliditas aut frigiditas
intensa et ex parte membrorum vicinantium sicut
illi cui accidunt emoroydes et habent sci
aticam passionem et quibus advenit superflu
itas urine nam ipsa extenuat renes. de
causis uero ex parte spermatis propter pruritatem mor
dicationis ipsius amplius predictas alie sunt
in tractatu alie contractus quas alii deduxerunt
Cause pruritive — ad pruritivas antecedentes et coniunctas. Cause
igitur pruritive sunt tempus regio nimis frigida
sicca et caliditas fortis abhominatio timor
tristicia ira labor dissolutiones vigilie superflue
Cause antecedens — causa antecedens preterea dicta quod sit mala complexio to
tius aut membrorum principalium et aliorum com
coniuncta — municantium genitalibus. Causa uero coniuncta est egri
tudo seu compositio seu mala complexio membrorum
desiccatorum. Signa male complexionis frigide sunt
sperma habundans sed subtile frigidum egre
diens et desiderium stans. sed erectio in
se est debilis et frigiditas sentitur in genita
libus et iuvat a calido. Signa male complexionis
calide sunt desiderium ad coitum stans et

sensata caliditas in ipsis et iuvat a frigido
. Signa siccitatis sunt paucitas spermatis apud
coitum. Signa uero frigiditatis cum membrorum que
sunt supra membra generacionis sunt quia si est
ex epate et renibus minorat appetitus
ciborum et non est illic digestio neque generatio
sanguinis quare erit cum ariditate et si
fuerit ex corde minorabit erectio et
quandoque descendit sperma absque erectione et
caliditas corporis erit diminuta quia
ut plurimum hoc procedit a mala complexione fri
gida et humida cordis. et si fuerit a cere
bro minorabit spiritus motus spermatis et
non erit commotio et confricatio que causat sensum
. nam sperma est ex hiis que creant sensum
et Avicenna subdit quod cordi epati cerebro
et renibus adsunt signa debilitatis eorum
in suis causis. Signa autem frigiditatis propter pauci
tatem inflacionis in inferioribus sunt quia vi
des virtutes aliorum membrorum superiorum sal
vas et incolumes et vides debilitatem in
erectione tantum cum virtute cordis et in [illegible]
. Signa frigiditatis propter mordicationem habentur
relatu et iudicio patientis ut quod sit vere
castus uel timidus aut fecerit votum cas
titatis. Et signa frigiditatis propter maleficia sunt
ablacio signorum et aliarum causarum. non enim pote
rit intelligens medicus investigare aliqua
dictarum causarum ex signis dictis neque ex relacione
pacientis tunc est ex maleficio et maxime
cum poterit vir cum alia muliere coire ab
uxore. Et signa causarum pruritivarum habentur
relacione pacientis. Cura duplex perficitur
instrumento dieta et pocione et utraque est
generalis et specialis. Et cura generalis
est tres intentiones una ad multiplica
dum materias spermaticas 2a ad multiplicandum
in corpore et ventre inferiori spiritum vento
sum / 3a est ad incitandum pacientem ad coi
tum. Et prima intencio perficitur cum cibis et
potibus bone et facilis digestionis et mul
ti nutrimenti. Et 2a res perficitur cum cibis puris
et medicinalibus in quibus reperitur generacio
ventositatis et ipsius multiplicacio. 3a res
perficitur cum excitantibus in resolutione vetustatum

Cura ad coitum et frigiditatem
R[ecipe] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 i 3ss [illegible]
[illegible] 3 i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 3 ii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vt mulier [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
non appetitus [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et virga [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et virga [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 3 ii [illegible] 3 iii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 3 i [illegible]
[illegible] [illegible] 3 iii [illegible] virga
et virga [illegible] [illegible] et [illegible]

et est exsiccativum frigidum et est aceto
sum stipticum et est narcoticum. 4o prose
quitur cura cum facientibus sperma prou
ocativum ad quod iuvat speciositas mulie
rum amplexus earum confabulatio cum eis
ludi cantilene et hystorie tractantes
de rebus venereis. Cum autem diminutio
coitus ut in pluribus procedit a frigido
unde in regimine contra eum necessarium est plus ad
calefactionem et humectationem et in
flacionem et calefactionem renum. ideo
primum instrumentum eius est ut sit aer decli
vis ad caliditatem et humiditatem et lavati
bus et delicari dimissio laboris et motus
et cum cibum fricatio levis fiat manibus
fiat manibus blandis post deinde cum unc
tionibus ex unguentis leviter calefacien
tibus super dorso et membris genitalibus
confert balneum aque dulcis sepius
longius in lecto molli de plumis facto
Et de conferentibus sunt res que impinguant
corpus et restringentes sunt vitelli ovorum gal
linarum sorbiles iura carnes avium pin
guium bonorum pullorum gallinarum fasianorum
edorum castratorum et lactantis vituli et
sunt cibi multiplicantes sperma sicut ce
pe dulces cicera et fabe et pinee. Et
Avenzoar dicit in prohemio theysir
probatum est comedere cerebra passerum
et prope masculorum et comedere pastina
chas est vehementer provocationis ad coi
tum. Et dicit idem auctor quod comedere
brodium cicerum rubeorum et comedere pullos
columbinos non potentes ambulare nec
volare mirabiliter movet coitum. Et si
in eo fuerit siccitas tunc cura erit ut
et saturari cibis humidis sicut lacte et
vino pleniter comestionis piscibus recenti
bus quos assis comedunt cum cepe crudo et
conferunt pulli gallinarum et pulli columbini
pingues et universaliter cibi generantes san
guinem laudabilem sit vinum in quo mediocris
sit dulcedo. Et in frigido ex caliditate utatur po
tatio tepido aere ad frigiditatem declini et
conferunt melones et citruli et ciciameres

et albumen ovi est plurimum iuvantium
multiplicans sperma. Et confert cerebel
la avium et medulle ipsorum et cancri
fluviales. Avicenna dicit cibi medicina
les ad calefaciendum sunt ut sumat de lac
tucis lib. j. proiciat super ipsum ter
niabin pondus ʒ 40 et decoquat
donec inspissetur aliquantulum et consuet
bibere lac dactilorum ex eo ad bibendum dosis
est ciatus unus. Et si in eo fuerit fri
giditas confert aer calidus calefactio
renum boni odores et fricatio pedum cum
oleis calefactivis similiter veretri fricatio
et cum calidis et cum moderatus motus
moderata vigilia et cibi calidi proprie
ut sunt anseres anates pastinace domes
tice et vinum novum clarificatum dulce. Et
dicit liber sine auctore. Recipe acutas cepas
et infunde eas in lacte et modice com
primas eas ut maneant in lacte et comprime
et bibe ipsum lac per ebdomadam vel
ultra et videbis mirabilia. Et si in
eo fuerit defectio inflacionis et proces
serit a caliditate sumat ex cibis et in potibus
ea in quibus est infrigidacio ut sunt
cum lacte acetoso et fabe. Et si in eo fue
rit paucitas spermatis sunt quies et res
multi nutrimenti dantes spermati acuitatem
et constantes expulsiva. Dieta vero
in frigida cum membrorum principalium et des
iderium eis eligat ex eis que dicta sunt in
capitulis suis. Et de excitantibus luxuriam
est potus vini dulcis et testiculi gallorum
ova iuvenum gallinarum que habeant gal
lum ova passerum columbarum turturum et perdi
cum et ova struccionis augent sperma ha
bundanter et conferunt avellane condite cum
zucharo et modico zinziber. et allium
bonum est illi cui diminutum est sperma et
proprie cum butiro et lacte. Zinziber
conditum confert maalet dactilorum lacte recenti
cum pulvere et cinamomo bene trito et ca
stanee cocte cum pullis columbinis opera
tur ad coitum. Ageruius [?] dicit Recipe aque
carnis lib. j. succi cepe et eruce ana ʒ iij.

cepe crudum coctum in lacte
allia in lacte
vitella ovorum cum [illegible]
Avellane cum zucharo ʒ ij [?]
[illegible] lac cum cinamomo dulce

aque in qua bulluerit napi et aceta
lib. j. salis ℥ j. zinziberis piperis galange
piperis longi an̄ ℥ j. croci ℥ ß. terant
ista et ligent in panno lineo deinde omnia
coquatur donec sit consumpta medietas
nunc extrahat pannus et distemperentur
in ea 4or vitelli ovorum et deponat ab
igne antequam durescant et comedat cum
medulla panis. Species vero calentes super
alias quaerentium coitum sunt. Recipe carda
momi seminis erucae cinamomi ℥ ℥ an̄ ℥ iij galan
gae piperis longi an̄ ℥ ß. croci ℈ j.
glosator dixit Recipe cerebella passerum et
columbarum et aliarum avium minutarum et fri
gantur cum butiro et medullis cruris vi
tuli et medio suco cepe et cum cocta fu
erint supponantur vitelli ovorum et peni
die et iterum aliquantulum decoquantur et
supponat de speciebus supradictis. Debeat
autem quaerentes coitum quod nullo modo debet
repleri cibis ne quantitas ipsorum excedat
potentiam digestivae virtutis ne perveniat
ad opillationes et ad inflamationes et fe
bres. sed cum fiat interpolatio. deinde fiat
redditus. Cura per potionem perficiatur cum
medicinis confortantibus libidinem aut sua qua
litate aut sua proprietate quarum quaedam sunt
simplices et quaedam compositae. Simplices sunt
muscata galanga cepe arnoglossa costus
potatus cum vino et melle et si bibatur
℥ ß. gariofili in ieiunio corroborat coi
tum. dixit liber absque auctore aqua de
cepis unius rotelli cum rotello medio mel
lis decoquatur usque ad consumptionem aquae
cepae et sumat ex eo vadens dormitum
℥ j. Electuarium bonum et utile Recipe pinearum
fisticorum avellanarum an̄ ℥ j. ß. satiria cere
bellorum passerum masculorum an̄ ℥ iij satiri
rionis radicum recentium sub cineribus coctarum
et mundatarum ℥ iij pendiarum butiri recentis
an̄ ℥ iij testiculorum verris vel arietis assatos
in uno duos in mortario omnia terantur
postea sigillatim in butiro incorporetur et
ponatur super ipsa zuchari albi lib. j. ß. et
sit zucharum solutum in brodio pingui in

quo bauce sit cocte et sit dictum zuc.
ad sufficientiam decoctum et cum eo bene in
corporetur omnia et supponat pulvis qui
sic fit Recipe seminis erucae silvestris florum
palmarum et zinziberis albi an̄ ℥ iij. ga
lange cardamomi an̄ ℥ ß. amomi seminis
napi et seminis cepae an̄ ℥ j. dixit liber abs
que auctore coquatur mel anacardinum cum
melle apum et butiro vaccino donec in
spissent et misceant absque ebullitione
et sumat ex eo ad modum avellanae eundo
dormitum quod excitat luxuriam tota noc
te et est mirabile valde. Syrupus calens Recipe
yringorum pastinacae et erucae pinearum
dactillorum et karicarum et testiculorum
vulpis an̄ ℥ ij coquassentur et decoquantur
et colentur addito melle vel zucharo
et fiat syrupus aromaticus cum musco. dixit
Rasis v. continentis Recipe seminis cepae albae
testiculorum vulpis cerebellorum passerum
florum palme thuris masculi an̄ ℥ ij
informentur pillule cum aqua calida in mo
dum ciceris et dentur v. vel 6 et non plures
quia mulier sub viro desiccaret et po
suerunt has pillulas gilbertus et gentilis
et dixerunt loco palmarum poni semen
erucae silvestris. Si quis autem sit etatis
perfectae et iam habeat membrum dissolutum
Recipe seminis erucae ℥ 16 amomi ℥ j.
piperis ℥ iij seminis portulacae ℥ ij te
re et confice cum melle et detur mane
et sero est ei incomparabile. liber absque
auctore non est magis res ita perfecta
in erectione virge virge sicut unctio
eius et perunctio eius et pectinis adiacentium
cum baurac et melle et pirethro oleis
calidis bulliat et sinapis cum oleo et
cum eo fiat unctio. Almansor dixit dis
tempera muscatas cum vino et cum eo renes
inungantur quia potenter excitant coitum
in frigidis autem ex mollificatione digerat
materiam et purget deinde fiat confricatio cum
ab intus et ab extra approximandis et
unctio fiat ex oleo sinapis aut ex oleo
apii quod veretrum fiat durum et de va

De his qui augent sp(er)ma et valent ad coitum virga sed oui-
nos passerum pullorum et columbarum gallinarum testiculi gallorum
cu coquantur in vino et comedantur pulmo qui sit ferus [illegible] radi
ʒ j galange ʒ ij cardamomi ʒ j [illegible] ʒ j fiat puluis [illegible]
[illegible] et confert in repletis et pinguibus [illegible]
et pro [illegible] ʒ j [illegible] ʒ ß [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cardamomi piperis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] albi et rubei [illegible] [illegible] dulcis ʒʒ [illegible]
[illegible] [illegible] ʒ ß [illegible] et [illegible] et cum melle [illegible]

℞ lactis vaccini l. ij. in quo ponantur
ʒ ij [illegible] dulcis et coquantur
[illegible] ad mell [illegible] [illegible] mane
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ʒ ij [illegible]
[illegible] pisces [illegible] assatos i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et bibat vinum nouum et
grossum in quo sit aliquid aque [illegible] [illegible]

valentibus cu(m) p(ro)p(ri)etate dixit Ras(is)
2° c(on)tinet(is) qui ligauerit fel nisi sup(er)
femur dext(ru)m poterit coire quotiens
voluerit et n(on) nocebit ei et dixit
si desiccat(ur) veretru(m) ceruu aut testiculi
et terant(ur) et bibant(ur) erigit veretru(m)
valde aut si dorso alliget(ur). liber
absq(ue) auctore dixit si supposuerit
capiti mulieris dormient(is) lanam in qua
collectu(m) fuerit de sanguine vespilio(n)(um)
c(on)citabit libido in ea. tiriaca vero
sup(ra) ta cu(m) succo ypericon confert hijs
qui p(ro)pter maleficia coire n(on) p(ossu)nt et de
hijs dicit(ur) a constantino in pantegni
qui p(ro)pter maleficia cu(m) uxoribus coire n(on)
p(ossu)nt sunt in d(omi)no honorato honora
bili studio con(...)

De [illegible] desiderii coitus

[M]ultitudo desiderii coitus est c(on)cu
piscentia libidinis magna
cu(m) c(on)secutione coitus et est duo
vna que prouenit a virtute forti
et sana in corpore robusto cu(m) mani
festa sp(er)matica et illa n(on) n(umer)atur
inter eg(ri)tudines et ideo dixit Auic(enna) q(uod)
qu(ia) est cu(m) fortitudine virtut(is) et
c(om)plexione sanguinea et sanitate c(om)plexionis et
adolescentia etatis et n(on) est n(ecess)ariu(m)
ut fiat occupacio in diminucione ip(s)ius
. Sciras aut(em) q(uod) dixit Auic(enna) q(uod) gene
racio sp(er)matis confortat corpus et
cor et p(ro)hibitis generationis eius rupit
calorem et debilitat memoriam et in
tellectu(m) et intelligit per c(on)tinuacio
nem sp(er)mat(is) multiplicatione(m) eius c(on)cen
tem . Et e(ti)a(m) multi s(un)t qui continue cu
rant et applicant res frigidas et stip
ticas renibus et genitalibus et sic
p(ro)hibet attractione(m) me(n)e nutrime(n)
talis sup(er)flue ad ea que n(on) c(on)sistit
in sp(er)ma . neq(ue) expellit et retenta
corrupit calorem n(atur)alem et p(ro)ducit
ad infrigidacionem totius corporis
et debilitat memoriam et intellectum
et p(er)turbat sp(iritu)m a(n)i(m)alem . altera est

opposita p(re)dicte ad qua(m) sequit(ur) debi
litas virtutu(m) et ista apud auctores
inter morbos n(umer)atur . Cause ig(itur)
hui(us) disposi(tio)nis opposite s(un)t causis dimi
nucionis . In speciali t(ame)n di(citur) c(on)stine
tis est cu(m) meatus sp(er)matis s(un)t forti
ores et cu(m) fuerit habundancia et
sup(er)fluitas sanguinis in corpore n(on)
c(on)sup(ra) ta per coitum et euacuacione(m) c(on)c
itabit in eo c(om)passio . aliu(d) accidit ma
ducantibus cibos calidos et acutos
et generatiuos sp(er)matis . Signa spe(c)ie(rum)
s(un)t quia signa virtutis sane et signa
replecionis et rubedo coloris et pau
citas debilitat(is) sup(er) multitudine coitus
. Signa vero eius ex virtus n(on) est sa
na s(un)t quia debilitat hominem . Et si fue
rit ex acuitate sp(er)matis erectio conti
nua vel frequens erit et vena corpo
ris rubedo cu(m) caliditate et continuu(m)
desideriu(m) cu(m) furore ad coitu(m) et e(ius)
mittit sp(er)ma cu(m) velocitate et mordi
catione et incendio et aduenit cu(m) ex
adustio in urina . Signa multitudinis
sp(er)matis solius p(ro)pter fortitudine(m) vasor(um)
sp(er)mat(is) s(un)t q(uod) in corpore n(on) est dispo
sitio fortis virtut(is) ex multitudine sp(er)matis
aut sanguinis de quo sit cauendu(m) et
fortasse cu(m) eo est debilitas verum
sp(er)ma multiplicat et pollucio sit fre
quens et quod egreditur est plurimum . Sig(na)
sunt ex multitudine humiditat(is) sunt
verbera sp(er)matis et subtilitas et liqui
ditas ip(s)ius et albedo coloris corporis
neq(ue) ad coitu(m) est furia neq(ue) inflamacio
et dum est q(uod) dimisit coitu(m) . Et sig(nu)m
puritatis est q(uod) q(uan)documq(ue) est desiderium et
sequit(ur) ad coitu(m) dolor p(ri)ncipalis et
signu(m) inflacionis est vehemencia
erectionis . Cura duplex p(er)ficit(ur) in
isto . dieta et pocione . et in utroq(ue)
intencio est g(e)n(er)alis et sp(eci)alis . intencio
t(ame)n g(e)n(er)alis ab auctoribus posita p(ro)pe di
rigit(ur) ad diminuen(dum) et exsiccandu(m) sp(er)ma
et ip(s)ius generatorem p(er) calida et frigida

sm q' dispo requirit · et dicta quedam
generalis opposita est generali diete
augmentacionis coitus · In frigida vero
propter multitudinem materie fleumatice que ge
nerat fortitudinem virtutis et bonitate
complexionis calide et humide sit aer decli
nans multum ad frigiditatem et potest esse contrarie
in frigida ab acutate spermatis et pru
ritu et odore frigida · unde dictum est
camphora per nares attracta odore
mare et conferunt quecumque ex tenuat
corpus et non debet patiens ut scribit
2° continentis · recordari coitus neque au
dire sermones eius · Confert motus
plures fricacio habundans et usus
exercitaty et confert prohibicio a delicijs
et ocio · unde dicitur a poeta ocia si tollis
periere libidinis arcus · nam dicit Rasis
frequentacio equitacionis minuit lux
uriam nam dicit ipse vidi plures in
separabiliter uteres equitaciones qui facti sunt
steriles et sites eunuchas et exspi
mentatores exspertum est quod incessus nudis
pedibus deiciat appetitum coitus et hoc
est probleuma Aristotelis et scribit 2°
continentis · Et si in spermate est acuitas
fundere super renes aquam tepidam aut
sandalis aut aquam rosatam cum camphora
ra nocet accubitus super renes · in pli
bus spebus et dormire super dorsum
est de facientibus erectionem · Et ego
inquit Galenus precepi cuidam ut facerent
rinas ad iacendum super eas et juna
mentum fuit ei absque nocumento rem
bus illato · iaceant ergo super lecto non
molli non nudi sed induti strato
folijs vitis salicis vennsat agnicasti
et rute dicit tamen quod discalciatio reddet
pedes frigidos possit aliquid conferre ut in
complexione multum calida · et in alijs causibus
omnibus in quibus virtus generativa propter
excessum caliditatis resolveret · Et dieta
quidem generalis per cibos et potus con
stat in approximacione eorum quecumque
habent desiccare sperma sive calida sive

frigida · Et ex frigidis sunt lentes et
aqua caro aqua lactis de quo bu
tirum est extractum et sit multe ac
etositatis et acetum et ex calidis est
agnus castus ruta calamentum mencta
et hys silia · eis nocent carnes et
vinum · particularis autem dieta per cibos
et potus est ut in frigida a generacione
multi spermatis dentur cibi et potus pau
ci nutrimenti sicut panis azimus non bene
coctus lentes fabe milium panicum
conveniunt lactuce portulace citruli me
lones malua cucurbita potus aque
frigide succi granatorum et potus ace
ti cum aqua frigida limfati · Conve
niunt paucitas nutrimenti et comestio
nis et superfluitas laboris utatur fri
me sitim ieiunio utatur coitu cum tempore
ut dixit oribasius quoniam quanto magis
membrum utitur coitu tanto magis at
trahit ad ipsum · Cura vero per
pocionem generalem intencionem habet
ad minuendum et desiccandum sperma
nam utitur qualibet medicina desiccante
sperma et calefaciente maxime in frigida ex
acuitate spermatis · Intencio est ad in
frigidandum et humectandum · Et omnis quedam
cura sanitatis complet evacuacione et alteracione
et ex evacuatiuis initium et in frigida ex
multitudine spermatis contra flebotomia et
solo ventris · nam ubi habundat sa
guis diminucio sanguinis est melior
alijs curis · Et in frigida ab acuitate san
guis esse contra flebotomia sed in minor
Et post eum fieri debet evacuacio humorum
acuti et siti · in frigida ab humiditate contra
flebotomia et solo ventris et premittit
digestio ante evacuacionem · secundum quod exigit dis
posicio materie · Et in frigida ab acuitate valet
que infrigidat et humectat · Et medicine
facientes hoc quedam sunt simplices et
quedam composite sicut est aqua frigida
lactuca portulaca sariola endiuia
et nenufar prope tamen radix eius ·
de medicinis autem compositis potest haliabas

hoc quod ℞ sem lactuce portulace
psilii et coriandri sicci an̄ partes equales
tere diligenter et da ʒ . ii . cum aqua rosa
ta medicamine utile ℞ sem rosarum ba
laustie bleti, spodii an̄ ʒ . ii . ypoquistidos
acacie gallarum an̄ ʒ . ß . coriandri sic
ci ʒ . 4 . camphore ʒ . ß . conficiatur cum zu
charo rosato dos ʒ . ii . mane et sero
· Medicamine autem desiccans humiditate
paratum ℞ cimini torrefacti sem agni
casti torrefacti seu rute calamentum menta
stri sansuci gariofili piperis nigri ana an̄
partes equales pulverizentur subtiliter et de
tur in potum cum vino rubeo · Medicamine
utile in dissolvenda ventositate ℞ cimini
foliorum mentastri et rute sicce sem agni
casti balaustiarum et aperi an̄ ʒ . i . te
rantur subtiliter dos ʒ . ii . mane et an̄
cenam cum vino decoctionis cimini
in galange et agni casti · In cura sero
ex acuitate spermatis ℞ rosarum rube
arum ʒ . v . sem lactuce ʒ . v . sem cucurbi
te ʒ . iii . florum nenufaris desiccatorum
ʒ . iii . camphore ʒ . i . dos ʒ . i . cum aqua ro
sata vel portulace · In cura sero ex
fortitudine pruritus sit flebotomia et edu
ctio materie calide solutione ventris et equa
tionis · de materiis aut ab corrupta appropria
tis frigidis · In sero ex acuitate et pru
ritu est emplastrum fiat cum aqua frigida
per triduum · aut emplastrum fiat cum nenu
fare et musto et oleum frigidus cum suc
co carne humide et camphora linitum et
bibitum et que sunt necessaria narcotica sicut
cum epithimate testiculi cum aqua in qua
dissolutum sit oleum opium thebaycum aut
fiat inunctio cum oleo rosato et cera in
quibus sit incorporatum opium jusquiami
et mandragore aut cum unguento frigido ex
succo semperviue et psilii et similibus et u
tendum est hiis penes intentione caliditatis
et si fuerit sperma valde calidum de menstrualibus
valentibus a proprietate dixit Rasis si quis
suspenderit ranas que decollate sunt et de
siccate et ex eis potaverit pondus unius

auri aut aut cum pulveribus aut cum vi
no prohibet eum ab accessu mulierum
longo tempore Et dixit si ex dextro testi
culo lupi trito cum oleo rosato apponatur
tur in vulva mulieris removet ab ea
desiderium coitus Rurusque dixit si quis
comederit ex renibus qui lucet de nocte
fiet remissio in coitu et omnibus diebus
vite sue erit impotens coire quod idem
dixit galli. Rasis dixit sumatur virga lupi
et ligetur sive anodetur in nomine cuius sive
sit vir sive mulier non poterit coire
nisi solvatur nodus. dixerunt si quis viro
erit corrigia sua siccato ubere et por
tet corrigiam ad carnem nudam erit ef
feminatus et si quam tetigerit cum ista
corrigia erit inepta ad usum vene
ris quia cor tangens emollit. Alii ve
ro dixerunt quod ubena collecta cum ordine
dominicali terdicta ante solis ortum in die sancti
johannis baptiste retenta sub cervicali
lecti non sinit virgam erigi. Fidelis aut
dixit quod ubena portata non sinit vir
gam erigi donec deponatur Et dicitur
quod herba columbaria in vestimentis portata
libidinem extinguit

De Gomorrea

Gomorrea est passio vasorum spermati
corum et non veretri · nam dicitur
est proprium subiectum huius passio
nis ut scribitur apud gordonium ex causa
dixit Autem aut in spermate aut in vasis sperma
ticis aut in renibus aut in lacertis continuan
tibus ipsum aut in membris principalibus
Causa que est in spermate aut est mul
titudo eius propter paucitatem coitus et mul
titudine acceptionis generantium sperma
· Causa vero que est in vasis spermaticis aut
est debilitas retentive ipsorum propter malitiam
complexionis calide aut propter vehementiam virtutis
expulsive aut propter egritudinem officialem in eis
aut propter latitudinem nimiam eorum ex spas
mo aut tetano at causa que est in renibus
est cum accidit adipi aliquando in eis liquefactio
et vehementia desiderii coitus quare

quare egredit in coitibus post urina
de adipe vel pluria pendens i pano
Causa vero e in mebris pincipalibus
ut cerebro accidit est sicut i epilencia
in qua emittit sp'ma insibilr' potissie
qn continet in eis ma calida et ea
que est in lacertis est pp huoris peccatis
in eis in quato aut quali qua aut cali
do aut frido · Dic galius dixo i li° regi
acutor · si iacturo sp'mat' fuerit ex de
bilitate retentive aut tenuitate ipius absq;
erectione verire illud erit ex debilita
te vasor' signu aut facta a multitudie
sp'mat' q' no sequit debilitas et diminutio
in opronibus cu multitudine coitus et p
ceptio delegacionis in emissione sp'mat'
· Si aut fuerit continua egressio sp'mat'
et fuerit ut quida dicu aquosa illud
erit pp tenuitate sp'matis Si ea vero q
est pp acuitate et mordicatione sp'mat'
sentit in ipa egressione sp'matis mordi
catio in virga et capite eius et eius co
lor est declinis ad citrinitate et signu
ipam cause pnite ex cibis et potibus · Sig
nu aut illius ex cu e debilitas instrumer'
i virtute sua retentiva e q' descendit sine
erectione et silr' si est illic mollificac°
et cu hoc sensibilr' emittit · Gordo aut
dixit q' si e pp alia mebra a genitalibus
est cu erectione virge Et si fuerit pp re
nes senie est grossiz viscosiz et aliqn ai
cedit urina aliqn subsequit aliqn sil' veniut
et si fuerit pp spasmu erit cu dolore pe
ctinis et inguinu Et si fuerit ex mul
titudie sp'mat' no macrescat inde corpus
neq; gravat in emissione eius Et si fuerit
ex acuitate eius cu calit'e genitaliu sentit
calor et mordicac° Et cu sp'ma exit v'ga
sentit ppuco primo et accidit ei ri
gor et tremor et est ut plurimu cum
corporis inquietudine et capitis dolore
Et i fca ex debilitate otetive corpus ex
tenuat et a calore suo nali pmutat
v'sus colore frigidu · dixit passionarius go
morea est seuissima passio et turpis valde

qua totus corporis sequit lassitudo fas
tidiu et imobilitas · Et si de ea bona
diligentia no habuerit sequet inde
mors et pereunt Et multi ia ex hoc
morbo perierunt pp vere ocha detectois
et manifestacois ipius et papue mulie
res · Cura duplex pstat in stro dieta
et pocione dieta quide est ut locet pa
ciens i aere frido prer eos q paciut
ex humiditate et relaxac° vitet curas
oes tristicias et cogitaciones ad venerea
sint quieti balneent i aqs fridis stiptic
· pacies vero ex calit'e acuitate mordica
tione et multitudine · pacietes vero
ex humiditate cu frit'e vel relaxatoe
balneent i aquis calidis ex sicctatibus
dormiat sup lectos fridos et no sup
dorso et capeant lamina plubi pfora
tam minut' foraminibus applicare lubis
· qui vero pp humiditate paciut dormi
ant in stratis calidis ostruat cu ruta
et agno casto · sint cibi fridi et pauci
nutrit' et silr' potus sint stiptici · Si aut
fuerit ex acuitate sint cibi et potus fridi
et humidi ut lactuca portulaca comedat
carnes agninas aguinas et porcinas
alteratas Sit cibi difficilis digois et de
oferentibus est lac acetu In fca sp
mat' liqditate dent cibi ingrossativi
ut pultes cibaria de pasta et lentes scor
ticate cu aceto Et i fca ex debilitate
otetive vasor' vtant desiccativis stiptic
et inceta ot Et si fuerit ex debilitate
virtutis utat' nutrimet' multis qbus
roboret virtus · Et si fuerit fortitudo
expulsive adhibeant infrigidacia et
stupefacientia parum · Cura p pocione
est ut minuat basilica in fca a reple°ce
stante virtute que si no sufficiat vei
tuz ipera est ei melior q' solo ventris
Et i fca ex acuitate sp'matis post flbota;
oveit eductio humoris acuti Et i fca
ab humiditate relaxate ot eva° humoris
fle°. Cura vero p alteratia pstat p
medicinas ab intus et ab extra appropriatas

Ras. 2° contineris dixit. hos trociscos conue
nire ad fluxum spermatis cum acuitate. Rc.
seminis cucumeris lactuce ana ʒ. i. euphorbii
grana duo opii karat. i. et sit dos.
ʒ. una cum siro nenufaris. ista tamen est
magna dos sed fiat ex eis doses iii.
ubi vero non est acuitas conveniunt trocisci
qui sic fiunt. Rc. castorei ʒ. ii. rute maio
rane iusquiami ana ʒ. i. grana granator
ʒ. iii. trocisci alii ubi est acuitas. Rc. ro.
rub. ʒ. v. seminis lactuce et portulace ʒ. ii.
seminis cucurbite et florum nenufaris ana ʒ. iii.
camphore ʒ. i. dos ʒ. i. cum ʒ. i. aque rosate.
Conferens in mollificatione. Rc. capi
cubebarum anthos mentastri calamenti ma
iorane ana ʒ. ii. carpobalsami gariof.
seminis ruthe seminis agni casti mente ana
moni macis ana ʒ. i. seminis mirti ʒ. i. s. fi
sticorum ʒ. i. mellis quantum sufficiat. In
fine vero ex liquore spermatis contrahat
succum feni. et mente et ponat zuchar
et fiat sirupus qui sumatur cum aqua mollis
mirti et ex dictis succis iungat geni
talia et genital. dixit hanc confectionem
esse expertam. Rc. pinearum mundatarum et lotarum
cum aqua calida ʒ. ii. fisticorum seminis cu
curbite mundatorum passularum ana ʒ. s.
cinamomi macis seminis agni casti ana ana
ʒ. i. gariofili croci ana ʒ. i. zuchari lib.
i. Sirup costeus Rc. urticarum agni casti
seminis rute ana ʒ. ii. decoquatur in lib. iii.
aque donec redeat ad libram unam et
colet et sirupizet cum zucharo et aroma
tizet cum gariofolis. In fine vero ex debi
litate retentive oportet dare constringentia ut
est galla et cornu cervi ustum et fa
rina glandium datam in potu successive per
dies. et de conferentibus ab extra est emplastrum
quod. Rc. mastices olibani storacis cala
mite ana ʒ. ii. laudani ʒ. i. confice cum mu
cilagine seminis citoniorum facta in aqua rute
et emplastret cum eo renes. ubi autem est
caliditas et acuitas. Rc. olei rosati
mirtini ana ʒ. i. mucilaginis psilii et
seminis citoniorum facte in aqua rosata ana ʒ. s.

sandalorum alborum et rub. terre sigillate co
pularum glandium acacie mirti lapidis
ematitis ana ʒ. i. camphore ʒ. ii. et si
vis fortius facere bulliat cum predictis
oleis succus iusquiami solatri et lactuce
et parum aceti ad succorum consumptionem. deinde
habita cera alba fiat unguentum quo
iungantur lumbi et genitalia. et post unc
tionem ad mediam horam supponatur pecia
intincta in succo cancrorum conquassatorum cum
albuminibus ovorum. Serapio tamen precepit ut
non relaxetur venter nec provocentur uri
na ne forte materia trahatur ad ista loca.
Iuvativo ad accidentia preputie ꝯtaritis ad conti
nuacionem corporis et confortacionem mem
brorum principalium et confectio ad hoc utilis est
que Rc. been albi et rubei doronici
zedoarie macis cinamomi gariof. croci
cardamomi ana ʒ. s. xiloaloes seminis ocimi
gariofolate margaritarum utriusque frag
mentorum zafiri et iacinti smaragdi ana
ʒ. i. corallorum alb. et rub. dragagantum gu
mi arabici ana ʒ. i. serici crudi mellis
et rosarum corticum citri karabe lima
ture eboris ana ʒ. i. trocisci diarodon
ʒ. i. pinearum fisticorum passularum ana ʒ. s.
zuchari liquefacti in aqua mellisse et rosarum
quantum sufficiat fiat confectio vel electua
rium aromatizatum cum alquato musco
dos ʒ. iii. cum vino limphato mane et
sero ante cibum per duas horas

De pollutione que est in sompno

at pollutio evenire possit in vigi
lia tamen ut plurimum accidit in sompno
eo quod est causa exuberancia sp
matis et motus eius qui non movetur
nisi apud sompnum aliquando et prope cum dor
mit super dorsum et maxime si sompnus longus
exstiterit. Ad hanc autem causam adiuvat
ymaginativa et cogitativa cogitando
et ymaginando super hys que pertinet ad
coitum quoniam ymaginativa et cogitativa mo
vet per speciem acceptam et imperat virtuti
naturali expulsive virtute movet et expellit
materiam in sompno et materie movetur sperma et

generantes spermi et acuitates et multa repletio uene spermatice. Signa generis sunt. Signa uero specierum habent ex hiis que dicta sunt in precedenti capitulo. Pollucio eueniens in principio morbi malum multum significat et sic eius longitudinem eueniens uero in processu morbi maiorem digestionem et non indicat potenciam super ea et sic nisi prosternat virtute. Cura eius est cum cura vomitus et diuisione per vomitum purgationem ex euberacione spermatis et cum attenuacione regiminis et similiter et medicinarum intus et extra prout dictum est in capitulo de gomorea. Curauit iste dixit Rufus per abstinenciam ab cibis et cibatione per albeam et alias eciam cibationes. Quidam paciens fluxum spermatis in sompno dixit viri continentis sternebat agnum castum et rutam recentem in lecto et dormiendo super eas et inuenit iuuamentum statim. Et similiter fuerunt ruppe viole folia salicis nenufar et confert lamina plumbi ligata super dorsum et quamuis nocet renibus propter suam frigiditatem quam infert eis quare oportet ut attendat hoc in ea ut sit perforata multis foraminibus ut cum ea potus per ista foramina fieri possit corpus que resoluit aliter in tota supercalescit et supercalefactum nocet

De priapismo

Priapismus est frequens erectio virilis cum coitu nulla concupiscencia et absque calore conpulsa et differt a satyriasi in qua est multa virge erectio cum desiderio coeundi. Gilbertus dixit quod aliquando contingit in mortuo virga erecta diu ita quod curuari non possit et vulgus dicit hoc accidere ad vindictam cum coiuit cum moniali. Alii autem dixerunt quod cum resoluitur spiritus a forti calore apud hominem mortis lauatur ad arterias virge et in eis imbibit et extendit eas et eriget virga et morte adueniente congelat unde virga remanet erecta. Causa huius dixit Rasis in diuisionibus aliquando est calida et aliquando frigida. Auicenna uero dixit quod cum propinqua vero sto virge ut corde est multitudo ventositatis grosse in partibus membrorum coitus que aut est in ipso membro concauo aut est ei superuenientes ex arteriis aut vasis spermaticis aut sunt due res simul. Materia autem ventositatis est humiditas plurima et efficiens ipsam est caliditas pauca que aut est fixa in vasis spermaticis sed est in ipsa virga generata aut causa est dilatacio orificiorum venarum venientium ad eam virgam sicut accidit ei qui plurimo utitur coitu. Signa generis nota sunt ad sensum. Signa uero specierum a ventositate generata sunt extensio que percipit in virga et iuuamentum cum dissoluentibus ventositatem et cognoscatur causa a precedenti ex regimine quod precessit et de diminucione coitus uel eius usu superflue uel cibis multum generantibus sperma acutum et erit illic acuitas et caret virga nil lacione et tremore. Cura eius duplex perficiat mixtio dieta et pocione. Et dieta quidem perficiat ut locat paciens in aere declinanti ad frigiditatem et diuitat ab hiis que ad coitum pertinent et agat ut dictum est in superioribus de gomorea et satiriasi. Cura uero per potionibus completur medicacionibus. Prima materiam ventositatem digerit euacuat et diuidit. Secunda alterat et resoluit ventositatem. Tercia accidencia respiciat. Prima quidem completur cum albeam in hiis quarum causa est multiplicatus sanguis et cum cibatione humorum digestione premissa maxime cum vomitu qui magis confert in genitalibus consulit diuidit et post vomitum da solutiuum uel aut solutiuum obest. De intencione secunda est sciendum quod si materia fuerit calida et largas vias et meatus tunc in principio adhibeatur cum ab intus et extra appropriatis prout dictum est in superioribus capitulis et administret lamina plumbi super pectine remota discrasia attendendum est ad ventositatem si qua in genitalibus remansit similiter et materiam et adhibenda sunt que calefaciunt et desiccant et ventositatem dispergunt et dixit Haly Abbas administranda sunt que quamuis infrigidant et ventositatem prohibet generacione et calefacientia et desiccantia sunt semine agni casti semine pigami ammium apium

et i ista no multiplicant nec in corpore
fuerit manifestus calor cohibeantur
infrigidancia et costrictiua sicut coria
dru sicam iusquiamus grana granator
arnoglossa et portulaca / 3am re oplet
quecumq accidentibus resistit quibus inte
du est antiq euenit dicit quida q me
oferentes a propetate sit guma iunipi
si illo iungat virga et dicit q modi
cu vbene datu i potu no sunt septem
diebus virga erigi cuius signu est q si
detur gallo no ascendet sup gallina

De Regie eius que ledit dimissio coitus

Via eius pficit dieta et pocione oz
ei illuz qui uult restaure coitu
et qui ei assuescat et maxime si
fuerit debilis corporis cu fortitudine
genitaliu trahe mora in locis frigidis et
ut utat cibatio plurimo multiplicatio
vigiliar absit et ponbus cosiccatiuis pauca
nutrimti tolleracia ieiunior et fame
et siti Cura per pocione tribus oplet
intentionibus quar prima cura[at] maz mi
nplicate cu slbora ppe et alys curantibus
spm cuius dictas in pcedentibus · 2a infridat
dispone genitaliu 3a respiat mebra
pn[ita] prohibendo ab eis lesiones que
accidunt ex dimissione coitus prohibedo
uapores et ascensuz eor spmatis retectu
cu electuario quod sic fit Rx carnes cito
nior et ofice cas cu zuccharo et aceto de
inde appone spes que sic fiunt Rx cori
andri ppara 3 f rosar rub corallor
rubeor sandalor rub spodij granator
liber cu quatu sufficit apponi quantum
cu uni citrior et zucari aut prohibeat ipa
mebra a lesione qua pati pnt ex redditu
ad coitu et est ut confortet stomachus prout
dictu est i cap de debilitate stomaci accite
ex coitu sit et absit et menbris que utiles
sunt ad cor et de medicinis sucurretibus cor
debilitatibus est panis bonus modicus infusus
i bono vino et administret sup mebra cor
tus me[te] infridates et minorates spma
et popue i quibus mebra genitalia sunt fri

na et fiat ut dez e i papismo

De Regie eius qui inter mittit coitum

portet ut iste locet in aere hu
mectate declini ad calidte pura
et letet ludis et dormiat et q
escat et utat cibatio grato si aut acci
dat ei debilitas ex coitu contra solitu
inspice si est et sit diminucio i spmate
et regat ut dictu est i cap diminuens
coitus utat opti uini[te] i sumptuis delicias
sis ut est aqua carnis uis carniu capo
nu pinguiz ul gallinar in quibus dis
soluant vitelli ouor et coferunt vitelli
sorbiles et testiculi gallor Et Auic dixit
q lac ouinu et vaccinu est vehemt
iuuamentu et ad viuificandu et cofortan
cu sunt de eo i ieiuno quantus que di
gerat et dormiat supia ipm couenit
eis vinu dulce et odoriferu paru p lim
fatu · pocio respiat debilitate et accide
na corrigit · prima pficit cu cohibicione
me[nar] cordialuz ut e diamusci dul
bra ofectio de viloaloe aut cu ex ap
propriatis viuificantibus spm et calorez
ut sit epith[ia] cordiaka / 2m pficit
cu corrigentibus accidentia · unde si desic
catur corpus sit cibatiu tepatu et bal
neu humidu · sit et uini[tu] humidu
declinans ad calidtez et si fuerit cu ca
lefactione infrigidet et humectet et
si adsit ei debilitas visus tunc assiduet
inunctione capitis sui cu oleo violato
Et si accidit ei tremor corporis soluat
cu pulpa colloquintide et post auret vga
si est mollificata cu oleo de costo et been
in quibus sint muscus et ambra

De eo qui illico pus coitum egerit

Lathuoth e ille qui cu coit eiat
statim sui cu spmate fit descensio et
no regit anim suu Ca huius e q
musculus cui molescit cu lassitudine nimi
culi retinet spma et illa mollificatio nimis
culi pt puenire a debilitate nali ipius ul
accidentali q auget pp emissione caloris
et et spus sil cu spmate i tm q animz

ugere no pt · Signa generis habet re
lacione · Signa spec sunt q male sunt
q ee eo no coeunte vir continet egestio
ne et alii ea involutiue ul cu puo sbu
egerit in invali aut et sta pp debilita
tem musci non contingit illud nisi in spma
tis emissione de hys dicit Ras 2o contine
tis no sumat patiens aliqd i cibo et po
tu an execucione coitus sed pt sume pa
nens de piris et granis granator et
silibus stipticis et no comedat ipa die
nisi paru de rebs assis Et si ma fuerit
sicca egerat an coitu supponendo ano suo
sal qui confortabit anus eius et post e
vacuacione ventris supponat sibi suppo
sitoriu factu ex balaustys gumi arabico
et sanguine draconis et bolo armeno
de quibus informet suppositoria pua
cu succo plantaginis et teneant ad con
fortandu anu et supponat sibi oleu mur
ti cu acacia et ramich et fiat unctio cu
oleo nardino · Ungtm bonu ad hoc su
mat oleu de apis et oleu de alcana
et terat karabe et liliu siccu et acacia
et ex hoc ungto ungatur assidue lactu
ani et fiant suppositoria et in tepore co
itus · Et si ma fuerit i lavans lactuz di
gerat et evacuet deinde administretur
confirmancia reliquas De Albanachi

a

Albanachi sm vir ate dix Avic
q est egritudo accidens ei q consue
uit ut sup eu iaceant homes et
habet desideriu coitus et e i eo spma plim
et no moti et cor debile et eius erec
est debilis i rechic et fuit ide assuetus
coitui quare affectat ipm et no pt sup ipz
aut pt potencia medicina solu quare deside
rat solu ut videat coitu currente i te duos
et propinqior est iste quae cu eo · s · coitus te
ei movet desideriu eius q si emittit
spma qu aliquis coit cu eo aut erigit ei
eo virga pt tn psicere desideriu suu · Et
aut quida quor desid eius no egredit n
qu cu eis coitur et no advenit eis delec

tus spmat emissionis sine opone illius
ista profecto sunt i virtute prostrate eius ma
ligne ne et male consuetudinis et comis
muliebris Ca eius est medita mala
in eis · Cura est ut corrigat cor mala
medita q si no confert nec cura est ut
frangat cor desideriu cu tristicia fame
et vigilys et cau et passione

De Angustia virge et coitus

Viacina dix q no est turpe medi
co loq de magnitudine virge et co
angustiacone vulue et delectacone co
itus cu muliere cu istud ptineat ad co
sideracione art · Multociens ei paruitas
virge est ca ut non delectet mulier
ea quare no emittit spma et no fit filius
ma delectacio facit ut generacio freque
tior fiat et qz ee paruitis virge est ca
ut fugiat mulier a suo pari et querit
aliu et sile qn vulua no e angusta
suus par no convenit ei et ipe sile querit
aliaz Johannes dicit ponat vir ma
nu suaz sub dorso mulieris sub loco q
ptinet ad sinus restringendo sinus eius
cu ea qui coinde erit delectacio utriusqz
mirabilis et dicit Ro piretri staphisagre
cinamo cu terat et cribellent cu succ
co et fiat pille et distepent cu melle et
zinzibere condito et fiat pille ad modu pi
pis deinde ponat una sub lingua et un
gat veretru cu saliva oris qui dabit de
lectacione magna prope mulier · dix Ras
2o contin masticet cubebe et res oes
et q faciunt i ore bonu saporis et sumat
saliva ipar ad iungendu veretru nam
faciunt mirabile delectacione

De Magnificatione virge

Ppuanu palpat post exitu a co
itu deinde illiniat cu melle hac
opone durante p menses unu plo
gabit virga et si fricet virga cu lacte ovino
fricacione longa i die decies si fiat hoc per
dies magnificat valde nam fricacio frequens
ingrossat ea sed cu inflamari incipit et
rubescere cessari debet a fricacione et diu unti

gabit reiteranda est frica° teri die.
dix liber absq auctore R lobri eos t
re lauet et desiccet et terat bn et mis
ceant cu oleo sesamino et illiniat cu
eis verete quu ingrossabit cu eis vehe

de constringenda vulva

Quidam constringunt vulvam trahen
do humores ad ipam quibus
ptes eius circuferenciales in tu
more elevant et hoc fiunt rubificati
na supposita et prope cordumeni quedaz
faciunt illud cu sceptias desiccando ptes
eius et constringendo et istis adherent auc
tores. dixit Simeon hoc e medicame
ad constringendu vulva et sedandu appe
titu luxurie i mulieribus infunde
pannu i aqua in qua dissolutu sit a
lume scissum deinde aspge cu apo et
cassia lignea et gallis tritis ad modu
collirij et supponat vulve an coitu
per horas duas qm constringit vulvas
ad modu virginis. Medicame Rusi
decipiens mulierem cuj virginitas fuit de
florata R gallas imaturas ptes
ij flos sqnati p. i. tere et cribra et
pone ea in vase in quo fuerit pani
infusi in vino et postea desiccati et
supponat vnu ipor vulve. et pani
infusi in decoctione vulve galle et
ramich p supposita vehemet stringunt
vulva. dix liber absq auctore R
sich .i. galie muscate et musci modicu
et croci et bulliant i vino odorifero
deinde i funde in eo pannu lini repo
nendo postea pannu penes te et cum
opus fuerit made de ipo panno aliq
ptez et suppone ea vulve qm bonu
odore faciet et constringit mirabilit
ita q nulla sacietate vir hebit de ea
Si aut mulier fastidiat coitu ex fri
giditate sumat i cibo testiculos ceruini aut
tauri. dixit Simeon opositio facta cu
melle zinzibe et pipe excitat mulierem
ad libidinem et in hoc ofert assumpcio
zinziberis conditi. et dix Ras 2° continet

ad calefaciendu vulva tere et cribra
cum sindico et pars ex eo suppone
cum oleo sambucino et hoc Ras
dixit de cordumeno ul cardamo
mo cu mulier que est corrupta et
tradita e viro pro virgine ut virgo
appareat studeat in constrictione vulve
ut dictu est et antq vir cu ea coeat
supponat sibi pte intestinum colube re
pleti sanguine ipius colube ex oi conte
nuitate situ subtilit na cu coit fin
det et sic sanguie emittit vn virgo reputabi

de malicia complexionis testiculorum

Alicia complexionis testiculorum accidit
sicut alijs mebris que aliu est
simplex aliu est composita. aliu no
pura aliu pura ut plm tn mala ipor
complexio est malis que aliu accidit i vno
ipor aliu i ambobus. ex ea est pruritia
et aliu inferiora aus ul cuncta et sut
quecuq dca sit pluries in alijs mebris
potentes indicare complexione mala. Signa
malar complexionu alior mebror put referri
in ad istu locu de pruritatione coloris se
sibilis preptia de pruritatione appetitus venerei
et pruritatione spmatis et tactus loci et do
lor et pruritus. Cura complet dieta et po
cione et dieta est ut sit opposita i toto
regimi i qualitate malicie complexionis et sit
diminuta i quantitate nutrimenti et maxie
si fuerit mala complexio malis. Cura per
pocione implet alterando mala complexionez
ad contrariam qualitate et si ma affuerit
evacuando cu flobotomia et soloc vetris
et papue vomitu qm vomitus plus ofert
in hoc loco q solo ventris et alia
sumunt que i alijs multociens dca sit et
que iter dicent de cura apatu testiculor

De pruritu testiculorum asperitate et i flatione

Pruritus testiculor siue osseri ex
hijs accidit causis ex quibus ac
cidit i alijs mebris et discernit
ex eisde signis que si accidat i seni
bus curacio est difficil. Cura e duplex
vna generalis que dca est i tractatu d

decoracione alia specialis differenda est ad
locum istum post curam generalem. Si igitur
accidat pruritus in membro virili quod ut
sic plurimum est. Recipe cerusse plumbi ℥ ij.
sulfuris albi ℥ j. opii ʒ s. fiat ex eis li
nimentum cum aceto et aqua commixto ad
pruritum testiculorum quod ex eis manat quod aq
Recipe acacie memithe ana ℥ j. salis armo
niaci aloes atotum (?) simul cum kuati (?) in
eva et usnee ana par et terantur et confica
tur cum oleo sambucino calido et pruritui
testiculorum confert illinitio facta cum muria et
aceto et aqua inflamacioni vero intestinorum con
fert illinicio facta cum aqua solatri et usqui

De dolore testiculorum

Supercor (?)
olor testiculorum sit ex materia con
corum calide vel frigide et ex vento
sitate et casu et percussione super ven
trem. Si est ex materia consimilis non est ille
tensio vehemens et egro consimilis est cum ...
et est calidus inflamatus aut frigidus
stupefactus cum ventoso est punctura et ten
sio sine gravedine et cum apostemoso est
gravedo et reliqua signa apatis. Cura
ex eis est que dicta sunt ex calefactione et
frigiditate testiculorum. si fuerit sine materia
. si vero fuerit cum materia premissa euonte (?)
sim quod materia ipsa requirit. Et si frigus fu
erit vehemens tunc confert oleum de kerua
in quo dissolutum sit euforbium. Et si do
lor fuerit magnus inflacio et adhuc
non tunc sit cura cum infrigidantibus in
quibus positum sit parum thuris et opii. Si
in cum fuerit materia ventosa vel frigida ca
taplasmetur cum felle tauri addito mo
dico mellis et confert oleum sambucinum
in quo mixtum sit modicum de castoreo
aut cum oleo nardino. Et confert in ventoso
trifolium silvestre tensum et suppositum
et emplastrum de cimino et farina fabarum
passulis et croco cum modico mellis et ex
anodinis est lana sucida cum adipe a
natis vel anseris aut galline. si vero fiat
ab apate cura est illius ... aut a percus
sione vel a casu ... ut fiat flebotomia et in-

ungatur membrum cum infrigidantibus et percus
sivis in quibus sit virtus lenitiva
ut sunt viole nenufar cucurbite. Et in
quibus non sit supratatas (?) vehemens et
post illud administretur mucilago altee
camomilla et sicca et iterum granum pini
et muria cum aqua frigida et butiro
. Si vero cum dolore fuerit ulcus appo
natur carnis lane sucide cum adipe anseris
Et si fuerit scoriacio in osseo et virga
inunge cum oleo rosato et rosas et mir
tum pulveriza et cataplasma

De inflacione virge

Ec passio est frigida et est in
mulieribus plusquam in viris et or
matas in mulieribus et hoc ut
plurimum secundum apa calidum in dictis locis. Et
signa habentur ex relaxacione et discernitur
inter dictas species per signa distinguentia
mala convenienter dictorum membrorum calida et
frigida. Cura est si fuerit materia frigida
que ventositetur et concedat digerentia et
evacuet cum fermacys et clisteribus in
vomitivis et alys modis divisionis et
ruta viride contere cum sale et melle et
misce et suppone aut tere fortiter po
lipodium et cum cepo yrcino fiat magda
leon et super pecia extende et super tegula
calefac et suppone et sepius mutetur.
Si vero fuerit a materia calida in primo fiat
flebotomia et ventosacio cum scarificacione et
fiat solucio ventris cum facilitate omnino
sicut est aqua volubilis et cassie fistu
le et cum iure oleorum frigidorum lenientium
natura sicut spinachiarum et atriplicis
et perveniat ad ultimum in epithimatibus
frigidis supra dorsum sicut illud quod fit
de iusquiamo nigro et kimolea et alys
dictis in apostematibus calidis testiculorum
Radix nenufaris et radix lily sunt convenien
tes ad hanc egritudinem cum fuerit in augmento
. Si autem atla (?) fiat cum apate minue ba
silicam sint cibi pauca utitur cucurbita
spinachys cataplasmetur ventrem cum sanda
lo cum aqua lactuce vel solatri et ...

miste armenia et prohibe ne supinus
iaceat et propina aquam ordei. Co
uenientes ad apa calidum in testiculis
et pertinentiis ipsorum. R lenticularum sian-
ticatum rosarum corticum granatorum
acetosorum decoque et bene decide tol
le aquam ipsorum et misce cum oleo rosa
to et fac illinacionem super eos. deinde
R tham eorum et contere et misce cum o
leo rosato et pone super eos est enim bonum

De pruritu virge

pruritus
x ma sit calida effusa ad
ipsam et ex sudore acuto re su
dante ex porris ipsius ipsius Cu
ra est ut expellatur humor. Fac
eius pruritum cum scorpiona, scolone veteris
et maioris vertu. deinde assimatur
aquacae menthe ana ℥ i. salis ar
moniaci grana x et quantum sufficit de omni
bus usnee terantur et conficiantur cum oleo sa
bacino est enim mirabile et quando sedat
si linatur desuper in balneo acetum et o
leum rosatum. Et si materia fuerit frigida
ponatur in ipsis modicum staphisagrie
et cum egreditur ex balneo liniatur
cum albumine ovi et melle et fiat ve
tosacio ab interiori parte coxe in loco illi
proprio. unguentum bonum R ceruse plumbi
℥ viii sulfuris non combusti ℥ ii stafi
sagrie ℥ i. conficiantur cum aceto. Aliud u
nguentum R ceruse ℥ vii vitrioli citrini
℥ ii opii ℥ i. terantur cum aceto aqua pluvia
to et partibus genitalium apponatur. Item
R vitrioli citrini et litargiri ana te
rantur cum aceto et liniant et tollit sicut
scabiem et si addatur opium tollit prum
tum. Si autem virga corrigetur leniatur
cum lenitivis ex oleis sicut sisamino
de lilio adipe galline et anatis medula
cruris vaccarum et cera cum resina

De opilatione virge

I virge accidat opilatio prohibens
coitum spermatis aut urine quando aliquando
fit ex pustulis in meatu virge or
tis. Cura est inunge basilicon et emplastrum
fac virge cum semine psilii et oleo rosa
to et hoc facies donec pustula rumpitur
qua rupta colirium album cum lacte mu
lieris lactantis puellam et oleo rosato bis
uel ter in die inicies. Si autem fuerit propter
humores grossos et viscosos in meatu
virge retentos da cibos calefacientes et
subtiliantes et aquam acerum cum oleo olivi
cimino et aneto. Et R seminum apii feni-
culi anisi dauci montani ana ℈ i. seminis me
lonis ℈ ii. da cum igitur vinum cum aqua
acerum nigrorum et inicies in virgam aquam
in qua coxeris semen apii amcos alke
kengi cum modico melle et oleo sabu
cino et super vereto distilla aquam in
qua coxeris camomillam mellilotum arte
mesiam sansucum et si fuerit ex lapide
cura est dicta loco suo De apostemate

testiculorum

Igitur habebas quod testiculus acci
dit apostema aliud in substantia ipsorum
aliud in superficie. et quando apostematur unus
et quando ambo simul quod fit aut per viam
defluxionis aut per viam congestionis. plurimum
tamen fit per viam defluxus quorum causa est aut
casus aut percussio vel coitus sub muliere
uel retencio spermatis iam moti in actu
coitus. et omnis inmoderatus usus sex re
rum non naturalium aut causa est humor mul
tiplicatus in toto corpore aut in aliqua
eius parte que defluunt ad testiculos aut
causa est humor in eis contentus sive sanguis
sive colera sit sive flegma sive melancolia
sive ex quo eis nimius sive ventositas.
Signa sunt quod si fuerit in osseo facili co
gnoscitur per visum et tactum. Sed fit in testi
culo cognitio est difficilis quia tactu comprehendi
non potest obstante osseo. sed sive sit in osseo
sive in testiculo pondus patitur et do
lor gravativus discernitur tamen in testiculo
et tamen in osseo. nam in fit in testiculo
quando est febris et maior si fuerit calida
nam testiculus est membrum nobile et est co
ntinuatum cum corde mediante arteria et
hec febris ut plurimum erit continua in fit

aut i osseo no est febris nisi fuerit ma
gnu valde aut nisi supporet. Sciendum
quod gravedo sequitur signa materiam humoralem
. Signa sanguinei apatis habet per ru
bore loci et et dolore pulsatilez et ad
est plenitudo venarum et totius corporis
et saphenarum inflacio. Colericum apa cog
noscitur per loci acuitate aut rube
dine clara punctione et habitudine cor
poris. Flegmaticum cognoscitur per loci dis
coloracione quia no permutat a colore q
prius erat et per mollicie et gravitatez
et doloris remissione et per habitudinez
flegmatica. ventosum cognoscitur per exten
sione et privacione gravitatis et permu
tacio eius ad cerebru scitur per accidentia
cerebri que eveniunt in apatibus deli
tescentia et eodem modo scitur permutacio
eius ad alia membra et multociens delet
apa testiculi per tussiz accidentez quare
ma permutat ad partem pectoris. Cura ipsius
perficitur ministro dieta pocione et cyrurgia
dieta consistit ut vertant ad oppositu sex
res no naturales unde caveant a levibus
cibus sint quieti sit accubitus supinus fiat
cotidiana superfluitatum evacuacio abstineat
a coitu nisi dimisso coitus fuerit in cau
. pocio vero quiz respicit cuz antez quiz co
mctaz et quiz corrigit accidentia imple
tur aut predicte intencionis in apatibus ca
lidis in principio quanto citius fieri poterit cuz
flebotomia basilica et post hac flebotomiaz pleru
que sit flebotomia de saphena. Quidam dicunt quod
flebotomia de basilica fieri debet ex latere
apatis et est verum nisi sit pletoria quia
tunc fieri debet de basilica opposita et
si apa fuerit in ambobus testiculis fiat
de utraque basilica fiant scarificaciones
in dorso quia ad oppositu trahunt. Sciendum
est quod flebotomia in apatibus frigidis in principio sit
sed no debet esse multum copiosa et maxi
me in feris per via defluxus. De po
cione soluatur natura quidem cum prohibet
medicina forte quia dubitatur ne materia trahat
ad inferiora et ex eis transeat ad locum apo

stematis sed conveniunt medicinas lenitivas
et maxime cristeria et suppositoria quia
evacuant et divertunt et no est dubium
quod fiat tractus materie ad locum. Supposi
toria dixit Avicenna maxime conferunt
et vomitus quidem est de divertentibus
bonis. Rasis autem 2o continentis inquit ego
passus apa in testiculo et faciebam vomi
tum sentiebam ipsum iuvamen. Evacuacio per
urinam eius prohibenda est. Cura autem
per localia diversificatur secundum diversa tempora a
postematis. In principio ergo apatis sanguinei sit
aqua rosata acetum sucus solatri fari
na ordei et lentium scorticatarum et sucus
cane hinde solus vel permixtis cum supra
dictis. In principio colerici sit mucilago
psilii et sucus portulace et lactuce et
endivie et aqua cucurbite cum farina
ordei et modico aceto. Si autem calitas
est intensa et dolor fortis addatur predictis
dictis sucus iusquiami et madragore et
modicum camphore. In augmento sit alkekin
gi et farina fabarum et violarie cum partes
equales coniugant et emplastrent cuz eis
. Si autem cum eis coniugat duricies tunc
sit farina fabarum et camomilla et altea
et mucilago psilii et rob. de utilibus est
ut sumat carabe mellis et olei rosa
li partes equales misceant et supponat
in augmento et est valet in principio frigidorum
emplastrum de farina fabarum et aceto cuz
mucilagine psilii et oleo rosato et de
lilio in principio status valet emplastrum de
farina fabarum passulis enucleatis et cumi
no decoctis in vino permixto aut liniat
cum oleo rosato et de camomilla permixto
cum vitellis ovorum addito modico cera in
declinacione competit oleum de camomilla et y
rinum conquassatum decoctionis camomille vel
liliorum cum fit ex eis epithima vel fomentacio
et sit stercus vaccinum distemperatum cum vino
et suppositum in principio autem flegmaticorum
et eorum qui accidunt in chachesia et ydro
pesi sit farina fabarum et fenugreci de
cocta in rob. aut sumat foliorum caulium

an' p' ficus sicce vino g'ngis decoquat'
in aqua et fiat emplm̄ et de ȝentibꝫ
eis emplm̄ fit' ex mellloto camomilla
calamo aro'to yreos oleo mastiano et
de lilio et de lino · In aug'to ȝt emplm
quod R fenugreci sem̄ lini aneti yreos
flor camoille melliloti ana' cu' floꝝ
cuis cauliu' calai aro'ci farine ceciꝝ et
fabaꝝ an' ptes equales · ꝯficiat' cū oleo
de camomilla et de lilio · Cū aut' puenit
ad statū ȝt emplm̄ fit' ex karicas pas
sulis et anmo fur furco t'tico et pari
tara decoct' i kareno · i · saba · dix
Aui' q' bdeliū dissolutū i rob dissolt
apatis fleg'ca · Si aut' fuerit apa in tes
ticulis infantiū ȝt i p'ncp'io R farina
fabaꝝ et fenugreci et camomillaꝝ butir
coctū et vinū coctū · Confice sil' et
suppone et valet emplm̄ Aui' R folia
cauliū et misce cū farina ordei et vi
tellis ouoꝝ et aliquo oleo et suppone
i aug'to · ȝt emplm̄ haliabas quod re
cipit farinā ciceꝝ et fabe mellilotū
camomillā et p'olas ficus sicce et tolle
tm̄dem passulaꝝ purgataꝝ et i mor
tario fortit' ꝯtede postea dissolue cū
adipe capꝫ liq'fco et oleo liliorꝝ · et ite
rū in mortario pcute donec sit bn̄ in
corporatū · Aui' dix sumat ficuu et
adipis anatis ptes equales foliorꝝ oliue
et foliorꝝ cipressi et armoniaci an' p · s
et aggregent' cū butiro et vino · Cū
aut' puenerit ad statū supponat emplm
pauli fctū cū fenugreco et seie lini y
reos vino et melle · haliabas dixit
R cinere vitis et seme' lini et cū por
cino adipe misce liq'facto · fe ꝯfert fo
mētatio fcā ex aqua calida salsa in
qua bulierit ficus et camomilla et postea
i iungatur cū chaltea · In declinaōe fiat
emplm̄ qd' fit ex ficubꝫ folis cipsi et
samne an' ptes equales et aggreget' cū
armoīaco et adipe anat' et in fine fiat
emplm̄ cū stercore columbino assa et op
poponaco · Si aut' apa ossei ne' r'solut

sed fit exitura tūc oꝫ ut maturetur
et curet' ut alia ulcera · Scias tn̄ q'
i apate testicli nō debet queri exitura
ymo p'o posse p'hiberi q' si fiat aperi
atur osseū sed nō testiculꝫ et tn̄ cura
fiat in mundificaōe et r'soloe eius et
de maxie utilibꝫ est emplm̄ d' cacraulis
quod fit ex cacraulis i aqua coctis et in
corporatis cū melle et ȝt emplm̄ iuua
tū cū fricatura plūbi q' si fistuletur
aut cancreletur aut corodatur tūc
nō est excusaō qn testiculꝫ extrahat' de
ide locus ꝯsolidet' · quidā dicūt q' ad
r'solonem apatis ulceꝝ et mundifica
tione valet terbentina et armoniacū
cū butiro vacino · Apostemat' aut' ve
tosi cura est sicut cura herniee ven
tose · Ras dixit vi ꝯtinet' da i potu
de nucē cipressi et anisos ʒ · ij · cū aqua
calida et in infantibꝫ da i potu quo
libet die de folys rute tritis in lacte
matris eius aut nutricis et sanabitur
· Gilbertꝫ dixit q' spoliū s'pētis siccū
in oleo e' p'batū ad oēꝫ inflacionēꝫ
testiculoꝝ De Apostꝫ in virga et ulceribus

pata i virga fiūt p' viā defluxꝫ
humorꝝ ad ipaꝫ et rarissimū e'
q' fiat per viā ꝯgestionis · et ex
is st' plurimū calida sanguinea et colica
et frida fleu'ca et mela'ca aquosa uel
ventosa · Signa tn̄ generis q' speꝝ no
ta st' ex multociēs dictis · Cura coꝝ
dixit Aui' 2o ꝯtinet' p'ronia e' curatōi
apatū testiculoꝝ sed nō st' oīo eede · ideo
i p'n'o calidoꝝ ȝt emplm̄ quod R lentiū
scorticatꝫ rosaꝝ et cortīs granatoꝝ
an' ptes equales decoquat' i aqua deīn
de teratur et cū oleo rosato misceat'
et supponat' et si caliditas intēsa fuerit
addat' folia alkekēgi et folia vitis
et si caliditas fuerit magis intēsa et
cū dolore R folia iusquiami et inolue
i folys cauliū et decoque sub prunis
deinde cū ipis folys iusquiami ꝯtritis fiat

Medicamē expertū ad oē q̄ indiget
expertaōe vehementi sc. inflammacionē
ex p'dengi [illegible] corporꝫ medi
in algeriab [illegible] galbani alma
mom [illegible] gallia balansti
ad oms an' p · i · flor' [illegible] p · i · S
cuperi arto [illegible] p · i · ex [illegible]
cū oleo ros'.

Ung'm bonū ad ulcera virge [illegible]
[illegible] mastix boli ar' [illegible]
an' [illegible] et [illegible] et misce cū vino
[illegible] mell' medi
[illegible] et ꝯsolidat
Aliud valens ad ulcera virge et oīm
pudendoꝝ R thure [illegible]
[illegible] pulued' et [illegible]
[illegible] plantagīs et [illegible]
ros' [illegible] donec [illegible]

[illegible marginal note, 6 lines: "Medicamen(tum) ... ulceribus virge ... dissolut(um) ... cum albumine ... pulverizet(ur) subtiliter"]

[illegible]

emplm̄ . aut etiā appositione emplor(um)
fiat fomentacio cū aqua decoctionis fo
lior(um) plantaginis. In augmento misceat(ur)
mellilotum et anetum predictis. In statu
addat(ur) anis vitis. In declinac(ion)e const(at) unc
tio cū oleo de camomilla et aneto et sup
positio empli de mellilotu et floribus ca
momille. In p(r)in(cipi)o aut(em) fleg(monis) const(at) emplm̄
q(uo)d fit de corticu(m) granator(um) et sumac mas
tic(is) calami aro(matici) marubii cū incorpo
rent(ur) cū oleo rosato nardino et vino ru
beo. In augmento addant(ur) cimini folia
lauri et apii. Et in statu const(at) emplm de
foliis rute apii et lauri. Et in declina
cione addat(ur) predictis anis vitis. In apa
te vero melan(colica) const(at) emplm q(uo)d fit in p(r)in(cipi)o
olei rosati vitelli ovor(um) et vini cocti ad
sufficientia(m). In aug(ment)o addat(ur) fenugrecum
et armoniacū. Et si dolor fortis fuerit
conveniunt mellilotum coctum cū salvia. Et apat
in statu const(at) et appositum. In statu const(at) armo
niacū dissolutū in aceto et emplm fiat
ex furfure armoniaco et farina ordei
et in declinacione procedat(ur) cū emplis
de gummis. Si apa tendat ad rupturam
confert emplm̄ factum de altea fenugreco
semine lini brancha ursina adipe porci et
butiro. Et cū rumpit(ur) apa ad exteri(us) et est
bonū aliqu(ando) ad intra ad forame(n) eius p(er)
forame(n) per quod exit urina et tu(n)c op(ortet)
ut mundificet(ur) cū iniectionib(us) p(er) foramen
virge cū exhibicione provocativu(m) urina(m).
Quod vero rupitur exterius mu
dificat(ur) sicut ulcera virge. Si vero fiat
apa ex percussione supponat(ur) emplm de ab
sinthio artemesia et oleo de camomilla
. Si aut(em) p(re)puciu(m) inflet(ur) ex ma(teria) calida tene
atur p(re)puciū sepe in aqua decoctionis
morsus galline quod a quibusda(m) vocat(ur)
anagalus et [illegible] et de
sup ponat(ur) farina ordei decocta in succo
portulace et lactuce. Et si infletur p(re)puciu(m)
ex ma(teria) frigida emplastret(ur) cū betonica
in vino decocta. Cura apatum aquosor(um)
virge est cura hernie ventose et nas

cit(ur) aliquando apa(tu)m in musculis que sunt in radice
virge et p(ar)tibus que sunt sup(er) collo vesice
et prohibet exitu(m) urine et apparet ma
nifeste s(ig)n(u)m. Et cura eorum fit cū fleb(otomi)a
et solucione ventris et divisione sicut dictum
est in apatibus testiculor(um) et confert eis
flos altee vel malue in vino coctus et
cataplasmatus. Emplm̄ conferens et mitigans
dolore(m) eor(um) fit corona regia et decoq(ua)t(ur)
in aqua modica donec liquefiat dein
de terat(ur) et misce(atur) cū ea farina semi
nis lini vitellos ovi crudos et vinū coctum
et supponat(ur). Vitandus est motus. Dixit
paulus in omnibus apatibus virge. Aliqu(ando)
vero nascu(n)t(ur) in virga pustule bothora
les que aliqu(ando) sunt in cute eius aliq(uan)do nas
cu(n)t(ur) intus in foramine qua(rum) cura est ma
acuta baurachia. Et eruptor(um) ad ex
tra eorum cura est sicut cura apatum rupto
rum ad intrinsecū foramen virge. Que
vero fiunt ab extra fomentu(m) debet cū
aqua calida et sapone ut rarefiat et
attenuet(ur) superficies pustular(um) et materia ea
rū deinde supponat(ur) emplm foliorum
vitis aut emplm ex fenugreco semine
lini et altea. Sed aut(em) maturacione inge
mandum est ut corrumpat(ur) pustule frica
tur ergo virga leniter sup(er) ventre mu
lieris donec virga erigi videat(ur) deinde
repente comprimat(ur) quia p(er) tale compressionem
rumpu(n)t(ur) pustule et emittit saniem. Q(uo)d si
non erupit rumpat(ur) cū aliq(uo) instrumento et
mundificet(ur) et consolidet(ur) et de utilib(us)
est pulvis aloes mirre aut colofonie
et mirre. Nascu(n)t(ur) aliqu(ando) sup(er) virga caro
mortua et bothor et sunt aliq(uan)do mollia sic(ut)
mor(um) et delet ea pulvis subtilis factus
ex corticib(us) granator(um) acetosor(um) sup(er) asp(er)
sus. Sunt aut(em) quidam habentes pellem
supra p(re)puciu(m) valde inflatā itaq(ue) eam
retrahere non p(ossu)nt et in p(re)putio sub ea sunt
ulcera et tu(n)c oportet ut inflacio tollat(ur)
que si fuerit cū calore fit portulaca et
in aqua decoque sive viride sive siccu(m)
et sup(er) inflacione pone et confert emplm

Experimentum verum ad cancrum [illegible]

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

Hoc unguentum quod ponitur ab auctore 20 [illegible] in capitulo de ulceribus virge [illegible] magister Jo. Garzonus in duo [illegible] no de Grassis pandit [illegible] et [illegible] in virga [illegible] thuris aloes sarcocolle [illegible] gallarum balaustiarum [illegible] unguentum cum oleo ros.

fiunt de foliis malue et violarie et fumiterre cum oleo violato et frequentata. Si autem ipsi inflacio fuerit cum frigiditate supponatur cepe lilii decoctum et incorporatum cum assungia porci veteri quod si non resolvit inflatio tunc secetur incidatur pellis inflata secundum longitudinem eius cum rasorio et fiat incisio tanta quod preputium totaliter discooperiatur et curentur ulcera. Et ipsa quidem lavanda sunt cum vino calido solum vel decoctione rosarum aut decoctionis salvie secundum necessitatem. pellis vero incisa suatur et super suturam ponatur pulvis consolidativus. Si autem ulcera preputii vel alterius loci virge indigeant mundificatione mundificentur cum unguento apostolorum aut viridi et consolidentur pulvere qui fit mirre aloes incensi capilli cum superaspergatur et desuper ponatur pannus infusus in vino. Et confert pulvis aloes solus aut pulvis mumie solus. Et pulvis radicis arnoglosse est ultimus.

De complexionibus matricis

Jam quidem signa caliditatis matricis sunt caliditas in toto corpore paucitas menstruorum et eorum fetor et dolor in partibus epatis et multiplicatio ulcerum in matrice. Accidit oris siccitas sitis orisque amaritudo pilorum multitudo in pectine rubor in urina et demum pulsus est velox atque appetitus magnus ad venerem cum multa delectatione et veloci spermatis effusione vel emissione. Frigide vero complexionis signa sunt retentio menstruorum prolongatio mundificationis usus abortivorum infrigidantium insensibilitas veneris prava paucitas coitus paucitas pillorum paucitas tincture urine pulsus tardus paucitas appetitus ad venerem. Signa complexionis humide sunt fluxibilitas menstruorum multitudo humiditatum menstrualium abortus fetus non delectatur in venereis urina grossa et plena humiditatibus. Signa complexionis sicce constrictio menstruorum et eorum grossities paucitas cursus eorum appetitus coitus sed pauca spermatis emissio corpus siccum et [illegible]

atum labia matricis sunt sicca urina subtilis et limpida

De causis sterilitatis

Causa sterilitatis aut est ex parte viri aut cum occulta et superiori nam corpora celestia influunt super aliqua individua ut nullo modo sperma eorum sit generativa ut experientia declarat et quidem influunt ita ut sperma eorum nimium generet ut in civitate florentina patet. Ex parte autem viri hoc est aut ex mala complexione spermatis aut quia sit calidum adustivum aut frigidum coagulatum aut humidum fluxivum aut sit dilatatum. Ex muliere quidem ut ex mala complexione matricis vel morbo organico eius vel humore eius in concavo matricis continente. Ex causa corporum supercelestium licet hoc non affirmet Avicenna tamen hoc relinquimus astronomis. Accidit autem sterilitas ex parte instrumentorum generationis viri ut est debilitas vasorum spermatis aut membri digestive aut incisio venarum que sunt post aures aut cum perforatur vesica lapidis aut cum absconduntur testiculi aut cum implastrentur jusquiamo nigro aut propter virge tortuositatem aut abreviationem. Accidit etiam sterilitas ex parte eorum cum vir non convenit cum muliere in ipso actu et in uno tempore et sterilitatem esse ex errore post complementum ut si fiat motus laboriosus et velocitas erectionis propter emissionem spermatis. Aliquando esse ex timore gaudio immoderato tristicia vehementi sterilitatem esse et saltus fetus post coitum a muliere ad posteriora. Sunt et alie cause ut cum vir et mulier inveniuntur eiusdem complexionis. Scias preterea quod causa prohibitionis impregnationis aliquando est nimia frigiditas aut siccitas que coartat orificium matricis aut nimia humiditas sterilitatis et nimia caliditas. Constantinus dixit in xviii pantegni quod multi impediuntur a generatione ut sumendo propter maleficia ut sumendo testiculos galli suppositos lecto cum ipsius sanguine efficiunt ne possit fieri impregnatio et sumendo caracteres scriptos ex sanguine vespertilionis aut grana fabarum que nec mol

Var

Experimentum [illegible] ad impregnationem ut mulier sumat omni mane [illegible] magnum [illegible] cum vino [illegible] diebus [illegible] et singulis diebus [illegible] et [illegible] leporis et [illegible] deinde [illegible] balneum et [illegible] viro et [illegible] mulier [illegible] sperma et [illegible] mulier omni mane sumat [illegible] et [illegible] est melancolia [illegible] diebus [illegible] et aqua [illegible] et fiat suppositorium [illegible]

lisciunt in aqua nec in igne coquatur
quod maleficium est pessimum aut sumedo
acus ex quibus suit mortui et hoc affir
mat gordonius gilbertus et johannes de sancta
sophia et tunc cum dixit quod curatio eius
qua par indiget permutatum non pendet ex-
mente. Cura igitur est ut si a calido labat
ad siccitatem eligant moram in aere contrario dis
crasie sue. si vero ad dissimile eligat aerem
dissimilem sue discrasie utat levi utitur
exercitio temperato sompno et vigilia temperata
cibis et potibus bonum sanguinem generantibus
ita tamen ut fiat bona digestio in stomacho et epa
te et expurgent ab omnibus superfluitatibus
. Confortat et generacionem spermatis et
membrorum puerpalium diamuscum dyabuxum
et electuarium de viloaloes que debent
exhiberi in complexione calida cum frigidis
et in frigida cum calidis. et in siccam cum humec
tantibus et in humidis cum exsiccantibus. Res
vero convenientes coitum sunt ut eligat tempus
in fine mundificationis menstruorum et pro
longet dimissio coitus a tanta prolon
gatione ne corrumpat ambo ea spermata
utantur ludis ad superiacuum aliqua vo
cant et sint ludi cum verbis que pertinent
ad coitum et cum osculis et amplexibus et
tactu sicut mamillas et adhereant ad
invicem aliquando vocat excogitando super vero
girando super coitum donec mulier deside
raverit perveniat ei vir fricando quod
est inter anum eius et desuper vulvam et
conet vir adherere mulieri adherenda
versus os eius. cognoscat autem vir mulie
rem spermatizare cum viderit oculos eius
mutari ad rubedinem et eius hanelitum
elevari et verba eius balbutire. emissis
spermatibus adhereat vir ei per spacium ne aer
ingrediatur ad corrumpendum sperma. ante in
coitum mulier habeat intestina mundata a feci
bus et vesicam ab urina et sumat electu
arium expertum ℞ utriusque testiculi vulpis
ʒ. i. ß. testiculi verris dextri si querit masculum
vel sinistri si querit feminam desiccatum in
umbra limature eboris siseleos matris

leporis exsiccate coagulan eius ana ʒ. ii.
pulverizentur et cum succo ro. confiant
et sumat ex eo omni sero ʒ. ii. cum brodio
vel vino. Si in eis fuerit caliditas digre
ratur humor colicus cum syrupo qui sic fit
℞ endivie epatice acetose rostri porcini
amaranti artimisie ana m. i. capillorum ve
neris reubarbari chantos politrica fumiterre
ana m. ß. rosarum rub. violarum florum boragi
buglosse nenufaris ana ʒ. ii. decoquantur
in aqua sufficienti et coletur et colatura
syrupizet cum zucharo et aromatizet cum
sandalis. deinde evacuetur ei appropriata
. Et si in eis fuerit frigiditas et humiditas
que sunt plurimum ut dicit Avicenna accidit et est
receptibilius cure. digerat cum syrupo qui sic
fit ℞ betonice mellisse artimisie pul
legii maiorane calamenti ana m. i. radicum
enule apii yringorum apii feniculi et assari
ana ʒ. ii. seminum anisi siseleos amomi passu
larum ligni rubee tinctorum ana ʒ. ii. fiat
decoctio que sirupizetur cum melle et
acetoset cum melle sqliticio aceto. et aro
matizet cum gariofilis macis et nuce mus
cata dosis ʒ. ii. cum aqua que sic fit ℞
canamomi contusi ʒ. i. et in lib. iii. aque buliat
ebulitione bona deinde removeatur ab ig
ne et reservetur digesta materia evacuetur
cum electuario indo et post hanc purgacio
nem utatur mulier omni septimana semel pil
lulis que sic fiunt ℞ viloaloes carpobalsa
mi siseleos assari masticis muscate ana
feniculi ʒ. i. nardi calami aromatici squinanti
ʒ. ß. mirabolanorum kebuli bellirici ana
ʒ. vi. emblicorum citrinorum indorum ana ʒ. iii. ß.
aloes acotrini ad pondus omnium confiant cum
succo feniculi dosis ʒ. i. cum vadit dormitum de
rum omni die mane et sero ana cibum fiat
de confectione que sic fit ℞ galange zin
ziberis ana ʒ. ii. viloaloes canamomi doro
nici zedoarie macis gariofilorum nucis musca
te foly rasure eboris siseleos ana ʒ. ß.
sandalorum albor et rubeorum ana ʒ. ii. am
bre ʒ. i. margaritarum ʒ. i. ß. musci grana
vi zuchari quantum sufficiat dosis ʒ. iii cum potu

Signum expertum … est … si an … vel
… accipiant duo vasa terrea et
ponunt … et vrinet vir in vno
et mulier in alio et stet per … sic
per … dies et … non …
… est in culpa …
in duabus ollis … de terra et mingat
vir in vna et mulier in alia et stet
per … 14 dies et in cuius vrina …
est … invenies vermes et putre
dinem … vel mulier et … et
post hoc …
… non … per … sperma

Nota
ponere unam medicinam in prohibitionem impregnationis est vinum virgis in hora coitus
et alkitram ... quod si quis utatur ea fit sterilis
... supposito ... semine corrumpit
... cuitamine ... prohibet impregnari

vini odoriferi parum. Cristere deuis(?) R. artemisie matricarie an. m. i. radicum peonie carui siseleos an. ʒ. i. decoquatur et in decoctione ponantur cataputia imperialis ʒ. i. indis kebulis ʒ. ii. salis ʒ. ii. factis purgacionibus et naturale fiet ex nuclurali(?) stricte et ligata cum filo quod evacuat humiditates matricis sine lesione et supponatur omni die usque ad iii vel quatuor dies

De prohibitione impregnationis

Avicenna dicit quod necessarium est aliquando prohibere impregnationem et maxime in parva super quam timetur de partu et in ea in cuius matrice est egritudo et que est debilis secundum naturam aut secundum accidens et in ea in cuius vesica est debilitas nam gravitas fetus facit possidere sciscitacionem(?) in vesica eius. Ideo si talis impregnetur dubium est ne moriatur aut veniat ad dispositiones malas aliter non est licitum prohibere impregnationem. Primo quod est faciendum ne mulier coeat cum viro secundum formam dictam in precedenti capitulo et post coitum statim saliat ad posteriora ad octo vel novem saltus et fortassis egredietur sperma. Iuvat etiam ut tussiat et perurat per gradus scalarum aut ascendat festine aut elevet onera. Et sucus mente suppositus ante coitum corrumpit sperma et prohibet impregnationem et si alkitran ungatur ~~...~~ in tempore coitus vel tr. est melius omnibus medicinis ad prohibendum impregnationem

De signis conceptionis

Scias tamen quod primum signum considerandum conceptionis duarum emissionum spermatis simul et post finem coitus horripilacio cum rigore et coadunatio orificii matricis et abstersio eius absque duricie et cum vir sentit matricem sugere virgam et adherere ipsam ad eam et elevatio mamillarum ad superiora et durioram(?) vel que rotundat et retencio menstruorum aut pauca ipsorum emissio. Dicit Simeon quod si post coitum mulier invenit dolorem pulsativum in ventre et dorso iam concepit et in processu invenit ponderositatem in cova et mutacio colorum in mamillis et inflamacio carum(?) et duricies in eis et accidit nausea et eructuatio acetosa et color oculorum convertitur in citrinum et post mensem unum vel tres corrumpit appetitus mali. Amplius de signis cognoscendis an mulier conceperit est experimentum ypocratis quod aliquando affertur et est ut exhibeat mellicratum dormienti in hora dormiendi ʒ. ii. et si quidem torsiones habuerit circa ventrem concepit si vero non minime. Aliud experimentum est ut supponat alleum et super ipsum dormiat et consideret an inveniat saporem eius et odorem in ore an non quia si sic non est pregnans

De regimine pregnantis

Ut autem conservetur fetus et confortetur matrix et orificium eius in sua constrictione consistat regimen complet dieta et pocione. Dieta consistit ut mulier non moretur in aere multum distemperato ad aliquam qualitatem nec ventoso nec nebuloso neque fetido neque horribili. Demittat iram et furorem sit leta pro posse gaudio utatur moderato evitet congrue fugiendo repentinum motum et forte maxime primo a partu quiescat usque ad v. dies donec firmetur perfecte os matricis in sua clausione non assiduet balnea ymo caveat ab illis nec faciat longam moram in sole nec inimperat capita fortisse ei accidet coriza et tussis et sternutacio unde commovetur fetus et sequitur aborsus et cooperiat os matricis lana levi vel alia re simili et hoc temporibus frigidis pane utatur modo carnibus animalium modice pinguedinis sint ab bonis nutrimenti facilis digestionis vitet amara acuta inflamativa sumat in potu vinum nigrum odoriferum vetus et sit clarum in secunda mensa sumantur passule citonia dulcia granata quod si lutum et carbones desiderent corrigatur stomacus eorum sicut dictum est in capitulo de derectione appetitus reficiant ter in die paulatim ne forte stomacus gravetur lenificent ventres eorum in primo mense coitum vitet demittent provocativa menstrua et

de diureticis

et omne diureticum · de purgacione pregnantium dico si cum purgacione oporte-
at purganda est a 4° mense inclusive
usque ad septimum exclusive secundum sententiam
ypocratis et secundum mentem in minori dosi et
cum cautela et Aurelius dixit oportet ut
vehemens sit studium in confortando sto-
macum earum cum eis que sunt sicut gelema-
bin cum mastice et xiloaloes et similibus
et dixit earum sint sicut electuarium de
margaritis et ponit a Sapione c° l
man ℞ margaritarum non perforatarum pi-
retri ana ʒ i ʒ ii · masticis ana ʒ iiii zedo-
arie doronici sericis cassie lignee carda-
moni nucis muscate macis cinamomi ana
ʒ iii been albi been rubei piperis ma-
cropiperis ana ʒ iii cinamomi ʒ ii zucha-
ri albi et depurati quantum sufficit dosis
est coclearium unum et est pondus 4or
aureorum ipsum eam rectificat · disponentem
matricis confortando virtute augendo dige-
stionem et consumendo humores superfluos
qui aggregantur in pregnantibus · in autem
vero quod illud electuarium est multe caliditatis
et quod dosis eius sit nimis et quod non debe-
at transire ʒ i · diamargariton autem
bonum fuerit ad dolores ventositatis pregna-
tium · modus confectionis utilis ex parte qua
confortat digestionem in pregnantibus cas-
tra tollit ventositatem carminat humi-
ditates superfluas consumit et dolorem mi-
tigat et prohibet aborsum ℞ kara-
be masticis rute xiloaloes margaritarum
non perforatarum ana ʒ i · corallorum rube-
orum nardi macis been albi et rubei
cinamomi sandalorum citrinorum cardamomi
ana ʒ i s · zucharum quantum sufficit

De subveniendo accidentibus pregnantium

Aulus dixit quod in maiori parte earum
accidit superhabundans et frequens
vomitus et sputum cum saltu cordis
et defectu appetitus et accidunt eis ulce-
ra propter appetitus corruptus dolor stomaci
et ventris superfluitatis menstruorum apertam
pedum dolor capitis et vertigo stranguria

et ventris stipticitatem superflua · nam
casus appetitus accidit eis primis mensi-
bus propter repleccionem et retencionem menstru-
orum · confert gustatio dulcis cibi
et potus aque · Aurelius tamen dixit quod debet
uti pauca aqua solum confert potus vini
odoriferi et vetusti · de vomitu autem et
nausea conferunt cibi in quibus est stip-
ticitas cum caliditate subtili sicut virga pa-
storis decocta in vino de qua sumat
parum cum cibum et post cibum et emplastre-
tur os stomaci ut dixit paulus cum foliis
vitis cum castoreo et aceto vini odoriferi
et conferunt emplastra facta ex citoniis dactilis
albis siccis a inmaturis et calamo aromatico
et spica cum vino odorifero antiquo
et si fuerit illic dolor et inflacio u-
tatur semine feniculi et anisi et si fuerit corrup-
tus medicificet stomachum earum cum eis que sunt
sicut aqua gelemabin facti cum rosis per-
sicis et polipodium siccatum et appetentibus
bus lutum quia evacuat materiam melancolicam
deinde rectificat appetitum cum acetosis et
rob de agresta · et scias quod desiderium
pregnantis est corrigendum blandiciis neque
ex toto sit denegandum que appetunt mul-
tociens enim propter totalem prohibicionem cibi de-
siderati patiuntur aborsum · Ad vomitum
autem earum supra cibum oportet ut post cibum detur
stiptica aromatica sunt citonia assata et per
se cum infusa sit in eis frustra xiloaloes
indi et fiant fricationes manuum et
pedum et emplastretur stomachus earum et lutum
armenum est de eis que sedat nausea
stipticum · Si vero fuerit vetositas stomaci
℞ cimini cardamomi infusi in aceto
et postea torre facti olibani origani
pista ana p. i. castorei tertia illius partis
sumat et de pulvere huius sicco a
medio aureo usque ad unum · si fuerit
saltus cordis qui accidit vicio oris stomaci
et humiditatis stetit in eo ideo purgandum
est potu aque calide et tenuis · Si autem
supervenerit eis fluxus menstruorum quod
autem fluit per venas cotiliconas et in mulieres

sanguinea. Si vero provenit virtute non retinente... si autem fluit per venas intercus constringendus(?) est cum specialis(?) non aromaticis, nam acute provocant menstrua ut dicit Ypo. et ista sunt: lentes, psidie, balaustie, acacia, galla cum pulvere glandium et cortices castanearum, cortices granatorum, decoquantur in aqua et administretur vel eis tina in qua sedeat, ut dicit Avicenna. Et emplastrum fiat ex gallis, balaustiis, corticibus granatorum et fructibus immaturis cum aceto ponatur super pectus. Cum vero apostemat pedes earum et inflant et subtilient regimine in cibo et potu et bona procuretur digestio in omnibus membris et emplastrentur pedes earum cum foliis cauli in aqua prius bullitis. Alii autem extrahunt succum ab eis et cum farina ciceris et fabarum vel orobi emplastrum componunt.

De Regimine facilitatis partus

Regimine facilitatis partus quod attendit ante partum et quod in partu et utrumque complectitur dieta et potione. Et dieta quidem ante partum consulit consistit ut inhabitet aerem temperatum sit leta et iuvet ei de parturientibus que fuerunt facilis partus. motum vitet temperato et fricatio extremorum inferiorum fiat et cum appropinquat partum per 20 dies dicit Avicenna necessarium est ut assiduet tina, et melius est ut fiat extra cellam balnei que sunt in domo habitationis sue ut non cadat virtus cum hiis que sunt sicut malva bismalva violaria et radix lilii albi et cum exierit a balneo fiat unctio pectinis dorsi et inguinum cum oleo camomillino anetino et keyrino. Est autem de utilibus decoctio olei liliacini et amigdalarum dulcibus cum pinguedine anatis et castoreo(?) dant in vulva sua unguenta mollificantia et mucilagines mollificantes propinquas ad caliditatem et sint tepida non frigida. hec autem fieri debet cum mulier magis appropinquat statim partui nam partus facilitatur

et plus dormiat quam vigilet. et ante partum occasione vivat(?) sit cibus eius ex oleribus mollificativis carne pinguis et gallina pinguis sumat iura earum. ante cibum utatur passulis cariis et dactilis pinguibus vinum bibat album odoriferum aliqualiter lenitum sit ei venter lubricus. et dicit Rasis quod coitus confert ... nam dicit ipse legi in pluribus libris quod coitus viri cum habente in utero faciat facilem partum et hoc est proximum rei que provocat menstrua. Cum autem incipiunt accidentia partus locet mulier in aere temperato cum declinatione ad caliditatem et si est yemps accendat ignem et si est estus eventi(?) ipsum et odoret odores delectabiles in parva tamen quantitate in casu necessitatis ut confortet virtus. Si vero accidit sincopis variet secundum varietatem dispositionum. si fuerit frigus odoret muscum gallia muscata et xiloaloes. Si autem calor sandalum cum camphora. In tempore vero temperato suffumiget vulvam cum xiloaloe et sandalo. preterea confortetur solacio et eloquio confortativo. Et Avicenna dixit sedeat mulier hora una et extendat pedes suos deinde resupinet supra dorsum suum, postea surgat subito et ascendat gradus et descendat et clamet et si non fuerit valens per se ipsam ambulare sustentet et faciat eam sedere in aqua decoctionis malve et altee usque ad umbilicum maxime si sicca fuerit balneare deinde faciat eam sedere. Conferunt sternutaciones fortes nam per eas comprimit venter et ideo precipit ut fiant sternutationes sive sponte sive artificiales et fiant frequentes. hoc autem fieri debet constante virtute. Cum autem magis appropinquat partus et aperit os matricis et incipit augmentari et aperiri suffumiget cum aromaticis et prope cum iam stricta(?) secundina et si sitit parum bibat et iterum mutat aerem aperiendo sinum et cum rumpit tela et incipit aquosa humiditas exire attrahat anelitum cum fortitudine et impellat fortiter ad inferiora nam talis impulsio

Nasale ex ... fortiter fetum expellit et similiter ... et bibita et ... [illegible] ... fortiter ... expellentibus ... fetum ... Landano

et magis iuvamenti · scribit 4° contra
q parturiens non debet sedere sup scrip
nu nec opmi debet qui pturit nisi si
tactu fuerit os matricis et invenatur
q sint aptiz tendens in augmentu et
apacone ipi9 paulatim · et cum pfectam
apacone fecerit iuxta modu contentu
papiendu ei ad comprimendum et expellendum
fetum et in tum fiant iunctiones pec
tinis et dorsi et membrorum ptus cum unctio
nibus adipibus mucilaginibus aperientibus
et mollificantibus membra pdicta et quando ne
cessarium est tibi ut cristerizes clistizes
cum eis vulva ita ut papias q ponatur
sub anchis suis ut sit resupina sup
pluminar et elevet pedes eius et a
periant coxe quantum possibile est et
effunde in ea lubricantia et alia similia
cum electione ultra i cana cuius longitudo
sit longitudo matricis · s · colli eius et
dimitte ea

q humiditates iam incipiunt fluere tunc
g fac eam sternutare et sedere sup scrip
num et pape ut comprimat inferiori sic
in tenasmone
Gordonius dicit eligit obstetrix habens
manus graciles et digitos longos et di
latet orificium suum et cum apparet secundina
nisi si non tenuit pp grossitiem sua scin
dat unguibus obstetrices et post extractio
ne secundine intromittat pessarium ray
naldi de villa nova sine timore ab
orsus ℞ ysopi madidi lily origani
calamenti ana ʒ · iii · y · termentine ʒ · i · inci
ceant et involvant in lana et suppo
natur · Et si in administratione exstractione
secundine et constringat vulva evacuatis
humiditatibus effunde in ipam adipes
liquidos et mucilagines et albumine ovi
~~et qum ipi9 est regimine nutribile~~
qum ipi9 est regimine nutribile · ci
baria aut conveniencia i ptu durio sint
parve quantitatis et multi nutrimenti et facil
digestionis ut panis ablutus bene ppatus
cum zucharo et aqua carnis vinum bonum
odoriferum brodium pullorum coctorum usque
ad ossa · vitella ovorum sorbilia · Si at
diu pturiet ℞ fenugrecum et ab
luat et coquatur et bibat de aqua eius
quia requiescere facit dolorem et fes
tinat ptum si vires fuerint debiles da
ei in potu aquam carnis confectiones re
cipientes testiculos gallorum ova sorbi
lia et suppositoriis lenibus educat fe
ces si sponte non exierunt · Medicame
nta confortantes ad faciendum ptus
quedam simunt interius ℞ cassie fistule
ʒ · s · foliorum rute sicce ʒ · iii · mirre ʒ · i ·
et sumat dos ʒ · i · cum ʒ · i · aque fructus
savine · iti pille quas Rasis commu
dat ℞ trocisci ℞ cinamomi ʒ · v · florum
camomille cassie lignee optime ʒ · vii · sa
vine ʒ · v · mirre ʒ · v · aristologie ro
ʒ · v · storacis calamite ʒ · ii · musci drac
i · conficiatur pille et da eas de tribus horis
i tres qualibet vice aureum i · cum ʒ · viii
vini veteris et de hoc fiet post unctio
nem et lenificatione · Medicamen usu
ale ad faciendum ptum facile i actu pte
℞ corticum cassie fistule ʒ · vi · et bu
liant i vino albo sicut ulla usque ad consump
tione mediat et colet et det i potu
natus unus · simpliciter cum brodio ciceris
rubeorum posito i eo ʒ · i · cort cinamo
mi sive savine i potu assari et castorei
ana ʒ · i · et det cum brodio ciceris rubeorum
pille bone ℞ savine ʒ · ii · cassie et
armoniaci ana ʒ · s · dos ʒ · i · de me mis
iuvantibus a pprietate tenet mulier in
manu ut dicit Avicenna sinistra magnete
aut alliget coxe aut limatur cum ane
ungule asini · et de utilibus e dicit
albertus cor galline ligatu coxe dextre
mulieris cum fassia gallina adhuc pal
pitante et sumendo i potu ipa hora co
ci ʒ · ii · corticum cassie et cinamomi ana
ʒ · ii · pare facit et e copti et invenitur
verum cum vino et modico oleo · istud enim
non solum facit ad ptum difficile sed etiam

T · 2

ad educendū fetū mortuū. Et si in
eā fuerit debilitas uirtutis aut putris
matricis illiniat inferiora mēbra et
dorsum cū oleo sisamino et oliue tepi
do et sedeat in balneo decoctionis feni
greci camomille mellilotti et ster⁹ muricez
inducens cū dictamno dato cū uino uel
aqua. Et necesse est dixit albig q ob
stetrix cognoscat figurā partus naturalis que
est ista qm̄ qn̄ tu uides mulierē cōp̄mi
ad inferiora et desiderare et odorare
aerē et alleuiat quod ē sup ipā d' partu
et festinat exitus embrio tūc scias q̄ ille
partus est sm̄ figurā naturalez et est exitus
eius sup caput suū et secundina cū eo
uel pendens uel suspēsa cū umbilico.
Cum g° uides hec signa tūc oz q̄ cōprima
tur venter eius ut descendat embrio ue
locit. nā qn̄ descendit sup caput suū
descendat secundina cū eo et modat illis
sup fluxibus modificatōe bona. Cum
aūt est pter hoc ē partus innaturalis qm̄ qn̄
egreditur fetus sup pedes suos ut egredia
tur corpus añ caput ipius et pedes ante
aut egreditur corpus eius sil' et manus
eius aut egreditur venter eius et fortasse
iacet sup dorsum suū aut latus suum
tūc partus est illaudabilis. necesse ē g° ob
stetrica ut sit prudens et subtilis i oībus
rebus istis. Et si partus fuerit naturalis cū
difficultate fac eā sedere et eā teneat
mulieres et vaporet eius uulua cū feni
greco decocto cū oleis humidis et penta
rizet mulier cū ea mucilagine feni
greci et oleo sisamino et fac eā so
micare. Et si egrediatur manus i primis
tūc reducas eā cū subtilitate paulatine
si nō obedit itrorsum tūc pone mulie
rē sup sede et eleua pedes suos sursu
deinde concute sede sup terrā et teneat
nec cadat añ concussione. Et qn̄ egreditur
fetus sup pedes suos repellat eas sur
sum et cōuertat fetū paulatim deinde eqt
ipm deinde accipiat pedez eius et extra
dat ipm paulatim De extrācione fetus
mortui
pit Ras ad cōsiderandū fetū mor
tuū dix Ras ix contineti. precipe
mulieri ut iaceat supra aliqd'
latus quia si fetus erit mortuus cadit
inferi⁹ ad modū lapidis et murich pe
nes umbilicū erit frigidum. tūc signum
q detumescat mamilla. et 4° accidit
humiditates ex matrice fetide virulente et
quaz fit cū moritur fetus et añ illud ut
denigrat oculus pregnātis ad profundū
et fiat albedo oculi fusca et quaz fit ri
gida auris eius et extremitatis nasi cū
rubedine labiy et est dispo eius similis
ydropisi yposarce. Regimē fetus mor
tui est ut administrēt prius medicine extra
hentes ipm. Et de illis que faciunt illud
a proprietate est vngula sinistra asini quia
si cū ea suffumiget mulier p traiectu
rū velocit' extrahit ipm ipm. Medi
camine forte ℞ assa ʒ. s. rute sicce ʒ. iij
mirre ʒ. ij. et ē dos ʒ. j. cū aqua sauine
et sint dos ʒ. j. mane et alia vespe.
Aucenna vero dixit q si sumat aque rute
ʒ. iij et tñ dez aq fenugreci decocti cū
ficubus ex similis decoctione multa et
origani ʒ. iij lubricat fetū mortuuz
pessariū forte ℞ ellebori nigri stafi
sagria. aristo. ro. borbor maren gñia
mezereon et pulpā coloquintide armo
niacū añ. terāt oīa pter armoniacū
quod dissoluat i aqua et aggregetur
cū eo reliqua et inde spargi ligata
ad coxaz nō uulua statim fetū eiciet
ut sed amoueat statiz ne minus sanguis
effluat. Que si nō cōfert extrahendus
est cū ferro ne apostemet et inflet. Ex
tractio eius est dix Aucenna incisio eius cū
ferro et cōsiderari debet an sit salubris
matri an nō. Et si fuerit ex illis que
sit apte saluari simus audaces i curacōe
eius et si nō abicat illud. Mulieri ei
cū dispō est mala accidit sincopis cum
vigiliis et obliuione et mollificatōe et dis
solucōe et cū vocat fortasse nō rñdet

et cū clamatur alta voce ↄ̄ vīdet debilit'
deinde superuenit sincopis et pulsant car
laccerta et est pulsus eius frequens et paruus
sed illis que sunt apte saluari nil accidit de
hijs · Modus aut̄ extractionis fetus mor
tui per cyrurgiā dicet' ī loco suo · Medicina
Inurbilit' prouocans fetum mortuum
et secundinā ℞ galbani ʒ · ij lactis capri
ʒ · j · dissoluatur galbanū et det' ad potandū

De extractione secundine

Siquū secudina post ptum ↄ̄tinetur
et retētione eiū mulieres ꝑicli
tantur vn̄ festinādū est ī eius ex
tractione nā sb'a eius facile corrūpit de
relicta a ↄ̄gīe nē ideo auctore haliabas
cura debet eē festina timore piculi et
ingenium ī hoc est ut mulier sternutet
cū hijs que sternutare faciunt ↄ̄tineat
anhelitus nam facilius ex hoc emittitur
quidā et volūt q' vomitus prouocetur
et eructuatio prouocatiua ad lubricatio
nē secudine nā licet moueat superiora
ↄ̄ueniūt tn̄ in expulsione secudine · Si
aut̄ secudina extendatur trahatur pau
latim cū facilitate et subungat manū
obstetrix sinistrā ī oleo sisamino · Si
aut̄ fuerit ānexa ī profundo extra
hat eam paulatim ꝯm rectitudinē et
non oportet ut in hoc sit labor · Si
aut̄ fuerit retētio eius ꝓp vehemētiā
opillans, dilatet oportet ut examinet
aut cū digitis aut cū effusione vnguē
torum calidorum que fieri debent post eua
porationes · Medicine aut̄ educētes se
cudinā sunt que prouocāt abortum et
educāt fetū mortuū et durētiāi for
tia, et de illibꝰ et expt' ꝑ micholum
multociens est borax et illis minerā
lis et artificialis · ipsā et cū bibit ex
ea ʒ · j · cū vino subtili vel aqua arte
misie expellit eā velociter et hominē
forte in quo fuit maluauiscū ↄ̄fert
Et nicolus dicit experiri hominē
cū oleo et profuit · Si aut̄ doluerit
mulier ex ventositate vel ex ↄ̄tētione

secudine da ī ieiunio pondus huius
aurei ex triaca magna et statim libe
rabitur et ex illibꝰ ē succus marubij
cū vino subtili bibitus et balneum ex
decoctione calamēti mētastri pullegij
abrotani amarantri rubee tinctorum ge
ciane aristol' flos camomille mellilotum
et fenugreca et de expt' ad extra
hēdum fetū secudinā molā et sanguinē
congelatum vel coagulatum ī matrice
est suffumigiū factum ex hoc quod ℞ mir
re ʒ · j · ciuamoni galbani castorei an̄
ʒ · j · oppoponaci ʒ · j · ellebori nigri ʒ
ij · Conficiat' cū ꝯ felle vaccino et
proiciat ex eis sup carbonibꝰ et re
cipiat fumum · q' si nō exierit secudina
nō amplius laboret in ea sed dimit
tatur siue sit tota intus siue ꝑs extra
ligata tn̄ ad coxam et fomētat ī ma
trem cataplasmatum a · vngtm̄ basili
con quā putrefaciet ea et ex hoc ipam
et cadet putrefacta · Cū g° exierit ad
mīstra oleum rosatum ut confortetur
matrix et ↄ̄mouetur mala ↄ̄plexio · q'
si superuenerit accidētia suffocationis
et alia ex putrefactione materias cura
rūt cū hijs que dicent' loco suo

de Regimine enixe

Oportet ut enixa custodiatur
a frigore, vento aere lutoso
strepitu clamore ira tristicia
et teneat bn̄ coopta, pannis in loco ob
scuro gaudio gaudio et leticia Et opor
tet ut quiescat Et si fuerit necē moue
ri fiat cū facilitate dormiat modera
te et odoret odores, ↄ̄fortatiuos dix' Auic
nō ꝑmittet subito ad ↄ̄gīme grossum
quod faciat ipam febrire et debilitet v
tute digestiuā ī epate et multiplicet
sitis ipius et fortasse fiat ydropica et
si incipiat ydropisi epar nō est ei sana°
Et ideo quidā ꝑ ꝑma die ptis ↄ̄hibet
brodiū caponis vel galline pinguis et
carnes eorū ↄ̄tritas et oua sorbilia et
separant abos eis ad vices plures dādo

parū ī via ut virtus eius vinsicetur
et cohibet de diamargariton uel d'
confectione de gēmis et in potu cohi
bent ipa die vinū albū ad diluēdi
ne declive et limfatū mediocriter cū
aqua decocta .c. et si fuerit yemis dat
oīa actu calida. post hanc uero diez
usq3 ad vi si non supvenit febris in
grossat regimē eius et oportet ut ci
baria eius sint lēpa lenia et oportet
ut leniatur venter eius cū cristeribus
lenitiuis aut cū electuario lenitiuo fco
ex siracost cassia fist. et zuchar vio
lato. et cū peperit oz ut sit studiuz
ī provocatiōe menstruorū et om̄z aliarū
humiditatū retentarū tempore conceptionis
donec optīe mundificet et confert ī hoc
farina ordei in quo ē infusio subtiliatō
modica et ista coadiuuāt ad provoca
dū sāgīnē grossū qui si detineret pro
duceret mulierē ad pluimas febres
et apata et egritudines alias. Si ergo reti
neatur sanguis sit sollicitudo ī pro
vocatione eius. et securius in hoc est
provocatiū . vnū flebotomia ex saphena dt et
confert suffumigacio cū oleo pisas sallin
et decoctio maluauisca mulierē mo
dificant sedente si sedeat ī ea post
ptū et quidā decoctū ī vino et mel
licrato laudant eā et maxīe si fuerit
frigus et ruta pistata cū aceto mo
dico mixta et involuta ī pulue cimi
ni supposita utilr opat et mercurialis
contrita cū filo ligata supposita mirabi
lit matricem mundificant. Radix peo
nie post ptū bibita utilr purgat ma
tricē a superfluitatibus. et si recipiat
mulier fumū aliorum purgatorum et bitu
minorum positorum sup prunas statim pur
gabitur. Avic. aut dixit si nō cessa
sat hoc aliquid tunc uena est flebotomia
saphene ut extrahat sanguinē et prohi
beat nocumētū replecionis apat. eius
et flebotomia vene curvature poplitis ē fortior

De sirovemedo cimbz cmxc

est eis s. quibus supvenit egritudines
plurie ut febris de qua dixit
Avic. qui confert ei aqua ordei
nam cū hoc non retinet menstrua
et sir. granatorū dulcia et emulsio semi
nū citrulorum frigidorum et sirupus violatus et
endivie. et quia plurimum febrium causa est ex
retentione menstruorum. provocent ergo
menstrua cū rebus provocantibus aut
flebotomia saphene. Si aut accidit quod pro
magnitudine fetus in exitu eius des
cendat matrix et fiat unū foramen
ī vulva cū ano tunc ad introducēdū
matricem utat vino calido ī quo butiz
dissolutū sit et foveret diligenter
donec mollificet et impleat statim
vulva panno lineo et collocet supina
in lecto pedibus elevatis nec moveat
se donec facta sit consolidatio. et si accidit
ei inflacio ventris det ei ī potu dia
mare alkechingi bapinū origanum
et mastice cum equalitate quia debes
ista miscere sm quod videris oportunum
Ras. in continet dixit quod confert ei R
bapinū origani masticas an ptes equa
les vel pt. | et distēpent cum melle |
dosis ʒ j. aut aur j. Et mingabit ill
statim. Si aut accidat ei ulcus curtum
cū vngto albo aut ex vnguentis continentibus
sup mēbra nervosa et dolor matricis
mitigabit si sedeat ī aqua calida uel
tepida et iungat loca sua cū oleo viol'
dula tepido et inuncto cū oleo keyrino
uel sambucino si nō est febris et im
pleat sacellus floribus camomille et
seīe lini et infundat ī vino calido
et exprimatur et calidus ventri suppo
natur. Et cepe albū coctū sub cinere
contritū et incorporatū cū butiro sine
sale confestim sup panno calido applica
tur ventri et si bibat mane et sero
cū cibū vinū calidū ī quo decocta fue
rit calendula dolores post ptū mitigat
et sedat eos decoctio sīnati bibita
et si dolor fuerit vehemens sumat cū

vino permixto coclear unum pulveris
qui sic fit ℞ semine apii anisi carvi
ʒ ij macropiperis ana partes equales zu
char ad pondus omnium. Si autem fuerit
ex siccitate ventris ℞ manne ʒ j s.
et dissolve in aqua decoctionis an. et
fer. aut fiat cataplasma ventri ex vi
tellis ovorum decoctorum decoctorum ex cor
tice sua in aqua vel vino contritis cum
axungia et pinguis cum suavi [illegible]
sic et endivia. Sedatur autem dolor post
partum utiliter cum fumigio recepto ad matri
cem ex decoctione florum rorismarini
melliloti aneti camomille fenugreci ci
mini carvi et majorane si ex frigore processerit.
fiat cataplasma ventri. Cum autem mul
tiplicavit fluxus sanguinis nec vita
ligentur brachia eius et stringantur do
lorose et ponatur super ventrem panni in
fusi in aceto et expressi et fiat collirium
cum rebus stipticis ut balaustie karabe
rose et thus. et suspensio stercoris
porcini in lana que suspendatur in coxa
eius dicitur quod in hoc habet maxima proprietate

De causa aborsus

Aborsus dicitur quia a naturali ortu ab
iectus et est exitus fetus a matrice
ante debitum tempus sui naturalis
ortus sive egrediatur mortuus sive vivus
eius cause sunt aut extrinsece aut intrinsece. Ex
trinsece sunt casus et percussio elevatio pon
deris exercitium superfluum vehemens saltus
ad superiora; similiter si traxerit moram
longam in balneo calido et balneum
aque frigide est causa aborsus et repletio
vehemens et nausea sacietas et multi
tudo coitus post vij menses aborsum
causat. similiter forte farmacum flebotomia
copiosa. flebotomia autem pura in pregnante fa
cit abortire. unde dicit nicolaus vidi mul
tas pregnantes sponte fleubotomari nullum pati
inde nocumentum. propterea in quibus
magna repletio sanguinis et flegmatis
et flegmonibus interioribus flebotomia co
piosa affert juvamentum liberius cas et
prohibet aborsum. Et fit in tribus
primis mensibus et tenasmo et fluxus
ventris superveniens similiter in tribus primis
mensibus aborsum inducit res terri
ficacis subito occurrens et egritudines de
mum supervenientes aut corpori aut
matrici plerumque sunt causa aborsus. preterea
si mulier extenuata concipit aborsum
patitur. Cause intrinsece aborsus propter
fetum quando est mors eius aut debili
tas fetus panniculos qui corrumpunt
et mollificant aut propter malas complexiones
matricis aut propter ventositatem aut du
riciem aut cancrum aut ulcus matricis
aut propter apostema aut pruritum vulve.
. sed aborsus fit apud 2m mensem vel
tercium vel 4m cum est lenitas flegmatis ex
adunatur vel coagulatur in ore venarum
continuum intra matricem quibus alligatur
secundina. nam flegma relaxat liga
tione et in regionibus valde frigidis
multiplicatur aborsus et similiter mors pregnantium
natum et in regionibus meridiona
libus et valde calidis pro(?) [illegible]
et fiant nutrimentum unde fit aborsus

De signis aborsus

Signa aborsus sunt si subito et pre
ter tempus mamille fiunt graciles et
lasse et molles ad tactum et si
dolor accidat in uberibus aut in ventribus
aut in genibus aut in oculis aut in aliquo
aliorum membrorum et si ex mamillis mul
tum lactis effluat et similiter multitudo
dolorum in matrice et dicit [illegible] contra au
toritatem ypocratis dolores acutos perenes
aborsum antecedere sunt doloribus partus
et dixit quoties mulieri accidit rube
do cum febre et ponderositas capitis
vigilia rigore et desiccatione in toto cor
pore et dolor erit in oculis patitur aborsum

De conservatione embrionis ab aborsu

Cautela aborsus duobus potest fieri
temporibus uno ante conceptionem
in consuetis pati aborsum hoc ei
tempore melius est. accidit autem consuetudo ab

abortiendi pp humiditates viscosas fa
cientes lubricam et lavantes cotilido
nes aut pp ventositate que est vento
sitas causata ab humiditate et dico ven
tositate fortem disrumpentem ligamenta
et cura complet dieta et pocione de
mitet igitur aere frigidum et humidum
lacunale nebulosum et grossum eu i
rasiat moderate letet et gaudeat
deuitet quiete et ocium et sompnum pro
lixum et diurnum fugiat abos et potus
frigidos et humidos et inflatiuos et que
dure sunt digestionis et sumat abos et
potus calefacientes et desiccantes et i
soluentes inflacione frigidis digestionis pau
cam superfluitatum et utat hijs potus
assis quod eius omni die copurget superflu
itates et abstineat a replecione nause
atia et coitum raro utat et digerat ma
cum oxizelemabum syrupo et de duabus
radicibus supto cum aqua fen' deide
euacuet cum medicamine de turbit ʒ
et zucharo aut cum electuario indo
et postea digerat ma iterum cum syrupo q
sic fit ℞ artimisie matricarie calamenti
pulegij origani sticados menthe mellisse
an ʒ j radicum quinque valeriane an
ʒ s. cimini carui an an' fen' ameos
an ʒ j. bulliat in lib. iiij aque fontis
et lib. j vini albi subtilis et potentis
usque ad consumptione medietatis et colet
et cum melle fiat syrupus aromaticus cum c
inamomo deinde euacuet ut supra di
ctum est post hanc euacuatione utantur
nascalibus modificantibus matrice ut di
ctum est in precedentibus et est infectus
de humiditatibus matricis et utatur
diamusco dulci aut diamargariton
in festum de uno interdum de alio vel e
lectuario descripto ab Auic in hoc capitulo
deueniatur deinde ad desiccanda ma
tricem et ipsam calefaciendam cum emplastris
et cataplasmatibus et alijs suppositorijs in
iectis in matricem et si possibile est mit
tat ad balneum calefaciens et desiccans

non solum una via dixit Auic sed pluri
bus postea utatur coitu. Et si cum fuerit
alia a predictis opporat ei cum eo quod
conuenit et sic dicat nunc in casu in re ista
tempore conceptionis quando timet abortus
eorum et si causa fuerit contraria dixit hali
abbas fiat cautela ab ipsis timet aut
abortus in principio conceptionis. nam ligam
ta fetus sunt humida debilia fragibilia
et in fine pp fetus magnitudine et
grauitate et tunc ligamenta multum la
borant unde timet de ruptura eorum et
quia farmacum solutiuum et vomitiuum
est una de causis aborsus. ideo opor
tet ut caueat dispositio farmaci ante
mensem 4um et post septimum ante
partum 4o astrorum. sed scias quod in partu
ris in 7o mense omnino concludendus est
4us mensis et 7us et non solum isti
sed et sextus. sed in consuetis parere
in 9o mense 4us mensis et 7us debent
concludi ita ut totum tempus conceptionis
distinguatur in tres partes equales et
sit prohibita purgacio cum farmaco
primis tribus mensibus et ultimis tribus
et maxime in vij quia in co impletis im
pressionibus planetarum super fetum ipse mo
uetur ad exitum. pregnans ergo dictis
mensibus medijs potest purgari. si tamen
fuerit necessitas aut ex furiositate ma
terie aut ex multa materia et grauitate
opprimendi timet suffocacio caloris et
fetus mors purget pregnans. pregnantes
aut non sunt purgande euacuatiue nec
cum medicina violenta abhominabili aut
incorrecta et non sit in ea substancia medicine
sed solus odor aut virtus nisi sit medicina
de reubarbaro quod secure pregnantibus
potest exhiberi purgent minus et paulatim
et prius digerat materia et cum digestiuis
non fortis prouocationis. Aborsus fetus
in 2o 3o 4o et 5o mense fit pp humidi
tates multas contentes in orificijs venarum
matricis que impediunt ligamentorum forti
tudinem. aborsus fetus in 6o et 7o fit

pr humiditates dissolutas in vba matris

De causa prouocationis abortus

vandoque natus est abortus in
quibusdam horis de quibus est
cum pregnans est puella parua sup
quam timet mors in partu et ideo expe
dit ut fiat medicinis abortus ante tempus
partus et similiter si fuerit clausa in collo
matricis quam si talis dispositio eius fuerit
fetus peribit abortus igitur fiat quia
motus qui medicine et ex motibus est
flebotomia prope ex saphena post basilicam
et prope super magnitudine ieiunium et famis
coitus et saltus plurimi et delatio
honeris grauis et sternutatio frequens
et uomitus. medicine autem prouocatiues abor
sus sunt que prouocant menstrua sua
fortitudine et fiunt hec cum lubricitate
et sunt interficientes fetum quarum aliquae possunt
bibi aliquae possunt supponi aliquae coitus
applicari et aliae sunt simplices et aliae com
posite. Gordo dixit cassia recens suppo
sita et data esse in potu abortum facit
et dicit ex consimilibus quod alchitran quod ex
ponitur a quibusdam pro ligda et
johannes de sancto sophia quod est grauium cum
lidum et siccum in 4o gradu quod liquefit
in vino et postea linitur cum eo liniimen
fetum interficit fetum viuum et emittit
mortuum et decoctio radicum centauree
equalis et minoris supposita in potu eiciat
fetus viuos et oleum benedictum iniectum
in matrice educit fetum siue viuum siue
mortuum et succus ciclaminis astinum sup
positus interficit fetum et succus ciclaminis
bibitus et suppositus est valde fortis in
hoc et succus eius linitus super ventrem
corrumpit fetum et expertum est in hoc sup
positorium de archaitra inuolutum bobace
et intinctum cum succo eiusdem. Et ex medicinis
bonis est ciamomum cum pinusect et ru
bea tinctorum quod abortire facit fetum
bibitum aut suppositum. Ex consimilibus quod se
men caulis si teritur et supponitur post
coitum corrumpit sperma et tollit pregnationem

Et si mulier post coitum immediate suppo
nat sibi oleum de menta vel de juniper
vel de pice ligida non concipiet et si
vir ante coitum inungat caput virge cum
dictis oleis aut cum succo mente aut rute
non generabit. et pillule educentes fetum
pregnante date sic fiunt Rx succus sauin
ne ʒ ij asse fetide armoniaci rubee
tinctorum ana ʒ s. et sit dosis ʒ j. dicitur
expertum esse quod si mulier pregnans bibat de
lotium maris alicuius homicide abortit
non sunt causa sepe. burto de varignana
fatetur se vocatum fuisse ad quandam no
bilem de ciuitate arimini habentem iam
dolores partus in principio octaui mensis ut
abortiret que dixit michi ut similiter modo
in eodem tempore et annis abortiuerit
quorum nullus viuerit ultra tres septima
nas et consului ei et cessauerit dolores
partus et tenuit fetum usque ad tempus debi
tum ix mensis et peperit et viuit in
fans. nam iussit fieri suppositorium et
teneri in uulua usque ad tempus partus quod
sic fit Rx squinanti et gallorum ana ʒ j. cu
sorbi ʒ j. terantur subtiliter et ligentur
in panno lineo raro uel paruo sacello et
infondantur in aqua decoctionis glan
dium et supponitur et fiat ad renes et
muliebria omnia fieri unguentum quod sic fit
Rx pulueris radicum bistorte partes ij.
pulueris foliorum rosarum partem mediam pul
ueris seminis juniperi partem j. et fiat unguentum
cum oleo mastice et de pulegio et cerotum
oleum autem de pulegio debet fieri de flo
ribus et summitatibus bulletis in vase du
plici. Et electuarium utile pro conforta
tione fetus Rx diacitoniton cum zuchario
in dispositione calida sine speciebus. et in frigida
cum speciebus feceris ex garioffilis et macis et
nuce muscata et zucharo rosato ana ʒ
ij pulueris corallorum rubeorum et spodij et
margaritarum non perforatarum et in dispositione
frigida karabe et mastice calami aromatici
et electuarium margaritarum in qualibet dispositione
ponatur aurum limatum et folia auri et

fiat ex eis electuarium sumendum cum cibo
dosis ℥ iii cum pro potu vini nascitur
aut aliquibus filii et non vivunt quibus
autem secundum Gordonium sic subvenit antequam lac
tentur et balneentur mittatur in eos cor
pulveris seris seu sericum et gallie dico fiat elec
tuarium ex lacte amigdalarum et zucharo
albo soluto et de hoc pone in ore pueri
antequam lactet quoniam nutriet ipsum et dormi
re faciet et stomachum eius mundificabit a
putredine et non incurret epilepsiam

De Mola Matricis

Mola apud auctores dicitur impregnatio
mendosa que dicitur esse triplex scilicet
carnosa aquosa et ventosa et
aliud est humorum adunatio sed ista reduci
tur ad aquosam sed sumendo ipsum proprie
solum de carnosa dicitur que est frustum car
nis cui est forma quedam ex speciebus non spon
dunt quoniam non sunt dearticulata et quedam
est illud quod egreditur ventositas tam
et quedam sunt superfluitates que dam aggre
gant atque que egrediuntur aliquando cum sanguine
plurimo ex eo qui retentus erat. Cau
se eius sunt dixit Avicenna 3° colliget propter defec
tum informativum in spermate aut propter cor
ruptionem menbri aut propter corruptionem mei
et tunc generatur quoddam frustum sive
frustrum carnis. Avicenna vero dicit quod causa in
generatione huius carnis sunt due res quarum
una est multitudo mei effusarum ad
matricem et vehementia caloris matricis et
iste vene sanguinee sunt que in matrice coagu
lantur et firmantur caliditate et siccitate matricis
et 2a est coitus in quo matrix comprehendit
sperma mulieris et concedit et augmentat
ipsum cum juvamento sanguinis menstrui
et propter defectum virtutis masculi non capit
de signis mole dico Avicenna sunt retentio
menstruorum alteratio coloris casus appe
titus adunatio oris matricis inflatio
ambarum mamillarum et aliud frustrum carnis
illud carnis procedit augendo donec ve
niat ad quantitatem fetus magistrum et mo
vet dixit Avicenna per compressionem fetus sup

ventre dextra et sinistra nam dico albertus
non fit motus mole nisi compressione nec
movet de latere in latus sicut fuit fe
tus mortuus nisi cum compressione forti
quandoque durat hec egritudo usque ad
4or vel quinque annos et medicus fatetur
se vidisse uxorem francisci gabriel que
passa est molam plusquam 20 annos. Signa
autem aquose sunt apparentia mole in inferioribus
ventris angustia anhelitus et accidunt
accidentia provocationis accedunt casus
retentio menstruorum et sunt cum sonitu in
ventre patiens si ambulaverit et mo
tum fecerit et est ac si sit asclitica. Signa
autem inflationis sunt tumor in pectine et
pulsat ventus in modum timpani et accidit in
ea torsio et pulsatio et dolor pungitivus
proveniens a diaflagmate ad stomacum et
iungat rebus calidis et sedat ipsum va
poribus et sentit cum fortiter premittit
rugitus distinguitur impregnatio vera
a non vera quoniam mola non movet nisi cum
premitur desuper sed de impregnatione non
est ita et cum mola est duricies maior
quam cum vera impregnatione et habentes molam habent
pedes et manus molles et extenuantur
et macrefiunt. differunt autem ventosa
a pregnatione quia ventosa fit subito pregnatio
nato vero paulatim et ventosa vagatur
de loco ad locum illa autem non et in vento
sa abhominatio potus et in pluribus pregnatione
non plurimum est sic. differentia autem mo
la aquosa a pregnatione sunt quia cum mo
la est extenuatio et sentit corpus
formatum in matrice ac si esset embrio
sed in aqua et ventosa non sic sentit.
Cura carnose est difficilis valde. et oportet
ut in primis premissa digestione evacuet
non semel sed pluries et si elleboria
non fuerit necessaria propter retentionem menstruorum
aut alia humiditate sanguinea. primo primit
tatur ex basilica 2° ex saphena et diger
ritur ita Recipe bethonice matricarie ar
themesie camedreos camepitheos cala
menti menstastri pulegii origani ana ʒ i.

Rx seminis urtice nepete metastri arthemisie cassie lignee ameos an ʒ j seminis lini fenugreci feni agni casti an ʒ j centaure sansuci calamenti an ʒ ij ameos an ʒ iiij sapini oppoponaci bdelii storacis liquide an ʒ ij olei laurini cerati an quantum sufficit fiat em emplastrum

sanine leuistici api calami aro^a an ʒ j bulliant i aqua ad ɔsumptione medietatis et cu melle fiat syr^s acetos^s et aromatic^s de quo sumat octo diebus deinde euacuetur cu electuario indo aut pillis de colloquintida et reiteret digestio et purgatio multociens et post vniusalez purgatione tribuende st pille fetide.

Conferunt empla vaporatioes et balnea i tina ex altea fenugreco sere lini aneti seu sisami seu branc ursine et malua et sumat ab intus decoctione passular sebesten dactilor cariciar arthemisie fenugreci et seu altee et ɔt electuariu alkekengi dari i potu q si ista no ɔtulerit sunt exhibenda fortiora ex eis que prouocant menstrua cu fortitudie aut educunt fetu mortuu aut faciunt aborsu cu eis que bibunt et exti^s approniant ex eis que dcti st in pcedentibus. Qo si f no educit mola carnosa est dco paulus ad modu apatiz dnior cu mollificatiuis deinde iterent me^tie procutes pdicte Rx galbani ʒ ij et dissolue in ʒ j lactis capin et bibatur et ex eo cu colloquintida et nitro et cu succo rute fiat emplm quod supponat pectini et iungat obstetrix digitu suu et intro mittat uulue et conet aperire os matricis et si aperit fugetur hic cu galbano ellebore albo castoreo et nitro et supponat nastalle quod sit cu elleboro albo et oppoponaco an ʒ ij et felle taurio et ponatur i matrez. Regime i ea est paucitas motus et supinatio i dormiendo cum eleuatoe inferior et sit i camera obscura et si per pdcta no exiuit reliquat

Cura aquose e digestio nie si ea digereat deinde ulis euacuatio et prouocetur menstrua et urina cu eis que fortit prouocant et administret res que pount in eplastris asclitecor. et suppositio ellebori albi ofert eis et extrahit aqua plimaz. Aliud utile Rx mezereon succi cucumeris asinini ellebori albi et sapini an fiat nastalle et supponatur. In cura uero mole ventose fiat flebotomia si fuerit necia et digestio et euacuatio cu yera galieni et pillis de sapino et electuariu alkekengi est iuuatiuu valde d'hoc et reiterato fiat eua^o et apponat ventosa cu igne sine scarificatione pectini encatisma in aqua decoctionis aque decoctio rute nepete metastri arthemisie cassie lignee et epithima cu oleo de ruta et aneto supponat empla ex ruta sere agni casti cimino centaurea sansuco nuiso calamito cassia lignea et ameos emplm utile dispergens ventositate Rx sapini opponacis bdelii storacis lique an ʒ ij olei laurini et ructaci et de ananonio an ʒ ij cimini cari ameos carpobalsami seu agni casti bacar lauri mellilot aut' feni claua an ʒ j sicut arthemisie et rute an ʒ j cere qntu sufficiat confcidat sup panno et apponat pectini et agaricus supiis ofert. Ad vetositatem matricis et dolorma cu properate dissoluit ventositate matricis bibita cu vino veteri aut exti^s approuiati et sunt utiles valde. Conueniunt aut aquose et ventose regime caludu fiat abstinentia abor et fiat eductione mole procuret malat ɔone matricis ne de globo generet de nouo

De fluxus mestruor

Fluxus menstruor duplex pcedit vnus prope dcus mestrualis et est qui prouenit a venis fiat uel que tantur ad ɔcauitate matricis et alius no est ita prope dictus mestrualis a venis fiat ad collu extra orificiu ipius et ulterius pt emitti superflug et ab alimasore vocatur superfluitas mestruor. Cq cae st aut per via expulsiois hic aut pp dispone in matrice aut pp disponem matricis. p virtute expulsiue eiq aut pp mala ɔone eius. p pura et malez a sit pp apertione orificior venar aut pp

emorroydas, conites in matrice aut ragadias aut ulcera mala antiqua. Avicenna vero dixit quod fit aut propter dispositionem in matrice aut propter causam in sanguine aut propter debilitatem virtutis retentive matricis. Peccatum in sanguine aut est in quantitate aut in qualitate. In quantitate cum virtus sanguificativa est fortis generante sanguinem que membra postea non sunt potentia convertere in substantiam vel in quantitate cum virtus sanguificativa fortis generans sanguinem et durat in omnibus membris. In qualitate cum est nimis acutus subtilis tenuis aquosus. Signa generis sanguinis (?) sciri possint non habent relatione. Signa spetierum sunt quia fluxum secundum secundam (?) compulsionalis et crisis sunt quod non sequitur ipsum nocumentum neque magnum neque durans neque est ei lesio neque alteratio virtutis neque debilitas et hic fluxus accidit pinguibus et carnosis. Signa fluxus ex repletione totius quam expellit natura sunt repletio totius corporis et quies et iuvamentum quod consequitur mulier ex emissione illius et adsunt repletio faciei et corporis et rubicundatio venarum et signa pletorie.

Cognoscitur autem humor dominans cum sanguine. Dixit Avicenna ut colliget sanguis et postea consideret in eo color eius an sit declivis ad albedinem aut citrinitatem aut ad nigredinem aut purpureitatem evacuet eum humor qui attinet illi colori. Signa fluxus cum debilitate virtutis sunt quod sequitur exitus sanguinis prius non faciens dolorem et fluxus ex acuitate et subtilitate sanguinis scitur quod est acutus pungens fluens velociter subito et non in tempore et Rasis dixit signa eius sunt debilitas corporis alteratio coloris et tenuitas eius quod fluit et est in substantia subtilis in colore rubeus clarus cum quadam declinatione ad citrinitatem continuus sine mordicatione compulsive comitatur et patiens cum calore et siccitate et in fluxu propter subtilitatem et liquiditatem sanguinis cum aquositate non calidus et nocent sibi multum stiptica

adest tumor et tensio in ventre et ani apparent accidentia ptisis (?) et lacerti corporis sunt vehementis mollitiei et nocet illis diuretica in principio cohibita. Fluxus autem ex putrefactione et ventositate sanguinis scitur quod cognoscitur quia sanguis fluens est corruptus turpis feticosus et erit fluxus eius cum punctione et dolore. Fluxus vero ex fractura vene erit sanguis currens statim de subito et videndum est ne in collo matricis que ut plurimum fit ibi. Fluxus autem ex emoroydibus matricis signa sunt manifesta nam sanguis secundum plurimum niger nisi sit ab arteriis quia tunc est rubeus clarus et est sanguis emoroysarius currens frustratim. Et quando cum emittunt sanguinem adest dolor capitis gravitas eius dolor in visceribus et epate et cum currit sanguis removet illud accidens. Fluxus ex ragadiis cognoscuntur signa per visum et tactum. Cetera communia habentur per inquisitionem earum.

Cura fluxus menstruorum duplex est circa instrumento dicti scilicet et potione et in utroque instrumento variatione recipit indicatione sumendo a fluxu et indicatione sumendo a causa. Indicatione itaque stiptica a fluxu inhabitet patiens aerem declinantem ad frigiditatem non tamen excessive sit leta bone spei fugiat iram motum clamorem fricationem ventris ligaturas extremitatum inferiorum et appositionem ventosarum in eis et iuvat quies fricatio extremorum superiorum ligatio dolorosa et appositio ventosarum subtus mamillis nam debet esse ventosa magna et cum multo igne diu debet teneri applicata. Prodest esse apposita ventosa in loco renum et utrique ypocondrio sine scarificatione balneum vitet calefaciens et evacuans(?) aque calide appropinquet balneis stipticis et aque frigide ipsa enim subito mirabiliter subveniunt. Ligetur ambe manus a radice adiutorii. Alii dixerunt ligandas esse mamillas fortiter ut inde sequatur dolor ut fiat vehemens et violenta attractio. Sompnus sit prolixus in principio et vigilie multe

et in processu minorata ma prolonge
tur sepius sit accubitus eius in camera
obscura in lecto in quo non sint plu
me · de cibis aut stipticis eius dicit
Ras in continet clauditur est in potu lac
extinctum cum ferro igito in ipso ter 3
4 quolibet die per ebdomadam quod
confert mirabiliter et sit administratio potum
acetosorum stipticorum infrigidorum et ingros
santium sanguinem sicut sunt granata sumac
rosa lentes cocte in aceto uberi ribes
agresta citonia sumat et cibi opillati
ui qui ingrossant sanguinem et sumatur
cibi actu frigidi abstinet a vino et
sumat de aqua et de aceto sit cibus me
dulla panis farina ordei et panicum pilla
tum fugiant carnes et oua sorbilia nisi
in casu necessitatis · sit caseus recens et lac
acetosum · ex fructibus sunt citonia gra
nata pira sorbe nespilla et grana mir
ti et corna et castanee cocte cum cortice
interiori et cum eo comeste quod violenter
restringunt · Ex herbis sunt plantago
et utraque solida et portulaca in cibo sit
sint cibaria sua assa si sint elixa co
quatur in aqua in qua calibs ignitus
extinctus fuerit multociens et cum ea esse
infrigidata vinum limphe. Regimen
aut per dietam varietatem recipit vari
etate causarum judicatorum esse scripta a cum pri
oribus sex rebus non naturalibus · Si itaque
in causa fuerit debilitas retentive fiat ad
dicio in stipticis ex eis eligendo calida
vel frigida secundum dispositionem Et si fuerit
debilitas regitive cibet paciens cum vi
tellis ouorum sorbilium et cibis facilis di
gestionis et carne multi nutrimenti quod
cum frigida sit acetosa cum aqua sumatur et
sit ei vinum recens mellis quod proprie
est ydromel · sed melius est ut loco
mellis ponas zucharum album solidum et
si in causam fuerit acuitas sanguinis et
coleriatus sint cibi frigidi cum sandalis et
dragagato et iuribus anguille et pe
dibus quadrupedum · et lentes cum aceto

cocte et sumat omnia actu frigida et
maxime vitet vinum vel sit rubeum pau
cissimum · Et si in causa fuerit aquositas
da cibos ad grossiciem declinantes de
quibus sunt risum miliumque amidum cum lacte
ouino et caseus recens et quidam
prohibet cibaria de pasta et triticum
coctum · Cura per pocionem est quod fluxus
factus per viam crisis et repletionis
non est constringendus nisi prosternat
virtutem · habet aut cura per pocionem
quatuor intentiones quarum prima materiam il
lam evacuat · 2a eam divertit 3a flux
um sistit · 4a accidentia corrigit ·
prima quidem rem complent evacuatio per
flebotomiam uel eius vicarias et evacuatio
cum medicinis per fluxum ventris aut vomi
tum et vomitus quidem in hoc melior
est solutione ventris quod materiam evacuat
et ad diversum trahit · Si igitur in
sanguine fuerit copia flebotomia basilice
qua non inventa flebotomia nigra · Et si
inveneris virtutem debilem partire flebotomiam
ad plures vices contrahendo qualibet
die 3 i usque ad 4 et sit flebotomia in
fluxu ab acuitate sanguinis et in fluxu ab
aquositate sed debet esse maior et
in fluxu propter percussionem circa est flebotomia
basilice et si flebotomia fieri non posset
fiat scarificatio in spatulis · In fluxu
aut ex debilitate retentive non est
sanguinis evacuatio faciedna nisi propter
necessitatem · Si aut sanguis menstruo
sus aut in flebotomia ondat dimittit ali
quod humoris evacuetur ab eo corpus
unde si fuerit colericus cum eo in quo
est virtus stiptica et est ex bonis est
reubarbarum torrefactum et tamarindi
· Si sanguis fuerit aquosus eva
cuetur cum turbit et zucharo sine 33
quod sine eo evacuat flegma quod aquosum
In fluxu aut a debilitate virtutis non
sit evacuatio nisi procedat a mala complexione
cum materia que tunc evacuanda est cum medicina
debili · 2a intentio complet cum diuretibus

supra positis ventosatione fricatione li
gacione et expressione extremorum in aqua
calida positorum. 3a intencio complet
per medicinas que sistunt fluxum et qui
dam ingrossant ipsum sanguinem et ac
acie stipticit et glutinat intus et
extra approximate et quedam sistunt
fluxum cum virtute occulta Et si fue
rit fluxus ex debilitate retentive ex
pedit uti rebus desiccantibus et strigen
tibus et stipticis et ad eas aggreget
medicine confortative cum sua aromaticitate
et sua proprietate et iste medicine sunt spi
ca maskis olibanum mirti rosa ami
num terrestrium coriadrum sandali et
succus arnoglosse fluxum restringit
Et hinc sucus hahabas dixit miscen
das esse alias medicinas fortiores alia
una alia alia. Et Avic. dixit quod in
fluxu facto a sanguine acuto calido
arnoglossa non est melior res ymo non
est ei par. Electuarium conveniens in fluxu
ex debilitate vasorum matricis. Rx mar
garitarum ambrarum corallorum rubeorum
iacintorum seris ioparum rub. been albi
et rubei spodii ana ℥ i. dragagan
gummi arabici radicum consolide maioris
sicce karabe nardi olibani ma
stic ana ℥ i. syr. fiat cum succo plan
taginis depurato aut syr. mirtinum
quantum sufficiat. dosis ʒ ss. et mane
et sero ana abiz. aliud ls Syrupus de
zucaro albo solido fluxum restringens
sanguinis Rx zuchari albi solidi dis
soluti et cocti in aqua consolide burse
pastoris cauda equine arnoglosse suc
co acatiorum et aqua roparum et cum coc
tum fuerit supermittat species que se
quuntur Rx karabe nardi olibani co
pularum glandium mastic gallarum ana
partes equales margaritarum corallorum
rube. maacis ana ℥ ss. et det cum aqua
mirti Encatisma conveniens in hoc fluxu
Rx psidie gallarum alumis balaustiarum
corticum quercus et foliorum eius mirti

capsuli et foliorum mirti foliorum gra
natorum acaciorum et sorbi nespili burse
et virge pastoris plantaginis et
lanceole ana ℥ i. bulliat in aqua ca
lida pluviali in qua multum ferra
menta ignita extincta fuerit et
in ea sedeat cum est frida sicut potest tol
lerare et si nocumentum reddit ad tepidi
tatem et ex hac decoctione potest fieri
pensarium et supponat stercus asi
ninum recens solum aut mixtum cum
olibano psidia et galla. aut stercus
asininum contritum cum nucleis nucum
cipressorum est ei bonum. Scribit apud
amasorem suppositorium quod Rx olibani
balaustiarum gallarum antimonii acacie
alumis ana optime terant et in pauca la
na supponat sibi mulier supra
sumen et pecten et ab umbilico us
que ad muliebria. Et confert epithima
cum panno infuso in succo plantaginis
in vino stiptico et aceto pauco in
quibus bullierit mirtum balaustie
psidia sumac et galla et suppona
tur actu fridum Et horibasius dixit
liquefiat gluten factum de coriis vac
carum in aceto lunfato et madefac
pannum in eo et fac adherere umbilico
quando captus sum in fluxu aut ex acui
tate et caliditate sanguinis dicit emplau
strum de foliis burse pastoris et con
solide et plantaginis ana et retro ap
plicent. Confectio apud Avic. ap
probata iuvamenti Rx terre sigillate
boli armeni alumis et gallarum et sanguinis
draconis partes equales de quorum su
pra accipiat ℥ i. et camphore podus
duorum granorum et gallie muscate sex
ta unius ʒ quod totum dissolvat in ℥
i. syr. mirtinum et det in potu Elec
tuarium conveniens in acuitate sanguinis Rx
zuchari roparum ℥ vi. aque foliorum
salicis ℥ ii. seminis plantaginis seminis
portulace florum nenufaris gummi
arabici diadragan granorum [illegible]

Ad retinendum menstrua et
prohibendum aborsum
Vidi ego in hoc mirabilem [illegible] experiencia
in virgine que invenit [illegible] que cum
inceperat abortive et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] semel et
[illegible] est et [illegible] plures [illegible] eo semam
[illegible] venis [illegible] corpus
[illegible] [illegible] [illegible] mediorum
castanearum et glandium et arborum glandium
mirtillorum [illegible] equine corticum fabarum
~~[illegible]~~ avellorum [illegible] sorbarum [illegible]
[illegible] [illegible] radicum celidonie foliorum
prunie [illegible] ana [illegible] grosse et [illegible]
in aqua plantaginis [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dissolute in [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] in dicta

decoctionum semel [illegible] decoctionem [illegible]
[illegible] medianorum castanearum et glan
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mirti avellorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] mirti et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

an ʒ. s. lapidis ematitis subtilissime
triti ʒ. j. camphore ℈. j. conficiatur
ad modum electuarii in quo sedeat
℞ plantaginis virge pastoris consoli
de solatri foliorum salicis foliorum cu
curbite an. m. j. ferveant in aqua
fontis et in coitu fiat emplastrum ex
dictis foliis et rebus similibus decoc
tis et inunctio cum oleo nenufarino
et rosaceis et in quo ponatur gummi
arabicum terra sigillata bolus arme
nus fiat suppositorium ex terra lota
postea incorporetur cum albumine ovi et
aqua rosata et quando in hoc casu est
necessarium dare oppiata sive suppo
natur cum succo plantaginis. In fluxu
autem propter difficultatem partus conveniunt tro
cisci de carabe trocisci de spodio et
quecumque sanguinem sistunt et trocisci de
karabe cum granis mirti cum succo pla
taginis supponantur cum coto. Et in
fluxu ex fractura vene conveniunt que con
solidant sumat in potu trociscos de ka
rabe et cauterizet matricem cum medica
mine natiuis ulcerum humidorum. In fluxu
autem ex aquositate sanguinis iudeus
dixit dentur stiptica et ingrossantia
sanguinem et electuarium conveniens in hoc
quod est hoc scilicet electuarium de scoria fer
ri et electuarium de granis mirti
et trocisci de karabe cum sumitur per
ebdomadam unam. Stercus autem capra
rum montanarum siccum tritum et mixtum
cum thure et cum lana suppositum tollit
hunc fluxum. In fluxu cum rugadiarum
cura est ipsarum et in fluxu propter emoroydes
caret cura emoroydarum et ut obstruet
hora quiete que preservat a futuro flu
xu et studeat ad sedandum fluxum et
dolorem nec apponat illo modo medi
cinam. Confert dare in potu ieiuno
stomaco sulfuris vivi ʒ. j. cum vino coc
to et non comedat postea usque ad
meridiem deinde comedat de spin
deborum et sequatur hoc per triduum et

et cessabit inde menstrua puto quod maxi
me valeat. Dixit nicolaus in fluxu ab acu
itate sanguinis pulvis pauli quem recipe iiii ʒ
j. s. cornu cervi usti karabe granorum
mirti an ʒ. s. dentur cum albumine per duas horas
vel cum est dormitura. In correctione acci
dentium oportet mediam ire ad capitula propria
eorum. Et si cum fluxu fuerit dolor tunc fi
at suppositorium quod recipe aluminis sicci pulegii
albi an ʒ. s. opii dragma j. et supponatur
cum lana. Et dicit compertum fore si mulier
portet secum in sacculo pulverem rane ma
ioris non emittet de sanguine et si vis pro
bare liga eam ad collum galline et dimit
te per unum diem postea interfice et sanguis
non exibit ab ea. Jaspis viridis habens ru
beas venas in argento ligatas et gesta
tas omnem fluxum sanguinis et menstruorum restringit

De retentione menstruorum

Causa retentionis menstruorum aut
est propter causam propriam in matrice aut
propter communitatem alterius membrorum ad ma
tricem et illa que est causa propria aut est causa
naturalem eius aut propter causam accidentalem et
preter naturam que vero fit propter causam in matrice
aut fit propter debilitatem eius expulsive aut
matrice communis aut ex parte nutrimenti sicut
est opillatio facta in collo matricis aut fit ex
parte materie peccantis qualitate aut quantitate
aut aggregatione amborum et illa que est ex
quantitate est paucitas sanguinis que vero
ex qualitate materie est quando sanguis grossus
propter frigiditatem aut propter id quod admiscetur
ei de humoribus grossis. Que sed vero fit
propter communitatem aliorum membrorum est sicut facta
cum debilitatur epatis quare non evacuat
sanguinem nec distribuit ipsum aut propter opillatio
nem in venis totius aut propter pinguedinem
nimiam faciente accidentem opillationem et constri
gentem vias aut propter paucitatem sanguinis.
Signa generis dixit gilbertus sunt dolor
aggravatio ab umbilico usque ad inguin
ebria dolor renum spine colli frontis et
oculorum et inflatio palpebrarum et gravitas
oris stomaci fastidium et innaturalis appetitus dolor

au̅ et retro sub spatulis grauitas ancharum coxarum ilibarum et in facie apparent macule et lentigines. Signa specierum sunt quia si fuerit cum vitio humoris frigidi adest grauitas sompni et profundatio in ipso albedo coloris corporis et viriditas venarum et ipsarum obtusitatio et pulsus raritas multitudo urine et frigus sudoris et flegmaticus egestionis. Si autem fuerit sit ex caliditate sit inflatio et positio matricis mulier est colorata cum pulsu veloci urina intensa et vigiliis et siti. Si autem fuerit ex siccitate aderit extenuatio corporis et vacuitas venarum et sit post egritudines in solutiones et tristicia et ieiunium et vigilias et labore et adsunt signa paucitatis sanguinis. Signa vero facte propter grossitiem sanguinis sunt venarum et ilibarum et membrorum inferiorum inflatio et nigredo et palpebrarum color obscurus et urina rubicda uel subnigra et spissa. Et si fuerit propter opillationem urina erit ampullosa quandoque tenuis quandoque spissa. dixit aron si si retentum fuerit menstruum ex parte etatis non habet curam ideo non debet provocari ante 12 annos nec post 50. Facta ab sauna tione ulceris non suscipit curam ideo fiat frequens sanguinis evacuatio ne incurrat nocumenta que ponit Avicenna. Consistit cura in dieta et potione et dieta consistit in eminatione aeris frigidi ventosi grossi et limosi et electione aeris calidi propter quod in fieri a caliditate uel siccitate corporum aut extenuatione ubi est eligendus est aer humidus aut locus frigidus sit lota sunt exercitium et motus et fricatio membrorum inferiorum et ipsorum lenificatio opilatio et balneatio aquis calidis. In fieri ex frigiditate pura uel cum materia grossa uel viscosa uel frigida ex sanguine grosso opillante et conveniunt in hiis vigilie sed in fieri ex caliditate uel siccitate uel sanguinis paucitate sunt sompnus et quies et regimen resumptivum cum balneo dulci unctione humectante cibis multi nutrimenti potu vini non antiqui quiete delectatione et ocio et cum plau

tis leuitatibus pensamus frigidis cum medulla et pinguedinibus. Et in fieri ex caliditate declinent potius ad frigidum sit medio cos in quibus est aptitudo et provocatio. In fieri autem ex opillatione uel a frigido uel sanguine grosso opillante sunt panis de tota farina uel furfuraceus cum feniculo cimini et semine absinthii et carnes sint cum infusionibus pastinacis et sparagus et sunt brodium ciceris uel fasiolorum alea porrorum sinapis. dixit Ras. quod conveniet mulier que non emittit menstrua ex quo corpus eius est sanum dicit debet in quiete balneo et multis humidis et vino multe aque et que non emittit regimine bone pinguedinis attenuet regimine eius. Cura per potionem debet fieri per medicinas mouentes sanguinem ad matricem cum cibus modis et diuisionibus approximatis fricationibus femorum coxis tibiis ligaturis opilationibus ventosationibus cum scarificatione et sunt flebotomia basilice et post eam flebotomia saphene et in primo die pars sanguinis evacuetur et altero die de uno pede et 2° die de alio pede sit et sit tota quantitas ascendens ad lib. j. et ponantur ventose super coxis pro pinguis et fiant ligationes in membris inferioribus. dicit autem quod medicine provocantes menstrua debet esse subtiliative maxime aperitive opillationum quarum alique sunt simplices alique composite alique applicantur exterius et alique interius. De simplicibus sunt savina menta calamentum fluuiale pulegium assarum cassia lignea rubea tinctorum et savina supposita magis quam alia provocat menstrua fortiter et infiatem brione vinum et extrahit mortuum. ʒ j brionie bibita cum ℥ ij vini siccat mule bibit ʒ ij cum ʒ aque rorismarini In cum vero calida est taxus barbatus et radix eius supposita et vinum decoctionis seminum iuniperi bibitum et fomentatum bene operatur. Ex predictis possunt fieri multe medicine composite de quibus dicendum est.

Lac [illegible] vitello ovi suppositum [illegible] et menstrua provocat. Et de radice [illegible] amigdalarum [illegible] matricis cum suppositoriis [illegible] albumine ovi [illegible] et super [illegible] lana [illegible] et intra labia ingrediatur matricis [illegible] in suppositoriis [illegible] et [illegible]

regule quarum una est de eligendo horam
approximationis ipsarum que est ut cohi
beant cum mulier exit a balneo et studeat
cessauerit / 2ª est quod approximet post
fomentationem et cataplasmata et suffuga
tiones quia tunc omnia remedia citius et me
lius operantur · 3ª est ut ante exhibitionem
prouocantium menstrua premittat subti
liantia sanguinem et aperientia digerentia
utraque materia et preparet cum sirupo artimisie
qui sic fit ℞ artimisie ana ij · pulegij ca
lamenti mentastri origani mellisse psicarie
sauine sansuci camedreos pferate came
pitheos matricarie cum flore centaure
minoris rute betonice ana m j · radicum
feniculi apij petrosilij sparagi brusci rostru
gie enule dictamni api rubee tinctorum y
reos peonie ana ℥ j · seminum iuniperi leuistici
petrosilij apij anisi nigelle carpobalsami
assari piretri cassie lignee cordumeni
calami aromatici ana ʒ ß · conquassentur et in
fundantur in aqua pluuiali sufficienti per
diem et noctem postea decoquatur ad con
sumptionem medietatis aque tunc dimittatur
tum deponatur ab igne et dimittatur do
nec aqua tepuerit tunc eam manibus in
ipsa aqua fricentur postea colentur et in
collatura addatur succi mel uel zucharum
et si humor fuerit viscosus aceto sit tin
cum aceto acuto ut squilitico et fiat sirupus
aromaticus et cum cinamomo et nardo
dosis eius est ℥ ij cum aqua sublima
tionis rubee tinctorum aut aqua arti
misie et sumat hic sirupus per sex dies
aut septem et euacuet cum electuario in
do et si tempus retentionis processit lon
go tempore iterum digestio et euacuatio
reiterandum aut incolum ista purgatio debet pre
cedere flebotomiam venarum pedis et ipsius vici
nos et offert triferam magnam sine nar
coticis fieri et stimulatam cum decoctione pul
legij et calamenti et mentastri · Medici
ne quod prouocat menstrua ℞ castorei
acori seminis anisi et apij et da in potu cum
vino limfato continue rosa de miriaca

sic fuit ℞ mirre ℥ iij lupinorum optime
tritorum ʒ v foliorum rute mentastri amini
rubee de qua tinguntur asse sapini op
poponacis ana ʒ ij fiant trocisci cum vino
quorum unusquisque sit ʒ ij et detur unus
in potu cum aqua calida in qua semen
iuniperi coctum fuerit dicitur mirabile
esse experimentum ℞ succi mercurialis
mellis modicum ana ℥ j · pulueris nigelle
quantum sufficiat ad conficiendum et inde fi
ant pille grosse et exhibe duas uel tres
in nocte qua menstruari debet et flu
ent menstrua copiose / amplius eligere
potes ex hijs que dicta sunt supra in pro
uocatione abortus uel secundine aut fetus
mortui · et scias quod medicinarum que su
mantur ad prouocanda menstrua debet
esse magne ad hoc ut magnam habeant
efficaciam · et si illis sumptis post aliquam
quietem mulier teneat pedes et crura
in aqua calida dirigat citius ad matri
cem · tiriaca diatesseron sumpta cum ʒ j
nigelle cum vino subtili aperit opillationes
etiam ueteratas et maxime si supponatur cum
succo mercurialis · de medicinis ab extra
approximandis est si fumiget mulier
cum decoctione sauine lauri rute et pu
legij et sit undique bene cooperta et postea
lauet uuluam et adiacentia cum illa decoc
tione bene calida et postea bibat succi
rute ʒ ß cum vino calido et si fiat
sic de sero sequenti mane prouocabuntur
menstrua aut fiat nastale non inducens
ardorem quod ℞ genciane pullegij ana
ʒ ij nigelle ʒ j conterantur subtiliter et tere
cum pulpa caricarum pinguium et succo
mercurialis donec fiat sicut pasta et
sacculus pulueris nigelle uulue suppo
situs bene operatur · Aliud fortius prouocans
℞ ellebori nigri pulpam colloquintide lu
pinum absinthium sauinam et tere dili
genter et cum lana fiat nastale que la
na sit tincta felle taurino Item ℞ pul
ueris ʒ j aque plantaginis ʒ iij misceantur et potetur quando vadit dormitum nulla cena precedente
Si in ea fuerit caliditas utatur tuum

regimine. Rx. rerum non valuit ad stricturam
et humiditatem. Rx. sirupi acetosi simplicis ℥ .
i. oxizachare simplicis ℥ .s. aque en
divie acetose absinthii ana ℥ .i. Rx. reu
barbari electi ʒ .ii. spice gariofili asp
gantur cum optimo vino et infundantur
in aqua lactis et dimittantur in infusione
horis 12 et fortis expressio addita ma
na et cassia et sirupo violato ana ℥ .i. co
lubeat purgata mala intret tinam in q
sit decoctio altee cum radicibus m. .i. ar
temisie m. .iii. flor. sambuci flor. salic.
flor. violar. politrici ana m. .ii. valeria
ne lib. .i. fenugreci lib. .ii. sem. lini lib.
.i. s. et fiat mane et sero postea intret
lectum et ungatur ante et retro hoc un
guento. Rx. olei amigdolarum dulcium ℥ .i. s.
medulle cruris vituli ℥ .i. butiri sine
sale pinguedinis galline mucilaginis fe
nugreci et mucilaginis sem. lini ana ʒ .s.
cere pa. cum intraverit lectum sumat
coclearium huius pulveris. Rx. cassie lig
nee api ana ʒ .i. s. radicum termentille ra
dici peonie cinamomi a cortice superiori
mondati ana ʒ .ii. cera sem. nardi lini
ac squinanti lupinorum sem. eudivie ana ℈.
i. zuchari tin. et sumat cum vino decoc
tionis mercurialis iunipi mellisse arti
misie ciceris rubeorum fenugreci sumat
dosis ʒ .ii. deinde minuat saffenas duas

De fluxu humiditatis a matrice

Quandoque accidit mulieribus ut flu
at ex matricibus earum humiditas putri
da et quandoque non putrida quandoque est gros
sa mucilaginosa et quandoque est fluida aquo
sa cum sit dominium humorum in corpore et su
perfluitates multiplicantur in toto corpore
per viam indigestionis sicut cum mulier utitur
malo regimine sumendo multum de cibo difficilis
digestionis. Signa humiditatis matricis
sunt dicto. Amicorum difficultas anelitus cum
appetitu cibi permutatio coloris ad non bonum
inflacio sine dolore in oculis. Signa
fluxus spermatis ut plurimum sit cum desiderio
et appetitu ad coitum et si est cum mordica

cione et commotione in matrice tunc cum eius
est terminus spermatis. Et quandoque est cum pru
ritu et quandoque est sine desiderio. Distinguitur
autem fluxus spermaticus a fluxu aliarum humi
ditatum primo in substantia nam spermaticus est substantie
mediocris et densioris quam sit humiditas
et in colore quia spermaticus est magis
splendidus illa vero humiditas est magis
luculenta et in odore quia spermaticus non est
ita mali odoris ut illa que ut plurimum est
fetida et in quantitate quia spermaticus
est minoris quantitatis et in accidentibus
quoniam cursum spermaticum maior et citior
sequitur debilitas corporis totius. Signum
autem maxime distinctivum est quia in cursu
humiditatum os vulve qui continue humidum
reperitur. In fluxu vero spermatico non nisi
ad tempus expulsionis spermatis et fluxus
spermaticus non accidit pregnantibus et si accidat
clat innuat aborsum. Cursus vero illarum
humiditatum accidit eis et non sequitur aborsus
preterea urina in cursu humiditatum est ut
plurimum grossa et turbida plena illis hu
miditatibus. In fluxu vero spermatico est magis
limpida et non est mali odoris. Cognoscitur
autem humiditas que fluit cum colligitur in panno
et et consiccatur modo predicto de menstruis
rubeis ut plurimum habundat albis et
quedam habent menstrua alba cum menstruis
periodum rubeorum. Curatur vero fluxus
spermatis mulierum sicut fluxus in viris et
de hoc determinatum est in loco suo. Et
cura fluxus humiditatum duplicata perficitur
instrumento dieta et pocione. Et dieta con
sistit in evitacione habitacionis humide tristi
cie et quietis multe sompni prolixi et ci
borum cibo difficilis digestionis et multarum
superfluitatum et procuret digestionem in
stomaco et epate. Et deinde coitum. Dias
corides dicit quod fructus liberorum comestus
et bibitus et sucus corporis sui aufert anti
quum cursum humiditatum hoc autem intellige de
humiditatibus sanguineis flegmaticis fluidis et
coleicis. In melancolicis autem non competeret
et cum aliis misceantur agresta sumat et

et sitia In cura per pocionē dicō paulus
q̄ si eorum manatio fuerit in circuitibus
fiodorum cumēda est egēdo in tēpore qui
etis et si fuerit oī hora curet nīc sit
aut cura cū euacuatiōibus pmissa digestiōe
et diuisione eius ad ptes oppositas max
ime cū fricatiōe forti facta sup totū cor
pus et exercitio corporis laborioso et pro
uocatione sudoris et urine dando cum
confortatiōe matricis et constrictiōe ipsarum hu
miditatum hic in fluxus humiditatum nō
est restringēdus nisi superfluat nā per ipm
mondificatur corpus pro euacuatiōe consolide
tandiu exspissatus sit humor nam si san
guineus basilicam minue et solo ven
tris sm plīm est nata post flbonum si
ex alijs humoribus cū euacuare eos de
pone ultro succedens est uomitus. Syrupus
digestiuus mīe humide uel fluide siue sit
humidu sanguine mixta siue nō sic fit ℞ gra
nor et folior mirti plantaginis burse
pastoris balaustie api squinanti menthe seris
agni casti carpobalsami an̄ decoquatur
in aqua coniunctionis calibis et cum zucha
ro fiat syrupus acetosus cū nuce muscata mas
tice et gariofolis dosis ℥ ij cū aqua solat
deinde euacuet cū educentibus humores
aquosos ut est turbit cū zucharo siue zin
zibē. Soluitur uent cū eo quo remouet
humiditates frigide prohibentes impgnatione
ut dictū est supra / si cursus humiditatum
fuerit ex mā mucilaginosa et grossa di
gerat cū syr̄o q sic fit ℞ artimisie ma
tricarie melliss prasij assari lenistici an̄
ʒ j an̄ amiji ameos cala aro an̄ ʒ
ß radicum enule ℥ j decoquat et fiat
syrupus cū melle acetosus cū pauco aceto squil
lico et aromatizat cū cinamomo et gariof
et postea euacuet cū medicina educente fleg
ma grossum et sila. si fuerit mā colica
uel melācolica digerat et euacuet sm exi
gentiā et oportet iterare istas euacuatiōes si expe
dierit. et scias q post longa mundificatione
mīe usus mirabolanorum ē bonus. Aurū dic
fruant fricatiōe et cum cū oleo subtili

calido sic est oleū de squinato cū pipere
et piretro post aut euacuatione cruste
rizet matrix in primis cū mundificatiuis
et exsiccatiuis sic est collirium ex decoc
tione prasij et tota intincta in terebinti
na optime purgat et folia mirtale
aliquantulum contrita et supposita bis in
mane et sero matricē ab humiditatibus
fetidis sine lesione purgant. Signū at
sufficientis purgationis est q amplius
supposita dolore causat. dixerunt aut
et habab sumat colloquintida recens et
pforet et extrahantur ex ea grana eius
et impleat oleo de lilio et dimittat
sic die et nocte donec bibat oleū inte
grum deinde colet cū expressione et cruste
rizet cū eo matrix dū est tepidū ho
c est mirabile fac lubricitate matricis
istis factis deuenieedū est ad constrictiua
cū ad intus et ad extra approxi
mandis. Et de approximandis ab intra
est electuarium qd ℞ gariof nucis mus
cate margaritar galange an̄ ʒ j radicum
consolide maioris costicar ʒ ij squinan
calami aro nucis seris apij an̄ simac
granor an̄ ʒ j ß. seris agni casti acacie
olibani masticis fructus tamarisci gal
lar capilli an̄ ʒ ß. mellis quantū sufficiat
Aliud valēs in mā melācolica ℞ pilo
aloes ameos et seris agni casti cinamomi
nucis muscate cardamomi stica cardi
masti an̄ ʒ j. rosar rubear ligni aloe gu
mi arabici an̄ ʒ ß. cornu cerui ʒ ij mell
quantū sufficiat et radix qde sigilli sancte
marie recens comesta in panis diebus hu
miditates a matrice fluentes desiccant et
succus burse pastoris bibitus per 12 dies
optime desiccant digestiuum in mā melācolica
℞ syr̄ de radicibus ℥ j acetosi simplic
syr̄ de fumoterre ℥ ß aq buglosse sco
lopendrie artimisie an̄ ℥ ij. vel sic ℞
calamenti origani sticados eupatorii flor
boraginis buglosse artimisie camedre
os an̄ ʒ ij ß scolopendrie ʒ j corticū
genestre et scariole an̄ ʒ ß passular

ʒ .s. fiat decoctio in cuius fine ad
dat epithimi ʒ .i. et cum lib .i. zuchari
mellis lib .s. et ʒ .ii. aceti et cum passu
lis fiat sirupus et aromatizet cum cina
momo cum superscriptis aquis det ʒ .i.s.
soluatur cum decoctione cui cum addatur
in fine decoctionis ʒ .s. epithimi cum
mana et cassia cum ʒ .s. et confectione
hamec ʒ .ii. de approximandis per interius
in humiditatibus flegmaticis et pessarium
quod recipe sperma ceti agni casti api cum
pobalsami gallarum psidie florum granati a
lius pinien corticum mediarum quercus ma
stic olibani foliorum mirti cum decoquantur
in vino rubeo et colentur et ex illo vino
fiat pessarium. Aliud quod cum humiditate
est acuitas recipe psidie balaustie cande
eque recent. consolide spodii ematitis gallarum
mirti aquacie ypoquistidos florum nenufar
solatri spinie cum decoquantur in aqua
plantaginis et colet et colatum iniciatur
in matricem quod utilis est. de approxima
dis ab extra cum fessio consiccatis sua fortitu
dine recipe corticum interiorum quercus et fo
liorum eius galle siue copularum glandium
radicum et foliorum de bistorte foliorum ta
marisci foliorum oliue olibani sperma ceti psidie
foliorum mirti aliis cum decoquantur in vino
connectionis ferruminatorum et sedeat in ea mu
lier. similiter ex ea decoctione fomentet partes
matricis. vnguentum quod sistit fluxum menstruorum
rubeorum et alborum a quacumque causa et sistit
sanguinem prouocantium quo abortire ti
met et fluxum emorroydarum mirabiliter
quod a quibusdam dicitur vnguentum comitisse
recipe media cortice castanearum et media
corticum glandium et cortice glandium
copularum mirtillorum caude eque gallarum
cortice fabarum arborum vuarum siccarum sorbarum
siccarum nespilorum inmaturorum medias celi
donie foliorum primorum teneritas grossi et
coquantur in succo uel decoctione plan
taginis et colentur et tunc recipe ceram quan
tum vis et resolue eam in oleo mirtino quantum
sufficit et laua ipsam nouies in predicta

ab infra vt pessaria

Stringit fluxum

decoctione semper inuoluendo eam vnaquaque
vice accipiendo de ipsa omni vice porcionem
eius sufficientem ad lauandum et hoc facto
item recipe corticis mediana castanearum gla
dium et quercus cum .p. .i. cinis ossium cer
ui cum boni mirtillorum arborum vuarum cum
.p. .s. terantur et cribellentur subtiliter et recipe
ex hoc puluere partes .ii. croci vel ka
rabe partem .i. et misceantur simul bona propor
cione cum predictis cera et oleo mirti
nis addito eis oleo masticino non loto
et conficiatur ex eis vnguentum ex quo inunga
tur renes a sursum usque ad deorsum

De malagmon matricis

Vandoque accidit matrici mala
complexio sine materia et cum materia frequentius
Cum accidit cum materia que ut plurimum
est frigida et humida. Signa quando calide
sunt inflamatio in matrice et pectinibus adhe
rentibus et punctio et pruritus et desideri
um ad coitum et forte pappisma et velox
emissio spermatis siccitas oris urina tincta
velox pulsus. Signa frigide a frigiditate sunt contra
ria predictis et concipit difficulter et sig
num humide est subtilitas menstruorum et quod fre
quenter abortit. Signa sicce est quod difficul
ter parit. Galienus dixit quod si sit in matrice
humores flegmatici non delectatur mulier
in coitu sentit grauitatem inferius sub vm
bilico frigiditas sentit in fundo urina
est pinguis alba et quandoque sequitur suffocacio
matricis et sincopis. Cura huius egritudinis
est ut filiis cum male complexionibus

De opilacione matricis

pillacio matricis quandoque contingit in venis
et arteriis venientibus ad matricem
quandoque in orificiis earum natis in ipsa
et quandoque accidit in vasis eius spermaticis
est in orificio eius interiori aut exteriori aut
in meatu qui est inter ambo orificia et o
pillatio accidens in venis supra matricem est
ex artatoria a multitudine et viscositate
sanguinis in eis contenta que est in orificiis
venarum natarum ad matricem per ex artatoria
uel attenuatoria procedens a compressione fa

cta in ipsis venis

cta in ipis venis ex membris vicinis
a multitudine adipis inviscati et zirbi vel
carnosa ex carne orta vel addita in eis et
que fit in vasis spermaticis fit a spermate grosso
se congellato et in eis retento propter eius gros
sitiem aut expulsiue debilitatem et que accidit
in orificiis matricis vel meatu qui est inter
ipsa potest esse cicatricatoria ex humoribus gros
sis apostemantibus vel attenuatoria ex apo
stemate facto in intestino recto aut vesica
et collo eius et potest esse carnosa et vocatur
clausa siue velata. dicit Avicenna clausa
est mulier super cuius matricis os egreditur
et nascitur aliquid quod prohibet coitum
ex re addita carnosa aut pinguiosa aut
panniculari forti densa dura. dixit ju
deus obturat aliquando os matricis et fit tu
nica panniculus ille qui secundum naturam est circa
os matricis interius qui quamuis naturaliter sit lap
sus debilis habens plura foramina per que
menstruum potest fluere ymmo esse aliquando sperma
tum potest aliquando a principio generationis preclusa du
rus solidus cum paucis et paruis foraminibus
que finaliter obturantur et prohibet coitum
menstrua et potest esse alius panniculus ab
isto panniculo super labia vulue orto qui est
alius durus iste autem prohibet coitum men
struum aut cum difficultate multa egreditur
et prohibet esse introitum virge in vuluam
et per consequens conceptionem et habens hoc vela
men proprie dicitur velata aut est consolidatio
ab ulcere et caro addita super illud aut
ficus aut cotolidon vel morum vel verruca
vel emoroys inflamata et potest esse clau
sura orificii interioris vel exterioris vel meatus
inter ea. et ex principio creationis. Signa
generis cum clausura eius sunt fortes per acci
dit sterilitas et prohibicio menstruacionis
licet difficulter fiat et si sunt debiles non
prohibet impregnationem licet difficulter fiat licet
prohibeat partus. si clausura fuerit in ore
matricis interiori non potest videri dum pueri
non peruenerint ad tempus menstruorum quando non
remanebunt et patietur lesionem magnam
et perhibit cito nisi curata fuerit cum san-

guis conuertatur ad totum corpus deinde suf
focabit eam et si fuerit in ore vulue non
potest mulier uti coitu nec menstruare
quare nec pregnans fieri hoc autem cognosci potest
per sensum potest enim videri et tangi. que autem
est in orificio interiori potest cognosci per
obstetricem cum intromiserit digitum suum in ce
tum usque ad locum clausum nam percipiet an
sit velamen an caro addita quia si sit
velamen cedit tactui caro vero non. Si autem
sit clausio ex apostemate tendens usque ad cer
uicem matricis inueniet os matricis durum
propter compressionem eius apostematis. Signa consumens
venarum sunt retentio menstruorum et pau
citas ipsorum et tarditas coitus quando veniunt et pau
latim et sunt grossa et viscosa. et hoc siue
opillatio sit in venis siue in orificiis earum
. Si impregnatur habens eam cito sequitur abortus
deficiente embrioni nutrimento. Signa secunde
ex spermate retento in vasis spermaticis sunt ma
tricis suffocatio et aliquando dispositio similis manie
et melancolie ex vaporibus corruptis sperma
ticis ad cerebrum ascendentibus. Cura opilla
cionis venarum que est a consolidatione ulcerum
impossibilis est et similiter que est a carne
orta in orificiis ipsis que vero est atte
nuatoria curatur curacione membrorum vicinorum
inducentium eam. Eius vero que est cicatrizato
ria possibilis est cura licet diuturna et com
pletur dieta et pocione. Et dieta con
sistit in cibariis secundum rem non naturalium que
constringunt et constipant et usui aperientium
prout conuenire dictum est in capitulo de custodia
cpanas Et sunt ubi apertum qui sunt for
noris apcionis ibi narrantur. Cura vero
per pocione aut respicit morbum aut causam
ipsius aut membra pacientis prohibente matricem
et respiciens causam abstulit illam a qua est in ca
pien et ipa complet eductore humorum. nam
cum sanguinis multitudo fuerit minuatur
basilica et extrahat sanguinis secundum indige
ntiam Et si cessauerit opillatio bene quidem. si
vero non minue saphenas vna die vnam
et alia die alteram si fuerit expediens
Et si in cum fuerit aliquis humor grossus viscosus

sanguinem inpositum digeritur et evacuetur et dividitur cum simplicibus et compositis ut dictum est in cura retentionis menstruorum · si fuerit humor colericus digeratur cum syrupo qui sic fit ℞ capilli veneris adiantos atriplicis acetose rostri porcini alkekengi mellilote seminis apii liquiricie ana ʒ j · decoquatur in aqua sufficienti et fiat syrupus cum zuccaro et acetosetur cum aceto · si autem fuerit humor flegmaticus aut melancolicus tunc ℞ artemisie psillii calaminti pullegii mentastri mellilote matricarie cum flore suo ana ʒ j · assari camepitheos apii petrosilini ana ʒ ʒ s · cassie lignee genciane ana ʒ s · decoquatur in aqua sufficienti usque ad consumpcionem medietatis et fiat syrupus cum melle acetosus cum aceto squilitico et sit aromatizatus cum anamomo nardo et croco · deinde evacuetur cum hiis que dicta sunt in precedentibus et si non suffecerit hoc iteretur evacuacio deinde deveniatur ad aperiendum cum hiis que dicta sunt in provocacione menstruorum cum iterum et contra approximatur · facta evacuacione sufficienti cum iteracione si opus fuerit deveniatur ad aperiendum opillacionem si remanebit cum hiis que dicta sunt in provocacione menstruorum cum interius et contra approximatur · Inferius vero respiciens [illegible] paciens compleatur cum rebus aromaticis et appetitui humidis confortantibus matricem quibus utendum est toto tempore cure solis vel mixtis cum aperientibus · Cura vero clausure premissa vel purgatione completur cum syringa

De precipitacione matricis

Quandoque movetur matrix a loco suo ad sursum vel deorsum vel ad latus et quelibet istarum remocionum a quibusdam vocatur dislocacio · proprie autem dicimus quod mutacio matricis usque sursum vocatur suspensio in qua videtur matrix sentit quasi sursum tracta et que est ad alteram partem vocatur declinacio · quando vero descendit vocatur precipitacio · de causis autem descensus matricis dicit Averroys 3° colliget · alia est saltus aut percussio · alia humiditas lubricantia aut fortis que audiunt ex tonitruo aut sternutatione multa aut partus difficilis aut partus gravatus magnitudine embrionis aut labore obstetricis in extrahendo fetum et secundinam · et alia accidit propter putrefactionem eveniente ligamentorum eius · Cause vero suspensionis matricis sunt quia matrix non habet liberum spiraculum unde repletur vaporibus malis aut ventositate quibus sursum sublevatur aut fit propter apostema cuius natura movet usque oppositum apostematis · Causa autem declinacionis ad latus est quando in una duarum partium est repletio et humores grossi et viscosi natura ad partem repletam et constrictam contrahit per se propria · Signa generaliter non sunt ab auctoribus posita · Signa suspensionis vel sublevacionis matricis sunt illa que dicuntur in capitulo sequenti · Signa vero precipitacionis et descensus matricis sunt quia accidit idem dolor mulieri in pectine et alkatim et ano et inguinibus et est extensius et sentitur apud vulvam res descendens levis tactu nam ipsa egreditur · Signa declinacionis matricis sunt ut scribit [illegible] si fuerit declinans ad aliquam partem in ipsa parte dolor erit durans cum extensione vehementi et non poterit sedere neque surgere nisi cum angustia et retinebit urinam et stercus et quandoque dicit [illegible] pariter tumor in parte ad quam declinat et sentit ibi gravitatem et obstetrices cognoscunt · dicit Avicenna partem declinacionis per tactum cum digitis nam debet obstetrix intromittere suum digitum usque ad os matricis et si invenerit foramen [illegible] in directo orificii matrix non declinat et si non est in directo sed tortuosum ab eo tunc iam est declinacio eius · Cura duplex perficitur in stricto dieta et pocione · Inhabitet ergo paciens descensum matricis aerem calidum et siccum non ventosum nec grossum neque nebulosum sed bene cooperta et calciata et caveat ne vulve et membris inferioribus aliquid actu frigidum approximet sit lenis et commoda fugiat motum et deambulacionem

insuave odoret res odoriferas ponendo eas ad os uel ad nares fricet in partibus superioribus et liget et ventoset. vitet balnea omnia humectantia sompnum prolixum et diurnum cibos frigidos et humidos et difficilis digestionis bibat aquam mellis aut vinum rubeum et fugiat nauseationem sternutationem non vociferet nec sternutet non tussiat quantum possibile fuerit. de localibus autem folia urtice recentia contrita posita super matricem faciunt eam redire ad locum suum et similiter folia porri cum proprietate conferunt ei et similiter fiat fumigatio cum aspalto cui admisceatur stercus vaccinum mirabiliter reducat eam bibitum et stomacum et ventrem et templum/ postquam ascendent matrix ad locum suum fiat forma ad modum virge virilis que attingat usque ad os matricis ex cera posita in aqua calida et postea malaxet et teneat et prohibeat descensum eius quia si curata non fuerit remedium est ad curam potionis. Scias tamen dixit Aug. quod non speratur curatio eius per ista nisi quando recens est et in adolescentia habet autem potio ipsa tres intentiones quarum prima est ad curam scaidam et ad morbum et est reductio matricis ad locum suum et tertia est conservatio ipsius reducte digerunt igitur materia cum syrupo qui sic fit. Recipe salvie maiorane pulegii sticados camepitheos arthemisie mellilote calamenti pulegii menta siccum ana ʒ. i. radicum acori et enule et cassie lignee ana ʒ. v. decoquatur in aqua sufficienti et colentur et fiat syrupus cum melle aromatizato cum cinamomo nardo et croco dosis ʒ. ii. cum aqua a maratri uel abrotani deinde solvitur cum electuario indo et fiat cristeria educentia humores flegmaticos sumat triacam vel metridatum et si opus fuerit iteretur evacuatio et si post purgationem videris oportunitatem perusarizandi materiam cum mondificativis fac ut supra diximus. 2a intencio est ut post percatam resupinet mulier et aperiat quod est inter crura sua et cum bona lana circumnata ut non inferat dolorem materia que est nervosa fac eam adherere matrici ut cum ea reducatur matrix et debet tenere plumar sub natibus et genua stringere deinde accipe lanam aliam et superinfunde eam in succo acetum aut in vino cum quo bulluerit aliquid stipticum et pone super os matricis et deduc eam cum facilitate deinde accipe lanam aliam et superinfunde eam in aceto et aqua et liga super vulvam et prope ut iaceat super latus suum et manda eam supinam iacere et teneat pedes implicatos et odoret bonos odores et per sanum tribus diebus teneat. et si aliquantum contrahit iterum intromittat et cum tertia dies affuerit permuta lanam eius et pone lanam in vino infusam in qua decocta sunt mirtus aqua rose cortex granatorum et similia et sit actu tepidum et ex illo uno super femur et eius pectem. ad implendum autem tertiam intencionem ut reducta conservetur. Recipe olibanum masticis opponatur galbani sagapini terbentine storacis liquide picis sicce ana partes i. tere pars hoc cum pcitu cum et reliqua non sunt materiam descendere et nicolus expertus est ovum gallinae quod diu steterit in nido sic quod iam sit putridum et fiat intus conveniens et aqua sai et cum pannis lineis lembus matrica applicari egressum et nimitus est de cura reductionis matricis et expertum est ex de antiquam et similiter fiat nam est odoris fetidissimum et vix tollerabilis quare oportet ut cooperiat mulier. si autem exeat tota foras curam non admittit et corrupta est omnino illam auferre neque inititum timeas quia tradunt quidam se mulieres vidisse a quibus matrices fuerint educte que postea diu vixerunt. et nicolus vidit uxorem andree cuius matrix corrupta tota est incisa est et postea vixisse multis annis

[illegible] et duplum aspalti var. dt se quidam curasse isto modo que fere suffocabat [illegible]

et co cuisse negocia familiaria. de
cura uero declinationis matricis sca
as easdem cc intentiones. de ira oe
go ad curam fleobotomiam saphena ptis
eius opposita est pti declinationi et
si illic fuerit humiditates abice eas e
uacua et da in potu oleum de cher
ua et administra ipm in supposito
riis et inunge matricem cum oleo et im
ic in eam oleum balsami et oleum
de costo et fiant cristeria lenitiua
. de 3a intentione ponant ventose in la
tere opposito et appone res aromati
cas ad latus a quo declinat matrix
et inungendus est digitus cum adipe anat
uel sile habundant oleo et tc in uulua
intromisso trahatur os matricis ad
oppositam ptem et si non maneat dura
es in aliquo membro accipiat mucila
go fenugreci seminis lini et misceatur
cum medulla cerui et vituli et axun
gia galinacea et vngatur ab intus et ab extra

De Suffocatione matricis

Suffocatio matricis ut scriunt co
stringit cum pfundationis hanelitus et
cum creatione frigiditatis supra
naturalem calorem cotaneatum hanelitu
nam est dispositio mala matricis que cau
sa lesionis hanelitus causa autem est re
pletio ex sanguine menstruo aut re
pletio spermatis quando mulier remouit
se a coitu cui assueuerat et contin
gentio ipa uel mestruum uel spermatis
ad eam qualitatem que plus in mulie
re repit vincens que est frigiditatis
. Gilbertus dicit quod causa ipius aut est
pmitie ut aer frigidus constringens et
calorem dissoluens et non consumens dis
solutum multiplicatio cibi et potus grossi
melancolici et causa antecedens est mala complexio
frigida que est potissima causa eius pp impo
potentiam sui caloris ad resoluendum
et consumendum superfluitates et materia ma
la spermatica uel menstrualis in corpore
generata uel retenta. sile strictura poror

et viarum per quas superfluitatum expur
gatio fieri debet. Causa autem coniuncta
est subleuatio matricis usque diafrag
ma aut fumus pessimus a materia eleuatus
venenosa ad diafragma cor et ce
brum. Et suffocationis due sunt species v
na fit a spermate et vocatur spermatica
. alia fit a sangine mestruo et vo
catur menstrualis et pt addi tercia ut
facta ab aliquo humore venenoso et
vocatur humoralis et hec passio dicit
paulus habet accessus ad modum epi
lensie et accidit multociens in toto an
no sed maxime fit in yeme et autup
no et plus in autupno. hec autem egri
tudo non accidit viris secundum consue
tudinem sicut mulieribus quoniam quamuis dimis
sio coitus et spermatis retentio in viris
magna et mala inducat accidentia
tamen nunquam producat ad tantum gradum
malitie et lesionis ut in mulieribus. nam
sperma viri est et melior materia neque ita
coartatur in suo loco. preterea viri operatio
suo magna eius ptem resoluit. mu
lieres vero genitum multiplicant. et preterea
viri sunt fortiores ad resistendum quam
mulieres. de signis generum alia sunt
pappareutica et alia demonstratiua
. Signa pappareutica antequam fiat difficiles
sunt inuentiones matricis pigricia de
bilitas in cruribus corruptio cogitationis
coloris citrinitas dolor arterie dorsi
et cordis difficultas hanelitus sercam
locatio. Signa demonstratiua et presentia
sunt alienatio mentis cessatio vocis sinco
pis defectus motus et spiritus et haneli
tus contractio tibiarum subest rubedo fa
ciei et pulsus spasmosus in pmis dein
de frequens absque ordine et urina
situs lotiue cruris et centri aut fit
sanguinea rubea conatus uocatus vo
care. quidam dicunt quod debes pati suf
focationem matricis cum insultum patit
scotomiam dolorem capitis sentit rem
nocuam ascendere ad superiora tenens manus

complicat supra ventrem et genua reflexa
a postea supra dorsum cadit et reti
net effigiem mortue et si clamet alta
voce audit et intelligit sed respondere non
potest sed cum cessaverit paroxismus de omnibus
recordatur. Signa autem cessationis paroxi
smi sunt cum incipit mollificatio et
apperiat humiditas aliqua ad partes matricis
que sentitur tactu et deinde solvitur
intellectus eius et redeunt sensus eius. Sig
na terminationis ad mortem sunt pulsus parvus
diminutus inferius et aliis corporis vel si su
dore modico rorant deinde debilitatur
et occultatur anhelitus et oris abscinditur.
Signa speciei secundum causas sunt quoniam menstru
alis significat ex retencione menstruorum
ex gravitate corporis debilitate sensus
dolore oculorum colli et febre et acciden
tibus sequentibus retentionem menstruorum.
Signa spermatice sunt elongatio spacii a coi
tu cum desiderio castitatis et abstinencia et
incipit cum reumatismo anhelitus et magnifi
catur timor. Sanc decentia timoris magis
quam in menstruali que consequitur retentionem men
struorum non apparet in ea et quando obstetrix
tangit matricem eius spasmosam digitis
intromissis quare descendit sperma eius grossum
et sanatur. dicunt si mulier habens menstruum
et a coitu abstineat et vixerit sana et fu
erit boni regiminis jam certum est quod est sperma
tica. Signa autem ut res constituet ponuntur
propter accidentia suffocationis matricis simi
lia accidentibus litargie epilensie et apoplexi
e ideo oportet ponere ipsorum differentiam
nam in suffocatione elevatur aliquid ex ma
trice et pectore ad superiora et ideo in
hoc non minoratur valde et cum evadit
suffocata narrat plurimum eius quod fiat in
ea nisi sit maior inmoderata et spuma
non currit de ore eius sicut est currens eius
in epilensia difficili ex cerebro et si currit
sedat statim ergo unde et differt ab apoplexia
quam in ea discernuntur integre spiritus et mo
tus et facies fit rubicundior quam ante et
vene inflate et tympora et oculis apertis nil

videt et quando spuma per os emittitur et
antequam cadat distorquet os ut in sincopalia
et differt a litargia quam in ea principium
doloris est in capite plus. distinguitur
autem mortua a non mortua si ponatur
ante os vellus carminatum optime. nam
consideratur per hoc quod aer non movet lanam
ut cognoscatur quod sit mortua. Alii jubet vasa
et ciatos aqua plenos super stomachum et fur
culam apponi ita si oris anelitus est amputatus
non movebitur neque aqua que intus est. Et
Alius dixit quod menstrualis est magis sal
va quam spermatica. Cura diversificatur secundum
quod ipsa est in paroxismo et in tempore alio
et diversificatur secundum suas causas. Et est autem
duplex. una generalis et alia specialis. Et
quelibet sit triplex perficitur instrumento. dieta
pocione et cyrurgia. Et dieta genera
lis consistit in electione aeris frigidi humidi
grossi nebulosi et motu in aere calido
et sessio super rebus actu calidis et appli
cando pannos et alia actu calida ad
matricem pectine et coxas sive sit ante
paroxismum sive in eo et ante paroxismum
letetur et exercitet exercitatio membrorum infe
riorum abstineat a sompno prolixo a qui
ete multa vigilet. Et in paroxismo oportet
ut apud cituacionem huius morbi stringat
pedes tibie coxe cum ligaminibus fortibus
stringentibus forti ligatura frictionibus
fortibus et ventosa sine scarificatione
cum multa flama ignis ponat super pectus
et supra duo emunctoria et ponendas sunt
naribus assa fetida castoreum suffumigium
ex fet pedulaibus veteribus super prunas po
sitis aut panno lineo quo sit combustum ori ve
ro matricis approximentur odorifera suf
fumigando in tractorio cum xiloaloe cas
sia lignea cinamomo gariofilo nardo
alipta muscata ambra musco aut ut
dixit gilbertus cum hoc quod recipe panacdar
ʒ . vii galbani et costi ana ʒ . vii piris
grana vii et medium balsami et omnis
recant cum galbano infuso in aceto optimo et
cum opus fuerit ex eo super carbones ponatur

et fumus naribus applicat^r sacculus sale
repletus uulue suppositus est utilis et a
to subueniens . sciat^r p̄dicto et dicē
da q illa passio nō prouenit nisi a co^one
stricta ideo auctores nō ponūt ī suis re
medijs nisi calida . q si ei p̄dc̄a nō co
tulerint iudeus dix imponat digitū
obstetrix ad strictiū os matricis infe
rius et suppositoriū fctū ex galla mus
cata est mirabile in hoc siue fuerit mē
strualis siue spmatica . Conuenit eē intro
missio digiti īuncti cū oleo de nardo et
lilio . Si uero passio fuerit uehemētior
iudeus dixit fundendū est sup caput eius
oleū muscellinū calefctū valde uł nar
dinū et de behen ut dixit Auic q
si intellectus deficiat et nominet eas nō
minibus suis uoce alta tūc uocande st
et fac eas sternutare tenens hanelitū
eius et nares ipīus et caue ne des ī po
tu vinū ymo nō det cibus ī die insultus
et si aliqd acceperit uomat illud et
non dentur carnes grosse difficilis di
gestionis multi nut^ri sed sint facilis
digestionis pauce quantitatis pauca nut^ri
pauca superfluitatū et loco vini bibat
aquā mellis uel zuchai et hoc eē pt
intelli ī actu paroxisim si utilis eēt q
posset sumē cibū et potū et post paroxi
smū eē dix rapio nō cohibeat cibus aut
cibet re pura . Cū uero prolōgat paroxi
smus tūc cōsulitur quod rsoluit ventositates
siue supponat uulue siue ano siue eē cū
cōtrarijs appropriatis . Et paulus dixit si fiat
clister cū cimino et alijs carminatibus
ventositate confert silr suppositoriū ex
cimino ruta et nitro cōfectis cū melle
de cura per pocionē ī actu paroxisim
prouocet uomitus cū pena intromissa gut
turi eius īuncta cū oleo et ipā hora fiat
flobotomia si fuerit ex rētentione mēstruorū
ex saphena . Si uero ī corpore nō fuerit
repletio noli mouere flobotomiā qm̄ augebit
passionē nisi pauces fuerit iuuenis et
calide cōplexionis . Et si nō fuerit rēpletio

ex sanguine retento . si uero nō rēuenit
hanelitus tūc superfunde sup caput oleū
bulitū ut fiat cauteriū sup medio ca
pitis et noli timere dixit galienus q de un
libus et de corpis agarica puluerizatus
et datur ī potu ī vino aut ī aqua mellis
. Cum aut prouocationis matricis te
pore intpolationis est ut medicus in
quirat an sit ex rētentione mēstruorū
an ex purgatione corruptus et tūc intēdat ad
prouocationē eius quod rētentū fuit
nam transactis tribus aut quatuor diebus
donec virtus rēdeat det operam cura
tioni que quatuor pficit intētionibus p^a
ad digerēdū 2^a ad euacuandū 3^a ad
diminuendū 4^a ad cōfortandū p^ri^ncipalia mē
bra et matricē . prima uero intētionē pfi
cit syrupus qui sic fit ℞ mellisse buglosse
scolopendrie eupatorij prassij an̄ m̄ j .
radicū petrosilij spergi feni^c et corticis
radicū mori et corticis radicū granati
an̄ ℥ j . seminis anisi leuistici annmony
apij an̄ ℨ iiij passularum ℥ j . decoquatur
et fiat syrupus cū zucharo / 2^a intētio ē
ut soluat ventrē eius cū me^dici^na cōueniēti
et ē yera rufini et silr cū tu flobotho
maneris namque erit post septimū diez
soluere cū yera pigra aut pillis fetidis
aut de tapsia . de flobotomia . si ergo^do pro
uenerit ex rētentione mēstruorū et cor
pus sit rēpletū et virtus cōstans fiat de
basilica qua facta fiat ex saphena . et de
cōtinentibus ab extra appropriatis est ut se
deat ī tina que fit ex keysi fenugreco
et semine lini et sansuco et abrotano et
aque tinarum sic eis iuuatiue . si aut pro
uenerit ergo^do ex rētentione mēstruorū
supponat ei pessule qd' ℞ storacis li
quide ligni aloes thuris mirre an̄ ℨ j
adipis anatis seuis ulnee olei de lilio
an̄ ℨ iij et commisceatur . si ex spmatis re
tentione prouenerit tradatur nuptui
ut dixit Auic . Si dixerit galienus si nō
pot nubē ut q2 monialis aut nupta tūc
fiat ut iaceat sup folia agni casti et o

Vac
Ad pfocationem matricis bibat ℨ j folior betthonice
[illegible] [illegible] [illegible] ꝓ matrice [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Gallina [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et ad [illegible]
parat [illegible] in [illegible] et pfocationem matricis
ut det aque [illegible] vino Illa que epilenticii
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mordant
pilli [illegible] et [illegible] et fumus
naribus apponatur statim liberatur [illegible]
[illegible] [illegible]

dorit vntum et faciet ea q dca st i
diminucõe spmatis et si hec nõ suf
ficiunt oz ut intromittat obstetrix
manũ suã ĩ uuluã ĩunctaz oleo de
lilio aut nardino aut laurino et ꝯ
moueat porta matris ut sit sicut
dispõ coitꝰ . de intentione aut tcia
que est ad diuisione post tres dies
et post euacuatione ponat̃ dorso
sup dorsũ et minuatꝰ quz sup coxas
et inguina cũ fricationibus et ĩunc
tionibꝰ calidis calefacientibꝰ . de 4ᵃ
intentione dr̃ ꝯ stinctꝰ ut det dia
miat̃ frequẽt̃ in potu cũ aqua sapi
oloꝝ rubeoꝝ et pauca ruta et pau
co oleo nuceꝫ . hec ei ꝯfert in men
struali et diꝰ ℞ folioꝝ agni casti
folioꝝ rute armel mentastri mon
tani siseleos aristologia rubee ãã
ꝯ ãn fiant porasti qui dent̃ cũ
dectione cubebe rubee et metastri
ꝯuit ei in menstruali et spmatica
Sapio dixit caue Alboraz in spmatica
et cura ipaz cũ cõe sincopis vñ ꝯ
ferunt tiriaca metridatũ diamusci
Et q̃ uis timeat de nocumento quod
est in ꝯmotione spmatis tñ ꝯueni
unt q̃z ꝯfortant cor dicunt q̃ muscꝰ in
panno lineo raro et moli positꝰ liga
tus et suppositꝰ . et sit puluis factꝰ
ex piloaloe storace calamita musco et
ambra sup ligatꝰ et suppositꝰ . E
lectuariũ bonũ ꝯueniens quo uti debet
solum ĩ curare passione matricis ℞
ananior cardamomi maioris ãn ʒ . j . pi
peris longi ʒʒ ãn ʒ . iij . ananor ga
rios cũ cua ãn ʒ . j . zuchari quantũ suf
ficit . Guilelꝰ addit se ĩuenisse ẽẽ
utile in hoc casũ ut mulier sepe su
mat ʒ . j . pulueris agni casti cũ ʒ .
ij . mellis ꝯ pati et aqua calida . hã
chat medicos visuros mirabile

De Apostematibus matricis

Atria accidunt apostemata calida
et mollia et dura q̃ aliũ acci

dunt a cã p̃mitia et cau et passiõe
et siccibꝰ . aliũ a cã anteꝯ ut retẽtiõe
menstruoꝝ et repletione et multitu
dine humiditatꝰ aut inflatione inspis
sante humiditate et quz pp elevatio
ne spmatis ad ptem matricis .
Signa generis st dolor ocloꝝ et
grauedo in ventre et spinali et cox
is ancha duricies horripilaõ dolor
mordicatiuus stupor genuũ sitis
extremitatum singultꝰ et dolor in
collo inflamacio ĩ eo et coitꝰ stoma
ca et pirapaliũ in hac passione . Sig
speꝝ st qm caloꝝ adest febris a
cuta soda tremor spasmꝰ neruoꝝ
et digitoꝝ colli et dolor radias o
culoꝝ et dolor uulue pulsatiuus
et dolor procedit ad extremitates
digitoꝝ segha cruris iuctiuus et
dolor in ptibꝰ dorsi in inguinibꝰ
et pectine . Et si apã fuerit colerica
erunt accidentia oĩa vehementiora
urina rubea que aliũ exit guttatim
. Signa uero flegmatica st q̃ nõ ẽ
dolor de quo sit curãdũ et adest
grauitas et tensio et est forma ha
bentꝰ ipm̃ sicut habentis yposarcam
et sit illic mollicies extremitatum
et pectinis et accidentia st remissa
et vigilijs siccitate oris sita et rube
dine urine et nigredine lingue et
frequentia pulsꝰ . Signa apatis me
lancolici st q̃ reperit a tactu locꝰ apa
tiz durꝰ cõquerit cũ intromissione
digiti et ẽ dolor leuis et extenua
tur corpus et debilitat̃ crura et
magnificat̃ vent̃ ad modũ ydropi
sis et est illic difficultas ex pte urine
aut fecis aut amboꝝ . Signa apatꝰ
cancrosi siue fuerit durũ incipien
do siue sequẽdo . apã durũ ĩ ma
tres post apã calidũ quod appellat
sciliros in maiori pte accidit ĩ ore
matricis et est lapideũ sic cancer
sed dolor eius ẽ modicꝰ et accidit

v 4

in eo debilitas matricis et tibiarum
et totius corporis et fortassis ex
eo accidit ydropisis. Sapio dixit
quod cancrorum matricis alius est ulceratus
et alius non ulceratus signa non ulce
rati sunt ut cum tangit os matricis du
rum apostema et est inequale in figura
sua frequentius in colore subrubeum
et fortasse viride et dolent dia
fragma ylia dorsum inguina. Signa
vero ulcerati sunt dolor vehemens
et duricies ulcus corrodens sordi
dum et rubeum declinans ad albedinem et
egreditur ab eo sordicies nigra odoris
fetidi et fortasse currit ex eo san
guis in altero latere. sentitur do
lor in una parte. Et si fuerit in collo
dolor erit vehementior quia est plus
magis nervosa. Et si fuerit in interiori
bus penes intestinum rectum aderit
conatus ad expulsionem egestiones
cum fetore et eius asperitate. Et si
posueris digitum in ano pruribis apa
ce in intestino recto. Et si apostema erit
in collo matricis erit in tactu ma
nifestum et mulier non faciet urinam
vel retenta urina apparebit apostema ro
tundum. Et si fuerit in superioribus
aderit retentio urine cum dolore ve
hementi in umbelico. Signum termina
tionis sunt sedatio caliditatis febris
et acuitatis eius cum residuo et mag
nitudinis in pectine. Signum colle
ctionis est ut iam mitigatus est dolor
intensus et febris sedata et pulsatio
et movetur rigor et quod egreditur est
lene et equale et sine odore horri
bili. si autem fortificentur accidentia et
accidit sudor frigidus et inflammatio
ventris et superveniunt sincopis et au
fertur vox tunc bis in plus instat
. Cura itaque per dieta in calidis apa
tibus est ut patiens inhabitet in
domo boni odoris et aer declinet
ad frigidum custodiat ab ira furore

et tristicia. In primo sophinum vitet et
ad minus abs per triduum et prohi
beatur potus vini sed sit potus aqua
ordei et utatur dieta tenui et alte
retur abs carne cum lactuca cucurbita
vel scibis cibis frigidis moderatis
decoctis et leniatur venter cassie
lenitivo facto ex cassia manna zucaro
et viol. pono aliud unum ad cavam a
postemata aliud ad ipsum apostema aliud
ad accidens. Et que vertitur ad calidam
digerit materiam evacuat et diminuit.
de eva ... scribitur in ... qui
apostemate calido matricis iuvamentum in
cipitur per minorationem statim in ba
silica et statim in pede non provocat
menstrua. Et si virtus fuerit de
bilis extrahendus est sepe et paulatim
nam basilica tollit eam antecedentem
et diminuit. saphena vero eam coniunctam
. hoc autem in primo faciendum est. Et si
cum scoriam venus fuerit siccus leni
atur et facta scoria et lenitione
digerant materia cum syropo de endivia vel
cum syropo qui sic fit. Recipe endivie sca
riole epatice lactuce portulace
ana ℥ i. viol. flor. borraginis buglos
se hepatice ana ʒ ii. passularum enuclea
tarum ℔ i. fiat decoctio et syrupizet
cum zucharo et in casu intense caliditatis
et doloris addat solatrum papaver
album jusquiamum et ut bene reducat
ad locum addat melliloti artemisie
ana ℥ s. deinde solvat venter cum
electuario de suco rosarum cum lenitivis
. divisio autem fiat in omni apostemate matricis
cum attrahentibus materiam ad superiora nam
vomitus est vehementer juvamentum ymo quando
est necessarium ut eo educant vapores
appropriati. Cura vero per localia
et maxime sanguinei in primo est emplastrum
quod fit farine lentium scorticatarum
farine ordei ana ʒ ii. succi plan
taginis succi spinne virge pastoris
solatri olei rosati quantum sufficit

et cornidatur sup pecia et appona
tur an et retro · In augmento vero
addantur predicto emplo. fenugreci mel
liloti camomilla et sedeat in decoc
tione plantaginis lentium rosarum altee
et malue · In statu R malue bismal
ue camomille melliloti fenugreci sem
lini an 3 ij · kariarum uno pp co
cis fiat emplm · In declinatione ue
ro sanguinei cum plasmet et pecten et
umbilicus ex camomilla et mellilo al
tea seie lini tritis cum violato oleo
et cera et in vulua infundat oleum de
keyri aut liliorum · si autem non resoluitur
sed puenit ad saniem tunc maturet
apa cum emplo. quod R farine fen
ugreci radicum eius preparatarum an 3
iij farine fenugreci et sem lini an
3 j · decoquantur in decoctione dactilorum
kariarum passularum et radicum lily et ad
datur oleum de lilio et de keyri axun
gia galline et anatis quantum sufficit
· Conuenit sessio in decoctione altee
malue branche ursine melliloti fenu
greci et silium et ex eo cum adipibus
et medullis uiscatur in matricem sem
maturacionem et addatur predicto emplo.
ficus columbinus karica pistate radix
lily et supponatur diaglon et si apa
fuerit propinquum ori stomachi possibile
est ut fiat sectio secundum modum [?]
clause · si vero apa sit intus cum tunc
absque iniectione medicinarum sufficit illud
quod prouocat sudorem prouocationem
sicut lac et semen melonis cum aqua
mucilaginum · Et si eructio fiat ad
vesicam administra potum lactis muci
laginem psily et semen batete et si
erumpit versus intestina cristeriza cum
decoctione lentium rosarum balaustiarum
granatorum et sanguis draconis et si
sanies fuerit grossa adde in potu de
medicinis prouocantibus menstrua · si vero
subtilis et fetidi odoris suppone ma
trici oleum violarum cum aqua tepida

et butiro vacino et post hoc cristeriza
bis cum oleo violato in quo sit dissol
lutum ungentum basilicon · mundificet
autem ulcus cum aqua mellis · deinde
incarnet dando in potu trociscos
de karabe et aliis medicinis incarnati
bus ab intra approximatis · quantum ad
localia apatum colerica conueniunt emplastra
conueniens in principio R farine ordei 3 iiij
rasure cucurbite nenufaris et iusquiami [?]
vel papaueris albi et plantaginis
et olei rosati et violarum quantum suffi
cit in augmento addatur malua altea
et semina eorum et sedeat in decoctione
semperuiue lactuce nenufaris violarum
melliloti altee et pistent cum ea et
oleo violato et adipe galline · In
statu fiat eodem modo sicut de apate
sanguineo · In declinacione conueniunt altea
malua melliloti semen lini et ca
momilla · Si tunc si tendat ad saniem
fiat ut dictum est in sanguineo et quantum
ad mundificationem et incarnationem
· Si autem apa fuerit flegmatica tunc in
habitet pacies aerem separatum aut de
clinatum ad calidum et delectet uxori pos
se unitur cibis facilis digestionis utatur
et vino bene limfato · Syrupus conueniens est
qui R artimisie mellisse calamenti ca
medreos camepitheos pulegij rute
an 3 j · radicum fen. apij petrosi
ly spergi brusci enule cheruzadari [?]
an 3 j · aromatica cassie lignee carpo
balsami rubee tinctorum an 3 ß de
coquantur et syrupizentur decoctio cum
zelemabin dosis 3 ij cum decoctione
cinamomi cassie lignee et calami
aromatici · deinde soluat hoc medicina
unde R 3 ij calami aromatici artimisie
mellisse an 3 ß turbit electi 3 j
et detur cum vino albo limfato em
plastrum conueniens in principio R farine lentium
et fabarum et cicerum an 3 ij mastic
aloes acorum olibani fenugreci
florum camomille an 3 ß fiat emplastrum cum

oleo camomillino et de absinthio et
rosato an quantum sufficiat et in augmento
addatur calamus aromaticus et mirra in
statu vero dactili barbe metusterum
et calamentum in declinatione sint calida
confortantia et sedeat in vino decoctionis
calamenti rute rorismarini saulsie lau
ri et ab extra fiat emplastrum ex farina
orobi lupini cum oleo nardino et ru
taceo si vero fuerit inclinatum digeratur
cum syrupo qui sic fit ℞ camedreos camedr
pitheos mellisse boraginis calamenti me
tastri an m. j. capillo veneris scolopendrie
an ʒ iiij thimi absinthe an ʒ ß decoquatur
et fiat syrupus cum melle pauco aceto
sitate dos ʒ ij cum aqua mellisse dige
sta materia evacuetur cum decoctione epithimi in
qua dissolvatur diacatolicon dos ʒ ß
Cum per localia est ut administretur
suppositorium ℞ thuris bdelii galbani
an ʒ ij croci opoponacis armoniaci
ʒ j masticis castorei storacis lyde an
ʒ iiij liquefiant gummi in vino et melle
et liquet adeps et aggregetur omnia et
fiat emplastrum ℞ quod ℞ farine vola
tilis moledum ʒ iiij mucilaginis altee
malve fenugreci seminis lini an ʒ ij o
lei seminis sisamini olei sambucini bu
tiri recentis axungie anatis medulle cer
vi an ʒ ß mirre storacis bdelii an
ʒ ij et fiat emplastrum et sedeat mulier
in decoctione malve fenugreci seminis li
ni melliloti camomille et post exitum fiat
pessarium cum butiro oleo de lilio et
mucilaginibus dictis deinde supponat
sibi ysopum humidam adipe anatis an
serce et melliloto posito in lana vel coto
in unguento addatur galbanum et armo
niacum predicto emplastro in statu ponatur
ultra resolutiva in declinatione autem oportet
ut mollificativa excedat resolutiva
de inflatione ad cardetia dico si e
gra patiatur ardorem oportet stillare
in locum oleum rosatum psillium cum
albumine ovi adipis et aqua arnoglossi

si et si cum hiis non convenerit misce
aqua in qua coxeris cortices papa
veris et folia vitium et confricetur
matrix cum mucilagine psillii oleo
rosato cum aqua arnoglosse et dolor
sit valde fortior sedeat in decoctione
fenugreci et camomille seminis lini et
administret emplastra facta ex farina or
dei et floribus fenugreci seminis lini
et melliloto aut decoquatur papa
ver cum sapa donec decoquatur
et fiat involutum ut recte ut comprimat
pinguedo anatis et primo ea misce
tur et administra cum lana. Si autem post
ista aliquid remansit durities dixit
paulus fiat pessarium ex bdelio pin
guedine anatis et medulla ossium a
℞ adipis anatis medulle cruris cer
vi et vituli cera vitelli ovi assan
ti et olei de seminibus an pter sequales
dissolvatur cum vino i. cum saliva et fiat
ex eis pessarium et sedeat paciens
in aqua in qua decoctum sit fenugre
cum semen lini camomilla mellilotum et
caulium extremitates. Si autem sit mon
strum os matricis sine apostemate
mollificetur cum oleo de fenugreco m
et nardino et de aneto simul permixt
si autem durities magna fuerit fre
quentetur diaquilon et unguento et adipibus
quod sic fit ℞ adipe anseris anatis
anatis galline mucilaginis altee mal
ve fenugreci seminis lini medullarum cervi
et vituli et vitellis ovorum et addito
cera fiat ex eis unguentum vel pessarium
vel emplastrum et scias quod adipes et me
dulle omnes que approximant debent esse
recentes nam antiquate et rancide
nocent matrici. Cura autem in ma
trice est ut nullo modo tangat acuto
medicamine sed curetur cum oleo de ker
vi et camomillino et adipe anatis et
galline si non adest pulsatio et mitti
getur dolor cum cimurea olei cum cera
et vino bulitur cum fit ex ea cerotum ex

exterius applicatur et similiter si adhuc
assit pulsatio curet cum oleo rosato et
mucilagine psilii et emplastrum emplastris in
frigidantibus ut prohibeat ulceratio-
eius et offert papaver tritum cum aqua
coriandri aut virge pastoris aut solatri
super ipsum positum et post illud administre
tur cerotum factum cum oleo rosato et criste
rizatur cum lacte mulieris et aqua ar
noglosse tepidis. Si vero ulcerat in
cant unguentum de ceruza et cristerizetur
cum lacte mulieris et collirio albo cum
aliquanto opii et croci ut sedet dolor
et detur potui de medulla cassie fistule
et desuper cum decoctione semini psillii
rum iujubarum sebesten et oleo amigda
larum dulcium. Haly est quedam confectio
unguentum est cuius proprietas mirabilis est in
sedando dolorem

De ulceribus matricis

[U]lcera in matrice alia fiunt a causa
exteriori alia interiori et de
causis exterioribus sunt casus et per
cussio partus difficultas extractio secundine
aut fetus mortui et similibus. De causis
interioribus sunt aut humores acuti colerici
salsi corrosivi ulcerantes matricem. Signa
sic ponuntur ex continentis dolor in loco
ulceris emanabunt inde humiditates
diverse in colore et odore. Et si emanabit
sanguis dissolvetur virtus extenuabitur
corpus et sequetur febris. Et Avicenna
significat ulcus sanguis exiens purus
aut mixtus cum sanie vel virulentia al
mansor dixit quod signa ulceris matricis
sunt dolor in pectine et renibus qui ex
tendit ad ancham et coxas et cum mordi
catione et inflatione que sentitur in loco
ulceris et vulva qui dolor aliquando excitatur
sed mordicatio quasi continue permanent et
egreditur ex vulva sanies vel virus quandoque
quod erit aliquando cum fetore parvo aliquando cum
intenso et color et virus tendit ad livi
ditatem et citrinitatem aliquando apparet in eo
rubedo et quando egreditur sanguis cum est

ulcus corrosivum et est ut plurimum cum
eo febris et cum hoc urina in pluribus
horis est similis sero lactis. Et si fuerit
ulcus in ore matricis dolor erit mani
festior et apparet visui et tangetur digito
si in profundo non potest tangi nec vi
deri bene cum speculo. Scias quod ubi est
dolor ibi est ulcus. Sed si ulcus sit pu
trefactum sanies est nigra cum putre
dine horribili et nimio ardore et
multitudo humiditatis virulente et est
similis aque carnis recentis. Cognosci
tur autem ulcerum modica cum id quod e
greditur est declive ad grossiciem
et albedinem sine fetore et est sine do
lore vehementi et sine corrosione et sine
mordicatione. Differt autem ulcus corro
sivum a cancro quoniam in cancro est pul
satio irreparabilis et continua in corrosione
quando reparatur et corrosio non erit diu
turna. Cancer autem erit diuturnus.
Excoriationis autem matricis signa sunt
pruritus et ardor in partibus eius et consuda
tio humiditatis acute. Cura ulceris
matricis duplex est: una generalis et
alia specialis. Et utraque perficitur dieta et
potione. Et dieta generalis est ut non
approximet matrix aeri humido nebu
loso aut intense calido aut frigiditatem
prohibeat iram furorem fugiat motum
sit levem plus adhereat sopori quam vigiliis
neque prone vel supine sed super alterum
latus. Et si ulcus fuerit in altero latere
dormiat super latere opposito et cum non
autem menstrue stet super latere ulceris vitet
cibaria difficilis digestionis amara sal
sa acuta et multum dulcia. Vinum autem
quoniam multum dulce sumat panem non sa
litum carnes edorum bonarum avium comedat
aut in furnum siccam sint pauca cibi et
minuat potum. Et dieta specialis est uti
ulceribus corrosivis omnia declinet ad ma
gis frigidum et in putrefactis ad calidum
et siccum plus. Cura per potionem est
ut digeratur materia colerica cum syrupo quasi sit

R endiuie acetose lupulor lactuce scariole solatri ortolani an m j viol flo
rum nenufar sandalor albor et rubeor
et atrimor rubeor liberor an ℥ ij
pruna x nũo decoquat et fiat syr
cum zuccaro solido albo et euacuet cu
mana cassia et electuario de succo ro
sar. si uero ma fuerit flegma salsa
digeritur cum syr qui sic fit R bora
ginis buglosse fumiterre tetetum poli
tricu. ciciantos aticach linguecervine
camedreos camepitheos cuscute an m j
radicum apij petrosilij feniculi sparagi bruscus
a endiuie et buglosse an ℥ j polipo
dij ℥ j scabiose m. s. decoquatur et
fiat syr cum zuccharo et succo granator
acetosor et mitior digesta ma euacuet
cum decoctione epithimi sene sticados fum
terre scabiose et electuario hamec mix
to cum diafinicon. si uero in corpore ui
sa fuerit habundantia sanguinis fiat
flobotomia de basilica post euacuationem
predictam et de saphena si fuerit uena
et fiat iteratio euacuationum secundum exigen
tiam et conferunt uentose ad diminuendam ma
. si autem accidentia fuerint uehementia
ut dolor uehemens pulsatio magna ca
lefactiua inflammationum mitiganda sunt cum ab intus
et ab extra appropriatis. Si igitur fue
rit intensus ardor conuenit syr de papa
uere et syr de nenufare et epithi
met cor et epar cum unguentis ardo
rem sedantibus et renes cum embrocationibus
et fomentationibus pensaium utile in
mitigando dolorem R quatuor albumina
ouor recentium et bene conquassentur deinde
cum eis admisceatur aqua seminum communium
frigidor et emulsio et aqua uiol. et lac
mulieris lactantis puellam. si autem dolor
est uehemens tunc R aqua uirge pastor
aque ordei an ℥ vi et trahatur in eis
mucilago a semine psilij et cum eis misceatur
albumina ouor conquassata emulsio seminum
papaueris et iusquiami et lac mulieris
et quantum est necesse ut in eis dissoluatur mo

dicum camphore aut opij cum croco et sup
matrice fiat epithima cum succo solatri
sempiuiue vmbilica ueneris lactuce pa
pa ueris et iusquiami et similium mitigatiue acci
dentium predictorum modificatio fiat ulceris
incipiendo a modificatiuis lenioribus et
si ulcus fuerit corrosiuum modificatur
cum sero lactis caprini et emulsione se
minum communium frigidor et seminis papaueris
albi et est hoc quod R olei de cucur
bita olei uiolati et nenufarini an ℥ ij
in quibus bulliat liquor amigdole et co
lentur et predictis oleis addat cere albe
℥ iiij item bulliat cum aqua ordei in qua
decocta fuerit endiuia solatro et spi
na et colentur item et addat de lacte
mulier uel asine et zuccaro et fiat un
guentum bene incorporando et ex hoc unguento
solo aut unito aut dissoluto in aqua
ordei aut lycije fiat iniectio in matricem
. Si casus quo corrosio que est in muliebri parte
matricis non operit salus et tunc ute
dum est cum blanditiua et abstergentibus
lenibus et sicantibus Si uero fuerit corro
sio in parte colli matricis et oris eius no
timet de forti abstergente. Si autem ul
cus fuerit putridum et sordidum modifi
ca in primis cum aquamellis uel zuccari
deinde adde decoctione yreos aut aris
tologie rotunde. et decoctio yreos ypo
pi aristologie rotunde matricarie admis
to melle est bonum modificatiuum cum de
ca iniciatur in matricem Et conuenit modi
ficatio facta ex ungento apostolorum Et confert
iniectio ex urina hominis. Si autem ulcera
consolidatur apta sanandatur plus apta. si
autem ulcus fuerit ex corruptione apatis
tunc cauteriza matricem cum oleo rosato
et uiolato tepidis. modificato ulcere tunc
sit intentio ad consolidandum. Et confert
in principio unguentum quod R litargiri
ceruse sarcocole an partes equales fiat
ex eis cerotum cum oleo rosato et cera Et
si in eo fuerit sordicies ponatur in eo par
tes floris eris. Et Rasis dixit ex omnibus q

q̄ aristologia rotunda ꝯsolidat et mundi
ficat et prohibet putrefactionē. Si aut̄
cum nasci incipiat tunc R̷ trice ablute
p̄tes .ij. climie argenti cerruse sarcocollē
añ ʒ .j. fiat ex eis vnguentū cū oleo rosa
to et cera. paulus dixit si ī matrice
fuerit corrosio ꝯfert iniectio cū succo
plantaginis virge pastoris et aqua cin
dune. Et si corrosio p̄uenit ad ve
nas imponat succus centauree cū san
guine draconis mirre bolo armeno ꝯso
lidatiuū vnde R̷ aloes cerruse sanguis
draconis olibani boli armeni añ ʒ .j. lact
capri lib. j. bulliat vsq̄ ad ꝯsumptionem
medietatis et colentur et colatura mit
titur in matricē. Si vero vlcera matris
fuerint fistulosa et p̄tes corrosiuis matris
occupauerint et occultas ī possibile ē sanari

De pruritu matricis

Vandoq̄ accidit pruritus ī matrice
ꝯ ī collo eius et vulua ꝑ̄ humores
acutos et coleiros aut salsos ad
vstos corrosiuos. Et distinguunt̄ istos hu
mores per colorē menstrui sicut predicti
sunt in precedentibus et q̄n̄ fit ꝑ̄ bothor
generatum. Cum pruritus et papisimi
q̄n̄ est cum eam ꝑ̄ ad morbum. Et de
cura ad eam dix̄ gal. minuenda ē vena
mediana et post eam saphena. deinde
soluendus est venter et prouocandus est
vomitus cū educentibus coleram citrinā et ni
grā et flegma. De cura aut̄ ad morbū
et quartū ad papisimū sufficienti ē ut
dictum est ī papisimo virorum. Auicenna
dix̄ hoc ēē medicamine ꝯptū R̷ folia
mirti corticis granatorum lentes scortica
tas et sint om̄ decocta cū vino et fiat
ex eis suppositorium aliud R̷ cera et cū
hore añ scrotum ʒ. viridis plumbi vsti ʒ .aȝ
vini ʒ. bacarum lauri ʒ .ß. terant̄ et cribel
lent̄ et ꝯficiant̄ cū albumine oui et ol̄o
rosato et aliquantulo vini et supponat

De dolore matricis

Dolores matricis alii fiunt ex ꝯtinue
ꝯtinuitate alii ex ventositatibus
alii ex mala ꝯplone cū m̄a et curant m̄a
teria in doloribus eius q̄n̄ inguina et i
lia et renum et dorsum et pecten et di
afragma et anus et caput et ꝑ̄ pe me
dium incipit ut dix̄ ꝯ ꝯstituet. Et sig
et cam et curam scire debes ex hys que
dcā sunt ī superioribus hic nō ponentur
queda que habita sunt a Rhedigmis et
experta sunt ꝑ̄ nicolū florentinū. Cum igit̄
fuerit necessarium euacuare humiditates
flegmaticas ex matrice tunc R̷ turbit ʒ .j. ʒʒ
cassie lignee cinamomi añ ʒ .ß. cū aqua
artemisie. Et diascorides dixit autem te
ypo q̄ ellebori albi .i. succus eius sup
posita prouocat om̄ illud ex superfluitati
bus quod ꝯtinet ex matrice. Et nicolus
supponit lanā infusam ī decoctione eius
et sine molestia purgat matricem. Et
quamuis dolor ut plurimum procedat a fri
giditate aliquando nō procedit a caliditate
et mitigat ipsum lac mulier cū bobace
suppositū sed plus operatur cū iniciat̄
in matrice et ꝯuenit succus papaueris
albi et decoctio corticum eius cū dolor
est intensus. Similiter et sessio ī decoctione
malue. In dolore aut̄ frigido nō est
sicut oleo de lilio et keyrino. Et si do
lor fuerit fortis subueniat ei cum ca
storeo in potu sumpto. Et de ꝯuenienti
bus sunt fructus de iunipero maturus
et succus carpobalsami ꝯterunt̄ et su
munt̄ cū vino. Et si dolor causet̄ de
ventositate grossa ꝯfert puluis genena
ne cū vino bibitus et cū proprietate et
qualitate ꝯfert puluis doronia cum
vino sumptus. Et ꝯfert puluis factus ex
cinamomo electo galanga zedoaria bi
bitus cū vino calido dosis ʒ .ij. ꝯfert
euacuatiua fiunt ex decoctione sansuci
balsamite abrotani fenugreci seminis
caulis, seminis lini aneti camomille melli
loti. decoctio alia vtilis R̷ mellilotum
anetum camomillam artemisiam fenugre
cū semine lini, altea sisamium cassia
lignea carpobalsami decoquat ī vino

et fiat in eo sessio contra vicium
matricis dicit inquam padectarius fu
ctum ex ventositate a frigiditate R
sucum brancae ursine ℥ .iiij. herbe sa
uine salvie malve maiorane roris
marini pullegij artimisie absin
thij abrotani an ℥ .ij. gariof ℥ .j.
cinamomi ℥ .ij. spice ℥ .iij. cimini ℥ .
j. cere albe ℥ .iiij. vini greci l .ij.
lardi sexte rotulum .j. predicte herbe
pistentur cum lardo predicto · deinde po
nantur super ignem cum vino et succo
predicto donec coquatur ad vini consump
cionem · deinde colentur et iterum resol
uatur in igne et addatur cera et li
quata ponantur species predicte et dimit
tantur coagulari et ungatur venter

de Causis dol' inctuare

lexander libro p° inquit quod do
lor aut est a causa extrinseca aut
a causa intrinseca de causis in
trinsecis sunt cibus et passio et malum re
gimen in sex rebus non naturalibus unde si
corpus obviet aeri distemperato in aliqua
qualitate sicut si ad frigiditatem generabit
malam complexionem frigidam coagulabit et
indurabit illam et si ad caliditatem rare
fiebit et dissolvet et si ad siccita
tem consumbit et si ad humiditatem ca
bit repletionem et relaxationem faciet
· similiter exercitium laboriosum post repletionem
corporis multum et maxime diuturnus quies
et ociositas multa que sequitur consue
tudinem exercitiorum multorum et fortium
vigilie multe debilitantes usus cibi
et potus difficilis digestionis aut cre
mentum humoris fluidi potus acuti
aut vini puri subtilis et potentis et
precipue post cibum modum digestum bibi
ti dolores iuncturarum causat naturam ipsum
est causa generationis humorum crudorum
in epate et membris que postea deflu
unt ad iuncturas : idem facit nausea
nam sagietas et omnis inmoderata repletio
crapula et ebrietas et venereorum usus

inmoderatus et ipsius et frequens consue
ti dimissio subita ; similiter hoc fiat re
tentio omnis consueti fluxus et similiter cum
restringitur cataris fluens ad stomacum
uel ad pectus Et hoc est quod dicit
Rasis iv continentis · de causis intrinsecis
dixit Avicenna quod ipsa est membrum suscipiens
alterationem et lesionem quod accidit
ei aut propter debilitatem sui accidentaliter prove
nientem propter maliciam complexionis confirmatam
aut quia in ipso dolores evenerunt · aut
causa est instrumentalis et ista est dilatatio
meatuum que aut est accidentalis aut est
ex creatione · Rasis tamen ad tres deduc
it causas scilicet ad aggregationem humo
rum fortitudinem principalium membrorum
et debilitatem recipientium

de signis dol' inctuarum in generali

igna generis nota sunt relatione
infirmi · signa vero speciei dis
tinguntur secundum causas · et signa
pure complexionis male sunt dolor absque tu
more absque gravitate sensata · in
parte dolente et absque permutatione ipsius de
loco ad locum et absque permutatione coloris
ab eo quod est secundum naturam · Avicenna tamen
dicit quod dolor iuncturarum raro fit a
mala complexione pura · Signum autem quod sit
mala complexio cum materia est sensus gravitatis
in loco apparente tumoris apertio et ap
parens in loco propter materiam significat vero ipsius
absentia non semper significat privationem materie
propter cum materia in profundo latitare inveni
tur et remanet et ad hoc non considerem
nec levare in altum partes cutaneas et de
signis materie est coloris loci permutatio
et permutatio doloris de loco ad locum
quia hec significant aut materiam ventosam
aut humoralem vero gravitatis super signi
ficat presentiam materie humoralis · Materiam
sanguineam cognosces ex rubedine loci
et si non fuerit vehementer profunditas
et in stratiam · similiter tensio vehemens pulsatio
et gravitas et preteritum regimen generan
tium sanguinis et dispositio corporis sanguinea

urina rubea pulsus plenus et mag
affligitur in hora matutinali rect°
sanguinis consueti copelli et ad tactu
papitur intensa calitas. Illa vero
coleriam cognoscatur ex calite vehem
que ledit tactum cum punctur inflamacio
rubedo in ea est clara ut plurimum
in color est citrinus pritu regime ge
neritivum colere urina rubea clara
et pulsus magnus et velox. Mat
flegmaticam significat color plumbeus mediocris
inflamatio dolor remissus et gravativus
flegmatis urina est remissa in colore consimilo
mucilaginosa complexio flegmatica et pritu
regime generativum flegmatis et tu papies
mat melancolica ex remissione doloris pu
mate tensionis et i obedientia ipsi stom
mediocris ex colore ad nigredinem de
clivi et regimine generativo melancolie
Materias permixtas cognosces ex pau
citate iuvamenti cum curationibus calidis
et frigidis vel una hora iuvat aliqua
medicina et hora alia ab eadem nocet
hoc ut plurimum accidit corporibus calide com
plexionis que utuntur regimine infrigidante
et generante flegma. Signa materie que
in loco congeritur sunt quod dolor incipit
primus sine tumor et gradatim quotidie
augetur. Signa autem materie fluentis sunt
quod incipiunt venire in circuitu replen
et procedunt donec venie pene manifes
tentur. Cognosces autem materiam descen
dentem a capite quando aderunt signa
catarri et multiplicabit in nocte propter fu
mositatum conclusionem ex frigiditate noctis
et promovet post sompnum plusquam vi
gilias. et in yeme plus multiplicat
materia ventosa cognoscitur extensione ve
hementi absque gravitate et punctura
doloris. Cognoscitur vero genus materie
dicit Alius ex eis quibus iuvatur et
cum quibus sedatur dolor. Conside
ratis esse alijs signis ex colore loci
apte tactu accidentibus doloris si sit cum
inflamacione pulsacione et hora doloris

De [illegible] cura dol' iuncture
per dietam

[A]lexander dicit quod podagra est
morbus laboriosus cuius curam me
dici nequeunt invenire et maxime
quando inveteratur attamen loquentes de
cura eorum prius ponemus nocentia. 2°
iuvantia. et primo in generali. 2° in
speciali. nocet igitur aer grossus et humidus
lacunalis quando relaxat iuncturas. similiter
aer nimis calidus aut frigidus sicut
certa aeris qualitas nocet. similiter fuat
ira timor et accidentes animi facientes in
digestionem et labor et coitus et for
tis fricatio dolentis iuncture et precipue
fricatio post cibum et in principio antequam evacuetur
nocet balneatio in aquis calidis et
humidis. unde fit cum defluxus materie
ad locum. quidam prohibent hanc bal
neationem in omni tempore morbi, alij vero
non concedunt eam nisi in declinatione
maxime in coleriam. et maxime cum
dolor esset fortis. balneatio vero in
aquis exsiccantibus sulfureis marinis
et similibus in declinacione confert et
maxime quando materia fuerit frigida et ex
nocentibus est sompnus diurnus et max
ime si passerit nocturnus sufficiens
similiter et vigilia superflua nocent ci
bi et potus digestionis difficilis aut
multe quantitatis aut multe nutrimenti
aut multum humectantes neque exhi
bendi sunt cibi dum esse do infestat. quod
si propter debilitatem erunt exhibendi sint
carnes avium montanarum et perdices et
caro leporis et capreoli. et caro pau
cam superfluitatem. quod si digestiva fu
erit fortis melius concedit assa quam e
lixa. loco autem carnis concedit [illegible] or
dei et far et panis decoctus et olus
factum ex blitis et spinachiis feniculo
et petrosilio sit panis bene fermentatus
habens aliquantulum de sale. Ex fructibus
conveniunt passule karice amigdole. et co
quantur cum lacte eorum in flegmatica confert
aqua decoctionis ciceris nigrorum cum melle

Aqua mirabilis ad dol' iuncture
et podagram
Rx sal armoniaca sal' int' sulfuris
ana ℥ [illegible] alumi de roko ℥ xviij
misce et terantur et ponantur in
alembico de vitro ad distillandum et
hec aqua ponatur super locum dolentem

bullitus uel bibita tribus diebus continu
is. et hoc post euacuationes et cum tempus
adest educendi materiam per urinam utimur
oz ut diuritatis sed loco eius sit a
qua ordei et hoc maxime in coleriea
utatur diureticis et in calida confert
decoctio capill. vene. et seminum cucum.
frigidorum et in frigida confert aqua in
dicum cum nigrorum uel rubeorum. de di
eta autem in speciali diuisionem auctoris
secundum diuisionem materie. nam in sanguinea
confert ptisana cum zucaro et aqua grana
torum dulcium et mizorum. si uero fuerit
sine febre aut cum parva valde bibat a
quam frigidam claram cum zucharo con
fectam caueat carnes vinum et balne
um et res dulces et coitum donec cesset
dolor. conueniunt cucurbita agrestia cum
cessato dolore utatur mediocriter balneo
et motu illius iuncture. de dieta in coli
ca dixerunt passiones subtilibus cibis et
ut spinachys blitis cucurbitis et si
milibus sit aqua ordei caueat a ca
lidis cibo sit cibus qui humectet et
infrigidet ut cucurbita citrulli cu
meres dent carnes cum bonas et
vituli lactantis et edorum. et utatur bal
neo dulci in aqua post cibum quia mi
tigat coleram et multiplicat flegma et
post exitum a balneo det de aqua or
dei. eminentur acuta dulcia unctuo
sa salsa. confert coitum cum equalitate
in flegmatica uero ante purgationem cibum
minime et maxime coitum multum nociuum
post uero purgationem in fine illum car
nibus comedat die semel utatur sopno
absque cibo bibat aquam mellis. Cum
uero corpus fuerit purgatum et res
sauerit, fluxus humorum tunc utatur ex
ercitio et balneo calido et rebus urinam
prouocantibus. quod si virtus fuerit debil
dabimus cibaria multum nutritiua pauce
superfluitatis. conueniunt panis de tota
farina. conueniunt salices feniculus borago
petrosilinum et apium. Ex fructibus karia
passule. ex medullis nucis que comedu
ntur et alio castrati cum alis et sit
potus aque mellis cum speciebus et her
bis ad hoc utilibus. Et si materia fuerit
melancolica utantur toto regimine et ad
calefactionem et humectationem. dicit
quidam in omni arteticorum in principio regimine
debet uti ad grossitiem ut prohibeat
ne humor facile fluat ad locum ve
rum in colica debet uti ad grossi
ciem interiorem deinde in sanguinea et
3o in flegmatica et minus omnium in melancolica

De uti Cura del' inchiure
per evacuatione et diuersionem

Cura per modum potionis complet
quatuor intentionibus quarum prima
est inchoatam doloris abiciat. 2a
materiam peccantem diuertat 3a corpus totum et
membrum mundans rectificat. 4a membrum
suscipiens confortat. prima eradicat quod
in membro infixum est. interno prima
respicit materiam conjunctionem que aliquando est purum
aliquando cum materia. Si aut sit pura oppo
nendum est sibi illi cum contrario in uero con
siderandum est an materia ad membrum ef
fundatur an non. deinde considerem
mus quis humor effundit et unde ef
fundit. In speciali tamen ab euacuatione in
cipiendum est dicente galieno principaliter
cure sit tibi instantium humorum eua
cuatio. deinde post euacuationem tenden
dum est ad confortandum membrum. euacu
abitur igitur humor ledens quibuscumque
modis. de flobotomia dico rapio si san
guis fuerit in cum conueniente etate
et reliquis. oz ut non tardet extractio
sanguinis ex latere opposito. in quo
duo oportet cauere. primum est ne tra
ctus non fiat super membrum patiens 2m
est ne iunctura opposita non sit debi
lis et dixit Rasis fiat tunc flobotomia
ex alio loco in quo non consueuit esse
dolor quamvis non sit sic oppositus et
si fuerit consuetus eger dolere secundum
omnes iuncturas tunc consideret si fuerit

locus oppositus vlior fiat flobotomia in
ipso. si vero non tunc flobotomia est dimit-
tenda. de quantitate autem flobotomie gal-
bertus dicit quod debemus minuere san-
guinem secundum magnitudinem doloris et
pulsationis caloris et ruboris et secundum
rigorem virtutis et hoc frequenter in mit-
tis viribus. fiat flobotomia resolve aquam
solatri et filum coctam et dispumatam
in quantitate ℥ iij in qua cassie fi-
stule ℥ v. fricueris. si vero fuerit aliquis
humor a sanguine similiter cum eo sit dominium
illius humoris non incipimus a flobotomia
quoniam subtiliat humores sed incipimus
ab evacuatione illius humoris sive fuerit
unus sive plures. deinde si oportuerit
faciemus flobotomiam hoc tamen intelligi habet si
peccaverit humor in qualitate secus est si pec-
caverit in quantitate similiter cum sanguine.
de evacuatione autem materie colerice et aliarum con-
sentiunt quod ipsa completur vomitu fluxu ven-
tris et fluxu urine. vomitus quidem
est valde bonus cum causa fuerit in
inferioribus aut in ancha. si autem do-
lor fuerit in superioribus magis est
inmatiua est solutio ventris quam vomitus
auctores tamen posuerunt cautionem tum
in vomitu quam in solutione ventris quod in principio
et ante maturationem incipiendum est cum le-
nibus et facilibus evacuationibus et hoc sen-
sit haliabas. alij tamen dicunt quod per eventum
finale aut vomitum levem intellige medicinam
fortis debilis quia ipsum lenitivum non suffi-
ceret minuere materiam crudam grossam
et viscosam. et dicunt alij quod incipi debet
fieri a vomitu levi vel a medicina lenitiva
et subsequenter deveniendum est ad medicinam
minorativam fortem debilem et hanc plu-
ries iterandam et hoc habet veritatem
nisi passio fuerit diuturna. tunc enim
est a frequenti evacuatione cavendum unde dix-
it haliabas non oportet evacuationem fieri
nimium frequenter et maxime si morbi
tempus diuturnum fuerit quoniam hoc de-
bilitatem pareret membrorum et morbus fi-

ceret maiorem moram cum continua evacuatione
que subtiliat et evacuat grosso super-
stante. potentes autem medicinas speciales
appropriatas circa vomitum dicunt si materia
fuerit colica purgandus est patiens post
repletionem ciborum et potum ut decoctione
atriphas et ordei cum aqua infusio-
rafani et sale cum intromissione digi-
torum in oleo sisamino quia facit sunt
aqua oleum cum cassia fistula. Conveni-
unt autem in materia calida electuaria de
succo rosarum et pille hermodactiles
minores. de evacuatione humoris flegmatici
per vomitum si estas fuerit post cibum
sit aqua aneti et rafani et squinanti
meleum et in principio antispira et in fine
veris quoniam flegma temporibus frigidis
difficulter educatur per vomitum et maxime
cum est in partibus remotis a stomaco et si
fuerit eger mansuetus posset vomitus
concedi temporibus frigidis. Ad vomitum potest
addi decoctio synapis et loco squinanti
potest convenire opportune. Et si gaudent in
corporibus robustis infusione ellebori
albi ligati in pecia ita quod sola virtus
ellebori sit in vomitivo huic cum vomitivo
in dolore stomaco nullum equatur maxime si
fiat post repletionem stomaci ex cibis acutis
et tassinis et potu vini subtilis acuti
et decoctio seminis radicum que comedunt
in vomitivis est mirabilis iuvamen et ut
vomitus fiat facilis submergat pennam
in oleo de sisamino aut digitos suos.
de evacuatione autem fluxus ventris dari principio
debet medicinam debilem et in processu
medicamine de turbit quod sic fit. Recipe
turbit electi ℥ j zucari albi ℥ ℈ et sit
dosis una et ex eis est electuarium inductum
et sunt pille quibus sunt usus multociens
Recipe coloquintide diagridij sapini hermo-
dactilis saliguemme yve ana partes equales
aloes epatici ad pondus omnium conficiatur cum
syrupo de sticados. de evacuatione autem in materia
melancolica non fecerunt doctores mentionem
de vomitu. quod si aliquando oporteret illum facere

recurre ad aliu͞ locu͞ ubi locati su
m9 de vomitu et medicine solutives
melancolia sicut pille que sunt epithi si
ne lapis lazuli loti an ʒ . j . camedreos
camepitheos sene sen͞ yrie anamoi
electi an ʒ . ß polipody sticados brio
nie salis indi agarici kebulor͞ et
indor͞ an ʒ . iij . gariofili croci an ʒ . ß .
co͞ficiant cum gelenabim in quo i͞fusum
sit ellebor9 niger dos ʒ . j . de evacuatione
aute͞ per urina͞ sciendu͞ quod ipsa no͞ debet
fieri i͞ pri͞o neque cum bona nunciatione
sed post evacuationes sufficientes na͞ sup͞ta
ante fiat materias fluere ad locu͞
doloris debet aute͞ eligi diuretica secundum
dispo͞nem materie . vn͞ diuretica pure ca
liditatis sicut aqua seu͞ centrigali sil
uestris capill͞ ven͞ et alkekingi . de
provocantibus aut͞ in ma͞ frigida e͞ mentha
Anus que sic fit R͞ camepitheos ca
medreos genciane an͞ ʒ . j folior͞ ru
te sicce ʒ . ij . ce bellent dos͞ oi͞ die
vnu͞ coclear in ieiunio post digestione͞
cibi p͞terea cum ʒ . iij . aque frigide et
alia plura sunt que dicta sunt i͞ cao de
stranguria et de retentione urine
Modus aut͞ exhibitionis diureticor͞
est ut incipiam9 a debilioib9 et pce
dam9 ad fortiora gradati͞ . diuisio
aut͞ mer͞ a locis inctivis fiet pt
per appositione͞ ventosar͞ cum scarificatione
et sine ea et provocatione menstruor͞
et emoroydar͞ De cura dol͞ iunctur͞
p͞ alteranda ualitura
Alhabas dixit post evacuationes co
hibe electuaria calefacientia
ut metridatum et tiriaca͞ et
silia et illa sunt i͞ ma͞ frigida . vero i͞
ma͞ calida sunt i͞ges diuredon͞ al
batis et trasandali et silia . Scias ta͞
quod an͞ evacuatione͞ p͞mittenda e͞ dige
stio ma͞e . digestivu͞ aut͞ ma͞e fle͞ in
iuncturis exntis sic fit R͞ poly stica
dos arabici maiorane origani yrie flo
ru͞ rorismarini calamenti fluvialis et
mentam ysopi thimi salvie arthe͞
sive paralesis . capill͞ ven͞ radicis an͞ ʒ . j .
rute sicce acori sçcacul radicu͞ seu͞ pe
trosili et apij yreos breonie aristolo
gie rotunde an͞ ʒ . ß . ro urtice saxifra
gie cassie fistule sene junipi an͞ ʒ . j .
piretri coriandri an͞ ʒ . ß . passular͞
enucleatar͞ ʒ . ij . infundat hec oi͞a
in aqua sufficienti per die͞ et nocte
deinde coquat͞ quousque radices bn͞ cocte
fuerint deinde colentur et i͞ colatura
ponat͞ mellis quantu͞ sufficit et clari
ficet͞ et coquatur ad p͞fectione͞ aroma
tizando ipsu͞ cum mace muscata cubebis
et anamomo . digestivu͞ ma͞e melancolie
in iuncturis existentis sic fit R͞ thimi came
pitheos camedreos scolopendrie ceterach
radicu͞ peonie brionie an͞ ʒ . ß . maio
rane buglosse floru͞ rorismarini calamenti
poly cuscute an͞ ʒ . j . radicu͞ seu͞ petro
sili brusci spargi apij buglosse gariofilate
an͞ ʒ . j . ß polipody ʒ . ij . decoquat͞ post
infusione͞ cor͞ die et nocte i͞ aqua suf
ficienti et fiat syr9 cum melle et acetosit͞
cum aceto squilitico et aromatiçet͞ cum mace
muscata cubebis anamomo et croco .
Syr9 digestiu9 ma͞e colerice sic fit R͞
capill͞ ven͞ politrici diantos endiuie ci
corie lactuce scariole an͞ ʒ . j . viol
flor͞ nenufar͞ ros͞ rube͞ an͞ ʒ . iij . se͞
mi͞ 4 or frigidor͞ ordei scortic͞ an͞
ʒ . j . liq͞e abrasi ʒ . ß . i͞fundat͞ ut su
pei9 et decoquat͞ et fiat syr9 cum zucaro
albo et no͞ acetosit͞ sed aromatizetur
cum sandalis et si dolor fuerit vehe
mens addat͞ semen papaveris albi i͞ de
coctione . si aut͞ fuerit ma͞ adhusta
addant͞ i͞ decoctione͞ fumiterre scabiose
lapacij acetose . Si aut͞ ma͞ fuerit p͞
mixta misceant͞ digestiua . Syr9 ap
propriat9 morbis p͞mixtis ex colera et
flegmate vincente flegmate i͞ p͞portione R͞
yrie origani poly calamenti betonice ysopi
thimi camepitheos camedreos capill͞
vene endiuie cuscute cicoree sciriole lac

ma solatri borraginis buglosse ligne
an ʒ j radicum peonie acori spingor
an ʒ j pastillarum ennucleatarum ordei
modicum seminum coriandri sandalorum an ʒ ij in
fundantur et decoquantur et syrupizentur
cum zucharo albo solido et aceto sentur
cum pauco aceto citoniorum dosis ʒ ij
post perfectam digestionem cum aquis convenientibus
Syrupus convenientes in materia mixta ex colera
et flegmate vincente colera in mixtione
Recipe radicum feniculi apii petrosilii endivie
acetose et buglosse et seniculi an ʒ j
capilli veneris endivie acetose rostri por
cini portulace scariole et lactuce an
ʒ j lupulorum salvie silvestris an ʒ
s. seminis feniculi anisi endivie seminum cu
cumeris ordei modicum an ʒ j infundantur et de
coquantur et fiat syrupus cum zucharo modo
supradicto De cura doloris iuncture
per alterationem localia

d
[C]onvertit gelacz et bene non est utendum
repercussivis neque resolutivis appli
candis loco dolenti cum curatione
que fit aut fiat repercussiva fortasse ad
dit dolorem et hoc erit quando fuerit po
sita supra membrum dolorosum et materia fue
rit multum fluens quam repellere non pos
sunt a loco et ideo debemus intueri quando
repercussiva hoc faciunt et tunc statim au
feramus ea et non ponemus ipsa supra
locum sed supra locum aliqualiter distantem
ex parte unde fluit materia ut si dolor fuerit
in genu sed pars super coxa itaque fortis
medicina attingat primum loca dolorosa et
dixerunt quod abstinendum est a repercussivis in
dolore spatule quando super porcionem eius sunt
cor et pulmonem non de longinquo timet
materia repercussa supra cor aut pulmonem des
cendat et sit causa gravioris morbi et
mortis. Si cum doloris fuerit sine materia
alteratione sufficiant ad oppositum cum embro
cis cataplasmatibus fomentationibus et em
plastris. Si vero cum dolor fuerit ma
la complexio cum materia tunc in primis attendendum est
ad repulsionem materie fluentis et que in loco

colligitur aut ad prohibitionem ne de
materia amplius fluat et siquidem ad repul
sionem fuerit intentio tunc repellentia
debent apponi super loco doloris. Si vero
ad prohibitionem tunc non super loco sano
sed super locum dolentem ex parte fluxus
continentem prohibentia sunt apponenda exem
plum unde in materia calida sic fit Recipe su
mach mirtillorum boli armeni an ʒ s
sandalorum alborum et rubeorum aquatice
gallarum psilii balaustiarum an ʒ j olei
rosati ʒ ij aque rosate et plantagi
nis an ʒ iij farine lentium vel ordei
ʒ ij conficiantur ad invicem more empli
Aliud prohibitivum fluxus in materia frigida
quod sic fit Recipe gallarum et foliorum apii
et mirte mastic thuris an ʒ iij gu
mi arabici sandarace an ʒ ij farine ci
ceris aut orobi ʒ ij conficiatur cum aqua
ferriorum in qua decoquatur salvia et fo
lia mirti. tempore autem prohibitionis de
bet apponi interim super loco. In materia cali
da illud quod malam complexionem alterat et
dolorem mitiget sicut cum linimento facto ex
mucilagine psilii et altee et malve et
oleo rosato et violato et pinguedine
galline et pauco aceto et in materia frigida
fiat linimentum quod Recipe mucilaginis fe
nugreci mucilaginis seminis lini mucilagi
nis altee an ʒ j butiri recentis sine
sale ʒ ij olei rosati olei mastici an
ʒ j pinguedinis anatis ʒ j s musce
aut ponatur cere quantum sufficiat et fiat
unguentum quod si materia fuerit composita fiat
emplastrum compositum ex supradictis prohibitiva
et hoc valet Recipe aloes mirre mastic
lien aquatice et gallarum an partes equa
les et interim per potionem dum prohibet
fluxus ponatur super loco emplastrum quod sic
fit Recipe mucilaginis seminis lini fenugreci
altee et psilii olei sisamini rosati pin
guedinis anatis et galline an ʒ j fa
rine ordei et farine orobi an ʒ ij
componatur ad invicem decoquendo sicut oportet
Et si materia urinas fuerit sanguis suppo

pānū bis infusū in aqua rosata et
vini aceto et camphora et cotonis
pannus costrictus fuerit multa aut
micā panis cū aqua lactuce et se
pimie et ordei et si addatur calidi
tis addat aqua virge pastoris. co-
fert embrocatio facta ex decoctione gal
le ordei lactuce cū aceto usqz ad cō
sūptionē uel dissolutionē. Et si mā fu
erit mixta et fuerit humor calidus
vincens fiat epithima siue linimētū ex
oleo mirtino rosato et mastichino in
quibus dissoluatur mirra karabē et aca
cia. Et si vicerit humor frigidus fiat
cū oleo mastichino et de absinthio et
mirto in quibus dissoluat mirra a
loes et crocus et acacia. In principio at
artetice colerice cōt oleū rosatū pari
sūz cū albumine oui quod dolorē mitigat
Et si fuerit apa calidū cū rubedine
vehemēti mitigabūt ipsū indicas auri
bus recentes et cortices cucumeris ci
trulli et melonis. Et si calor fuit in
tensiuus addat radix mandragore.
In pn° aut flem̄ce cōuenit linimētū quod
sic fit R olei rosati et mastichini an
ʒ. i. minime olibani calami aro° an
ʒ. ss. farine ordei ʒ. ii. vini rubei pon
tici et succi mente an quātū sufficiat et
si dolor fuerit fortis tūc R vitellos
ouorum quinqz olei rosati misce panis
quantū sufficit ad malaxandū et fiat
emplm̄ molle cui adde parū cere. In
pn° aut arthetice melāce cōt lini
mentū quod R aceti vini olei keyri
ni et liliacei an ʒ. i. laudani cere an
ʒ. i. Cura vero tpe augmēti in sanguinea
est emplm̄ quod R olei rosati aceti an
ʒ. ii. olei liliacei ʒ. ii. vini rubei ʒ. iii
croci ʒ. i. farine ordei ʒ. ii. farine seīs
lini ʒ. i. In colerica vero cōt linimētū
factū ex oleo violato et nenufarino et
de camomilla et cera. In augto aut fleci
doloris cōt emplm̄ quod sic fit R mina
lagine seīs lini et mucilagine fenugrē

et oleū sisaminū et rosatū et ce
ra cōnte bn̄ ad ignē donec liquefie
tur et suppone hoc cū mitigat dolo
rē aut R artemisiaz et folia edere
et cū aceto cōtunde donec fiat eplm̄
Et cōfert fomētacio facta ex floribus
camomille mellilotus aneto rosis violis fe
nugreco seīe lini decoctis in aqua suf
ficienti in qua ponat modicū aceti. In
augmēto aut doloris melāci cōfert
emplm̄ quod sic fit R medicū ennsa lib
i. florum camomille seīs aneti et seīs lini
an ʒ. ii. bulliat in brodio dulci donec
bn̄ misceant deinde addat dialtee lib
i. et bn̄ misceat. Si vero mā calida
sit mixta cū frigida R adipē anatis
et galline oleū sisaminū et rosatū
et laurinū et adipē malmote r̄aes
et lac mulieris et optime misce. Cū
qz dolor artetice puenerit ad statū
cōueniūt ea que sūt leuis resolutionis
sicut emplm̄ in sanguinea quod R muci
laginis psilii altee seīs lini fenugreci
camomillaz adipē galline et anatis q
si mā fuerit colica tūc cōuenit eplm̄
factū ex farina ordei mucilagine psilii
et seīs lini et altee et oleo violato et
adipe galline. Et si mā fuerit flecā
tūc cōt emplm̄ quod R olei aneti ʒ. ii
vini malnasie ʒ. ii duos vitellos ouorum
croci ʒ. ss. pmisce. Si vero mā fuerit
melācā tūc R mucilagine fenugreci
et medullā cruris vituli et coria vul
piū hirudinū et cerā. Cū vero affue
rit declinatio tūc si mā fuerit colica
dimittemus tūc curā quia nō est neces
se ponere resolutiua tn̄ dixit Ras ce
cōueniēt hac lunacione in declinacōe coli
ce cōpetē R cere albe et olei rosati an
ptes equales et liqfac ea et cola et un
ge. Et in libro de iuncturis dixit q si apa
fuerit sanguineū in statu et calor fuit
aliquātulū fortis R sandalū rubeū
et ceruū an et cōfice cū succo coriandri
viridis. In declinacōe vero utē cōplo

quod R altee aneti

quod R altee aneti pinguedinis an
seris et galline ʒ .j. s. olei irpati ʒ .
j. farine fenugreci, sem lini, an ʒ .ij.
conponit ad iuncturam de coquendo sicut
conuenit. Si materia fuerit frigida dixit
Rasis cum peruenerit ad statum et ceperit
declinare, stude ut materia non fiat
lapis et ideo debemus ponere mollificatiua
vice una et vice alia dissolutiua
uel debemus ea permiscere ad inuicem
et de emplastris resolutiuis
est illud habebat quod R aristologie
longe, baccarum lauri galbani
bitiminis iudaici aloes mirre an ʒ .ij.
cimini seminis apii an ʒ .ij. s. et terre
diligenter et cum curnabi aqua distemperata
et locum emplastra et emplastrum
de cinere cum aceto et melle est mirabile
valde et emplastrum ex caule tertio
posito super iuncturas lesas ex flegmate
offert iuuamentum manifesto. et de unctionibus
est oleum de colloquintida oleum
de castoreo oleum de sinapi oleum de
kerua oleum de costo et oleum de speciebus
et oleum in quo coquitur vipera est
ex eis que sanant sanatione integra
unguentum optimum R oleum de radicibus
cucumeris asinini, olei de speciebus olei
de vespertilionibus olei uulpini olei
de edera olei de laureola medulle
ceruini et vituli fellis vaccini an partes
equales olei terbentine olei de lauribus
an partem mediam aque vitis partes ij. cera
quantum sufficit misceant omnia et unctio
fiat cum eis. tu uero si ponis emplastrum
subtiliatiuum calefactiuum et resolutiuum
et non inuenis iuuamentum sedationis
doloris tunc cogeris dixit hapio
administra embrocationem factam ex decoctione
alape origani calamenti foliorum lauri
camomille melliloti et similium non una
vice sed multis et de unctionibus est epithima
ex decoctione vini in quo sunt
cocta brionia et radix cucumeris
asinini quod calidum applicari debet

quantum eger pati potest in aqua aut
molli super genu offert emplastrum de limacis
contritis cum obstructionibus suis,
et si materia fuerit multa offert nux
narasca cum melle emplastrata et inunctio
ex oleo de radice cucumeris asinini
et medulis ceruini et vituli
. Si uero materia mixta fuerit unctura
cum aupiha linimentum uero utile et
optimum R olei laurini ʒ .ij. commisceantur
adipes anatis et galline an
ʒ .ij. commisceantur optime aut R quod
nicolaus inuenit sufficit offerre medulla
cerui permisceat oleum yrinum
oleum laurinum et crocum. Et si contingat
curationem non posse perfici per ea
que dicta sunt quia materia sit compacta grossa
et profunda tunc oportet ut materia subtilietur
per amplius et mandatur et ad
exteriora trahatur cum ventosis cum
scarificatione et hoc competit in sanguinea
et in materia cum sanguine mixta
Rasis dixit 12 continentis quod vidit dolores
frigidos mitigari celeriter cum aceto
facto ex euforbio et nitro. et in aliis
vidit eos mitigari cum emplastro sinapis
et ficus. si uero eger non tollerat
emplastrum tunc fiat linimentum bis
aut ter in die cum penna non fricando
neque tangendo locum cum manu. Et si
dolor a ventositate processerit superponatur
emplastrum quod R salis comi
triti cimini baccarum lauri seminis rute
et armoniaci an ʒ .j. terantur et conficiantur
ad inuicem De cura doloris
iuncturarum in speciali

Rasis dixit in libro de iuncturis
quod sciatica est dolor fortis in
longitudine pedis ex ancha
usque ad extremitates digitorum pedis
sicut eyde contestis et forsan non peruenit
ad pedem sed tractur apud genu
cuius causa est eadem que dicta est de artetica
et est aut materia cum pura aut
cum materia aut est calida sanguinea uel ex

lerica uel materia frigida uel melancolica secundum quod plurimum materia doloris anche est flegmatica.

Cause vero defluxus materie ad ancham ut frequenter est debilitas eius et contrat ipam ressio frigida super res dunis et superhabundantia contra sit etiam dicit Rabi ex superhabundantia more in sole aut in aliis locis multum calidis quia consumunt humiditates ancharum et fit hec infirmitas ex repletione vene venientis ad utrumque pedem ex parte inferiori duarum partium venientis a zirbo et patis sive sit sanguis purus ut accidit in hominibus utentibus multo vino balneo carne rebus dulcibus. et in similiter cum generante sanguinem sive sit sanguis grossus niger et accidit hominibus utentibus regimine melancolico et in quibus constricte sunt vene emorroydales fluere consuete sive sint humores descendentes ad inferiora corporis ut accidit hominibus utentibus regimine flegmatico et aliquando fit ex colera rubea. Signa generis noti sunt ex relacione egrotantis. Signa specierum diversificantur secundum materias suas. Scias tamen quod signa in ista iunctura non sunt divisa a signis materierum aliarum iuncturarum sed in modo cognoscendi et in ancha est etiam aliqua diversitas et propter hoc de ea locutum sum separatim. Et dico quod ista iunctura est profunda cooperta multitudine carnis unde medicus non potest bene cognoscere materiam ex dolore neque ex colore loci neque in tactu. Et dixit Rasis particulariter quod in passione sciatica sentit infirmus calorem intensum cum extensione doloris et forte sentiunt calorem in loco per quem extenditur ipsa vena quare calefacit sanguis. Et de secundo signa possumus dicere quod in loco color qui sentitur sit tactu remissus et color apparet remissus uel declinans ad fuscedinem et signa 3a dicit Rasis sentit mordicationem uel frigus in pede. mordicationem sentit si passio fuerit a colera frigus vero si fuerit a flegmate

et allemantur fame siti motu et sudore et aggravatur multo cibo et nimia potatione aque et vino limphato. Et dicit ut contingit laboranti sciatica accidit dolor in ancha. ponderositas, tarditas motus. et forte accidit ei febris et non poterit iacere super latus dolens neque super sanum. Et forte pervenit dolor de ancha ad genu et forte ad calcaneum et forte non descendet in inguine. Et dicit si diuturnus constat morbus iste extenuat membrum illud vehementer cum dolore et cum molestia vehementi et solvere venter et vehementer efficiat solutio in principio passionis. Et dicit quando comprimitur super loco inveniunt in strictura habundantem quietem et quidam corporis ambulant super capita extremitatum digitorum quia inde inveniunt allemationem et extendendo dorsum et spinale non potuerunt incurvari et incurvati ambulant non potentes rectum tenere corpus. Et dixit si dolor accidit de ancha ad pedem in modum virge extense vena anche est repleta sanguine sed dolores quorum latitudo est maior longitudine ex humoribus grossis et flegmaticis erunt et dolores ex quibus opertum erit fieri incurvatione ex aparte erunt dure et est dolor sciatice acutior aliis. et dixit illud quod decurrit ad illam iuncturam secundum plurimum sunt humores flegmatici et quando claudunt ibi eorum dissolvunt quapropter relaxant multotiens ligamenta istius iuncture propter humiditatem in tantum quod os ipsius resilit a sua et hoc est magis malum quod possit accidere in hac egritudine. Cura ipsius est difficilis et maxime in tempore frigido et in pinguium corpore et in parte sinistra. sed scias quod repercussio in principio quamvis noceat eis nocumento vehementi quare oportet ut paulatim fiat debilitatur aut diminuat ypnow dicit Avicenna si volueris sedationem doloris in principio oportet ut sedes eum cum mollificatione

cutims et lenificantibus et nō ꝯpaticien
bus · Cura uero sciatice pficitur sm
intentiones dictas in cu° curatiois do
loris generalis articulorum et ipe qdem
dirigunt aut ad cam antecedentem aut
ad cam coniunctam et que ad cam an
tecedentem conueniunt maiore sit euacuacio
et diuisio et euacuatio quidem variat
sm varietatem mē peccantis · nam si mā
fuerit sanguinea nō solū minuendus est
sanguis a cruribus sed etiā a brachio
Rasis dixit in libro de iuncturis primo
mō sciatice qui est ille qui fit a san
guine puro cura est minuere sanguinem
ex vena anche ubicumque apparuerit i
pte siluestri cruris · si uero nō appa
ruerit aliquis ex ramis qui sunt supra
dorsum pedis in pte extrinseca · s · i pte
auricularis et in pte media digitorum
pedis qm rami qui sunt in ista pte ra
mificant ab illa vena et melius ē mi
nuere ex hac vena aut ex ramis eius
q̄ ex saphena et ꝑ hoc medici utunt
minucōe huius vene ꝑ experientiam
et Auic dixit q in sciatica sanguinea flo
bo[ta] statim facta est de rebus magis ꝯfe
rentibus que in prius i manu deinde
ex pede et nō indiget flebotomia ex pede
nisi post flebotomiam ex manu · Si aut alius
humor fuerit ꝑmixtus cū sanguine et
habuerit dominium tunc incipiendum est ab e
uacuatione illius humoris deinde faciēda ē
flebotomia · Euacuat aut humor colere
ventris vomitu et prouocatione eius ꝑ uri
nā vomitus aut est ille a quo primo inci
piendum est qm faciendus est post cibum in p̄
mis postea uero per farmaca vomitiua
incipiendo a moderatioribus · si itaque
mā fuerit colica siue sola siue cū san
guine fiat vomitus cū decoctione seminis at
plicis cui addat sirupus acetosus simplex
et post continuationem vomitus fiat euacuacio
cū electuario de succo rosarum · si uero
mā fuerit flegmatica continuet vomitus cū decoc
tione rafani in qua baurach ponatur

et acetum aut detur decoctio seminis radi
cū que comedunt cū aqua i qua mo
dicū salis ponatur et post huius vomitus
frequentacionem euacuet mā per se
cessum cū educentibus flegma ut sunt pille
de hermodattil · pille iuuantes quas
describit Auic · u° cum pille fetide
pille de capsia et ꝯferentibus q
sic fiunt ℞ sarcocolle ʒ · iii · turbit ʒ ·
i · coloquintide ʒ · i · s · salis gemme ʒ · i ·
sarcocola et coloquintida cū oleo nu
cū uel amigdolarum linia‹n›t doses ad
pondus ōiz deinde pille conficiant
doses ʒ · s · usque ad unā · Si uero mā
fuerit mixta euacuet cū pillis q
sic fiunt ℞ mirabolanorum citrinorum
ʒ · iii · reubarbari ʒ · i · hermodattilorum
agarici turbit an ʒ · i · s · diagredii
masticis gariofolorum an · ʒ · s · ꝯficiant
cum succo rosarum et maxime conueniunt
vincente colera · ubi aut flegma
vinceret tunc ℞ mirabolanorum citri
norum emblicorum turbit an ʒ · iii · ro
an ʒʒ · hermodat an ʒ · i · piperis
longi sticados an ʒ · s · gariofi croci
an ʒ · s · ꝯficiant pille cū succo vine
et rosarum · dixit halizabas oz reiterare
purgationem et vomitum et post eua
cuationem maior cura est per cristia
fortia que trahunt mām taliter attractore
quod vulnerant intestina quousque faciant
sanguinem et tunc cessat dolor eadem
die quod ego vidi in plusquam mille ho
minibus · Cristē halizabat ad sciaticā
℞ medulle ircos lib · s · et trude et
in tribus libris aq decoque donec
ad unā redeat et cola et ex ea su
me ʒ · iiii · et olei zeben ʒ · ii · et mel
lis ʒ · iii · s · et gariofi ʒ · s · et aristolochia
rotundam · et Auic dixit decoquitur colo
quintida et nasturcium et radix capparis
cucumer asininus et centaurea capsia
et rubea tinctorum et fiat cristē cum
aliqua decoctione ipsorum et cū fece cim
plastret ancha · et de euacuationibus

Expertum multum prouocans urinam ℞ foliorum ozimi gariofilati sicc. ana ʒ. i. piperis munte an. ʒ. ß. dos. ʒ. ii. cum vino subtili

eliges fortiores aut debiliores secundum fortitudinem aut debilitatem materie quia in calida debent eligi debiliores et in frigida fortiores. Et si post clisterem acutum sequatur ardor et incendium subseque leni ex decoctione iuiubarum sebesten capill. ven. violarum seminis ordei thuris altee et similium cum oleo violato et interpone aliquos dies inter purgationem et purgationem sive fiat vomitu sive fluxu ventris sive clisteri et tu non evacues materiam nisi premissa digestione cum eis que dicta sunt supra in purgatione generali et confert in interpolatione medicinarum clisteria lenitiva que premittenda sunt cum acutis et administrent diuretica de quibus quod est hoc medicamen mirabile bibitum quod ℞ armedreos et gentiane an. ʒ. iii. aristologie rotunde ʒ. ii. seminis rute lib. i. terant et cribellentur subtiliter dosis eius est coclear unum cum vino subtili. Aliud utile quod multum prouocat urinam ℞ foliorum ozimi gariofilati sicc. ʒ. i. piperis nigre an. ʒ. ß. dos. ʒ. ii. cum vino subtili. De mediis vero respicientibus cum coniunctis dixit Ras. non ponas super ancham emplastrum neque unguentum ante sufficientem evacuationem. Vero si dolor augmentetur aliquantulum ponemus ante purgationem medicinas habentes calorem temperatum que possunt sedare dolorem et non attrahere materiam ut camomilla semen lini anetum et similia et inungemus cum oleo de alkana vel aneto in principio vero sciatice frigide si dolor exigit ungatur cum linimento facto ex oleo aneti et camomille et adipe anseris et mucilagine fenugreci et seminis lini. Cum que precessit evacuatio et dolor non fuerit sedatus tunc necessarium est resolutivis fortioribus et emplastro quod sic fit. ℞ olei costini et yrini an. ʒ. ii. olei et medulle ysopi humide armoniaci an. ʒ. i. galbani pinguedinis castorei cera

It. ad dol. scie[?] ma...[?] ℞ pulegium et emplastrum in oleo vel vino adoris[?]
It. semen lini bullitum ad vinum[?] et cataplasmatum ... [illegible]

euforbii an. ʒ. ii. centauree minoris piretri an. ʒ. i. succi yreos succi maiorane an. ʒ. ii. vini maluatici ʒ. viii. olea succi et vinum bulliat ad invicem cum calamento salvia origano achoro assata polio usque ad consumptionem vini postea colentur et ad ignem ponatur et superaddatur armoniacum galbanum et ysopus humida et cum dissoluta fuerint addatur euforbium et post paululum reponantur ab igne et addatur oleum terbentine et castoreum et post omnia dum agitando incorporentur. Et si per predicta non removetur dolor afferantur medicina violenter attrahentia cum rubificatione et de simplicibus est enula et folia eius contusa et similia. Ras. autem dixit 12o continentis quod illinitio facta cum melle anacardino super ancham est melior res quam deus creavit dum inde fiant ampulle que perforari debent et prohiberi a consolidatione ut ex eis fluat humiditas aquosa dum mitigatur dolor affligens in ancha. Unde illinitio fiat cum ... pargameni et supponatur loco spacio duarum horarum dum faciat ampullas iterato fiat. Et dixit eodem libro. Dico quod hoc est emplastrum violentum ad ancham ℞ picis liquide rotulos iii. feces aceti rotulos ii. baurach rubei rotulum i. piretri rotulum ß. nasturtii rotulum i. ß. cere quod sufficiat liquefiat cera et pix et terantur alia et cribellentur et cum illis misceantur. Dolor humeri eodem modo dignoscatur et curatur. Unde si fuerit ex dominio sanguinis vel solius primo flebotometur ex brachio aut pede eiusdem lateris et postea fiat ex salvatella eiusdem brachii in manu inter auricularem et anularem digitum. Et si materia fuerit calida confert in principio oleum rosarum commixtum cum succo portulace aut solatri sed non convenit nisi per unum diem et non apponatur actu frigidum et po

Potens

Empl. fortis

vac.
Ad dol. scie castoreum ... ... florentius[?] est ultimum remedium ... ... practica ... ... cum ʒ i ... in ... et mell.

In braham vide hec spine ventosum loca
cum mensura et fit deinde cruentur tharam
et extendat frig corum et hi appariuntur
fiunt cum no potest(?) si movet

tea fiat linimentum cum oleo roxato
et de mellilotu mixtis equali vel ine
quali scdm coniecturam et in fine fiat
linimentum cum adipe anatis oleo cam
milino et sambucino mixtis cum pau
ca cera et si in cum fuerit frichtus
confert in pº linimentum ex oleo mastico
et absinthio et nardino simpli vel
oposito in processu oleum de costo et de
ruta deinde confert aqua vitis sola
linita que si no contulerit apponenda
sunt attrahentia rubificantia sicut dictum
est in cura sciatice et dolor genu et
tibi consilius est perfectus in causis signis
et modo curationis. si aut apparat in
genibus fuerit calida conferunt dicit dias
corides folia populi arboris trita et
supposita. de approprìatis aut dolori genu
frido dixit liber absque auctore bonum
est oleum costinum et unctio facta ex sterco
re vaccino cum aceto. albuge. dicit quod
hermodactili sunt boni dolori articulorum da
ta in potu aut apozimate qui retinet reu
ma descendens ad articulos in pº
passionis sed in tempore sue habundantie
pet fiant superfluitates bum qui eis in
tur superhabundant et frequenter opari
debet cum superhabondantia aqua calida
oleo et lenitiuis effusione super arti
culos. si vero dolor cronicus fuerit
in genu dixit Ras. v. continet confert
farina ordei mixta cum stercore ca
prino et aceto et muria De dol'
Spine et dorsi

olor dorsi quandoque occupat lat
rare totam spinam quandoque eius partem
tantum et hoc est scdm plurimum et quandoque
occupat partes superiores et vocatur dolor
colli quandoque occupat partes spondilium colli
aut occupat partes medias spine et
vocatur absolute dolor dorsi. aut occu
pat partes spine inferiores et quandoque
est nuti(?) quandoque contim et que e in
tim quandoque est ei propria et quandoque per con
tatem si sit ei propria aut erit mala

complexio diuisa calida sicca vel frida ma
lis que includit dicit Ras in iuncturis
spondilium et dicit in dunsionibus sz
plurimum fit ex frigore et humore
crudo scdm plurimum includit humor
flemma in iuncturis spondilium et locus
medius eorum qui album est uia fluida
liquida remolliens et relaxans ligam
ta spondilium vnum coniungit spondiles
dislocari non integre et quandoque eius causa
est ventosa que vero est per contatem
aut est propter debilitatem renum aut propter
repletionem vene magne aut propter conta
tem matricis aut epatis. Causa vero
contingentia quandoque accidit ex reflect reflexione
corporis super foueas aut ex ponde
delato super caput vel super spatulas a
multitudine coitus aut casu et percussi
one. Signa generis nota sunt quia quandoque
sic accidit quod laborans ex no potest inclina
ri neque bene contendere spinalem et iste
dolor ut plurimum est diuturnus. Signa
specierum sunt quod fetus a mala complexione pura
est absque grauitate sensata et consistat
species male complexionis signis propriis quia
calida perceptione caloris et frida
ex perceptione frigoris et sicca consistat
prope ex accessione eius ex constantiam
ut febris acute vel cronice fluxus
ventris cronica laboris vel vigilarum
coitus superflui et sitium et constant ex
siccatione olei quo inungitur locus et
si fuerit mala complexio malis percipitur
grauitas manifesta aggrauatiua et alia
cum aliquali extensione et maxime si
ma fuerit flemmatica cruda. Et dolore
fixus per contatem no inueniunt tangentes locum
neque exaltatur per tactum aut compressione
et assunt signa lesionis in membro cum
cante et si fuerit epar in musculo ex
terion sentit dolor cum tangit dorsum
et si fuerit cum renum debilitas in
eo desiderium coitus et si fuerit ex
causa repletionis significat extensione do
loris in dorso et fere toto et e cruciatu

et iflamaoe et pulsatione et fris
ex aliis mebris papit ex nocumto il
loco et fris a ventositate erit conti
nuus absq grauitate. et fctus a caus
primitiuis fiat ex cogitone illarum cognit
cuilibet. Si dolores isti fuerint males
qui patitur dolore dorsi pp maiz frida
non tardet ipius curationez et sic pa
ciens ipm pp replecione uenarum dictarum
qui si tardauerit aut incurret mortez
subitaz aut paralesiz aut apoplexiam
in breui tempore et forte i eode die.
Cura doloris dorsi variatur diuisitate
carum. et si fuerit contineu abicantur ma
la oplexio uel ipressio si eam dimise
rint et si dolor fuerit per coitate
caret membru paties et rectificet
et locus doloris sedetur anodinis.
Materialis uero medicis per pprietate
curatur dicta pocione et cyrurgia et
dieta quidem eligenda est ex hiis q dicti
sunt in cura curationis incturum p dicti
et spinachia uero comesta et emplasta
proprietate hnt i dolore dorsi sanguineo
et sparagi in frido et brodiu carum ru
beorum qui decoquntur cu eis radices feni
petrosilly apy et sic panis in quo de
coquntur ul ponunt seia anisi et feni
est in fcto a ventositate grossa et ex
carnibus caro pipionu et caro ericij est
eis propria et conunt eis radices pastina
ce et baucae et enule et vinu subtile
potes et maluaticu pars lumfitu confert
ei sic maxime nocet dolori dorsi calido
in quo vitari debet oe vinu et maxime
potens et loco vini debet bibere aquaz
ordei aut aqua cocta cu zucharo aut
vinu granatorum et si appetat vinu bi
bat vinu albuz paruatum et aquosuz et
conferunt i frido deambulatio coatuz
moderatuz morari i aere calido et accu
bere i plumis stare i calido confert quies
et morari in aere frido i estate et acu
bitus i eo i hyeme i loco tepato et uta
tur panes in frido spebus que sic fiunt

cu suis abarys Rx garofolorum cinamomi
electi ʒ ij albi an ʒ iiij cardamomi heyl
galange an ʒ j. croci macis an ʒ s.
zucari ad pondus om. Cura per pocio
ne est ut caret dolor dorsi cu euacuatione
ne peccantis et alteraoe ab intus et ab
extra et si mia fuerit sanguinea ne
cesse est ut fiat flebotomia copiose et pre
ex basilica aut ex ambabus saphenis
aut fiat scarificatio ma multa i natis
et coxis et cruribus et prouocatione
emoroydarum et mestruorum et si mia
fuerit colica digerat et maturet
cu eo quod est ex multociens dictis per vo
mitu ul secessuz et maxime per utruq
et bibat alterantia et iungat locu cu
fridis rebus. Si vero fuerit fridus oz
q caret cu emplis et unctionibus et fi
at eius digestio cu reiteratione fini
nentate et euacuatio cu pillis fetidis et
yera hermetis et fiant cristeria calu
centia flegma et prope qui fuerit i
pte inferiori lumborum et de alterantibus
propriis est semen siler is montani sup
tuz et decoctio eius bibita et confert
diagalanga. de approximandis p cetera
est oleuz de euforbio soluz et oleuz
de bdelio. et ex eis est oleuz ortice o
leu maiorane sepu ursi unctio ual
valde Rx olei laurini nardini yrini
an ʒ j cere bdely an ʒ ij succi ma
iorane ʒ j s. galage et cimini an
ʒ j. croci ʒ j. misceant ad ignem et fi
at vngtum et si no tollit dolor tuc ap
ponant vesicantia et rubificantia ad
attrahendu mam ad supficiem auis. Auic
posuit canone i administracoe localium
et dixit q melius est ut calefiat dor
sum i primis fricando locu cu manu
calida aut panno calido ad aperien
poros. deinde in vnguento iungendo
coprimendo et fortiter fricando cu vngto
nam virtus vngti melius penetrat
ad profundu de utilibus et laudatis
ad dolore dorsi humeri et musculorum

vementem ex fri[te] aut humiditate c
ut pmisceatur aliqd de oleis subtil
ibs cu vino malvatico vel alio vino
subtili et calefiant et cu eis fiat lon
ga fricatio super loco

De sedatione dol' in iuncturis et
corrosione accidentium eis sive

Cum dolores fuerit fortes non e
opusatio dixit Avic qui tribua
tur sedativa etc i pri[ncipio] cu eva
cuatione sedant aut cu subtilitate i
solutionis vie aut cu stupefactione et
oz ut p[ri]mo fiat inceptio a subtiliantibus
resolventibus et tu non administres nar
cotica nisi in casu vehe[m]enti et ex
sedatis aut pdictis que i reparantur ex
istut sicut fenugrecu cu aceto tritu et
melle supaddito coctu de quo habitu
est supra et supra mebro emplastra
tur Et ex eis est vitellus ovi cu oleo
rosato et floribus camomille aut corone
regie et amidu dissolutum cu oleo ker
rino et mica panis de simila calida
infusa in lacte mulieris asine vel capre
et oleo rosato addito vitello ovi et
ex sedativis doloris que ad calid[ita]te de
clinat Et sicut oferetia i dolore frigido
sicut emplm factum de caulibus et apio rea
dibus et ofectum ex farina fenugreci
seis lini et mellilioto et aneto et floi
bus camomille Et ex sedantibus dolore
declinat ad paucam frigiditatem que o
venuit i ma calida sicut mucilago
psilii cu oleo violato vel lac calidum
actu embrocatum ab ubere emulsum et
supinfusum et oleum rosatum vel violatum
mixtum cu pinguedine pulli vel porci re
centis et incorporatum cu vitello ovi et
albumine et pauco sale quida aut in
oi summo dolore et maxime i ca calida
supponunt pulmone arietis calidu aut
pulmone galline vel columbini scissum
per dorsum adhuc eo vivente Et si ne
cessaria fuerit doloris sedatio p narco
tica dico q ipa sicut appropinquanda i do

lore calido et maxime i acuto In fri
gido aut fiant cu timore et caute
la magna neqz sunt cohibenda sine
presumptione corrigentium ea ut dixit Avic
neqz debet fieri continua eorum admini
stratio Et de convenientibus sunt ea que po
suit Ras 12° contin. Rx opii et cro
cii an. iii terant i lacte vaccino et mis
ceant cu mica panis albi du fuerit
in liquore decocta et emplastra cu eis
Sed ungere debet oficiens manu cu oleo
rosato et ponere sup illud de foliis ble
tis et lactucarum ad conservandum illud qm
hoc medicamine erit mirabile aut
Rx seis iusquiami aur. vi opii croci an
ʒ i vini dulcis quantum sufficiat ad dis
temperandum et cu oleo rosato fiat ce
rotum Cu fueris aut usus stupefa
ctivis tunc empla locum cu mica pa
nis decocta additis vitellis ovorum et
oleo camomille Accidentia quoqz ad
dispones que sequuntur dolores iuncturarum
sicut dislocatio earum de qua dicitur loco
suo et est debilitas et lassitudo earum
et succurrit ei cu rebus confortantibus
tam ab intus q ab extra ab intus cu
triaca vel metridato ab extra cu em
brocatione vel balneatione cu aquis a
luminosis vel salsis que si non naturales habe
ant componant artificiales faciendo de
coq i aqua alumine et sal Et conveniunt
res sicut yua rosmarinus sticados salvia
artemisia parietaria iuniperus savina
et capillus Et p[ost] decoq i vino rubeo
deinde post ablutione desiccet et in
gant cu oleo de sgnato et mastiano
vel nardino et fiat hec si ma faciens
dolore fuerit frigida Si vero fue
rit calida de rubea trociscata et
fiat embrocatio vel balneatio i aqs seneis
ferreis naturalibus vel artificialibus factis
sup extinctione ferri igniti i aqua vel
teres. unde sumit aqua in qua fabri ex
tinguunt sua ferramenta et decoquat in
illa aqua rose folia mirti et grana

var
Ad dol' pedum et tumore. Radix [illegible] cane [illegible] cu melle [illegible] tollit [illegible] [illegible] [illegible] tanto [illegible]

var
Ad antiqum dol' et tumore genuum appona [illegible] ad farina [illegible] et [illegible] hec [illegible] [illegible]
Ad [illegible]
Terra [illegible] [illegible] cu ol' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sine impedimento

mun teita et emplastrata confortu(n)t iuncturas. Conveniens est p(ri)mo duri(ti)ei et enodationi eveniente p(ost) dolore(m) in iuncturis cu(m) eis que mollificant et dissolunt. Dicit halabas sume uulpa(m) viva(m) et in oleo coque confricando et patiente(m) in hoc oleo statue tepido q(uonia)m iuncturas et membrorum solvit nodositates. Decoctio e(tiam) uulpis mitigat dolores iuncturarum et fit ad hoc decoctio ei(us) s(ecundu)m paulum bulliat aqua vehementer vel de donec veniat ad medium et plus de inde ponatur uulpes in ea occisa cu(m) suo sanguine et coquatur du(m) liquefiat et colet et ipa aqua misceat cu(m) oleo et ponat membru(m) dolens in ea aut sedeat patiens in ea q(uonia)m disperget mat(eri)a(m) tota(m) faciente(m) dolore(m). Si vero accidat contractio iuncturarum confert oleu(m) de [illegible] quod Avic(enna) scribit 22. 3(a) et ex eis que cooptuns ad contractu(m) est ut sumat pellis ovis bovis qua scoriatur et ponat sup(er) ipm et liniat cu(m) lacte vaccino dulci. Ungtm utile valde ad iuncturas que non p(ossu)nt com(m)ode plicari et extendi vel moveri. Rx pinguedinis uulpis mal mote medulle cervi et vituli et ursi pinguedinis anatis et galline olei an(ethi) ana olei laurini ana ʒ i. sapim oppo ponac bdelii galbani armoniaci fellis vaccini terbentine ana ʒ ii. gummi ede resine aloes ana ʒ i s. pinguedinis castorei ʒ i. et conficiatur ex eis ungtm. Aliud Rx opponac sapini galbani ana ʒ s. therbentine ʒ i. rorismarini salvie matsilue ana ʒ s. conficiat cu(m) carne uulpis subtiliter incisa et ponat totu(m) in anse pingui ad assandu(m) et illud quod ex anse cadit recolligat et cu(m) illo fiat iunctio. Si aut(em) supveniat dormitatio p(ro)missis evacuationibus fiat fricationes mediocres sup(er) corpore toto et maxi(m)e sup(er) extremitate in qua remasit dormitatio cu(m) panno mediocriter aspero deinde lavent membru(m) illa cu(m) lexivie in quo decocta sint salvia betonica sticados origanu(m) calamentu(m) mentastru(m) calendula et postea bn exsiccet et postea iungant cu(m) oleo costino aut suffumiget membru(m) cu(m) aceto proiecto sup(er) lapide(m) molare(m) deinde lavet cu(m) vino pontico par [illegible] in quo bulliuit [illegible] [illegible] ostracoru(m) et [illegible] spongie [illegible]

De lapideitate iuncturarum

[Q]uandoq(ue) accidit q(uod) subtile resolvit(ur) et grossu(m) remanet q(uod) actione caloris putrefiat. Ideo co(n)venie(n)s e(st) epithima cu(m) decoctione corone regie camomille malvavisci et centauree et de utilibus est hoc quod Rx sapini galbani therbentine aspalti castorei mirre bdelii colofonie picis liquide resine mumie cere albe ana bulliat ad invice(m) et fiat cerotu(m) aut Rx pinguedinis galline nigre anatis et medulle cruris vituli et cere et olei ana partes co(n)ventes et misce fiat o(mn)ia et fac ungtm et pone desup(er) una nocte et die et ablue et iter(um) appone et iteru(m) ablue et iter(um) pone. Ablutio e(tiam) fit cu(m) aqua calida multa copiosa in qua decocte s(un)t urtice malvavisci anetu(m) camomilla et abluat donec rubeat q(uo)d est in circuitu lapideitat(is)

De p(re)servatione a dol' iuncturarum

[S]apientes dixerunt q(uod) sanius est preservare a doloribus iuncturarum q(ua)m iam productis subvenire providere(que) tu(m) debet ne dolores redeat ad eos cu(m) p(ri)mo liberati s(un)t. Consistit aut(em) p(re)servatio in approximatione triu(m) mechanicaliu(m) instru(m)entoru(m). s(cilicet) diete potionis et cirurgie instrumento p(ri)ma est co(n)servatio co(m)plexionis n(atur)alis et co(m)positionis iuncturarum. 2a est prohibitio cau(sarum). De dieta igit(ur) dico q(uod) habe(n)tibus co(m)plexiones frigidas et humidas habe(n)tib(us) vel eligend(us) est aer declinans ad caliditate(m) abstineat o(mn)is a tristicia furore et ira et hii maxi(m)e q(ui) s(un)t habentes co(m)plexiones calidas et siccas. Motus no(n) sit subitus sed suavis et labor et exercitiu(m) et fricatio [illegible]

vitanda super r̃pleccione et cũ cau
tela dixit Rufus non deberet bal
neo minerali et si dolor fuerit
acutus habeant balneũ de aqua
dulci fiat tamen minoratio in balne
ationibus quoniam liquefaciunt humores
et faciunt eos currere ad iuncturas· fri
cationes noceat cum advenerit paroxismus
non dormiat super cibum quoniam quod inclu
est de rebus nocibilioribus eis vitet
immoderatia vigiliarum et cibi difficil
digestionis sit panis bene coctus et
carnes fugiat vaccinas ut bovinas
vaccinas ircinas caprinas cervinas
porcinas carnes salitas omnes et vi
tent copiam ovorum sorbilium et frixa
et omnia que de lacte fiunt et pisces
lacunales pira mora persica cerasa
· de fructibus aut condimentis habe
tibus complexiones frigidas sunt dactili avel
lane pinea pistacia maiorana sal
uia rosmarinus melancolicus buglossa
mellissa et sanguinei devitent que cum
que generat multum sanguinem colerici
coleram flegmatici flegma et melancolici cole
ram nigram· habentibus complexionem calidam
conveniunt carnes edine vituline pira
rum arium perdicum fasianorum et alau
darum et omnia cocta quocumque capiat
coagulatur In colericas alterentur cibi
cum rebus frigidis decoctis in eo utun
tur sanguinei cibis cum quibus sit ace
tum et agresta. frigidas vero complexiones
habentibus conveniunt caro agni castrati
perdicum fasianorum pullorum et utantur
hiis alliis et radice elixis et condiant
cibaria eorum cum bonis aromatibus dis
pergentibus ventositatem et iuvantibus
digestionem· de potu vini dixit Ras
is contineri· abstinencia vini sanat po
dagram Ego enim dixit ipse plures pa
cientes vidi relinquere potum vini et sa
nari sunt de podagra quod aut ad mi
na debilitata tamen est passio valde bene
confert igitur frigidis complexionibus aqua

mellis cum decoctione cinamomi solus
· quidam addunt salvia rore mari
num. In calidis complexionibus detur aqua
ordei cum pauco zucharo et si vi
num oporteat eis concedere sit paucum
limphatum et abstineat ab coitu max
ime cum appropinquat hora paroxismi
non bibat ieiuno stomacho neque in principio
mense sed post quartam partem sui cibi
sit vinum rubeum in sapore amenum
ad stipticitatem quandam declinans vi
tet copia ciborum nauseativa saccietas
replecio potus et ebrietas quotidie
fiant superfluitatum expulsiones coitus
vitandus quia malus et maxime post
r̃pleccionem Judeus dixit quod coitus
post r̃fectionem generat dolorem
articulorum Et in summa dixit gali. quod
podagra debet conari ut prohibeat
fluxum humorum descendentium ad
pedes eorum· dixit autem quod multociens
accidit antiquo dolor iuncturarum cum
evacuatione et confortacione capitis ut
non suscipiunt superfluitates propter enim
debilitas iuncturarum curari debet non
post corporis mundificationem postquam
securus fueris quod superfluitas non cur
rat ad membrum nobile. Consideres
ergo si pletoria fuerit in sanguine
quod cognosces ex pulsu colore corpo
ris et faciei et ex regimine precedete
generativo sanguinis tunc in vere minu
es basilicam et postea si cetera conce
rit vel consenserit de vena arteticam
et regatur cum hiis que non multipli
cant sanguinem· si aut fuerit alii hu
mores non permittant multiplicari sed
digerentur et evacuentur et digestiva
cuiusque humoris convenientia sunt prius
ex hiis que supradicta sunt in tempore
tamen accessionis abstinendum est ab ex
ercitio et sirupo acetoso quoniam substancia
sua macis excitat et commovet ad flu
endum ad iuncturas· deinde fiat soluto
ventris in colera cum pillulis que sic fiunt

X. a

℞ aloes ℨ j. cinamomi grana iiij rosarum rubearum ℈ s. hermodatilis ℨ s. et sunt dosis una pro flebotomia cum pillulis que sic fiunt ℞ turbith hermodatilis ana ℨ j s. coloquintide bdelii ana ℨ s. ʒʒ spice masticis ana ℈ j. conficiant cum ermelle in modum cum pillulis de quibus dictum est supra in impositione flebotomis et colere cum pillulis que sic fiunt ℞ specierum yere hermetis ℨ j s. corticum mirabolanorum citrinorum et kebulorum absinthii agarici pulpe coloquintide ana ℨ ij diagredii ℈ j. conficiant cum succo atomorum et succo betonice dosis ℨ s. Cristere optimum in omni artetica et siatica ℞ mercurialis et blitis ana m. j. furfuris semi grece anisi carui centauree minoris foliorum camomille p. j. decoquantur in aqua et colentur et in colatura ponatur betonice ℨ j. sapim ℨ j. salis gemme ℨ s. mellis ℨ ij olei camomille ℨ ij dentur quoque inter evacuationem et evacuationem confectio et electuaria confortantes digestionem ut triaca quam medicam educat cum ipsis et quorum materie una est frida et medicatum hoc fiat et plurisa ... ducit statim quod podagram purget incipit purgentur bibat hoc medicamine in hora sive dormitionis in quantitate ℨ iij cum aqua calida et cessabit ... ℞ hermodatilis masticis et zuchari albi ana partes equales. quod si patientes fuerint fride complexionis adde ciminum et zinziber

de dolore vetorum membrorum ... et ... musculorum et nervorum

Sic dolor accidere potest omnibus nervis et musculis sed tamen plurimum advenit musculis et nervis qui sunt in adiutorio et assela que est pars brachii que est ab adiutorio usque ad manum et causa eius est mala complexio sive simplex sive composita pura vel non pura

intrinseca vel extrinseca et prope cum laborant superflue. Signa calidi et fridi ex superioribus patent. Cura variatur secundum statum causis. Mala enim complexio alteranda est cum contrario et materia digerenda et evacuanda cum eo proprie sicut dictum est supra in curatione doloris articulorum. Si autem fuerit sanguis dominans vel gal. et fuerit in musculis brachii post flebotomiam statim ex parte opposita fiat ex eadem parte et si fuerit dolor in coxa vel tibia et fuerit in musculis partis domestice fiat de saphena. Et si fuerit in musculis partis silvestris fiat de vena arterie. Si vero fuerit a mala complexione frida vel ventositate nullo modo fiat flebotomia sed digerantur et evacuentur humores ut dictum est supra loco allegato. quibus factis deveniendum est ad localia remedia. Et si in causa fuerit ventositas fiat cum anodinis et vaporetur locus cum saccello furfuris solum aut furfuris et salis calefacto qui pluries applicetur et post remotionem saccelli inungatur locus cum oleo laurino et aneto simul mixtis et de utilibus est emplastrum factum ex furfure cum ... et apio bullitis in vino albo vel ex furfure paritaria et verbena. Et de mitigantibus est radix altee cum assungia veteri emplastrati. Si materia autem valde frida confert emplastrum quod ℞ resine pinguinis ℨ iiij picis lique picis navalis ana ℨ j. costi euforbii ana ℨ ij masticis ℨ iij armoniaci bdelii dissolutorum in vino ana ℨ j fiat emplastrum. Materia cum plasmata ... fiat et de utilibus ad dolorem musculorum est ut inungatur cum oleo camomillino et ... et mastice et parum opii tebaici quam insensibiliter sedat eum. Aliud utile ad mitigandum dolorem musculorum et proprie coxarum et crurum ℞ ... et ... et ... fenugreci et seminis lini ana ℨ ij olei violati ℨ iiij cere ℨ s. et conficiatur ex eis emplastrum quo inungi

in fine forte

debet locus dolens

De Vermibus

vmi bus

[L]aumus quod vermis ex putrefactione
generatus cum habet materiam quia
mat ipam putrida aliqualiter
rectificatam per digestione per quam ac
quisiuit sone pparatum ad receptione
forme et formalem et est eius aia
introducta vivificans illam mat et effi
cientem et efficacem et e dator formas
siue virtus generatiua in ipa conis ma
et finalem et e dix Auic quod genera
animalis ex materiis putridis melius
est quo ad ea et vinctis et quo ad
ea illarum mea quod si ipe remanerent
sm putrefactione puram et cum hoc
ipa aialia sunt ex putrefactionis gene
rata hnt aliu fine utile et e quod ipa
ascendunt sive se extunt sup putrefa
ctiones separatas in modo et abat
eis pp sentia quam habet cum eis et sic
removet eas ab habitatoribus homim et
ab aere continente eo quod e bonu et utile
hoibus et eodem mo et ex eisdem
causis generat vermes in corporibus
hoium et ipsorum spes sunt tres nam qda
sunt longi et rotundi et hii generant
in intestinis gracilibus ut duodeno
jeiuno et yleon ut plurimum tn gene
rant in yleon. Et quida sunt lati pur
et generant in intestinis grossis et
quidam sunt graciles Auic aut est
visus ponere 4or spes et hoc quia
latorum spem dimisit in duas quia q
da sunt lati et sunt ab inuice separati qui
dicunt lati et curti et quida sunt lati

sunt 4

et non sunt ab inuice separati sed conexi
quasi filo ad inuice ligati et apparet
quasi eet unus vermis. dix itaque Auic
spes vermium sunt 4or longi rotundi qui
vocant lumbrici vel spetes. quida la
ti et curti et vocant cucurbitini. et
longi lati et vocant ascarides. puri
aut ab oibus vocant pur. Signa vermi

um sunt quia qda stringunt a sopno qda
a vigiliis a sopno qui garriunt et pa
ciunt stridore dentium et masticant
sicut si haberent aliquit in ore et hnt
sompnia terribilia et excitant terribi
liter et cum inquietudine. A vigiliis ex
paciunt pruritum in naribus et frica
tione continuam nasi et oculorum con
tinuitate et alienatione et dolore in
ventre et clamore et emissione sali
ue et egreditur lingua et exsiccant
os plus de die quam de nocte. Cura
vermium duplex pficit in istis dieta et
potione. hii ergo in quibus soliti sunt
generari vermes, fugiant aere intensum ca
liditatis sed declinet aer ad aliter
fugiant accidiam et tristiciam corporis
longam quiete, ociositate et sopnum
prolixum sed adhereant motui et
vigiliis abstineant a cibis dulcibus
et humidis et unctuosis flegmaticis
et in summa vermium generatiuis sit
cibus facilis digestionis siccus conue
quantitate non multus et sit electus ex eis
qui vermes interficiunt vel sit cum eis mixtus
et offert panis furfuraceus cum feniculo
et sale confectus. caro pullorum auium et co
lubarum brodium galli veteris et bro
dium acrum et caulium oliue salite et ca
paris et comedat cibaria sua cum mos
tarda dix Rasis 12 continet. copiosa
comestio nucum cum caricis in jeiuno
interficiat vermes latos et expellit. bibat
vinum austerum aut acetum limfatum et
potationem conueniunt in habentibus lumbricos
vel ascarides. sed in habentibus vermes
puros melius est dix Auic ut corpora
bi sint ex genere illorum qui sunt boni chi
mi et velocis digestionis. Et dix zoar
confessus quod in cura omnium spe vermium ne
cessarium est subtiliare regime et abst
in bona quietis et parat abs corp et
sit paruus in via et mane ne pp abi
defectum ascendat ad stomacum. si aut
cum vermibus assit fluxus ventris et calitus

dixit Avic. abamus cum sorbicionibus
acetosis factis cum sumach quod est in
terficiens vermes et constrictivum ventris
et similiter aqua granatorum acetosorum et
que debilitant fluxum necessaria sunt quia
nutriunt cum duricie sue substantie quia si ista
diu non digerantur ponant alia de
genere sorbiciorum et aquarum carnium
Cura vero per pocionem generalis que
omnibus est ut occidant et emittant · sed
cum passio de nimio fiat frigida humida et
viscosa et medicamina in quibus est ama
ritudo fortis que ex amaritudine cum
illum est interitus · Cum enim vita stet
per calidum et humidum et per dulcia
et calida et humida conservetur per ama
ra calida et sicca destruitur et maxime
in animalibus exsanguibus de quorum numero
sunt vermes · Contra enim omnia talia veneno
sa amara interficiunt quia ipsa sunt debilis
vite propter paucitatem sanguinis et spiritus in
eis de medicinis autem interficientibus vermes
quedam sunt calide quedam frigide et quedam
operantur illud a proprietate · oportet autem
ut vermes interficiant · quia dum vivunt
non obedient evacuationi immo invescunt
se et inherent intestinis quibus mor
tuis illico emittantur ne eorum vapor
ascendat ad membra superiora · In ap
proximacione autem medicinarum vermes interficia
encium oportet attendere species eorum posse eorum
locum approximationis ipsarum et debitum
modum et tempus · Species quidem quia aliqui
sunt communes speciebus omnibus vermium et sunt medicine
calide amare acute ad gradum pervenien
entes tertium caliditatis · et alique sunt ace
tose mediocriter convenientes et purgacione et
curatione et suppositione medicine non admini
strande sunt non solum communes sed etiam proprie
posse quia fortiores debentur contra as
carides · deinde contra cucurbitinos
postea contra longos et ultimo contra
parvos · Tempus quidem oportet ut administre
tur tempore vacuitatis cibi quia tunc non impedi
untur ad eos pervenire et dum ipsi magis

sunt famelici ad ipsas perveniunt et co
acti sumunt eas · locus autem considerat
in medicinis que ab ore approximantur
et approximentur umbilico et infra ipsum
aut paulo supra ipsum et removeas eas
a stomaco · interficientia enim vermes secundum
plurimum ledunt stomacum ac etiam stomacum ledit
a cruditate intestinorum quare oportet ut
confortetur stomacus ne inde periclitat et hoc
est secundum sententiam Avic. · modus autem debitus
administracionis medicinarum vermium est quia
cum ipse sint venena ipsis et ipsi fugi
ant eas ideo oportet ut administret dulcia
et unctuosa permixta cum eis · et hec ad
ministratio convenit in ebibitis et cristeriza
tis et suppositis et hoc est quod dice
bat Avic. cum sunt ex eis diligentes mag
ad sumendum et hoc est interficiens eos in
dens autem dabat lac recens per triduum
deinde dabat de turbit vel ea purgaba
bat sic · deinde etiam modus est in cris
teris quia sero cristei cum lacte caprino
addito zucharo descendunt ad inferio
ra · Cura vermium autem respicit causam male
eorum ipsam digerendo et evacuando aut
respicit accidentia ad eos sequentia ea
corrigendo aut variat regimen ea que cum
vermibus applicant · Et medicine autem adimple
tes has intentiones aut sunt simplices
aut composite aut applicant intus aut ex
terius · Medicine autem simplices interficientes
vermes calide sunt sicut mentastrum flum
ale coriandri semen porri nucleus persi
corum vel foliorum succus radicis celsi bibitus
semen apii et aqua rute et semen apii
· dixit Avic. est forte interficiens omnes vermes
super umbilicum positum cum sirupo acetoso amigdale
amare comeste et pulvis marubii cum
melle sumptus et nigella secundum galienum et
serapionem et mesue comesta et applicata
ventri occidit vermes et aqua absinthii
cum sirupo acetoso simplici · et gramen pro
prietatem habet interficiendi vermes semen
citri est bonum valde · Medicine frigide sunt
grana coriandri bibitum diebus continuis

cum rob et sumach et acacia et ypoquistidos et succus portulace potatus et cortex granati et flos eius et decoctio radicis ipsius et confert succus plantaginis minoris et folia persica que terunt et ponunt super umbilicum succus radicis enule recentis cum sutur ʒ iii inutabile est in educendo vermes longos et latos. Cubebe cum proprietate emittunt longos et latos et succus mente bibitus emittit longos et infrat. Judeus dixit quod semen beatum datum in quantitate ʒ v fiat emittit nidum vermium qui appellant cucurbitini penitus et ego confirmo quod sit semen setrum vinum dulce decoctionis radicis granati et corticis fraxini bibitum occidit vermes innabilitur infrat nucleus persicorum et persicorum modicum pistati in aqua distemperentur et colentur et colatura ipsorum ad bibendum detur cum aliquo siropo dulci. Medicinis que expellunt vermes mortuos est aloes solum confinacum cum de eo sumitur in potu magna quantitas vermes infrat et evitat de medicinis sompnolentibus infractionibus vermes et educentibus eos est electuarium quod sic fit Recipe pilealoes ʒ ss. mastic ʒʒ ana ʒ i cornu cervi usti ʒ iiii zedoarie ʒ ii centumnervi ʒ i. seminis sene ʒ ss. zuccari lib ii dissoluti in aqua granum absinthii et metastri fiat electuarium. Recipe seminis sene lib. i. cinnamomi electi ʒ ii pulveris boli ʒ i. conficiatur cum melle dosis ʒ ii cum vino de sirupis convenit sirupus de absinthio de prasio de calamento. Cristeria fiat vinum vel plurimum cum aqua decoctionis sebesten sute vel cum butiro recenti et descendent vermes a stomaco et a superioribus intestinis ad inferiora. Et cristere cum lacte caprino aut cum zuccharo vel melle. De approximandis ab extra Recipe farine lupinorum et centauree minoris foliorum persica et prasii pistentur et distemperentur totum cum aqua dulci et 4a sui parte de aceto aut Recipe farine lupinorum minoris centauree ana ʒ ss. aloes aceti in fellis tauri ana ʒ ss. misceatur cum

succo absinthii et nigelle cornu cervi usti distempera cum melle et suppone in pueris. Dicit quidam inungat venter in umbelico et infra in dispositione frigida cum melle in calida cum lacte et dimittatur sic una hora deinde aloes caballinum superasperge quod inutabiliter infrat cos inungantur nares cum tiriaca antiqua et inungat stomacus et venter ante et retro cum oleo amigdolarum amararum aut nucleorum persicorum aut oleo absinthii. Vermes quando confugiant cum cum appetitus et tunc cum eius est dixit Aug rectificatio eius et de utilibus eius est ut fiat illinitio super stomacum cum aloe dissoluto in succo porrorum qui suscitat appetitum et quando permiscetur cum eis absinthium in frigida et conveniunt pillule facte ex aloe et absinthio que debet sumi cum rob aceto so Ex et Aug dixit quando fit emplastrum ex absinthio et aloe et succo acetosorum nam infrat vermes et distruit appetitum. Et quando confugiunt vermes cum fluxu ventris et tunc si non superfluunt tunc sola intentio est ad occidendos vermes. Si vero superfluunt intentio est ad cos occidendos et fluxum constringendum et tunc convenit dixit Rasis primo constringe sumendum in cibo plantaginis siccum vel succum eius in potu. Et de utilibus est succus granatorum constrictorum cum pulpa sua interiori et cortice exteriori et sumach utile est et ypoquistidos et lutum sigillatum et quando cum vermibus adest febris et tunc vermes interficiant cum medicinis frigidis et est sirupus qui sic fit Recipe succorum endivie buglosse acetose portulace granum seminis plantaginis et mente depuratorum ana partes equales confice cum eis sirupus cum ʒ zuccaro et fiat acetosum dosis ʒ ii cum aqua endivie vel absinthii detur mane et sero ante cenam per duas horas. Emplastrum pro pueris febrientibus lubricosis Recipe succi maurelle et portulace ana ʒ iiii succi foliorum persica ʒ iii aceti fortissimi ʒ i.

Ad [illegible]

almum sal gemme [illegible]

farine ordei q̄ sufficit fiat emplm̄
quod ponatur sup ventre. Cinciat
puer vnum dies bapto cristerizet
eger cū aqua de kerna et alkitum
et omeni aqua oliuar salitar. qn̄ gris
terizatur cum aqua ea et alumini et
cristere fctū cū decoctione absinthij
et oliuar salitar. Et supposit̄oria fa
cta ex sale et nitro et pulpa colloquintide
sunt valde iuuatiua. dixit Auic. ex eis
que collegit hoc prius est ut intitutur
in ano eius pinguis salita uel lardum li
gatum cū filo. ipi namque aggregantur
sup ea et post horā extrahat et reite
ret donec mundificet. Et Rasis dix
cunat cū inuolut̄ lana in felle taurino
et supponitur. de intentione accidentiū
si fumus ascendat ad caput liniatur
frons et locus costure et tempora cū
oleo rosato in quo dissoluta fuerint
ypoquistidos et acatia. dixerunt quidam si
accipiat fermenti ʒ .j. et cera ʒ .j. et a
cetum quantū sufficit ad liquefactione
et bonā incorporatione fermenti et
cere et cū eo iungant tpora et co
missure capitis prohibet ascensum vapor̄
ad caput quod si ea subet et alior̄ prauo
rum accidentium

Ad fluxum ventris Pet. de Tausignano

In omni fluxu laudatur yposquistidos et medie
cortex glandis et medius cortex castanee
et maxime si sit cum firmamento [illegible]
[illegible] ad [illegible] duar pond et [illegible]
et medi [illegible] effectu. Antiquitus dissintriam
curat plantago cocta in lenticula in aceto
et sale [illegible] terra sigillata bibi
ta cū mellicrato est [illegible] sed [illegible]
[illegible] cum aqua et melle [illegible]
aqua salsa [illegible] arnoglossa [illegible]
[illegible] putrefactiue [illegible]
[illegible] diarrea in aliter etate [illegible]
cū vino et aqua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cū [illegible]
[illegible] iiijor [illegible] p. j.
et [illegible] dissinteriam et diarream
sanat [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
cū oleo ros. et [illegible] Vomitum
[illegible] Nux [illegible] cum [illegible]
[illegible] bibita in vino [illegible] fluxum [illegible]
ad stomacum et intestina. Cum [illegible]
[illegible] in vino aut aqua
[illegible] in clistere [illegible] Et similiter decoctio
[illegible] bibita fluxum [illegible]
[illegible]
[illegible] aloes zafrani
[illegible]
et [illegible] fluxus [illegible] Aliud
emplastrum [illegible] quod ponitur supra ve
tre stomacum [illegible] cū [illegible]
in aceto [illegible] galle [illegible]
acacie mirre [illegible] fructus [illegible]
[illegible] ʒ .j. [illegible] et [illegible] emplastrum cum
oleo [illegible] aceto et aqua ros.

[illegible] diarrea in etate [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] cardamomi cum [illegible]
cū [illegible] et [illegible] et addito
[illegible] ʒ .j. [illegible] ad [illegible]

In dissinteria [illegible] optima [illegible] purgatio cū
[illegible] et [illegible]

ADPROVOCANDUM FLUXU

Omnia fella supposita vel cum lana
apposita umbilico fluxum provocant
Ex felle thauri butiro et pulpa
colloquintide unguentum fundendum

Pulvis hic solutus delicatus Rx maior
ʒʒ ana p. i. spice amisi cum p s. epithi
p viii fenic. veneb ana quod ple zinzi
quantum sumit vicis duos quod est digiti
capi pl. de mane cum modico brodio

Consilium in tumore cruris
cum rubedine [illegible]

Tumor et corruptio cruris
huius viri ut puto pendet
a sanguine infecto per adustionem
in eo facto a nimia [illegible] cum
quia sanguis infectus fertur ad tibiam
per utramque venam [illegible] de-
pendet et ex nimia quam facit ibi
acquirit etiam putrefactionem propter
quod multitudo eius suffocat naturalem
calorem cruris cum non potest
caritate eius [illegible] illam propter ergo
subtilior illius [illegible] evaporat
grossa vero [illegible] tumefacit mem-
brum et [illegible] magis in [illegible] inferi-
ori ubi calor est debilior ad hoc etiam
[illegible] confundantur illius corrum-
pti sanguinis ligamenta et [illegible]
venarum et arteriarum et cordarum et
musculorum. Cognoscitur autem quod sanguis
sit infectus est non secundum quam
in loco [illegible] nigredo permixta
rubedini [illegible] colori [illegible] fumi
maturi. [illegible] quod calor tactu per-
cipitur non cum forti dolore illius
membri [illegible] cum [illegible] nimia
durarent in sanguine fuit [illegible]
ubi [illegible] [illegible] duritiem
et nigredine in membro maneret
propter quod intelligentia satis facile
apparet morem posse mederi [illegible]
huius cruris. Itaque primo
necesse est rectificare distemperiem
epatis magis illam intrinsecus
et madorem. Secundo per [illegible] est neces-
sarium prohibere fluxum materie ad
crura. Tertio oportebit absorbere materiam
iam in membro receptam. Quarto
confortare membrum recipiens.
Sexto et ultimo rectificare re-
gimen pacientis. Pro expeditione
itaque primi competunt [illegible] terra
[illegible] epatis [illegible]
[illegible] est hoc
[illegible] aceto [illegible] ana ℥ iss
[illegible] ℥ i [illegible] et [illegible]
cum [illegible] Secundum hoc

[illegible] de quo [illegible] rotulam .i. [illegible]
[illegible] et alia [illegible] diebus [illegible]
medijs quibus non [illegible]
Cum [illegible] decoctio [illegible] [illegible]
[illegible] ana ℈ .i. [illegible]
℈ ij [illegible] masticis [illegible]
[illegible] ℥ iii [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] iiij
℥. ℥ iii [illegible] de
[illegible] ℈ ij de [illegible]
in [illegible] et illo [illegible]
in domo et non [illegible]
[illegible] hoc. [illegible] decoctio
[illegible] ℥ i [illegible]
[illegible] ℥ i [illegible] ℈ i [illegible]
℈ i [illegible] [illegible]

[illegible] ℈ [illegible] pro [illegible]
[illegible] videntur in [illegible]
[illegible] membrum maneri [illegible]
[illegible] et corrumpatur [illegible]
[illegible] hoc est ut omnino pro-
veret [illegible] [illegible]
ut pungendo ad [illegible]
ut [illegible] aut
[illegible] et [illegible]
est [illegible] ad [illegible]
et [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] per
ductos [illegible] ad ulcera
et fistulas [illegible]
[illegible] Et si [illegible] non [illegible]
administrari [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible]
[illegible] et
[illegible] [illegible] aut
[illegible] membro receptam [illegible]
absorbendam [illegible] resolvere
in [illegible] [illegible]
Et ego [illegible] dicens [illegible]
[illegible] notabiliter [illegible]
Recipe [illegible] [illegible]
℥ iii [illegible] ana ℥ ii [illegible]

de mastic ʒ i s. liturg' ʒ i. s. scar
corall' ʒ i. masticis thuris ana
ʒ i s. terbentine resine ana ʒ
i s. tuthie ℞ ʒ ii amonti ʒ i.
cere ʒ i s. dissolvatur sal in
quo oleum et cera et cum aspe-
runt lapesseri addatur species
cum hec agitando usque
infrigidatur et ab paum molles-
tur ut in vasculo pro cere
infirmorum deinde cum usque primo
involvatur membrum et cum
bombace repleatur si sit consideris
ʒ iii infirmum est hoc te pre-
curemus quali tussi ana ʒ
i s. olei unguenti ʒ iiii thuris
mastic corall' resine succi
ana ʒ iii plumbi usti ʒ s. pul-
verizare cipressi terbentine ʒ i.
terbentine ʒ i s. cere ʒ i fiat unguen-
tum deinde vestiatur membrum
a medio cum usque ad
medietatem pedis ungatur et pre-
cepta ut prius infirmum cum
appendit membrum cum esse cum
ficatum tunc si hoc ungu-
quod apponatur cum prius
et fiat cum postea caligula
facta panniculo ...
ut curamus in quo adhesionem
membri amplectatur. Ad curan-
dum ponere modo absque
plurima ... fit per re-
nare ... ...
curacionem ... suspectum
et ... humorum ... in
... merebat ...
... morte et pessimacione
... sicut ydropisi
... et ... et ...
... destillatum ...
oleum rosarum oleum de mastice ana
ʒ i s. ... ʒ iiii san-
dalorum ... thuris ...
ana ʒ ii corall' ... ...

ductili ... ana ʒ i s. ...
rosarum ... ...
... ana ʒ ii ... ʒ i. et
q. s. fiat unguentum molle.
Pro quarta vero intencione pro li-
... hoc ...
ut ... ...
... ...
... antiquum ...
et valet ... etc.

In descri-
ptione
receptarum
conveniencium

Congrue nono almansoris tale or
do servatur primo in universali dicuntur
regia ponendo digestiva humorum tam
simplicia quam composita // 2° dice
mus evacuativa illorum approbare tam
simplicia quam composita // 3° dicetur di
gestivum humoris cuiuslibet et illius educ
tivum silicet // 4° ponetur dosis solutivo
rum // quinto dabitur modus preparacionis
ipsorum // 6to scribentur medicine sim
plices appropriate membris nostri cor
poris digestiva et solutiva cuiuslibet
humoris et medicine ducentes virtu
tem ad membra particularia // 7° di
centur solutiva simplicia et composita
appropriata membris // 8° dicentur me
dicine membrorum calefactive et infrigi
dative tam simplices quam composite
// 9° incipiam ponere curam cuiuslibet
egritudinis meo ordine auctoris
addendo semper aliquas preparacionis et par
ticulares receptas utiles et expertas
// Decimo et ultimo ordinando
medicinas usitatas addendo aliquas
particulares operaciones earum et expo
siciones quorundam locorum in me
dicinis Capitulum primum de me
dicinis digestivis colere.

Viola rosa mirti di
ma lactuca prunia por
tulaca citrullus semina com(munia) frigida
sed cucurbite sed melonis sed cucu-
meris sed citrulli sandali spodium
camphora berberis iusquiamus scariola

epitica capilli veneris aqua acetum suc
cus granatorum succus fructuum papaveris
lentigo aqua nenufaris et huius simi
lia // Composita sunt syrupus aceto
sus simplex et compositus oxisachara
syrupus violatus syrupus rosarum syrupus de be
rberis syrupus de nenufare syrupus de fructi
bus et similia syrupus de endivia // hii sy
rupi dant cum aqua calida simplici vel
cum decoctione simplicium pectoris et
quia zuchara albus parum tendit ad ca
lidum quia quasi temperatum in caliditate
et frigiditate zucharum vero rubeum
est calidum in secundo gradu ideo
syrupi omnes maxime coleram di
gerentibus debentes fiant cum sucaro
albo et bono et non cum rubeo // Potest
de nove componi talis syrupus Rx lactuce
endivie portulace ana M(anipulum) i quatuor se
minum ana ʒ. 6. papaveris albi ʒ. iii
foliorum violarum nenufaris berberis
berberis ro. ru. ana ʒ. i zuchari lib
i fiat syrupus qui est satis alterativus. Et
si velles habere aliquam subtiliacionem
cum hoc adde radices acari cappa
rorum anexi feniculi maratri semo
tamaricis et silia // Potest fieri sy
rupus digestivus colere et eductivus illius
de quo videbitur in 3a parte principali
// Alius syrupus optimus Rx quatuor se
minum frigidorum ʒ. ii florum rosarum
nenufaris rosarum rubearum ana ʒ. i
endivie lactuce scariole ana M(anipulum) i se
minis papaveris albi ʒ. 6 vini gra
natorum ʒ. iii zuchari quod sufficit et
acetosetur cum aceto vini granatorum
et fiat syrupus et usui reservetur // Alius
est brevior Rx syrupi violarum ʒ.
i syrupus ro. ʒ. 6. vel sim(iliter) syrupus endivie vel
nenufaris vel acetosi simplicis ʒ. 6
vel ʒ. 6 oxizacchare detur ut est // No
ta quod syrupus ubi ponitur acetum multum
et ideo propter vis alteracionem et subtili
acionem utere ex ipso et quanto acetum
est magis acetosum de subtiliori vino

tanto magis subtiliat Capitulum
2m de digestiuis flegmatis

Flegmatis me^e digestiue
simplices sunt ille pule
gium origanum calamentum
saluia maiorana menta satu
gia sepillum zuta h^c radices . s. ra
dix . feniculi apij petrosili brusci sp
gi . se . an^i fen^i be degnard . ysopus pi
per simsiber gar^i capill veneris mel
acetum squilliticum squilla . Et hic pos
sent enumerari quasi omnes medicine
calide et sicce sed gratia breuitatis o
mitto // Composite digestiue sunt is
te oximel simplex et compositum mel
ro^s oximel squilliticum sy . de eupato
rio sy de zrodis Cuius hec est descrip
tio Rx squille lb . i fe^l se . an^i pere
trum ysopi cynamomi gar^i costi acori
an ℥ . v piperis cimini amomi an ℥ .
ii dauci ameos leuistici cardamo
mi an ℥ . x aceti fortis lb . xx mellis
lb ii hec omnia infundantur et s bu
liant in aceto ad sufficientiam et pos
tea colla et addatur suprascriptum vel dis
pumam et spec ponatur in sacculo
et vsui seruentur vel quando flegma est
valde grossum et etiam ydromel de
scriptione mesue vel sy . de calamento
sy . de prassio // Et hic et est sy .
bonus et certus Rx radicum quinque com
radicum fen^i apy rafani an ℥ . ii se .
apy . ℥ i se . an^i fen^i petrosili carui
thimi epithimi an ℥ vi se . comm fa
giderum ℥ . is scolopendrie capill
ve . an ℥ iii i florum ro^s vio boraginis
an ℥ i zuchari boni et fiat sy .
Ca^m 3^m de digestiuis melie

Elancolie medicine diges
tiue simplices sunt is
te borago buglossa thi
mus epithimum capara tamariscus
scolopendria vinum aromaticum bal
neum dulce liquiricie passule polipodi
ii granum camedreos cuscute podag

lum asarum gentiana lupull acor^i spi
ca nardi agnus castus amigdole a
mare lupinus fumus terre siela cicoria
pos locuste et est spec sedoarie ros
smarinum se . rafani amarum maring
nigella pimpinella // Composite vero
sunt oximel squilliticum et mel ro^s sy .
acetoso compositus et simi^x sy . de fumo
terre et alii similes Et iste sy maxime
valet in digestion melie fere per adus
tiones et cum eo multos curaui a
quartana sequente Rx calendule et ci
coree lauendule ameos et anthos
pimpenelle lupullorum lupinorum quinque
folii trifolocti lingue arietis capill
veneris endiuie cum suis radicibus bo
raginis fumi terre buglosse radicum bu
glosse florum buglosse epatice bedeguar
quercule minoris et maioris sparago
rum vercennum et radicum corum tama
risci et scolopendrie cum suis radi
cibus an ℥ ii primorum se besten an mo
xxv sene cuscute thimi epithimi se . ii
an ℥ i predicta buliant in aq lb . ii
vsque ad consumptionem medietatis deinde
colletur et colature addatur succi buglos
se succi vel pomorum dulcium an lb . vi
dissoluantur cum eis lb . due zuchari
mell ro^s lb . vi fiat sirupus // Ex
his tu potes multos sirupos compo
nere et predicti sy debent dari cum de
cortione predictorum aut cum aq simplici
// Et nota quod thimus et epithimus non
quod debent poni in decortione cum aliis
rebus quia virtutes eorum exeunt in fu
mos sed quando facte sunt decortiones
debent imponi vel mitti in decortione
et cum manibus bene fricari malaxando et
isto modo virtutes remanebunt in decor
tionibus eorum Capitulum 4m de so
lutiuis colere

Olutiua colere simplicia
sunt ista aloes scamonia
absinthium eupatorium sublel
mirabol cit^i fumus terre lupill reubar

barum aqua cassie sucr⁹ re· cassie fist⁹·
viole tamarind⁹ prima psillum esulla
capill⁹ ve· nolubil⁹ suran̄ miol⁹ et huis
similia Composite quasi possunt
esse inmiabiles dyaprunus electua
rium de succo ro· pille ringrup̄ ma
mei dyagridiate // Et no p medici
ne vsitate composite purgantes colera
etiam alios humores purgant qz ma
gistri prudentes videntes qz pluri
bus sil fla et colera dnari in cor
poribus humanis composuerunt sil me
dicinas purgantes et coleram sicut
dyarob cum reubarbaro Cuius hec est
R̄ta R̄x turbith al et gumosi ʒ· ii
ʒʒ· ʒ s reubarbari ʒ· i spice ʒ· 6·
cynamomi gar am̄ ʒ· ii galange pipe
ris longi maris am̄ ʒ· i diag^{m} ʒ 6·
sucari albi ʒ· 18 et cum vino atomo
rum fiat confectio // Medicina hec pur
gans colera R̄x violarum flor bo
raginis am̄ ʒ· i semin comm ʒ· ii nimba
rum sebesten am̄ mo 20· prunorum
mo 30· scolopendrie lactuce capill
ve scariole epatice malue vetum
cularis mercurialis am̄ m 6 fiat ex
huis decoctio et in ea dissoluat mirab
olani ʒ· v· reubar ʒ ii succi cassie fist⁹
ʒ 18 tamarindorum ʒ s syr vio· ʒ· i
oīa sil misceant et stent sil p die
postea exp̄mat et colent aliq̄ liter et
dent in aurora hec medicina dan
da est debitare in quibus colera max
ime dnat et danda est maxie tem
pe estiuo in corporibus in istis colericis
et est dosis ʒ· i // Alia medicina R̄x
prunarum mo x tamarindorum ʒ· i et
fiat horum decoctio in q infūdat ʒ·
i mirabolanorum citri p die et nocte et bn
exp̄ment et collent et addat zuchari
al· ʒ· i et det in aurora et est bone
multu // Alia medicina est coror R̄x
violarum endiuie lactuce am̄ m s· pru
na mo qnq tamarindorum se· comm
passin⁹ capill⁹ ve· florum boraginis am̄

·ʒ· iii fiat eorum decoctio cum aq suffi
cienti et post decoctioni addat cassie
fist⁹· ʒ· i electuarium de succo ro· ʒ· ii
vel reubar· ʒ s spice ∋ i oīa mis
ceant et cum cynamomo aromatiset
et detur tota in sbna Cam̄ v^{m} de
solutiuis flegmatis

Ediuine simplices edu^{ne}
flegmatis sunt iste mira
bolani kebuli embliri be
lerici salgema yreos cologntida turbith
agaric⁹ sticados sarcocola· been· scar
la· ysopus cucum̄· hermodatilus eu
forbiū squillassarum poliū vrtica
ʒʒ· aq ranlū zuccus eupatorium yso
pus sicca· oppo^{m}· mel aristologia
cartamus cartamus centaurea· sarapi
num elebor· sambuc⁹ anacardus cucu
mirasinum piretrū polipodiū lactuca
num aloes ~~ptafa~~ ptasia // Compo
site sunt hec yera p̄ blanca et theodo
ricō anacardiū bn dicta scotū laxatiu
pulinz pille fetide pille auree pille
de euforbio pille coree pille sine q
bus esse nolo pille de hermodactil ma
iores et minores et huis similia // De
coctio purgat fla R̄x scolopendrie
eupatorium capill⁹ venere am̄ m· i· se
an̄ sem̄ petro cartami turbith· se apy
epithimi agarici cuscute sene am̄ ʒ ii 6
fiat ex huis decoctio cum addat bn
dicte cherulorum am̄ ʒ· s· oīa sil mane
at p diem deinde coletur et det in
aurora dos eius est ʒ i // Emptum
solepne quo maxie vtor R̄x cynamomi
optimi et electi gar nuce muscte am̄
ʒ· 6· maris cardamomi lig al am̄ ∋ i·
ʒʒ· ʒ i· turbith optimi ʒ 6· dyagre
dij ʒ iii zucari albi lb 6· distemp
ent cum vino atomorum dos est a ʒ iii
vsqz ad iiii Et purgat flegma prin
cipaliter et aliqd colere et vitandū est
tempe magni estus sz in oī alio tem
pe inviabile est // Dyarob cum tur
bith R̄x turbit al gumosi et calosi

ʒ i ʒʒ ʒ ß cynamomi gar ana ʒ i
dyagredij ʒ iii vel iiii zucharitib
i fiat confectio cum vino atomez vel
granatorum vel aqua simplici // Dosis
est circa ʒ iii vsque iiii // Dyarob
cum agarico Recipe agarici ʒ i salis ge
me ʒ iii spice ʒ iii ß cynamomi ma
cis gar galange ana ʒ i dyagredij
polipodij ʒ ß Sucari albi quantum suf
ficit vini lb i et cum vino atomo
et aqua com fiat confectio dosis eius com
est ʒ ß // Multe alie medicine pos
sunt componi eodem modo vide per terpz

Capitulum de solutiuis mlie

Educentes simplices solutiue me
lancolie sunt iste epithimi
cadoes mirabolani polipodium
kebrei esula lapis lasuli lapis arme
nus calamentum moitanum sene fumus terre
re sene camephitis cassiafistula nolubi
lis maior lupulus salmdum elebor
niger salgema cartamus nidus et
similia // decoctio soluens mlia Recipe sene
thimi epithimi cuscute ana ʒ i poli
podij ʒ iii florum boraginis ʒ i viol. ʒ
ß prunorum numero xxx passu ʒ i se
minum feni petroselini apij ana ʒ ß scolopen
drie capill veneris camedreos eu
patorij ana M i fiat ex hiis decoctio
Et in eadem dissoluatur mirabolanorum indo
rum ʒ iiii kebulorum diasene ana ʒ
iii succi cassiafistule ʒ i lapis lazuli
abluti ʒ ii stent omnia per diem pos
tea colentur et dentur in aurora et est
vna dosis magna. Et non quod lapis la
zuli et lapis armenus solent intrare cora
si debet lauando propter acuitatem suam
et viue Et vide in v capitulo de qua prepara
cione medicinarum // Electuarium quod dari po
test in omnibus egritudinibus in quibus fa
cta vniuersali euacuatione vel eciam con
stipacione ad conseruacionem sanitatem an
tibus dari potest et post et euacu
at coleram flam et mliam et mundifi
cat sanguinem et leniit pectus et remo
uet ventositatem Recipe sene bene munda
te cassie tamarindorum ana ʒ i reubar
bari violarum pollipodij ana ʒ ß liquiricie
munde penidorum candij ana ʒ iiii om
nia bulliant in decoctione prius fac
ta de polipodio ʒ ß et collata post
cassiafistula tamarindorum candi reubar
bari penidios et dictam decoctionem sy
rupiso cum suchare sufficienter postea ad
dat cassiafistula reubarbari candi et ta
marindi et penidi Et fiat electuarium

Capitulum de educentibus aquositatem

Educentes simplices educen
tes aquositatem sunt hee
turbith aloe capill ve
neris salgema camphora karua aristo
logia centaurea cucumeris asininus succus
cortices sambuca enforbium et hiis si
milia // Composite sunt hee pille aggre
gatiue et composite ex hiis simplicibus
in capitulis precedentibus habetur de istis compositis
et ideo quod nunc est transeundum

De euacuantibus aquam citrinam

Educentes simplices educentes
aquam citrinam sunt hee
yreos agaricus serapinum
esula mezereon usnenes ustum et
hiis similia // Composite sunt iste
pille de mesereon et siles composite
de predictis Et de istis clare habetis
capitulo de ydropisi deo dante

Capitulum de educentibus humores vstos

Educentes simplices appropriate edu
centes humores grossos
et adustos sunt hee aqua
casei sene mirobolani indi fumus terre no
bilibus lupulus reubarbarum // Composite
sunt dyasene et similes composite
de predictis que colligi possunt a te.

Capitulum de purgantibus sanguinem

Educentes simplices purgantes sa
nguinem sunt cassiafistula ma
na tamarindi reubarbarum
rubee borago capill veneris epira ce
trag i scolopendria cimbalaria semper

mira dimicularis dio mirabolani h[e]
sperarum berberis malua agresta rerum
capinum // Composite sunt hec de
coctio purgans sanguinem a colera
flegmate et etiam melancolia et est
leuitiua et iste qui in principio dictus se
habet conuenit ℞ violarum florum bora
ginis ana ℥ i prunorum numero xxx capil
lorum veneris scolopendrie scariole ana
M i seminum com ℥ i mirobolanorum citrinorum
Indorum kebulorum et emblicorum ana ℥
iii fiat decoctio et in ea ponatur cassie
fistule syrupi violarum ana ℥ ß manne ℥ v et
stent per diem et deinde collet et de
tur in aurora est una dosis et leuis

Ca[pitulum] de solutiuis et digestiuis sil[...]

Capitulus primum de diges
tiuis et solutiuis et primo
colere ℞ prunorum sebesten
ana C numero tamarindorum lb ß miro
bolanorum ℥ iii succi ro[sarum] zerentum ℥ iiii
manne cassiefistule ana ℥ ß fiat ex is
tis syrupum aqua et zucaro Et postea fun
de super ipso aceti lb ß succi gra
natorum lb ß et decoque cum facilita
te deinde accipe dyagredii boni ℥
iii et tere et liga in panno subti
li et pone in syrupo Et decoque
semper fricando pannum usque dum per
ficiatur eius decoctio mesue distinction
ß dosis est ℥ iii vel circa

De digestiuis et solutiuis flegmatis

Digestiuum et solutiuum flegmatis
℞ radicum feniculi petro
scolopendrie graminis ana
M i radicum yreos ysopi ana ℥ ii ca
pilli ve[neris] M ii her[bas] bulliat in aqua suf
ficienti prima ebulitione deinde adda
tur ista grosso modo puluerisata et
bulliant simul 2a ebulitione ℞ mirobolanorum
kebulorum ℥ i agarici ℥ ß salis gemme
℈ ii polipodii ℥ ii turbith optimi
℥ ana ℥ iii deinde liquefiant in cas
to[...] laxatiui ℥ i et cum eo fiat syrupus lon
gus et dosis est ℥ iii vel circa // Eo

modo sumatur aliquod digestiuum flegmatis
de quibus dictis in capitulo primo Et dum est
in suo fine ad ignem ponatur solutiuum
flegmatis vel humoris vel voluerat
euacuare talis correctiuum ut infra di
cetur et ligatum in petia in dicto diges
tiuo flegmatis quousque dictum digestiuum
sit omnino coctum postea syrupisetur et
cum dicto aceto acetosetur et usui seruetur

De digestiuis et solutiuis melancolie

Eodem modo hic fieri
de digestiuis melancolie
℞ radicum cappararum radi
cum tamarisci ana ℥ i radicum h[e] gra
minis ana M i been scolopendrie lap
parii acuti scabiose ana M ii cuscute
℥ ii viol borraginis buglosse ana ℥ ii
bulliant in sufficienti aqua prima ebu
litione et in 2a ebulitione addantur sene
mirobolanorum indorum ana ℥ i thimi epy[thimi]
ana ℥ ß lauentur et facientur in predic
ta decoctione postea addatur elec[tuarium] de
succo ro[sarum] diacatolicon secundum aliam lectionem
ana ℥ i et cum syrupus [...] zucaro fiat syru
pus longus secundum artem dosis est ℥ iii
vel circa Et nota quod hos syrupos
poterimus variare secundum quod varia solutiua
[...] precipit et hoc vide per teipsum

P[ar]ti[cu]la 2a de dosi medicinarum solutiuarum

NUNC ponende sunt doses
medicinarum solutiuarum et non
omnium sed magis usitatarum et primo sim
plicium 2o compositarum // Scamo[ne]e
simplicis dosis est a granis ii usque ad xii
// Reubarbari do[sis] est a ℥ i usque ad duas
in decoctione a ℥ iii usque ad iiii // Tur
bit est do[sis] a ℥ i usque ad ii in decoc
tione a ℥ ii usque ad iiii // Cassiefi
s[tule] do[sis] est ab ℥ i usque ad vi // Hermo
datil a ℥ i usque ad ii in decoctione
autem a ℥ ii usque ad iiii // Agarici
dosis est a ℥ i usque ad ii in decoctione
a ℥ ii usque ad iiii // Lap[is] armeni non
loti dosis est a ℥ i usque ad ß et lo
ti a ℥ i usque ad ii // Lap[is] lazuli loti

dos est a ʒ i vsq ad ii et ß non
loti a ʒ ß vsq ad i // Sene dos
est a ʒ ii vsq ad quatuor / Infuse aut
a ʒ iiii vsq ad ʒ i / polip dos est
a ʒ ii vsq ad vi / Mirabolanorum cit
est a ʒ ii vsq ad v infusionum a
ʒ v vsq ad x // kebulorum et indorum
a ʒ ii vsq ad iiii infusionum aut
a iiii vsq ad x // Emblicorum a ʒ
i et ß vsq ad v infusarum a v vs
q ad xii Hec sunt doses medici
narum maiorum et minorum secundum senten
ciam mesue // Nota quod melius est
min' subsistere quam ingsite evacuare
potius deferas te minori quam maiori
// 2º nota quod istarum medicinarum aliquis
aliquae dant in substancia aliquas dant so
lum earum infusiones alii ponunt in
decoctionibus et colant // Cum dant
in substancia requirit minor quantitas quam qui
punt in decoctionibus quia magna pars va
dit in fumum ergo maior requirit quanti
tas in decoction sed qui ponunt in in
fusion mediocris quantitas requiritur
Et qui medicine solutiue infundunt
debent post tempus debitum infusio
nis colari et cum panno lineo vel sta
mineo vt digitis bene comprimatur vir
tus medicinarum et substancia abicienda est et
iste modus colendi valde tutus est
// Colle inoramentus Rx diasmito
ʒ ß tre Rx elect cassie ʒ i Rx elect
de cassia ʒ v de succo ro ʒ ii et
si vis fortius adde ʒ i agarici //
pille contra pestilencias Rx aloes
boni ʒ ii mirre ʒ i croci ʒ ß con
ficiantur cum tiriaca et melle ro et
vz // Ad evacuandum flam Rx turbit
al et gummosi subtiliter puluerisati ʒ
i ʒʒ ʒ ß vel esule subtiliter pulue
risate ℈ i vel ℈ ß / Ad euacuan
dum mas colericas Rx reubarb
subtiliter puluerisati ʒ i dyagridii
grosso modo puluerisati masticis an gra
na iii Dosis compositorum

Tarob cum turbit dosis est
a ʒ ii et ß vsq ad ʒ v
// Dyarob cum reubarbaro dos est a
ʒ ii cum ß vsq ad vi // Elect mei
dosis est a ʒ ii et ß vsq ad v Dyar
rob cum agarico dosis est a ʒ ii et
ß vsq ad iiii / Electuarium de succo
ro dosis est a ʒ ii vel a ʒ ii et ß
vsq ad ʒ ß / Dyaprunis dosis est
ab ʒ ß vsq ad i // Yerapigre dosis
communis est ab ʒ ß vsq ad i glandis
dos est a ʒ i vsq ad iiii / Scorice
laxative ab ʒ ß vsq ad i / theodo
ricon anacardi ab ʒ ß vsq ad i // pan
hin a ʒ iiii vsq ad vi // pille ar
tetice ʒ i / pille de hermod ʒ v / pille
auree ʒ i pille cochie ʒ i Catar
imperialis a ʒ ß vsq ad ii // Dyase
ne a ʒ ß vsq ad i / yeraruffi a
ʒ i et ß vsq ad iii / yeralogodio
a ʒ ii vsq ad quatuor / Theodoricon
empiron a ʒ iii vsq vi // Et no
ta quod hee medicine cum approximatur
cum & evacuacione approx humorum
debent dari cum aqua decoctionis rerum
respicientium humorem quem volumus
evacuare et membrum a quo volumus e
vacuare quia ipse sunt inducentes
ad membrum quodlibet et quasi ad humo
res quoslibet sed non sit ad humores
sit ad membra vt dictum est in 2º capitulo
De preparacione medicinarum simplicium

Aridus est modus prepara
cionis medicinarum simpli
cium et quia mesue in suo
de gradibus ampla fecit doctrinam ideo cum
breuitate transeundum est / Dico igitur
quod scamonea qui preparatur decoquitur in citonio
mo et datur cum syro ro vel cum zucaro
ro vel viol aut aqua decoctionis masti
cis aut citoniorum aut similium etc
Reubarbarum preparatur cum sero cap
no in quo bullita fuerit spica nardi
aut cum bono vino et detur cum aliquo ipso
rum et in estate datur cum aqua endiuie

// Cassiefis datur cum decoctione cor
// turbit preparatur cum tercia parte ʒʒ
et datur cum melle ro. co. vel no co.
vel cum aqua passularum nec debet mul
tum conteri // Agaricus preparatur cum
tercia parte sal gemme vel ʒʒ et datur
cum melle ro. co. et debet multum con
teri / Hoc modo preparatur cum mastice
cinamomo ʒʒ ana .n. partes et miscentur
simul postea dantur cum oximel et mel
le ro. co. / Lapis ar. sic preparatur in pri
mo teratur in vase lapideo vel metal
lico deinde lavetur cum aqua dulci xx
deinde lavetur .io. cum aqua ro. et datur
cum dyaboragiato et aqua buglosse
et vino odorifero / Lapis lazuli prepa
ratur ut lapis ar. Sene preparatur cum
zinzibere et sal gemma deinde datur
cum decoctione boraginis et buglosse
gariofilorum cardamomi masticis //
Polipodium cum aniso et feniculo
cinamomo gariofilis cinamomo zinzibe
re deinde datur cum aqua mellis aut
passularum Mirabolani terantur
cum amigdolis dulcibus aut passulis
spica et semine feniculi Agaricus
preparatur cum tercia parte salis gemme vel
zinzibere et datur cum melle rosato
cocto et debent multum conteri et
datur cum sero caprino sive suero fu
mi terre vel cum decoctione hec sufficiant
pro brevitate De conducentibus virtu
tes digestivorum ad membra

Unde quo dicende sunt me
dicine simplices ducentes
virtutes digestivorum ad
membra et solutivorum in quibus et a quibus
volumus digerere et eradicare humo
res // Nam digestiva et evacuativa
predicta indifferenter evacuant a quolibet
quasi membro per admixtionem quarundam medici
narum simplicium digerendarum dige
rent sic humores in una parte cor
poris ita quod non in alia ut oximel
digerat fleuma absolute et non mage

in una parte corporis quam in alia sed per
admixtionem unius cubube pro
me sit digerat in capite ita quod non
in alia parte Et si detur cum cappare
et tamarisco etc. digerat in splene
et sic de aliis membris Et ideo hee
medicine appellari possunt medici
ne appropriate vel particularisantes

Medicine ducentes ad caput

Uxmus sticados peonia
polium maiorana balsa
mus lignum eius semen eius ma
cardus thus castore lavandula meli
lotum asarus lignum aloes mirra came
dreos camepiteos squilla spica nar
di genciana ysopus grana pini pip

Medicine ducentes ad pectus

Reos ysopus liquiricia pas
sule capilli ve. squilla
amigdale grana pini pe
nidi ... dragagantum psillium fenugreci ordium ...
...

Calamentum spica barbor marien
vrtice salvia sal gemma sal ind
acorus yreos prassium absinthium
eupatorium anisum fen. costus ag
nus castus . camephiteos amigdole
amare Medicine que ducunt ad re
nes et vesicam

Axifragia milium sol. petro
macedonicum cancer rides
v radices . s. rad. fen.
petro. apii rad. sparagi radices brusci
quatuor se. frigida . s. se. cucurbite se.
melonum cucumeris se. citrullorum
Medicine ducentes ad matricem

Vlegium cala^tm^ sammafu
mus . matricaria morel
la ruta pimpinella mille
folium petrosilio salvia menta rubea
fistici lupini Et omnes ducentes ad
renes et vesicam et ducunt ad ma
tricem . Me^ne^ que ducunt ad iuncturas

Anthilla aza · zz acorus po
lium oppo^nax^ aqua porci
succus caulium cardumei
scordeon camedreos camephiteos a
momum Ca^m^ 1^m^ de medicinis
evacuantibus a quolibet membro

Nunc 1° dicende sunt me
dicine evacuative a quoli
bet membro simplices et com
posite Me^me^ evacuantes a capite

Colloquintida sticados agari
cus aloes lap. lazuli lap.
ar. epithimum squilla sal ind
kebuli mirab. in // Medicine compo
site ad idem yerapigra blanca yera
logodium theodoricon anacardinum pille
cochie pille auree pille de yera
Me^me^ evacuantes a pectore et pulmone

Agaricus ysopus volubil
lis trociscolla cassiefistula ysopus
colloquintida // Medici
ne composite ad idem panthim dya
sene pille de agarico descriptio mes
que habes mes^u^ ca.° de tussi Elect-

mein supius scriptum in 2^a^ parte Me^ne^
evacuantes a stomacho et intestinis

Absinthium aloes mirab.
et omnes medicine solutive
et lubrificative et evac
compressive // Composite cochee lax
ativum dyaprunis . catar^um^ imperiale pa
pigra pille de yerapigra . pille stomachice
descriptione mesue et est hec Rx^ta^
Rx turbit ʒ x mastice ʒ iiii ros
ʒ iii . aloes boni ad pondus omnium con
fice in succo absinthii et omni tempore dosis
dos. est ʒ i . Medicine simplices
evacuantes ab epate

Agaricus aqua casei volu
bilis maior lupulus reu
barbarum succus ro. absin
thii fumus terre eupatorium mir. abo
lani cit. tamarindi yreos meserco
sapi^m^ brocolla Compo^te^ dyapen
nie trifera saracenica pille de reubarbaro
descriptio mes. quarum hec est Rx^ta^ Rx
reub. ʒ iii succi liquiricie succi ab
sinth. mastic an ʒ i cinnamomi cit.
ʒ iii et s. yera pigre ʒ x se. apii
fen. an ʒ i et s. trociscorum dyaro
don ʒ iii et s. confice in aqua fenic.
dos. est ʒ i dat. in sero in aqua casei
Me^ne^ sim^ces^ evacuative a splene

Agaricus sene epithimus ellebo
rus calamentum interamum Co
posite dyasene et pille
descriptione haly ut recitat mesue
et sunt multum singulares quarum Rx^ta^
est hec Rx mirab. indorum citri in an
ʒ v agarici lap. laz. loti perfecte sco
lopendrie sal. indi an ʒ x succi eu
patorii spice an ʒ iii ab. ri. gario ʒ i
yerapigre ʒ xii fiant pille cum succo
apii dos. est ʒ i dant. cum aqua casei
Me^ne^ evacuative a iuncturis et a
membris remotis et renes et vesica

Ermodactili turbit oppo^nax^
sal gemma sal indus sapi
num euforbium centaurea

euen· asi· ells in polipodii secro
colla Composite elcm̄ de succo ro
bii dicta hiinodatila· pille de iiidi
ca pille arte^ce caracturũ impiale Et
notandũ q̄ non solũ p̄dicte medici
ne euacuãt a p̄dictis mēbris s̄ eci
am possunt euacuare a quolibz mē
bro si dent^r cũ medicinis hītib
virtute ducendi solitũa vl' 2tu
tes corũ ad mēbrũ a quo vis e
vacuare Capitulum octauum de medi
cinis membrorum confortatiuis

Adiuencde sunt in p̄nti me
dicine mēbror̃ confortati
ue calide et frigide sim^ces
et composite Et p̄mo de calefacientibus
capud simplicibus Me^ne sim^ces cali
de confortantes capud

Alnia ruta maiozana be
tonia pionia satiuregia ca
no^a s̄pillũ puleguiũ ca
lamentũ siler mō fen' ligniũ aloes
xilobalsa^m carpobalsa^m foliũ thus
laudanum folia lauri sticados melle
gete sqlla nux mus. cubebe ambra
mellilotũ muscus 7c Composite
sunt aurea alex p^lus acostes dya
castoren dyarodon iulii dyamcos
cũ musco// Medicine simplices
frigide ad hoc p̄paver al· tussagin
lactuca viola camphora mandrago
ra folia mirti folia salice acitũ
/ Compo^te sūt· sucaru roß violatũ
dyapapau· Medicine simplices
confortantes pectus et pulmonem

Sopus marubiũ yreos
enula capana camomilla
radix altee vua passa sqlla ligniũ
balsami mirra sapinũ liliũ capill
ve liquiric spica Compo^te dyare
dyacala^m dyaprassiũ dyaysopi
loch· de pino et scnilla// Medi
cine simplices infrigidantes pecti
et pulmone sunt dyabisten et
dragagantũ gũ arabicũ ami

dũ semē papaueris amigdole dul
ces viole candi more celsi sandali
sucaru Composite sūt dya papa
uer dyadragantũ dyapenidion si
ne spēbus zuccarũ ro· zuccarũ viol
Medicine simplices cor confortantes

Elisa borago enula cap
gare cardamomũ flos
marinus ambra muscus os
de corde sui cerui menta abo been
cortex cĩtri doronici ligniũ aloes
cubebe ozimũ foliũ gariofilã./ Cō
posita calefaciencia cor dyamarga
riton diabra· plires acostes dya
boragiatũ / Elcm̄ letificans vide
in c^a de melancoliã Xmaß dyam
tes elcm̄ de lapidibus Tempan
ca cor que sunt ciaz tempata
tantus saphirus smaragdus beluici
aurũ argentũ buglossa et alia
3° canõe auic vide ibi de medicis
simplicibus infrigidantibus cor

Medicine simplices īfrigidan
tes cor camphora viole
margarite coralli rasu
re ambroze ebore poma odori
fera rose spodiũ sandali oēs kara
be nenufar bitũ sigillatũ coriã
drũ/ Composita dyarodõ abbat
sine spēbus zucc ro et viol syrup
violatus et nenufar tasandali ma
nus cristi ypiati trocisci de bolo at
ac trocisci de camphora 7c de medi
cinis calefacientibus sto^mi simplicibus

Medicine calefacientes stomi
simplices sunt hec menta
salvia maiorã· absinth marubiũ
an' fen· cuminũ mastix galanga gare
33 cinamomũ macis sqlla spica ra
fang fenu gr̄cũ / Composite ad
idem dyaciton· pipion· dyagalanga
rosã· nouella· mel· roß co· vl' non co·
dyanisũ dyaciminũ dyacala^m
et silia De medicis simplicibus in
frigidantibus splenem stomacum

Edicine simplices infrigidantes stomacum Rose viole plantago lactuca cucurbita melones portulaca cucumeres citrulli mala granata acetosa citonia pira agresta acetum etc. Medicine composite dyantonicon in zucaro sive species zucari ros viol syrupus ros violatus et trasandali

De medicinis calefacientibus epar

Edicine simplices calefacientes epar sunt endivia lactuca portulaca epatica viola semen cucurbite aqua ordei sandali solatrum spodium camphora semen 4or frigida aqua ro aqua endivie acetum berberis aqua rerze et similia

De medicinis calefacientibus splenem

Edicine simplices calefacientes splenem capparis tamarisci ...orea scolopendria ace... cortex mediano fraxini cortex radicum genest... borago buglossa ... nasturcium cala... armoniacum calamus aromaticus Ruta petrosilinum epithimum amigdale amare aqua ferrea semen an... fen... radicum ameos radicum ... squilla acetum squilliticum agnus castus lupinus bdellium capparum et similia Medicine composite dyacapparis dyacalamentum dyacuminum et similia

De medicinis simplicibus infrigidantibus splenem

Edicine simplices infrigidantes splenem lactuca endivia semen cucurbite sandali spodium semen 4or frigida acetum medicine composite dyaboraginatum trasandali et similia

Medicine separate calefacientes que possunt administrari pro nocumento stomaci epatis et intestinorum

Amomilla mellilotum radix lilij borago nenufar fumus terre capilli veneris et scolopendria

Medicine simplices calefacientes renes et vesicam

Axifraga milium folia petroselinum marcedonicum eruca semen eius urtice ... brodium ... semen apii ... spica nardi spica celtica squinantum pitacia daucus ... grana pinei et similia Composite sunt electuarium ducis filo antropos dyacalamentum

Medicine simplices infrigidantes renes et vesicam

Endivia semen lactuce portulace endivie papaveris alkakengi pastoris semen 4or frigida psilium ... plantago et similia Composite sunt syrupus nenufarinus syrupus acetosus ... sandali et omnia electuaria infrigidantia splenem et epar

Medicine simplices calefacientes matricem

Artemisia ruta salvia savina ... mirra ... hb... ... pulegium mentastrum calamentum oppopanacum ... spica squinantum galbanum cinamomum calamus aromaticus sapenum et omnes simplices calefacientes renes dicte Medicine composite sunt que dicte sunt

Medicine simplices infrigidantes matricem

Sunt iste eodem modo sicut medicine infrigidantes renes et eodem modo composite

Medicine simplices calefacientes intestina

Ermodactili yperic squilla armoniacum asarum capparum euforbium storax liquida ... nasturcium ... dactili ... calamentum sinapis grana pinei cortex radicum capparorum ... camomilla enula rafanus ruta sapenum Composite confectio anacardina dyamare oximel ... oximel squilliticum

Medicine simplices infrigidantes intestina

Olatrum semper viva lactuca endivia ... psillij acetum aqua ros bolus ar-

opus medicine composite sunt eodem modo sumende in instrumentibus renes et vesicam que dicte sunt et earum syrupi de se fiunt syrupus limonum et

Capitulum nonum de cura egritudinum particularium

Nunc igitur descendendum est ad cursuras particularium egritudinum sequendo ordinem capitulorum nomi almansoris Et primo dicemus eas que competunt in primo ventriculo cerebri. Primo igitur dicemus receptas convenientes in calido et primo quod est a causa calida. Primo in hoc est secundum Rasis que sic componi debet Recipe aque rosarum olei rosarum ana ℥ ii aceti ℥ s conquassentur simul et capiti apponantur. Nota quod acetum ponitur ad penetrationem specierum ideo sit forte et maiorem quantitatem in habentibus magnum cerebrum. Et nota quod Rasis nominat acetum cum aliis medicinis liquidis de aceto debet solum sumi ... et hec ratione veritatem habet in omnibus dicendis licet possint quantitates maior. Nota 2º quod medicine composite a Rasi sunt magis approbate aliis ideo medicus semper debet ab aliis incipere et si ille deficiant ponantur alie similes illis quas ponit Rasis saltem in virtute.

Solutiva colere Rasis sic ponit in eo secundum prunorum damascenorum ... tamarindorum ℥ x corticum mirabolanorum citrinorum infusorum in decoctione prunorum per unam noctem ℥ x et s et in mane misceantur et cum manibus fricentur bene et colentur postea addatur zuccari albi ℥ s et detur ad bibendum in aurora ... Electuarium Rasis sic ordinetur Recipe aceti quod sufficit semper albe quantum sufficiat ad incorporandum et misceantur et fiat emplastrum liquidum aliqualiter et extendatur super panno et capiti apponatur. Et nota quod similiter etiam magnum est multa frigida apponere parti capitis posteriori quam non est sic de anteriori. Digerentia coleram in capite facientem soda Recipe de syrupis digerentibus coleram descriptis in prima parte et addere de nenufaris syrupi quod virtutem portat ad caput vel alios syrupos dispensatos cum decoctione aliquorum simplicium portantium virtutem ad caput dictorum in 5ª parte. Ad idem Recipe oxizaccari syrupi endivie syrupi nenufaris ana ℥ s misce ad iuncem et detur cum decoctione aliquorum simplicium portantium virtutem ad caput que etiam sint frigida. Ad idem Recipe seminum 4or frigidorum ℥ ii florum violarum nenufaris ... ana ℥ x endivie scariole lactuce ana ... seminum papaveris albi ℥ s ... ℥ iii et cum zuccaro fiat syrupus et cum ... aceto ... acetositatem.

Solventia coleram a capite Recipe medicinas descriptas supra in 2ª parte habentes solvere coleram que per ... capiti medicinas purgantes coleram cum addat sticados ℥ ii quia dirigit eam ad caput. Alie medicine ibi descripte optime sunt si addatur aliquod quod dirigat ad caput Recipe ... ℥ s ... ℥ s distemperentur cum syrupo nenufarino et detur in aurora. Epithima infrigidans caput Recipe aque rosarum ℥ x ... h ℥ s conquassentur optime et fiat epithima super capite parte coronali. Ad idem potest addi succus solatri ... portulace lactuce et similia. Mucillago psillii cum aceto multum valet in omnibus morbis capitis calidis.

Et nota quod antequam apponantur ista frigida capiti debent evacuationes precessisse stante capite pleno. Odorabile confortantia cerebrum ad extra. Odoraferum Rasis sic fit Recipe florum ... nenufaris florum

Vt deniget ... et ... corpus
Recipe galles et ... in ...
... ... dissolvat ...
... panno ... et ...
... ad ... et ...
et ... ... et
... et ... de
... et ... panno ...
... ...
... ...
et ... ...
... ...
... et ...
... ...

Vt capilli fiant aurei
Recipe ... et ...
et ... de ...
Recipe ... et lava
caput ...

Ad capillos ...
Recipe ... et misce
cum aceto et unge capillos ...
et ...
Item ad ... et ...
Recipe ... ℥ iii
... ℥ i ... olei ...
... ...
... ...
... et ... caput

Item ut ... ...
Recipe ... ...
... ... et ...
et ... capillos ...
et ...
Item Recipe ... et lava
caput
Item ... ...
caput ... capillos ...
Item ad capillos ... Recipe ...
℥ i ... ℥ ii et ...
... capilli ...
... et ...
et ...
... et ... lava caput ...

salis' an .ʒ. i ro ru .ʒ. s camphore
ʒ. s zare q sufficit et fiat pomu
cu aqua ro melius est q fiat sine
cera et ponamus in sindone illa pul
verisata et sepe asseguant' cu aq
ro. Me ad apponendum post
appom narcoticor i nares vl' aures
ad removendum stuporem qui sequi
posset et quemt cuiuscu membro
approximatu fuit narcoticu R castor
ligni .ʒ. i pulverisetur et misceatur
cu olio et mittat' in nares vl' au
res post impositione narcoticor et
si stupor fuerit indurat' misceat' cu
castor .ʒ. s croci in ʒ. i resolvat'
cassi lignea cu istos in oleo de costo
et mittat' in aures vl' nares Di
gerentia flegma in capite qui non
distillat' a causa frig R radicu a
cori capi an .ʒ. i aristo' rotunde ʒ
n intiorum sqlle utriusq salvie re
tunice maioris et minoris flor lau
ri betonice rute an m. i fen' an ma
rat' se sisileos basiliconis an .ʒ. s
liquiritie rase uvar passarum munda
tar ab acit an .ʒ. i utriusq stica
dos florum anthos an .ʒ. i aceti al
an .ʒ. r mellis zucari al an lib s
et fiat sy. sm artem Et si ma
fuerit multum frigida addant' spec
gar rubebar piperis an .ʒ. n et
fiat multum acutus et delectabilis
Alius sy. ad idem R sy' sticados
.ʒ. i mellis ro collati .ʒ. s simul mis
ceant' Alius qui ma esset multu gros
sa R oximell compo' sy' de sticados
oximell sqllitici an .ʒ. s simul cu
.ʒ. iii aque decoctionis sticados m
ce mus an .ʒ. ii zuc' rer .ʒ. ii et
digerat' cu digestivis dicte in p'
fte mox ibi digestiva flatus dis
tillatu a capite R salvie flores
ripssi mire mus an .ʒ. s lig' al .ʒ. n
mellis zar' an lib s fiat sir' sm
artem Et no p stiptica ca m'bi

conferent in isto casu quor tabu
lam in ȝ° ca° p ordine videbis
Sy. valens passionibus capitis fri
gidis et nervor R salvie stica
dos foliorum lauri calamenti ysso
pi origani sansuci mente radicu
acori fen' pet° sraxi endivie an
m s passular mundatar granor
pini se comi ro' apii anisi an .ʒ. s
rubebar peonie gar mire mus.
an .ʒ. is spice ʒʒ cinamomi pipis
calami aromatici an .ʒ. s et ex
decoctione pdictorum cu melle et zu
caro an sufficienti fiat sy. Et si
vis q sit laxativus adde cartami
polipodii hermodactil' an .ʒ. s agar
ici .ʒ. s vl' .ʒ. iii sal' gemme ʒ s
sm alias licam turbit .ʒ. n et in pe
cia ligate bulliat cu sup dicte et
arcto sit' cu arcto sqllitico / Eva
cuatiui flegmate a capite R pillar
cochiar .ʒ. ii pulpe cologntide bac
bii an ʒ. i rectificent' cu sy° de
sticados vl' aq salvie et fiant pille
ad modum modum ciceris et detur
ʒ. r q sunt fortes Ad idem R
pillar chefagmar pillar aurear
pille aloes sunt appate et dos est
.ʒ. i Ad idem pillar cochiar pil
lular de ya an .ʒ. s fiat mag dar
leon. Ad idem R foliorum stica
dos arab' flor borag flor buglossi
an .ʒ. r passular mundatar ab a
cit .ʒ. i se ʒʒ se basiliconis an .ʒ. i
an .ʒ. n agarici turbit mundati
intus et exterius an .ʒ. s cortice
mirabo' kebuli p noctem infusor
in decoctione pdictorum .ʒ. is fric
tum cu manu fortiter et colent' in
auroza non placet q nimis for
tis sufficeret ʒ° pb in una dosi Ad
idem R yere pigre .ʒ. vi agarici
.ʒ. r spice rori an ʒ s salis ge
me ʒ n distemperent' cu decoctione
sticados mire mus an salvie et dos

est tota. Ad idem R melle ro
sollati sy de sticados an ℥ iii agar
ici ℥ duos turbit ℥ ß ℥ ℥ ß
spice ℥ in salis gemme ℥ ii recepi
℥ ℥ ß dissolvantur post predicta et
preponatur in ancora // pille cortice
secundum almasorem R pulveris perepig
℥ ii colloquintide ℥ iii et ℥ partem
stamonee turbit ℥ iii ß fiant pil
lule cum syrupo de sticados dosis est
℥ ß Et nota quod in pulvere yere
pigre dicte hic intrat Rasis hic quod
est secundum galienum in qua non ingredi
tur aliquod solutivum nisi aloes omnia
alia sunt ad confortandum et soluti
norum malicia reprimendam Sca
monea etiam ponatur ad mitandum vir
tute pille cortice gal et qui eq
hic purgant colam et flegma R
aloes mastice colloquintide scamonee
succi absinthii an partes equales
et fiant pille pomum calidum con
fortativum cerebri frigidi R laudani
℥ ß ligni aloes storacis calamite an
℥ i nucis musc garo se basiliconis
an ℥ ß et cum aqua ro in qua sit a
liquid de musco fiat pomum Et cum
si addatur dyambra flo valet dicte in
gella torrefacta in panno ligata
multum valet si odoretur Et nota quod
musco crocus ambra et similes medicine
que ingrediuntur in medicinis posite in
parva quantitate semper distemperari de
bent cum magna diligentia cum liquo
ribus verbi gratia si ℥ i musci ingre
diatur unum pomum primo distempe
retur cum modicissima aqua et bene et pos
tea duplicetur aqua illa quousque fu
erit bene distemperata et iterum du
plicetur aqua illa. Digestivum humoris ex
istentis in capite facientis soda R
bor buglossi an ℥ i radicis arozi radicis
cappari an cortic et radicis feni pe
tr an ℥ i miriobalanorum sylle ℥ i salvie
sansuci maiorane foliorum lauri

betonice melisse fumiterre an manipulum i
an matri se basiliconis an ℥ ß se
ligre raso uvarum passarum mund
ab azill ℥ i utriusque sticados floris
anthos an ℥ ß florum boraginis flo
rum buglosse an ℥ i et ß aceti ℥ ii
mellis zucari an libra ß fiat syrupus
diligenter secundum artem Ad idem R
sy de epithimo oximell simplex an
℥ vi fiat decoctio in aqua boraginis
salvie sticados nenufare et detur in
mane Evacuativa melancolie a ca
pite R yerarufini ℥ ii yalogodion
lapis la bene ablutum ℥ ii se basiliconis
℥ ß et cum sy de sticados fiant pil
lule cuius dosis est ℥ ii vel circa // Ad
idem R florum boraginis sticados
arabici an ℥ ß liquiricie rase uvarum
passarum mundatarum an ℥ i thimi
epithimi polipodii quercini folliculorum se
ne ℥ ß an se basiliconis an ℥ ii fiat
decoctio in sero caprino et in nocte
infundantur cortices mirabolanorum indi be
ne grossorum ℥ ß dyasene ℥ ii
cassiefistule ℥ ß et in mane coletur et est
una dosis Si vis alias medicinas
solutivas recurre ad 2am partem Et si
vis componere syrupos alios a predic
tis digerentes in capite potest su
mere simplicia respicientia caput cali
da ad digerendum humores calidos et fa
cere decoctionem et deinde syrupare
secundum artem // Item R yparie auree alex
an ℥ v misce et detur cum modico
bono vino hoc multum valet et detur
hora mane Medicina extrinseca
in soda frigida Emplastrum secundum Ra
sis leve R laudani ℥ iii marrubii
℥ v mirtillorum modicum torrefacti ℥ i et
ß terbentine quantum sufficit ad in
corporandum et fiat emplastrum vel cero
tum cum oleo camomillino poterat e
tiam ex hiis fieri saccululus et po
natur super commissuras sagittalem et ha
bet cursum hinc inde ad partem in

fetores et oculos possunt etiam ad
di si volumus Item vz etiam emplm
Ras q est multum forte qr ingredi
unt ipm calida in mi. Aliud R
radicum cucu. asi absinthi an. M. ii.
olei aq dulce an. lib. i sil. bulliat
sup prunas usq ad consup tom me
dietate et de decoctione fiat embro
catio et de sbna emplm Aur in
rabile illud emendat // sacculus con
sodam sciam leuis R betonice sicce
M s mihi modicum torrefacti me
liloti ʒ. s flor. anthos sticados ara
bici an. ʒ. i. seminis basiliconis rute an.
ʒ. s. conquassentur et fiat sacculus et
no q rose vl alie medicine stiptice no
competunt p ceteris emplris et sac
culis qr phibent resolucionem licet co
fortent Ad idem sacculus factus ex
milio torrefacto et x.a pte salis et
floribus camomille valet multum Ad
idem R sticados camomille meliloti ma
iorane calamenti folior. lauri an. M.
i. folior. sene nuc. muscate cipssi cor
ticum citri an. ʒ. ii. cubebe. nuc. mus.
gar. an. ʒ. i. macis spice cipi calami
aromatici an. M. ii. piperis m. ʒ. s. om
predictis pulverisatis fiant duo sac
cula et si vis fortius calefacere ad
datur stercoris columbini sinapis an.
ʒ. iii. castorei euforbii an. ʒ. i. Un
ctio vero fiat capiti ex oleo de lilio
costino nar. castor. camomille anetino
et cum predictis pulveribus et cera pot
fieri unguentum Item potest fieri
embrocatio ex decoctione predictorum
et embrocare caput Item locio cum
aqua vite valet multum Sacculus
multum calefaciens resolutivus me
fit R cortic. citri nuc. cipssi an.
ʒ. ii. sticados camomille maiorane
folior. sene an. M. s. nuc. mus. cube
bar. gar. spice an. ʒ. s. stercoris co
lumbini ʒ. i. laudani R. an. ʒ. ii. fi
at sacculus R es ponende in

lexivio de quo caput lavetur R flo
r camomille sticados foliculor. sene
folior. lauri assari maiorane an.
M. s. terantur aliquantulum fiat
suffumigatio ex thure ligno al. mas
tice storace calamita Prodest vomi
tus cum aq rafani et oximelle fi
at gargarisma ex decoctione masti
ce aquor. liquirit. passul. an. ʒ. s. ysso
pi pyreos an. ʒ. ii. pireteri sasifrage
sinap. an. ʒ. i. conquassentur. Cli
steria conferencia dicentur in cap. de
epilensia et cap. de paralisi Capitulum
2m de scotomia et vertigine

Quando ma est frigida
fiat cauterium potencialiter
ut R cantaridorum absci
sis alis et capitibus et cum fermento
misceantur cum aceto vl aq vite et
ponantur post aures in occipicio ad
dimittendum quinque vel tribus quibus
in naribus Vomitum bonum R
rafani radicem vel in ea infige
elli nigri aliquas partes et stent
p noctem deinde extrahe partes elli
a rafano deinde bulliat rafanus in
aqua et coletur et colatura addatur
zon. ʒ. i. aceti ʒ. iii. et duo cocle
aria al. et plus valet assumpto ci
bo p duas horas Si vis dige
rere q in capite sit digere ad decep
tas prime partes et similiter si me
evacuare digere ad R tas capiti de
sephalica et emigranea in cap. suo
et ad R tas que dicentur in cap. de
paralisi vel sic R sticados ʒ. i. oxi
mellis ʒ. s. fiat decoctio sinphonii
ad caput dicentium / Evacuativa
R pillas cochias pillas de yera
pigra et similia Clisteria in hac
passione conferencia dicuntur in cap.
de paralisi et epilensia gargaris
ma depones flegma a capite primo
competit illis qui non paciuntur passio
ne pulmonis et potest esse tale-

Rx betonice ysopi an̄ ʒ i liquirit' rase
passu' mi͂n͂d ab ¦ anis an̄ ʒ i pireti
radicum yreos tenentis an̄ ʒ i se' sax
ifragie ʒʒ an̄ ʒ s mastinis ʒ i
mellis ʒ ii fiat apozima usq̧ ad
consumptiom 3e p̄tis fiat bis in die
mane et sero et teneat paciens in o
re dm postea eiciat / Item pire
trum ponat' in vino vl' aq̄ calida vl'
involutū in pano lineo subtili ne mor
deat retentum in ~~ore~~ ore multū
valet ad deponendum flā a capite
Ad idem Rx sinap' origani piperis
longi pireta an̄ ʒ i buliant in vi
no vl' aq̄ usq̧ ad consumptiom medi
etatis et colet' Ad idem Rx ~~pip~~
et pireta macropiperis ʒʒ an̄ ʒ ii
sinap' ʒ vi radicis yreos mare
cala'ti acori an̄ ʒ iiii buliant in
aq̄ vini vel aceti usq̧ ad consumptiom
medietatis et collature addat' yerapi
gre mell an̄ ʒ i et fiat gargaris
ma Caputpurgia Rx aq̄ maiora
ne lb i aceti squillitici ʒ iii inus
ceant' Ad idem Rx aceti squillitici lb
s pulueris origani pireti mans
sinap' piperis an̄ ʒ s misce et est for
te Ad idem expertissimū Rx folia
herbe q̄ dicit' morsus gallie i piper mel
la inde et faciunt nares na inde
facit fluere humiditates / Et nō q̄ in
capitis purgiis et gargarismatibus
debet aliquid salis apponi ut cere
brum stimulet' et si foret opilacio magna
na apponat' baurach vl' de sale
an̄ in q̄titate maiori / Sternuta
toria Rx rute silvestris cōdisi an̄ ʒ
ii pulverizent' et cū pena sufflē
tur in nares / Ad idem Rx nigel
le synap' cōdisi an̄ ʒ ii salis ʒ i
pulverizent' et naribus insufflent'
educit māt et calefacit cerebrum
Cum est a cā calida primo fi
at flobotho'a de vena coi postea
de cephalica ultimo de venis fronte

ventosacio in natibus spatulis et
coxis confert Evacuent' et dige
rant' humores calidi cū p̄dictis in
p̄ma p̄te et 2a diminuant' oīa cale
facientia ~~cerebrum~~ sanguinem ac etiam
multiplicancia illum et vomitus in
hoc casu valet Clistere vz Rx
decoctionis foliorum / vio' malue blitis
marcurial' me'ta i olei vio cass
ye pur' an̄ ʒ i sal' parum et fiat
clistere et est cōe Ca͞m 3m de
frenesi

In frenesi et in aliis mor
bis parvus sicut squan
na colera sinocha et sili
bus incipiamus solutiōs sepe q̄ peri
cum est in mora Quantum exhi
bemus digestiua q̄ nā exspectat
disposicioni vl' q̄ facta sit incora
cio Digerentia coleram in frene
si sunt sir' sy' vio' vl' nenufar' vl'
sy' de pp' al' et etiam mg' pp sop
mg Solutiuū colere in frenesi
sic debet fieri Rx alicuius solutiui
cole' descripti in 2a p̄te et misce in
aliquibus ducentibus ipsum ad capud
et de hiis q̄ dicta sunt in sexta p̄te
vl' in ca° octavo vl' similis de solu
tivis a capite dictis in 7a p̄te
respicientibus coleram Clistere so
lutivum Rx decoctionis malue blitis
mercurial' vio' ordei florum nenufar'
mēres una clisté sarasene ʒ i dya
prunis ʒ is olei vio ʒ i salis parum
et fiat clisté / Nota q̄ tamarindi
multum valent q̄ alterant et evacu
ant cum q̄n iste passiones vl' consi
miles a cā ca' vl' frā et nō q̄ q̄n
frenesis fuit a sang'ne me'ue posite
ab ex' debent esse frigide et sicce
q̄n aut' de colera frē et humide //
Epithima et embrocha et alia ext'i
applicanda Epithima in frenesi de
san'ne Rx Rx plantaginis lb i succi virge
pastoris aq̄ ro' an̄ ʒ iiii aceti ʒ ii

et in istis infrigidant petie. Et ponan
tur super partem anteriore capitis. Ad
idem Recipe lactucarum violarum ordei frante
mundi ana .m. i. cortices papaveris radicis
mandragore nenufar ana .m. s. ius-
quiami ʒ. s. camomille meliloti malve ana
.m. s. et cum sufficienti earum decoctione
fiat embrocatio ab alto super commissura
coronali cum spongia infusa in ea
Et hoc convenit pro quocumque tempore
Ad idem Recipe succi lactucarum succi
semperviue succi portulace succi so
latri ana lb s. aque rosarum ʒ iiii aceti ʒ
ii misceantur et fiat ut supra et hoc e-
tiam maxime provocat sompnum et max-
ime si apponatur succi papaveris ʒ iiii.
Et si vis narcoticare adde de opio
et succo mandragore et si succi
non habeantur accipe aquas que fiunt
ad elembicum Et si vis emplastrum fa-
cere accipe de predictis aquis farine or-
dei quod sufficiat et cum predictis oleis
fiat emplastrum Et nota quod ista fra-
solia competunt in primo quando materia
fluxa est et confirmatur frenesis compe-
tunt solum repercussiva cum resoluti-
vis scilicet Catulus pinguis lactans et
emisceratus positus super caput valet mul-
tum Et si vis facere sompnum facta
emisceratione catuli pones in medio
catuli pro totum de pulvere iusquiami
et appone capiti. Item columbus scis-
sus per dorsum Et similiter gallus scilicet
pulmo arietis et capiti apponatur Et
quando pulmo frigefiat iterum calefiat
in aqua bene calida Et hec omnia
bene valent in frenesi quoniamque
resolvunt materiam a proprietate Embro-
ca rasis est optima hec decoctio
unde quod resolvit quando ita aliqua calida ap-
ponantur Recipe violarum meliloti anthos ma-
lve foliorum lauri corticum papaveris
ana .m. i. bulliant in aqua et fiat de-
coctio Unguentum ad sompnum Recipe lac-
te mulieris puellam lactantis ʒ iiii

albumina quatuor ovorum vel agrestarum fari-
ne papaveris albi quod sufficiat aceti for-
tissimi ʒ. i. et ponatur in panno et
capiti applicetur. et si vis potes cera
ceram apponere et facere unguentum Ad
idem Recipe olei mandragorati vi-
olarum nenufar rosarum unguenti populeon ana
ʒ s. pulveris iusquiami mandragore
corticum ~~papaveris~~ nenufar ana ʒ s.
cere quod sufficit et fiat unguentum
Ad idem et fortius Recipe cassie ligne
cassilaginis et iusquiami ʒ i opii the-
baici ʒ ii croci ʒ s. incorporentur
cum modico aqua rosarum et aceto et line-
atur frons ad modum Aqua rosarum cum aceto
infrigidando testiculos inducit sop-
num et mulieribus infricando mamil-
las facit idem scilicet infrigidando ma-
nus et pedes Ad idem Recipe trocisci
gallie ʒ iii misceat cum aqua rosarum et
aceto in modum unguenti et inde fri-
cati frontem et solutiones pedes tunc ga-
tur provocat sompnum Electuarium ad sop-
num provocandum Recipe conserve violarum con-
serve nenufar ana ʒ s. seminis papaveris
albi ʒ i semis iusquiami ʒ i zucari rosarum
quod sufficit et misceantur omnia scilicet et
sine decoctione succi rosarum omni die. Tragea
ad sompnum Recipe seminis lactuce papa-
veris albi ʒ i seminis portulace seminis endivie
ʒʒ ana ʒ i iusquiami ʒ s. panis zucari
ʒ iiii fiat tragea grossa. Alia
Recipe seminis papaveris ʒ i seminis lactucarum se-
minis portulace ana ʒ ii seminis iusquiami ʒ i
cubebarum mastices ana ʒ s. zucari ʒ
iiii fiat tragea et hec unguentis
capiti apparatur. Item lac papaveris
est bonum in cibis suis est enim
bonum mane et sero Item pille de
opio sunt fortes et fiunt sic Recipe
opii succi cassie ligne partes equa-
les et detur i grana mane vel ii et dentur
in casibus ultimate Et non quod in
frenesi si non est quod prohibeat primo
flobothomari debes de vena sephalica

deinde flobotomia venas fronte aut ap
pone sanguisugas aut provoca san
guinem per nares aut per ventosas ad
spatulas Et scias quod nichil melius
est in frenesi quam emoroidas provo
care provocatio aut emoroidarum
habebit ratio suo vide ibi etiam va
let scarificatio anum in extremita
tibus pille probate ad dolorem
capitis stomaci splenis et epatis
Recipe cala. aro. rubebarum mirre mus
mare spice epithimi carpobalsami
squinanti mastice assari ana ʒ. i. tur
bit colloquintide ana ʒ. ß. smirtorum mi
rabolorum ana ʒ. i. agarici sene ana
ʒ. i. aloes epatici ad pondus omnium con
fice cum succo feniculi et fiant pille pro
ne dosis sit ʒ. iii. in ovo sorbili
cum ineat dormitum et postmodum
potet vinum bonum et potest accipi se
mel vel bis in septimana sine ob
servatione diete per omnibus visum cla
rificant auditum corroborant spiritua
lia membra confortant singulas su
perfluitates expellunt et sanitatem
custodiunt Capitulum primum de appoplexia

Extrahentes humiditates
a capite et excitantes
virtutem sint ligature
dolorose extremorum fricationes co
rum idem extorsio digitorum constrictio
nasi sternutatio clamores mag
ni suffumigatio cum bdelio galba
no et similia// Suppositoria et clis
teria Recipe mellis cocti quantum sufficit
et addatur pulveris euforbii salis
gemme et sal nitri dyagredii yere
pigre colloquintide agarici partes equa
les et fiant suppositoria longa et
grossa Item fiant suppositoria ex
felle bovis et sapone albo cum melle et
sine melle et valet in paralisi et epilen
sia spasmo tremore tortura et stu
pore Item Recipe euforbii opopona. ana par
tes equales cum melle fiat suppositori

um Clistere Recipe centaurea colloquinti
de ana m. i. polipodii mercurialis
ana m. i. ana feniculi cimini ana ʒ. ß.
sene ʒ. iii. rute camomille ana m.
i. furfuris tritici m. x. cartami thi
mi epithimi ana ʒ. v. et fiat decoc
tio lenta exceptis thimo et epithi
mo de quibus fiet ut s. tamen addatur
olei de castoreo ʒ. iii. yerepigre ʒ. i. mel
lis ʒ. ß. sal gemme ʒ. i. benedicte ʒ.
ß. salis parum et fiat clistere et
est aliquantulum forte Aliud ad idem Recipe
camomille rute aneti salvie origani
calamenti centauree minoris ana m.
ß. colloquintide ʒ. ß. sticados furfuris
sicce mercurialis ana m. ß. cartami
ʒ. i. fiat decoctio ex predictis cui ad
datur olei de castoreo ʒ. iii. yerepigre
ʒ. iii. mellis ʒ. ß. salis gemme
ʒ. i. agarici ʒ. ß. benedicte ʒ. ß.
fiat clistere et est multum forte Ad
idem Recipe ana maratri seseleos
se basiliconis ana ʒ. ß. centaurea minoris
salvie rute abrotani origani cala
menti ana ʒ. i. sticados aro. cologn
tide ana ʒ. iii. ß. furfuris m. ß. fiat
decoctio cui addatur mellis anacardi
ʒ. iii. olei de ruta ʒ. iii. salis gemme
ʒ. iii. yerepigre ʒ. i. olei ab. ʒ. iii. et
fiat clistere et est forte Et si vis
clisteria lemora recurre ad capitulum de
paralisi ubi videbitis lenitivo medio
cri et forti Solemnia pille ad
reuma capitis et ad desiccandum o
mnes humiditates Recipe thuris albi mas
tices storacis calamite mirre rubeba
rum cinnamomi mirre mus. castorei ana ʒ. i.
laudani ad pondus omnium fiant pille
et ex eis sumat de sero./ Sternuta
re faciencia Recipe condisi ʒ. iii. et ß.
piperis albi et nigri castorei ana ʒ.
ß. rute capestris ʒ. i. pulverizentur
simul et naribus insufflentur Item Recipe
nigelle sinapis ana ʒ. i. aloes ʒ. ii. pul
verizentur simul et hec extrahunt humores

per nares et est leve. Item Rx pire
tri sinapis ʒ ii an. ʒ ii pulverizentur
sic plus extrahit quam educat. Item Rx
coloquintide ellebori albi an. ʒ i castorei ʒ ß morelle sinapis piperis
an. ʒ duos pulverizentur sic et naribus insufflentur et est forte multum
valde excitat et superfluitates educit
extra nares. Empla et unguenta ad caput emplastrum sicut est val
de utile et potest sic fieri. Rx sinapis ʒ v castorei ʒ ii aceti ʒ i
et cum cera et oleo de costo vel euforbio fiat unguentum vel emplastrum. Item
Rx galbani sagapini oppopanacis an. ʒ ii
euforbii seminis sinapis castorei tantum
quantum piperis an. ʒ ii sulfuris ʒ ß et
terbentine ʒ ii gummi liquefiat cum
oleo de costo et fiat magdaleon
et extende super corio facto ad formam
capitis et est medicamen multum ca
lidum et excitativum. Item Rx piretri
piperis euforbii castorei an. ʒ ß sise
leos se basilicon an. ʒ ii squinanti
ʒ ii cere olei nardini olei camomil
lini et olei de lilio an. ʒ ii et cere
quod sufficiat aceti parum et fiat unguen
tum et est bonum valde in hoc casu.
Item Rx euforbii piperis ysopi humide
aromatici costi castorei alkatzat ali
batholcon oppopanacis an. ʒ iii storacis
ʒ ß cere quod sufficiat et cum oleo
antiquo de costo vel aliquo calido fi
at unguentum sic addi potest olei de bal
samo ʒ ß et erit melius hoc est
unguentum valde solempne et non ipsum fuit
expertus sum multotiens **Capitulum de su
beth litergia cum congellatione et stupor**

fimo insistendum est ad
divertendum et quod in sop
no non perfundentur et ideo
fiat ligature et fricationes extremi
tatum pilorum digitorum contorsio
nasi depilatio barbe pectinis clamo
res magni durat in tastura. Et res

locus subeth est pars anterior cerebri
et fit a materia grossa cum appareat dormiens
flegma et nuto. Locus litargie est pars
posterior capitis et est cum obliuione
et febre

fortissimum remedium cum michil proficit ad
hoc paroxismi est fel gruis depositum
in vase ... quod illinatur et ...
statim excitat

videant que castari faciat. Et fiat
sternutatio in capitulo de apoplexia et
fiant suppositoria et clisteria acuta
cum hiis que fuerunt sunt dicta in capitulo de
apoplexia et que dicuntur in capitulo de palesi
sed etiam fiant unguenta et empla in
eo capitulo de apoplexia predicta. Et nota quod forte
a medicamina non competunt hic in principio
si precedant aliqua evacuatia per vomitum
vel per secessum vel fiat aliquod cliste
rium descriptum in capitulo de palesi vo
mitum fiat cum manu vel penna vel
candela. Item datur decoctio rapha
ni cum oximelle simplici et vomat. Item
detur decoctio descripta in capitulo de sco
tomia et in capitulo de vertigine. Item e
vacuentur cum pillulis de yera ga. vel
aliqua alia medicina descripta in capitulo
de palesi. Et nota quod iste due passi
ones scilicet subeth et litargia que conve
niunt in causa licet differant ratione
situs et in parte quia litargia est passio
posterioris partis capitis subeth vero in
terioris curande sunt eo modo et cum
eisdem medicinis. Congelatio est
passio posterior sed quia est a materia
frigida et sicca ideo in cura eius oportet ad
ministrare aliqua humida cum calidis et in
cura earum passionum medicine debent
esse calide quia sunt de materia frigida gros
sa. Nota tamen quod frigidiora possunt
melius approximari ab extra parti an
teriori quam posteriori et calidiora qui pe
sunt plus in congellatione et apoplexia quam
in subeth. // Embrocha ad caput
Rx stecados rosis maiorane origani
maiorane foliorum laure ysopi calamen
ti bulliant in aqua sufficienti usque
ad consumptionem medietatis et fiat
embrocha ab alto. Ex predictis po
test etiam fieri sacculus et fiat cum
caput purgatum cum aqua maiorane et
possumus facere bulire in ea aliqua calida
de predictis sicut stecados ruta etc.
Et si egritudo perseveraverit et digone

indigeret recurre ad cap^m de sodat p digestiuus et euacuatiuis sibi isto modo q litargia et subeth fuit in plibus a ma fla^ta fria ideo sunt digia digerentia fla et solutia sol uentia illud Et q congelatio qui q fit a ma fria sicca sx digerē tia melācolias et euacua ipam Clisterē in ogellarō sx in fundat fumi terre mellisse sene buglosse polipodij boraginis seit amsi ma rat ana m. i. fimfuctis m. s fiat decoctio in aq sufficienti collet et collature addat yere rufi yere logo dion ana ʒ. s olei rute ʒ. iii salis parum et fiat clistere Enacuatia pille cochie pille de yā pigr ca et silia Clisteria oferentia in hac passione dicunt in cap^o de paresi et epilensia Gargarismata caput purgia sternutatoria conferentia in hac passion vide ꝑ in illo cap^o qui ma est fria et ubi ponunt sigillatim deberent etiam hic esse Sed sufficit semel habe in tā pno vo lumen et etiam feri pp tedium scri bendi incipit sic gargarisma de ponens fla a capite quod co petit et Omnia ibi posita usque in fi ne capli queniunt hic poteste ibi vide

Cap^m vi^m de paresi

In cura pares et aliorum egritudinum neruor multi plices medicine conferunt quarum receptas hic describam satis diffuse et plane Nota tamen q in principio est a leuioribus incho andum in fine a fortioribus in me dio a mediocribus Medicine confor tantes solutia digestiua clisteria o mia cōfortantia neruos assumpta p os vngta ampla olea balnea stuphe embroce fuotaria fe gar^a caputpurgia ventose flos et si milia Medicine soluentes sunt

trum modorum quedam leuis solue ria quorum quedam sunt pille quedam elec^tua quedam ofertiones quedam po tiones quedam puluer incipiendum est a pillis pille leuis soluen tes almansor describe in cap^o do loris sto^ti ibi ponet earum recepta et dos et sunt utiles valde Ites alie pille comes que sunt utiles tempe peste sx lig aloes calami aro^m ꝶ xilobalsamum gar^o nuc mus cate spice galange cori cynamomi car pobalsami cardamomi absinthij mente apij petrocili feni siler is montani leuistici ana ʒ. s marre ʒ ij renb ad pondus om aloes epa ad pondus reubarbari et alior oim et eo modo fiant pille grosse ad modum ciceris dos est ʒ. i usque ad ij Hec etiam confortant membra intr alia et vitalia Item sunt alie pille sx aloes mirre ana ʒ. i aloes ʒ. i fiant pille grosse ad modum ciceris dos est a ʒ. i usque ad duas Item pille mediocrit soluentes sx aromatici calami aro^m sapini oppoponaci cas torei bacharum lauri sticados zedoa rie nuc mus maci amsi mastice feni cardamomi sinzibere cinamomi spi ce nardi gar^o galange cubebarum cori xiloaloes squinanti quinque ge nerum mirabolanorum ana ʒ. i turbit ʒ iiii aloes ad pondus om confice cum succo salme vel maiorane et mirre in et fiant pille dos est a ʒ ii usque ad ʒ s Item alie pille se cundum almasor in illo cap^o sx pig^e ʒ x colo^d interioris ʒ. v. euforbij ʒ ij s castorei piperis asse fetide sapi ni oppoponaci saturegi nidi ʒ. i al ana ʒ. s cassie sinap ana ʒ. i cen tauree minoris cth et sem rucu merie azarum ana ʒ. v. dissoluant gumme in succo rute et alia ex eis cōficiat et fiant pille et dos

pille boni

Vsus ag solmarie anthos [illegible] ij in ʒ rasmelli [illegible] Simplex est [illegible] loco digestiui Simplia [illegible] [illegible] [illegible] flos [illegible] origanum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] possunt [illegible] ola et vngta et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] dos ʒ ij ʒ s [illegible]

Pill[ule] antiquo dol[ori] cap[itis]

carum est a ʒ s usque ad ʒ ss et hec 2
grunt digestionem in m[edici]na et multum
solvunt et sane Alie etiam pille pro
actore et multum valent in dolore
capitis cronicum quod fuerit antiquus
Rx aloes ʒ iiii mirab[olanorum] kebulorum
citri emblicorum kberis indorum belliricorum
mastice dyagridii assari ro. ana ʒ i
rosarum ʒ i castorei ʒ ii conficiantur
cum succo caulium et fiant pille dosis
est a ʒ s usque ad ʒ ss et expertus
sum in dolore capitis multum antiquo
et non multum solvunt / Pille alie ar
thetice sunt que appropriantur ad artheticam
sciaticam Rx hermodactilorum turbit agarici
ana ʒ s cassie lignee spice nardi
gariofilorum xilobalsami carpobalsami ʒʒ ma
cis galange asse fetide serapini sem[inis] saxi
fragie se[minis] bruscii ro. granorum sal gemme
ana ʒ s aloes ad pondus omnium con
ficiantur cum succo feniculi dosis est a ʒ
ii usque ad x aliter usque ad ʒ iiii pille
alie et sunt secure et per me mul
tum experte Rx mirab[olanorum] citrinorum ʒ x
al[iter] iiii al[iter] ʒ viii al[iter] xiiii ʒʒ ʒ ii
piperis longi et nigri ana ʒ i sinapis
ʒ iii salis indi colo[quintide] ana ʒ s pe
nidiorum ʒ iiii tempera cum succo pori
et fiant pille dosis est a ʒ i usque
ad ʒ ss Sunt etiam alie pille de
sapino Rx seminis apii seminis armel
[illegible] ana ʒ i sapini bdellii ana
ʒ ii yere ʒ iii pulpe colo[quintide] agarici
ana ʒ v turbit ʒ s fiant pille cum
succo feniculi dosis est a ʒ ii usque ad
iiii al[iter] ad ʒ iiii sunt etiam pille
de agarico et pille aggregative vi
de a mesue ibi dis[tinctione] et ille sufficiunt
Pille fortiter solventes Rx enfor
bii colo[quintide] agarici sapini bdellii ana
ʒ ii aloes ʒ v mastice ʒ ii confi
ce cum succo pori et fiant pille dosis
est a ʒ s usque ad ʒ i carum usus non
[illegible] quia educunt intestina excoriant
et multum calefaciunt secundum mesue

Pille fetide maiores secundum mesue Rx
aloes turbit ana ʒ v sapini armo
niaci oppopo[nacis] bdellii se[rapini] armel in
rab[olanorum] colloquintide ana ʒ iiii ~~castorei~~ cas // [illegible]
sie indice hermodactilorum sebran vel sorba
re ʒ ii castorei enforbii agarici
ana ʒ i cinamomi rosarum cardamomi
spice ana ʒ s gumme infundantur in
aqua porri facta ad ~~e~~ electuarium et
fiant pille grosse aliqualiter dosis est
a ʒ ii usque ad iiii Pille bezofaldie
Rx hermodactilorum ʒ ii aloes ʒ ss dyagri
dii ʒ s colloquintide ʒ ii enforbii
turbit ana ʒ ss dosis est a ʒ i us
que ad duos non plus quia solutiva non
sunt bene correcta Pille de oppoponaco
secundum mesue dicitur quod utiles sunt in
paralesi spiritualiter et sunt fortiter solven
tes et usus earum est tutior quam usus
pillarum de enforbio vide ibi Alias
receptas ponere non sufficiunt predicta
De electuariis non fortiter solventibus
Rx cynamomi gariofilorum macis nucis mus[cate]
ʒʒ ana ʒ i ʒʒ ʒ ii acori ʒ iii tur
bit ʒ [illegible] mellis quod sufficit et fiat e
lectuarium Aliud est etiam secundum me
sue balarch boni saporis vide me
sue dis[tinctione] 3a dosis est a ʒ ii usque ad
iiii Aliud electuarium diasi[...] descriptum
mesue distinctione 3a et appellat illud
confectionem de dactilis bonum et expertum
per me dosis est a ʒ iii usque ad
vii et vide eo andact Confectio
gal[eni] de manna posita a mesue distinctione
tercia mirabiliter [illegible] et vide ibi // Ye
rapigra nicolai etiam est de istis et
quia amara non posset sumi in forma elec
tuarii [illegible] per distemper et io pona
ipsam inter mediocriter solventibus Eci
am inveniuntur ista dyacassia fistu
rum descriptio est ista Rx prunorum
mol ana lb s bulliant in lb vi aque
usque ad consumptionem medietatis et
addatur colature manne cassie fistule ana
lb i tamarindorum ʒ iii bulliant usque

ad spissitudinem demum addatur candi
pulverizati ʒ iiii pendij ʒ iii zu
cari lb. i sy. viol. lb. i et ß fiat
electuarium dos est ab ʒ i usque ad ʒ i ß
et est medicina pro delicate Elec
tuaria medio modo solventia primum
est electuarium meum parum descriptum in
2a parte de solutiuis flegmate A
liud est dyantomen secundum mesue
dicitur iii vide ibi Dyacerne val
de bonum Rx nucis muscate galange
gariofili macis ligni aloes foliorum
cardamomi piperis longi zz̄ cinamo
mi ana ʒ i sene turbit ana ʒ i ß
mirabolanorum mundatarum a corticibus ex
teriori ʒ iii mellis quod sufficit fi
at electuarium isto modo quod triturentur
tur mirabolanorum et incorporentur cum
melle Ad ultimum vero addantur aro
mata dos est a ʒ vi usque ad ʒ i
Ad idem electuarium quod dicitur cesaris
et hic ponitur a longe et citam op
erationem facit Rx macis piperis zz
cinamomi turbit ana ʒ ii se. apij
anisi petrosilini salis taberset ana
ʒ i zucc. ʒ ii et fiat electuarium
cum vino citoniorum dos est a ʒ iii
usque ad vi. Alia in hoc ordine
dimittantur cum hec sufficiant

Electuaria fortia yera her
metis secundum mesue distinctione 3a dos
est a ʒ ii usque ad ʒ iii ß / yera
colo[ce] secundum Rasim vide a mesue dis
tinctione iiia dos est a ʒ ii usque ad iiii

Ad idem quod mirabile est passi
onibus nervorum maxime paralisi Rx
castorei mirabolani citrini ana ʒ ii aloes
ʒ ii ß asse ... euforbij ana ʒ
i ℥ i folij cinamomi petrosilini liq
uiricie dragaganti calami zz tama
risci nitri salbam spice squinanti
oppopanaci zenbarbari sagapini storace
calamite ana ʒ i ℥ ß stafisagre
dauci marathri peucedani appij
petrosilini storace rubee sandracoris

thimi cardamomi maiorane ʒ iiii
agarici mastice salvie aromatice sedo
arie ana ʒ ß satureie ysopi came
dreos pulegij origani mente agrestis
aquatice blance urtice osmunde i basi
lice diptami ruthe se. aristologie lon
ge et ro. lauri succi cauli agrestis
assari salvie bdelij ana ℥ ß epithimi
polipodij carpobalsami ana ℥ i zadi
ciz laureole cappararum anacardine
sanie genciane cordicum madragore
ana quantitas xi absinthij yreos ana
... mellis quod sufficit et fiat electuarium
dos est a ʒ ii usque ad iii post fer
mentationem duorum mensium et dat[ur]
cum aliqua decoctione respiciente me
brum a quo vis evacuare et etiam
materiam quam vis evacuare Hic etiam
potest enumerari electuarium quod dicitur dyamen
te positum ab amic prius canonis trac
tatu primo eius dos est a ʒ ii usque ad iiii

Advertendum quod cum medicinis con
tinebus sicut est turbit agaricus zenbar
barum possunt fieri medicine fortiter
solventes multiplicando eorum quantita
tem et eorum usus erat tutus ma
gis quam facere illas medicinas ita fortes
que semper sumentur cum periculo et ideo
vitentur quanto plus fieri potest
de confectionibus leniter solventibus sci
at quod omnia electuaria predicta possunt re
duci in formam confectionis si sumatur
cum zucaro bono et quia non bene possunt
tot pulveres incorporari oportet quod dos sit
maior Dyarob cum cum turbit in
hoc initium [scribitur] Rx turbit al. camilosi
et gumosi ʒ i zz ʒ ß cinamomi
gariofili ana ʒ ii galange piperis lon
gi macis ana ʒ i dyagridij ʒ iii
zuccari albi lb. i et cum vino granatorum
in aqua simplici ana fiat confectio do
s est a ʒ iii usque ad iiii Item dya
rob cum agarico eius Rx habes in
2a parte de medicinis solutivis vide
ibi et hec sufficiant licet multa possent

addi Confectiones medio modo
solventes potes adde de solutivis
et minime de aliis non solutivis
in ℞ta dyarob cum turbit sicut
adde turbit et dyagridium et mi
nime alia verbi gratia ℞ turbit ʒ
.iii. zz. ʒ i. dyagridii ʒ v. cinamo
gariofil. galange piperis an. ʒ ii ma
cis ʒ i. zucara quantum sufficit et
cum simplici aqua et vino citoniorum an.
fiat decoctio / Similiter fit dyarob
cum reubarbaro Et licet communiter non esset
admixta ex parte et colera ℞ reu
barbari turbit an. ʒ iiii zz. ʒ i s
galange piperis longi an. ʒ s. cori
mare spice an. ʒ i. zucari lb iiii
vini citoniorum lb ii fiat confectio
dosis est a ʒ iii usque ad ʒ vi possunt
etiam addi dyagridii ʒ iiii et erit
fortior // Dyarob cum sene ℞ sene
munde ʒ i cinamo. gariofil. maris
an. ʒ s. dyagridii ʒ i et cum vino
fiat confectio cum vino granatorum do
sis est ab ʒ s. usque ad ʒ vii. Et hec
sufficiant licet alia possent asscribi

/ Possent etiam fieri alie confec
tiones fortiter solventes sicut dya
rob cum turbit elleboro mezereon sca
monea coloquintida dyarob cum tur
bit euforbio et hiis similibus sed que
non sunt in usu dico descriptionem
et melius est etiam reducere in formam
electuarii que melius conservantur et
proportionantur ad invicem ac etiam me
lius fermentantur / De potionibus
lenibus / Nunc restat dicere de poti
onibus solutivis et primo de lenibus
℞ cassie ʒ i distemperetur cum decoc
tione communi et aromatizetur cum cinamomo

decoctio communis sic fit ℞ ordei
ʒ iii prunorum numero xii liquiricie ta
marindorum an. fen. an. ʒ s. aque lb
iii bulliant simul usque ad consumptionem
3e partis lento igne Alia potio ℞ in
dice ʒ i distemperetur cum decoctione

communi et anto aromatizetur cum synamomo
Ad idem ℞ cassie ʒ s. electuarii
solutivi mei descripti in 3a parte de
medicinis ʒ ii s distemperetur cum de
coctione communi et aromatizetur cum cinamomo
Et non quod vinculis dictarum potionum
potest addi ʒ i electuarii de succo ro
ut citius faciant operationem suam vel electuarii
de succo ro. asse parum solutivum sed so
lutiva facit cito solvere est enim cal
ida aliarum medicinarum ut dicit mesue

Potiones mediocriter solventes
et vocantur medicine salutifere ℞
cassie ʒ i agarici ʒ i zz. cinamomi
an. ʒ s. infundatur agaricus zz. et cy
namomum in melle ro. co. in mortario
bene conterendo cum pistello per diem .i. u
na reubarbari ʒ i spice ʒ s. infun
dantur in bono vino vel ℞o capino vel
aqua endivie per diem deinde fiant con
pressiones bone et ipsa abiciatur et cas
sia distemperetur cum dicta expressura
et decoctione communi cui addatur sal gem
me .iii. gr. ordei et aromatizetur cum
cynamomo et detur calida Hec medicina
consuevit quod educere sex viribus et pur
gat naturaliter caput pectus renes mat
ricem etc. Et educit a renibus max
ime si dimissa decoctione communi distem
peretur cum decoctione respirentium renes
nos Et diversificatur que communiter addit
electuarii de succo ro. ʒ i. quinque sint
tur solum ʒ s cassie quinque sumuntur
de agarico reubarbaro an. ʒ s. Et hec
fiant secundum dispositiones corporum et tempus
quo reubarbarum fuit in bono foro
multum utebatur hac medicina
// Potio alia ℞ indice ʒ s. sive ʒ
vi zz. ʒ s distemperentur cum decoc
tione communi et addatur salis gemme pon
deris quinque granorum ordei // Potio
alia approbata magistri ex consiliis
meaorum ℞ yere pigre ʒ vi turbit
ʒ s. zz. ʒ i. salis gemme ponderis
iiii granorum ordei distemperentur cum

decoctione eoi vel decoction rer por
tancium virtute in ad rem nos
sicut est decoctio sticados peonie
arthe paritare folij et similia pos
sent multe alie similes describi s
gracia brevitatis obmitto quia de
eis dicet in sp quasi in singulis ca
pitls // De potionibus fortibus R
re hermodac. ʒ. vi distemperetur cum
decoction polipodij sene centauree
cynamo centauree pinor ordei et
addat elect suci ro. ʒ. ss aromatize
tur cum muscato. Ad idem R re
collogquintide. ʒ. i distemperet cum de
coctione eoi et aromatizet cum musc
atis. Ad idem R se an ren pet
appij an ʒ. s sene thimi an. ʒ. ii.
ʒ. ii. passular. ʒ. i agarici collogn
tide bapini an ʒ. ii cappar. ʒ. iii
turbit ʒ. i esule ʒ. i mezereon ʒ
s polipody castran ʒ. v. fiat ex
eis decoctio lento igne et collet
in colatura addat cathar imp
ialis. ʒ. i benedicte. ʒ. ii aromatize
tur cum cynamoo. Hec medicina licz
sit fortis propter multa solutiva que ingre
diuntur tamen hec solutiva resolvun
tur in fumum propter ebulicionem et co
virtus eius remittitur et sciat quod qui
volunt sumere fortes medicinas melius
est eas sumere in for pillularum quia propter
longam moram trahunt attrahunt hu
mores a remote Et quamquam conting
gere pillas transglutiri non posse
pistentur et tabulentur approximare ap
parato hu et membro quod et a
quo vis evacuare // Nunc dicendum
est de pulveribus solutivis et primo
de leviter solutivis 2° de mediocriter
solutivis 3° de fortiter solutivis // Pri
mus pulvis leviter solutivus R aloes
ʒ. i mirre mastice an. ʒ. s. cynamo
garioff an ʒ. ii croci. ʒ. i zuccari
ad pondus omnium et fiat pulvis dosis
est ad libitum usque ad. ʒ. s // Nota
quod aloes quanto plus est lotus tanto ma
gis stomacum confortat et tanto mi
nus solvit et quanto minus est lotus tan
to plus solvit et minus stomachum confortat
Alius qui satis est in usu et datur in
quacumque etate et quacumque hora quia con
venienter datur cum cibis R sene. ʒ. iii ci
namo. ʒ. i tartari fecis vini que ad
heret presibus vasis ʒ. i pulveri
zentur fiat pulvis si vis adde zucca
ri ad pondus omnium. dosis est ad plenum us
que ad. ʒ. s Alius et est ultimus R
sene epithimi passular flor bora
ginis polipodij recente an partes e
quales tarmentur postquam polipodium
fuerit exsiccatum et tabellentur datur
cum zucare in estate in hieme cum
melle dosis est ad placitum usque ad
ʒ. s De pulveribus medio modo
solventibus R turbit optimi electi
sine cortice exteriori. ʒ. i zuccari ʒ
i ʒʒ ʒ. s pulverizentur et misceantur
dosis est a. ʒ. ii usque ad. ʒ. iiii datur
in mane cum aq ca. Et si vis operacio
nem ex eo fortiorem exhibe ipm
cum decoction hermod 2 cinamon
iste pulvis mirabiliter prodest guttosis
Alius R follicular sene. ʒ. viii
cinamo. ʒ. ii garioffe ʒ. s. tartari
ʒ. v. dyagridij. ʒ. s sine ʒ. v. et fi
at pulvis dosis est eius a. ʒ. i usque
ad ʒ. iii et solvit bene / Alius pur
gans flegma maxime de stomacho et epate
R turbit. ʒ. ii et. ʒ. ii. mirobolanorum c
bleor an ʒ. ii. ʒʒ ʒ. ii. s anisi
domestici. ʒ. i zuccari al. ʒ. ii fiat
pulvis dosis eius est a ʒ. i usque ad
iii // Alius maxime potens et efficax
in guttis et passionibus renum frigidis
R hermod ʒ. xii. s turbit cinamo
ʒ. x. mirre folij an ʒ. iiii s ʒʒ ga
rioffe aristolocie lon et ro. spargi
tensi an fen an ʒ. ii s fiat
pulvis detur in mane cum aq cali
da dosis est a ʒ. i usque ad. i s. Alij

Gutosos podagr

Gutte et renu

quo utor maxime efficacit℞ ℞ ℥
ʒ s an ʒ ii sal gēme ʒ i s tur
bit ʒ i sucari ad pondus omn cu
dos est a ʒ i usque ad ʒ iii Multi
alii possent fieri et varii de diu
s solutiuis qui nō hic essent se
cari ex eo quod solutiua non hic cor
rigunt mistis pulueribus ideo
p̄dicti sufficiant que sunt securi
valde possimus eis uti secure et tu
te Et nō pro turbit in quod debet ui
tus conteri ne adhereat parietibus
stomaci et semper det secum ℥
Agaricus aut hic debet conteri
// de pulueribus fortis solutiuis
tamen tales periculosi sunt et ideo di
mittendi modus tamen componen
di sit talis ℞ condisi ʒ iii dyag
dii ʒ i s ℥ pucet kebulorum c em
blicorum mastice spice xiloaloes san
tali al et ci an ʒ i zuc ad pon
dus omn Cuius dos quanto minus pro
na periculosa est similiter potest fi
eri de hermodact euforbio assa fe
tida et similibus Alius ℞ dyagre
dii ʒ s turbith ℥ an ʒ iii elle
bori foliorum mezereon corticorum
an ʒ i s zuc ad pondus omn fiat
puluis dos est a ʒ s usque ad ʒ ß
et est periculosus Et hec sufficiunt de
solutiuis in p̄dictis passionibus //
Digestiua in p̄dicte passionibus
primo sy digestiuu primus est sy
de sticados secundum mesue dis vii et
detur cum decoction portanum uir
tem ad membra ubi est ma Aliud
℞ cynamoi gar mac nu galan
ge spice nardi xilobalsami carpo
balsa xilocassie amomi cari mas
tices sansuci celtice squinanti assari
an fen petro apii sticados dauci
cusente eupatorii salvie herbe pa
ralisis se aneti costi acori cypi an
partes equales fiat decoctio cum mel
le syrupiset et musci parum addatur
et fiat syrupus longus quo utatur si
ne alia decoctione mane et sero sto
macho ieiuno ʒ iiii sil pro qualibet
vice ita quodlibet oximel digerat
in talibus passionibus ydromel secundum
mesue distinctione ... ℞ ℔ i fo
lii foliorum salvie ... dos
ʒ ii cum aqua ca mane et sero Ad
quod dicit sy herodie ℞ squille
℔ i ℥ se fen petro an pucet yso
pi synamomi gariofe costi acori
an ʒ i pipis amomi an ʒ ii cam
ci aniceos leuistici carui an ʒ x
aceti forte ℔ i et s mell ℔ ii
hec oīa infundant in aceto bulliat
ad sufficienciam postea cole Et adda
tur ... dictum mel despumatum et spes
ponantur in sacculo et usui reserve
tur dos ʒ ii cum decoction portan
cium virtute ad membra ubi est ma
Puluis digestiuus in p̄dicte pas
sionibus ℞ cinamoi ʒ iiii ℥ ʒ ii
pipis ʒ i al ʒ s mirtillorum ʒ i s
galange mac mus foliorum cardamo
melle gete garl an ʒ ii ... mo
tani ʒ iii s eufragie cute sicce
rchdonie sicce an ʒ ii s fribule
tur hic sucari ad pondus omn et fe
puluis dos est ʒ ii datur in ma
ne ieiuno sto cum bono uino Etiam
dyarodon abbatis digerit ma fleg
matica si detur stomaco ieiuno
dos est ʒ s hic possent appon
omnis sy digestiues ma plateraz
positi in ca de soda frigida vide
ibi in parte illa // Confortancia
nervos assumpta post eos oferenciam fac
te evacuationibus Electuarium ana
cardinum descriptu a Rasi in ca de
palesi mirabiliter confert paralisi et
pnorat febre et facit sudare ui
de ibi dos est a ʒ i usque ad ʒ ii
ieiuno stomaco potest bibi parum
uini subtilis sicut rubokon Aliud
et est potio mirabilis Et potest

dari omni mane a principio vs
q ad fine sive purgano prestat
sive non q exsiccando digerit et
resolvit et nervos confortat R
yre an' folior rute an m. ii. bu
liant in iii lb aq usq ad I et se
et colet' cum collatur R ℥ iii tyri
antiq ℥ i mixceant' s' det' q il
lud tempo scto Singiber condi
tum sumptum sto tempo etiam va
let et bibe parum de pdicta decoc
tion sine tyriaca pficit multum
Acori conditi nitet cetera valet
et oi hora possunt apponi nari
bus et condiant' sicut zz' vide a
mes dis' ?? Valent etiam dyacra
lametum dyaton pyperon vide
descriptiones a mes dis' prima
Tiriaca antiq de passionibus nervor
de ma fa' vz dyacamom' dya
cimini etiam vz quasi omnes con
fectiones calide et possunt appo
m de novo addendo aromata plus
et mns f ut fuerit necessitas Et no
ta q convenit carnes leporinas in
mag copia tremores removit quen
doar De clisteribus lenitivis R
brodii carnium lb ii olei ℥ iiii
cassie vl' zuc' rute ℥ i mellis ro
ro ℥ ii sal par et fiat clister'
Et si vis fiat de brodio in maiori
quantitate Aliud R decoctionis
malve blite mercurial' furfure lb
ii olei camomilli ℥ iii salis pa
r cassie vl' benedicte ℥ i et fiat
clistere pot etiam addi vitellum
ovi unus vl' duor possunt addi
in decoctionibus an' feni comin camor
r sica remanet cocta et conferunt
in primo De clisteribus medys
R decoctionis centauree polipodii
camol' malve blite furfure car
thami an' feni cimin barbe lami'
an lb I s' olei rute ℥ iiii or ben
dicte yerapigre an ℥ i mellis ro ro
℥ ii salis par et fiat clister' t'n huius
possimus addere femi g'num altea
melliloti ficus siccas et simi ha
et remanet medio mo solvenda
Et no q quantitas clisteris debet es
se sm quantitate temporis in quo appx
imat' Nam in corporibus pve quanti
tatis debet clistere esse pve quantita
te De clisteribus fortibus R cen
tauree pollipodii coloquintide an m
i cartami ℥ iii an' feni pet' cimini
orbare se anet' ameos an' ℥ v
malve mar̄ mercialis piterie calamet
h montani origani rute pulegii
an m i ficuum siccar numero x fiat
decoctio longa in lb aq iiii usq
ad consumptionem 3e ptis et colletur
et collature addat' olei rute ℥ iii
benedicte cassie an ℥ s' salis gemme
℥ ii agarici turbith an ℥ i et fi
at clistere Alia possunt fieri
valde fortia quibus non est uten
dum nisi sit necessitas magna val
de q qr valde piculosa sunt iste
tamen tute possete uti semp tamen
a lenioribus inchoandum est Et si
illa no sufficiunt veniendum est ad
fortiora sicut supius est descriptum
De unguentis oleis et emplastris R
olei antiq multum lb I cere iii
℥ ii liq fiat cera cum oleo ad ignem
misceat' insup euforbii ℥ i castorei
℥ s' et fiant unguentum hoc enim
mirabile est passionibus nervor ex
ptus sum Aliud R serpentum sicut
sunt bisse et amputate capitibus
et caudis spacio iiii digitor et in
nterioribus deiecte fac frustra duo
r digitor et pone in olla vitre
ata habente in medio unum fun
dum pforatum sup quo ponas illa
frustra deinde pone ollam in cal
dario pleno aq bulliente quousq dis
tillet' pinguedo ad fundum postea
pone ollam ab igne et R illius

pinguedinis ℥ ii succi centauree ℥ s radicum cappar(is) pirett(ri) euforbii castorei ana ʒ s cere quod sufficit et fiat unguentum Et multum valet eciam gutticis et omnibus doloribus nervorum Hoc est eciam mirabile in confortacione nervorum Olea calida omnia in hoc valent sicut oleum de costo cuius recepta vide a Rasi in capitulo de paralesi oleum laurinum oleum anacardinum oleum de lilio oleum de piperibus et similia Cuius recepta vide a mesue distinctione xii.

Unguentum optimum recipe succi salvie ℥ i absinthii maiorane apii ana ℥ s baccarum lauri timpi castorei ana ℥ vi marciaton olei laurini ana ℥ ii cere ʒ v aceti parum fiat unguentum utile est valde Emplastrum de synapi optimum est vide a mesue recepta distinctione xii Et recordor quod elevare de hora in horam ipsum ad videndum operacionem ne nimis alteret Emplastra omnia descripta in capitulo de apoplexia utilia sunt in hoc casu vide ibi Oleum vulpinum eciam in rabiltu operatur vide a mesue distinctione xii Eciam pinguedo vulpis vulturis leonis valet valde

De balneis stuphis embrocis seu ephitimatibus Conferunt balnea stuphe et embrocaciones Sed plus conveniunt stupha in paralesi quam balneum quia stupha plus consumunt quam dissolvat balneum ergo fiat stupha ex arthemisia mentastro marrubio ruta origano paritaria nasturcio et in exitu stuphe detur tyriace antique ʒ i Iste herbe possunt poni in stupha super prunas et in aqua bullienti et sit interius sine alio Embrocca administrandum est super caput et loca nervosa recipe florum camomille ℔ s yve for... saluie eupatorij sansuci sticados ana ʒ iii decoquantur in ℔ aque in vas ad iii et fiat embrocca Eciam potest fieri cum herbis istis sic emplastrum Ad idem recipe camomille sticades eupatorij sansuci origani foliorum lauri ana partes equales fervescant ad partem mediam et coquatur et fiat embrocca Ephitima et res descripta in capitulo de gutta ad guttam frigidam valent in hoc casu vide ibi

De balneis balnea naturalia calida sicut sulphurea alluminosa ferrea et similia multum valent quia excitant illas partes et confortant nervos Sed premittende sunt evacuaciones et alia requisita Balneum in quo bullierit catulus vulpis eviscerati et carne multum valet Eciam valet balneum aque maris quod excitat maxime si non lavet balneet caput fiant eciam alia balnea artificiosa cum aqua dulci que eciam quasi virtutem istorum habent Nam in aqua dulci ponuntur eciam ad bulliendum aliqua que excitant et nervos confortant sicut sulphur sinapis stercus columbinum sal simus pulegium arthemisia paritaria et consimilia eciam extinguntur ferrum ignitum Sed predicta diu bulliant quia resolvuntur virtutes herbarum Et nota quod post balneum standum est in loco in quo bene sudet quia aliter medicine agitate per balneum irent ad extrema et lederent nervos Et nota quod post sudorem et balneum assumere aliquid ex predictis confortantibus nervos optimum est Et per istum ordinem vidi multa bona sequi De modo provocandi febrem et de hiis cum quibus Quia periculum est aliquando provocare febrem maxime corpore repleto ideo subtiliter insistendum Provocancia febrem dulcia sunt iam quedam assumuntur per os sicut electuaria calida sicut tyriaca antiqua metridatum confectio anacardina scripta recepta in primo capitulo Asa fetida castoreum sinapis

que dant' simphora vel mixta at
duplum cum melle Que exterius
approximant' sunt sicut omnia
olea calida multum Et hoc specialiter
Rx olei petro° sive de costo sive lau
rini lb .j. carnium leonis .ʒ. iii
bulliant dicte carnes incisa in
fristra pura quousque dictum oleum
sit consumptum 2m 3as eius partem
Ad idem Rx olei aliquorum predictorum
lb .j. ovorum formice .ʒ. iii et bulli
ant simul usque ad consumptionem medie
tate 3e partis Ad idem Rx olei
aliquorum predictorum .s. petro°sillini de costo
de lilio vel laurino lb .j. piret' eu
forbij piperis ana .ʒ. ß pulverizent'
et bulliant in dicto oleo usque ad con
sumptionem 3e partis Modus operan
di est iste fricentur pulsus brachi
orum et temporum ex illo oleo aliquantulum
calefacto et etiam emunctoria sicut
sicut sub axellis post aures in in
guinibus et yporondria dextrum .s.
et sinistrum et vites pudibonda inun
gantur mamillas sepe in die Alit'
pone illum cum febris furorari de
bet in uno loco bene calido et da
comedere res calidas sicut alleatam
vel sinapismum in magna quantitate vel
piperatam cum vino bono et poten
ti Et post modum cum aliquo predicto
rum oleorum faciat unctionem in locis
omnibus predictis De evaporato
riis Evaporitoria bona sunt max
ime quando evaporatur collum spondilia
per capite posterior secundum facies
neruum membrum paraliticum et illud
est solempne valde Rx asse calami
ti storacis salvie ana .ʒ. ii. aceti lb
.ß. aque lb .iii. bulliant simul usque ad
consumptionem medietatis deinde signatur
maxima argostanea .i. lapis molendi
ni et ignitur et proiciatur de dicta de=
coctione super lapidem ignitum et eva
poret' membrum et post evaporacionem

predicte herbe ponantur super membro
evaporato et dimittantur per modicum tem
pus et demum subsequatur optimus ef
fectus Et expertus sum sepe Nam corpus
confortat et madit et resolvit hu
mores Et est multum valens in sciatica
Valet etiam evaporatorium factum de her
bis predictis bullitis in aqua si super fu
mo teneatur locus lesus coopertus bene
pannis Etiam bonum est si super lapidem pre
dictum ponatur solum acetum Et est
sciendum quod post subfumigacionem de
bet stare in loco calido propter sudare
posse De gargarismatibus et ca
put purgantibus Nota quod gargarisma
fit ad quinque intenciones primo ad
attrahendum ut Rx piretri isopi sinapis
stafisagrie acori ana ʒ .i. piperis
ana ʒ .ß. bulliant in aqua et colletur et
collature addatur salis aromatici cas
torei ana ʒ .i. et fiat gargarisma
et valet ad exsiccandum humores in
ore existentes Aliud Rx radicum
acori .ʒ. ii. piretri .ʒ. iii. sinapis ana
.ʒ. i. nucis muscate .ʒ. iii. ß aceti .ʒ. ii. mel
lis ʒ iiii aque lb .ii. bulliant simul usque
ad consumptionem medietatis Item Rx
aceti squillitici lb .ß. origani piret'
nasturcii piperis sinapis ana .ʒ. i. pulve
rizentur subtiliter et misceantur et fiat
caput purgium Secundo fit ad e
vacuandum ut Rx castorei .ʒ. i. pamis
ponici piperis lauri palpe cologn
tide euforbij fell tauri exsiccati
ana .ʒ. ii. Omnia pulverizentur subtiliter
eius pulveris Rx .ʒ. ii. aque maiora
ne lb .ß. et fiat caputpurgium in
valde enim caput purgat Et si
in lecto levius illo fiat omnia aliquantulum
simul bullire et cola et aqua maiorane
pro gargarismate utere Aliud Rx sinapis .ʒ.
.ß. mellis .ʒ. ii. aceti .ʒ. vi bulliant
lente ad consumptionem medietatis
deinde Rx huius postquam fuerit cola
tum .ʒ. i. aque .ʒ. iii. et fiat gargarisma

3° fit gargarisatio ad destergendum ma
terias de partibus gule 4° fit ad con
stringendum vel comprimendum catar
rum. 11° fit ad compositas interiores
Caput purgium Rx euforbii casto
rei ana partes equales dissoluantur in o
leo rosarum ad consumptionem medietatis
in quo bulitum est costum et de eo
distilletur in nasum multum excitabit
et bene succedet / Aliud Rx cologn
tide radicum siccle nigelle granorum
armeli ana partes equales bulliant
in aqua maiorane et coletur et fiat ca
put purgium Alia si vis quere in capitulo
de apoplexia vel de subeth Sternu
tatoria complete habes in capitulo de a
poplexia vide ibi quia multiplicia sunt
De flebothomia et ventosis Raro
competit flebothomia in egritudinibus ner
vorum Et si accidat eueniret quod cau
sa est ex sanguine tunc competit
flebothomia diuersiua per angulum vnum
ut si paralisis sit in brachio lateris
dextri fiat in sinistro ad partes in
feriores Et aliqui consueuerunt facere per an
gulos duos ut si paralisis sit in bra
chio dextro fiat flebothomia in pede
sinistro et in hoc competunt pruden
tia medicorum Ventose sepissime con
ueniunt Nam aliqui consueuerunt post eua
cuationem necessariam curare paralisim et tunc
competit scarificatio et maxime quando
materia fluit ex ventosacione Et quan
to materia fuit profundior tanto et fiat
scarificatio profundior Aliqui conferunt
ad attractionem spiritum ad membra pa
ralitica postquam facta est euacuatio et
tunc non fiat scarificatio quia spiritus at
tracti per ventosas exalarent et
exalarentur Immo oportet quod sit appositio
alicuius quod faciat crustas ut spiritus
illuc attracti permaneat et confor
tet locum lesum ex sua caliditate Et
hec crusta fiat aspergendo piretrum na
turalem super membro ventosato vel alia
quantum nitida Et debent apponi ventose
cum multo igne et habere capita val
de stricta et subito eleuari et cum
eleuate fuerint aspergi cum puluere pre
dicto et hec sufficiant de cura
egritudinum neruorum In quibus materia op
pilans faciens spasmum grossior vide
tur faciente paralisim Et quia turbit
euacuat a se flegma subtile et si mis
cetur cum zinziber euacuatur flegma gros
sum ideo maior quantitas eius debet ad
ministrari cum turbit in cura spasmi
quam in cura paralisis In tremore et
pruritate valet euaporatorium fricati
onis et gariofilata herba perforata
castoreum Scatica fiat in fine pre
alleg post ventosam minima similiter
sarcocolla cum oleo mirtino Nota
quod pellis arietis valet vel equi vel
vacca vel aliquod aliud animal viuum subito
emsceratum in cura predictarum egritu
dinum In cura spasmi de ina
nicione Spasmus de inanicione in fac
to esse non curatur Sed hii in primo Ci
baria debent habere quinque condicio
nes per que cura perficitur primo facilis
digestionis 2a facilis penetracionis 3°
multi nutrimenti 4a alterativa complexionis
quia cali et humidi quia in instancia quatuor
sunt cibaria principalia primum oua
sorbilia 2m vinum multum lipidum
3m aqua carnis lac specialiter mulieris
post carnem Triplex est balneum con
ferens primum aque dulce in quo bulli
rent herbe frigide et humide viole
nenufare salice 2m lactis 3m de capi
tibus catuli hec etiam cura fit per in
vncturam etiam per vnguenta illas simnas a
Rasi capitulo de spasmo Et est alia
humectancia et prohibencia quod max
ime confert inungendo spinam ut est
hoc Rx assungie anceris galline me
dulle vituli ana ℥ s mucillaginis
psillii dragaganti gummi arabici ana
ʒ iii olei molam olei nenufaris ana

.ʒ. ß. rere q sufficit et arcu pan̄ et
fiat unguentum item balneum de lacte
multum valet

De epilencia

Contra epilenciam fit
tunc utrumque salvie ma
iorane ysopi site an̄. ʒ.
.ß. Radicum yreos acori rapi tunto
rium ssille amomos visci quercini po
lii origani. calamenti aristol. ro an̄
.ʒ. ii. se an̄ siselios marati se. basilice
se. peonie an̄ .ʒ. iii. liquiritie rase pas
sularum mundatarum an̄. ʒ. i. nucis mus
cate karum piretri an̄ .ʒ. i. flor. an
thos sticados radicum fen. brusci an̄
ʒ. ß. succi absinthij succi fumi terre
an̄ .ʒ. i. ß. cum melle succaro sufficien
tibus fiat sy. et aceto sed parum cum ace
to sqillitico et dequoquetur in decoc
tione rute peonie nucis mus et si vel
les eius caliditatem remittere adde
eidem scariole coriandri recentis se
minis an̄ .ʒ. ß. Item potest sumi de
sy. digestivis facta in p^a parte. vel
detur in paleis cum decoctione rerum
valentium a febre ad epy. supprimetur
Et nondum quod realiter purgandus
est. in anno vi. vicibus bis in vere
bis in autumpno semel in estate se
mel in yeme Et non quando prope sunt
in adventu lune vel augmento signum
est quod materia est humida et quando eveni
unt in declinacione lune est signum quod
est frigida Res valentes ad epy.
de proprietate Peonia subpensa collo
vel intus assumpta item ruta freque
ter odorata succus eius cum modico ace
tum item visci quercinus item ysopus
Item pollui per mortaria item cerum lu
pi maxime cauda et capite. et fiat de
hoc corio sona et dicitur zona de co
rio asini Item sanguis mustelle cum
urina infante et caro eius item pre
tarum cum melle mixtum item smarag
dus collo subspensus item coagulum lepo
ris potatum item ossa capite humani

ad ista pulverisata legantur ista versus
ad aures legati Jaspar fert mirram
thus melchior balthasar aurum hec tri
a qui secum portaverit nomina regum solvi
tur a morbo domini pietate caduco Con
fortancia et conferencia facta pur
gatione Tyriaca medridatum Aurea
alexandrina pluris arcotion muscata
dyanthos dyamargariton mesue Elec
tuarium de gemmis mesue acori conditi
Aliud fit pulvis dyama pul. de dya
galanga pul. rosate novelle an̄ ʒ.
.i. ß. pul. pluris arcoticon sine mus
co pulvis dyamargariton coriandri
preparati corallorum rubeorum an̄ .ʒ. ß.
corticum citri conditi .ʒ. i. ß. carni
um uvarum passarum .ʒ. i. conserve ro an̄
conserve sticados arabici an̄ ʒ. ii. aq
rosate quod sufficit zuccari lb. i. fiat electuarium
Aliud et melius fit aq calide .ʒ. iii.
pulvis mastice .ʒ. ii. misceantur simul et
colentur et potest omni mane sto^o. tem
pore quando epy. venit ex stomacho et est res
singularis Aliud fit margaritarum
mundatarum .ʒ. i. gariofili galange in
de nucis cubebe domestice an̄ .ʒ. ß. flo
rum cinnamomi ʒ ii. corticum citri ligni
aloes storacis calamite an̄ ʒ ß. san
dali aromatici succi crudi se. peo
nie visci quercini diptanni an̄ ʒ. i.
carnium uvarum passarum pinguium .ʒ. ß.
conserve anthos conserve sticados ara
bici conserve boraginis an̄ .ʒ. ii. zuc.
lb. i. et cum succo ro fiat electuarium Ali
ud fit pluris arcoticon sine musco
dyamargariton lb. ß. dyabre .ʒ. ii.
musci an̄ et fiat electuarium Pulvis
optimus fit cinnamomi gariofili gala
nge nucis mus. cubebe an̄ .ʒ. ii. car
ui generum piperis cardamomi se.
an̄ se. fen. se. peonie ysopi site fo
diptanni visci quercini an̄ ʒ. v. zed
oarii .ʒ. ii. candi ʒ. v. zuccari secundum quantitatem
Item omni fit pulvis de quo quantum
in cibus et omni modo // pulvis

valens a forma specifica Rx galli
cati ʒ. s. visci querzini ʒ. i. terme
tille ʒ. i. s. et fiat pulvis de quo
administretur ʒ. ii. cum pox. in a
qua decoctionis peonie et notabili
vel sic Rx ossium capitis humani
de parte anteriori combustorum se peo
nie ana ʒ. s. termentille vel visci
querzini ana ʒ. ii. et fiat pulvis
Solutiva in epilensia pille co
chie pil. de yera pigra pille fetide
yeralogodion cologuntida yera her
metis yera galieni Rx yere galie
ni ʒ. ii. s. pulpe cologuntide ebeli
ana ʒ. s. mastice ℈. ii. se peonie
ii. cum succo rute fiant pille gros
se ad modum ciceris dosis ʒ. i. sive
ʒ. ii. Res confortantes epilenticos odora
re galbanum vel fomentatio apii
vel corium capitis combustum omnia hec
confortant epilenticos Et etiam sepe allevi
porrum sinapis fabe vinum et fu
mantia ad capud Dimentencia
ligature extremorum contorsio digi
torum et precipue pedum tractio na
si aurium et similium Canteria con
ferencia super commissuram coronalem
vel in parte posteriori et sunt reme
dia que debent fieri quando alia non
valent Primo emplastrum Rasis quando
alia non valent Rx sinapis piperis
euforbii pulverisatorum subtiliter ana
ʒ. i. mellis anacardini quod sufficit
ad incorporandum liquidum et florin
dum hic ligantur omnia canteria su
prius dicta et post ligatur unguentum
consolidativum Item fiat canterium
cum melle anacardino et cantari
dibus abscissis alis et capitibus et
fermento et aceto fortissimo Item
potest fieri ex predictis sine melle
anacardino Item potest fieri ex cal
ce viva et sapone nigro et cum suc
co affrodillorum incorporetur Aliud
etiam est mirabile et cito operatur

Rx corticum ovorum et cortices primo
comprimantur manu et post laventur
et fricentur pluribus vicibus cum pluri
bus aquis abiciendo cortices sive fu
raceas 2° laventur cum aceto forti eo
dem modo 3° sumatur terra de qua
fit olla in qua vitrum liquefit et fiant
duo urceoli se invicem claudentes et
ponantur ad ignem vitreariorum et stent
per unum diem et unam noctem 4°
auferantur et resolvantur in pulverem
cortices predicti cuius pulvis summa
tur ʒ. ii. arti sublimati et cum pis
tello acuto misceantur et statim post
addatur saponis albi tendentis ad
nigredinem ʒ. i. et bene cum pistello
conquassentur deinde sumatur super ma
num et cum saliva fiat baleta premissa po
test etiam fieri canterium actuale cum
ferro ignito vel argento vel auro Et no
ta quod non taliter fiat canterium ut per
veniatur ad panniculum cohoperientem
cranium teneatur canterium apertum
per dies 40 et melius est si stet per
.x. Unguentum ad consolidandum cantori
zatorum Rx aristologie rotunde yreos mirre
olibani sarcocolle ana ʒ. i. s. draga
ganti gummi arabici sanguis draconis
ana ʒ. s. ceruse lote litargiri infusi
in aceto per noctem ʒ. ii. olei ro.
ʒ. iiii. cere quod sufficit et fiat unguentum
Item valet unguentum de cerusa fari
enna ~~mone~~ nomine Recurrat per
vomitum quando epilencia est a stomaco
in capitulo de appetitu canino Cli
steria in epilensia et suppositoria
Recurrat s. ad clisteria medio
cria et fortiter solutiva descrip
ta capitulo de paralesi et ad supposito
ria fortia descripta in capitulo de su
beth Aliud et est proprium in epilen
sia Rx radicum yreos aristologie ro. ana
ʒ. s. centauree minoris absinthii
salvie rute ysopi polii montani
malve blite ~~merculli~~ mercurialis

an. m. i. scilicet siseleos scilicet an. scilicet basilice
an. ℥ s. scilicet peonie ℥ s. furfu
ris pugillum i. ista simul bulliant in
aqua sufficienti et colentur et co
laturae addatur olei rute ℥ iii olei
mellis ℥ ii salis comm. ℥ ii yere
pigre ℥ i et fiat clistere Sterni
nutatoria Gargarismata caput
purgia. Pro sternutatoriis require
supra cap° de apoplexia quia ibi sunt
multa et bona in hoc casu. Pro
gargarismatibus et caput purgiis re
quire supra ad c. de paralisi secundum sem
per addas peoniam rutam et ali
quid de appropriatis contra epilepsiam

Odoramentum in epilensia Rx
rute sicce subtiliter pulverizate
℥ i ponatur in panno lineo in for
ma rotunda et odoretur quia ha
bet virtutem subtiliandi Ad i
dem Rx seminum rute agrestis ℥ i fari
ne ordei ℥ s. ℥ s. aceti quod suffi
ciat ad incorporandum et fiat mag
dalcon et incorporetur odoretur
Res a quibus specialiter est caven
dum primum est cornu capre cornu
cervi et eius epar nec debet ha
bere suffumigacionem alicuius predicto
rum 2m est suffumigacio galbani
et retentio eius in ore Terci
um est suffumigacio mirre Quartum
est apium vinum potens et similia

De mania

Cura manie fit sicut
cura epilensie et cum
eisdem medicinis cum
quibus curatur epilensia curatur ma
nia vide in c. precedenti

De melancolia

Elancolicus est triplex
male existimans male
proferens ore quod exis
timat et opere exequens quod existimat
et omni hic ponitur cura Sy
rupi digerentes in passione melanco

lica Rx radicum petroselini an. apii Endivie
lingue cervine capilli veneris camedreos
camepiteos absinthii mellisse an.
m. s. florum boraginis buglosse sticados
violarum an. m. i. scilicet an. ca
rvi anisi siseleos sandalorum rosarum
cyperi barbarum cuscute sq(u)inanti an.
℥ iii liquiricie rase mundate passula
rum mundatarum an. ℥ v thimi epithi
mi polipodii sene an. ℥ ii mirabola
norum indorum an. ℥ iii garioffilorum cina
momi scilicet basilice an. ℥ i mirre cro
ci an. ℥ i florum x succi boraginis
succi fumi terre an. ℥ iiii et cum su
caro sufficienti fiat syrupus et acetoze
tur cum aceto vini et aceto squillitico
Alius syrupus qui utilis est in splene
descriptus est in cap° de dolore sple
nis vide ibi quia optimus Alius sy
rupus quando melancolia facta est per adustio
nem Rx endivie scariole lactuce
an. m. i florum violarum florum ne
nufaris ro. an. ℥ i succi bora
ginis succi fumi terre succi pomorum
acetosorum sive silvestrium an. ℥ ii
aceti squillitici ℥ i et cum sucaro
fiat syrupus datur cum rebus directibus
virtutem et ad splenem et ibi est ra
dix. Solutiva in passione me
lancolica Rx pillarum indarum descrip
tione al. pillarum aggregativarum ℥ s.
incorporentur cum succo boraginis et
fiant xi et una dosis Decoctio
epithimi cum pillulis quas ponit
Item pille parvis debent dari per tres
horas et postea elapsis tribus ho
ris debet dari decoctio epithimi
que talis est Rx mirabolanorum in
dorum ℥ x polipodii ℥ v sene ℥
viii turbit ℥ iii sticados passula
rum mundatarum epithimi retonsis
an. ℥ x omnia excepto epithimo in
lb. iii aque decoquantur donec re
deant ad lb. i s. postea addatur epi
thimum illico ab igne deponatur Cuius

cum ergo infrigidata fuerint membra sa
rata colentur // pille que debent
dari per tres horas ante productam de
coctionem ℞ agarici duas partes
vnc. ʒ aloes salis indi ana ʒ i eli
nigri quartam partem vnc. ʒ Et cum
melle vel iuleb fiant pille dos est
ʒ i pille alie ℞ yerepigre ʒ iii
lap. lazuli bene abluti misceantur
cum modico syrupi de fumo terre fiant
pille dos est ʒ i ß Alia medicina
℞ foliorum boraginis tamarisci sticados
arom. passularum ana ʒ v decoqua
tur in sero caprino et colentur et
in colatura infundantur mirabola
norum indorum ʒ ii per noctem et in
mane dulcoretur cum zucaro et exprime
tur calida Et si volumus medicinam
forciorem adde foliculorum sene ʒ iii
in decoctione et etiam de polipodio
et etiam de aliis medicinis solu
tiuis [illegible] decoctio optima que pre
seruat hominem a melancolia et lepra
et multis aliis malis dispositionibus ℞
epithimi ʒ i ana ʒ ii parum bulliant
lento igne in sero caprino ℔ ß cole
tur et collature addatur zucari ʒ i et
exprimatur in mane x diebus continuis

Approximanda ab extra capiti
quando cerebrum est siccum fiat epithi
ma sine lotio ex decoctione pedum
castrati sine papavere albi Item vel
decoctio foliculorum sene florum bora
ginis buglosse thimi epithimi
ana et fiat lotio capite Item fiant
embrocationes dicte superius in capitulo
de frenesi ℞ recipe succi bora
ginis succi fumi terre ℔ ß et fiat
fomentacio ad caput Sternuta
toria vide supra capitulo de appoplexia

Electuaria conferencia in passi
one mirica Electuarium regis descriptum
in fine capituli multum valet cuius hec
est descriptio ℞ mellisse cortici
citri gariofili galange nucis musc. cro
orientalis mastice cynamomi in
de nucis cardamomi [illegible] lo
co eius ponitur spica [illegible] al. et ru
zedoarie croma [illegible] maioza
ne sc. [illegible] ana partes equales nucis
[illegible] est [illegible] vnc. partes deinde
sumatur kebuli xx emblici xxx
et terantur et in ℔ iii aq. coqua
tur donec ad vnam redeant et
colentur et in colatura ponatur mel
lis ℔ i deinde bulliant donec
aqua consumpta sit Et post ex hoc
melle conficiuntur species quod tamen
in pondere sit triplum ad species et
vsui reseruentur dos est quantitas vnius
auellane et leticiam coloris pulchri
tudinem bonitatem digestionis pro
curat et [illegible] retendat Elec
tuarium de lapidibus etiam valet dyam
uscum etiam vel letificans cor etiam
valet Omnia ponit a mesue vi
de ibi De catarro

Egerentia quando materia est fri
gida fluens ad pectus
℞ radicum yreos emule
ʒ i ysopi capillorum veneris ana ʒ
i liquiricie passularum mundatarum ana
ʒ i mastice olibani ana ʒ i al' ʒ i
nucis [illegible] nucis cipressi ana ʒ ß Et
cum zucaro fiat syrupus cuius detur in
mane ʒ ii cum decoctione contra tussim
ʒ iii ponit Rasis enim est hec ℞
iuiubas xx sebesten xxx passula
rum enucleatarum ʒ x violarum siccarum
ʒ iiii liquiricie rase subtiliter ʒ v
iuiubas ficus [illegible] infusas [illegible] x coquatur in
℔ iii aq. quousque ad i redeant et
colentur Alii sunt syr. digerentes
materiam frigidam in capite fluentem que
descripti sunt supra capitulo de dolore ca
pitis vide ibi Solventia materiam fri
gidam de capite pille cochie hoc
faciunt scilicet pille de yera pigra gali
etiam medicine quasi omnes de
scripte in capitulo de paralisi vide ibi

Alia medicina potest esse ista Rx
pillarum cochie ʒ j ß agarici pil
pe colloquintide bdelij ana ʒ ß sal ge
me grana tria pulverizentur sub
tiliter et misceantur et cum ydromel
le facta cum aqua salvie incorporen
tur et fiant pille grosse ad quan
titatem ciceris dosis est ʒ j ß
Electuarium Electuarium ad insi
trandum de sero in introitu lecti
Rx cynamomi electi ʒ j ß nucis mus
storacis calamite ana ʒ ß ligni
aloes mastice olibani ana ʒ j liq
ricie passularum enucleatarum ana ʒ j
candi ʒ ß zuccari quod sufficit et fiat
electuarium Et zuccarum ligna fiat cum decoc
tione ad pectus superius descripta do
sis est ʒ ß vel ʒ ß Item tanquam
fit in sero quando intrat in lecto tria
grana thuris albi est adeo utile
quod non est sibi compar stante catar
raro grosso Pomum laudani et sa
culus ad caput et unguentum Rx lau
dani purissimi ʒ j ligni aloes sto
racis calamite olibani ana ʒ ß al
ʒ ß nucis mus nucis cypressi sandara
ce ʒ j nigelle cinamomi garofile
ana ʒ ij camomille muscate ʒ ß
mirre spice mastice costi ana ʒ j
ambre ʒ ß musci grana iij pulve
rizanda pulverizentur et con
ficiantur cum aqua rosata et vino
odorifero et modico cere fiat po
mum Item ex maiori parte predicto
rum potest fieri sacculus ad caput
Item posset fieri sacculus ex duabus
partibus milii torrefacti et una parte
salis Aliud odoramentum Rx
ligni aloes storacis calamite ana ʒ j ß
nucis mus nucis cypressi olibani costi
ana ʒ j nigelle torrefacte ʒ ij pulve
rizentur ponantur in panno lineo in
forma rotunda et odoretur Ungue
tur exsiccatum capite mucho prius
tamen ipso raso Rx stercoris columbi

ine agreste Rx sinapis castorei ana
ʒ j euforbij ʒ ß olei rute quantum
sufficit aceti parum et fiant unguentum
Alia unguenta cerota empla et saccu
los quere Rx de capitulo de dolore capitis
Sy. digerentes in catarro de ma
teria calida Rx ordei ʒ j ß se. papave
ris albi ʒ j intubarum scariole ana
xx. ß florum violarum florum nenufaris
rosarum rubearum ana ʒ j zuccari quod sufficit
et fiat sirupus Et detur de eo ʒ
ij cum decoctione ordei ʒ iij vel de
tur in mane calidus aut cum predic
ta decoctione ad pectus Si vis a
lias recurre ad primam partem de sy
rupis digerentibus etc. // solventia in
catarro calido pille de reubarbaro
describende postea in capitulo eius Rx
ponit rasis vide ibi Alia medicina
potest esse illa Rx florum violarum ne
nufaris ana ʒ j prunorum numero x ta
marindorum ʒ ß et fiat decoctio in
qua dissolvatur medulle cassiefistule ʒ j
electuarij de succo rosarum ʒ iij vel dya
prunis ʒ iij Et coletur et detur
mane calida Rx Electuarij de succo rosarum ʒ
ß distemperetur cum decoctione ad
pectus superius descripta et detur
bono mane calida si vis alias me
dicinas solventes catarrum requiras
2a parte et ibi invenies multas E
lectuarium competens in catarro de mate
ria Rx dyapenidis dyadragaganti ana
ʒ j zuccari rosarum ʒ ij penidiorum candi
ana ʒ j et misceantur cum sy. de ne
nufare et fiat electuarium Vel aliter
sic Rx pulveris dyadragaganti fri
ʒ ß pulveris dyapenidis ʒ ij Candi
ʒ j penidiorum ʒ iij zuccari quantum suffi
cit et fiat electuarium Odoriferum in
catarro calido Rx rosarum rubearum san. al. et
ru. ana ʒ ij florum nenufaris florum
violarum ana ʒ j ß spodij ʒ ß campho
re grana tria boli ar. mirti mus. ana ʒ
ij et cum aqua rosarum et gummi ar. et cera

alba fiat pomu odoriferu Caput
purgatu trahens mat̄ p nares
Rx armoniaci ʒ ß piretri subti
lit' pulverizati ʒ ii misceant' cu
succo rute yreos et de eo modicu
calefacto ad ignem trahat' p na
sum et mirabilit' trahet catar
rum p nasum Vel alit' sic Rx suc
ci yreos ʒ i piretri se staffisagre
an ʒ ii pulverizent' et misceant'
et siminatur bombax infusa in iste
tepida et ponat' in nares et tene
atur diu Saculus Rx milii ptes
viii salis ptes iii et fiat saculus
unus palme Vl alit' Rx boni vini
lb ii salis lb i et bulliant sil' pa
rum deinde ponat' panus in vino
et calidus capiti apponat'

De obtalmia

Facto de Rx' conferen
tibus capiti et ptibus eius
pp passiones eius supve
nientes distincte sm unumquodque
capitulum nunc dicendum est de Rx'
que competunt mebris orti a ca
pite et cerebro que sunt in eo pp
passiones eis supvenientes et pp
oculos et primo in cao de obtalmi
a Nota primo q tardare adminis
tracionem medicaminum ordinarum us
q ad tres dies est utile q aliqn
sole evacuationes universales suf
ficiunt et pticulare in cura obtal
mie Nota q Avicenna sunt herbe
oculis appropriate portantes vir
tutes digestivor et solutivor ad
oculos sc betonica verbena euf
ragia celidonia siler montanu fem
culus et ruta Et ideo qn volumus
digere mat̄ platearum Summamus
digestiui uno de hiis q hnt ʒ
de dolore capitis pveniente a fla
et aede de pdicte herbis et si
mag colericam simul' digestiui
ibi sume et aede de pdicte herbis

simul' fac in colerica idem modus
fiet in solucion Et nota q divi
siones debent esse continue ligan
do pedes et torquendo digitos fri
cando extrema et similia Nota re
gulam q nunq debet provocari sanies
in oculis cum statim fieret corrosio
tunicar Duo sunt simplicia rep
cussiva que competunt in principio
obtalmie primu est albumine ovi
dispumatu 2m est lac mulieris ab
ubere suptum Et scias q lac etiam
abstergit racione sue serositatis id
in omni tpe competit Et nota q re
pcussiva nunq debent esse ita frigida
q condensent mat̄ in oculo et ideo
succus solatri non est conferens 2o
q non sint magne stipticitatis ne
dolorem inferant Et hc est 2 pcus
sivu conferens in primo compositum
Rx aq ro ʒ ß albuminis unius ovi co
quassati despumati conquassat' misce
ant' sil' et una gutta vl due dis
tillent' in oculis Aliud Rx mucilla
ginis psillii ʒ i albuminis unius ovi
misceant' cum lacte mulieris lactan
tis puellam q firmu est Et si est dolor
magnus fiat mucillago cum decocti
one papaveris et fasella bobare in
eadem medicina ponat' sup oculu
et sepe removeat' cu desiccet' Et si
dolor essent in ultima malicia ad
dant' opii ʒ iii Vl sic et nota co
lirium album Rx ceruse lote ʒ viii gu
mi arabici ʒ iii opii dragant' an ʒ ß
terant' et subtilit' cribellent' et
cu albumine ovor fiat sief de illo fa
cit mencionem Ras cu lacte mulieris
distemperato sup lapidem puro de con
socabo fiat colirium Aliud Rx aca
cie sanguinis draconis an ʒ i boli ar
ʒ ii fiat pulvis et incorporet' cum
albumine ovi bn agitati et fiat em
plm sup ptibus circumstantibus oculo
qn me' fluunt ad extra Aliud ad

Nō

frontem et supercilia ℞ acacie san
guinis draconis an̄ ʒ ii fiat pul
uis et incorporet' cum albumine ouo
rum eciam q' sufficit Et nō q' flo' ce
phalice brachij oppositi in prin°
competit Et si necesse est reitera
re flo' fiat de cephalica vtriusque
manus Et si ma est fluxa fiat
la... venarum et temporum Et aliqui
ponunt sanguisugas fronti et vento
sas sup nucham cum scarificacione Et
si illa nō sufficiunt facimus cauterium
sup commissura coronali de hijs ple
ne habes cā° de epilencia vide ibi
Conferencia in augmento et sta
tu obtalmie ea sunt quasi eadē
q' in statu magis conueniunt maturati
ua Et hec sunt primum est lac mu
lieris ab vbere suptum Item ℞ mu
cillaginis fenugreci dragaganti an̄
ʒ ii lacte mulieris q' sufficit
et fiat collirium Aliud ℞ cerusse
lote ʒ ii sarcocolle nutrite in lacte asi
ne dragaganti opij an̄ ʒ ß gummi
arabici an̄ ℈ ß fiat subtilissimus
puluis Et incorporet' cum aqua plu
uiali Et tempore administracionis dis
temperet' cum lacte mulieris Et no
ta q' aq̄ pluuialis ex sua subtili
tate multum valet in passionibus
omnium oculorum Aliud et est secretum
medicamine ℞ tucie bn̄ pparate cā
phore subtilit' puluerizate an̄ ℈ i
aq̄ rosacee clare ʒ i vini al ʒ ß
et an̄ q' in oculo ponat' debet a
giitari camphora vt melior fiat
pmixtio Et p vice ponat' in oculo
gutta i vl' ii hec mx'na ɔpcutit do
lorem mitigat et resoluit Epy°
zas quo epy° frons et palpebre ha
bent obtalmiaz in quocumque tempore
℞ succi memite rasis aloes licij
san' rū sarcol' l' anelana indica
croci orientalis an̄ ptes eq'les fi
ant ex hijs pillule et cum necesse

fuerit resoluat' vna ex eis ex suc
co coriandri vl' endiuie et cum aq̄ ro
et fiat epythima puluis eciam
rasis ℞ sarcocolle ʒ x aloe croci an̄
ʒ ii mirre ʒ i hoij ʒ ii puluer
zent' sil' et cribellent' et valet in fi
ne obtalmie puluis alius rasis ℞
sarcocollam albam et pinguem q' in
lacte mulieris mittat' in umbra
dein exsiccet' et optime terat' et oī
bus x ʒ ipius addat' ex succ memi
te ʒ ii que iterum optime trita re
ponantur et cum opus fuerit in ocu
lis mittant' et mirabilit' mitigat
dolorem Confer'ᵗ in declinacione
obtalmie sunt h' ℞ spongiam infu
sam in aqua decoctionis camomille
et mellilotī et eam exprime et sup
oculo pone Nota medicinarum oculi alie
sunt alteratiue frīe vt succi solatri
vir ge' pastoris endiuie lactuce mu
cillaginis psilli aq̄ rasate Alie calide
musco pip acorus celidonia alie co
strictiue mente aloes croci rose Alie
desiccatiue tucia antimo'm climia
hmatitica auri alie leniētes sicut
lac albumine oui mucillago psilij
sucario lazuli Alie maturatiue sicut
aq̄ feniculi vene croci Alie reso
lutiue sicut aq̄ feniculi sarcocolla
Alie stupefactiue sicut succus pomo
rum mādrag' ppter opium et Et nō
q' euacuaciones vniu'sales et spialit'
a capite et flo' sepe debet reite
rari nec vna vl' duabus stare con
tentus Et hoc nō solum debet fieri
in principio sz eciam confert in
aug'to statu declinacion In principio
obtalmie frīe hec conferunt ℞ sar
culis ro ru cōquassatarum ʒ i et
infunde in vino albo actu frigido
et exprime et pone sup oculum Item
succ de spica solutum in lapide con
sorz cum aq̄ feniculi electum in ocu
lis optimum est cuius ℞'ᵗᵃ ...' statim

Epithima sive emplastrum ad frontem
et palpebras Rx aloes sicotrini mir
re acacie ana ʒ i masticis olibani
ana ʒ ß fiat pulvis et incorporetur
cum albumine ovi agitati quod sufficit
et fiat emplastrum. Evacuationes
fiant universales cum pilulis cochiis pil
lulis de yerapigra et de yera galieni
et similibus vide capitulo de dolore ca
pitis dextera et sinistra plene. In
augmento et statu competit col
lirium quod est de mea facultate Rx mucilla
ginis fenugreci gummi arabici ana
ʒ ii sarcocolle nutrite in lacte mu
lieris spice nardi mirre cinamomi.
aloes castorei subtilissime pulve
rizatorum ana ʒ ß misceantur et fi
at collirium cum lacte mulieris fem
ellam nutrientis competit quoniamque approx
imatio. Etiam fit ex eo emplastrum cum
predictis et valet in declinatione op
talmie. Item hec conferunt primo
debet poni paciens in balneo item
lavetur cum vino bono item potatio
vini item spongia superdicta infu
sa in aqua camomille et melliloti hec
autem omnia super oculo sunt ponen
da hic inferius per ordinem scribentur
medicine rasis ad oculos propter non
repetere que sunt pluribus passio
nibus convenientes. Sief album rasis
sive collirium quod dicitur sief primum
quod autem omnes medicinas ad oculos
ponitur est descriptum supra in fo
lio precedenti. Epithima fronte
est descriptum in folio precedenti
pulvis citrinus est etiam descriptus
in eodem folio pulvis albus est et
in eodem folio descriptus. Sief thu
ris sive de thure Rx thuris ʒ
x aromatici sarcocolle ana ʒ v croci
ʒ ii aloes fiat sief et utere cum lac
te mulieris cum fuerit sanies in
oculis ad modum lunelle citrine ma
turat enim et consolidat ulcera ocu-
lorum Rasis capitulo de ulceribus oculorum
Sief plumbi Rx plumbi usti an
timonii lavati abluti calcecumenon
id est es ustum vel fece metallorum gum
mi arabici ana ʒ v opii ʒ ß et fiat
sief cum aqua pluviali vel albumine o
vi et utere cum aqua rosata et albu
mine ovi quando sanies non est in cor
nea vel pupilla et quando intenditur ul
cus consolidare et replere carne Ra
sis capitulo de ulceribus oculorum. Sief
generativum carnis Rx climie ablute
tutie ablute ceruse antimonii thu
ris ana ʒ ii mirre ʒ i sarcocolle
grosse ʒ i ß sanguinis draconis aloes
opii ana ʒ i fiat sief et utere cum
albumine ovi vel aqua feniculi facit
carnem generari prohibet enim egressi
onem uvee et vestigium subtiliat
Rasis in capitulo de ulceribus oculorum
Sief alxir Rx antimonii se. dari
gi id est lapidis ematitis ana ʒ x aca
cie ʒ iii aloes ʒ i et fiat sief cum
succo rubi et administretur cum al
bumine ovi aqua rosacea in oculis distil
lando cum lapide barbari valet ut sief
precedens. Sief rubeum Rx marcasite
colcotar combusti ana ʒ ii mirre
croci ana ʒ i piperis longi ʒ ß asper
gantur ex vino veteri et fiat sief
Rasis capitulo de scabie sive sebel. Si
est viride Rx sinamachi ʒ iii colco
tar usti ʒ vi arsenici citrini baurach
spume maris ana ʒ i salis aroma
tici ʒ ß armoniaci dissolvatur in suc
co rute et species eis aspergantur et
fiat sief Rasis capitulo de ungula
Sief de calcando Rx floris usti heris
calcanti ana ʒ v sinamachi ʒ ii sal
aromatici baurach arsenici sublimati ana
ʒ i terantur et una ebdomada dimit
tantur deinde fiat ex eis sief Rasis
capitulo de ungula. Sief contra maculas
rubeam Rx arsenici citrini olibani
mirre armoniaci ana partes equales

et fiat sief cum succo coriandri cum
que distilletur in oculo quousque dolor
perseveraverit. Rasis capitulo de macula
rubra. Alcohol contra lacrimas. Recipe tucie
ʒ x. mirabolanorum citrinorum, coralorum
rubrorum aloes ana ʒ ii. piperis ʒ s. et fi
at subtilissimus pulvis. Rasis capitulo
de lacrimis. Alcohol contra visum. Recipe tu
tie ablute exsiccate ℥ quinque ig
nite extincte in urina pueri vir
ginis postea quinquies ignite et extinc
te in aqua rosata ʒ xx. deinde
extrahatur succus sansuci viridis
et per noctem in residentia ponatur et co
letur ex quo tucia aspersa dimittatur
tamen quousque siccetur et postea teratur.
deinde sumatur ʒ ii piperis nigri ma
cropiperis celidonie omnium ana ʒ ii. sal
armoniaci ʒ i postea omnia terantur et
ex succo tenere feniculi aspergan
tur et siccata iterum terantur ~~et exsic~~
~~centur~~ et reponantur et cum necesse
fuerit in oculis mittantur. Rasis capitulo
de debilitate visus. Sief de fellibus
Recipe fellis gruis fellis saboth secundum
quosdam est piscis habens rostrum
longum secundum alios est muris fellis hir
cini accipitris aquile perdicum ana omnium
unum siccum. Sumatur quoque de omnibus
ʒ x illorum siccorum euforbii cologn
tide sapini ana ʒ i. trita congregen
tur ex succo feniculi et ponantur
in oculo demum id est illius qui non po
test videre post occasum solis. Et valet
aliqualiter in principio dilatationis
pupille. Rasis capitulo de aqua descendente
in oculum. Sief memite. Recipe memite
camedreos cortici thure mirre sar
cocolle aloes atramenti aristologie rotunde
ana ʒ i terantur sicut alcohol et utere.
Aqua mirabilis ad visum confortandum
et clarificandum et omnes maculas
expertissima. Recipe feniculi rute verbe
ne eufragie betonice endivie sile
ris montani rorismarini capilli veneris

terentur ana et stent per diem et noc
tem in vino albo in 2º die dis
tillentur in alembico in quo sit aqua
ro. quod primo distillaverit erit quasi ar
gentum 2º quasi aurum 3º quasi balsa
mum et serventur in talibus ampullis et
cum opus fuerit delicate primo bal
samum tribuatur et firmamenta [illegible]
constantini herbas. De ulceribus oculorum
fiant primo evacuatio
nes universales et flo[botomia]
secundum modum superius dic
tum et reiteretur sepe ac etiam di
versimode primo ponatur sief album
dissolutum cum lacte mulieris et si
non confert ponatur sief de thure
cum lacte mulieris et fila de bom
bace posita super oculo donec sanies
sit egressa. 3º ponatur sief ad generan
dum carnem. Et si egredietur unea
generetur sief de ebora 4º ultimo
medicinis removentibus vestigium
et dicentur in capitulo de albedine. Et
nota quod tribus modis extrahitur sa
nies de oculo primo cum abstersivis
sicut cum ydromelle facto ex aqua
pluviali et melle ro. co. et panno
lini madefacto in dicto ydromel
le tepido. 2º est cum attractivis si
cut sief de thure quod mirabiliter attra
hit adeo quod sagittas trahit ad se et
hoc maxime est canon avicenne. 3º cum
desiccantibus sicut cum pulvere tucie
extincte pluries. Emplastrum cum mu
cillaginibus quod maxime valet in his
egritudinibus. Recipe seminis lini feni
greci ana ʒ s. et conterantur bene et
misceantur cum lacte asine vel mulie
ris quantitate sufficienti et dimittan
tur per duas horas et postea ab eis
extrahantur mucillagines cum linea
pecia subtili forti et cum eis misce
atur aliquid croci quod maturat et sol
vit. Et si vis ipsum facere cum aliqua re
percussione adde de mucillagine psillii

Expertissimum quod si [illegible] [illegible] quod [illegible] applicatur [illegible] et [illegible] et ponatur ad [illegible] in loco [illegible] optime consolidat

Et si vis cum confortacione pone de mucillagine citoniorum cum eis. Hec enim mucillagines debent poni super oculum cum sanies in cornea existit tam diu quod sanies fuerit evacuata et resoluta et non ultra ponendo semper de sief de thure sicut dictum est ter vel quater in die sicut quod fuerit necessarium. Et debent evacuari ulcera oculorum. Et nota quod hec egritudo est periculosa et difficilis cure et maxime quando proveniunt a variolis.

De hiis que in oculum cadunt

Utere [illegible] pro oculum in hoc [illegible]. Etiam lavare oculum cum aqua calida etiam [illegible] lac mulieris ab ubere mulctum multum valet. Etiam si necesse est aperto oculo capiatur cum tenaculis [illegible]. Aliud Recipe betonice celidonie verbene eufragie ysopi.

De albedine que est in oculo

Nota quod albedo proveniens ex cicatrice curam non recipit verum sed quandam palliacionem defedacionis eius. Sed si proveniunt ab humore flegmatico vel alio non purgato bene recipit curam. Et hoc melius in pueris quam in senibus. Et sciat quod hec egritudo numquam curatur nisi beneficio cyrurgie. Si albedo est subtilis in corporibus teneris assiduatur evaporacio cum aquis calidis et balneis et sepe administretur pulverizacio post pulverizacionem huius pulvis Recipe sarcocolle [illegible] tartari spume maris ana partes equales fiat pulvis et pulverizetur super oculum. Et iterum administretur stercus lacerti sarcocolla [illegible] alexandrini ana et pulverizatur et pulverizati conferunt super oculum. Recipe pulvis ossis sepie cum lacte mulieris pulverizatum multum valet. Item valet succus lingue passeris et est herba cum qua [illegible] visum recuperant. Item Recipe stercoris [illegible] exsiccati ʒ s. sani mellis quod sufficit ad incorporandum misceantur et distemperentur cum aqua feniculi vel eufragie et fiat collirium. Item Recipe spume maris ʒ ii. [illegible] ʒ iii. et fiat pulvis subtilissimus. Et nota quod albugo debet semper mollificari cum lacte ab ubere vel cum mucillagine fenugreci vel cum decoctione malue postea debet medicari cum medicamine [illegible] cui nullum potest sibi esse compar in bonitate. Aliud est etiam valens et est aqua rorismarini facta sub terra. Et fit sic: Habeatur vitrum mundum et impleatur floribus rorismarini obturetur et ponatur in estate sub terra 40 diebus maxime in estive.

De sebel et scabie

Primo oportet facere corporis mundificacionem cum [illegible] solucionem ventris ventosacione et aliis diversimode. Et si est antiqua oportet quod fiat oculus [illegible] ut sanguis egrediatur vel cum alio faciente evacuacionem illius sanguinis. Deinde laventur oculi cum aceto et aqua rosata et emplastrentur cum vitello ovi et oleo rosato colirium basilicon. Et si res non est antiqua utatur colirio basilicon. [illegible] est hec Recipe [illegible] ʒ x aloes ʒ viii piperis [illegible] ana ʒ i [illegible] ʒ iiii [illegible] ʒ iii cardamomi gariofili spice ana ʒ i salis [illegible] ʒ i camphore ʒ s. et terantur et fiat sief. administretur quando necesse fuerit cum lacte mulieris. Aliud colirium quod removet pruritum et scabiem oculorum et confert sebel et tenebrositati visus de quo dicit ysaac quod venditur ponderi

anzi pp eius excellenciaz Rx tucie
enibheoz an .ʒ. i. anthimonij an
.ii. meinte croci an .ʒ. i. campho
re ana .℈. gabe mustate damch
.l. .i. salis arē .ʒ. i. terat' otan
one bona in vase lapideo mun
to et pone sup eam aquam pluui
alem sup in qua infusi fuerant per
duos dies ex mirabolis myzab
arat' xx postea fuerant contri
ti et demde cole aquam et infun
de ex ea parum sup medicas et
permitte exsicari de fundo de aqua
predicta et fiat sicut panis et
sic paulisper infundendo et tri
turando usque ad totiens aqua consup
tionem demde fiat collirium cum aqua
ro. vino albo vel fiat alcool sub
tilissima et administret ubi opus
fu hac etiam valet collirium rube
um et collirium viride. Ras vide ibi
Aliud ana Rx vitellum ovi com
terente dum accipit a gallina et
infundat ab in aceto forti .9. die
bus demde exsiccent' et subtilissi
me pulverizent'. Et de illo pul
vere in oculis ponat'. Et nota quod
bonum est ubi oportet rebus mollificati
tibus partes oculi sicut decoctio fe
nugreci malue et similium. De
lacrimis cum pruritu

pithimia Ras descripsi
in cap° de obtalmia in
augmento de causa cal
lida confert. Aliud valens ad do
lorem oculorum et lacrimas Rx la
nam non lotam et comburat' et eius
cinerem diligent' tere et ex eo cum
albumine ovi frontem et tempo
ra line Et statim meat' fluxus
lacrimarum amputat et tollit Ali
ud optimum ad lacrimas et tenebro
sitatem Rx succi granatorum ace
tosorum coch usque ad medietatem
colati lib. ℈. demde pone sup ipsum

sief meite aloes boni pirci hay ro
ti an .ʒ. ij. meinte ydromellis
quod fit ex vino aqua et melle damch
.ii. demum pone in vase vitreo et ob
tura orificium eius et dimitte ad
solem diebus x° et mittat' in ocu
lis mane et sero et est bonum ex
pertum est Aliud conferens ardori
asperitati exaturdinibus assuete cali
dis et ei qui patit' descensum co.
et ei cui videtur vinum duo Rx sar
cocolle nutrite in lacte mulieris die
bus pluribus .ʒ. iiii. drag. albi olliba
ni scorie ferri margaritarum non
perforatarum an .ʒ. iii. spice inde chimi
e auri argenti an .ʒ. v. ℈. amidi
seruse an .ʒ. ii. tucie subrubee .ʒ. iii.
tere omnia et imbibe cum aqua rosata
sic conterendo demde fac exsicca
ri demde imbibe in succo granato
rum acetosorum et fiat sicut panis
demde cum aqua solatri demde pone
camphore .ʒ. i. zuc' tarbazeth .ʒ. i. ℈.
demde tere ultima contritione et fi
at sief et utere cum aqua rosarum et
albumine ovi et lacte mulieris
Aliud panni corrodens sanguinem
et pruritum removens ab oculis
et lacrimas stringit Rx tucie alex
andrine .ʒ. i. tere optime in mor
tario et lib. .i. optimi vini albi ac
bi et mitte aliquantulum de dicto
vino cum dicta tucia et due opti
me conterendo Et semper adde pa
rum vini Et iterum due bene et
tum sic fiat quousque totum vinum
mittat' postea mitte in vase ra
mi et fac bullire ad ignem ali
qualit' Et post remone ab igne
et adde aloes epat' optime pul
verizati .ʒ. ii. due bene et cum
fuerit bene infrigidatum pone
in ampulla et usui reserva Et cum
necesse fuerit pone .ii. guttas vel
.iii. in oculum stet supinus per duas

horas Et nota quod in hac passione
sicut in aliis oculorum predunt
evacuaciones flo. dimersiones
et similia sepe supius dicta

De cura ungule oculorum

Cura ungule melior est
demudacio eius cum fer
ro si grossa est et resi
duum eius consumet cum rebus ab
sterzentibus et corrosivis sicut
est sief viride sief de calcanto
posita hic a Ras Si vero subti
lis est fiat sine ferro cum predictis
et aliis lenioribus sicut scintilla
Rx stomachorum passerum excoriatorum
ʒ j olei medulle seris bombare
quod sufficit ad incorporandum misce
antur ad modum unguenti liquidi A⁰
Rx viride eris vitrioli sal ar⁰ he
ris usti ana ʒ g tam generum piperis
terre viridis exsiccate Rapini
galbani ana ʒ j fellis hircini
ʒ ij pulverizentur subtiliter et cum
succo maiorane et modico mellis
fiat collirium Nota quod hic predunt
evacuaciones flobothomia dimer
siones et similia sicut in aliis

De macula rubea oculorum

In principio huius conveni
unt evacuaciones flobotho
mia ventosaciones in spa
tulis Etiam epithima ad fronte
Ras descriptum supius capitulo de obtal
mia Etiam alia consimilia que po
nuntur in obtalmia calida in principio
et augmento Et oculis cum bom
bace sit bolo ar^ns luti sigillati
cum mollia cum albumine ovi 2⁰ post
principium Et in principio et aug
mento et statu distillet in ocu
lo sanguis pulli columbini aut tur
turis et capiatur et subtus ala dex
tera et sit recens Et valet aqua
raphani distillata in oculis te
pida Etiam ab extra ponatur emplastrum

de foliis raphani et passularum cum
modico sirupe columbini Et fiat
evaporacio cum rebus solutivis
dictis in capitulo de obtalmia Et fenu
greco camomilla mellilolo rosis et si
milibus In fine ponatur in oculo
collirium rabazchis et fortius illo
est sief saboth Sief conferens
macule rubee Rx thuris mirre
rori auri armoniaci ana ʒ v ar
semci ʒ g et fiat sief et cum aqua
feniculi administretur Aliud confe
rens homini Rx thuris partem unam
terre ultima confractionis et fiunde sup
ipsum ex aqua pluviali in qua dis
solutum sit salis masse sal ar⁰
salis gemme orcit ana partem unam
parte ʒ ij conterantur et distillentur in aqua
vine et ferro Sief saboth Rx ar
semci loti et sublimati demum loti
et confricati cum aqua coriandri ʒ in
sarcocolle piperis armoniaci lapidis la
zuli ana ʒ v distillentur dissolvatur
armoniaci in aqua in qua dissolutum
sit ex sale armoniaco ʒ g et fiat sief
et vero cum lacte mulieris

De cura lacrimarum oculorum

Nota quod lacrime magis
contingit in lacrimis
magnis quam parvis et max
ime capite existente humido Et
non quod factis evacuacionibus flo. et
dimersionibus primo ad frontem
et tempora repercussiva competunt
que dicta sunt in capitulo de obtalmia
2⁰ resolutiva sicut hoc emplastrum
positum super commissura Rx laudani
ʒ iij arabici ab arsemci ʒ j mastice
ʒ v mirti mundati torrefacti ʒ
ij misce anter cum oleo camomille et
fiat emplastrum latitudinis palme et
longitudinis quattuor digitorum 3⁰ ex
siccantia Rx turis ʒ ij cum aqua
ante vel cum aqua mirre ad hoc
apponatur quod fortius exsiccat ut sic

Rx pulvis ossium

Ad palpebras que non habent pilos
Rx radicem arundinis [illegible] et
et comburere et pulverizare et
[illegible] cum aceto [illegible]
et unge locum [illegible] mane
et sero [illegible] cum [illegible]

Rx puluerizatis ossium mirabulanorum ke-
bulorum combustorum et cum aqua vite
fiat collirium. Vel sic Rx tucie infu-
se et ablute cum aqua rosacea ʒ ii
coralorum al. et ru. ossium mirab. ke-
bulorum adustorum sinnar(?) gallarum alo-
es mastice olibani opopii ana ʒ i
puluerizentur subtiliter et cum aqua in-
fusionis dragaganti et gummi arabici fi-
at collirium. Item in hoc vz colliri-
um descriptum supra in capitulo de lacrima-
libus et pruritu vide ibi. De vi-
sus debilitate

Premissis euacuationibus
sepe reiteratis et flebo-
thomia si expedit et di-
gestionibus potest administrari tyri-
aca ʒ i s cum aqua feniculi sto-
macho ieiuno. Item mirabolani ke-
buli conditi quacumque hora diei vz.
Aliud Rx betonice xberie(?) celidonie
eufragie ysopi polegii sirorum(?) ana
ʒ s seminis feniculi silezis mon-
tani anisi coriandri preparati se. ma-
iorane se. basilicon maris carda-
momi anisi coriandri preparati se-
minis maiorane se. basilicon maris cardamo-
mi ana ʒ s cinamomi ʒʒ galange
nucis mu. ana ʒ i piperis longi
aloes folii mastice spice nardi ana
ʒ s corticum citri conditi ʒ iii conserue
boraginis conserue anthos ana ʒ ii zu-
cari quantum sufficit et cum aqua rosata et
aqua feniculi fiat electuarium de quo
semper utatur dosis est ʒ i vel circa [illegible]
nuce. Etiam oculo apponendus est
liquor qui distillatus egreditur ab epate
hircino assato in quo sint imposita
multa grana piperis longi et bene con-
fortat visum. Tyriaca cum aqua feni-
culi multum valet dosis est ʒ v. Eti-
am vz suffumigium ad oculos factum
ex decoctione rapparum(?) et epatis hir-
cini. Item et hoc plus aliis va-
let aqua distillata celidonie feni vel be-
ne eufragie maiorane rute sin-
gularis vel commixte posite in oculo.
Etiam valet collirium [illegible] superius
descriptum et est alcool [illegible] visum. Item

hoc valet Rx silezis montani maio-
rane eufragie rute celidonie fe-
niculi ana ʒ i s ʒʒ spice nardi pi-
peris longi gariofili tucie bene prepa-
rate sarcocolle nutrite in lacte hominis
in aloes ana ʒ s fellis aquile fellis
accipitris fellis hircini de quoli-
bet vini balsami ʒ ii mell ro. co.
ʒ s puluerizentur [illegible] misce-
antur in estate in sole calido continue
agitando et si fuerit hiemps fiat su-
per prunas et reseruetur in vase vitreo
et oculis distillet. De pilis in-
uersis tumore palpebre

Pili inuersi curantur quin-
que modis scilicet adherencia
vel inuiscatione cauterio
ordine cum acu abbreuia-
tione palpebre cum sectione et euulsio-
ne prohibitiua. Nota quod fel hirci et
sanguis eius cum castoreo et ferrugi-
ne ferri admixtione incorporata et
reducta ad formam silicem lenti vel
squamis piscium prohibet pilorum genera-
tionem maxime si euulso pilo distin-
guatur cum saliua hominis ieiuni et ponatur
super loco unde emissus est pilus
hora una et mitigat dolorem. Tu-
mor palpebre et eius incisione cura-
tur cum cyrurgia sequendo carnationem
palpebre // Natta palpebre cura-
tur incidendo cutim et apponen-
do granum salis et nitri ubi natta sta-
bat et postmodum desuper albumine
oui cum cumino. Ista omnia sunt
implenda cum cyrurgia et ideo ulterius
non est dicendum. De aqua descen-
dente in oculis

In curatione ymaginationum
significantium cataractas
et timorum aque ad oculos
primo ordinetur dieta 2o
euacuatur cum apparatu et flebotho-
metur si expedit et diuertatur.
3o confortetur cum hiis que dicta sunt
capitulo de debilitate visus vide ibi. 4o
administrentur de inscripte medici-
ne clarificantibus et resoluentibus
materiam in oculis existentem sicut est co-

[illegible] ut pili [illegible]
Rx [illegible] que [illegible]
[illegible] et pone [illegible]
[illegible] et fac [illegible]
in aqua [illegible]
[illegible]
[illegible] abluc-
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] ablue [illegible]
omnes [illegible]

licium factum ex aqua maiorane feniculi rute rosis confortata cum cinamomo pipere longo spica nuce muscata et ultimo apponatur succus de fellibus hic scriptum a Rasi. Contra re(…) Aliud R fellis accipitris balsami ana ʒ ii ethi albi piperis ana ʒ i pulverizentur et cum aqua raphani fiat collirium Aliud R fellis hircini perdicis ana ʒ i ponantur in panno lineo mundo fricentur subtiliter quousque totum dissolvatur deinde addatur balsami ʒ i et fiat collirium Aliud R salis armoniaci oppoponacis ana ʒ i distemperetur cum lacte ficuum et fiat collirium Et nota quod omnia dicta in capitulo ungule multum valent et odorare maioranam et est res singularis multum Si autem cataracta firma fuerit cum acu deponi debet factis evacuationibus et aliis adhibitis necessariis cum fuerit deposita super oculum ponatur emplastrum factum de vitello ovi congelato cum oleo rosaceo vel violaceo et stet in loco obscuro remoto ab omni motu anime et corporis per dies novem et post utatur confortantibus visum et maxime collirio descripto in cura debilitatis visus utatur etiam mirabolanis conditis Et alia faciat que mandat auctor videas ibi parte Non aspiciat acute in oculis a cuius cataractam removit et est quid mirabile

De dilatatione pupille

Primo fiant evacuationes universales 2o fiant contrarie diversiones sicut cauterium a parte posteriori laqueus in oculo scarificatio aurium et similia 3o fiat tollerativa famis 4o administrentur resolutiva humoris existentis in oculo facientis dilatationem sicut alcohol ex felle edi cum succo feniculi et parvo sale armoniaco aut ex felle hirci aut ex felle testudinis et ex capitibus hirundinum adustarum Et etiam fiat ex melle cum succo celidonie et est expertum Super frontem vero ponantur emplastra et epithima repercussiva et resolutiva ac etiam super oculum

De fistulis que in angulis lacrimalibus fiunt

Ota quod cura ex rebus mirabilibus que ad hanc egritudinem curandam attinet et hec facto emplastro ex eo cum expressione granatorum sanat In hac cura 4or sunt per ordinem observanda primum est quod fiat ampliatio ulceris sic quod fundum videatur et hoc fit cum spongea vel medulla sambuci vel tamarisci vel rosario 2m quod mortificetur caro callosa que est in fundo que est radix fistule Et hoc fit cum cauterio actuali vel potenciali sicut hoc R ~~Arsenici~~ arsenici rubei atramenti [illegible] aliorum calce vive salis armoniaci aluminis ana ʒ i pulverizentur et incorporentur cum urina pueri virginis et desiccentur ad umbram et modicum ponatur in fistula quolibet mane et postea mundificetur locus Aliud bonum R eris usti ʒ iii [illegible] ʒ una pulverizentur subtiliter et bulliant in aceto ʒ 6 usque ad spissitudinem et ungatur tenta et ponatur in fistula Aliud R foliorum rute agrimonie celidonie ana m. 1 contundantur et bulliant in lb. 1 aque rute usque quo redeant ad medietatem et coletur et colature due vel tres gutte possunt poni qualibet die in fistula 3m est mundificatio Et illud fit cum ydromelle facto ex aqua rute et melle rosato etc. et etiam cum vino calido stiptico vel stipticato cum rosis 4m est generatio carnis et potest fieri cum illo medicamine R aloes olibani sarcocolle mirre in aqua feniculi ana ʒ ii olei rosati ʒ ii cere quod sufficit et fiat unguentum Etiam potest fieri cum pulvere radicum yreos Aliud et multum valet in quamcumque fistula R foliorum agrimonie foliorum olive

foliorum rute an̄ .M. ii. conquassentur
et bulliant in aqua lb viii: et
colentur et qualibet die ponatur
in fistula

Rx^te adiecte tractatui egritudinum aurium secundum ordinem capitulorum nonum almansoris et primo

De dolore qui fit in aure

Circa istud capitulum primo
nota quod sex sunt con
ditiones observande in
hiis que iniciuntur in au
rem primum est quod illud non sit
multum calidum vel frigidum sed te
pidum 2º quod sit in parva quantita
te 3ª quod stet per longo tempore quod
sufficit morari per tres horas
4^tum quod antequam aliquid iniciatur pri
mum sit expulsum 5^m dum iniciatur
aliquid in aure paciens stet
super latere sano 6^tum quod locus sit
bene mundificatus artificio propter tor
tuositatem in aurie Nota quod rep
cussiva non conveniunt apostemationibus
aurium quia repellerent ad cere
brum 2º iniciatum appositum auri
semper debet habere virtutem ex
siccativam aliqualiter ad conservationem au
ris ut ait galienus 5º de ingenio sani
tatis tamen illum medicum ulcera
tionum in causa calida Rx farine fe
nugreci quantum sufficit mucillaginis
fenugreci seminis lini: an̄ ℥ ß pin
guedinis anguille in assatione ℥ ii
litargirii cerusse olibani pulveri
zatorum an̄ ℥ i aceto ℥ i ß olei
sisamini quod sufficit misceantur et fi
at unguentum mediocriter liquidum et
si materia fuerit frigida ponatur plus de
mucillaginibus et loco pinguedinis

anguille ponatur pinguedo anatis vel
vulturis Item quando materia est frigida fit
emplastrum ex rape decocto sub cineribus
cum butiro Quando materia est frigida hoc
valet et est experimentum mesue
Rx colloquintide ℥ i bulliant in oleo
℥ vi usque quo redeat ad duas
et de illo oleo immitte in aure duas
guttas Item succus ligni frax
ini cum ponitur super carbonibus frax
ini et dissolvitur succus ille et res
ervetur in vase et ponitur tempore
necessitatis gutta una vel due ex
perimentum est mirabile Item Rx
succi rute ℥ ii mellis ℥ i castorei
℥ ii misceantur ad ignem lentum ex
perimentum est auris Balneum in quo
ingreditur si materia est frigida fit
cum herbis huius scilicet stechados camo
milla cimini bacce lauri Quando
causa doloris est ventositas fit sac
culus ex betonica sicca et multum
valet Similiter sacculus ex aniso
et cimino et debet torrefieri
Ad idem quando dolor multum molestat
Rx olei ro. ℥ i olei oppii gr iii cas
tore gr ii croci gr i et mis
ceantur Item filonium cum oleo ro.
vel cum lacte quando est dolor frigidus
cum sibilo Rx olei de amigdalis
amaris ℥ i olei de castoreo ℥ ß mus
ci gr iii misceantur et fiat inunctio
Item valet ad idem oleum nar
dinum oleum costinum oleum de lilio
oleum de ruta et potest addi buti
rum liquefactum et adeps galline et
anceris et in hoc valent lumbrici
terrestres et vermes qui stant sub
vasis si assentur et pulverizentur
et misceantur cum oleis predictis Ad
idem Rx calamenti absinthii cina
momi origani sansuci foliorum lauri
an̄ M i cimini anethi an̄ ℥ ß
terantur parum et ex hiis decocte in
aqua fiat evaporatio ad aurem Em
plastrum anodinum et resolutivum quod removet
cuiusque doloris Rx radicum altee florum
camomille mellilotti violarum siccarum an̄
M ß farine fabarum farine ordei

an. ʒ. ii olei camomillini oleum amigdalarum dulcium an. ʒ. i s. et fiat secundum artem emplastrum et est bonum et conveniens. De vulnere quod fit in aure. Emplastrum mundificans saniem de aure ℞ armoniaci terbentine cere an. ʒ. s. galbani ʒ. ii. succi rute per se ʒ. i. s. mirre castorei an. ʒ. i. misceantur omnia cum oleo laurino ad modum cerote. Succus foliorum olive cum melle distillatus in aure purgat eam a sanie et est exprimentum aure. Item aqua decoctionis piscium saltorum vel olivarum salitarum idem facit si proiciatur in aurem. Ad idem vinum decoctum cum betonica. Ad idem ex mel quando mundum est multam facit. Unguentum mundificativum ulceris mundificata saniem ℞ squame ferri facti in sartagine extincti quinquies in aceto semper removendo acetum ʒ. ii olei ro. cere an. ʒ. i. et fiat unguentum de quo tenta inungatur et ponatur in aurem. Ad idem ℞ squame ferri preparate ut s. bulliat in oleo ro. duarum partium et 3e aceti et de collatura ponantur due gutte vel tres in aurem. Unguentum consolidativum conferens quando prevenit a mala fra ℞ mirre castorei aloes an. ʒ. s. olei laurini ʒ. i aceti ʒ. s. cere quod sufficit et fiat unguentum. Ad idem si fistula sit facta in aure ℞ mellis ʒ. s. vini ru. ʒ. ii. misceantur et cum tenta in fusa in predictis immittatur in aurem. Etiam in hoc valet urina pueri virginis cum felle tauri et omnia que dicta sunt in fistula lacrimali ponatur. Licinium cum felle thauri et ponatur in aurem. Ad idem et forcius ℞ scorie ferri ʒ. s. fiat cum aceto in sartagine decies et postmodum auri comprimentur parum admittatur. Ad idem quando est dolor ℞ vini ponici potentis ʒ. ii aque piscium saltorum ʒ. i s. fundantur in aurem quando vehemens est dolor cum sanie.

De sono et tinnitu aurium

Hec conferunt ea que dicta sunt in ca° de dolore auris. Suffumigium factum de stipitibus fabarum decocte in aqua multum removet tinnitum sonitum quando causatur a materia fumosa. Ad idem valet descripta in precedenti folio vide ibi. Alhasen ei conveniunt sibilus et sonitus ex acuitate sensus auditus. Tunc distilla oleum ro. decoctum cum aceto forti valde. Ad idem valet lac mulieris. Ad idem ℞ granorum pini ʒ. s. castorei ʒ. ii. tere utraque cum aceto et tepidum distilla in aurem. Et quando fuerit ex ventositate grossa fiat hec suffumigatio ℞ aneti calamenti origani sansuci rute stecados fo. lauri camomille an. m. i. bulliant in aqua sufficienti et sufficienter et fiant evaporationes ad foramina aurium per instrumentum debitum. Purgationes semper premittantur.

De gravedine auditus

Oleum laurinum iniectum in aurem quando provenit a reuma frigida simul cum oleo amigdalarum amararum similiter oleum balsami silvestris vel oleum iunipi. Et nota quod ponere guttam olei sinapis de 3° die in 3m diem in aurem non audientis liberat eum de experientia Avenzoar. Gentilis narrat in suis consiliis quod curavit quemdam iuvenem a surditate. Nam fecit eum ut phisicus Archigeon postea distillavit in aurem mirram cum oleo rapino et lauzino. Ad idem distillentur in aurem ea que habent dissolvere et resolvere humores et cetera sicut sunt mel sal fel capre succus rute oleum aneti et similia. Et nota quod purgationes et diversiones communiter sunt in hoc maxime necessarie et ideo non sunt dimittende.

Ad extrahendum vermem de aure

Ad deprehendendum vermem ℞ vini ʒ. ii. mellis ʒ. iii. olei ro. ʒ. iii. misceantur cum albuminibus duorum ovorum

deinde lana infundatur in predictis
et impleatur auris de ista lana pos
tea subito ista lana extrahatur
de aure et post paciens ambulat su
per aurem ℞ olei absinthii olei
amigdalarum amararum ana ʒ i pulve
ris aloes et misce et in aurem i
pone secundum regulas predictas Ad i
dem valet distillacio cucumeris
asinini in aurem Et si aliquid dya
gridii imponatur melius ℞ succi cu
cumeris asinini ʒ ii dyagridii
ʒ i misceantur et guttatim imponatur
De hiis que infinguntur in auri
bus ab exterioribus Apposito ven
tose magne capientis totam aurem
extrahit omnem rem de aure Ad
extrahendum aquam ab aure Appo
sito sacculi ex rebus exsiccantibus
sicut cynamomo aniso et similibus
Item ambulare super uno pede ca
pite inclinato super aurem in qua aqua
penetravit Ad idem fiat evapo
racio auris cum floribus camomille
mellilotii et seminis lini bulientibus in
aqua Ad idem proficit sternutaci
o semper capite inclinato super aurem
in qua existit aqua Ad idem suf
ficit quoque effusio oleorum calidorum
sicut oleum camomillinum anetinum de
amigdalis amaris De sangui
ne ex naribus et eorum ulceribus

Sanguis fluens ex na
ribus restringitur sex
modis primo per infrigi
dancia cum quibus sanguis ingros
satur sicut lactuca semper viva aqua
rosacea aceto et similibus Et si expe
dit addatur opium iusquiamus madra
gora et similia Et ideo pannus in
fusus in aqua et aceto et expressus
positum circa collum multum valet
Similiter infrigidare spatulas ac e
ciam infrigidare epar Et emplas
trare eciam ex frigidis frontem
et tympora eciam multum valet
2o modo restringitur cum stipticis
sicut acacia ypoquistidos
bolo armeno corallo lapide ema

tite terra sigillata et sic de aliis que
restringunt orificia venarum Et ideo
valet hoc emplastrum ℞ succi planta
ginis aque rosarum ana ʒ iii aceti ʒ s
albumina duorum ovorum terre sigilla
te quantum sufficit et misceantur et fi
at emplastrum aliqualiter liquidum Valent
trocisci ex pulvere constrictivo eius
rei ℞ quos describit Mesue et est
talis ℞ sanguinis draconis gummi
arabici assati ambre i seminis rosarum s
acacie ypoquistidos spodii balaustie
boli armeni terre sigillate lapidis ema
tite coralli rubei ana ʒ i s seminis papa
veris seminis portulace cornu cervi usti
in adusti cineris gallarum imbutarum cy
pressi ana ʒ i pulverizentur subtiliter
et incorporentur cum succo planta
ginis et fiant trocisci possunt eciam
reduci in forma emplastri et super
tympora poni 3o modo restringi
tur cum conglutinantibus conglutinan
do orificia ~~stomati~~ venarum sicut
tucia mastix dragantum farina
volatilis in molendino tela aranee
et similia Et hec misceantur cum a
qua frigida ut melius adhereant
4o modo restringitur cum restrin
gentibus a forma specifica sicut
stercus asininum succus eius et cinis
eius intinctus stercus porcinum ka
rabe portulaca menta et cinis sur
nus panni qui stetit diu in camistro
tela aranee Et nota quod omnem flux
um sanguinis stercus asininum restrin
git quomodocumque approximetur sive
sit ex emoroydis sive ex vulnere
et maxime succus stercoris Quin
to restringitur fluxus sanguinis ex
naribus cum distrahentibus sive mi
nuatur flebotomia cephalice vel epatice
vel saphene vel vene magne que est in
spatulis vel alterius vene in parte
diversa sive evacuatur ut cum ven
tosa posita super membra a quo pro
venit fluxus sive sit epar si
ve splen Eciam cum ligaturis ex
tremorum scilicet brachiorum costarum ma
millarum testiculorum Eciam per appos

veterarum fortius p(ro)mugenium ad ex
trema et sub assellis in alijs p(ar)
tibus corporis 6o modo s(t)rin
gitur fluxus sanguinis cum cauthe
rizantibus inducentibus crustam
sup(er) orificiis venarum a quibus e
manat sanguis sicut atramentum
arsenicum calx viva insufflando eam
in nares Etiam ferrum ignitum
si caute ponatur Alumen operatur
a qualitatibus et forma specifi
ca et etiam cauterizat Multas
facit laudes avic(enna) de balneo allu
minoso in restringendo menstrua
De vulneribus que sunt in inte
rius narium R(ecipe) medulle micelli
cum draganti gu(m)mi arabici an(a) ʒ ii
olei sisamini ʒ v cere q(uantum) sufficit et
fiat unguentum Ad consolidandum vero
unguentum de scarsca scriptum a nico
lao Ad idem R(ecipe) oleum amigdala
rum dulcium ʒ i olei ro(sarum) ʒ ß butiri
loti adipis galline mucillaginis
draganti an(a) ʒ ii cere q(uantum) sufficit et
fiat unguentum ad remotionem escare
Ad idem quando excitudo est fortior
parum R(ecipe) ceruse ʒ i mar d asenti
ʒ ß plumbi adusti abluti contri
ti ʒ ß aceti parum cere q(uantum) sufficit
et cum ~~pauco~~ sufficienti oleo mir
tino fiat unguentum De emoroidi
bus que nascuntur in naso

Et sunt corrosiva pulpi
et carnis mollis R(ecipe) ar
senici citrini calcis vive
florum eris an(a) lb ß argenti vivi
lb i salis ar(moniaci) ʒ ii Omnia teran
tur et bulliant in aqua et tal(is) resi(dua)
ta reddit corrosiva Etiam sunt
alia corrosiva sicut cauteria po
tentialia Etiam aqua in qua calx
sit extincta si in ea extinguatur
argentum vivum est corrosiva Re
mouens dolorem post cauterium
est vitellum ovi cum oleo rosarum
mixtus ros Ad idem et est utile R(ecipe)
calcis vive non extincte arsenici ci
trini an(a) ʒ ii colcotar florum eris
aluminis an(a) ʒ i gallarum balaustiarum

an(a) ʒ ii terantur p(re)dicta in mortario
ereo et cum aceto forti multum et
caturacon forti fiat trocisci cum ne
cesse fuerit utere uno illorum diste
perato et pone cum lixivio in nares aut
pulvis insuffletur in nasum Ad idem
de x expte R(ecipe) atramenti et pulve
rizetur subtiliter et mane et sero
insuffletur in nares De amissione o
doratus

Utitur yreos cum pulvere pi
retri valet ad amissionem
odoratus ab opilatione i(n)
vectus in nares Item oleum nar
dinum in quo fuerit de pulvere enfor
bij vel castorei vel musci vel de o(mn)i
bus sim(u)l Ad idem R(ecipe) sansuci cimo
mille foliorum lauri calamenti si
ceros an(a) m(anipulum) ß yreos nigelle an(a)
ʒ ii et cum aqua decoctionis p(re)dic
torum fiat caputpurgium Ad idem
R(ecipe) pillularum dyacastorei ʒ i dissol
vat in succo rute aut sicle et fi
at caputpurgium Etiam solum suc
cum p(re)dicti valent Ad idem R(ecipe) ni
gelle cologuntide ethi al piper an(a) p(ar)
tes equales et fiat pulvis et in
sufflentur in nares Item odorare
nigellam torrefactam in panno lineo
ligatam valet Aliud ad idem R(ecipe)
R(ecipe) storacis calamite musci mus cu
bebe gariofilorum nigelle ligni alo
es spice cynamomi ambre musci
et cardamomo sufficienti fiat
~~pulvis~~ pomum ut s(upra) dictum est Ad
idem fiat fumigium ad nares de
camomilla mellilotum ruta origano
bulito et aquis et vino sim(u)l
De dolore dentium

Flothomia venarum labiorum
in dolore a materia sangui
nea valet premissa tamen
flothomia venis sali Hoc medica
mine utile est R(ecipe) mastices ʒ i salvie
m(anipulum) i bulliant in bono vino lb ß
donec redeat ad 4tam partem Et si
dolor fuerit de materia frigida si vero
fuerit de materia calida bulliant in a
ceto cum tamen ponitur de aceto op(or)t(et)

de vino evacuat rone masticē
fleg͡m͡a mucillaginosum et stiptirat ra
none salvie Aliud ℞ passulaꝝ mun
datarum a suis ossib͡ꝫ ʒ i torsaꝝ
aceꝝ mundatorum an̄ ʒ i bulliant in
vino et aceto an̄ ʒ iii et colet͡ᵘʳ va
let qr evacuat Item acetum decoc
tionis pellis serpentis vꝫ Item em
plastrum factum de spolio serpentis valet
et est mirabile Item acetum decoc
tionis coloquintide vꝫ qr evacuat fleg
ma Item vinum decoctionis edere
et vinum decoctionis ase et fumiter
re Medicamen solempne Item
℞ piretri seminis saxifragie subti
liter pulverizatorum an̄ ʒ v cere albe
ʒ ii misceant͡ᵘʳ sil͡ʳ et dens dolorosus
ponat͡ᵘʳ in illa cera qr illa cera mi
tigat acuitatem et alia evacuat
flegma Valet sacculus de semine
staphisagrie Item vꝫ radix cap
pari a tota specie et eo masticata
sil͡ʳ et radix celidonie et in den
te corroso ubi est vermis ex se
tusquiami vel cum se͡m porri vel se͡m
sinapis intrum valet In dente cor
roso ubi est humor putredinis et
corruptus debet fieri mundificatio
cum medicina aliqua de predicte de
inde ponat͡ᵘʳ aliquid de aq͡ua arden
ti pulvis conveniens ad remotionem de
fedationis dentium ℞ ossis sepie
conculaꝝ marmoꝝ albaꝝ spume
maris nitri ~~albumin~~ aluminis aristol
ro͡t radicum canne uste ordei usti
sulphuris usti cynamomi piperis lo
gi omnia misceant͡ᵘʳ cum melle et pos
tea fricent͡ᵘʳ dentes Item aq͡ua que dis
tillat a vite quando incinditur si ex ea
dentes lavent͡ᵘʳ mitigat dolorem
eoꝝ Ad idem et est expertum lana
re ter in mense cum vino in quo bu
lita sit radix titimalli preservat den
tes a dolore **De modo extrahen
di dentes et consolidandi**

Ac titimalli malaxatum
cum pasta vel cera facta
capsula denti corroso cor
rodit ligamentum dentis sic quod per se
cadit Ad idem ℞ lactis titimalli ʒ
s radicum aristologie ʒ iii radicum ti
timalli ʒ ii melle quod sufficit et in
corporet͡ᵘʳ et ad ignem et ponat͡ᵘʳ sup͡ʳ
dentem Medicamen constrictivum
dentium ℞ aluminis ?? masticē
gallaꝝ cypressi floꝝ roꝝ marmi
an̄ partes equales bulliant in aq͡ua plu
viali et vino sufficienti et laventur den
tes ex eo tepido Ad idem ℞ cer
nu cervi costi salvie usti mirre us
te an̄ ʒ iv et cum melle fiat confec
tio cum qua liniant͡ᵘʳ gingive a parte in
trinseca et extrinseca Et nota quod de
bet sibi cavere ab omni masticatione et
a tangere ipsum cum manu vel lingua
De congelatione dentium

Equiricia et succus eius re
mittit congelationem den
tium si masticet͡ᵘʳ ad idem
masticatio portulace et eius seminis
contriti et effusi in aq͡ua Ad idem mas
ticatio amigdalaꝝ dulcium vel ama
raꝝ Ad idem loco dentium ex lacte
asinino valet Ad idem loco ex aq͡ua ca
lida Ad idem in loco eorum ex decoctio
ne aristol͡ogie lon͡ge Ad idem loco denti
um ex decoctione ?? **De denti
bus dolentibus cum a re frigida tangunt͡ᵘʳ**

Quodlibet oleum calidum
actu vel potentia predictum
dolorem removet Ad idem
℞ granoꝝ lauri aristologie lon͡ge aluminis
an̄ partes equales bulliat in vino suf
ficienti et sufficient͡ᵘʳ et sepe ex eo
calido laventur dentes Ad idem et
fortius siminat͡ᵘʳ predicta decoctio et
addat͡ᵘʳ pere pigre ʒ i et ex ea cali
da laventur dentes et contineat͡ᵘʳ usque
ad horam unam Ad idem valet si den
tes colluant͡ᵘʳ bene cum tiriaca bona
et antiqua et diu stet quod non appona
tur ibi aliquis liquor Ad idem dya
sinapisinus si teneat͡ᵘʳ in ore Ad idem
valet si inungant͡ᵘʳ dentes cum oleo
de sinapi et siminat͡ᵘʳ predictum oleum
et cum ea fiat capsula et cera in
ter dentibus valet Et nota quod medi
camina dentibus apponenda non debet

esse multum calida actu' De ulce
ribus oris et pustulis in lingua
Ulcerationes gingivarum fiat cum
ydromelle facto ex mel
le ro. et cum vino rubeo in
quo sint rose bulite. Pulvis qui
hic ponitur consolidat medicamine
corrodens materiam corruptam in ulce
ribus. Rx. arsenici ru. calcis alu
minis gallarum florum here subtiliter pul
verizatorum ana ʒ v. infundantur in
modico aceti per ebdomadam unam et
exsiccetur et istud medicamen ponatur ʒ i
per unam horam super locum ulceratum
et postea fumigatur locus cum oleo ro.
ad sedandum dolorem et postmo
dum reiteretur quousque sit tota materia
consumpta et coletur et cum colatura
fiat ablucio. Et nota quod comedere
etiam persica removet etiam fetorem
provenientem ex stomaco. Et non quando
ulcera non sunt profunda multum
valet decoctio facta in vino ex istis.
Rx. rasure granatorum aluminis gallarum
ana partes equales et bulliant. Ad idem
collucio oris ex melle ro. co. mixto ex
decoctione cupularum glandium gallarum
corticum granatorum et similium.
De fluxu sanguinis ex gingivis
Otio corrodens malam
carnem gingivarum. Rx.
foliorum olive m. i. s. prec
tarum et radicum ana quarte i. per tres ʒʒ
al mastice ana ʒ s. mellis electi
ʒ ii. fiat decoctio clarificata usque
ad quartam partem. Locio mundificans
gingivas. Rx. aque calide ʒ i. mell.
ro. co. ʒ iii. misceantur et cum pano
infuso in predicta abluantur gingi
ve vel laventur cum aqua decoctionis
rosarum. Regenerans carnes gingi
varum quando bene fuerint mundifica
te. Rx. olibani lign. aloes sarcocolle
san. draconis subtiliter pulverizatorum
ana ʒ i. misceantur simul et de illo po
natur parum in gingivas. Ad idem
et est confirmans dentes secundum auic.
Rx. laudani mastice ana ʒ i. cam
phore subtiliter pulverizate gr. vi.
malaxando cum aqua ro. et fiat mas
sa et extendatur super pannum et pona
tur super gingivas. Hic pulvis posi
tus super gingivas corrodit malam
carnem et mundificat bonam regene
rat carnem et confortat gingivas.
Rx. aluminis yameni ʒ ii. salis usti
ʒ v. pulverizentur et ponantur super gin
givas panno diffuso in aqua distil
lata foliorum cipressi super gingivas co
fortat eas et eius partes unit. Collu
tio oris prohibens fluxum sanguinis
ex gingivis. Rx. ~~balaustie~~ balaustiarum
aluminis ros. arnoglosse cupularum
glandium plantaginis ana partes equales
bulliant in vino rubeo sufficienti et
sufficienter et colluatur os ex eo et op
time valet quia confortat gingivas
et ~~confortat~~ sanguinem restringit in
de fluentem. Ad idem valet collu
tio oris facta ex decoctione gallarum
foliorum olive ros. lentium capitum ros. et
granatorum. Ad idem Rx. pireti ra
dicum lilii ana ʒ v. summitatum gallarum
non perforatarum balaustiarum ana ʒ ii.
terantur subtiliter et gingivis aspergan
tur et cum eo fricentur. Ad idem
valet si ex predictis sumptis in dosi ma
iori fiat decoctio in vino rubeo cum
quarta parte aceti et ex ea fiat collutio o
ris. Et si ibi est ulcus profundum ad
dantur aluminis due partes et fiat de
coctio. Similiter cum predicta decoctione
posset poni mel ro. co. pro mundifica
tione simul ab ulcere. De casu uvule
Uando est a materia calida flo
botomia et evacuacion utilis
In principio competit repercus
siva sicut illa. Rx. decoctionis gallarum
ʒ iii. dyamoron ʒ duo misceantur
et fiat gargarisma et prohibet dis
tillacionem. In augmento competit me
dicamine Ras. factum ex gall. et bale
ar. to. tantis sil. Item decoctio rep
cussiva facta ex decoctione atai se.
ros. cum succo barbe hircine et mo
dico aceti in principio prohibet dis
tillacionem. Item gargarisma mire cipressi
time mastice cum dyamoron si

ma est frigida in processu. Vz hor
gar. salvie se. sinapis cum modico
mellis Quando est a materia frigida eciam
cum confussima competit in princi
pio sed cum eo possunt eciam ad
di aliqua resolutiva Ubi gratia R
corticum citri se. rosis corticum granatorum
foliorum herbe lucerne ana ℥ iii salvie
se. sinapis ana ℥ iii bulliant
in aqua sufficienti et coletur et
addatur colature mellis ros. co. ℥ iii
et fiat gargarismus Ad idem valet gar
garisma factum ex oximelle sinapi mel
liloto cum aceto ana partes equales Ad
idem Vz pro elevacione eius hic R ta bala
ustiarum aluminis ana parte .i. camphore
partem mediam ponatur cum instrumento ad
uvulam Ad idem R anteze ℥ i sur
a barbe lucerne ana ℥ s. bulliant
in vino et ex eis fiat collucio oris
Ad idem R galle parte .i. sal armo
niaci partem mediam pulverizentur
et ponatur ad uvulam In infantibus
linitio sinapis ex galla adhusta
cum aceto multum valet **Capitulum de**
sanguisugis et aliis que guttur ingrediuntur

Decoctio facta ex rebus
amaris interficit san
guisugam et eam fa
cit removeri ab heren
cia gargarizando Item medicine ex so
lutive intersecte sic fiat gargarisma
Item pulvis restrictivus sanguinis
consuetus valet ad restringendum
postquam sanguisuga fuerit remota et
est R pul. sanguis draconis terre sigil
late aloes pilorum leporis ana fiat
pulvis ponatur in gutture cum in
strumento ubi fuerit apposita sanguisu
ga si videri poterat Ad idem pro tol
lendo adherenciam sanguisuge R al
leorum lupinorum colloquintide ana parte .i.
nigelle parte s. sinapis parte .i. cum s.
bulliant omnia in aceto vini sufficien
ti sufficienter et colentur et collature
addatur salis armoniaci ℥ iii et fiat
gargarisma Ad idem valet fumus sol
furis gargarizatus ex proprietate Ad
idem Vz gargarisma ex aceto cum assa

fetida Ad idem valet si pix liquida
misceatur cum aqua et fiat gargaris
ma Ad idem si fiat masticacio alleo
rum et aperto ore stetur ad solem appo
sita aqua frigida ante os **De hiis**
que guttur ingrediuntur sicut spina et cetera

Modus extrahendi spi
nam potest esse talis mo
dus primus est ut ligen
tur fila in capite canne recentis et
quod illa canna transglutiatur et non nimis
stringatur fortiter ut una pars ab alia se
paretur et quod fuerit in gutture subito
extrahatur. Et quia canna est dissipata
licet spina infigitur ibi et extrahitur
cum canna vel fiat decoctio cum can
na et inde fiat gargarisma 2us mo
dus est quod accipiatur spongia in parva quan
titate et ligata cum filo transglutiatur
et subito inde extrahatur et sic simul
cum spongia extrahatur spina 3us mo
dus est ut fiat emplastrum de mucilla
gine sic lini butiro medulle cassie
et oleo amigdalino dulci valet mul
tum Ad idem valet si fricetur fortiter
in collo Ad idem si vomat fortiter post
cibum sumptum et sepe Ad idem si fiat
gargarisma cum Rob. vini in quo decocte
sunt vine sicce vel ficus Ad idem va
let si transglutiatur ficus ligata cum
filo modico masticata et inde sub
ito extrahatur cum dicto filo Ad idem
si transglutiatur aliqua corda duplata
et inde extrahatur debito modo

De gravitate lingue

Removeantur evacuaciones
capitis et flobothomia
si expedit fricare linguam
cum salvia facit loqui cicius et so
lent pueri et eciam quando lingua paraly
satur Gargarisma factum ex decoc
tione salvie ysopi acori facit ad fa
ciendum loqui puerum ligatum in
panno si aliqualiter masticetur iuvat
et si masticetur sine panno pustulas
facit in ore Ad idem facit oximel
squilliticum quando ex eo colluitur os Ad
idem R coriandri ℥ i euforbii ℥ s. pul
verizentur simul et cum eis fricetur lingua

Ad idem Rx salis armoniaci sinapis pip
eris longi ℥ staphisagrie origani san
sici salis naptici an(a) partes equales pul
verizentur subtiliter et aque ro(sacee) inf
undantur et fiat gargarisma duobus
optimis et est res experta Ad idem
Rx mellis ro(sacei) ʒ ii salis gemme
ʒ ii misceantur et super linguam aspergan
tur *De cura ingrossationis lingue*

Gargarisma ex decoctione
yreos sinapis piretri et
similium valet in hoc et
pulvis fricatus super linguam factus ex
℥ piretro pipere et similibus valet
Ad idem gargarisma factum ex de
coctione dactilorum ficuum passularum
cum vino dulci Ad idem Rx oxi
mellis squillitici ʒ iii ro(sacei) vini
ʒ iii misceantur et fiat gargarisma
Ad idem decoctio fenugreci passu
larum ficuum radicum lilii ficuum cui ad
datur mellis ro(sacei) ʒ iii et fiat
gargarisma optimum

De glandula sub lingua

Rogerius posita Rasi in ro
de postula que nascitur in
lingua sunt corrodentes
hanc glandulam que est aposte
ma ex flegmate Ad idem Rx o
rigani prosicii corticum granatorum sal
an(a) partes equales pulverizentur et
cum eis fricetur lingua infantis et
est res experta etiam sola fricatio
cum sale sufficit quandoque *De aposte
matibus accidentibus in lingua*

Gargarisma factum ex de
coctione piretri se(minis) urti
ce yreos multum valet
in hoc Nota tamen quod si aposte
ma est in caliditate tunc frigida
competunt et si in frigiditate ca
lida Et nota quod in passionibus lingue
multum valet flobothomia venarum
eius *De squinantia*

In principio quando est ma
teria calida gargarisma ex
succo lactuce vel a genere
et a forma specifica item gar
garisma ex decoctione gallarum su

mac et dyamoron item gargaris
ma ex decoctione mirtillorum valet
Rx syr(upi) de papavere dyamoron an(a) ʒ
i aq(ue) ro(sacee) ʒ ii misceantur et fiat garga
risma vel ros(at) simul Tenere pil
lulas in ore prohibet descensum reu
matis calidi que posita in cap(itul)o de
catarro Ad idem Rx aq(ue) ro(sacee) ʒ iii a
ceti ʒ i misce et fiat gargarisma Et
ad idem valet rob mirtorum aqua ros(acea)
simul si ponatur vinum granatorum
In augmento Rx liquiritie rase uvarum
passarum mundatarum ad(?) [illegible] an(a) ʒ ß
caricarum pinguium ʒ i se(minis) psillii se(minis)
citoniorum se(minis) papaveris al(bi) an(a) ʒ ß
ordei mundati quarte ß mellis ʒ ii
fiat decoctio parum clarificata usque
ad consumptionem medietatis et coletur
Ad idem Rx dyamoron ʒ ii mell(is)
ro(sacei) ʒ ß fiat decoctio liquiritie et or
dei et fiat gargarisma Ad idem Rx
dyamoron ʒ i mellis ro(sacei) ʒ i
fiat decoctio ficuum liquiritie ordei passu
larum dactilorum et fiat gargarisma In
statu competit oximel [illegible] diure
ticum et repercutiatur materia Unguentum ab
extra approximandum et est maturativum
Rx mucillaginis se(minis) psillii seminis cito
niorum an(a) ʒ ii medulle casie fistule
butiri sine sale an(a) ʒ ß fermenti ca
ricarum pinguium an(a) ʒ i olei violati
ʒ ii misceantur et fiat unguentum In
squinantia frigida In principio quando
materia est frigida grossa competit gar
garisma subtiliativum sicut hoc Rx
radicum yreos ʒ ß ysopi capillorum ve
neris recentium an(a) m(anipulum) i liquiritie ra
se uvarum passarum enucleatarum carica
rum an(a) ʒ i se(minis) fenugreci se(minis) lini an(a)
ʒ ß ordei mundati quarte ß mell(is)
electi ʒ ii fiat decoctio parum cla
rificata usque ad quarte tres In sta
tu ad rependum competit oximel squil
liticum Maturativum ab extra Rx ung(uenti)
dyaltee quarte ß mucillaginis se(minis) fenu
greci mucillaginis se(minis) lini an(a) ʒ ii me
dulle casie fistule butiri recentis sine
sale an(a) ʒ ß fermenti caricarum an(a)
ʒ i olei amigdalarum dulcium ʒ ii mis-

Ad bocium et glandulas in collo quod habui de amico
meo Rome et sic inventio et curant antequam inci
piant ex [illegible] radicum vadis yreos confice an(a) confice
et fac pillulas et da una de 3° in 3° et [illegible]
cum vasa de turbith et est secretum [illegible]
ad bocium quod debent teneri in ore Rx [illegible]
[illegible] masticis galbani sagapini [illegible]
[illegible] an(a) ad libitum confice cum succo lilii [illegible]
Item hoc unguentum mirabiliter operatur in hoc et in resolvendo
scrofulas Rx radicum lilii seminis lini an(a) ʒ ii

infundatur in vino et addatur
seminis columbini ʒ ß et
postea fiat demum addatur
cere et olei de [illegible] ʒ 6
Item emplastrum ad bocium quere in
materia [illegible]
folio 2x Item ad idem vide in
in [illegible] aphorismorum primo folio

reant. pille superius descripte con
venna frigidum tenente in ore va
lent in principio squinancie Gar
garisma ex decoctione morsus dyabo
li optime valet Ad idem Rx oxi
mellis compositi ℥ i dyamorum
℥ ß fiat decoctio ficuum passularum
yreos ysopi in vino et apponatur mo
dicum croci Et si decoctio fiat cum
sinapi piretro pipere sale armo^niaco et
nitro erit gargarisma valde forcius
aliquo predictorum De tussi

Afinancia in tussi sicca
calida et aspera sunt syrupus
violatus syrupus de papavere
de nenufaris aqua decoctionis ordei vio
larum liquiricie passularum sebesten
zuc^aro albi Evacuatio in tali pas
sione Rx medulle cassie fistule
℥ i ß distemperetur cum predicta decoc
tione et addantur in decoctione illa
prunarum vel thamarindi ℥ ß semen con
trite capillorum veneris ana ℥ ii.

Confectiones valentes dyadra
gantum loc de psilio penidii liq
ricia pille bechichie tenente sub
lingua In tussi sicca calida et as
pera unguentum in tussi ca. et sicca
Rx mucillaginis psillii mucillagine
dragaganti gummi arabici ana ℥ ii
axungie galline medulle vituli
ana ℥ ß olei violati olei amyg
dalarum dulcium quantitate ß cere quod suf
ficit et fiat unguentum Ad idem
Rx olei violati cere albe ana quod suffi
cit et fiat sedrapus ad longitudinem
unius palme et ad latitudinem unius medii
et ponatur super pectus In tussi fri
gida flegmatica

Quando materia est flegma
grossum in pectore existens
causa tussis valet iste
syrupus Rx radicum yreos enule cam
pane ana quantitate ß ysopi capillorum ve
neris tenente ana ʒ ii pilli cala
menti origani psillii ana ʒ i ana
seminis feni seminis urtice orobi seminis feniculi
seminis lini assi ana ℥ i ordei munda
ti quantitate ß liquiricie rase uvarum passa

rum mundatarum ab acinis ana ℥ iii mellis
zuc^ari albi lb ß fiat syrupus clarificatus
usque ad quantitatem lb i Item valet syrupus de
ysopo et est abstersor bonus quam syrupus
de liquiricia et hoc modo fit Rx syrupus
de ysopo ℥ i syrupus de liquiricia ℥ ß fiat
decoctio liquiricie ordei dattulorum pas
sularum cum zuc^aro Item syrupus de prassio
oximel squilliticum pilole de agarico
secundum descriptionem mesue et aliorum in
quibus debet purgari post syrupus Rx
radicum lilii radicum feni ana ʒ i
agarici ℥ i turbit ℥ ß pulpe colo
quintide sarcocolle ana ʒ ß yere pi
gre salis ʒ ii pulverisentur et fiat
pille cum succo capillorum veneris et ad
ministretur in introitu lecti Unguentum ad
pectus cum est tussis humida de materia
flegmatica in pectore Rx mucilla
ginis fenugreci mucillaginis seminis lini ana
ʒ ii olei amygdalarum dulcium cere
quod sufficit et fiat unguentum vel fiat
sedrapus in quantitate ut supra Ad idem
valet bombax bene carminatus ma
defactus in oleo amygdalarum dul
cium et positus ad ignem Suffu
migium ad idem Rx ysopi ʒ i liq
ricie passularum mundatarum ab acinis
quantitatem i ß seminis fenugreci seminis lini ana quantitatem
ß bulliant in quatuor lb aque usque quo
redeant ad ii cum dimidia et fiat
ut traditum dicto in capitulo de catarro
Confectiones convenientes loc de pi
no dyapenidion loc sani et expertum
dyaprassium et est forcior aliis loch
de squilla dyarris Item ius galli
antiqui in quo bulliat semen carta
mi ysopi yreos passularum seminis urtice
Item apparatum multum valet hoc
scilicet enula cocta pulmo vulpis bene
lotus cum vino et exsiccatus cuius detur
℥ ii cum bono vino dulci vel cum de
coctione predicta De asmate

Afinancia in asmate quod
est grossa flegmatica syrupus
de ysopo syrupus de prassio
oximel squilliticum cum aqua decoc
tionis passularum ysopi etc. Ad idem
ius galli cum quo bulliat semen cartami

ysopus ziceos passule capilli veneris
se. urtice cum aqua mellis a' aqua pdic
ta. Item pulmo vulpis ut sup.
Confectiones bone in hoc loch de
pino loch sanu et ex ptenz loch de
squilla dyapzassiue dyayzis enula
omni modo et ziora quod ambo va
lent a forma sycca Ad idem R
liquiricie. ℥ .i. vue passe lb. ß. capillo
rum ve lb. m .i. mell lb. .i. coquatur
iste res in viii lib aqua quousque
remaneat lb. due et cum illa aqua ziem
petur vinum sim Ad idem sumatur
malum granatum dulce et dividatur
in .4or. ptes et in medio ponatur
de zucaro albo pulverizato et claudatur
tunc pomum et ponatur sub cineribus
donec grana dicti pomi postquam sx
terit sub cineribus aliquantulum eri
antur in aliquo vase et cum coclearii
accipiantur in ore et teneantur lam
bendo pectus mirabiliter clarificat
et vocem et confert tussi Ad idem
sumantur omni mane duo boli fo
liorum emule campane cum ficubus ma
turis siccis Ad idem sit cor pais
cortis cum aniso feniculo et ziozo un
gentum sive emplastrum s. pectus R
dactilorum pinguium caricarum pinguium
ana ℥ .ii. Radicum malue Radicum bis
malue ana quarte .s. conquassentur for
tit et bulliant in aqua deinde R
stercoris colubini terbentine zasine
ana ℥ .i. misceantur omnia in mucillagine
psillii seminis lini quod sufficit et fiat
emplastrum et ponatur s. pectus Etiam
aurea pille alma sorit hic descrip
te Ad idem pille de agarico mul
tum valent De plevresi

Quando est in principio
de materia ventosa vel sub
tili pauca vel aquosa
calefactorum factum ex duabus p ti
bus milii et 3a salis multum valet
si fiat sacculus. et ponatur sup do
lorem Etiam valet si fiat decoc
tio cum spongia In plevresi colleri
ca vel sanguinea digestiuum competens
in principio R sy. violati ℥ .i. sy.
de liquiricia ℥ .ß. cum duplo aqua decoc
tionis violarum ordei iuiubarum et zuc.
Sy. de ppuere valet saltem in pp
vigilias Aliud R endivie scariole
lactuce sperice lactuce dulcis capilli capillo
rum veneris recentis ana m .i. quatuor
se. frigidorum mundatorum se. malue
bis malue se. bombacis mundati ana
℥ .i. ordei mundati ℥ .ii. liquiricie rase
uvarum passarum mundatarum ab acill
iuiube sebesten ana ℥ .v. zucari lb.
.i. et fiat sy. clarificatus Solutiuum co
ueniens in eodem Solutiuum fac
tum in plevresi calida et sicca et mul
tum valens ex hoc R medulle cas
sie fistule ℥ .i. ß. distemperetur cum decoc
tione ordei liquiricie passularum violarum
iuiubarum prunorum ana .x. et aroma
tizetur cum cinamomo potest addi Reu
barbari ℥ ß. spice ʒ .i. et plus valet
Confectiones loch de papavere dya
penidion dyadragantum pille bechi
ce recente sub lingua In principi
o quando materia est crassa R sy. de ysopo.
℥ .i. ß. cum aqua predicta vel fiat talis
R ysopi capill ve. recente ana m .ii.
liquiricie rase uvarum passarum munda
tarum ab acillis ana ℥ .ii. ordei ℥ .
.ii. quatuor se. frigidorum mundatorum
se bombacis se. sparagi feniculi se. lini
ana ℥ .i. aceti albi ℥ .s. mellis quarte
.i. zuc. quarte .iii. et fiat sy. Emplastrum
maturatiuum predicte materie R radicum
altee m .i. florum camomille meliloti
violarum siccarum ana m. s. farine se
mini farine feni greci ana ℥ .s. farine
ordei ℥ .ii. olei amygdalarum dulcium
olei anetini olei violarum ana ℥ .i. fi
at ex his omnibus emplastrum Cale
factorium in hac materia R ordei orobi
ana quarte .s. furfure m .i. coquassen
tur simul et fiat sacculus ad quantita
tem unius palmi et bulliat in aqua
et modico aceto et expressus po
natur sup dolorosum locum Mitiga
tiuum dolorum in quacumque plevresi R
malue bis malue ana m .i. pisten
tur et cum oleo violato et axungia
porci recenti p modum emplastri

et ponatur super locum si non diu te
neatur quod maturat materiam Sohi
tum quando materia est grossa et diges
ta Rx florum boraginis florum buglos
se ana ʒ. s. liquiricie rase uvarum pas
sarum mundatarum ab arillis ana ʒ. i
tartari mundi ʒ. s. fiat decoctio
in qua dissolvantur cassie fistule ʒ.
i agarici electi turbith gummo
si mundati interius et exterius ana
ʒ. s. et fit collatura usque ad quarte
i s. Et si vis fortius operari quando
materia est multa uti posses elleboro
thimo epithimo et similibus

De piplomonia

Vir competunt Rx que
conveniunt pleuresi quando pleu
resis est de materia flegma
tica et piplo. etiam est de mate
ria flegmatica quod ut sic in pluribus
competunt Quando vero piplo.
est de materia colerica competunt Rx
que conveniunt plesi quando est de materia colerica.

De cura vomitus sanguinis

In vomitu sanguinis electe
illud valet Rx dyaro
don dyapenidion triasa
ndali zuc. ro. factum cum ros.
succus citoniorum conditorum cum zuc.
sine speciebus ana quarte s. misceantur
Ad idem Rx conserve rosarum rubearum ʒ. i
triasandali ʒ. s. coralli rubei cara
be lapidis ematitis seminis portulace
seminis plantaginis ana ʒ. s. sanguinis draconis
dragaganti gummi arabici spodii
ana ʒ. i pulvere zuc. quod sufficit
pulverizentur subtiliter et misceantur
omnia in modum zuc. ros. Ad idem
trocisci [illegible] administrati cum
aq. plantaginis quorum Rx posita est in
capitulo de tussi Ad idem aqua rosata po
tata vel succus virge pastoris pota
tus Ad idem efficaciter utuntur succo pla
ntaginis cum modico opii Super sto
machum ab extra Emplastrum factum ex
succo plantaginis modico aceti et
terra sigillata et etiam plantago
pistata cum modico aceti emplastata
ut De sputo sanguinis cum tussi

Il sputo sanguinis cum tussi
Rx trociscorum de carabe
ʒ. s. pulverizentur et mis
ceantur cum aqua plantaginis aqua por
tulace ana ʒ. i s. et in ore teneat la
bendo Et trocisci descripti et expo
siti in capitulo de fluxu ventris infra
unde Rx [illegible] Ad idem Rx [illegible]
ʒ. i s. aceti aq portulace ana
ʒ. i s. Ad idem Rx pulveris [illegible]
et lapidis ematitis distemperet cum a
qua portulace vel plumali pulvere et
teneatur in ore lambendo Ad idem
utile folia portulace masticata Ad
idem Rx lapidis ematitis ʒ. i cum aq
plantaginis ʒ. iii Ad idem Rx granorum
mirti seminis plantaginis subtiliter pulveriza
torum ana ʒ. ii aque portulace ʒ. ii mis
ceantur et potetur lambendo Electu
arium Rx zuc. ros. antiqui ʒ. i s. elec
tuarii confectionis ʒ. i manus christi pla
te triasandali dyapenidion ana ʒ. s.
trocisci de terra sigillata de cara
be ana ʒ. i incorporentur cum sirupo
mirtino Ad idem Rx pinearum mun
datarum ab utroque cortice ʒ. i passu
larum mundatarum ʒ. i s. liquiricie subti
lissime rase ʒ. s. cinamomi ʒ. ii ʒ.
ʒ. i amigdalarum dulcium ʒ. vi zuccara
ad pondus omnium et fiat electuarium vel
fiat tragea in forma solida Aliud
ad idem Rx dragaganti ʒ. s. cara
be coralli rubei lapidis ematitis bolarmeni
ana ʒ. i sanguinis draconis gummi
arabici ana ʒ. s. seminis portulace seminis pla
taginis coriandri preparati ana ʒ. s.
mastice olibani ana ʒ. tria uvarum pas
sarum pinguium ʒ. i aq ros ʒ. ii aq
portulace ʒ. ii zuc. lb. i fiat elec
tuarium de quo utatur tenendo in ore
lambendo Unguentum ad pectus hoc
unguentum est singulare quod restringit
sanguinem et non auget tussim sicut
illud quod describit almasor Rx olei
rosacei olei mirtillorum olei amigdo
larum dulcium ana ʒ. i succi citoniorum
ʒ. s. cere quod sufficit et fiat unguentum
Ad idem Rx acacie ypoquistidos san
dracomo balaustiarum gallarum mastice

re an ʒ . i ℈ . i thuris bol ar . san
guis draconis an ʒ . i olei rosati mir
tini mastici an ʒ . ß albumine vnius
oui cere q̄ sufficit et fiat vnguentum
pillole bichichie sub lingua te
nende ℞ dragaganti se . portulace
papaueris assati gummi ara . an ʒ . ß .
lapidis ematites antere bolar ter
re sigillate carabe coralli ru an
℈ . i mucillaginis psillii an ʒ . i . pul
uerizentur subtiliter puluerizanda et mis
ceantur cum aq̄ portulace et fiant
bichichie in forma lupini Syrupus co
stricti(uus) ℞ granorum mirti sumac
ros balaustiarum antere cupularum gla
dium gallarum acacie ypoquistidos
an ʒ . ß . sandalorum alborum spodii
se . citoniorum an ʒ . ii . dragaganti
gummi ara . bol ar . sanguinis dra
conis ʒ . i ß . terre sigillate mastic
an ʒ . iii . thuris papaueris albi an
ʒ . ii . ß . lapidis ematites ʒ . ß . succi
plantaginis vini citoniorum an lb ß .
dispumatur succi et colentur decoctio
ne cum aq̄ pluuiali et zucc(aro) albo . suf
ficienti Syrupus ℞ purgans cum farina
℞ pill de agarico ℈ . ii . pillarum co
chie ℈ . i . restringant scilicet Resolutiua
sanguinem remanentem in concauita
tibus pectoris postquam fuerit vena
consolidata ℞ tiriace antiq ʒ . i .
ß . detur cum ʒ . iii . decoctionis liq
uiritie et capillorum veneris Ad idem
℞ tiriace antiq ʒ . i . et aceti ʒ . i . aq̄
ros ʒ . ii et misceantur etc. Ad idem
aqua scabiose valet Et nota q̄ si
sputum prouenit a corzo(re) primo fac
ta flobothomia debet fieri purgatio
gario eius q̄ est a capite corzosis
Sed isti raro vel nunquam euadunt
Medicamen vltimum in omni fluxu
sanguinis ℞ papaueris albi iusquiami
an ʒ . v . terre sigillate oppii an ʒ .
ii se . sinicie (?) ros an ʒ . i ℈ . i . cas
torei spice euforbii pireti marga
ritarum non perforatarum carabe ze
doarie doronici an ℈ . i . camphore
gr. vi conficiatur cum melle ro . co . quantum
sufficit dos est a ʒ . ß vsque ad ʒ . i

cum aqua plantaginis . ʒ . i . ß vini sub
tilis ʒ . ß De ptisi
Scias q̄ ptisicus semper fe
bricit et post cibum calo
fit per totum corpus Syrupus
valens ptisicis catarosis sanguinem
spuentibus ℞ liquiritie ʒ . ii capilli
ve . ʒ . i . an pulmonis vulpis preparati
ris al se . comm frigidorum ros iuiuba
rum ser se . rosi(?) puluere carnis flu
malium (?) adbustorum an ʒ . vi . ysopi sicce
ʒ . i . virge pastoris plantaginis an
m . ß se . malue se . citoniorum iuiu
barum an ʒ . ii . cubebarum nuce m(usc) an
ʒ . i . passularum ʒ . ß . penidii et zuc.
quantum sufficit fiat syrupus cum aqua plu
uiali vel fontis clari et detur in
aurora purgando cum farina quando es
set necessaria Sed euitanda est quando
plus potest ℞ pillarum de agarico
℈ . ii pillarum cochiarum ʒ . ß . reformentur
fiunt pille loch valens ptisicis et
consumptis educens saniem et pec
tus mundificans ℞ papaueris al
spodii se . lini tostefacti rosi amig
dalarum dulcium an ʒ . iii . amidi gu
mi arabici dragaganti se . citoniorum
se . citrullorum an ʒ . vi . granorum nas
turcii rosi amigdalarum amararum fa
barum an ʒ . i . ß penidiorum ʒ . vii . dis
soluantur penidii in aqua fontis et
fiat loch potus valens ptisicis
loco lactis mundificans pectus et con
solidans ulcus ℞ radicum yreos ʒ .
ii ysopi capillorum veneris an m . i . or
dei mundati quarte . i . quarta seminum
frigidorum maiorum et minorum se . malue
se . bombicis mundatorum se . femi
greci iuiubarum sebestem an ʒ . ß
liquiritie rase vuarum passarum munda
tarum ab acinis an ʒ . i . mellis electi
quarte . i . sucari albi quarte iii . et fiat
syrupus cum aqua pluuiali Electuari
um ad idem ℞ radicum yreos re
centium infusarum per noctem in syrupo
ro . ʒ . ii . pulueris dragaganti ʒ . i .
candi penidiarum an quarte ß . zuc
lb . i . fiat electuarium et potest addi car
nis testudinis memorate preparate bene

Restauratiuum bonum
Et ideo restauratiuum impinguatiuum pectoris dilatatiuum et om
nibus confortatiuum [illegible] in omnibus febribus ℞ Gallina . i . pinguis
et [illegible] . i . [illegible] . i . [illegible] bulliat carnes [illegible] ab ossibus
separentur [illegible] ℞ de pulpis pectoris et alarum lb ß et eodem de [illegible]
[illegible] et [illegible] carnes frustatim et deinde in mortario [illegible]
[illegible] ʒ vi [illegible] ℞ [illegible]
[illegible] ʒ i [illegible]
[illegible] Et ad hiis addendum [illegible]
[illegible] passularum [illegible] sebesten seminis [illegible]
[illegible] ʒ ii penidiarum

ʒ iiii confectio
ista ad carnibus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] decocte
[illegible] et
[illegible] et [illegible]

qrte. i. passularum mundatarum ab acini
.ʒ. s. et fiat electuarium Ad idem
℞ conserue rosarum rubearum qrte sẽ. capil
lorum ve .ʒ. s. pulueris dragaganti
ʒ. v. puluerus pulmonis vulpis ʒ. i
sẽ. feni puluerizati .ʒ. s. zuccari quantum
tum suffit et fiat sicut zuccarum rosa
tum vnguenta dicenta in cao de e
thica valent in hoc casu Item valet
electuarium restauratiuum dicendum in
cao de ethica

De tremore cordis et sincopi

In causa calida tremoris
cordis auctores qui dicunt
camphoram valere max
ime dari cum aqua ros. Electua
rium ad idem ℞ conserue ros. rub. ʒ. s.
conserue nenufaris conserue buglosse ana
ʒ. ii. margaritarum ʒ. i. iacinctorum zaphi
rorum smaragdorum sẽ. cit. sẽ. acetose co
ralli rub. ana ℈. i. sandali albi coria
dri preparati spodij diamei been
al. et rub. ana ℈. s. ossis de corde ce
rui infusi .ʒ. s. aque ro. limature
auri et argenti ana ℈. ii. puluerize
tur puluerizanda et fiat sicut zuccarum
ros. sine igne Sacculus cordialis ab
extra fiat sicut ex hiis pulueribus
in sinone de gravia Epithima ℞
aque nenufaris aq. ro. ana lb. i. succi
pomorum acetosorum facta residencia
lb. s. aque buglosse aque mellisse ana ʒ.
.iii. aceti .ʒ. ii. sandalorum sẽ. cit. sẽ. ace
tose ana .ʒ. i. camphore ℈. s. puluerus
ro. .ʒ. ii. s. et fiat epithima Similiter
odoramentum frium dictum in cao de cu
ra doloris capitis a causa calida
pruemente Sy. in hoc valent et
valet ℞ aque ro. succi pomorum ace
tosorum succi citoniorum aque buglosse
ana qrte. i. zuccari lb. s. fiat iulep vsque
ad lb. i. Sy. rosatus sy. nenufare
Sy. de acetosa sy. acetosus sy. rosatus

In tremore et sincopi ex ca fria

In tremore et sincopi a
causa frigida cordis auc
tores et sua conferentia dy
ambra valent Ad idem ℞ marga
ritarum ʒ. i. diamei been al. et ru. ʒʒ.
florum cynamomi macis galange
ana ℈. i. gariofi. cubebe buglosse mel
lisse ana. ℈. s. sandali cytri. nardi
que mirtorum ligni aloes storacis cala
mite sẽ. basiliconis ana ℈. s. radicum bu
glosse ℈. i. croci .ʒ. s. corticum cit. con
diti ana ℈. ii. ligaure .ʒ. s. canelli .ʒ. x
carminum vuarum passarum bn pinguium
.ʒ. i. aque buglosse .ʒ. i. aque mellis
se succi pomorum dulcium aque ros.
de damasco ana ʒ. s. musci ambre
ana ℈. i. zuccari lb. s. et fiat electua
rium Ad idem valet dyamargari
ton dyacameron dyamuscum sim
plex vel mixtum Electuarium de mar
garite semper valent in quolibet tre
more et sincopi et quasi in qualibet
causa ℞ decoctionis corticum cit. florum
boraginis ros. rub. been al. et rub. coral
lorum rub. limature eboris ana ʒ. ii. spodij
mice galline muscate cariabe ossis
de cor. de ceruini sandali rub. ana ʒ. i. s.
sẽ. basiliconis foliorum citulle mellisse
coriandri cinamomi cubebe cardamo
mi zedoarie spice nardi ligni aloes
succi robusti croci ana .ʒ. i. mirabula
norum omnium ana .ʒ. s. margaritarum alba
rum ʒ. i. et s. auri argenti foliati ana
.ʒ. s. berillorum iacinctorum smarag
dorum zaphirorum ana ℈. i. mellisse bu
glosse ana ℈. ii. ambre .ʒ. s. campho
re ℈. i. musci ʒ. s. succi pomorum re
dolentium despumati succi buglosse
ana .ʒ. ii. et cum zuccaro quantum sufficienti
et aq. ros. et buglossa fiat confec
tio semper ponendo lb. i. zuccari pro
quibuslibet sex .ʒ. predictorum puluere
Potus ℞ aque buglosse .ʒ. ii. pul
ueris gariofi. .ʒ. s. maluasie .ʒ. i.
et misceantur et potet summo mane
per vnam ebdomadam omni die Ad idem
℞ aque mellisse aque buglosse ana lb.
.i. aceti .ʒ. ii. gariofilorum ʒ. ii. croci ʒ.
.ii. musci ℈. i. puluerizentur et fiat
epithima cum scarlatta Emplastrum ℞
laudani qrte. i. corticum citri yare ana
.ʒ. i. musci electi ℈. i. terbentine .ʒ. s.
et cum aqua buglosse fiat emplastrum
et ponatur tenue ad quantitatem vnius

palme sup cor Similiter fiat sacculus
de predictis pulveribus infunde grana
Sy calefacientis valent sy de ab
sinthio syrupus de menta et simi
libus **De passione colerica**

O mentario sive epithi
ma ad stomachum R rosa
rum lambrusce galle mus
cate ana .m. v ʒ. mente aridae mi
te thuris ana ʒ.i absinthii ypoqui
stidos ypi gariofili mastices ana ʒ. ß co
rallorum al. ru. spice ana ʒ.i. panis bis
cocti ʒ. ß camphore ʒ.i terantur pre
dicta grosso modo et bulliant in vino
stiptico aqua ro ana ʒ. vj vini my
stipci ʒ. vini aceti ʒ. ii et post cum spon
gia infusa et expressa fiat sto
machi fomentatio Ex predictis sine
ebulitione potest fieri epithima
ad stomachum Etiam de predictis potest
fieri sacculus ad stomachum similiter
sive emplastrum sive sacculus R olei nuc
tis olei citoniorum olei mirtini ana
ʒ. ß pulveris ros. corallorum ru. mente
ana ʒ. ß gariofili mirti ana ʒ. ii mis
ce cum modico aceto et cere quod suffi
ciat et fiat unguentum Potest etiam co
poni in forma emplastri Ad idem
R laudani mastice ana quarte ʒ. oli
bani ʒ. ß sandalorum al. ru. coralli
ru. sumac berberis ana ʒ.i. anteræ
acacie ypoquistidos balaustie ana ʒ
ß terbentine ʒ. v et in oleo ro fiat
emplastrum ad modum scuti et ponatur su
per a parte ante et aliud ponatur ex
opposito stomachi a parte post Item
cum involucro panum frigidorum
infusorum in aqua frigida involutorum
circa guttur Ad idem R aq succi
plantaginis aque ro ana quarte .i. aca
cie ʒ. ß sumac berberis ana ʒ iii oli
bani mastice ana ʒ. i farine lenti
um quod sufficit et fiat emplastrum R
frumentum molitum R panis as
sati cui addatur mastice ʒ. ii et fi
at sacculus et calefactus ad ignem
ponatur super stomacho Sy. valens
ad vomitum R sy. de menta ʒ. i
mixe sive speciebus ʒ. ß conditorum

de thure hic descriptorum ʒ. v aque
de duplis et calefactum detur in mane
Remedia auctore sunt specialia et
singularia specialiter ventositate dya
comiten sive speciebus post cibum reti
net vomitum Similiter coriandrum p
paratum post cibum **De hiis que sto
machum confortant et ciborum effi
ciunt digestionem**

In debilitate stomachi a
causa frigida Confectio
nes calide et stomatice dya
cinamomum dyagalanga dyanisum
dyacitoniten dyaciminum cum speciebus
dyacuron dyapipcon sine me
lle phelos arcoticon dyaolibanum
cum conditum tragea facta ex cum gario
cinamomo et aniso et coriandro quod
quidem additur mix miscata in mixto zuc.
Ad idem R cinamomi ʒ. ii cum mi
as mus. gariofili cardamomi calan
ge ana ʒ. i macis ligni aloes ana ʒ. ß
ana ʒ. i pelliculam interiorum stoma
corum gallinarum bene ablutarum in vino
bono et exsiccatarum ʒ. iii zucari al. lb
.ij. Et ex hiis fiat confectio solida
Ad idem R cinamomi ʒ. iii galange
ʒ. i aq ro odorifere ʒ. i zuc. quod suffi
ciat et bene restaurat appetitum utor in
debilitate Ad idem R cum ʒ. i gario
galange cinamo. ana ʒ. ß piperis co
riandri preparati ana ʒ. i se ani se
feni anisos spice cardamomi ana ʒ.
ß ʒ ß cortice citri conditi ʒ. i liq
uirice rase ʒ. ii cardi ʒ. ß passula
rum mundatarum ab acinis ʒ. ß aque ro o
dorifere quarte ß zuc. quod sufficit et
fiat confectio Pulvis stomachum frigidum
confortans R coriandri cinamo
mi ana ʒ. i tam grani piperis galan
ge gariofili cum ana ʒ. i ß ani se feni
ana ʒ. iii cori ʒ. i zuc. albi ad pon
dus omnium et fiat pulvis Ad idem
R cinamomi electi et rasi cum ana ʒ.
vj galange flor cinamomi ana ʒ. iii
liquirice rase et recentis ʒ. iii ß gario
fili ʒ. ii nucis mu. ʒ. v macis carda
momi piperis nigri ana ʒ. ß zuc. ad
pondus omnium et fiat pulvis et isto utor

multum digerentia materiam frigidam
stomachi Rx oximellis simplicis vel
compositi ℥ i mellis ro. ro. ℥ ß
aq. absinthii vel feniculi ℥ iii propi
netur calidum Ad idem syr. de ab
sinthio syr. de menta syr. de fumo
terre et similes Ad idem Rx mente
apii absinthii capillorum veneris ana
m. i anisi marathi ciminos ana ℥ i
corticum radicum feni petrosilii ana quarta
ß liquiritie rase passularum ana ℥ i aceti
℥ v mellis electi zuc. ana lb ß fiat
syr. Evacuantia materiam frigidam de
stomacho Rx yerapigre ℥ i turbit
℥ ß ʒʒ ʒ i simul et distemp
eretur cum decoctione cum et aromati
zetur cum cinamomo Ad idem pil.
de agarico pil. de yerapigra pil. inde
vel indice descriptionem hali auctore
mesue stomaticum laxativum Sto
machum frigidum confortantia ab extra
Emplastrum et unguentum rasis etiam si fi
at sacculus ex ingredientibus em
plastri Ad idem Rx mastices gariofili i
galange zedoarie ciminos ana ℥ ß
mente sicce absinthii sicci ana ℥ v
terebentine cere ana ℥ ß et cum oleo
de mastice fiat emplastrum Ad idem
Rx olei mastices olei de absinthio
ana ℥ i olei mirtini ℥ ß garii cina
momi galange ana ℥ ß ligni aloes
ʒʒ ana ʒ i cere quod sufficit aceti pa
rum et fiat unguentum Et cum pulve
ribus potest fieri cerotum addendo mas
tices Ad idem Rx aque absinthii
aq. mente malvasie ana lb i pul
veris gariofili absinthii mente cy
namomi ligni aloes galange ana
℥ v et fiat epithima cum quo epi
thimetur stomachus cum filtro unum
de citoniis descriptionem avicenne mul
tum valet Item valet amplectum
fontes indum ad debilitatem diges
tive Et habeatur sacculus de pluma
bene minuta Ad idem cerotum Rx
mastices baccarum lauri ana ℥ v cinamo
mi ligni aloes spici sandalorum cu.
ana ℥ ß mente absinthii ros. cu.
ana ℥ i ʒ i spice nardi coralli cu. ana

ʒ i galie muscate ℥ v galange cala
mi aro. thuris cimini ana ʒ ii lau
dani ʒ ii et cum sufficienti liquide
quantitate rasine et modico olei masti
cini fiat cerotum super corio subtili
extenso ad modum scuti et multum
valet Digerentia materiam melanco
licam in stomacho Rx liquiritie pas
sularum ana ℥ v boraginis buglosse cor
ticum radicum feni ana marathi cus
cute ana ℥ ß ʒʒ ℥ vi mellis zuc. ana
lb ß et fiat syr. secundum artem Ad idem
oximel squilliticum approximatum cum aq.
boraginis Solventia materiam melancolicam
de stomacho vide c. medicinas sol
ventes melancoliam quia ille hic valent
in stomacho debili a causa calida
Confectiones frigide stomachi trium
sandalorum zuc. rosatum violatum dya
citoniten sine speciebus et quasi sto
maticum temperate aromaticum ros. rosa
ta novella dyarodon abbatis Dige
rentia materiam calidam in stomacho syr.
violatus oxizaccara Syr. de berberis et
ille magis reprimit cum aliis Syr. ace
tosus simplex syr. de endivia Ad
idem Rx endivie lactuce scariole ana
m. ß seminum frigidorum ana ℥ v ab
sinthii m. i ros. violarum ana ℥ v or
dei mundati m. i vini granatorum
℥ iii aceti ℥ ii zuc. quod sufficit et
fiat syr. clarificatus secundum artem E
vacuantia materiam calidam a stomacho
Medicine purgantes coleram tam
simplices quam composite in hoc con
ferunt vide c. cap. ii. Conforta
ntia stomachum calidum approximata ab
extra Rx succi plantaginis aq. ro.
ana lb ß aceti ℥ i sandalorum albo
rum et cu. coralli cu. coriandri prepa
rati ana ℥ ii seminum citoniorum seminum acetose
ana ℥ i farine ordei quarta i et fi
at emplastrum et cave ne diu te
neatur Ad idem Rx sandalorum al
et cu. coriandri preparati seminum acetose se
berberis seminum citoniorum ana ℥ ii succi
citoniorum ℥ ii olei mastices ℥ iii
pulverizentur pulverizanda et bulliant
lente super cinerem calidum usque ad

consumptionem succi et coleriu et ca latura addatur cere quod sufficit et fiat unguentum et de hoc ungas stomachum et est medicamen notabile. Ad idem fiat sacculus ex illis pulveribus. Ad idem Rx aque rosarum aque endivie aque mente ana lb .i. vini citoniorum acetosorum .ʒ. ii. sandalorum albororum et rubeorum coriandri preparati corallorum rubeorum ana ʒ. ii. cupularum absinthii .m. s. et fiat epithima et sive fomentatio

De dolore et apostemate stomachi

Generatio et curatio ad quascumque materias existentes in stomacho habita sunt immediate supra et ideo hic non repetuntur. Emplastrum apostematis calidi Rx sandalorum albororum et rubeorum rosarum ana ʒ. ii. plantaginis portulace absinthii ana ʒ. ii. farine ordei ʒ. ii. camphore ʒ. i. olei rosarum olei citoniorum ana ʒ. i. s. predicta ad invicem bulliant et fiat emplastrum. Emplastrum in processu in augmento fiat predictum emplastrum cui addatur mastice ʒ. i. mastice squinanti ana ʒ. i. s. assungie galline anatis ana quod sufficit. Emplastrum in statu fiat predictum emplastrum cui addatur opii dactili fenugreci bdellii althean et ex omnibus fiat emplastrum. Ad idem Rx rosarum violarum ana m. i. opii squinanti sandalorum albororum et rubeorum ana ʒ. ii. camomille mellilloti absinthii ana m. i. farine ordei ʒ. s. radicum malvavisci m. i. olei spice ʒ. i. olei rosarum ʒ. ii. et fiat emplastrum secundum artem. Emplastrum in principio apostematis frigidi et duri et etiam valet in processu. Ad idem Rx camomille mellilloti cinamomi polii arch ana ʒ. s. absinthii spice ana ʒ. iii. mastice ʒ. ii. aloes ʒ. s. thuris ʒ. iii. radicum altee ʒ. ii. olei rosarum ʒ. iii. et fiat emplastrum cum mucillagine altee secundum artem. Et cum fuerit in augmento vel statu adde armoniaci oppoponacis storacis ana ʒ. s. adipis galline anseris ana ʒ. i. olei de spica lb s. et fiat emplastrum quod est dissolutivum valde. Item emplastrum de mellilote secundum Mesue valet omni tempore. Mitigantia dolorem a causa frigida et ventositate carminativa ventositatem ut confectiones calide predicte aliqualiter immediate supra aqua vite alias ardens cuminata alexandrina cuius hec est recepta Rx cinamomi electi ʒ. ii. zinziberis ʒ. v. s. gariofilorum ʒ. i. galange ʒ. s. nucis muscate ʒ. vi. cardamomi ʒ. iii. mastice ʒ. ii. piperis nigri ʒ. s. folii ʒ. ii. cimini ʒ. i. s. croci ʒ. iii. zucari ʒ. iii. et fiat pulvis subtilissimus. Datur cum bono vino calido. Ad idem fomentationes calide ab extra sacculus ex sale et millio ventosatio .S. in umbilico et similia. Et nota quod decoctio mastice et eius assumptio confortat stomachum a predictis egritudinibus.

De singultu

In singultu de repletione potus conferentes et refectiones sternutatoria habes supra capitulo de appoplexia zerm te ibi. Aqua quam nominat auctor multum valet. Item aqua ardens super in mane stomacho ieiuno. Item hoc vinum videlicet Rx diptami subtiliter pulverizati ʒ. iii. triace ʒ. i. misceantur et cum bono vino distemperentur et valet in omni dolore stomachi. Item vinum zinziberis conditum. Item Rx spice trs gamni calamenti aromatici ana maiorane mente absinthii rosarum ana ʒ. i. croci ligni aloes gariophili ana ʒ. ii. mastice rosarum ana ʒ. i. s. oppii coriandri preparati seminis portulace cassie lignee ana ʒ. s. cum mucillagine psillii informentur trocisci vel si vis cum zucaro fiat confectio. Ab extra approximanda fiant unguenta emplastra calida dicta in precedenti capitulo sive et sacculi. Item appositio ventose super stomachum. Item fomentatio cum aqua ardente. In singultu et inanitione cura sicut curatur ethica cum humectantibus et restaurantibus. Pillule multum valentes in singultu a causa calida Rx spo

dij endivie portulace ligni alo
es ana ʒ i s. pulpe tamarindorum
ʒ s. zameni electi ʒ i conficiantur
tur cum aceto in forma pillarum

De appetitu canino

In causa frigida competunt
calefacientia et abster
gentia magis frigidam a
stomacho dicta in cap. de hiis que
stomachum confortant Item valet
hee pille Rx turbit al. et mundi agar
ici ana ʒ i spice ʒ ana ʒ s. con
ficiantur cum oximelle squillitico et
detur ʒ s. per mane stomaco ieiu
no Item aqua vite in hoc valet
Item dyaciminum est deus singu
laris et valet in hoc casu Item
vinum antiquum purum et bonum
In causa calida rob de granatis
multum valet et omnia frigida
stiptica prohibentia dissolutionem in
membris ac etiam valent ea que
dicta sunt in causa calida de hiis
que stomacum confortant facien
cia vomere Rx radicum raphani sil
vestris in quo sit virtus elle ʒ ii
Et sic fit accipiatur radix et perfo
retur et in foramine illo ponatur
suppositorium elle et ponatur rapha
nus in terra et stet per xx dies vel
per xl et tunc remanet virtus elle
et removeatur substantia elle et sit
elle al. Et tunc Rx radicum illius
raphani sic preparati ʒ ii se. atri
plicis se. apii ana ʒ i asari ʒ s.
conquassentur et bulliant in lb. i
s. aque dulcis quousque redeant
ad quartam partem et coletur et collatu
re addatur sirupi mediani cord
corticum sambuci rasi versus partem
superiorem ʒ i quia cum radit versus
partem inferiorem provocat fluxum
ventris et si versus partem anterio
rem provocat vomitum olei sisa
mi ʒ s. et bibat tepidum et post
provocetur ad vomitum Ad idem ox
imellis simplicis ʒ ii aque decoctio
nis raphani ʒ iii et misceantur
et tepidum sumatur etc. Ad idem Rx

aceti ʒ iii aque decoctionis radicis
raphani se. atriplicis ʒ iii al. ʒ i
et bibatur tepidum multa similia
et fortiora possunt fieri sed illa
sufficiunt

De dolore apostemati epatis et eius curis

In inflamatione epatis sirupus de
oxizac. sirupus de endivia sirupus ros.
sirupus viol. sirupus acetoso sim
plex Ad idem Rx lactuce endivie
scariole rostri porcini utriusque epa
tice ana m. i endivie m. iii quatuor se
minum frigidorum ana ʒ i sandalorum al. et
ru. ana ʒ i vini ʒ i zucari quantum suf
ficit et fiat sirupus de decoctione istorum
Et si esset cum colera grossa ad
dantur radices feni petrosilli spara
gi brusci et granum et acetosetur
Evacuanda detur medicina purgans co
leram respiciens epar ut ... Ad idem
reubarbarum quomodolibet Ad idem
Rx cassie ʒ i electuarii de succo ros. ʒ
ii s. distemperentur cum aqua endi
vie dyarodon cum reubarbaro | Con
fectiones ad idem triasandali
zucarum rosatum violatum dyarodon
sine speciebus et similia epithima
unguenta et emplastra Epithima Rx aq.
endivie lb. i aq. ros. aq. solatri ana
lb. s. aque absinthii ʒ iii succi lac
tuce aceti ana ʒ iii pulveris sanda
lorum alborum et ru. spodii sigmanti ro
sarum rubearum ana ʒ ii camphore ℈ ii
et fiat epithima Emplastrum ad idem
Rx farine ordei lb. s. ros. ru. ʒ ii
se. papaveris ʒ i succi absinthii
sive residencia succi solatri ana ʒ
iii aceti ʒ i et cum oleo ro. fiat
emplastrum Unguentum Rx olei ro. vio.
et de spica ana ʒ i aceti ʒ s. pul
veris spodii sigmanti san. al. et ru.
ana ʒ i cinamomi ʒ s. camphore
℈ i cere quod sufficit et fiat unguentum
In frigiditate epatis confectiones
omnes calefacientes stomacum sunt
etiam calefacientes epar ut dya
ciminum dyagalanga dyacostum
dyalacca et similia Digestivum
in frigida causa epatis Rx radicum

In causa calida

evacua

Confectio

Epithima

Emplastrum

In causa frigida

Ad fluxum ovi

Rx thuris masticis ligni aloes
al. ana ʒ i galange gariofili
ana ʒ s. musci camphore ana gr. ii
ros. rub. ʒ i pistentur fiant pill.
cum aqua ros. in modum lupinorum
et teneat unam in ore et scio
quod reddit dormitum in ore

feni petrosilij apij sparagi brusci ana ʒ. ß. eupatorij ʒ. i. ana marati cus cute ana ʒ. iii. scolopendrie dyan tos gariofilate ana m. i. et succo fiat sy. et acetosetur ad idem sy. de eupatorio calamento de fi mo rede oximel compositum sy. de bisantijs sy. compositus acetositas et uacuatiua dyarob cum turbith electuarium solutiuum descriptum su pra in c.º 2.º pillule aggregatiue pillule de agarico et euacuatiua fla. ab epate Epithima ℞ ace ti ʒ. ii succi eupatorij sine re siduitate ℔ ii spice cynamomi ana ʒ. i ß. et fiat epithima post addi aque absinthij ℔. i. ß. Em plastrum ℞ farine ordei ʒ. ii. flo rum camomille melliloti ana m. ß. mu cillaginis altee ʒ. v. cypi squinan ti mastices spice ana ʒ. v sandalorum cit. calami aromatici absinthij eu patorij ana ʒ. ii. spodij ʒ. i. ro sarum ʒ. ß. aceti ʒ. ß. olei ro. ʒ. i. fi at cum succo ... olei de absin thio olei nardini ana ʒ. ii. et fi emplastrum in duritie epatis Unguentum ℞ olei ros. ʒ. ß. olei de absin thio olei nardini ana ʒ. i. sandalo rum al. et cit. spodij squinanti ~~cyna momi~~ cyminj ana ʒ. ß. cynamo mi ʒ. i. eupatorij calami aro matici ʒ. ii mastices spice ana ʒ. i. ro sarum ʒ. ß. cere quod sufficit aceti parum et fiat unguentum

De ycteritia

Yeranpigra in ycteritia ex opilatione ℞ scolopen drie i. lingue ceruine endiuie epatice absinthij acetose ana m. ß. cuscute ʒ. i. se. citri sci gidorum florum boraginis et bu glosse ana m. i. capill. ve. radicum feni. petro. sparagi brusci ana m. ß. et cum ʒ. ... fiat sy. secundum artem quod aromatizet cum isto puluere ℞ folij spice lacce cassie lignee ana ʒ. ii. ligentur in panno lineo et bu lliant in syrupo

De ydropisi

Congestiue in ydropisi ex caliditate epatis ℞ lac tuce epatice fumi terre eupatorij scolopendrie acetose ana m. i. endiuie scariole ortulane et siluestris ana m. ii. se. frigidorum lacte ~~...~~ spice nardi absinthij radicum apij ana ʒ. ß. spodij sandalorum cit. ana ʒ. i. ß. ros. ʒ. ii. aceti al. ʒ. iii. cum succo sufficienti fiat sy. circa ℔ i. ß. Ad idem ℞ endiuie scolopen drie capill. ve. ana m. ii. feni se. press. ta. cuscute ana ʒ. ß. spice nardini spice celtice ana ʒ. ii. zuccari quantum sufficit et fiat sy. secundum artem Sol uentia in ydropisi cum caliditate e patis ℞ florum boraginis uiolarum fu mi terre ana ʒ. i. hyerapicre cassie fistule tamarindorum passularum absinthij ana ʒ. ii. pru na viij. spice nardi ʒ. v fiat de coctio cum fero caprino et in decoc tione ponantur cortici mirabola norum citrinorum ʒ. ß. fiant et colen tur et tunc extrahatur medullearum sic pinguis ʒ. i. reubarbari electi ʒ. i. et omnia misceantur. Ad idem ℞ seri caprini ℔. ß. radicum yreos rece ntis mundati a cortice ʒ. ß. bulliat simul usque ad consumptionem ~~medietatis~~ 3.º partis et coletur et colature addatur et zuccari ʒ. ß. electuarij de succo ro. ʒ. i. et misceantur Ad idem ℞ succi ra dicum yreos recentis facta residen tia ʒ. i. et bibat solus vel cum zuccaro et etiam potest sumi cum ouo sorbi li vel modico seri caprini et multum valet et est expertum Ad ~~aliud~~ idem ℞ foliorum laureole puluerizatorum ʒ. ß. infundantur per duos dies na turales in succo citoniorum et aceto ana postea incorporetur cum sy. rosato et fiat massa de qua potest dari ad pondus v granorum ordei et est me dicina fortis ad idem est etiam medicina optima ℞ sy. ~~...~~ ro. ʒ. ii aq. decoctionis foliorum laureole ʒ. iii. et aromatizetur cum cynamomo et cum illa recipitur inferius quod dicit se laxatum sumere nolle Ad idem

℞ radicum yreos

Rx radicum yreos recente mundate
a cortice lb. ß. et fiat decoctio et
cum illa decoctione fiat syr. cum sucaro
vel melle et ille syr. sufficit ad in
laxando ventrem et est multum uti
lis. Ad idem Rx succi prassie de
purati et cum sacaro vel melle syro
pisetur et detur mane mirabiliter valet
Ad idem Rx pillarum de reubarba
ro ʒ ii. pillarum aggregatiuarum ʒ ß in
corporentur vel adde pillarum de meze
reon ʒ i et sunt fortes Curatio y
droposim per urinam Rx seri capr. in
℥ iiii spice nardi ʒ iii bulliant sil
lento igne usque ad consumptionem quarte
partis et detur omni mane colatura
per duos dies illarum spica nardi intus
retenta provocat urinam Rx succi cala
menti facta residentia et potetur in
mane Ad idem Rx urine hominis ℥ iii
di mane potate etiam valet Ad idem
urine caprine sine capre ℥ iiii spice
ʒ ß spice ʒ ß parum bulliant et po
tetur in mane Ad idem vinum de
corticibus florum antheos multum valet
Confectio Rx specierum triasandalorum
specierum diarodon ʒ iii et cum zuc°
albo fiat confectio De cura ydropo
sis frigide

In ydropisi facta cum mag
nis opilationibus epatis
et splenis et maxime
in azchite Rx radicum feniculi apii
petrosilini endiuie brusci ana ℥ ß squina
ti cuscute liquiricie rafe calamenti
origani yreos ana ʒ ß absinthii ro
zuc° hedegar capillorum veneris ana
ʒ iii foliorum buglosse ana seminum eupa
torii ana ʒ ß reubarbari mastice
agarici ana ʒ ii spice agarici folii
assari ana ʒ i seminum cucumeris et citrulli fol. dau
ci ana ʒ iii seminum feniculi pulegii sandalorum
alborum et rubeorum ana ʒ i ß epatis
adip. pulverizati ʒ ß Et si vis in
futuro pro splene adde scolopendrie
corticum tamarisci corticum radicum
capparorum corticum medianorum frax
ini ana ℥ ß thimi epithimi ana ʒ
ii polipodii ʒ i ß Et horum decoctione
sufficienti in aqua fabrorum cum lb. i
zuc° et lb. ii mellis fiat syr. et aceto
scillitico vel cum aceto boni vini aut cum aceto
infusionis mezereon Ad idem sunt
pil. aggregatiuarum pillarum de reubarb.
pillarum de mezereon Trocisci de lac
ca trocisci de eupatorio trocisci de ab
sinthio Confectiones dyalacca dya
curcuma dyarodon abbatis Emplastrum
ad idem Rx olibani mastice mirre
ana ʒ i granorum lauri ʒ ii cipi rosti
ana ʒ i ß stercoris caprarum stercoris
vaccarum et omnium pulverizatorum et ex
siccatorum ana ʒ iii furfure sal nitri
ana ʒ i pulverizentur predicta et cum
melle inspissentur et fiat emplastrum
Ad idem emplastrum de mellitoto est con
veniens Ad idem ungatur cum oleo
fisticorum vel amararum amigdalarum
Ad idem Rx ficuum carnearum pinguium
℥ i stercoris columbini ℥ iii
spice nardi mastice ana ʒ ß et cum pul
pa capre et modico mellis fiat
emplastrum fiat ut supra et fiant criste
ria carminativa De dolore splenis

Si generatur quando materia est ca
lida Rx corticum capparorum
medianorum corticum tamarisci
et geneste ana ʒ i endiuie scariole
portulace scolopendrie capillorum vene
ris ceterarum ana ℥ ß quatuor seminum
frigidorum mundatorum seminum portulace seminum
apii seminum brusci seminum sparagi ana ʒ i mel
lis electi quantum i zuc° quantum sufficit et
fiat syr. pacientes tamen infundantur per
tres per diem Ad idem valet syr. ace
tosus simplex oximel simplex et syr. q.
Solutiva quando est a materia calida
Rx florum tamarisci florum boraginis
florum buglosse ana ʒ ß uvarum passa
rum mundatarum ab acinis ʒ i ana ʒ ii
polipodii quercini epithimi ana ʒ ß
corticum mirabolanorum indorum infusorum
in decoctione predictorum ʒ i fiven
tur de mane fortiter et colentur et co
latura administratur de mane in au
rora vel loco mirabolanorum dissolua
tur in colatura dyasene yera rufi
ni ʒ ii Et nota quod bibere ex vaso

Ad ypossarcam
pulvis utilis in yposarcam
pro quodam iuvene qui habebat
membra valde inflata in po
sitione experti huius pulveris Rx ana
ʒ ii cinamomi seminis cataputie
ana ʒ i zuccari ad pondus omnium
Ø pulveris dosis est ʒ iiii in
mane cum aqua vel vino
hec Bentilis

factis de ligno tamarisci confirmat
ab egritudinibus splenis et aliis ac
cidentibus malis supervenientibus
splen. Digerentia que est a materia
frigida. Rx radicum yreos ireos radicum
acori corticum radicum feniculi petro. ana
℥ .i. interioris squille ℥ .i. corticum ra
dicum capparorum mediano corticum ta
marisci fraxini et geneste ana
℥ .i. scolopendrie capilli veneris sana
munde gariofilate camedreos came
pitheos adyanthos ana ʒ .i. ana ma
rathri cuscute assari se. portulace ana ℥
.i. ligni rasi uvarum passarum mundatarum
et ab acini ana ℥ .i. florum tamarisci bo
raginis buglosse ana ℥ .i. mellis lb. ß
zuc. ℥ .ii. fiat sy. Ad idem Rx ox
imellis compositi oximellis squillitici
sy. de eupatorio sy. de calamento
sy. de scolopendria et similium. Ad
idem sy. descriptus in capitulo de ydro
pisi competens fortibus opilationibus
Ad idem que est melancolia et cau
sat inflatum Rx corticum radicum feni
culi petroselini radicum acori radicum api ana ℥ .i.
radicum raphani radicum appii ana ℥ .ß.
corticum radicis capparis mediani corticum ta
marisci fraxini geneste ana ℥ .i. ger
mandree scolopendrie ana ʒ .i. ß eu
patorii calamenti absinthii capilli
veneris endivie scariole ana ʒ .i. ana
marathri cuscute se. portulace se. mel
lonis ana ℥ .i. blacte spice nardi squi
nanti se. basiliconis ana ℥ .ii. ligni
passularum mundatarum ana ℥ .i. succi
boraginis succi fumi terre ana ℥ .ii.
florum boraginis florum buglosse citra
tos aromatici ana ℥ .i. et post zuc.
et melle ana fiat sy. et acetosetur cum
aceto vini in quo prius steterunt ra
dices infuse per unam noctem. Sol
ventia que est a materia frigida Rx flo
rum tamarisci florum boraginis buglos
se ana ℥ .ß. ana marathri cuscute ana
℥ .ii. thimi epithimi agarici electi
ana ℥ .ß. passularum mundatarum ab acinis
℥ .i. Et fiat decoctio et in decoctione
dissolvantur yerapigre ℥ .ii. lapidis la
zuli nomes abluti ℥ .ß. et fit colatu
ra illius cocti. Ad idem Rx yere ru
fini ℥ .ii. lapidis lazuli nomes ab
luti et pulverizati ℥ .i. ß. misceantur
tur et cum sy. predicto vel oxymelle com
posito fiant pillule dosis est ℥ .i. Con
fectiones dyacapparis dyacalamen
tum dyaciminum et cetera similia.
Unguentum Rx mucillaginis se. lini fe
nugreci ana ℥ .i. adipis galline an
seris anatis ana ℥ .vi. butiri loti axun
gie ~~lote~~ porcine sine sale medulle
bovine ana ℥ .ß. pulveris corticum tama
risci salicis scolopendrie corticum me
diorum fraxini corticum radicum cappa
rorum foliorum rute calamenti sinapi ana
℥ .ii. olei de cappare ℥ .iii. aceti pa
rum cere quantum sufficit et fiat unguentum
Emplastrum Rx armoniaci bdelii ~~ponit~~ picis
ana ℥ .i. corticis capparis se. sinapis
fordeorum stercoris vaccini stercoris ovis
exsiccatorum ana ℥ .i. ß. mucillaginis fe
nugreci se. psillii ana ℥ .i. pulverizentur
pulverizanda et in forti aceto dissolvantur
gummi et cum oleo laurino fiat emplastrum
Ad idem Rx radicum malve bis ma
lve radicum lilii squille sepe se. lini fe
nugreci caricarum pinguium uvarum passa
rum sine acinis ana ℥ .ß. infundantur
in aceto per noctem postea bulliant
in aqua cum oleo lento igne et omnia
ponantur in sacculo et ponantur super sple
nem mirabiliter removet duriciem
splenis. Ad idem Rx unguenti dyal
tee axungie anatis medulle vituli
medulle sine sale ana ℥ .i. olei a
mygdalarum dulcium ℥ .iii. cere quantum suf
ficit aceti parum et fiat unguentum

De colica passione

Digerentia materiam flegma
ticam facientem colicam vel
yliacam sy. de absin
thio sy. de calamento oximel com
positum et similia. Solventia materiam
frigidam in colica Rx cinamomi
℥ .ii. nucis muscate ligni aloes spice car
damomi macis ana ℥ .ß. mastice bar
bare lauri macropiperis ana ℥ .ii. sca
monee preparate ℥ .iii. turbith op
timi ℥ .vi. ℥ .iiii. zuc. ℥ .xx. fiat

confectio solida dosis est ab ʒ iii usque
ad iiii Ad idem Rx dyasinne ʒ
s vini ʒ ii misceantur sil hec est le
nis et potest approximari quoniam
pro tempore Ad idem Rx electuarii mei
ordinati superius i° 2° ʒ s et detur
subito Ad idem Rx yere pigre ma-
ne ʒ i turbit ʒ s ʒʒ ʒ i distemp-
entur cum ~~decoctione~~ ʒ iii boni vini
vel decoctione foo Rx turbit ʒ i ʒʒ
ʒ i mastice ʒ s succari ad pondus
omnium et fiat pulvis Ad idem Rx pillo-
lar yharacz ʒ i vel ʒ s vel Rx dyacro
mien solutivi vel om speciebus ʒ s Con-
fectiones Diacimimuz dyaaton
pipereon dyagalanga dyamuscuz
dyacalamentuz pliris arcoticon
tragea comis et similia item tiria-
ca metridatuz cum bono vino Ad
idem dolore multum infestante Rx
tyriace ʒ i trifere ʒ i philonii ʒ i
misceantur et dentur cum bono vino Ad
idem pro pauperibus allium comestum
vel cimini torrefactum parum cum bo-
no vino ante et post cibum Clisteria
et suppositoria et sunt ceteris medi-
cinis meliora Rx se ani cimini barba
zuz lanzi anices feni ~~rafi~~ caruui ana
ʒ s origani calamenti rute ana m s
foliorum sicle mezeriealis camomil-
le centauree minore ana m s casto-
rei ʒ i s furfure m i cartami
polipodii ana ʒ iii agarici ʒ i s bu-
liant porcta sil et colentur et adda-
tur colature olei rute olei anetini
ana ʒ ii sal com ʒ i yere pigre cas-
sie ana ʒ s mellis ʒ i s et fiat
clistere forte multum quod non fiat ni-
si in magna necessitate Ad idem ius
galli decrepiti antiqui cum decoctio-
ne carthami polipodii cimini a-
neti centauree anisi feni ana th ii
et addatur cassie fistule yere pigre ana
ʒ i olei rute ʒ iii et fiat clistere
et est optimum et est satis leve Et
valent suppositoria longa et acuta
cum agarico oppo vel esula et sale
gemma ac sterore muris Clistere mol-
lificativum stante sicca fere Rx decoc-

tionis malve maluavisci blite mer-
curialis se lini fenugreci ana m i s
cum siccaz mno v aneti feni ana ʒ s
furfure m i salis ʒ s yere pigre
cassie ana ʒ i olei rute ʒ iii et fiat
clistere Ad idem Rx paritarie abrota-
ni centauree minore calamenti origa-
ni mirtin cal ana m i ani cimini car-
tami ana ʒ i polipodii ʒ i s polipo-
dii Bapmi turbith ana ʒ ii fit decoc-
tio cui addatur cassie yere pigre ana
ʒ i olei rute anetini ana ʒ ii salis
parum et fiat clistere Empla vncta
balnea et similia Sacculus ex sale
et miho ~~caf~~ vel calefactis et ~~est f~~
est suppositus Ad idem ventose ma-
gne posite super umbilicum Item spon-
gia infusa in decoctione predictorum
in clisteribus Item sacculus ex se lini
cimino torrefacto et furfure grosso
item balneat cum herbis predictis
item empla ex predictis similiter et vnctiones
Quando est a mala calida Syr viola-
tus syr de endivia Syr acetosus oxi-
zacra et similia Solutiva colera
in hoc valent Clistere ad mollifi-
candum quod est appositum Rx lactis vaccini
th i cassie fistule ʒ i et fiat clistere Item
emplastrum ex mollitivis quod est ap-
ab appositis multum valet Item trage-
a comminans ventositatem ac prohibe-
re eam generari Rx ʒʒ ʒ s ana coria-
ndri preparati ana ʒ ii galange cube-
be domestice nucis mus ana ʒ i garc
ʒ iii ligarice ʒ v zucc ad pondus omnium
pulverizentur pulverizanda et mittantur in
ciderma et fiat tragea De flux-
u ventris Cura sequitur

Frigide medicine stipti-
ce simplices sunt ille
simac berberis ypoquisti-
dos balaustia galla acacia rosa gu-
mi ara bolus armenus bolus si-
gillatus spodium assa camphora gra-
na granatorum se portulace acetosa co-
riandrum acnoglossa portulaca arbo-
ra mirta sandali coralli sandra-
se papavere cenia equina corrigiola
lambrusca plantago succus eius se et

et maxime assum et similia fructus
frigidi stiptici citonia sorbe esula pira
silvestria marciana silvestria corni
la agresta mora tamarindi acaci
a et similia Syrupi frigidi et
stiptici Rob citoniorum sine speciebus
Rob de ribes Rob de agresta Rob
de cornibus fit Sy. mirtinus Sy ros
ut sit ℞ aque plantaginis aq en
divie aq ro et cum zuc° fiat sy. sine
ulceb. Emplastrum mirtinum et singulare
℞ succi esulorum succi sorbarum succi
corticum granatorum succi balaustia
rum ana ℥ ii prunellorum sine ossibus numero
xxx vini citoniorum vini ribei ana lb
ß olei mirtini olei citoniorum ana lb ß
pulverizentur mastices colophonie antere
acacie sichimie ana ℥ iii ꝑ sanguis draco
terre sigillate boli ar ana ℥ ß media
ne corticis castanee ℥ vi cere quantum suf
ficit aceti parum et fiat emplastrum
Emplastrum stipticum frigidum et confortativum
membrorum circumstantium ℞ succi plan
taginis vitrum ꝑ aq ro aceti ana ℥ i
sumac berberis ana ℥ ß mirabola
norum omnium boli ar ana ℥ ii coralli
rubei sandali al et ru antere mastices ana
℥ i psidie balaustie gallarum ana ℥
ß farine lentium quantum sufficit pulvis sub
tilis et fiat emplastrum medicorum liquidum
valet mirabiliter contra fluxum contingentem
caliditas mala Trocisci frigidi stip
tici trocisci de spodio cum semine ace
tose trocisci de berberis trocisci de ba
laustia trocisci de terra sigillata tro
cisci de karabe trocisci de bolo ar
menico Confectiones frigide et stip
tice zuccarum rosatum antiquum tricasan
tali dyantonten sine speciebus ma
gis cum lapidibus ut sit fiat ℞
sandali al et ru dyarodon ana ℥ ii corall
ru coriandri preparate ana ℥ ß se ace
tose se citoniorum ana ℈ i cinamomi
℥ ß gumme ro ru sumac ℥ ß aq ro
℥ ii zuc quantum sufficit et fiat electua
rium Medicine simplices calide et
stiptice Cinamomum assum amcos anisum
assum thus mirra storax mastix nux
muscata nux cipressi laudanum reubar
barum bustum absinthium menta lignum
aloes ciperi gariofili caseus vetus
assatus ablutio sale per multa lotiones
coagulum edi et leporis Confectio
nes calide dyacalbani dyagalan
ga dyacyminum dyantonten
cum speciebus yeracra medie etatis
dyamenta Emplastrum calidum ℞ ana
cimini nasturcii assatorum mastices oli
bani ana ℥ iii succi absinthii ℥ i ß
aque ros vitrum ꝑ aceti fortissimi ℥ i
farine nucis cipressi quantum sufficit pul
verizentur pulverizanda et misceantur
cum et fiat emplastrum aliquantulum liquidum
Sy in febre sine febre valens mi
rabiliter Sy de acacia Sy de granis
mirti Rob de citoniis ana lb ß
pulverizentur boli ar se ros ana ℥ ß
bulliant simul et frequenter et utere in
cibo et extra cibum quia valet contra flux
um et febrem Medicina enarrata
stiptica conferens flux
um colericum ℞ mirabulanorum citrino
rum ℥ v ß keboli indorum ana ℈
ii reubarbari ℥ i et ℈ i dragagan
ti ℥ ß infundantur in vino citonio
rum ℥ ii aque endivie ℥ i per di
em et noctem et mane exprimantur
et colatura propinetur Ad idem ℞ mi
rte ℥ vi trociscorum spodii ℥ i mis
ce cum aqua pluviali et propinetur in
mane Mundificantia ulcera in
testina per superius ℞ ydromel
lis ℥ iii aque ordei ℥ vi detur
sepe in die stomaco ieiuno et est
bonum clistere lavativum Consolidan
tia ulcera facta mundificatione ℞
gummi arabici mastices thuris karabe
ana ℈ ii informentur cum Sy ro in
succo absinthii et fiant sicut pillu
le et sumantur due in die stomaco
ieiuno omni die semel aut bis
Ad idem ℞ zuc ro ℥ i ß et iii con
fectionem inferius describendam ℥ vi
dragagantum ℥ ii trocisci de terra si
gillata ℥ i misceantur et detur
stomaco ieiuno ℥ i ꝑ mane Tro
cisci expti et optimi contra omnem flux
um et fe ℞ thuris san draco ana

-ʒ. ii. ß. boli ar. ʒ. i. ematite tre sigil
lare ʒ. v. balaustie ʒ. i. ß. spice ci
namomi ana ʒ. i. opii ʒ. i. karabe
-ʒ. i. ß. et fiant trocisci dosis ʒ. i. cum
succo portulace aut aqua sistene et
aliqui addidi aluminis ʒ. i. ß. et hoc
quia ista sunt humida multum et
restringit etiam sputum sanguinis et
ideo mane illo casu etiam de isto fer
mentatione et scias quod in sola trocisco
solum ingreditur decima nona
pars ʒ. i. opii et ideo secure dari
possunt Nota quod ista simplicia in
quorumque quasi fluxu conferunt
primum est coagulum edi vel lepo
ris et datur ante prandium et cenam
-ʒ. i. cum ʒ. i. ß. aque plantaginis
2m est caseus antiquus a quo buti
rum totum et sal sunt remota et
debet minutim incidi et decoqui cum
aqua calida lavari in alexandro
ipsum bene et postea exsiccari et quo
modolibet approximatus valet 3m
est tiriaca ʒ. i. et cum aqua planta
ginis et si non habeatur recens su
matur antiqua ʒ. i. et misce gr. ii. opii
et detur cum aqua plantaginis
4m est nasturcium assum ad modum stra
tum cum aqua plantaginis aut lac
te caprino et datur bis in die sto
macho ieiuno bis in die ʒ. i. 5m
lentes cocte in duabus aquis
et postea assare in patella cum mo
dico aceto et pinguedine castrati
et detur loco cibi Item farina
fabe preparate 6m est dyantom
ten sine speciebus cum cibum 7m est
lac caprinum a quo butirum extractum
est et in quo sunt extincti lapides
fluviales ardentes vel calibs vel
ferrum 8m est electuarium de sorbis
Et est notandum quod tria sunt re
media singularia que conferunt
exterius approximata in quocumque fluxu
primum est appositio alicuius ven
tose super umbelicum et si fluxus
fuerat forte ponantur tres una cir
ca umbelicum et a quolibet latere una
alia 2m est balneum dum quod in latum

valet 3m ablutio pedum et tibiarum
cum decoctione illius herbe que voca
tur calcatreppa et plus valet si lo
tio fiat usque ad coxas et loco illius
valet radix filicis et carduncei //
Clisteria sanativa in fluxu fiat
ex aqua ordei lb. ii. ex aque mellis
-ʒ. iiii. vel fiat ex aqua ordei cum
melle ro. co. Ad idem Recipe ordei m.
ii. rosarum m. i. florum camomille m. ß.
fiat decoctio et collature addatur zuc.
albi vel mel ʒ. i. et si necesse quod sit se
datiuum doloris adde olei ro. ʒ. iii
sepi caprarum ʒ. i. ß. Clisteria stip
tica et consolidativa Recipe gallarum
non perforatarum sumac boli ar. ana
-ʒ. i. dragaganti gummi ara. ana ʒ.
ii. succi plantaginis farine resi
dentie ʒ. vi. adipis renum capre
recente ʒ. ii. vitellum unius ovi
et fiat clistere cum aqua pluvia
li vel aqua ferrea et sit clistere in
sua lb. i. Ad idem et est aut vel
3m in casu de excoriatione intestino
rum Recipe butiri recente ʒ. vi. san
dracis ʒ. ii. et fiat clistere valet in
quacumque dissinteria Clistere constric
tivum Recipe rosarum rubearum balaustiarum cu
pularum glandium risi gallarum sumac
ana m. i. bulliant in aqua cister
ne et decoctionis istius Recipe lb. i.
succi plantaginis ʒ. ii. olei mirtini
-ʒ. i. ß. vitellum unius ovi assati se
pi capre ʒ. i. pul. sange draconis gummi
ara. aspalti boli ar. mastice ana ʒ. ß.
carte bombicine combuste m. i. et fi
at clistere. De cura tenasmonis
Nota quod tenasmon est in
ania voluntas egerendi
cum modico effectu fomen
tatio vel sacculus in cura eius Recipe decoc
tionis sennugreci furfuris caulium
ana m. i. unam metketam et f rale
fiat postea infundatur filtrum et e
ger sedeat super eo expresso in aqua
Et etiam valet si ex illis calidis
fiat sacculus et eger sedeat super eo
Ad idem fomentatio tapsi barbassi
vel cathaplasmatio Suffumigium

optimum contra renasmonem Rx folia pi
rorum esculorum citoniorum sant. citrinorum ro
li. an. balaustie terre sygillate bu
liant omnia in vino et vadit ad
assellam cum assellauit prima vice
antequam incipiat se premere accipiat
lapis qui fit calefactus igne for
titer et proiciatur de isto vino super la
pidem et ponatur lapis sub scampno
no sub ano et recipiat per anum illum
vaporem calidum et sic fiat omni
vice postquam prima vice assellauit
antequam incipiat premere. Licinia longa
consolidatiua et dolorem sedatiua
Rx thuris optimi mirre acacie se.
dusgaini se. papaueris al. gummi arabici
ana ʒ. ii. croci bol. ar. ana ʒ. ß. pul
ueriçentur et fiat licinia cum adipe
caponum vel castrati. Ad idem Rx thu
ris croci gummi arabici ana ʒ. v. oppii
ʒ. i. ß. et cum albumine oui fiat li
cinia longa. Electuaria constricti
ua Rx granorum mirte balaustiarum
rosarum corticum granatorum ana ʒ. ß. su
mac se. acetose se. plantaginis an
tere berbere sandal. al. mastice spodii
ana ʒ. ii. se. papaueris albi ʒ. iii. ana
se. endiuie ʒ. i. thuris ana ʒ. v. ß. co
riandri infusi in aceto cinamomi co
rall. ru. ana ʒ. ß. acacie ypoquistidos
amidi cypssi gummi arabici assi ana
ʒ. i. terantur terenda et sufficienter
pro dicta coquatur magna osterne de
inde inspissentur cum zucaro albo et fi
at electuarium. possibile addi de vino gra
natorum parum. Aliud Rx gallarum ba
laustiarum cupularum glandium corti
cum granatorum ana ʒ. i. ß. terre si
gillate karabe. sant. al. et ru. boli
ar. sanguinis draconis thuris mastic.
se. papaueris albi gummi arabici
assi psillii assi margaritarum non per
foratarum ana ʒ. ß. auelanarum assa
tarum granorum mirte ana ʒ. i. spodii
cinamomi ana ʒ. ß. carabe coro
rum ana ʒ. ii. spice nardi croci ypo
quistidos ana ʒ. ß. limature eburis
ʒ. v. et cum zucaro albo suffici. fiat con
fectio solida Experimentum sumatur

axis de arbore qui dicitur populus
et bene calefiat et ano nudo sede
at super eam Et quando axis incipit tepes
cere habeatur alia calida et sic tam
diu fiat quousque sentiat calorem in
ano intra Et si non habetur illa ar
bor sumatur de abiete

De difficultate mingendi

Primo notabis carmen
illud stranguria gutta
tim sin. vel. dissur. quod
per horas difficultas vrine quoque
prouenit a casu et percussione quoque a
debilitate expulsiue quoque ex reple
tione Et illa repletio est ex longa
retentione vrine vt in quibusdam vere
cundia diu retinent vrinam quoque ex
humoribus vel sanie quoque ex lapide
Si est ex casu et percussione fiat
primo flo. basilice et fiat ch.
fiat effusio aque calide in qua ca
momilla et mellilotum et rose bu
lierint ab alto super loco percusso per
duas horas continuatur postea vnga
tur locus iste vnguento isto. Rx incere
mastice ana ʒ. i. olei ros. ʒ. i. olei a
netini ʒ. ß. cere quod sufficit et fiat
vnguentum Ad idem valet sacculus de
absinthio bulitus in vino albo bene
expressus positus super femur et loco
percusso Et mandetur infirmo quod
sepe conetur mingere. Si vero fue
rit ex repletione vrine tunc demu
bat super ventrem et comprimat for
titer ventrem et tunc per inferiora
premitur et vrina egredietur si
ex repletione humorum vel saniei
vel sanguinis fuerit hec medicine
conferunt Medicine composite dya
pargon litontripon iustinum nico
lai triaca antiqua metridati. Me
dicine simplices Aqua sparagi aqua
staphisagre raphani insi. cicere nigro
rum seu rubeorum cum radicibus quo
que Aq. limonum vel con. remi et ve
sice lap. idem puluis optimus de quo
sumatur cum liquore dureticho ʒ. v. Rx
mire Rx se. apii petro. prome se.
geneste staphisag. ana ʒ. ii. se. feni.

anisi carui an(a) ʒ. ß. se(minis) comini ʒ. ß. mi
lii sol(is) ʒ. i. spice cinamomi an(a) ʒ. i.
liquiritie ʒ. iii. zuccari albi ʒ. i. ß. fiat
ex hiis pulvis subtilissimus non
p(ro)pterea q(uia) optimus est et eo potest uti
continue Balneum sive semicupium
℞ foliorum caulium malvavisci cresso
num sive senationum piretri artemisie
florum camomille foliorum apii petro
sillini radicum eorum an(a) m(anipulos) iii. fiat bal
neum Clisteria fiant ex p(re)dictis
herbis et in colatura addatur
benedicte ʒ. ii. cassie yerapigre ʒ.
ß. olei rute ʒ. iii. et fiat clistere
Unguentum optimum ℞ olei de scorpio
nibus olei costini olei de lilio aneti
ni an(a) ʒ. ß. adipis anete ʒ. ß. pireta
re stafisagre an(a) ʒ. i. pulvere cimi
ni ʒ. ß. cere q(uantum) sufficit aceti parum
et fiat unguentum Experimentum Ac
cipe totum cicerum de vite vino tam
en sine hominis tinnerit perfecti et il
lud calefac ad ignem et ita calidum
suppone femori et est mirabile in
p(ro)vocando urinam Ad idem valet
herba que nascitur sup(er) fundo navium
stantium in aqua salsa cocta in vino
albo subtili posita sup(er) ~~vent~~ femur
Ad idem si ponantur cimices int(er)
pellem et carnem virge Nota q(uod)
arte?tura ab intra et ab extra appro
ximata est multum p(ro)vocativa Et
nota q(uod) omnia frangentia lapidem
que dicentur in c(apitul)o sequenti va
lent ad p(ro)vocationem urine Et p(er) con
tra in illo capitulo et diuretica valent
etiam contra lapidem Aqua diu
retica magistri Tadei que mirabilis est
in p(ro)vocando urinam in frangendo lapi
dem et removendo dolores yliorum
si perfecte fiat q(uod) raro contingit et
est in?tum medicina mea ℞ sena
nonum sive crescionum m. ii. radicum
graminis an(a) m. i. radicum raphani enu
le pancedani ciperi acori yringi
macedonici radicis silvestris radicum val
de bone al. et mirre tetrahit acore
petrosile pimpinelle an(a) m. i. milii
sol(is) gramine utriusque scolopendrie ca

pillorum veneris stafisagre leviustici
polipodii sinonii ypericon melisse p(er)
itarie asparagie eufragie betonice can
he agreste acorie politrici cetrach
adianti camedreos camepiteos her
be appii an(a) m. ii. pilosella endivie
melisse cresta radicum an(a) m. i. nastur
cii filipendule rute silvestris sax
ifragie inodoris extremitatum vitis
albe corticum genestre corticum radicum
rubee rebellorum vel tuntorum tribulo
rum marinorum an(a) m. ii. sileos fis
garum thimi epithimi polipodii an(a)
ʒ. i. mirabulanorum ʒ. iiii. ciceris cis
citie semen se(minis) comini an(a) ʒ. ii. cetire
galange spice an(a) ʒ. ß. se(minis) apii co.
an(a) ʒ. ii. lapidis erorum s(cilicet) lapidis
spongie porci lapidis ovis porci
lapidis hominis an(a) ʒ. i. mirteorum
recensorum et p(er)sicorum ~~cum~~ corticum
ceriorum adhustorum stercoris gal
line stercoris columbini squille an(a)
ʒ. i. ossis mandibule lucii sanguinis
leporis sanguinis hirci an(a) ʒ. iiii. se(minis)
genestre se(minis) nasturcii an(a) lb. ß. saxi
fragie sicce lb. i. Et ex hiis omnibus
fiat aqua p(er) istum modum ℞ omnes
radices p(er) se et minutim incidas et
tere in pistello parum et pone ad
pistellum et fac distillare ut distilla
tur aqua ro(sacea) Et similiter deinde accipe
Omnes herbas p(er) se et post pista
modicum omnes simul et pone ad pis
tellum et distilla et similiter p(er) se dein
de accipe semina et lapides simul et
fac pulverem et pone in tubus vitre
um albi albi subtilis Et pone ad
capellam et fac distillare post
modum omnes illas tres aquas
accipe et simul misceas et usui reser
va verum est si addatur in lapidibus
intri ʒ. i. aqua adhuc fiet fortior
sumat de ea vitrum i. ʒ. iii. et plus
tempore mutare Si si sit stomacus a ci
bo vacuus Et etiam habentes cal
culum utitur tempore sanitatis et a p(re)
servatione a doloribus yliorum nam in
hoc est potissima Et nota q(uod) suffu
migatio cum pelle hirci in retentione

vrine dissolvit eam si non fuerit
procedens ab apostemate vel lapide
viam obstruantibus avenzoar

De lapide renum et vesice

Alenna com lapidem a gp
etate lapis iudaicus cinis
scorpionis lapis spongie
lapis linc cinis leporis vsti cinis
testarum ovorum ex quibus egressus est
pullus Sanguis hirci aqua zapha
in cauda tremula quocumque modo
sumpta et nota quod quod usus fuerit contra
dicte virtutis servabit ab accessione
et generacione lapidis et est de ex
periencijs avenzoar Sy. conveniens
habenti lapidem Rx scolopendrie cu
pillorum veneris tribuli marini saxi
fragie crete marine pimpinelle mi
lij solis lemistici endivie ana .ʒ. i.
radicum sparagi brusci petrosilini zapham
gramnis ana .ʒ. i. seminum siseleos seminis altee
seminis feniculi seminis anisi fen. ana .ʒ.
ß seminis cominj .ʒ. i. liquiricie mundate pas
sularum mundatarum ana .ʒ. i. ciceris ru
bei i. spice nardi .ʒ. ii. aceti squillitici
.ʒ. ii. mellis electi zuccari albi ana
lb. i. et fiat Sy. et dentur .ʒ. ii. cum
re ciceris .ʒ. iii. aq zapham vel alia
de predictis in c° precedenti Elec
tuaria Aliud Rx electuarij ducis
elij litotripon ana .ʒ. ii. misceantur de
tur .ʒ. i. cum aq a dureticam de
predictis Aliud Rx cinamomi ʒʒ ana
.ʒ. ß spice .ʒ. i. ß cardamomi ~~.ʒ. i.~~
.ʒ. i. gariofilorum nucis muscate cipi squinan
ti ana ana .ʒ. i. piperis longi et nigri
ana .ʒ. ii. seminis mellonum ana .ʒ. i. lapi
dis spongie lapidis iudaici vitri
vsti lapidis linc ana .ʒ. ii. crete ma
rine .ʒ. i ß. saxifragie .ʒ. ß. milij
solis .ʒ. ii ß seminis macedonis xilobal
sami carpobalsami ana petrosilini ana .ʒ.
iii. liquiricie .ʒ. ß. radicum sparagi .ʒ. i. ß
cum lb. ʒ. iii. zuccari fiat electuarium
postea debent incidi radices et decoquantur
cum zuccaro et pistari agitando de
inde species addantur. Aliud et for
te multum Rx pulveris scorpionis vsti
vsti hirci vsti radicum caulium cineris le
poris sanguinis hirci cineris testarum ovorum
a quibus pullus est egressus lapidis
iudaici gariofilorum nucis muscate acori ana
.ʒ. ß. seminis petrosilini dauci pulegij gummi
arabici seminis altee piperis ana .ʒ. i. ß.
lapidis spongie lapidis renum hominis
ana .ʒ. ii. fimi columbini fimi galli ana
.ʒ. ii. pulverizentur predicta et confi
ciantur cum melle dosis est .ʒ. ii. cum aq
aliqua de diureticis Nota quod in cura
lapidis oportet administrari mollificantia
ne lapis magis indurescat ex approx
imacione fragi in hiatum Emplastrum
mollificativum quod approximandum est
Rx malve bismalve seminis altee seminis lini
fenugreci caricarum pinguium butiri re
centis ana .ʒ. i. olei amigdolarum .ʒ. ii.
et ex omnibus fiat emplastrum et ponatur
super renes si ibi est lapis vel in
femore si in vesica est lapis et stet
per diem mediam et illo remoto in
ungatur oleo scorpionum vel infrascripto un
guento Rx olei scorpionum .ʒ. ii. la
pidis spongie cineris caude tremu
le lapidis iudaici ana .ʒ. ß cere quod suf
ficit et fiat unguentum Balneum molli
ficativum et mitigativum doloris Rx ma
lve bismalve paritarie abrotani re
te marine seminis altee fenugreci seminis lini
ana et bulliant parum in aq sufficienti
enti pro balneo et cum ingreditur in
ungatur unguento super dicto pulvis
ad idem optimus Rx saxifragie ana
petrosilini piperis apij milij solis seminis sp
agi ana tere omnia et cribra et cum
melle misce et da bibere cocleare in v
ino vel aqua ca. et est optimus et
per me expertus Ad idem Rx corrigio
le .ʒ. ß. ciceris ru .ʒ. ii seminis melonis
mundi .ʒ. i. bulliat in lb. i. aq dul
cis usque quo redeant ad .ʒ. vi. et den
tur die .ʒ. ß mane cum modico zuc
caro stomacho ieiuno et valet contra arenu
las pulvis Rx sanguinis hirci exsicca
ti .ʒ. i. detur cum aliqua aqua de diu
reticis Et nota quod sic preparatur san
guis hirci primo cibetur hircus cum her
bis subtiliantibus et incisivis sicut
pimpinella saxifragia seminis mellonum

et similibus postea deguletur urina
et primus sanguis et ultimus debet
abici sed seruiens retinere et exsiccare
et ad umbram et videri minutum si
nit fuit torosa et usui reservetur. Et
nota quod aliquando lapis claudit fora
men vesice ut nichil possit egredi de
urina et tunc sunt tria remedia re
media primum est ut ponatur digitus
in ano et comprimatur vesica sic quod
lapis retrocedat intus et removea
tur de via urine. 2m est quod pa
tiens sit supinus et quod eleuentur
crura et constringantur ante et re
tro quousque lapis descendat ad fun
dum vesice. 3m est quod siringa im
atur cum oleo de amigdolis dulcibus
et pellat lapidem ab intus et est
bonum valde si bene imponatur si
ringa.

De apostemate renum et vesice et de cura eius

Mptin conferentis in prin
cipio quando est de materia ca
lida. Recipe mucillaginis psil
lii mucillaginis seminis citoniorum ana ℥ ii
olei rosarum ℥ ii aque endiuie lb. ß seminis
portulace seminis papaueris albi ana ℥ ß
farine ordei quod sufficit et fiat em
plastrum mediocriter ca ℥ ß aceti Sed
si sit in primo de materia frigida hoc
conferunt. Recipe pul. absinthii rosarum ana
℥ ii olei rosarum olei camomille olei
amigdolarum dulcium ana ℥ i ß flo
rum camomille mellilotti ana ℥ ß fa
rine ordei farine frumenti quod suf
ficit et fiat emplastrum. Emplastrum matu
ratiuum quando est de materia ca. Recipe radi
cum altee malue ana ℥ ß ficuum ca
ricarum pinguium ℥ ß medulle cerebri
vituli butiri adipis anete ana ℥ ß
olei ca^mi^ olei amigdalarum dulci
um ana ℥ i ß florum camomille mellilotti
ana ℥ ß farine ordei farine fru
menti ana quod sufficit et fiat em
plastrum. Sed si sit de materia frigida hoc co
fert ad maturandum. Recipe ficuum ca
ricarum pinguium ana ℥ ii radicum lilii
℥ i mucillaginis fenugreci mucilla
ginis seminis lini ana ℥ ß olei amigda
larum dulcium ydromellis panne quod
mixtionis ana ℥ i farine tritici quod
sufficit et fiat emplastrum. Ad idem valet
emplastrum de mellilote 2m mesue fac
ta maturatione conferunt mundifi
catiua et post mundificatiua consoli
datiua que omnia scribentur in capitulo
immediate sequentibus.

De ardore urine et eius cura

Nota quod ardor urine proue
nit ex duplici causa. Vna
na quando urina est acu
ta ratione mixtionis colere vel flegmatis
salsi et de illo loquitur hic Alia
causa potest esse quando est ulcus in vesica
vel in virga urine quod licet non sit
urina acuta transiens per ulcus
ardorem causat et de illo loquetur in 2o
pulvis rasis optimus et expertus est
sepe per me et valet multum. Item
lac amigdolarum dulcium cum decoctione
millonum vel cum aqua eius multum valet
si detur in potu stomaco ieiuno
Item valet sirupus violatus cum aqua mello
num. Emplastrum. Recipe sandalorum albi et ru
bei spodii seminis mucillaginis ana ℥ ii se
minis ypoquistidos ana ℥ i seminis portula
ce seminis cucumeris seminis cucurbite ana ℥ i
℥ i ß succi plantaginis olei rosarum ana
℥ ii farine ordei quod sufficit et fiat
emplastrum et ponatur ad renes et su
per pecten. Et pulvis seminis lactucarum et por
tulacarum cum zucaro est medicina experta
cuidam viro antiquo istius ciuitate
bononiensi qui omni anno incurrebat sex vel
quatuor istum morbum et liberatur in
duobus diebus et de eo sumit in
omni cibo et omni suo potu in mag
na quantitate est i. annorum calide et
sicce complexionis in omnibus suis membris
Et quando excoriatur in capite virge
feci apponi stuellum infusum in
aqua rosarum in qua licastus fuerat
opium et statim cessauit dolor

De mictu sanguinis a reni bus et vesica.

Nota quod mixtus sanguinis
licet posset procedere a ve
sica renibus epate et aliis

membris Rasis hic solum ponit curam
que procedit a renibus vel vesica no
ta quod trocisci de karabe sunt frigidi
stiptici conglutinativi et a proprieta
te restringunt sanguinem propter eius simplicia
Nota quod michi habitum id est karabe lapis
emathites et corallus valet a proprie
tate tota in restringenda sanguinem
vniusque fluat Trocisci alkekengi
sunt ultimum iuuamentum in antiquo
mictu sanguinis et in vlceribus re
num vesice et viarum vrine illa pri
mo remittunt malam complexionem
ratione acutorum humorum quia frigidi 2o
mundificant vlcera quia propter mundifi
catiua aperitiua que sunt in eis vt
semen apii 3o consolidant vlcera
propter consolidatiua que sunt in eis
vt bolum armenicum olibanum sanguis draco
nis gummi arabicum quod terra reginet in omni
vlcere Recipe trocisci vide a mesue datur v
nus per mane stomaco ieiuno cum aqua
mellonum vel muscillaginis seminum citoniorum vel
cum lacte caprino vel cum aqua planta
ginis datur etiam cum ʒ ii syrupi de pa
pauere et aqua ordei Trocisci de ter
ra sigillata etiam valent et dantur
cum aqua plantaginis Vnguentum
ad renes et vesicam Recipe olei ros.
ʒ ii olei mirtini succi plantaginis
ana ʒ i trocisci de terra sigillata tro
cisci de karabe ana ʒ i. aceti ʒ ii
cere albe quod sufficit aceti parum et
fiat vnguentum Aliquis reginet in antiquo
mictu sanguinis prius mundificare et
postea consolidare mundificancia so
lum et mundificancia et consolidancia
a simili erunt per ordinem Syrupus mundificans
solum Recipe capillorum veneris acetose ana m i
liquiricie mundate ʒ i seminis mello
nis mundi ʒ ß mellis zuccari ana ʒ
i ß fiat syrupus secundum artem longus de
coctione datur ʒ iii quolibet mane A
lius Recipe capilli veneris foliorum ar
noglosse ana m i seminis mellonis mun
dati ʒ ii seminis citrullorum seminis cucurbi
te et citrulli mundatorum ana ʒ i se
minis papaueris albi seminis altee seminis citoniorum ana
ʒ ß zuccari mellis ana quantum sufficit

et secundum artem fiat syrupus et datur ʒ ii
cum aqua mellonum Electuarium mun
dificans et consolidans Recipe seminis mellonis mun
dati seminis alkekengi seminis altee ana
ʒ iii amigdalarum amararum seminis citrul
li capilli veneris seminis yreos corrobi
liquiricie mundate ana ʒ i ß seminis lac
tuce bamace seminis apii ana ʒ ii et cum
zuccaro albo fiat electuarium et datur ʒ i bis
in die cum aqua mellonum et sine
illa Electuarium consolidans Recipe consoli
de maioris et minoris ana ʒ iii sangwis
draconis boli armeni thuris masticis ana ʒ ii
acacie mirre ana ʒ ß quidam etiam
ponunt reubarbari assati ʒ ß pilo
sellae spice nardi ʒ i dragaganti gummi
arabici ana ʒ ii et cum zuccaro fiat elec
tuarium potest etiam fieri syrupus ex istis
si res duplentur vel triplentur Syrupus
mundificans et consolidans Recipe fo
liorum pentafilon m iiii zuccari quantum
sufficit fiat syrupus vnus lb datur ʒ ii
cum aqua plantaginis Et est remedi
um optimum et velocis iuuamenti
prestat Ad idem syrupus factus ex decoction
foliorum agrimonie foliorum plantaginis
ana cum zuccaro Electuarium ad idem
mundificans et consolidans Recipe li
quiricie mundate ʒ ii seminis mellonum mun
dati ʒ ß seminis citrulli cucurbite mun
datorum seminis papaueris albi quatuor alke
kengi ana ʒ i cynamomi mirtillo
rum ana ʒ ß dragaganti gummi ara
bici infusorum per noctem in aqua ros
ana ʒ i amigdalarum dulcium excor
ticatarum pinearum mundatarum ana ʒ ß
mellis ro. co. ʒ i ß aque ro. aque planta
ginis ana ʒ ii zuccari quod sufficit et fiat
electuarium Et nota quod lac caprinum quo
modo quoque sumatur reterit prevalet
Et maxime si sumatur cum vno trocisco
alkekengi ana ʒ i Nam vir quidam
tam nobilis etate 60 vel circa ex
solo medicamine isto liberatus est
de vlceribus colli vesice a sex men
sibus citra Suffumigamus in vlce
ribus vesice primo cum mundifica
tiuis sicut aqua mellis aqua ordei de
coctio yreos et similia 2o apponimus

consolidatiua sicut puluis sangui
draconis boli armenici terre sigillate et
silicis et istorum pulueres ponuntur
cum lacte vel cum aliquo liquore et quando
non quia via virge tortuosa est et co
caute et sine violentia siringe
ne augeatur ulcus De emissio
ne vrine involuntarie

Emplastrum super cerotum Rx
laudani mastice ana ʒ
ii olibani nucis cypres
si ana ʒ ii ligni aloes storacis cala
mite galange cinamomi ana ʒ v ter
bentine ʒ ii omnia misceantur cum pis
tello et cum succo mente fiat em
plastrum quod appositum super corio in for
ma cerotum ponatur super pectus pi
lis prius abrasis necnon attendat emul
sio pilorum in remotione sicut est ne
mit vicine inde Ad idem et plus
valet etiam in pollutione Rx succi
mente lb s mastice olibani ana ʒ
s nucis cypressi ʒ ii ligni aloes
galange ana ʒ i puluerisentur cinamo
mi quod sufficit Et si est parum po
natur cinimum assi loco cinamomi
et fiat emplastrum mediocriter liquidum
Et potest fieri in forma unguenti
cum cera et modico aceto et
inungatur pecten De dyaria et
caliditate renum

In dicta passione et ca
liditate renum Rx unguenti
populeon ʒ s olei rosarum
olei nenufaris olei mirtini ana ʒ s
acatie ʒ ii thuris ʒ i ypoquistidos
laudani ana ʒ i gallarum ʒ s mu
cillaginis psillii ʒ i s aceti ʒ ii
cum cera fiat unguentum Ad idem va
let et ad pollutionem plastra plumbi
in multis locis perforata in fusa per
noctem et diem in aceto posita
super renes et hoc fit in clericis qui
in symulite habitudinant multum
Aliud unguentum Rx succi lactuce succi
solatri ʒ i s aque rosarum ʒ i aceti ʒ
s farine papaueris albi ʒ i cere
quod sufficit Et fiat unguentum de quo
inungantur renes De vermibus
qui in ano et ventre generantur

Simplices medicine calide
interficientes vermes
sunt aloes turbith coloquin
tida omnia genera fellis specialiter
fel tauri lupini nuclei persicorum
amygdale amare centaurea costum
absinthium cinamomum Ruta nepeta e
nula alleum porrum semen cauli ab
rotanum genciana persicaria graminea
calamentum santonicum senationes sine
stecados grana lauri hibari tres
tres agrimonia et semen alexan
drinum cum quod pulueriset et datur ʒ i
vel ʒ i s cum vino tempore frigido et cum
aliquo succo frigido tempore calido quod
calefacit multum Medicine simplices
frigide Terra sigillata coriandrum
succus plantaginis radicum arbo
rum granati sumach ypoquistidos se
men portulace endiuia lactuca a
mara granata acetosa poma citri
et grana citri siliquo cornu cervi lupi
ni lac azime omnia acetosa quod incidunt
et subtiliant materiam que est materia ver
mium Item inponere circa umbilicum
cum oleo petrolei valet contra vermes
quod eos interficit Unguentum optimum
circa umbilicum Rx olei de absinthio
olei mistharell succi fellis tauri ace
ti ana ʒ s terre sigillate ʒ ii ossis
de corde cervi cervini ʒ v yere pigre
aloes ana ʒ i s farine lupinorum ʒ s
cere quod sufficit et fiat unguentum Aliud
Rx fermenti ʒ i croci ʒ i aceti quod
sufficit et liquefiat de quo inungantur
tempora ac etiam locus medius in parte
posteriori capitis ubi est commissura
Nam multum valet ad reprimendum
resoluendum vapores ascendentes
adeo quod optime reprimit mala acci
dentia vermium sicut subeth et simi
lia Ad idem inungantur nares suc
co furcula gule cum tiriaca antiqua
vel yerapigra Ad idem valet hoc em
plastrum quod est febrile Rx succi armonia
cum ʒ ii succi foliarum persici succi
absinthii ana ʒ v aceti ʒ s farine
ordei quod sufficit et fiat emplastrum Ad

et cadent crusta et erit sanatum longe diebus et paulatim et si non consumitur et est modicum et .... dimittitur ... et si non ... vel ... et ... bona

vnguentum appositum ad aperiendum emoroidas
... . arsenici ... ... vel ... ...

idem qui non est febrili ℞ succi absinthii succi foliorum porrorum ana ℥ .i. aceti fellis thauri ana ℥ ß aloes pulpe colloquintide sic alexandrini ana ℥ .i. olei amigdalarum amararum ℥ .ii. farine lupinorum quod sufficit et fiat emplastrum Vnguentum consuetum michi ℞ hepatici aloes rosati ana ℥ .ii. farine lupinorum ℥ ß fellis thauri ℥ .i. yerepigre ℥ .vi. olei amigdalarum amararum vel muchare his scoti ℥ .i. terre sigillate cerum cera in usti simul ana ℥ .i. cere quod sufficit aceti fortissimi ℥ .ii. et fiat vnguentum Composita tiriaca antiqua pillule de aloes yerapigra aqua gramine distillata est enim optimus potus Ad idem qui est febrilis ℞ ordei ℥ .ii. semen grani gramis ana ℥ .i. bulliant in aqua sufficienti vsque ad consumptionem 3e partis et coletur et de illa detur ad potandum et si addatur parum aceti non nocet Et si vermes sint in ano fiat suppositorium de rebus molestantibus ex pulsiuis sicut de carnibus salitis bene et de clistere lauatiuo et eductiuo Et nota quod pro superius debent amara dari vermibus et pro inferius administrari dulcia vt clisteria de lacte Confectio consueta michi ℞ hepatici aloes ℥ ß ... mare ana ℥ .i. corim secundum husti ℥ ß mente macis zedoarie ana ℥ .i. ʒ ß ... albi ... ii dissoluantur predicta cum decoctione lupinorum radicum graminis et fiant formelle parue de emoroydibus et fistulis et ragadiis que in ano fiunt

De fluxum sanguinis restringendum torisco de karabe secundum mesue datum cum decoctione simul sanguinem restringit optime Ad idem valet electuarium de scoria ferri Almasoris simul in parua quantitate que multum restringunt Ad idem torisco de karabe secundum almansore Ad idem ab extra ℞ aloes thure sanguinis draconis bolus armenus pilorum leporis subtilis incisorum ana ℥ .ii. pulverizentur predicta deinde accipe telam araneaum molendi et cum albumine oui predicta misceantur et linatur locus vnde sanguis emanat cum illo medicamine scilicet restringit sanguinem fluentem ex arteria incisa sub genu a parte domestica tibie quem prius medici non poterant restringi a medicinis quas presumebant cure huiusmodi sum ducatos xii et decem brachia panni pulchri ex curialitate pacientis Ad idem ℞ balaustiarum rosarum nuce cypressi simul cortices granatorum mirti acacie thuris ana ℥ ß conquassentur aliquantulum et bulliant in vino nigro stiptico et aqua ana partes equales et fiat cataplasma vel fomentacio cum spongia Ad idem ℞ olei rosarum ℥ .ii. nucis simul ℥ .i. cere quod sufficit aceti parum et fiat vnguentum et inungatur locus Ad aperiendum emoroydas vt inde sanguis fluat

Nota quod quinque modis aperiuntur emoroides vt inde fluat sanguis primo et est securior cum flomo vt non clauduntur que facilius consolidantur inungantur isto vnguento quod est ℞ olei porrorum ℥ .ii. medulle radicis sommilorum corticum alliorum ana ℥ .i. cere quod sufficit aceti parum et fiat vnguentum 2o aperiuntur cum sanguisugis appositis pro aliqua canam et non vadant ad alia loca que ille euacuant sanguinem melancolicum vt ait auicenna fen xa primi canonis in hoc dicunt a ventosis 3o modo aperiuntur cum foliis ficus vel sepe ita vt fricentur cum istis foliis fortiter a parte exteriori vsque quo incipiant emittere sanguinem et est communis modus mulierum 4o modo cum eo quod ponit rasis vt pannus de lana infundatur in succo cepe Et locus fricatus quod ille factus est multum aperitiuus et ideo aperit 5o modo canon

Modi aperiendi Emoroydas

Et ... modus procedit in fluxu sanguinis ... ... ligando pedes cum ... ... sicut zaphirenis et alias ... modus ... emoroydas est ... ... Et modus ... ... mellilot et ... Et si adhuc non obedierit applicentur ... ... et delicatis

Ad [illegible] emoroydas

[illegible]

apire cum isto unguento Recipe aloes subtiliter pulverizati ʒ ii fellis tauri ʒ i aceti ʒ ii misceantur simul et cum lana vel filtro in isto liquore infuso fricetur locus. Aliam medicinam ponit rasis et expertam vide ibi.

Ad mitigandum dolorem emoroydarum

Certa tribus modis sedatur dolor emoroydarum scilicet resolvendo materiam minorando materiam et mollificando et stupefaciendo Et ideo multum valet emplastrum rasis quod omnia ista tria facit vide ibi. Ad idem Recipe mucillaginis seminis psillii mucillaginis seminis lini ana ʒ ii butiri sine sale sepi renum capre ana ʒ i vitelli unius ovi olei rosarum ʒ ii cere modicum Et fiat unguentum Ad idem Recipe foliorum lingue avis foliorum lingue canis foliorum malve ana manipulum ii seminis fenigreci seminis lini contundantur et bulliant in aqua deinde ponatur spongia infusa in illa aqua et expressa ponatur in ano vel fiat sacculus ex dictis herbis et ponatur in ano Ad idem Recipe olei ierosolimitani ʒ i olei rosarum ʒ semis adipis anatis butiri loti ana ʒ iii bdellii in predicto oleo dissoluti ʒ ii cere quod sufficit et fiat unguentum molle Ad idem quando dolor multum infestat Recipe dyaglon ʒ i olei rosarum ʒ semis vitellum unius ovi oppii croci ana ʒ i misce et inungatur locus Ad idem quando maximus est dolor Recipe opii ʒ ii dissolvatur in aqua rosarum deinde accipe stupellum de bombice et infunde in dicta aqua postea appone ano et teneat modicum et statim cessabit et sepe sum expertus Et nota quod lavare anum cum aqua tepida dulci prohibet emoroydas venire

De ragadiis

De ragadiis in ano nota si sint cum adustione valet unguentum de cerusa Si sint sine adustione valet hoc Recipe mucillaginis psillii ʒ semis pinguedinis galline recentis ʒ i semis vitellum unius ovi croci ʒ i semis misceantur et inungatur locus Ad ragadias famosas Appone medicamen corrosivum panis descriptum capitulo de polipo postea consolida cum sanies cessaverit cum unguento de cerusa et seda dolorem cum medicina descripta capitulo de polipo videas ibi Rasis. Ad emoroydas apparentes putridas Nota quod tales emoroyde possunt curari pluribus modis primo per apostema sicut dictum est Alio modo dolorem sedando Et de illo etiam dictum est 3o modo quod incidantur totaliter et tunc prius purgetur totum corpus aut flobothometur specialiter quando non sunt novelle quia quando sunt antique prius debet restringi et tunc postea medicari Et hoc fit multis modis unio sine dolore sic Accipe filum sericum vel pilum equi fortem et infunde in aqua rosacea in qua fuerit dissolutum modicum opii et aluminis ovi et olei rosarum et cum illo sera emoroides multis vicibus Nam propter frigiditatem non percipit dolor per constrictionem illius fili et illo modo cure etiam verrucas 2o modo ligantur si sunt parve in radice si sunt magne in medio Et sic stringuntur donec cadant 3o modo incidantur cum forficibus et desuper ad mitigandum dolorem ponatur emplastrum de vitello ovi et oleo rosarum postea intenditur ad consolidandum cum hoc unguento Recipe ceruse lote aloes loti mastice thuris sandali ana ʒ semis olei rosarum ʒ i semis cere quod sufficit aceti parum et fiat unguentum 4o modo incidantur cum medicinis causticis et est magis periculosum et est Recipe viridis eris anacardi subtiliter pulverizati ana ʒ v et misceantur Ad idem valet medicamen corrosivum descriptum capitulo de polipo

De fistulis ani

Fistula est ulcus granum sordidum strictum exterius amplius interius cum callositate

Ad [illegible] faciendum [illegible]

[illegible]

tate in fundo p[ar]tis 9º intus appo
nant[ur] corrosiua dicta sup[er]ius pos
t consolidacio[n]e[m] semp[er] intendendo
mundificacio[n]em Et si expedit mi
tigancia dolorem tam habes ca
ucas in ano incision[e]m cu[m] ferro vt
dicet rasis De egressione ani
aut matricis

[E]gressio ani fit a du
plici causa prima ab
humiditate mollifican
te sine relaxante lacertos reten
tiuos fiat tu[n]c cu[m] digito pot
introduci puluis apponendo su
p[er] intestino egresso non ap[er]to
Rx sumac ʒ ß gallar[um] cortice cy
pressi nuce olibani an[a] ʒ j puluo
rentur insimul subtiliter et post
inungat[ur] cu[m] oleo ros[arum] intestinu[m] et
post addat[ur] puluis iste sup[er] co
ru[m] quol[ibet] et fiat sic o[mn]i die q[uando]
egredit[ur] intestinu[m] Ad idem va
let balneu[m] factum de p[re]dictis ideo
regulariter fiat primo balneum 2º
inungat[ur] oleo ros[arum] et 3º apponat[ur]
puluis Qu[an]n egredit[ur] anus cu[m] a
postemate primo fiat balneu[m]
cu[m] aqua calida bulita cu[m] camo
milla mellilote malua bis mal
ua re[ue]l hui fenugreco aneto post
inungatur cu[m] oleo anetino et
postea asp[er]gatur de puluere p[re]dic
to Ad exitu[m] matricis Nota
triplex est situs no[n] naturalis ma
tricis s[cilicet] ascensus et vocat[ur] p[re]fo
cacio matricis Ad latus et voca
tur p[re]cipitacio ad extra et voca
tur exitus Et de illo vltimo e[st]
hic dicendum huius triplex est
causa humiditas imbibita in
matrice reddens eam p[ro]lixam
2a apostema faciens eam descen
de[re] sui gr[auit]ate 3a multitudo sup[er]
fluitatu[m] descendentium ad conca
uitatem matricis primo debet fieri
purgacio totius corporis cu[m] me
dicinis respicientibus tales sup[er]flu
itates et cu[m] vomitu q[ui] est melior
euacuacio q[ue] fieri possit Et si expe

dit eciam flebotomia 2º po
nant[ur] tres ventose magne vna
sup[er] vmbilico 2a in latere sinis
tro versus pecten 3a in latere dex
tro Gal[ienus] vna[m] ponit sub mamil
lis 3º fiat suffumigacio ad ma
tricem cu[m] illo puluere Rx tormentille
arnice Radicu[m] bistorte an[a] ʒ ij psi
die balaustie an[a] ʒ ij ß asse feti
de ʒ iij mastice olibani galbani
an[a] ʒ ij galange nucis cypressi fo
lior[um] mirti an[a] ʒ v et fiat puluis
et asp[er]gatur sup[er] carbones ita vt
non p[er]cipiat ip[su]m odore et fiat
ventosis ad hoc p[er]manentibus 4º
odoret odorifera et redolencia si
bi grata sicut muscu[m] Ambra mo
le et similia 5º balneat se in
aqua bulita cu[m] istis Rx ro[sarum] ru[bearum] mn
te radicu[m] tassi barbati an[a] m j tor
mentille Radicu[m] torte corticis mas
tice olibani an[a] ʒ ß matricarie la
uendule sicce an[a] m j asse fetide ʒ
v conquassent[ur] conquassanda et
radices et herbe bulliant in aq[ua]
fabror[um] sufficienti Alia ligent[ur] in
sacculo vno et ille buliat in vno
stipito postea misceat[ur] vnum cu[m]
illa aq[ua] et fiat balneum 6º cu[m] e
gredit[ur] balneu[m] inungat orificiu[m]
matricis intus et extra et circa re
nes hoc vnguento Rx olei mirtini olei
de lilio olei de mastice an[a] ʒ iij
ij asse fetide radicis bistorte torme[n]
tille an[a] ʒ ij cere q[uantum] sufficit et fi[at]
vnguentum 7º ponat sibi suppositori
u[m] vel pessariu[m] tale in collo matri
cis post exitum a balneo Rx asse fe
tide ʒ j mastice thuris se[minis] nucis ga
lange nucis cypressi an[a] ʒ j puluo
rentur subt[iliter] et cu[m] oleo mirtino fi[at]
massa Octauo vtat[ur] isto rezoto
q[uod] continue posito ab vmbilico s[cilicet] vs
q[ue] ad vuluam Rx gum[mi] pini ʒ ij thu
ris mastice an[a] ʒ j gum[mi] cypressi ʒ
ß h[e]c fiant cu[m] oleo de mas
tice Et fiat rezotu[m] longu[m] ad q[uanti]
tatem ~~vlnius~~ vnius palmi et lati
ad latitudinem medie palme Ad

idem ℞ mastice ʒ. i. olibani ʒ. ß. nu
ce cypressi gallarum mirtillorum
ana ʒ. ii. psidie balaustiarum ana ʒ. ß.
terbentine ʒ. ii. et cum oleo mastice
fiat cerotum in quantitate predicta

De cura fluxus menstruorum

Ota cura fluxus men
struorum superfluorum acci
dit 4 ex causis primo
quando membrum esset rarum dilatatum
et apertum et relaxatum naturaliter
vel a percussione 2° quando esset mul
titudo vel acuitas vel fluxibilita
te humorum quod habet cognosci ex
receptione eius in panno et ex colo
re panni post et ante exsiccationem et
inspicietur color quia citrinitas argu
it sanguinem colericum albedo fleg
maticum humiditatis aquosum 3° ex
debilitate retentiue et fortitudine
expulsiue ut in pluribus fit racio
ne acuitate sanguinis Et io primo
purgetur colera cum mirabolanis ci
trinis Medicine posite in cap° de vo
mitu sanguinis et de fluxu san
guinis narium et de mictu sanguinis in
hoc valent Ad idem ℞ pulueris co
ralli rubei ʒ. i. aque plantaginis ʒ. iii.
misceantur et potet quando vadit dor
mitum nulla cena precedente et est
res mirabilis et experta Ad idem ℞
succi mirtillorum ʒ. ii. aque plantaginis
ʒ. iii. et potet quando vadit dormi
tum nulla cena precedente Suppo
sitoria et passaria quando sanguis est
colericus ℞ foliorum plantaginis m.
i. conquassentur et ponatur cerarum sicut
solet Ad idem ℞ trociscorum de ka
rabe secundum co. mes. ʒ. ii. succi planta
ginis ʒ. i. misceantur et fiat passarium
Ad idem valet stercus asini recens
impositum in cito Empla ad idem ℞
succi plantaginis ℔. i. aque eiusdem ℔.
ß aceti ʒ. ii. coralli rubei carabe
lapidis ematite boli ar. mirtillorum cu
pularum gladiun olibani ana ʒ. v. terre
sigillate ʒ. i. farine ordei ʒ. ii. et
cum oleo mirtino et oleo citoniorum
et oleo rosarum ana partes equales et fiant

duo empla et unum apponatur per
tini a parte ante aliud a parte post re
nes Ex hiis etiam potest fieri
balneum Et nota quod fluxus etiam
iste posset prouenire ex emoroydi
bus matricis et tunc curatur sicut
emoroydarum ani fluxus De p
uocatione menstruorum et fetus
mortui et hiis que faciunt ad
corruptionem

Ota quod causa retentionis
menstruorum est triplex per
oppositum contra fluxus men stru
orum Syrupus ad menstrua prouocanda
Et qui per os sumitur ℞ rubee ʒ. ii.
radicum sparagi brusci radicum apii
ana ʒ. i. artemisie samine nepite
valeriane calamenti pulegii ana
m. i. mellisse m. ii. se. siseleos ʒ.
ii. xilobalsami carpobalsami se.
mellonum mundati ana ʒ. i. spice nar
di ʒ. ß. liquiricie rase uuarum passa
rum mundatarum ab acinis ana ʒ. ß. mel
lis electi zuc. ana ℔. ß. fiat syrupus secundum
artem longius de quo sumat omni
mane ʒ. iiii. hora tercia comedat
supersedeat decentur de illo syrupo sumat
bis dictam distemperatam cum decoc
tione rubee tinctorum in dosi debi
ta ut bene purgetur post purga
tionem sumat omni mane vinum vitrum
aque rubee tinctorum distillate ad
capellum Item utatur omni mane de ar
temisia duos bolos ante prandium
per longum tempus Item uso tercie mag
ne sine opio quantitate ʒ. i. cum brodio
ciceris valet multum Item potus iste
si continuetur bis in die et per nocte
ʒ. iii. valet multum ℞ radicum ru
bee maioris ʒ. ß. se. siseleos se. fe
niculi faseolorum ciceris nigrorum ana
m. i. bulliant in aqua sufficienti usque
quo redeat ad tertiam partem et co
letur et dulcoretur colatura illa cum
zuc° et est multum valida in hoc
Balneum ℞ arthemisie samine
ana m. iii. foliorum lauri foliorum costi
dulcis foliorum malue bismalue bra
ce ursine ana m. ii. se. malue bis.

malue se bancie se lini femigr̃ci
rucute se sinapis se lane recule
se sisekos añ ʒ r ʒ se petro
femculi ancti assari dauci añ
ʒ ß florum camomille flor sa
bin florum anthos ortensis sti
cados ʒ i semina ligentur in sac
culo conquassata et omnia bulli
ant pariter in aqua sufficienti et
sup sacculo sedeat mulier in dic
to balneo pessaria quedam mo
dice substancie R̷ radicum gen
ciane pulegij regal añ ʒ ii
nigelle ʒ i carnium ficuum quan
tum sufficit ad incorporandum
conquassentur conquassanda et in
modico mercurial fiat massa
et illo multum utor quod non indu
cit ardorem vel excoriacionem aliquam
sicut faciunt alia con et forcius fi
eret si fieret massa ex succo cu
cumeris agrestis Ad idem R̷ ra
dicum genciane ʒ ii coloquintide ni
gelle añ ʒ i ß carnium ficuum quan
tum sufficit ad incorporandum et
fiat massa cum succo mercurial et
cucumeris agrestis Ad idem R̷ be
dicte ʒ ß coloquintide nigelle añ
ʒ i misceantur cum succo cucumeris
agrestis et potest fortificari cum
elleboro albo Pessaria liquida R̷
succi cucumeris agrestis ʒ ß suc
ci mercurial ʒ ii misceantur et in
ponatur bombax et ponatur in vul
va Aliud Et valet eciam ad
impregnacionem R̷ radicum rubee
maioris radicum rapi añ ʒ ii ar
temisie ysopi savine calamenti
pulegij mercurial añ ʒ i se
siseleos ʒ i nigelle ʒ ii pulpe
coloquintide ʒ ß mellis olei de li
lio añ ʒ ii succi artemisie ʒ i
benedicte ʒ vi fiat pessarium suf
ficiat pro talibus viribus Emplastrum
R̷ benedicte ʒ ß turbith ʒ ii
nigelle ʒ iii mellis ʒ i et fiat
emplastrum quod ponatur in orificio v.
vulue Et interim fit aliud sup
pecten quod habet mollificare ut

hoc R̷ mucillaginis seminis lini
mucillaginis fenugreci añ ʒ i
butiri sine sale ʒ ß assungie gal
line assungie anatis assungie an
seris medulle vituli añ ʒ ß ar
moniaci ʒ iii olei amigdalarum
dulcium olei sisami añ ʒ i cum mo
dica cera fiat unguentum de quo
inungatur ab umbilico et a parte
posteriori Etiam flobothomia se
phalice saphene parte inferiori
multum valet et ventose Et no
ta quod nigella et euforbium propter acui
tatem inducunt ragadias in ma
trice facilius. Ad provocandum fe
tum mortuum et facilem partum
faciendum

Nota quod ex talibus cognos
citur fetus esse mor
tuum primo ex motu
mulieris de latere ad latus quod sic
fetus moritur quia non adherent
ligamenta 2° ex fetore mulie
ris in odore anhelitus Nam post
tres dies fetet 3° ex longa re
tencione manus ~~calide~~ calefacte
in aqua calida sup ventrem quod
si fetus non moritur est signum
mortis et in hoc attente agatis
Experimentum R̷ galbanum ʒ ii lac
tis capri ʒ i dissolvatur galba
num in lacte et detur ad potan
dum mirabiliter provocat pessarium
ad idem R̷ eleteri nigri stafisagrie
aristol rotunde rotorum iterum grana
et laureole pulpe coloquintide ar
moniaci añ ʒ ii fellis thauri
ʒ i dissolvatur armoniacum in succo ar
temisie et fiat supposit ex istis
Ad idem fiat rotulum ex galba
no dissoluto in succo artemisie
ad quantitatem unius palme et du
orum digitorum in longitudine Ad
idem et forcius R̷ succi rubee
ʒ ß mirre ʒ iii coloquintide quod suf
ficit et fiat rotulum ut prius
Ad facilem partum faciendum
Unmat pregnans cum
transiverit octo menses

cum dimidio. Fiunt sicut communiter
pinguis assatas ante prandium et
cenam. 2° illo tempore ascendat
et descendat sepe scalas. 3° ali-
quando intret balneum aque dulcis
ubi sunt malva bismalva mixte
predicto. Ad tardum partum in actu
partus ad introitum. Recipe corticis cassie ʒ
iii bulliant in bono vino albo sub-
tili quantitate sufficienti et usque ad
consumptionem medietatis et colletur
et detur tepidum vinum cum aqua cice-
ris et est securum et eo utor adden-
do aliquid cynamomi. Ad idem Recipe
assari castorei ana ʒ i pulverizetur
subtiliter et detur cum ~~bono vino~~ bro-
dio ciceris rubei. Ad idem Recipe mirre sto-
racis castorei calamenti ana ʒ ß cy-
namomi electi savine ana ʒ ß fiat
pulvis et incorporetur cum melle ad
modum pille. Detur una per vice de
hora in horam. Decubat mulier su-
per ventrem genibus flexis et appli-
cant umbilico et provocet sternuta-
cionem vel vomitum quia faciliter fetus ex-
pelletur. Et nota quod si agrimonia al-
ligetur coxe iuxta vulvam provocat
fetum similiter et magnes ymo si
teneat in manu. Similiter coral-
lus rubeus alligatus coxe dextre si-
militer et eorum conquassatus. Mitigan-
cia dolorem post partum. Recipe se. lini
camomille ana conquassentur et fiat sac-
culus et calefactus in vino calido su-
per ventrem ponatur. Ad idem Recipe ce-
pe album, vino coquatur in cinere cali-
do et pistetur. Deinde misceatur secum
butirum vaccinum sine sale et exten-
datur super pannum et amplicet ven-
trem. De hiis que faciunt ad concep-
tum. Licet hec sunt impertinen-
cia capitula tamen
utile est scire et ideo
nota tria que faciunt ad conceptionem.
Purgata matrice ut supra. Primum
est delectatio viri cum muliere et
hoc fit cum dyasmirzio. Et hoc est
optimum electuarium in provocando
coitum. Recipe pulveris dyasatirion ʒ ß

zinziberis galange been albi et rubei se-
banice semen rape ana ʒ i cantarum
stinctorum ʒ ß. conserve anthos conserve
sticados aromatici rosarum citri con-
diti ana ʒ ii cerebellorum passerum et
columborum parvorum assatorum ana ʒ i tes-
ticulorum mundatorum ʒ ii. Et cum zuccaro
fiat electuarium de quo comedat
vir cotidie ante prandium et ante ce-
nam et quando vadit dormitum ponat
ad vulvam et addat in illo mulier
pulverem terre magnete sive oppii
ʒ i. Ad idem avellane condite cum
zuccaro et medico zz'. Ad idem zz'
conditum. Balneum ad confortan-
dum retentivam matricis. Recipe sum-
mitatum urtice recentis manipulos iii foliorum
valeriane nepite mellisse arthe-
misie ana manipulum i rosarum manipulum ß conquas-
sentur et fiat balneum postquam fuerit
a menstruis mundificata et detur
ʒ i et de illo pulvere sumat mane
et sero in exitu balnei. Recipe testiculo-
rum leporis exsiccatorum ʒ ß seminis sisi-
leos seminis arthemisie seminis mercurialis
ana ʒ i rasure eboris ʒ iii zuccari ad
pondus omnium et fiat pulvis et parte
bonum vinum odoriferum bibat post et
fiat hoc per dies tres continue. Simi-
liter posset fieri cum solo pulvere tes-
ticulorum mixto cum vino. Et per tres
dies ante ponatur illud pessarium ante
quam viro se coniungatur. Recipe testiculorum
leporis hircini aloes rasure eboris
ana ʒ ii conficiantur cum aqua decoc-
tionis camelleonte et supponatur
collo matricis. Et quando vult se viro
coniungere amoveat et tunc se viro
coniungat premissis que docet Avicenna promit-
tere ut mulier bene appetat. Et
nota quod emisso semine in matrice
stet vir stratus cum muliere per se-
pius post modum volvat se ad latus
et imponat sibi illud pessarium.
Recipe galle non perforate ʒ i squinanti
ʒ ß pulverizentur et fiat sacculus
oblongus cum panno lineo raro et
subtili. Balneum restrictivum colli
matricis. Recipe foliorum quercus foliorum

sorbe foliorum mespili armoniaci fo
liorum sumitatum betonice gariofile
foliorum cipressi ana m. j sumitatum
valeriane nepite ana m. ij bulliant
herbe in aqua sufficienti Et reliqua
ligentur in sacculo et etiam bulliat
cum dicto balneo Ad idem R[ecipe] nuce
cipressi gallarum non perforatarum gal
larum quercus florum granatorum florum
camaleontis ana ʒ. s. ro. rub. ℥. ʒ ij
pilorum leporis ʒ s. fiat pulvis et
ponatur in panno lineo raro ad lon
gitudinem unius digiti et eius grossi
tudine et infundatur in vino decoc
tionis camaleontis et in exitu bal
nei imponatur collo matricis et fi
cetur Nota experimentum utrum
fetus in corpore sit masculus vel fe
mina habeat ciatum aque et iiciat in
eum unam guttam lactis illius mu
lieris pregnantis et si vadat ad fun
dum et existat gutta unita est mas
culus si vero per aquam statim disperga
tur est femina et nunquam tale signum
fallit Ratio quia lac masculi est te
nax et globosum in partibus unde
non dispergitur sicut lac femine quia
non est ita aquosum Etiam experi
mentum Avicenne nunquam fallit si lac
apponatur super speculo et non decurrat
ad partes inferiores est masculus si
vero tendit est femina Et nota quod si vir
habet virgam parvam debet po
nere pulvinar cum ano mulieris et
si habet nimis longam debet po
nere pulvinar sub eius coxis Et ante
quam se iungat ad coitum incitet mulie
rem ante ad coitum osculando tan
gendo mamillas et fricando perito
neon et est locus medius inter anum
et vulvam de quo loqui taceo
propter honestatem Cum fuerit mulier
calida quod cognoscetur ex eius anhe
litu et quasi balbuciendo loquitur se
vir actui exponat et sit hora qua
digestio prima est completa et
vir emittat magnam quantitatem se
[minis] et ideo debet raro coire quod stare
per dies xv aut circa de hiis et

aliis superscripte loquor in meo trac
tatu de dispositionibus membrorum
generationis Et ideo pro nunc suffici
ant predicta Experimentum R[ecipe] ra
dicis tauri bene exsiccati pulverizati
te ana confice cum melle et da ma
ne et sero ʒ. j mulieri que vadit
tormina Electuarium de marga
ritis descriptum ab Avicenna fen 21a capitulo
de preservatione abortus prohibet abor
sum quocumque tempore vide ibi R[ecipe] tam
et tinamenta De ragadis vul
ue et ulceribus eius

Essarum mundificativum
ulceris putridi matricis
R[ecipe] ysopi absinthii ana m.
j. bulliant in aqua sufficienti suf
ficienter et de ea sumatur vitrum j.
mellis ro. ʒ. iii misceantur et ii
ciantur in matrice Ad idem decoc
tio ireos cum melle Consolidativum
R[ecipe] dragaganti gummi arabici infuso
rum in aqua ro. cerusse lote olibani san
guinis draconis ana ʒ. j. litargiri ʒ. s. olei ro.
ʒ. ii. cere quod sufficiat et fiat unguentum
Ad idem R[ecipe] cerusse aloes olibani
sanguinis draconis boli armeni ana ʒ. j. conquas
sentur et bulliant in ℥ ii. lactis ca
prini quousque redeant ad medi
etatem et coletur et iniciatur in ma
tricem Ad removendum ardorem
valet bombax infusus in oleo ro.
aque plantaginis et similibus De
cura apostematis matricis

rab quia hic competunt me
dicamina eadem et eodem modo
que dicta sunt in capitulo
de apostematibus renum et vesice
ideo ibi recurras De ulceribus
et cancris que fiunt in matrice

Ota quod in plus se habet
ulcus quam cancer quia ubi
cancer ibi ulcus et non
econtra Quando ulcus est sine
cancro ea que dicta sunt in capitulo de ra
gadis hic competunt Si autem est can
cer nullum curativum competit sed oportet proce
dere a cura blanditiva et palliati
vo et modicum se impedire quia morbus

est mirabilius saltem in tali loco

De suffocatione matricis

Ota quod hec passio cau
satur maxime ex sp
mate per retento in ma
trice et nunquam fit sperma in ore li
garo extremitatum et fricatio co
rundem conuenit approximatio re
rum acutarum ad extrema stremita
tis impositio digiti in vuluam
et cum unctione cum eo laborum vul
ue valent Et inferius fiant odo
ramenta placabilia Confectis posi
tis in panno lineo impositum in
collo matricis multum valet Recipe
ligni aloes storace calamite garo
ana ʒ v musco ambre ana ʒ j fiat
puluis et ponatur in panno lineo
et supponatur Ad idem valent cri
steria et suppositoria dicta in capitulo
de retentione menstruorum Ad pre

ipitationem matricis

A que dicta sunt ad ex
itum matricis hic confe
runt maxime quando est ab
humiditate mollificata Et super bal
nea et emplastra scripta dicta in capitulo
de fluxu menstruorum et etiam dicta
capitulo de ~~suffocatione~~ confirmantibus ad im
pregnationem retinere ibi Et speci
aliter illud balneum quod incipit bal
neum restrictiuum colli matricis et illud
Recipe foliorum quercus etc. et sequens pa
ris tamen fiat purgatio cum bene
dicta et syrupo descripto supra in capitulo
de prouocatione menstruorum

De mola matricis

Vniuersis modis distingui
tur mola a vera impreg
natione et pregnantione
primo quod fetus post 70 dies mo
uetur ad qualibet partem corporis et
mola non mouet per se ad aliquam
partem 2o pedes et manus aliquando
mollescunt defectu caloris naturalis
quod non est in vera impregnatione 3o quod
mulier in mola non est fortis sed
debilis et ideo non potest mouere
4o quod in mola venter durior est

quam in vero conceptu Quando fetus
portatur tempore determinato sed mo
la non pessarium eductiuum mole
Recipe ellebori albi oppopanacis ana ʒ ij fel
lis thauri puluerizentur et fiat sup
positorium et multum valet Ad
idem valent que dicta sunt in prouo
catione menstruorum et in educ
tione fetus mortui et si vis forti
ora adde cum ʒ ij vel iij De

hernia

Emplastrum ad ruptu
ram intestinalem
Recipe glutinis piscium colo
fonie ana ʒ ij picis naualis ʒ j et semis
mundantur per festra et infundan
tur in oleo masticino et aceto ana
equaliter quantum sufficit per diem et
noctem postea liquefiant in patel
lo et colentur et colature addatur mas
tix thuris boli armeni sanguis draconis
dragaganti farine fenugreci subti
liter pulueriçatorum ana ʒ ij et misce
antur cum agitando et fiat emplastrum
Ad idem Recipe radicum trium consolidarum
fame (?) ana ʒ ij san
draconis boli armeni gallarum nucis cypressi
gummi arabici ana ʒ j acacie psidie ba
laustie ana ʒ et semis pilorum leporum ʒ iij
rapi hircini ʒ j picis naualis ʒ
ij cere noue ʒ v et cum oleo rosaceo fiat
emplastrum Et poni debet super loco et
postea apponi braiale Et nota
quod si datur ʒ et semis radicis valeriane
puluerizate cum bono vino mul
tum valet Fomentatio Recipe ruthe fo
liorum agni casti origani calamen
ti ana m. j ari maratri se rute se
siseleos ana ʒ j florum camomille
mellilotti ana ʒ ij conquassentur et
bulliant in tribus lb aque quousque re
deant ad duas lb et coletur et con
petit ad resolutionem aque Emplastrum
quod competit postquam resoluta est a
qua ne redeat Recipe mastice ʒ j in
ce cypressi ʒ et semis san draconis gummi ara
bici ana ʒ j et oleo rosaceo fiat em
plastrum Sacculus ad herniam ven
tosam Recipe furfuris cimini ana et

fiat sacculus et bulliat in vino bo
no albo et calidus apponatur bur
se Ad idem emplastrum Rx succi ebuli
vini albi an̄ ʒ ij olei camomellini
ʒ iij mellis ro. ro. ʒ j farine faba
rum q. sufficit et fiat emplastrum Regi
men quod gentilis dicit se multos
curasse de h. hernia intestinali et
tam fuit expertus et bene successit
primo accipiatur una pellis virginis cus
trati depilata et taxata optime
et ponatur ad capellum et ex aqua
distillata iungatur locus et partes
superius apponatur hoc emplastrum Rx
picis navalis aloes micgami aris
tol. lon. been concretum radicum ana
galli maioris ʒ ij cere albe et an
coloph. an̄ ʒ j ß litargiri gallarum
mastice gallarum cipressi armoniaci
mumie sanguinis draconis oppo. an̄ ʒ
j boli ar. ʒ iij ß gipsi. mirre tu
ris terbentine an̄ ʒ ij ß visci
quercini lb j sanguinis humani lb et
fiat emplastrum cum decoctione pellis
castrati depilate et radicum malva
visci et apponatur per unde remove
atur nisi quando renovatur Et fiat hoc
electuarium de quo sumat mane et
sero in quantitate nucis cum vino sub
tili Rx radicum consolide maioris
et minoris an̄ lb ß boli ar. sanguinis
draconis mumie an̄ ʒ j radicum bursa
pastoris herbe et radicum filipendule an̄
ʒ iij gallarum cipressi an̄ ʒ ß sanguinis
leporis an̄ ʒ ij radicum sigilli sala
monis sancte marie centaure agrestis
his ʒ ij radicum sparagi ʒ iij colo
fonie radicum consolide an̄ ʒ ij sa
xifragie ʒ iij pilorum leporis ʒ ij
et fiat electuarium Et sumat de illa
aqua distillationis die et nocte Rx
radicum consolide maioris et minoris
cauda equine an̄ lb j radicum cucu
mis cucumeris agrestis an̄ lb ij herbe
be et radicum silis an̄ lb ß radicum
malvarum lb ij fiat aqua per distillationem
et eger iaceat supinus et curabitur
in hoc diebus ¶ De podagra
sciatica et artetica

N gutta calida duplex me
dicina utimur una cura lo
cum dolorosum Alia vero ma
teriam Curat cura locum dolorosum prima
est Rx sumac mirtillorum boli ar.
an̄ ʒ j san. al. et ru. acacie galla
rum psidie balaustie an̄ ʒ j aqua ro.
aqua plantaginis ʒ j ß olei ro. ʒ iiij
aceti ʒ j farine lentium vel ordei
q. sufficit et fiat emplastrum Emplastrum su
per locum per dolore mitigando Rx lacte
vaccine lb ß opii ʒ j panis siliginis
fortissime coagulati cere q. sufficit
et fiat emplastrum Ad idem Rx san.
al. et ru. aminidi cerusse lote an̄ ʒ ij.
se. papaveris al. ʒ ß camphore ʒ j
olei ro. ʒ iij butiri sine sale ʒ
j ß vitella duorum ovorum bene agi
tata et cum cera fiat emplastrum Rx
olei ro. ʒ ij aceti ʒ j agitetur et lo
cus inungatur Ad idem folia iusquiami
ami agitata calefacta super tegu
lam et posita super locum dolorem mi
tigant Ad idem fricetur locus
fortiter cum aceto forti Et non quod fien
de sunt evacuationes 2ª colere et
maxime cum medicina almansoris quod
supra est hic fomentacio quod
debet in declinatione gutte Rx flos
camomille melliloti an̄ m. j ros. ru.
an̄ m. j ß fenugreci se. lini an̄ ʒ ij
furfuris pugillum m. j bulliat in
aqua sufficienti sufficienter quousque sit lb j
usque ad consumptionem 3ª partis et cole
tur et colature addatur aceti al. ʒ
ij Ad guttam frigidam sunt etiam
due medicine una cura et alia
locum prima est Rx nucis cipressi mirre
mastice thuris an̄ ʒ ß dragaganti
gummi arabici an̄ ʒ ij aqua salvie
lb ß aqua ro. ʒ j aceti ʒ ß farine
lentium q. sufficit et fiat emplastrum Empla
strum mentiva in principio mitigans
dolorem Rx mucill. fenugreci se. lini
an̄ ʒ j butiri sine sale ʒ ij olei si
sami olei ro. an̄ ʒ j ß radicum cau
lium ʒ ß cere q. sufficit et fiat un
guentum et ungatur locus gutte Ad
idem vel sacculo facto cum se. lini

conquassati bulliti in aq et expressi
positi sup locum gutte Ad idem vz
stercus vaccinum recens positum
s. locum dolorosum Ad idem R. fenu
greci conquassati lb. s. aceti ℥. iv bu
liant in aq diu et in fine addantur
mell ℥. iv et fiat emplastrum Ad idem
R. vitella duorum ovorum pulveris
hermodactilorum ℥. s. misceantur sil
et ponatur s. locum Ad guttam frig
dam que est in declinatione resolutiva et
mollificativa R. dyaglon cum gu
mis et mollificetur cum oleo costino
et extendatur s. locum Ad idem R.
armoniaci oppo. galbani serapinum
in aceto ana ℥. i. pice navalis ℥. s. ma
lassentur omnia et cum oleo costino fiat
emplastrum Ad idem unguentum de zarab
et est optimum et bonum R. sepi ra
narum lb. i. s. butiri agrappe ana ℥. v.
olei camomill olei anetini olei casto
rei ana ℥. ii olei ro. ℥. iii olei de
costo terbentine ana ℥. ii cere quod suf
ficit euforbii ℥. s. resine ℥. ii et fit
unguentum et ungatur locus Ad
idem valet balneum sulphureum Ad
idem valet oleum costinum Ad idem
R. foliorum lauri rute maiorane ana
m. i. florum camomille florum anthos
utrarumque sticados ana ℥. i. conquasse
tur et bulliant in aq sufficienti et
sufficienter et cum aqua fiat fomen
tatio pro ... purgationibus fiendis
in primo recurre rasis ad capitula prima
ubi docetur digerere et evacuare quo
libet humor per se. De cura rasis
pone curam completam vide ibi R.
pulveris hermodactilorum ℥. iv mellilo
ti ℥. i. camomille ℥. s. rosarum rubearum ℥. iii
cori ℥. i vitellorum vi. ovorum farine
ordei ℥. ii aceti ℥. i. s. incorporentur
omnia cum aqua decoctionis graminis
et fit emplastrum ad omnem dolorem arte
tium

De gibbositate

In principio insistendum
ad evacuationem mei relax
ante musculos cum hiis
que premisimus et cum apertione mesim
et lenitivis ventrem In etate pue
rili fracturis mollificativa sepe et
postmodum apponimus emplastra constrictiva
ut membrum ad suum redeat situm
postquam videmus gibbositatem Et fiat
mollificatio per dies novem et emplastrum
stipticum constringens apponatur s. spon
diles Et iaceat puer supinus

De varicibus

Nota quod circa varices
solum intende ad evacu
ationem mulie et utor flo
net circa varices ad opor quod non
sunt impedimenta aliquem in vita
Si tamen velles curare secante
rum s. varices secundum longum vene aq
varices orientur Et postmodum impo
ne emplastrum stipticum s. rex menses non
fluant Ad varices aut pone
emplastrum resolutivum factum ex farina
lupinorum cum bono vino et similibus
Et attentam ad superiora membra man
dantia ipsa emendando

De elephancia

Elephancia generatur ex
humore grosso viscoso ibi
bite flamatico vel melancolico
Et curatur cum vomitu spisso et flo.
et emendantur prius membra natura
lia Non lingua arcete emplastra appo
sita sup elephanciam augmentum prohi
bet et deturnescere facit Similiter lu
tum sigillatum distemperatum cum aceto
forti proprietatem habet in isto me
bro tamen cura huius est tediosa nisi
in primo et maxime fiat medi
censatoria ut dicit rasis et appone
emplastra stiptica que s. sunt dicta in
ca° de podogra frigida Resolve
tia sunt sicut oleum de castoreo
et sulphur cum resina pini et ace
to curat eam si continuet s. mem
brum et postea fasciet De ulcera
tion rerum que fit exterius in cute

Resinatur quis cum oleo ro.
mixto cum aceto par Similiter
assint ulcera unguenta fria
ex siccativa ad incrustrent sic unguentum
de cerusa et similia. De dolore qui
fit in manifestis membris

Nodma dicta supius et plu
res in hoc cofecerunt et olm
camomi anetum de se. hm
fenugri flos camole se. aneti far ma
lve et huiusmodi in hoc confe
runt. Camo si est purgacio materia
premittenda est purg ex qua enacua
tur materia in peccante. Et si solum mala
complexia opponatur alterantia appo
nantur. Emplastrum mitigativum [illegible]
qui doloris ex mella [illegible] opii
3. ii. oli camomi mice panis quantum
sufficit ad malaxandum et fiat
emplastrum bene molle et applicetur me
bro dolenti.

Ad prohibendum pro mulier c[illegible] conceptio
in matrice [illegible] ut possit [illegible]

R[illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] conceptio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible]
et [illegible] [illegible]

Ut pulices te non mordeant

R de aqua que [illegible] [illegible] in
mense marcii et lava te et [illegible]
[illegible] non mordebunt te

Ad faciendum capillos R mel et
[illegible] [illegible] et lava [illegible]
[illegible] [illegible]

Item ad [illegible] et ad [illegible] R [illegible] [illegible]
[illegible] et fac bullire et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Item ad faciendum de albandes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ad quartanam ~~certam~~
dim et probatum

℞ non origanum [illegible] pigani
mirre [illegible] elbi nigri cologu[intide]
[illegible] asari [illegible] [illegible]
aloes ana ℥ ij et ʒ i fac pill
ad modum ciceris ut ~~[illegible]~~
piperis albi cum succo [illegible]
silvatici [illegible] v vel vj
[illegible] cum vel [illegible] cum
[illegible] patientis

Unguentum [illegible]

℞ [illegible] ol' [illegible] ol' camomill
ol' [illegible] butiri vaccini ana
ʒ i misce et fiat [illegible] et
[illegible] forma [illegible] mane et
sero et [illegible] [illegible]

A [illegible]

℞ [illegible] gentiane galange
ana ʒ i pulverizentur subtilissime
et dissolvantur cum aqua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ℞ i hora
ante paroxismum

It a quodam medico imperatoris
Frederici habui ad quartanam
hoc probatum et primo sumpsi ego
deinde purgatus et [illegible]
paroxismi

℞ [illegible] arabici mellissi flore
borage [illegible] ana m i polipod[ii]
tamarisci [illegible] [illegible] bethonice
ana m s radicum [illegible] [illegible]
feniculi petrosilini ana ʒ vj polipod[ii]
ʒ s sene ℥ i s passularum ℥ ij
[illegible] ℥ i fiat cum decoctio
in lb iiij aque [illegible] ad consumptionem [illegible]
[illegible] [illegible] per noctem in [illegible] et [illegible]
colature addantur [illegible] lb i [illegible]
℥ ij [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] et fiat [illegible]
[illegible] ℥ iij [illegible] [illegible]
et fiat [illegible] hoc [illegible]

pillule pro [illegible]

℞ pill de lapide lazuli pill indice
ana ʒ s de [illegible] [illegible] ℈ s [illegible]
cum [illegible] et [illegible]

[illegible]

℞ [illegible] ʒ iij [illegible] hamer
ʒ i s cum [illegible] fiat bolus

pillule

℞ sene ʒ iij polipod[ii] [illegible]
ana ʒ s [illegible] [illegible] ana ℈ i lapid[is]
lazuli ℈ s [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ana ℈ i misce et
fiat pill

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
et est [illegible] valde

℞ [illegible] ʒ ij mirre
ʒ i s vini [illegible] ʒ ij [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ad denigrandum [illegible]

[illegible] [illegible] regimen bibat omni
die [illegible] aliquam [illegible]
cum [illegible] et [illegible] / [illegible]
[illegible] / Ego vidi [illegible]
valde pingues qui [illegible] mane
assumebat [illegible] i [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
valde macer.

[illegible]

Si [illegible] pilos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
It [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
pilos [illegible]

Primo habitatio aeris temperati ita q(uod)
[illegible] habeat cameras inter duo sola
ria ad fenestras p(ro)hibentib(us) flatum sep
torum et ita calefiat cum igne q(uod) a frigore
non ledatur et p(ro)p(ri)e cap(ut). et vitet
occurrere aeri fetido sive sit cum fetiditate
sive cum frigiditate humiditate. Intelli
go q(uan)do p(er)cipitur spiritus abundat s(ed)
aer declinaret aliquantulum ad ca(liditatem). et sum
(m)o noceret p(ro)p(ri)e cum magis febricat q(ui)a n(on)
faciat et non est multum [illegible] et tamen
ac occurrere ventis et stare cum capite d(e)nu
do sub radiis solis aut lune. Et faciat
ignis sic tamen non faciat fumum in camera
Et odor taneat in frigido et hu(mido) corporis Et
in estate temperatur cum suis odoriferis/ o(mn)i
cum non multum ambulare equitare et
vti exercitiis/ s(ed) pensatis cibis in mane an
cibum p(er) hora(m) sit ei ambulare aut equitare
ita tamen q(uod) non multum laboret Et si in
sero an(te) cena(m) cum cibus iam de stomacho des
cenderit s(ed) statim post cibum s(cilicet) [illegible] hora
non laboret sum(m)o sit cum ho(min)ib(us) sibi delectis
et confabuletur de rebus delectabilibus et
non legat p(ro)p(ter) [illegible] aut scribat ad sta
tos vel alio ludo [illegible] que o(mn)ia capu(t)
tenent depressum aut tristem aut [illegible] vel
alio modo forte quomodo p(ro)cessa no(n) [illegible]
parum ambulare et surgere et mover(e) ita
tamen q(uod) non multum laboret [illegible] quo
fatigetur Et maxime sit labor membro
rum inferiorum non capitis // Consi
derato catarri descensu et consideratis p(ro)p(ter)
videtur michi q(uod) debeat mediocriter dormire
Ita q(uod) in die et nocte dormiat [illegible] horis aut
[illegible] ad [illegible] Et debet m[illegible]
[illegible] duabus horis post cenam in camera temperata
in letto suavi sup(er) altero laterum non
supinus et capite non depresso et non sit post
cibum statim Et si in nocte non dormit
sufficienter/ restauret(ur) si post dinarie
[illegible] somnus non meridianus p(ro)hi
beri videtur et nullo modo dormiat sub radiis
solis vel lune vel in loco ventis
exposito Et si necessitas ad hoc du
cat Cooperiat caput cum pannis // Pro
curetur q(uod) venter semel respondeat in
die s(ed) ita q(uod) non sit nimis lubricus Et
si p(ro)p(ter) [illegible] debet esse sit potius nimis stip
ticus q(uam) nimis lubricus Et si contingat ven
tre(m) constipari sit [illegible] brodio calido/
pinguiato cum brodio boni caponis
aut bone galline/ aut fiat sibi clistere
cum [illegible] olei olivarum dulcis aut cum
brodio pinguium caponis Et si non fiet
nimis [illegible] [illegible] dando sibi
[illegible] cocta an(te) alios cibos/ aut dia
[illegible] cum zucharo et si non sufficit
bibat [illegible] in cibis sive Et si
o(mn)i [illegible] cum [illegible] masticino et
nutrimento et in summa inspiciatur q(uod) lubricitas
non duret Et si o(mn)i cum lubricantibus curan
tibus lubricitatem stomachi et intestina fortib(us)
[illegible] est [illegible] de [illegible] et [illegible] constringit [illegible]
et pillule constrictive eiusdem sine opio Ca
veat ab ira tristitia odio et [illegible] timore
et a venere et administrentur sibi
gaudium ex parte [illegible] sibi // In cibis
o(mn)i ut sumat cibos laudabiles atque
facilis digestionis multe [illegible] [illegible]
ta quantitate/ o(mn)i consideratur d(e)o multum
spiritus et constringitur anhelitus cum debet vti
cibis abstersivis et mundificantibus pectus
ut est [illegible] impinguatum cum decoc
tione caponis vel galli pinguis/ [illegible]
at [illegible] lubricitas Et sicut est p(ti)
sana ordei condita cum lacte amigdalarum vel
facta cum butiro et [illegible] vel cum brodio
caponis Et hoc tempore [illegible] [illegible]
carnibus dictis [illegible] et [illegible] et [illegible]
// Cum autem videtur q(uod) non multum spiritus [illegible]
[illegible] in hac egritudine [illegible] debet come
dere fercula de lentibus aut rizo aut de pas
ta aut de panico aut de milio Et si ista sunt
cocta cum lacte [illegible] aut [illegible] non no
cet Et sic p(ti)sana cum lacte amigdolatum
et p(ti)sana [illegible] et caseus recens/ Pa
nis [illegible] non superhabundet in furfure
et in [illegible] p(ro)p(ter) panis [illegible] et [illegible]
[illegible] Et sit ex farina optima Et sit
[illegible] [illegible] ab exteriori cortice
Et sit [illegible] et [illegible] dierum // Carnes
sibi convenientiores sunt p(er)dicum [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] et fasianorum
iuvenum et pullorum et caponum iuve(num)
et edorum et vitulorum [illegible] Et sunt opti
[illegible] gallorum [illegible] [illegible] et [illegible]
ta galli et ista [illegible] tempore/ s(ed) quando parum spiritus
et non [illegible] anhelitus tunc competit
sibi comedere rostra et pedes porcorum iu
venum et edorum et castratorum et vitulorum
[illegible] et competunt columbi // Iuvenes et
carnes sunt p(ro)p(ter) mediocre // De animalibus
mediocr(iter) pinguibus que vixerunt [illegible]
[illegible]/ et iste carnes magis conveniunt [illegible]
[illegible] // Vitelli ovorum gallinarum
recentium q(ui) non sunt multum cocti sunt
boni s(ed) dimittat albumen // Caseus re
cens non salitus est bonus Et quando non
[illegible] febrit butirum non noceret [illegible]
s(ed) [illegible] quando non est febris maior q(uam) nunc
sit est ei bonum s(ed) [illegible] a [illegible] medicina
[illegible] [illegible] in [illegible] vel [illegible]
statim sicut ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in eo [illegible]
aut parum [illegible] Vinum vero [illegible]
hoc q(uod) non multum febrit esset [illegible]
anhelitus et spiritus esset paucus [illegible]
lac [illegible] cum rizo aut cum milio [illegible]
dato ad eum farina fabarum aut farina

[illegible] (left margin, beside "videtur michi q(uod) debeat mediocriter dormire")

[illegible] ventus lenis [illegible] (left margin, beside "Cooperiat caput cum pannis")

// Cibi convenien(tes) quando [illegible] spiritus

// Panis

// Carnes

// Vitelli ovorum gallinarum

orobum aut panem lac capiendo in quo sepe
vicibus expugnatur ferro candenti aut
lapides fluviales igniti et predicti sumuntur
quia ut x. s. Si vero tolleratur et bene dige
rat in prandio / Qui autem esset febre fortior
non sumatur lac nisi isto modo primo quando lac
te capto extrahatur butirum postea permittat
stare per noctem postea bene agitetur cum coclea
ri quousque faciat spumam et spuma
proiciatur et tunc detur lac in potum magis
mane sine alio cibo quousque digeratur Et post
comestionem lactis non debet dormire nisi
primo bene digesto Sed lac muliebre asine
aut capre ab ubere convenientius quando
est cum etica febre // Sanguinem et multam
pinguedinem et medullam non comedat
fructus De fructibus conveniunt amigdale · cum
pini fistici avellane assate pastillarie
Et quando non multum sunt necessarii anhelitus
difficilis comedantur cum suis interioribus
et bene masticentur Et quando multum sunt
potest uti fructibus siccis Et post cibum potest uti pi
ris coctis / aut granatis dulcibus aut mu
zis in tempore caloris et cucurbita cocta convenit
quando multus est calor · alios dimittat
// De herbis coctis potest uti tempore multi
frigoris brodio caulium et blete et borragi
nis et spinachiis Et in tempore magis caloris
lactuca endivia / et quando multum sunt
melius est herbas dimittere // Radices
sicut rafanum alea cepe porros rapas
napones / melius est non comedere pastinach
carotas enulam quorum capparis pegas ra
mos arborum dimittat et olivas salitas
fungos et tubera etc. fugiat // Pisces me
lius esset non comedere si tamen comedantur sint
aut de libero mari aut de flumine cur
rente lapideo fundo non fetido Et non sint
de stagno aut lacunis et esse vel sint
pisci squamosi carnes habentes frangibiles
Gambari non sunt convenientes sed cancri qui
sunt rotundi qui capiuntur in aqua dulci
sunt valde convenientes Sed oportet quod abscinda
tur pedes omnes eorum Et postea laventur cum
aqua et sale et cum aqua et vino et cum aqua
clara in fine totiens quod perdant odorem suum
quasi et tunc elixentur et comedatur
illa medulla que est intus cortice // Non
sumat tamen cibum quantum in sanitate Sed
sumat cenam multum et bonum intra
Sed in cena oportet aut dimittat aut mul
tum minoretur ita ut sit quasi medietas
eius quod sumitur in prandio / Potus sibi
melior promptus est aqua mellis Et maxi
me quando multum tussit quando anhelitus est
strictus et quando non multum febris Sed quando
modicum sunt bibat vinum album subti
le mediocris vinositatis et limpidum stipticitatis
et habeat infusionem lapidis ematitis hoc
modo Recipe lapidis ematitis ℥ ii pistetur

subtilissime Et ponatur in petia linea ra
ra et subtili Et infundatur ista petia per die[m]
naturalem in vino et postea utatur illo vino pro
potu suo Et ideo quod petia sit valde rara
Et adiuvatur quod lapis ematites sit de bo
no et non multum potest proficere pro pulmone

Curamen ad partem ani-

malem quoad illa que sunt animales
intentio nostra constat quod oportet curare
catarrum qui abundat in eo Secundo si esset fleuma
sine salsedine cum sit prius quarta est aquosa
et post aliqua viscosa pluribus tamen oportet atten
dere sicut ad catarrum grossum et viscosum de...
ad curam ma. g. hic et sic quod mala in cere
bro que est causa dicti catarri propter mali
tiam tamen eius et febriculam oportet hic e
... magis in evacuando potius quam in
solutivis // Videtur tamen michi ita
procedendum primo quia parum est purga
tum cum decoctione salvie tribus diebus vel septi
mana s. vel modice sit alio non purgaretur ca
put per masticatorio isto masticando ieiuno
stomacho per horam Recipe masticis ℥ i origani
sicce salvie sage nucis muscate ana ℥ i misce
... pistando primo et distemperetur
vel capiat modicum seu medium coclear pro
vice et masticet per horam spuendo id quod
ad os venit Et post loco istius masticatorii vi
na mastice cum tribus granis piperis et cum masti
cis solum / Secundo dico quod post dimittendo masti
catorium debet ungere nares ambas de mane
ieiuno stomacho usque ad collatorium cum oleo
cucumeris ... calefaciendo oleum et intingen
do pennam in eo postea postea ponendo in naribus
ad collatorium cavendo tamen si potest a sternutatione
// Nichil minus si videtur peritis medicis
quod semel in mense possit tollerare ut nunc pos
set purgetur in sero quando vadit dormitum
aut bis capiendo una pillula Recipe
pulveris yere pigre simplicis agarici ℥ ii masti
cis ℥ ii aloes ℥ iii fiat pillule et infor
ma cum aqua maiorane in qua infuse sint
per aliqua nuces muscate Sumatur ex istis
pillula una grossa que sit de i vel ii
deglutiatur cum aqua dulci leni s. ... vel
melle ... colato aut ... Sed fricationes
medicine non sunt exhibende nisi sit ratio
repletio // Ulterius videtur michi quod in mane
faciat fricationem partem anteriore capitis in
loco commissure per extra ... hora cum ista
aqua Recipe aque vitis per eius duas nuces
muscatas ℥ i piperis ℥ ii piretri ana ℥ i s.
pistentur grosso modo et infundantur in
dicta aqua et ad illa fiat fricatio et reti
neatur in vase vitreo bene obturato facta ta
li fricatione cum aqua vitis fricat ...
in loco eo tempore ... ita
quod locus rubefiat et vesicetur et cum est ve
sicatus supponantur folia caulium calefacta

ad ignem et ita fiat quod egrediatur et fluat
modo aquositas et teneatur h'vno pru-
sens et sit per illa capitis rasa Et quo
ad intentum catarri videtur desiccandus cum
usu bo. ar. Itaque qui non multum tussitat
spuit / oportet quod omni mane post horas ante cibum
aut quam bibat ʒ ii bo. ar. subtilissime
pulverizati et sumatur in hyeme cum vi-
no albo subtili puro et in estate cum de-
cocto vino temperato cum aqua plantaginis eadem mensura
et equali Et sic quotidie totum annum vel
aggregat ʒ ii simul cum quod non multum
spuerit vel tussiet indiget quod utatur aliis
isto modo quousque tussis minuatur Et
qui volunt sumant in x diebus semel capiat
ʒ ii pillularum de agarico in aurora dimisso
illa die bo. ar. Et quia in eadem egritu-
dine permittuntur medicine post quam locum ista
in ore teneat aut quamvis vinum merca-
spicam nardi aut genas et den-
tes fricet longitudine noctis Sed post bo.
ar. multis respectibus est laudabilior in
causa isto neque timeat medicus dare duobus
aut tribus mensibus continue si oportet Et qui venter
ex isto constringitur faciat sibi iniiciendum clistere
ex ℔ una olei olivarum tepidi absque alia re
tenens reiterando clistere quousque bene mundifi-
cetur venter et ponat usum pillularum
de agarico semel in x diebus Et si prius
medicus iudicaret istam non sufficere ad ca-
tarri prohibitionem fiat cauterizandus
in commissura coronali cum ferro ignito
aut auro usque ad os cum debita cautela
Et lavandum est caput semel in septi-
mana cum lixivio in quo bullierint folio-
rum sene ʒ 15 assari ʒ i anthos mirtille
ʒ i stercoris columbini non tanti ab aquarum
iii ista ligentur in panno et bulliant cum
lixivio quod sufficit pro una lavatione Et ca-
veat ne cum ista fricet faciem et bene ex-
tergetur cum pannis calidis non fricando per
talem lotionem et hoc quando non est vestitum
tum caput capello aut alterum cum rebus super-
positis Et si in hyeme sumatur sacculum
ex gariofilis pulverizatis et portatum in
capite esset nobile scilicet quando non est vestitum
aut rasum // Omnino modo in primo venter pur-
getur nisi sit debilitatis et macrefactus Et
capiat primo syrupum de sticados vel melius roso-
ana ʒ vi aque ysopi et feniculi maiorane
ana ʒ i et est pro una vice Sed sumatur
septem diebus Deinde secundo capiat sequen-
ti die has pillulas Recipe pillularum cochiarum
pillularum de agarico ana ʒ 5 fiant vii
cum aqua ysopi et sic sumatur in vice una
duabus horis ante diem Et similiter eva-
cuatione faciat in principio octobris

Sed quantum ad particulare medica-
// men quod habetur ad ulcus in pulmone
oportet quod sibi invicem succedant mundificativa
et consolidativa absque moderatione ita
quod in eadem die permittantur mundificati-
va et post illa consolidativa et non eodem
eadem die primo quam plenitudo vi atten-
datur pluribus diebus si oportet ad illa immun-
do cum mundificativis Et quando non multum
tussiet neque multum spuit tunc convenit
attendatur magis ad consolidativa Sed non
quod ex toto relinquendus est usus mundi-
ficativorum et cum usque convenit usus consor-
tativorum pulmonem Et de mundificativis
mixta cum confortantibus sunt optima primo
quod de nocte aut de die quando non statim
aut per post horas in medio post cibum
Sed cum i tussierit sive sit de die sive de
nocte sepe habeat in ore de dicto electuario
et de isto mundificativo et confortativo Recipe
pulmonis vulpis preparati succi liquiritie
capi. vel ve. recenuo se. fen. ana ʒ i.
pistentur optime et conficiantur in forma electuarii
cum zuccaro et sapa. Si autem non habetur
respiciendum est quia aut ulcus est valde
grossa et multa et non convenit hoc elec-
tuarium Recipe loch sanum et expertum ʒ iii loch
de squilla ʒ 9 misce et fiat loch quod tene-
dum in ore modo supradicto Et prosequetur cum
isto tamen quod sputum et tussis minuetur et con-
...itas pectoris Et postea redeat ad loch
de pulmone vulpis Si vero non habetur loch
de pulmone vulpis et mediocriter tussit
tunc sic convenientius teneat istud loch
in ore modo supradicto Recipe seminum tor-
refacti cicer ana ʒ vi seminum nasturcii
medulle seminum amigdalarum amo-
rum fabarum ana ʒ 15 pistentur pista-
do subtilissime et conficiantur cum sapa et pe-
nidi ana ʒ ix dissolvantur penidi cum
aqua fontana et coquantur et cum illis et
sapa fiat electuarium Sed qui non multum tussit
fuerit iste ordo et intelligatur quod non
multum convenit in isto per partes Primo de ma-
ne quam horis ante cibum sumat bo. ar.
scilicet ʒ ii vel super dicit cum vino et super dor-
miat si placet Secundo quod stetit una hora
post bo. ar. potum teneat in ore usque ad
quantitatem fabe de electuario de pulmo-
ne vulpis aut de illo quod ultimo scrip-
tum est aut de loch sano cum loch de squilla
Et in istis duabus horis post potum bo.
ar. dormire et postea duabus horis elapsis
tis surgat et utatur hoc beneficium ve-
tus et sine hunc sive non statim recipiat
fumum istud per canalem posita in capitulo quo
ignis operit in quo igne ponantur semini
quod Recipe crusto rosede mirre storace
thuris ana ʒ i arsenici citrini ʒ v te-
rantur omnia simul bene et conficiantur cum buti-
ro vaccino et fiant fere ad quantitatem
avellane quibus de una ponatur super pru-
nas ita quod fumet et recipiatur primo

ille cum corticibus huius fraxini quo sit
tenua per quam fumus egrediatur et sit lamina lon
gitudinis brachii unius et illam in ore po
natur cum parte superiori et recipiat fumum
et in hoc medicus det et diligens et con
siderare pulsum et urinam et videre si nimium
superexcellit et nisi faciat abstineat a fumo
et faciat eum uti ptisana in cibis eius ad 3iv
et potu aque ordei absque vino quousque tempe
retur calor scilicet uno vel pluribus diebus si
oportet et postea redeat ad fumum et hoc tempore
bibat vinum temperatum cum aqua mellis si oportet
vinum sit limpidum factum cum lapide ematites
3ii et sit pulverizatus subtiliter super lapi
de porfiri ita ita quod sit sicut athomi et
ponatur in sacculo panni lini rari et infun
datur in vino lb. iii ita quod tangat fun
dum et permittatur ibi per diem naturalem et
hoc est vinum quo debet uti hoc toto tempore Et
cum fuerit consumptum vinum illud faciat no
vum vinum cum lapide ematithi novo et
istud continuetur quia si sanitas huius egro
tantis est in aliquo remedio principaliter est
in isto aggregato huius ultimi capituli de fumo
et potu bo. ar. et vini infusionis lapi
dis ematithi Et hoc facto per unum regimine
si redit ad tussim Et apparet catarrus visco
sus utatur in potu aqua mellis et sumat
duabus horis ante diem syrupi de ysopo 3ii per
vice cum 3iii decoctionis passularum lique
ficiat sicut Et teneatur in ore de loch sano
et experto aut sumpliciter aut ad squilla loch
et hoc faciat quousque pectoris plenitudo
minoretur Et postea redeat ad bo. ar.
et fumum et potum vini etc. In tempore
in quo aliquid multum tussit comedat zu
charum ro. est conveniens si sit recens
et non sit factum cum foliis rosarum et est bonum
in prandio et cena et si vellet confortari
Et quia accidit constrictio anhelitus aut nimia
tussis continuetur // Et si dolor est in pec
tore ungatur cum oleo amigdalarum dulcium et pin
guedine gallinae aut anatis et quia non bene
dormit et catarrus apparet subtilis et sen
tit amaritudinem gutturis propter hoc non est
melius quod in sero quando vadit dormitum tene
at in ore de diacodion puro quantitatem
modo per papaveris capite medio et mag
nitudinis ... et sic sunt sic ponatur
confusa in per tubis aque fontis tali et ibi
stent per 3 dies Si autem recentia fuerint nimis
sit stent ibi per diem et noctem Et postea
coquatur lenissimo igne ita quod aqua
reducatur ad medietatem vel 3am Et capita sunt
bene discopta Et tunc bene fricentur illa capi
ta papaveris manibus et postea coletur et ex
primatur bene et cum illa colatura ponatur zu
charum al. per 1 et bulliant simul quousque
habeat spissitudinem electuarii et de isto teneat
et 3 s. pro vice in ore Si autem non

habeat hoc tunc sumat loch de papavere ad quan
titatem 3 i s. in vice una in ore Item
si non sufficit hoc ad dormiendum bibat
in medio noctis 3 ii syrupi de papavere
cum 3 ii aque infusionis se. papaveris al.
et cum bene dormit redeat ad superiora

Consilium ad stuporem et pani ad palisi et apos

// Spectabilis vir barto. est etatis quinqua
ginta et sex secundum cor et epar frigidus calidis
debilitatis et vino al. satis potens dedi tum
ad vescendum et corpus fluctuationis succe
ssit habuit diu catarrizans et passus
est diu immediate corporis extrema digitorum
manus stupore et hoc anno etc. regis se
sit in societatibus et vel negligentia propria
dieta ampliavit solito comedendo et bibendo
et nimis ordinate et sumendo potentio
ra vina ... et primo accessit nove
bris in manibus ... et nisi remo
vit medicabat duas et facto debito regi
mine in sex rebus naturalibus et suppositis di
gestivis et evacuationibus pluribus flatis
mediante de ... vel multitudine ...
restrictivum est sed remansit in ipso bene
aperiendi palpebras et stupor manuum
minor quam ... Et debi
litas motus ... remansit in manu
de se ... qui surgit de lecto non potest
se ... sed precedente die redit
ad ... urinas ... albas cum mul
to flegmate dimisso per ... Et ypo mu
cilaginosam et pulsum primum et rarum
... debilitas ...
... in manu dest. sed in fine
Et constata e debilitas ... in mo
tivis in corde ... possit ascendere no
tabiliter scalam sine adiutorio et ego
interrogavi de strabositate Nam quod unum ...
duo pluribus est per strabositatem cum
unus oculus altero magis allevatur cum
pupilla quod est a spasmo ut plurimum
musculi moventis oculum ad superiora
Et dicitur mihi quod adhuc ... strabo
et cum labore discernit res ut ... duc
vel una iste egrotantes ... purga
tur cum potu aque ... et quia
de usu illorum bal. stando in aqua an
sit ... hec causa est difficilis et in
veterata et palisim tamen membrorum
faciei quam aliorum Et si confido propter quod
suadeo cum studio obediat medicis et
alias ... Nam non credit
dubitatio quia hic est mala complexio ce
rebri frigida et humida cum multa materia ad ...
nobis declinat ... faciei quam aliorum ...
et propter hoc accidit paralisis incompleta / oculus
ante ... male quia musculus elevans

palbebrarum et debilitatem. Et claudit(ur)
quia sentit ponderositatem stando recto vadit
precipue in vesicalo illo superiori unde ille
te et ideo et est longinquum quod iste
instrumentum est minus debilis. Secundum im
plorato divino auxilio in dando consilium
incipiendo ut oportet a regimine. Oportet
in primis diligentissime scire consilium
et studium de loco sue habitacionis
et aere. Statim immediate [illegible]
usque ad [illegible] rebus quia oportet quod
caveat ab aere frigido et humido et a
ventoso precipue ventoso austrino. Et
in hac hyeme si camera esset sicut
stupha [illegible] bene redolens et sepius
[illegible] bis vel ter [illegible]
aperiantur fenestre in sereno bene copto.
Et postea paries claudatur ita quod deor
[illegible] et in ea sit posita [illegible]
bene redolentium calidorum [illegible]
habeant capiti nocte sicut [illegible]
maiorana ruta [illegible] sticados arab-
rosmarinum abrotanum gariofili lignum
aloes camomilla et similia. Et precipue
quia iam est purgatus quia ipse aer
iste est plenum [illegible]. Et rebus
dictis debet suspendi in sacculo pendente
[illegible] dicta stupha in qua sit lectus
et toto domu die. Et si vestitus vestibus
suffultis pellibus vulpis aut martirulis
aut lupi cervarii. Et si immediate
super camisiam incipiendo a prima spon
dili colli super totam spinam usque ad cau
dale teneret pellem lupi cervarii
pelli [illegible] carne que esset latitudinis
sexte partis brachii esset vehementer uti
le. Et similiter bireta sua habeat bene
munda. Et de pellibus dictis et or
dine fumigetur pluribus vicibus cum fumo
[illegible] gariofili aut cum fumo aliquo de
aromaticis dictis aut spice aut nucis
muscate aut cassie ligneae vel costi vel cu
bebarum et caveat a vapore argenti
vivi et odore [illegible] vel videtur [illegible]
[illegible] vapor est malus et ceparum
et alliorum et raphani. Credo quod sit
purgatus non dico quod [illegible] sint
debitum in tempore quo est in [illegible] me
dicorum purgari et [illegible] sto
[illegible] ad extendendum membra sua que
sunt sub capite scilicet brachia crura pedes
et ambulando per cameram quanto potest
tolleratur et fatigando brachia [illegible]
non super modum et loquendo alte. Et
[illegible] non bene possit fiant post commestio
nem superflue fricaciones [illegible] cum
pannis asperis aliqualiter [illegible] decor
[illegible] quod primo fiant pedes
postea crura postea corpore [illegible]
tes et ventre postea brachia postea

spatule et pectus et collum. Postea fricet(ur)
cum pannis calidis moderate et lenibus et
fiat fricatio non dura in capite neque aspera.
// Adhibeatur diligens studium ut
in habendo omni die beneficium ventris et
si est melius. Et quando habeat fiat cristere
[illegible] clisteria sunt utilissima. Et
sint ad decoctionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et blete. Et sint decoctionis [illegible]
et addatur [illegible] et addatur [illegible]
ʒ ij yerepigre ʒ j salis ʒ iij olei [illegible]
in aut lilii ʒ iiij et [illegible] dimittas mediocris
[illegible] adde in acuitate sua quod videntur
necessitatem [illegible] et postea
tollerandi sunt [illegible] in testiculo.
Et det sepe [illegible] de yere [illegible]
que sunt ex equali quantitate predic
tis rebus et piperis et solum tante [illegible]
sunt in hac passione vehementer utiles
et dantur frequenter. Et [illegible] dicat quod [illegible]
da dat omni die [illegible] yere et [illegible]
piperis et sanat [illegible] dicentur esse
[illegible] hoc tempore [illegible] ego post [illegible] pur
gaciones et [illegible] de quibus [illegible]
dedi multociens bis in septimana ʒ j
agarici ex yera et conficit [illegible] bis
vel ter. Et [illegible] iste pille sumantur
[illegible] ieiuno stomacho et tardentur cibi
et potus super [illegible] ut stent diu in stoma
cho si tolleraverit venter ut capiat per vice
usque ad ʒ ij fiat illud [illegible] et sunt
de bone pille de yera ex dictis rebus. Et pille
de yera cum agarico [illegible] cum piperis
meliores [illegible] // [illegible]
[illegible] et modicum incipiens [illegible] horis
post cenam si tolleraverit venter. Et in [illegible]
dio stet in solacioso colloquio. Et [illegible]
[illegible] incipiat duabus horis post cenam. Et
sit in loco habitacionis dicte in bono lecto
capite et superioribus bene elevatis et cor
bene copto. Et si dormiat horis [illegible]
die naturali et satis. Vitet omnino sompnum me
ridianum et sompnum super cibum et cibi copto
nem. Et melior sompnus cum est [illegible]
stomacho ieiuno et si [illegible] caveat dormire
in loco frigido et humido. // Vitet tristiciam
[illegible] odium ocium et dolorem. Et non
[illegible] [illegible] et cogitet et letetur non [illegible]
[illegible] abstineat [illegible]
det [illegible] pane bene fermentato et bene
pistato et bene cocto et sale salito de bo
no frumento absque mixtione aliorum grano
rum. Et precipue caveatur [illegible]
[illegible] non sumat omnino. // Carnes cum me
liores sunt carnes animalium precipue que
sunt [illegible] corporis sicut [illegible] ambulant et
[illegible] in arboribus et pratis [illegible]
[illegible] qualia [illegible]. Et sunt bone
carnes et [illegible] allaudatarum tur
turum [illegible] non impinguatarum et

et pullorum liberè stantium et non inclusorum et pipi
onum et sint iuvenes aut capones aut pulli
vel pulle antequam coeant et est bona caro
lactis recentis et proprie salita et comestas et
potissimum et tollerantur edulis et capreolorum
et leporum iuvenum et vitulorum lactantium
et sint carnes earum sanorum mediocriter
pinguium et sic dimittatur pinguedo et dimit
tantur capita et colla et interiora nisi epa
ta pullorum et cerebrum leporis assatum et
sint aut assate aut frixe aut cocte super car
bones elixe aut sint sint cocte cum crusta de
pasta aut folijs nasturtij aut cum conditis
piperis sicut coquuntur perdices et aucule tolle
rantur tamen et brodium ipsarum et si sit brodi
um galli antiquissimi anatis et cocti cum aneto
et sale et polipodio et bibatur cum aliis
cibis magis inter cibum supposito quod ad ventris
solutionem sicut porcorum et castratorum et bovum
et agnorum et avium stantium in aquis di
mittantur et quantitas que de cibis sumuntur sed
cum sit et distemperata cum brodio recenti vel de
coctione ciceris cum pipere vel gariofilis
vel cinamo sit tanta quod sufficiat ad sus
tentandam virtutem non augendam nisi esset val
de debilis // Pinguedo sanguis lac
butirum caseus dimittantur // Ova dimit
tantur albumen sed vitellus ovorum gallinarum
recentium assatorum non durorum sed tenellorum mixti
tollerantur pisces dimittantur omnino Et gra
nis potest uti brodio ciceris et ferculo sed usu
granorum dimittatur proprie vel etiam fabarum
fasiolorum robiliarum cicerularum frumenti Nam
ptisana ordei cum pipere tollerantur et tollerantur
ferculum de panico milio et mileo cum
brodijs dictis Et dimittat victualia
de pasta elixa // Herbe hortenses sunt pro
prie abrotanum salvia serpillum cala
mentum maiorana eruca cocta cum carni
bus et nasturtium et cumin et ruta Sed
alias herbas dimittat nisi esset origanum
betonica et similes odorifere // Radices
et sicut rapos et rapas et raphanos
et cepas et porros et allium melius
est dimittere Tollerantur tamen pastinace ru
bee et radix petro et enula melius
tamen est talia pro cibis dimittere et in me
dicinis sed uti De fructibus quemvis
quaedam pinee et amigdale et avellane pro
prie assate et ficus sicce et fistici et pista
ce alij fructus dimittantur Poma citrina
sicut citrangoli limones condita aceto
sa et similia Cappares sunt utiles cum
saba et non aceto acetum omnino dimittatur
et similia sicut agresta Anisum et fe
niculum ciminum piper zinziber gariofili masticis
cinamomum nux muscata sumat secundum proportionem
quod sibi est placentior et cetera dimittat
fungi tubera omnino dimittantur Et nullo
modo impleat sed ad saturitatem et cenam sit

in duplo minor prandio cum pauciori po
tu et omnino sine ferculo fiat tamen multum in
firmus sicut quis diceret potest si possibile
est quousque sit curatus abstinentia a vi
no potius aut melior est aqua mellis
aromatizata in hyeme cum cinamomo
et pipere Et potest fieri etiam integre de
coctionis ita quod servari posset septiman
hoc et in hora prandij distempera
tur aqua aut omnibus duobus diebus renova
re faciendo decoctionem mellis in aqua
et sit mellis octava pars aque et ponatur
ad ignem clarum prius et sine fumo quoque
despumando Et melius esset si postquam
est consumpta 3a pars iterum impleatur aqua
et iterum consumatur 3a pars et continue
despumetur et vice 2a sit ista hoc modo
minus habet ventositatis // Conveniunt
quoque condita conscripta a mesue temperata
cum aqua et omnino non multa quantitas
potus Et si potat vinum aut pirum
aut cum dicta aqua mixtum melius esset vi
num pauciferum non acetosum sed aquosum

Veniendo sed ad medicinalia quod
non obstante quod plures
nervus sit purgativus tamen primo attendendum
ad purgationem et ad digestionem quo
evacuationibus sunt aut evacuationes
quibus in eo indigemus quedam sensibiles
sicut fluxus ventris et vomitus et cum
purgio masticatorum gargarisma
quedam insensibiles sicut per balneum
licet quoque balneum sensibiliter per sudorem eva
cuet et sicut evacuatio que fit per
unguenta et emplastra et triaca et similia
approximata debemus quod quanto fortius eva
cuat ita quod vicinam provocatas tamen minus
nisi sed ante bene notabiliter attingamus
quoque aut levius debiles evacuationes
in principio plus vacuamus et cetera Sed for
tes evacuationes quod confirmat ex inter
vallis ita ut virtus tollerare possit alie
vero frequentius sunt et interponuntur minus
fortes In omnibus tamen non habenda est negli
gentia de alteratione complexionis quo ordi
nate incipiendo a fortibus quod nunc mihi
faciendum videtur et primo in aurora
omni mane per 8 dies sumat huius
syrupi calidi ℥ ij scilicet de sticados oxi
mellis squillitici ana ℥ j de stempor
cum decoctione radicis apij rubee
tinctorum sticados arab ana ℥ j cor
ticis citri cortex ex toto [illegible] fistici
ana ℥ s incidantur radices et cortices
et bulliant in per iij aque lento igne
usque ad medietatem consumptionem Et po
nantur ℥ iij predicte decoctionis per vi
ce cum predictis supradictis et cetera totum primo
una et in hoc tempore potest quis facere claste
ria modo dicto in regimine cape pillulas

aut de yera ruffi pipe ut videtur potibus
medicis ita ut ois in hoc tempore accepta
cuoctur transactis 8 diebus purget se
iuvando pruam dosim scilicet ʒ ij pillarum
fetidarum aut de yera dyacologinti aut
de yera logodion cum debita custodia
dum abstinet a cibo et potu per spacium
salte horis vij et ita exinclusive
aut et si decoctio non permittat
quod sumat ʒ ij pillularum fetidarum aut
si in minus paucum operetur ʒ i· pro vice
aut cochiarum aut de yeralogodion aut
de yeracologinti aut hermete Et in
tempore medio quibusdam diebus de pillulis
de yera cum pipe ita cum imponendo spa
cia si ista sunt minus brevia quod vix
tolleraret posset Et omni mane post capiat
ʒ ij acorum conditi quod non capit pillulas
medicinales aut triaca et usque ad vet
ocinecle ʒ diebus capiat ʒ i si fuerit
aut ʒ ij si habet bona ciborum hora ante cibum
et si non habet bona sumat loco eius ʒ iij
boni metridati super primo opone predictum
aug et omni mane ante cibum utatur gargarismata
te aut masticatorio aut capipurgiis uno
istorum ita quod satis deponat de fleumate a
capite Et utatur quolibet uno istorum quolibet duo
vel alio masticatorio sale forte per mas
tice ʒ i pipis staphisag· piretri ana ʒ i·
macide piretri minute et reliqua sunt
integra misce et simul teneat pannum
pinte et masticent per horam spuendo
fleuma quod ad os venit· fortius autem esset si
ponetur maior quantitas staphisagrie Et
si non habent fortes dentes ad masticandum
per cere mastic ana partes equales confice
ad ignem et cum illis confice pulverem pre
dictum super primo sit ʒ a pro cere et masti
cis sit Et fiant forte siles avelanis
quem in ore teneant et post ducunt et
masticent// Gargarismata est unum convenientia
ex aceti distillate aq mel ana p· i·
piperis subtilissime pulverizati radicis
capparis subtilissime pulverizatorum ʒ
ij misceantur et gargarizent tepida eo
dem mane stomacho ieiuno vi vel viij
Capipurgium vero est ita secreto quedam
ius ipse oculos tenet manum si quid consideret
dum mens quod cerebrum esset bene purgatum in
eo efficatia ad oculos rectificando et
mundando cerebrum Et est utile capipur
gium quod os impleatur aqua et ponatur
ipse supinus et imponantur naribus gutte
due olei communis ana et ipse sugat
naribus trahendo sursum Postea sugat
Aliud forte per castorei euforbii ana
ʒ i· galbanum misce ʒ ij ellebori al· ʒ i·
pistentur et cum succo primus porrorum confi
ciantur ad modum paste et exiccentur in
umbra postea pistetur et fiant tente

cum succo maiorane ad quantitatem digiti parvi
in longitudine et ita subtiles quod nares
ingrediantur et ponantur in naribus et teneantur
tam quod tolleratur aut impugnantur nares mi
nge per speciam usque ad collatorium ad o· ami
asi· Forte cera sumatur a medio caput de palma
ni· Et si ista non sufficiunt faciendo univer
ses de quibus prius dictum est quod radatur caput
et postea fiat bene cum isto zacaria supra
a medio capite versus anum per calefactione
ne· per vi iocuis tuctorum primo bene et
pone in collatorio de terra tinte stamina
infestum et superfunde aque bullientis
lb· viij Et illud quod colatur collige et
cum ipso fiat capitis et si fuerit fervens in
ente bene est et tunc ponatur super caput
folia caulis duo vel tria unum super aliud
malaxificata ad ignem et videatur quid
Et si non faciunt sufficienter loco folio
rum caulis ponantur folia dragontee in
noxius quod tota quasi humore tumerunt
et ita per istos predictos purgari Et si
non sufficiunt quod fiat cauterium in fer· i·o ig
antosus comissura coronali illa ante post
et habent expressum in hoc solo fiant
refugium per purgationes quod ita hu
gregatur in cellula cerebri anteriori sed
etiam in anteriori et posteriori gregata et
utilissimum esset quod quis provocaret vomitum
medendo primo macisia sicut sinapis ruca
incia inbus sunt et postea bene bibat viij
ʒ decoctionis raphani forte vel satis
aceti cum ʒ ij sirupi acetosi compositi aut oximel
lis squillitici et statim vomat et si
sit vomitum eo est facilius Alii vomitum
dimittit et odorent nigella torrefacta
tam in aceto suffusa dieam et pulveri
zata ita quod de ea habeat ʒ ij contine
in manu et ante nasum bene dormit
aut primo descriptionis melius ca·
de cataracto ad cataracta sunt Et item
est ungit uigatur omni die spina tota de
mane ante quam surgat de lecto et in
sero ante cenam Et primo fiat spina vel
rodit preterea rectum ita quod rubeat
et facta rubificatione ungatur eo
isto unguento per olei costini olei depi
pr· olei vulpini ana ʒ ij mirre opo
ponacis euforbii ana ʒ s· cere ante ʒ ij
misce et fiat unguentum quo calido fricando
iungatur tota spina et si non abhorret
odorem addatur castorei ʒ i· est etiam
efficax// Et quia iam melancolicus
purgatus est et deinde usus balneo
ro sit modus est quod ieiuno stomacho
ponatur in stupha sicca resideat bene et
fricet totum corpus cum isto pulvere per piperis
origani hisope siue calamenti sinapis ana piretri
ysopi sicce se· apii feniculi ana feniculi gariofi
arorum ynne petrosilli nasturti ana ʒ i· salgeme

ad pondus unius ʒ. Et postquam steterit in simplici et
fuerit siccatus et aliqualiter pausaverit in lec-
to ducatur [illegible] ad sufficiens ad balneum
humidum artificiale quod fit ex aqua artificialiter sulfurea
artificialiter aluminosa aut nitrosa aut marina
et sit artificialiter calida sicut tollerare potest
et ibi moretur ieiunus et faciet effun-
di de eadem calida quantum tollerare potest
super caput. Et post exitum a balneo va-
dat ad lectum ad sudandum et ibi sicut
potest tollerare stet et tergatur bene a sudo-
re et si hoc non potest in balneo naturali
fiat in balneo artificiali preparato et
[illegible] in aqua balnei ponatur que
est salsa et sulfurea sed tamen non multum
habet sulfuris si ponatur ad balneandum in
quantitate sufficienti ad balneandum
[illegible] floris camomille [illegible] lauri
abrotani [illegible] stecados arab. ana [illegible]
Et in fine quando [illegible] bullit addantur sul-
furis vivi ʒ iij aluminis roche ʒ ij et
sint pulverizata quod et balneum imple
Et si non vult uti aqua huius balnei
stet in fumo [illegible] donec su-
det et [illegible] totum dorsum. Ex bal-
neis non naturalibus puto melius esse [illegible]
preparatus et purgatus vadat. De mense mar-
tij ad balneum Petrioli in comitatu Se-
nensi [illegible] recipiendo fumo balneum
[illegible] per mediam horam
et [illegible] ad lectum ad sudandum et post
sudorem et [illegible] ante cibum vadat
ad ductum aque recipiendo aquam super
caput in parte anteriori tollerando usque
ad horam si potest postea lavet caput cum
aqua [illegible] et vadat domum et debi-
ta post quiete prandeat et ita faciat 15
diebus. Post istos autem 15 dies vadat ad
balneum Sancti Philippi in eodem comitatu
senensi. Et ibi moretur balneando se
mane et sero ieiuno stomacho seu va-
cuo aliis 15 diebus et cum a balneo egre-
ditur ad sudandum in lecto in fine se fri-
cet [illegible] cum sale [illegible] aliis
[illegible] per notabile spatium et post 15
dies redeat domum [illegible] observando [illegible]
[illegible] in usu balneorum [illegible] quod gradatim
grediatur ad locum calidiorem incipiendo post
a debiliori et in primis diebus minus sta-
do in eo sed in sequentibus magis. 2° quod
caveat a frigore. 3° quod ingrediatur
nisi vacuo stomacho neque in eo come-
dat vel bibat eo quod [illegible] habeat bene flu-
xum ventris si non aliter saltem cum clistere. 4°
quod postquam per viij dies fuit balne-
atus una die capiat ʒ 1 pillularum cochia-
rum qua die non ingrediatur balneum.
6° quod comedat meliores res et minus [illegible]
[illegible] et rebus calidis [illegible] et
et sunt sibi digestibiles sicut pulli et [illegible]

[illegible] que exspectet in balneo [illegible]
[illegible] subito egrediatur. Quo quod
[illegible] recedit a balneo et intrat
balneum habeat socios qui ipsum teneant
9° quod sudet quantum tolleravit post in lecto
postquam a balneo recesserit postea [illegible] ter-
gendo et hoc videtur mihi sufficere pro
[illegible] altissimum dei [illegible] auxilio.

Consilium ad emoroidas et etiam in ordine

Prudens [illegible] patitur emo-
roydas [illegible] a pluribus iam prece-
dentibus annis vero a septem mensibus citra omni
die ex eis emanavit sanguis aliquando plus
et aliquando minus fuit quantitas [illegible]
aliquando fuit usque ad [illegible] in die et aliquando plus.
Et sunt in parte [illegible] grosse que egre-
diuntur saltem aliquando [illegible] vult assellare [illegible]
[illegible] et sunt [illegible] et [illegible] hoc egredi-
tur sanguis qui a pluribus mensibus citra non
fuit niger neque multum grossus sed ru-
beus. Et hanc dispositionem comitantur mul-
ta accidentia et plures alii morbi. Primo
quia totum corpus est debile valde [illegible]
te [illegible] et discoloratum in facie. Secundo
quoque stomachus eius debilitatus valde
quare a paucis cibis gravatur et [illegible]
[illegible] debilitata est quia sanguinis
fleumatici generatur et intestina [illegible] que
sentit [illegible] frigidum
[illegible] quantum ad [illegible]
[illegible] et [illegible] raro assellat. Et
cum assellat emittit res duras et sen-
tit in colon ubi sit [illegible] ac si [illegible]
[illegible] et in eo loco sentit frigus
propter multum fleuma aggregatum in lo-
co. [illegible] propter sanguinem fleumaticitate
sentit frigus per totum corpus et aliquando pa-
titur difficultatem mingendi propter collec-
tam [illegible] cum extremitate intesti-
ni in quo sunt emoroide. [illegible] est ne-
cesse in recte consulendo considerare de-
bilitatem epatis capitis stomachi et cor-
dis et intestinorum frigiditatem habitu-
dinem quoque et totius corporis dispositionem que
sanguine fleumatico repleta est [illegible] nam
emoroydes que sunt grosse [illegible]
constipationem ventris sanguinis fluxum [illegible]
[illegible] constringatur [illegible] est [illegible] accidentia
et morbos curari ego itaque consulam
[illegible] bene considerate invocato [illegible]
divino auxilio.

// Habitet magis [illegible] in caliditate
[illegible] ad [illegible] subtili. Estate et
hyeme loca habitationis reduci debet
ad hanc temperiem hyeme cum igne
estate cum foliis arborum seu arborum
si sunt oportuna et maxime [illegible] bona

odore hntibus sicut sunt poma in esta
te et hyeme in corticibus etc.
// Ex illo sumat sir. bi̇c ad laborosa
mane ieiuno stomacho videlicet quo
fortior erit et addat paulatim in exer
cicio quasi in mane non possit istud exercitium
faciat fieri fricationes cum panno subtili
super totum stomachum et modicum scrupulos iste
nota post cibum non quiescat cum sibi di
lectus etc.

In nocte incipiat dormire duabus horis
post cenam capite elevato bene coperto
toto dormiat autem horas vij in decenna
li Et si potest fugiat sompnum diurnum neque
dormiat in loco frigido vel humido
// Cibus maxime intendit utilitas
in hoc casu in hoc casu ventre tenere lu
bricum ne feces induret Et oportet cavendo
dicte ne superveniat fluxus cum diligentia
studium in hoc adhibendum Itaque in primis
sumat ferculum ex malvis aut blitea al
ba quod si non sufficit addatur in ferculo de
mercurialis aut parum volubilis id est de
illa que arboribus in volvitur et folias mag
nas habent que habent flores magnos albos in mo
dum campane non dico de parva aut
bibat ante prandium parum seu cum una
brodii cum libra valde cocturam Et omnia
ista coquantur cum bonis carnibus pinguibus
bus Siruppus bonum est in mane cum
surgit bibe ℥ vi lactis cum modico
sal et dimidia vel aliquod et non dormiat
neque comedat quousque senserit sto
machum vacuum aut decoquantur in bro
dio carnium etc. aut ℥ ij polipodii
fractis et bibat brodium aut bibat
tum brodium capiat quantum sufficit pro
una vice ad ferculum cum dicto brodio
faciat bulire ℥ ß cuscute ligate in
panno in tantum quod tota virtus exprimatur et id
comedat cum pane loco ferculi Et si opus
fuerit ut sit boni saporis in ipso ponere po
ni de agresta aut de succo granatorum
aut sumat quantum una vice ante
prandium Recipe medulle florum sitacum p. i.
medulle cartami ℥ ii amigdalarum dulcium
℥ ß ambrum ℥ ii pistentur parce et postea
in mortario misceantur optime
Fugiat sollicitudinem tristiciam iram et
gaudeat quantum potest et quiescat cum dilec
tis
// Panis sit bene fermentatus ex bono fru
mento levis Et pecto quod sit melius quam sit
modicum a furfure et si non furfure videatur
aliqualiter solutus // Carnes sint capones
perdices fasiani iuvencus pipiones mu
scilla volare pullarum excepti
turdi et aucellis questus passibus Carnes
quoque edorum vituli pan lactantes
castrati vinus autem ovi carnes silvestres
diminuat etc. alias // Ova sorbilia
sine albumine conveniunt // Fugiat pisces
omnes et omnibus etc. et caseum et lac
De granis post pauci specto ferculo et avene
ne non tenet corpus largum et de or. far
ro et farina cum brodio carnis al. et in
cia alia fugiat et similiter victualia
de pasta // Herbe conveniunt borago bu
glossa endivia cicorea acetosella lapa
tum lactuca sepiarthia // Fructus que
in ebes sunt boni ante cibum fici sicci et
siccate passule sine acisto anacardeis
primarcerensia alios fugiat cappa
res et sunt gores per in salata comede
re // De speciebus conveniunt cinamo
mum et in quantitate sufficienti galanga et
croco alia aromata dimittat // Vinum
sit mediocre boni odoris et saporis ali
quanto dulce vel non bruscum album aut
medii coloris quod non fluit cursorum
qui non fluunt si petit vinosum et stipticum

Ad medicinalia Venerabile
est adiuvan
dum quod quanvis sit plenus flegmate et aquositate
melancolica in pectore iecore purgi
tur nisi paulatim cum rebus solutivis ve
teri et sanguinem constringentibus Et
in primis sunt utiles valde iste pille que
sunt sine custodia maxime cum epar sit
debile caput plenum flegmate et sepe moveri
cum migraneam Recipe mirabolanorum indorum
kebuli ana ℥ i serapini ℥ i nasturtii
al. s. seminis ℈ xij bdellii purgentis
℈ ij ℈ x mirre musce ℥ ß reu ℥ i
spice ℥ ß sticados arab. grana v gal
bani ℥ ß fiat pillas pistando et dissol
vendo gummas in vino al. et cum illis
aggregando reliqua et de istis sumat
℥ i in aurora // Pille alie que
metes in hac intencione Recipe bdelli
mirabo. in ambi. belliri ana ℥ i tur
bit electi ℥ iij seminis porri ana seu se
apii carui anisos origani ro se rasa
in hermodactilorum mastice armonia
cum ana ℈ xv peucedani ℥ i aloes
loti ℥ iij ℥ ij ℈ x conficiantur pillas cum
succo caulium sumat ℥ i singula vice
usque ad duas // Pille alie nobiles
diminuentes cursorum stringentes fluxum
facile solventes et sumat una grossa
pro vice ieiuno stomacho per 3 horas
ante prandium Recipe mirabo. kebuli emb li
belliri ana ℥ iij piperis lon. cortic. cit
diagredii ana ℥ i turbit al. ℥ viij pe
nid. ℥ xviij specierum terantur et penid.
confitiantur et fiant pille grosse sicut
avellana media. s. ℥ viij // Pille
alie utiles de quibus sumat ℥ i quando va
dit dormitum et post se sume parum an
te cibum Recipe aloes loti mastice anisos nasturtii

semis. s. in sapini bdellij an. e. ptes
gumine mollificantur in succo porri et
postea species pistate cum illis confitiantur et
fiant pillule
Ista est vna confectio boni saporis quantum
potest ut vult sit liberius et confert fluxui
emoroydarum. Recipe mirabo. cit. kebu. indo.
an. ℥ l. tamarindorum purgatorum ab
ossibus passula. enucle. iuiub. an. p. s.
prunorum damascenorum pinguium numero x
medulle cassiefistule recenter extracte an. p. i.
vio. sicc. liquiricie purgate et rase an.
℥ xxv. seminis malue, semin. alt[ea]e
ne, seminis citoniorum an. ℥ xvii [illegible]
bit electi [illegible] ℥ iiij ℥ i. omnia fac bu
llire lento igne quousque remaneat
[illegible] postea fricentur et colentur per panno
spisso et in colatura addantur zuc-
cari lib. ii et iterum reducatur ad ignem
donec habeat spissitudinem dyacitoni
tem et tunc deponatur et addatur cina
mo. ℥ ii piperis al. piperis longi an.
℥ i maci garioff. an. ℥ i. et misce
antur bene et proiciatur super marmor quo
usque coaguletur et tunc diuidatur in fenestra
ponderis ℥ s. et inuoluatur pomis [illegible]
[illegible] doss. [illegible] vnum et de quolibet
pillularum et electuario supradictis vtatur al
ternatim vel [illegible] in vno confectio fiat
predictas medicinas sumat ut venter
stet liberius que est fluxus emoroydarum constrin
gunt et tollat tumorem earum
// De mirabilibus ponuntur medicine simul de re
os valentes ad fluxum de tumescente
emoroydarum et ipsas constringendas et non solum
[illegible] confortant cor stomachum et epar
[illegible] regimen et vniuersale est electua
rium ex arte fenat quam [illegible] ponit
mesue de qua sumat singulo mane
mane ℥ ii cum pauco vino ut est
paucum eius efficax ad supradicta Item su
mat galbani [illegible] ℥ ii et fiant pillule et
sunt vna dosis cum ℥ iii aque et sumat
tribus diebus interponendo inter vna vice
et aliam tuo dierum Et sumatur iste pillule
in aurora et stet post assumptionem ie
iunus quinque horis Vero quia medicine que
bibuntur ad sanguinem restringendum et
faciendum de tumescere emoroydarum melior
est scoria ferri vel squama eius [illegible]
hec ponam plures vices vtilis cuius
Et iste primus modus est forte ad sto-
confortacionem et consumptionem [illegible]
et coloris rectificationem propter fluxum consti-
tutionem et dum emoroydarum. Recipe squame
ferri i quecumque nix [illegible] fera
norum lib. i. teratur subtilissime et postea
bibat cum aceti lib. iii et sit acetum forte
et agitetur sepe cum spatula usque ad
consumptionem aceti quasi postea coletur
et exsiccetur in vmbra et postea iterum
teratur et bibat cum aceto et fiat ter
et quod tertia vice est exsiccata teratur
subtilissime et de hac bibat cum ace
to ℥ s. cum ℥ viii vini rubei boni an
te bibendum per certas horas [illegible] modus vsus est
iste. Recipe dicti pulueris preparati ℥ i. cina
mo. ʒ ii garioff. ʒ i. capiat ℥ i
pro vice cum vino rubeo / [illegible] modus vsus
est ut sumatur in electuario posito
a rasi [illegible] alijs fecit Item ad idem
valent pillule iste efficaciter. Recipe mira
bola. in. belleri an. ℥ v [illegible]
[illegible] ℥ xxij [illegible] ℥ ij an
[illegible] ℥ ij bdelij ℥ xx confectum aqua por
ri et fac pillulas Et istarum pillularum su
mat in aurora ℥ i s. [illegible]
Nunc descendam ad locales medicinas
et intendo ponere illas que desiccant
et sanguinem restringunt et mitigant
dolorem In fine autem ponam opiatas //
Imprimis incipiam a balneo quod potest
esse tale sedeat sepe in aqua in qua dissolu
tum sit aluminis plume et sulfuris ℥ i in
lib. v aque et ℥ ij in partibus x aque et
sit calida Et si ista aqua sit et esset aqua ferra
rioris in qua extinguunt ferrum esset melior
et sedeat in hoc balneo calido sedimine per
horam dimidiam et post hoc inungat locum
sine cum empl. sine pulueribus ut infra dicetur
et postea interponat etc.
Balneum Recipe fructus palme radicis cap
paris foliorum et florum thamarisci an. pugillum
vnum aluminis plume ℥ ij. aque ferrariorum
lib. x. ex istis fiat balneum
In mitigacione doloris fiat balneum ex
decoctione seminis lini fe. g. radicis malua
uisci et florum camomille, et aduertendum quod sup
det sibi lanam [illegible] siue [illegible] per dies
agiens [illegible] postea [illegible] ventris et
postea interponat aut Recipe [illegible] corticis
exterioris glandium an. ℥ i. pistentur grosso
modo et bulliant in vino stiptico et lauet sibi
[illegible] cum dicto et sit calidum quantum emoroydarum sunt
extra / Vnguentum bonum et [illegible] ad exsiccandum et
constringendum emoroydarum et [illegible] dolorem
Recipe succi [illegible] partes s. antimonij co
tusissimi puluerisati ℥ ij olei de mirtillis ci
[illegible] ℥ ij. incorpora bene in mortario et
fac vnguentum et postea locorum [illegible] inungat locum
et interponat
Aliud nobile Recipe radicis cardi quo vtuntur
ad pannos et coquatur in bono vino rubeo
et postea pistentur ita quod sit ad modum vnguenti
et cum hoc fiat vnctio quando sunt extra et postea intro
ponantur et postea super ano ponatur [illegible] cooperiatur
[illegible] super [illegible]
Aliud quod [illegible] vtilis Recipe bdelij [illegible]
vis et dissoluatur in oleo de mirtillis [illegible]
[illegible] aut in oleo de [illegible] ita quod

ad modum unguenti et inungatur ut supra //
Aliud Recipe stercoris caprini et sit sicca albi
et sint cum cera et terbentina et oleo de muci-
laginibus confectum fiat unguentum et sepe fiat unctio
Pulvis antimonii loco pulveris ano cum aqua
aluminosa et positus super loco consumit emoroi-
des Et similiter pulvis galle Et similiter pulvis
de tamarisco Similiter pulvis limature que
det comburi in testa sua ut sicut ut dictum est que
intra coniunctione mitigat dolorem // Suffu-
migium Recipe bdelii quantitatem enule campane in-
corporetur cum adipe anatis et hoc ponatur super
prunas et recipiat fumum Item Recipe san-
daracis ʒ ii et fiat ut dictum est Recipe sanda-
racis et cinamomi mirti ana ʒ i pistentur
subtiliter et cum felle porci confectatur et fiat
formule admodum enule campane et cum istis
una ponatur super prunas Item fiat ex ra-
dice capparis et ex radice et fructu
tamarisci Et similiter ex costo amaro et ex
bdelio seorsum recipiendo fumum Et quia
alii ex coribus dispono iste suffumiga-
tiones pulveres et unguenta donec in dicitur
vero si id contingit sedeat in balneo supradicto
ex decoctione sed limi etc //
Sicut supra dictum est iste patitur debilitate
capitis cordis et stomachi quia sicut supra-
dicta non sufficiunt ad confortationem tunc
utatur localibus et utatur hiis describendis
confortantibus etc // Item in casu isto multum
confert diamuscus dulcis de quo sumat de
mane in aurora ʒ i vel duabus ʒ i
vini odoriferi // Ad idem maxime in
hyeme triaca confert cum vino etc Et similiter
metridatum Et istis utatur quousque appa-
reat confortatio stomachi capitis et cor-
dis Caput est lavari post eius liximo
in bulliant assatis sticados et cetera Et quia
ingenium habet dolorem qui veniunt ex fle-
mbito in ieiunis eius loci post solutio-
nem ventris vehementer inungatur locus
hoc unguento Recipe pinguedinis anatis pingu-
edinis vulpis ana ʒ ii s. o. vulpis o.
Dpripibus ana ʒ i ysopi humide medulle
crurum vacce ana ʒ ii armo. gal-
banum opponatur ana ʒ s euforbii ʒ
ii cere albe quantum sufficit et fiat
Et si tanto coquatur quod sit solidum fiat
cerotum et ponatur etc // Balneum ad
idem quibus sit dolorem genui fiat hoc modo
Recipe radicis altee ℔ iiii bulliant in
partibus xxx aque quousque sint cocte
cum sint sic cocte addatur pulveris nimi
pulverizati sive sulfuris aluminis roche ana ʒ i
Et statim removeatur ab igne et
in illa aqua balneet totum tenus et
genu usque ad medietatem coxe aut
ex illa aqua fiat embrocatio super
stomacho ieiuno //
Quia renes habet debiles ita ut quando

fatigatur nutudit in dolore. renum ideo bonum
est ut inungatur renes eius hoc unguento
Recipe seminis florum tamarisci lincel capilli
ana ʒ i costi cipri ana ʒ s pistentur
grosso modo deinde bulliant in i. in
aque usque quo remaneat i. post et co-
letur et in colatura ponatur o. mirtini ʒ iii
et tantum bulliant quod aqua consumetur postea
addo cere quantum sufficit et fiat unguentum

Consilium in podagra

Venerabilis vir dominus Iohannes ausbarth
canonicus colon. etatis annorum fere 60 et
naturaliter calide et humide complexionis et
a pauco tempore citra in morbum incidit arti-
cularem frigida et humida quemvehementem a quo
evenadit ad certa confracta sibi potest
sine lesione remanet Cupit autem
ita sanari ut quoad fieri potest non recidat
vel adeo minari ut non inferior fiat eo
quod consequendo omnipotens deus sua
pietate sit dator auxilii Cum primis
ponentur regimen preservativum et curativum
sic in morbum incident //
In debita preservatione aer sibi conveniens est
aer temperatus vel ad calidum declinans pau-
lum in hyeme in estate vero ad paucam frigi-
ditatem absque humiditate maxime in lo-
co sue conversationis more vel actibus
Ab ira tristitia furore sollicitudine abs-
tineat gaudio utatur temperato // Non
est ei res mori vehementer velutum gra-
datim illo intendo et temperate nam
arteticos morbo laborantes si fatiga con-
quiescat vehementem extendent membra
et ducent ad podagram manat quod ad
arteticos superfluitas fugienda et maxime
super repletionem // Super cibum non dor-
miat omnino inmediate sed ante aput
prandium solum de extrebus notabilibus
bus eius super cibum ex si dormiendum est
moret quousque duc aut iii horas la-
bantur vigilias inmoderatas fugiat
Cibos devitet qui sunt digestionis dif-
ficilis et omnia cibaria de pasta et riz
et omnia genera leguminum ita ut ait dominus
galienus Achelecet cum pro indigentia
leguminum comedebat senitatem pedum debi-
litas // Carnes utiles sunt agni a-
nimalis castrati pullorum gallinarum fasia-
norum pipionum volare incipientium ani-
mularum perdicum raro capones hiis cibi continua-
atur raro non cherys conditura cibaria hye-
mis tempore aromatibus digestionem facientibus
et ventositates dissolventibus // Carnes
alias omittat grossas edimus et intimas
ut possit sive vituli lactantis // Quorum
sorbilia capita vitanda est sicut non su-
mat lac caseus / omnia que ex lacte fiunt
vitentur hoc caseo pauco in fine mense ut post

pisces lacunales et anguillas cancros cam-
bros dimittat De piscibus tamen piscis saxatilis
s marinis uel de flumine petroso currentes
ro et in quantitate parua comedi potest fugiat
intincta humida uel ob corruptionis de-
cocoriam modo sunt oleribus horti fructus et maxi-
me persica et pepones ut est apud principem
ii 3ii et sicut cerusa prima mora etc
mila citra poma vue ficus recentes
mirent Similibus paratur interdum in cibo quo
ad quantitatem moderata Et in hoc principi-
o omnibus adhibeat studium et maxime in cibum
et cenando coniunctione sed citra satietatem
comedat etiam in super studio precaveat ne
cibus corrumpatur aut indigestus a stomacho
egrediatur // De potu vinum dixit Ra-
sis abstinentia potus vini sanat podagram
Ego enim dico ipse vidi plures podagram
patientes relinquere potum vini et de poda-
gra sanari sed omnia aut ad minus passio
est debilitata Considerandum quod si ex ab-
stinentia potus vini patienti non eueniet
nocumentum eius potus vitetur omni tempore vite
sue / vel saltem fiat per annos duos ut possit
tollerari deinde ad eius vsum redeatur
paulatim et eodem modo in dimittendo
sit gradacio ut princeps docuit Relicto
autem potu vini utatur aqua mellis simplici
uel cum decoctione seminum cinamomi maxi-
me in hyeme / estate vero aqua ordei a
aqua decocta cum pauco zucharo Verum
si a vino abstinere non possit uel nolit
uel eius abstinentia nocumentum inferret ut
debilitatis virtutis aut debilitatis digesti-
ue stomachi et multiplicacionis uentosi-
tatis aut debilitatis digestionis epatis tunc
sumat vinum parum conveniens limphatum
vinum aut purum vitet et grossum et acetosum
dimittat et maxime cum appropinquat tempus
paroxismi quoque ieiunus non bibat in
principio mense sed antequam bibere incipiat saltem
comedat saltem sicut cibi partem etc sit autem
vinum in sapore amenum ius bene medio-
cre in colore aureum uel in claretum //
Sit bina cibo contentus Sta ut apud prin-
cipem est in deterius quod diversa nutrientia
simul adiungere uel duobus ad plus fugiat
diverse ciborum copia et replecione Nam
nullus ut dixit princeps ita replendus
ut non sitibundus loco superfluus sed ab eo est
abstinendum relinquens desiderium ad huc
in aliis fructibus seu remanentibus recen-
tis relinque non post horam unam desistendum
et in hoc usus est continuandus // Superfluit
fine et secunde digestionis omni die deponatque
si non sponte egreditur arte expellantur
suppositorio sive uel clisteri effugiatur
totum Sta ut ait Rasis eciam omnibus parati-
bus in intestinis est malus Et si alius fit
sit a cibo et potu // Dixit Rasis cum

adhibuerint et paciente potentiam consideratam
noverint in regimine predicto et ipse
fuerit obediens non aggregabitur vltra
in eius corpore superflua ex alimento relicta que
possit producere podagram et maxime si inter
evacuationibus debilis et alleviatur sed
hunc superflua ex alimento relicta indigeste
3a comuniter de quolibet modo et superflua sunt
tenuata et mundificata dyacatholicon plurisat-
ton et maxime tempore hyemis et pri-
cipue sicut usus fuerit medicinis supradictis
eas confortantibus ne corrumpiant sed quantis
in usu assercelliant de quolibet modo
est fricatio cum sale trito et oleo nisi adsit
siccitas vehemens Sablina intrinsece per
intervallanto longa ablutione gallarum
spiritus de carum proprietate membra laxa corro-
borare et debilia et stringere mas dur-
tum in sua siccitate desiccare vas flue-
tes Cortices idem operantur et oleo mirtino
ut est apud principem 2o canone et ablucio
cum vino pontico solo aut decoctionis
abrotani et nucis cipressi // Cum ista
dispositio requirit ut non dimittatur humo-
rem multiplicari et hoc fit omni tempore vi-
te tamen quia per se non sufficeret omnino ut ante
innuetur cum non dubito bonum et ut semel
in mense aut duobus mensibus semel inte-
retur hic pulvis ℞ turbit ʒ s hermodactili ʒ ii
diagridii ʒ s ʒ ʒ 3 i mastices ℈ s
zuchari partem unam fiat pulvis dose
cuius per pulverum in bite una et post
informari pille cum aqua mellis pul-
vis alius ℞ turbit boni ℈ iiii her-
modactili ʒ s ʒ ʒ ℈ i cinnami ℈ s zuca-
ri tabarzet ad pondus omnium post medi-
cinam assumptam de mane per horam ante
diem parum dormiat deinde excitetur et
opus medicine expectet quod completum
fuit post horas v ab assumptione medi-
cine sumat brodium pulli marcidi cum
ʒ i zuchari rubei postea per horam sumat
prandium et non comedat ad satietatem
In cenando vero sit parca sequenti noc-
te sumat tiriace bene fermentate ʒ i post
mediam noctem Et sit postea ieiunus v
horas uel sex ad minus / Hoc autem fiat
per totum mensem maii quarto ad evacua-
cione postea postponatur usque ad men-
sem septembris / vomitus tamen nocturnus quod vult
pullarum alexandri est proprius omni tempore
autem vomitus fiat in mense semel et post
prandium usus confectionis de diacodio per
totum mensem aprilis est conveniens ante pran-
dium per ii vel iii horas in quantitate ʒ
s post vite Et hoc post masticationem fac-
tam cum masticatorio de mastice cum piretro
aut ʒ ʒ aut cum pipere faciat quod sternuta-
cione cum pena agit palea ut cerebrum bene
purgetur Amplius intelligendum quod nihil

nichil in podagra et dolore articulorum sive venerit
sive sit medicinalis sive spontaneus
In summa balneorum que maxime ad mor
bum articulorum patientibus conveniunt dico
duplicia, primo esse balnea naturalia et
artificialia. Naturalia sunt illa que a natura
producuntur et talia a medicis vocantur. Sunt enim
artificialia ut dicitur ab arte balnea et
si bene inspiciunt auctorum arabum illustrium
sententiam et maxime principis neque artifi
cialia neque naturalia competunt in dispositione
sanitatis podagricorum causa est irritatio
ne caliditatis eorum fit humorum disso
lutio et disponuntur ut in extremitatibus fluant, tum
etiam quia membra superfluitates suas ad
loca transmittunt debilia que ad modum
inducunt ex doloribus et hoc est sententia prin
cipis 2a primi capitulo 1o quod dicit ornatus lo
quentium et 3o canonis fen 22a capitulo quod
dicit quod stante podagra in extremitatibus
membrorum in tempore status ipsius super et
declinationis post purgationem etc. balne
um plurimum iuvat in eo tempore existit
quod princeps 3o canonis fen 22a facit
le omnis conducat aque tinarum [?] conferunt
etiam in hora egritudinis id est in declinatione.
Dico 2o quod podagra a causa catarrali
fluente per vias suas ad articulos
effuso aquarum sulfureorum et aluminis
sanarum super capitis simul aptum mirabiliter
prodest ista ratione sulfuris et aluminis
fit humorum cerebri dissolutio sicut facile
experimentum in balneis petrioli et sancti
philippi

Hec sufficiunt pro regimine preservativo

Cum vero de curatione tamen et que
possibilis est quod in ea quorum est et pro
bet augustinus in eo tempore proficit inspiro
medicinali secundum dictam potionem et sirin
gia verum ita et si ita sit de cura do
loris curarum dumtaxat per dictam po
tionem et alterationem localem et primo
quod autem cura pro dicta sit utilis
per saporem conducere igitur quod proficiens
hoc regimine autem secundum prudentiam re
gimus in edificando tamen primo quod ut
administretur sitque illis in eis sive
comedendo et bibendo et utitur in ecli
psibus rebus non naturalibus // In ordina
tione autem diete primus ponitur notan
da ut nitentur secundo afferentur in aera
ut apponimenti et piscium generalium et
in speciali. De noxiis itaque sunt
aer grossus et humidus qualis est qui in la
cunis qui relaxat articulos sicut a
aeris qualitas in domo mali a natura qua
si et hominis de quo est hic sermo quod

est in cura 22 una preservativa. Ex no
centibus sunt ira tristitia sollicitudo fu
ror et hoc accidens aere ad indigestione
faciens ex eis quoque labor et exercitium
et omnis fricatio fortis inducunt dolores et
specialiter facta post cibum et in principio aut evacua
tione et conveniunt tenere patiente
in cura in otio tranquillitate et quieto et
specialiter usque ad bonam digestionem declinatio
ne tunc enim levis motus et moderata
te etiam fricatio conveniunt // Balneatorum
aquis ea et hic dixit princeps nocet eis
capitulo illud quod calefacit et dissolvit de humo
ribus dilatat poros et quod iuncturas
relaxat quia fit eis fluxus multorum
ad locum iudicationem hoc sumpta a bar
ardentibus preter alios conveniunt ut eorum dolor
fuerit fortis valde tunc enim conveniunt in
ducendo declinationem et mitigando do
lorem balneatio non cum aquis desicca
tibus sulfureis et aluminosis et similibus
modo confert et maxime quando materia est frigida
et sunt hic dixit avicenna balneationes
fere eorum curatione // Et ex nocen
tibus est somnus diurnus et maxime si
processerit nocturnus sufficientis Vigilia non
immoderata non inconveniens que si
aliter interposita fuerit corrigenda est et so
mnus faciendus datus sunt in die // Et
ex nocentibus sunt omnes cibi difficilis
digestionis et cena potus aut multe qua
litatis aut qui fuerit et multi inunc
tum et multorum humectationis dixit
princeps oportet ut demittatur carnium comedo quod
factum est in hac egritudine id est dum instat
egritudo Et si necesse fuerit uti carne propter de
bilitatem tunc dentur caro avium montano
rum perdicis et aliarum avicularum bonarum
in locis siccis degentium et caro lepo
rum et capreoli et omnis caro parvarum super
fluitatum et caro hic sit digestiva fuerit
potius nichil concedit assa quam elixa
et si non fuerit quod prohibeat conceditur
cum pulvere specierum in ametum dige
re et exsiccativum loco autem carnium
concedatur lens ex farina et panis decoc
tus et oleis factum ex blitis spinachiis
fenum petroselinum boraginis etc. panis enim sit
bene fermentatus et coctus aliquantulum sa
lis tamen primo omnes cibi modicum quantum
salis habeant // De fructibus conceda
tur pastile castanee amigdale et fermenta
cum lacte catarum conveniunt. Advertendum
quod aqua decoctionis ciceris in eam
melle bibita diebus pluribus continuis
sanat dolorem fortem podagre maxime
in flegmatica de qua est sermo et hoc intelli
gitur post sufficientes evacuationes et
eo tempore adest educendi materiam per urinam
// Dixit princeps oportet ut dimittatur

in uino etc. quoniam sanatur ex eo sanatione
integra et ueniat super ipsum corpus tempora ue-
ro cum ut dimittat uinum consuetus bibere
sine gradatione quadam. hic dicunt intelligunt
per tempus preseruationis quod qui uoluit se preserua-
re ab insultu dolorum iterato per uini di-
missionem non debet subito si consuetus est ipsum di-
mittere sed paulatim cum gradatione et cum dimit-
tit uinum utatur diureticis sicut in ista fiat et
hic est aqua radicum v uel quando decoctio et acetu-
in uel ... et similium et dicit intellexit auicenna
cum dixit uinum de melle i. ydromel aqua
mellis cum diureticis confert et loquitur de
dieta magistri in speciali que competit in frigida et
hic in alia dico quod dieta debet esse subtilis et non
obstet usque ad repletionem necessario satis fiat ap-
petitui si famem paruam pateretur ita hic car-
nes ... sunt adhibere debet non debet impo-
ni saturari quantum sint // Aqua purgans
bibat si aqua mellis in principio maxime diu-
ras qui cessant fluxus et apo. amp. non
augetur et corpus est bene mundum ab humoribus
utatur ex toto balneo etc. et rebus prouoca-
tiuis urina // panis sit ex bono frumento
bene fermentatus etc. ut supra // Herbe que
meliores sunt sicut borago, ... apium, ouga-
num sparagi et similes // Fructus conuenien-
tes sunt passule, ... dactili, ...
... etc. Ex radicibus radices
que comeduntur ponitur etc. in parua quanti-
tate et mel alea cocta etc. ... ... Pro
fiunt de extracto auium bonarum etc. ut su-
pra potus sicut supra aqua mellis sicut uel sar-
ta cum speciebus // Aduertendum quod in o-
mnio in principio etc. debet sani ad grossitudinem
per herbeat nec humor facile ad locum defluat
non cum tali grossitiei debet esse ut oppi-
lationes uel indigestione faciat // Diu-
tius cetera ... ex eis que molli-
ficant est balneum intrare et cibis sub-
tilibus et mollibus uti Caueat ab eis
que sanguinem inspissant et ... ab
cibis ... et ... alea ... falsa
et similia dimittat et ab cibis sangui-
nem inspissantibus abstineat sicut ci-
bus nouus panis azimus oua duracta
sufflamant et auce pulte carnes ... auce
et oua mollia panis fermentatus cum
multo sale uinum subtile etc. cessanti
istis dolor dissoluatur a posse .i. tumor.

Hec sufficiant pro regimine in 6 rebus non naturalibus

Curatur podagra ... blanditiua per ... potio-
nis v. ... intentionibus prima
remedio cum dolor abyssit / secunda ma-
... et euacuat per ... be-

cam a fluxu ad locum 3a corpus toto
uel speciale membrum mandans retin-
eat / 4a membrum suscipiens confortat
et fluxum repellit iuxta ut non re-
cipiat. Cura non conuenit et ...
dicat quod membro influxum est uel
in ipso congestum prima membro respirat
... compositione et 2o. continuitatis Ve-
rum quia dolor iste podagricus pendens
... a sola cura humoris mali
compositionis ... et hic ... et primo
dico igitur in primis quod dolor poda-
gricus in nascit et maxime in ipsono
... tunc administretur uomitus uel
cum aqua aceti rafani melle et si-
acetoso et maxime potibus Si non
dolor sit in superioribus incipiatur cum
medicina leniua et subsequenter deinde
medium est ad medicina minoratiua for-
tem debilem et si plurimum ... ad
in ... digestiua ... et
alia medicina in principio ...
... lenitatione et aliqua
si ... sicut cum aqua nig-
... cortice fiat et sumatur coctus
aut ... in aurora calida est
ista ... turbit ... ierc
3 i. dissoluatur cum aqua mellis uel
... turbit 3 i. hermodactili 3 S.
... ana 3 S zucharum ad pondus
omnium Est conueniens tamen non sitocerium
medicamenta // Aduertendum cum ut dixit
auicenna quod de euacuationibus ea fortior quam
debilis sit si ... sit fortis
na et dicit in expulsione fatis
quod ipsa sunt fortiora quam euacuatio per sangui-
nis per euacuationem quia non timetur hic
agitatio ex clisteribus sicut ... bibi
... go cisterna ... et dispoit
... si est exigens repletionem ...
humorum expellere fiant leniua Et
si tamen repletione expelle exigens si
aut mediocria cum eis que respiciunt
replentem materiam Et in principiis fiant ... in
... et in processu fortiora ... elliguntur
sunt ... medici ... euacua-
tione aut ... conueniunt emplastrum unum
et primum debet poni super locum dolorum
et debet esse ... ... descriptio in
... nostro est ... in principio maxime
mastic ... ana 3 S gumi arab-
ici ... ana 3 ii aque salue ... S /
aque ro. 3 ii aceti 3 I ... //
... quantum sufficit et fiat
emplastrum Aliud emplastrum potest poni
supra locum quod est sedatiuum dolorum
mitigatiuum et resolutiuum cuius descrip-
tio ... ana
3 I. butiri recentis 3 S. o. ...
... ro. ana 3 ii cere quantum sufficit

Aliud. Recipe vitellorum ovorum viii quibus agitentur cum ʒ i pulveris hermodactilorum et parum olei rosarum misceantur et ponatur super locum. Aliud ad idem. Recipe fenugreci conquassati ʒ v aceti ℥ ii bulliant simul et in fine decoctionis addatur mellis quantum sufficit et fiat emplastrum // Aliud sacculus factus ex semine lini et fenugreci conquassatis et bullitis in aqua et bis compressis apponatur loco et iterum [illegible] habentibus fluxum [illegible] emplastrum et ponatur super loco ut dictum est. Vel componitur. Recipe mucilaginis seminis lini fenugreci altee psilii olei sisamini olei rosarum pinguedinis anatis et galline ana ℥ ii farine ordei farine orobi ana ʒ ii conponatur ad ignem decoquendo fiat unguentum. Et si intentio fuerit ad ultimum repercussionem et tandem ad eius resolutionem de loco patiente dixit Rasis in ii de ingeniis [illegible] sunt frigida et stiptica postea [illegible] mollificatiuis et dissolutiuis et tunc [illegible] in augmento et statu illis oportet [illegible] et [illegible] in augmento repellentia vincere debent super resolutiva et plus quanto plus augmento appropinquat [illegible] in statu non equari debet [illegible] in principio status et quanto plus procedit status tanto plus [illegible] soluentia fiat addicio. Verum in [illegible] repellentium que resoluentium debet fieri [illegible] secundum [illegible] diversitatem doloris [illegible] // Linimentum bonum in principio [illegible] fiat. Recipe olei rosarum olei mastici ana ʒ i mirre olibani [illegible] ana farine ordei [illegible] ana quantum sufficit. Et si dolor fuerit fortis emplastra dixit Rasis ex eis que sunt calefactionis sicut sunt vitelli ovorum [illegible] medulla panis cum croco et lacte dulci // Emplastrum quod confert in principio et augmento et in principio augmenti sumatur [illegible] et pistetur in vase testeo et [illegible] desuper aceti [illegible] cum aqua quantum sufficit et decoquatur super prunas quousque dissolvatur in decoctione. Deinde [illegible] desuper mellis quantum sufficit et bulliat [illegible] // Linimentum ad [illegible] et [illegible] aqua decoctionis gallarum. Et si accidit [illegible] fiat linimentum cum oleo masticino absinthii et mirtino in quibus dissolvatur mirra aloes croci [illegible] // In augmento [illegible] emplastrum [illegible] semen lini olei sisamini olei rosarum et croco et [illegible] bis ad minus donec ingrossentur et super

ponetur. Item cum dolore mitigat et [illegible] fomentatio facta ex floribus camomille mellito [illegible] rosarum [illegible] decoctis in aqua sufficienti in qua ponatur modicum aceti // Cum procedit augmentum et appropinquat status tunc Recipe salvie [illegible] butiri [illegible] ana [illegible] mastice olibani et cere [illegible] donec fiat sicut unguentum et tunc adde pulverem baccarum lauri roris marini et est unguentum utile valde in fine augmenti et in principio status // Cum autem pervenerit ad statum tunc [illegible] unguentum [illegible] olei sisamini laurino storace mucilaginis [illegible] et [illegible] Aliud et quod utile Recipe olei [illegible] ʒ i aque [illegible] ʒ i aut vini [illegible] ʒ ii duos vitellos ovorum croci ʒ v [illegible] Emplastrum optimum mitigans dolorem mitigans et resolvens [illegible] aut ex semine [illegible] lini [illegible] pinguedine anseris et galline // Si autem [illegible] status et incipit declinatio tunc studeant in resolutione et [illegible] fiat sicut lapis ex indebita resolutione [illegible] vna vice resolvere studeas subito [illegible] per resolutionem [illegible] agatur dixit Rasis ut multi medicorum qui ad dissolvendum ponunt medicinas fortes [illegible] dissolvuntur partes subtiles et remanent grossiores. Et [illegible] Rasis dixit debemus ponere vna vice mollificativa et [illegible] dissolutiva vel debemus [illegible] admiscere. Linimentum bonum Recipe mirre ʒ iii aloes ʒ ii croci ʒ i foliorum lauri ʒ v costi [illegible] ana ʒ iii terantur et [illegible] et [illegible] cum [illegible] et vino // Olea [illegible] sunt oleum de coloquintida de castoreo de sinapi de [illegible] de costo cum storace [illegible] dixit [illegible] et oleo [illegible] ex eis que [illegible] Et si non invenimus [illegible] de embrocis [illegible] dixit [illegible] est. Recipe maiorane [illegible] folia lauri [illegible] coquantur in aqua vel lixivio vel vino [illegible] calefactionis et fiat embrocatio // De evacuatione per venam [illegible] illa non debet fieri in principio [illegible] bona evacuatione [illegible] evacuatione [illegible] sanguinem [illegible] et dissolvendo materiam [illegible] ad locum doloris [illegible] per evacuationem [illegible] desiccando dolorem [illegible] et [illegible] venam educendo

quam illorum dolorum est ex compatientia superfluitatibus et venarum que educuntur patitur per urinam dum advertatur eligi sanum meum dispositionem in calido et sicco et sanum corporis habitudinem et sanum [?] celebrationis [?] commune et protestor me

Consiliũ in bnsie et renũ dispositione

Considerata dispositione capitis in hiis preteritis mutabilibus doloribus quos puto esse tum de materia frigida que quandoque ventosatur et considerata [?] et dispositione renum. Debetis ad preservandum seminalis et curandum predicta uti bono regimine in aere qui non sit ventosus nec frigidus nec humidus nec turbidus nec fetidus et non stare sub radiis solis aut lune. Et debetis maxime postquam eritis purgatus uti in mane ieiuno stomacho et post emissionem superfluitatis premedicinis uti exercitio ambulandi longo mediocriter facto usque ad lassitudinem et rubefactionem corporis. Et dormire incipiendo sompnum vestrum ad minus duabus horis post cenam capite bene elevato corpore bene cooperto. Et vitate sompnum medie meridianum. Et facite quod omni die habeatis beneficium ventris si non naturaliter cum clistere vel suppositorio in principio prandii vel cum eodem facto cum maiorana vel cum urtica vel de betonica facta in aqua mellis ℥ ii vel iii vel parum boni aloes vel pillulam unam alefanginam vel de yera de octo rebus. Et ne utamini minimo veneris vel tristitia. Et comedatis moderate precipue de sero quam sit cena de tertia parte minor prandio. Et caveatis semper repletionem gravantem stomachum et parte nature de bono fumo. Et caveatis a carnibus veteribus et insulsis [?] et siccis, et sint [?] comestibiles carnibus perdicum fasianorum pullorum parvarum avium de arboribus et pratis non aquaticarum. Et edo et vitulo parvo et castrato anniculo capolo iuvene. Et iuvene porco silvestri caveatis ab interioribus animalium et capitibus et collis et sanguine et lacte et a multo caseo et a piscibus et leguminibus et acetosis [?] et arboribus crudis sicut fructus crudi sunt nisi cum [?] ... et prunis bene maturis ante cibum bene [?]. Et amigdolis et avellanis assatis et ficubus et passulis. Et potestis capere capparos et aliqua aromatica non nimie quantitatis. Et potus vester sit vinum album medie vino [?] temperatum cum aqua mellis aut sit aqua mellis sola et non sit nimie quantitatis. Et purgemini in fine februarii capiendo hunc sirupum sex vicibus. ℞ mellis rosati colati sirupi acetosi compositi sirupi de sticados ana ℥ v aque salvie aque maiorane aque salvie apii ana ℥ i clarificentur et aromatizentur cum cinamomo et macis. Et iste est solum pro una vice si sumat sex vicibus in aurora calidum. Sumpto sirupo purgetur capiendo has pillulas duabus horis ante diem. ℞ pillularum fetidarum pillularum cochiarum pillularum de bdellio ana ʒ i. Resolvantur cum aqua maiorane et superdormiat id quod potest usque ad diem postea non. Et observet debitam custodiam medicinarum. Et similem purgationem faciat in medio octobris. Et postea bis in mense sumat has pillulas et sunt cum parva custodia nec [?] est tamen quod sumantur 6 horis ante prandium. ℞ agarici reubarbari ana ℥ i s salis gemme ℥ s spice ʒ i specierum yerepigre specierum bene dicte simplicis ana ℥ i s. Formentur cum aqua feniculi. Et capiat ʒ ii vel ℥ i pro vice sicut videtur causa operari meo. Et utatur sepe masticatorio ex ℥ i mastice cum granis [?] staphisagrie aut piperis masticando ieiuno stomacho per horam et spuendo. Et ulterius sepe utatur caputpurgio trahendo per nares aquam maiorane aut succum bliterie [?] aut tenendo in naribus formulam decentem de radice panis porcini aut immittendo nares intus cum oleo communi ciclaminis [?] azimum [?]. Et omni mense ex ceptis in maio usque ad augustum sumat duabus aut tribus vicibus sex horis ante cibum ℥ i s boni mitridati ieiuno stomacho. Et aliis diebus utatur sepe ℥ i s diacimini [?] dulcis sumendo ieiuno stomacho tribus horis saltem ante prandium. Et cum fecit lavari caput componat in lavatoriis folio rum sene ℥ ii gariofilorum numero iii nucis muscate asari ana ℥ i s pro una vice. Et insuper lavatione faciat fricari caput cum ista aqua. ℞ aque vite ℔ ii piperis assarigatre [?] nucis muscate seminis rute ana ℥ ii contundantur contundenda et misceantur et ita teneantur in ampulla vitri bene obturata. Et assuescat in mense semel capere in aurora ʒ i ʒ iii pulpe cassie aut in dactilo aut cum decoctione ciceris. Et sequenti mane in aurora sumat xxv aut xxx nucleos pistacorum comedendo et bene masticando. Et postea superbibat ℥ iiii vini albi subtilis clari sicut ... aut malvatici. Et hec sufficiant cum adiutorio divino. Amen

14 Consilium in principio passionis melancolie

Iste nobilis vir annorum fere 26 cum
multum ex propria domum vagando cum
venisset tandem in mediolano passus est casus
et adulos et in tristitia redivit domum propriam
ubi primo secundum mediam noctem fere subito passus
fuit est capitis gravedine ita ut se
teneret in perturbatione cordis et pru-
to vomitu sed quibusdam factis purgatio-
nibus et calefactionibus capitis pro causa bene
habuit per estatem. Sed autumpno sequenti
de mense octobris cum loqueretur cum quodam
amico et ille quandam rotam se ipsum
volventem permitteret facere dum cogitabat
in morte sponte tandem ad tristitiam
et cogitationem et timorem sine causa et ca-
pitis gravitatem et quedam leve frigore
et tremore cordis et vomitu flatus et
quantitatem dicit materie coloris citrini et
frigus in capite sentimus quibus cum quibus
tunc est urina rubea vel citrina presentia-
bat et tinnitus in aure et cogitationes contin-
ua suorum nocumentorum et timor standi
in loco obscuro et difficultas incipien-
di somnum que omnia cum pro regimine admi-
nistrato per hyemem ver et estatem dimi-
nuerentur. Cum in autumpno incipiendi vi-
debantur presentiavit tunc appetitus boni-
tas et nullus fuit acetosus vomitus et
splenem salvum habuit et ut dicit
habuit hoc et ut venit tunc ad nos pre-
missis dum stetit in hospitio recte cibis
delicatis bonis et boni et clari sangui-
nis generativis et quievit et gavisus
est cum sociis et ivit ad balnea petrioli
pro capitis frigore et gravitate itaque mul-
tum bene iuvatur ipse et pinguefactus est
et boni coloris et bene dormivit licet
vigiles non ex toto recessit ut dicit gravi-
tas capitis. Est autem satis pilosus gros-
sorum pilorum et ad nigredinem declinantis.
Dispositio pacientis a medico misso consideranda
est passionis melancolie non confirmate cum suis
causis. Nam Avicenna prima tertii cap. de signis
huius dispositionis dicit signa principii
melancolie sunt existimatio mala et timor
sine causa et voluntas ire et dilectio soli-
tudinis licet quidam textus dicant so-
licitudinis et tremor et vertigo et sonitus
et tinnitus que omnia in illo fuerunt reve-
lata fuerunt manifesta. Rasis autem nono
almansoris dicit cum aliquem cogitationes
accidunt male sine causa et timor et tristitia
in eo prevaluerit melancolie principium in eo
erit. Et haliabas nono theorice cap.
vii. Et certa quidem omnibus que despicien-
tia pacientur nigra signa sunt timor
et tristitia et opinio mala putandum
est autem hoc initium melancolie ex proprieta-
tem capitis licet ad hoc totius dispositio vi-
deatur communicare et proprie cordis co-
plexio frigida et sicca per putrefactionem melancolie nec
spiritum vitalem generat silvestre et com-
municant cerebro in quo propter cogitationes
et regimen magis ad melancoliam declinat erat
generis humorosi que occurrunt. Et autem caput
suum humidum videbatur esse accidentaliter
ut ipse dicit non modo ex signis et et
non fuisset motus si autem hunc circum capitis
humiditas nimis ad complendum hoc actus
multiplicatur cum hoc actibus melancolia in hiis
quorum cerebrum et humidum et cor calidum. Et
quia dispositio ista parosismatur quia mina-
dit ideo non obstante quod nunc bene se ha-
beat quoad omnia se habeat / videtur
michi quod debeat uti regimine quod sub-
scribam et medicinis eo ordine quo hic
dicetur et per presentem medicum limitabi-
tur. Nam si aliquis ulterius procedat curetur libe-
rabit integre oportet enim ut caveatur antequam co-
firmetur quia in principio est facilis et prava
et difficilis cum est confirmata ut prima tertii et
nono almansoris. Hoc uno notato quod
melancolia huius humoris flamma potius ha-
bundat quam alius humor licet et coloratur
nevat quia superflua // Aer sive ha-
bitationis debet esse parum humidus ita quod
in estate humectetur cum irroratione aque
et cum positione herbarum frigidarum sicut
foliorum vitis et salicis et lactuce et
cum pomis odoriferis et rosis et violis
et in caliditate sit declinans et frigidita-
te non multum a temperamento recedat sed ad
parva caliditate sit declinans et caveat
omnem ventum. Cibus sit panis ex op-
tima farina frumenti mundo cerno a furfu-
re et sit inter primam et tertiam diem et
non sit azimus et superflue fermentatus vel
coctus et alios panes vitet ut azimum
et optimum // Carnes sint esse pullorum
edorum agnorum vitulorum lactantium
pavonum / parvarum avium et perdicum et
fasianorum et proprie pedum castratorum et
agnorum et edorum. Et inter carnes
salitas omnes et omnes carnes multum
veteres ut vaccarum ircorum et porcorum
silvestrium et aves aquaticas // Pis-
ces petrosi et parvi et squamosi conveni-
unt et omnes alii pisces vitentur nisi ex
libero mari et parvi et squamosi. Vitel-
li ovorum conveniunt cum ova sint gallina-
rum et recentia et adipes et pinguedi-
nes omnium animalium sed sanguis
et caseus antiquus salitus et interiora
omnia vitentur preter epata pullorum et
gallorum testiculos // lac autem non fit
de quo sumat sit autem multum et sit stoma-

Ieiuno et post ipsum non sumat cibum alium
quousque sit digestus et sit lac statim ab
ubere extractum legumina omnia penitus fu-
giat et precipue lentes Ex granis utatur
farre et ordeo scarto et ponat et dimittat
penitus et vinum et rizum et sint deco-
cta cum carnibus tocta // Ex herbis su-
mat lactucam boraginem buglossam vel
lissam endiviam acetosam et malvam et bli-
tas et caules penitus dimittat // Ex fruc-
tibus utatur sorbis et uvis tamen siccis quam recen-
tibus cerasis et pomis dulcibus granatis
et melone parvo // Fugiat omnia valde
acuta sicut sinapi porrum alea et cepas
et similia acida et acetosum et sit contentus
dulci et unctuoso et insipido et id propter
fugiendum / Potus sit vinum album clarum
non multum potens odoriferum et cum aqua
per medietatem in estate vigesima in hyeme
nunquam Neque sumat cibum antequam primus sit
digestus nec multa et varia in eodem
prandio sumat neque prolonget moram
in mensa nec comedat nisi cum vera fame
et sint cibi sui non frixi aut assi sed potius
elixi scilicet alimenta [illegible] possit nec sint
suffocati in patellis aut opilativi ut pasta
[illegible] non multum laboret sed adhereat
quieti et motibus lenibus cum delectatione
in locis temperatis delectabilibus et cum sociis
dilectis ita quod non remaneat solus nec
sine delectabili conversatione dormiat
saltim octo horas in camera bene [illegible] acuta
ut potest et non subradiatis solis aut lune
et non in loco sicco vel ventoso vel fetido sed
odoribus pleno Et sit bene coopertus pannis et
capite bene elevato et super latere primo dex-
tro deinde sinistro Et in fine redeat super
dextrum Et sit continuum lumen in camera
sua solum et sit locatus delectabiliter Et si non
sufficiet dormire hic nullo modo tolleret
primo faciat bullire lactucam in aqua tum multum
[illegible] in sub albis et utatur ea in subscriptio-
nibus Et si hoc non sufficit aut cum lacte papa-
veris albi aut coquendo cortices duorum
papaverum in suo fervore aut bibendo
℥ ii syrupi de papavere aut sumendo more
[illegible] dormitum ʒ 5 diacodion aut
℥ 6 loch de papavere aut lavando an-
teriora brachia et faciem cum ista lavatione
et fumum recipiendo concitet sibi somnum
et in hoc sit sollicitus ut bene dormiat Hec
est lavationis descriptio recipe ordei ℥ iiii vio-
larum florum nenufaris ana ℥ ii rosarum
℥ i violarie et lactuce ana m. ii ra-
dicum mandragore ℥ 6 florum camomille
mellilotis ana ℥ i 6 // Fugiat tris-
ticiam sollicitudinem solitudinem dolorem
rixam accidiam ociosam [illegible] sit gau-
dium Itaque providatur sibi de occupatio-
ne delectabili in qua non multum fatigetur

opus cogitatione et caveat a venereis
Nec comedat ultra satietatem ut stoma-
cho gravetur quando vero in stomacho grave
sentit faciat vomitum Et consuetum vo-
mitum semel in mense post potum ℥ iii
oxymellis cum ℥ vi aque tepide aut cum
decoctione calamenti vel seminis rafani
et precipue in estate Et precavet omni die quod
venter [illegible] si non per se faciat cum suppo-
sitorio aut clistere // Utatur cum balneo
aque dulcis in quo ieiuno stomacho
lavetur cum dulci et post a balneo egrediens
si multum sitit parum bibat vini temperati
// Per totum presentem annum scilicet quousque
expertus sit quod neque in vere neque in sequenti
autumpno redit egritudo videtur mihi
quod egritudo utatur in septimana semel
istis pilulis qui aliam medicinam non sumunt
recipe epithimi polipodii ana ʒ i lapidis
armeni lapidis lazuli lotorum ℈ iii [illegible]
scilicet 30 vicibus agitando cum pistello in mor-
tario et aqua immovendo ana ʒ 5 mi-
rabolanorum kebulorum et indorum ana ʒ i
quarte sticados arabici ℥ ii salis indi pul-
pe coloquintide ana ʒ ii 5 emblici bel-
lirici [illegible] Ellebori nigri ana ʒ i
quarte iiii yerepigre [illegible] ʒ i Confi-
ciantur cum oximelle et sumatur ʒ ii pro
nocte aut ʒ 1 hora 1 ante diem Vel
si predictas pillulas non sumeret aut [illegible]
[illegible] sumat semel in septimana
℥ ii [illegible] seu salis ana ʒ i
piperis quarte vii Conterantur et bulliant
lento igne cum lb ii brodii bonarum
carnium quousque remaneat lb i et
colentur et bibat mane // In me-
dio aut inter dicta purgationem et aliam
utatur semel triphera epithimi sive
hunc modum recipe mirabolanorum ke-
bulorum indorum bellericorum ana ʒ ii
Epithimi cretensis ʒ iiii yerepigre
ʒ i Confice cum melle emblicorum vel
kebulorum vel saltem cum melle decocto in
aqua decoctionis emblicorum et [illegible]
sine custodia ʒ ii pro nocte vel ʒ iii Et
si quotidie sumeret non obest // Reliquis
autem diebus utatur omni mane electuario le-
tificante quod sic fit Recipe specierum [illegible]
muscati dulcis ʒ iii galle muscate cor-
ticis citri croci cinamomi masticis ga-
riofilorum seminis mellisse [illegible]
cardamomi [illegible] albi et ru-
bei zedoarie seminis ozimi maioris et
gariofilati ana ʒ i minus scrupulo quarte vi confice
cum melle emblicorum et sumat ʒ ii pro vi-
ce Mel [illegible] fit recipe emblicorum numero
xxx bellericorum numero xx pistentur et
bulliant cum lb iii aque quousque una
redeat Postea cola et adde mellis lb
i despumati bulliat despumatum usque ad

aque c[on]sumptione. Et h[oc] regim[en] evaporand[um]
sepe cu[m] a[qua] tali decoctione ad minus leviu[m]
in septimana semel vel saltem in xv
diebus semel nullo m[od]o pretermittat[ur] et nec
pretermittat[ur] usus decoctionis electuarii le
tificantis sed in multo magis studiosius pe
dat[ur] una cum regimine predicto a bono
et somnum et quietem et gaudiu[m] itaque
o[mn]i studio illud petet[ur] et non p[er]
hoc ... si vult esse securus a ca[usa]...
... infirmitatis advenientis aut pro his
... matu[r]i in decl[inatione] ... quadra
ture faciat se fleubotomari de vena com[munis] dextri
brachii et sit fle[botomi]a cum foramine magno
lato et sinderet usque ad ℥ in sanguis
egredi c[on]tinue subtilem clarum ... clau
dat. Et si videret q[uod] egreditur magis grosso
... usque ad permutationem coloris sangui
nis si ... unciis ...
... si sanguis ... claudet et
in sero scindet usque ad ℥ ii. Et hanc
fle[botomi]am faciat semper ... et p[er] hora[m] p[ost] co
medat in mane aut intellectis ... c[um]
pullis ... in multa quantitate. Et bibat
vinum bonum ... In crastinum aut fle[botomi]e fa
ciat ... et incipiat sumere
sirupum hoc modo. Syrup[us] quod sume
re mane usque ad octo dies est iste. R[ecipe]
capillorum ve[neris] radicum buglosse et bora
ginis floris boraginis et buglosse poli
podii epithimi an[a] ℥ v ... cum
mille ... ana ℥ iii ... cum
... elleb[o]ri nigri an[a] ℥ i s
fumi terre ℥ iiii eupatorii ℥ ii succi po
morum dulcium ℥ iiii o[mn]ia p[re]ter epithimum
et succum pomorum bulliant lento igne
in lb ii aque usque ad lb i. Deinde addo
epithimum et bulliat parum et postea coletur
et addatur succus pomorum et zuc[ari] lb i. Et
fiat sirupus et d[etur] pro ... et d[etur]
cum duplo ... de aqua buglosse. Deinde post
to siru[po] sumat istas pillulas. R[ecipe] pillularum de la
pide lazuli ℈ ii pillularum ... ℥ i
sumatur p[er] hora[m] ante diem et sup[er] dormiat
p[er] una[m] horam postea non dormiat et ...
... in illa die. Facta purgatio
ne sequatur cum predicto regimine et in fine
septembris similem purgationem faciet
... fle[botomi]a de vena com[munis] ... ℥ iiii et
non amplius. Deinde supra caput portet sacculu[m]
ex ... gariofilorum rosa
rum rubearum ... an[a] q[uantum] sufficit. Et h[oc]
servato regimine puto cum adiutorio dei
eum futurum liberum

76 Consilium in men
struorum paucitate
c[on]tingente ex p[ur]a humorum fle[gmaticorum] gross[orum]
abs[que] ordine cum ventris dolore in tempore me[n]

struum et capitis dolore.
Ista d[omi]na egregia patit[ur] opilationem
venarum matris ex p[ur]a humorum grosso
rum et viscosorum et maxime flegmaticorum.
Et matrix tota videt[ur] talibus humoribus re
pleta imbibita et illa e[st] causa multi
plicationis ventositatis in matrice et re
tentiones menstruorum non c[om]pleta sed q[uod]
pauciss[im]i menstruat et non ad debito
ordine neque cum debito colore. Et etia[m]
e[st] causa q[uod] in tempore menstruationis patit[ur] do
lores fortes in ventre et in capite quia
commota materia et agitata non ... liberum
exitum ventositates in venis matricis et
locorum vicinorum et evaporat ad caput
unde causat hos dolores. Et quia non
sufficienter purgat[ur] accidit sibi in temp[or]
ibus intermediis frequenter emigranea huio
ribus qui tenent[ur] aut coru[m] vaporibus
capiti co[m]municatis. Et ego posita c[on]silium
et sit deus dator auxilii. Primo igit[ur]
fiat q[uod] aer sue habitationis sit ad frigi
ditatem declinans ... a malis vapo
ribus ... aut locorum clausorum et ster
quiliniorum. Et non sit ventosus p[ri]mo
in ... ab austro et borea. Itaque ca
mera habeat ... duo solaria ... fenes
tris ad orientem apertis. Et ... mane ...
... radios solis ingredi. Et sit
aer temperatus ... in caliditate et
frigiditate ad leve cum caliditate decli
nans. Et h[oc] ... in camera ac
quiratur in hyeme ... igne facto de
lignis siccis cum herbis odoriferis et
lignis odoriferis ... vel saltem siccis. Et
non cum igne carbonum suffocatorum. Co
sideret[ur] aut[em] q[uod] si aer que habitat sit
... ad civitatem
vel castrum ... aeris vel clari. Et in
temporibus quibus aut venti domina
tur aut nebule aut pluvie aut ve
hementis frigus non egrediat[ur] ad ap[er]
tum aerem et in loco habitationis semp[er]
sit multum ... Cibus aut[em] sit pa
nis ex optimo frumento et mundo ...
... et sit ... cocto et bene fer
mentato et mundus a cortice exteriori
... et etiam ita q[uod] non comedat[ur]
calidus statim ut a furno ... nec
nimis durus. Carnes aut[em] sint p[er]di
cum fasianorum pullorum ... pipio
num volantium ... de columbario alau
darum passerum et ... avium. Avium
aquaticarum carnes o[mn]ino fugiat. Ex
quadrupedibus ... carnes edorum
castratorum animalium vituli lactantis por
ci silvestris non multum ... vel
multum ... Capreolorum leporum
Et fugiat carnes veteres et ...
capita et colla et sanguinem. Et o[mn]ia

interiora ut epar et intestina // Pisces
utetur sine squamis et paludosos et similiter
omne genus crustaceum et cancros et ostreas vi
tare debet. Ouis sorbilibus uti potest precipue
vitello dimisso albumine // Caseum et lac
fugiat. Leguminibus utetur nisi brodio ciceris
precipue rubeorum quo uti potest. Ex granis
uti potest milio panico et farre cum carnibus
coctis. Ex herbis utatur ruta precipue
secundum dictum medici administrationibus sal
uia serpillo origano calamento ysopo thi
mo et saturegia et pulegio. Et caveat
atriplices blitas lactucam caules cucur
bitam porros tempore aleo et a feniculo
et similia et apium precipue vitetur // De
fructibus quos capiat in minima quantitate si
tollerentur ante prandium ficus bone mature
recentes et sicce et passule et une bona
tine et aliqua cerasa et aliquid de melone
et pruna valde matura precipue nigra pi
rano et poma et persica et granata nisi dul
cia et citonia et nespila et sorba et corna
et castanee dimittantur. Potest tamen post cibum
uti amigdalis dulcibus et granis pini et ave
lanis assatis et paucis nucibus. Sed poma
citrangula et limones et citria et cucumbi
te et angurie et cucumeres dimittantur.
De radicibus potest capi de radicibus petrosi
lini et pastinacam et carotam et napones
citrinos paruos et enulam. Sed rapas et nap
pones magnos debet dimittere // In cibis suis
potest uti anisio terrestre feniculo cimino
pipere sed maxime frequentes cinamo
mum. Sed aceto non utatur. In potu autem
sumat vina alba subtilia in hyeme po
tenciora in estate minora // Sed ut omnino
caveat repletionem et nauseationem satietate
vitet etiam nimium ieiunium. Et opti
mum esset quod sibi unusquisque que sunt conve
nit in sanitate ad saturitatem duas partes
comedat in prandio et in cena tertiam partem.
Provideat etiam quod omni die habeat beneficium
ventris aut siue ... ante prandium decoc
tione blitis vel mercurialis aut aliquid
aloe aut simile de cliste quod est medicus.
Et in illo ... permittatur quam omni habeat be
neficium ventris // Cum purgata est de mane
post emissionem superfluitatum utatur exercitio
... et satis forti in quo tamen non sit fortis
capitis agitatio. Et faciat postea omni ma
ne fricari corpus cum pannis fricando deorsum
incipiendo a spatulis et descendendo ad re
nes et natas et coxas et tibias et bra
chia et pectus et hoc ante prandium et
ante medicinam solutivam non superfluis
et quando caput est plenum non faciat fricari
caput. Sed post debitas purgationes fri
cato toto residuo faciat fricari et pec
tinari caput. Et quando maiorem grauitatem
sentit in capite tunc non faciat fri //

cari corpus sed applicet ad spatulas et natas
et coxas ventosas cum igne multo. Et
faciat ligari extrema ligatione dolorosa
que cito dissoluatur et iteretur. Postquam autem
comedit antequam a ventre cibus descendit
non exercitetur sed aut quiescat aut leniter
ambulet et suaviter et omnino tunc caput
non agitet inclinatum teneat. Exercitii
quantitas sit usque ad lassitudinem levem
vitet asportando motum saltatum et ab
alto. Et vitet longam moram in balneo
et effusionem multe aque calide in capi
te // Somnus eius sit nocturnus et non diur
nus nisi fortassis de mane ante tercias et sit
6 horarum vel 7 et sit capite bene eleva
to et corpore cooperto pannis bene et super alto
latum. Et incipiat duabus horis post cenam.
Somnus non diurnus et solum post multam reple
tionem et statim post comestionem vitet omnino.
Caveat sibi a timore et tristicia et a bira
et omnibus que istas passiones convenire
possunt et precipue a timore. Immo gaudeat
conversando cum dilectis suis et audiendo
que placida sunt. Sed ab usu veneriorum
abstineat quantum est possibile et hec de re...

Sequitur de mensis

Et quia dicta illa fuit illo anno suffi
cienter purgata non oportet in hac estate nisi
ad medium septembris quod utatur fortibus
purgationibus sed sufficit sibi tribus vi
cibus in mense sumere ʒ 1 horarum pillularum
maiorum. Et si purgaverit ultra eorum
...es bonas pro una assumptione tunc
sufficit quod capiantur semel in mense. Recipe
pillularum de yera de 8 rebus ʒ 1 agarici
sagapini oppoponacis ana ʒ 1 cinamomi
salis gemme ana ʒ ʃ conficiantur pille
cum aqua calamenti. Item conveniet cum
masticatione vel caput purgio et cum
facit unum non faciat aliud et bonum mas
ticatorium est. Recipe mastices ʒ 1 staffisagrie
piperis pireti ana ...
... et piretrum fiat in pecia
frusta reliqua sint integra. Et sumat
de toto medium coclear ... Et masti
cetur per horam // Caputpurgium
bonum. Recipe succum blitis ... quantum sufficit.
Et elevantur per nares bis vel ter in
mane. Et omni septimana fiat quod aut
uno aut ambobus istis utatur saltem
ʒ diebus. Item in lenamentis sui capitis
sit lexivio cum quo lavari faciat primo
... hore ...
... de ... quod non
teneat ... ʒ in ... sive
sticados arabici ana ʒ 1 ... ʒ 1
Et si contingat quod dolor illius capitis for
titer invadat eam. Primo recipiat de
pillulis ut scriptum est in duabus horis

ante diem. Et facta ista purgatione faciat
sibi clistere de sero cum decoctione ordei et fur-
furis et cum ʒ i zuchari rubei. Et si do-
lor non cessat tunc faciat sibi pomum ven-
tosarum cum igne sine scarificatione primo
in natibus et coxis et ultimo in spatulis.
Et apponat super locum doloris linimentum epithima
Recipe storacis eucharistia quantum oportet. Et
addatur cum aceto fortis et aque vitis quod
fiat ad modum unguenti spissi et ponatur
super fronte et tempore et super stringatur cum
pulvillo. Item quando est tempus menstrua-
tionis per octo dies sedeat in linguinoso
balneo de mane ieiuno stomacho usque
vel per tertiam partem hore. Recipe radicum ebuli ra-
dicum altee ana ℔ i calamenti ℔ ß folio-
rum et foliorum lauri ana ʒ ii bulliat in
aqua sufficienti pro balneo et immoretur
res cum incipit balneum non sentit bonum
odorem. Cum autem sentit primum bonum odo-
rem menstruationis supponat primo sibi ra-
dicem tassi barbassi aut malve aut mal-
navisci ad modum digiti intinctam cum oleo
de lilio et oleo de spica et si non sufficit
supponat sibi mercurialis de recenti qua-
litatis ad modum digiti et teneat donec per se
tollatur. Et si post menstruationem apponat
sibi quod parum est purgatum tunc pomum in-
tercedum infra tubis noctibus hoc suppo-
sitorium. Recipe corticum cum carminati quantitate suf-
ficientem et fiat ad modum digiti. Primum
postea infundatur in terbentina et ligetur
cum filo in quod possit faciliter extrahi. Et te-
neatur per longitudinem noctis. Item
utatur sepe de mane isto electuario. Recipe specie-
rum diambre specierum diamargaritum specierum
diagalange ana ʒ i mellis dispumati
ti boni ℔ i confitiantur simul et addatur
diacalamenti ℔ i et misceatur. Et sumat
de mane ʒ i in estate et ʒ ii in hyeme
et post de hoc electuario sumat ante prandium
cum videt sibi quod non bene digerat. Adve-
niente autem fine temporibus debet purga-
ri ordinarie sumendo hunc syrupum. Recipe syru-
pi de calamento oximelle squilitici ana
ʒ i aque arthemesie ʒ ii et est pro
una vice sumatur sex vicibus calidus
una hora ante diem et super dormiat ad mi-
nus per horam. Sumpto syrupo sex diebus
sumat has pillulas duabus horis ante diem
et super dormiat per horam si potest ante diem
si post solis ortum non dormiat nisi comple-
ta operatione. Recipe pillularum de sagapino ʒ ß
pillularum fetidarum pillularum cochiarum ana
ʒ i fiant pille septem cum aqua matricarie.
Et similem purgationem debet facere in
principio martii. Et in tempore intermedio
uti regimine et medicinalibus suprascrip-
tis magis et quam in estate. Item debet
tenere menti quod utile esset ei omni septimana

recipere clistere hoc modo. Recipe calamenti arthe-
mesie bletemalve ana manipulum i cimini car-
vi anisi dauci ana ʒ ß. Contunda-
tur semina contritae in mortario ʒ ii bulliant
simul cum aqua sufficienti usque ad consumptio-
nem medietatis postea coletur et in colatu-
ra addatur olei de lilio olei castorei lauri-
ni ana ʒ i benedicte yerapigre ana ʒ iii yere
ralogodion ʒ i salis parum et fiat clistere.
Ultimo notet quod loco electuarii suprascripti conve-
nit sibi bibere de mane decoctionis ʒ i ca-
lamenti in quantum quod sit cocta in ℔ i aqua
communis redeat ad medietatem et bibatur
cum zucharo. Et hoc puto cum laude dei si-
bi sufficere.

Consilium in disposi-
100 tione ad lepram inclinata

Dispositio cuiusdam viri complexionis sangui-
nee bene robusti in prima magna etate ex-
clinans ad latum tolerabilitatis principaliter pre
lapsum epatis nalem satis intensum cum
defedatione in extremitatibus et obdormitione
tatione cum obtusitate super tactu. In cuius
facie colo a naribus et cruribus et manibus
apparent excrescentie nodose cum rubedine
et durae sensibiles tamen cum aliquali tensio-
ne nervorum quorum aliique principaliter
in cruribus tendunt ad saniationem cum vulne-
ra. Et plures consolidantur licet cum diffi-
cultate. In voce non et in anhelitu in
sua naturali dispositione non percipitur adhuc
immutatio, tamen urina bene digesta in substantia
grossa et spissa tamen clare rubedinis sangui-
nee ac aliis signis laudabilibus preter
quam quod lividat multum in fece melancolia
suis finibus cum capitalitate. Et adhuc
sine caluicitate. Et sensibilis apparentia
istius dispositionis cum suis annexis sicut
prescriptum est incipit sensibiliter apparere ante
x menses. Quo ad causas primitivas
ymaginatur patiens causam potuisse fore
aliquod de subscriptis. Nam bene sunt
x anni quod visitavit unum balneum naturale
et dum in eo balnearetur usque ad excitatio-
nem superfluitatis ad cutem et ulcera-
tionem supervenit sibi causa cogens eum
ad recedendum a balneo ante consolidationem.
Et superfluitates ad cutem extracte re-
pressie fuerunt ad intra. Et qua ratione
eius repercussionis ut ymaginatur super-
venit sibi febris. Et infirmus fuit anno
integro. Et ymaginatur quod iste superflui-
tates sic repressie ad interiora insinua-
ret se bonis humoribus ipsos inficien-
do. Natura autem iam confortata expellit ad
exteriora faciens illas excrescentias
de quibus dictum est. Haec ymaginatur ce-
rtam causam. Item timet quod aliqui

supersit et balnea excitatoria ira amoris
aut odii et quia iam expellat Item super
istis petit idem sibi dari consilium pro adicti-
one naturales et ad regimen in victu et preser-
vari in quantitate convenit et districta per singu-
las causas naturales sibi notas et innumo
do deveniendi aut afferam illas ex recitatio-
nibus et obdormitiones seu obtusitates superstantes
// Primo scanitelle ex consequentiis multotiens pur-
gatum fuit scitissimum balneatum et in imi-
tis unctionibus variis et vario modo et re-
gimine ordinato a valentibus medicis
Et quia pustule que apparent habent aliqua-
lem grossitiem plurimum sunt a cubitis
infra et a medio castellanis infra et aspa-
rulis super licet aliquo pure secundum naturales et
in parvo coxarum et alique mediocres
appareant Et ulterius quod ex hoc regimine
et usu medicationis qualiter respondit inferius
quod libenter scivissem de quibus venis facta est
flebotomia et in quibus locis scarificationes et de
quibus venis Et cum quibus medicinis est usus
et unctionibus ut potuissem scire an iuv-
antibus et nocentibus Et ex illorum
diminutione nimis faciliter haberent morbum
Ego tamen propter hanc complexionem naturalem suam que
est calida et humida presumentem et simpli-
cium partem ex adustione sanguinis et inte-
stinalis licet que sic accedere quod aliquibus ali-
quae partes ex adustione colere et alique ex ad-
ustione fleumatis Puto propter bonitatem
anhelitus et propter aliquantum pustularum consoli-
dationem licet non ut sentio non integram
solidationem Et propter qualitates urinarum
iudico quod non est desperandum de cura si-
tamen erit multe difficultatis Jo in-
vocato divino auxilio accedo ad dictum con-
silium ut super petitur quanto potero non
tamen multum respective ad causas primi-
tivas a quibus non sciunt indicatio nisi
per qualitatem fuerint vocatas In regimine
autem intelligatur primum pro cibo et po-
tu pro tempore pro quo non erit aliter ordinatio
specialis inferius in parte de usu medicinarum
// In primo igitur a parte aer sumus dici-
tur et factus humidus declinans ad aliqualem
caliditatem licet non excessivam Excessiva
enim declinatio autem ad contrarium sunt de
qualitatibus activis et mala Calor enim
acuit siccitas ingrossat et prohibet resolu-
tionem Et totum hyeme debet calefieri
cum igne non multo Et si est flatus sep-
tentrionalis debet habere in mansione plurima
vasa lata et ampla non multum funda plena
aqua aut pomorum odoriferorum sicut
sunt maiorana et apia et alia huiusmodi
Caveat tamen ab aere pleno vaporibus
rerum putridarum sicut vapores latrina-
rum stabulorum et aquarum stagnalium
Et etiam rerum infirmarum sicut infirmorum

Et caveat omnem flatum ventorum septentriona-
lium licet alii venti non essent valde lauda-
biles Et prohibeatur ad standum diu sub
radiis solaribus et lune Et in estate ha-
beatur diligentia ad separandum locum sue
habitationis prohibendo nimiam calidi-
tatem et humectando aerem suffici-
enter spargendo in loco habitationis
endiviam et lactucam et folia vitis
vel salicis et alias herbas et frondes
frigidas et irrorando eadem loca sepius
cum aqua // In mane autem cum surgit
a loco requiescentem solum debet stati-
m preparare iste bisellum ventus aut ad
suppositorio aut cum alio modo Et post-
quam emiserit superfluum debet extendere et in
extensio suo debet elevare vocem magi-
nis viribus Et postquam incipit sudare queri-
tur et fricetur cum madidibus lavabus fri-
cationibus totius corporis non multum tempore quo-
usque bene calefiat et evaporet et magis
inclinent sibi extremum quod purgatum
diebus sequentibus Et facta fricatione po-
natur in balneo huiusmodi scilicet mal-
ve violarum ana libras x. Et quia sic est
sed vicinorum seccarum et florum nenufaris
ana libras l ordei libras iiii ho vel illas
aliqua sufficienti bulliant et in illa
aqua tepida et delectabili calore bal-
neent per tertiam partem hore vel circa
postea exsiccetur cum linteis calidis Et
puto quod sibi prodesset valde utile
quod dum est in balneo fricaretur furfure fabarum
et farine ordei ana partem i baurach vi-
gesima partem i Et postquam fuit hoc
modo fricatum infundatur super eo aqua
multa tepida et laventur et postea per-
tergatur bene cum linteis ut dixi Et
inungatur cum oleo de semine cucurbite
aut cum oleo violato et postea induatur
stando sumat cibum suum a nimietate
extrinseca et ab extrinseco post repletionem et
ab omni vehementi calefactione tali modo
omnino abstineat // Cibi sint dati
et subtiles non multum calidi sed faciles
digestionis sicut panis de optimo frumen-
to mundo ab aliis granis bene fermen-
tatus et bene convenienter coctus aut panis
et conservandus mundus a cortice exte-
riori sed ab aliis granis et non bis coc-
tus aut nimis bene fermentatus vetustus
// De carnibus meliores sunt car-
nes pullorum et gallinarum iuvenum
aut edorum lactentium aut vitulorum
parvorum valde et lactentium aut ag-
norum et aliud non lactantium sed castra-
torum // Et de aliis avibus licet tolle-
rentur perdices et fasiane iuvenes et
avicule parve degentes in arboribus
et pratis exceptis passeribus per lanue

superdicte sunt meliores pulli turtures columbae
volantes in aprico et atque comedantur sed carnes
salite et veteres et silvestres sive avium sive
quadrupedum non sunt bone et quanto sic-
ciores tanto deteriores Et similiter car-
nes avium aquaticarum Et meliores sunt
non decoctum cum vino et clareto aut in aqua
cum pauco sale aut in aqua cum herbis
aut in cibis de quibus dicetur infra // Vi-
telli ovorum non nimis cocti sunt con-
venientes sed sanguinis et caseus et lac
dimittantur nisi fortassis utereretur lacte quod
constringeretur anhelitus De herbis conveniunt
ei spinarcia buglossa borago lactuca
endivia scariola cucurbita citrolli et
similes sed non multum superflue nec fri-
gidus acetositate // Melius cum ferculo
est bonum brodium bone galline sive
ius quod precipue cum stivam cum alia decoctione
herbarum in estate aut cum micas pa-
nis vel ordeo fracto vel farro vel vi-
telli ovorum in tempore hyemis et potest tol-
lerari quam intenderet comedere in ferculo cu-
curbita et medulla cucurbite vel citrulli
et potest etiam tollerari quod cum brodio
ponatur aliquid de butiro orientali
absque sale // De radicibus aut potest
tollerari cum intenderet comedere quomodo
mendi quod ponatur in ferculo porros aut
et affanos aut cepas sed melius est secun-
dum quod nisi consuetudo non utatur istis
// De piscibus secundum quod non comedentur pro
eorum corruptione et plurimorum viscositatem
// legumina et maxime lentes
et alia grana preter ordeum et far melius est
dimittere omnino // De fructibus quia plu-
rimi eorum faciliter corrumpuntur melius quod omnino
dimittantur sed potest tollerari amig-
dale dulces et grana pinee prius infusa
in aqua calida postea exsiccata et maxi-
me confecta cum zucharo et potest tollerari
une passule et granata dulcia sed frequenter
capiantur Item attende quod rane viri-
des que stant in aqua et habent ventrem
album quorum excoriantur precisis capitibus
et coquuntur in aqua cum sale et oleo
sunt cibus delectabiles et convenientes in
hac dispositione Et quia iste nobilis est
consuetus potum vini videtur michi quod compo-
tum debet sumere vinum album clarum bene tempera-
tum cum aqua bone fontis et aliqualiter
cocta licet non multum sed ut vinum et vi-
na grossa et acuta et nigra et valde
dulcia debet dimittere omnino Primo vinum
debet esse quasi aquosum in sapore le-
vissima habens dulcedinem sed acetosa si
modo debet dimittere Sompnus eius debet inci-
pere duabus horis post cenam et debet esse ca-
pite bene elevato corpore bene cooperto primo
super dextro latere postea super sinistro Et debet

esse ad minus octo horarum vel decem vel undecim
Et si non dormiat sufficienter de nocte compleat
et si potest de mane ante cibum et vitet nimi-
as vigilias vitet et similiter sompnum
post repletionem meridianam // Item
provideat omnino quod omni die beneficium habeat
ventris Et si non sufficeret alterum fiat quod
habeat clisterem lenitivum cum parva abster-
sione scilicet cum decoctione malve et bli-
tis et violarum et ordei et addatur decoc-
tioni olei amigdalarum dulcium ℥ iij
pulpe cassie zuchari rubei ℥ i aut
loco cassie ponantur duo vitelli ovorum
Omnino caveat sibi ab ira odio timore
tristicia cogitatione et veneriis sed
utatur temperato gaudio magnificatione cum
delectatione et audiat res honestas que
delectant ipsum Et hoc de regimine

Remedio ad melancholia

Oportet considerare in hac egritudine esse
habundantiam plurimam male melancolie permixte
cum sanguine Et quia vena principaliter
pertinens est infecta et fortissime infusa ad ex-
teriora videtur secundum quod non evacuatur sanguis
de venis magnis sed tamen necessarium est
evacuare materiam multis viis et cum
flobothomia et cum farmaciis optimis
Et videtur dimittere scarificationes et
sanguisugas quia dimisso grosso eva-
cuant subtile Et quia verisimile
est ex quo plures est flobothoma-
tus et farmacatus quod fecerit flobothomiam de ve-
na nigra et quod sit purgatus medici-
nis fortibus ideo fuit optimum ut pro-
sequatur in consilio meo ponendo ordine
observando et iterando omnibus xl die-
bus usque ad integram salutem solo
descendendo ad particularia // Primo
igitur in isto mense augusti cum erit
fortificatus aliqualiter de precedentibus
evacuationibus maxime in ja quadra
lune et luna non existente in ariete
faciat fieri flobothomiam de vena fron-
tis que procedit inter duo supercilia quasi
in recta a capillis usque ad supercilia //
Et modus flobothomandi est quod ligetur collo
cum panniculo aliqualiter stricte ut ve-
nie meant bene fieri Et incurvato ca-
pite versus anteriora cum vena apparet satis
grossa flobothometur Et fiat foramen
satis latum ut sanguis grossus egredi
possit Et dimittatur exire quantita-
tem ℥ iiij vel circa et postea claudatur
Facta hac flobothomia sequenti mane faciat
clisterem communem Et alia die faciat purga-
tionem hanc ℞ mirabolanorum nigro-
rum ℥ iij polipodii ℥ i ß sene ℥ ß sti-
cados arabici ℥ ij contundantur et
bulliant in lb j aque decoctionis

pastillatum usque ad medietatem consumptionem
Postea coletur et cum colatum ponatur
in ea epithimi ℥ i s et permittatur stare
donec sit tepida et tunc bene fricetur
et coletur et addatur turbith ℥ i et bi
batur duabus horis ante diem super dor
miendo per horam et postea et non pran
deat usque ad horas sex // Et si hec
medicina evacuet in maioribus suma
tur bis septimana bis modo dicto si autem
plus evacuaret diminuatur et de
quantitate secundum discretionem medici pro
tempore et tamen ... positam
in presenti descriptione // Et cum autem ve
nerit quarta septimana purgetur semel
una vice tamen cum hac medicina secundum
confectionem Amech descriptam / 2ª ob
servetur debita custodia in usu medi
cinarum in capite quando horam sumat
℥ v aque ordei tepide post duas ho
ras potus aque ordei prandeat et
postea redeat ad decoctionem supradictam
sumendo bis in septimana usque ad comple
mentum sex septimanarum // Quibus completis
quia oportet in eadem consuetudine ...
tare medicinas In sequentibus sex sep
timanis flobothomentur due vene In
prima die postquam duabus diebus que conve
nerit ab assumptione solutionis Et primo
flobothometur vena que est in manu
dextra inter digitum anularem et auri
cularem Et det tenere manus in aqua
calida et fiat apertura satis lata et extraha
tur ℥ ii sanguinis Et 2º die flobotho
metur similiter vena in manu sinistra extrahendo
et cetera ℥ ii sanguinis Interposita autem
dierum ... post hanc flobothomiam incipiat
iterum purgari sumendo bis in ebdo
mada istas pillulas Rx agarici ℈ ii alo
es ℥ i salis indi ʒ s ellebori nigri ...
xv pistentur et conficiantur pille cum
melle aut ... et sumatur medie
tas earum in vice una Et si sufficit
evacuat in maioribus mediocribus
sumatur hec quantitas bis in septima
na duabus horis ante diem servando hunc
ordinem quem dicebatur supra quo ... sumebatur
decoctio Et si non sufficiet evacuatio
ut plus oportuno ... addatur
vel diminuatur secundum discretionem periti
medici // In quinta vero septimana
istarum secundarum sex septimanarum
purgetur semel sumendo istam medicinam
Rx pillularum indarum ℈ ii pillularum de
lapide lazuli ℈ i resolvantur cum aqua
mellis et sumatur in vice una duabus
horis ante diem cum bona custodia Et
sumatur lenitivum in capite quando ho
raverit Et postea lavetur per duas horas
Et in ultima septimana istarum 2arum

sex septimanarum purgetur scilicet sumen
do istam medicinam Rx pillularum indarum ℈
ii pillularum de lapide lazuli ℈ i resolvantur
cum aqua mellis et sumatur in vice una dua
bus horis ante diem cum bona custodia et
sumatur lenitivum in capite quando horaverit
et postea lavetur per duas horas Et in ul
tima septimana istarum 2arum redeat ad
pillulas quibus utebatur cum istis medicina
te // Completis autem istis septima
nis incipiat et flobothometur de saphe
na primo pedis dextri extrahendo ℥ ii
sanguinis et faciendo latam aperturam tenen
do pedes in aqua calida Sequenti die
flobothometur de eadem saphena sinistri pedis
simili modo Et faciat quod habeat ve
team ... Et post ii° per duos
dies incipiat et purgetur bis septimana
bis cum ista purgatione Rx mirabolanorum
nigrorum ℥ iii agarici ℈ i sticados ℥ i
s. polipodii ... ℈ s turbith ℈ s epithi
mi ℥ i bulliant omnia in libris ii decoc
tionis pastillatum postquam sint contrita non
multum secundum ebullitionem postea coletur fricar
do et exprimendo cum manibus et bibatur de mane
una hora ante diem bis in septimana
observando ut est dictum in precedentibus Et si
nimis evacuaret per medicinam diminuatur
de quantitate secundum quod addet // Et in quin
ta septimana purgetur cum custodia capien
do has pillulas duabus horis ante diem Rx
... a Mesue ℈ v
pillularum indarum ℈ ii conficie pillulas terendo
... consuetione ultima Et
conficiantur cum aqua mellis et capiatur
lavativum ut est dictum in aliis medicinis
sortibus // In diebus autem istis xviii
septimanarum capiatur semel in x diebus
℥ i s optime tiriace cum ℥ i aque mellis
septem horis ante cibum Et in reliquis
diebus de mane sumat diacitoron quod
est Rx gentiane baccarum lauri mirre
astrologie rotunde ana ℥ iii mellis dispu
mati lb ii confice simul in forma electuarii
sumat ℥ i forte 2 horis ante cibum cum
℥ i vini grossi dulcis forti Et in nocte
licet quemcumque frequenter sumere de mane
tribus horis ante cibum de hac medicina Rx
auri purissimi ℥ iii balsami electi ℥ i
mirre rubee et clare aloes epatici thym
... laudani puri non sophisti
cati ana ℥ ii camphore ℥ i pistentur pistenda
et laventur lavenda subtilissime et
incorporentur omnia cum balsamo et oleo ma
dragorino ut habeat formam electuarii et reco
natur in vase argenteo puri bene obturati
et sufficiat ℥ s pro vino bene cocti dulci
usque ad ℥ i Semel autem in septimana
det vomere post cibum Et comedat po
tantes bonas et pingues et ferculum

pingue factum cum brodio galline et sale et cum porris aut cepis coctis in eo et sit cibus bene salitus et comedat festinanter non multum masticando et bibat de vino dulci copiose Et post ℞ ... seminis ra dicis raffani lb. i. sinapis ʒ. i. sal bulliat in lb. xii aque quousque redeant ad ʒ. iii lb. i. aceti Postea coletur et ad datur mellis despumati lb. iii bulliant simul quousque habeant spissitudinem debitam sirupi et bibatur cum medietate sui de aqua tepida ʒ iii statim post cibum supradictum Postea surgat et ambulet per domum et volvat se super lecto pro spacio Postea imposita penna faciat quod vomat et secunda die non comedat usque ad horam cene et in cena comedat pullos Item in diebus in quibus sumunt medicinam solutivam sive forte sive debilem non balneetur sed quando sumunt medicinam solutivam neque flobothometur balneetur secundum supradicta in regione sed ipse non debet cooperiri in balneo ad hoc ut recipiat aerem frigidum per anhelitum Et quando est sufficienter purgatus debet fricari in balneo cum vino aut farina fabarum et sapone ʒ xx et parte sua de sale ... et postea lavari cum aqua tepida Et postquam a balneo exierit inungat se prope in locis in quibus apparent pustule / loca autem in quibus apparent pustule ... videlicet aliquid de causis quod sit valde calidum ℞ olei violarum ʒ iii camfore ʒ i incorporentur optime in mortario simul Et postea calefiat et inungatur prope in locis in quibus apparent pustule // Loca autem in quibus apparent pustule ... cum huiusmodi unguento sed prius teneat ... et abscindatur caput ... eius et caudam Postea excorietur et ponatur ... et fundatur super ipsum aceti ... ʒ ... aque lb. i. radicis dragontee ʒ iii decoquantur lentissimo igne quousque carnes serpentis separentur ab ossibus Postea ... ossa et coletur ... panno optime exprimendo et colatura servetur in vase vitreo Ex hoc ... inungatur loca que si fuerint pilosa abradantur primo pilli Et hoc fiat ... postea in sequentibus diebus post balneum ista loca epithimentur cum epithimate quod infra scribam hoc ordine servato Cum primum balneo fuerint loca cum farinis supradictis postea laventur loca infecta cum hac decoctione ℞ seminis ʒ ii aque lb. iii saponis albi bulliant simul lento igne usque ad consumptionem tertie partis et postea laventur cum hac loca confricando ne inter loca ... Postquam autem

a balneo exierit laventur iterum loca ... infectis cum decoctione balaustiarum et ... rubei Postea extendatur epithima ... epithimate ℞ mirabolanorum nigrorum et emblicorum ana ʒ i ... cum ʒ i gallarum et confiantur cum aceto et liniantur super loca infecta Et quia puto bonum esse quod antequam transeat estas vel saltem mensis totius septembris sinon ... cum reliquis medicinis bonum ... medicus quod experimentis usus serpentum ... sibi modum quo debet uti eis et usque ad quantum / Unus modus ergo est iste ℞ serpentes qui nascuntur in montibus ... longe ab aquis Et in hac nostra provincia esse plani coloris et habent caput planum et sunt in medio grossi Et si habent ventrem album sunt meliores et habentur tam caudam et permittat fluere sanguinem et sint de loco sicco longe a palude et aquis Et si habent ... dentes ambabus mandibulis sunt meliores Et tunc statim abscindantur capita eorum et infra per tres digitos et in cauda et permittat fluere sanguinem et ille ... qui est ... agitationis Et a quo plus fluit sanguinis est melior ... postea ... laventur et ponantur in olla nova vel in lebete et ponatur cum eo ... et ad ... aceto et parum de oleo et ad parum de aceto et de sale quantitatis sufficiens et quod parum de pipere et de galanga et bulliant simul quousque carnes ab ossibus separentur et bulliret vinum ... et delectabilior et non minus utilis Et hac decoctione facta comedat patiens carnes serpentis non pauca ... et bibat sufficienter de brodio et incipiat primo sumere non multa quantitate ʒ ii vel iii dictarum carnium et mediam scutellam de brodio et bibat aliquid de vino odorifero vel si vult incipiat a ... quantitate Et debet ... hora ... in horis debitis ... comestionem ... incipiat inflari et ... et tunc dimittat ... et brodium serpentis Et redeat ad ... supradicta non comedendo multum ... Nam ... inflatio ... illa inflata cadet et remanebit cutis nova et mollis Et postea redeat ad dietam et dimittat serpentes et medicinas solutivas ... sepe scilicet ter in mense optima ... vel ... ʒ i ... ʒ i vini decoctionis passularum Et quia forte in hac estate non habebit facultatem comedendi viperas ... illas xxiii septimanas posset venire ad bibendum vinum de serpentibus loco questionis ... quod fit hoc modo ... tres serpentes decollati et excoriati

preparati modo supius dicto per decoctionem et bu
liant in x l. vini donec sint bene cocte vi
pere et separetur caro ab ossibus et vinum colli
dum cum aliquali quantitate alterius vini sibi
simil. et tunc bulliti cum corpore ponatur in vege
te et sit vinum odoriferum album et confectum res
nari de quo vino det simul in prandio
et in cena et tociens bibat aut turbat
in sero aut in festu et non dimittat usum
istius vini // Tercius modus utendi serpen
tibus est modus ab hominibus et unius confec
tus sed tunc scriptis in nostris doctoribus sed
serpentem viuum et excoriatur modo
dicto et sepeliatur in terra donec fiant
in eo vermes deinde recipiatur cum furfuribus
suis et exsiccetur in sole vel cum lento igne
et reseruetur et detur de isto tribus diebus vel
per alium ʒ i. per vice in aurora cum sirupo
de melle vel cum aqua mellis complete decoctio
nis // Quartus modus utendi serpe
tibus est iste nostro et quem recepi a Judeo
meo in hac dispositione et est talis Rx seminum
et florum fenic. foliorum sene intubo
lanorum indorum et citrinorum ana ʒ ß po
lipodii epithimi ana ʒ ii violarum ʒ iii
primum ana sorum seminis feniculi aneti ana
ʒ ii piperis galange ʒʒ ana ʒ i. serpentes
preparati modo supius dicto sed decollati et emde
rati et excoriati et bene loti cum vino et
sale vel aqua et sale ita quod sit quasi serpe
tum libras iii bulliant omnia simul cum sufficien
ti quantitate salis ac si carnes coquerentur
quousque remaneat de aqua libras iii et
serpentes sint discocti quod caro ab ossibus separetur
postea coletur et exprimatur per totum et in co
latura addatur zuchari albissimi libras iii et
iterum reducantur ad ignem et bulliant simul
quousque habeant spissitudinem sirupi de
bentis conseruari ... Iste sirupus pre
seruari continue paratum in vigore suo Et
qui appetit ei vel medico potenti quod det ei
medicinam serpentinam utendo cibis et potibus
ut est scriptum in regimine debet de mane
incipere et bibere ʒ ii huius sirupi cum ʒ iii
aque buglosse aut decoctionis lupulo
rum vel capillorum veneris ... in
aurora et non comedere usque ad vi horas
Et si videt quod bene tollet istam quantitatem aque
buglosse Et istud perseuerare tociens quousque appa
reat corpus inflatum et ipse perturbari in ra
cione Et tunc debet dimittere usus istius
sirupi et redire ad regimen scriptum in prin
cipio subtiliando ... quasi ad medieta
tem consueti quousque videatur excoriari
cutis et tunc paulatim rediat ad regimen
sanorum // Quintus modus Rx serpentes
supradicto modo preparatos libras ii parrorum
ʒ ii aneti ʒ iii salis ʒ i. aque quantum sufficiat
bulliat ʒ i. simul ad serpentes decoctos integra
et quod remaneant aque libras iii deinde tolle

serpentes et tollerantes dimissis ossibus et
pistentur subtiliter Et Rx specierum rosate no
uelle descriptione in... ʒ ii specierum dia
sandalorum ʒ i. commisceantur cum dictis car
nibus pistando in mortario optima commixti
one Et postea de brodio dictorum serpe
tum cum libras iii zuchari simul bulliat
fiat sirupus spissus et sufficienter coctus
qui sirupus simul cum dictis carnibus et spe
ciebus sufficienter incorporetur ita quod fiat
ad modum electuarii De quo sumat de mane
primo ʒ i. et si non videt se alterari suf
ficienter potest addere et sumere paulatim usque
ad ʒ ii vel iii modo horis ante pran
dium bibendo parum vini odoriferi Et
si magis delectaretur cum posset facere dum
sirupum cum reque et commiscendo cum
carnibus pistatis et speciebus quod fieret confec
tio facta in morsellis Sed michi videtur quod
confectio mollis in forma electuarii est multum
utilior Plures alii possunt ymma
ginari modos utendi modis serpentibus sed isti
videntur michi magis sibi conuenire Proprie
primus et ultimus positus in forma electuarii ad
... quid illa vero que oportet
attendere primo ad purgandum superflui
tates capitis cum caputpurgiis et gar
garismis hoc modo // Primo dum apparet
nares inde fiat linimentum caputpur
gium Rx celidonie nasturcii piperis longe
staphisagrie ... pulegii omni ana
ʒ i. succi agnicasti ʒ viii infundantur
et decoquantur donec inspissentur ad mo
dum sirupi deinde coletur et reseruetur
in vase vitreato et infundatur tantum de
decoctione isto caputpurgio usque ad
supremum narium et cum per horam tenuerit
abiciatur et exspiratur per nares postea
aliquid de lacte decoctione lactuce // Gar
garismata autem dum et primo cum absterg
sivus et proprie contra illas pustulas quas
habet in ore et in lingua hoc modo Rx corti
cum ... fici ... ana ʒ i. aristologie
rotunde ʒ ii bulliant cum ... vel aceti
quousque remaneat libra i. lento igne
postea coletur et addatur mellis rosati libra
ʒ et cum illo fiat gargarisma gargari
sando primo tribus vicibus postquam autem hoc
modo gargarizauit gargarizet cum
... in ... libra i. bulliant ʒ i.
sumach et gallarum ʒ ß Sed pro illis
pustulis quas habet proprie ... sat dem
est supius Pro magnis autem atten
datur hoc quod aliquae earum sunt ulcera
te et aliquae non Et non ulceratarum
quedam sunt suppurate et quedam non
Illenientur que non sunt ulcerate neque
suppurate post exitum a balneo Et in
diebus in quibus non utitur balneo
inungantur cum isto vnguento Rx radicum

dragonthee ℥ iiij radicis lauri porrum ℥
ii coquantur simul quousque radices sint bene
cocte Postea radices bene pistentur cum
equali pondere de assungia porcina et
fiat unguentum de quo inungantur dicte pustu-
le // Item pustule que sunt suppu-
rate et per ferrum aperiuntur aperiantur
cum ferro et permittatur exire putredo
exiens Et nunc restat una consideracio in
pustulis apertis et in quibusdam earum ca-
ro bona neque apparet purum neque corro-
sio et isti dicuntur cum unguento incarnatiuo sicut
est unguentum palmeon vel unguentum basili-
conis Vel cum unguento magistrali quod
fit hoc modo Recipe litargiri albi libram i. plum-
bi adusti libram s. cimine alexandrine decocte
extincte in lacte asine ℥ ii pistentur sub-
tilissime et terantur cum sindone Postea
ponantur in mortario et infundantur olei
rosati et aceti vini albi ana partes equa-
les et incorporentur paulatim cum predictis
pulueribus quousque totum appareat sicut mel
tunc Postea ponantur ad ignem et
bulliant lentissime continue agitando cum
spatula de ligno salicis quousque sit suffi-
cienter coctum et optime incorporatum et cum
illo suppositorio curetur usque consolidacionem vel
cum alio consolidatiuo secundum consilium peritissime
dicti // In illis autem pustulis apertis in qui-
bus apparet caro mala vel putrida tunc
apponatur unguentum supradictum de dragontea
Et si non sufficiat commisceatur cum equali
mensura unguenti egipciaci descripti a
mesue // Et si non sufficiant abstergentur
corrodetur locus cum viride herbis cara-
co sale armoniaco et sale vino ana parti-
bus equalibus que pulverizantur et commis-
ceantur maceto ita quod non fiant ad mo-
dum paste Et supponantur ulceribus
illis prudendo cautela peritissime
dicti ne fetus antequam tiscat ad loca
sana Et postea mundificetur locus
a crusta et curetur cum unguento supradicto
de litargiro // Vel si cauterium pote-
ntiale timeatur ponatur aristologie ro-
tunde radix secundum quantitatem loci cauterizan-
do in oleo feruenti Et postea ita fer-
uens supponatur loco quousque veniat
ad carnem sanam et remota crusta cu-
retur cum unguento supradicto de litargi-
ro vel similibus // Et si ista omnia non
contulerint oportet ultimate venire ad
cauteria que fiunt cum ferro ignito et
meliori modo efficacior quod in capite
fiant quinque cauteria unum super commissura
coronali parum super partes medias capitis
2m in extremitate frontis ubi terminantur
capilli scilicet in loco capillorum duo super duo
cornua capitis Et quintum in parte posteriori
in extremitate ossis capitis parum

super Et debent illa cauteria aut in vice una
aut in pluribus prouenire ad os usque Et congru-
ens est discoopertura ossis licet debet radere os
cum ferro ignito in quod statim una postea
remoueatur et postea ista cum ponatur cau-
terium induratum simplex ut solet perforat cutis
Sed quia in nostro instrumento cauteria fiunt in secretioribus
manifesto in locis super dictis si necessitas co-
git fiant cauteria minuta unum super extre-
mitate nasi duo super duas maxillas duo
super spondilibus colli sex super spondilibus dor-
si unum profundius super nodum caude duo super
ancheas duo super iuncturas pedis Et fiunt omnia
profunda penetrantia usque cutem et non di-
mittantur aperta per mensem Et postea conso-
lidentur cum unguento supradicto de litargiro
Debet autem diligens medicus propter suam soller-
tem prudenciam secundum quod videt fortem vel debilem
impressionem et virtutem que approximantur aut
bona inspicit tolleranciam vel malam iuxta
iudicio extimacio aut arbitrario iuxta horum
et frequenciam et qualitatem continuam virtutem
approximacionem et quod addere et quod diminuere
secundum quod sibi videtur cum certa rei quantitas in
morbis nequaquam calamo scribi nec lingua
proferri potest que una res maxime facit hanc
aut nostram arbitrariam et coniecturatiuam
Et quamuis ergo animo comprehendere aliquo si pro-
modo iste debeat liberari vel qualiter ex
obseruacione predictorum virtutum et prospectu semper
pius summi creatoris auxilio Ad quod auxi-
lium impetrandum in consilibus medicorum
usui vel alterius auxilii hortor quantum possum

Consilium in yma-
ginacionibus morbis

26 Iste nobilis iuuenis annorum xxiiij[or] pa-
titur ymaginaciones que nominantur cathe-
ractas et iam sunt in uno oculo totaliter
confirmate infrascripto Et deus sit dator auxilij
Primo debet in cibis suis comedere panem
de frumento bene fermentatum et bene coctum et
caueat ab azimo et a pane aliorum granorum
Carnes sibi conuenientes sunt pullorum perdi-
cum fasianorum turturum pipionum auicularum
passerum degeneratorum in arboribus et pratis
et capreolorum et lutulorum porcorum et castra-
torum et aliorum Et de aliis carnibus dimittat
Et non comedat capita neque colla neque
interiora neque sanguinem Et si come-
dat casein comedat quam paucissimum Et potest
comedere vitellos ouorum gallinarum sine
ferculo sine cum ferculo dummodo non sint
multum cocti // Pro ferculo conueniunt
sibi feniculum borago et buglossa et ma-
iorana et ysopus et thimus et serpillum
Et herbe odorifere et rape Sed caules et
bletas et lactucam et affancellos et cucurbitas
et sinapi et cepas et porros omnino dimittat

et potest uti brodio ciceris et panecocto sed
debet dimittere victualia de pasta et legumina
potest tamen sumere ?piumatam? et amilum // De
fructibus potest uti mellonibus prunis et ?rubus?
bus et uvis antequam cibus post cibum prius de
?be? et pomis coctis et avellanis et amigda
lis et aliis cum conditis sed omnium fructuum dimit
tat multitudinem // De radicibus potest
uti radice petrosilini et pastinacha et
enula Et potest uti pro salsamento capperes
et ?spigos? et rutam Et de speciebus que
in usu communi sunt … quod ?non? comedat mul
tum ?acri? // Potus suus sit vinum ?rubeolum?
aut album aut ?patitum? temperatum
cum aqua mellis Et potat parum et non
repleat se cibo proprie in cena Provideat
sibi quod omni die habeat beneficium ventris Et
si non potest … sumat ʒ j. … in
brodio … aut faciat clistere
vel suppositorium // Habitatio sua sit in aere
claro sicco Et si potest in solario // Labo
ret ambulando ieiuno stomacho et maxi
me cum partibus inferioribus est laborandum
ita quod caput non multum agitetur et si
non potest laborare … faciat se fricari …
in … Et per … vel fricationes per
tinet caput … Et non legat litte
ras valde minutas Et post cibum non
laboret nec legendo nec scribendo //
Dormiat … incipiendo duabus ho
ris post cenam et dormiat capite bene ele
vato et corpore bene cooperto Et super altero
latere in camera bene … et clausa
et caveat sibi a sompno meridiano et a
dormitione sub radiis solis et lune et
maxime quando intrant per fenestram et a
dormiendo in loco humido Et si necessitas
cogit eum dormire in meridie sit longe
a prandio et capite bene elevato // Caveat
a coytu et tristicia

Veniendo ad me … la

Cura sua in mense Julii Et ipse fuit
purgatus in anno illo pluribus vicibus et nunc
de novo allaqueatus in parte post non
usque ad medium septembris proxime futurum
fuerit … ordine Primo omni mense bis
sumat aliquod leve purgatium ventris
sicut … ʒ ij … descriptionibus
aque … posite a mesue in capitulo
de decoctionibus et infusionibus in primo
loco aut xij ʒ pulpe cassie cum decoctio
ne x prunorum et ʒ s tamarindorum
et ʒ ij violarum aut de aqua lactis capra
rum ʒ x in quibus … steterunt
infusi polipodii et sene epithimi ana ʒ
ij et colatur de mane et bibatur tepi
dum Aut si abhorret potiones
sumat pillulas de yera ʒ s agarici ʒ j
salis gemme … pille et

sicco de epithimio Et … medicine
non indigent custodia et dicit …
aurora non semper dormiendo sed aliquan
tulum quiescendo et postea debet prandere
hora sua Et potest hora in mane ante cibum
debet masticare ʒ j s huius …
staphisagrie ʒ ij mastic ʒ s … simul
et misceantur per horam spuendo illud
quod venit ad os et hoc quia …
alio purgatorio capitis Item quod est pur
gatus et non sentit … utatur …
… et est usuale inungere na
res interius cum oleo de yreos calefacto
usque ad superiora Et … isto est inungere
de oleo de … Et …
… est inungere cum succo … porri
… aut ponere …
… in vase de mane et teneat ista
per mediam horam Item … semel in
septimana faciat gargarismata et usuale
et leve ex aqua mellis cum …
gargarizando in una hora vij vel
octo vicibus … gargarismata est
ex aqua mellis et oximelli squillitico
ana partibus equalibus Et … aceto
squillitico aut aceto distillato quo
gargarizantur tepide sex vicibus in hora
una Et … non est valde
abhominabile Item hoc tempore teneat
in camera et in manu et in lecto ubi
… dormiet sacculos plenos de maiorana
sicca … quod fere continue sentiat illius
odorem In oculis vero in hoc tempore
ponat de mane … gargari
smate vel masticatione aliquod coli
rium de istis Primum est leve sed …
…
eufrasie ana partes equales distillentur
in fine maii sicut distillatur aqua rosa
ta et reponentur in vase … de vitreo
… et de aqua
ista ponatur una gutta in oculo de
mane // Collirium aliud …
…
… ana …
ponantur in ampulla stricti orificii et
claudatur orificium eius bene et exponatur
vas soli per duos menses et in omni mense
… eius et abiciatur sua
fex Et postquam duabus vicibus in duobus
mensibus est abiecta sua fex ad …
… que remanet ponatur iste pul
vis subtilissime tritus sed aloes …
… in sole et de isto ponatur
in oculis Et hoc … quatuor
… tantum media // Tercium aut colli
rium est … sed colere inveniente in
felle tauri galli aut … ʒ s mell
… ʒ s succi feniculi ʒ j misce
et ponatur in oculis gutta una …

Et fiat illo est ℞ aque rute lb i sapin
ʒ vi et recipiatur in ampulla vitri et po
natur gutta una in oculis semper tamen bene
agitando ampullam antequam gutta ponatur
in oculo // Fortissimum colirium in quo
invenitur impressio manifesta quod est vehe
mentissimi doloris est istud ℞ fellis yrci
fuis exsiccati in vase eneo ʒ x pulveris
... ʒ i s saponis ... ana ʒ ii
fiant ex eis sicut scitur et ...
et modus administrandi est iste cum pro
ponatur de aqua rute quantitas que tenet
medietas corticis avellane super cortice ...
... vel in scutella dicta cum dicta aqua
de lapide polito valde et tunc fricetur siccus
super cortice vel in scutella dicta cum dicta aqua ita
quod parum de eo in aqua dissolvatur et postea po
natur aqua in oculo ... una gut
ta vel due gutte de ea Et si videtur
infirmo quod potest tollerare maiorem mordica
tionem quam faciat dicta aqua in sequenti vice
tantum fricetur siccus in aqua quod plus de eo
dissolvetur quousque venerit ad mensuram
quam possit tollerare Et eodem tempore de
beat uti electuariis conferentibus visum quorum pri
mum est ℞ eufrasie ʒ iii seminis feni
culi ʒ v nucis cubebe cinamomi piperis
longi gariofilorum ana ʒ i pulverizentur
subtilissime et tunc recipe mellis despuma
ti lb i succi feniculi succi celidonie cor
rectorum et depuratorum ana ʒ i ... succi
et fiat electuarium cum melle quousque habeant
mellis ... spissitudinem et conficiantur
cum eis species superdicte Et fiat electuarium
de quo sumat ʒ ii pro vice in aurora
et sero quando vadit dormitum Et est etiam
utile loco predicti electuarii ... quod
fiat hoc modo ℞ ... thimi recen
tium lb i mellis ... lb i mellis
... et despumati lb ii ... ge
me ʒ ii ... in forma electuarii ...
... de quo sumat ʒ s pro vice et
... solvit ventrem et utile maxime
in temporibus frigidis Simile electuarium pot
est de eufrasia // Adveniente autem me
dio septembris sumendo prius hunc sirupum
sex diebus ℞ oximellis squillitici mellis
rosati colati ... de endivia ana ʒ v
sirupi de aqua feniculi ʒ i misceantur
et est sirupus pro una vice sumatur
calidus in aurora sex diebus et superdor
miat // Sumpto sirupo purgetur cum illa
medicina ℞ pillularum cochiarum ʒ s
pillularum aggregativarum et indarum ana ʒ
... conficiantur cum aqua rute fiant
pille septem et sumantur in vice una
... duabus horis ante diem et superdor
miat per horam Et per illo die observet
regimen medicinarum Facta hac purga
tione usque ad principium martii omni mense

... tribus vicibus ieiuno stomacho sumat ʒ i s bo
ne triace et antequam prandeat ... horis sumatur
tur cum ʒ ii aque mellis Item eodem tempore
utatur etiam masticatoriis et gargarismati
bus caput purgantibus superdictis ... quod
in estate et maxime illo estivo ... thimio ... pille
quibus debet uti quasi sine custodia sunt pille
... sine quibus ... nolo ... Nicolay
de quibus sumat ... in mense ʒ i pro
vice aut eundo dormitum aut statim post ...
... Et similiter debet uti ... ponere ... in
oculo Et debet attendere quod iste laqueus qui iam
est usus debet teneri ad plus per quadragin
ta dies Et si contingeret quod non videretur sibi in
hiis quadraginta diebus convenienter quod ...
ret quantum oportet ponat parum de pulvere viridis
eris super corda in loco ... debet ...
neri et in capite quadraginta dierum remo
veat cordam et permittat consolidari po
nendo super unguentum ... sive de
litargiro // Adveniente autem vere in prin
cipio martii sumat sirupum sex diebus qui supra
scriptus est in mense septembris Et post ... su
mat loco pillularum superscriptarum pillulas
fetidas cochias ana ʒ ... et conficiantur
cum aqua feniculi Et debent sumi cum bo
na custodia duabus horis ante diem // Post
receptionem harum pillularum si sibi videtur
quod imaginationes sunt ... post ...
... in sex rebus non naturalibus incipe pau
latim dimittere medicinalia et dimittat
masticatoriis uti gargarismatibus pillulis
caput purgantibus ... puta semel in
septimana vel bis illis quibus utebatur
omni die et semel in mense purgatione
sine custodia et in oculis debet ponere ...
... // Et si aliquando rediret ad ...
tionem visus vel ingrossationem imagina
tionum redeat ad purgationem et ad me
dicinam omnium superdictorum Et post hec faciat
iterum apponi laqueum sicut fecit prius aut
ponat cauterium super extremitate ossis capitis
in parte posteriori potentiale vel actuale aut
faciat fieri cauterium super commissura coro
nali in parte anteriori capitis in medio
... quod descendet usque ad os et hoc
potest fieri cum cauterio facto de capitello ...
... usque ad inflammationem
et sufficit quantitas ... quod non erit
... os post ferro cum igne ... semel aut
bis tangere os ita tamen quod ... multum ...
deretur eius operatio et sufficit teneri ... xl
diebus Et ego puto cum adiutorio dei ista
sibi sufficere

90 **Consilium in podagra calida est istud:**

Iste nobilis vir et venerabilis ...
... consilium super ...

fere lx et naturaliter colerice complexionis et macer et
ab annis xxx et circa incidit dolorem podagre quod
quibusdam vicibus a causa calida provenit
et humoris solum in uno loco scilicet in iunctura
pollicis pedis et cum liberatur evadit absque
lesione potens ad exercitia sed desiderat li
berari ita ut non redeat vel saltem minua
tur ut non magis se extendat ad quod propter
quaerendum consilium sit gratia auxilii data propter
incipiendo a regimine et breviter // Primo
igitur cavendum est ab aere multum calido et
etiam multum frigido dicta causa sed debet
aere medio et temperato uti ita quod in estate
tempore locis habitationis utatur frigidis bassis
et humidis Et in hyeme prohibeat nimium
frigus cum igne // In cibis sit quoad quantitatem
temperatus Et in hora cene ipsum licet propinquum
studium et maxime quod non bibat in comestio
ne carnium et ovorum Primo comedat mo
derate usque ad saturitatem et caveat cibos
acutos sicut illos qui sunt conditi cum mul
to pipere et cum rebus acutis sicut allea
et porra et cepe et sinapi et eruca Et
caveat primo diligenter in cibis insipidis
sicut sunt panis ex optimo frumento et
bene fermentatus et coctus sed non superflue fer
mentatus nec salitus et carnes pullorum et
perdicum et edorum et vitulorum et fasianorum
et castratorum de monte et capolorum et le
porum et porcorum silvestrium non valde mag
norum Et sint condite cum agresta et rebus
frigidis sicut succo citrangulorum vel granatorum
vel similium et non cum aromatibus nisi in tem
pore hyemis et tunc sint pauca Et vitet
pisces et columbos et animalia multum
grossa et ventosa et pinguia Et potest
uti vitellis ovorum cum agresta non multum
coctis Et lacte si capiatur sine alio cibo
Et si in estate ex tabe fuerit butirum sed ca
seo veteri salito caveat Et potest piscibus
non magnis et habentibus squamas et
natis in fluvio currente non in lacuna
et boni odoris et saporis // Ex fruc
tibus uti potest piris et pomis et granatis
post cibum sed nuces et ficus siccas et pi
neas dimittat Et tollerantur amigdale
et melones et cucurbite in estate sed ce
rasa dimittantur et persica // Ex herbis
potest uti endivia domestica et silvestri et
lactuca et borragine et lingua bovina
et in estate portulaca Et potest uti mal
va et anaguallis et volubili magna
si non habet beneficium ventris Sed alleas
et caules et blitas et capucios dimittat
Ex granis potest fercula facere sicut ordeo
farre panico milio // Sed de pastis frumen
tinis faciat sicut pastillos et laganas
nz sed de faseolis nec fabis // Sed pisis potest tol
lerari sed raro // De radicibus potest in hye
me uti decoctione radicum petrosilini cum

cum suis carnibus et potest uti pastinaca et
siseris gratia provocandi urinam et rape
et napones pro quibusdam vicibus tol
lerantur et boleti et fungi dimittantur
omnes Et carnes et vitelli Et intesti
na ex ovis et caseo mixtis similiter di
mittantur Sed fercula aut ex herbis su
pradictis aut ex radicibus aut ex granis de
frumento tecto aut vitellis ovorum non mul
tum coctorum / Aut ex fructibus sicut amig
dalis aut frumento tecto aut non tecto et
hoc sigillatim aut coniunctim Sapores autem
faciat cum speciebus scilicet agresta cum granato
succo sicut citrangulorum mixtis pomis
acetosis cum amigdalis et similibus Sed
caveat acetum et multitudinem aro
matum Et non comedat in una men
sa multa et varia cibaria sed unum vel
ad plus duorum modorum nec sumat cibum
cibum nisi bene digesto primo In tempore
pro quo non dolet est exercendus mane
ieiuno stomacho exercitio ambulandi et
equitandi ita tamen ut non doleat mem
bra lesa quantum possibile est et sit exercitium
non multum forte sed moderate am
bulationis usque ad principium lassitudinis
Et sint fricationes in mane post emissio
nem superfluitatum superiorum sicut brachia
et spatule et nates et pectus cum ma
nibus per etiam partes hore Et sit madi
le lenes et fricationes mediocres non
valde fortes Et cum dolet propter im
petum doloris non exercitatur sed vitet
motum et tunc sine comodum Sed in de
clinatione doloris debet incipere exercitium vel
saltem exercitio equitandi aut faciendi
se portare in curru aut in lectica aut
in navicula Et ideo caveat superflui
tates exercitii facientes dolere membra et
anhelationem exercitium quia prohibet
dissolutionem superfluitatis membri Et post
cibum vitet exercitium omnino et vitet intro
itum in stuffam et aquam calidam quia
ponunt humores in cursu nisi fuerit aqua
termarum de aqua dicam infra // Dor
miat in die naturali et sex horas
usque ad septem in lecto bene molli et
strato ita quod non habeat inequalitates
et plicaturas sed in estate sit culcitra una
grossa media inter pennas et inferiora
linteamina Et dormiat in nocte et
si non satis dormit in ea dormiat
in mane aut horas et ponat alium dum
tum et supine super cibum vitet quantum
plus possibile est et dormiat capite
bene elevato et corpore bene cooperto Et
oportet quod omni die habeat beneficium ven
tris Nam evacuatio et propter superfluitatis
ex magis est conferentibus et
quia non correspondet faciat aut

christe aut suppositorio aut comedat ferr
li ex prunis vel ex tamarindis vel ex
mirabolanis citrinis aut ex foliis sup
ra ita ut omni die semel habeat ventris
beneficium Caveat ab ira tristicia et in
nimis cogitationibus et a coitu quod qua
ntum possibile est et hoc de regimine

Ad melancolia

Descendo particulare est et quod omni anno in
vere circa medium marcii aut si dolor
solet ipsum invadere pluries precedentem an
tempus consuetum invasionis purget Et
primo sumat hunc sirupum sex vicibus
scilicet sirupi de bisanciis ℥ i sirupi de en
divia ℥ i aque endivie et feniculi ana
℥ i ß et prima vice sumat calidus
in aurora Sumpto sirupo sex diebus
purgetur sequenti die cum istis pillulis
scilicet pillularum de serapinis minoris descrip
tione mesue ʒ iiii et sumantur una
hora ante diem et non comedat nisi transac
tis sex diebus horis et non stet per horam
comedendo post earum assumptionem non dormi
at post usque ad complementum operationis
earum et cum est prandium per horam post
post dormire parum si molestatur a sompno // Et
facta ista purgatione ex intervallo sex
dierum postea sumat iiii vicibus in vinone
se incipiendo octo diebus post has pillulas
scilicet de ista confectione scilicet cinamomi cina
momi ana ℥ i ʒʒ ℥ ii gariofilorum cube
be ana ℥ ß turbit albi gummosi et cum
mini et nucis moschate ℥ i diagridii
℥ i ʒ i zuchari ℥ xv sumat pro vice
ʒ iiii vel v pro vice una hora ante
diem ista una purgatione sufficeret ad
plus et cum accessio eius consuetudinis si
iterate sufficiant melius erit et in quo
bis in anno molestaretur ante consuetum
tempus molestationis purgetur ut nunc
dicitur incipiendo per mensem ante Et
si est homo iuvenis venas latas et consue
tus flobotomari non obstante etate possit leviter
se flobothomare in vere v diebus post
primam vicem purgatione // In tempore autem
sanitatis satis semel in mense sumat ℥ i
harum pillularum in aurora et sunt sine
custodia scilicet pulveris yere pigre de o
rebus ℥ i agarici albi et lenis ℥ iii
salis gemme ℥ i fiant pillule cum succo caulium
ut dicitur sumantur Et post purgationem
dum est sanus sepe sepius post purga
tionem et cum non sentit corpus multum
repletum utatur fricatione ad sedem mu
tuas pedes et manus et inmo stoma
tho per etiam partem hore cum unguento quod
fit scilicet ex sale prius optime trito et posita
in mortario incorporato cum tanto oleo oli
varum quanti sufficit ad hoc ut habeat

formam unguenti et post lavet cum hoc modo
Et conveniunt sex vicibus in septimana la
vare pedes et crura et genua et ma
nus et brachia cum ista lavanda scilicet aqua
farinacionum lb xx salis lb x dissolva
tur primo sal in aqua dicta que fiat te
pida et post addatur aceti ℥ vi pulveris
balaustiarum lb i Et cum ista lavetur sero
et mane cum surgit a lecto et non sit
multum calida et sufficit una lavanda
quousque non habeat malum odorem // In
hyeme autem et in temporibus frigidis
si fiat sibi calciamenta de panno lini dupli
cato et infuso sale trito que calciamen
ta in sero calefiant et teneantur in
pedibus in nocte // Et in tempore calido
maxime confert ei usus tasiandellorum comede
do in mane quando surgit a lecto ℥ ß pro vice
Et prosunt valde in cibis lactuca portulata et
endivia Et si in die sitit bibat iulep violatum
aut rosatum aut sirupum de pomis simplex
aut granatis cum aqua frigida distemperati
Et si urina sua appareat multum tincta post cena
ctationem ponat in mane et vesperis stoma
cho calido super epar epithima ex aqua
endivie ℥ x aceti ℥ ii sandalorum albo
et rubeorum ana ℥ infundatur pannus lineus
intus et supponatur epati non multum
frigidum et innovetur ter in mane Et de
sero vomere omni mense semel duobus diebus
uno post aliud in mane post assumptionem pran
dii est de rebus maxime conferentibus Et mo
dus est iste comedant cibi dulci untuosi
si molles salsi sicut sunt fetoli et bro
dio pinguium et caulibus aut malvis aut
blitis aut porris aut cepis aut carnes
castrati elixe pinguis et bene salite et bi
batur vinum dulce/ et comedat festina
ter Et post moveatur velociter per gradus
ascendendo et descendendo et inclinando se
Et in fine medie hore supponat spatu
las de torto et liget et post habeat fasciam
et fasciet oculos cum illis Et tunc pennam
intinctam in oleo dulci tenens gutturi
ei imponat ut tantum vomat Et in fine
lavet sibi faciem cum aqua in qua sit pau
lum aceti Et post non comedat nisi fames
fuit fortis et tunc comedat panem de pullo
asso preparato cum succo citrangulorum vel cum
agresta Et similiter fiet sequenti die
et hoc omni mense si non fiet eodem ultim
diem mensis primo eius decima die fiet xv
quia xx Et talibus modis variando vomat
Et ista videntur mihi pro preservatione suffi
ce // Sed si morbus incipiat provoca
tus est primo vomitus potando decoctione
rafani fortis cum melle Et purgato vomi
tu purgandus cum pillulis de fumoterre
est medicinis Et si adsint signa multi
tudinis sanguinis primo flobothometur

de brachio in directo loci doloris sun vigorie
[illegible] quibus lavet factis pedes et teneat
in decoctione foliorum salicis in aqua pluvie
tribus et aceti parte una. Et si non scilicet suppo
nat loco doloris emplastrum quod sic fit: Recipe
medulle panis et farine ordei ana ℥ in
lactis mulierum quantum sufficit ad infundendum
et incorporentur bene et superponatur. Et si
loco predicto dicitur multo existente loco calo
re purgetur hoc modo et est melius: Recipe
mirabolanorum citrinorum ℥ v contundantur
grosso modo et ponantur in iuleb vio
lati ℥ iiii^or et dimittatur parum bulli
re post sic dimittatur per diem postea co
letur et addatur de succo rosarum eller
tinarum ℥ ij et bibatur. Et in hiis diebus
fuerunt dicta sine carnibus et ovis et vi
no usque ad vij. Et sit contentus in potu
aque ordei in principio aut cum vino granatorum
aut cum zucharo et non bibat vinum
nec aquam mellis nisi adveniat declinatio
et quando non bene assellat imponat
clistere [illegible]. Et quando declinat balneetur
locus doloris in aqua tepida multum sal
sa in qua ad libras xx aque sit posita ℥ i
sulphuris vivi et ℥ S aluminis rubei et
in declinatione moveatur modis dictis
in regimine. Et potest comedere pullos magistrales
et succo granatorum et similia. Verumtamen
quoniam ad cet morbus utile esse iste consilium
pluris medici quia tot rerum quantitas
nec calamus scribi nec lingua proferri potest
Ideo oportet quod sit in arbitrio medici singu
dus [illegible] occurrentium. Et hec sunt sine
pompa sed pro utilitate dicta

64 **Consilium in difficul
tate urine est tale**

Illud quod manifestum est huic egregio vi
ro Iohanoli de carpo est difficultas uri
ne et cum mingit per multum conatum propter
dilatando [illegible] vel alium [illegible] diversum in
mingendo mingit aliquantum parum expelle
do longe. Et postea statim mingit ac
si urina a virga cadet et mingit parum
[illegible] precedente in [illegible] appetitu et absque
ardore licet quandoque et raro habeat aliquem ar
dorem in capite virge et urina est citrina
intense citrinitatis intendens ad colorem rubeum
absque sanie vel pectal et absque dolore in
instrumentis mingendi nisi quando in osse vel
in os caudale sepe sentit dolorem pro
prio in equitando et eveniunt sibi hec
iam sunt sex menses postquam invernando
et dormiendo hyeme pro multotiens
multotiens tolleraverat forte frigus. Ex
quibus dictis elicitur quod causa huius difficul
tatis urine non est ardor urine quia ces
sante ardore remanet difficultas nec

est defectus membrorum super vesicam existentium
quia urina pervenit ad vesicam neque est
vel apta in mictibus urina ut neque debili
tas [illegible] virtutis vel apta [illegible] opi
lationem attenuatoriam propter carentiam sig
norum talium apatium. Et quia satis sentit
urinam que in vesica sed solo videtur debilitas
expulsive propter dispositionem paraliticam in vesica
et debilitate aperiendi lacertum constringentem collum
vesice. Et quia in hora voluntatis mingen
di comprimendo vesicam et pectem illum pro
pter iuvamentum videtur quod non solum sit hic
casus reducendus ad paralisim sed admollifi
catione qua scilicet pharato corpus vesice et
clauso collo de quo loquitur auctor in capitulo
de dislocatione vesice licet non absolvat a suf
ficione in origine nervorum et ossicalitha
tum differentiam virtutem motivam ad vesi
cam et quia purgam ipsum pluribus vicibus
et dedi [illegible] in istis casibus graves et cum
hec misi ipsum ad balnea sulphurea nec ha
buit notabile adiutorium. Iudico casum
esse fortem et firmum aut quia pluribus me
sibus stetit antequam recepit curam sicut in ter
tia dicitur omnis quod casus prolongatur sex me
sibus non recepit curam aut quia materia
rea est multum profunda et adherens ner
vis vesice in poris strictis sicut tinctura
in panno. Sequatur igitur clarissime doc
tor et mihi frater amantissime et dabo
consilium tuo tam grandissimo medico moderam
proprie in quantitate tam quoddum quod ponderis
quam etiam temporis et necessitatibus in [illegible] re
et pluris medicaminum de quibus in [illegible]
quas invocato primus domino auxilio
// Ut igitur in regimine sunt brevis dico
quod aer sue habitationis debet esse calidus
et siccus licet non multum excessive ca
lidus. Loca hec et vesicam debent tene
re calida ita quod in estate feminaliasint re
tro et ante usque ad umbilicum aut saltem
super ossa ylium. Et fiat sufficientia ex
pano de lana est melius et in hyeme de
pelle vulpina. Et caveatur frigus in
spina et in capite quia sunt radices
nervorum. Et sic caveatur humidus et
habitatio in terreno et stare sub radiis
lune. // Ieiuno stomacho exercitium
ei conveniens et proprium quo laborent supre
ta scilicet et postea exercitat se extra ambu
lando et faciat fricatum quantitatem palm
pectinis et spine. Et illud quod est [illegible]
et pergam fricatione calefaciente. Et per
cibum non multum ei laborans [illegible]
netur quod non solum de mane stomachus
sed intestina et vesica evacuentur antequam
se exerceat et durat exercitium non multum
forte et velox usque ad principium lassitudinis.
Et si ingrediatur stuffam aut furnum
calefactum aut tina in fumo decoctionis

calamenti ysopi thimi abrotani lauri et he
rbe consimilium radicum urtice et similium
herbarum cum quibus ponatur sal sulfur et
alumen bis uel ter in septimana ieiuno
stomacho cui sibi competunt conuenientes debet
sudare post quod habeat bis fluxum uentris et
si aliter non habet debeat sudare et uti cliste
re. Et conuenit cliste decoctionis camo
mille mellilotorum [illegible] montani [illegible]
centauree minoris thimi salis semel in
septimana [illegible] et cliste decoctionis
coloquintide usque ad ʒ i [illegible] ligate
in panno et postea cum predictis rebus Et
in eis usum oportet in clisteri ponere olei
[illegible] olei rutacei olei uulpini ana ʒ i
[illegible] ana ʒ ß salis quantum
sufficit Et semel in septimana est ponendum
gera logodion aut gera diaxaloe quantitas
ʒ ß loco ierapigre // Dormiat eius sum
piat quod sit sex horarum inde [illegible] et in
piat duabus horis post cibum in camera bo
na in [illegible] clara [illegible] calida [illegible] clausa
capite bene eleuato et corpore coperto super al
terum latus et semper nocte non in die Et
si dormiendum in die sit in mane ante [illegible]
ieiuno stomacho

Iu[illegible] uinum est et bis [illegible] dentibus que
ne[illegible] sibi et bonum delinquentibus
ad calorem Et de panis debet esse de bono
frumento bene fermentatus et bene coctus et de
[illegible] a pane [illegible] [illegible] [illegible]
precipue [illegible] et qui desiccat [illegible]
et decoctione Et carnes meliores eius
sunt carnes uolatilium et carnes capreo
lorum et leporum iuuenum et dammarum et
[illegible] et uulpium si placerent [illegible]
loco carnes edorum et quarto carnes uitu
lorum lactancium Et quinto carnes castratorum
[illegible] Et inter aues bone sunt perdi
ces fasiani auicule arboree turtures
columbi pulli non tam bone anseres et
anates Et meliore [illegible] eorum sunt
asse aut frixe in patellis Et si sunt
elixe eliguntur cum subtilibus ponendo
aliquid de pipere uel cinamomo uel de
radice petrosillini uel herbis calidis
sicut serpillum et ysopus et thimus et
similes et tollerant in brodio [illegible]
[illegible] // Sanguinem et [illegible] et capi
ta et colla et lac et caseum et ostrea
et [illegible] et anguillas [illegible] est cum
[illegible] si oua gallinarum recencia et [illegible]
assi et frixi cum aliqua quantitate aromatum
sicut piperis uel cinamomi sunt conuenientes
// De [illegible] tollerant risum et milium
et panicum et brodium [illegible] et alia [illegible]
[illegible] De herbis dimittantur [illegible]
et humide sicut lactuca et endiuia et por
tulaca endiuia spinachia et similes si
tollerant borago et buglossa et melissa

Et conueniunt ysopus et thimus calami
ntum et origanum serpillum pulegium
menta sicca rosmarinus saluia abrota
num absinthium et similes herbe odo
rifere // De radicibus uero pastinata
alba et dauci et radix petrosilini et simili
ter napones et rape dimittantur et tollera
ntur alea et porri et cepe et [illegible]
[illegible] qui non timetur [illegible] ad
caput et similiter [illegible] [illegible] [illegible]
et eius conueniunt ratione quasi medicine
[illegible] capperes et [illegible] conueniunt ratione
solarii // De fructibus dimittat humidos
precipue uuas et qui sunt recte ardore [illegible]
[illegible] etiam sicut sunt auelane et [illegible] tol
lerantur et [illegible] sunt conueniencia et
conueniunt etiam [illegible] dulcia Et tollerantur
pira [illegible] cocta cum bono uino
et condita cum [illegible] et aromatibus Et relique
humidos fructus dimittat sicut [illegible] et
anguriae et melones [illegible] et de
[illegible] tollat [illegible] melone [illegible]
[illegible] etiam sunt et utiles // De aromatibus
potest suscipere sicut piper et [illegible] et cina
momum et [illegible] et similia si [illegible]
[illegible] sunt dimittenda potius [illegible]
[illegible] est aqua mellis uel uinum rubeum cum
aqua mellis [illegible] Caueat ab usu uene
[illegible] est possibile Et [illegible]

Quid ad medicinam laxatiuam non purgatiuam

est ex ordine [illegible] usque ad [illegible]
septembris [illegible] diebus semel ʒ i
[illegible] pillularum de yera simplici
ʒ ß piperis ʒ iii confice pillulas cum aqua
saluie [illegible] maiorana et sunt [illegible]
custodia // Semel autem in mense [illegible]
[illegible] pillulas [illegible] pillularum [illegible] ʒ ii
pillularum [illegible] ʒ i fiant pillule [illegible]
cum aqua maiorane [illegible] duabus ho
ris ante diem cum bona custodia Item
[illegible] diebus [illegible] masticatorio
uel cum radice piretri uel cum mastice et
[illegible] piper uel cum mastice uel
[illegible] et stafisagria ana partes equales
uel cum mastice et cera ana [illegible]
[illegible] ligni aloes [illegible] ana
x[illegible] stafisagria piretri ana ʒ [illegible]
[illegible] masticet [illegible]
[illegible] horam ieiuno stomacho // Etiam
[illegible] gargarizando aqua
mellis [illegible] sinapi aut cum pipere aut
[illegible] distillatum aut gerapigram cum
aqua mellis Item [illegible] caput [illegible]
[illegible] ponendo aqua maiorane aut [illegible]
[illegible] aut ponendo in [illegible] in [illegible]
qui non sunt pillule [illegible] [illegible]
[illegible] ʒ iii [illegible] ʒ ii ʒ [illegible]

sumat ℥ ij vel post iter tribus horis ante cibum
Item in ungento pectoris et illud quod est
inter anum et testiculos cum hoc ungento: Rx olei
de eufurbio, olei costini, olei vulpini ana
℥ i, pinguedinis anatis, ysopi humide
ana ʒ ß, galbani, oppoponacis, armoniaci ana
ʒ i ß, cere parum, et fiat unguentum // Et propter
medium Septembris purgetur capiendo
hunc sirupum: Rx oximelis squillitici,
sirupi de sticados ana ℥ iii, aque maiora-
ne, aque salvie, aque ysopi ℥ iii, misce
et est sirupus pro quatuor vicibus. Sumat
calidum in aurora et super dormiat per ho-
ram. Dimisso sirupo purgetur cum istis
pillulis: Rx pillularum de eufurbio ʒ i,
pillularum fetidarum ʒ i, fiant pillule quinque
cum aqua maiorane, recipiat duabus
horis ante diem cum diligenti custodia.
Item vomitum ante aut post et in autump-
no si posset utile est vomere semel
in septimana aut saltem bis in mense
post prandium hoc ordine quod in prandio
sumat carnes pingues decoctas cum mul-
to sale et secundum de copis aut de por-
ris et bibat vinum dulce et comedat
multum et festinanter et sumpto cibo aut
ambulat aut voluat se super lecto et
postea bibat ℥ vi decoctionis raffani
matero et raffani macero et aqua cum
ʒ i mellis dissimulati et postea vomat
exquisite sive cum alio saltem cum adiutorio
penne et alorum precedentium. Item loco
eius cum diaquilone supra posito est istud
valde utilius: Rx baccarum lauri et
foliorum eius siccorum ana ʒ iii, castorei ʒ ij,
baurach armeni ʒ i ß, aggregentur omnia cum
oleo de granis pini et postea distemperentur
cum melle et fiat electuarium, dosis est ʒ ij
cum vino. Item diacimimum cum foliis rute est
valde utile. De rebus vero simplicibus convenien-
tibus sunt sicut oppoponacum si sumatur de eo ʒ ß
iiii horis ante cibum et cuminum similiter bibant
ʒ ij cum aqua mellis et semen agni casti
in simili quantitate // Res autem convenientes proprie-
tate sua sunt testiculi leporis cum siccantur
et bibuntur cum vino odorifero et hoc pluri-
bus vicibus et similiter guttur galli cum
adurimus et bibitur cum aqua tepida // Et
si illa non sufficiant oportet quod iniciatur
in vesicam oleum rute ʒ ij pro vice cum ʒ ß
butiri cocti et ʒ ß castorei, aut oleum
cuminis asini cum butiro et castoreo me-
dio et est fortius. Item in ultimis in-
ungentur pecten et loco circa vesicam
et per virum planum super caudale palmum
usque ad finem dorsi cum unguentis rubificativis
sicut oleum de eufurbio et sinapi quoniam
rubificetur loco
Et sic est finis istius consilii

65 Consilium in preservatione
a lapide et est tale:
Iste magnificus et venerabilis pater est
c. lxx. complexionis naturalis colerice qui pro-
certo non dissimilis in complexionem accita
colericam cum temperatura sue etatis sed temperata
sit colerica cum esset consuetus plurimum habita-
re calido, his duobus annis laborauit
equitando maxime in regionibus frigi-
dis et incidit iam sunt duo mense in do-
lorem renalem ex calido et arenulis et passus
febres que licet invaderent omni die quia
tamen multum sudavit et humiditatem sa-
tis longam puto quod fuerunt ex materia mix-
ta ex colera et flegmate. Habuit etiam ra[...]
stomachum debilem. Et tamen meditando
frequenter in edendo frigidum in ore et
calidum in fundo. Et ego puto quod sto-
machus sit debilis cum primo a minutiono
pinguedinis rebus et vino sit tam
fortis in digerendo omnia sed facile multa
bona bene digessit. Est etiam intenturus ma-
re per longa navigatione cum rei est tamen
multum consuetus nec sentit nauseam
vel similia accidentia que alios na-
vigantes molestant. Et petit super preser-
vatione a lapide et conservatione sue
sanitatis et regimine in recreationibus in ma-
ri sibi dari consilium consideratis omnibus circum-
stantiis scilicet etate complexione dispositione stoma-
chi preteritis egritudinibus et futura naviga-
tione. Et ego faciam invocato primus
divino auxilio // De aere quia oportet
ipsum navigare parum dicam sed tamen
in prima dicit ipse aerem clarum temperatum
vel uentum parum ad humiditatem tenden-
tem. Et in hac estate medio et temperetur
vel cum flabellis et qui potest cum ramis ar-
borum frigidorum et herbis frigidis non
tamen habeat negligentiam in tenendo
stomachum calidum et intestina ita ut
bene digerat. Et si de nocte super stomacho
et intestinis teneret fasciatim unam
peciam scarleti esset sibi utilis cum bona
digestio stomachi est magna radix inter
custodiendo omnia quibus indiget. De manu-
tenendo stomacho eius et superfluitatibus ab in-
testinis et vesica debet exercitari ante me-
lius est ei quod exercitatur primo laborando
manibus et brachiis vel commovendo tumi-
cis et postea laborando pedibus labore
tamen in quo renes non multum frangentur
et ideo equitatio preter super alias laboris
sancte est ei inconveniens et ideo ibi uno
debet laborare multum primo leviter et su-
aviter se ipse aut incessu aut stando prout
te et ipsum exercitium debet in eo et exercitium

yemo cum incipit fatigari ipsum dimittat
et non sit velox et acutus sed suave et cum
precedentibus intermediis // Quo ad cibos dum
[illegible] hyemi multi faciunt dicentes multi
[illegible] et boni sed non excedentes temperamentum
tum in caliditate et in estate condiantur cum
saporibus frigidis secundum quod experientia notat ipsum
posse tollerare Et condiantur in hyeme cum
aromaticis calidis observando ne nimium
calefiet calefaciat Et veniendo ad parti-
cularia [illegible] de sale sibi panis de optimo
frumento et cetera ut sit bene coctus bene fermen-
tatus et habens aliquid de sale et [illegible]
fermentum [illegible] istum debet vitare
et [illegible] modus [illegible]
non comedatur post quartam diem
Carnes sibi meliores sunt pullorum gallina-
rum fasianorum iuvenum et optime sunt
[illegible] perdicum [illegible]
et [illegible] Et de quadrupedibus le-
porum et capreolorum iuvenum et edorum
lactentium lactantium et vitulorum lactentium
[illegible] et agnorum [illegible]
castratorum Sed carnes grosse non bone
et [illegible] et carnes viscose
sicut porcorum et agnorum lactentium [illegible]
[illegible] debent dimitti et similiter capita et
interiora animalium [illegible] et [illegible]
Si sumantur cum incipiunt volare in temporibus
frigidis tollerantur et potest capi eisdem
temporibus aliquid de ansere vel de anate
Et multa pinguedo vitanda est et simi-
liter carnes impinguate artificialiter // Lac
[illegible] capiatur recenter extractum ab ubere
convenit ei in estate sed oportet quod comedat so-
lum ieiuno stomacho et quod postea non
dormiat neque comedat quousque sit bene
digestum sicut [illegible] si in estate [illegible]
[illegible] tempestive et hora decima no-
na bibat [illegible] et lac statim [illegible]
[illegible] ab ubere cum [illegible] zuccharo et
postea cenaret hora [illegible] si [illegible]
non comedat Sed lac coagulatum et case-
us magis recens et viscosus debet
vitari et similiter sanguis Ova vitelli ovorum
gallinarum ad sunt recentes sive assata
sive frixa sive elixa vel in [illegible] sunt
convenientia albumen enim dimittendum est
De piscibus tollerantur primo qui nascuntur in
mari libero aut in fluminibus petrosis et [illegible]
[illegible] quod habeant has conditiones primo
quod habeant squamas et propter istam con-
ditionem excluduntur anguille murene
[illegible] pallaxunte [illegible]
et similes // Secunda conditio quod habeant bo-
num odorem Et propter istam conditionem ex-
cluduntur omnes pisces cenosi // Tertia quod ha-
beant bonum saporem Quarta quod non sint
nimis viscosi sed habentes fragiles carnes
et non limosas Et iste conditiones inveniuntur

in quibusdam piscibus magnis marinis
sicut sunt rubie barbones albori [illegible]
[illegible] Et in quibusdam lacunalibus sicut
sunt carpiones et agoni [illegible]
vero et anguillam quia sunt de magnis
et cephali sive mugiles et varoli et
tonni et [illegible] quia sunt viscosi Et omnes
quod dimittantur melius tamen est de piscibus [illegible]
parum comedere [illegible] et salsi et [illegible]
dimittantur [illegible] tanti et oste-
[illegible] longuste et omnia talia
genera sunt dimittenda // De granis
dimittenda sunt legumina excepto bro-
dio ciceris quod ei est valde conveniens Et
similiter dimittendum frumentum nisi in for-
ma panis et illa que de frumento fiunt
sicut lagane pastelli [illegible] et similia
et similiter [illegible] sed ordeum et spelta si fiant
in scutella [illegible] tollerantur / panicum non milium
et rizum non sunt convenientia sed tamen come-
dantur omnia que sunt cocta cum bonis carnibus
pinguibus // De herbis conveniunt ei in
estate borago buglossa lactuca cocta [illegible]
[illegible] petrosilinum melissa apium et [illegible]
maccedonicum et [illegible] et senaciones
et [illegible] capita cardi Et endivia
[illegible] scariola lactuca spinachia et [illegible]
[illegible] que cocte sunt Et in hyeme brodium
caulium non substantia sed thimus et ysopus
et rosmarinus sed portulaca et herbe que co-
meduntur crude et eruca et sinapi et
nasturcium melius est quod dimittantur
// De radicibus dimittat rapas et napones
magnos sed napones [illegible] dimittantur
Et raffanus si sumantur non in multa quan-
titate et post alios cibos et radices apii
et feniculi et pastinace albe et rubee
tam domestice quam agrestis sunt ei convenien-
tes alleum non et cepe et porri si su-
mantur non comedat in quantitate // De
fructibus conveniunt ei tam recentes quam sicce
et uve bene mature cum alios cibos et tolle-
rantur ceresa et melones et pruna bene
matura et parum de persicis in estate omnia
ista cum alios cibos sed pira cruda et poma
et [illegible] nisi in parva quantitate et coz-
na et nespula et sorba et zazur et
castanee et silique omnia quod dimittantur Et
post cibum potest capere conservata dulcia et grana
pini et amigdalas et avellanas Et par-
te nucibus et aliquid de piris bullitis
cum optimo vino et conditis cum aniso et
feniculo vel aromatibus Cucurbite non
non sunt ei convenientes neque mell [illegible]
ne de anguriis [illegible] dulcibus potest aperire
vehementes calores et similiter de medul-
la citrulli non [illegible] aliquid assumere
Et ita de citrangulis et limonibus et de ace-
tositate [illegible] potest sumi dummodo non [illegible]
[illegible] stomachum Et potest in aceto

in suis saporibus moderatis cappares et spec[illegible]
et olive salite tollantur et comitatis super li[illegible]
etiam debet de minima coniunctione et pro
prie dimissa tercia in una mensa et maxime
recedat herbarum vel fructuum Primo debet
aliquas famis [illegible] licet [illegible] dimittere et quando
vice insurgit verus appetitus statim aliquid
comedere vel diu expectare super famem Et me
liores sunt ei elixe quam asse nisi sint car
nes valde tenelle // Potus enim melior
est vinum vetus odoriferum Et si sit val
de potens temperetur aqua et precipue cum
aqua mellis Et debet esse vinum odoriferum
et subtile et si sit rubeum [illegible] clarum et me
lius vina vero grossa et musta et pon
tica et acetosa sunt ab eo vitanda Aqua
mellis est ei optimus potus [illegible] vino
admixta et fit sine decoctione [illegible] optimum mel
lis et lb viij aque fontis bullire et
bulliendo [illegible] 3a pars consumetur [illegible]
emonendo spumam // Similiter debet quod ordi
habeat bulliendo [illegible] et similia respon
det saltem semel in die satis est ei [illegible]
ut non videtur [illegible] admittitur et [illegible]
et macilenta leduntur a purgationibus op
timum est ei bibere brodium galli vetusti bene
pinguis duabus horis ante cibum quod [illegible]
bene fiat ventus vel in principio prandij bibere
[illegible] vinum de bono brodio caponum vel
galline pinguis Et si hoc non sufficit bibat
brodium sine decoctionis caulium et semi
num de blitis aut faciat quod in [illegible] po
natur [illegible] ad bullien[illegible] Nondo
[illegible] usque [illegible] ab illa passio
ne renali et loco vinee post [illegible] mar
[illegible] ad [illegible] ventrem et in hyeme
qui iste herbe non inveniuntur bibat [illegible]
[illegible] ʒ i thimi sicci aut ysopi aut betonice
quam humectabunt ventrem // Et si ista
non sufficiunt vel non sunt [illegible] sumat [illegible]
[illegible] valde sepe quantitatem terbentine
usque ad avellanam et involvat eam in [illegible]
bulis sive in hostijs non constrictis ut possit
sine abhominatione deglutire melius [illegible]
in isto casu est facere clistere ex oleo puro et
sit quantitas ℥ xiij pro vice // Sompnus
enim melior est de nocte duabus horis post
cenam Et debet dormire in bona camera
non [illegible] capite bene elevato et corpore bene
coperto non resupinus sed super alterum latus
Et sit sompnus septem vel octo horarum in
die naturali // Et si de nocte non hoc sufficiat sive
melius est supplere de mane ante 3a [illegible] pran
dium // Debet etiam quantum potest ab omni molestia
animi dimittendo odium et iram et tristi
ciam et angustiam et multas cogitationes
et gaudere et letari et [illegible] cum delec
tis Et hec de regimine

Omnibus autem con[illegible]te

videtur michi quod melius est ei quam [illegible]
nus [illegible] medicinis et precipue [illegible]
[illegible] renalis doloris bonum est
ei quod omnibus duobus mensibus semel sumat
℥ i pulpe cassie distemperate cum decoctione
radicum feniculi et petrosilini et saxifrage
in mane quando surgit a lecto Et non comedat
ea die priusquam [illegible] Item primo
aut vero si [illegible] syrupum
[illegible] de mane cum [illegible] semel
[illegible] rosati [illegible]
[illegible] ℥ i aque feniculi et apij ana ℥ i [illegible]
[illegible] cum pauco cina
momo [illegible] syrupo [illegible] sumat
hanc medicinam Recipe pulpe cassie ℥ i tere
bentine ʒ i [illegible] distemperentur
cum decoctione [illegible] feniculi [illegible]
passularum et liquiritie sumatur in aurora
et non comedat usque ad sex horas Et
nisi accidat sibi alia egritudo nullo modo
capiat maiorem medicinam Et si de duobus
mensibus in duos menses videtur sibi loco
pulpe cassie capiat ʒ ij bone terbentine in
aurora non erit minus conveniens Item
semel in mense de mane sumat [illegible] ho
ras ante [illegible] cibum xxx nucleos pini
[illegible] cum sufficienti quantitate vi
ni [illegible] et [illegible] in esta
te sit temperatum cum equali quantitate aque mel
lonis aut feniculi aut [illegible] et in
tempore hyemis sit purum Item non obliviscatur
tenere intestina [illegible] faciendo
saltem in septimana semel clistere [illegible]
[illegible] supinus de [illegible]
ne in [illegible] // Et si aliquando superveni
ret sibi iste dolor quod deus avertat primo
faciat clistere cum decoctione [illegible]
[illegible] et [illegible] apij
radicem petrosilini et feniculi aut [illegible]
[illegible] istis et cum ℥ vi olei [illegible] et
℥ i pulpe cassie et non [illegible] clistere [illegible]
℥ xviij // Facto autem inungat pectinem et
virgam cum oleo de scorpionibus et bibat
vina subtilia [illegible] aut femi
culi aut apij [illegible] seminis [illegible]
Et si videtur sibi [illegible] faciat bullire
camomillam mellilotum et radices althee
et [illegible] apium petrosilinum et
caules cum semine [illegible] et [illegible] et pos
tea cum spongijs infusis in dicta aqua faciat
fomentationem ad locum doloris pluribus vi
cibus // Et si cum fomentatione non sedatur
dolor sufficienter faciat balneum de his
rebus quod balneum ingrediatur sedens in
eo usque ad locum doloris sed [illegible] prohibeat
a calefactione dicte aque Et provideat
quod possit [illegible] faciat
longam moram in balneo sed sedato dolo
re egrediatur ab eo Et in hoc casu utitur
[illegible] aut [illegible] in quo parum

habeat comedere Et in potu vino albo sub
tili si timor est de febre temperato cum aqua b
super dictis si non potest esse per cum si non sit
valde potens // Et in mane de [illegible] sto
macho dum timet dolores capiat ad de
istis confectionibus quia est contra lapides renum quia dis
dissolvant fricando super cortice in ℥ iij
aque et bibatur tepidum tribus horis ante cibum
Et loco istius potest sumere scolopendrii aut
filantripos ℥ ij decoquatur sit eadem aqua
[illegible] vel cum aqua rasam Et tertio est
in calcinio eorum nimia vehementia dolo
ris et paciens sedaretur fiat [illegible]
℥ i. [illegible] filantripos ℥ [illegible] dicte
ponantur cum aqua apii Et bibantur in bal
neo ieiuno stomacho et postea non
comedat nisi transeant quinque hore post
sicut in hoc tempore aliquid bibere dormiat in
[illegible] post seu desiderat Et in tempore in
quo non dolet per assumptionem [illegible]
dicto post facere [illegible] et fomentaciones et
unctiones et cum istis remediis perveniet
in depellendo quousque sit liber // Sed quia debet
ingredi mane pro ista [illegible]
non habet unde nisi de stomacho quod perma
neat fortis Et quod in cibis utatur in minori
quantitate aliquantulum quam si esset ex ma
ne et utatur vino stiptico armonico non
bibendo nimium // Confortamina vero stoma
chum sunt in cibis sumere aliquid de agresto
et post cibum sumere [illegible] condita aut [illegible]
ma condita aut diacitoniten cum zucha
ro et ista sunt in chora possent etiam
uti in potu [illegible] speciebus que bi
bantur cum aqua ferrata in hora [illegible]
Ex parte vero exteriori potest inungere stoma
chum cum isto unguento Recipe [illegible]
[illegible] rosarum gariofilorum mente sicce
[illegible] absinthii apii ana ℥ i; vini
rubei stiptici lb. i olei mastichini olei
de spica ana ℥ iij bulliant omnia simul usque
ad vini consumptionem continue agitando
cum spatula postea coletur et in colatura
addatur galli muscate tandem cere
ana ℥ iij mastichis ℥ ij corallorum rubeo
rum ℥ i. Et fiat unguentum pro stomacho
Inungatur mane et sero ieiuno sto
macho cum eo calido Et si magis plac
ent potest uti isto cerato et confert sim
iliter et ori Recipe mastichis et ceroti stoma
chi ana ℥ [illegible] galli muscate ℥ ij rasine
quantum sufficit ad faciendum tenax et fiat
ceratum Et si multa debilitas stomachi
accidit mane et sero cum cibus fuerit
stomachus cum hac fomentatione Recipe [illegible]
absinthii mellilotum calamenti aromatici
apii [illegible] rosarum gariofilorum ana
℥ ij contundantur grosso modo et bul
liant in vino rubeo Et in illo postea
ponatur spongia et exprimatur et fiat fome

tacio ad stomachum iiii^or vel quinque vici
bus Et postea aut inungatur unguento super
dicto ceroto

74 Consilium in pollucio nibus nocturnis est

Iste nobilis patitur polluciones nocturnales
frequenter in quibus emittitur sperma globo
sum et grossum multe quantitatis cum mul
ta titillatione et [illegible] et est mag
pallidus pauci sanguinis et hoc venit sibi
postquam primo erat ultra multum venere
cum uxore et postea parum quibusdam
diebus abstinuerat Et post hoc quandoque patitur
dolorem capitis maxime in posteriori
capite qui tamen diu non durat et in
sua sanitate est eius mater et est he
[illegible] Et vult bene consilium pro cura et
preservacione a pollucionibus Et pro pre
servatione ab illo capitis dolore qui maxime
accidit in estate post hec considerans quod post
cibum in diebus preteritis calefiebant multum
incipiendo iiii^or horis post cibum ita quod
ipse manifeste percipiebat et tediose et urina
[illegible] de sub [illegible] ego in pinguedine
[illegible] satis grossa et pulsum eius
minimum tendentem ad diminucionem cum lenine
locitate et frequentia ita ut in multo
tenus in istis modo appareat excedere na
lem Et pensatis cibis que ex istis dili
gens medicus potest eligere ponam breve
consilium et donis sit dator angelii
Habitet in aere frigido et humido Et dormiat
in lecto in quo sub linteamine sternantur
folia salicis et diaplordem portet ex
parte sperme subtilem et aptam Et cave
at a [illegible] [illegible] // Non labo
ret primo quiescat et si ambulat utatur
lenta ambulacione et maxime in loco ca
lido et in hora Dormiat in bene dor
miendo ita quod in die naturali dormiat septe
vel octo horis ad minus Et in lecto supinus
caliditate [illegible] non multum cooperi
atur dormiat [illegible] Et super altro latere
[illegible] Et post primum sompnum surgat et am
bulet per cameram quousque refrigeretur et
[illegible] in [illegible] ita quod non ingrediatur lec
tum ad dormiendum nisi senserit se bene
refrigeratum // In cibis sunt considerate
cibis dispensibus et quod ad hunc satis est fortis
indigerendo debet uti cibis [illegible] in
fructum bonum et [illegible] et satis multis
aut saltis grossum [illegible] et bonum
bone [illegible] et non sint nimis duro dige
ris Et videtur michi quod debeat comedere
panem mediocriter fermentatum et medio
criter coctum et bene pistum Et ex optimo
et mundissimo frumento cum nullum adve
nerit nocumentum non calidum ut a furno

fiunt neque nimis dura // Carnes vero si
bi convenientes sunt carnes gallinarum iuve
num castratarum aut caponum mediocriter
iuvenum et similiter perdicum et fasianorum et
caponum lactantium et vitulorum et castra
torum et porcorum silvestrium iuvenculorum
Et sumantur ille partes que sunt viscositate
temperate sicut pedes et partes prope genua et
prope iuncturas et dimittat carnes nimi
um subtiles sicut avicularum parvarum et car
nes calidas sicut anatum pipionum et
anserum et passerum Et dimittantur grosse
sicut carnes suine et carnes bovine et
sint cocte cum herbis vel cum rebus frigidis
De piscibus sunt ei convenientes aurate ma
rinelle barbones allece varioli et similes
habentes squamas et bonum odorem et bonum
saporem Et anguille etiam tollerantur et
pisces salsi dimittantur // Caveat vero fluvia
les non dico gambari si invenerentur
sunt boni et vehementer utiles elixi in lac
te vel aqua ordei et similiter posset comedere
limaceas secundum eundem modum preparatas // lac
caprinum est ei conveniens et lac asinarum similiter
et lac mulieris unumquodque constati
sicut ab ubere mulgetur Et detur sumi
ieiuno stomacho in quantitate ʒ iiii^or vel
v et post ipsum non debet dormire neque la
borare multum neque comedere aliud vel
bibere nisi postquam senserit ipsum descendisse
Et similiter potest comedere caseum recentem post
alios cibos // Sed caseum veterem et sal
sum debet dimittere // Ova gallinarum
recencia potest comedere sumendo albumine
et totum sed dum in suspicione nocturnarum
pollutionum non dico ut nimis tenella
neque nimis dura sed sicut communiter tenera
sunt // De granis potest sumere in ferculo
illa que fiunt de frumento mecenato et sicut
pultem et simila et laganas et minu
tellos et parvos pistillos quantitate tamen
qua digerantur et coquantur in brodio
in quo sunt cocte bone carnes superdicte
et herbe frigide sicut portulaca et lactuca
et tempore in quo herbe non haberentur
sunt cocte cum carnibus semina lactuce vel
portulace vel papaveris albi Et similiter que
in ferculis de amido de ordeo et de se(?)
panico milio et rizo sed alia grana dulsifi
cantia sunt dimittenda // De fructibus
potest uti piris et pomis citrinis et augu
ria et cucurbita et cucumeres sed meliora
sunt cocta et concedimus ei aliqua pi
ra ante cibum et granati mizza Sed re
liquos fructus precipue dactilos et nuces debet dimittere
// De radicibus melius est ut eas vitet
nisi forte sumeret radicem cicorie coctam
// De herbis vero conveniunt ei lactuca
portulaca endivia cicorea spinacia et
atriplices lingua bovis malva et debet

dimittere omnes herbas amaras aut acuti
saporis Et tollerantur borago buglossa
acetosa lapacium acutum sed comedantur
cocte // De saporibus caveat a bate
to et confectionibus de melle et speciebus aro
maticis et ab aniso cimino et similibus
et potest uti agresta non in multa quan
titate et succis granatorum Meliora
sunt ei elixa quam assa Et melius est sibi
dimittere comedere cibum in multas vices
quam augmentare in vice una // Potus
cuius pro vino sit vinum nigrum stipti
cum temperatum cum aqua cisterne vel aqua
ordei Caveat omnino ne superveniat
sibi fluxus ventris Immo si incipit
statim provideat cum constrictivis in cibo
et potu cum clistere cum unguentis circa
stomachum et ventrem Et si venter
esset nimis stipticus faciat sibi clisterem
de decoctione capitis castrati ita quod coquatur
caput castrati usque ad eius dissolutionem
et cum illo brodio fiat clistere cum oleo
violato puro quod sit saltem ʒ x vel xii
Et non sigillet(?) sibi quod caput purget nisi
veniat malam dispositionem in capite
ubi tamen dolor capitis ipsum molesta
ret vel magna inflammatio accide
ret potest capere ʒ i pulpe cassie et ʒ i
sirupi violati distemperatos cum decoctione
prunorum violarum et tamarindorum //
Caveat ab ira tristicia cogitatione do
lore invidia odio et utatur gaudio
temperato consolando cum personis sibi delectabilibus

Quantum ad usum

medicinarum Primo debet attendere ad
cor infrigidandum ipsum cum epithimatibus
que sepe renoventur super ipso et sit
epithima huiusmodi Recipe violarum rosarum
florum boraginis et buglosse florum
nenufaris utriusque sandali corallorum
alborum et iii seminis lactuce et endi
vie ana ʒ i ossis de corde cervi folio
rum mellisse ana ʒ ss costi ben al
et ru gariofilorum foli cinamomi ana
℈ ss camphore g i corticum pomorum
odoriferorum et acetosorum ʒ ss aque bu
glosse ʒ iiii^or aque nenufaris et lac
tuce ana ʒ vi aceti ʒ i Et fiat epi
thima super corde Item epithimetur
spina tota de mane et sero cum isto epi
thimate Recipe aque plantaginis et
endivie ana lb i aceti ʒ iii et fiat
epithima Postquam autem epithimatur
duabus aut tribus vicibus inungatur spina
cum isto unguento Recipe unguenti s ʒ iiii^or
succi solatri succi semperviue aceti ana
ʒ i bulliant insimul ad ignem quousque
habeat formam unguenti Et addatur campho
re ℈ i mastici ʒ ss Et fiat unguentum

quod epar epithimetur de mane ieiuno
stomacho cum hoc epithimate scilicet aque ro(sarum)
lb. i. sandalorum rubeorum ʒ. i. aceti ʒ. ii. et
fiat epithima. Et ita aliquo modo for-
tasse lederetur forte propter epithima inungatur
tamen forte bene inde cum oleo violato caven-
do ne tangatur stomachus. Et debet de ma-
ne quando non sumit aliquod electuarium vel
aliam medicinam sumere has pillulas scilicet
de camphora secundum descriptionem Mesue ʒ. i.
formentur pille de novo cum sirupo et
nenufare et deinde dentur ... in vitro una in
aurora et postea bibat sirupi rosati et aque
rosate ana ʒ. i. Et quando istos ... tem-
pore non vellet potest sumere de hoc electuario scilicet
seminis lactuce et endivie ana ʒ. ß. se-
minis papaveris albi ʒ. i. spodii ʒ. ii. sirupi rosa-
ti quantum sufficit et fiat electuarium de quo
sumat unum coclear parvum. Potest
etiam uti hoc restaurativo scilicet brodii capo-
nis pinguis et huic sufficienter ... lb. i
zuchari ab lb. i. bulliant simul ita quod
fiat sirupus. Et sit ... [illegible] ...
de inde ... exala caponis pistata
cum hiis medulle seminum ... amig-
dalarum mundatarum ana ʒ. i. carnium lima-
charum bene coctarum et pistatarum ʒ. iiii
seminis portulace sandalorum alborum et
rubeorum citrinorum ana ʒ. i. ß. cinamo-
mi macis cardamomi ana ʒ. ß. galan-
ge ʒ. i. misce omnia et fiat confectio in for-
ma electuarii. Et si non placet sibi quod po-
natur ibi carnes limacharum fiat ex-
siccatio limacharum in furno leviter cali-
di ita quod sint pulverizabiles. Et
ponatur pulvis in dicto electuario loco
carnium de hoc electuario potest sumere in
principio et ponatur pulvis vel in fine pran-
dii vel cene unum vel duo coclearia
et similiter si qua hora diei vel noctis vi-
deretur sibi quod indigeret infectione. Item
tertia tamen habeat mentem quod ... camera
sua irroretur sepe cum aqua frigida et in
ea sternantur folia et rami salicis et vi-
tis et vitis et lactuce et similium. Et non
ponat ibi ramos calidos sicut ...
rami ... et lauri et lauri et men-
te et maiorane et similium. Et ... custo-
diat ab accessu caloris et quod ... qui
vadit dormitum primo infrigidet pedes et
... in aqua frigida. Et statim sicut ex-
citatur post primum somnum surgat a lecto
ita quod bene refrigeret et renovet sua
epithimata proprie ad spinam et cor.
Item sumat omni mane ʒ. iiii aque distilla-
tionis limacharum cum zucharo que valde
conveniens. Et ista puto cum dei laude sufficere.

32 **Consilium in apostemate ...**
in parte silvestri gingive sinistre mandibule
inferioris. Quedam adolescens
decem et sex habitudinis macilente
complexionis colerice humidi capitis multi-
tum sunt duo menses cum dimidio vel
quasi incepit pati in parte silvestri
gingive sinistre mandibile inferioris
apostema durum ... valde ... ve-
hemens in mandibula quod per spatium mensis
ad quantitatem mediocris castanee de-
venit ipsa aliqualiter longius ab unde
non certa non perceptibile sui quantitatis
mutatum est sunt tamen et est absque permu-
tatione aliqua coloris loci nullius ex
se unquam dolorosa nec etiam si digito co-
primebatur vel ... comprimatur a principio ...
... unge forte pungebat dolebat ...
... et iam ... quod ...
postea illa ... inflamata et tumefacta
... pungebatur unguibus magis dole-
bat quam in principio illius non post remota
inflamatione tumefactione ad pristina
rei pungentis ... sensatione quia
... est. Iste casus hac propria for-
ma nobis delatus est. Et illi singulares
doctores in hiis rebus fecerunt declaratio-
nem qui nobis casum miserunt. Primo
de essentia morbi quod hoc apostema est saphiros et
quod est non pravum et de impuritate probat
... qui pungitur dolet ... quod
sit saphiros probaverunt multis argu-
mentis. In secundo dixerunt de causis
primo primitivis quod fuerunt ... regimine ...
... in cibis aut aeris intensissime
frigiditas que viguit isto anno in illa
domo quod tamen ... fuit una flegmata
... et grossa genita in partibus capitis
ad quam quantitatem ... debilitas sto-
machi dicti pueri in quo multa generantur
flegmata per viam indigestionis sed causa ...
coniuncta est una flegmata que ...
locum et in loco fuit acris ... congelata
et ... Et 3° ipsi posuerunt quia non est
... in loco ... aliqua ... colore
... et ideo est saphiros ...
de non ... ad apostema ... vel aliud
// 4m quod ipsi firmaverunt fuit de cura
... ipsi ... intentionem
... prima est cura ... immoratia
flegmatis potissime a capite ...
... 2a intentio est digestiva materie dicta
3a ... [illegible] ...
... ad causam ... det ...
... localibus cum resolutione mo-
... mollificationum modo reso-
lutivum locum facta aliquali mollifica-
tione ut patet ex ... 3a ... ca° ...
... mollificantibus ...
... [illegible] ... non
posse ... applicari ... mollificantia
habiles. Videmus ergo semper ... illos

venerabiles doctores qui declarant et eos
sufficientissimos et in hac propter causa diligentis
simum posuisse studium Et ideo putamus eorum dicta
vera esse nihilominus si sola scripta considerantur remanent
net nobis ambiguitatibus de certa morbi// Nam
ut putamus et vidimus et alii nostrum magistri
philippus tostatus de urbe ossa possunt rapi
et ideo dubitamus ne tenor ille prius sit in
osse mandibule // 2º supposito quod est in car
ne possibile esset quod pellicula exterior gingive
non esset aperta sed interior prius verum non obstante
quod cum tangit aliquis appareat dolor possibile est
quod locus ille apertus non doleat et ideo dubi
tamus ne sit pravum // In causis autem
tam pluribus qui auctores dixerunt id quod de
iudicatu vera et nos per nostre divinationes dis
putare et ita per congelationem ducimus
ad duritiem qua facit sephiros intus sit
cursum in mitiam qua non est utile proposito
nostro Et descendendo ad curam fatemur
de plano quod difficilis est administratio mollifi
cationum in loco verendum supposito quod est facili
tas aliqua apostema dura cum color est similis colori
corporis est insanabile et expresse dicit rasis
3º continentis quod accidit in aliquo meatu et
intelligitur quod sit insanabile cum omnibus medi
cinis mollificantibus et resolventibus sunt
temptemus omnia supposito quod ob sicut regi
men in sex rebus non naturalibus et cum hoc
in ordine cause antecedentis purgationibus
totalibus et particularibus ut summus certi sum
per sapientes doctores qui nobis scripserunt
dicimus quod tempus mollificandi sit valde magis
tempore resolventis Et ideo resolventia non dico
pono fortis desiccativis et debent esse mixta ad
cum mollificantibus ita quod bonum est mitti dor
tinam saporis quod resolvens sit temperatum
in humiditate et siccitate vel siccum in primo
et calidum in 2º vel 3º sed melius in 2º
Et galienus hoc declarat in 3º terapeu
tice et debet esse coniuncta cum aliquo habente
aliquam unctuositatem sed non multum brevem
secundum quam debet habere medicina samen quan
tes oportet et ut prius medium sed per experi
entiam 3 quantitas vel conferentia medi
cinarum obveniunt et permutent secundum me
dicina ingrediatur Et oportet ut in tempore molli
ficationis abstinent puer aliquantulum lar
gius et cibis humidioribus et in tempore re
solutionis abstineat minus et utatur dieta
sicioribus ad summum et utrumque tempus esse
longum secundum tempus mollificationis et tempus
resolutionis ut dicit rasis in 3º contine
tis ex verbo galieni nec cura est negligenda
quod tam cum mollificantibus quam cum resolventibus
precipue in hoc loco fiet ante commixtio aceti
ex intervallis aut permiscendo acetum cum me
dicinis aut permittendo mitigatione loci
cum aceto Et postea supponendo medi
cinis mollificantium vel resolventium ut oportet per

tum inferendo pueris mollificantibus aliqua tempore
anteque ponatur acetum // Et descendendo
ad particularia dicimus quod omni mane ieiuno sto
macho deponito superfluitatibus prime et secunde dige
stionis fomentetur locus cum hoc oleo tepido vel
parum calido Recipe olei sesami aut olei oli
varum dulcium et aneti ana libram 1 radicum altee
foliorum malve ana ℥ 2 aque libras 2 Incidantur
dantur folia et radices minute et infun
dantur bulliant lento igne usque ad aque
consumptionem postea coletur in dicto oleo
infundatur pannus lineus quadruplicatus
et ponatur super loco per unam horam in mane
de sero quod oportet Et si puer tolleret fiat ex panno
lineo ad modum plumuli parvi et infundatur
in dicto oleo et exprimatur postea ita quod non
effluat oleum Et ponatur dictus plumullus in
ore super gingiva et teneatur per horam Et sive
ab ore sive per unum fiat ista fomentatio iterum
in hora secundum discretionem dictorum medicorum
presentium Post dictam fomentationem ponatur
aliquid de mollificantibus hoc modo Recipe muci
laginis radicum althee et mucilaginis
seminis malve ana partes equales Infundan
tur pulvilli ex cocto carminato et tandem
subtilissime panno lineo detentis quantitate
in predictis mucilaginibus et ponatur in ore
super gingiva et ibi continue quantum teneatur
excepto tempore comedendi vel bibendi // Et
si puer videatur horribile distemperetur pulvis
albissimi zuchari cum dictis mucilaginibus
in parva quantitate ita quod non sit sapidum //
Aliud de mollificantibus est Recipe adipis anatis
recentissimi aut adipis galline iuvenis
et eligatur in igne sine fumo et sint sine
sale et in istis adipibus involvatur sacculus
modo predicto et teneatur postea in ore et fiat
sapidus cum zucharo si oportet Et lizarus ab hoc
mirabilis modus est coquere gallinam vel
anatam integram vel ambas simul absque
sale Et cum sunt cocte recipiatur brodium
pingue in quo infundatur dictus sacculus ita
quod habeat partes pinguedinis et partes brodii
et si oportet dicatur cum aliquo sapido iuxta
discretionem presentium medicorum Et solo
modo possunt coqui ossa vitulorum plena
medulla vel teneriora cum aliqua quantitate
carnis et frangi ita quod medulla eliquetur
et cum sacco predicto approximatur super loco mane
de sero plures in die in nocte autem non est ma
lum supponere ex parte exteriori emplastra mol
lificantia cum mucilaginibus et medullis
et adipibus secundum modum satis notum Et
illi sacculi vel pulvilli non sunt dimitten
di quin teneantur in ore et permutentur quando
putatur exfluxisse sugendo vel mucilago
vel medulla ab eis Et in sero una ho
ra cum dimidia ante cenam fiet iterum fo
mentatio cum oleo modo supradicto Et appo
nantur sacculi vel pulvilli ut ob ut prius

Item cum malagi

Cum mucilaginibus vel adipe vel medulla. Cum autem duobus diebus est usus mollificativis, in tertio die post fomentationem cum oleo [illegible] fumigetur cum cubulla hoc modo: fiat fumus marchasite aut lapidis molaris et calefiat bene et supponatur acetum et infundatur; deinde cooperiatur cum coopertorio de ligno concavo aptato [illegible] per quam fumus exeat super locum [illegible] et hoc modo fumigetur per [illegible] horae. Et recepto fumigio approximentur pulmentis mollificativis et hoc aliquibus diebus disponendo per medicinam. Cum autem approximata sunt mollificativa [illegible] resolventibus resolutivis aut approximativis quod fit ad hunc [illegible] modo non displicentibus, et in tempore resolvendi videtur nobis quod primo fiat fomentatio de [illegible] die modo supradicto. Et postquam fomentatio duraverit per horam apponatur externus emplastrum sine ceroto ex duabus partibus aromatici dissoluti in aceto et una parte pinguedinis anatis et una parte medulle cruris tauri vel asini, et istud ceratum teneatur continue in tempore in quo intenditur resolutio. Contra illa que tenentur in ore, quod sint tales sapores quod tollerantur a puero et tales [illegible] quod si accidat aliquid deglutiri non obsit, et [illegible] primum quod nobis videtur [illegible] est [illegible] olei de [illegible] medulle [illegible] pinguium, [illegible] olei de lilio [illegible] et sunt ista olea nova, et oleum de lilio habeat bonas radices et semina [illegible] ex quibus exprimitur oleum non sint rancida vel quocumque putrida aut aliquo modo permutata ab aliqua qualitate mala; cetera [illegible] in mortario ita ut sint ad modum paste.

Et si qualitas [illegible] esset pauca augeatur quantum sufficiat ex hac pasta impleantur [illegible] facti ex vello subtilissimo [illegible] figura et [illegible] convenientem aptati et loco [illegible] prudentiam presentis medici, et teneantur super locum et permutentur de [illegible] de duabus horis in [illegible] medicis presentibus. [illegible] de dissolventibus convenientibus in hac dispositione est [illegible] olei sambucini, quod fit hoc modo: [illegible] flores gelsomini [illegible] plante que facit multos ramos longos et subtiles et flores albos valde odoriferos, et de eis quantitatem sufficientem, et cum oleo [illegible] recenti aut oleo de olivis optimo et dulcissimo [illegible] fiat oleum hoc modo quo de [illegible] fieri oleum rosatum, et cum isto oleo puro infundantur [illegible] et postea exprimantur ut teneant sine fastidio et ponantur super loco. Et si [illegible] melius tollerent misceatur hoc oleum cum medulla [illegible] ut [illegible] et administret que admodum [illegible] de oleo de [illegible]. [illegible] miles [illegible] approximationis dissolventium que sunt boni saporis vel salsi non ab hominibus [illegible] imaginari ab illis excellentibus doctoribus qui sunt presentes, et [illegible] lotiones cum vino acuto subtili calido recenti in ore aut cum permixtione aque vitis, et possunt coqui in vino et infundi in aqua vitis radices mollificantes et aromata resolventia et [illegible] et etiam in vino cocto [illegible] [illegible] illa que non sunt multum [illegible] nec multum dissolventia. Sapores fiunt etiam ex oleis de [illegible] et mucilaginibus supradictis et [illegible] aceti sufficientibus [illegible] ad [illegible] in quibus possunt infundi [illegible] vel [illegible] de bombice que possunt teneri in ore. Et attendatur quod in hoc tempore dissolutionis vaporatio cum fumo aceti fortissimi effusi super marchasita ignita vel super lapide molari ignito [illegible] iterari et postea cum duobus vel tribus diebus fuerint medici [illegible] resolventibus redeant ad [illegible] cum modis supradictis. [illegible] quam ista medicina putamus licet in hoc sit discordia inter sapientes, tamen utile esset curare cum cauterio ex auro ignito [illegible] approximato ita quod tota materia [illegible] et tota substantia eius extirparetur; nec in loco illo videtur nobis ponendum cauterium potentiale sed solum actuale. Et in huius rei exemplo [illegible] [illegible] et expertus [illegible] et [illegible] physicus de Mediolane, doctor excellens et singularis qui [illegible] doctorum in isto consilio fuit considerator et inventor [illegible] testatur in [illegible] in [illegible] quendam puerum qui per cauterium liberatus est integre [illegible] remanentibus dentibus.

Et [illegible] plura potuissent [illegible] disputatione et [illegible] in [illegible] et earum verificatione scribi, tamen [illegible] ista sunt superflua in consiliis et impedimenta, et [illegible] [illegible] [illegible] obliuioni tradiderunt usque ad presentem noctem. Et [illegible] instabat pro expeditione non potui nisi per unam lucubrationem huius noctis ad hoc consilium conscribendum imponere. Altissimus igitur sit dator auxilii ut cum istis remediis puer optatam consequatur sanitatem. Et [illegible] Hugo [illegible] de [illegible] medicus Senensis scripsi de [illegible] cum excellentissimo doctore magistro Philippo de [illegible] de mandato [illegible] physici et [illegible] anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo [illegible] in nocte die vicesima octava Maii. Amen.

Consilium in cancrene ad [illegible] plurimorum [illegible]

Passiones et curae

Nobilis vir Andreas sanctae (?) de ortana ex intuall(?) duorum vel trium mensium max in hyeme incurrit catarrum qui in ce currunt primo ad oculos et fluit plurima quantitas lacrimarum Et postea descendit a nares una acuta et post aliae viscose in moderatione et postea ad gulam et pectus et incurrit tussim et diffi cultatem anhelitus et sputum cum uche nec salsum et multam rem viscosam Et per quosdam dies antequam incurrat habet dispositionem sentit frigus in capite ma xime et cum incurrit cum patitur dolo res in pectore et leditur appetitus et digestio et retentiva stomachi et quasi fe bruit In reliquis vero temporibus est sanus ventris et sanior velut mediocris ha bitudinis complexionis calidi et qui patiebatur emoroydarum fluxum licet infra duos a nos non habuerit hic est casus huic dimittam regimine se(?) et dum nichil aliud fuerit tempore ad consilium quod sic incipit et est tale sequitur Et incipit sic dicto viri egregii domini Johannis de Spoleto contra tusses catarrales etc.

Prima patet ex casu in isto nobili con gregantur multae ventositates flatuositates et colerae quae tandem transmittuntur ad caput Cum facta est earum multa congregatio Et verisimile est quod colera multiplicatur in venis ex dispositione complexionis quia in eo aliqua ca liditas et flata magis ex dispositione stoma chi // Ideo nisi regimine praeceptum est oportet uti medicinis evacuantibus tales materias ex intuallis Et antequam consueverint provenire vere Dico igitur quod saltem bis in anno debet purgari capiendo sirupum primo sex vicibus fiat sirupus acetosi simplicis sy rupi endiviae ana ℥ vi oximellis compositi ℥ s aquae feniculi et endiviae ana ℥ i s clari ficata et aromatiza cum pauca quantitate mus(?) mustate et est sirupus pro una vice fi niatur sex vicibus calidus mane hora et supradormiat Postquam sumpserit sirupum sex vicibus purgetur cum istis pillulis fiant pillulae aggregativae ℈ s cochiarum ℈ s Conficiantur pillulae cum aqua maiorane et fiant quinque sumatur duabus horis ante diem cum debito regimine medicinarum solutivarum et post primam dosim quia dixit mihi suum ventrem facilius solui Et tu post medico addens potest aug mentare quantitatem predicta proportione et sic fiat Continua hanc purgationem bis in mense martii et in fine octobris Et oportet in temporibus intermediis praeservare sic leniendo corpus contra yram per Grilam(?) purgatio ne frequenti si cum medicinis benedictis

vero existendum hiis(?) contra magistrum // In tempore ergo hyemis utatur istis pillulis fiat pillulae a ferret ℥ s agarici ℈ iij salis gemmae ℈ i Conficiantur cum succo lupuli et sumantur ℈ s pro vice de sero cum vadit dormitum aut ℈ i // Et si oportet quam repletum sit in potest cum sumere complecto primo somno et consero quos sumit cum aut allomat ronam(?) aut dimittat et isto quemvult sibi in hyeme vero et autum no // Item in tempore veris et estatis purgetur potando pro vice ℥ i aquae lactis cum in qua aqua infusa fuerunt vio lae per noctem itaque calefiat aqua lactis sed usque ad ebullitionem et ponatur et ponatur in ea violarum ℈ s et rema neant per totam noctem et in mane co letur et conficiatur sirupus violatus fi at cum infusione ℥ ij et post ℥ sumat ℥ ij vicibus in mense / loco autem istarum pillu larum posset in hyeme sumere pillulas sine quibus(?) cenolo(?) aut pillulas stomatium(?) cum descriptione ipsa in meshe Et in estate loco seri(?) ceterum posset sumere ℥ ij diacatholicon // aut ℥ xii pulpe cassi(?) cum decoctione primarum violarum et tama rindorum aut diaprunis absque diagridio ℥ i s aut mane electe ℥ ii cum predicta decoc tione // Post autem istas purgatio nes oportet uti in estate refrigerando cum non sumit solutum sumendo ℥ s de mane et debent endivia et lactuca cortes Et in tempore hyemis debet uti semel in men se ℥ i s boni mercati(?) vel leuis cum rebum de mane et super bibat ℥ aquae en diviae ℥ Et convenit ei confortare caput cum odoriamentis bonis in quibus sunt virtus existentia sine multa calefactione sicut sunt poma fiant thure macis rosarum ℥ ij ramich galliae muscatae ana ℥ i camphorae ℥ s musci ℈ iij ambrae ℈ s pista da pistentur post camphoram et agiten tur cum aqua rosata conterendo cum die bus per ebdomadam Et sit aqua rosata pauca ita quod possit exsiccari et postea conficiantur inlute cum gumma arabico dissoluto in aqua rosata tanta quanti tate quod fiant sicut pasta et fiat pomum quod odoretur in tempore sanitatis // Si incurrerit casum sicut tamen in corpore quod aliis dispositionibus in primo purgetur cum hac decoctione fiat prima da mastica xij [illegible] sebesten ana uno x tamarindorum ℥ i coqua tur cum facilitate in aqua sufficienti usque quod remaneant ℥ vi vel iii et prima sunt cocta et tunc imponantur viole siccae quantum potest capere aqua Et deponatur ab igne et dimittantur ita per horam et postea [illegible] coletur

et pulpe prunorum bene exprimatur et
tamarindorum et in colatura addatur cassie
fistule ʒ i mane ʒ iii. Et si maxime no-
ceretur sit cassie ʒ x et sic bibatur de mane.
Facta autem hac purgatione faciat apponi
ventosas sine igne ante prandium et ante cenam
in spatulis et natibus absque scarificatione.
Et faciat fricari brachia crura et coxas
et spatulas et nates a superiori ad inferio-
ra et diminuat cibum valde et pro-
hibeatur a fumo et venere et a radiis
solis et lune. Et dimittat multitudi-
nem somni. Et dimittat vinum quod pro vino
bibat aquam ordei cum iulep violato aut
cum sirupo de papavere. // Item non quod
caveatur sit mixtus ex calido et frigido
cum quia maior timor est de calido de-
bet fieri infrigidatio pro ut cum rebus
infrigidantibus in potu ita quod sit die
jejuno stomacho post dictam purgationem
in tempore istius catarri ingrediatur tinam
aque tepide decoctionis ordei et viola-
rum et camomille et papaveris et dum
est in tina faciat effundi super caput et
maxime imponat papaver si multum
caret sompno. Et inungatur ventre cum
toto cum oleo violato et comedat pro
illo tempore fercula facta ex riso et [illegible]
[illegible] de pasta et ex ordeo cum lacte
[illegible] aut cum lentibus excorticatis.
Et hoc tempore continue teneat in ore diadra-
gantum frigidum aut loch de papa-
vere aut diacodion de scripcione me-
sue in capitulo de loch // Capiatur
de mane iste sirupus. Recipe sirupi vio-
lati ʒ ii decoctionis seminis citoniorum
et iniubarum et ordei et seminis papa-
veris albi ʒ iii et coquantur ista in aqua
usque ad medietatis consumptionem // Item
si opus faciat clisterium ex decoctione mal-
ve violarum ordei cum ʒ i pulpe cassie
et ʒ i [illegible] et ʒ iii olei violati
et sale sufficienti // Et si in iiii^o die-
bus vel [illegible] non fuit fluxus catarri pur-
getur 2^a vice capiendo predictam me-
dicinam [illegible] decoctione prunorum et ta-
marindorum [illegible] et addendo illi aga-
rici ʒ ß salis gemme ʒ ß // Et
si salsedo et acuitas diminuitur tunc loco
loch de papavere et loco dyadragantum
debet tenere in ore loch de pino aut
loch sanum et expertum aut istud loch
quod est optimum. Recipe seminis [illegible] liquiri-
cie capillorum veneris [illegible] pulmo-
nis vulpis [illegible] cum zucharo de-
cocto cum aqua quantum sufficit. Et ca-
veatur a rebus constringentibus catarrum
et prohibentibus ipsum descendere. Omnino
[illegible] aut inungatur pectus et ca-
put cum ista unctione. Recipe olei violati

ʒ ii olei amigdalarum dulcium ʒ ii
misce et ungatur mane et sero.
Et cum inceperit diminui salsedo in-
ungatur tunc cum isto unguento. Recipe ysopi
humide ʒ xii cere citrine ʒ ß medulle
cruris vituli adipis anatis et galline
ana ʒ i mirre (?) et [illegible] mucilaginis
seminis lini mucilaginis fenugreci et
mucilaginis altee storacis liquide et
terbentine ana ʒ vi et fiat unguentum
et cum hoc tempore post cibum sumat semper
coriandrum preparatum et confectum cum pau-
co zucharo aut [illegible] cum zucharo.
Et quamvis possint omnia ista sic contingere
et quod prius medicus dubitaret de lesio-
ne pulmonis debet post sex dies et fac-
tis purgationibus dictis bibere de ma-
ne ʒ ii boli armeni cum aqua plan-
taginis et ex parte vini albi. Et habe-
at mentem quod in temporibus estatis optimum
esset si biberet etiam quando non egrotat de
isto bolo armeno saltem 3bus vicibus
in septimana cum aqua supradicta et
vino [illegible] ieiuno
stomacho // Item hic eodem tempo-
re quando est diminuta [illegible] capiat de ma-
ne hunc sirupum pectoralem. Recipe
boli armeni ʒ ii pro uno ponatur
in vase terreo super prunis ignis quo-
usque multum caleat. Postea proicia-
tur super ipsum aqua rosata [illegible] aceti
[illegible] et [illegible] capiatur [illegible]
// Multa alia possunt dici sed puto
superflua quia ista ut puto cum deo
altissimo sufficiunt

Consilium in fluxu emoroydali superfluo ad quem se divertere (?)

86

Ista nobilis domina ex venetiis pas-
sa est fluxum emoroydalem superfluum
et ex inferioribus patitur ita ut sit flux-
us multe quantitatis [illegible] coloris
non nigri et ipsum sequitur debi-
litas continua forte et discoloratio et
impotentia digestive et propter hoc
multiplicantur ventositates et flata
in suis intestinis et quod patitur
dolores in eis et quia cum hoc etiam
passa est tussim cum sputo salso facit
me dubitare de propinquitate ptisis.
Et non pensatis omnibus describam regimen
et alia quibus videtur mihi ip-
sam debere iuvari hic dimittam
regimine et sumus venire ubi est ta-
le signum // Descendendo ad
medicinalia debet medicus considerare

que in hac nobili dna sunt ʒb dispones
p̄curam prius attendende // Prima ergo est ma
la cplo sua ind bron nalis s. stomachi intesti
noru et epatis cu pa multe male materie
flewbe ventositabilis et qui putrescentis et
facientis febrem et h' est causa illorum dolo
rum et debilitatis digestionis / 2a causa pparatio
ad ptisim per tussim ex catarro salso 3a
est pparatio ad opacione superfluam emorro
darum Et intelligens medicus scit quod opor
tet incipe a prima nō negligendo alias
Puto igitur quod pro nunc debet sumere po
sex syrupos hoc modo Rx oximelis squilliti
ʒ i. mellis rosati colati syrupi de fumo
ana ʒ s. decoctionis anisorum feniculi pas
sularum liquirice et mastice ʒ iii decoctio
nis in cuius lb i bulliunt ana ʒ i. dictarum
rerum // Sumpto syrupo purgetur capien
do has pillulas Rx pillularum sebdarum ʒ s.
pillularum de agarico ʒ i. pillularum de bde
lio ʒ s. fiant pille vii vel novem
cum aqua absinthii sumantur duabus ho
ris ante diem cum debita custodia // Et quia
nō potest in vna vice sufficienter purgari videtur
mihi quod semel in septimana debet sumere
ʒ i de istis pillulis Rx pillularum stomaticarum
descriptione mesue ppia ʒ ii pillularum tur
bitatarum ʒ i. bdelii ʒ s. conficiantur cum succo
absinthii et sumat sine custodia et possunt
capi in aurora vel etiam parum ante cibum si
capiatur de eis ʒ s sola
In diebus autem in quibus nō sumit pillulas
conveniunt sibi quod de mane in aurora satis iiii°r
vicibus in septimana sumit ʒ s. resere
iuniorum ex artesiam fcte cum storia fer
ri ut describit mesue Et quia ista resera
vix valet post sex menses si inveniatur de
antiqua est melius sumatur capiatur nova
Et quia est mali saporis potest capere singu
lare et pro stomacho et pro epate sunt
et pro retentione emorroydarum Item ante
prandium sumat per totum tempus hyemis
et veris a ʒ i usque ad ii aromatici
rosati descriptione gabrielis et postea sta
tim prandeat Inungat autem dum adhuc
remanet debilis in stomacho regione stoma
chi et epatis cum isto unguento de die ma
ne et sero ante cibum et postea supponat
peciam calidam et sit unguentum acri calido
quo inungitur Rx cinamomi cortice piperi
calami aromatici ana ʒ ii vini rubei bo
ni lb i olei de spica ʒ iiii°r olei masti
cini ʒ ii fac bullire omnia simul usque ad
vini consumptionem postea coletur et in
colatura addatur gallie muscate ʒ s lau
dani ʒ vi cere parum et fac unguentum Et
pro illius casum catarri salsi de nocte quando
vadit dormitum et sic de mane ante cibum
teneat in ore duabus aut tribus vicibus
quantitatem auellane de diadraganto //

de glutinando sanguinis per se aliqualiter // Et
si contingeret casus quod nō bene dormiret
de sero tunc post cenam capiat ʒ i diacodion
sine semine cum zuccharo sine descriptione
mesue in antidotario capitulo de lacte
de papavere In hoc tempore cum molestaretur
de hoc catarro salso vitatur in cibis suere
et victualibus de pasta et bibat aquam mellis
vel zuccari loco vini aut permiscendo
cum vino et purgetur sumendo bis
vel semel in ebdomada octo diebus pillule
de cina etiam prius totius aque sumptum de
scripte a mesue in antidotario in capitulo
de decoctionibus // Et si nō obstante
hoc regimine supervenerit fluxus emorroyda
lis considerandum si sanguis qui egreditur sit
niger et si sit niger nō removeatur nisi
fiet vehementer debilis Si vero nō est
niger tunc etiam tunc etiam considerandum utrum
videatur debilitari et discolorari Et genua
sua in ambulando magis fatigari consueto
Et si ista contingant dum constringi et mo
dus est iste primo capiatur succus cassilbar
basti s. foliorum et inungatur cortex inimo
succo et ita nō multum sumpto apponatur
super loco Et si emorroyde sunt intus apte impo
natur leviter in ano // Item si hoc non
sufficiat Rx trocisci de karabe ʒ ii cine
re iuniorum cum storia ferri ʒ i. misceantur
misceantur et fiant pillule per equales
Et sumantur in iiii°r diebus omni mane
post unam ieiuno stomacho iii horis ante
cibum // Et si ista non sufficerint fiat
hoc unguentum Rx succi cassibarbasti
olei rosati ana ʒ i s. trocisci de ka
rabe ʒ s. pistentur subtilissime et incor
porentur simul cum modica cera et fiat
unguentum quo inungatur anus intus
et extra Et hoc tempore si nō haberet be
neficium ventris fiant clisteria cum lb i
olei violati pro vice absque alia re aut
capiat ante cibum ʒ s cassie pulpe cassie
ut ventrem teneat lubricum Et quia
puto quod ista sufficiant addam hoc tantum
species quibus debet uti in ferculis et faciat
finem Rx piperis albi et piperis longi
ana ʒ i. amomi cinamomi ana ʒ s.
garioffili galange ana ʒ i s. croci ʒ ii pis
tentur et fiant species Et puto ista cum
altissimo dei sibi sufficere

1 **Consilium in rescripta sanitate et est istud**

Reverendissime pater Illustris et per
colende domine beneficientie vestre et cari
tatis in me magnus est cumulus
Itaque si quid est in me quo possim vestre
voluntati satisfacere id totum maximo
iure debeo Et nunc quia romam iturus

et ibi primas suarum consilio ingenii regen
di sanitate vestra que fuit agam iuxta
facultatem et sufficientiam Et deus ipse
sit dator auxilii // Ante omnia tamen
presuppono quod vestra complexio est [illegible] tem-
perata et non dubito quod sit humida in
artubus tamen est fere equalis Judico ta
men cerebrum calidius corde et epate et
subtilis substantie et prime [illegible] bonitate ima
ginationis [illegible] non [illegible] in tempe
ramento recedens versus humidum Ita
etiam cor licet cor signa cordis pa
rum frigidi dicuntur habitudo vestra
est mediocris carnositatis motus celeres
et fortes secundum proportionem corporis spiritus ani
mi et clari ita quod in regimine [illegible] quasi
sequi complexionem cordis humidi tantum Et
quia honoribus preeminens est licet fortis
vestra dominatio soli sanitati impendere
nihil dicam de conductione sed solum
de conservatione procedendo singillatim per
capitula Et incipiens ab exercitio
// Si esset possibile cum observancia
dignitatis vestre mane post emissionem
superfluitatum primo et 2° digestionis
corporis deberet exercere exercitio ambu
landi fortius usque ad principium lassitudi
nis et quod aliqualiter sudaret in aere
libero in hyeme in sala vel camera
tepefacta per ignem In estate in loco tempera
to Et cum incipit lassitudo debetis
quiescere et facere fricari fricari corpus
cum linteis subtilibus et lenibus frica
tionibus inter postea quibusdam asperis
ita tamen ut non confrigeretur et du
rent fricationes per [illegible] tam partem ho
re Et si exercitium facere non vultis quod
posset esse ludendo cum pila [illegible]
aut cum famulis colluctando luctatio
ne communi et forti sed solicite [illegible]
de mane antequam induamini debetis
[illegible] bene [illegible] ventris et postea
facere fricari corpus vestrum cum manibus
mediocribus mollibus fricationibus
mediis inter asperas et lenes dura
tibus ad minus per mediam horam
postea parum quiescere et vos induere
Et in estate in vere et in autum
no bonum esset quod exercitium sit lenius
et post exercitium [illegible] vicibus
in septimana ingrediamini balneum
aque calide in tina delectabilis ita
tamen ut parum sudetis et post egres
sum a balneo tergamini absque infri
gidatione et post parvam quietem [illegible]
[illegible] et si [illegible] propter occupationes
vestras mane non poteritis uti exer
citio sit [illegible] et in sero diges
to cibo exercitium aut [illegible] // Aer
vestre habitationis [illegible] esse clarus va-

cuus a fumis et vaporibus propinque
rum [illegible] malum odorem sicut
sterquiliniorum et aquarum stagnan
cium cloace et similium Et ideo habi[illegible]
est camera inter duo solaria apta cum fe
nestris ad septentrionem vel orientem
Et si possibile est mane ingrediatur sol ca
meram et permittatur evaporari et in
civitate romana eligatis loca [illegible]
altiora longe a paludibus Et in hye
me rectificetur aer camere igne de
lignis siccis ita quod veniat ad vicinita
tem temperamenti In estate non [illegible]
aperiatur est possibile in mane et postea
claudatur a sole aperiatur ad septentrionem
et sternentur in ea herbe et folia
frigide et odorifere et flores sicut rose
lactuce endivie folia vitis rami arbo
rum frigidarum sicut poma et pirus et
similia Et in [illegible] [illegible] sepe
irroretur pavimentum cum aqua clara
et pauco aceto Et caveatis ne habi
tetis domum [illegible] coopertam a sole aut
in vallibus vel iuxta magnas cloacas
et ne cameram habitetis terrenam
Et si aliquo suspicio pestis superveni
ret magis infrigidetur maxime cum aceto
[illegible] in eo [illegible] que postea
super lignis in camera extendatur
et cum odoribus rosarum et pomorum fra
grantium [illegible] odoriferorum et cum fumo
corticum [illegible] et fumo aceti [illegible] +
super lapides ignitos et caveatis ventos
meridionales et maxime [illegible]
[illegible] clausis fenestris rectificetur
camera cum lignis et igne // In
cibis oportet habere diligenciam con
siderando quod multe oportebit [illegible]
ut panis [illegible] bene fermentatus bene pistus
ex optima farina frumenti [illegible] mundi
ab aliis granis precipue a lolio collecti
ex sana messe et cui nullum advenerit
nocumentum et sit panis bene coctus opti
me pistus mundus ab exteriori corti
ce [illegible] et [illegible]
[illegible] non sustinueritis [illegible] et
[illegible] coctio et [illegible] fermen
tate Et panis antequam [illegible] a calo
re furni vel statim clausus cum suo
fumo et persistens quartam diem aut
non plene coctus aut non fermentatus
aut de frumento quod incipit putres
dimittatur omnino // Carnes melio
res vobis sunt carnes pullorum sicut
gallinarum quasi completarum quasi antequam
faciant ova Et sicut caponum iuve
num et gallinellorum nondum [illegible]
post quas est caro iuvencum fasianorum
et perdicum Et conveniunt etiam carnes
animalium de genere [illegible] excepta

carne starnorum merlorum passerum et turdorum
nisi essent turdi valde pingues nutriti ex
uvis et tollerantur in hyeme carnes
pipionum volare incipientium et alle
iuvenculi ansorum et anatum non tamen
quercetum sed aves aquatice et redolen
tes cetere dimittantur orde hoc tur
tures iuveniles sunt bone tamen gris
gulla sive quaglia non est laudabilis
et omnes aves rapaces et coruum genus
dimitti debent // De carnibus qua
drupedibus quorum prime sunt carnes edorum
lactantium 2o loco carnes vitulorum lac
tantium et bimuli debent prius esse Et 3o
loco debent esse carnes agnorum atque
castratorum habentium bona pascua et odo
rifera Et 4to loco carnes aprorum iu
venculi a 6o mense usque ad integrum
annum maxime in hyeme et cuniculi iu
venes tollerantur et lepusculi sunt boni
et vaccarum et vitulorum et ursorum et apro
rum magnorum et pecudum et capraorum
et arietum et castratorum aut nimium
veterum leporum et capreolorum et si car
nes novit natas aut impinguatas
violenter recentes in loco stricto vitale
est et valde macilenta et infirma et
capita et colla et interiora animalium
et nimia pinguedo exceptis testi
culis gallorum aut epata gallinarum
vel anserum debent vitari et melio
res carnes in omnibus sunt carnes
alarum Et in quadrupedibus sunt
carnes anteriores dorsi lateris Et
animalis iuvenis bene libere mediocriter pingu
ia // De piscibus ex marinis et dul
cibus ex aquis eligantur vel de libero
mari vel de aquis currentibus supra pe
tras vel arena non stagnales aut
lacuales Et debent esse habentes squa
mas boni odoris et saporis non mul
te magni sicut ex aquis dulcibus
tinche agones marsanellane tamen
dum lasche sergie carpiones et tru
te et barbuli Depne padi tence star
due dimittantur et tenci et pesci
ini si nutriantur in sublibus aquis mi
nutissimis aut uselloce et bobotulli
ex bonis aquis tollerantur Ex libero
vero mari quales sunt cithe barbones
auratae allocii tormi varolli tessali per
tinces sardones et vocatae agre zentes
et alii non multi dummodo squamas
habeant et carnes solidas boni odo
ris et saporis dimittuntur aut ang
uille murene pallamite tunni gu
delfines sturiones adolle canes pi
pie Et breviter dictum omnia genera sine
squamis de quibus sunt pastes et solee
et rodi sunt minus mali menile tant

que in veneciis habundant sunt de
bonis piscibus et sanis De anima
libus non aquaticis duras testas ha
bentibus et molarchis sicut ostracha
mulbhei et similia Et gamari et ca
ncri et similes molibus est quod dimit
tantur nisi essent cancri fluviales
in estate ablatis pedibus et plus lotis
sufficienter et postea elixi et similiter
genus limathatum sine testis et tor
tucarum et garrotorum et spinosi por
ci et tassi dimitti debent // De hijs
vero que ex carnibus et piscibus nascun
tur convenientia sunt vitelli ovorum
gallinarum recentium et similiter perdi
cum Albumen tamen est dimitten
dum et non debent esse multum cocta
sed omnem modum sue preparationis
Ova aut anatum et anserum et struc
non sunt bona Sanguis non dimit
tatur omnino pinguedo quantum sufficit
pro debite condiendis carnibus // Lac vero
sicut mulgetur ab ube in estate et
hyeme si bibatur cum pauco sale et
melle antequam perdat propriam caliditatem
et tolleratur aliquid de lacte coagulato
supposito multo zucharo Et melius
est quod sumatur solum ieiuno stoma
cho absoluto postea a cibo usque ad
eius digestionem integram Et a sero
tamen vos pensatis ordinibus proprie ap
titudine ad lapidem cum melius est
dimittere Et ita caseus dimittendus
ob causam dictam et proprie renis
De salito non et veteri boni saporis
et odoris potestis per prandium aliquid
parum sumere si recta est materia similiter ex
cum et recentium // Ova non piscium ex
siccata sicut botagie Et si mittent
ad ventrem sunt mali nutrimenti
De granis tolleratur ordeum fractum
coctum cum carnibus et conditum cum
amigdalis et zucharo Et similiter
far et frumentum minutum valde
album et tenerum quod vocatur
tritidum potest tollerari ex tortiatum
et bene coctum Et ptisanam tam ex
ordeo quam ex tondero proprie si gemi
ceatur in decoctione aliquando cum ri
zum non quod est bonum coqui et cum bona
carne caponis pinguis vel alte
rius vituli vel alterius vituli vel
alterius carnis pinguis bene potest
bene tollerari Sed cum aqua et amig
dalis est mali nutrimenti et grossi
Similiter non quod est ex grosso fru
mento et duro et frumentum ipsum
grossum et durum et panicum Et
milium melius est quod dimittatur Et de le
guminibus minus mala sunt pisa

bene cocta siue cum oleo siue sine oleo et cum
carnibus et brodium earum tollerantur cor
pus tamen ciceris et fabe et cicercule et
lentes et faxioli dimittantur lagane
et pastilli et placente et crispelle que
fiunt ex farina dimittantur et si bi
[illegible] male sunt crispelle ex pasta
fermentata cocte in oleo et comeste cum mel
le presertim in hyeme // De her
bis et si melius sit non multum uti gra
tia bibi tamen gratia delectationis et usus
medicinalis conueniunt ut dicam in ista
te maxime [illegible] lactuca [illegible] porti
laca postea blete sed siluestres non sunt
ita conuenientes tollerantur tamen borago
buglossa [illegible] acetosa (?) endiuia sil
uestris que vocatur radicio // Sed caules
et rapicie non conueniunt nisi gratia solucio
nis uentris si sumantur cum sua prima decoc
tione cum multo oleo et sale et similiter
blete aliquae herbe sicut petrosillum et
apium et feniculum et macedonicum et
pimpinella et herba blancina et [illegible]
[illegible] et sinapi et nasturtium et cala
mentum et nepita et abrotanum et ab
sinthium et similes multum medicinales
sumuntur gratia alicuius nocumenti corrigendi
aut voluptatis quibus deductis melius
est dimittantur // De radicibus rape et
napones propter eorum dulcem saporem et tempore
hyemis coctis cum bonis carnibus possunt
tollerari et radix petrosilli si sumatur pro
aperiendis vijs renum cocta tolleratur et pasti
naca bene mollis et domestica non in mul
ta quantitate et carote enim pastinaca
raffanus aut cruditer non est bonum ante cibum
et licet dicatur quod est bonus post cibum gratia
digestionis si bene inquiratur ueritas non est
[illegible] Et etiam [illegible] Galenum in quodam
loco satis expresso Allea et porri et cepe
et scalonge et omne tale genus debet dimit
ti a dominatione uera nisi fortassis ueniret
valde grossis et uiscosis et uentosis comede
rent alea cruda et presertim si dormiat
non vigilat ille comesta // De fruc
tibus pauca [illegible] qua
litas etiam optimorum sed presertim obser
vandum ut quanto [illegible] est egeri
tur et e conuerso si sumantur sine [illegible]
sine [illegible] nisi tamen
et gratia refrigerationis sumuntur in estate
et mellones eodem modo Et pruna
bene matura presertim in estate et comedan
tur prunam sine corticibus et superbiba
tur aliquid vini dulcis Et meliora
sunt nigra et [illegible] damascena
[illegible] etiam non comedantur nisi bene matura
et ante cibum recentes et expellantur
cortices et [illegible] Et melius est ut quibus
dam diebus steterint collecta Et ex eis

meliores sunt vinose post eas dulces
acide et pontice non sunt ita conuenien
tes et melius est ut prius colligantur quibus
dam diebus omnium autem fructuum humidorum
meliores sunt sicut ficus bene mature
albe presertim dulces pingues mundate a
cortice exteriori et in quibus minima sit
mordicatio lingue et sumantur ante cibum
et maxime in regionibus in quibus multe
ficus facile nascuntur Et si comedantur cum
pane non est multum nocumentum licet omnes
fructus humidi aliquo modo malum nut
rimentum sed ficus hoc modo sumpte quasi non
ledunt parum nec recentes sunt post v-
uas in bonitate sicca dant grossum nu
trimentum et sunt opilatiue Pira meliora
sunt dulcia et odorifera sed tamen ab eis
[illegible] que abhorret calor mala
[illegible] ergo comedantur sunt cocte in bono vi
no et superaspersum piper et amomo / [illegible]
[illegible] ante maturitatem dimittantur
omnia mala etiam [illegible] ventositate que
neruis contraria et ideo etiam non nisi pau
ca assumantur Citrinula tollerantur magis
quam [illegible] et [illegible] bonum odorem et
saporem si comedantur accipiantur ante
cibum citonia cocta post cibum confortant sto
machum si non in multa quantitate suman
tur granata dulcia et mixta post cibum
[illegible] et acetosa conueniunt
nespula sorba corna iuiube non suman
tur pro utilitate [illegible] in tempore hye
mali in medio [illegible] ponderis //
De [illegible] quantitate ante prandium
conueniunt et mouent uentrem passule [illegible]
[illegible] et subtilis corticis [illegible] quantita
te [illegible] sunt bone et ante et
post cibum Castanee nisi [illegible] uento
se [illegible] boni nutrimenti
Auellane assate pauce post prandium
tollerantur Amigdale tenelle in fine mar
tij antequam sint dure conueniunt sine
corticis stomacho pleno humiditatibus
integre mature sunt difficilioris quam
[illegible] et bonum
dant nutrimentum meliora sunt cooperta cum
zucharo [illegible] cum
zucharo et prius infusa in aqua calida
per horam et postea exsiccata / Sunt que
[illegible] adhuc possunt tollera
ri / Sed alique debent dimitti Et ita di
mittantur aliqui fructus sicut [illegible] et
granatelle et fraga et mora rubi
mora [illegible] si comedantur aliquanta
ut non digerantur uehementer nocent
Cucurbite cocte sunt conuenientes in estate
in quantitate qua bene digerantur Sed mello
gene non [illegible] comedantur Anguria
[illegible] in uehementi calore tollerantur non mul
te quantitate et ita citrulli et mello

viridis oblongus precipue semina ante
maturitatem dimissa capparis citranguli et
de genere limonum quando ad partem aceto
sale [illegible] calore et humiditate
Et acetositas est similiter conveniens magis
ad prohibendum putredinem sed tamen con
tra cordis dispositionem et non bonum nutrimentum
Et si comedantur cum aliis cibis sive ante
sive post corrumpunt illos. Olive salite in
tempore hyemis ante cibum iuvant [illegible]
et confortant stomachum sed non sumantur
in multa quantitate // De floribus et
pullulationibus capparis tollerantur
ante cibum cum pauco aceti et oleo [illegible]
licet debilitent stomachum pro [illegible]
tamen [illegible] que nocent. Et similiter capi
ta cardi cocta sed caules alleorum et cepa
rum et rafanorum et lactuce debent
dimitti [illegible] et rami recentes
non dant bonum nutrimentum sed stipticant
et infrigidant. Fungi tubera sive tartufle
precipue interius sive nigra sive alba
dimittantur. Et si comedantur numquam ma
le sunt tartufle precipue interius nigre
condite cum pipere et sale et prius elixe licet
convenit sub cineribus coquantur. Et fungi
eciam qui comeduntur prius elixentur cum
piris et mica panis et aleis postea con
diantur cum pipere et sale vel zinzibere et numquam
mali sunt qui vocantur [illegible] pru
moli et nascuntur in vere. 2o loco
qui vocantur [illegible] boletum colo
ris ad similitudinem auris et [illegible]
stipitem latiorem quam ex alia et in autumpno
non nascuntur. In 3o loco sunt pata
rolli albi exterius et rubei interius
in illa [illegible] sub capello. In 4to
loco sunt [illegible] albi integre et [illegible]
sunt [illegible] habent grossum pedem et
parvum caput qui nascuntur in locis sa
bulosis et quasi sub terra manent
nisi multum crescant. In quinto loco
sunt boleti [illegible] interius quando crescunt
ad modum [illegible] et exterius albi
cum sunt parvi. In 6to loco sunt por
cini pinguiores et grossi quibus [illegible]
tur maleficii boletum exterius subtus
rubei sed quando maleficii franguntur albus
sunt quasi subito [illegible] ad lividinem
In [illegible] porcinis non est ita sed maleficii
omnino dimittantur. In 7mo loco sunt
fungi qui sunt quasi ad modum callosi
tatis et nascuntur in stipitibus arborum
et maxime quando contingit quod fiat ibi aliqua
incisio et isti variantur secundum arborum
varietatem de piris et salicibus vidi co
medere absque lesione. In octavo loco
sunt late fungi albi intus et extra
qui nascuntur in pratis et nimis bonum

antiqua stercora et habent anulum in
medio stipitis et sunt leves. In 9o
loco sunt illi qui didille vocantur et sunt
ad modum corallorum quorum tamen quedam rubei
multorum ramulorum // Spongiole [illegible]
que nascuntur in vere [illegible] pineali
interius vario paucissime videntur
venenositatis aut nullius. Sed fungi
[illegible] que in plano nascuntur colligate
in [illegible] arborum aut populi
aut similium comedunt cum periculo et
maxime ex omnibus sunt venenose. Fungi
vero [illegible] qui nascuntur ex lapide tal
qualis sit ignoro consilio tamen quod non
obstantibus [illegible] dimittantur
// De carnibus [illegible] me
lius est quod comedantur elixe et in estate
[illegible] mane. In hyeme
non [illegible] post quam mor
tue fuerint / leves aut tenere sicut
pullorum [illegible] fasianorum ju
venum [illegible] et [illegible] et edorum po
testis comedere assatas. Et in estate
comedantur [illegible] aut leves [illegible]
[illegible] frigidis sicut cum [illegible]
[illegible] et berberorum [illegible] ribes et
citrangulorum et similium. Et in hyeme
comedantur [illegible] condite cum sapori
bus in quibus sunt aromata sicut piper
zinzibere cinamomum et similia. In [illegible]
[illegible] non comedatis multa et varia
cibaria sed sitis contenti [illegible] et
carnium et ferculum. Et si plures mane
[illegible] comedatis expectatis cibum [illegible]
[illegible] aut illum qui [illegible] est diges
tus. Et [illegible]
cum [illegible]
et non comedatis [illegible] cibum nisi primo
bene digesto // Potus vero sit vinum
clarum rubeum modice vinositatis non
dulce neque acetosum sed habens [illegible]
in saporem cum aquali stipticitate et
aromatice. In hyeme purum vel qua
si. Et in estate temperatum cum aqua clara
fontis clari aut cocta aut sit vinum
in estate magis [illegible]. Et quanti
tas potus debet esse cibis proporcionata ita
ut [illegible] non natet cibus in stomaco
sed ut sufficiat cibus debite eliquari
et comedatis de pane ante quam potetis ne
vinum occurrat stomacho vacuo. Et me
lius est [illegible] in plu
ribus [illegible] et paulatim bibere. In esta
te non [illegible] xxiiii horam cum iam cibus
digestus est si supervenit sitis tolleratur
potus ex aqua clara carente sapore
et odore et ex bono fonte cum pau
co aceti vel sirupi acetosi et sit quan
titas aque [illegible] Et debetis potare

in estate frigidum non tamen extreme frigidus et
in hyeme magis frigidum non tamen ita ut sit
tepidum. Vinum sit clarum et vina vehementer
potentia et corrupta et acetosa vitetis
et similiter aquas stagnales et puteales
vel habentes aliquem odorem vel saporem no
bilem notabilem et turbidas. Et melio
res sunt ex fonte magno currente dis
cooperto longo cursu super luto libero non
renoso et sit cursus versus orientem
vel septentrionem. // Secundo loco pluvia
les bene colate in bonis cisternis et
que sepe renovantur. // Somnus vester
inchoat post cenam saltem duabus horis
et primo super dextro latere et post primum som
num super sinistro propter complementum digesti
onis iterum super dextro. Et sit in camera
bona in hyeme calida in estate decli
nante ad frigidum parum vel temperata et
debent partes superiores esse elevate et
corpus bene coopertum plus quam in vigi
lia et sit somnus non interruptus quantum
est possibile. Et sufficiunt in die naturali
de v vel vii horis vel parum plus. Et
si istas compleatis de nocte est melius si minus
compleantur de mane ante cenas et de
iuno stomacho. Somnum autem diurnum post
prandium vitetis quantum est possibile.
Et si puer cogat vos dormire sit lon
ge a cibo bene elevato capite. Et de cetero
vero dominatio considerabit naturam suam
et consuetudinem in egestionibus ita quod semel
aut bis in die solet habere beneficium ven
tris aut semel in duobus diebus et ita
habeatis proportionabiliter quantitati comesto
rum bibitorum. Si non venit sit magis stric
tus consueto aut consuetudo sua sit quod secundum
diem debeat purgari venter. Et in hye
me credo quod sufficiat de v aut in ini
tium prandii sumere iiii ficus siccas
pingues mundatas a cortice cum una
nuce cum ceteris aliis cibis aut si hec
non sufficit cum illis ficubus potestis
sumere aliquid de foliis thimi siccis
vel ysopi. Et secundo loco sumatis sumere
ferculum de blitis cum oleo et bene sa
lito cum aliqua cibaria et quandoque de caulibus
sumere primam decoctionem. Et si maior
necessitas sit fiat clistere ex
brodio blitorum et ʒ s mellis et uno
vitello ovi et ʒ iii olei et ʒ i sa
lis. Et quandoque sufficiat vobis comedere
pisces salitos cum sapore etiam salso
et olivas salitas super bibere aliquid
vini dulcis. Unde sumere alia cibaria.
Et si puer necessitas vos cogat magis
medicinalibus sufficit deglutire quan
titatem avellane de optima terebin
tina ante cibum aut quantitatem
nucis ex ista mixtura. Recipe medulle

frumenti siccati pinguium ʒ x medulle cas
sie ʒ ß i conficiant simul cum pistello
in mortario forciora istis non attentari
rationabiliter in v. d. caveat tamen ne
propter amorem secretum aliquem nimie comedat
et quod si puer istud contingeret sequenti die ab
stineatis a cibo et dormiatis multum et non
potestis dormire comedatis radicem unam
ʒ ʒ aut ʒ iii dyatrion pipereon et super
bibatis ʒ iii vini potentis veteris et am
buletis levissimis passibus multo tempore
et continuo et non comedatis nisi usque ad
fortem famem // Oportet tamen animum
te tristitie et accidie cogitationis odii et plu
rima [illegible] licet [illegible] re non. Horet et
[illegible] gaudio et consolacione cum dilectis
et habitatione locorum lucidorum ortorum aper
tis et locutione de rebus delectabilibus ho
nestis. Et si contingat propter vehementem stimu
lum ad venerea aut non bene dormire
aut gravari corpus et impediri a debitis
cogitationibus // Dico hic pro sanitate
corporis sanitate esse utendum venereis
moderate scilicet quousque corpus levius
appareat et cogitationes firmentur magis
in bonis operibus. Et si pro anima magis
[illegible] esset corpus fame tristicia vigilia
[illegible] ad extinguendum illius [illegible]

Et hec de regimine illius

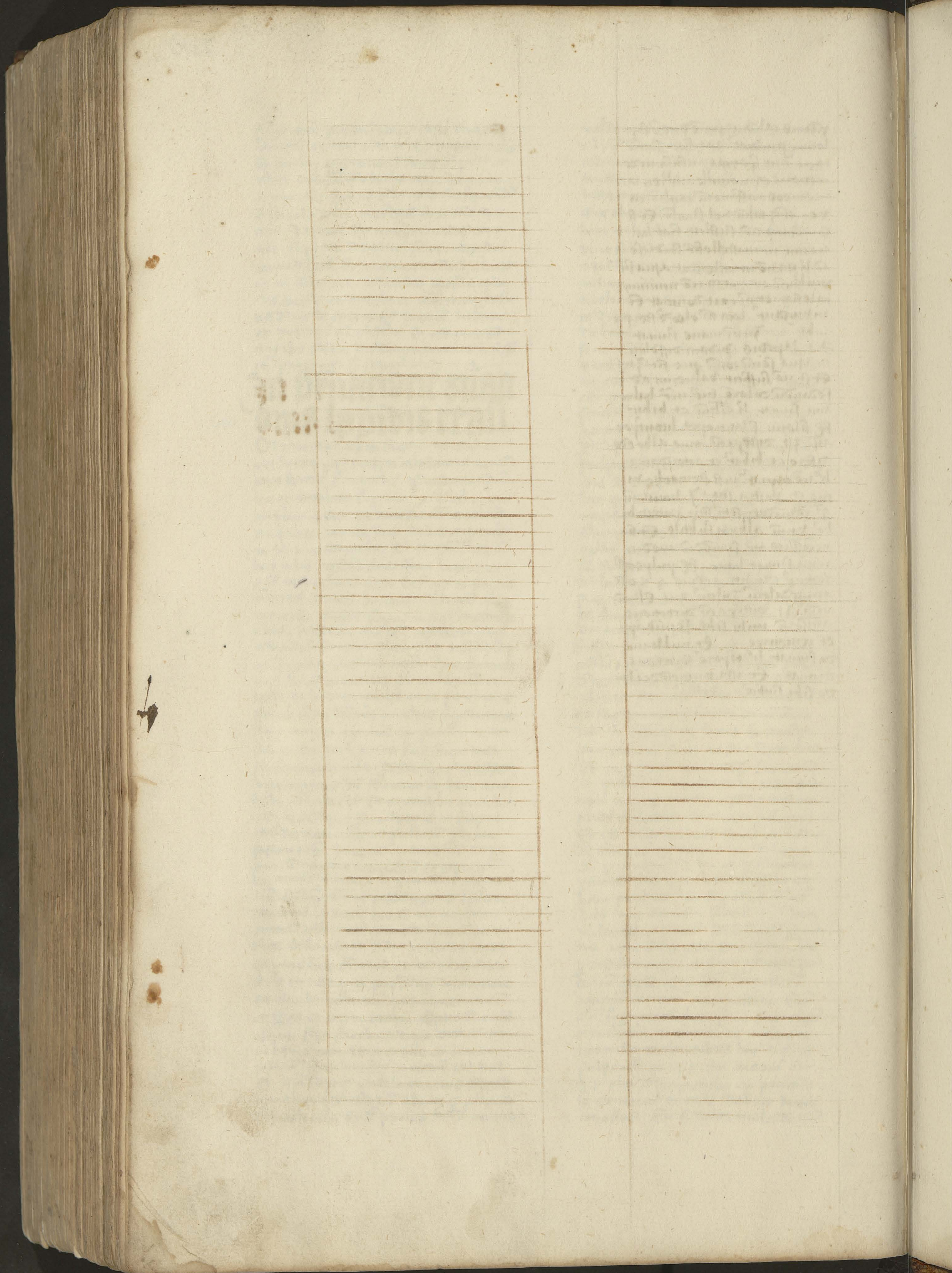
Reverendissime pater quia v. d. utitur
bonis cibis multi sanguinis generativis non est
sine ratione dictum quod stante etate hunc
[illegible] bonum esse et medium aprilis usque ad
primum medii may facere dominum vobis le
vem flobotomiam de basilica extrahendo
de maxillari minus [illegible] ʒ sanguinis facta
hac flobotomia facere hanc purgationem propo
nendo hunc sirupum. Recipe sirupi acetosi
simplicis ʒ i mellis rosati colati ʒ vi
aque feniculi et endivie ʒ i s clarifice
tur [illegible] cum pauco cinamomo
et est pro una vice sumatur calidus in
aurora de mane ieiuno stomacho et
super dormiatis // Sumpto sirupo sex vi
cibus sumatis hanc medicinam in forma
pillularum quia scio potabiles medicinas
v. v. abhominabiles. Recipe pillularum aggre
gativarum ʒ ii agarici optimi albi tro
ciscati ʒ i salis gemme gr. vi conficiantur
pillule cum aqua feniculi una hora ante diem
et super dormiatis per horam postea non dor
miatis usque ad complementum cum operacionibus eorum
et [illegible] horis post assumptionem pillularum bibatis
ʒ vi aque calide cum ʒ i zuchari rubei
Et post unam horam bibat prandeatis
et caveatis illa die a frigore et sequenti
// Sequenti vero die in aurora capiatis
optime tiriace ʒ i s. vini ʒ i boni vi
ni septem horis ante prandium et duabus

horis ante prandium fiat clistere lavativum
lavativum ex aqua ordei et ℥ i zuchari rubei
et similem purgationem faciat et prius et
tubus diminsa flobothomia. Item in
temporibus frigidis omnibus 10 diebus summendo
est semel a vobis mostardum in pondere ℥ ii
cum ℥ i vini. Et in tempore estatis conve-
nit sepe uti de mane sirupo acetoso et
ita in vesperis. Et maxime necesse habetur
quod in estate caveatur a cibis grossis et du-
ris grossis et dulcibus et confectionibus fac-
tis de melle et teneatur venter lubricus
et melius est cum clisteri. Et isti precepti cum
auxilio summi dei dominationem vestram suffi-
cere promittunt. Sequitur aliud 2

66 In preservatione sua ab omnibus lapidibus renum

Oportet primo cavere a forti frigore ventris et
extremitatum et a forti calefactione renum
et a strictura sanguinis / 2° a sompno diur-
no et a cubitu super renibus 3° ab exercitio
et precipue forti post comestionem et a bor-
da quiete continua. Primo debet corpus exer-
ceri sompno stomacho / 4° et principaliter ab om-
nibus cibis viscosis sicut sunt lagene et
omnia victualia de pasta caseus et precipue
recentes carnes porcorum albumine ovorum
tartucles pisces precipue magis anguille
contra interiora animalium capita et pedes
glandose stertilia de omnibus et cibos con-
gruentibus grossum nutrimentum sicut car-
nes bovine et carnes salite legumina et
talia arborum et caules et cepe et alea
Et ab omnibus licitis multas superfluitates
sicut carnes agnorum et pecudum et
fungi et herbe crude sive fructus crudi
sive poma et pira. Restat igitur quod consistat
vita in pane bene fermento et bene cocto
habito aliquod sal. Et in carnibus aucula
cum pennatum que sunt optime et precipue
cauda tenuille et pullorum perdicum
fasianorum iuvencum et turturum et pi-
pionum volare magistrum et capretorum
et vitulorum lactancium porcorum et castrato-
rum malum. Et in piscibus parvis lapidibus
squamas et vitelli ovorum non multum
coctorum tollerantur tamen spinachia et
blite et fercula ex ordio et brodio ciceris
et pane cocto cum omnibus et ex herbis odori-
feris et radicum petrosilini decoctione
Et similiter tollerantur pastinaca et caroti
et siseri et capita cardi. Optimum tamen
est uti sepe ferculo ex urtica cocta cum car-
nibus vel cum aqua et sale et oleo et
sumatur ferculum satis magnum pro vite
Et gratia saporis et delectationis concedun-
tur aliqua ceresa ante cibum et aliquid
de mellonibus. Et de prunis valde maturis
valde maturis etiam de ficubus tamen recen-
tibus quod siccis de uvis bene maturis et con-
ceduntur amigdale dulces et amare et
avellane et fistici et semina pini et gra-
nata et citrangulii et limones et ali-
que olive salite et aromata et fenicu-
lum et anisum. Et in potu debet uti
vino subtili albo aut pauci coloris. Et
aqua sua debet esse aqua ex cisterna
vel aqua clara ex optimo flumine et
melior potus est aqua mellis. In solo
co debet providere quod venter suus sit val-
de lubricus et sepe uti clisteriis. Et
si in mense semel vel bis sumeretur quan-
titatem avellane de terbentina in ma-
ne esset valde utile // Optimum tamen
esset et credo quod ipsum omnino liberaret
si uteretur omni septimana bis per mediam
horam ante prandium ℥ i vel et bis
post ℥ i si medianus sufficeret ex
pulpa cassie recenter extracte a cannis sive
que sit pinguis et dulcis et illo
loco quod non multum sepe utatur venereis
nec stet accidiosus sed sit letus // Omni
anno purgatur bis primo et medio
aprilis vel ante sumendo hunc sirupum
scilicet sirupi acetosi compositi ℥ i s. siru-
pi de bisanciis ℥ s aque seminum communium frigidorum
℥ iii misce et est sirupus pro una vi-
ce sumatur vi diebus in aurora et super-
dormiat etiam quantitate hore //
Sumpto sirupo capiat has pillas scilicet
pillarum fetidarum fetidarum bindecti pillarum
de gerelogion ana ℥ i. resolve cum aqua
raffanum sumant una hora ante die
et superdormiat per horam et non comme-
dat nisi transactis vii horis. Et similem
purgationem faciat in fine septembris
Et ex intervallis singulis mensibus sumat ℥
ii pillarum de benedicta in aurora et
non indigent illa custodia nisi ut
tarde commedat et caveat a frigore
Et est valde conveniens semel in zodia-
cis commedere in mane iiii°r horis
ante prandium 2 vel 3 o nucleos
persicorum statim extractos ab ossibus et
bene masticet. Et super illis bibat
℥ iii vini odoriferi subtilis // Item
valde confert potare semel in septima-
na aque florum genestre ℥ iii facte
per distillationem et sicut genestre pol-
le non apposite eundem locum istarum
aquarum est utilis aqua raffanum // Cum
autem supervenerit dolor primo fiat clistere
mollitum ex decoctione malve ca-
momille violarie seminis lini 2 9 31
pulpe cassie et ℥ ii olei anetini et
℥ i olei de scorpionibus et pauco sa-
le et iteretur quousque habeat bene
beneficium // Et si dolor molestat tur-

pannis calidis ponendis e sup
lorum pendeat aut fiat fome
tacio cum spongia infusa in de
coctione camomille millolii tar
ni ameos raffanorum caulium ca
ve. cum talium vel similium Et si
fomentacio non sufficit fiat bal
neum in mastello sedeat studiose
ad hoc ita non ut ascendat aqua su
per umbilicum et partes renum nimium
calefiat et cor eius dormiat Et
inungantur loca cum oleo de scorpio
nibus // In crastinum mane sumat
ʒ. j. lapidis Iudaici dissoluti
in aqua seminis com que sit ʒ iij
Et si non sufficit balneum ad
sedandum dolorem tunc intra balne
um sumat hoc electuarium et bibat
R filonii filantropos litontripon
ana ʒ j. distempera cum vino albo odo
rifero et bibat et attendat quod
hoc non capiatur nisi stomacho va
cuo et postea stet 7 horas ante
quam comedat si sitis stetit potest bi
bere vinum album subtile Et si
necessitas vi sinmedio medici
nam sumat hanc R pulpe cassie
recenter extracte a cannis ʒ x olei
amigdalorum dulcium ʒ ij Eltua
ndi ʒ j. distempera cum decoctione
anisorum malve solis seminis apii
et centauree // Et nullo mo
do sumat hoc tempore fortes me
dicinas // Et ista puto cum dei lau
de sibi sufficere. Rif

II

